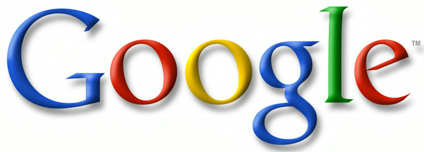

CLAUDII CLAUDIANI

OPERA OMNIA.

VOL. III.

CLAUDII CLAUDIANI

OPERA OMNIA

EX EDITIONE P. BURMANNI SECUNDI

CUM NOTIS ET INTERPRETATIONE

IN USUM DELPHINI

VARIIS LECTIONIBUS

NOTIS VARIORUM

RECENSU EDITIONUM ET CODICUM

ET

INDICE LOCUPLETISSIMO

ACCURATE RECENSITA.

VOLUMEN TERTIUM.

LONDINI:

CURANTE ET IMPRIMENTE A. J. VALPY, A. M.

1821.

201 *Babylona*] Persarum et Parthorum regna.

Rapi] Vastari, spoliari. *Barth.*

202 *Non ficta fuga*] Quam simulabant alioquin ex more. Sic Parthi plerumque in ipso ardore certaminis prælia deserunt, ac paullo post pugnam ex fuga repetunt, et cum maxime vicisse te putes, tunc tibi discrimen subeundum est. *Idem.*

204 *Gemmatos Persida cultus*] Luxum in vestitu Persarum docuerunt dudum Collectanea Doctorum. *Idem.*

205 *Ite per extremum Tanain*] Ubi finis fluminis, in remotissima loca scilicet Barbariæ. *Idem.*

206 *Ite per ardentem Libyam*] Malo *arentem*. Lucan. lib. I.: 'dubiam super æquora Syrtim Arentemque feror Libyen.' scio tamen et *ardentem Libyam* posse dici. *D. Heins.*

208 *Herculeum finem*] Ubi duæ columnæ Herculis.

Bacchi metas] Vide Valerium Flaccum, lib. I. *Barth.*

Bacchi transcurrite metas] Q. Curtius: Transierant jam Liberi patris terminos; quorum monumenta lapides erant crebris intervallis dispositi, arboresque proceræ, quarum stipites hedera contexerat. *Delrio.*

211 *Indus ebur*] Sidonius: *fert Indus ebur, Chaldæus amomum.* Daturas vero has provincias talia nomine vectigalium principibus ait Claudianus.

Vellera Seres] Omne sericum rude, neque textum, Velleribus Poëtæ notant, quod instar Velleris sericum arboribus depecti solitum apud Seras, ut mille eorum loci indicant. *Barth.*

VIII.

DE QUARTO CONSULATU HONORII.

Etiam hic Panegyricus manu recentiori in primo Vaticano adscriptus. *D. Heins.*

1 *Auspiciis regalibus*] Dignis Imperatore. Alludit et hic et alibi morem stantis Reipublicæ Romanæ, magistratus enim majores auspicato, consultis nimirum avibus, creabantur. Vide Gellium, l. XIII. c. 14. Majestate Regia Tempora aperiri, et summa cum festivitate novum annum incipere ait, cui pro felicissimis auspiciis sit Augusti nominis titulus. 'Auspicia annorum a Consulibus sumi solita,' auctor est Cassiodorus, lib. II. Epist. 1. Regalia Auspicia, Fortunam, Felicitatem Principe Romano dignam notant. *Barth.*

Auspiciis, &c.] Hic Honorii Consulatus incidit in annum 398. collega ejus fuit Eutychianus, quem et præfectura Prætorii honestavit: sub idem tempus Gildo Mag. utriusque militiæ per Africam vere ineunte exstinctus est, postquam Honorius duxisset Mariam Stilichonis filiam. *Claver.*

Annus] Tanta enim erat Consulatus dignitas, ut vel ipsi Impp. eam ambierint. *Idem.*

Sese annus Induit] Assimilatio a Serpente exuvias veteres ponente, novam pellem induente. Induit se, qui adsciscit formam aliam. Virgilius: 'cum se nux plurima silvis Induit in florem.' Acute sane dictum, annum se induere, qui in se ex se revolvitur. Dicas annum etiam se Re-

galibus Auspiciis involventem perhiberi. *Barth.*

2 *Nota aula*] Imperatoris Nomine et Regimine. Ergo *jactantior* annus cum Principis Consulis titulo inscribitur. Nota Aula, quia IV. Consulatus Honorii, annum agentis XIV. Qui primum bimus signaverat.

Fruitur] Innuit ingenti voto ante optasse.

3 *Nec passi*] Indignati. Limina memorat, quia moris fasces affigi postibus eorum qui Magistratum inirent. Ovidius Metamorph. I. de Daphne: 'Postibus Augustis eadem fidissima custos Ante fores stabit.' In vestibulis porro Foci erant et Sacella veterum, qualiacunque etiam Deorum, etiam rudium adhuc et fere ligneorum, ut ait Tibullus, quæ luxuriam post Romanam in Templa commutasse censorius Senecæ sermo notat: sane inde et vestibula ipsa nominari cœpta tradunt Grammatici. *Barth.*

4 *Reduces*] Velut exsulaverint hactenus. Omnia agit ut majestatem priscam Consulatui restitutam indicet.

Augusto] Summo Principe. *Barth.*

Augusto Consule] Qui primus Imperator et Consul fuerat: ex Lucano discere est: 'Hæc primum repperit ætas Qua sibi ne ferri jus ullum Cæsar abesset, Ausonias voluit gladiis miscere secures,' &c. *Claver.*

5 *Armorum proceres legumque potentes*] Leges ubique opponit armis, per eas Politicum administrandæ Justitiæ secundum jus scriptum et Rescripta Principum Consuetudinesque, statum, intelligens. Vides, ait, quanta sit dignitas reddita Togato Civilique magistratui, cum omnes Duces, quorum in manibus cum milite potestas est, Consulem novum stipent. *Barth.*

6 *More Gabino*] Vetustissimo, cum Consuli pareret miles. Cinctum etiam Gabinum, toties alibi nominatum, dicat; quo expedite pugnaturi se exserebant. *Idem.*

7 *Discolor incedit legio*] Ducibus togatis, Patritio habitu sumto, milite partim sagato, partim togato. Militem niveo habitu indutum vexisse Honorium ad Consulatum capessendum tradit infra 570. *Incedere* gravitatem, majestatem, indicat. Virgilius de Junone: 'quæ divum incedo Regina.' *Idem.*

8 *Bellorum signis*] Draconibus et Aquilis. His addebatur Honorii ævo effigies.

Vexilla Quirini] Togatum Senatoriumque agmen, quod instituit Romulus. *Barth.*

9 *Lictori cedunt aquilæ*] Consuli Duces Militiæ. Cicero: 'Cedunt Arma Togæ.'

Ridetque] Positis minis, obtutuque castrensi.

Togatus] Suo semper alioquin habitu civili cultu hominibus irrisus. Popularitas autem et civilitas principum in eo laudatur, quod militem ad Urbem et in sedibus Imperii togatum esse voluerunt. *Barth.*

10 *Miles*] De custodibus etiam Imperatoris loquitur, cujus latera objecti circumfusique defendebant; vel ornamenti causa habebantur; aut utilitati, ut, si auxilium res posceret, haud procul acciri possent, ut Tacitus retulit. *Claver.*

Mediis effulget Curia castris] Curia est Senatus ubicunque conveniens. Lucanus v. 'Hospes in extremis audivit Curia tectis.'

11 *Palatino Senatu*] Imperatore totaque aula Senatum cultu referentibus, inque comitatu habentibus. Notari potest SENATUS dici etiam loca conventui Senatorio destinata aut apta. *Barth.*

12 *Trabeam Bellona gerit*] In gratiam Honorii. *Idem.*

13 *Humeris vectura curules*] Militem per Bellonam intelligit, qui humeris tulit Imperatorem Consulem. Quod quidem summum obsequium, sum-

mumque officium.

Sacras curules] Consecratas insidente Principe. Consulatus ea tum adhuc dignitas, ut summos postea etiam fasces dicere ausus sit Rutilius. *Barth.*

14 *Laurigeras secures*] Rebus lætis et Imperatorum omnibus, Fasces Laureis cinctos dudum notarunt Collectanea doctorum. *Idem.*

Laurigeras secures] Cum Consules vel Imperatores, præclaram aliquam victoriam erant consecuti, tum eos lictores laureati, fasces laureatos gestantes, præcedebant. *Delrio.*

15 *Latia toga*] Insigni Romanæ Civitatis et Reip. 'Gens togata,' Maroni. *Barth.*

16 *Ferreus Currus*] Descriptus Papinio, lib. VII. Ipse Mars talis. *Idem.*

17 *Eridani per prata*] Non longe scilicet dissita, maxima pascua, digna pabulo divinorum Equorum. Adeo dilectus Poëtis hic fluvius, ut etiam in campos Elysios perfluere dicant, uti Maro, lib. VI. *Idem.*

19 *Ulpia progenies*] Patria et origine ad Trajanum relatum Theodosium notavi ad superiorem Panegyricum, vs. 176.

Diademata] Principes Romanos, quos instar vectigalis Hispaniam dedisse alibi ait. *Barth.*

20 *Ibera domus*] Theodosius gente Hispanus.

Nec tantæ vilior unda] Sic unus Medic. et Junianus, non *tantam:* nonnulli *tandem:* præterea Isingrini liber *aula:* quod perperam secutus Raphelengius: sequentia pro nobis stant: supra III. Consulat. 'Te tuus Oceanus natali gurgite lassum Excipit, et notis Hispania proluit undis.' Infra hoc ipso libro, 'Hispania patrem Auriferis produxit aquis.' Et in Fescenninis, 'Cæsareum flumineo Stemma recurrit ortu.' Ut recte legunt viri docti. *D. Heins.*

Vilior unda] Antiquissimæ nobilitatis suprema repetitio a fluminibus. His omnibus ut Theodosium præferat noster, non, ut illi, flumini alicui addicit natum, sed ipsi Deorum genitori, Oceano. *Barth.*

21 *Cunabula fovit Oceanus*] Oceanum parentem Deorum dicit 'Ομηρικῶς, a quo omnium originem, etiam hominum, alii deducunt. *Idem.*

23 *Immenso*] Commodum sane Epitheton Maris, quod non sine miraculo inspicies, cum infinitum esse, nec animo metam ejus te tangere posse considerabis. *Idem.*

24 *Hinc processit avus*] Theodosii Pater, Honorii avus: de cujus rebus gestis præcedente Panegyrico. Theodosium Seniorem dicere licet, respectu Imperatoris, quem Juniorem vocat nec dum Principem, Ammianus. *Idem.*

Avus] Theodosius, comes et Mag. equitum, vir omnium sua ætate fortissimus. De hoc multa superius. *Claver.*

25 *Africa*] Trans Rhenum primum Barbaros domuisse Seniorem Theodosium dicit, deinde in Africa, postmodum Britannia. *Barth.*

26 *Caledoniis*] Britanniam felicibus expeditionibus eundem Theodosium Comitem pacasse; et ex utroque bello, tam Africano quam Britannico, quorum hic noster testis, statuas meritum. *Idem.*

27 *Qui medios L. s. c. pertulit æstus*] Ita scripti omnes, ut mirer quid magnus Scaliger et Raphelengius *medio* maluerint amplecti. Lib. II. de Rapt. 'et medio brumam sibi vindicat æstu.' quæ vera lectio. Bello Gild. 'Solis medios objecerit æstus.' Epithal. Palladii, 'quid medio tecum modularis in æstu?' *D. Heins.*

Medios Libyæ] Summum calorem cœli summumque rigorem componit, ut omnia exantlasse dicat Heroëm suum. *Barth.*

28 *Debellatorque Britanni Littoris*] Caute et vere. Non enim intimorum

locorum ejus insulæ. *Barth.*

29 *Boreæ vastator et Austri*] Rebellium inibi Barbarorum. *Idem.*

30 *Rigor æternus*] Frigus perpetuum: inclementia cœli nulla, inquit, virtutem hujus Ducis impediebat, quin iis locis cæderet hostes, quibus tuti aëre suo videbantur. *Idem.*

Cœli quid frigora prosunt] *Sidera* primæ editiones cum uno Vaticano et Farnesiano: quam lectionem veram probavit Gronovius noster l. III. 12. Observationum: unus Medic. tert. Vatic. et Rottendorph. *littora.* *τὸ sidera* ex Drepanio, Floro et Plinii Panegyrico recte etiam asseruit Barthius: noster denuo VI. Consul. Honorii, vs. 444. 'quo gentibus illis Sidere consueti favet inclementia cœli.' ubi vide quæ notamus. *D. Heins.*

31 *Ignotumque fretum*] Remotissima loca sic appellant scriptores. *Barth.*

Saxone fuso] Fortitudo et virtus cætera hujus nobilissimæ gentis fecere ut ab iis vel victis vel oppugnatis Imperatores vel in primis laudarentur.

Saxone fuso Orcades] Palustri nimirum aut maritimo prælio. Saxones enim eo genere bellandi nobiles.

32 *Pictorum sanguine*] Notissima quæ de his tradunt Poëtæ, aliique veteres Scriptores. Latini *Pictos* vocant hos populos a corporibus coloribus variegatis, et quia ipsorum lingua appellatio non ablusit. *Pehitos* enim appellatos apparet ex Witechindo. *Barth.*

33 *Scotorum cumulos*] Merito Scotorum stragem Hibernia deflevit, cum eadem gens fuerit utriusque regionis habitatrix.

Glacialis Ierne] De Hibernia, quam nunc dicimus, et appellarunt Antiqui, sermo. Eam Ierneu noster vocat. *Barth.*

34 *Quis calor obsistit*] *Obsistat* vel sine libris lego. vel *obstiterit*: nam pr. Vatic. et Farnes. *obstituit.* Lucens. *quid calor*: quomodo et alii duodecim. *D. Heins.*

Quis calor obsistat forti] Silius Italicus, l. XV. Punicorum: 'virtus te sæva jubebit Per medias volitare acies, mediosque per ignes.' Curtius, l. VIII. 'Nihil tam alte Natura constituit, quo virtus non possit eniti.' Ovidius: 'Invia Virtuti nulla est via.' *Barth.*

35 *Novis maniplis*] Iis locis non visis.

Atlanta] Quem montem infinita vis ignotarum fere gentium adhabitavit semper. *Atlantem penetrasse* ducibus Romanis veterem gloriam fuisse notat Plinius, v. 1. *Barth.*

36 *Virgineum Tritona bibit*] Ob natam ex eo stagno, secundum fabulatores, Minervam semper virginem Deam, præsidemque et vindicem Virginitatis. Unde 'palude prognatam' appellavit Ennius: 'Corpore tartarino, prognata palude virago.' *Idem.*

37 *Gorgoneis*] Non *Gorgoneos.* Ita legendum olim conjeceram: confirmant tres scripti. *D. Heins.*

Gorgoneis vidit thalamos] Lutacius fabulam brevibus recenset, extrema Metamorphosi Quarta. *Barth.*

38 *Ditat fabula*] Aureis malis, ab auro fructibus. Fabulam vide apud Diodorum Siculum, lib. III. Ex his pomis fuisse id quo injecto Eris Deas de formæ præstantia in certamen miserit, cum doleret ad Nuptias Peleï et Thetidis non invitata, memorat Coluthus in Raptu Helenæ. *Idem.*

39 *Arx incensa Jubæ*] Regis Mauritaniæ: Jubæ ergo Regiam certam urbem agnoscit Claudianus.

Jubæ] Per Jubam, accipio Firmum, Gildonis fratrem. *Delrio.*

Rabies Maurusia] Barbararum gentium feritas, quas immanes excivit funereus latro, uti Firmum appellat Ammianus. Maurorum gentes ad

omnes dissensionum motus perflabiles, vocat idem, lib. xxx. *Barth.*

Rabies Maurusia] Firmi scilicet, qui frater Gildonis, ei ad tyrannidem januam parum feliciter aperuit.

40 *Bocchi*] Ab hoc Rege diu nomen habuit Regnum, non minima Africæ pars. *Barth.*

42 *Subdidit Oceanum sceptris*] Pacem a Theodosio jam Principe Persas pro re magna petiisse concordia est scriptorum. *Idem.*

45 *Quæsita tropæis*] Virtute enim militari et Victoriarum nomine Imperium adeptus est Theodosius. Fortitudinem laudat Ammianus, l. xxix. 'Expeditæ virtutis Ducem vocans.' Parum autem caute in Theodosio Patre hæc Claudianus commendat, quæ filii Honorii rebus officiunt, solis natalibus ad Imperium evecto, obque eam rem sæpius alibi laudato. *Idem.*

46 *Non ambitione potitus*] Alii, *potitur:* quod perperam secutus Raphelengius: male etiam hæc distinguebantur. *D. Heins.*

Non ambitione] Hanc perniciosiorem Reip. avaritia censet Plutarchus in Præceptis Politicis, quippe audaciorem, cum acribus ingeniis insita sit. *Barth.*

Ambitione] Theodosius enim Imperator comitis filius, patre adempto, suæque ipsius saluti consulens, in Hispaniam se recipit, ubi ἄμαχος ad privati modum se redigit. Sed Deo dante, Theodosius tandem a Gratiano accitus est; postquam Valens, ei infensus, non equidem fato, sed merita morte periit. Portavit jugum grave Theodosius a juventute, quando ei insidiabantur, qui patrem ejus triumphatorem occiderant. *Claver.*

47 *Digna legi virtus*] Ob solam virtutem adsumtum Summo Imperio tradit a Gratiano Theodosium, accedente Eligentis necessitate. *Barth.*

Digna legi virtus] Non dubito quin Ausonius, vir probus et illustris, qui tunc temporis consul erat cum Olybrio, suaserit discipulo suo, ut tantum virum sibi adscisceret; quare Theodosius ipsum, ni fallor, parentem vocavit, ejusque scripta cum affectu et admiratione perlegit. *Claver.*

Ultro se purpura supplex Obtulit] Magna hæc commendatio. Pacatus de eodem Theodosio: 'Oblatum sponte Imperium deprecatus es.'

Purpura supplex Obtulit] Hi demum merentur regnare, qui regnum non ambiverunt unquam, et contemnere potuerunt etiam oblatum. *Barth.*

48 *Meruit regnare rogatus*] Veram rem faciunt ista Pacati: 'Illud præ cæteris mirum, cum omnia faceres ut imperare deberes, nihil faciebas ut imperares. Argumento est dies ille, communis Boni auctor, quo tu, cum ad suscipiendam Rempublicam vocabaris, oblatum Imperium deprecatus es,' &c. *Idem.*

49 *Nam cum Barbaries penitus commota*] Consentiunt in hoc omnes Historici et Chronologi, ut Barbaros amoliri posset, adscitum Gratiano Theodosium. *Idem.*

Barbaries] Habes horum barbarorum nomina apud Sidonium in Paneg. Majoriani, sed vereor ne corrupta, *Delrio.*

50 *Rhodopen*] In Thracia cæsi Barbari, primum facinus Hispania evocati Imperioque admoti Theodosii.

Mixto turbine] Non enim tantum una fuit, sed colluvies victarum et vincentium. *Barth.*

Mixto turbine gentis] Sic Lucens. et undecim alii: quomodo scribendum sensus postulat. vulgo *gentes.* D. Heins.

51 *Arctos*] Plaga populusque omnis Septentrionalis. *Barth.*

52 *Vomerent*] Insigni inconditaque copia. Maro: 'Mane salutantum totis vomit ædibus undam.' *Idem.*

53 *Cum Geticis ingens*] Puto *lugens,* quamvis libri non juvent: sic 'gementem Rhodopen' ante dixerat: 'mille gementis Italiæ clades,' Bello

Gild. Bello Get. 'Sustinuit toto mœrens Œnotria lustro:' et alibi, 'fractis lugerent cornibus amnes:' atque ita passim. Statius, Theb. I. 'ignique datis cultoribus omnis Luget ager.' ita scripti. *D. Heins.*

Mysia] Cujus Dux erat limitis ante recessum in Hispaniam Theodosius, ibique strenue rem gesserat. Vise Zosimum. Mysia autem, magnam partem Phrygiæ et Thraciæ complexa, ingens merito dicitur. *Barth.*

54 *Flava agmina*] Arctoæ Occiduæque gentes tales cæsarie celebrantur Romanis Græcisque scriptoribus. Gothos quidem omnes candidos corpore, flavos coma, testatur Procopius I. Vandal.

Operirent] Infusum Barbaris Romanum Imperium suscepisse pro gravi jugo Theodosium ait B. Ambrosius Orat. Funebri. *Barth.*

55 *Omnibus afflictis*] *Afflatis* Junianus liber, tanquam de fulminis ictu agat: superiori versu recte *operirent* scripti, non *reperirent*, quod aliis jam deprehensum: et mox *agrisque colonos* pro *agrosque colonis*. Bello Get. 'tectisque suis redduntur et agris Damnati fato populi.' Stat. Theb. XI. 'Redde arvis domibusque viros:' noster VI. Cons. Hon. 'nymphasque Choris jam redde sorores.' *D. Heins.*

Omnibus afflictis] Animum ex diutina clade demittentibus. Thracias toto jam anno, velut proprium suum solum, insederant illæ colluvies.

Labentibus ictu] Ceu fulmine. Cladem eam incomparabilem ab multis annis intelligit, qua Valens Imperator periit. Sic *Confodere*, exsternare, graviter affligere. *Barth.*

56 *Unus tot funera contra*] Paria, defuncto Theodosio, de Tutore ejus Liberorum Stilichone canit Bello Getico: 'Unus erat Stilicho qui desperantibus augur Sponderet meliora manu.' *Idem.*

57 *Exstinxitque faces*] Incendio et vastationi paratas.

Agrosque colonis Reddidit] Vastatos, exustos, barbaris incessos. *Barth.*

58 *Lethi de faucibus*] Ipsa præsentissima morte, vastatione, pernicie. Fauces inferorum in multis Scripturæ locis. *Idem.*

59 *Romani nominis umbra*] Vel minima vestigia priscæ Gloriæ. Epigrammatis: 'Nominis umbra manet veteris.' *Idem.*

60 *Ruitura subisset Pondera*] Imperium Romanum. *Idem.*

61 *Turbatamque ratem*] Nihil in re Nautica fere est, quod non ad Rempublicam ejusque res Scriptorum dicta detorqueant. Sic Pomponius Atticus gubernacula Rerum Civilium, Magistratuum functiones, aliaque omnia negotia civilia marinis fluctibus comparabat.

Certaque levasset] Non aberrante. *Barth.*

62 *Naufragium commune*] Infortunium summum, ultimum: quod Naufragio comparatur multis Scriptorum locis. Cicero, initio I. Rhetor. 'Non injuria, cum ad gubernacula Reipublicæ temerarii atque audaces homines accesserant, maxima ac miserrima naufragia fiebant.'

Manu] Opere ipso, virtute. Bello Getico: 'Solus erat Stilicho qui desperantibus augur Sponderet meliora manu.'

Ordine rupto] Elementorum, omniumque rerum. *Barth.*

63 *Traherent Phaëthonta*] Non ille eas moderabatur, sed quadrigæ rapiebant egregium aurigam. *Idem.*

64 *Sæviretque dies*] Sol, Solis calor. *Idem.*

65 *Solito cum murmure torvis*] Non *torvus* meliores libri cum Raphelengio. Imitatus in magnete, 'Sola feris occurrit equis, torvos jugales' lib. I. de Rapt. et 'torvos hydros' alibi dixit. *D. Heins.*

Solito cum murmure torvus] Nam Imperiositate quadam singulari opus, vel ipsi Soli fuisse ad compescendos e-

quos, vel Ovidius testis, qui verbera et stimulos ultra modum ex dolore sævientes non obliteravit. *Barth.*

68 *Concentusque poli*] Harmoniam mundi læserat vesania Phaëthontis. Eam restituit Jupiter, pulso puero. De Harmonia cœlesti nota commenta, verisimilia quidem, Pythagoræorum et Platonicorum. *Idem.*

Currusque recepit Imperium] Ita cum Isingrino Raphelengius: probant vetustiores nostri: vulgo, *rursusque.* Vidit et veram scripturam curis secundis Barthius. Mox deinde *traditus* et *servatus*, non *traditur* et *servatur:* iidem. Mox *irrupère* non *erupere* prim. Med. sec. Vatic. et Palat. ut alibi: 'Non si perfidia nacti memorabile tempus Irrupere Getæ.' *D. Heins.*

69 *Traditur illi Servaturque Oriens*] Uno velut tempore acceptus et vindicatus Saluti Quietique: *illi* ad Theodosium spectat. Occidentem autem neque tradere potuit Gratianus Theodosio, neque iste ex facili pacatum suscipere; tanta moles bellorum undique, duobus præcipue ducibus, ingruebat. Solum Orientem regendum Theodosio Gratianum dedisse scribunt auctores non pauci. Id et ipsum huc facit. *Barth.*

70 *At non pars altera rerum Tradita*] Occidens minime traditus, ut qui in potestate non erat Gratiani. *Tradere* hoc loco levem translationem denotat, nullo accipientis labore, re scilicet solo duorum hominum consensu peracta. *Idem.*

Pars altera] Occidens.

71 *Bis possessa*] Duobus tyrannis eversis, eque manu eorum vindicata Republica.

Manu] Vi armata. *Manus* enim, potestatem, effectumque rei denotat.

73 *Hunc sæva Britannia fudit*] Diversa de hoc homine judicia. Maximus, vir quidem strenuus et probus, atque Augusto dignus, nisi contra Sacramenti fidem per tyrannidem emersisset, in Britannia invitus propemodum ab exercitu imperator creatus. Subdolum hominem, pacis involucro Bellum tegentem, indicat B. Ambrosius, Epist. LVI. Ex cujus eadem et sermone hominis inibi, ingenium ejus noscere possis.

Sæva Britannia] Immanior utique Romanis moribus. *Barth.*

Sæva Britannia] Nescio quo fato, aut qua ratione hujus ævi scriptores et alii Britanniæ adscribant natalem non modo Constantini, qui Bithynus fuit, sed et Maximi tyranni. Sane Maximum fudit Britannia, quum inde exercitum educeret, non etiam genuit: neque alia de causa dixit Ausonius *Rutupinum latronem.* Vides quid peccet lector minus intelligens, et quantum præjudicet bonis auctoribus atque historiæ ipsi vel unica vox male accepta. Fuit ergo Hispanus ut liquido constat ex oratione Drepanii Proconsulis, qui hominem satis noverat: sic enim ad Theodosium: 'An sustinere te coram, et solum oculorum tuorum ferre conjectum, ille quondam domus tuæ negligentissimus vernula,' &c. Is vero cum dominorum benignitate ad quosdam gradus militiæ pervenisset, splendore adscititio se in tantum exeruit, ut Gallias e Britannia ingressus, Theodosii affinem se diceret, quo esset nostratibus acceptior. *Claverius.*

74 *Germanus exul*] Arbogastes Francus, cujus notissimæ res et superius partim recensitæ sunt. *Germanum* vocat, quod toti mundo tunc contestatissimum Francos non nisi Germanos, Germanis oriundos, populos fuisse. *Barth.*

Germanus] Arbogastes.

Famulum] Eugenium: vide Paul. Orosium, lib. ult. *Delrio.*

Famulum] Clientem vocat versibus modo positis. Vide Socratem, lib. v. 24. *Barth.*

75 *Domini*] Gratianum et Valentinianum ejus fratrem optimos Impp. intellige. Sane Gratianus nefarie ab

Andragathio, in lectica specie Fl. Maximæ Constantiæ Aug. latenti, occisus est.

Uterque] Maximus et Eugenius: hic vero Arbogastis, ille Andragathii manu usus est in parricidio. Sed uterque sceleris minister sibi vitam ademit. *Claver.*

Respersus uterque] Pari crimine juvenes Imperatores exstinxere, Gratianum Maximus, Valentinianum Eugenius. Hic Arbogastis cliens, et sub eo Imperator; ille domus Theodosianæ verna. *Barth.*

76 *Insontis jugulo*] Jugulo cædem intellige, sanguinem. Sedulius, l. IV. 'cum præsidis ante tribunal Staret, ut ad jugulum ductus mitissimus agnus.' De Gratiani innocentia Ausonius Panegyrico; de Valentiniani Ambrosius Sermone ejus Funebri.

Novitas audere priori] Maximum Fortunæ novitate, hoc est, successuum incredibili celeritate, Eugenium illius exemplum mitigasse dicit, ad quem transissent scilicet tot exercitus, tot civitates cum opulentis provinciis defecissent. Possis novitatem etiam generis vilitatem capere, cujus ergo Pacatus mirifice traducit Maximum; et armigerum lixam fuisse testatur. *Barth.*

77 *Tantumque dabant exempla sequenti*] *Sequentem* scripti fere omnes. *d. e. sequentem.* Lucensis et septem alii, *cautumque d. e. sequentem:* optime. Vulgata lectio sensum non habet. Supra initio hujus libri: 'Cauto nec profuit hosti Munitis hæsisse locis.' Ita et curis secundis divinavit Barthius: quanquam *cantumque* apud illum legitur typographi errore, ut opinor. *D. Heins.*

Tantumque dabant exempla sequenti] Hoc est, tantum consilii et audaciæ dabat Eugenio Parricidæ Maximi exemplum, quantum rei novitas dederat ipsi Maximo. *Novitas* Maximo data, est inusitatus terror, quo perculsæ Gratiani legiones ad eum transfugerunt, ex angulo quodam ad Europæ Imperium progressum. Tota periodo Eugenii laudat providentiam, Maximi audaciam et virtutem bellicam, quæ duo junctim in Tyrannis tantis devicisse Theodosium, summam ejus laudum facit. *Barth.*

78 *Hic quærere tuta Providus*] Eugenii doctrinam commendat Zozimus, quique Philosophus fuerit. *Idem.*

80 *Intra claustra reductus*] Non *inter*, Lucens. et aliquot alii. *D. Heins.*

Inter claustra reductus] Quæ mera felicitate, mero favore divino pervasit Theodosius. Ego vero suspicor Arbogastem, minus cognita Principis strenuitate, ultro eum admittendum censuisse, ut videlicet suo commodo loca meliora insidens, ejus exercitum pessumdaret. *Barth.*

81 *Morte pares*] Negant nonnulli Christianorum de Eugenio, qui dum supplicat Theodosio, a milite obtruncatum scribunt. De Maximo etiam non nemo aliter. *Idem.*

82 *Dedecus*] A summo Imperio in infimam servitutem, quod morte ipsa atrocius notant Hieronymi verba.

Mistis telis] In acie, conflictu militari. Telo enim Carnificis ceciderunt. *Barth.*

83 *Amissa specie, raptis insignibus*] Pacati verba rem ob oculos ponunt, in Maximi sane miseranda clade.

Raptis insignibus] Purpura Augustali, quæ adeo sancta erat, ut priorum principum gestarent posteriores. Sic Constantino quondam apta, indutum auspiciis Imperii Theodosium ex magis priscis scribit Michaël Glycas.

Insignibus] Imperii. Certis notis, quibus ab hominibus homines distinguantur. Dignitatem monstrantia indicia, hoc nomine censentur. Florus, lib. I. 'Insignibus, quibus regni dignitas eminet.' *Barth.*

84 *In vultus rediere suos*] Alter in Grammatici, ut vides in Socrate, lib. v. 24. Alter in vernæ, armigeri, lixæ,

uti testantur indubii testes Ausonius et Pacatus. *Vultus* habitum, statum, personam omnem notat.

Manibusque revinctis] More noxiorum hominum ad supplicium raptorum. Virgil. Æn. II. 'Ecce manus juvenem interea post terga revinctum.' *Barth.*

85 *Gladiis*] Militari more. Gladius autem honestior erat securi: vide quæ notat doctissimus Petrus Faber, l. I. Semestr. c. 4.

Submittunt colla] Non ignari nimirum meriti ultimi supplicii, itaque necessitati voluntatem submittentes. *Barth.*

86 *Vitam veniamque rogant*] De Eugenio non unus Scriptorum. De Maximo nescio; multum enim iste illo virtute potior. Et sunt qui istum a militibus cæsum, nec in potestatem Theodosii venisse dicant, ut Sozom. VII. 14.

Damna pudoris] Amissum omnem pudorem, rem ultra omne exemplum pudendam dicit. Innuunt autem hæc verba culpantque fœmineum utriusque animum, quod non ceciderint ferro quacunque ratione potito. *Barth.*

87 *Nutu movere cohortes*] Vide Notas ad Rutilium, lib. I. vs. 271. *Idem.*

88 *Dubius sese libraverat orbis*] Dubia enim res erat, Theodosius an alter horum vinceret, Imperiumque susciperet. In eos dubius, sese libraverat. Pendebat jam terrarum orbis, dubius in quos concederet. Singularem felicitatem Theodosii tacite commendat, quæ sane insignis fuit, tantas copias, tam prorsus peritos ductores singulos singulis præliis superasse. *Idem.*

90 *Damnat voce reos*] Exprobratis sceleribus. De Maximo Zosimus. De Eugenio Theodoretus, v. 24. *Idem.*

Quos Marte tyrannos]. Ita scripti. male *qui* Raphelengius. perperam etiam distinguunt vulgo. *D. Heins.*

91 *Amborum periere duces*] Sic constanter veteres libri. et recte. Andragathium Maximi ducem intelligit, et Eugenii Arbogastem, de quorum morte Marcellinus in Chronico aliique eadem narrant: nulla hic difficultas. Virum igitur maximum *Ambo rei periere duces* emendasse, idque secutum Raphelengium miror. τὸ *reos* jam præcesserat superiori versu, ut vel ob hoc unum ferri non possit ea conjectura. *Idem.*

92 *Decidit in fluctus*] Andragathius mari Ionio obnavigans, Maximi clade accepta, Gratiani interemti vindicem metuens, desiliit in mare.

Illum suus abstulit ensis] Arbogastes biduo post Eugenii cladem sese ipsum interemit.

Abstulit] Interfecit. Maro, lib. VI. de Infantibus: 'ab ubere raptos Abstulit atra dies, et funere mersit acerbo.' *Barth.*

93 *Solatia*] Ultio, morientium solatium, et sic etiam mortuorum.

Cæsis Fratribus] *Consanguineis*, non Germanis, Ammianus, fine lib. XXX. Valentiniani enim mater Justina, Magnentii quondam Principis vidua, tot tantarumque turbarum contra Catholicos pro Arianis auctrix. Gratianum ex alia sustulerat ante Imperium Valentinianus Senior, ut vides apud Socratem, II. 9. *Barth.*

94 *Ultor tribuit*] Reapse illis, non sibi. Quod enim Gratiano volente roganteque acceperat, eo contentus Theodosius, morte ejus vindicata, reliquum Imperii reddidit Valentiniano, cum Maximum et Victorem devicisset. Cum Eugenio offerente pacem, facile poterat quietus regnare idem. *Idem.*

95 *Labitur*] Proruitur, evertitur.

Mitigat umbras] Ex superstitione gentili loquitur, manes amicorum placari cæsis ad tumulum aut memoriam hostibus, nota exempla Homeri et Maronis. *Barth.*

96 *Juvenumque duorum*] De Valentiniani adolescentis ætate dictum est supra. Gratianus interfectus est an-

num agens xxiv. aut xxv. Ricomere et Clearcho Coss. *Barth.*

Juvenum duorum] At Cassiodorus ait, Arcad. et Rufino Coss. Valentinianum juniorem, tædio vitæ apud Viennam laqueo periisse. idemque alii Historici tradunt. Zosimus vero asseverat ab impio Arbogaste interfectum. *Claver.*

97 *Purpureos Manes*] Augustos. Claudian. vi. Cons. Hon. 'Purpureo fotum gremio.' *Barth.*

98 *Confirmavere triumphi*] Non *triumpho* scripti: probe. Fuit cum legendum putarem *justitia confirmatrice triumphi*, ut cum sequentibus hæc cohæreant. Barthius, *justitiæ confirmatore triumpho*. D. Heins.

99 *Præsentes docuere Deos*] Loquitur de more paganorum; cum res ad votum fluerent, agnoscentium Deos; secus, dubitantium, aut prorsus negantium.

Hinc secula discant] Omnem dicit Posteritatem, Æternitatem. *Barth.*

100 *Indomitum nihil esse pio*] Dicit, *virum pium nihil morari*, nihil illi obstare, quin officium suum ubique exerceat, adsit, faveatque bonis, eosque tueatur; improbos persequatur et puniat. Quod officium boni principis exsecutus hic narratur Theodosius.

Tutumve nocenti] Ex Antithesi. Ut nihil non tutum est justo, pioque; ita injusto impioque omnia intuta, omnia infesta. Plato, lib. ii. de Republica: 'difficile esse,' ait, 'malum diu latere, quin pœnis ultricibus eruatur et vindicetur in eo scelus, circumferente suam sibi pœnam malitia.' *Barth.*

101 *Nuncius ipse sui*] Sane non denunciavit bellum vel Maximo vel Eugenio Theodosius, sed, legatis ambigua responsa dans, Maximo etiam in speciem Imperio, prolatis apud Antiochiam Imaginibus, participato, intulit: non tamen nesciis. Lege Zosimum.

Nuncius ipse sui] Celeritatem summam summæve proximam virtutem esse in Imperatore, tam scita veterum Sapientium, quam exempla Ducum summorum arguunt. Vise ad res Alexandri et Cæsaris. *Barth.*

103 *Clausos montes*] Singulari Felicitate sane Theodosius claustra illa penetravit, ut speciali Numinis ope ductus perhibeatur.

Reliquit] Nullo labore transgressus. A curuli certamine nata locutio. Horatius Arte Poëtica: 'Occupet extremum scabies, mihi turpe relinqui est.' *Barth.*

104 *Exstruite immanes scopulos*] Memorabilis invectio in tyrannos.

Scopulos] Munitiones vel Alpibus pares. Turres omnia præsidia notare, multis alibi notamus. *Barth.*

105 *Cingite vos fluviis*] Scopulos ergo modo pro saxeis muris dixit. Fossis ingentibus veterum munitiones cinctas docet vel Hierosolymorum exemplum.

Fluviis] Ingens tutela afflictorum, hostibus flumina posse objicere instar maximarum nempe morarum.

Opponite silvas] Id quid obfuerit docent res Romanæ in Germania. *Barth.*

107 *Permixtis sociate jugis*] Lucensis, *permitto*. Helmæstadiensis *permittes*: unus Petav. *permites*: tres *permixtos*: sex *pernices*: codices Schoti, *pernicem*: Palat. *pernici*: opinor *Pirenes* legendum. Barthius *Apenninoque Niphaten* volebat, satis ingeniose: sed Caucasum quoque *nivalem* in Fescenninis noster dixit. et 'scopulos Hæmi nivales' lib. ii. in Rufin. Deinde cum Garganum, Alpes, Apenninum tres Italiæ montes conjungat, aut Italiæ proximos, Niphates jure optimo nimis longe quæsitus videri possit, quod is Armeniæ mons sit. Quapropter vir idem doctissimus curis secundis eandem conjecturam amplexus est de *Pirenes jugis*, quam ego hactenus sequor: cum tamen nec ille meam, nec ejus ego sententiam super hoc loco exploratam habere-

mis. Quo fit, ut in sententia, quam prioribus curis aperueram, persistam: nam et Pirenei montes Italiæ vicini. *Pernices* certe in duobus quoque Susianis invenisse se testatur Andreas Schottus Nodis Ciceronianis libro II. cap. 5. pro *nivalem* Oiselianus a manu prima *nivales*. D. Heins.

109 *Non dabitis murum sceleri*] Tectum, præsidium, securitatem. Ovidius, lib. XIII. Metamorph. 'quo Graium murus Achilles Procubuit.'

Qui vindicat] Deus Ultor, Dea Vindex Nemesis. *Barth.*

Qui vindicat, ibit] *Vindicet* Lucens. et duo alii: hæret et hic aqua. *D. Heins.*

110 *Omnia subsident meliori pervia causæ*] Divinus versus, divina sententia. Videtur Claudianus alludere verba Theodosii ipsius, vulgo tum forte jactata, de Imperatorum felicitate non in armis, non in copiis, non in præsentia animorum sita, sed justitia causæ, favore Dei, pietate Principum. *Barth.*

111 *Nec tamen oblitus civem*] Civilium bellorum victoriam moderate gessisse, nec iræ in victos indulsisse dicit Theodosium. Et de admiranda ejusdem Clementia B. Ambrosius Oratione funebri.

Civem] Etiam in summo fastigio communis Patriæ memoriam non ponendam hortatur. Infra hoc libro: 'Tu civem Patremque geras. Cedentibus Atrox Partibus infremuit.' Victor non secundum iram motus civilium bellorum ultus est. Infra: 'Diis proximus ille est Quem ratio non ira movet, qui fata rependens Consilio punire potest.' *Barth.*

112 *Partibus*] Civilibus præcipue bellis *Partes* dicuntur adversæ factiones, adversa agmina.

Non insultare jacenti] Et divine illud: 'ignoscere pulcrum Jam misero, pœnæque genus, vidisse precantem.' *Barth.*

113 *Mitis precibus*] Preces autem justas intellige, nam impia a piis petere insipientia sit, Plautino dicterio.

Pietatis abundans] Clementiam dicit Misericordiam, Deorum cultui junctam. De Pietate Theodosii ea memorat Ambrosius, ut meliora majoraque ne excogitari quidem possint. Epistola LIX. de Cæde Thessalonicensi. *Barth.*

114 *Pœnæ parcus*] Ut exsecratus fuerit nomina tyrannorum post victorias civiles omnia vastantium: notat Victorinus, eum non crudeliorem sed mitiorem aucta potentia factum asseverans.

Paci non intulit iram] Eodem odiorum et armorum termino. *Barth.*

115 *Odiis idem qui terminus armis*] Sic de eodem lib. II. in Rufin. 'animique recentia ponunt Vulnera, non odit victus, victorve superstit.' Contra tyranni vecordia sua eo usque auferuntur, ut ignoscere nec possint, si quorum odio semel absurdæ crudelitatis animi inarserunt. *Idem.*

116 *Profuit hoc vincente capi*] Sane vero. Neminem enim odio partium adflixit, ut ipso victore nemo victus compareret, velut diserte ait Pacatus.

Vincente capi] Mutato in meliorem priore statu. *Barth.*

117 *Aspera laturæ*] Imo *Prospera* cum prima editione, priori Leid. Prioreano scribendum, et Thuaneo, id est, prosperam fortunam allaturæ: sensus hoc requirit. Infra: 'Si tibi Parthorum solium fortuna tulisset.' pro attulisset: quomodo Isingrin. liber. Et mox, 'olim domitura gigantes Et pacem latura polo,' pro allatura: atque ita sæpe noster. Quandoque et *ferre* pro auferre ponit: ut lib. I. de Rapt. 'Sic nobis noxia vires Cum cœlo fortuna tulit?' Bene igitur *Prospera laturæ*, nam ante dixerat, 'Profuit hoc vincente capi,' quod ex illo Ovidii Epist. Briseid. videtur hausisse: 'Utile dicebas ipse fuisse capi.' Rutilius Itinerar. lib. I. 'Fe-

cisti patriam diversis gentibus unam; Profuit invitis teque domante capi.' Sic scribo. Vulgo: 'invictis te dominante capi.' *D. Heins.*

Commendavere catenæ] *Laturæ*, si sine hoc vindice fuisset. Qui extremo supplicio destinabantur, eos fœdum in modum catenis onerari circa ea tempora solitos, exemplis pluribus docet Ammianus. Sententia etiam sit, ex merito captos summo et cruciabili supplicio fuisse addicendos. Eos vindicasse Theodosium, et profuisse ipsis tormenta vinculorum, miserante propterea Principe. *Barth.*

118 *Magnarum largitor opum*] Ingenti Regiaque Liberalitate. Nam apprime bene scivisse Theodosium, quid Regium esset, quid Judicem deceret. Notum Diocletiani scitum, 'Liberalitatem primam esse Principis virtutem debere.'

Largitor honorum] Pluribus Honores conferre voluisse Theodosium quam paterentur eorum stationes, affirmat in ejus Laudibus Pacatus. De alio Heroë alibi noster: 'Munificus laudis, sed non et prodigus auri.'

119 *In melius*] *In meliorem*, ut vulgo loquimur, *statum*. Maro contra: 'In pejus ruere, et retro sublapsa referri Res Danaum.'

Convertere fata] Regum voces sunt Leges. Ut itaque Dei vox cœlitus fata mutat; sic Regum Imperia in terris, qui sunt Deorum vicarii, fata mutant mortalium. Pacatus Panegyrico: 'Quin ego, si fas piumque, si fas æstimare mortalibus cœlestia, nullam majorem esse crediderim felicitatem, quam fecisse felicem, et intercessisse inopiæ et Fortunam vicisse, et dedisse hominibus novum Fatum.' *Barth.*

120 *Validum devoto milite robur*] In benevolentia Militum solidum Imperatoris robur. *Idem.*

121 *Natis mansura fides*] Mansit sane: licet non in vulgaribus periculis.

Hoc nobilis ortu Nasceris] Nobilitatem Honorii ubique commendat, quod Principe jam rerum patre sit genitus, in invidiam Arcadianarum partium. *Barth.*

122 *Æquæva cum majestate*] Honorius, simul natus, simul esse Imperatorio fastigio adgnatus, innatusque; nec dilatus honos, biennis enim nondum, et Consul fuit et Cæsar, ut in Fastis videre est. *Majestas*, summa dignitas, vox cum splendore suo nulli alii linguæ sese submittens. *Idem.*

123 *Contagia sortis*] Manifestum est, quod modo tactum, in invidiam Arcadianarum partium hæc dici, quarum Ducibus cum infensior esset Stilicho, nostri unicus Patronus, sic etiam ei gratificari voluit. Vox *Contagia* ignobiliorem facit Arcadium. *Idem.*

124 *Te solum*] Excluso Arcadio, quem tamen hoc nomine commendat Synesius.

Regia] Aulam dicit alibi, Familiam Imperatoriam. *Barth.*

125 *Patrio adolescis in ostro*] Non adoptativo. *Idem.*

126 *Temerata*] Ut fuerit, cum non fueris Augustus: velut Arcadius. *Idem.*

127 *In sacros cedidere sinus*] Sacra omnia Principum, Omnia ad nauseam usque inculcata Constitutionibus posteriorum Principum. Sinus sacri, susceptio Augustorum Parentum. Recens enim natus infans tollebatur, et parentum sinui sive genibus imponebatur. *Idem.*

Hispania] Theodosius natione Hispanus. *Idem.*

128 *Auriferis eduxit aquis*] Ad flumina Heroum stirpes referri notatum nobis supra. Virgilius: 'Tune ille Æneas, quem Dardanio Anchisæ Alma Venus Phrygii peperit Simoëntis ad undam?' *Idem.*

129 *Bosphorus*] Constantinopoli natus Honorius, ut notum. *Idem.*

De limine surgit origo] Malo, *limite*,

quod Petavianus unus confirmat: sic *Orientalis limes*, *Africanus*, *Rhæticus*, *Illyricianus*, *Scythicus*, *Thracicus*, et similia apud posterioris ævi historicos. *Gallum limitem* noster infra vs. 459. dixit. Lucan. ‘Gallica certus Limes, ab Ausoniis disterminat arva colonis.’ Prior Moreti *littore.* quam lectionem confirmant quæ supra vs. 20. diximus. *D. Heins.*

130 *Nutrix Aurora*] Oriens. Utrumque axem allaborasse Honorio autumat, ut mundi dominum produceret. *Barth.*

131 *Geminus axis*] Ultima loca intelligi vult, ex persuasione prisca, qui imperitissimi rerum, in Hispanico Oceano quotidie interire Solem autumabant. *Idem.*

132 *Sustentat gloria Thebas*] Illic natis ambobus, si placet Diis, Numinibus, quos universus orbis pro talibus colebat, doctis tamen viris natos homines agnoscentibus. Et nulla non civitas Deos dedit. *Idem.*

133 *Hæsit. Apollineo*] Delon Insulam erratilem, nullis fixam radicibus, ante fluitasse, fixam tellure obhæsisse, ut alias omnes, natis inibi Apolline et Diana, fabula non incelebris Poëtarum cantilenis.

Delos Latonia] Latonæ partu consecrata, eique postinde dedicata. Virgil. ‘Cui non dictus Hylas puer et Latonia Delos.’ Accepit et nomen a partu illo, cum ante operta fluctibus vagaretur. *Barth.*

134 *Cretaque se jactat*] Exscripsisse hæc videtur, et in numeros redegisse ex Pacati Panegyrico: ‘Cedat,’ inquit de Theodosii patria Hispania, ‘his terris terra Cretensis, parvi Jovis gloriata cunis, et Geminis Delos reptata Numinibus, et alumno Hercule nobiles Thebæ. Fidem constare nescimus auditis, Deum dedit Hispania quem videmus.’ Jovem in Creta natum infiniti scriptores testantur.

Reptata] Calcata dicere non potest, ob infantium teneritudinem. *Barth.*

136 *Quæ dedit hoc numen*] Peperit, in lucem edidit. *Idem.*

137 *Inhospita Cynthi*] Deserta, non nimis populosa. *Idem.*

138 *Læsere cubili*] *Læsura* secund. Vatic. et Palat. pro *Acclinis auro*, quod in melioribus scriptis est, non *Acclivis.* Barthius *Acclini* malit. *D. Heins.*

139 *Acclinis auro*] Irridet et vituperat Latonæ puerperæ pompam, ea enim palmam amplexa peperit illa famigeratissima Numina.

Circumflua gemmis] Abundans maxime: ut insula mari circumflua. Sic *circumfluens* abundantem notat Catullo. *Barth.*

Circumflua gemmis] Flaccilla hic designatur, quæ Honorium, jam Augusta, peperit: unde insignior natalis ejus quam Arcadii: quare antea dixit: ‘Omnibus acceptis,’ id est, a patre et matre juxta nobilitatus es; nihilque tibi defuit ad summam gloriam et perfectum originis decus. *Claver.*

140 *Ululata verendis*] Ad solennem circum parturientes clamorem allusum, quo putabant propitiari Lucinam, fiebatque operto capite, lotis manibus: Papinius, Thebaid. III. ‘nulloque ululata dolore Respexit Lucina domum.’ Matres præsentes vota concipiebant pro puerpera, quæ et ipsa pars fuit ululatuum. Ululare alioquin luctuosum credunt et ominosum. *Barth.*

Ululata] Hæc de fausta acclamatione.

142 *Voces avium*] Captationes Auguriorum et Auspiciorum, solennes magnarum rerum exordiis.

Quanti volatus] Numerum indicat magnum, ad quam felicitatem futurorum temporum æstimabant, victo minore.

143 *Discursus*] Incerti vagique cursus. Tibullus: ‘Et vaga non certa discurrunt undique pompa,’ &c.

Tibi corniger Hammon] Notissimum

Oraculum. De quo tamen securius mentiri potuit, quam de altero, utpote remotissimo. *Barth.*

144 *Rupere silentia*] Apertum mendacium; et hæc curabat scilicet Theodosius, eversor Fanorum et Idolorum de majori terrarum Orbis parte: tacebant autem tum omnino Delphi, et quidem a nato Christo. *Idem.*

145 *Te Persæ occinere Magi*] Persarum Lingua Magus est, qui Latia Antistes aut Sacerdos.

Etruscus augur] Hujus gentis Augures Aruspicesque, Vaticinatoresque alios, præ cæteris fide dignos habebant Romani, quippe qui ex Hetruria superstitionum Leges, Ceremonias, carmina, plurima transtulerint, quæ pleræque de Libris Hetruscis petitæ, etiam fulgurum curæ, idque genus alia. *Barth.*

146 *Inspectis Babylonius horruit astris*] Chaldæus sive Genethliacus, cum thema nativitatis tuæ inspiceret, totus intremuit, omnem illam Barbariem te auspice Romano Imperio successuram videns. *Idem.*

147 *Cumanaque*] Cumanæ Sibyllæ Oraculum. Prudentius: 'Mortua jam mutæ lugent oracula Cumæ.' *Idem.*

148 *Intonuit*] Et hoc ad divinum sonum. Sidonius: 'Intonuit solita noster Apollo lyra.'

Rupes] Præsente enim Apolline etiam rupes vaticinabantur.

Rabidæ Sibyllæ] Furentes enim a Dæmoniis inspiratæ edebant oracula sua eæ mulieres.

Delubra] Fana, specus, aut antra. Vide Macrob. III. 4. *Barth.*

149 *Nec te progenitum*] Ut Jovem in Creta insula, ne a patre recens natus devoraretur. Aratus, Avienus. *Lustrasse* dicit Claudianus, quia ἐνόπλιον illum Chorum Corybantes circum puerum Jovem ductitarunt, ex omni latere caventes ne qua sonus aures natívori senis allaberetur. Qui enim lustrabant quippiam, in circulum ambiebant. *Idem.*

150 *Exercitus undique*] Commendatio Principis inter arma nati. *Idem.*

151 *Ambitus signis*] Non *ambitur* Oxon. ut cum sequentibus hæc cohæreant: *sentit* etiam pro *sensit* bene Lucens. et prior Leid. *D. Heins.*

Augustior infans] Humano major, in depressionem Arcadii. *Barth.*

152 *Sentit adorantes galeas*] Adoratio Romani Principis nota. *Idem.*

154 *Inter cunabula Consul Proveheris*] Consul proveheris, in Consulem. Honorius autem natus est Ricomere et Clearcho Consulibus. Tertio ætatis anno Honorius Fastos tenuit, Evodio, viro strenuo, collega. *Idem.*

155 *Signans posito modo nomine fastos*] *Signas* Lucens. et duo Vatican. idem Lucensis *fastus.* Cons. Manlii initio, 'nec fastibus ullis Erigitur:' ita scripti, ut et Epist. ad Probinum; 'Incipiensque tuis a fastibus omina cœpi.' Lib. I. in Eutropium: 'Inter Arinthei fastus:' sic et Lucanus. Horatius, lib. III. Od. 17. 'Per memores genus omne fastus:' et lib. IV. Od. 14. 'Per titulos memoresque fastus.' Quomodo utrumque locum Petavianus codex exhibet: atque ita suo quoque tempore in nonnullis membranis exaratum fuisse testatur Priscianus. Ovid. initio Fast. 'Quæque ferunt illi pictos signantia fastus,' ex auctoritate veterrimi libri Vaticani. Silius, lib. II. 'Ausonios atavo ducebat consule fastus,' non *fasces* duo scripti. Plura ad Nasonem Fast. lib. I. vs. 11. *D. Heins.*

Posito modo nomine] Poëtice. Nomina enim pueris nono, octavo Romanis puellis imponebantur. Festus: 'Lustrici dies infantium appellantur, puellarum octavus, puerorum nonus, quia his lustrantur, atque iis nomina imponuntur.' *Barth.*

156 *Donaturque tibi*] Manifesta Poëtica temporum retorsio. Ut jam modo notata indicant. *Idem.*

157 *Quirinali amictu*] Consulari tra-

bea Togaque Romani. summi olim magistratus pacati indice. *Barth.*

159 *Immortalique Deorum*] *Deorum* Lucens. et septem alii: bene. *D. Heins.*

160 *Gremio*] Cura et Educatione matris patrisque Augusti. *Barth.*

161 *Mænalios arcus*] A crebris in Arcadia Deæ venationibus. *Idem.*

162 *Suspendit puerile decus*] Ausonius similiter, 'Corrupit totum qui puerile decus:' frustra *secus* a viro maximo rescribitur. Mox *jam nunc* pro *jam tum* Lucens. *D. Heins.*

164 *Blandos angues*] Non aliter tibi atque ipsi Deæ alludentes, ob amorem in te Numinis. De Capillis Gorgonis, Ægide, &c. omnia notissima.

Interritus] Paria III. Consulatu: 'coruscanti clypeo te sæpe volentem Sustulit, intrepidum ferri.'

166 *Festinaque voti*] Spei, in quam natus erat Honorius, Imperii nimirum. Felicitas Liberorum votum parentum. Locutio Græcanica. Hoc libro 395. 'Tunc ego, securus fati.' Negotiosus operum, apud Sidonium, lib. VIII. Epist. 8. *Barth.*

168 *Præsumtum diadema*] Ante legitimam ætatem gestari cœptum. *Idem.*

Præsumtum] Elegans et propria dictio de eo, qui haud dubie Imperii successor sit futurus. 'Pravæ aliorum spes cohibentur,' ait Tacitus, 'si successor non in incerto; ac minori discrimine princeps sumitur, quam quæritur.' *Claver.*

Levibus ulnis] Teretibus, formosis. *Barth.*

Lævibus ulnis] *Lenibus* plurimi veteres, nihilo deterius. *D. Heins.*

169 *Mutatus Principe Cæsar*] Cæsar eo ævo filius principis, cumprimum natus. Alioquin notum Cæsares prius, deinde Augustos factos habitosque. *Barth.*

Principe Cæsar] Honorius ante nobilis puer, aut princeps juventutis, postmodo factus est nobilissimus Cæsar, dein Augustus; qua in re æquatus est fratri Arcadio. Patre jamjam ituro contra Eugenium, ac geminis consortibus in Oriente relictis; si quid ei humanitus contigisset. *Claver.*

170 *Protinus æquaris fratri*] *Æquari* primus Mediceus et Palatinus. Concinne: amat has locutiones noster. Similes nævos in Statio non semel deprehendi: ut Theb. III. vs. 564. 'nos debile vulgus Scrutamur superos.' Veteres libri *scrutati* pro *scrutari*: mox *Hortari* non *Hortati* scripti novem. *D. Heins.*

Nec certius unquam] Prodigia sive Indicia cœlestia felicitatem Honorio spondentia describere orditur, more Nationum, nihil sine horum observatione ordientium. *Certius*, constantius, indubitabilius. Hortatos dicit Deos, quod repetitis ostentis rem promoverint, quæ summa est caussa rei aggrediundæ. *Barth.*

171 *Præsentior æther*] Certior. Vide supra. *Idem.*

172 *Involverat atra*] Sic Lucens. Gyrald. et plerique cæteri. Vulgo *atris*. Alii *astri*, *astra*, *austri*, *astris*. Hyemem pro tempestate dixit. *D. Heins.*

173 *Hyems*] Tempestas nubila.

Notus collegerat imbres] Horatius: 'Albus ut obscuro deterget nubila cœlo Sæpe Notus, neque parturit imbres Perpetuos.' *Barth.*

174 *Solita miles te voce levasset*] Cum te Augustum proclamatum salutasset. Non enim de alia levatione videtur loqui Claudianus, quam qua in Augustum elevatus est Honorius, nam ea usurpatio solennis istius verbi. Potest tamen a consuetudine quadam *levandi* in solium, clypeum, aut per manus, locutio orta esse, eamque innuere; quam multis jam pridem notarunt eruditi. *Solitam* vocem, acclamationes dicit, quæ in militari vulgo, classicis et fragore armorum blandiore conficiebat. *Idem.*

[illegible]

... recte dixit Bello Gild. et ... Juvenalis. et hyeme Mæotide ... Ovid. Mæotidos paludis Oros. et ... undas Lucan. lib. III. 'Quaque ... Mæotidas egerit undas.' Sic bene vetusti codices. Ceterum pro Mæoticus in optimis non hujus tantum scriptoris sed aliorum etiam poetarum exemplaribus Mæotius plerumque legitur, et quidem probe. Ita apud Virgil. in optimo libro Mediceo, Georg. III. Mæotida, et Æn. VI. Mæotia tellus. ... tia tellus apud nostrum VI. Cons. ... et Mæotia Cons. Olybrii ... scribendum puto. Lucanus, ...

... ubi Mæotida ... scripti: atque ita exaratum ... in optimo Curtii Me... animadverti. D. Heins.

181 [illegible] nimbos [illegible]] Non [illegible] non male. Idem.

[illegible]] Neque nimium [illegible] pluviis faciundis [illegible] turbasse liquidam [illegible]. Barth.

[illegible]] Natalis imperii, [illegible] Imperii ver, Sidonio.

[illegible] Cuncta] Reviviscentia [illegible]. Ita enim Sidonius. '[illegible] tellus Aurea con[illegible] secula fetus.' Barth.

[illegible]] Notandum Stellam [illegible] pro bono fortunatoque [illegible] accipi jactarique: cum [illegible] contra habeatur, turbato videlicet ordine, et majori Lumine contra Naturam minori cedente.

Dubitanda nihil] Certo conspiciendam se oculis ingerens. Dubitandum dicitur cui viso fidere tamen non possis.

Crine retuso] Crines, clari eminentesque siderum radii. *Barth.*

Crine retuso] Hanc veram esse lectionem monuimus Cons. Olybr. non audiendi igitur scripti libri et Delrius, qui sollicitant. *D. Heins.*

186 *Quantus numeratur nocte Bootes*] Unam stellam Honorianam: hanc toti astro Bootæ comparat. *Numeratur* autem dixit ob multitudinem stellarum in eo Astro. [illegible]

Hæc Luc. et Gyrald. libro debentur. Vulgo *Divus avus seu te claris properantibus astris.* pro *claris* Helmæstadiensis *rata*. Pricæanus, *clarus*. Oxon. *natum*, vel *jamjam*. quatuor *cælo*. Patavin. *nitidis*. alius, *puero*. Rottendorph. *cunctis*. quæ varietas locum corruptum satis indicabat. in Oiseliano τὸ *claris* omissum. *D. Heins.*

Claris properantibus astris] Futurum in consortio quondam ipsorum sidus dicit ambiisse spectare astra, clarum ut quodque fuerit, Honorium. *Barth.*

191 *Patiens cœlum commune remisit*] Sua luce paullisper inhibita, et permissis lucere gentilitiis Honorio astris. τὸ *commune* ad eundem pertinet. *Idem.*

192 *Apparet*] Collatione nimirum Heroum veterum.

Ventura potestas Claruit Ascanio] Nota fabula de Marone, Æneid. II. 'Ecce levis summo de vertice visus Iuli Fundere lumen apex,' &c. Et reapse hoc genus portenti claritudinem gloriamque inferre creditum traditumque. Vide L. Florum, I. 6. *Barth.*

194 *Innocuus*] Illæsus. *Idem.*

Flagraret apex] Sic Augusto Romam adventante Solis orbis super caput ejus curvatus rotundatusque in [illegible] rem arcus conspectus est. [illegible] 'Sic loquitur natura Deos, [illegible] tis Iuli Lambebant teneros [illegible] blanda capillos.' *Claver.*

Phrygioque volutus Vertice] [illegible] doque [illegible] Vatican. et F[illegible] sed [illegible] num. *D. H*[illegible]

[illegible]

hominumque Moderatoris, quod quidem celebrem apud scriptores mentionem servat.

Primævus Jupiter] Florenti ætate, prima adolescentia. *Barth.*

198 *Arce poli*] Arx summus apex rei cujusque, caput, principium. *Idem.*

199 *Natura tradente*] Hujus enim auctoritas Numinibus imperat. *Idem.*

200 *Vernabant vultus*] Primo flore juventæ. Prudentius pari sensu de Theodosii filiis: 'dominos, vernantes flore Juventæ.' *Idem.*

201 *Moturæ convexa comæ*] *Jubæ* Putean. et Patav. quomodo Martial. lib. I. Epigr. 88. de Encolpo puero: 'Dumque decent fusæ lactea colla jubæ.' *D. Heins.*

Moturæ convexa comæ] Quarum motarum auctoritati, Olympum, Cœlum, Maria, Terras, alligavit Homeri Prudentia. Ovidius de eodem: 'Terribilem capitis concussit terque quaterque Cæsariem, cum qua, terram, mare, sidera, movit.' *Barth.*

202 *Fulmenque rudi torquere lacerto*] Discebant enim sua Opera Dii in pueritia, antequam in ætate exercerent. *Idem.*

203 *Lætior augurio*] *Auguriis* unus Medic. puto *augurii*. sic sæpe noster. Infra, 'lætusque laborum Discedam, [illegible] utrumque regentibus axem.' [illegible] Barthium. *D. Heins.*

[illegible] et subito omnia [illegible] Constantinopolim [illegible] cum utroque filiorum [illegible] Junioris inaugurati[illegible] [illegible] eodem loco, quo [illegible] aliquot Arcadium augusto [illegible] extulerat, septimo ab [illegible] *Barth.*

[illegible] *paribus*] Utroque [illegible]

[illegible] *consorte*] Liberi [illegible] *Barth.*

[illegible] *curru*] Supra [illegible] hac Theodos[illegible]

[illegible] *mini*] Castor [illegible]

Levasset] Quæ ad solennitatis hujus explicationem pertinent, pete ex P. Pithœi JC. Advers. subsec. II. 6. Locus non videtur omnino sanus: nam quid est *militem voce levare Imperatorem?* nisi forte sit faustis acclamationibus prosequi; sed illud non satis totum ritum explicat; itaque censeo rescribendum: 'Sed mox cum solito miles te more levasset,' &c. *Dempst.*

175 *Nubila dissolvit Phœbus*] A claritudine diei sumit omen illustris jucundique futuri principatus. *Barth.*

177 *Adversam patitur Chalcedona*] Tam claram derepente Lucem ortam dicit, cum Augustum honorem caperet Honorius, ut nullo negotio Constantinopoli trans Bosphorum cerni potuerit Bithyniæ oppidum Chalcedon. Non longe autem dissita hæc Byzantio civitas. *Idem.*

179 *Thrace*] Thracia. Montosam regionem nebulosam, quare miraculi instar fuit totam nitidam conspectam.

Renident] Rejiciunt quodammodo captum splendorem, ingeruntque oculis repercussum.

180 *Palus radios Mæotica vibrat*] Lucensis et Mediceus unus *Mæotia*. Lib. II. in Eutrop. *Non freta longinquis Mæotia piscibus explent:* sic legendum. Scripti plerique *Mæotida* utroque loco: quod σολοικίζει, ac proinde ferri non potest. *Mæotide ripa* noster recte dixit Bello Gild. et *ara Mæotide* Juvenalis. et *hyeme Mæotide* Ovid. *Mæotides paludes* Oros. et *Mæotidas undas* Lucan. lib. III. 'Quaque fretum torrens Mæotidas egerit undas.' Sic bene vetusti codices. Cæterum pro *Mæoticus* in optimis non hujus tantum scriptoris sed aliorum etiam poëtarum exemplaribus *Mæotius* plerumque legitur, et quidem probe. Ita apud Virgil. in optimo libro Mediceo, Georg. III. *Mæotia unda.* et Æn. VI. *Mæotia tellus. Mæotia tellus* apud nostrum VI. Cons. Hon. et *Mæotia* Cons. Olybrii absolute, ut scribendum puto. Lucanus, lib. II. *palus Mæotia:* ubi *Mæotida* perperam nonnulli scripti: atque ita exaratum etiam id nomen in optimo Curtii Medicei codice animadverti. *D. Heins.*

181 *Nec Boreas nimbos aut*] *Non* utroque loco Junian. non male. *Idem.*

Nec Boreas nimbos] Neque nimium Solem bibisse aquam pluviis faciundis ait, neque ventos turbasse liquidam diei serenitatem. *Barth.*

182 *Imperii lux*] Natalis imperii, Spartiano: Imperii ver, Sidonio.

Præsagus obibat Cuncta] Reviviscentibus velut sideribus. Ita enim Sidonius: 'præscia tellus Aurea converso promisit secula fœtus.' *Barth.*

185 *Stella die*] Notandum Stellam in die visam pro bono fortunatoque omine nostro accipi jactarique: cum alioquin contra habeatur, turbato videlicet ordine, et majori Lumine contra Naturam minori cedente.

Dubitanda nihil] Certo conspiciendam se oculis ingerens. *Dubitandum* dicitur cui viso fidere tamen non possis.

Crine retuso] Crines, clari eminentesque siderum radii. *Barth.*

Crine retuso] Hanc veram esse lectionem monuimus Cons. Olybr. non audiendi igitur scripti libri et Delrius, qui sollicitant. *D. Heins.*

186 *Quantus numeratur nocte Bootes*] Unam stellam Honorianam; hanc toti astro Bootæ comparat. *Numeratur* autem dixit ob multitudinem stellarum in eo Astro. Alias *numerare*, ut suum ἀριθμεῖν Græcis, æstimare, vel et venerari quandoque. Ita 'numerosus Hortus' Columellæ, dignus diligente opera et scriptione. *Barth.*

189 *Sive parens Augusta fuit*] Haud dubie de Placilla sive Flaccilla, Honorii matre, loquitur, quæ obierat jam dum Theodosio bellum contra Maximum parante, ut Zosimus aliique clare testantur, quod post bellum confectum Imperator factus est demum Honorius. *Idem.*

190 *Divi sidus avi, seu te prop. an*]

Heo Lac. et Gyrald. libro debentur. Vulgo *Divus avus seu te claris properantibus astris.* pro *claris* Helmæstadiensis *ruta.* Pricæanus, *clarus.* Oxon. *natum*, vel *jamjam.* quatuor *cœlo.* Patavin. *nitidis.* alius, *puero.* Rottendorph. *cunctis.* quæ varietas locum corruptum satis indicabat. in Oiseliano τὸ *claris* omissum. *D. Heins.*

Claris properantibus astris] Futurum in consortio quondam ipsorum sidus dicit ambiisse spectare astra, clarum ut quodque fuerit, Honorium. *Barth.*

191 *Patiens cœlum commune remisit*] Sua luce paullisper inhibita, et permissis lucere gentilitiis Honorio astris. τὸ *commune* ad eundem pertinet. *Idem.*

192 *Apparet*] Collatione nimirum Heroum veterum.

Ventura potestas Claruit Ascanio] Nota fabula de Marone, Æneid. II. 'Ecce levis summo de vertice visus Iuli Fundere lumen apex,' &c. Et reapse hoc genus portenti claritudinem gloriamque inferre creditum traditumque. Vide L. Florum, I. 6. *Barth.*

194 *Innocuus*] Illæsus. *Idem.*

Flagraret apex] Sic Augusto Romam adventante Solis orbis super caput ejus curvatus rotundatusque in colorem arcus conspectus est. Sidon. 'Sic loquitur natura Deos, cunctantis Iuli Lambebant teneros incendia blanda capillos.' *Claver.*

Phrygioque volutus Vertice] *Fluidoque* prim. Vatican. et Farnesianus. sed nil mutandum. *D. Heins.*

196 *Fatalis candor*] Ob candorem diadematis, quem æmulabatur eo lucidior, candidiorque flamma, quo purior, et cœlesti similior. *Barth.*

197 *Idæis antris*] Montem Cretæ dicit Idam. Scholiastes Callimachi: Eo absconditum, inibique celatum Jovem, crebra fabula. Minutius Felix iisdem locis sua etiam ætate Antrum illud Joviale ostensum memorat; ut et sepulcrum summi illius Deumque hominumque Moderatoris, quod quidem celebrem apud scriptores mentionem servat.

Primævus Jupiter] Florenti ætate, prima adolescentia. *Barth.*

198 *Arce poli*] Arx summus apex rei cujusque, caput, principium. *Idem.*

199 *Natura tradente*] Hujus enim auctoritas Numinibus imperat. *Idem.*

200 *Vernabant vultus*] Primo flore juventæ. Prudentius pari sensu de Theodosii filiis: 'dominos, vernantes flore Juventæ.' *Idem.*

201 *Moturæ convexa comæ*] *Jubæ* Putean. et Patav. quomodo Martial. lib. I. Epigr. 88. de Encolpo puero: 'Dumque decent fusæ lactea colla jubæ.' *D. Heins.*

Moturæ convexa comæ] Quarum motarum auctoritati, Olympum, Cœlum, Maria, Terras, alligavit Homeri Prudentia. Ovidius de eodem: 'Terribilem capitis concussit terque quaterque Cæsariem, cum qua, terram, mare, sidera, movit.' *Barth.*

202 *Fulmenque rudi torquere lacerto*] Discebant enim sua Opera Dii in pueritia, antequam in ætate exercerent. *Idem.*

203 *Lætior augurio*] *Auguriis* unus Medic. puto *augurii.* sic sæpe noster. infra, 'lætusque laborum Discedam, vobis utrumque regentibus axem.' Vide hoc loco Barthium. *D. Heins.*

Augurio] Stellæ, et subito omnia inclarantis diei. Constantinopolim rediisse dicit cum utroque filiorum Theodosium ab Junioris inaugurati- one, quam celebrat, eodem loco, quo ante annos aliquot Arcadium augusta dignitate extulerat, septimo ab urbe milliari. *Barth.*

204 *Jam paribus*] Utroque videlicet Augusto.

Fultus consorte] Liberi fulcra parentum. *Barth.*

205 *Pio curru*] Supra notatum de felicitate hac Theodosii Principis. *Idem.*

206 *Gemini*] Castor et Pollux, ge-

mina Numina. *Barth.*

207 *Utroque relucent Frater*] Fraterna species. *Idem.*

208 *Similis chlamys effluit auro*] *Simili* legendum jam monuit Cl. Gronovius Observat. lib. II. c. 7. et curis secundis Barthius. qui alteram conjecturam addit, *simili aura.* Lucens. et sex alii ex nostris confirmant τὸ *simili auro.* pro *relucet* septem *relucent.* probe. *D. Heins.*

Similis chlamys effluit] Ut ventum innuat tollentem amictus, quod formosis corporibus magnum decoris augmentum. Sed de similitudine habitus hic et vestimentorum, sermo. *Barth.*

209 *Stellati pariter crines*] Fabulam Poëtarum alludit singulis Castorum Fratrum singulas stellas in capite vel fronte assignantes. *Idem.*

Juvat ipse Tonantem Error] Dum alterum pro altero censet. *Idem.*

211 *Eurotas*] Θεὸς ἐπιχώριος. Flumen Laconiæ, ad quod educati gemini. *Idem.*

212 *Domus*] Aula; nam summi splendoris capax etiam illa vox. Maro: 'Panditur interea domus Omnipotentis Olympi.'

Talia tecum] Nulla doctrina, nulla sapientia, nulla vis ingenii, pro dignitate has seq. paginas aut enarrarint aut exceperint. Nos strictim sententias nonnullas tangamus, non ut deducamus, sed ut sensum expediamus similibus aliquibus adjectis. *Barth.*

213 *Fertur*] Tanquam sermo celebritatem habeat, in populum editus.

Ditione] Imperio, moderatione. *Barth.*

214 *Parthorum*] Parthicum, quod tum Persicum, et Romanum Imperium, duo maxima rerum humanarum.

Solium] Thronum, Regiam dignitatem.

Parthorum solium] Thronus Regius, tanta nunc quoque apud Christianos nonnullos Principes auctoritate, ut sine veneratione non conspiciatur. *Barth.*

Fortuna dedisset] Quinque libri *natura*, et sic ex suis Andr. Schottus in Observationibus. noster infra: 'nostro nec debes regna favori Quæ tibi jam natura dedit.' improbat tamen Barthius. *tulisset* etiam liber Isingrini. diximus supra v. 117. nihil tamen temere mutem. mox *Assyrio ore* non *Arsacio* duo scripti. *D. Heins.*

215 *Procul venerandus*] Ingentem amplitudinem Persici Regni intellige. Tacite etiam cultum hoc genus Regum, procul adorandorum. *Barth.*

216 *Arsacio*] Omnes Parthorum Reges Arsacii aut Arsacidæ, ut ab Alexandro Ægyptiorum Ptolomæi.

Consurgeret] Alludit quod modo indicavi, rectum tiaram nemini gestari licitum præter Regem. *Barth.*

217 *Luxuque fluentem Deside*] More Regum Orientis, usque ad infamiam a Romanis deliciis diffluentium, licet et isti eorum mores facile adsciverint, de quibus nullæ non recinunt Historiæ. *Idem.*

218 *Nobilitas posset ic sola tueri*] Summa sermonis est Romano homini Principique nobilitatem sine virtute nulli gloriæ esse. Sic infra, 'virtute decet, non sanguine, niti.' *Idem.*

219 *Altera*] Alia prorsus Tibullus: 'Alter dictet opus magni mirabile mundi.'

Altera Romanæ] Cæteri enim Principes Regesque Barbaris et velut belluis imperitant: Romani non solum homines, sed et liberos homines, moderantur. Hoc est, quod sapientissime ingerit hic Imperator filio. *Barth.*

220 *Virtute decet non sanguine niti*] Lege, instar omnium, totam Octavam Satyram Juvenalis.

Sanguine] Genere, Stemmate. *Bart.*

221 *Major et utilior fato*] Non *ulterior facto* libri fere omnes, et recte. Fatum cum fortuna frequenter poëtæ confundunt. ut apud Lucan. lib. x. 'Ad scelus ingentis fati sumus.' quæ vera ibi lectio. Cæterum Lucensis huic versui præfigit tres sequentes,

quorum initium *Hanc tamen haud quisquam* non incommode. mox distinguendum cum libris *Proderit obscuro?* id est, homini ignoto. Claverius *obscurum remigem* facete interpretatur, sole adustum. sed decepit illum locus interpolatus. Verum vidit Barthius. *D. Heins.*

Major et utilior fato conjuncta potenti] De illustri enim Nobilitate, præpotente hominum Fortuna cum virtute jungenda, Romanum hominem Principemque instituens, loquitur Claudianus. Sermo hic omnis est, qui mores summum inter homines locum deceant. Ait igitur virtutem exserendam ipso usu, omnium bono publico et communi, cum toti generi humano prodesse possit ob potentiam et opes. Acute tribus verbis Lucanus, lib. IV. 'perit obruta virtus:' tenebris nimirum et paupertate: tum demum enim est virtus, cum accedente potestate, viget, et usui communi sese impendit. *Barth.*

Fato] Delrio legit *facto*, hoc sensu: excellentior scil. est, et plus habet emolumenti principum virtus quam plebeiorum; quia cum omnium oculis illi sint expositi, illa quoque tum facilius elucescit. *Delrio.*

222 *Vile latens virtus*] Destituta fato, accisis pennis humilis. Latentium magnarum rerum nulla gloria. Jesu Sirach, c. 20. notum dictum: 'Thesaurus invisus, et sapientia abscondita, quæ utilitas in iis?'

Vile] Negotium scilicet. Maro: 'Dulce sopor fessis in gramine.'

Submersa tenebris] Ignobilitate, obscuritate. *Barth.*

223 *Proderit*] Nativa illa et ingenita Heroicis natalibus semina virtutis exerenda usu ait, cum alioquin nulla sint, quæ nemini prosint. Ludunt qui alia hic comminiscuntur. Virtutem nil vile decere, ait Prudentius in Symmachum, qui et statuas omnes ea gratia, et quicquid periturum mortales colunt, longe illius dignitate inferius esse canit. *Idem.*

224 *Lyra, quæ reticet*] Occulta Musicæ nullus honos.

Qui non tenditur arcus] Simile ab armis, quæ, nisi usurpentur, nullius sunt pretii vel effectus. *Barth.*

225 *Agnoverit ante Semet*] Animam, corpus, affectus, potestatem. In hoc omnem sapientiam reconditam esse vetustissima docet eruditio: ut homo pro se quisque rerum externarum ludibriis vanitatibusque despretis, incumbat sibi, quidque sibi, regendo debeat, quid ex se Deo, se cognoscendo condiscat: in eo enim esse summam vitæ recte decurrendæ. *Idem.*

226 *Incertos animi pacaverit æstus*] *Pacaverit* recte idem Barthius. quod tamen retractavit perperam curis secundis. confirmant Putean. et Patavinus. infra: 'Hos igitur potuit si quis sedare tumultus.' Cicero Tusc. Quæst. libr. v. 'Ut maris igitur tranquillitas intelligitur, nulla ne quidem minima aura fluctus commovente, sic animi quietus et pacatus status cernitur, cum perturbatio nulla est, qua moveri queat.' ubi perperam *placatus* etiam vulgo legitur. *incestos* etiam Isingrinus et nonnulli ex nostris, quod Delrio placet, non mihi. Lucan. lib. VIII. 'incertos pectoris æstus' dixit. et Val. Flaccus, lib. v. 'Præcipue Æsoniden varios incerta per æstus Mens rapit unanimem curis.' *D. Heins.*

Incertos] Inconstantes, semper dubios.

Animi] Ab inquisitione cognoscendi sui ad animum componendum homo vocatur; quem nisi, tot diversis affectibus obnoxium, componat, nequaquam feliciter vivet: Qui autem possit, nisi totum semet ante agnoverit?

Animi æstus] Affectuum perturbationes. *Barth.*

Animi æstus] Comparatio crebra optimis scriptoribus affectuum cum æstibus, fluctibus, tempestatibus:

cum sint *κινήσεις ψυχῆς παρὰ φύσιν*, ut vocantur in Stobæi Ethicis Collectaneis, quo loco plenam explicationem eorum offendes.

Placaverit] Oblatrantes velut obnitentesque. *Barth.*

227 *Ambagibus itur*] Cognoscenda enim rerum natura, scrutanda numina Deorum, animæ ratio inquirenda, ut quid universi ordini, Dei voluntati, humanitati communi, suæque menti, quisque debeat, possit statui. Inde felicitatis agnitio animum sua tranquillitate componet intus, docebitque extra prodesse rei communi, 'humana qua parte locatus sit in re.' *Idem.*

228 *Disce orbi*] Dempsterus leg. *Discordis quod quisque, &c.* Variis partibus, morti obnoxiis et immortalibus, compositus.

Disce orbi, quod quisque sibi] Primus sic legendum vidit Antonius Quærengus, teste Vincentio Contareno in Variis Lectionibus, ut Gronovius noster Observ. lib. II. 121. jam monuit: nec aliter prior Leid. et quinque alii. Vulgo *Orbis.* unde miræ conjecturæ natæ. Quæ privatus sibi, ea Orbi discit Imperator. Faciunt huc ista Hadriani apud Spartianum, 'Facile ista dicis tu, qui patrimonii tui, non reipublicæ hæredem quæris.' Barthius amplectitur Francisci Zizæi conjecturam corrigentis, *Discordis quod quisque sibi.* nolim factum. In Helmæstadiensi, *Disce orbes quod quinque sibi.* D. Heins.

229 *Ætheriis miscens terrena*] Cœlestibus terrestria, elementaria æternis.

Ætheriis] Divinæ nempe particulam auræ. Animam humanam ex eodem cum Diis dæmonibusque cratere haustam sciscebant Philosophi.

Terrena] Lutum. Hesiodus materiem hominis pulverem aqua mixtum agnoscit.

Prometheus] Platonica Philosophia Prometheum providentiam autumat, mundi gubernatricem, unde vita et spiritus mortalibus. *Barth.*

230 *Sinceram patrio*] Non *patri*, cum Isingrino Raphelengius. recte. neque aliter Pricæanus ex nostris a manu secunda. Sic 'patriique expirat Averni Halitus' apud Valer. Flacc. IV. *D. Heins.*

Sinceram mentem] Animam rationalem, cœlestem, divinitatis compotem, quam ætherei ignis vocabulo Poëtæ censent, cum ipsum Deum intelligentem ignem Theologia vetus faciat. Vide Cassiodorum, c. 10. de Anima. *Barth.*

Mentem] Animum rationis participem.

Furatus] Fabellam Poëticis coloribus fucatam narrat Fulgentius, Mytholog. II. 9. *Barth.*

231 *Claustris, indignantem*] Carcere velut, ut nobilis ab ignobilibus membris in vita contineatur. Quæ doctrina sapientum est. Maro lib. VI. 'Igneus est ollis vigor, et cœlestis origo Seminibus, quantum non noxia corpora tardant Terrenique hebetant artus,' &c. *Idem.*

233 *Adjunxit geminas*] Virgilius tres animas Herilo tribuit, ut indicaret hominis illius perfectionem. *Claver.*

Geminas] Illa quæ sentit, et illa quæ vegetat. *Delrio.*

Lapsæ] Obeuntes, in nihilum redactæ. *Barth.*

234 *Bustoque superstes Evolat*] Lucan. lib. IX. de Pompeio: 'Prosiluit busto, semesaque membra relinquens, Degeneremque rogum, sequitur convexa Tonantis.'

235 *Capitis fundavit in arce*] *Caput* principium humani corporis. In capite sapientiæ est organum, quod et cerebrum dicitur, unde et caput honorabilius omni est corpore. Minutius Felix, Octavio: 'Oculi in summo, velut in specula, constituti, et omnes cæteri sensus quasi in arce dispositi.' *Barth.*

236 *Mandatricem operum*] Rationa-

lem animam, τὸ ἡγεμονικὸν, Ducem, Aurigam, Imperatricem hominis, Platonici aliique Philosophi ubique definiunt, Aurigam aliquando velut currui cuipiam equisve imponentes.

Labori] Quo vita humana constat. Vita enim labor perpetuus. *Barth.*

Prospecturamque labori] *Prospectricemque laborum* Moreti prior, Junian. quart. Vatican. et Pet. unus. placet. quintus Vatican. *spectatricemque laborum*. D. Heins.

238 *Digna statione*] Ut pareant scilicet, loco ipso admonente. Statio, sedes ordinaria, atque assignata, cuique peculiariter. Manilius de Astris, l. IV. 'Impleruntque suos, certa statione, labores.' *Barth.*

239 *Opifex*] Prometheum sive providentiam dixit. *Idem.*

241 *Iram sanguinei regio sub pectore cordis Protegit*] Sanguineum cor, quia fons sanguinis.

Iram] Ejus sedes in peetoris intimo, corde. Petronius Arbiter: 'in Pectoribus ira considit.'

Sub pectore] Pectus, domicilium, habitatio cordis. *Barth.*

242 *Protegit imbutam flammis*] *Inbustam* prior Leid. puto *ambustam*. paulo ante *committere* pro *confundere* Mediceus unus et Palat. dictum alibi. *D. Heins.*

Avidamque nocendi] Huc enim properat animus commotus. *Barth.*

243 *Rabie succensa tumescit*] Pectoris illa regio inflammatur iracundia, effervescit quasi, et ebullit, venis ipsis toto corpore incensis. Ovidius, III. Artis: 'Ora tument ira, nigrescunt sanguine venæ, Lumina Gorgoneo sævius angue micant.' *Idem.*

Rabie succensa] Ira enim furor est; imo furore atrocior. Cato apud Stobæum. τὸν ὀργιζόμενον νόμιζε τοῦ μαινομένου χρόνῳ διαφέρειν.

Tumescit] Extra se effertur, quod pulcre fermento suo præfiguravit Plautus. *Barth.*

244 *Contrahitur tepefacta metu*] Primæ edd. cum Isingrini libro et septem ex nostris *stupefacta*. Unus Med. *tumefacta*. Reg. et Oxon. *tabefacta* pro *labefacta*. Pricæ. *tremefacta*. mox *furenti*, non *fluenti*, bene scripti omnes. *Verteret* etiam pro *Duceret* prior Moreti non male. recte autem *Contrahitur*. sic apud Marcianum Capellam, lib. VI. 'Nam cum æstate torremur, illic frigore contrahuntur.' et mox, 'quarum una vicinantis plaustri algore crustatur, altera transaustrini halitus desertione contrahitur.' et deinde, 'Latitudo autem terræ a Meridiano situ in Septentrionis caput plurimum minor est: nam utrinque intemperati aëris nimietate contrahitur.' *D. Heins.*

Contrahitur tepefacta metu] Uti effert in calores nimios et præcipites ira, ita metus contrahit animum, ut veluti frigore quopiam perculsus, non possit officio suo fungi: junctis his, commoderatisque, fit æquabilitas.

Contrahitur] Frigore velut.

Contrahitur] Arefit quasi, et corrugatur. Arnobius, l. VII. 'Contrahitur tristitia, quod solvitur voluptate.'

Tepefacta] Ex fervore relanguescens.

Cumque omnia secum Duceret] Effrænis iracundia, fluctibus comparata ab Dionysio Alexandrino. Claudianus tempestatem facit, torrentemve, omnia rapientem secum, suoque impetu pessumdantem. *Barth.*

246 *Invenit pulmonis opem*] Cordi refrigerando, calorique cohibendo. *Idem.*

247 *Præbuit*] Exhibuit, ministravit. *Idem.*

248 *Sibi cuncta petens, nil collatura cupido*] Omnem uno nomine cupiditatem intelligit, avaritiæ intentum oculum habens, quam alibi scelerum matrem vocat. *Idem.*

249 *In jecur*] Jecur sedes cupidinum.

Tractus imos] Relegata in locum indigniorem.

Compulsa] Non enim sponte. Notat impudentiam cupiditatis humani. Barth.

250 *Belluæ*] Duo in homine animantia statuunt Philosophi, in speciem tamen, et rei, puto, liquidius docendæ. Vide doctissimum Commentarium Is. Casauboni ad Persii Satyram Quintam: 'Vitia belluæ sunt, vitiosi homines belluis æquati.' *Barth.*

251 *Expleri pascique nequit*] *Velit* scripti fere omnes. *immanis* etiam et *cum* pro *immanes* et *dum*, veteres quidam. Locus corruptus. Puto scribendum, *Ac velut immanis reseratum bellua rictum Expleri pascique velit.* Elegans Græcismus occasionem loco corrumpendo dedit. Cicero, 'animi ægritudinem, tetram et immanem belluam' appellavit, Tusc. Quæst. lib. v. *D. Heins.*

Pascique] Ut desistat a cupiditate plurium. Eleganter docteque *pasci*, non *saturari*, dixit, cum nunquam pascatur cupiditas, quippe voluptas in pastu; quam illa nescit, soli ingurgitationi et deglutitioni intenta. Nulla hic animi compositio quæ sequitur passionem, sed perpetua sitis et fames. *Barth.*

Verbere] Tormento, flagellis. Omnia tormenta verbera sunt priscis, quod in tormentis maxime uterentur flagellatione. *Idem.*

252 *Stimulis amorum*] Molliores hos facit verberibus avaritiæ. Sic *κέντρον ἔρωτος* infinitis locis in Nonno. *Flagrare* dicit, ob ignem innaturalem quodammodo, nimium, inconditum. Amoris autem res igni præcipue comparantur, ut omnia ejus arma ignita esse ait Moschus. *Idem.*

253 *Nunc gaudet*] Nimium gaudium, animi ingens turbatio.

Mœsta dolet] Non temere junxit dolori mœstitiam, cum et dolor sit qui non sit tristis, isque minime deterius afficiat. *Barth.*

254 *Pollentius*] Vivacius, nervosius, fortius.

Hydra] Nota fabula, ad vitia autem non sine improbo labore domanda refertur. *Barth.*

255 *Potuit si quis sedare tumultus*] *Poterit* tres codices. *D. Heins.*

Tumultus] Affectuum contrariantium. *Barth.*

256 *Inconcussa dabit*] Tranquillitatem intimæ mentis sibi præbiturum dicit, qui tumultibus his eam asserere poterit. Puram mentem, nec exultationi nec mœrori obnoxiam, summam beatitudinis humanæ faciunt omnes Philosophi.

Sacraria] Velut in sacrario Diis acceptissimus vivas. Cum Deorum enim benevolentia vivere, et ad Dei voluntatem se agere, Deo se credere, tam Platonica quam Pythagorica sapientia summam felicitatem facit et præcipit. *Barth.*

257 *Tute dominere per Indos*] Qui moribus gravis est, nec ad veram virtutem animo composito, quamlibet opibus polleret, is animo magno esse, felixque vitam ducere videatur; non est tamen illo infelicius quicquam, cum absurdis intra se vitiis parsat. *Idem.*

258 *Te Medus*] Latissima Imperia adjicit Romanæ potentiæ, ut declaret nullam omnino vim aut potestatem huic scito esse exemtam.

Mollis Arabs] Amplitudo Provinciarum Arabicarum neminem latet. *Mollis gens* tota, celebri convitio.

Seres] Solinus, c. 53. 'Seres ipsi quidem mites, et inter se quietissimi, alios vero reliquorum mortalium cœtus adeo refugiunt, ut cæterarum gentium commercia abnuant.'

Adorent] More omnium nationum regibus parentium, etiam Israëlitarum, ut multis locis docet Scriptura. *Barth.*

259 *Si metuis*] Pavorem animi abhorret sapientia. Metum instantium cum cupidine absentium inter ea ponunt sapientes, quibus non decet cor-

dati hominis ratione compositam mentem quati aut convelli.

Si prava cupis] Ita scripti plerique. insulse *parva* hactenus legitur: pro *servitii*, *si vitii* unus Med. et *Imperii* pro *Interius* Lovan. *D. Heins.*

Prava cupis] Honestarum enim rerum desideria requiruntur, non vetantur aut abiguntur.

Duceris ira] Raperis, traheris. *Barth.*

260 *Servitii patiere jugum*] Consensu sapientum constat eum liberum minime esse, qui animo et affectu obnoxius sit vitiis et cupiditatibus. Cæsarius, Homil. 25. 'Plane magnus vitæ fructus est seculum potuisse despicere, et Deo servire cœpisse. Evasisse vitiorum infelicissimum dominatum, et fugisse gulæ atque luxuriæ fœdissimam servitutem.'

Iniquas leges] Iniquitas enim quicquid contra veras leges agit. *Barth.*

261 *Interius leges*] In homine interiore. Anima nimirum; cui dominorum instar vitia vecorditer imperant.

Tunc omnia jure tenebis] Cum animum nimirum tuum sibi regem dederis, tum omnia erunt tua. *Barth.*

262 *Cum poteris rex esse tui*] Stobæus, Serm. XLIV. κάκιστον εἶναι ἄρχοντα τὸν ἄρχειν ἑαυτοῦ μὴ δυνάμενον. Horatius, lib. II. Od. 2. 'Latius regnes avidum domando Spiritum, quam si Libyam remotis Gadibus jungas, et uterque Pœnus Serviat uni.' Hinc ait Salomon, Proverb. XVI. 'Melior est sapiens viro forti; et qui dominatur animo suo, expugnatore urbium.'

Proclivior usus In pejora datur] Eo inclinante hominemque rapiente natura, quæ, cum accesserit, ex fortuna licentia et impunitas vitiorum, vix ulla ope retinetur, quin in pejus procumbat. *Barth.*

263 *Suadetque licentia luxum*] Multi, qui de regno præcepta dederunt, quique Reges laudaverunt, nec ullam virtutem magis merito laudant atque ingerunt, quam moderationem. *Barth.*

264 *Effrena*] Ab indomitis animalibus. 'Frena, leges.' Juvenalis, Sat. VIII. 'pone iræ frena modumque, Pone et avaritiæ,' &c.

Vivere caute Asperius] Major ergo laus temperantiæ in summa fortuna, cui omnia licent. *Barth.*

265 *Tum durius iræ Consulimus*] Tum virtus et labor est abstinere usu cupiditatum, cum est in promtu earum expeditio. Inprimis, utpote noxia plurimis, his coërcenda ira, in quorum nutu vertitur salus mortalium. *Barth.*

266 *Consulimus*] *Consulitur* meliores. *D. Heins.*

Comprime motus] Animum ipsum. Horatius: 'animum rege, qui, nisi paret, Imperat, hunc frenis, hunc tu compesce catena.' *Barth.*

267 *Nec tibi quid liceat*] Summa et absoluta potestas jus habere se credit in libidine, nihilque Imperanti non licere quod libeat. Auctor Octaviæ: 'Id facere laus est, quod deceet, non quod licet.' *Idem.*

Nec tibi quod liceat] Leges Principi nemo scripsit, ait Plinius: non tamen ei licet quod libet; ac minimum decet libere, cui nimium licet. *Clav.*

268 *Respectus honesti*] Decori. Persius, Sat. II. 'Compositum jus fasque animi, sanctosque recessus Mentis, et excoctum generoso pectus honesto.' *Idem.*

269 *Crebro sermone*] Iterata admonitione, ut nunquam animo excidat. *Idem.*

270 *Medio telluris in ore*] Ubi omnibus sis conspicuus.

Telluris in orbe] *In ore* Lucens. et sex alii: optime. Silius, lib. III. 'At puer obsessæ generatus in ore Saguntthi,' cum vetusto libro. Ovid. Epist. Ariad. 'Cum steteris urbis celsus in ore tuæ:' quemodo scripti meliores, non *turba celsus honore*. IV. Trist. 'Il-

lum qui populi semper in ore fuit.' El. 2. 'Curru victore fereris Purpureus populi rite per ora tui.' Et alibi: 'In populi quicquam si tamen ore meum est.' Noster de Apono sic 'populi ora pervolare' dixit: 'Hunc qui tot populi pervolat ora locum.' Ita enim versus inquinatissimus scribendus: ubi plura. *D. Heins.*

271 *Cunctis tua gentibus esse Facta palam*] Ob altitudinem fati, in quo constituti sunt. Euripides: Τὰ τῶν βασιλέων ἁμαρτήματα πάντες ἴσασι. Plinius, Panegyrico: 'Habet hoc privum magna Fortuna, quod nihil tectum, nihil occultum esse patitur. Principum vero non modo domus, sed ipsa cubicula, intimosque recessus recludit, omniaque arcana noscenda Famæ proponit atque explicat.' *Barth.*

272 *Nec posse dari*] Quia minima etiam principum peccata continuo in ore sint omnium. *Idem.*

273 *Lux altissima fati*] Splendor dignitatis. *Idem.*

275 *Abstrusos explorat fama recessus*] Recessus, loca remota, abdita. Verum autem, famam propalare omnia clarorum hominum negotia. *Idem.*

Abstrusos explorat fama recessus] Non *obstrusos*, vel *implorat*, libri meliores. sic 'in abstrusa rerum ratione morari,' Cons. Manlii: *explorat* jam occupatum a Raphelengio. *D. Heins.*

276 *Sis pius in primis*] De pietate in Deum, an de clementia loquatur, ambigi video. Utriusque nomine quantum exemplum Honorio præbuerit monitor Theodosius, Epistolæ et Sermones Beati Ambrosii indicant. *Pius* hoc loco non Religiosum, sed mitem, benignum, clementem, designat, ut alibi his libris notatum.

Sis pius, &c.] Huc pertinet illud Senecæ sub persona Augusti: 'pietate et justitia principes, dii fiunt.' *Clav.*

Cum vincamur in omni Munere] Cum Deorum immortalium ea, inquit, sit potestas, ea majestas, ut, quamlibet summa ope adnitamur eorum virtuti esse similes, relinquamur tamen nullis non muneribus, quibus afficiunt illi mortalia et conservant. Una sola nos illis Clementia exæquat, ut pariter atque illi cœlitus; sic nos in terris, vicem eorum gerentes, prodesse hac virtute valeamus generi humano. *Barth.*

277 *Sola Deos æquat clementia nobis*] Comparatio Dei et hominis, quæ ducta videatur de fontibus sacrarum Literarum, quibus Judices Regesque Dii appellantur, Exod. XXII. Ps. LXXX. Marcus Antoninus Imp. Epist. ad Faustinam: 'Non enim quicquam est quod Imperatorem Romanum melius commendet gentibus, quam Clementia. Hæc *Cæsarem Deum fecit*, hæc Augustum consecravit, hæc patrem tuum inprimis Pii nomine ornavit.' *Idem.*

278 *Neu dubie suspectus agas*] Nihil æque dedeceat Heroïcum et cœlestem animum principis quam vel calumniis credere, vel indulgere suspicionibus. Sprevere etiam apertam maledicentiam summi Principes. De Cæsare Sueton. de Augusto Senec. II. de Ira, c. 23.

Falsus amicis] Nulli vere amicus, simulator amoris. *Fictum* dicit Capitolinus Marco: 'Dederunt ei vitio quod et fictus fuisset, nec tam simplex quam videretur, aut quam vel pius vel verus fuisset.' *Barth.*

279 *Rumorumve avidus*] Quotidie videmus hoc genus tumultuari semper, semper esse anxium animi.

280 *Horrebit strepitus*] Anxius, timidus. Hujus enim ingenii hominem nota. *Barth.*

281 *Non sic excubiæ*] Amor subditorum, summum Principi præsidium. Synesius de Regno: εὔνοια μόνη καὶ μάλιστα βασιλέως ἐστὶ ἰσχυρὸν φυλακτήριον.

Excubiæ] Satellitia et excubias Romanorum Principum dicit solennes. Satellitum hoc genus usum Romæ invexit Tarquinius Superbus, tyran-

nidis veræ signum et præsidium. *Barth.*

Non circumstantia pila] Nervosius quam *nec* scripti potiores magno numero. *D. Heins.*

283 *Alterna fides*] Ut ametur enim aliquis, amet ipse amaturos necesse est. Seneca, Epist. IX. 'Quæris quomodo Amicum cito facturus sis? Hecaton ait: Ego tibi monstrabo Amatorium, sine medicamento, sine herba, sine ullius veneficæ carmine. Si vis amari, ama.'

Simplex gratia] Candidus affectus. *Simplex*, infucatum, candidum, sincerumque valet. *Barth.*

284 *Quod se pulcherrimus ipse*] Sic libri veteres, non *qui*. unde *quo* legendum jam olim vidi, et confirmat unus Mediceus. pro *ipse* idem liber *ille*, ut et Putean. et prior Moreti. venuste. infra 'velut ille carinæ Longævus rector.' VI. Cons. Hon. 'sic ille minacem Trajecit Tiberim Cocles.' Bello Get. 'sic ille relinquens Jejunos antro catulos leo.' rursus VI. Consul. Honor. 'Cui simplex calet ille pudor.' ita enim scripti quidam, non *ore*. Valer. Flaccus, lib. V. 'Ac velut ille gregis cessit cui regia taurus.' Plura apud poëtas exempla occurrunt passim. Servius ad Æn. lib. X. 'Antiqui *Ille* vel magnitudini vel nobilitati assignabant.' Apuleius initio Milesiorum: 'Originis maternæ nostræ fundamenta a Plutarcho illo inclyto prodita gloriam nobis faciunt.' *D. Heins.*

285 *Mundus amore liget*] Supernorum, omniumque universi corporis membrorum admiranda concordia, ad subditorum amorem Principem cohortatur. Ut constent enim minora majoribus, concentu et conspiratione omnium opus erit.

Amore liget] Vinculo velut quopiam. Boëth. lib. II. de Cons. Carm. 8. *Barth.*

Nec vi connexa per ævum] Sed amore. Vide Platonem Timæo, ejusque interpretes. *Idem.*

286 *Qui*] Qui, quomodo. Quomodo, ait, Sol, rapidissimus ignis, natura sua potens exurere omnia et tabefacere, si propius admoveret se, perditurus omnia, non id agat tamen, sed medio limite incedens nutriat potius subdita quam adurat. *Idem.*

288 *Terras ambitque vehitque*] Mundum nostrum circumfuso aëre attineri, et in se librato pondere ferri, tradunt consensu Physici. *Idem.*

290 *Qui terret, plus ipse timet*] Verissimum autem τοὺς διαπραττομένους βίᾳ ὑπὸ τῶν βιασθέντων μισεῖσθαι, quod ait Lysias. Ennius: 'Quem metuunt oderunt. Quem odit quisque, perisse cupit.' *Idem.*

292 *Septique venenis*] Accurate attendenda hæc verba. Gladii enim in hostes tyrannis parati, venena in semetipsos, ut videlicet meritis se illico pœnis eripere possint, ubi fortuna adversa ingruerit. *Idem.*

293 *Ancipites habeant arces*] *Arcus* correctum perperam a Barthio. *Arces* enim proprie tyrannorum. nihil magis obvium apud veteres scriptores. noster ipse Præfatione libri secundi in Eutropium: 'Mollis fœminea detruditur arce tyrannus.' ubi perperam idem Barthius τὸ *arte*, quod in mendosis exstat codicibus, est amplexus. *ancipites* pro *præcipites*. apud Nasonem Met. XII. 'ab ancipiti delapsus acumine montis.' Martialis, libro VII. Ep. 92. 'Narnia, sulphureo quam gurgite candidus amnis Circuit, ancipiti vix adeunda jugo.' noster VI. Honorii Aug. Consulatu: 'hoc ille locatus Ancipiti longum socias tardumque putavit Expectare manus.' *D. Heins.*

Trepidique minentur] Nihil enim non metuunt, quod minari possunt. *Barth.*

294 *Tu civem*] Pars ut sis velut subditorum tuorum. De ipso Theodosio Victorinus: 'Clemens animus, misericors, communis, solo habitu dif-

ferre se cæteris putans. Amare cives vel privato contubernio cognitos.'

Patremque] Uno verbo omnia dixit; et quid possit amplius? ὅτι ἄρχων ἀγαθὸς οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ.

Consule cunctis Nec tibi] In hoc vel maxime sita boni Principis demonstratio, ut ei fastigio admotus, contemtis suis, aut postpositis, curam potiorem publicarum rerum agat. *Imperator enim non ideo eligitur, ut sibi soli provideat, sed ut cæteri, qui sub Imperio ejus sunt, melius vitam traducant.* Vide et notas viri doctissimi Leonardi Coquæi ad Augustinum de Civit. Dei, IV. 3. *Barth.*

296 *In commune jubes si quid, ... Primus jussa subi*] Celeberrimum præceptum. De avo Honorii, Ammianus, lib. XXVIII. 'Nihil vel gregariis imperabat, cujus non ipse primitias alacri capesseret mente.' Sidonius: 'tum cætera paret Turba libens, servit propriis quia legibus auctor.' *Barth.*

Censeste tenendum] *Tuendum* Gevartianus et unus Ambros. mox bene *ferre negat*, non *vetat*, cum scriptis melioribus Raphelengius. dictum ad lib. II. in Stilich. vs. 37. *D. Heins.*

297 *Observantior*] Pacatus: 'Exasperat homines imperata correctio; blandissime jubetur exemplo.' *Delrio.*

301 *Regentis*] Regis. Symmachus, lib. II. Epist. 13. 'Augustius est regenti sibi quam subditis modum ponere.' *Barth.*

303 *Nec fastidire minores*] Comitatem dicit, virtutem præcipuam. Sic in Stilichonis Laudibus, lib. II. 'nec quos promoveris alto Turgidus alloqueris fastu.' *Idem.*

304 *Præscriptos homini*] Quam insaniam insanierunt plerique summi fortunatique principes. *Idem.*

305 *Inquinat egregios*] Superbiæ vituperium pariter alibi multis exsequimur. Hic corruptrix contaminatrixque virtutum audit. Superbia enim est ruina omnium virtutum, humilitas earundem fundamentum. *Idem.*

Superbia] Majores nostri, ait Pacatus, graviorem putaverunt servitute contemtum: ac Tarquinium immanem crudelitate vocaverunt *Superbum*, quasi sufficeret convitium. 'At contemtor animus,' ait Tacitus, 'et superbia commune nobilitatis malum.' *Claver.*

306 *Non tibi tradidimus*] Inter monitus Principi necessarios, is quoque est, ut meminerit liberis se imperare, non servis.

Dociles servire] Adsuetos Regum Imperiis. *Barth.*

307 *Armeniæ*] Parthos dicit, numquam non sub Regibus notos, etiam alienis olim subditos, ut et isto ævo. *Idem.*

308 *Tenuit quam fœmina*] Semiramis nota. Ignavia gentis a fœmineo Imperio. *Idem.*

309 *Diu rexere*] Difficilius parent, qui imperarunt ipsi, et remedia libertatis cum dominatione consentientis tarde suscipiuntur, ut autumat Tacitus. *Idem.*

310 *Jura tulere Cæsaris*] Subblanditur Principi. Etsi enim jure occupatum Imperium tenuerit, non tamen tolerarunt eum Romani. Sane neque ipse primus aut vere conturbavit Statum priorem, sed invasit jam perditum. *Idem.*

311 *Annales veterum delicta loquuntur*] Quos Theodosius studiose legit, et damnavit maleficorum facinora, alludente Claudiano. *Idem.*

312 *Hærebunt maculæ*] In omnem æternitatem infamia, literis nimirum conditæ. *Idem.*

313 *Cæsareæ portenta domus*] Stirps Cæsaris insignita criminibus. Augustus ante Imperium vecordissimus tyrannorum, post id liberorum diritate et infamia seipsum pene odio habuit.

Dira Neronis Funera] Infinitas dicit cædes, parricidia, et quid non? *Barth.*

314 *Rupes Caprearum tetra*] In

quam correpsit; ultimo vitæ tempore totum se libidini daturus, Tiberius, resolutus in malum otium, ut occultior iret in luxus, secundum Tacitum. Ausonius : ‘ Frustra dehinc solo Caprearum clausus in antro, Quæ prodit vitiis, credit operta locis.’ *Barth.*

Rupes Caprearum] Tiberius princeps magnus, sed nimium tristis ac severus fuit, ac *Caprearum clausus in antro;* nec se crebro videndum exhibuit. ratio hæc forte, quod subditorum indoles facit, ut major e longinquo sit reverentia: denique continuus aspectus, auctore Livio, minus verendos magnos homines facit. *Claver.*

316 *Gloria Trajani*] In gratiam Theodosii, quem a Trajano genus duxisse dictum, notant nonnulli temporum historici. Notatur aut alluditur simul ut laudetur immensum gloriæ studium in Trajano, sane omnia summa merito. Gloria Trajani tanta, ut summæ instar talis speraretur in maximis Principibus.

Tigride victo] Sextus Rufus : ‘ Provincias fecit Armeniam, Mesopotamiam, et Assyriam, quæ post et apud Tigridem atque Euphratem sita, irriguis tribus amnibus, instar Ægypti, fœcundatur.’ Vide Eutropium et Xiphilinum. *Barth.*

317 *Fuerat provincia Parthi*] *Fuerint* scripti fere omnes: optime, nisi *fuerunt* præferendum censes, media syllaba correpta: nam in nonnullis *fuerant: fuerint* Barthius quoque curis secundis amplexus est. Propertius, lib. III. El. 4. simili modo : ‘ Seres et Ausoniis venient provincia virgis. Assuescent Latio Partha trophæa Jovi.’ Ita omnino scribendum: cum vulgo legatur *Sera sed Ausoniis veniet.* Parthos et Seras etiam conjunxit Martialis : ‘ Parthorum proceres ducesque Serum, Possum ostendere Cæsarem; venite.’ *D. Heins.*

318 *Fractis Capitolia Dacis*] Sic constanter libri. Vulgo *stratis*. VI. Cons. Hon. ‘ Dacia bellipotens cum fregerat Ulpius arma.’ Auctor Epicedii in Drusum : ‘ Fregerunt ambo Punica bella duces.’ lib. I. in Eutrop. ‘ fracto secura Britannia Picto :’ atque ita passim. pro *tonant*, Lucensis et multi alii, *canant: canunt* Helmæstad. Junian. *juvant*. alter Leid. *sonant*. frustra. III. Cons. Hon. ‘ Civilia rursus Bella tonant.’ diximus ad Cons. Olybr. vs. 208. *tumere* dixit Naso Epistola Didus : ‘ Bella tument ; bellis peregrina et fœmina tentor :’ sed tamen cum in nonnullis præstantioris notæ codicibus legatur *canant*, fortasse scribendum est, *si bella vocant:* quomodo apud Statium, libro V. Sylvarum Propemtico Crispini, ‘ hunc ipse, vocantibus armis, Induit, hunc regi rapuit thoraca Britanno :’ ubi perperam legebatur hactenus *vacantibus armis*. D. Heins.

319 *Mitis erat*] Eutrop. lib. VIII. ‘ Trajanus Remp. ita administravit, ut omnibus principibus merito præferatur. Inusitatæ civilitatis et fortitudinis fuit,’ &c.

Nec desine] Studium intentum notat. Infra : ‘ nec desinat unquam Tecum Graia loqui, tecum Romana vetustas.’ *Barth.*

320 *Bella tonant*] Imminent. Fragorem enim procul minantium dicit, eo percepto exercendum militem.

Prius agmina] Exercitatio militaris, Romanis sanctissima, caussa proxima Orbis domiti. Onosander, c. 10.

Duris studiis] Non enim exercebantur aliter quam si pugnarent in hostem. *Barth.*

321 *Præstrue*] Præstruit rei aliquid, qui in usum ejus exercet. Estque proprium velut militiæ.

Marti] Verarum enim pugnarum simulacra erant et imagines. *Barth.*

322 *Non brumæ requies*] Ne desuetudo damnum faciat, etiam hieme ait militem exercendum.

Hibernacula segnes] Hibernaculis militem in torporem et luxum delap-

sum exempla sunt multis in scriptoribus. Non ita veteres, quorum sub pellibus habitationes alia omnia fere-bant. *Barth.*

323 *Enervent*] In nervis virile robur, unde id demere, enervare. Avienus: 'Ut Venus enervat vires, sic copia Bacchi.'

Ponenda salubri Castra loco] Vide Vegetium, I. 22. De Ratione tota Onosander, c. 8. *Barth.*

324 *Vigil custodia vallo*] De Vigiliis ubertim notarunt docti, qui militiam veterem illustrarunt. *Idem.*

325 *Disce, ubi densari cuneus*] *Cuneos* recte Raphelengius et Livineius. Scripti plerique *ubi densus erit cuneus.* Unde *denseri cuneos* conjeci olim: quod Lucensis liber confirmat: de eo verbo multa ad Lucretium Giphanius, et nos ad Nasonem: nec aliter pro *densare* scriptum fere offendas in antiquissimis Virgilii, Ovidii, Statii, Lucani, Silii, Prudentii, aliorum codicibus. Ammianus, libr. XVI. 'Quos cum jam prope densantes semet in cuneos nostrorum conspexere ductores, steterunt vestigiis fixis.' *D. Heins.*

Disce, ubi] Momenta nunc aciei instruendæ temporumque Imperator prudentissimus militiæ. Maxima enim opportunitatis ratio etiam in bellicis successibus.

Densari cuneos] In arctum contrahi. Vide Ælianum, Tacticon cap. 32. *Barth.*

Densari] 'Æquali legitimoque spatio,' ait Vegetius, 'miles distet a milite; neque ultra quam expedit, conglobetur agmen aut laxetur.'

Cornua tendi] Aciem explicari. *Barth.*

327 *Quæ fraudi accommoda vallis*] Scripti plerique *commoda:* sed perperam. Virgil. 'Est curvo anfractu vallis: accommoda fraudi, Armorumque dolis.' Statius, Theb. X. 'Nox fœcunda operum, pulchræque accommoda fraudi.' Theb. VI. 'Inde dolum juvenis fraudique accommoda sensit Tempora.' Alcimus Avitus, lib. II. 'Opportuna dolis clausæque accommoda fraudi.' Utuntur ea voce Statius et noster non raro. *D. Heins.*

Fraudi quæ commoda vallis] Insidias dicit, quæ sunt copiæ accommodis locis occultatæ. *Barth.*

328 *Quæ via difficilis*] *Qua* in nonnullis, etiam in primo Vaticano. *D. Heins.*

Fidit si mœnibus hostis] Lege Æneam, et Leonis cap. 15. *Barth.*

329 *Murali pulsu*] Qui murum concutiat et labefactet. *Idem.*

330 *Saxa rotet præceps aries*] Aries non rotat saxa: bene ergo scripti quindecim, *Saxa rota: præceps aries:* nisi mavis fortasse, *Saxa terat præceps aries:* ut muros saxeos innuat. et mox pro *protectaque*, Raphelengius *prætentaque.* Isingrinus *projectaque* cum duobus aliis: quidam *prætectaque.* Florent. S. Marci *portentaque*, pro *protentaque*, ut *protentum contum* VI. Cons. Honorii dixit: nihil mutandum videtur: agit de testudine arietaria: eam exeruisse modo caput, modo occuluisse, ac proinde testudinem dictam ab ejus animalis similitudine, ex Tacticis scriptoribus patet. Video et Barthium curis secundis pro vulgata scriptura pugnare. *D. Heins.*

Saxa rotet præceps aries] Ingenti, velutque desuper immisso pondere. *Præceps*, quia magno impetu, et multorum hominum viribus impulsus, velut non revocabilis. *Barth.*

331 *Ruat emersura juventus*] Cuniculis sub terra effossis, ut obsessorum in mediis hostium munitionibus pareat improvisus. Lege Æneæ Tacticum, non sine præstantissimo Scholiasta. *Idem.*

332 *Si longa moretur Obsidio*] Cavendum ait, ne tracta obsidione labascat vigor obsidentium, ipsique securi sint damnorum ab obsessis inferendorum. Vegetius, IV. 28. *Idem.*

333 *Secura*] Cave ne per segnitiem aut secordem securitatem animum re-

mittas et incautius agas. Securitas nimium quantum nocua est militari fortitudini. Etiam Fortunæ. Velleius, lib. II. in clade Variana: 'Neminem celerius opprimi, quam qui nihil timeret. Et frequentissimum initium esse calamitatis, securitatem.'

Remittas] Ab arcu, cujus remissi jacet usus. Salustius de Mario: 'nihil apud se remissum, apud hostes tutum pati.' *Barth.*

334 *Multis damnosa fuerunt Gaudia*] Exsultatio inconsultæ securitatis. Curtius, lib. VI. 'Parva sæpe scintilla contemta magnum excitavit incendium. Nil tuto in hoste despicitur: quem spreveris, valentiorem negligentia facies.' *Idem.*

335 *Somnoque soluti*] Non observatis legibus et more militiæ, deinde in torporem crapula feriisque soluti, somnolenti appetitu luxuriæ et marcidi effecti. *Idem.*

336 *Sæpius incautæ nocuit victoria turbæ*] Prudentia nimirum jungenda potentiæ et felicitati, ut scitum Apollonio Tyanæo, Epist. XX. Nec facile illa alibi magis quam in talibus elucet.

Sæpius incautæ] Velleius: 'Nemo celerius opprimitur, quam qui nihil timet.' *Barth.*

337 *Neu tibi regificis*] Temperantiam jam Prudentiæ militari jungit, laudatam omni laudabili in principe. *Idem.*

338 *Deliciis*] Abstinentiam deliciarum commendat pro summa virtute in Stilichone, aliisque Heroibus suis cæteris.

Imbelles ad signa maniplos] Ne apparatum aulicum militibus misceas, ne pocillatoribus, aliisque mensarum asseclis, manipulos farcias. *Barth.*

Ad signa ministros] Rectius prior Moreti cum uno Med. *maniplos*: neque aliter excerpta Pomponii Læti. *D. Heins.*

339 *Neu flantibus austris, neu pluviis cedas*] Argumentum hoc animi bellacis et invicti habent in Ducibus optimis Scriptores. Hirtius de Bello Africano: 'Labienus in equo, capite nudo, versari in prima acie.' Spartianus Adriano: 'Frigora et tempestates tam patienter tulit, ut caput nunquam tegeret.' *Barth.*

340 *Defensura*] Prohibitura. *Idem.*

341 *Umbracula*] Auro texta tapetia seu vela, quibus obtentis calens dies avertebatur. *Idem.*

342 *Inventis utare cibis*] Abstinentiam Theodosii laudant et B. Ambrosius, Victorinus. Laudatur in Heroibus aliis cibi parcitas.

Solabere partes Æquali sudore tuas] Nunquam promtior ad Martis munia miles, quam exemplo Imperatoris conspecto. *Barth.*

345 *Sumta ne pudeat quercum stravisse*] De Cæsare Lucanus: 'Implicitas magno Cæsar torpore cohortes Ut vidit, raptam primus vibrare bipennem Ausus, et aëream ferro præcidere quercum.' *Idem.*

347 *Fluvios tu protere curru*] *Cursu* legendum cum Delrii codice, uno Mediceo, Excerptis Pomponianis, et Vaticanis duobus: probat etiam curis secundis Barthius. Cursum natatui opponit. *Hærentes* etiam pro *Horrentes*, scripti paucissimis exceptis: quod recte Raphelengius secutus. Scriptor de laud. Hercul. 'solidis hærerent flumina lymphis.' *D. Heins.*

348 *Natatu*] Natandi peritia quam requisita principibus doceat vel Suetonius, qui inter rudimenta refert, Augusti cap. 64. Athenienses nare docebant pueros cum primis literis. *Barth.*

349 *Nunc eques*] Laus Imperatoris, confortatio militis, præire ipsum, et pericula aggredi principem. Silius Italicus, lib. XV. 'alacer præcedere ductor.' *Idem.*

350 *Pedes assistas pediti*] Ne qua in re prærogativam habeas, aut potiorem commilitonibus locum in campo.

Promtius ibunt Te socio] Commili-

tone, quo titulo jactare se solent Imperatores demerendo militi. Sic vicissim milites amantissimos duces commilitonum nomine honorabant. Curtius, lib. III. de Alexandro morti propinquo: 'Illum florem juventæ, illam vim animi, eundem Regem et Commilitonem divelli a se et abripi.' Sic commendantur Principes tam suo quam militum officio fungentes. *Barth.*

351 *Gratusque feretur*] Nescio cur *geretur* malit cum scriptis quibusdam Raphelengius: mox pro *subit* idem *subis:* probe, et confirmant libri nostri. *D. Heins.*

Gratusque feretur Sub te teste labor] Minutius Felix, Octavio: 'Quis non miles sub oculis Imperatoris audacius periculum provocet?' Infinita loca sunt, ubi conspectus præsens Imperator animos militares erexit. *Barth.*

352 *Sub te teste*] Testis is qui rem videt. Nemo enim certior. *Idem.*

353 *Faveant modo numina*] Formula priscæ religionis. Vix enim quicquam fiebat aut dicebatur, nisi contestato favore Deorum. *Idem.*

354 *Fratrique tibique*] Iniqua combinatio. *Idem.*

355 *Commissuque regna*] Eodem die, quo sermones hi conferuntur. *Idem.*

358 *Duc tecum comitem*] Sunt qui adsumtum dicant contra Eugenium. *Idem.*

Nostra spicula] Exemplo Ascanii Maroniani, Remulum occidentis. *Idem.*

360 *Prædonis*] Arbogastis. *Idem.*

361 *Romam servire*] Enixe laborat majestatem pristinam veteri Romæ servare. Finis Belli Getici: 'Discite vesanæ Romam non temnere gentes.'

Clienti] Eugenium dicit, Palatinum militem nuper etGrammaticum. *Barth.*

362 *Usque adeone puer*] Generosa indignatio. Maro: 'Usque adeone mori miserum?'

Polluta potestas] Res sacrosancta a Barbaris vilibusque hominibus. *Barth.*

363 *Cognati cruoris*] Valentiniani Junioris. Cujus soror nupta erat Theodosio. *Idem.*

364 *Per strages equitare libet*] De eodem Honorio III. Cons. 'quanto flagrabant pectora voto Optatas audire tubas, campique cruenta Tempestate frui, truncisque immergere plantas?'

Da protenus arma] Heroica indoles. Alibi: 'ultroque manus mucrone cruento Ducitur.' *Barth.*

366 *Æqualis mihi Pyrrhus erat*] Ætas Pyrrhi facile colligitur.

Pergama solus Verteret] Arx Trojæ, Urbis vicem sumta. *Barth.*

367 *Non degeneraret Achilli*] Ipse id de se jactat Æneid. II. *Idem.*

368 *Castris hærere*] Adolescentis ardorem in sermone exprimit rerum inconsultum. *Idem.*

369 *Delibat dulcia nati*] Ex Æn. XII. ubi Æneas: 'Ascanium fusis circum complectitur ulnis, Summaque per galeam delibans oscula, fatur: Disce, puer, virtutem ex me verumque laborem, Fortunam ex aliis.' Sanguine junctos osculari lex erat quædam Romanis. *Idem.*

370 *Laudanda petisti*] Summopere bona. Laudandus enim, omnium virtutum titulum habet. *Idem.*

372 *Nondum decimas*] Divitiæ sunt in Chronologis qua ætate fuerit Theodosio excedente Honorius, ista autem paullo ante eum excessum dicta finguntur. Decem annos ut multum noster statuit, assensu Zonaræ, Cassiodori, &c. *Idem.*

Decimas aristas] Honorius vix dum erat decennis, quum Theodosius expeditionem paravit in Eugenium. *Claver.*

373 *Vestigia*] Certa indicia. *Barth.*

374 *Pellæus*] Alexander, a Pella, Macedoniæ oppido. Juvenalis, Sat. x. 'Unus Pellæo juveni non sufficit Orbis.' *Idem.*

375 *Qui domui Porum*] Domitorem Pori Pellæum dicit, ut tantum, tam

remotum Regem summa fortitudine domitum indicaret. *Barth.*

377 *Patris virtute relinqui*] *Patria* rectius legas. *D. Heins.*

378 *Fas sit promittere patri*] Avertit omen jactantiæ gentili aversione ultricis numinis. *Barth.*

379 *Nostro nec debes regna favori*] Majoribus auspiciis divinisque niteris: prognatus, divinitusque instructus ad Imperium. *Idem.*

382 *Nascentem venerantur apes*] Elegans et apta comparatio Principi Numine Deorum Imperio destinato. Etiam B. Martyr Cyprianus male magistratibus legitimis parentes ad apum conspectum amandat, ut ab his fidem discant. Epist. LXIX. cap. 5. *Idem.*

383 *Jura petunt*] Imperium. *Idem.*

Traduntque favos] *Traditque* Palatin. an *tradique?* D. Heins.

384 *Vindicat*] Ab improbis invasoribus. *Barth.*

385 *Prælia differ In juvenem*] Ita Raphelengius ex Scaligeri τοῦ πάνυ conjectura: bene: et confirmant aliquot scripti. Vulgo *differt:* et *In Venerem* quidam. Val. Flacc. IV. 'In quem alium Alciden, in quænam tempora differs Caucasium, rex magne, senem?' Noster libro II. laud. Stilich. 'In quem distulimus melioris sæcla metalli, Consul adest.' Ita codices aliquot præstantioris notæ: non *En cui distulimus.* Plura videantur ad laudem Serenæ, v. 1. *D. Heins.*

387 *Locum*] De Bellicositate Theodosii pleni omnes libri.

Impacatus Araxes] Ob nunquam plene domitos Parthos. *Barth.*

388 *Nilus ubique Vester*] Omnes regiones quas præfluit. *Idem.*

389 *Quicquid sol imbuit ortu*] Lego vel obluctantibus libris *ambit ab ortu:* lib. II. in Stilich. 'tantumque reservat Depositum terris, quantum sol igneus ambit.' Pro *emisso* etiam *emerso* malim. Adeantur quæ ad Fastos Nasonianos notamus libr. III.

Imbuit] Calefacit, adolet. *Barth.*

390 *Pateant Alpes*] Insessæ Eugenianiis tum. Ait Occidentis Imperium se Honorio traditurum, ubi primum hoste eas partes devicto liberaverit. Vide Orosium, l. VII. c. 35. *Idem.*

391 *Partesque receptas*] Imperium, ut dixi, veteris Romæ. Quod et ante excessum Honorio adsignavit Theodosius. *Idem.*

392 *Animosa Gallia*] Galliam pro Occidentis Imperio ponit, quod in ea exercitus tutandis provinciis a gentibus Transrhenanis collocati. Sic Gallos alibi pro omni milite Occidentis usurpavit: 'Gallos caussa non robore vinci.' Livius, lib. VII. 'Galli gens ferox, et ingenii avidi ad pugnam.' *Idem.*

Gallia leges] Mirum est hoc in loco tanti fieri Galliam Cisalpinam, ut nomen Italiæ obscuret: sane Theodosius amavit præcipue Mediolanum ac Romæ prætulit: nescio an propter D. Ambrosium Episcopum, cujus præsentia delectabatur. *Claver.*

394 *Securus fati, lætusque laborum*] Doctissime his duobus felicitatem est complexus. *Securus fati* Sapientis Constantiæ. *Lætus laborum effecisse quæ voluerit,* bona conscientia connisum. *Barth.*

395 *Vobis utrumque regentibus axem*] In concordia fratrum ponit felicitatem Imperii. *Idem.*

396 *Interea Musis*] Hesiodi princeps scitum est a Musarum Principe Calliope instituendos Reges, eloquentiæque et prudentiæ Nectare imbuendos, si qui rite officio suo fungi velint: quod eo pertinet, ut omnia veterum gestorum monumenta perlecta habeat; ei enim Musæ horum patrocinium rescribitur ab antiquitate: idque scitum pulcre, ut solet, enarrat Themistius, Oratione XI. quem legendum suadeo. Cicero in Hortensio: 'Unde facilius, quam ex Annalium monumentis, aut res bellicæ, aut om-

nis Reipublicæ disciplina agnoscitur? Unde ad agendum aut discendum copia depromi major gravissimorum exemplorum, quasi incorruptorum testimoniorum, potest?' *Barth.*

Animus dum mollior instet] *Instes* Raphelengius. probe. unus Mediceus, et sec. Vatican. *insta.* quod tantundem. Aldus et tres scripti *instat.* D. Heins.

397 *Nec desinat unquam*] Basilius Imp. c. 56. ' Ne unquam cesses evolvere Historias veterum. Ibi enim reperies sine labore, quæ magno alii congessere: atque inde bonorum virtutes, improborum vitia, cognosces; et vitæ humanæ varias mutationes rerumque in ea conversiones,' &c. *Barth.*

398 *Tecum Graia loqui*] In qua amplissima lingua omnis penus antiquitatis humanæ est. Habes Græcæ eruditionis commendationem apud Thaumaturgum Paneg. Origenis. *Idem.*

399 *Assuesce*] Præceptis monitisque priorum evolvendis in rem præsentem veniens. *Idem.*

400 *Latium retro*] Ad exempla Romanis ante Imperantium. Sidonius ad Anthemium: ' Præterea quicquid Latialibus indere libris Prisca ætas studuit, totum percurrere suëtus.'

Retro] In superiora tempora. Orosius, lib. III. ' annis retro repetitis.'

Confer in ævum] Pari locutione Minutius Octavio: ' Ut ipse mihi quodammodo viderer in præterita redire, non ea, quæ jam transacta et decursa sunt, recordatione revocare.' *Barth.*

401 *Brutum*] Huic vere quæsita Libertas, ignota ante Romæ. Brutorum nomen vindices libertatis designat. Lucanus, l. X. ' ite feroces Cæsaris in jugulum: superi tot vota Catonum Brutorumque tibi tribuent.' *Idem.*

403 *Triste rigor nimius*] Negotium videlicet. Notatum supra. Omnino autem nimia severitas vitio summo proxima. *Idem.*

Triste rigor, &c.] ' Nocet priscus rigor et nimia severitas, cui jam pares non sumus,' inquit Tacitus.

Torquati despue mores] Historia nota. Minutius Felix: ' Templa ut busta despiciunt, Deos despuunt.' Fulgentius, l. I. Mythol. c. 14. ' Eligere enim utile, caducum despuere, celeste ingenium est.' Est autem omnium extremi contemtus Desputatio. *Barth.*

404 *Decios venerare*] Patrem et Filium. *Idem.*

405 *Vel solus*] Semotis omnibus auxiliis et subsidiis, fortitudinem in se suam repositam autumans, non minus ita magnanimus, quam si millibus mille stiparetur.

Ponte soluto] Nota Historia. Illud notabile, pontem illum, nullo adscito usu ferri, solis fuisse tabulis ligneis compaginatum, et in memoriam virtutis Coclitis, talem servatum ad summa usque Reip. tempora. *Barth.*

406 *Mucii te flamma*] Nota narratio, quæ tamen ambiguæ omnino fidei est, nam de manus exustione nihil Dionysius, optimus antiquitatis Romanæ auctor. *Idem.*

407 *Quid mora perfringat*] Sic cum primis editionib. Isingrini Codex et scripti multi. alii, *profringat*, *perstringat*, *prostringat.* vulgo *proficiat.* D. Heins.

Quid mora perfringat, Fabius] Qui cunctando Annibalis impetum victoriarum fregit, et rem ita Romanam restituit. Ennius: ' Unus homo nobis cunctando restituit rem.' *Barth.*

408 *Camillus*] Laudes hujus summæ apud omnes qui meminerunt. *Mentem* consultam et iræ impenetrabilem habet apud Silium, l. VII. quibus omnia complexus perhibetur. *Alter urbis Conditor*, Eutropio, &c. *Idem.*

409 *Meritis*] Virtuti. *Idem.*

410 *Prorogat*] Æternat, perpetuat. Hoc enim est extendere. Horatius: ' Vivet extento Proculeius ævo No-

tus in fratres animi paterni.' Virgilius: 'Famam extendere factis Hoc virtutis opus.' *Barth.*

411 *Successus superant adversa Catonis*] *Victoria* Fortunæ Catoni adscripta multis a Lucano, Seneca. *Idem.*

412 *Discitur in quantum*] *Hinc quantum* eleganti repetitione libri fere omnes. *D. Heins.*

413 *Pauper erat Curius*] Nec volebat quidem dives esse.

Armis] Non auro aut opulentia, non fraudibus aut vafritie. Sic apud Ennium ille: 'Ferro non auro vitam cernamus utrique, Non cauponantes bellum, sed belligerantes.' *Barth.*

414 *Pauper Fabricius*] Sidonius: 'rigidum sic, Pyrrhe, videbas Fabricium, ingestas animo cum divite fugit Pauper opes.' Non solum autem aurum regium sprevit Fabricius, sed et oblatam Regni a Rege partem. *Idem.*

415 *Serranus aratra*] Notæ res. Manilius: 'Serranos Curiosque dedit, fascesque per arva Tradidit, eque suo Dictator venit aratro.' *Idem.*

416 *Fascesque salignis*] Saligni postes, de materia rurestri.

418 *Trabeato colono*] Post gestos nimirum magistratus redierunt ad rusticationes insignes illi Heroës. *Barth.*

419 *Carinæ Longævus rector*] Comparatio Principis cum Navarcho. *Id.*

422 *Alni*] Navigii, cujus materies optima ea arbor. *Idem.*

423 *Artesque docet*] Scientiam Nauticam. *Idem.*

Dextra regatur] Bono eventu et successu, ut in illo: 'Nec minus Æneas se matutinus agebat.' *Idem.*

424 *Fluctus falli*] Ne superveniant carinam. Hoc enim hujus generis magistrorum vel summum artificium est. *Idem.*

425 *Nota nimborum*] Prognostica tempestatis. *Idem.*

Quæ fraus infida sereni] Malo *quam fraus.* D. Heins.

426 *Sol occiduus*] Signa exinde tempestatum.

Saucia vento] Rubens, indicio ventosæ tempestatis. Luna enim rubens ventorum turbines indicat. *Barth.*

427 *Decolor*] Abhorrens a colore solito. *Idem.*

428 *Adspice nunc*] Eximia acclamatio Theodosiani numinis, quo genere excellit omnes Poëtas hic auctor, Verus Apollinis Cygnus. Sic in Nuptiis Honorii ejusdem: 'Dive parens, seu te complectitur axis Olympi, Seu colis Elysias, animarum præmia, valles. En promissa tibi Stilicho jam vota peregit.'

431 *Magis est optabile*] Cupiunt enim superari a filiis Parentes. *Barth.*

432 *Subnixus Stilichone tuo*] Datum sese ambobus Principibus Tutorem a moriente Patre Stilicho ferebat. *Idem.*

433 *Discedens*] Rectius opinor fore *Decedens*, ut et versu 395. *Decedam. Decedere*, e vivis excedere. *D. Heins.*

Clypeum] Tutelam certam, firmum Præsidium. Sic scutum Imperii Romani Fabius Cunctator. Florus, II. 6.

Defensoremque] Gladii nimirum cum clypeo vicem. *Barth.*

Defensoremque] Poëtice dixit pro *tutore.*

435 *Dura viarum*] Ita 'mollia terræ' pro molli humo legimus apud Hilarium Arelatensem in Genesi:' 'Inde, opifex rerum, assumis tibi mollia terræ, Atque hominem firmas.' *Barth.*

436 *Libyæ squalentis arenas*] *Libyea arentis arenas* Helmæstadiensis. *D. Heins.*

Libyæ squalentis arenas] Pars maxima Africæ arenis sterilis, et nimio Sole squallida. *Barth.*

437 *Pedes*] Tolerantiam laborum in Stilichone multis laudat.

Madidaque cadente Pleiade] Quo tempore cœlum maxime pluvium. *Barth.*

438 *Navita Syrtes*] Ita recte cum

Isingrini libro Raphelengius: confirmant meliores ex nostris. Vulgo *Syrtibus undas*, quod frustra tuetur Barthius. *D. Heins.*

Intrabit syrtibus undas] Per medias Syrtes in Getulum Pontum veniet. *Barth.*

439 *Populos lenire feroces*] *Levitate feroces* prior Leidensis, optime: de Gallorum levitate et rerum novandarum studio nota quæ Romani scriptores memoriæ tradidere: 'animosam Galliam' paulo ante dixerat. *D. Heins.*

440 *Rhenum*] Germaniæ populos.

Citatis Vectus equis] Celeritatem et hic et alibi in Stilichone et Honorio, exemplo omnium summorum Ducum, laudat. *Barth.*

441 *Nullaque latus stipante caterva*] Paria de eodem, Bello Getico. *Idem.*

443 *Ripas*] Sic in littore Danubii stetisse Trajanum, Arbitrum pacis et belli cum Barbaris, summæ laudis loco recenset in Panegyrico Plinius. *Idem.*

445 *Attonitos reges*] Fama, celeritate, audacia, tanti viri. *Idem.*

446 *Ante ducem nostrum flavam sparsere*] Quare *Britannos* frustra hic infercinnt nonnulli. Sparsio capilli, adoratio, prono capite veneratio. Germanorum enim mos, comam vinctam gestare. *Idem.*

Sycambri] *Sygambri* optimus Lucensis. Ptolemæo quidem σύγαμβροι sunt, Straboni σουγάμβροι. dictum a nobis ad Nasonem. in optimo Vaticano passim *Sycambri* dicuntur. mox *Alamannia* et *Bastarnæ* idem Lucensis cum aliis melioribus, non *Alemannia* et *Basternæ*. Græcis certe Ἀλαμάννοι καὶ Βαστάρναι. imo et Latinis. vix enim aliter utrumque, nomen in antiquissimis membranis scriptum offendas. sic REGES BASTARNARUM in veteri inscriptione apud Gruterum. Val. Flacco *Batarnæ* dicuntur. Nummus aureus Constantini inter Arschottanos GAUDIUM ROMANORUM. ALAMANNIA. Falsus ergo Salmasius, qui ad Historiam Augustam affirmat *Basternas* ac *Alemannos* Latinis, contra quam Græcis, utramque gentem dictam. paulo post pro *Cymbrus* idem Lucensis aliique præstantiores *Cymber.* placet. *D. Heins.*

447 *Paride murmure*] Metu verba premente. *Barth.*

448 *Juratur Honorius*] In nomen absentis, et dedignantis majestatem eo demittere, juratur. Vel et per nomen ejus jurant gentes, ut moris Romano Principi cultum etiam hunc exhibere: Is mos vetustissimus Ægyptiorum discitur ex c. 42. Genes. Consonat nonnihil 'Salutis præhibitio,' quæ hodie usitatissima. Dio Cassius decretum scribit Augusto novi magnique honoris gratia, ut in salutem ejus pocula circumferrentur. *Idem.*

449 *Alamannia*] Hanc gentem validissimam, non sine sanguine et sudore fudit olim Julianus et Juvenis Gratianus: dein Francorum princeps. *Clav.*

450 *Basternæ truces*] Basternæ quinta pars populorum Germanorum. Audacia et virtute olim inclyti. Appianus, Mithridatico: 'Basternæ, omnium hominum fortissimi.' *Barth.*

451 *Bructerus*] Ferocissimam gentem vocat Plinius, lib. II. Epist. 7.

Latis paludibus] Notissimis Germanorum confugiis. *Barth.*

452 *Ingentes Cherusci*] Ut Germaniæ omnes populi celebrantur. *Idem.*

453 *Tardeque rogatus Annuit*] Ex majestate Romana. *Idem.*

455 *Drusos*] Exemplo omnium Panegyristarum veteres præ suis Heroibus contemnit. Pacaverunt autem Germaniam Drusi, non subegerunt. *Idem.*

457 *Sola formidine*] Nominis Stilichonii fama. Primo Laudum: 'Miramur rapidis hostem procumbere bellis, Cum solo terrore ruant?' Hoc

summæ famigeratæque virtutis documentum. *Barth.*

458 *Potuere mereri*] Utrumque verbum singularem difficultatem infert. *Idem.*

459 *Dat Stilichonis iter*] Velut per viam. Summam viri et celeritatem et felicitatem notat simul.

Otia Galli Limitis] Redditam Galliis pacem. Intelligit in Alpibus patratam de Eugenio victoriam, cui successisse dicit Stilichonis curas in restituenda Græcia ab Alarico vastata, quanquam de his secius Zosimus. Rufinus autem immiserat Barbariem Græciæ. *Barth.*

460 *Fulcire ruinas*] *Sarcire* Mazarin. et Rottendorph. utrumque optimis scriptoribus usitatum. Virgil. Georg. IV. 'hoc acrius omnes Incumbent generis lapsi sarcire ruinas.' 'fulcire ruinas' habes apud Maximinianum elegia prima. *D. Heins.*

461 *Ionium*] De hac Stilichonis expeditione in Græciam, vide plane Zosimum.

Tegitur velis] Subito parata fuisse ait omnia, industria Stilichonis. *Barthius.*

462 *Servaturasque Corinthum*] Spoliatam tamen jam dum fuisse, cum in ejus auxilium Stilicho veniret, ait Zosimus. *Idem.*

463 *Prosequitur facili Neptunus*] Pontum ipsum ait favisse Stilichonis classi, utpote justa caussa belligeranti. *Idem.*

464 *Puer Isthmiaci*] Palæmonem dicit cum Leucothea, numina placida et quieta, adversis illis Barbarorum exercitibus sedibus suis fugata. *Idem.*

465 *Portus repetit*] Portuum enim præses Palæmon, nomine Latino testante, quo *Portunus* perhibetur. Festus: 'Portunus, qui et Palæmon alio nomine dicitur, inter Deos, qui præsunt mari, a Romanis colebatur.' Hyginus, c. 2. 'Celebrata ejus Festa in Portubus.' Colebatur ut securas faceret navigationes; de Portubus scilicet in portus. *Idem.*

466 *Castra cruore natant*] *Plaustra* Gyraldinus cum Pomponianis excerptis: optime. Plaustris enim castra muniebant sive carris: hinc *carrago*, et καραγὸς Græcis, et 'carraginem facere' passim apud ævi hujus scriptores. Noster supra: 'Cum Geticis ingens premeretur Mysia plaustris.' Lib. I. in Stilich. 'Mysos in plaustra feroces Reppulit.' In Eutrop. 'cæsis obtendit plaustra juvencis.' Mox *metitur* pro *moritur* cum scriptis legendum alii jam viderunt. Lib. II. in Eutrop. 'quid differs stringere falcem Qua populos a stirpe metas:' atque ita sæpe poëtæ: quorum Princeps Iliad. Λ. milites se mutuo interficientes messoribus comparat. *D. Heins.*

Metitur pellita] Traductio a gramine, aut frumento, demesso. Virgil. 'Obvia quæque metit gladio.' Silius Italicus, lib. XIII. 'oblatum metit insatiabilis agmen.'

Pellita juventus] Gothica. Barbarica, ab usu domestico pellium in regionibus. Vestes ipsæ, *mastrucæ*. Prudentius de voto Radagaisti, 'mastrucis Proceres vestire togatos.' *Barthius.*

467 *Pars ense perit*] *Cadit* ex Palatino malit Barthius: quomodo ex pri. Medic. sed nil mutandum. *D. Heins.*

Lustra Lycæi] Arcadiam dicit victis fugatisque Barbaris libertati redditam. Vibius: 'Lycæum, Arcadiæ mons.' *Barth.*

Lycæi] Statius: 'nullisque adspecta per ævum Solibus umbrosi patuere æstiva Lycæi.'

468 *Erymanthea*] Vibius: *Erymanthus, Arcadiæ mons.* Est et silva eo nomine. *Barth.*

469 *Innumeris exusta rogis*] Copiam notat exustorum cadaverum. *Idem.*

470 *Lætantur Mænala silvas*] Combustione tot Barbarorum, qui eam provinciam tam vastaverant. *Idem.*

471 *Ephyre*] Corinthum innuit, vel

et Ephyren. Vide Stephanum. Rem gestam lege apud Zosimum, qui ridicule servatas Athenas comminiscitur. *Barth.*

472 *Pedibus*] Supra *truncis immergere plantas* optat Honorius. *Idem.*

473 *Pensatis*] Clade Barbarica sua damna pensata videns respiravit Græcia. *Idem.*

474 *Gens qua non Scythicos*] Getas dicit. *Idem.*

475 *Parvus Athos*] Mons maximus.

Thrace] Universa Thracia. Hesiodus: διὰ Θρᾴκης ἱπποτρόφοιο. *Barth.*

476 *Cum transiret*] *Transnaret* Junian. ut infra: 'Ausi Danubium quondam tranare Gruthungi.' *D. Heins.*

477 *Sibi superstes*] Supervivens velut morti suæ. *Supervivere* alicui dicit Spartianus Adriano. *Barth.*

478 *Spatium vix præbuit orbis*] Prior Moreti, *sufficit:* alter cum quarto Vaticano *contulit*, cum uno Petav. Mediceus *invenit* vel *intulit:* ut lib. II. in Rufin. 'Spatium non invenit ira.' *D. Heins.*

479 *Uno colle latent*] Inclusi a Stilichone, et dimissi tamen. Quod facinus contra Remp. factum notant multi scriptores. Orosius, VII. 37.

Sitiens] Gens videlicet. *Barth.*

480 *Hostibus ante Contiguas*] Prior Moreti *Irriguas:* quod magis placet: ut apud Tibull. 'Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.' Et apud Nasonem Amor. II. de Sulmone: 'Parva sed irriguis ora salubris aquis.' Pro *arcu*, *actu* Gyraldinus et duodecim alii: probo, nam *arcus* in aquæductibus lapideis proprie locum habet. Oxon. *astu:* etiam non male: *actum* aquarum pro cursu posuit. *D. Heins.*

481 *Contiguas*] Proximas, ut tangi possent. Vide Rufin. II. 219.

Deflexerat] Inter maxima facinora Heroïca Bellica aversiones fluviorum, suo commodo, hostium detrimento, habuit Antiquitas.

Arcu] Fossa flexa quo voluerit Imperator Romanus. *Barth.*

483 *Jusserat*] Velut Deus aut Numen aliquod. Columella, l. x. 'Tum jussi veniunt declivi tramite rivi.'

Averso] A naturali cursu, sive alveo. *Barth.*

484 *Obvia*] Contraria. *Idem.*

485 *Cupiat servire tibi*] Agnito velut Numine tuo.

Sarmata discors] Ob pugnacitatem et bella in suos perpetua hoc dicit, quibus Sarmatas omne genus infamat Ovidius in Tristibus, et de Ponto. Non una gens Sarmatæ, nec unius instituti. *Barth.*

486 *Sacramenta*] In stipendia Romana adscriptos Barbaros hoc ævo omnes Historiæ testantur. Horum Ducibus eum honorem habuisse, ut mensæ Regiæ adhiberet, memorat Theodosium Zosimus.

Projecta pelle Gelonus] Sic bene cum Isingrino Raphelengius: probant Lucens. et Gyrald. alibi, *pellita Getarum Curia:* et lib. II. in Rufin. 'Mœrent captivæ pellito judice leges.' Vulgo, *projecta fraude:* deinde *animisque probatos*, non *paratos* Patav. *D. Heins.*

487 *Alani*] Gens fortissima. *Barth.*

488 *Fortes in Marte*] Descripsit jam Principem suum animosum ad bella, consultum, justum, moderatumque in pace. Tales illi nunc ministros Imperiique administratores adjungit. *Idem.*

489 *Longumque tueris Electos*] Perspicaciam in eligendo, in electos servando constantiam laudat. *Idem.*

491 *Judicibus notis regimur*] Male hæc distinguebantur. *D. Heins.*

Quietis] Pacis bonis, quæ toties enumerat commendatque Scriptura. *Barth.*

492 *Militiæque bonis*] Defensioni Reip. non rebellionibus.

Ceu bellatore Quirino Ceu Numa] Duos Reges belli et pacis artibus clarissimos conjungit, uni Honorio laudando. De Romulo Bellatore, nota omnia. Numam Pacifici titulo insig-

nit Martial. lib. xii. Epig. 63. *Barth.*

493 *Imminet ensis*] Semper cædi paratus. *Idem.*

494 *Crimina vulgo Texuntur*] Delatorum astutia et licentia. *Idem.*

495 *Patria mœstus non truditur exsul*] Non proscribitur propositis tabulis fictorum criminum, opumque gratia. *Trudi* peculiare verbum de exsulibus. *Idem.*

496 *Augmenta tributi*] Qualibus tyrannicis temporibus miseri coloni fundis suis egerebantur, non sufficientibus ad tributorum extensiones possessionibus. *Idem.*

497 *Tabulæ*] Proscriptionum. Vel debitorum mulctarumve potius fisco aut ærario residuarum. Ista enim proposita adigebant ad auctionem et hastam miseros sub tyrannis.

Non hasta refixas Vendit opes] Refixas, possessioni Dominorum exemtas. Hasta præfigebatur publicis venditionibus, et sub ea exercebantur auctiones. *Barth.*

498 *Avida sector non voce citatur*] Sic primus ex suo libro Claverius restituit: quod Lucens. ac Gyraldinus confirmant, meritoque secutus est Raphelengius: quem hoc nomine non debuit exagitare vir doctus: sed bene, quod palinodiam curis secundis cecinit. Vulgo *avidis emptor non voce citatur.* D. Heins.

Avida sector non voce citatur] *Sector* autem, quia qui solvere nollet, aut non posset, antiquissimo jure secandus erat in partes a creditoribus. *Sector* ergo hic creditor, cui jus olim secandi, voce præconis publica. *Barth.*

500 *Munificus laudis sed non es prodigus auri*] Si hanc lectionem sequamur, Stilichoni avaritiam exprobraverit Claudianus: quod minime voluit. Isingrinus *largis*, pro *laudis:* id amplexus Raphelengius; quem miror non vidisse *largi* legendum: ut probe Oxon. et Regius, qui etiam *sed non et* cum aliis nonnullis: quod ἐμφατικώτερον. Adi Notas nostras ad lib. iv. Metam. Nasonis. v. 273. 'Munificus largi auri:' probe: puto in quibusdam exemplaribus olim lectum, *lauti auri:* inde *laudis* factum: pro vulgata scriptura nollem staret Barthius. *D. Heins.*

Munificus laudis] Imperatorem non effusum in dandas opes, sed laudum et commendationum non parcum exposcens.

Munificus laudis] Crescit enim laudata virtus, et gloria habet immensum calcar. Sic generosos animos in honorum augmento præmia habere virtutum auctor est Onosander Strategici cap. 34. *Barth.*

501 *Perdurat non emta fides*] Altera enim novas nundinationes semper quærit, novo semper lucro intenta.

Nec pectora merces Alligat] Venalia, atque obsecundantia ærugini. Merces, emtæ rei pretium. Florus de Roma: 'Respublica in exitium suum merces erat.'

Pectora Alligat] Devincit. Non auctorati sunt milites mercede, sed ingenuo veroque amore principem suum prosequuntur. Trebellius Pollio: 'Sanctissime Imperator, ne me ad hanc necessitatem alliges.' *Barth.*

502 *Pro pignore castra*] Natus enim inter militiæ signa Honorius. *Idem.*

504 *Fixa manet reverentia patrum*] Ex majestate prisca. Marcus Imp. adeo coluit Senatum, ut bello etiam atrocissimo ingruente non sumeret sed ab eo peteret pecuniam, nec tamen non omnia suo arbitrio gessit.

Reverentia Patrum] Velut naturalium. *Barth.*

505 *Senium juris*] Ipsa reverentia a senio, tot annorum decursu stabilita. Non autem solæ leges senectam sentire perhibentur, sed et ipsæ in universum Respublicæ. *Idem.*

Senium juris] Omnia antiquæ consuetudinis momenta servanda, idque melius ac rectius olim provisum, ait ille. *Claver.*

506 *Emendanturque vetustæ*] Post

Civilem de Maximo victoriam Romam ingressus Theodosius, multa eorum ævo labantia instauravit, Occidente reformato. *Barth.*

Emendanturque] At non convalescit planta quæ sæpius transfertur, ait Senec. et sunt qui ut aliquid sui videantur adferre, etiam recta commutant: cavendum est etiam ne legibus fundata respub. legibus evertatur, *Claver.*

509 *Despexit muros*] Fortitudo pulchra, non in murorum sed in animorum robore confidere Ducem.

Munita Lycurgo] Cujus, ait, Leges pro muro fuere. *Barth.*

510 *Quæ sub te vel causa gravis*] *Brevis* meliores scripti: recte. Quamvis parvam, vel minimi momenti, intellige. *Brevis* enim non magnus, *longus* magnus. Ovidio quoque epistola Didus 'brevis impensa,' in Fastis, 'rus breve,' et 'brevis urna:' et hujus imitatione Symmacho 'brevis sumptus.' Lampridio, 'breve poculum.' Contra *longa dos* apud Apuleium in Apologia. Et Græcis μακρὰ οὐσία, μακρὸν τίμημα. Sic lib. I. de laud. Stilichonis: 'Nil breve moliri.' Hoc est, nihil parvum aut humile. *Negligitur* pro *Nec legitur* scribendum in Electis vir politissimus Philippus Rubenius vidit: et sic Lucensis cum tribus aliis. *Certior* etiam, non *Justior* prior Moreti et unus Mediceus, quomodo Fescenninis, 'Parthis sagittas tendere certior.' Pro *rigor* alii *vigor*. D. Heins.

512 *Verum*] Justum, ipsam veritatem, justitiam. Horatius: 'Metiri se quemque suo modulo ac pede, verum est.' *Barth.*

513 *Quæ pietas quantusque rigor*] Clementia et justitia. Ignoscere et punire. *Idem.*

Rigor] Dictio elegans pro severitate.

Tranquillaque magni Vis animi] Excelsior quam quæ concuti turbarive affectibus valeat. Unde factum ut *tranquillitas*, summus titulus nostro ævo habita sit. *Barth.*

514 *Nulloque levis terrore*] Catonem aliquem præpingit. Vise Stoicos.

515 *Nova mirari*] In hoc ponebant sapientiam et felicitatis partem, ne animus quaquam re ceu nova extraheretur, cum omnia eadem, omnia transitoria sint. Marcus Antoninus: οὐδὲν καινὸν, πάντα ὀλιγοχρόνια.

Docta facultas Eloquii] Alibi: 'te doctus prisca loquentem Te matura senex audit, te fortia, miles.' *Barth.*

Quam docta facultas] Non *quæ* Lucensis, Isingr. et octo alii: sic infra, 'quam torva voluptas Frontis.' *radias* etiam quintus Vatic. *D. Heins.*

516 *Linguæque modus*] Gravitas, paucorum verborum.

Responsa verentur] Etiam adhuc adolescentuli. I. Stilich. 'Vix primævus eras, paci cum mitteris auctor Assyriæ; tanta pacem cum gente ferire Commissum juveni.' Legationes enim inter maxima negotia Imperiorum, arguunt magnam in eo fiduciam Principis, cui committuntur. *Barth.*

518 *Pater*] Instar paternum.

Radiat] Ad divinam quandam imaginem. Divina autem sunt quæ sequuntur pudorem modestamque majestatem inferentia.

Torva voluptas] Seria. *Torvum* pro serio, et minus quam torvo, qui excessibus ubique gaudet, sæpe dicit Papinius. *Barth.*

519 *Augusti*] Digni Imperatorio cultu. *Idem.*

520 *Patrias imples galeas*] Ætate accrescente et robore paterno pari. *Idem.*

521 *Promittitur*] Certo spondetur. Juvenalis: 'duræ per brachia setæ Promittunt atrocem animum.' *Idem.*

522 *Rudimentis*] Primis virtutis exercitiis, inque actum translationibus. Maro XI. 'bellique propinqui Dura rudimenta.' *Rudimenta* enim prima exercitia militaria. *Idem.*

523 *Incedis quoties clypeatus*] Versus exprimit rem sono aut imagine.

Auro Squameus] Loricam auream cape. Maro, lib. III. 'Dodonæosque lebetas, Loricam consertam hamis, auroque trilicem.'

524 *Casside major*] Solita statura. Elegantissima ostentatione velut. *Barth.*

525 *Threïcia*] Marti patriam Thraciam adscribit Antiquitas. Manilius: 'Thrace Martem sortita colonum.' *Idem.*

527 *Vires jaculis*] Vim eorum obiter notes.

Gortynia] A gente Cretensi, quorum ars jaculandi nota. *Barth.*

528 *Certi petitor*] Magna industria Imperatorum, dignaque tanto fastigio habita, certo jaciendi sagittandique. Valerius Flaccus, 'Deucalion certus jaculis.' *Idem.*

529 *Jussum mentiri nescius ictum*] *Visum* ex suo libro Delrius, quomodo et multi nostrorum: frustra. Ovid. Epist. Parid. 'Figitur in jusso nostra sagitta loco.' Paulo ante *tendis* non *tendit*, probe scripti omnes. *D. Heins.*

530 *Cydon*] Urbs Cretæ pari peritia sagittandi cum Gortyna. *Barth.*

531 *Armenius*] Parthos et ipsos Armenios intellige.

Refugo] Retrojaculationes Parthorum, Persarum, hodieque Turcarum, notissimæ. *Barth.*

532 *Amphioniæ*] Thebanæ, conditore civitatis Amphione.

Pulcher] Heroica quadam speciositate. *Barth.*

533 *Pharetras*] Sagittas. *Idem.*

Dircæaque tela solebat] Prisci nonnulli *Dictæaque*: quod perperam arripuit idem Delrius. Quid enim Herculi Thebano cum Cretensibus sagittis? mox *Gigantas* pro *gigantes* unus Petav. et Bonon. accusativo Græco: ut apud Ovidium, Statium, alios poëtas libri meliores: de quo ad Nasonem. *D. Heins.*

534 *Prætentare feris*] Venatione, aut alioquin configendis feris. *Barth.*

535 *Pacem latura polo*] Exturbatis monstris quæ negotium etiam Diis facere poterant.

Semperque cruentus] Perpetuo virtutis exercitio. Secundum illud II. Rufin. 'Inflammata semel nescit mitescere virtus.' *Barth.*

537 *Cæruleus*] Niger, horridus.

Tali Apolline] Formam et virtutem Honorii Phœbo componit. *Barth.*

538 *Moritura volumina*] Malim *moribunda*. D. Heins.

Volumina] *Immanes spiras.* Eadem in re Sidonius: 'Figeret innumeris numerosa volumina telis.' *Barth.*

539 *Cum vectaris equo*] Dexteritatem equitandi laudat: et alibi de Stilichone: 'Flectenti faciles Medus tibi cessit habenas.'

Simulacraque Martia] Exercitia armorum incruenta, cruentorum prælndia. Imaginem belli vocat Josephus.

Ludis] Non serio agis sed ostendis per ludum quid agere possis, cum veneris in campum fortiter facturus. *Barth.*

540 *Molles fugas*] Non contentas; duras, asperas. Vide Maronem V. *Idem.*

542 *Massagetæ*] Qui perpetuo in equis.

Gens exercita campo Thessala] Thessali equites jam inde ab Homeri ævo nobiles. *Barth.*

543 *Ipsi bimembres*] Centauros dicit. *Idem.*

544 *Vix comites alæ*] Celeritatem commendat in Equite Honorio.

Suspensa] Contento cursu velut elevata, vixque terram tangentia. Sic mox: 'non sentit arenas Ungula.' *Barth.*

545 *Ferventes*] Studio cursus. Singulis cohortibus erant singuli Dracones. *Idem.*

546 *Arsit*] Incaluit. Maro, l. VII. 'Itala tellus quibus arserit armis.' *Idem.*

547 *Ignescunt patulæ nares*] Quod adscribunt equis generosis, et animos

sues vix capientibus, scriptores.

Non sentit arenas Ungula] Supervolante nimirum equo. *Barth.*

549 *Phaleræ*] Insigne Regium aut Imperatorium in equite tali. *Idem.*

Spumosis morsibus] Equo spumante supra admorsa fræna. Rufin. II. 'spumis ignescere fræna, Pulveris extolli nimbos.'

550 *Fumat*] Anhelitu crebro conceptam iracundiam contestante.

Exundant sanguine gemmæ] Rectius libri plerique, quam *exsudant*. lib. III. de Rapt. 'exundat ab ubere sanguis.' ubi plura: mox 'Ipse labor pulvisque decent,' non *decet* duo Vaticani et Helmæstadiensis. *D. Heins.*

Gemmæ] In frænis Imperatoriis. Alibi: 'Dumque auro phaleræ, gemmis dum fræna renident.' *Barth.*

551 *Ipse*] Mutato in contradictionem aliquam sermone sic ordiri consueverunt boni scriptores. Hic enim labor ille et pulvis sordes non ornamenta videbantur illaturi.

Pulvisque] Superiore Consulatu: 'et grato respersus pulvere bello.' Horatius, lib. II. Carm. 1. 'Audire magnos jam videor Duces, Non indecoro pulvere sordidos.' *Barth.*

552 *Radiato murice*] Auro textili intertextum intellige. *Idem.*

553 *Combibit*] Attractum velut.

Vento crispatur] In augmentum pulchritudinis. *Barth.*

555 *Arion*] Equus Adrasti, Filius Terræ. *Idem.*

557 *Cyllarus*] Castoris equus, inter optimos et velocissimos.

Flavum Xanthus sprevisset Achillem] Nota res de Xantho. Heroës flava coma inducuntur. *Barth.*

558 *Pegasus*] Notissima vectura Bellerophontis. Vide Scholiasten Lycophronis. *Idem.*

560 *Bellerophontæas indignaretur habenas*] Alii Pegasum Auroræ tribuunt.

561 *Æthon*] Lucifero equum dat, quem soli Ovidius, et notat Hyginus, Fab. CLXXXIII. Ita Martialis, lib. III. 'Jam prono Phaëthonte sudat Aëthon, Exarsitque dies.' *Barth.*

562 *Fugat hinnitu stellas*] Elegantissima fictio. Et dicas conspicari quippiam tale. *Idem.*

563 *Equitem te cernit*] Matutina exercitia equestria intelligit Principis. *Idem.*

566 *Ausonio amictu*] Trabea Consulari, quæ Romani solum magistratus gestamen. *Idem.*

567 *Per Ligurum populos*] Mediolani tamen sumsit Consulatum hunc Honorius.

Solito conspectior] Accedente Consulatus dignitate. Ipsi enim Principes majestatem suam hac accessione decoris augeri gaudebant. *Barth.*

568 *Alte veherere*] Manibus velut aut vere, portatus. Sic II. in Rufinum: 'omni jam plebe redibis Altior, et læta manibus portabere vulgi.'

Niveas cohortes] Militem honoris ergo Principi suo togatum. Alibi: 'ridetque togatus Miles, et in mediis effulget Curia castris.' Militem ipsum candido habitu usum indicat.' *Barth.*

569 *Pubes electa lacertis*] Morem gestationis in novo Consule supra illustravimus. Lecta corpora hoc genus rebus adhibita notum.

570 *Numina Memphis*] Statuæ et effigies Deorum solennibus diebus in publicum deferebantur. *Barth.*

571 *Penetralibus*] Adytis fanorum. *Idem.*

572 *Brevis*] Minuta. *Idem.*

573 *Liniger sacerdos*] Lino amicti Sacerdotes Ægyptii. Gratius: 'operata suo sacra ad Bubastia lino Vestitur sonipes æstivi turba Canopi.' *Sonipedem* turbam vocat a crepidis, quas Antistites illos gestasse auctor Heliodorus cum aliis. Tunicas lineas prolixas fuisse clarum ex Appiano, Civil. IV. *Idem.*

Liniger] Isidis sacerdotes non alia quam linea veste utebantur: unde a Martiale et Juvenale *Linigeri* vocan-

tur. *Delrio.*

Imposito suspirat vecte sacerdos Testatus] Ita locum hunc legendum eruditissimus Gronovius ex Leidensi libro jam monuit Diatribes Statianæ cap. 5. quod confirmant alii quinque ex nostris: idque jam ex parte viderat in Electis amplissimus Gevartius: vulgo *imposita suspirans veste sacerdos Testatur:* deinde *Pharios* pro *varios* bene scripti: quod ab aliis jam animadversum. *D. Heins.*

Imposita veste] Ne tantum pondus humeros extereret scilicet. Simulabant utique numinis gravitatem lignei sacerdotes, ad augendam populo superstitionem. *Barth.*

575 *Phariosque modos*] Fuit enim peculiaris utique his tibiis modus, non sine scilicet profanitate *variis* mutandis. *Idem.*

576 *Submissis admugit*] *Submissisque* prior Moreti, graviori sono: deinde *frequentant* non *frequentat* novem libri. *D. Heins.*

Admugit cornibus Apis] Ut favere scilicet suæ pompæ sapientem Deum intelligeres de voce illa mellita. Apin pari cum Ægyptiis superstitione Romanos coluisse auctor Minutius Felix Octavio. *Barth.*

578 *Tibridis et Latii*] Italiam omnem dicit, Romanam et Latiam Nobilitatem. *Idem.*

579 *Quicquid in orbe fuit*] *Ubique* prior Moreti: sic supra, 'sit Nilus ubique Vester.' Lib. I. de Rapt. 'quicquid ubique Gignit materies.' *D. Heins.*

Auctor honoris] Auctor alicujus, qui quem ad honores promovet, ornatque iis. Ammianus, lib. XIV. 'si plus valuisset ausurus hostilia in auctorem suæ felicitatis.' Sic *auctor hæredis* dicitur testator, ex cujus bonis ille locupletatur. *Barth.*

580 *Numeroso Consule*] Consulatus enim præmii honorisque summi gratia conferebatur a principibus. *Idem.*

582 *Illustri te prole Tagus*] Nobilitatem Hispaniæ Procerum laudat, quia inde Theodosii stirps.

Gallia doctis Civibus] Egregia et merita laus. Galliæ quo pacto literarum gloria hoc tempore floruerit, notum ex Ausonii professoribus, Eumenio, aliisque. Nobilitatem autem doctrinaque claros homines Principem stipasse Claudianus memorat, quod excubiæ Imperii ad eos pertineant velut. *Barth.*

Gallia doctis] Togata scilicet vel Insubria, cujus caput Mediolanum: quo, in honorem Principis, Roma lumina sui Senatus miserat. *Cluver.*

583 *Stipavit Roma*] Eximii Principesque Reip. viri. Hi enim Roma sunt. *Barth.*

584 *Portatur juvenum cervicibus aurea sedes*] Sella curulis sive Consularis ex auro, quo conspicuus Imperator, more majorum, sedebat. *Idem.*

585 *Ornatuque novo gravior*] Trabea illa Consulari, quæ certe non minimi erat ponderis, uti *molem* vocet Sidonius. *Idem.*

586 *Velamenta*] Ipsam Trabeam Consularem, gemmis auroque consertam. Describit talem, ut Imperatorium decus accessisse scias.

Lapis] Gemma. *Barth.*

587 *Fulgor Iberus*] In gratiam Hispani Principis. Dicit autem Carchedonios, genus Carbunculorum rubra luce fulgentium (vel Pyropos), qui a magna Carthagine, Hispaniarum domitrice, nomen nacti sunt, et ruboris ergo flammei. *Idem.*

589 *Rudis*] Naturalis. *Idem.*

590 *Auget acus meritum*] Ars certat cum metalli pretio. Ovidius: 'Materiam superabat opus.' *Idem.*

591 *Multaque ornantur iaspide vultus*] *Cultus* scribendum cum priore Moreti, Oxon. Helmæstadiensi, et uno Mediceo. Mazarin. *oneratur*, quod et placet. sic alibi, 'baccis onerat candentibus aures.' Lucens. *multa remorantur*. Id quod de nihilo non est, præsertim si legas, *remoratur*,

propter rigorem suum scilicet, ut mox dicturus. *multa variantur* unus Mediceus. *hortatur* in nonnullis. Forte *animatur*. sequenti versu malim *varias spirat figuras* quam *variis figuris*. Bello Gildon. 'verba soli spirantia virus.' Lib. II. in Stilich. 'insigne Minervam Spirat opus.' quomodo scripti. lib. I. de Rapt. 'totum spirant præcordia Phœbum.' Idyllio de Phœnice: 'divinos spirant altaria fumos.' ut et ibi legendum puto. Statius, Thebaid. III. 'mens altum spirat honorem Conscia factorum.' Idem Pietate Abascantii: 'nil longior ætas Carpere, nil ævi poterunt vitiare labores Siccatam membris. tantas venerabile marmor Spirat opes.' sic vetusta editio Parmensis. vulgati *Sepit opes*. Theb. IV. 'Non alacri penna aut verum spirantibus extis.' ubi male Lindenbrogius reponit *salientibus*. noster Gigantomachia ex optimo codice Vaticano: 'Hic sibi promittit Venerem, spiratque Dianæ Conjugium.' *D. Heins.*

Vultus] Heroum enim effigies intexebantur Trabeis Consularibus. *Barth.*

592 *Nereia bacca*] Margaritam dicit. *Idem.*

594 *Ambitiosa colus*] *Ingeniosa* Regius. ut l. I. de Rapt. 'Pectinis ingenio nunquam felicior arti Contigit eventus.' mox *gemmarum flamina* non *stamina* sex scripti. *D. Heins.*

596 *Scrutatus stagna profundi*] Maris Eoi et Australis ait absconditos thesauros erutos ad decorandum hunc ornatum. *Barth.*

597 *Divitis algæ Germina*] Generatim loquitur; speciatim tamen de coraliis. *Idem.*

599 *Ignes*] Gemmas, a fulgore et radiis. *Idem.*

600 *Sidonii, rubrique maris*] Propertius, l. II. 'Semper in Oceanum mittit me quærere gemmas, Et jubet ex ipsa tollere dona Tyro.' *Idem.*

601 *Pondus*] Gemmas. Ad pondera, non ad magnitudinem gemmas loquitur indicando Imperatorio fastui. *Idem.*

602 *Hoc si Mæonias cinctu*] *Vultu* Lucensis et multi alii. quod viri docti sequuntur. scripti quidam, *cultu*. Nihil mutandum Cons. Olybr. vs. 178. dixi. Nam de *cinctu Bacchi*, quod paulo post sequitur, vulgatæ scripturæ controversiam non esse movendam satis evincit. quam et primus Vaticanus et ex scriptis melioribus complures tuentur. *Mæonidas urbes* præterea tert. Vatic. et Rottendorph. cum uno Petaviano et Oiseliano. Idem Oiselianus *cum tu graderere pro comptu*. D. Heins.

Cinctu] Habitu, cultu.

Mæonias urbes] Lydias, et Phrygias instar Bacchi. *Barth.*

603 *Proferret Lydia thyrsos*] *Transferret* Isingr. Gyrald. Lucens. et octo alii. Probe. infra in Epigr. 'Transferat huc liquidos fontes Heliconia Nais.' Ovid. l. I. de Remed. Amor. ut quidem cum membranis legendum: 'Transtulerat vires Græcia tota suas.' deinde *dubitassent* pro *dubitarent* Lucens. et cæteri magna ex parte. *D. Heins.*

604 *In te*] Formam Honorii Baccho præfert.

Nysa] Bacchi Urbs. Maro: 'Bacchumque avertere Nysa.' In ea eum educatum auctor libro IV. Diodorus Siculus. *Barth.*

605 *Tigres*] Vectura Bacchi. *Idem.*

606 *Nebrida*] Nebris Bacchi vestimentum, de pellibus factum. *Idem.*

607 *Caspia Colla*] Tigrides Caspiæ notissimæ. *Idem.*

608 *Satyri circum*] Libidinosissimi animantium, Baccho comites dati. *Idem.*

609 *Ederis victricibus Indos*] Bacchi frutice, qui pampino et ederis fumeas faciebat. *Idem.*

611 *Auspice*] Fausto nimirum clamore, adclamatione prospera omnia ominante. Calendis autem Januariis, ipso nempe Consulatus initio, fausta

felicia que omnia dici et fieri necessarium esse opinabantur. *Barth.*

Auspice mox lætum] Non *Aspice* unus Ambros. et Tholos. quomodo legendum jam viderunt Cl. Gevartius Elect. I. 12. et in Observationibus Gronovius noster. mox *Omina* non *omnia* cum Delrio, Scaligero, Fabro in Semestribus, ac eodem Gronovio corrigendum. Confirmat Lucensis et duodecim alii, ut frustra vulgatam lectionem tueatur Barthius. *D. Heins.*

612 *Quater*] Quartum. *Barth.*

Solennia ludit Omnia libertas] Cæremonias intelligit libertatem indicantes, quæ manumissionis actui adhibendæ sunt, designantque ipsam florentis Reipubl. libertatem, hostiumque mox capiendorum multitudinem. *Idem.*

613 *Deductum Vindice morem*] Vindex servus M. Bruti, cum conjurationem adversus populum Romanum patefecisset, primus publice, coram summo magistratu, manu emissus est: ad cujus manumissionem quæ servatæ sunt cæremoniæ, ad posteros etiam descenderunt. *Idem.*

615 *Grato remeat securior ictu*] Certus nimirum jam libertatis, neque deinceps verberibus subjectus. Percussus enim in maxillam, manumittebatur, ictuque transibat in libertatem. *Idem.*

616 *Tristis conditio*] Revera tristissima. ‘ Æquata servitus quadrupedibus.’ Lege Aquilia, teste Caio, cap. 2. ad Leg. Aquil. *Idem.*

617 *In civem rubuere genæ*] Illico ut irrubuere genæ, civis ex servo factus est. Usque adeo autem in civem tum rubebant genæ, ut extemplo post circumactionem et ictum acciperent insignia civium, albam vestem, annulum aureum, &c.

Tergoque removit] Pars enim ea corporis pœnis servilibus exposita. *Barth.*

618 *Permissi felix injuria voti*] Sic scripti fere omnes cum Aldo, non *promissi.* Præf. lib. II. in Ruf. ‘ permissis jam licet ire choris.’ Statius Epithalamio Stellæ pari mendo inquinatus : ‘ Tu tamen attonitus (quamvis data copia tantæ Noctis) adhuc optas, permissaque numine dextro Vota pares. Pone, o dulcis suspiria vates, Pone. tua est.’ *promissa vota* ibi lectum hactenus. neque aliter scribendum Achill. II. vs. 266. ‘ eripitur miseræ permissus Achilles,’ ut jam vidit Gronovius. *D. Heins.*

Promissi voti] Libertatis.

Felix injuria] Ictus manu, injuria speciatim. *Barth.*

620 *In nomen ventura tuum*] Consulatum. In Fastos enim illico ut erant creati, Consulum nomina referebantur.

Præmissa futuris Dant exempla fidem] Veteris Sapientis de Moyse testimonium est : *Prædictione futurorum fidem fecisse præteritorum.* Et memoria præterlapsorum consilium dat illustre de futuris. *Barth.*

621 *Quoties te cursibus ævi*] Quoties, ait, tibi Consulatum dedit, toties Victoria aliqua insigni auctus est Theodosius. *Idem.*

623 *Tranare Gruthungi*] Tam hic quam aliis apud poëtam nostrum locis *Gothunni* in vulgatis exemplaribus vocabantur, tanquam ex Gothis et Hunnis conflati. Libri scripti etsi mire inter se dissentiant, uno tamen consensu editam lectionem non agnoscunt. ‘ Gruthungos gentem bellicosam’ vocat Ammianus, lib. XXVII. nec aliter Oxoniensis et Leidensis. *Greothingi* in Fastis Idatii appellantur. Isingrin. et prim. Vatican. cum Aldo ac primis editionibus *Gruthunni.* Alii codices *Grutongi*, *Grotungi*, *Grutonni*, *Grotunni*, *Gritongi* et similia. vir doctissimus ad Hist. Aug. *Grothungi* legit. Sequenti versu recte scripti fere omnes *ter mille*, non *tibi.* mox pro *cuneis immanibus*, unus Medic. sec. Vatic. et Palat. *navalibus.* ut alibi, ‘ lituis navalibus arsit Hispa-

num Siculumque fretum.' Barthius vulgatam scripturam immerito tuetur. Apud Constantinum Porphyrogennetem in Thematibus Γοθῆνοι dicuntur. *D. Heins.*

624 *In lintreis fregere nemus*] Copiam navium designat. Lucan. lib. I. 'In classem cadit omne nemus.' *Barth.*

627 *Incipiens ætas*] Honorius natus est Constantinopoli anno 384 Septembri, Ricomere et Clearcho Coss. sed tunc verius renunciatum aut designatum arbitror. *Claver.*

Primus annus] Primus consulatus, non ætatis annus, quare et incipientem ætatem separavit. *Barth.*

Contudit annus] Sic nonnulli ex nostris, quomodo Delrius aliique jam emendandum viderunt. Vulgo male *contulit*. bello Get. 'tanta nec clade superbum Contudimus Tanaim.' lib. I. in Stilich. 'non Marte Suevos Contudimus.' VI. Cons. Honor. 'Rettudit hostiles animos,' ut illic legendum. Posset et legi *Incipiens æstas*. sequenti versu pro *submersæ* unus Pulmanni *succensæ*. placet, pro incensæ. *D. Heins.*

630 *Corporibus premitur Peuce*] Stragem omnibus omnino navalibus copiosiorem testatur fuisse Zosimus. *Peuce* autem insula Danubii populis culta, qui speciatim *Peuceni* perhibebantur. *Barth.*

632 *Odothæi*] Promotus dux peditum in Thracia Odothæum navigiis aggressus, Zosimo auctore, tantam stragem edidit, ut flumen cadaveribus oppleretur. *Clav.*

633 *Tibi*] Geminis tuis primis Consulatibus.

Secundis auspiciis] Consulatu secundo. *Barth.*

635 *Tyrannum*] Eugenium, cum suo Magistro Arbogaste. *Idem.*

636 *Ister sanguineos egit te consule montes*] Ita primæ editiones et scripti omnes. Vulgati duos versus pro uno nobis obtrudunt: *Ister sanguineos egit te consule fluctus. Alpinos genitor rupit te consule montes.* cujus id liberalitati debeamus, incertum, nisi quod suspectus hic Isingrinus. Barthius tamen pro vulgatis exemplaribus præfracte pugnat. Quis non videt posteriorem versum languere? nam cur *Alpinas rupes* non dixit, ut poëtæ loquuntur? 'sanguinei montes' quomodo Virgilius, 'præruptus aquæ mons.' et apud Ovid. 'quanti montes volvuntur aquarum.' cadavera in Istrum præcipitata intelligit. *D. Heins.*

Ister] Horrendum Rei Romanæ nomen fluvii, ob tot ei infusas gentes.

Sanguineos fluctus] Cæde Barbarorum, modo dicta. *Barth.*

638 *Semper venere triumphi Cum trabeis*] Sic suo Marte, auspiciis autem Honorii filii bella gessisse, hostesque superasse Theodosium, dixit superiore, et circa principia etiam hujus nobilissimi Panegyrici. *Idem.*

639 *Sequiturque tuos*] Quasi affixa. *Idem.*

640 *Sis precor assiduus Consul*] Non *assidue* scripti. Forte *assiduum*. D. Heins.

Marii] Septies Consul, quoties ante eum nemo. *Barth.*

641 *Gaudia mundi*] *Mundo* Lucens. et Medic. unus cum tribus Vaticanis, rectius. *D. Heins.*

642 *Lanugo cum serpere cœperit ora*] Cum virum te agnoscet mundus, cujus tantilla ætas omnibus modis decoravit Imperium. Primæ lanuginis positio festum ingens Romanis moribus, summaque vota parentum. *Barth.*

643 *Cum tibi prodiderit*] Isingr. Gyrald. et aliqui ex nostris *protulerit*, quod alterius glossema. *prodere* enim proferre. Virgil. Æn. II. 'lætique cavo se robore produnt.' quomodo libri veterrimi. Val. Flacc. VIII. 'Condita lethiferis prodit medicamina cistis.' sic Carrionis liber. quod ille non intellexit. Avienus, Fab. XII. 'Nunc inventa meis non prodis munera cistis,' cum veteri libro. Ovid, Fast. v. 'Prodit formoso condita vi-

na cado.' ut quidem veterrimi codices. non *promit* cum vulgatis. Met. l. IV. ' lævaque a parte Medusæ Ipse retroversus squallentia prodidit ora.' ubi *protulit* etiam vulgo legitur. Plura ad Nasonem. sequenti versu *devota* pro *donata* scripti plerique. quod et vidit Raphelengius. *D. Heins.*

Nox pronuba] Numen ipsum noctis favens tanto matrimonio, et gerens pronubæ officium. *Barth.*

644 *Devota toro*] *Devota* enim Deorum quadam providentia prævotam et destinatam conjugem Honorio inducit. quod non ceperunt qui mutarunt.

Murice fulgens] Purpuram Imperatoriam induta. Innuit statim cum conjugio augustam quoque dignitatem accepturam Honorii Sponsam. Hoc enim decus conjugibus dare certo consilio distulerunt nonnulli Principes. Sic Gallam, secundam suam, non fecit Augustam Theodosius; ne scilicet Augusti ex ea nascerentur, in Arcadii et Honorii damnum, aut ipsa secundis forte nuptiis umbram dignitatis alteri deferret. *Barth.*

647 *Toto dotanda mari*] Omni Imperio Oceani. Sic de Augusto Virgil. ' Teque sibi generum Tethys emat omnibus undis.' Dotem autem, usu prisco, nec satis noto, in mariti bonis, non sponsæ, ut vulgo, agnoscit. *Idem.*

649 *Thalamis intendere*] A fidibus, quæ non nisi tensæ sonant. *Idem.*

651 *Trans Rheni cornua*] Cum tu omnem trans Rhenum Germaniam late perdomueris. *Idem.*

652 *Captæ spoliis Babylonis*] Domitis Parthis; horum enim Principatum et Imperium Babylonem vocant scriptores. Theodosii autem contra invictas istas gentes ea felicitas fuit, ut pacem ab eo per legatos peterent, eo ipso anno quo natus ei Honorius filius. *Idem.*

Babylonis onustus] *Babylonos* meliores. recte. Nemesianus Cynegetico: ' utque intima frater Persidos, et veteres Babylonos ceperit arces.' Martialis, lib. VIII. Ep. 28. ' Non ego prætulerim Babylonos picta superbæ Texta.' Sic vetustus fratrum Puteanorum liber. Vulgo ' Babylonica picta superbe.' ' superba Babylon' passim poëtis dicta. noster lib. I. in Eutrop. ' centum portis Babylona superbam.' Lucan. l. I. ' Cumque superba foret Babylon spolianda trophæis.' Lib. VIII. ' murisque superbam Assyrius Babylona domos.' *D. Heins.*

653 *Majore toga*] Utroque nimirum principe Consulatum simul gerentibus. *Major Toga* illustriorem pacem, clariorem statum Reip. indicat. *Magnum* enim pro insigniter bono Veteres sæpe habent. *Idem.*

Annus] Id est, Consulatus, ut alibi sæpe, qui quidem contigit anno 386. Itaque eum Flaccilla mater docuit, ad primas curules reptare, ut poëtæ verbis utar. *Claver.*

654 *Tuo fasce*] *Tua militia.* Ad fascem, quo Romanus miles supellectilem suam gerebat iter faciens. Maro, Georg. III. ' Non secus ac patriis acer Romanus in armis Injusto sub fasce viam dum carpit.' Radevicus præfat. Hist. ' Revera, nisi vestra fretus ope, sub hoc fasce succumberem.' *Barth.*

655 *Horrebunt Bactra*] Voto claudit et sponsione futuræ felicitatis Panegyricum istum, instar aliorum: *Suevi* Occidentis, *Bactra* Orientis Regna denotant. *Idem.*

IX.

EPITHALAMII HONOR. ET MAR. PRÆFAT.

1 *Surgeret in thalamum ducto cum Pelion arcu*] Cum in thalamum exornaretur et amplificaretur Pelion, nuptias inibi concelebraturis Thetide et Peleo, progenerando Achilli. *Surgeret*, Poëticum, velut splendore et honore majore indueretur, magis fieret conspicuum. *Pelion* mons Thessaliæ, ubi convivio nuptiali convenerunt ei, quod jam diximus, Dii. *Barth.*

Surgeret, &c.] Hæc Pelei et Thetydis nuptias indicant, de quibus supra. Ut vero hæc plenius intelligas, vide Præfat. Sidonii in Epith. Ruricii et Iberiæ: imitando enim explicat. *Claver.*

2 *Tantos Deos*] Omnes fere adfuisse fabula est. *Barth.*

3 *Socer æquoreus*] Oceanus.

Numerosaque turba sororum] Nereidum, quarum una Thetys, illius senioris Thetydis neptis. *Barth.*

4 *Epulis continuare dies*] *Continuare dapes* prim. Medic. quintus Vatic. et Palatinus. venuste. in nonnullis *diem*. Forte pro *dapem*. D. Heins.

5 *Præberetque Jovi communia pocula*] Ut hospes: *communia*, Diis nimirum, tum dignatis communibus epulis cum mortalibus uti.

Chiron] Illius erat regio Thessalica circa Pelium, ubi nuptiæ Thetidis præsentia Deorum celebratæ. Erat Chiron medicus; sapiens cum primis suæ ætatis, et peritus Astronomiæ; unde et finxisse puto fabulam de Nuptiis Deæ, cum Peleum animo haberet gloriæ singulari commendare. *Barth.*

9 *Terpsichore facilem*] Musam accinentem Hymenæum aut Epithalamium facit, quia Apollo et Diana adspernati consortium cum cæteris Diis non venerant ad nuptiale Pelei festum. *Idem.*

10 *Molles duxit*] Deos ad sonum Terpsichoræ canentis dicit Choreas in antra Chironis duxisse. *Idem.*

12 *Teneris nossent congrua vota modis*] Cum nuptiarum solennitates, et omina nossent congruere cum illis egregiis cantibus. Hoc est, agnoscerent carmina digna tali concilio, talique festivitate. *Vota* ipsas Nuptias designant, nimirum quod principalis humanæ vitæ societas ineatur iis, qua bona pars felicitatis ipsius universæ dependeat. *Idem.*

13 *Centauri Faunique negant*] *Notant* perperam Claverius, et illum secutus Raphelengius, cum Barthio, curis secundis, qui juvenilibus notis recte alteram scripturam amplectebatur: ut ad Statii Silvas jam monuit amicissimus Gronovius, cap. 45. Vulgatam lectionem scripti nostri constanter tuentur. Mox *Rhœton* Lucens. Gyrald. et quinque alii: quidam *Rhœtum*, Latina terminatione. Quomodo Claverius. In plerisque scriptis et vulgatis monstra lectionum invenias. *D. Heins.*

Notant] Vituperant; habent quod in iis reprehendant, mirifice et amplius sibi placentes ruralibus et montanis suis jubilis.

Rhœtum, Pholum] Nomina Centaurorum, de Chironis collegio: quos advenis illis Faunis longe judicio meliore fuisse, stringens nonnullos temporum suorum ineptos Censores,

Claudianus notat. *Fauni* autem inter Musicos Deos, licet agresti cantu. *Barth.*

15 *Toticsque renatus*] *Renato* Lucens. Gyrald. et plerique alii: nonnulli *renatos.* mox *protrahit* non *pertrahit* idem Lucens. cum septem nostris. *D. Heins.*

19 *Venturumque*] Fatidico carmine; quale illud Parcarum apud Catullum: 'Nascetur vobis expers terroris Achilles, Hostibus haut tergo, sed forti pectore notus.' *Barth.*

Achillem] Æschylum sequi Claudianus maluit, quam eos qui Apollinem ab his nuptiis removerunt. *Delrio.*

22 *Reginam resonant*] Nupserat enim jam Regi Thessaliæ Peleo. *Barth.*

X.

EPITHALAMIUM HONORII ET MARIÆ.

1 *Hauserat*] Ex Maronis illo adumbratum: 'At Regina, gravi jamdudum saucia cura, Vulnus alit venis,' &c.

Promissæ] Est fictio Stilichonem adulantis: siquidem aliis artibus hoc matrimonium constructum.

Ignes] Amorem, qui igni comparatur. *Barth.*

2 *Augustus, pronoque rudis*] Sic Lucensis et cæteri plerique cum primis editionibus: neque aliter prim. Vatican. et Oiselianus pro diversa lectione: quod minime explodi a Barthio debuit. Apud Horatium: 'Lycus in asperam Declinat Pholoën:' et apud Nasonem: 'Paulatim declinat amor:' unde liquet, cur noster *pronum æstum* dixerit. Vulgati *primoque.* D. Heins.

3 *Suspiria*] Notissima, et ubique contestata Amoris indicia. *Barth.*

6 *Mens omnis aberrat In vultus quos fixit amor*] Gyraldini libri lectionem et magni Scaligeri conjecturam hic expressimus: *quos fixit*, quos pectori ejus infixit: breviter dictum. Vulgo, *in vultus quos finxit.* Isingrin. et septem alii, *In vulnus quod fixit:* non male. prim. Vatican. et decem alii, *In vultus quos pinxit:* quatuor, *In vulnus quod punxit: pinxit* duodecim: *finxit* unus. Barthius: *In vultus quis fixit Amor:* quod ille argutum vocat, mihi insolens videtur. Vulgata scriptura ex illis Venantii Fortunati jam a Barthio adductis defendi potest: 'Cordis erat requies oculis, animaque recurrens Ad vultus, quos finxit Amor.' nisi et illic scribendum: *Ad vulnus quod fixit Amor.* noster paulo post, de hoc ipso Honorio: 'tali solatur vulnera questu.' Apposite Cupido ipse ad Venerem apud Statium Epithalamio Stellæ: 'haud ulli vehementior unquam Incubui, genitrix, iterataque vulnera fixi.' *D. Heins.*

Mens omnis aberrat] Nihil ut videat et videre velit præter illam cupitam formam. *Barth.*

7 *In vultus quos finxit amor*] Per oculos enim atque adeo totum vultum Amor tela suarum affectionum vibrare et jacere in corda amatorum dicitur; id quod indicaverit his doctis verbis, potius quam expresserit, vates optimus. Ab oculis ergo, telis se quibusdam peti Amatores aiunt

unde concipiant flammam desideriorum in pectora, et velut exardeant in adfectus. *Barth.*

Medullis Erupit gemitus] Ipsis animi penetralibus. *Idem.*

9 *Confessus secreta rubor*] In amantium vultibus varios colores, pro adfectus varii instabilibus stimulis, notarunt hoc genus infiniti scriptores. Eleganter Musæus de Hero et Leandro.

Confessus secreta] Animi secreta, et adfectus interni, in vultibus velut exscribunt argumenta suarum rerum. *Barth.*

12 *Venerabilis*] Consecrata enim, et inter Deas relata Livia. *Idem.*

13 *Divarumque nurus*] Occulta adulatio: quasi jure hereditario a tam vetustis Augustarum successionibus ad Honorium hæc venerint. *Idem.*

14 *Incusat spes ægra moras*] In Amante hæc præcipua. Salustius Jugurtha: 'Animo cupienti nihil satis festinatur.' *Idem.*

15 *Non volvere Phœbe*] Quod ad juvandam animi impotentiam, in amante sperante indicandam, facere non parum dicas. *Idem.*

Volvere Phœbe] *Flectere* Lucens. et reliqui omnes cum Aldo. *D. Heins.*

16 *Scyria sic tenerum*] Deidamia. Propertius: 'Scyria nec viduo Deidamia toro.' *Barth.*

Flammabat] Amore vehementi. Qui igni et incendio par. *Idem.*

17 *Fraudis adhuc expers*] In eam conferendæ: παθητικῶς enim hoc capiendum; cum non illum deceperit virgo, sed ille virginem. *Idem.*

18 *Et mox, quos horruit Ide*] Quæ a blanda virgine adolescenti Achilli pectitos crines, ipsam Idam, montem Trojæ celeberrimum, horruisse dicit. *Idem.*

Quos horruit Ide] Ita Claverius restituit: confirmant scripti meliores. Vulgo *horruit idem.* Raphelengius ex conjectura viri maximi, *torruit idem:* quod non capio. *D. Heins.*

Horruit Ide] Nam Ida Achillis pulchre capillati adventu intremuit. *Claver.*

19 *Thessalicos roseo nectebat pollice crines*] Mire variant hic libri: veram interim hanc lectionem ausim præstare, quam ex Lucensi, prim. Vaticano, et Bononiensi depromptam exhibemus; nisi quod *pectebat* malim cum uno Ambrosiano, sec. Vatic. et Farnesiano. Lectionum diversitatem videamus. Isingrin. Putean. Oisel. Pricæan. *Thessalico roseos nect. pollice crines. flectebat pectine* Oxon. ut apud Petronium: 'Quo enim spectant flexæ pectine comæ, quo facies medicamine attrita?' sic et 'flexi ad pectinem capilli' Spartiano in vita Hadriani. *pectebat pectine* septendecim alii. *pectebat pollice* Delrii codex et Florent. S. Marci. *Thessalicos roseo pectebat pectine*, Mazarin. Medic. et Ambros. unus. alter Vaticanus, *nectebat pectine. roseo pollice* eleganter dixit. hinc ῥοδοδάκτυλος frequens apud poëtas Græcos epitheton. de Aurora præcipue. Cato in Diris: 'Aut roseis digitis viridem decerpserit uvam.' Nemesianus, Ecloga II. 'Dicite quo prato Donacen, qua forte sub umbra Inveniam roseis stringentem lilia palmis.' Musæus de Leandro ῥοδέην χεῖρα quoque dixit: veram lectionem ex parte quoque deprehendit Cl. Barthius, sed curis secundis fluctuat. *pectere pollice.* quomodo apud Statium Coma Earini: 'Hunc nova tergemina pectebat Gratia dextra.' noster lib. I. in Eutrop. 'Eous rector Consulque futurus Pectebat dominæ crines.' *D. Heins.*

Thessalico pectine] Quem domo sua, e Regia usque Thessaliæ Achilles apportaverat, cum a matre mundo muliebri instrueretur, ut pro virgine degeret in Scyro. Nectere autem virgo amasio capillos dicitur, more blandientium amasiorum. *Barth.*

20 *Verendus*] Hoc epitheto amorem cum cultu quodam insinuat Claudia-

tus. *Barth.*

21 *Cunctatur*] Quod enim cupienti datur, gratius est beneficium: mora autem gratia exspirat. *Idem.*

22 *Quam pepigit*] Sperata, pacta, sponsa, nomina sunt jam matrimonio debitarum. *Idem.*

Quam pepigit] Malo *pepigi*. VI. Cons. Hon. 'Tunc mihi tunc letum pepigi.' *D. Heins.*

24 *Quæsivi vultum tabulis*] Non ego, ait, de more libidinantium Regum, ob pulchritudinem filiam tuam mihi desponsari feci, nec misi qui ejus consensum precarentur, depicta effigie mea in tabulis, longe formosiore. Notat morem seculi, sponsos sponsasque legentium regum ad picturas, quas et ideo mox, asserenda a nobis lectionis veritate, *lenas* appellat. In invidiam haud dubie Arcadii fratris hæc loquentem inducit Honorium; quippe decepti aut inescati picta puellæ effigie, fraudibus Eutropii Eunuchi, in matrimonium. *Barth.*

Quæsivi vultum tabulis] Non *thalamis*, quod mox sequitur, recte ex suo libro Claverius, et Moreti codex. *Quæsierim* etiam concinne Mediceus unus. Sequenti versu pro *Læva*, *Lena* legendum jam viderunt interpretes, et sic plerique nostri. quomodo 'lena juventa' Ausonio, Epigr. LXXXIV. Luc. Gyrald. prim. Vatic. et quinque alii, *Plena*. Pluribus pro vera scriptura disputant curæ secundæ Barthii. *D. Heins.*

25 *Lena*] Lenocinans. Sane pictura illa *nuncia formæ* revera Lenæ officio fungebatur, conciliantis per illecebras, regalibus matrimoniis non parum indecoras, Principi, quam nequaquam nisi deceptus talibus lenociniis, duxisset. *Barth.*

Iret pictura] Videtur hic tangere Eutropii scurrilem astutiam; qui ut Arcadio subitum amoris ignem excitaret, Fl. Promoti neptim, eximie depictam, ei sæpius ostentavit. *Claver.*

Lena] Bene ergo dicitur, quia pictura ultro citroque missa animos ad amandum inducit. *Delrio.*

26 *Variis dubium*] Ad formas semper novas mutandum: dum pulcherrimam, picturis interpretibus, speciem princeps exquirit. *Barth.*

Lecturus amorem] *Lectura pudorem* unus Med. et paulo post *patriisque* pro *patrisque* scripti quatuor cum primo Vaticano. sequor. *D. Heins.*

27 *Falsæ ceræ*] Colori, fucoque fallenti, et formosiorem referenti puellam, quam erat. Cera enim hoc loci nihil aliud quam fucum vel pigmentum notat, aut colorem; qualibus pictores utuntur. *Barth.*

28 *Non rapio alienæ fœdera tædæ*] Ut fecerunt multi retro principes, jam inde ab Augusto, qui Liviam Drusillam marito Tiberio Neroni, etiam ad tres menses partui propinquam, palam eripuit. quod exemplum secuti deinceps tyranni abominabiles. *Idem.*

29 *Patriisque relicta Mandatis*] Non legitur hoc, quod sciam, ullibi Antiquitatis. Tamen verosimile est quam maxime. Nec dignior adfinitas legi tum poterat, si maxime superfuisset Theodosius.

31 *Communem partitur*] Theodosio Augusto frater fuit Honorius, ei Honorio ex Serena filia, conjuge Stilichonis, neptis Maria, quam ducit nunc Honorius Junior Imperator. Sic Theodosius Senior, sive is Honorius fuit alter, Proavus fuit Mariæ, Avus Honorii Cæsaris: melius tamen de adoptivo patre hæc capias, de quo mox.

Fastigia] Imperatoriam Regiamque dignitatem. *Barth.*

32 *Gessique procum*] Misisse se ait, ut nunc loquuntur aulici, de latere suo primates, oratum desponsionem filiæ. Omnia hæc in Stilichonis laudem exeunt, ut nihil non totius hujus scriptoris. Legati enim summa existimatione viri eligebantur. *Idem.*

33 *Oratum missi*] Non *misi*, prior Moreti et quinque alii. Et *reposci*, Oxon. pro *poposci*. quod efficacius. *D. Heins.*

35 *Hoc Principe natus*] Sic scripti

omnes. Vulgo *hic*. Junianus tamen *sed principe* eleganter etiam. Gyrald. *de*. mox iidem ad unum omnes *Cui Mariam debes*, non *differs*. quod et Raphel. vidit. *Idem*.

36 *Sibi te generum*] Gener enim Stilicho Theodosii, quia Serenam duxerat, quam adoptarat, fratris filiam, Theodosius. *Barth*.

37 *Cui Mariam differs*] Me auctore nihil mutabitur, et videtur illud Maronis adspexisse: 'Turnum jam debent hæc mihi sacra.' *Deberi* enim dicunt Poëtæ, velut datis syngraphis, quod alicui est destinatum. *Barth*.

Fœdus mihi solve paternum] *Fœnus* optime Petaviani duo cum primo Vaticano, Pricæano, et Oiseliano. ut apud Propert. 'Sæpe venit magno fœnore tardus amor.' et alibi: 'Post obitum duplici fœnore reddat honor.' In agricultura etiam apud poëtas locum habet ea vox. ut in illo Nasonis: 'Hordeaque ingenti fœnore solvat ager.' *D. Heins*.

38 *Aulæ*] Domui Cæsareæ. *Barth*.

39 *Patrui germen*] *Patrium* Junian. Forte *patruum*. ut 'patruæ verbera linguæ' apud Horat. Ovid. Fast. IV. 'Ense cadit patruo Lausus.' sic optimus liber. VI. Cons. Hon. 'Restituit sceptris patruis,' ita legendum videtur, cum scripti nonnulli *patriis* exhibeant. Adeantur quæ ad Nasonem notavi Amor. III. El. 6. vs. 49. *D. Heins*.

Cui nominis hæres successi] Notus jam frater Theodosii Principis, Honorius, laudibus Serenæ. Fuit vero et soror huic Serenæ Maria nomine, cujus ibidem meminit, vs. 69. *Barth*.

42 *Inque tuo crevi gremio*] Educatione tua, et cura materna. Educationem enim, voluntariam, et ex affectu, non coacto, præferunt aliqui generationi. *Idem*.

Partuque remoto] Si solum, inquit, partum demas, tu mihi potius mater, quam Flaccilla. Sane Flaccilla admodum puero Honorio decessit, post quam Galliam, Justinæ Valentinianique filiam, uxorem duxit Theodosius.

43 *Tu potius Flaccilla mihi*] Par laus in Serenæ amore penes Theodosium Imperatorem. noster Laudibus illius, vs. 106. 'Defuncto genitore tuo sublimis adoptat Te patruus, magnique animo solatia luctus Restituens, propius, quam si genuisset, amavit Defuncti fratris sobolem.' Sic omnino Serena Flaccillæ filium hic fovisse dicitur. Stilichonem magis genitorem Honorio adscribit, quam ipse fuerit Theodosius. *Barth*.

44 *Quid juveni natam non tradis alumno*] *Non reddis* prim. Vatic. et septem alii. unus Medic. et duo Susiani, *credis*. quod placeret, nisi praecessisset paulo ante *creditus infans*. sed et *Redde suos aulæ* jam dixerat. *D. Heins*.

47 *Risit Amor volatque*] Cur volantem et ridentem Amorem concinnant Poëtæ, clarum ex Alexandro Aphrodisiensi, Problemate LXXXVII.

Placida matri] Quæ gaudet semper risu, et serenitate venustat omnia. *Barth*.

48 *Jactantior*] Animo elatior. *Idem*.

49 *Mens latus Ionium*] Non *Eoum*, meliores præter prim. Vatican. deinde *Cypri præruptus* non *Cypreæ rupis* cum eodem Vatic. Isingr. Pulmanni, Delrii codice, et tribus nostris legendum, quod Raphelengius jam vidit. *Ionium latus*, quia veteres Geographi eam maris Mediterranei partem, quæ Ægyptum versus tendit, Ionium dictam volunt, quod sequentia apud nostrum, quæ de Protei cubili et Nilo subjunguntur, confirmant. *Phariique cubile Proteos*, non *Phariumque*, Pricæanus. Pessime vulgati plerique *variumque cubile*. D. Heins.

Cypreæ rupis] Cyprum Veneri sacram notissimum. *Barth*.

51 *Despectat cornua Nili*] Sic Lucens. prim. Vatican. et sex alii, non *despectans*. D. Heins.

52 *Candentes pruinæ*] Lucensis et quintus Vatic. *cadentes*. quod quid sibi velit nescio. malim *canentes*. quod

postea confirmatum inveni in prim. Vatic. Priczeano, et Pomponianis excerptis, in Oiseliano quoque. *cana pruina* passim apud poëtas. paulo ante *humano generi*, non *gressu*, primus Vatican. *Idem.*

Candentes] Aërem tranquillum et compositum Veneris sedi tribuit, quæ Dea fingebatur Serenitatis; nam bonæ constitutioni corporum necessaria bona aëris temperies. *Barth.*

55 *Æterni indulgentia veris*] Hoc enim regnum Veneris; quo tempore jus dicere ea, et præsidere voluptatibus omne genus, dicebatur. *Idem.*

56 *In campum se fundit apex*] *Desidit* unus Ambros. eleganter etiam. *D. Heins.*

In campum se fundit apex] Hoc est, in arce montis, et summo vertice, planities campestris visitur. *Barth.*

58 *Mulciber*] Omnium operum insigniorum et duraturorum opifex. *Idem.*

60 *Intus rura micant*] Scripti quidam *prata*. quod amplexus Raphelengius. mihi non probatur, quia jam præcesserat. *rura* tres melioris notæ Vaticani, aliique complures, disertim exhibent. *D. Heins.*

Manibus quæ subdita nullis] Subacta, ut Virgilius loquitur, hoc est domita, ut idem alibi. *Barth.*

61 *Perpetuum florent*] Omnis generis fructibus et floribus, unde fœcunditas eorum et voluptas aliorum colligatur. Veneris autem cultus in nuptiis semper et perpetua hilaritate.

Zephyro] Favonius ventus Veneris. *Barth.*

62 *Ales*] Cantus volucrum requiruntur ad locum Veneri conciliandum. *Idem.*

65 *Vicissim*] Mutuo. *Idem.*

66 *Felix arbor*] Frugifera, fecunda, sterili opponitur. *Idem.*

68 *Assibilat alnus*] Amorem, et amatorium quid, in ipsis etiam arborum vento impulsarum sibilis agnoscunt Amatores. *Idem.*

69 *Gemini fontes, hic dulcis, amarus Alter*] Amor felle et melle scatens; pulchre hoc figmento introducitur. Græci, pulchre uno utrumque epitheto complexi, γλυκύπικρον adpellant.

Dulcis] Dulcedine gratiosum affectum et placentem intelligas, ut Græcis γλυκὺς pro grato, accepto.

Amarus] Amarus Amor cum infelix; ut omnia sensibus nostris adversantia, huic sapori æquamus. *Barth.*

70 *Corrumpunt mella venenis*] Non *corrumpit*, scripti meliores: sequenti versu pro *armavit* prim. Vatican. aliique nonnulli, *armari*: nihil muta. Sic IV. Cons. Hon. ‘Hesperidum risit, quas ditat fabula, silvas.’ ubi perperam *dictat* legunt. lib. I. in Eutrop. ‘Elevat hunc plumis, hunc arbore fabula vestit.’ Sic et argute, lib. I. in Stilich. ‘fabricata vatibus arma’ dixit: paulo ante, pro *Et platani platanis*, prim. Vatican. aliique nonnulli, *Et platano platanus*: quidam, *platanus platanis*. Sunt etiam in quibus, *Et platanus platano*: ut hiatus relinquatur: de quo dictum libro III. de laudibus Stilichonis v. 167. *D. Heins.*

71 *Unde cupidineas*] Nam amor, et melle et felle fœcundus, γλυκύπικρον quiddam dicitur hominibus infundere. *Delrio.*

Cupidineas sagittas] Amoris Idolo affingebant tela felle et melle tincta veteres, indicaturi quam adversis penitus cruciatibus sint subjiciendi, qui manum dederint semel monstrosæ illi cupiditati. *Barth.*

72 *Mille fratres*] Non enim Amor unius Idoli est nomen, sed innumeros tales pueros fingebant miseri Idololatræ. *Idem.*

73 *Ore pares, ævo similes*] *Habitu similes* prim. Vatic. Putean. Oisel. et unus Pulmanni. septem alii ex nostris, *similes habitu*. VI. Cons. Honor. ‘Hoc Deus effulgens habitu.’ Barthius tamen vulgatam scripturam præfert. *D. Heins.*

Gens mollis Amorum] Veluti natio

quædam peculiaris, soli mollitiæ titulo notabilis et commendabilis. Amores enim molles ubique audiunt. *Barth.*

74 *Hos Nymphæ pariunt*] Populum nimirum, sive plebem, aut vulgus Amorum: hoc Nymphis genitricibus prognatum tradit et Philostratus. *Idem.*

75 *Ille Deos*] Eadem Platonica Theologia, quam Venerem modo a libidinum Dea aliam inferentem audivimus. Cupidinem etiam, ducem amabilium puerorum, qualem Claudianus hic indicat, ingerit, non inhonestum numen aliquod, sed veræ pulchritudinis veræque virtutis amans. *Idem.*

76 *Temperat*] Regit, moderatur. *Idem.*

78 *Licentia*] Amore libero, et legum contemtore, licentia nihil non agendi mentibus, eo irretitis, ingeritur. *Idem.*

79 *Flecti faciles iræ*] Cum sint nimirum Amoris redintegratio. *Idem.*

Iræ] Nam ut recte Terentius inquit: 'Amantium iræ amoris redintegratio est.' *Idem.*

80 *Excubiæ*] Ad fores Amantium.

Gratus Amantum pallor] Pallidus color amantium velut proprium indicium. *Barth.*

81 *Titubans audacia*] Tremens, horrens, incerta sui, prona audendi, et tamen cogitando rem aggredi timens. *Idem.*

83 *Levibus perjuria pennis*] Velut res nullius ponderis. Amantium enim perjuria nullius esse vitii censent Poëtæ, neque curæ ea arbitrantur superis. *Idem.*

Levibus perjuria pennis] *Ventis* potior scriptorum pars cum prim. Vatican. et Gyrald. non male, ut illa respexerit: 'Jupiter ex alto perjuria ridet amantum, Et jubet Æolios irrita ferre notos.' *D. Heins.*

84 *Alta cervice*] Arrogans. Horatius de Juvene, primum Ephebos egresso: 'Sublimis, cupidusque, et amata relinquere pernix.' *Barth.*

Cervice Juventas] Sic bene ex Scaligeri conjectura Raphelengius: nec aliter Gyrald. Lucens. prim. Vat. aliique nonnulli: quidam *juventus.* Vulgati, *juventa.* Virgil. lib. III. Georg. 'Interea gregibus superat dum læta Juventas.' Lib. v. Æn. 'si nunc foret illa Juventas.' sic utroque loco optimus Mediceus: nec mirum magis Juventatem pro juventute poni, quam Jovem pro cœlo, Nereum aut Neptunum aut Thetin Tethyuve aut Amphitriten pro mari, Martem pro bello, Cererem pro frugibus, Palladem pro oliva, Bacchum pro vino, Vestam et Vulcanum pro igne, Venerem pro coitu: similiaque. Cæterum prim. Vatic. aliique meliores magno numero *Quos inter*, non *Hos.* De *Juventate* plura diximus ad Nasonem. *D. Heins.*

85 *Procul atria divæ*] Pulcherrimi sunt hi versus, et nescio an inventionibus talium locorum non princeps sit omnium nostri scriptoris operum hic libellus. Ejus quidem singularis et suavissima virtus est æqualitas sermonis, quam in tam diversis inventionibus et descriptionibus semper servatam mirari licet. *Barth.*

86 *Permutant radios*] Auro videlicet fabrefacta. *Idem.*

88 *Admiscens artem pretio*] Ovid. de Regia Solis: 'Materiam superabat opus.' *Barth.*

Smaragdis] Gemma hæc nostro ævo pretii non cum summis, summa olim auctoritate fuit, adeo ut sola cum margaritis vetita sit privatorum vestibus, legibus Imperatorum. *Barth.*

Trabibusque smaragdis] Primus ex Leidensi libro sic legendum in Observationibus monuit Gronovius noster, inter harum literarum principes censendus. quam lego lectionem ab novem scriptis postea confirmatam offendi, nisi quod in duobus *smaragdi. strabibusque smaragdis* quoque primus Vaticanus. ne dubites de sinceritate

ejus scripturæ. vulgo *gravibusque. Beryllo splendore* Rufus Festus Avienus Orbis descriptione: 'Ipsa dehinc tellus quæ circumplectitur urbem, Et procerarum fluctu surgit palmarum, Et splendore procul beryllo ferta renidet.' Ita enim codex Ambrosianæ bibliothecæ, non *splendente*. pro *ferta renidet* opinor etiam *feta* legi oportere. sic 'Columnæ Synnades' pro Synnadicis apud Capitolinum Gordiano tertio. 'vasa onycha' pro *onychinis* Lampridio. qualia multa viri docti in illis scriptoribus restituerunt. nam qui apud Martialem, Epigr. I. spectaculorum, pro 'molles Iones,' *moles* reponunt, suaviter nugantur. Mores Iones dici possunt, *moles* non nisi *Ionides* aut *Iades*. 'Satyros gestus' Manilius, 'heroas sensus' Persius, 'laticem Lyæum' Virgilius, 'Bromios remos' noster, dixerunt: quibus similia apud auctores infinita extant. ita et 'mimus scurra' Capitolino in Maximinis: 'Sed cum Maximinus interrogaret amicos quid mimus scurra dixisset.' quod mutandum non est. in Pescennii vita 'forma metalla.' apud Statium 'turmæ hostes' pro hostilibus, lib. XI. Thebaid. 'Nec jam hostes turmæ aut ferrum mortale timetur.' Sic optime vetus liber. vulgo: 'Nec jam aut hostiles turmæ ferrumve timetur.' 'Oceanum littus' Juvenali Sat. XI. 'Littore ab Oceano Gallis venientibus.' ita Leidensis liber antiquus. Paulo ante apud eundem Pithœus in suis codicibus monuit legi: 'Qualis in Oceano fluctu testudo nataret.' non *Oceani*. Venantius Fortunatus, lib. III. Ep. 23. 'Plana procellosos ructavit pagina fluctus, Et velut Oceanas fonte refudit aquas.' Quomodo vere in membranis. Idem lib. VII. carm. 11. 'Per loca, per populos mundo sua sidera præsunt, Quicquid ab Oceanis circulus ambit aquis.' Avienus Phænomenis pari modo 'Oceanum gurgitem' et 'pelagus Oceanum' dixit. In catalectis Pithœi: 'Sol oriens, currusque suos e gurgite tollens Oceano.' Julianus, Epist. LXI. Καλχηδόνα πορθμὸν dixit, quem Καλχηδόνιον alibi appellat. perperam Καλχηδόνος rescribunt. Festus Avienus Descriptione Orbis: 'Chalcedon tumulus fluctu circumdatus alto,' pro Chalcedonius. Pari modo Πέρσαν στρατὸν Alcæus I. 4. Antholog. Σκύθην οἶμον Æschylus Prometheo dixerunt. 'Scytha' etiam 'exercitus' apud nostrum lib. I. in Eutrop. et 'Scytha pontus' apud Statium, Theb. XI. 'Dalmatæ montes' eidem in Sylvis. 'Astur equus' Martiali, et 'exercitus Astur' Silio. ubi male libri quidam *exterritus*. 'Phryx ager' et 'Cantaber Oceanus' nostro, et 'jugum Vesevum.' 'Salo Celtiber' eidem Martiali lib. X. Ep. 20. et 'Libys eques' lib. X. Epigr. 13. sed modus exemplorum non esset. de quibus alibi. *D. Heins.*

91 *Calcatur achates*] *Calcantur* Helmæstadiensis. *Idem.*

92 *Area*] Planities quævis. *Barth.*

94 *Panchaia turgent*] Non *Panchæaque* Gyrald. et quatuor alii. Ovid. Metam. X. 'Thura ferat floresque alios Panchaia tellus.' Virg. in Culice: 'illi Panchaia thura, Floribus agrestes herbæ variantibus, adsunt.' sic utroque loco scripti. pro *turgent* etiam perperam *surgunt* vulgati, quod præcesserat: idque alii jam viderunt, noster lib. II. de Rapt. 'omnis in herbas Turget humus.' Lucan. lib. VI. 'nondum turgentibus altam In segetem culmis,' cum vetustis membranis. *D. Heins.*

95 *Nec sicco frondescunt vimina costo*] *Sicca* septem scripti. Ovid. Met. X. 'Cinnamaque costumque suam sudataque ligno Thura ferat.' ita ibi quoque libri veteres. Lucan. lib. IX. 'Et tamarix non læta comis, Eoaque costus.' sic 'Achæmenia' et 'Assyria nardus' Horatio, 'nardus liquida' Ovidio, lib. III. Art. am. tres alii codices, *casto* pro *costo*. pro *vimina*, *gra-*

mina totidem libri, hoc est *germina*. ut Stat. Epicedio Pileti Ursi: 'Cinnama et Assyrio manantes germine succos.' sic legendum. Qui *gramina* amomum interpretantur, vellem nos docuissent amomum herbam esse. unus præterea *vulnera*, ut Epithal. Pallad. 'Niliacus pingui desudat vulnere cortex.' Cæterum pro *costo* Gyrald. et Lucens. *acantho*. Virgilius certe Georg. II. balsama et acanthum conjunxit: quæ noster respexisse visus: 'Quid tibi odorato referam sudantia ligno Balsamaque et baccas semper frondentis acanthi?' Ubi Scholiastes Ms. Bibl. Leid. '*Acanthi*] de quo Gnifo scripsit: quod in ejus flore tincta vestis acanthia dicitur.' quibus similia apud Isidorum in Etymologia habes. 'vimen acanthi' idem Virgilius Georg. IV. dixit, quomodo hic noster: 'et flexi vimen acanthi.' Auctor carminis de Phœnice similiter, 'olentis vimen acanthi.' apud Nemesianum Ecloga II. 'molli gremium compleret acantho.' ut veram lectionem hanc esse nullus dubitem. *Idem.*

96 *Balsama ligno*] Sic duo scripti. quomodo Ovidius, 'sudataque ligno Thura;' et 'sudantia ligno Balsama,' Virgilius, locis supra adductis. Lucensis tamen, Gyrald. Isingr. prim. Vatican. et sedecim alii, *rivo*. quorum auctoritas magni apud me ponderis. noster Cons. Olybr. 'Cornua temporibus raucos sudantia rivos.' quamvis alio sensu. Vulgati etiam *succo*, non male. ut apud Silium, lib. III. 'succo nobilis arbor.' et apud Statium, 'Assyrio manantes germine succi.' Nequid dissimulem tamen, prima lectio omnium optima videtur, ut ξυλοβάλσαμον intelligat. *corticem* vocat noster Epithalamio Palladii. *Virgam* Statius Propempt. Metii Celeris: 'Candida felices sudent opobalsama virgæ.' 'surculum' Prudentius. 'Illic et gracili balsama surculo Desudata fluunt.' 'Truncum' Seneca, Martialis, Ausonius: ut ad Statium Cl. Gronovius jam monuit. Servius ad superiorem Virgilii locum Georg. II. 'Balsamum est arbor ipsa. Opobalsamum succus collectus ex arbore. Xylobalsamum lignum ipsius arboris. nam ὀπὸς dicitur succus, τὸ ξύλον lignum.' sic illa partim ex antiquis libris, partim ex Isidoro legenda. Cæterum τὸ *prorepunt* optime τῷ *tarda* respondet, pro quo perperam scripti nonnulli et Raphelengius *prorumpunt*. etsi Festus Avienus Orbis descriptione: 'tellus hic semper fragrat odoro Cespite, prorumpit lacrymoso stipite myrrha, Myrrha furor quondam Cinyreius. hic ladani vim Vellera desudant.' ita locus iste ex vestigiis veteris libri constituendus, nisi et illic *prorepit* placet reponi. 'Guttatim stillare' Scholiastes Juvenalis Ms. dixit ad Sat. II. '*Opobalsama*] liquor balsami. Est enim quoddam genus virgulti, cui cortex inciditur, et de cavernis incisæ corticis liquor balsami stillat guttatim.' unde et *sudandi* verbo scriptores plerumque utuntur, ut ex locis jam prolatis quodammodo liquet. *Idem.*

98 *Passuque superbior*] Jactantior, ut ex ipso incessu didiceris.

99 *Cæsariem*] Dubitandum est, an pure loquatur qui Veneris comam *Cæsariem* appellat. Sane Virgilii verba sunt, Georg. IV. 'Cæsariem effusæ nitidam per candida colla.' Lucani lib. I. 'Cæsarie lacera, nudisque adstare lacertis.' *Barth.*

100 *Sorores Idaliæ*] Nymphæ ornatrices, ministræ cultus Deæ. Tales ornatrices, politrices, cultrices in familiis Romanarum Venerum et Junonum. *Idem.*

Sorores] Jovis ex Eurynome, Oceani gnata, filiæ Gratiæ. Venus autem ex mari orta fingitur. *Delrio.*

102 *Morsu numerosi dentis eburno*] Pectine eburno dicit depexam a puella comam Deæ. Fiebant pectines olim et e buxo, uti nunc quoque. *Barth.*

104 *Orbes*] Rotulas et spiras comarum. Martialis: 'Unus de toto peccaverat orbe comarum Annulus, incerta non bene fixus acu.' Unde paret eos orbes acubus suffixos singulis sustinuisse sese. *Barth.*

105 *Studiosa relinquens*] *Relinquit* tert. Vaticanus et septem alii. prim. Vatic. cum duobus aliis *reliquit*. *relinqui* legendum puto, eleganti Græcismo. *D. Heins.*

106 *Plus*] Magis, amplius, et testatum scriptoribus errorem illum comæ muliebris, non undequaque exacte compositæ, decentiorem haberi, ipsa accuratissima diligentia.

Speculi nec vultus egebat] 'Quia tota erat domus crystallina.' *Barth.*

108 *Et rapitur quocunque videt*] Sic Scaliger pater libris de Re Poëtica, Barthius, Aldus, et scripti meliores, non *quodcunque*. D. Heins.

Et rapitur quodcunque videt] De solo vultu Veneris sermo est, qui crystallinis aut gemmeis specularibus rapitur, quocunque sese collustrare insistit.

Singula] Ornamenta comarum. *Barth.*

109 *Probat*] Exigit ad speculum. *Explorare* vocat Ausonius. *Idem.*

110 *Ambrosio sinu*] Fragrante immortalitatis suavitatem. Virgilius: 'Ambrosiæque comæ divinum vertice odorem Spiravere.' *Idem.*

111 *Quid tantum gavisus*] Melius, *Quid gavisus, ait, tantum?* Idem.

Quæ prælia sudas] Prudent. Cathem. Hymn. II. 'Eousque dum lux surgeret Sudavit impar prælium.' sic enim Puteaneus optimus. quæ vera lectio. alii, *pralio*. D. Heins.

113 *Sidonias*] Cum Europam rapuit, notæ fabellæ. *Barth.*

Juvencas] Hoc ait propter Taurum, quem Jupiter, Europes amore incensus, induit. *Delrio.*

114 *Pastoralia Lunam*] In quæ antra amans Endymionem Luna cœlo descendisse perhibetur. Eum hominem principem Lunæ sidus observasse, et rationes ejus docuisse, quibus ipse addiscendis XXX. annos insumserat, obque eam causam pro Lunæ amasio habitum fabulisque proclamatum prodit vetus scriptor Mnaseas. *Barth.*

115 *Antra*] Larmia saxa, deosculandi Endymionis ergo. *Delrio.*

119 *Ducem*] Stilichonem.

Cuspide] Hasta, seu sceptro. Etsi enim Stilichonem nunquam Regem, uxorem ejus tamen Reginam aliquoties appellat Claudianus noster. Idque ideo quia adoptatam videri vult a Theodosio. Veteres vero Reges hastis vice sceptrorum utebantur. Et hasta tradita signum erat Imperii concessi.

Gallos Italiamque] Præfectus erat tutelæ Occidentis Stilicho, sed Italiam et Galliam nominavit præ cæteris provinciis ejus Claudianus, quoniam crebrius et atrocius vexatæ a barbaris: unde assertarum major Stilichoni gloria. *Barth.*

121 *Propera. regalibus annue votis*] Concinnius legas, *propere regalibus annue votis*. proximo versu *Junge torum*, non *toros*, prim. Vatic. et Pricæanus. mox cave codices audias, in quorum plerisque *refovit* pro *removit*. Jam enim natum gremio Venus foverat: nunc fotum removet aliud actura. *D. Heins.*

Votis] Nuptiis. *Barth.*

123 *Peplumque*] Vide Pollucem, l. VII. 13. *Idem.*

124 *Blando spirantem numine*] Calentem nimirum adhuc de cinctu Veneris. *Idem.*

125 *Impulsos fluviis*] Torrentes dicit. *Idem.*

126 *Irataque flumina*] Philippus Rubenius *fulmina* scribendum vidit, cui subscribimus. *Solvere* est in mollitiem, placiditatem, voluptatem, transdere. *Idem.*

Flumina solvit] Ferri non potest hæc lectio. *amnium* enim jam memi-

nerat. Lege igitur *fulmina* cum Scaligero et duobus scriptis. *D. Heins.*

127 *Parvis hæc fatur alumnis*] Vaticanum optimum secuti sumus. *parvos affatur alumnos* vulgati. Oiselianus *parvis affatur alumnos.* Deinde pro *Heus quis, Ecquis,* cum scriptis melioribus, recte Raphelengius. *Idem.*

129 *Rapidum Tritona*] Ut rapido cursu adsit, quoniam tantæ rei pondus et expeditio moram nullam fert. Rapitur, qui currit summo impetu.

Tritona] Tritones peculiares, et jurati velut, vectores Veneris, quibus scilicet bona illa sua credere possit, nec metuere ne ob amorem eorum, oriundum de formæ venustate, aliquid ipsa illis damni consciceret. *Barth.*

131 *Sacri, quos petimus, thalami*] *Magno mihi venerit usu Sacris, quos petimus, thalamis,* Scaliger. quod Mediceus unus confirmare videtur, in quo *sacros thalamos: sacris thalamis* disertim Oiselianus. *D. Heins.*

132 *Concha*] Buccina Tritonibus domestica. *Barth.*

Circumtonat æquor] *Circumsonat* scripti quidam, quod nollem Raphelengius arripuisset. lib. I. in Rufin. 'Spumat et elisa montem circumtonat unda.' Ovidius, l. I. Metamorph. ex membranis: 'Nunc mihi, qua totum Nereus circumtonat orbem, Perdendum mortale genus.' Statius, Theb. VII. 'raucæ circumtonat ira Maleæ.' Seneca Medea, vs. 766. 'tonuit insanum mare.' et Hippol. vs. 1008. 'tonuit ex alto mare:' sic utroque loco scripti: non, *tumuit.* D. Heins.

133 *Ægæas seu frangit aquas*] Prima editio et scripti nonnulli *Ogygias.* Barthio damnatum. mox *diversa parte* pro *plebe* Rapheleng. et multi ex nostris. prim. Vaticanus, *sparsa diversi plebe feruntur.* probe. nonnulli *sparsi diversa plebe,* vel, *parte.* Idem.

136 *Exploratores pelagi*] Vulgo et distinguebantur hæc perperam et *Carpathiis* legebatur: nos sex scriptos secuti sumus. pro *sequenti* frustra *petenti* Claverii codex et unus Medic. cum *petebat* jam præcesserit. *Idem.*

137 *Carpathiis*] Lutatius: 'Mare Carpathium est Ægyptium; Nam Carpathus insula est inter Ægyptum et Rhodum.'

Obluctantem] Detrectantem concubitum. *Barth.*

138 *Ferum*] Tritonem. *Idem.*

140 *Non vestra sub imis*] *Num* Lucens. cum primo Vatican. nil temere muto. *D. Heins.*

141 *Furta*] Clandestini Amores.

Vadis] Vadum Poëtis quivis locus æquoris aut fluminis. *Barth.*

144 *Prorumpit gurgite torvus*] *Prorupit* Lucens. et Florent. S. Marci. cum primo Vaticano sequenti versu pro *velabant* Lucens. quoque et Gyrald. et prim. Vatican. *verrebant.* eleganter. ut l. II. in Stilich. 'vestigia verrit Cærulus Oceanique æstum mentitur amictus.' 'Incultos aris adverrere crines' apud Statium, Theb. IV. noster II. in Eutrop. 'Verrat quis marmora crine supino Rectius.' ubi *Vertat* perperam legebatur. *D. Heins.*

146 *Hispida tendebat*] Quomodo autem pedes bisulcos adscribit Tritoni, qui piscis est inferiore corporis parte? an hoc de veteri mostello novum est portentum? addit Poëta Tritonem priores pedes sub ipso ventre equinos habere, desinere de cætero in pristin. Icones tamen veteres non tales pedes his prodigiis adscribunt, sed branchias quasdam, crurum similitudinem habentes. *Barth.*

149 *Retro sinuatur in arcum Bellua*] Sententia est: Triton posteriorem corporis sui partem, quæ prorsus belluina, et piscina est, curvat in arcum, ut quasi sub camera arcuatave aliqua porticu Venus invehatur, ne Solem rapidum scilicet in tranquillo præsertim mari sentiat. *Idem.*

151 *Purpureis mollita toris*] Mariangelus Accursius Diatriba in Ovi-

dii Metamorphoseis, *rosis* ex veteri libro legit, et secutus est Raphelengius: quomodo et in prim. Vatican. ac undecim aliis nostris præstantioris notæ exstat: duo *comis*. Vulgatam scripturam Claverius tuetur: *Toros* pro *stratis* posuit, ut in Epigr. de Equo Honorii: 'Et Tyrio dignum terga rubere toro:' sic enim scripti plerique, non *croco*. 'Purpureum torum' Ovidius quoque dixit Epistola Œnones. Rosarum mentionem cum denuo faciat paulo post noster, primo Claverii sententiam probabam, nihil mutandum esse censentis: nunc aliter videtur. sic Epithalamio Palladii de Venere: 'Floribus exstruitur currus: juga floribus halant: Florea purpureas annectunt frena columbas:' et ibidem de thalamo Veneris, 'roseisque cubilia surgunt Floribus:' mox pro eo quod sequitur *hoc navigat antro*, perperam idem Raphelengius cum scriptis nonnullis *arcu:* quæ vox paulo ante præcesserat: *hoc navigat alte* pro diversa lectione Oiselianus. Junianus et duo Florentini cum quinto Vaticano, *ostro:* qua lectione nihil verius: sic ostrum pro purpureo toro Princeps poëtarum non semel posuit. Omnia in nostro optime nunc se habent. Rosas instratas Tritonis tergo ostrini tori vicem Veneri præstitisse designat: nihil potuit dici elegantius. *Fulta ostro*, ut bello Gildonico, vs. 327. 'castumque cubile Ingreditur, Tyrio qua fultus Honorius ostro Carpebat teneros Maria cum conjuge somnos.' Ita enim et illic in optimis membranis scriptum offendi: tamen prim. Vaticanus aliique non pauci *Pulchra Venus*, non *Fulta*. D. Heins.

Purpureis mollita toris] Pulvinaribus, aut veste stragula, qualibus tori sterni consueverunt. *Barth.*

Antro] Πετρικῶς, a similitudine Antri.

152 *Delibant æquora plantæ*] Qualis alioquin gressus Veneris super æquora. *Barth.*

153 *Prosequitur volucrum*] Sic primæ editiones et quinque scripti. *Volucres amores* perpetuo epitheto poëtis dicuntur: exemplis nihil opus, quæ obvia. Vulgo *volucer. votis* sec. Vatic. *D. Heins.*

154 *Tranquillumque choris quatitur mare*] Nota versum sono exprimentem verborum tranquillam et pacificam quandam succussationem. *Barth.*

Per omnem Neptuni dispersa domum] Non *omnes domos*. prim. Vatic. et novem alii: et mox *Alternas* pro *Alternis* primæ edd. ac scripti omnes: ut ad Statium Gronovius, c. 9. *D. Heins.*

155 *Cadmeïa*] Ino, Cadmi filia.

156 *Frænatque rosis*] Sertis in vincula factis ex rosis. *Barth.*

160 *Audito rumore*] Nos putamus, et sæpius fingendum auditum Tritonem, ut non illico Nympharum omnis chorus excitus fuerit. Hoc vero rumore audito merito eum super æquoris campos sese extulisse. *Idem.*

Audito rumore] Sic cum Schotto idem Gronovius in Observationibus, et Barthius curis secundis: nec aliter scripti omnes. VI. Cons. Hon. 'Audito perfecta recens rumore Getarum.' Vulgo *Tritone:* mox *pisce voluto* prim. Vatican. et octo alii non contemnendæ notæ. Cæterum pro *Tartessia tigris* prim. Vatic. a manu secunda cum aliis viginti *Carchesia:* duo *Tarchesia:* totidem *Carthesia.* prim. Oxon. *Tracesia.* tert. Vatic. *Carcheïa.* sec. Medic. *Tarcheïa.* Forte *Carteïa?* quod fere idem: *Carteïa* enim *Tartessus* antiquis: vel posset et legi *Carpesia.* Adeantur Notæ nostræ ad Met. XIV. Nasonis, vs. 416. *D. Heins.*

161 *Tartesia Tigris*] Monstra maris similitudinem aliquam habentia tigridum. *Barth.*

162 *Rupturus*] Loquitur de pisce arieti bellicæ machinæ simili. *Idem.*

Rupturus fronte carinas] Ita Lucens. prim. Vatic. et alii plerique: quomodo et cum Raphelengio Barthius. quatuor *fracturus:* etiam non male.

Vulgo *rapturus*. Mox *cærulea leæna* libri plurimi, sed meliores *caruleæ leænæ*. D. Heins.

165 *Ornant connubia donis*] Non *onerant* quatuor membranæ: sed nihil mutandum: ut pluribus dicemus ad Val. Flaccum, lib. III. vs. 9. mox *carum monile* pro *rarum* unus Petav. Ovid. Art. Am. 'Vos quoque non caris aures onerate lapillis.' idem de Pactolo: 'nec caris erat invidiosus arenis:' noster Epist. ad Seren. 'rubri germina cara maris.' Pub. Syrus, 'quo margarita cara, unibacca, Indica.' Martial. lib. x. Epigr. 38. 'Caris littoris Indici lapillis.' Pro *Cymothoë*, secundus Vatic. et Helmæstad. *Cymodoce*. utrumque marinæ nymphæ nomen apud Homerum. *Cymodoce* apud Maronem quoque occurrit. Pro *Doto* plerique *Dote:* sed perperam. Pro *Spatale baccis* Oiselianus *Pigmea vacis*. prim. Vatic. a manu prima *Pigmea bacis*. D. Heins.

166 *Rarum*] Pretiosum, τὸ γὰρ σπάνιον τίμιον. *Barth.*

167 *Gravibus baccis*] Margaritis. *Idem.*

169 *Coralia*] Hæc vero Græca licentia, propter vocales ancipites. Ovid. 'sic et coralium.' Sidonius vero: 'Lactea puniceo sinuantur colla corallo:' κοράλλιον Græce; sed est et herbæ species, quæ κοράλλια a colore rubro dicitur. *Claver.*

Doto] Virg. 'Nereïa Doto.' Val. Flaccus: 'Hanc Panope, Dotoque soror, jactataque fluctu Prosequitur nudis pariter Galatea lacertis.' Hesiod. Δωτώτε Πρωτώτε.

171 *Nudæ catervæ*] *Nuda caterva* scripti plurimi. Quinque *nuda corona:* quod placet: quomodo et prim. Vaticanus pro diversa lectione. *Texere* pro *cinxere* Helmæstad. *D. Heins.*

176 *Nostro nupta Jovi*] Neptuno, qui secundus et pelagi Jupiter. *Barth.*

179 *Attritis cum tenderet ultor Achivis*] Ita Lucens. Gyrald. prim. Vatican. Oisel. et quatuor alii: duo Florent. et Pricæanus, *afflictis Achivis:* tert. Vatic. *a victis Achivis*. Vulgo *ad tristes Achivos*. Ammianus Marcellinus, l. XVII. 'pari petulantia ruentes in agmina nobilium legionum Quados Sarmatis adjumenta ferentes attrivimus:' paulo ante pro *Victrices nos sæpe rates* in quinque aut sex scriptis *Victricis nos spem patriæ*. Lege, *Victrices nos nempe rates:* nam τὸ *sæpe* hic minus placet: nisi mavis, *Victricis nos vela ratis:* nam in primo Oxon. et Regio, *Victrices nos vela patris:* sed alterum utique præstat. *D. Heins.*

Achivis] Ad ruinas Achaiæ. *Barth.*

182 *Ad mœnia Gallis Condita*] Vide in hanc rem Livium, lib. v. *Idem.*

Ad mœnia Gallis, &c.] Mediolanum designat ejusque originem. Mediolanum enim dictum est, auctore Ambrosio, a dimidia sue lanata, quum ejus urbis fundamenta Galli jacere vellent, effosso solo reperta. *Schott.*

183 *Condita, lanigeri suis*] Sic primus pro *lanigeris ovis* restituit Baptista Pius: mox alii. Confirmat prim. Vaticanus: et excerpta Pomponiana. Florent. S. Marci *lanigeræ suis:* ut Raphelengius. Sed non opus. Videndus hoc loco Barthius: qui illa Sidonii quoque de Mediolano protulit, 'Et quæ lanigero de sue nomen habet.' Paulo ante pro *Ligurum terris* tert. Vatic. *campis*. pro *lassosque fretis* prim. Vatic. Palat. prim Med. et quatuor alii *frequens: sequens* Pricæanus. *D. Heins.*

Lanigeri suis] Vera utique hæc scriptura, fundamentis enim locandis effossa tellure, cum Mediolanum conderetur, lanatæ suis cadaver inventum est. *Barth.*

Lanigeri suis] Sidonius: 'Urbs quæ lanigero de sue nomen habet,' hoc est, Mediolanum. *Claver.*

Notum enim est, Gallis, dum in Insubria condendæ urbis fundamenta jacerent, mirificum portentum oblatum, suem partim lana, partim setis

tectum. *Delrio.*

Ostentantia] Loco insignium. Quæ hodie quivis de plebe fere sibi peculiaria habet et sumit, olim magni, nec omnes quoque, Heroës, suis præmium et monumentum virtutibus præferebant. Ita Urbes etiam pleræque veteres sua habebant indicia domestica ingenuitatis avitæ aut domesticorum decorum. *Barth.*

184 *Spissata recedunt*] *Pulsata* Lucens. Isingr. prim. Vatic. et multi alii: pro *puris Aquilonibus* Pricæanus *nudis:* puto pro *sudis:* pro *clarescunt Alpes* in multis veterum *rarescunt imbres.* D. Heins.

185 *Puris aquilonibus*] Purificis. *Barth.*

186 *Ignorat dicere*] Ac si dixisset, Miles sese ignorare dicit. *Idem.*

187 *Mavortia signa rubescunt Floribus*] Prodigio, ait, quopiam contestante Veneris adventum, signa militaria omen lætitiæ dedisse, et sponte sua, floribus ex se natis vestita, Nuptialem Principum festivitatem, Deæ geniali applausu, contestata esse. Talia autem florentium sponte rerum omina pro felicissimis habebantur. *Barth.*

190 *Gradivum, nostri comites*] *Nostræ* sec. Vaticanus. sic de Venere Epithal. Celerinæ, 'Idaliæ juxta famulæ.' supra hoc ipso poëmate, 'dextra lævaque sorores Stabant Idaliæ.' *D. Heins.*

191 *Igneus horror Thoracum*] Lucem quampiam timendam a se fulgurans et vomens. Adulatur autem Stilichonem, velut in perpetuis armis pro Republica excubantem; quod sane et fecit vir suæ ætatis primarius. *Barth.*

193 *Stent*] Ne moveantur, quod fit in perpetua expeditione. *Idem.*

194 *Fas sit castra meis*] Fescenninis: 'Cessent litui, sævumque procul Martem felix tæda releget.' *Id.*

195 *Tibia*] Nuptialis Musica. *Idem.*

196 *Molle lyræ festumque canant*] *Faustumque* Lucens. Gyrald. aliique nonnulli. et sic ex suis Schottus. probe. 'fausti juvenum plausus.' Epithal. Celerinæ. l. I. de Rapt. 'Et faustas alio succendunt lumine tædas.' pro vulgata tamen stant primus Vatic. et potior reliquorum pars. pro *spirent crateres* quintus Vatic. *spument.* D. Heins.

Lyræ] Nuptiis et hanc adhibitam, plena omnia. *Barth.*

197 *Spirent*] Ad copiam vini alludit. Crateres autem ingentia vasa erant, in medium statuta, unde hauriebatur minoribus vasis vinum, convivis propinandum. Vide Pollucem, VI. 11. *Idem.*

199 *Potestas*] Summa illa Majestas, quæ absoluta velut potestas est, volendo potens ardua quæque. *Idem.*

200 *Confundat turbæ proceres*] Licentia Nuptiali.

Solvantur habenis Gaudia] Omnes habenæ gaudiis immittantur. *Barth.*

202 *Festas, hymenæe, faces*] Faces enim Nuptiales pingebantur in manu Hymenæi.

Gratia, flores Elige] Gratiarum hoc munus. *Barth.*

Tu, Gratia, flores Elige] Malim *I lege:* nam *legere flores* pro *carpere* dicebant. *D. Heins.*

203 *Concordia*] Invocata ad Nuptias, veteri consuetudine. *Idem.*

204 *Vos, pennata cohors, quocumque vocaverit usus*] Scribendum, *quo quemque vocaverit usus*: aliter tamen libri. Epithalamio Palladii: 'Pennati passim pueri, quo quemque vocavit Umbra, jacent.' *D. Heins.*

206 *Funalibus*] Facibus, a funibus denominatis. *Barth.*

207 *Suspendite lumina nocti*] Alludit Romanum morem convivandi. Noctem videlicet omnem ducere ad summum usque mane perpotationibus. *Idem.*

208 *Nitidos postes*] Domum enitidatam, et fumis beneolentibus adolitam.

Nostra myrto] Myrtus enim Veneri dicata.

Postes obducere myrto] More solenni nuptialibus festivitatibus. *Barth.*

209 *Nectareis adspergite tecta Fontibus*] Suaveolentibus. *Nectar* vero omne dicitur quod singularis et inusitatioris alicujus dulcedinis est. *Id.*

210 *Fontibus*] Tres *Floribus*. Forte *Roribus*. Pricæanus *Fluctibus*: mox *adspergite* et *adolete* meliores scripti, non *adspergere* et *adolere*: quos inter et prim. Vatic. *D. Heins.*

Adolere] Incendere. *Barth.*

211 *Infecta croco*] Tapetia Serica dicit, strata solo, et sublata circum parietes, splendorem Aulæ datura; qualibus prolatis honorabatur adventus principum virorum. *Idem.*

212 *Prosternite vestes*] *Præsternite* frustra Rapheleng. contra scriptos. *D. Heins.*

213 *Thalamum*] Romanis Græcisque moribus magna cura novorum conjugum genialis torus struebatur, et thalamus ornabatur maxima cura. *Barth.*

219 *Saxone*] Saxones inter invictas tum gentes referuntur, et eorum spolia velut quibusdam Semideis erepta jactantur. *Idem.*

220 *Socio Stilichone*] Hujus laudem semper miscet Honorianis, et Theodosii. *Idem.*

222 *Crinita sagittis*] Mos gentium Eoarum aut Africanarum capillis indere sagittas. *Idem.*

223 *Meroë*] Præter Geographos vide Orosium, I. 11. *Idem.*

224 *Achæmenio*] Persico: Achæmenia enim pars Persiæ. *Idem.*

226 *Cubilia surgant*] Hostium spoliis ornatos etiam thalamos victorum hinc non inscite notat Julius Cæsar Bulengerus, libr. de Triumpho, &c. c. 1. *Idem.*

229 *Tædasque parari Nescia*] Occupatis nimirum numinibus in ipsius rebus, dum vacat ipsa et fruitur innocentia ætatis. *Idem.*

231 *Mores*] Virtutes. *Idem.*

Exemplaque discit Prisca] Philosophice autem noster Antiquitatis cognitionem etiam in virgine Imperatrice collaudat; cui opinioni contrasentiunt alii, nam Ovidio non sane ex facili quis persuaserit concurrere posse cum pudicitia muliebrem eruditionem, quamlibet exempla Antiquitatis non desint. *Idem.*

234 *Mæonius senex, Thracius Orpheus*] Homeri Poësis, et ex ea doctrina, nemini ignota. *Idem.*

235 *Mitylenæo*] Ex ea enim urbe oriunda Poëtria illa, omnium aliarum princeps. *Idem.*

237 *Mnemosyne*] Hæc a Jove, serpentis specie occultato, ut tradit Sidonius, subacta, novem Musas peperit. *Delrio.*

238 *Jucundior aër*] Adventu Deæ. *Barth.*

239 *Fundique comarum Gratus odor*] Deos vertice odorato fingebant, divina quadam suavitate spiritus aërem complere. *Idem.*

240 *Numenque refulsit*] *Lumenque* prim. Vatic. aliique multi: ut et paulo post *Hæc nova crescenti*, non *modo*: neutrum placet. *D. Heins.*

241 *Cunctatur stupefacta Venus*] Velut pulchriorem sese conspiciens. *Barth.*

242 *Nunc flavam niveo miratur vertice matrem*] Palatinus *Nec flavam præ se ferat.* Scribendum opinor, *rutilo vertice.* Adeantur quæ curis secundis ad Nasonem notamus Met. v. vs. 440. *Rutili* enim capilli flavi dicti. Barthius curis secundis in hoc loco valde æstuavit, dum corrigit: 'nunc ora puellæ Flammea, nunc niveo miratur vertice matrem.' Lucanus, libro x. 'pars tam flavos gerit altera crines Ut nullis Rheni Cæsar se dicat in arvis, Tam rutilas vidisse comas.' *D. Heins.*

Nunc flavam niveo] Quomodo, aut qua parte corporis flava mater, si nivea vertice? Latet aliud quid, non

enim suetus tam disparia jungere auctor prudentissimus. An legas? *nunc ora puellæ Flammea, nunc niveo miratur vertice matrem.* Ut summa pulchritudo igneo fulgori comparari supra notata nobis est ex non uno scriptorum optimorum. Nihil affirmavero, nec tamen facile aliquid commodius quisquam protuderit. *Barth.*

243 *Plenæ par altera*] Stata ætate Regina plenæ Lunæ æquiparatur, ob majestatem pulchritudini junctam. *Idem.*

244 *Matre*] Majores arborum minorum matres apud Poëtas. Sic filiam silvæ arborem appellat Horatius, lib. I. Od. 14. 'Pontica pinus, Silvæ filia nobilis.' *Idem.*

246 *Promittit*] Ostendit velut de longinquo. *Idem.*

247 *Pæstana*] Noti campi Rosarum prærogativa. Servius Georg. IV. 'biferique rosaria Pesti. Pæstum est Calabriæ oppidum, in quo uno anno bis nascitur Rosa.'

Rosæ] Rosis comparatur frequenter pulchritudo speciosarum fœmellarum. *Barth.*

248 *Vernis Roribus*] Quibus producitur, aperitur, alitur, rosa. *Idem.*

250 *Admittere*] Est velut timeat virginitati admissarius, cum admittere nuptum aliquid designet. Plautus: 'Næ tu ad equos fuisses scitus admissarius.' *Idem.*

252 *Sidereæ*] Divinæ. *Idem.*

254 *Te propter Paphias sedes*] Non *ædes* prim. Vatican. et sedecim alii: et *paterere* mox pro *patiare* iidem. *Cypron* Oiselianus, pro *Cyprum.* D. Heins.

255 *Tantos explere labores*] *Tantum complere laboris* unus Mediceus: quod elegantius: superiori versu *relinqui* prior Leidensis et Rottend. ut sequentibus hæc connectantur. *Idem.*

257 *Tempore longo*] Alius dixerit, ne Honorius semper speraret, nunquam potiretur gaudio suo. Longum ergo tempus pro perpetuo posuit. *Barth.*

259 *Fortunam*] Tibi debitam: Augustam dignitatem.

Resume] Quod jam videlicet in cognatione cum Theodosio habes, cujus Augustæ familiæ et fortunæ inserta es. *Barth.*

261 *Nulla subesse Vincula cognatæ*] *Subisse* pro diversa lectione quartus Vaticanus, ut bello Gild. 'subitæ collo subiere catenæ.' *D. Heins.*

263 *Hoc ore*] Forma ista solius Augusti complexibus digna, et velut præparata a natura et providentia. *Barth.*

264 *Aula*] Imperio. *Idem.*

265 *Vultus erit*] Lego *erat* cum tribus scriptis: mox *æquent* malo. *D. Heins.*

Non labra rosæ] Quæ hic divinæ formæ peculiaria decora describuntur, si enarrare, et adscitis locis scriptorum velim discutere, ingentem Commentarium egregiæ suavitatis et doctrinæ dictis impendam. *Barth.*

267 *Quam juncto*] Quidam libri, *juncti* vel *vincti*: *juncti* placebat Barthio. alter Moreti *jugi*: ut 'jugis aquæ fons,' et 'putei perennes jugis aquæ,' apud Horatium. Martial. lib. IX. Epigr. 26. 'Appetitur posito jugis oliva lupo.' Ita duo codices antiquissimi Vaticanus ac Puteaneus. Vulgo, *vilis.* Glossæ Stephani, *Jugis, διηνεκής*: sic 'juge triennium' pro continuo dixit Eutropius: *justo discrimine*, Isingrini codex: quod ferri non potest, quia *justa temperies* sequitur: nil temere mutarim. Mox pro *pudorem* prim. et quart. Vatican. pro diversa lectione *ruborem*: quomodo et Junianus, et unus ex Susianis cum Aldo, placet. De superciliis Petronius: 'Supercilia usque ad malarum stricturam currentia, et rursus confinio luminum pœne permixta.' Ammian. lib. XXIII. 'juncta super alia.' Caprinis oculis torvi: 'et superciliis in

semiorbiam speciem curvatis junctisque.' Anacreon, Od. XXVIII. Τὸ μεσόφρυον δὲ μή μοι Διάκοπτε μήτε μίσγε. quem locum egregie illustrant quæ ex Claudiano et Petronio jam attuli; nam Henricus Stephanus in ejus interpretatione multum æstuat. *D. Heins.*

268 *Pudorem*] Causam pro effectu: pro rubore. *Barth.*

270 *Auroræ digitos*] Roseæ manus et digiti, pro parte non pœnitenda laudatissimæ formæ, celebrantur scriptoribus suavitatum.

Humeros Dianæ] Hi quoque in celebritate pulchritudinis. *Barth.*

272 *Dotali potuit*] Corona Ariadnæ, cœlo fixa. *Idem.*

Signare Corona] *Ditare* vel *donare* scripti multi: nil muta. VI. Cons. Hon. 'omnia luctus Argumenta sui Titan signavit Olympo:' *signire* pro diversa lectione prim. Vatic. Forte pro *insignire*: quartus Vaticanus itidem pro diversa lectione, *redimire.* D. Heins.

275 *Sidera*] Nova, videlicet novæ formæ. *Barth.*

276 *O digno nectenda viro*] *I digno* Gyrald. et Lucens. probe: unus Med. *In digno:* ut et Helmæstadiensis. *D. Heins.*

279 *Ibis Regina Sicambros*] Sicambri pro indomitis et bellicosissimis populis. *Barth.*

280 *Atlanteosque recessus*] Malo *Atlanteique.* D. Heins.

Recessus] Recondita loca. *Barth.*

284 *Ipsa caput distinguit acu*] *Constringit* Lucens. et quatuordecim alii: vulgata proba: mox pro *substringit*, unus Med. *succingit.* D. Heins.

Caput distinguit acu] Munus sive officium talium acuum designat Hieronymus, Comment. in III. c. Esaiæ: 'habent mulieres acus suas, quibus ornatorum crinium compago tenetur, ne laxius fluant, aut in sparsos dissipentur capillos.'

Substringit amictus] Ut puella fiat tennior; subtilior, gracilentior. *Barth.*

286 *Ante fores*] Moris fuisse ut dona Augustæ futuræ, nimirum regius ornatus, domum mitteretur, etiam nescienti de Amore principis. Nuptæ autem vehiculis domum ducebantur, solenni more.

Pilentaque sacram] Currus sacros dicit destinatos transvehendæ sponsæ, qualibus Antistitæ tantum utebantur olim. Antiquitus vero nuptæ novæ pedibus procedebant, ductæ a patrimis matrimisque pueris. Qui adeo obliteratus postmodum est mos, ut speciatim nuptialia carpenta commemorentur. *Barth.*

289 *Nobilis*] Equos secundum stirpes censitos dudum notarunt docti. *Idem.*

291 *Curvata cervice jubas*] Lucens. *Turbata:* rectius. IV. Cons. Hon. 'Turbantur phaleræ: spumosis morsibus aurum Fumat.' Tholos. *Crinita.* Pro *magistros*, *magistrum* Florent. et Ambros. unus. *D. Heins.*

Pharsalia rura] Thessali enim equi optimi. *Barth.*

292 *Hinnitu flagitat amnes*] *Ignes* duodecim libri: quod et in quinque suis Andreas Schottus invenit: nihil muto tamen. Apposite Lucretius initio lib. I. 'Inde feræ pecudes persultant pabula læta, Ignotos tranant amnes:' ubi de amore. Et de equabus Virgil. III. Georg. 'Illas ducit amor trans Gargara, transque sonantem Ascanium: superant montes et flumina tranant.' Idem ibidem de equis in Venerem ruentibus: 'Non scopuli rupesque cavæ atque objecta retardant Flumina:' sed cur *notos amnes*, cum primum incipiat amare? an *ignotosque*, ut apud Virgil. equi generosi pullus 'Audet et ignoto sese committere ponto.' Mazarinianus certe, *atque novo.* Palatinus *toro:* pro *primus amoris odor*, in prim. Vatican. Oisel. et quatuor aliis *priscus:* quod si sequimur, nihil difficultatis erit in *notis amnibus.* Fortassis tamen legen-

dum *privus odor*: *motos* etiam *amnes* quomodo *moti fluctus* apud Maronem: mox *Naribus accensus* potior scriptorum pars, non *accensis*: aliter tamen castigatiores. *D. Heins.*

Notos amnes] Ad quos educatos: quos poscit opem in iis suis doloribus. *Barth.*

295 *Candidus*] Ministri albati insigne Principatus. Ego tamen togatum hic exercitum innui existimo, quoniam posuisse eum arma autumat Claudianus; ut pacifico urbanoque habitu gaudium Principis fuerit contestatus. *Idem.*

Candidus exercitus] Ante dixerat niveas cohortes, quæ scil. in comitatu Principis. *Claver.*

296 *Exultat socerum circa*] Non *juxta* libri: vidit Barthius: mox pro *ducem*, sex scripti *diem* cum primo Vaticano: nihilo deterius. *D. Heins.*

297 *Pluviæ ritu*] Omnis ingens copia pluviæ voce indicatur. *Barth.*

299 *Velati lauro*] Tanquam in triumpho. Myrtum jungit, ob festivitatem Nuptialem. Alibi: 'Et calidis thalami succedit laurea sertis.' *Idem.*

301 *Seu colis*] *Premis* prim. Vatic. et alii novem. *D. Heins.*

303 *Connubia pensat*] *Cunabula*, Gyrald. et quatuordecim alii: recte. Educatus enim a Theodosio Stilicho: pro *Jam gratæ rediere vices*, prim. Vatican. cum quinque aliis, *En gratæ*. Idem.

305 *Quod dederat*] *Dederas* Barthius: confirmant octo libri. *D. Heins.*

Quod dederat genitor] Acutius, *dederas*. Quod tu illi dederas, hoc ille tibi reddit in nato tuo, connubium nimirum sanguinis. *Barth.*

307 *Dignus, quem legeres*] Non *cui leges* Lucens. prim. Vatican. et quindecim alii: diximus Cons. Manlii, vs. 747. pro *rerum habenæ*, prim. Vatic. et octo alii *tantæ habenæ*. Junianus, *regni habenæ*. D. Heins.

Pignora tanti Principis] Supra notavimus Stilichonem præ se tulisse utrumque filium suæ tutelæ a moriente Theodosio commendatum; quod sane verisimile etiam est; utique debuit is facere. *Barth.*

309 *Dicere nunc possem*] Ita Gyrald. Lucens. et octo alii: bene. bello Gild. in oratione militum: 'Quassatis cupio tellurem figere rostris.' poterat dixisse *cupimus*. lib. II. in Rufin. pari modo milites: 'jam formidata tyranni Tempestas subeunda mihi.' et, 'Tu mihi dux semper, Stilicho.' Eodem libro exercitus: 'Unde redi, nescis? patiarne audire satelles, Qui leges aliis libertatemque reduxi?' *D. Heins.*

Sub Æmo] Initio Principatus Thracas et Scythas domuit Theodosius. *Barth.*

310 *Fumantem*] Calido exuberante sanguine. *Idem.*

311 *Notus clypeo*] Ex illo Æn. XI. de Ænea: 'experto credite, quantus In clypeum assurgat, quo fulmine torqueat hastam.' *Idem.*

312 *Quæ tempestiva relatu*] Junianus, *qui*. Mediceus, *quem*. Puto *quin* vel *cui*: mox *consilii* non *consilio* tert. Vatic. *D. Heins.*

313 *Juris et æqui*] Locus elegans et valde subtilis, de eo, quod est medium inter *Jus* et *Æquum*. Jus est, auctore Donato, quod omnia recta et inflexibilia erigit. Æquitas est, quæ ex Jure multum remittit: est vero hic κυβερνητικὴ σοφία, ni fallor, quam vocat Justinianus. *Claver.*

316 *Quem sic Romana decerent*] *Quam* Lucens. ut ad frontem referatur: mox pro *clamat* lego *clamet*: prior Moreti, *clament quicunque videbunt*. D. Heins.

Quem sic Rom. &c.] Poterat taceri hoc, o Claudiane: dum enim Stilichonem tuum plus nimio extollis, nascitur scrupulus, qui multos male habuit. *Claver.*

319 *Hic est, hic Stilicho: sese testatur*] Ita prim. Vatic. et undecim alii. Vulgo: *Hic ille est Stilicho, sic te tes-*

tatur: sed tum rectius legas, *sic se testatur:* quomodo pro diversa lectione prim. Vatican. et sec. Medic. neque aliter Farnesianus. Virgil. 'Hic vir, hic est:' notum illud: 'At pulchrum est digito monstrari, et dicier, Hic est:' pro *offert* alter Oxon. *effert.* D. Heins.

319 *Hic ille est*] Ambitionis præmium monstrari digito prætereuntium, quod de se gloriantur Horatius et Martialis. Persius: 'Pulchrum est digito monstrari et dicier, Hic est.'

Testatur et offert] Notum testatur, ignotum offert, et tacito quodam clamore docet atque indicat. *Barth.*

320 *Potestatis species*] Animus tot provinciarum Imperator, tot regionum tutor, exercituum rector, elucet specie corporis, et omnibus gestibus, gravibus citra affectationem.

Non voce feroci] II. in Stilichonem: 'non quos promoveris alto Turgidus alloqueris fastu.' *Barth.*

321 *Alto simulata gradu, non improba gestu*] Utraque hæc reprehendit in inimico Stilichonis sui, Rufino. Ut tota Poësis hujus luculentissimi, et unici talium, scriptoris, laudandum eum, et novo præcone dignum, finem, servat, imminere vituperiis in vitia, virtutibus merita nectere præconia.

Improba gestu] Effœminata, lasciva, turpis. De gestu enim morum animique conjectura non futilis. *Barth.*

322 *Fingique laborant*] Ut ex sese faciant, ut in eas sese formas convertant. *Idem.*

323 *Hoc donat*] Ita scripti: mendose vulgo *Hæc.* D. Heins.

Donat] Nullo labore quæsitum. *Barth.*

324 *Formosusque rigor*] Gratus, acceptusque omnibus.

Vultusque auctura verendos] Venerabilitatem auctura vultui. *Barth.*

325 *Canities*] Stilichonis hanc commendat et alibi. *Idem.*

Canities] Belli duces ac milites celerius canescunt, propter insomniam, labores, et alia incommoda.

Consorte remota] Id est, ægritudine, tristitia, aut languore: nam 'multa senem circumveniunt incommoda,' *Claver.*

Consorte remota] An leg. *cui sorte remota, &c.?* Laudat enim illam præfestinam canitiem, prudentiam junctim et virtutem, de senecta et juventa, ætatibus, participantem. *Sortem* autem *remotam* dixit, quod ultra humanæ morem et usum tale quid suo Heroi obtigisse dicat. *Barth.*

326 *Contingunt gravitasque seni*] Vera hæc lectio, quam Aldus, Isingrini liber, ac nonnulli ex nostris exhibent. Vulgo *Contingit senii gravitas.* prim. Vatican. *Contingit senio gravitas:* quomodo et alii nonnulli, vel *contingunt: seni* pro *senii* dixit, quod non intellectum a librariis loco mutando occasionem dedit. Ausonius Epist. I. ad patrem: 'Pulchra juventa sibi senium sic jungit, ut ævum, Quod prius est, maneat: quod modo, ut incipiat. Et placuisse reor geminis ætatibus, ut se Non festinato tempore utramque daret:' sic ista emendo. τὸ *consorte remota* ad canitiem referendum, quam senii consortem vocat: sic et Plinius in Panegyrico 'festinata senectutis insignia' canitiem dixerat. quæ noster imitatus. Gyrald. prim. Vatican. et duodecim alii *cum sorte remota.* sec. et tert. Vaticani, et octo præterea cum Aldo *consorte remoto:* quomodo et Vir Celeberrimus Gaspar Gevartius censebat scribendum esse, ut Rufinus subintelligatur: *en sorte remota,* codex Isingrini. unus Vatic. *non sorte remota.* Barthius conjicit: *cui sorte remota Contingunt senii gravitas viresque juventæ.* Lege *cum sorte remotæ Contingant senio gravitas viresque juventæ: sorte remotæ,* præter sortem et cursum naturæ. Pro *nocendi* paulo post *nocenti* malim. *D. Heins.*

328 *Ornatur Fortuna viro*] Tantum abest ut ille aliquid fortunæ debeat. *Barth.*

330 *Odium terrore*] Quem enim metuunt, oderunt; quem oderunt quisque periisse expetit. *Barth.*

331 *Diligimus pariter pariterque timemus*] Id quod summum artificium regendi alicujus Imperii aut Regni arbitrantur cordati prudentissimique scriptores. Corippus, l. I. de laudib. Justini: 'Te decet hic habitus, regnantum maxime, dixit, Terribilis Princeps et amabilis omnibus idem.' Acutissime autem illud dictum *Ipse metus te noster amat.* Et verissime: metus enim ille carus est bonis, quo vel peccaturi aliquando in officio contineantur. *Idem.*

333 *Custos*] Strenuus, fidelisque tutor. *Idem.*

334 *Optime ductorum*] In summa fide tutando Imperio.

Fortunatissime patrum] In collocanda filia Principi. *Barth.*

335 *Domino*] Augusto. *Idem.*

337 *Contento jure*] Magistratu, Imperio. *Idem.*

339 *Thermantia*] Vidit quidem similes, imo easdem, sed magna sua felicitate. *Idem.*

Thermantia] Quæ similes tædas vidit magno suo malo. *Claver.*

340 *Sic uterus crescat Mariæ*] Ultimum votorum ad felices et auspicatas nuptias sobolis proventus. *Barth.*

Mariæ] Fl. Maria Augusta tenella et jugo impar nupsit Honorio vix puberi. Itaque Princeps, belle educatus, immitis uvæ cupidinem distulit: sed interea Nympha delicatula, immatura morte præventa est. *Claver.*

Natus in ostro] Ipso ortu suo ingrediens Principatum. In Honorio hanc nativitatem in purpuram celebravit Panegyricis superioribus aliquoties; hic sobolem patre non infeliciorem vovet. *Barth.*

341 *Parvus Honoriades*] Blanditur pueri adhuc gignendi præstitationi imaginariæ.

Genibus considat avitis] Stilichonis dicit. Mos ut parentes recens natos liberos tollerent, genibus imponerent, vetustissimus. *Barth.*

XI.

IN NUPT. HONOR. ET MAR. FESCENNINA.

Fescennina] Sic primus emendavit ex veteri libro Pulmannus: quomodo Lucensis, excerpta Puteana, et quatuor alii ex nostris: alia in vulgatis inscriptio. Primi Vaticani inscriptio *Epithalamium Honorii et Mariæ.* Ceterum in vetustis omnibus membranis hæc carmina Epithalamio præmittuntur. *D. Heins.*

Epithalamion] Unus Belga Liber *Fescennina* inscripsit. Neutiquam absurde. Potior mihi tamen ille titulus, cum nequaquam joca ipsa, Fescenninique cantus hic sint, sed illa ipsa verba, quæ occentata novis nuptis. Tamen neque pugnavero, si sint Fescennina nuptiales quilibet cantus translata, quæ ex se rudes incompositique versus solis nequam dictis commendati. *Barth.*

In Nuptias] Occultiorem harum Nuptiarum causam fuisse memorat Zosimus, ut Principe non nimium sollerte in generum adscito, eo securius summam rerum Stilicho administraret. *Idem.*

1 *Princeps pulchrior*] Ingens gratia pulchritudinis in viro Rege aut Principe. Et rationi congruum videtur, qui aliis imperet, alios ut multos specie, cultui opportuna, antideat: 'Gratior est pulchro veniens e corpore virtus.' *Barth.* Laudabilis vero eximie decor ille corporis, ubi animus Sapientia et Consilio instructus est, quod raro accidere visum Petronio Arbitro, ubi ait: *Raram facere mixturam cum Sapientia formam.*

Corusco sidere] Vibrationem oculorum innuere arbitror.

Princeps corusco sidere pulchrior] Honorium similem Theodosio fuisse tradit Paulus Diaconus, lib. xv. *Barth.*

2 *Parthis sagittas*] Solertia sagittandi nobiles Parthi.

Sagittas tendere certior] *Mittere certior* duo ex nostris: *tendere doctior* prim. Vatic. et excerpta Puteana: eadem cum duobus aliis primo versu *clarior*, non *pulchrior:* versu quarto Barthius *menti* non *mentis* ex Palatino. *D. Heins.*

Certior] Felicior, velut non Fortunæ sed artis totum opus esset. Parthos hujus artis fiducia inde a cunabulis pollere, auctor Ammianus, lib. xxv. *Barth.*

3 *Eques Gelonis*] Geloni immanes populi, ducunt chorum talium.

Imperiosior] Imperiosus, jus imperandi habens et exercens. *Barth.*

4 *Quæ digna mentis*] Ardua mens, celsis rebus occupata. *Idem.*

5 *Formæ igneæ*] Regali. Ut Elementa cætera eminet ignis. Sic censebant nationes quæ Reges secundum formam eligebant.

Igneæ] Cœlesti prorsus. *Barth.*

6 *Dare Castorem*] Parere. Virgil. 'Marte gravis geminam partu dabit Ilia prolem.' *Idem.*

7 *Achilli*] Nota omnia de virtute hujus. *Idem.*

8 *Delos Apollinem*] Apollinem Deum formosissimum, ei Patriam Delum, quis nescit? *Idem.*

9 *Lydia*] De Bacchi in hac Educatione, Nonnus, Dionysiac. x., &c. Lydiam Honorium Baccho præferre, rem magnam dixit, quod ea gens Regum eximia amatrix.

Liberum] Qui inter formosissima Numina. *Barth.*

10 *Per altas ilices*] Inviam aliis silvam. *Idem.*

11 *Præda citatum*] Hanc enim sentientem facere vult ipsum Equum. *Idem.*

Præda citatum] *Prædo* Lucensis et Gyrald. cum primo Vatican. et Farnesiano: quod verum puto. *Prædonem* vocat, qui prædatur feras: sic *prædo volucrum* Martiali *accipiter:* et Glaucus Anthedonius Ausonio in Mosella *prædo piscium.* Prædari autem verbum venatorium: unde et præda. Martial. lib. I. Ep. 50. 'Præstabit illic ipsa figendas prope Voberca prædanti feras.' Sic ex vestigiis Vaticani libri emendasse olim me memini. Vulgo *prandenti.* Unde *prendenti* factum. 'Abas prædator aprorum' Ovid. lib. XII. Met. quomodo 'ferarum vastator Amycus' Virgil. IX. et 'raptor aprorum Neurus' Valerio Flacco, ut videtur illic scribendum. Idem Ovidius: 'In multas lupa tendit oves, prædetur ut unam:' apud Juvenalem, Sat. XI. 'Prædo caballorum prætor sedet.' Sed doctissimus Gronovius jam recte monuit ibi legendum esse *præda:* apud Nasonem Epistola Phædræ in veteri codice legebatur: 'Silvaque prædandas præbeat alta feras:' non *perdendas:* ut illic monui. Sidonius Panegyrico Aviti: 'Vasta per adversas venabula cogere prædas.' Statius Soteriis Rutilii Gallici: 'dives prædæ tamen accipit omni Exuvias Diana tholo:' et Lacrymis Etrusci, 'nulla vivere præda' Leonem ait, qui mansuefactus erat; 'prædari pisces calamo' apud Propertium, libro IV. El. 2. Pari modo Ausonius in Mosella: 'alburnos prædam puerilibus hamis.' Mox *regas* et

ludant non *reges* et *ludent* Lucens. Gyrald. et alii aliquot. unus Petav. *Plaudentque*. quod arridet. nil muto tamen. Silius, lib. XVI. 'et plurimus idem Ludentis per colla comæ.' *D. Heins.*

12 *Ludentque ventis instabiles comæ*] Magna venustatis accessio. II. de Raptu: 'Brachia nuda nitent, levibus projecerat Euris Indociles errare comas.' Æneid. I. Virgilius, 'dederatque comam diffundere ventis.' *Barth.*

13 *Telis jacebunt sponte tuis feræ*] Ut sentiant formam Imperatoriam. *Idem.*

14 *Leo*] Heroica Venatio Principi datur. Josephus Devonius, lib. VI. 'Inflictis gaudet jaculis, et morte superbit.' *Idem.*

16 *Reversum*]. Ex Fato, alternis Semestribus. Vide Hyginum. *Idem.*

Spernit Adonidem] Rectius *spernat*: et *damnet* Moreti liber et unus Ambros. *D. Heins.*

17 *Virbium*] Vide Servium ad Æneid. VII. *Barth.*

18 *Sub platani voles*] Hæc vera lectio: alii *jaces*, vel cum vulgatis *cubes*: quod forte ex *lubet* vel *jubet* natum. *vires* prim. Vat. et Farnes. *D. Heins.*

Platani] Arbor umbrarum nomine commendatissima. *Barth.*

19 *Gelido specu*] Divorum morem æmulatur hic Princeps. *Idem.*

20 *Torrentiorem*] Rapidiorem, vel et urentiorem. Utraque enim vis in voce. *Idem.*

21 *Somno resolveris*] Græcis λυσιμέλης somnus alluditur. *Idem.*

23 *Ancipiti gradu*] Dubio; suspenso inter spem et metum. *Idem.*

25 *Acerbis Scythis*] Diris.

Scythas] Notum hos pro feris immanibusque mortalibus dici. *Barth.*

26 *Corde*] Toto sensu, omni captu. *Idem.*

27 *Micantem te*] Sideris instar. *Idem.*

28 *Ultro servitium pati*] Adulatio Panegyrica. *Idem.*

30 *Colloque poscat vincula libero*] Incredibilis adulatio. *Idem.*

31 *Caucasus*] Notus mons Scythiæ. *Idem.*

34 *Sexu recepto*] Muliebri ingenio.

Patris et immemor] Martis, cujus filia Hippolyte. Hyginus, Fab. XXX. *Barth.*

36 *Securim*] Quæ armatura Amazonica. *Idem.*

37 *Seminudo pectore*] Mamma exerta. *Idem.*

38 *Negatum Herculi*] Sunt enim qui tradant non nisi extinctæ detrahi potuisse etiam ab Hercule. *Idem.*

39 *Bellumque solus conficeret decor*] Sunt enim et speciositati sua arma. *Idem.*

40 *Mox faciet virum*] *Nox* Gyrald. Lucens. et duo alii cum Farnesiano. *D. Heins.*

Virum] Maritum. *Barth.*

XII.

Duos postremos versus singularum stropharum hujus Odæ in unum coaluisse videas in multis antiquis codicibus. Contra singulos versus odæ proxima in duos dividunt Claveriani codices. *D. Heins.*

1 *Cuncta tellus*] Nuptiæ enim Imperatorum publicam inferunt lætitiam, publica tripudia. Ita populus Coronas sumebat, choreas ducebat per urbes, communi quodam generis humani festo.

Nuptiali vere] Vere nubunt omnia. *Barth.*

3 *Toros heriles*] Omnium rerum, solens suo more, dominum facit Impe-

-ratorem Romanum. *Idem.*

4 *Omne nemus cum fluviis*] *Fluviis* non inconcinne datur Lætitia, ut Græci Poëtæ sæpius, et eorum imitatione alibi noster. *Barth.*

6 *Ligures favete campi*] Mediolani enim factæ Nuptiæ, ut constat ex sequente libro. *Idem.*

7 *Veneti montes*] Ligustici, Euganeique. *Idem.*

8 *Subitisque se rosetis*] Sponte enatis, sponte terra prodeuntibus.

Rosetis] Ubi consitæ rosæ. Dicebatur Latine et Rosarium. *Barth.*

9 *Vestiat*] Nihil frequentius quam terræ germina vestitum ejus appellari. *Idem.*

12 *Calamisque flexuosus*] Est fluminis, non arundineti. *Idem.*

14 *Padus electriferis*] In Padi fluminis ripis sitas arbores electrum deflere vetus est Fabula. *Idem.*

16 *Epulisque jam repleto*] Munificentia, videri vult, et factum etiam forte est, Imperatoria. In nuptiis magnatum sportulæ dividebantur, tam caræ plebi Romanæ, ut earum gratia etiam Spoletum usque eam excurrisse tradat Ammianus Marcellinus, l. XIV. *Idem.*

17 *Resonet Quirite Tibris*] Intelligit enim festam populi voluptatem exhibita nuptiali sportula. Q. Symmach. lib. IV. epist. XIV. 'honor sportulæ suscipiendæ.' *Dempst.*

18 *Dominique læta votis*] Cum ex immenso agmine puellarum una uxorem ducturo eligeretur, quacum vitam suam transigeret, doctissimi scriptores *vota* pro ipsis Nuptiis acceperunt, uti hoc quoque loco vota Honorii facit domum ductio Mariæ Stilichoniæ. *Barth.*

19 *Aurea septemgeminas*] Auream a splendore auratorum templorum dicit. Rutilius, Itinerar. I. *Idem.*

20 *Coronet arces*] Festo more. Intelliguntur serta nuptialia, quibus postes ædium cingebantur, novis nuptis destinatorum. *Idem.*

21 *Iberi*] Hispania. Unde genus Theodosio. *Idem.*

22 *Fluit unde semen aulæ*] Ita legendum jam alii monuerunt, nec dissentiunt scripti nostri. Vulgo *fuit.* Laude Serenæ: 'series his fontibus Ælia fluxit.' Statius, Theb. II. 'tibi larga Pelops et Tantalus auctor Nobilitas, propiorque fluit de sanguine juncto Jupiter:' et lib. I. 'Aonias sanguis fluit hic ab origine Thebas.' et mox: 'Unde genus, quæ terra mihi, quis defluat ordo Sanguinis antiqui piget inter sacra fateri.' Noster in Eutrop. libro II. 'geminas inter discordia partes Hoc auctore fluit:' quomodo illic videtur scribendum. *D. Heins.*

Aulæ] Domui Regali, familiæ, stirpi. *Barth.*

24 *Imperio fœta domus*] Imperatoribus. *Idem.*

25 *Vix numerat triumphos*] Sane si penitus res Theodosii introspicere velis. *Idem.*

27 *Puella matrem*] Serenam nimirum. Theodosii domum laudatam a fœminino etiam sexu vide in Laudibus hujus Serenæ. Inibi sunt hæc: 'Hæc generat qui cuncta regunt; nec laude virorum Censeri contenta fuit, nisi matribus æque Vinceret, et gemino certatim splendida sexu Flaccillam, Mariamque daret, pulchramque Serenam.' *Idem.*

29 *Cæsareum flumineo*] Sic cum Barthio Gronovius Observat. III. 9. recte. Claverius *fœmineo:* quod δεύτεραι φροντίδες Barthii temere sunt amplexæ, minime prioribus hoc loco σοφωτέραι. Scripti fere omnes *flammeo:* aut cum vulgatis *flamineo:* diximus ad IV. Cons. Hon. vs. 20. *D. Heins.*

Cæsareum flumineo] Non minorem, quam ipsius sit Cæsaris, nobilitatem per agnationem dicat Sponsæ, quæ de domo Cæsarea per sexum fœmineum prodita, recurrat in eandem,

nubente videlicet ipsi Principi Maria. *Barth.*

33 *Generisque procreator*] Tacite divinitatem domui Cæsareæ adscribit. *Idem.*

35 *Luxurietur undis*] Libri plerique *antris.* et recte. *vitrea* illa *antra* alibi quoque habes: ut VI. Consul. Hon. 'Undosa tum forte domo vitreisque sub antris Rerum ignarus adhuc ingentes pectore curas Volvebat pater Eridanus.' Silius, lib. IV. 'vitreo quem Fucinus antro Nutrierat:' ubi male libri scripti *viridi.* Virgiliana illa e VII. Æneid. respexit: 'vitrea te Fucinus unda.' Idem Silius, lib. VII. 'vitrei se sedibus antri Æquoreæ pelago simul emersere sorores.' Sic legendum; ut pluribus ad Ovidii Fastos dicemus lib. VIII. 'Donec arenoso (sic fama) Numicius illam Excepit gremio, vitreisque recondidit antris,' Statius Propemptico Metii Celeris: 'Surgite de vitreis spumosæ Doridos antris Nereides.' Veram Claudianei loci scripturam vidit ex Palatino codice secundis curis Barthius. Naso Met. v. 'erat Indus Atys, quem flumine Gange Edita Limniace vitreis peperisse sub antris Creditur:' quomodo illa ex membranis scribenda, 'vitrea sedilia' Maroni dicuntur in Georgicis, ubi Cyrenes antrum describitur. *D. Heins.*

36 *Oriensque regna fratrum*] Quod solum defuisse ait felicitati Theodosii, dissensu fratrum occulto, initio Belli Gildonici. *Barth.*

37 *Simul occidensque plaudat*] Concinnius *plaudant* in primo Vatican. et Farnesiano: tres alii *plaudas.* Statius Lacrymis Etrusci: 'neque enim dominos de plebe tulisti, Sed quibus occasus pariter famulantur et ortus.' *D. Heins.*

38 *Placidæ jocentur urbes*] Sic scripti meliores: quomodo jam legendum Gronovius noster in Observationibus monuit; et illum secutus curis secundis Barthius: alii *locentur.* Claverius *ferantur.* Vulgo *lætentur,* contra metrum. *Idem.*

39 *Quæque novo*] Doctrina nonnullorum ex Philosophis, Solem in noctem exstingui, reaccendi in diem. *Barth.*

42 *Rapidi tacete Cori*] *Rabidi* membranæ meliores magno numero. Lucan. VI. 'Ioniumque furens rabido cum tollitur Austro:' sic et ibi scripti. Statius Surrentino Pollii: 'Tum rabidi ponunt flatus.' Rutilius tamen Itiner. lib. I. 'Illic me rapidus consistere Corus adegit.' *D. Heins.*

Cori] Corus, ventus occiduus, adversus flans Aquiloni. Vide Gellium, II. 22. *Barth.*

43 *Sonorus*] A stridore tempestatum, quas vehit. Ut Maro: 'Luctantes ventos, tempestatesque sonoras.' *Idem.*

44 *Solus ovantem Zephyrus*] Prosperitatem et bonum eventum circumloquuntur hoc vento Poëtæ. Nostro res Veneris peculiaris causa. Genitabilis enim hic ventus. *Idem.*

45 *Perdominetur annum*] Sic perpetuum ver. Zephyrus hujus dux. *Idem.*

XIII.

1 *Solitas*] Vidi qui vituperaret hoc carminis genere celebrari Nuptialia. Ego, etsi Tragici videantur Anapæsti, ex ipsa tamen Tragœdia testimonium petam, ubi eis concinetur Epithalamium. *Barth.*

Galea fulgere] Comta arma in Heroicis Laudibus ejusdem Ducis alibi quoque celebravit: 'sideris instar Emicuit Stilichonis apex.' *Idem.*

2 *Molli corona*] Nuptiali, nullo sudore paranda: στέφος γαμήλιον vocat Bion. *Barth.*

4 *Releget*] Aliorsum mittat. *Idem.*

5 *Aula*] Regia domo. *Idem.*

6 *Patris*] Stilichonis. *Idem.*

7 *Junge potenti pignora dextra*] Jungebat dextras convenientium matrimonio, *Pater*, vel qui Parentis loco erat, aut Matris. *Idem.*

Pignora dextra] Cujacius in suo cod. habuit: *Fœdera dextra:* sed *pignora* de Honorio pene puero et Maria puellula dici non male crediderim. *Claver.*

8 *Gener Augusti*] Qui Serenam adoptaverat, Theodosii. *Barth.*

10 *Quæ jam rabies livoris erit*] Felicitate successuum exstinctum cum omni sua rabie livorem dicit. *Non esse* enim interiisse denotat. *Idem.*

11 *Color*] Afficta species, Fucus. *Idem.*

12 *Socer est*] 'Stilicho Patricius et Socer Honorii.' *Idem.*

XIV.

1 *Idalium jubar*] Veneri sacer Hesperus; quia ad ejus exortum collocabatur puella in thalamum sponsi. *Barth.*

2 *Nascitur*] Sidera enim parere se dicuntur. *Idem.*

3 *Sollicitus pudor*] Quem in omnium novarum nuptarum descriptione agnoscunt et commendant Poëtæ. *Idem.*

4 *Flammea*] Flammeum genus pepli aut velamenti, novis nuptis faciei velandæ luteo colore facti, illigatique, ne pudor et lacrymæ viderentur: quas tamen ipsa flammea prodere dicit Claudianus, nimia significans. *Idem.*

6 *Impacata licet*] Summis enim viribus ungues etiam jam sponsæ puellæ pro virginitate defendenda parare dicebantur. *Idem.*

10 *Armat spina rosas*] Hoc impar jugum natura factum aiunt, ut ne gratissimus odor sine defensione omni injuriæ pateret temeritati.

Mella tegunt apes] Petronius Satyrico; 'Apes ideo pungunt, quia ubicunque dulce est, ibi et acidum invenies.' *Barth.*

11 *Crescunt difficili gaudia jurgio*] Claudianus Mamertus, lib. II. de Statu Animæ, c. 2. 'Mortalium generi natura datum est, ut abstrusa fortius quærat, ut negata magis ambiat, ut tardius adepta plus diligat.' Petronius: 'Quicquid quæritur optimum videtur.' *Idem.*

12 *Accenditque magis*] Petronius, pari re: 'Nolo quod cupio statim tenere, Nec Victoria mi placet parata.' *Idem.*

14 *O quoties, Hoc mihi dulcius*] Quæ enim virtus in Principe concubitum etiam legitimum postponente Gloriæ a victis hostibus, servata patria, stabilito imperio? De puero enim puerilia vota præponuntur, qui licet isthic nominet Parthos, spe tamen paternæ virtutis eos nominat potius quam suorum gratia facinorum: quæ venationem et ludicras equitationes nondum excessisse, præcedentia affirmant. *Idem.*

15 *Sarmatas*] Paternas Victorias pro suis loquitur. *Idem.*

16 *Aspirate novam*] Alloquitur jam novos conjuges, qui mos fausta voventium.

Fidem] Mutuum amorem, fortunas, fataque omnia conculcantem. *Barth.*

17 *Mansuramque facem*] Donec vita

mansura. *Idem.*

18 *Tam junctis manibus*] Tam arcta copula. *Idem.*

19 *Edera*] Quæ in exemplum ducitur strictæ alligationis. *Idem.*

21 *Querula alite*] Columbam dicit: cujus in rebus amorum crebra mentio, ob simplicitatem, castitatem, et constantiam dilectionis mutuæ, in hoc genere avis contestatas. Hic de osculis et suavibus admurmurationibus solum sermo est. Eodem pertinet versus optimi auctoris prisci, Cn. Matii: 'Columbatimque labra conserens labris.' Hinc autem *columbari*, pro labella columbarum more conserere. *Idem.*

22 *Linguis assidue reddite*] Linguæ non otiosæ in his Amoris colluctationibus. *Idem.*

Linguis assidue reddite mutuis] *Assiduo* scripti plerique. malim *assidui:* ut IV. Cons. Hon. 'Sis precor assiduus Consul:' atque ita primus Vatican. et Farnes. Cl. Gronovius in Observationibus, 'assiduis reddite mutui:' quomodo ex nostris Junianus: quinque alii, 'assiduis reddite mutuis,' proxime conjecturam nostram: pro *mutuis* septem etiam *nunciis:* non male. Sequenti versu *animam* pro *animum* recte idem Gronovius: vide notas ad Epithal. Pallad. vs. 132. *D. Heins.*

23 *Animum conciliantibus*] Epithal. Palladii: 'Oscula mille sonent, livescant brachia nexu, Labra ligent animos.' Tria in ore amatorio commendantur, ἀναπνοὴ, φωνὴ, φίλημα. *Barth.*

27 *Alter virgineus nobilitet cruor*] Cave cum viro docto *alte* reponas. Vulgatum recte tuetur Barthius. *D. Heins.*

Alter virgineus] Lanam nobilitari purpuræ tinctura clara res est ex immani pretio, et regia omniumque summa dignitate ejus coloris. Et hæc prima est nobilitas sive nobilitatio stratæ in lecto regio purpuræ. Alteram supervenire Claudianus ait tinctionem, de virginali sanguine Mariæ, jam Augustæ: cujus servatum tanto sponso florem pudicitiæ hac ratione commendat Poëta. Est autem sanguis, qui primum sequitur concubitum, index virginitatis marito servatæ, etiam in sacris literis. *Barth.*

28 *Victor*] Velut magna aliqua lucta eluctata. Madidum torum ob sudorem dicit mutuum. *Idem.*

29 *Nocturni vulnera prœlii*] A defendente primum congressum virgine. Catullus: 'Dulcia nocturnæ referens vestigia rixæ, Quæ de virgineis gesserat exuviis.' *Idem.*

31 *Turba licentior*] In jocos, quibus Fescennina constant, palam libereque effusos. *Idem.*

33 *Ludite milites*] Ut præsente semper exercitu loquitur: et quis nescit urbana castra Principum? *Idem.*

35 *Insonet axibus*] Divo enim et Mundi Principi cœlum et terram applaudere autumat. Illud hic in finem harum Odarum, asseverare ausim, nullum politius et gratiosius Lyricum carmen ab Horatii usque ævo ad nostrum pervenisse, quam sunt hæc Fescennina. *Idem.*

Insonet axibus] *Intonet* unus Medic. quatuordecim scripti, *auribus.* D. Heins.

XV.

DE BELLO GILDONICO.

Excerpta Pomponii Læti huic libro præfigunt præfationem, quæ in vulgatis exemplaribus lib. II. in Rufinum præmittitur, addita hac inscriptione, *Belli Civilis liber tertius:* pari modo et secundus Vaticanus. Reliqui quoque codices præfationem hoc loco agnoscunt cum primo Gyraldino: primus Vaticanus aliter, ut suo loco diximus. Ex Lucensi codice nullæ variæ lectiones erant notatæ in hoc Poëma. Oiselianus *Librum de bello Gildonis* inscribit. *D. Heins.*

Præfatio hic desideratur: vel petenda ex lib. II. in Rufinum, ubi invenies.

Quæ ad Stilichonem se convertit, qui antea classe armata in Achaiam a Getis pæne spoliatam ac direptam, vindex properavit; ac Musarum fontes, ipsiusque Phœbi sedem belli metu exemit: quæ tamen expeditio minus feliciter cessisse traditur illi regioni, quæ jam plus satis afflicta, numerosum tanti ducis exercitum neque alere neque sustinere valuit; quare penitus exhaustæ non parvo stetit sua libertas. Vide Zosimum. Cæterum hic liber in Gildonem videtur scriptus fuisse Honorio IV. Consule cum Eutychiano, postquam ei nupsit Maria. Anno 398. *Claver.*

1 *Redditus, &c.*] Inde satis conjicitur pro comperto habitum, ut Africa pars Europæ esset; sed enim Theodoritus ait, Gratianum, qui patre defuncto Europam tenuerit, post Valentis patrui obitum Asiæ Libyæque, id est, Africæ, regnum suscepisse. Paulinus: Europen Asiamque duo vel maxima Terræ membra: quibus Libyam dubie Salustius addit Europæ adjunctam. At credo partem Africæ Occidenti propiorem Honorio accessisse; quæ vero Ægyptum respicit, Arcadio relictam fuisse. *Claver.*

Auster] Africa.

Subjectaque rursus] Velut jam exemta. At improviso domitum Gildonem memorat Zosimus. *Convexum* est rotunditas, seu camerationis illa cavitas, aut inclinatio, qua descendere ad nos Orbis videtur. *Vicinum metuit orientem.* Terræ enim Orbis videtur prono ibi cœlo vicinior, et metuere propinquum Solem. *Barth.*

2 *Alterni convexa poli*] Non *Alterius*, prior Moreti. *Alterni* pro utriusque. III. Cons. Honor. 'Et geminis fulgens utroque sub axe trophæis Tethyos alternæ refluas calcavit arenas.' Sic alibi noster: 'alternum puppis latus' habes apud Juvenal. Sat. XII. male etiam hæc vulgo distinguebantur. *D. Heins.*

Rectore sub uno] Communem dicit Patrem et Tutorem utriusque Imperii, Flavium Stilichonem, cujus auspiciis debellatus Gildo, et Honorio Africa restituta. Inscriptio vetus: FLAVIO. STILICHONI. ILLUSTRISSIMO. VIRO. SOCERO. HONORII. AUGUSTI. AFRICA. CONSILIIS. EJUS. ET. PROVISIONE. LIBERATA. EX. SC. *Concordia* nimirum profunda sub unum omnia Rectorem redigente, quamlibet duo sint Principes. *Barth.*

3 *Conspirat geminus orbis*] Sic prim. Vatic. et Oiselianus a manu prima. Vulgo *Conspirant gemini orbes.* *Europen* etiam, non *Europam*, meliores. *D. Heins.*

Gemini orbes] Oriens et Occidens. *Barth.*

Frenis communibus] Mens ea fuit Theodosii, ut fratres illi, velut pro indiviso Orbem possiderent: at Rufinus primo Illyricum invasit; dein Eutropius Africam; quibus restitit Stilicho. ita ut tres tyranni, Gildone addito, opera et consilio magni illius ducis occubuerint. *Claver.*

4 *Europam Libyæ*] Restituit Africam Honorii partibus hoc Bello Stilicho. Et postinde adeo res ejus egit, ut plurimum ipsi Orientis vindicare voluerit. *Barth.*

5 *Plena redit*] Absoluta, perfecta.

Patriis quod solum defuit armis] Male alii *arvis.* Lucani hemistichion est ex lib. IX. ‘ terræ pelagique labores Donat, et Emathiis quod solum defuit armis.’ superiora quoque ex eodem nono sub finem, ‘ Concordia mundo Nostra perit.’ *D. Heins.*

Patriis quod solum defuit armis, Tertius occubuit] Plenæ securitati Theodosiani seculi abfuit nondum domuisse Gildonem. *Barth.*

6 *Nati virtute*] Non solis auspiciis, dicere vult. De eodem ineunte IV. Cons. quo gesta hæc sunt: ‘ patriis olim fueras successibus auctor, Nunc eris ipse tuis.’ *Idem.*

7 *Horret adhuc animus*] Poëticum πάθος. ut in incredibili eoque subito gaudio animus humanus percelli solet: sic videmus usuque experimur tam insperatis gaudiis, quam subitis mœrorum causis attonari homines, interdum penitus etiam interire.

Manifestaque gaudia differt, Dum stupet] Licet sit clara res, tamen laborat animus in fide, gaudiumque differt, dum stupor ejus locum subit, fieri videlicet vix potuisse, quæ facta sunt. *Barth.*

9 *Cinyphias*] Africanus. *Idem.*

10 *Nullis victoria nodis Hæsit*] Virgilium imitatur: ‘ Hectoris Æneæque manu Victoria Graium Hæsit,’ &c. *Idem.*

11 *Non terræ spatio*] Poterat enim in immensa spatia Africæ retrocedere Gildo, et bellum in multum tempus ducere, qua in re cavenda Stilichonis Prudentiam commendat noster lib. I. Laudum, a versu 330. Paucis etiam ex inopinato oppressum Tyrannum ibidem memorat.

Objice ponti] Obstaculo objecto. *Obices sunt* pessuli, quibus januæ et claustra firmantur. *Barth.*

12 *Congressum, profugum, captum, vox nunciat una*] Elegantissima rei celeriter gestæ narratio repræsentatioque verborum cursu et festinatione. Originem debet dicto Cæsaris de debellato Pharnace Romam scribentis: VENI. VIDI. VICI. *Idem.*

Congressum, prof. &c.] Eadem figura illud Cæsaris: *Veni, vidi, vici.*

13 *Rumoremque sui prævenit laurea belli*] Victoria pene ante bellum nunciata est. *Laurea* simpliciter victoriam, felicem belli exitum, notat. *Barth.*

Laurea] Proprie dictum vel pro literis laureatis: nec enim Gildo fuit tanti, ut ipsius cladem triumphus sequeretur: atque in hoc non solum prudentia, sed modestia elucet Honorii. *Claver.*

14 *Quo Deo*] Ut ἀπὸ μηχάνης, quasi impatrabilia humanis opibus. Ingreditur Poëticam de Theodosio et Honorio fictionem, cui divinitus indultam, per patrem jam cœlitem, victoriam narraturus est. *Dii* alioquin fortunam denotant. *Barth.*

15 *Dementia*] Stultitia. Velut contra Deum pugnaturi. Sic *Demens* Claudiano *Gildo* qui Honorium oppugnare ausus sit. *Idem.*

16 *Quem veniens indixit*] Ita meliores libri excepto prim. Vaticano. quomodo ‘ bellum indicere,’ et similia. vulgo *induxit.* Consul. Manlii: ‘ quis tenebras soli causisque meantem Defectum indicat numerus.’ Laude Serenæ: ‘ totoque severos Indicit mores pelago pudor.’ sic cum libris utroque loco legendum. Cæterum pro *perculit* Gyrald. et Lovan. *proterit.* ut l. I. in Rufin. ‘ qui cuspide proterit In-

dos.' Silius, lib. xv. 'decima jam hæc vertitur æstas, Ex quo proterimur.' prim. Vatic. pro diversa lectione *perdidit*. quomodo et Patavinus ex nostris, et præterea Isingrinianus. *D. Heins.*

Perculit] Velut fulmine quopiam superno. *Barth.*

17 *Exitium jam Roma timens*] *Exitii* octodecim scripti. quod longe elegantius. probavit et Barthius curis secundis. sic 'metuens leonum' præf. lib. II. de Rapt. mox *visu* pro *vultu* potiores membranæ. diximus ad lib. III. de Rapt. vs. 91. *non qualis* etiam nonnulli, pro *nec*. D. Heins.

Exitium Roma timens] Sunt enim, non secus atque animantibus, etiam urbibus sua fata. *Barth.*

Roma] De Roma in speciem deæ efficta, ejusque miserabili descriptione, visendus Symmachus.

Negatis Frugibus] Quas adeo intercluserat Gildo, inque Africa frumentarias populi Romani naves retinuerat, ut ipso jam devicto moram omnem tollendam scribat Symmachus, ne plebs, inopia efferata in seditionem erumpat, lib. IV. Epist. 4. *Barth.*

18 *Rapidi Olympi*] Quia semper in rapido motu. *Idem.*

19 *Britannis*] Instar hos dicit bellicosissimi, remotissimi, ferocissimi populi. *Idem.*

20 *Indos*] Horum debellationem summam Romanæ virtutis faciunt. Horatius, Od. IV. 14. 'Te Cantaber, non ante domabilis, Medusque, et Indus, te profugus Scythes Miratur.' *Idem.*

21 *Vox tenuis*] Descriptio hominis fame confecti, in Dea illa, Claudiano ipsique non admodum honorifica. Morbida autem hoc genus numina, non insolentes faciunt scriptores. Ut Africam in ægritudine fuisse, a Theodosio Seniore, medico experientissimo, curatam, scribit Symmachus, lib. x. Epist. 1. *Idem.*

Oculique jacentes] Prima editio, Thuan. et Patav. Eccles. Cathedr. 'Oculique latentes Interius. sedere genæ.' quomodo apud Statium, Theb. I. 'sedet intus abactis Ferrea lux oculis.' Silius, lib. II. 'jam lumina retro Exesis fugere genis.' quidam etiam ante τὸ *fugere* distinguunt, cætera vulgatam scripturam servantes. *D. Heins.*

24 *Laxata casside*] Decrescentibus enim membris laxiores fiunt habitus. *Barth.*

Laxata casside prodit Canitiem] *Canities* pro diversa lectione in primo Vaticano. *D. Heins.*

25 *Canitiem*] Talis jam eo tempore fingebatur, senio ipso portendente ruinam.

Trahit] Velut onus molestum, non tutricem. *Barth.*

28 *Mansuris*] Alludit promissionem Romanis datam a Jove apud Maronem, Venerem alloquente, Æn. I. 'His ego nec metas rerum, nec tempora pono, Imperium sine fine dedi.'

Nasci] Non aliter quam ipsos homines urbes et Imperia autumabat Antiquitas. *Barth.*

29 *Stant*] Firmam auctoritatem habent.

Immota Sibyllæ Carmina] Vide Lactantium, Cicer. II. Divinat. Quæ nunquam frustrata Romulam gentem canit Tibullus, lib. II. ad Apollinem: 'Te Duce Romanos nunquam frustrata Sibylla est.' *Barth.*

30 *Tarpeias arces*] 'Superis habitabile Saxum.' Capitolium. *Idem.*

Respuis arces] Sic Gyrald. et sex alii. etiam primus Vaticanus pro diversa lectione. vulgo *despicis*. Vide quæ notamus lib. II. de Rapt. vs. 218. mox *Araxem* recte idem Gyrald. et septem ex nostris. De Oaxe Cretæ fluvio frustra sunt interpretes. *Oaxen* pri. Vatican. *D. Heins.*

31 *Non ut proculcet Oaxem*] Servius Oaxem Scythiæ amnem esse dicit. *Barth.*

33 *Susa*] Regia Persarum, sagitta-

rum usu doctis incolis celeberrima.' Antiquitus ibi thesauri Persarum Regum.

Rubris arenis] Maris Erythræi.

Aquilas figamus] Ponamus castra. *Barth.*

35 *Roma precor*] Magna energia. Illa enim Domina rerum pro victu rogat.

Tuæ gentis] Nepos enim ex Marte Jovi Romulus: qui stator et conservator Romanæ rei colebatur. *Barth.*

36 *Defende famem*] Arce, prohibe, Horatius: 'toga quæ defendere frigus Quamvis crassa queat.' *Idem.*

37 *Lugenda Getis et flenda Suëvis*] Extremam miseriam hostilis commiseratio notat.

Getis et Suevis] Atrocissimis hostibus Rei Romanæ has nationes æquat, quarum tamen soboles non diu post Imperio præfuit. Sic Suevus patre, matre Getes, Ricimen, Anthemii Augusti filiam duxit uxorem, ipsumque post socerum civili bello interfecit. *Barth.*

38 *Hausimus*] Exantlavimus, tulimus. *Idem.*

Horreret Parthia casus] *Horrebat* prima editio. *exhorret* Gyraldi liber. ut lib. I. in Eutrop. *exhorruit annus nomen.* prior Moreti *horrescit*: etiam bene. Vatic. primus a prima manu, et duo alii, *horret jam.* D. Heins.

39 *Tumulosve repletos*] *Cumulos* lege. et sic unus Med. dictum Cons. Olybrii, vs. 104. et lib. III. de Rapt. vs. 342. neque aliter a prima scriptura prim. Vatic. Mox *minacem* pro *minantem* Oxon. *minatum* prim. Vat. *Idem.*

40 *Corrupto sidere*] Aëre, cœlo. *Barth.*

41 *Aut fluvium*] *An fluvium* prim. Vatic. et Oisel. *D. Heins.*

Fluvium per tecta vagum] Tiberis inundatio et magnum Romæ malum, et majorum damnorum portentum. Horatius, lib. I. 'vagus et sinistra Labitur ripa, Jove non probante Uxorius amnis.'

Summisque minantem Collibus] Quibus inædificata Templa et Palatia Procerum Romanorum. *Barth.*

43 *Pyrrhæ secula*] Diluvium. Horatius, Od. I. 2. 'Terruit gentes grave ne rediret Seculum Pyrrhæ,' &c. Quæ respexit noster. Hoc autem ævo Pyrrhæ illud diluvium esse, quod in sacris literis describitur, credibile est. *Idem.*

44 *Urbisque potestas Decidit*] Quidam *orbis.* non placet. Romam intellige, rerum dominam. *Recidit* quoque pro *Decidit* scribendum. quod postea in Palatino inveni confirmatum. Cicero lib. VII. in Verrem: 'O nomen dulce libertatis! O jus eximium nostræ civitatis! O lex Porcia legesque Semproniæ! Huccine tandem omnia reciderunt?' Seneca Hercule Fur. 'Thebana tellus civitasque Amphionis Quo recidistis?' sic ex antiquis libris corrigendum, quomodo jam partim Parens meus ex conjectura. Phædrus: 'Delusa ne spes ad querelam recidat.' Pro vulgata tamen scriptura videtur stare Gronovius noster ad Epist. LXXV. Senecæ, et ejusdem Herculem Furentem, vs. 269. atque ita Lucretius nonnunquam. Adeantur quæ ad Epist. XIV. Nasonis, vs. 46. congessimus. *D. Heins.*

45 *Umbram*] Miseram inanemque effigiem. *Barth.*

46 *Populis*] Civibus. Populi enim inter alia et tribus, sive familias civium denotant. *Vulgus plebs est, populus Cives,* ait Papias.

Patrum consiliis] Senatus, cui nomen et honos Patrum non alia de causa datus, quam quod consilio et auctoritate, fide etiam patria, præessent Reipublicæ. *Barth.*

Patriisque vigebam Consiliis] Non *patrumque* tres scripti. lib. II. in Stilich. 'patriisque gubernas Imperium monitis.' Nupt. Hon. 'patriisque relicta Mandatis:' ut utroque loco cum membranis legendum. IV. Cons. Ho-

nor. 'patrio Olympo.' quomodo et illic meliores libri. *Armato* etiam *populo* recte Gyraldinus. Vulgo *armatis populis*. Infra: 'Ille diu miles populus.' *patrumque Conciliis* primus Vatican. et Oiselian. *D. Heins.*

47 *Domui terras*] Ex ambitione Romana, sæpius notata, qui terrarum Dominos ubique scriptorum jactant.

Hominesque revinxi Legibus] Quasi dicat humanum genus in unam urbem coëgi, et unis legibus adstrinxi. *Barth.*

Hominesque revinxi Legibus] *Urbesque* sex scripti, ut lib. III. in Stilich. 'Pacet muneribus montes, qui legibus urbes:' *omnesque revinxi* prim. Vatic. mox *et lapsi* non *elapsi* meliores præter prim. Vatic. *D. Heins.*

48 *Ad solem victrix utrumque cucurri*] Vincendo Orientem et Occidentem sum emensa. Petronius Arbiter de iisdem Romanis: 'Qua mare, qua tellus, qua sidus currit utrumque, Orbem jam totum victor Romanus habebat.'

Solem utrumque] Rutilius, lib. II. 'Qua fert atque refert Phœbus uterque facem.' *Barth.*

49 *Ferox Cæsar*] Armis acerrimus. *Idem.*

50 *Desuetaque priscis Artibus*] Pacis inertia prima corrumpendis Romanis moribus fuit, ut generatim verum est, quod sapienter Dionys. Longinus scripsit: εἰρήνη διαφθείρει τὰς μεγάλας φύσεις. Et Catullus: 'Otium Reges prius et beatas perdidit urbes.' Scite Velleius, lib. II. 'Potentiæ Romanæ prior Scipio viam aperuerat, Luxuriæ posterior aperuit. Quippe remoto Carthaginis metu, sublataque Imperii æmula non gradu, sed præcipiti cursu a virtute descitum, ad vitia transcursum.' *Idem.*

51 *Gremium pacis*] Pacem ipsam profundam et tutam. Hoc est, cum altissima pax omnia contineret, securis de bello universis. *Idem.*

Servile recessi] Pro serviliter: sic *servile gemens* infra 365. malit tamen Barthius *servire:* vide quæ noto Cons. Olybr. vs. 119. apud Statium Hercule Surrentino 'famulare timens.' *D. Heins.*

52 *Libyam Nilumque dedere*] Cum populus Romanus in eam amplitudinem esset auctus, ut Italis Siculisque proventibus annona non sufficeret, sunt classes rei annonariæ constitutæ, quæ de Africa et Ægypto Ostiam frumentum veherent, unde adverso Tiberi urbi importaretur, cum ante incerta fortuna esset, et fames sæpe improvisa ingrueret. *Barth.*

53 *Dominam plebem*] Reipublicæ amans scriptor notat occulte tempora Principum. Si servitium concessit urbs, si ferox ille Cæsar communia jura in se transtulit, quomodo Domina Plebs, Bellator Senatus? *Idem.*

55 *Horrea*] Publica Urbis. Quorum CCCVI. intra mœnia fuisse numeramus apud Publium Victorem. Hæc autem non frumento tantum constituta publico; sed ut proventus suos in iis depositos quandoque tutos haberent, quibus deerant privatæ custodiæ. *Idem.*

56 *Stabat certa salus*] Firma erat. *Idem.*

57 *Pensabam Pharium*] De Africanis et Ægyptiis classibus loqui, clara res.

Annum] Ubertatem, Proventum. *Barth.*

60 *Cum subiit*] Hæc Scaligeri conjectura: quam Claverii codex et alter Moreti confirmant. Vulgo *subito:* pro *Pharium annum* prim. Vatic. et Isingr. paulo ante *parilem:* etiam Oiselianus: sed frustra: *diversaque Aurora* etiam non *divisaque* octo veteres: pro *Ægyptiâ rura* Palatinus *tura:* scribe *Ægyptia jura In partem cessere novam:* atque ita diserte secundus Ambrosianus. infra: 'Jus Latium, quod non Meroë rubroque solebat

Oceano cingi, Tyberina clauditur unda:' et, 'At nunc Illyrici postquam mihi tradita jura.' *D. Heins.*

Par Roma mihi] Constantinopolis.

Divisaque sumsit] Abscissa. Maro de Britannia, 'toto divisos orbe Britannos.' *Barth.*

61 *Aurora*] Orientale Imperium. *Idem.*

63 *Libye*] Seu Africa. Non abs re enim Zosimus tradit, Eutropium Gildoni auctorem fuisse, ut totius Africæ ad Carthaginem pertinentis tractum invaderet: nam Libya erat sine controversia sub dominio Arcadii. *Claver.*

64 *Solo ducta Noto*] Austro secundo aderat cataplus navium frumentariarum ex Africa. Hinc *Australis* annus, commeatus Libyci. In Eutropium: 'Australem Arctoïs pensavit frugibus annum.' *Barth.*

67 *Metimur carula*] Prospectamus oculis, ut solent aliquem exspectantes. *Idem.*

69 *Vel præda reliquit*] Gildonem interiora Africæ petiisse depopulatum utilem superventuris hostibus commeatum notant Historici populi. *Idem.*

Præda reliquit] *Prædo* Aldus optime et decem scripti. Gildonem intelligit: de quo et infra: 'pars tertia mundi Unius prædonis ager:' et postea: 'Ite recepturi, prædo quem sustulit, axem:' l. I. in Stilich. hunc quoque nostrum 'Prædonem lembo profugum' vocat. *D. Heins.*

71 *Diurnos ut famulæ præbere cibos*] Servis Romani quot mensibus aut diebus demensum in victum frumentum dabant, de cætero super iis non solliciti. Quod sibi scelere Gildonis contigisse Roma hic queritur. *Barth.*

73 *Librat Barbarico fastu*] Jam copiam faciens ciborum, jam spem ulteriorem incidens. Sua autem jactantem facit Claudianus; quoniam majores ejus Africæ usurparunt dominium, ut ex Ammiano discimus. *Idem.*

74 *Suspendit*] Extrahit, ut rem sui arbitrii. *Idem.*

77 *Tumida Carthagine*] Fastus, perfidia, ambitio, Punicæ gentis, notæ virtutes. *Idem.*

78 *Contemta luce*] Vita. *Idem.*

79 *Damnis Cannensibus emi*] Emtio enim difficilem comparationem denotat, quod illa non nisi appenso pretio fiat. *Idem.*

Cannensibus emi] Hanc veram lectionem, non, quæ in aliis, *egi*, dicemus lib. III. in Stilich. vs. 188. *D. Heins.*

80 *Arsit*] Navalibus conflictibus immanior est tralatio, et tamen Poëtis non infrequens aut incommoda. *Barth.*

82 *Emissus ab Alpe*] Livineius scribit *immissus*: ut vs. 641. belli Getic. 'aliasque immissa per Alpes:' sed nil necesse: nam et illic Lucensis *emissa*. Lucan. l. VI. 'Cum super e totis emisit collibus agmen:' ubi similis diversitas in scriptis. emitti carceribus equi pari modo dicuntur. *D. Heins.*

83 *Attonitæ jam proximus Hannibal Urbi*] Inter summa discrimina Reip. Romanæ, Hannibalem prope Urbem conspectum: Proverbium inde in usum venit, Hannibal ad Portas. *Barth.*

85 *Muro sustinui Martem*] Illi enim adequitavit Hannibal. *Idem.*

Muro sustinui Martem] *Mauro* decem libri: quod frustra probant. Imitatus hoc est manifeste Sidonius Panegyrico Aviti: 'si denique dirum Hannibalem juncto terræ cœlique tumultu Reppulimus: cum castra tuis jam proxima muris Starent, collina fulmen pro turre cucurrit.' Silius, lib. I. 'obsessa palatia vallo Pœnorum, et muris defendis Roma salutem.' Lib. XII. 'pubes turres dispersa per altas, Ut jam Roma satis credat defendere muros.' *D. Heins.*

88 *Impensaque sæcula bellis*] *Bello* prim. Vatic. aliique non pauci ex melioribus. *Idem.*

Impensaque secula bellis] Loquitur

de tribus bellis Punicis, quibus aliquot secula Carthago Romam fatigavit. Possunt autem et bella alibi atque in Italia a Pop. Romano gesta intelligi, quibus vix quinque seculis se expedierunt. *Barth.*

89 *Hoc Fabius fortisque mihi*] Non *simul* Gyrald. prim. Vatican. et decem ex nostris. lib. I. in Eutrop. 'Hoc mihi Janiculo positis Hetruria castris Quæsiit?' Paulo ante *hoc mille* non *hæc* ex membranis legendum: usus elegans τοῦ *mihi* hoc sensu: de quo inter alios ad v. Theb. Statii Gronovius, vs. 579. *D. Heins.*

91 *Compulimus dirum Syphacem*] *Dirum Hannibalem* malit Barthius, ut consulatur Historiæ. *Idem.*

Syphacem] Exaggerat Regis virtutem per adjectum hostile epitheton. Sed et alioquin non fuit ejus omnino expers. Ego vere nomen hujus regis hoc loci suspectum habeo. Non enim compulit ad venenum Populus R. Syphacem. *Barth.*

Syphacem] Sunt qui nomina propria sine scrupulo varient, sibique in re seria parum caute ac moderate indulgeant: ego libens contenderim non nisi magna exempla sequenda esse, imo parce imitanda. *Claver.*

93 *Et Numidæ Gildonis erunt*] Malim, si per libros liceret: 'Ut Numidæ Gildonis eant.' cum indignationis nota: vide notas ad Epithalamium Palladii, vs. 137. *D. Heins.*

Gildonis erunt] Similia priore in Eutrop. vs. 213. *Barth.*

94 *Proh labor*] Non *dolor*. prim. Vatic. et alii viginti. quod perperam damnavit Barthius. *D. Heins.*

In Bocchi regnum] Ut Bocchus aliquis aut illi similis regulus barbarus Africa potiretur. *Barth.*

96 *Ille diu miles populus*] Delectus enim primi fiebant ex urbana juventute. Et inter cives juventutem in armis esse, tuendæ Reip. constituit Romulus. *Idem.*

98 *Horribilem gentes*] Accurate admodum *gentes*, id est, barbaros, qui Romano non parebant imperio, a *subjugatis* distinxit: ea ratione, qua Justinian. 'barbaricas gentes,' in procem. Instit. nuncupavit. *Delrio.*

Placidum sensere] Juxta illud divini vatis: 'Tu regere Imperio populos Romane memento, Parcere subjectis, et debellare superbos.' *Barth.*

99 *Miserabile pacis Supplicium*] Media pace, pace indulta, spoliatus vitæ subsidiis, inhonorus, egens, fame pene animam agit. Verba fere eadem in Juvenali, 'Nunc patimur longæ pacis mala.' Cessantibus autem publicis subsidiis annonæ, collationibus privatis cives sese mutuo sublevabant. *Idem.*

101 *Obsessi discrimen habet*] An *adit?* D. Heins.

103 *Heu prospera fata*] *Fati* rectius legas. VI. Cons. Hon. 'in hunc sibi prospera fati Gratantur durasse diem.' sic vere scripti. de Apono: 'Inde sibi fati prosperiora petunt.' quomodo castigandum: *prospera vitæ* Lucan. l. VIII. ex veteri codice, 'mutantur prospera vitæ:' 'prospera belli' idem dixit l. V. et 'prospera rerum,' l. VII. quomodo et Silius, l. IV. 'animos stimulabant prospera rerum.' *Idem.*

104 *Dedisti*] Ita nostri omnes. Ad Jovem non ad fata referendum. Vulgo *dedistis:* paulo post frustra *Gabinos* pro *Sabinis* reponit Delrius: aliter nostri. *Idem.*

107 *Brevior*] Angustior. *Barth.*

109 *Mœnia pauperis Anci*] Collatione quidem Imperatorum, alioquin etiam locupletis. *Idem.*

112 *Rusticus inferret*] Hæc omnium scriptorum lectio, quam recte Raphelengius expressit: mox pro *humeris* Philippus Rubenius *numeris* in Electis legit. Livineius, *armis.* audacter. quomodo tamen in ora codicis sui Pomponius quoque Lætus, nescio an ex membranis: frustra locum tentari bene ad Statium c. 23. Diatribes Gronovius observavit. Barthius primis

curis *juvenis:* sed secundis palinodiam canit. *D. Heins.*

113 *Altera Nilum*] Aurora, quam modo nominavit, aut altera, sive adeo Roma nova, quam Ægypti proventum occupasse dixit supra. *Barth.*

Altera Nilum] Id est, Aurora, sive Orientis Imp. habet sibi Ægyptum subditam. *Claver.*

114 *Quæ terras humeris pontumque subegi*] Id est, omnibus viribus, conatu, ut qui humeris adnititur gravi operi tollendo aut movendo. *Barth.*

115 *Senectæ*] Quæ ipsa mihi, inquit, instar affectionis est. Hoc enim est Senectutis Elogium apud antiquitatem. Vide Ciceronem lib. singulari. *Idem.*

116 *Quibus iratis crevi*] Dixit supra laborare se mole, et breviorem fuisse feliciorem. Jam ait iram in se Deorum expletam ipsa prosperitate, qua inducta sit in fatalem istam perniciem. Iratis Diis nati dicuntur, ad omnia infortunati. *Idem.*

117 *Patrem*] Jovem.

Tuque o] Exclamatio energetica, animi excitationem indicans.

Si sponte per altum Vecta] *Quæ vecta per altum sponte,* prim. et tert. Vatic. quatuor alii, *quæ sponte per altum Vecta.* D. Heins.

Sponte per altum Vecta] Matrem Phrygiam Deorum alloquitur. Romam inde advectam ductu Claudiæ Vestalis, quæ adverso Tiberi navem traxit injecta manu, testimonio pudicitiæ servatæ. *Barth.*

119 *Prælatoque*] Romano, quem Phrygio Almoni prætulisti. *Delrio.*

Almone] Cum venisset ad Almonem, adverso Tiberi, simulacrum e Phrygia accersitum, ibi lotum est a Sacrificulis; unde mos annuus mansit sacer, eo die exportare Deam ad fluvium, et illic enitidare saxeam. Dies erat pridie Id. April. iter porta Capena. Ipsa Dea adeo credebatur hac ablutione mitigari, ut omnia velut de integro felicia portenderet Reipublicæ. Redux in urbem publica lætitia simulacrum excipiebatur, ablutis omnibus malis ominibus.

Leones] Ubique Comites magnæ Deorum matri. *Barth.*

121 *Sin prohibent Parcæ*] Harum enim Imperium in ipsum est Jovem.

Falsis auguriis] Vulturum. *Barth.*

124 *Allia cædes*] *Pugnas* Gyrald. Isingr. prim. Vatic. et sex alii. Sequenti versu pro *prosternite*, quod jam præcesserat, *permittite* legendum cum eodem Isingrin. Vatic. Mazarin. et Florentino S. Marci. etiam Pricæano atque Oiseliano. Patavinus *committite.* Stat. Theb. II. 'utinam his manibus permittere gentes Jupiter æque velis:' noster infra: 'turbinibus mediis permitte carinas.' l. II. in Rufin. 'miserum permitto casibus orbem.' Silius, l. XII. 'permisit flammis atque ensibus urbem:' sic et 'gladio permittere mundum,' Lucan. lib. VII. *D. Heins.*

125 *Sævi Pyrrhi*] Inter summos potentissimosque hostes rei Romanæ numeratur Rex iste. *Barth.*

129 *Sanctæque memor Tritonia*] Palladium enim erat, quod apud Virgines Vestales custodiebatur, Palladis simulacrum. *Idem.*

131 *Indigetes*] Indigetes dicuntur qui ex mortalibus in Deorum numerum relati.

Si quos Roma recepit] Quæ quidem omnes recepit, instar cœli, quo recipi dicuntur qui mortalitatem migrant. Nullum enim numen gentium non receptum Romanis. Quotquot enim provincias, populos, urbes, superabant, eorum omnium Deos partim publice consecrabant, partim per familias spargebant. Hinc factum ut omnium superstitionum colluvies Romam conflueret. *Barth.*

132 *Aut dedit ipsa Deos*] Cæsares et Reges intelligit, solennibus rebus in Deos relatos.

Corda remitti] Sic major scriptorum pars eleganti Græcismo. vulgo

corde. D. Heins.

Corde remitti] Sententia flecti. Sententiam aliam, aliud cor Diis dare Poëtarum mos est. *Barth.*

133 *Sacrum dextra sedare tumultum*] Vide ad I. Rufin. vs. 117. Dicturorum mos, manu protenta populo silentium imponere. *Idem.*

135 *Et contusa genas*] Scripti plerique *concussa*, *conscissa*, *discissa*, *confusa*, et similia: sed prim. Vatic. aliique nonnulli *contusa:* bene. Lucan. lib. IX. 'planctu contusa peribit.' Idem l. II. 'Effusas laniata comas, contusaque pectus Verberibus crebris.' Ita meliores scripti maximo numero: eodem libro antea præcesserat: 'Nunc, ait, o miseræ contundite pectora matres.' lib. III. 'Non lacrymæ cecidere genis, non pectora tundit.' Juvenalis, Sat. XIII. 'plana faciem contundere palma.' Seneca Thyeste, vs. 1046. 'Pectora illiso sonent contusa planctu.' ut bene Etruscus codex. *D. Heins.*

136 *Africa*] Simulacra talia non tam fictiones Poëtarum, quam Dæmonum prælusiones. Africam Curtio Rufo muliebri ita se specie obtulisse, nunciam futurorum, testis Plinius Cæcilius, l. VII. Epist. 27. *Barth.*

137 *Crinales*] Sic enim Maro, libro VII. 'Solvite crinales vittas, capite orgia mecum.' Intelligit autem noster pectinem eburneum, Africæ gestatum ob ebur peculiare ei provinciæ. Et alioquin pectinis usus familiarior Afris fuerit ob crispitiem, et duriorem comam. *Idem.*

138 *Effractum pendebat ebur*] Non *Et fractum* scripti meliores. eleganter: ἀνεξήγησις est, quam nunc *appositionem* dicunt. *dentes ebur* pro *dentibus eburnis*, ut Idyllio de Nilo loquitur. Sic lib. II. in Rufin. 'duplicem fossam non exsuperabile vallum Asperat:' ut recte ibi Vaticanus, pro *fossa vallata*. lib. I. in Eutrop. 'Auroram sane quæ talia ferre Gaudeat, assuetas sceptris muliebribus urbes Possideant:' pro *Auroræ urbes*. sic vetus liber. lib. I. in Stilich. 'stabant rutili grex aureus anni.' quomodo legendum. Pleni hisce deliciis poëtæ. Virgil. Eclog. III. 'Infelix o semper oves pecus,' pro *ovium pecus:* ita meliores libri. Eclog. IX. 'Usque ad aquam et veteres jam fracta cacumina fagos,' non *veteris fagi*. Ecloga secunda dixerat: 'inter densas umbrosa cacumina fagos Assidue veniebat.' quæ egregie confirmant scriptam lectionem superioris loci. initio Æneid. 'Italiam fato profugus Lavinia venit Littora.' non *Laviniaque*. Georg. II. 'At rabidæ tigres absunt et sæva leones Semina.' non *leonum*. Sic tribus illis locis optimus ac vetustissimus Mediceus: similes mendas et in Ovidio deprehendimus, de quibus ad illum poëtam. mox *Irrumpit* non *Irrupit* sec. Vatican. *supernas fores* unus Med. non *superbas*. *supernas plagas* alibi etiam dixit pro *superas*. hoc tamen loco nihil temere mutem. Virgil. Æn. VIII. 'foribusque affixa superbis Ora virum tristi pendebant pallida tabo.' Statius, Theb. II. 'foribusque immissa superbis Unda fremit vulgi.' Seneca Hercule Furenti quoque Statius Epithalamio Stellæ: 'thalamique egressa superbum Limen.' Vide Gronovium ad Senecæ Tragœdias, p. 350. 'Irrupit clamore fores' Statianum hemistichium est Theb. VI. *D. Heins.*

140 *Avulso nexu*] Catena Elementorum, et vinculo, quo attinetur rerum omnium ordo. *Fœdera Mundi* vocat priore in Rufinum. Intelligit autem irrefutabile sapientiæ divinæ argumentum, maris fluctus littora sua servare. *Barth.*

142 *Veniunt prærupta Pachyno Æquora*] *Prorupta* opinor vel invitis membranis, quomodo apud Maronem: 'Unde per ora novem vasto cum murmure montis It mare proruptum.' Adeantur quæ annotamus libro II. in Stilichonem, vs. 462. *D. Heins.*

Pachyno] A Sicilia usque tempestas

veniat Africam superfusura. De ustis vel calore incultis ejus Libyæ locis, de qua hic sermo, lege Lucanum, lib. IX. *Barth.*

145 *Illa perustæ*] *Præustæ* prior Leid. et Oiselianus. Sequenti versu *medio calore non nimio* Patavinus Ecclesiæ Cathedr. quod si sequamur, mox pro *medius* cum scriptis nonnullis *melius flag. Olympi* sit legendum: vide quæ noto ad lib. II. de Rapt. vs. 106. *D. Heins.*

148 *Medius flagrantis Olympi limes*] Zonam torridam dicit, nimio æstu inhabitabilem, quæ media cæterarum. Ovidius: 'Utque duæ dextra cœlum totidemque sinistra Parte tenent Zonæ; quinta est ardentior illis.' *Barth.*

150 *Dominetur aratris*] *Aristis* bene scripti meliores: ne bis idem dicat. primus tamen et tert. Vatic. *aratris.* etiam Oiselianus. *D. Heins.*

151 *Dipsades*] Serpentum genus, descriptum Nicandro et Lucano. Dictum a siti, quia dipsade percussi proni se in fluvios abjiciunt, donec rumpentur, humorem in se rapientes.

Dipsades et cerastas] Junguntur pro summe maleficis etiam Lucano: 'pro Cæsare pugnant Dipsades, et peragunt civilia bella cerastæ.' *Barth.*

153 *Gildoni fœcunda fui*] Ovidii, 'Æacidæ fœcunda fui:' postea pro *tot annis* prim. Vatic. *annos.* recte. supra: 'ideone tot annos Flebile cum tumida bellum Carthagine gessi?' atque alibi non semel. mox *tenetur* pro *tenemur* probe idem Vatic. et tres alii, modo distinctio mutetur: *transcripsit* quoque pró *transcribit* Gyrald. et *Exilis fundi* non *Exigui* Putean. cum Florent. S. Marci. *D. Heins.*

155 *Nostris jam luctibus ille Consenuit*] *Consuevit* prim. Vaticanus pro diversa lectione. eleganter. *Idem.*

157 *Utinam regnum*] In quo sane tamen *majestas aliqua foret.* Et Africæ non inusitatum parere Regibus. Nunc inhonoro Latroni sine omni sceptro parendum dolet.

Privato jure] Usurpabat enim Gildo provinciam, more potius licentiaque gentili, quam imperio legitimo. *Barth.*

158 *Fundi*] Ut vilem etiam nostri pessessionem habeat Dominus vecors et ineptus. *Idem.*

159 *Barce*] Oppidum Pentapolitanæ provinciæ. *Idem.*

160 *Parætonio*] Ægyptiaco. Stephanus urbem vicinam Alexandriæ locat. *Idem.*

161 *Pars tertia mundi*] Ambiguum hoc multis. Nam Africam veteres Geographi adjiciebant Europæ. *Idem.*

162 *Distantibus idem Inter se vitiis cinctus*] Avaritia et prodigalitate. *Idem.*

165 *Morientibus hæres*] Modus exquirendarum divitiarum et sumtuum prodigalitati Regiæ. *Idem.*

166 *Virginibus raptor*] *Tyranni* est omnem necessitudinem naturæ nihili facere et delere. *Idem.*

167 *Nulla quies*] Ut malefactoribus usu venire solet. Salustius de Catilina: 'Animus impurus, diis hominibusque infestus, neque vigiliis neque quietibus sedari poterat.' *Idem.*

168 *Dies*] Ob Proscriptiones, eque bonis ejectiones. *Idem.*

170 *Pulsatur*] Evertitur, conficitur. Sæpe sic plagæ corporis ad fortunarum animique læsiones ab scriptoribus transferuntur. *Idem.*

171 *Accitus conviva perit*] *Ascitus* in Pricæano, et Bononiensi: rectius. etiam in Helmæstadiensi: apud Statium Hercule Surrentino: 'Qua pater æthereus, mensisque adscita deorum Turba, et ab excelso veniat soror hospita templo:' ubi pari modo in vulgatis codicibus peccatur: *acciri* tamen *in convivium* legi apud Dictyn Cretensem, libro VI. 'Qua tempestate multi undique reges acciti domum Chironis, inter ipsas epulas novam nuptam magnis laudibus veluti deam celebraverant.' Ausonius Periocha Odysseæ VII. 'Accito ad con-

vivium Ulysse.' *D. Heins.*

Mors nulla refugit Artificem] Hoc est, nemo tam callidus tamque cautus est qui artificem cædis fugerit, excogitatis omnibus viis et speciebus mortis. Potest intelligi animi barbari delectatio in cædibus miserorum: quo spectavit forte vox Neronis jam se interemturi, *Qualis artifex pereo!* Barth.

173 *Ignota novercis Gramina*] *Omnia* iniquitate insidiisque nocentia, novercis æquiparantur. Sic iniqua infestaque loca agrorum. Insidiæ, et lethalia novercarum gramina singularis malitiæ proverbium fecerunt. Horatius: 'Quid ut noverca me intueris?' Ovidius: 'Horrida terribiles miscent aconita novercæ.' *Idem.*

174 *Gramina*] Venenatas herbas. *Idem.*

175 *Liberiusque gemat*] Sic a tyrannis ob lachrymas exstinctos homines legimus, idque matrem, ob defletum filium.

Dapibus crudelis in ipsis] Exemplo Caligulæ. Suetonius, cap. 32. *Barth.*

Dapibus crudelis] Tales fuere boleti olim, deorum cibus. *Claver.*

Dapibus crudelis in ipsis] *Crudelis herilem* Reg. et Oxon. placet. mox pro *intentos capiti* cum primo Vaticano decem alii, *lateri*. et sex *urget* pro *ardet*. D. Heins.

177 *Fixus quisque toro*] Attonito et devotato velut animo. Hoc enim genus cogitationum animum clavis velut defigit. Sic defiguntur animo attoniti, incantati. Valerius Flaccus, lib. VI. 'Hac tunc attonitos facie defixerat hostes.' *Barth.*

178 *Carnifices epulas*] Mortis non securas. Modo dixit cædis fuisse genus, acciri ad epulas tyranni.

Incertaque pocula] Metu veneni: quod ubique promtum tyrannis medicamentum. Ferebant secum parata venena Reges in omnem casum Fortunæ; ne necesse haberent hostium potestati succedere. *Barth.*

180 *Tartareo paratu*] Qui ad Tartara ducat, mortifero. *Idem.*

182 *Vino calefacta Venus*] Sine Cerere enim et Libero friget *Venus*. Ita scite Varro vinum suscitabulum Veneris vocat. *Idem.*

184 *Crinitos inter famulos*] Comta ministeria. *Idem.*

Pubemque canoram] *Decoram* prim. Vatic. et decem alii: *plebemque* tres. *D. Heins.*

185 *Orbatas jubet ire nurus*] Nurus Poëtis omnes fœminas signant. *Barth.*

186 *Arridere*] Non minus crudele factum Imperatoris illius, qui parentes filiorum supplicio interesse cogebat. *Claver.*

187 *Profuit*] *Præstitit* unus Ambros. et sic in margine primi Vaticani manu viri docti erat castigatum: non sequor. *τὸ plus* subintelligitur. lib. II. in Eutrop. 'Concessoque cupit vixisse colonus, Quam dominus rapto,' id est, magis cupit: ita passim scriptores. *D. Heins.*

Siculi mugitus ferre juvenci] Nota res. Illud non indignum observatione, posteriorum seculorum tyrannos idem supplicium usurpasse. *Barth.*

188 *Quam tales*] Omissa est vocula *potius*. Libro II. in Eutropium: 'concessoque cupit vixisse colonus, Quam Dominus rapto.' Vide ibi notata. *Idem.*

Quam] Id est, potius quam: sed enim *profuit*, quod supra, nescio quam vim habet. Dixit vero Livius: 'Orationem precibus quam jurgio similem.' Tacit. 'Pacem quam bellum optabant.' *Claver.*

Choros] Saltationes cantusque quos modo dixit: pietatis scriptores in universum hoc genus nocturnarum insaniarum exsecrabile habent. *Barth.*

190 *Media Carthagine ductæ*] Extractæ. *Barth.*

191 *Connubia*] Concubitus. Vel et conjugia indigna. *Idem.*

193 *Ingerit*] Invitis, et contra omnia facientibus.

Discolor] Nigrior parentibus. *Barth.*

Discolor infans] *Degener* Isingrin. prim. Vatic. aliique sex. *D. Heins.*

195 *Peditum præcurrunt agmina longe*] Ut Romanum Principem cursores. *Barth.*

197 *Proturbat avita*] Non *perturbat*, conjectura Raphelengii: confirmant aliquot ex nostris, etiam prim. Vaticanus.

200 *Fas erit*] Metuo ne hæc turbata sint. Ambros. optimæ notæ: *Fas erit?—Errantesque solo natali reddere cives:* in priore versu hiatus relictus erat. Moreti, et sec. Vatic. *Fas erit atque solo natali.* Tholos. *Fas erit errantes natali.* Regius, *me reddere.* Med. et Rottendorphian. *mihi:* latet aliquid: mox *ni Jupiter*, non *nisi*, præstantiores aliquot cum primo Vaticano: idem Vatic. pro diversa lectione paulo post *patiemur inultas*, non *inultam.* D. Heins.

201 *Iret adhuc in verba dolor*] Erumperet. *Barth.*

202 *Voces adamante notabat Atropos*] Parcas Jovi amanuenses et dictorum ejus exscriptrices facit antiquitas, ut scilicet in fatorum illico numerum venirent quæ elocutus esset summus Deorum. Nam verba Jovis fata irrevocabilia. *Idem.*

204 *Nec te, Roma, diu*] Verba summam Majestatem spirantia. *Idem.*

205 *Honorius*] Non ego, ait, sed mihi majestate proximus Romanus princeps. *Idem.*

206 *Securæ*] Æternitatem Romano Imperio spondet.

Vestrum tenorem] Jugis constantia, *tenor.* 'Fortunæ tenor' Petronio perpetua ejus inconstantia. *Barth.*

208 *Afflavit Romam meliore juventa*] Deorum spirabili afflatu vegetari, reflorescere omnia, traditio vetus.

Meliore juventa] Ætates urbibus, instar hominum, adscribi, notatum jam aliis. *Barth.*

211 *Erexit galeam*] Ipsa armatura, ipse homo, cristis crescere videtur. *Idem.*

213 *Humentes Noctis equos*] Ab rore nocturno. Virgilius: 'et jam nox humida cœlo Præcipitat.' Noctis auriga autem somnus. *Idem.*

214 *Volvebat sidera cursu*] *Curru* Gyrald. prim. Vatic. et tres alii: sic et Nocti suus apud poëtas currus: unus Ambros. *lapsu.* Pro *conus* prim. Vatic. et sex ex nostris *cornus* paulo ante: galeæ enim jam meminerat. Puto scribendum *Lævis et excussa:* non *Et levis: læve* enim et *rubigine scabrum* contraria. Naso in Fastis, lib. IV. 'Aspera Rubigo parcas Cerealibus herbis, Et tremat in summa læve cacumen humo.' *D. Heins.*

215 *Divorum proceres*] Ambitio hominis! Nec communes Deos facit suos Principes.

Majorque minorque] *Seniorque* prim. Vatican. et octo alii ex nostris: ut infra: 'Italas senior tendebat in oras.' VI. Cons. Honor. 'Seniore supernas Jam repetente plagas.' *D. Heins.*

Majorque minorque] Pater et avus Honorii. *Barth.*

Majorque minorque] Intellige Theodosium comitem, avum Arcadii et Honorii, qui divinis fere honoribus consecratus est, quia, ut ex Drepanio loquar, debuerat esse Imperator. At Valens, audita aruspicum designatione, super literis Θ. E. O. Δ. plurimos quorum nomina ab iis incipiebant morte mulctavit, inter quos huic Theodosio majori, qui jam invidia similium obterebatur, caput abstulit Carthagine. Fuit autem vir bello strenuus, et cujus laudibus L. Pacati oratio et Ammiani paginæ quasi gestiant. *Claver.*

219 *Sic cum præcipites*] Navi comparatur Respublica. Sic Imperator navis magistro. *Barth.*

Sic cum præcipites] Hæc comparatio visa est quibusdam nimis frigida et exsanguis. *Claver.*

Artem] Moderandæ navis scientiam. *Barth.*

220 *Verbera mutat*] Non *motat* vel *mutat*, libri meliores, et sic ex conjectura Raphelengius: pro *descensura ratis* quartus Vaticanus *Descessura*. Forte *desessura*, a desidendo, proprio hac in re verbo. Rottendorph. *Defensura*. 'In campum desidit apex' in antiquis membranis habuimus Epithal. Honorii, vs. 26. de navibus III. Cons. Honorii: 'Succensæ sedere rates.' Naso, IV. Fast. 'Sedit limoso pressa carina vado.' Videantur annotata nostra ad tertium Æneidos Virgilianæ, v. 555. ubi id ipsum verbum revocabimus. *D. Heins.*

221 *Cæca sub nocte*] Caligine, aut vera nocte. *Barth.*

222 *Ledæi sustentant*] Castor et Pollux Spartæ ex Jove et Leda prognati. Seneca: 'geminum Tyndaridæ genus Succurrunt timidis sidera navibus.' *Idem.*

223 *Circulus ut pateat Lunæ*] Ultimus ætheriorum, sub quo demum omnia morti obnoxia. *Idem.*

224 *Ad oras*] *In oras*, et mox *simul ac*, non *simul ut*, Gyrald. aliique. *D. Heins.*

225 *Bosporus arctas*] *Bosporos* prim. Vatic. et excerpta Pomponii. *Idem.*

Bosphorus] Descriptio Byzantii visenda apud Xiphilinum Severo. *Barth.*

226 *Arcadii*] Hic Princeps non adeo fuit laudatus: nam vel a puero nescio quid sinistri exercuit. *Claver.*

Urbi Eoa] Romæ Orientali. *Barth.*

228 *Permixto tremuerunt gaudia fletu*] Ut solet insperata gaudia sequi fons lachrymarum. *Idem.*

230 *O mihi post Alpes nunc*] Post eas summo labore emensas. *Idem.*

231 *Unde tuis optatus ades*] Ex Maroniano Ænea II. Æneid. 'O Lux Dardaniæ, spes o fidissima Teucrum, Quæ tantæ tenuere moræ, quibus, Hector, ab oris Exspectate venis?' &c. *Idem.*

232 *Feræ*] Plurimas barbaras gentes et ante Principatum et ejus initiis domuit Theodosius. *Idem.*

233 *Præsidium*] *Tutela*, confugium. Horatius: 'O et præsidium et dulce decus meum.' *Idem.*

234 *Lugentque pium*] Clementem: quali Principe mortuo luget mundus.

Fortemque requirunt] Ob tumultus secutos. Quos compescuit tamen egregie Stilicho. *Barth.*

Lugentque pium fortemque requirunt] *Longeque pium* prim. Vatic. et Pricæanus a manu prima: neque aliter Oiselianus: pro, longum: Gigantomachia: 'nec te Proserpina longe Umbrosæ tenuere fores:' infra hoc ipso libro: 'in solis longe fiducia telis.' *D. Heins.*

235 *Rupit suspiria*] Ex imo pectore. *Barth.*

236 *Hoc erat in fratres*] *In fatis*, Regius, Pomponii et Gevartii excerpta. Ovid. Trist. 'Ergo erat in fatis Scythiam quoque visere nostris?' Lib. I. Metam. 'Esse quoque in fatis reminiscitur affore tempus.' Lib. I. Fast. 'Sic erat in fatis: nec te tua culpa fugavit:' nihil tamen mutandum: paulo aliter secundis curis hæc distinguit Barthius. *D. Heins.*

Hoc erat] Ironica indignatio abrupto sermone. Virgil. Æn. II. 'Hoc erat, alma parens, quod me per tela, per enses, Eripis!'

Medio] Interveniente, conciliante. *Barth.*

237 *Germanaque dissidet aula*] Una, totius mundi rectrix, a consensu fratrum. *Idem.*

238 *Tanti sit palma furoris*] Discordiæ tantæ, tantorum odiorum concussionumque Mundi pretium sit salus Gildonis, impetente Honorio, defendente Arcadio. *Idem.*

Fit causa furoris] *Sit palma* Gyrald. et quatuordecim alii: bene. *D. Heins.*

239 *Egregius morum*] Mores, omne genus virtutis.

Magno] Magno pretio. Maro:

'magnoque optaverit emtum, Intactum Pallanta.' *Barth.*

240 *Pietas infracta*] Contusa, confracta; particula enim auget vim verbi.

Recedat] In vicem ejus objecto odio, terrarumque orbe civilibus dissidiis discusso. Sane felicitas fuit seculi compositum hoc bellum. *Barth.*

Infracta recedat] *A fratre* Isingrin. prior Leid. Pricæan. et unus Petav. prim. Vatic. cum decem aliis *in fratre: fraterna* scribendum puto. Barthius vulgatam scripturam tuetur. *D. Heins.*

241 *In primo genitore*] Considera, inquit, merita, sive virtutes, Gildonis: in me primum, parente tuo. Loquitur bellum civile cum Maximo et Victore, insigni virtute Theodosii confectum. *Barth.*

242 *Dissidium*] *Discidium* pri. Vatican. aliique plurimi: sed frustra. paulo ante habuimus, 'mundus germanaque dissidet aula.' *D. Heins.*

Sub ictu] Sortis nimirum. Locutio proverbialis: Sub uno ictu esse omnia. Ictus enim subita et improvisa percussio. *Barth.*

245 *Auxilio favere Getæ*] *Fovere* Ald. et scripti aliquot cum prim. Vatic. Lucan. 'Votis tua fovimus arma.' Barthius tamen pro vulgàta scriptura digladiatur: superiori versu, *qui non adjuvit* unus Medic. concinne: ut et Palatinus: *egentem auxilio* præterea, non *euntem*, unus Ambros. Naso Trist. I. El. IV. 'Causa mea est melior, qui non contraria fovi Arma.' *D. Heins.*

247 *Fluitante fide*] Ambigua, instabili. *Barth.*

Si signa petisset] *Tulisset* duo Med. et Palat. ut lib. II. de Rapt. *signa Deis adversa tuli:* mox *detecto* legendum cum omnibus scriptis. nisi quod primus Vaticanus *defecto:* hoc est, defectionem molito: minus dolerem, si palam a me defecisset, seque hostem meum esset professus. Isingrin. *defenso:* in Oiseliano etiam *defecto.* Raphelengius Delrium secutus *dejecto:* frustra. Nihil hic difficultatis. Detectum hostem vocat apertum, non occultum: nec damnandum τὸ *defecto.* D. Heins.

248 *Obvia*] Contraria. *Barth.*

Obvia detecto] Hoc dicere voluit: Si, debellatis hostibus, obviam mihi progressus, gratam sibi meam victoriam fuisse significasset; minus illi succenserem. Quid subaudiatur, nemo non videt. *Delrio.*

249 *Restitit, &c.*] Medium se gerendo, ut ait Livius, hæc illave defensurus, prout invaluissent. Arma aperta palam vites, ait Tacitus, fraus et dolus occulta, eoque inevitabilia. *Claver.*

In speculis fati] Speculabundus Fortunam, et ad ejus momenta fidem collibrans. Natum a speculatoribus, qui locis tutis et altis dispositi nunciabant advenientem hostem. *Barth.*

250 *Libravit geminas eventu judice vires*] Quo fortuna partium, eodem ejus inclinabat favor. *Idem.*

251 *Ad rerum momenta*] Libra velut præsente. *Momenta,* nutus et renutus. *Idem.*

252 *Fortuna simul cum Marte pependit*] Martem enim Fortunæ, hoc est, consilia sua eventui apta habuit Gildo, ut sermocinatur Theodosius. Noster codex etiam erectiorem sententiam præfert, in hæc verba: 'Victori; cum Marte simul Fortuna pependit.' Qua verborum collocatione etiam lucidior sententia. Fortunam suam Marti dubio applicavit; hoc est, fidei, quam mihi debebat, rationem prorsus nullam habuit. *Idem.*

Simul cum Marte pependit] *Mente* Gyrald. et sex alii cum excerptis Pomponii Vatican. quod damnat Barthius. *prior cum mente* Mazarin. Mox *Etsi* pro *O si* idem Gyrald. et octodecim ex nostris: ac primæ Edd. Excerpta Put. *At si.* Forte *Quod si.* nam quartus Vatican. *Ut si.* D. Heins.

253 *Cupidis astris*] Sic blandiuntur Principibus suis Poëtæ: Horatius ad

Augustum: 'Neve te nostris vitiis iniquum Ocior aura Tollat.' *Barth.*

254 *Exemplum sequerer Tulli*] Res gesta nota. Vide Livium, Florum. *Dumis laniatum* ait Claudianus quod raptus equis per loca senta, flagris ante cæsus. Fufetium scribendum, non Sufetium, docuerunt pridem docti viri. *Idem.*

255 *Aptarem membra quadrigis*] Aptandi verbum in deliciis Claudiano novi: hic tamen *raptarem* malim: quod Rubenii excerpta confirmant, et prima editio. Virgil. 'Raptabatque viri mendacis viscera Tullus.' idem de Hectore: 'Raptatus bijugis ceu quondam.' Vetus poëta apud Ciceronem, libro I. Tusc. Quæst. 'Vidi, videre quod me passa ægerrume, Hectorem quadrijugo curru raptarier.' noster lib. I. in Stilich. 'Tu neque vesano raptas venalia curru Funera.' *D. Heins.*

257 *En iterum calcat*] *Nunc iterum* prim. Vatic. et potior cæterorum pars. *Idem.*

Calcat] Responsa ut Principis, vel et Dei. *Calcat*, cum contumelia negligit et proculcat. *Barth.*

258 *Post patrem fratremque*] Deceptos et delusos, quia crediderunt. Perfidia Gildonis toto hoc opere traducitur, cum infamia gentis. Sequentia clare docent, Arcadio addere voluisse Gildonem detractam Honorio partem. *Idem.*

259 *Inque tuam sortem*] Partem Imperii Paterni. Ab Eutropio Eunucho totum hoc fuisse, et ejus instinctu Honorium voluisse Africa intervertere Gildonem, scriptor Zosimus. *Idem.*

260 *Mercede placebit Proditio*] *Seditio* prim. Vatic. pro diversa scriptura: quomodo et sex alii. Forte *Deditio*: sic et peccatum Præfatione libri II. in Eutropium. præcedentia confirmant. *Proditio* minus hic ferenda, quia *proditor* paulo ante præcessit. *D. Heins.*

261 *Læsi fratris*] Honorii. Quem ob crimen fugisse dicit Gildonem. Intellige fratris liberos cæsos.

Transfuga] Ob id minime carus habendus. *Barth.*

262 *Levis ingenio*] Ut probatum scelere in ipsum Theodosium jam commemorato.

Discrimine summo] Licet adeo, inquit, res nostræ fuerint accisæ, ut dubiis nobis de vita periculis eximenda, jamque sub ictu lethi constitutis, immineant extrema omnia, tamen antiquis moribus salus non placeat quam attulerit proditor. *Barth.*

263 *Suspensa morte*] Tamdiu dilata. Licet, inquit, aliquando necessario utamur proditore, tamen, pulsis malis, luce recepta, illum odimus, et pœnæ etiam subdimus. *Idem.*

Suspensa morte salutem] *Suspensam* malo cum uno Ambros. et *nusquam* pro *nunquam* cum priore Leid. *D. Heins.*

264 *Nunquam gratus erit*] Proditor ipse nunquam poterit amari.

Luce reperta] Reparata. *Barth.*

Damnamus luce reperta] Gyrald. Isingrin. et quatuor alii, *recepta*. neque aliter diversa scriptura prim. Vaticani: quod secutus Raphelengius. nihil temere mutem. Virg. Æn. IV. vs. 14. a fine: 'Quæsivit cœlo lucem, ingemuitque reperta:' sic 'fraude reperta' libro I. in Eutrop. 'nec fraude reperta Cautior elusi fremitus vitare mariti.' et libro II. vs. 589. 'hac fraude reperta,' non *arte*: ex antiquis membranis. Statius, Theb. X. 'subitus mox fraude reperta Exclamat.' Theb. VI. 'fraude reperta Raptus in excelsum.' de Antæo. *D. Heins.*

265 *Nec nos patimur committere tali Hoc genus emptori*] *Nec vos* cum Claveriana editione Barthius: quomodo tert. Vatic. sec. Ambros. et Mazarin. *Idem.*

Nec nos patimur] Hoc est, nostro lubitu, nostroque assensu nunquam Imperatorio generi vestro eam maculam inuretis, ut proditione alter

alterius velit partem divisi Imperii concerpere, ad seque transferre. Indignum nimirum facinus genere et indole Regia, suaque sobole, ait Theodosius. Potest et Eutropium turbarum redemtorem intelligere.

Committere emtori] Possunt referri hæc ad Eutropium. Committere emtori, si argutari velis, sit emere. *Barth.*

267 *Hic vendit*] *Hoc* scripti fere omnes: probe. pro *nec nos* duo *vos.* pro *committere*, unus Med. *concurrere.* hæc sana non videntur. *D. Heins.*

Vendit patriam] Summo a parricidio scelere. Patriæ enim a parentibus honor debetur summus.

Plerique in tempus abusi] Contestata res gentium historiis, proditores post operam suis moribus interemtos. *Barth.*

268 *Tenuit sic Graia Philippus Oppida*] In Oiseliano *renuit.* D. Heins.

269 *Pellæo libertas concidit auro*] Notæ artes Regis astutissimi, dictis etiam celebrata; ut cum nullum locum inexpugnabilem autumavit, quo adigi posset asellus auro onustus.

Pellæo] Per contemtum non raro nominatur Urbs ante Philippum et Alexandrum contemtum oppidum.

Auro] Notum Oraculum: Ἀργυρέαις λόγχαισι μάχου, καὶ πάντα κρατήσεις. *Barth.*

270 *Romani scelerum semper sprevere ministros*] Ferro enim et virtute, non auro et negotiationibus, bella gerebant. *Idem.*

273 *Petit*] Petiit. *Idem.*

274 *Patrare*] Conficere, perficere.

Per famuli nefas] At quis hic famulus? Explicant historici. A. Gell. 'regis Pyrrhi amicum,' lib. III. cap. 8. vocat. Valer. Antiati veteri historico 'Timochares Ambraciensis' dicitur. *Dempster.*

Ductosque Camillus] Historia apud Livium, lib. V. *Barth.*

275 *Pueros obsessæ, &c.*] Apud Florum narratur hæc hist.

277 *Moveat*] Concutiat, convellat.

Quod respuit alter in hostem] Scelus videlicet proditionis. *Barth.*

Quod respuit alter in hostem] *Quem* Lovan. Lego, *quem respuat*, vel, *quod respuat.* flagitium proditionis. pro *prælia solvant* prim. Vaticani discrepans scriptura *tollunt.* D. Heins.

279 *Condonat habenas*] *Cum tradit* plerique scripti, aut *cum tradat, cum donat, cum turbat, cum prodit*, et similia. Puto, *cum tradit*, vel *num tradit:* possit et *cur donat*, vel, *num.* Idem.

280 *Tanta provincia*] In alias sex divisa; Carthaginem, Numidiam, Tripolim, Byzantium, Mauritaniam Sitifensem, Mauritaniam Cæsariensem. *Barth.*

281 *Animus mutaverit anceps*] *Nutaverit* legendum cum melioribus libris. Aldus et scripti nonnulli *animum mutaverit:* unde *animum nutaverit* olim emendandum videbatur, quod Silium sic locutum existimarem l. I. 'Stantem pro muro et nutantem membra Caycum:' sic enim Oxon. liber, non *motantem*, vel *mutantem:* vel cum Colon. 'minitantem vana:' vel cum P. Victorio 'mutantem verba:' l. VI. 'Arduus ille super tumidis cervicibus altum Nutat utroque caput:' sic Colon. optimus: l. XVII. 'Quos ubi nutantes conspexit Amilcare cretus Terga fugæ:' quomodo prima editio, non *mutantes:* nunc accuratius loca illa perpendenti primo versu *nudantem membra*, et tertio *nudantes terga*, scribendum videtur. Est enim Virgilii illa imitatus Æneid. V. 'Et nunc terga fugæ nudant, nunc spicula vertunt Infensi.' medius versus distinctione post τὸ *super* juvandus. Ad Claudianum igitur ut revertamur, cum Lovan. *animis nutaverit* exhibeat, nullus dubito *animi nutaverit anceps* legendum: sic alibi, 'Ambiguus vitæ jacuit:' et 'Ergo animi victus:' et Cons. Manlii, v. 211. 'Sic patiens animi per tanta negotia liber Emergit:' quomodo vetus liber: nihil magis obvium: apud Apuleium in Metamorph. libris: Impos animi, infirmus, æger, saucius, vecors animi,

furens, externatus, attonitus animi, festinus, recreatus, tenellus animi: et similia. apud Maronem: fidens animi, amens, inops, infelix animi: furens, præceps, miseratus animi: egregius et præstans animi. apud Silium: ardens, æger, dispar, erectus, furens, turbatus animi. apud Statium: florens et eximius animi. apud Catullum, 'vagus animi,' Galliambo. apud nostrum, 'victus animi,' libro II. in Rufinum; libro II. in Eutropium, 'exiguus animi.' *D. Heins.*

282 *Refluum*] Instar reciprocantium fluctuum. *Barth.*

283 *Mauri fuit Africa munus*] Malim *fluit*, si superiori versu *refugum* pro *refluum* cum Tholosano legas. Posset et scribi *Maurique fit Africa munus.* Barthius vulgatum tuetur. *D. Heins.*

Mauri fuit] Portento enim simile aliquando fuisse Africam Latronis unius Mauritani donum. Munus ejus qui donat. *Barth.*

284 *Massylas fraudes, bilingues Insidias*] Afri omnes populi malignitatis et dolosorum animorum traducuntur. *Idem.*

Bilingues] Ambiguas. Aliud sensu, aliud lingua tenentes.

285 *Doli spirantia virus*] *Soli* cum scriptis et primis edd. legendum: ut apud Juvenal. Sat. III. 'facilem stillavit in aurem Exiguum de naturæ patriæque veneno:' vidit veram quoque scripturam secundis curis Barthius. *D. Heins.*

Verba doli spirantia] Totus Principis sermo in eo est, ut Afram omnem gentem, natura cœli, solique conditionibus perfidiæ infamet, filioque cavendam præpingat. *Barth.*

286 *Ne consanguineis certetur cominus armis*] Hoc enim agebat sive Gildo, sive per eum Eutropius, ut Honorium Arcadio committeret, ipse iis bellantibus securior foret, aut excusso jugo provincia abuteretur pro sua. Sane magna Honorii felicitas, nec sine causa tantopere alibi celebrata Orosio, qui interventu fortuito Masceleris tantis discriminibus tam repente emersit. *Idem.*

287 *Deprecor*] *Ne, precor*, prim. Vatic. et viginti alii: optime: imitatus illa: 'Ne, pueri, ne tanta animis assuescite bella.' Videantur quæ notamus ad Epist. Heroid. XVI. Nasonis. *D. Heins.*

288 *In Mauros hoc crimen eat*] Oppositis fratribus. Id factum sane, cum, pacatis Romanis, Mauros fratres fratricidium colliserit. *Barth.*

289 *Molitur*] Malo *molitus: devotior* pro *devinctior* Ald. et Patav. recte: amat enim eam vocem noster. *D. Heins.*

292 *Cum divus abirem*] Nota consecratio. Quibus ad suum usque Principibus contigerit diligenter notat Eutropius. Donum Principum sequentium, tyrannis nunquam datum.

Abirem] Statione cederem. *Barth.*

293 *Res incompositas*] Sane ordinaturus adhuc Imperium, vix superato Eugenio Tyranno.

Tumidas] A mari male quiescente, quod tumere tum dicitur. *Barth.*

294 *Stringebat*] *Stringebant* lego cum uno Ambros. dictum alibi. *D. Heins.*

Etiamnum] Vetitos pace, tamen remanentibus odiis. *Barth.*

297 *Quiescet*] Lege *quiesset*, ut recte prim. Vatic. et alii aliquot, pro *quievisset*: sic *extinxem* pro *extinxissem* apud Virgil. et similia. Silius, lib. VIII. 'Ignosset, quamvis avide committere pugnam, Varroni, quicunque simul tot tela videret.' Inepte vulgo *ignoscet*. lib. XI. 'Tum deus ut liquidi discisset stagna profundi, Tellurisque globum media tellure locasset.' Sic optimus Coloniensis. Vulgati *discussit* et *ligasset*. lib. XVI. 'Vos hodie posco, superi; protraxtis ad arma Quod profugos, satis est:' ita idem codex. Perperam nunc legitur, 'protractus ad arma Quod profugus:' apud Maronem, 'pœnam traxe per

omnem' pro traxisse. *Æn.* xi. *Vixet* pro *Vixisset*: et *jusso* pro *jussero*: in hoc tamen Claudiani loco prim. Vatic. pro diversa lectione *quievit*: pro *quierit* puto. *D. Heins.*

298 *Quod libera tanti*] *Quid* cum membranis scribo. Barthius *ne libera* cum Cujacianis libris, et nonnullis editionibus. *Idem.*

300 *Metu*] Principis, qui compescere eos auctoritate poterat. Fuisse bellicorum et armorum peritum etiam hostili in eum alioquin animo, testatur Zosimus.

Dissensus acerbus Sed gravior consensus] Dissensus enim bellum inter fratres civile confecturus erat: Consensus novum omnino Principem illaturus, spreta stirpe Theodosii. *Barth.*

301 *Et gravior*] *Sed* scripti quidam. *D. Heins.*

302 *Tenerumque rudemque*] Non tamen usque adeo talem. Constat enim Arcadium natum esse triennio ante Imperium Theodosio collatum. Jam imperavit hic annos xvii. sex cum auctore suo Gratiano, undecim solus, et cum filiis: ut vigesimum ætatis annum egerit moriente patre. *Barth.*

303 *Veros Principis*] Qui non egerent Moderatoris. *Idem.*

304 *Quem tu tremuisse fateris*] Vide Zosimum. Sane magno malo fuisset ei citra Stilichonem Rufinus. *Idem.*

308 *Ceu præsens numenque*] Numina ubique præsentia etiam pagani fingebant omnia contueri.

Si tanta recusas] Si te non movent a sententia tot taliaque monita meritaque Stilichonis: reverentia tamen ejus moveare, a fovendo hoste publico, qui socer est fratri tuo, et sic tibi pene Pater. *Barth.*

Si tanta recusas] *Si jussa* Oxon. placet: sequenti versu *τὸ at* bis repetendum cum scriptis: perperam vulgo *aut*. D. Heins.

310 *Meæ Serenæ*] Fratris filiæ Honorii, nuptæ Stilichoni. *Barth.*

313 *Tulisset*] *Tulissent* rectius prior Leidens. duo Vaticani, et Pricæanus. *D. Heins.*

314 *Permitte*] Non obnitere. Dic pellat, aut ne obsta: res erit confecta. *Barth.*

315 *Ille licet sese*] Similia prorsus, iv. Cons. Hon. vs. 103.

318 *Consilium*] Prudentiam. Non abs re ubique in Stilichone a nostro commendatam.

In omnes Æqualem casus animum] Nullibi ad motus aut Fortunæ aut effectuum mutantem, aut secus agentem quam res postulet. *Barth.*

320 *Inveniet virtute viam*] Secundum tritum illud Nasonis: 'Invia virtuti nulla est via.' *Idem.*

Sic Divus, et inde] Malo, *at inde.*

324 *Tutior*] Porro non mutabilis. Negat postea fratris possessionem turbaturum. *Barth.*

325 *Longo sermone*] A tanto scilicet tempore. *Idem.*

Sermone volutant] *Retexunt* prim. Vatican. Putean. Oiselianus, et Patavin. probe: quo sensu sæpe Prudentius. Statius Theb. iii. 'multumque et ubique retexens Legatum sese Graia de gente petendis Isse super regnis:' libro ix. 'Sed memor Elysa regis, noxasque retexens Tydeos:' ubi nihil ex scriptis mutandum. pro *pervenit* mox idem Vatic. *convenit*: et *qua fusus*, non *quo*: *qua* pro ubi.

327 *Fusus Honorius ostro*] *Fortis* plerique libri: prior Moreti *fultus*: ut Nuptiis Honorii: 'hoc navigat ostro Fulta Venus:' apud Silium, lib. xi. 'Nec pudeat picto fultum jacuisse cubili:' hinc et *fulcrum*. Vide quæ notamus Epithalamio Honorii, vs. 151. Statius, Theb. ii. 'Regis Echionii stratis allapsus, ubi ingens Fuderat Assyriis exstructa tapetibus alto Membra toro.' *D. Heins.*

Ostro] Veste purpurea stragula. *Barth.*

328 *Carpebat somnos*] Verba inferunt sonum quodammodo suaviter dormientis.

Maria] Syllaba notanda. In Nuptiis: 'Mariæ sed luce minores Eligit ornatus.' Prudentius Psychomachia: 'Nec mea post Mariam potis es perfringere jura.' *Barth.*

330 *Devictos Mauros*] A Theodosii præcessoribus. Vide Ammianum. *Idem.*

Devictos tenuit fiducia Mauros] *Devictis tumuit fiducia Mauris* Gyrald. excerpta Læti, et quindecim alii, nisi quod in Regio *dementia.* Noster alibi: 'Tantane vos, inquit, Getici fiducia belli Erigit? hinc animo frustra tumuistis inani?' Val. Flacc. l. I. 'Sed non sponte feror, nec nunc mihi jungere montes Mens tumet.' Quod in *tamen* frustra mutant, lib. II. 'nec enim alma videri Jam tumet, aut tereti crinem subnectitur auro.' Ita locum vexatissimum corrigendum puto. Noster initio Cons. Manl. 'plausuve tumet clarescere vulgi:' quo modo vetus liber. Statius Achilleïd. lib. I. vs. 348. 'vestesque laten[illegible] Diducit, sparsumque tumet com[illegible] nere crinem.' ita testatur se in [illegible] tusto codice invenisse Cl. Grono[illegible] vulgati *studet*: sic et *fremere* c[illegible] finitivo apud eundem Statium [illegible] leïde: 'non aspera præbet Ora [illegible] dominique fremit captivus in[illegible] peria.' quomodo vetus exe[illegible] multi alii *gemit.* vulgati *negat* [illegible] tum *tenuit fiducia Mauros* ex [illegible] giliano potest defendi, Æneid [illegible] 'Tantane vos generis tenu[illegible] vestri?' *D. Heins.*

331 *Conjurat in arma*] Ne[illegible] bellum legitimum agnosce[illegible] rasse dicit. *Barth.*

332 *Progenies vesana Ju*[illegible] das dicit. Populi enim [illegible] rum soboles perhibentur[illegible]

333 *Firmumne jacent*[illegible] bellionem habes apu[illegible] Marcellinum, lib. XX[illegible] lib. IV. *Idem.*

Firmumne] Hic t[illegible] dens animi vel impu[illegible]

puram indueret. Exstat nummus ejus faciem præferens cum hac inscriptione, *Dn. Firmus* P. F. Aug. Hunc Theodosius comes debellavit. *Claver.*

Firmumne jacentem] Tres *fratremne.* cum Glossa, *Firmum.* D. Heins.

335 *Rursus habent*] *Avent* corrigit secundis curis Barthius. *Idem.*

Rursus avent] Conantur, cupiuntque tangere, nobisque ereptam sibi vindicare. *Barth.*

336 *Germani nec fata timet*] Fuit enim Gildo frater illius Firmi, qui non futili bello, in Africa Romanos appetivit. Ammia[illegible] XXIX. *Idem.*

337 *Notosque* [illegible] Accuratissimus scriptor [illegible] litarem vultus torvitatem [illegible] Theodosi[illegible] *Idem.*

338 *Meam* [illegible] tiam tenue[illegible] speciem. *Id*[illegible]

344 *Curru*[illegible] iumphan[illegible] ureis cin[illegible]

[illegible]

quid. nam vinus ferri non potest, cum videtur mox sequatur. an vinc destringere? sic et Rutilius castigandus Itinerarii libro secundo, suo initium, ubi pari modo cingere nunc circumfertur: 'Italiam rerum dominam qui stringere visu, Et totam pariter cernere mente velit.' posset et legi tenuis stringere. noster infra: 'quaecumque meo gens barbara nutu Stringitur, adveniat.' l. III. in Stilichon. 'Transvehitur Thuscus Apenninusque velatu Stringitur.' *D. Heins.*

360 *Infecta mapalia tabo*] Casae pastorum Libycorum. Festus: Mapalia casae P... appellantur, in quibus nihil est ... Leonem regem Animantum ... composuit, ut victoris au... *Barth.*

36... *...abae*] Quas irati Leones ...

36... *...Unguibus*] Venatores ... captum Leonem ... stringere. *Idem.*

... *Unguibus*] *Inge...* ...eti. bene. IV. C... ...ipatur purpura ... ...imastadiensis. ...

... *...uit*] Ali... ...rit prior ... ...

...

...ria IV.

... *Cuncta* ... alii: ... I. III. in ...

net generi.' Apuleius, Metam. III. 'Nam cum fere jam tertia vigilia scrupulosa diligentia cunctae civitatis ostiatim singula considerans circumirem.' Ita legendum. Paulo ante dixerat: 'Neque parva res, sed pacem cunctae civitatis respiciens.' lib. VIII. 'Civitas cuncta vacatur studio visionis.' Ita probe veteres libri. et cuncta perperam a vulgatis abest. *D. Heins.*

374 *Rhenum*] Germanos Gallosque Romanis militantes. *Barth.*

375 *Sedens*] Otiosus velut, et non habens quod agam. *Idem.*

377 *Alterius*] Valentiniani: cujus ut proprii filii, interfecto Gratiano, Regnum tutatus est Theodosius, sorore etiam in conjugium adscita, quae cum fratre et matre ad eum profugerat. *Idem.*

Alterius] Theodosius Imperator, ... grati animi et memor, Va... ...num juniorem, fratrem Gra... quo diadema Orientis acce... ...armata in integrum restituit, ... interfecto: dein secundo Al... ...git ipsius ulciscendi causa, et ...laturus Eugenium. Vide Sidon. ...r.

378 *Nos praeda faciles insultandique ...mus*] *Insultandaeque.* Palatinus. *Heins.*

380 *Tubam*] Conflictum Bellicum, tuba commissum. *Barth.*

381 *Auferet*] Velut dolo. *Idem.*

Auferet ignavus] Sic Raphelengius cum Isingr. prim. Vatican. et Putean. Vulgo *Afferet*. Lego *Au feret*. Posset etiam reponi, *Ut ferat ignavus?* quod indignantis est. *fati* etiam pro *lethi* prior Moreti. et *decernet* scripti omnes. et *Chaos miscebis* non *miscebit* Palat. *D. Heins.*

382 *Dece...* ...*vius inde, Hinc Gildo*] ... ...mini obscuro a ... *...arth.*

... ...] Alibi idem ... ...a constare.'

... *...entia famam*] *Mi-*

Mariæ] Syllaba notanda. In Nuptiis: 'Mariæ sed luce minores Eligit ornatus.' Prudentius Psychomachia: 'Nec mea post Mariam potis es perfringere jura.' *Barth.*

330 *Devictos Mauros*] A Theodosii præcessoribus. Vide Ammianum. *Idem.*

Devictos tenuit fiducia Mauros] *Devictis tumuit fiducia Mauris* Gyrald. excerpta Læti, et quindecim alii, nisi quod in Regio *dementia.* Noster alibi: 'Tantane vos, inquit, Getici fiducia belli Erigit? hinc animo frustra tumuistis inani?' Val. Flacc. l. I. 'Sed non sponte feror, nec nunc mihi jungere montes Mens tumet.' Quod in *tamen* frustra mutant, lib. II. 'nec enim alma videri Jam tumet, aut tereti crinem subnectitur auro.' Ita locum vexatissimum corrigendum puto. Noster initio Cons. Manl. 'plausuve tumet clarescere vulgi:' quomodo vetus liber. Statius Achilleïde, lib. I. vs. 348. 'vestesque latentes Diducit, sparsumque tumet componere crinem.' ita testatur se in vetusto codice invenisse Cl. Gronovius: vulgati *studet:* sic et *fremere* cum infinitivo apud eundem Statium Achilleïde: 'non aspera præbet Ora lupis, dominique fremit captivus inire Imperia.' quomodo vetus exemplar. multi alii *gemit.* vulgati *negat.* vulgatum *tenuit fiducia Mauros* ex illo Virgiliano potest defendi, Æneid. primo: 'Tantane vos generis tenuit fiducia vestri?' *D. Heins.*

331 *Conjurat in arma*] Ne videatur bellum legitimum agnoscere, conjurasse dicit. *Barth.*

332 *Progenies vesana Jubæ*] Numidas dicit. Populi enim Regum suorum soboles perhibentur. *Idem.*

333 *Firmumne jacentem*] Firmi rebellionem habes apud Ammianum Marcellinum, lib. XXIX. Zosimum, lib. IV. *Idem.*

Firmumne] Hic tyrannus adeo fidens animi vel impudens fuit, ut purpuram indueret. Exstat nummus ejus faciem præferens cum hac inscriptione, *Dn. Firmus* P. F. AUG. Hunc Theodosius comes debellavit. *Claver.*

Firmumne jacentem] Tres *fratremne.* cum Glossa, *Firmum.* D. Heins.

335 *Rursus habent*] *Avent* corrigit secundis curis Barthius. *Idem.*

Rursus avent] Conantur, cupiuntque tangere, nobisque ereptam sibi vindicare. *Barth.*

336 *Germani nec fata timet*] Fuit enim Gildo frater illius Firmi, qui non futili bello, in Africa Romanos appetivit. Ammianus, l. XXIX. *Idem.*

337 *Notosque senex*] Accuratissimus scriptor alludit militarem vultus torvitatem in seniore Theodosio. *Idem.*

338 *Meam umbram*] Etiam tenuem speciem. *Idem.*

344 *Currus*] Currus triumphantium laureis cincti. *Idem.*

346 *Dii bene*] Bene, ait, tibi consuluerunt, parem meæ gloriam conferentes, dum, ætatis tanto spatio interlabente, alterum ex fratribus mihi dederunt triumphandum, alterum servarunt tibi. Triginta circiter anni has victorias sunt interlapsi. *Idem.*

348 *Dixit, et afflatus*] *Affatus* Livineius notis in Propertium legi jubet. quomodo et in ora codicis sui idem notarat. quod Tholosanus liber confirmat. nihil mutandum tamen. Umbra Anchisæ, Æn. V. 'Jamque vale. torquet medios nox humida cursus, Et me sævus equis Oriens afflavit anhelis. Dixerat; et tenues fugit, ceu fumus, in auras.' quæ noster procul dubio respexit. Idyllio de Phœnice, 'longeque coruscis Nox afflata rotis.' *D. Heins.*

349 *Immanibus*] Prægrandibus. *Barth.*

354 *Sancte pater*] Venerande. *Idem.*

356 *Venatu cingere saltus*] *Visus destringere saltus* prim. Vatic. Isingr. et quinque alii ex nostris. Latet ali-

quid. nam *visus* ferri non potest, cum *videbar* mox sequatur. an *visu destringere?* sic et Rutilius castigandus Itinerarii libro secundo, sub initium, ubi pari modo *cingere* nunc circumfertur: 'Italiam rerum dominam qui stringere visu, Et totam pariter cernere mente velit.' posset et legi *venatu stringere*. noster infra: 'quæcumque meo gens barbara nutu Stringitur, adveniat.' l. II. in Stilichon. 'Transvehitur Thuscos Apenninusque volatu Stringitur.' *D. Heins.*

360 *Infecta mapalia tabo*] Casæ pastorum Libycorum. Festus: Mapalia casæ Pœnicæ appellantur, in quibus nihil est secreti. Leonem regem Animantum, Gildoni componit, ut victoris augeat gloriam. *Barth.*

364 *Defluxere jubæ*] Quas irati Leones erigunt. *Idem.*

365 *Injecta vincla Unguibus*] Venatorum veterum mos, captum Leonem quadrupedem constringere. *Idem.*

Injectaque vincla Unguibus] *Ingestaque* septem scripti. bene. IV. Cons. Hon. 'ingesto crispatur purpura vento.' *incensa* Helmæstadiensis. *D. Heins.*

368 *Hortator me cogit*] Alii *Hortatu*. *Hortatu me tangit* prior Leid. venuste, pro *quonam usque remoti;* olim *remissi* legebam, ut alibi, *me nimium junxere remisso Fata viro:* quod confirmavit postea Rottendorphianus liber. 'posito remissa luctu' apud Statium Lucani Genethliaco. prior Moreti et Farnesianus, *morati*. paulo post *pelagi minas* non *moras* scripti plerique. Lucan. l. v. 'nubila nusquam Undarumque minæ.' aliter tamen prim. Vatic. *Idem.*

Hortator] Auctor, Impulsor. *Barthius.*

370 *Transmittere primus*] Paria IV. Consulatu. *Idem.*

372 *Germania tota feratur*] *Cuncta* Gyrald. prim. Vatic. et quatuor alii: sic alibi 'cuncta vetustas.' et l. II. in Eutrop. 'unaque cuncto Pœna manet generi.' Apuleius, Metam. III. 'Nam cum fere jam tertia vigilia scrupulosa diligentia cunctæ civitatis ostiatim singula considerans circumirem.' Ita legendum. Paulo ante dixerat: 'Neque parva res, sed pacem cunctæ civitatis respiciens.' lib. VIII. 'Civitas cuncta vacuatur studio visionis.' Ita probe veteres libri. τὸ *cuncta* perperam a vulgatis abest. *D. Heins.*

374 *Rhenum*] Germanos Gallosque Romanis militantes. *Barth.*

375 *Sedens*] Otiosus velut, et non habens quod agam. *Idem.*

377 *Alterius*] Valentiniani: cujus ut proprii filii, interfecto Gratiano, Regnum tutatus est Theodosius, sorore etiam in conjugium adscita, quæ cum fratre et matre ad eum profugerat. *Idem.*

Alterius] Theodosius Imperator, princeps grati animi et memor, Valentinianum juniorem, fratrem Gratiani (a quo diadema Orientis accepit) vi armata in integrum restituit, Maximo interfecto: dein secundo Alpes fregit ipsius ulciscendi causa, et debellaturus Eugenium. Vide Sidon. *Claver.*

378 *Nos prædæ faciles insultandique jacemus*] *Insultandæque*. Palatinus. *D. Heins.*

380 *Tubam*] Conflictum Bellicum, tuba commissum. *Barth.*

381 *Auferet*] Velut dolo. *Idem.*

Auferet ignavus] Sic Raphelengius cum Isingr. prim. Vatican. et Putean. Vulgo *Afferet*. Lego *An feret*. Posset etiam reponi, *Ut ferat ignavus?* quod indignantis est. *fati* etiam pro *lethi* prior Moreti. et *decernet* scripti omnes. et *Chaos miscebis* non *miscebit* Palat. *D. Heins.*

382 *Decernet Honorius inde, Hinc Gildo*] Gloria autem homini obscuro a nobili manu interire. *Barth.*

384 *Plus nominis horror*] Alibi idem non semel. 'Fama bella constare.'

385 *Minuunt præsentia famam*] *Mi-*

nuit Gyrald. aliique complures. *utile facto* etiam, non *factu*, prim. Vatic. et multi ex melioribus. *D. Heins.*

Minuit præsentia famam] Hinc abscondernnt gentes nonnullæ suos Rectores. *Barth.*

386 *Qui stetit, æquatur*] Itaque sapienter monentur proceres cum dignitate inferioribus non confligendum.

Campo] Bello, prælio, Marte. *Barth.*

387 *Majestatem*] Principis Romani supra omnes reliquos mortales. *Idem.*

389 *Est illi patribus*] Est illi, inquit, germanus frater, utroque par parente quoad genus, sed minime iisdem moribus, Masceleris, aut quocunque tandem nomine iste Regulus consitus fuit.

Est illi patribus] Inepte vulgo *paribus*. iisdem parentibus. *idem* pro *isdem* prim. Vatic. atque nonnulli, et *patruus* pro *patribus*. D. Heins.

Non et moribus isdem] Ut non raro diversa sunt studia adolescentium iisdem parentibus ortorum. *Barth.*

390 *Mascezel*] Præclarum inventum Stilichonis, qui destitutus occasione belli indicendi, Principis Honorii nomine, quod sine Arcadii offensa non poterat; hunc Maurum justo dolore, sed privata injuria accensum in fratrem Gildonem cum valida manu quasi summisit: unde victor reversus est, at non multo post Mascezel in ponte quodam ambulans, signo a Stilichone dato, in aquam detrusus est; quod factum Christiani quidam justo Dei judicio ascribunt; Zosimus invidiæ. At Gildo in breve coactus sibi ipsi manus intulit. *Claver.*

Mascezel] Sic Gyrald. prim. Vat. excerpta Læti, aliique nonnulli cum Aldo. mira diversitas hujus nominis in scriptis. Vulgo *Macezer. Mascezilem* vocat Orosius: sed scripti meliores ibi quoque *Mascezel*, ut hic. et sic Marcellin. in Chronico. apud Ammianum, lib. XXIX. *Mascizel* est. Jornandi et P. Diacono *Mascelzer. Mascelzel* Monacho Altissiodurensi. Zosimo Μασκέλδηλος. corrupte. *D. Heins.*

Piacula fratris] Distingue: *Mascizel; fugiens qui dira piacula fratris, Spesque suas vitamque tuo commisit asilo.* Barth.

393 *Patrias in pignora contulit iras*] Quas in patrem gerebat Gildo. *Idem.*

394 *Quosque manu pueros parvos*] *Et quos ipse sinu parvos* Gyrald. prim. Vat. et quinque alii. tres itidem: *Et quos ipse manu.* duo *Quosque sinu pueros.* hinc proverbium *in sinu aliquem gestare*, et *in sinu ferre.* Pro *Occidit* recte idem Gyrald. prim. Vatic. et quinque alii, *Obtruncat:* quo verbo frequenter usus est Virgilius. *D. Heins.*

396 *Dispulit*] Ipsa dilacerata cadavera disjecit, quod summæ immanitatis.

Tumulo arcuit umbras] Crudelitas summa, jam inde a Creonte Thebano, theatris decantato. Hic vero res augetur cognatis cadaveribus in quæ sævitur. unde ait: 'Naturamque simul fratremque, hominemque, cruentus Exuit.' *Barth.*

398 *Tenuem invidit arenam*] Sepultura etiam erat arena injecta cadaveri; adeo sancta et necessaria res censebatur. Horatius de Archytæ cadavere: 'Quamquam festinas, non est mora longa, licebit Injecto ter pulvere curras.' *Idem.*

399 *Refugo sole*] Prodigio summis sceleribus detestandis notato. *Idem.*

400 *Reddidit*] Non prior intulit, sed scelus scelere ultus est. Redditur, quod repercutitur. *Idem.*

402 *Hic odium*] Ita scripti multi. prim. Vatic. aliique complures *Hinc.* quidam etiam *Hoc.* Vulgo *Hoc.* Barthius *Huic.* et sic quintus Vatic. *D. Heins.*

Perdita jura] Omne fas. Merito ergo fratrem deseruit et expugnavit Mascezel. 'Nulla enim amicitia esse supra leges debet.' *Barth.*

403 *Nudi pulvere Manes*] Velut in-

damento necessario despoliati. *Barth.*

404 *Si flentibus aram*] Clementiæ et Misericordiæ ara, Athenis nobilis. Erat in ipso Foro Urbis. Fuit vero et Romæ ara clementiæ, eodem, puto, instituto, licet non frequenti pariter usu. *Idem.*

Flentibus aram] Aram misericordiæ, quam Pausan. scribit in foro Atheniensium fuisse constitutam. Eumenius Rhetor: 'inde est,' inquit, 'quod Atheniensis humanitas aram misericordiæ instituit.' *Delrio.*

405 *Nomen statuistis Athenæ*] *Numen* recte Barthius. quomodo et scripti omnes. βωμὸς ἐλέου Athenis. cujus Pausanias, Theophilus ad Institutiones, alii meminerunt. Cicero etiam teste Scholiaste Statii, sed locus ille vulgo corruptus. *Si proprium numen*, non *Et*, quintus Vatic. paulo nervosius. paulo ante *prodita jura* non *perdita* alter Moreti. placet. Sic *prodita jura Senatus* Lucan. lib. IV. sub finem. *D. Heins.*

406 *Pandionias phalanges*] Nota historia vel ex ultima Thebaide Papinii. *Barth.*

407 *Rogos meruere maritis*] Prior Moret. *mariti*. Lego *maritos* pro *maritales*. sic Evadne Ovidio dicta, 'Ausa maritales viva subire rogos.' et nostro, 'Casta maritali successit Thessala busto.' laude Serenæ: 'curru Pisæa marito Fugit tela Pelops:' sic enim scribendum, non *marino*. 'mariti ignes' apud Statium, Thebaid. VIII. quod male codices mutant, et 'maritum fœdus' Theb. XII. Ovid. Epist. Hypermn. 'Quam tu cæde putas fungi potuisse marita:' sic legendum: cum veterrimus liber *marito* exhibeat. de quo pluribus ad illum locum. Martial. lib. IV. Epigr. 31. vs. 5. 'Arserit Evadne flammis injecta maritis.' nam ita et illic emendandum puto. *D. Heins.*

408 *Si mæstas squallore comas*] Barthius *mæstæ comæ*. Aldus et scripti plerique *mæsto sq. comæ*. Puteaneus *sparsæ comæ*. Lego *passæ*. de qua voce pluribus ad Ovidium. posset et legi, *mæsta squallore coma*: quod Claverianam editionem occupavit. *mæstas comas* eleganter dici ad Maronem monui Æneidos XI. vs. 35. *mæsta squalore coma* etiam corrigebat Berneggerus ad Flori III. 1. *Idem.*

Mæsta squalore coma] Loquitur de supplice habitu quo Adherbal Romanos movit in Jugurtham. *Barth.*

409 *Adherbal*] Vide Salustium Jugurtha. *Idem.*

410 *Mersit*] Stirpem ejus, atque adeo ipsum in liberis. *Idem.*

413 *Clade*] Excisione domus. *Idem.*

414 *Agnoscatque suum*] Orans et obsecrans, sed nihil proficiens. In morte Gildonis, ut plerisque cæteris hujus seculi rebus, dissentiunt scriptores. Zosimus verbis supra positis sua manu strangulatum scribit. Orosius mavult ab aliis, VII. 36. *Idem.*

417 *Portu Etrusco*] Pisis, Urbe Hetruriæ. *Idem.*

418 *Herculeam, &c.*] Hic vero intellige cohortes a Maximiano Herculio, et a Diocletiano Jovio, institutas: alias Herculiani et Joviani milites dici queant. *Claver.*

420 *Festinant adeo*] Cum vero non nisi difficulter vexilla movebantur, insignem aliquam exercitui cladem imminere summi ominum observatores Romani credebant; inducti iis, quæ primum Flaminio, post M. Crasso evenerunt. *Delrio.*

422 *Dictaque ab Augusto legio*] Nempe Honoriana.

424 *Dictis ante tamen*] Adhortatio militaribus animis utilis, ob eamque eloquentia Imperatori necessaria. *Barth.*

425 *Aggere conspicuus*] Tribunali castrensi, quod cespite congerebatur.

Circumfusa juventus] Locus enim castrorum medius erat, quem scandebant exercitum allocuturi. *Barth.*

426 *Nixa hastis*] More concionis

Militaris.

Pronasque ferox] Pulchra emphasis his verbis: in ipso enim silentio non cessat militaris ferocia. *Barth.*

427 *Gildonem domitura manus*] Omen victoriæ anticipat. *Idem.*

428 *Tempus agit*] Ac si dicat: Tempus ipsum jam præcipit exsequi res promissas, occasionem ingerens, initium operis faciens. Tempus *agere rem*, opportunitatem summam notat. *Idem.*

Tempus agit] *Agi* Cod. Moret. vide notas ad lib. I. de Rapt. vs. 219. deinde *doluistis* non *meruistis* omnes libri. *D. Heins.*

429 *Justo*] Pleno, omnibus modis absoluto. *Barth.*

430 *Civiles abolete notas*] Victi enim sub Maximo Eugenioque multi erant in hoc exercitu, Orientali enim milite tyrannos Theodosius subdiderat; militem suis signis reliquum adscribens. Zosimus, libro IV. *Idem.*

Civiles abolete] Honorius Imp. hortatur milites ad prælium futurum; eosque monet, ut notam seu dedecus in comitatu Maximi vel Eugenii adquisitum, fide ac virtute aboleant; sic bello Getico 'expurgate nefas.' *Claver.*

431 *Gallos causa*] Gallicus exercitus, qui omnium in Occidente fortissimus, hic intelligitur.

Caussa] Ovid. 'Vincuntur Parthi causa, vincentur et armis.' Propert. 'Frangit et attollit vires in milite causa.' Ait vero gentem Gallicam invictam esse robore, nec esse domabiles, nisi causa legitima destituantur: estque hæc vere pia sententia. *Claver.*

Causa] Legitimus enim Princeps, a Principe adscitus, Theodosius. *Barth.*

432 *Barbariem omnem*] Gildoni contractam. *Idem.*

433 *An Mauri fremitus*] Distinctio corrupta. scribe: *an Mauri, fremitus, raucosque repulsus Umbonum, et nostros passuri cominus enses? Fremitum.* Romani militis intellige: quos jam a prima Republica ensibus quatere clypeos solitos ex Livio discas. De collisione armorum Polybius, lib. XV. ultimo Scipionis et Annibalis congressu. *Idem.*

434 *Umbonum, et nostros*] *Vestros* Gyrald. prim. Vatic. alii multi. bene. idem Vatic. *fremitum*, non *fremitus:* quod et alii nonnulli confirmant: idem codex, *gladiisque micantes*, non *galeisque*. Palatinus *galeaque*. Oiselianus *radiisque*. D. Heins.

435 *Galeisque micantes*] Cum ad conflictum ventum concutiendæ galeæ, armaque cætera, enitidata antehac, ut terrori sint hostibus, et oculorum præstinguant aciem. *Barth.*

436 *Longe telis*] De longinquo utilibus. *Idem.*

437 *Exarmatus erit, cum missile torserit hostis*] Ut hodie Arabes nudi pene, solis jaculis armati. Fingit tamen de hostibus ista bonus Imperator hic, ad milites audacia inspirandos; quo genere mentiri consultum Duci. *Idem.*

438 *Prætentat pallia læva*] More gentilitio pugnandi, non paucis de Barbaris usitato. *Idem.*

441 *Arma oneri, fuga præsidio*] Arma graviora quam quæ fugaces non impedire videantur. Oneri esse dicitur, quod molestia afficit.

Connubia mille] Vide Collectanea Andr. Tiraquelli Legum Connubial. cap. 7. *Barth.*

442 *Non illis*] *Non ulli* meliores scripti. *D. Heins.*

443 *Numero languet pietas*] Immani copia evanescente patrio affectu. *Barth.*

Numero languet] Ovid. 'Alterius vires subtrahit alter amor.'

444 *Umbratus dux rosis*] Corona grandiori caput tectus.

Marcidus] Enervatus crapula luxuque. *Marcidi* enim qui torpent hesternis epulis. *Barth.*

446 *Morbis*] Senium Gildonis nullo

negotio colligas ex Ammiano. Possis et læsam virilitatem intelligere, quem morbum dicunt Poëtæ. *Barth.*

448 *Choreas*] Ultima luxus et ebrietatis deliria. *Idem.*

450 *Quas vigilat, Veneri noctes*] Viro forti et cordato ingens opprobrium noctes vino et Venere perduxisse. *Idem.*

451 *Mori satius, vitæ quam ferre pudorem*] Nemo tam miser ut turpia honestis proponat. *Idem.*.

452 *Nam quæ*] Abrupta oratio, Indignationis repentino obortæ. *Idem.*

453 *Illyricis damnis*] Ab Alarico. Duo hi tyranni potissimum ab obitu Theodosii rem Romanam afflixerant, Gildo et Alaricus. *Idem.*

454 *Jus*] Imperium. Sæpe sic noster. *Idem.*

Jus Latium] Omnis antiquitatis peritus poëta, *jus* pro Imperio et potestate posuit, quod Juriscons. perquam familiare est. *Delrio.*

458 *Prædo*] Gildo. *Barth.*

459 *Notum*] Africam Australem.

Insuperabile] Si insuperabile, quomodo ruet? Si ruet, quomodo insuperabile?

Caput rerum] Caput principalis cujuscunque rei portio, a parte corporis humani gubernatrice, qua demta, truncus est reliquum. Tacitus, Annal. I. 'Fixum Tiberio non omittere caput rerum, neque se Remque publicam in casum dare.' *Barth.*

461 *Tot jura, tot urbes*] Lege *rura* cum prim. Vatic. aliisque nonnullis: vidit jam Cl. Barthius. *D. Heins.*

464 *Despectas leges*] Romanæ generatim, quæ gentibus subactis sacræ: Gildonem his spretis profanum dicit VI. Cons. Hon. vs. 103.

465 *Tertia jam cervix*] Maximus et Eugenius a victore Theodosio carnifici traditi.

Rotetur] Ad celeritatem abscissionis. Secundo Eutrop. 'matrique rotatum Conspexere caput.' De Pentheo a Mænadibus peremto. *Barth.*

466 *Funereis*] Qui mero sanguine imperare sueti. Theodosius Senior Dux, apud Ammianum, lib. XXIX. 'Comes Valentiniani sum ad opprimendum Latronem funereum missus.' *Idem.*

467 *Fulvusque Tonantis*] Similem felicitatem in Augurio Aquilæ habes apud Ciceronem, qui suos ipse ex Mario versus producit, I. de Divinat. *Idem.*

Fulvusque tonantis] Vel hinc colligere quis posset, verborum satis proprium fuisse nostrum: cæterum hæc comparatio, vel ex Homeri Iliad. M. vel ex Virgilio desumpta est. *Delrio.*

468 *Ad liquidam æthram*] *Ab liquida æthra* undecim nostri: ut Cons. Manlii: 'Cum subito liquida cessantem vidit ab æthra:' alludit et Rottendorphianus, in quo *obliqua æthra:* mox *pedibus sævis* non *curvis* prim. Vatic. aliique nonnulli. Virgiliana imitatio est: qui Æn. XII. 'Namque volans rubra fulvus Jovis ales ab æthra Littoreas agitabat aves, turbamque sonantem Agminis aligeri: subito cum lapsus ad undas Cygnum excellentem pedibus rapit improbus uncis.' *Collectum* pro *Correptum* Helmæstadiensis aliique nonnulli. *D. Heins.*

Ad liquidam] Ut Aquilam sereno cœlo descendisse dicat. Aquilæ augurium etiam aliis rebus felix. *Barth.*

471 *Hæsit in ungue caput*] Signum Gildonis decollandi. *Idem.*

474 *Pendula bella*] De bello cum Pygmæis gruum Aristoteles, Animal. VIII. 12. *Idem.*

475 *Clangore*] Perperam scripti plerique *Clamore*. Stat. Thebaid. V. de gruibus: 'illæ clangore sagaci Umbram fretis arvisque volant:' et Theb. XII. de iisdem: 'Tunc hilari clangore sonant:' apud Homerum quoque in simili comparatione κλαγγὴ γεράνων Iliad. Γ. Extat et hæc comparatio apud Oppian. lib. I. Halieut. et Lucanum, lib. V. et Val. Flaccum, lib. III. ubi *Arctos ad patrias* cum ve-

teri libro non *agros patrios* legendum: 'patrium Aquilonem' Statius in hac comparatione dixerat. *D. Heins.*

Ingenti clangore] Gruum clangor absonus, ob asperas arterias Alexander Aphrodisæus, Problem. CXXV.

Æstiva relinquunt Thracia] Ubi æstivabantur, pulsæ nunc hyeme. Ægyptum autem fugiunt adulta æstate rursum, ob nimios calores, inque Thraciam æstivatum redeunt. Ælianus, Animal. II. 1. *Barth.*

476 *Strymona*] Fluvius celebris, dividens a Macedonia Thraciam. *Idem.*

477 *Texitur alis Litera*] Græcanicum nimirum Λ. Lucanus, lib. V. de gruibus tempestate sparsis: 'Et turbata perit dispersis litera pennis.' *Idem.*

Texitur alis] Durus ablativorum concursus: lege *ales: ales littera* quomodo 'ales planta' apud Silium, lib. V. 'ales plumbum' et 'ales jaculum' apud eundem lib. III. et XVII. 'ales arundo' apud Prudentium. et similia. pari modo peccatum lib. II. in Stilich. 'jam fama loquacibus alis Pervolat Oceanum linguis:' cum *ales* scribendum sit: inepte *alas famæ loquaces* dari quis non videt? famam recte alitem fingit. sic ἔπεα πτερόεντα, *alata verba*, passim apud poëtas Græcos: de gruum litera Sympos. Ænig. XXVI. 'Litera sum cæli penna perscripta volanti:' male vulgo *volantis*. Martial. lib. IX. 'Quod penna scribente grues ad sidera tollant.' Idem in Xeniis: 'Turbabis versus, nec litera tota volabit, Unam perdideris si Palamedis avem:' *conscribitur* etiam non *inscribitur* prim. Vat. et Oiselianus: iidemque paulo ante: 'nec mons aut silva retardat.' *D. Heins.*

480 *Arripiunt naves*] Gubernaculis sibi adsumtis. Non potuit melius describere incensam Oratione Principis militiam. *Barth.*

481 *Et vela legunt*] *Ligant* undecim scripti: quod placet: vela enim non leguntur nisi cessante vento aut post navigationem confectam: neque aliter prim. Vatic. pro diversa lectione: apud Statium, Sylv. libro IV. ad Marcellum: 'Thebais optato collegit carbasa portu:' apud Maronem, Æn. III. 'Vela legunt socii et proras ad litora torquent.' Georg. I. 'atque omnis navita ponto Humida vela legit.' Lucanus, lib. III. 'legere rudentes, Et posito remis petierunt litora malo.' *D. Heins.*

483 *Alpheæ Pisæ*] Urbem dicit Etruriæ, in cujus sinu collecta hæc classis. *Barth.*

Pisæ] Urbs in Tuscia a Pisanis, qui Arcades erant, condita. *Claver.*

485 *Aulis*] Ubi congregabantur naves classis ad Trojam ituræ. *Barth.*

488 *Aut rumpite funem*] Isingr. et Mazarin. *jam vellite:* duo alii *jam rumpite.* prim. Vat. et Patavinus cum Oiseliano: 'Vellite proclamant socii, jam vellite funem. Sane τὸ *solvite* minus concinnum, quia *solverat* præcessit: quanquam et id Latinis scriptoribus usitatum. Virgil. Æn. lib. III. 'fugite atque a littore funem Rumpite.' idem et 'convellere funem a terra' in Georg. dixit. Lucan. lib. V. 'Rumpite quæ retinent felices vincula proras.' *D. Heins.*

491 *Cupio tellurem figere rostris*] *Cupidi tellurem figite* Farnesianus. *Idem.*

493 *Revolant mergi*] Inauspicata avis navigaturis, quod mergantur scilicet semper: auspicati cygni, quod nunquam toti. *Barth.*

494 *Occiduus Sol*] In Solis, Lucis, Noctis Monosyllabis versibus claudendis affectant aliquam emphasin scriptores. *Idem.*

495 *Lunaque conceptis*] Vide ad IV. Cons. Hon. vs. 427. *Idem.*

496 *Et confusa vagos*] Gyrald. et plerique ex nostris *contusa.* quomodo legendum monui ad vs. 22. Cons. Olybr. alii, *concussa. confusa* Farnesianus. *D. Heins.*

Crines] Radios siderum et ignes qui ex iis descendere, aut ruere quan-

doque videntur ad terram, non alio frequentius nomine censent Poëtæ. *Barth.*

499. *Major Honorius auctor*] Nomen sanctum gentibus divinumque celebrat alibi Auctor, qui rem aggredi suo imperio suadet. Maro: ' Magnanime Ænea; non si mihi Jupiter Auctor Spondeat, hoc sperem Italiam contingere cœlo.' Noster respexit verba Cæsaris apud Lucanum, l. v. ' Fisus cuncta sibi cessura pericula Cæsar, Sperne minas, inquit, pelagi, ventoque furenti Trade suum,' &c. *Idem.*

501 *Plaustris*] Contemtim, et militariter. Rustica et castrensis violentia pro ineptiis habet illa commenta, ut putat, cœlestium formarum. *Idem.*

504 *Augusti Fortuna*] Felicitas illa velut fatalis, cujus genius celebratur, jurabatur, in Fortuna Cæsarum. *Idem.*

Augusti Fortuna] Tacitus: ' Parendo potius quam imperia ducum sciscitando res militaris continetur.' ' Jussa exsequi, non interpretari decet; cætera,' ait Livius, ' diis curæ erunt et Imperatori.' *Claver.*

506 *Cæcis saxis*] Scopulis pelago latentibus. *Barth.*

Humanæ speciem] Scripti plerique *specie.* Patavin. et Claverii codex *in speciem.* probe. Cons. Manlii: ' Inque chori speciem parcentes ardua flammas Scena rotet.' Apuleius Met. IV. ' Hæ arbores in lauri faciem prolixe foliatæ sunt.' *D. Heins.*

Magna] Maximam insularum hanc habuit aliquando antiquitas. Sardinia autem a Sarde, filio Herculis. Vide Silium, l. XII. *Barth.*

508 *Sardiniam veteres dixere Sicani*] *Sandaliam* excerpta Pomponii Læti. *Sardoniam* Mazarin. et duo Medicei. Lege *Sardoam.* noster bello Get. *Sardoasque habitare sinus.* ut recte illic Claverius. Virgilius Eclog. *Sardoam herbam,* ubi pari modo *Sardoniam* etiam veterrimi libri agnoscunt mendose. Serenus Sammonicus, cap. 25. ' Ut mihi Sardois videatur proximus herbis:' apud Græcos enim ω est, Σαρδώνιος: quæ littera syllabam longam facit. Stephanus, Σαρδὼ, ἡ νῆσος· ὁ κατοικῶν Σαρδώνιος καὶ Σαρδῷος. Rutilius, lib. I. Itiner. ' Nec quæ Sardoo cespite massa fluit.' quomodo scribendum. *Sardoam fugam* ante dixerat. ' Sardoa ora' apud Lucan. l. III. apud Nasonem, Fast. IV. ' Sardoaque regna sinistris Despicit a remis.' ' Sardoa gramina' Nemesiano, Eclog. IV. Priscianus periegesi: ' pulsatur ab undis Inter Sardoum pelagus Celtamque refusis.' et mox: ' Sardoo pelago circumflua tellus.' sic utroque loco castigandum ex vetustis membranis. *D. Heins.*

509 *Dives ager frugum*] Sardinia, terra bona, infelix cœlo, ut loquitur fere Pomponius Mela. *Barth.*

512 *Procax*] Procurrens in mare. Secedit enim pars illa prominens quodammodo a corpore reliquo suo. Claudius potuit et fluctibus procacem intelligere, ut sunt *Austri procaces* in Æn. I. *Idem.*

Subitisque sonora Fluctibus] *Flatibus* plerique codices, cum primo Vaticano: bene. Sic ' procaces Austros' Virgilius dixerat. *D. Heins.*

513 *Insanos*] Convitio nautico, quod ita hæsit ut montes illi vulgo insani vocarentur. *Barth.*

Insanos] Majuscula litera scribi debet. Nam Florus: ' Sardiniam Gracchus arripuit: nihil illi gentium feritas, atque Insanorum montium, nam ita vocantur, immanitas profuere.' *Claver.*

Infamat] Traducit vulgo. *Barth.*

514 *Pestifer aër*] Quo infamis Sardinia. *Idem.*

516 *Quos ubi luctatis*] Gyrald. *jactatis.* D. Heins.

Luctatis] Magno discrimine eluctatis. *Barth.*

518 *Sulcos*] Urbs Sulci Sardiniæ, condita Carthaginensibus. Stephanus. *Idem.*

519 *Olbia*] Sardiniæ civitas non

ignobilis, Corsicam contra. *Barth.*

Olbia] Sardiniæ oppidum. *Claver.*

520 *Libyam contra*] Ei e regione. *Barth.*

521 *Calaris*] Sive Caralis, ut jam olim hic legendum ad Livium monuit Henricus Glareanus, variantibus libris: princeps urbium Sardiniæ, nobili portu celebris, quo convenisse in Africam transmissuram Honorii classem indicat noster. *Idem.*

Tenuemque per undam] *Per undas* prim. Vatic. aliique plerique. tertius Vaticanus *umbras.* pro *Calaris* in multis veterum *Caralis.* quomodo etiam in vetustis codicibus Solini et Marciani Capellæ sæpe scriptum occurrit. eamque veram esse scripturam Glareanus ad Livium contendit. Videantur hoc loco Barthii curæ secundæ. *D. Heins.*

525 *Prorisque reductis*] In pontum: puppibus terræ fixis. Virgilius, l. VI. 'Obvertunt pelago proras, tum dente tenaci Ancora fundabat naves.' *Barth.*

526 *Suspensa*] Funibus videlicet. Maro idem: 'fessas non vincula naves Ulla tenent.' *Idem.*

XVI.

DE MALLII THEODORI CONS. PROLOG.

FLAVIUS Manlius Theodorus, Vir Clarissimus et Doctissimus, Consul fuit anno Urbis Conditæ MCLI. Reparatæ Salutis CCCXCIX. quadriennio post Olybrium et Probinum. Collegam habuit in Oriente Eutropium Eunuchum: ut alterum egregie laudarit, alterum Consulum vehementius etiam vituperarit, eodem tempore, Claudianus. Spadonis nomen, ipso damnato, inque Cyprum seposito, erasum est Fastis, unde nec in Chronologorum monumentis comparet, solo Manlio Togati Magistratus locum obtinente. Ita Fasti Græci, Cassiodorus, cujus vulgatis libris male inserta est vocula 'Manlius et Theodorus.' *Barth.*

Alloquitur quippe Consessum summorum virorum qui honoris Manlii ergo convenerant Mediolani. Hac enim in Civitate Consulatum sumsisse credibile est: Romæ certe non sumsisse docet, cum ad jam Consulem scribit, Symmachus, lib. v. Epist. 11.

Præfatio hæc videtur mihi omnium amœnissima, et quadam alacritate commendabilis: varia enim doctrina conspicuus vir ac laudandus. *Claver.*

1 *Doctæ subjecta catervæ*] Judicio exposita summorum doctissimorumque virorum. *Mos Consulum* amplissimos accersire, quorum præsentia Magistratus initia decorarentur. *Barth.*

3 *Vero quam celsius actam*] *Auctam* prim. Vatic. aliique quatuordecim aut quindecim cum Pomponii Læti excerptis. Idem prim. Vatican. paulo ante *tantæ subjecta catervæ*, ita tamen ut et τὸ *doctæ* habeat adscriptum. Sic idem in fine epigrammatis, *quicquid ubique micat*: addito, *vel, in orbe: ubique* etiam multi alii: et placet. *D. Heins.*

Vero quam celsius actam] Jam dum prægloriosum illud publicæ inscriptionis decus fama tenuisse hinc vi-

des. Ex præceptis autem Sapientiæ veram potius gloriam quam ingentem quærit. *Barth.*

4 *Servasse labor*] Laborat enim ea magnitudine sua, utpote modum excedens, qualia omnia instabili loco pendent. Seneca Œdipo: 'Quicquid excessit modum Pendet instabili loco.' *Idem.*

5 *Continuis crevit fiducia castris*] Malitia, quam sectantes audaciores effici constat. *Idem.*

6 *Miles habet*] Militaris audacia. *Idem.*

Miles] Non solus militavit, Horatius, aut Naso, et ante illos Ennius.

7 *Culmina Romani Senatus*] Ita nostri omnes. Claverius *Lumina* ex suis: sed nulla opus mutatione. *D. Heins.*

Culmina Romani] Ita omnes libri nostri. Nec causa mutandi. Summus enim Magistratus, Apex Nobilitatis Romanæ hac voce censetur. Ausonius ad Syagrium: 'Cujus ego Comes et Quæstor, et, culmen honorum Consul, collega posteriore, fui.' *Barth.*

8 *Quibus exsultat Gallia*] Non semel Galliæ eruditissimos viros suo ævo tribuit hic Scriptor. *Idem.*

Gallia] Id est, Mediolanum, quæ etiam a Gallis condita; eam vero Maxim. Imp. Romæ videntur prætulisse.

9 *Omnibus audimur terris*] Rara felicitate, ut et celebretur ubique, et ipse intersit suis laudibus: quam sibi gratulatur et Martialis: 'Hic est quem legis, ille, quem requiris, Toto notus in orbe Martialis, Cui, Lector studiose, quod dedisti Viventi decus atque sentienti, Rari post cineres habent Poëtæ.'

Per aures Ibimus] Scite, velut recitatio ista iis omnibus locis audiretur, quibus legendus obveniret, post editionem, liber. Similiter *per ora virum ire* alii dixerunt. Aures notant Judicium, ab recitatione consueta ante promulgationem; tot enim Judices ibi, quot auditores. *Barth.*

11 *Ut perhibent*] Nam cum Jupiter mundi medium locum vellet agnoscere, ex ortu atque occasu duas aquilas dimisisse fertur, quæ volatu lassæ in Parnassi vertice consederunt.

Spacium Naturæ] Natura Universum. Priscianus Periegesi: 'Naturæ genitor, quæ mundum continet omnem.' *Barth.*

12 *Regni nescius ipse sui*] Scita irrisio. *Idem.*

13 *Armigeros*] Silius Italicus, l. x. 'Armiger haud aliter magni Jovis anxia nido Cum dignos nutrit gestanda ad fulmina fœtus.'

Æqualibus alis] Ætate et robore. *Barth.*

15 *Parnassus*] Hic mons a Musis nobilitatus est in terræ medio. Statius, medium cæli nuncupat; ubi Lutatius, Umbilicus terræ Parnassus. *Claver.*

16 *Alternas*] Ambas dicere vult. *Barth.*

17 *Curat*] Studet, satagit. *Idem.*

18 *Certius in nobis*] *In vobis* prim. Vatican. *D. Heins.*

Nobis] Qui honoris ejus gratia, subque nutu ipsius huc convenimus: generoso animo sese agnoscit ducibus Achivis permistum. *Barth.*

19 *Hoc ego concilio*] Vides ut floruerit illo etiam ævo Mediolanum, non ita pridem Galliæ regi subditum, ubi Parrhasius etiam Claudianum hunc explicavit: sane hic fere orbi comparatur. *Claver.*

20 *Quicquid ubique micat*] Senatum Romanum, illic præsentem, certe bonam aut meliorem partem.

XVII.

DE MALLII THEODORI CONSULATU.

Panegyricus in Consulatum Fl. Mallii Theodori] Ita concinnavi titulum ex veteri marmore apud Onuphrium Panuinum in Fastis. Basis:

DEDICATA VI IDUS NOVEMB.
CONS. FL. MALLIO THEODORO
V. C.

Perperam igitur in membranis *Manlius* vocatur. Oiselianus codex: *Incipit Panegyricus dictus Theodoro consuli*. D. Heins.

Eruditissimum, eloquentissimum, tantumque non divinum hunc librum, humanæ sapientiæ mysteria magnam partem indicantem, si enarrare ex merito velis, Græciæ Latiique penetralia omnia necesse erit ut excutias. *Barth.*

1 *Ipsa quidem virtus pretium sibi*] Quippe virtutis possessio, summa felicitas. Felicitas absoluta non est, nisi quæ omnia in se habet. Unde extra virtutem bonum nullum. Unde natum hoc, ipsam sui esse pretium. Seneca Epist. LXXXI. 'Virtutum omnium pretium in ipsis est. Non enim exercentur ad præmium: recte facti merces est fecisse.' Eodem spectat illud Plauti: 'omnia ei adsunt bona Quem penes est virtus.'

Ipsa quidem, &c.] Hæc Panegyris recitata est anno 399. Eutropio et Theodoro Coss. sed Eutropii nomen erasum est, *μόνου Θεοδώρου γεγραμμένου*. Fuit autem vir ille in philosophia maxime versatus, et qui Geometriam et Astrologiam, ut ait Poëta, coluerit; sed rebus agendis minus fuit idoneus, ut fere fit. *Claver.*

Pretium sibi] Causa sui appetendi ipsamet sibi, nullo sub præmio, nulla externa commoditate, fructu alio nullo. *Barth.*

2 *Fortunæ secura*] In animum enim virtute compositum nullum jus Fortunæ. Et sic Manlium hunc ipsum Fortunæ domitorem vocat B. Augustinus. Ausonius: 'Judex ipse sui totum se explorat ad unguem; Quid Proceres, vanique ferat quid opinio vulgi, Securus.'

Fascibus ullis] *Fastibus* multi scripti: dictum alibi: pro vulgata tamen scriptura stat primus Vaticanus. Mox *viret* pro *nitet* Florentinus S. Marci: venuste; ut indicamus lib. I. de Rapt. vs. 236. et *tumet* pro *petit* sequenti versu Pricæanus: etiam eleganter. vid. bello Gild. vs. 330. *D. Heins.*

Fascibus ullis] Ullo omnino honorum genere. Ambitionem animo sapientis omnino excludit. *Barth.*

3 *Erigitur*] In arrogantiam. Fortunam aut successus vix optabiles non debere extollere animum sapientis sciscunt docti. Livius, lib. XXV. 'Nihil in quemquam superbe ac violenter consulere decet, nec præsenti credere Fortunæ, cum quid vesper vehat incertum sit. Is demum vir erit, cujus animum nec prospera flatu suo efferat, nec adversa infringat.'

Plausuve petit clarescere vulgi] Ut auræ popularis captatores. Vanus animus aura captus frivola, *Vulgi mancipium*, apud Phædrum, Fab. LXXXVIII. *Barth.*

4 *Opis externæ cupiens*] Cum opibus enim *subsidiisque*, vulgi Idolis, parum virtuti commercii, nisi ut iis utatur aliorum emolumento. *Idem.*

5 *Divitiis animosa suis*] Domesticis bonis, animi nimirum ex sapientia immobili moderatione. Non cupiens quæ non habet; quorum copia est, iis contenta. Horatius, Carm. 29. libro III. 'Fortuna Transmutat incertos honores, Nunc mihi, nunc alii, benigna. Laudo manentem; si celeres quatit Pennas, resigno quæ dedit, et mea Virtute me involvo, probamque Pauperiem sine dote quæro.'

Animosa] Vox contemtum divitiarum inferens. *Barth.*

6 *Ex alta mortalia despicit arce*] Arx vera, omnium mortalium contemtus, et conscientia bene factorum, ut loquitur M. Brutus. Virtutis unicæ immobilis cultus, Sapientiæ recessus. *Idem.*

7 *Attamen invitam*] Non *Hanc tamen*, potior codicum pars. *D. Heins.*

Invitam blande vestigat, et ultro Ambit honor] Fere sic fieri videmus, ut quem abstinere homines dignitatibus vident, iis promtius impeditum velint, cum res sit magnæ æstimationis etiam apud imprudentes fulgorem Ambitionis contemnere. Virtus ita dum non postulat honorem, gloriam adipiscitur. *Barth.*

8 *Docuit toties*] An *decuit?* D. Heins.

10 *Te quoque*] Etsi non egens, neque operi forte manum admovens, æque tamen quieti velut rusticæ vacabat Theodorus, speculationibus indulgens in locis ei dedicatis, atque Heroës illi veteres Romani. *Barth.*

11 *Emeritum pridem*] Militiæ togatæ annis velut emensis. Veteranus miles post emerita stipendia, signis abscedens, condebat sese in secessum.

Desudatisque] Labore et industria superatis, exantlatis, &c.

Remotum] In optatam quietem et otium rebus bene gestis promeritum. *Remotus* enim solum designat. Horatius, lib. II. Carm. 3. 'Seu te in remoto gramine per dies Festos reclinatum bearis Interiore nota Falerni.' Et *remotus*, prorsus sepositus. *Barth.*

12 *Eadem rursum complexa potestas*] Bis eundem Magistratum gessisse Theodorum indicat. Fuit autem iterum 'Præfectus Prætorio,' ut indicant Inscriptiones Legum, XLV. et XLVI. Cod. Theodosii de Hæreticis. *Reducem*, ex alio vitæ Instituto. *Idem.*

14 *Accedunt trabeæ*] De more, homo Romanarum rerum veterum pertinax, consulatum præponit cæteris omnibus dignitatibus. *Idem.*

15 *Splendor*] Magnificentia, gloria. *Idem.*

16 *Culmen utrumque tenes*] Magnanimitatis et gloriæ.

Talem te protinus anni Formavere rudes] Laus omnibus fere magnis viris data, puerili ætate, virili fuisse animo. *Barth.*

17 *Dignum vita curuli Traxit iter*] Alibi de puero dixit: 'fatisque loqui jam digna futuris:' τὸ *vita* autem *juventæ* applicandum.

18 *Traxit iter*] Non satis placet. Forte *Stravit* a manu Claudiani est: sic *iter sternere ad gloriam* et similia passim in usu optimis scriptoribus. Statius, Theb. XII. 'tibi fama benignum Stravit iter.' *D. Heins.*

Primæque senes cessere juventæ] Senes, inquit, indolem venerabantur in juvene divinam. Insigne hoc encomium, cum senilis ætas summa sit contemtrix et cavillatrix juventutis. *Barth.*

19 *Dulce loquendi Pondus*] Nervositas, gravitas. *Idem.*

20 *Attonitas sermo qui duceret aures*] Eloquentiam Theodori commendat. *Idem.*

21 *Undare*] *Opulentiam undantem* æquare vult Ciceronianæ atque Demosthenicæ: sic idem Petronius de eadem: 'mox flumine largo Plenus, Pierio defundes nectare verba.'

Foro] Ubi campus exerendæ Eloquentiæ, patrocinio reorum, quo nobilitas Romana inclarescebat.

Opulentia linguæ] Fusa quædam abundansque copia. *Barth.*

22 *Tutarique reos*] Studia primævæ nobilitatis Romanæ priusquam ad honores gerendos accedere possent: summi enim tituli erat eloquentem esse. *Principum liberos* id etiam studuisse adeo verum est, ut et hinc laudem inscriptionibus publicis ambiverint.

Ipsa hæc amplissima sedes] Curiam dicit. *Barth.*

23 *Orantem stupuit*] Verba facientem. *Stupuit* ad eloquentiæ vim pertinet, attonito quodammodo auditore. *Idem.*

24 *Pars Libyæ*] Proconsulem Africæ puto intelligi, aut potius vicarium Africæ, virum spectatiss. *Claver.*

Libyæ moderantem jura] Proconsulem Africæ intellige. Moderatores eo ævo Provinciis præfecti. *Barth.*

26 *Exiguæ peperere moræ*] Quibus iis adfuisti. Nisi si spatium inter utrumque honorem, minorem et majorem, intelligit.

Populumque clientem] *Patronum* Manlium. Clientes proprie, quippe bonis commodisque affecti ab Patrono Manlio. *Barth.*

27 *Testantur*] Indicio suo declarant. *Idem.*

28 *Macetum*] Id est, Macedonum: nam et Μακέτια dicitur Macedonia Stephano. *Claver.*

Condita Pellæ Mœnia] Conditorem ergo suum, summi honoris ipsius gratia, Manlium dixerunt Pellæi, ut Eutropium Consulem eodem anno Constantinopolitani. *Barth.*

Credita Pellæ Mœnia] Vult Poëta Manlium Macedoniæ fuisse præpositum. Delrio vult Præfectum fuisse Prætorio Illyricæ; quod totam Græciam complectebatur. Et sane recte pro Macedonia *Pella* usurpatur: est enim celeberrima urbs illius provinciæ. *Dempst.*

Credita Pellæ Mœnia] Sic membranæ pleræque cum primo Vaticano; quomodo et in ora libri sui legendum notarat magnus Scaliger. Vulgo *condita.* Tibi Macedonia et Pellæ mœnia sunt commissa: frustra pugnat pro vulgata scriptura Barthius: cum sequentia illa, *commissæ revocasti gaudia genti,* satis nostram scripturam adstruant. Hujusmodi nævos plures expunximus ad Remed. Amor. Nasonis, v. 65. *D. Heins.*

31 *Bellante Philippo*] Argute. Bella enim et gerebat et seminabat qua poterat, ferro et ingenio metuendissimus Princeps. *Barth.*

32 *Cum regia*] *Regia* regnum denotat. *Idem.*

33 *Aula*] Imperator ipse. Quæstorem fuisse Manlium docent sequentia. *Idem.*

34 *Terris edicta daturus*] Magna dignitas, ingens honos Quæstoris in Comitatu aulaque Imperatoris. *Idem.*

35 *Oracula Regis*] *Regum* pr. Med. et Palat. ut rescripta Principum intelligat et constitutiones. *D. Heins.*

Oracula] Ad majestatem servandam, populosque tot unius Imperio subjectos retinendos, Romani Principes plerasque suas domesticas res divinitati adscribunt, Decreta præcipue, Responsa, Edicta, quæ oracula perhiberi voluerunt, quorum magisterium penes Quæstores erat, viros insigniter eruditos, quorum ore loquerentur, qui se Divinos videri volebant.

Regis] Principis Romani, contemta religione prisca. *Barth.*

Oracula Regis] Hic designatur Quæstor, vir inlustris, sub quo leges dictandæ et preces. *Claver.*

Sic et rescripta Principis 'oracula.' *Delrio.*

36 *Eloquio crevere tuo*] Splendorem sumserunt ab eloquentia. *Barth.*

37 *Majestas Romana*] Imperatoria. Sermonem celebrat Manlii gravitati Romanæ congruum.

Locutam] Ore quippe Quæstoris loquitur Princeps. *Barth.*

38 *Sacræ mandantur opes*] Comitiva sacrarum largitionum. *Idem.*

Sacræ opes] Hæc dignitas Quæsturam sequitur in Notitia: est autem Comitiva sacrarum largitionum; sub qua Præfecti thesaurorum, Comites metallorum, et alii. *Claver.*

Orbisque tributa] Universi Orbis, Romanis devicti, sub manum Manlii convenisse dicit. *Barth.*

41 *Abdita sollertia*] Aliis populis ignota. Semper enim metallo fodiendo natura alios aliis industriosiores fecit.

Pallentes] Perpetuus color talium operarum. Silius Italicus: 'Et redit infelix effosso concolor auro.'

Bessi] Mira sollertia hujus populi ad rem metallicam celebratur, alioquin indomiti barbarique. Sunt vero Thraciæ medii populorum Bessi, teste præter alios Livio, lib. XXXIX. *Barth.*

Bessi] Lat. Pacatus eleganter vocat Bessum *quæsitorem*, quod aurum in terræ visceribus exquirat. *Claver.*

42 *Ac velut exertus*] Hæc veterum librorum lectio. Unde *expertus* olim concinnabam. Nunc nihil muto. Glossa Ambrosiani unius *exertus, probatus.* Vulgo *excitus.* remigantes exerebant brachia: hinc bene exerti dicuntur. Statius, Theb. IX. de Diana: 'notamque tremiscit Silva Deam, sævis ubi quondam exerta sagittis Fœcundam lasso Niobem consumpserat arcu.' *D. Heins.*

Lentandis tonsis] Tonsæ dicti remi a decutiendis fluctibus, sicut tonsores a decutiendis et tondendis capillis. *Lentare tonsas* dicuntur nautæ, quia lente obluctando majoribus fluctibus aut plane strato mari navim emoliuntur. Id indicat Maro ipse: 'et in lento luctantur marmore tonsæ.' *Barth.*

43 *Lateri custos*] Inspector operarum nauticarum; quales singulis lateribus navigii appositos hinc clarum.

Tempestatesque futuras] *Sonoras* sex scripti, et prim. Vatic. pro diversa lectione, Virgiliano hemistichio. et tum malim *Prædocet* sequenti versu. *D. Heins.*

44 *Temperat*] Regit.

Tempestatesque futuras] De Prognosticis sermo; qualia Arato, Maroni, Vegetio, lib. IV. Rei Mil. aliisque notata. *Barth.*

45 *Cum Dorida vicerit usu*] Pontum, maritimamque Fortunam velut pedibus subjecerit. *Doris* pontum denotat. *Barth.*

Dorida] Pro mari, ut et Virgil. in Gallo.

46 *Subit torquere*] Orditur, Incipit. *Barth.*

47 *Rerum documenta*] *Mentis* pri. Vatic. Lucens. et unus Medic. *D. Heins.*

48 *In omni corpore imperium*] Corpori enim exæquatur universum illud Imperium, quantumcunque etiam. Ejus pluria membra plures sunt Magistratus, quorum singulis diversa officia. *Barth.*

49 *Cuncta tellure*] Minima quidem parte; sed hæc est ex ambitione Romana locutio. *Idem.*

50 *Hispana tibi Germanaque Tethys Paruit*] Omnis Hispania et Gallia usque ad Oceanum. Præfecturam Prætorio Galliarum intelligit, Germaniam pro Gallia dicens; nam duæ Provinciæ Germanicæ tum populo Romano suberant, eæque inter septemdecim Gallicanas numerabantur. *Idem.*

Hispana tibi Germanaque] Præfecturam Præt. Galliarum accipio, sub qua Hispaniæ VII. Provinciæ, Galliarum XVII. Prov., Britanniarum V. *Claver.*

51 *Nostro diducta Britannia mundo*] A primo domitore Julio Cæsare Britannia hoc habuit, ut velut in alio mundo collocata censeretur, quippe

quæ Romanis eatenus ignota fuerat, qui Terrarum Orbem victoriis emensi esse videri volebant. *Barth.*

52 *Tuas voces*] Responsa, jurisdictionem. Fluvios cum divinitatis participes Poëtæ faciant, magnum est eorum nominibus pro regionum incolis uti. *Idem.*

53 *Lentus Arar*] Flumen Galliæ, Lugdunum præfluens, Rhodanoque se infundens. Lentum alioquin, et stanti simile, Rhodanoque propterea oppositum.

Rhodanusque celer] Sic *Rhodanum præcipitem* non semel vocavit Ausonius. sed *Rhodanus ferox* Lucens. pri. Vatic. et quinque alii. ut cæsuræ consulatur. Silius, l. IV. 'non Pirenen Rhodanumque ferocem Jussa aspernatos.' ita veterrimus liber. vulgo *furentem.* 'feras Rhodani gentes' Lucanus dixit lib. VI. idem lib. I. 'ruerent in terga feroces Gallorum populi.' noster lib. II. in Stilich. 'flava repexo Gallia crine ferox:' alibi 'populos levitate feroces' Gallos dixerat. noster 'ferocem Danubium' vocat lib. II. in Rufin. 'alii per terga ferocis Danubii solidata ruunt.' Seneca Hercule Furente: 'Quis Tanais, aut quis Nilus, aut Rhenus ferox Abluere dextram poterit?' Lucan. l. I. 'Rhenique feroces Deseritis ripas.' *D. Heins.*

Rhodanusque celer] Notissimus Galliæ amnis describitur ab Ammiano Marcellino, l. XV.

Dives Iberus] Ob metalla Hispaniæ, præcipue aurum. *Barth.*

55 *Te judice*] Præfecto, Præposito. *Barbarus Rhenus*, qua non parebat Romanis. Eratque 'tum limes Imperii.' *Idem.*

56 *Unius fit cura viri*] Iterum Romano Imperio terrarum orbem addicit. *Idem.*

Quodcumque rubescit Occasus] Sic scripti fere omnes cum primis editionibus. Lucens. *Occasum. Occasu* prim. Vatic. et Pomponii Læti excerpta. prior Moret. et duo alii, *quocunque rubescit Occasus.* noster locutionem hanc vehementer amat. paulo post: 'Quodcumque recedit Litibus, incumbit studiis.' Bello Gild. 'quod Nilus et Atlas Dissidet, Occiduis quod Gadibus arida Barce, Quodque Parætonio secedit littore Ganges, Hoc sibi transcribit proprium.' Lib. I. in Eutrop. 'quicquid se Tigris ab Hæmo Dividit.' VI. Cons. Honor. 'Omne Palatino quod pons a monte recedit Mulvius.' Statius, Theb. XI. 'Hoc quodcunque madent campi, quod sanguine fumant Stagna, quod innumero Lethæa examine gaudet Ripa, meæ vires.' Lucan. lib. III. 'Quicquid ab Occiduis Libye patet arida Mauris.' *D. Heins.*

57 *Quodcumque dies devexior ambit*] Universum Occidentis Imperium: diversis tamen temporibus. *Barth.*

58 *Assiduos honores*] Nunquam interruptos, velut altero alterum assidente, perpetuave catena adhærente.

Cursus] Ad majora festinantis intellige. Sic alibi transcursu Stilichonem egisse memorat, quæ alii vix summo labore potuerint. *Idem.*

Honores] Magistratus, dignitates.

59 *Una ætas*] Sequitur haud dubie togatorum doctissimum. Marcus enim Varro seorsim ab aliis sentiens, ætatis spatium XV. annis definivit. Itaque una juvenili ætate, hoc est, ab anno XV. ad XXX. Manlium omnes honores emensum autumat Claudianus: vel sane ab anno XXX. usque XLV. Alios alio ordine alias ætates distinxisse tradit Censorinus c. 14. de Die Nat. *Idem.*

Interfuit ætas] *Interfluit* cum Delrii libro et Juniano legendum. pri. Vatic. pro diversa lectione *intervenit.* probe etiam Gyraldinus *æstas.* ut l. II. in Eutrop. 'Sed vaga lascivis flueret discursibus æstas.' *D. Heins.*

60 *Gradus fati*] Summas Potestates et Magistratus Romanis fatales habitos, alibi monuimus. *Fata* sic pro ipsis dignitatibus aut honoribus ponebantur, ut commutare eorum Fata perhibentur Principes, quos in melius erigunt. *Gradus* autem intervalla, de minoribus ad majores, plerisque rebus adscribunt. *Barth.*

Intulit annis] *Induit* alter Moreti. quomodo VI. Cons. Hon. 'quem non aliena per arva Induit hospes honor.' plura de hoc verbo ad l. II. de Rapt. vs. 93. *D. Heins.*

61 *Parta quies*] Post diuturnos labores gratissima. Claudianus secessum studiorum gratia Manlii loquitur; quibus optimum virum ita immersum fuisse, ut rerum communium curam velut omnem abjecerit. *Barth.*

62 *Privatum*] Ab administratione publicorum officiorum, privata vita velut in portum venit, et tranquillitas censetur. Quies autem quæsita erudito viro ad commentandum speculandumque.

Portum] Certam fidamque stationem, tutam ab omnibus turbis et tempestatibus. *Barth.*

63 *Ingenii redeunt fluctus*] Non *fructus*, octo scripti. portus paulo ante meminerat. persistit in ea locutione. *fructus* vel *fluctus* prim. Vatic. *D. Heins.*

Aliique labores] Inest huic *alii* contemtus quidam occultus et ingeniosus priorum laborum. *Barth.*

64 *Vitæ pars nulla perit*] *Perire* dicit, quæ male impendatur, ut parum vitæ habere ambitiosum hominem præ quieto.

Quodcumque] Quacunque ratione. Nos *quodcumque* ad vitæ partem reducimus. Quodcumque vitæ judiciis demere potest, impendit literis. *Barth.*

Quodcumque recedit Litibus, incumbit studiis] Forte scribendum *recidit*. hoc est, demit. sic infra: *quæ pars injusta recidat*. ubi etiam *recedat* multi veteres. Vide tamen quæ paulo ante ad vs. 57. pro vulgata scriptura diximus. *D. Heins.*

65 *Litibus*] Forensibus negotiis. *Barth.*

66 *Aut curam imponit populis, aut otia Musis*] Sic et scripti. malim nihilominus, *impendit*. D. Heins.

Imponit populis] Leges nempe suis oraculis velut. Virgil. Georg. I. 'has leges, æternaque fœdera certis Imposuit Natura locis.'

Otia Musis] Otium, studia curarum fugientia, expers vita tumultuum. *Barth.*

67 *Cecropiæ senectæ*] Antiquitatis Græcanicæ. Senes sunt Philosophi, auctoritatem sapientiæ habentes. *Idem.*

Omnia Cecropiæ] Hic docetur Mallium fuisse plus satis curiosum in disceptatione philosophica. *Claver.*

68 *Discutiens quod quisque novum*] *Quid* prim. Vatican. aliique nonnulli. Forte, *quod quisque novi*. D. Heins.

Quid quisque novum] Aures Philosophicæ novarum doctrinarum cupidæ. *Barth.*

69 *Quantaque*] Quot agminibus singulæ sectæ stipentur. Non enim auctores tantum sectarum singularum suas habebant asseclas, sed discipuli quoque sub doctoribus velut, atque eminentioribus inde adhærentes, in una secta diversa agmina conficiebant. Donec eo res redierit, ut Philosophia merus esset titulus; Heroum veterum nomina, qui familias velut fecissent, mera vulgi ludibria, ut ex Gellio, Luciano, aliisque videre licet. *Agmina* ergo scite dixit.

Sectæ] *Sectæ* familiæ sunt Philosophorum. Secta enim doctrina quam quis proposuerit sequendam præ cæteris. *Barth.*

70 *Namque aliis, &c.*] Ne singillatim quæque exponam, opponatur ex contentione locus hic Ciceronis Academ. l. IV. et Sidon. Epithalam. Polemii et Araneolæ. *Delrio.*

71 *Hic consedit aquis*] Notissima Thaletis doctrina. Lege Plutarchum, Diogenem Laërtium, l. I.

Procreat omnia flammis] Ita docet, ut procreari videri velit. Heraclitum dici clarum. *Barth.*

72 *In Ætnæas casurus sponte favillas*] Notissima sive Historia sive Fabula de Empedoclis morte; qui inter deliros Sophistas locum Principem ambiens nuspiam reperiri maluit, quam humano more tumulari. Horatius frigidum vocat in ipso illo Immortalitatis saltu dogma etiam illudens: 'Deus immortalis haberi Dum cupit Empedocles ardentem frigidus Ætnam Insiluit.' *Idem.*

73 *Dispergit revocatque Deum*] Mentem sacram docebat Empedocles per universa diffusam movere et vegetare omnia. Ex ea opinione hausit Maro divinos illos versus, quibus mundi animam Deum cecinit: 'totamque infusa per artus Mens agitat molem, et magno se corpore miscet.'

Revocatque] In singula videlicet creaturæ corpora, a cura rerum universarum, totiusque creaturæ.

Revocatque Deum] Vel, *diem* prim. Vatican. quod et in multis aliis legitur. minus bene. *D. Heins.*

Rursumque receptis] Abundat vox. Satis enim foret, si *receptis* scripsisset. *Barth.*

74 *Nectit amicitiis quicquid discordia solvit*] Vetustissimorum Sophorum sententia est, omnia secundum litem fieri, principe assertorum Heraclito. Idem dogma Empedoclis, contraria nimirum Elementa considerantis; inimicitias et amicitias omnia facere, has connectendo, illas dissolvendo in vitam et mortem quicquid spirat et vivit. *Idem.*

75 *Corporis hic damnat sensus*] Supputando eo facile devenit humana ratio, ut, quæ sensibus comprehenduntur, incerto sciri et cognosci, perspicere valeat.

Verumque videri Pernegat] De incertitudine sensuum quod dixi, plena sunt omnia. Vide Ciceronem Academ. IV. At de cognitione veritatis in rebus loquitur Claudianus: in hac certitudinem non esse, cum Ens ipsum comprehendi nequeat, docet Plotinus. *Barth.*

76 *Hic semper lapsuræ pondera terræ*] Eleganter hominibus operam ipsam adscribit rerum, quas tales considerabant, aut docebant. Celebris autem opinio rapiditatem circumvolutionis cœlestis ipso suo impetu sustinere corpus terrestre, in aëre pendens, ne labatur. *Idem.*

78 *Accenditque diem*] Solem dicit; quem Patrem diei Pindarus.

Prærupti turbine saxi] Futilium balathronum fuere aliqui qui Solem ingens saxum esse commentarentur. *Barth.*

79 *Unoque tegi non passus Olympo*] Vagorum hominum vanitatem scite arguit. Tot mundos sciscebant nonnulli, quot essent stellæ. *Idem.*

81 *Angusto pectore mundos*] Scite juxta posito Epitheto sententiam suam declaravit, nimirum hominis conatus ridiculos esse ad talium rerum doctrinam. *Idem.*

82 *Vaga primordia*] Atomos doctrina Leucippi, Democriti, Epicuri; cæcæ plagæ nexus et hamuli deliris hominibus ficti. Vise Lucretium; Lactantium de Ira Dei, c. x. *Idem.*

83 *Numina constituunt alii*] Firmant, expediunt, ut sint velut, quæ antea non fuerant certa. Irrisio salsa, ut totum hoc comma, de Philosophis. Dubitatio hæc inter casum et Deos tangitur priore in Rufinum. *Idem.*

84 *Graiorum obscuras*] Quia Consulem Romanum laudat, deprimit Græciæ res, modo literarum, supra armorum. De obscuritate ejusdem gentis scriptorum idem queritur Lucret. lib. I. 'Non me animi fallit Graiorum obscura reperta Difficile illustrare Latinis versibus esse.'

Romanis floribus] Ornamentis dicendi, orationis amœnitate. *Barth.*

85 *Vocibus gratis formare loquentes*] Per Dialogos intelligit, modo scribendi Socratico, aliisque Philosophis dilecto. Latinorum Princeps Cicero adeo hoc genus frequentavit, ut per contemtum inde Dialogistæ nomen invenerit. Platonem primum Dialogos introduxisse Favorinus tradidit. *Idem.*

86 *Alterno verum contexere nodo*] Socraticis captionibus, officio Dialecticæ, quod pulchre mihi delineasse visus est Plotinus, Enneade I. l. III. c. 3. *Idem.*

88 *Docta Cleanthea*] Doctrinam Cleanthis vere commendat. Ejus enim viri ingenium erat hebes, nec proficiebat nisi ærumnabili labore, cui idcirco adeo se dedidit, ut alter Hercules diceretur. *Idem.*

89 *Chrysippe, recessu*] De Chrysippo notæ historiæ, exstatque magno commodo omnium literarum Diogenes Laërtius. *Idem.*

90 *Democritus risit*] Sapientium hominum non postremus: summam studiorum et felicitatis humanæ in tranquillitate animæ ponebat, cætera omnia fato ferri visa joco ludibrioque habebat.

Dixitque tacendo Pythagoras] Quinquennii taciturnitate initiabantur doctrinæ suæ Pythagorici, ad cœlestia capienda ut fierent idonei. *Barth.*

91 *Uno se pectore cuncta vetustas Condidit*] Antiquitatis notitiam summam eruditionem habet. *Idem.*

Cuncta vetustas] Junianus *tanta.* etiam non male. *D. Heins.*

92 *Major collectis viribus exit*] A ventis, aut spiritibus alioquin aliis. *Barth.*

93 *Ornantur veteres*] Insigniore gloria, quam parit novorum librorum conditio: ut et ampliore labore. *Idem.*

94 *Academia*] Notæ Athenæ Atticæ Sapientum Philosophorumque turbis. *Idem.*

96 *Ut tandem propius discat*] *Discas* codex S. Marci, unus Vatican. et Pricæi. *D. Heins.*

Ut tandem propius discat] Usui ipsi, et gubernationi tanti Magistratus admota. *Propius*, certius, facilius, semotis obstaculis. De Finibus, de Summo Bono, de Justitia, Honestate, Virtutibus, quæ hic tanguntur, Philosophorum opiniones hic excutere non est. *Barth.*

97 *Virtus divisa*] Unam statuit virtutem divisam in justitiam, temperantiam, fortitudinem, cæteras. *Idem.*

98 *Objectet vitiis*] Virtus enim fugere vitia. *Idem.*

99 *Vincat ratione metus*] Ratio nimirum in id data homini, ut sapientiæ et bonæ mentis studiosus, vitia omnia deformesque larvas fugiat, superet, declinet, exscindat.

Metus, amores] Duæ furiæ tranquillitatis humanæ.

Frænet amores] Injecto velut fræno coërceat. Juvenalis: 'pone iræ fræna modumque, Pone et avaritiæ.' *Barth.*

101 *Animaverit astra*] Vitas geniosque suos astrorum corporibus adscribebant veteres, consensu fere Auctorum. *Idem.*

102 *Impuleritque choros*] Sic Delrius, Schottus et Gronovius: quomodo et ex nostris meliores. Vulgo *Impleritque chaos:* perperam. *Choros* pro astris posuit. Val. Flaccus, lib. v. 'Qualis ab Oceano nitidum chorus æthera vestit:' sic et χόρος ἄστρων passim apud Græcos poëtas. Plura exempla congessit Barthius: qui tamen perperam *Impleritque* tuetur. *Impulerit*, τὸ *animaverit* optime interpretatur. Statius Lacrymis Etrusci, 'Servit et astrorum velox chorus:' Fulgentius Astronomico: 'At chorus astrorum reliquus non tangitur umbris.' Plura collegit Passeratius ad Propertium. *D. Heins.*

Impleritque choros] Numerosos illos et certis legibus in chorum plenum.

atque compositum, astrorum cursus intelligit; vatum optimorum consensum imitatus. Manilius, lib. II. 'Signorumque choros, et mundi flammea tecta.' *Chorus* enim compositum agmen, scitumque omne denotat, cum nihil lætum fere haberetur priscis Græciæ vatibus sine choreis, chorique omnibus adessent, sacris, fabulis, ludis, conviviis. Est enim chorus proprium concinentium hominum, et in coronam orbemve coëuntium agmen.

Impleritque] *Impulerit* alii. *Impleri*t, suis confecerit, absolverit, numeris. *Barth.*

Impuleritque choros] Hoc est, cælorum ex motu concentum, de quo Apollinaris: 'solidum princeps quod Musica mundum Temperet, et certis concentum reddat ab astris.' *Delrio.*

Quo vivat machina motu] Quis ille sit spiritus, qui mundum omnem moveat, et intus agat. Multis de hoc; Deo nempe ipso, Timæus Locrus, Ocellus Lucanus, Aristoteles, Plato. Motu autem vivit machina, alioquin subsessura. Manilius, lib. II. 'Namque canam tacita Naturæ mente potentem Infusumque Deum cœlo, terrisque, fretoque, Ingentem æquali moderantem fœdere molem,' &c. *Barth.*

103 *Sidera cur*] Planetas dicit. *Idem.*

105 *An geminæ convertant æthera mentes*] Contrariæ scilicet duæ, ut omnia alia secundum litem fiunt.

Mentes] Dii. Deum enim animam mentemque machinæ hujus universi statuit omnis vere sapientium Philosophorum Schola. Virgilius: 'totamque infusa per artus Mens agitat molem.' *Barth.*

106 *Sitne color proprius rerum*] Magna disceptatio inter Philosophos, *color* qui visum subit, sitne in rebus, an lucis appulsu generetur, ipsisve oculorum radiis confiat, inque iis differentiam suam faciat. Vide Stobæi Collectanea Physica, cap. 19.

Lucisque repulsu] Lege: *Sitne color proprius rerum, lucisve repulsus.* Ipsissima veritate. Hæreatne in rebus color, an repulsiones lucis eludant aciem oculorum, fingantque colores. *Barth.*

Lucisque repulsu] Meliores *lucisne.* iidem paulo ante *variisne.* quomodo Barthius conjecerat: hoc loco ille malit *lucisve repulsus Eludant aciem:* quam mutationem minime necessariam duco. *D. Heins.*

107 *Luna Recursus nutriat Oceani*] Æstum sive reciprocationem Oceani dicit, ignorabile portentum Naturæ, causis semper latituris, ad Lunaria tamen incrementa, horasque ejus sideris fieri, res demonstrat.

Quæ Luna] Quota hora. Lunaribus enim horis velut appensum movetur pelagus. *Barth.*

108 *Quo fracta tonitrua vento*] Ab Elementis astrisque ad meteororum tractationem venit. Socratico vero et Platonico more omnia refert ad causas naturales.

Fracta tonitrua] Qua vi sonitus illi perterricrepi fractis fiunt nubibus. *Barth.*

109 *Quis trahat imbriferas nubes*] Hoc vero est Divi illius Socratici negotium. Jovi vulgus secuti Poëtæ hanc vim tribuunt, quem Strepsiades per ingens cribrum meientem pluvias facere crediderat.

Saxa Grandinis] Ab effectu, saxis pari. *Barth.*

Quo saxa creentur] *Creantur* plerique: *feruntur* Aldus et decem ex nostris. duo *feruntur.* tres *ruantur. rotantur* Mazarin. Putean. et Rhemensis. Lege *rotentur.* 'rotare saxa' IV. Cons. Honorii etiam dixit, vs. 330. l. I. in Rufin. 'Haud secus hyberno tumidus cum vortice torrens Saxa rotat:' 'saxa rotare' passim apud poëtas: *creentur* tamen prim. Vatic. *quâ creentur* codex Claverii. *Quid trahat* etiam, non *quis,* Florentinus S. Marci. et *flabra* non *flagra* potiores.

membranæ. Ita et lib. I. in Stilich. 'pigri flabra Bootæ.' Raphelengius cum Claveriano codice, quod et Scaliger probat et Barthius, *flamma excutiat: flagra vel auræ* prim. Vatic. non *per auras.* certe, nisi *flamma excutiat* legas, non video quomodo hæc cum sequentibus cohæreant. *D. Heins.*

111 *Excutiat*] Ad celeritatem velut excussæ per auras tormento flammæ alludit. *Barth.*

112 *Tristem cometen*] Nuncium utrique impendentium tristium.

Figat] Erudite, ad veterum doctrinam. Physici enim statuebant Cometen non suo sed ætheris motu ferri.

Crinita] Duæ Cometarum species: Cometæ, et Pogoniæ. *Barth.*

113 *Compositam puppim*] Philosophica vox. Qui enim, omnibus affectibus liber, contemplationi rerum et virtutis cultui sese dedicavit, dicitur se composuisse. Compositi enim a morte, qui nihil cum rebus jam humanis habent, etiam cadaveribus curatis. Horatius, lib. I. Sat. 9. 'Omnes composui. Felices! nunc ego resto.' *Compositam puppim*, subtractam dicit tumultibus vitæ communis. *Idem.*

114 *Facunda placebant*] Sequentia arguunt concinnius scribi *fæcunda;* quod in nullo tamen tot librorum offendimus. *Idem.*

Facunda placebant Otia] *Fæcunda* puer olim conjeci, confirmant Barthius et decem scripti: *fæcunda* vocat *otia* quod libros parerent: *facunda jacebant* prim. Vatic. Male *fæcunda carmina* et *fæcundas Musas* dixit Porphyrius Panegyrico ad Constantium. *D. Heins.*

115 *Nascentes libri*] Par ratio librorum et liberorum; et illi enim progenerari nobis dicuntur.

Ibant in secula libri] Mira elegantia locutionis, qua scripta genium habentia sensim excedere pectore auctoris, et in æternitatem famæque perennem favorem prodire finguntur.

Secula] Æternitatem. *Barth.*

116 *Vidit ab æthra*] Notum Justitiæ numen, primis hominibus conversari solitum, ingruentibus malis pejorum ætatum moribus, cœlum repetiisse traditum, ibique juxta libram consedisse. *Idem.*

117 *Viduatas leges*] Velut perpetuas illius alioquin contubernales. Horatius: 'viduus pharetra Risit Apollo.' Quam semper gestabat. Quod inepte cavillantur Grammatistæ. *Id.*

118 *Continuo frontem limbo*] Scaliger et Barthius *nimbo:* qui hoc loco videndus: nec aliter Rhemensis, et opt. Ambros. ex Plauto, Arnobio et Isidoro adstruit hanc lectionem vir eruditus: quibus adde Papiam. 'Nimbus, fasciola transversa ex auro assumta (lege *assuta*) in linteo, quod est in fronte dominarum positum. Nam et lumen quod circa angelorum capita pingitur, nimbus vocatur, licet sit densitas nubis:' apud Statium tamen Achilleidos primo in optimis membranis legitur, 'gemmatis aut nectunt tempora limbis:' non *vittis:* quomodo vulgati codices: 'frontem limbis imminutam' dixit Arnobius, ubi *nimbis* tamen reponunt homines eruditi: sed et *nimbus* pro *nube* hoc loco potest sumi: ut apud Maronem: 'Hoc Venus obscuro faciem circumdata nimbo Detulit.' *D. Heins.*

Frontem limbo velata pudicam] Pudicitiæ veteris ratio obtinebat virgines in publicum non procedere, nisi obvelatis vultibus, ut hic justitia domo sua cœlesti in terram descensura.

Limbo] Fasciolæ illæ, quibus frontem obvelabant fœminæ *Nimbi* appellabantur potius. Isidor. lib. XIX. Orig. c. 30. 'Nimbus est fasciola transversa, ex auro adsuta in linteo, quod est in fronte fœminarum.'

Frontem pudicam] Nazarius Panegyr. 'In serenis frontibus animorum indicia perleguntur. Justitia vero quid pudicum magis?' *Barth.*

119 *Deserit auctumni portas*] Statio Virginis nota in Cœlo. *Portæ*, ut

πόλλοι Homero et Tragicis, loca. Chelas noctis dispendia reparare dicit, quod Sole in ea gradiente fere pares lux et tenebræ. *Barth.*

120 *Noctis dispendia*] Damnum, luce ampliorem partem obtinente. *Idem.*

121 *Pax avibus quacumque volat*] Vis et Jus contraria: in Pace Jus, in Bello Vis, unde Justitiæ amica Pax. Hac in terris regnante omnia erant pacata, omnia per se proveniebant, omnium rerum, exclusa invidia atque avaritia, communis erat fructus.

Volat] Alis enim prædita fingitur.

Rabiemque frementes Deposuere feræ] Alludit officium et beneficium Justitiæ; cui nimirum soli debeatur conjunctio humanæ societatis, cum sine illa, citraque ejus Imperium, omnis vita ferino more coleretur. *Barth.*

122 *Lætatur terra reverso Numine*] Insignis hyperbole. Hac enim ratione sub Jovis imperio nemo unquam fuerit justus Princeps, isto demum Consule Justitia in terras reversa. *Idem.*

123 *Prisci auri*] Aurea ætas naturali æquitate vitam colens. *Idem.*

124 *Ligurum se mœnibus infert*] *Vastis se mœnibus* prim. Vatic. *D. Heins.*

Ligurum se mœnibus infert] Mediolanum dicit. Eam enim Theodosius Magnus elegerat aulæ sedem, et veteri Romæ quodammodo succidaneam. *Barth.*

125 *Castos Penates*] Non enim alios numen illud æquissimum intraverit: cum Justitiæ vel prima regula sit alieno toro omnique incesta libidine abstinere.

Castos ingressa Penates] Contra fugit consceleratorum hominum habitacula, ut ætate jam corrupta. *Barth.*

Levibus plantis] Utpote divina aura, ignis ætherius. Quam substantiam Diis suis cum effigie ejusdem humana adtribuebant sapientes prisci.

Levibus plantis] Non *plaustris* plerique codices: nec admittendum *claustris:* quod Barthius commentus est. Sequenti versu τὸ *in* delendum ex auctoritate eorundem codicum. *D. Heinsius.*

126 *Invenit æthereos*] Nobilissimas scientias, Astronomiam et Geometriam tradit in manus Manlio, utpote homine cordato dignissimas. Astrologia enim velut scalæ quæpiam, cœlestibus inscendendis.

Signantem] Delineantem: Signa enim elementa, prima rudimenta.

Pulvere] Usus veterum ad Mathematum lineas subtilissimi pulveris. *Barth.*

127 *Quos pia*] Cultui numinum dedita: mater et nutrix Mathematicarum disciplinarum.

Sollicito pollice] Curiosa opera.

Deprendit] Curam intelligit velut fugientes. Ut in illo: 'Deprendit tacitis dominantia legibus astra.' *Barth.*

128 *Quæ moveant momenta polum*] Pendentem velut in æquilibrio. *Momenta*, motus hinc inde ducentes pondera, donec constent; et ipse stilus ferreus, indicans æquationem.

Quæ moveant momenta polum] Cum *momenta* a movendo deducantur, durius videtur *moveant momenta: foveant* putabam aliquando. *D. Heins.*

Certus in astris Error] Vagus et ratus circuitus. *Barth.*

129 *Quis tenebras Solis*] *Soli*, et mox *Defectum indicat*, non *videat* aut *inducat*, cum optimis libris scribendum: vide notas ad bellum Gild. vs. 16. Minucius Felix: 'Relinquenda vero Astrologis prolixa de sideribus oratio, vel quod regant cursum navigandi, vel quod arandi metendique tempus indicant:' quomodo et festa apud Romanos indicebantur, quæ non erant stata: male pro vulgata scriptura pugnat Barthius. Vide quæ de hoc loquendi modo ad Senecæ Œdipum observat exactissimus Gronovius, vs. 17. Lucensis, *Defectum signet:* paulo post *veneratus* pro *veneratur* scripti: vidit Raphelengius. *D. Heins.*

Causisque meantem] Non pro mina-

culo aut portento habendum, sed ratis certisque causis contingentem, et velut ingredientem. *Barth.*

130 *Videat numerus*] Prænunciet. *Numerus*, calculus, ratio, expensio. Lucanus, lib. I. 'quem non Ægyptia Memphis Æquarit visu, numerisque docentibus astra.' *Idem.*

131 *Pallentem*] Obscuratam, orbatam lumine. *Idem.*

132 *Virginis*] Inculpatæ, quæ cum castitas hominum decresceret, reliquit cœtus eorum. *Idem.*

135 *Tunc sic*] Subitam allocutionem notat. III. Cons. Honor. 'Tunc sic lætus ait: Rex o stellantis Olympi.'

Sincera bonorum Congeries] Sic ipsum hominem appellat, exquisita omnium bonorum commendatione, velut in naturam ea hominis transierint. *Barth.*

Mallii] *Manli* in melioribus scriptis: plerique etiam *Tum sic.* Pal. prim. Med. et alter Moreti, *Cum sic:* quam locutionem Nasoni sæpe reddidimus ex optimis membranis. *D. Heins.*

136 *Veteris vestigia recti*] Simplicitatem priscam intelligit, omni ævo sequenti laudatam. Rectum, probitatem, æquitatem inconcussam intellige. *Barth.*

137 *Ductos video mores*] Metallo ductos. *Ducere* enim verbum ei rei est. Virgil. 'Aut leveis ocreas lento ducunt argento.' *Idem.*

141 *Transmissæ gloria vitæ*] Jam ante enim Reipublicæ adfuerat, antequam se conderet in illum suum Parnassum. *Idem.*

142 *Humanum curare genus*] In Romanis Magistratibus. Hanc enim ambitionem loquendi perpetuo servat, Romanæ rei humanum genus addicendi. *Idem.*

143 *Nullas recipit prudentia metas*] Nemo eam emeritus est: quamdiu vitæ usus, tamdiu prudentia opus est. Omnium temporum arbitram atque rectricem esse prudentiam, celebre Isocratis dictum est. *Idem.*

144 *Sedes*] Honoris locus, fastigium Magistratus. Multis semel; raris, iterum contigisse summos honores dicit. *Idem.*

145 *Sed meritis tantum redeunt*] *Meriti* probe prim. Vaticanus: quomodo emendandum clarissimus ac politissimus Vir Gaspar Gevartius jam olim me monuit, cujus eruditos in hoc poëma commentarios avide expectamus. Locum merito ut obscuriorem notat curis secundis Barthius, sed mendosum esse non est subodoratus. *D. Heins.*

147 *Quos fortuna regit*] *Legit* jam ante annos aliquot scribendum vidi: ut testis idem mihi Gevartius. Confirmat Rhemensis liber, cujus excerpta viro summo Dionysio Petavio debemus. Nupt. Honorii: *Dignus quem legeres.* Laud. Stilich. *Digna legi virtus:* atque ita passim. *Quos fortuna dedit*, vel, *gerit*, conjectura est Barthiana in uberiori Commentario. Alias apud illum malebat, *Quis fortuna redit.* Sed nihil verius est nostra lectione. Memini Sidonium quoque Apollinarem sic non semel locutum. *Idem.*

Magnoque] Magno pretio. Maro: 'magnoque optaverit emtum.' *Barth.*

148 *Abstrusa rerum ratione*] Investigatione rationum et repertorum Philosophicorum. *Idem.*

149 *Patriam*] Athenas dicit, servatas Oraculo recte exposito Themistocli, homini non literato, sed acris ad omnia prudentiæ.

Tui Platonis] Temporum etiam eorum Philosophiæ, extra eam quæ Sacris Literis debita, princeps Plato, Christianis quoque doctoribus commendatissimus. *Barth.*

150 *Quam qui*] Eruditioni et speculationi Platonicæ opponit prudentiam sine illis in Themistocle, quo sane vix ullus Principum id genus fuit felicior, naturali virtute pollentem. *Idem.*

Qui] Themistocles. *Idem.*

151 *Urbemque carinis Vexit*] Bar-

thius ex scriptis malit legi, *Texit.* nescio quos dicat scriptos, præter Claverii codicem, qui eam lectionem in coronide profert. nam Palmanniani et omnes, quotquot ego inspexi, pro vulgata stant, et recte quidem. *D. Heins.*

Urbemque] Optime. nam et κατ' ἐξοχὴν Urbs Athenæ. *Barth.*

152 *Medo*] Persarum Regi, Medis imperanti tum. *Idem.*

153 *Spartanis matribus*] Institutum Lycurgo, gymnastica exercitia fœminis cum viris communia esse; rei rationem rogatus respondisse memoratur, uti in robusto exercitatoque matris corpore firmus valensque fœtus gigneretur; utque ipsæ mulieres, ubi necessitas postularet, armis pariter patriæ adessent. *Idem.*

154 *Sexum vicere*] Viriliter agendo.

Leges severæ] Spartanæ Leges notæ severitatis. Valerius Maximus, II. 6. *Barth.*

155 *Ignavo muro*] Satis munitis virtute Legibus oriunda. *Idem.*

157 *Monitus annique silentes*] Nota omnia. Monitus et annos silentes conjunxit, ut supra tacendo locutum memoravit; ignaviæ simul umbraticam sapientiam notans, ut modo ante. Silentio autem auctoritatem secreti Deorum cultus, scitorumque majestatem, sibi peperit Pythagoras; quibus accedentibus nonnullis portentis, cultum pene divinum habuit. Ammianus, lib. XXII. *Idem.*

Annique silentes] Scripti nonnulli *animique.* Unde vidi qui *Samii* corrigendum censeret. ut Pythagoræ discipulos intelligat, qui ἀκουστικοὶ propterea dicti. quale mendum et ego ex Martialis lib. IX. Epigr. 48. delevi. vulgo legitur: 'Sic quasi Pythagoræ loqueris successor et hæres, Propendet mento nec tibi barba minor.' Puteanorum fratrum codex *Præpendet tamen.* Vaticanus antiquissimus 'Propendetque minor n. t. b. tamen,' vocum ordine turbato. alius ejusdem bibliothecæ *Dependet sane.* excerpta Thuanæa optimæ notæ *præpendet sane.* Lego: 'Propendet Samia nec tibi barba minor.' Eximius vir mihique amicissimus Isaacus Vossius pulcherrimis ad Pomp. Melam Observationibus malit: 'Propendet meta nec tibi barba minor.' Seligat lector, quam conjecturam ex duabus potiorem arbitretur. apud nostrum tamen vulgata lectio non est sollicitanda. per *annos silentes* quinquennium intelligit silentio a Pythagoræis devotum. Laërtius in Pythagora: *καὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ κατετίθεντο τὰς οὐσίας, εἰς ἓν ποιούμενοι· πενταετίαν τε ἡσύχαζον, μόνον τὸν λόγον κατακούοντες.* Meminerunt hujus quoque quinquennii Gellius Noct. Attic. I. 9. Jamblichus vita Pythagoræ; Plutarchus de Curiositate; Lucianus vitarum Auctione, Hermotimo, et Gallo; Tzetzes in Chiliadibus; alii. Sidonius Apollinaris, Carm. 15. 'Asserit hæc Samius post docta silentia lustri Pythagoras.' *D. Heins.*

158 *Famosum luxum*] Tarentini vitæ summam ponebant in voluptate, extra hanc omnia adspernentes.

Œbalii Tarenti] Spartani. *Barth.*

159 *Insignem curam*] Quo major dignitas enim, eo amplior cura quam non fugiat homo Philosopha sententia, nisi simul ignava opera. *Idem.*

160 *Meritis majora patebunt Præmia*] Præmia autem virtuti data, commendant temporum felicitatem. *Idem.*

161 *Jungere sensus Cum Stilichone*] *Sensus*, consilium, sententiam. Sic Cn. Mattius: 'Curasque acerbas sensibus gubernare:' ratione, intellectu. *Idem.*

162 *Protulit ætas*] Male vulgo *pertulit.* contra fidem præstantiorum codicum. et tamen eam scripturam tuetur Barthius. *D. Heins.*

163 *Consilio vel Marte*] Bello et Pace. *Barth.*

164 *Vivere sub regno*] Ita distin-

guendum eam melioribus membranis. idque vidit Barthius ac monuit. *D. Heins.*

Vivere sub regno] Hic locus valde anceps et lubricus, o Claudiane! licet ad laudem Honorii hæc referas, videris tamen de tuo Stilichone plus nimio gloriari. *Claver.*

165 *Servire*] Suo quodam servitio. Capiendum ad id quod dicit alibi: 'Fallitur egregio quisquis sub principe credit Servitium: nunquam Libertas gratior exstat Quam sub Rege pio.' *Barth.*

166 *Nostra soror*] Quæ temperet nimirum Justitiam, velut agnata ei, et sanguinis ejusdem. *Idem.*

167 *Fratres amplexa serenos*] Nullus titulus, nulla laus dignior summo principe, Serenitate; qua scilicet Imperator proximus sit supremo numini, quod tranquillum et inturbabile statuitur. *Idem.*

169 *Perfidia*] Opponit hanc pietati: quia nulla magis re Deorum numina contemni credebant veteres quam pejerando. *Idem.*

170 *Furiarum vincla*] Ipsas simul catenis impeditas dicere vult, omnia obtinente Pace, Pietate. *Idem.*

Vincla veneno] *Colla* primus Medic. unus Vaticanus, et Palatinus. rectius, si quid video. delirium certe eam scripturam Barthius appellare non debuit. sequenti versu malim, *Exsultet*, ut a superioribus oratio dependeat. atque ita Vaticanus chartaceus. *D. Heins.*

171 *Exsultat cum Pace Fides*] Fides vero Paci optime jungitur, quoniam sine ejus adminiculo nullam certum est constare inter homines societatem, ut disserit Appius Crassus apud Livium, lib. VI. Ut merito eam 'certissimum humanæ Salutis pignus dicat.' *Barth.*

Exsultat] Unus Vatic. *Exsultet*. ut hæc quoque a superioribus dependeant. *D. Heins.*

172 *Inter*] Permixtæ populo, ut de aureo seculo canunt Poëtæ. *Barth.*

173 *Nobiscum, Theodore, redi*] *Veni* Gyrald. *D. Heins.*

174 *Agrestem dudum*] Agriculturæ deditum: hoc est, secessui rurali.

Reverti cogis] Primæ Justitiæ suasioni cedit, quæ probo viro est coactio, nempe quod nefas obluctari virtuti, cui insint cæteræ omnes. *Barth.*

175 *Rubigine ruris*] Desidia radices agente. Ovidius: 'ingenium longa rubigine læsum Torpet.' *Idem.*

176 *Nunquam mihi cura tot annis*] *Nam quæ mihi* vetustiores libri. *annos* etiam Ambrosianus unus. bene. diximus bello Gild. *D. Heins.*

177 *Sulcis mollire novales*] Agrum colere. *Barth.*

178 *Soli vires*] Fœcunditatem.

Rupes] Omnem collem montemque indicat hac voce Claudianus. *Barth.*

181 *Veteranus*] Præmia velut in assignatis agris jam indeptus *Idem.*

182 *Vector*] Nauta, navigii gubernator. *Idem.*

183 *Collectamque diu*] Gloriam dicit, ambitionis præmium, et laborum pro Republica. *Utcunque* ad instabilitatem rumorum ducendum, a mobilitate vulgi pendentem. *Idem.*

184 *Patiar deponere*] Insuetior locutio, nec mutanda. Tantum enim est, ac si *deponi* dixisset. *Idem.*

185 *Natura fortior usus*] Curtius, l. v. 'Pauci hujus sententiæ fuerunt; cæteros consuetudo, natura potentior, vicit.' *Idem.*

186 *Defluat*] Ipso in usu evanescat. *Idem.*

187 *Desidis aurigæ non audit*] Exemplis e vita communi dictum confirmat.

Audit] Attendit, ei obsequitur, obtemperat. Virgilius, Georg. I. 'nec audit currus habenas.' *Barth.*

192 *Animosque ferarum Exuimus*] Malim *exuimur*, frequentissimo poëtis Græcismo. *D. Heins.*

193 *Nitidis sensibus*] Purificatis: talibus enim adeundos Deos sapien-

tiores sciscunt. *Barth.*

194 *Irruet intrepidus flammis*] Omnia pericula spernet. Horatius: 'Justum et tenacem propositi virum Non civium ardor,' &c.

Irruet intrepidus flammis] *Flammas* prior Moreti, et optimus Vaticanus a manu secunda. quod elegantius. In Epigrammatis: 'Sic ope sanctorum ne barbarus irruat Alpes.' Prudentius Apotheosi, vs. 480. 'Ecce Gerasenos legio irruit effera porcos.' ubi tamen *ruit* in veterrimis codicibus legitur. Guntherus Ligurini lib. IV. 'Teutonus hostilem cum civibus irruit urbem.' et libro IX. 'Protinus hostiles infesto milite fines Irruit.' Avienus Descriptione orbis: 'virides sulcans terras Achelous Irruit Hadriaci tergum maris.' Ammianus, libro XVII. 'Has enim oras Parthiscus irruens obliquatis meatibus Istro miscetur.' Minucius Felix Octavio, de fulminibus agens: 'Adeo passim cadunt, montes irruunt, arboribus incurrunt, sine delectu tangunt loca sacra et profana.' ubi perperam *diruunt* reponitur. Valerius Flaccus, lib. III. 'gravis irruit Othum Phleias, et trepido Pollux impingitur Hebro.' Ubi *invenit* perperam nunc circumfertur. sequenti versu *confertos hostes* et *inermis* legendum, ut potiores scripti. sic 'arma conferta' et 'conferta legio' apud Silium. Vulgo *consertos* et *in armis*. D. Heins.

196 *Ille vel Æthiopum pluviis solabitur æstus*] Pluvia solatur æstum, quia temperat ac frangit. Hoc ergo vult, Justitiam vice pluviæ functuram apud Æthiopas, ac nimios æstus mitigaturam. Tacite autem tranquillitatem animi subindicat, quæ per Justitiam acquiritur et comparatur. Æstuavit in hoc loco plus quam vellem doctissimus Barthius. Libri nostri manu exarati nihil variant, altero Moretano deterioris notæ excepto, qui cum Delriano, *Ille per Æthiopum*: sed ea non est illius codicis præstantia, cui multum deferas. *Idem.*

Ille vel Æthiopum] Cœlum enim ei mittere pluvias dicit, vel in mediis Æthiopum æstibus, alludens animum immobilem virtutis possessione. *Barth.*

197 *Illum trans Scythiam*] *Tanaïm* primus Mediceus et Palatinus: placet. *D. Heins.*

Trans Scythiam vernus comitabitur aër] Ubique serenam inturbabilemque vitam vivet. Sapientis justique viri constantia describitur a contemtu exilii; quam subierunt multi ob contemtum fortunæ, virtutisque cultum, summi sapientum Coryphæi. *Barth.*

198 *Habenas*] Moderamen Imperii Romani currui regendo exæquat. *Idem.*

Suscepit habenas] Hic profecto exprimitur dignitas Præfecti Præt. Occidentis, sub quo Italia, Illyricum occidentale. *Claver.*

200 *Prima Padum Tyberimque ligat*] Duos celebriores Italiæ fluvios conjungit. Cl. tamen Blondellus *Trebiamque* malit. Sequenti versu pro *Lydos* Raphelengius ex conjectura viri illustris *Lybias*. nec dissentio. quod et Barthius amplectitur. Tentabam olim *Numidus*. D. Heins.

203 *Cyrnon*] Corsicam, a fœmina Corsa. *Barth.*

Cyrnon] Corsicam intelligit. Strabo: Κύρνος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλεῖται Κόρσικα.

Trifidam] Talis toto situ Sicilia.

Retentat] *Retinet.* Exemplo Maronis, lib. V. 'pars vulnere clauda, retentat Nexantem nodis.' *Barth.*

204 *Tyrrhena funditur*] Affunditur. Sonum undæ ubertim appellentis proponit. *Idem.*

Tunditur unda] Et hic Scaligeri conjecturam Raphelengius expresserat: quod Puteanea excerpta, Rhemensis, et Ambros. unus confirmant. Vulgo *funditur*. Catullus: 'Littus ut longe resonans Eoa Tunditur unda.'

nam sic scribendum, non *resonante*. Virgil. Æn. v. 'Est procul in pelago saxum, spumantia contra Littora, quod tumidis submersum tunditur undis.' Tibullus, libro II. Eleg. 4. 'Stare vel insanis cautes obnoxia ventis, Naufraga quam vasti tunderet unda maris.' Horatius, Epod. XVII. 'Non saxa nudis surdiora navitis Neptunus alto tundit hybernus salo.' Guntherus Ligurini libro IV. 'Nec mora : Dalmatici qua fluctibus æquoris Ancon Tunditur.' Priscianus Periegesi : 'Post hæc Æoliæ tellus prætenditur oræ, Fluctibus Ægæi primis quæ tunditur alti.' Prudentius Cathem. 'Salsosque candens spuma tundit pumices.' Unus Med. *finditur*. alius, *clauditur*. quomodo et Vaticanus secundus cum Palatino : qui *clauditur urna*. Forte *plauditur*. quatuor *refunditur*. D. Heins.

205 *Nec te tot limina rerum*] *Lumina* Barthius: quomodo complures ex nostris. Inter quos et optimus Vaticanus. tres alii, *tot te limina*. Malebam olim *culmina*. ut lib. I. in Rufin. 'jam non ad culmina rerum Injustos crevisse queror.' et sic Claverii editio. sed cum in quatuor codicibus *nec te molimina rerum* offenderim, omnino scribendum videtur, *nec tot molimina rerum*. Ovid. Metam. XV. 'Magna quidem rerum molimina vidit in extis.' et alibi : 'Magna tenent illud numen molimina rerum.' *Idem.*

206 *Velut altus Olympi Vertex*] De cacumine seu apice montis Olympi, Augustinus, lib. I. contra Manichæos. *Barth.*

210 *Sub pedibus nimbos*] Ima pars montis, pes Poëtis. *Idem.*

211 *Sic patiens animus*] *Animo* tredecim scripti. unus, *animos*. duo, *animi* : quod verum puto. vide notas bello Gild. vs. 281. *D. Heins.*

Patiens animus] Omnia enim vincit, quantumvis aspera tolerantis patientia, omnia levia facit quæ atrocia videbantur, ubi animus repugnabat fato, nolensque subibat ejus legem.

Per tanta negotia liber] Quibus inhærescit, libertatemque suam quodammodo vendit et addicit animus præceptis veris sapientiæ non imbutus. Libertas est, nulli subdita, omnibus imperans. *Barth.*

212 *Similisque sui*] Constantia Justitiæ animum ita occupante, ut non mutet unquam vultum, rideat fortunam, spem, timorem, voluptatem, vigore perpetuo nobilis, nec a se desciscens.

Justique tenorem] Strictam velut lineam. *Barth.*

213 *Non gratia suadet*] Persuadet. Sic scriptores alii. *Idem.*

214 *Intactaque pectora lucro*] Avaritiam vel Principem omnium Herorum suorum pectoribus eliminat. *Idem.*

215 *Fuerint aliis hæc forte decora*] *Decori* optimus Vaticanus. Superiora rectius sic legantur, si per libros liceat ; *Nam spretas quid opes intactaque pectora lucro Commemorem?* D. Heins.

216 *Quæ crimina purget*] Non, ait, virtutibus tuis accenseam expulsionem vitiorum, aut iis te carere, cum præsentia earum has laudes contemnat. *Barth.*

217 *Servat inoffensam divina modestia vocem*] Animi compositi tranquillitas elucet placiditate sermonis, non commoto affectibus animo, ut in voces erumperet iracundas. Sedatum animum summam sapientiæ declarant scriptores. *Idem.*

Modestia] Hic locus valde notabilis ; sunt enim multi adeo stolidi, ut si quibusdam virtutibus excellere se sentiant, id quasi per compita velint publicari : saltem ea vitia, quibus non urgeri se putant, palam deprecantur ; quod alienum est a modestia. *Claver.*

218 *Nec lumina fervor Asperat*] Immanis enim illa commotio animi nobilissimum etiam sensuum inficit, ut scintillæ quædam furoris in ipsis oculis appareant. *Barth.*

219 *Rabidas diffundit sanguine venas*] Iracundos tumere venis, rubefieri, sanguine foras eluctabundo, quotidie videmus. *Barth.*

Suffundit sanguine venas] Non *diffundit*, ad Statium Gronovius ex antiquis libris: recte. nostri propemodum omnes accedunt. *D. Heins.*

220 *Tempestas oris*] Feritate expressa velut fluctibus. Sic irarum fluctus apud Maronem. *Barth.*

221 *Sontes expulsa corrigis ira*] Ne videaris ad affectum tuum vindicem agere: sed tanta animi tranquillitate vitia punis, ut invitus quodammodo legibus parere, pœnas exigentibus, videaris. *Idem.*

222 *Dentibus umquam Instrepis horrendum*] Furentis Iracundiæ modo, quem notare licet in hominibus bile transversa raptis. *Idem.*

223 *Fremitu nec verbera poscis*] Ut in famulos irati Domini. *Idem.*

224 *Qui fruitur pœna, ferus est*] Quem delectant cruciatus sontium: exempla suppeditant Tyrannorum voces et spectacula. *Idem.*

Qui fruitur] De hac feritate dictum etiam in Rufinum. Seneca: 'Ferina rabies est, sanguine et vulneribus gaudere.' *Claver.*

Legumque videtur Vindictam præstare sibi] Non tam secundum earum rigorem, quam affectum suum, supplicia exercens. Cordatum enim virum nullo vindictæ gaudio eam exercere volunt sapientiæ præceptores in noxios: sed procul odio et tyrannica lætitia, justitiam facessere. Seneca, lib. I. de Ira, c. 16. *Barth.*

225 *Felle Canduerint*] Ignis enim quidam pestilens est ira, cujus flos est candor. *Idem.*

226 *Ardet stimulis*] Ab hoc ardore Pythagoræi non cædendum esse ignem dicebant, cum iratum hominem non efferandum vellent.

Ferturque nocendi Prodigus] Nocere homini sapientiæ abominabilis animi. 'Sapiens non est, qui nocet.' *Barth.*

227 *Ignarus causæ*] Non enim perspicere aut æstimare sinit iracundia aut crudelitas animi caussas motuum et pœnarum.

Diis proximus ille est] Non potest humana felicitas in majus extolli, quam cum divinæ proxima collocatur. Hinc proverbium venit: 'Diis proximus;' de præclaro viro. *Barth.*

228 *Ratio, non ira*] In hoc data est homini Ratio, ut moderetur eum, et, principatu suo usa, admoveat divinitati, subtrahatque rebus fortunæ parentibus. Est enim in humano pectore, quod sibi constat, occulta quædam sapientia, gubernatrix affectuum, quam cum sequetur homo, videbit se superiorem omnibus calamitatibus, intra se habere divinam ductricem operum suorum, directricem conatuum, ad cujus consilium tranquille possit vivere domitor opinionum, Dominus affectuum, itaque composito animo felix, ut Deorum vitam vivat inter mortales.

Facta rependens] Justa libra aut statera examinans. *Barth.*

229 *Consilio punire potest*] Non affectu, aut odio.

Mucrone cruento Se jactent alii] Sæpius paria in Honorianis et Stilichonis Laudibus, dulcissimis et sapientissimis monitis. Serio sapientibus priscis adeo crudelitas et sanguinis amor displicebant, ut etiam cocis atque venatoribus eo nomine cohabitare abnuerent. *Barth.*

230 *Feritate timeri*] Bruto fœdoque amore cædium: quo homo transit in naturam ferarum. *Idem.*

231 *Addicto censu*] Ita meliores nostri. vidit quoque Raphelengius. *D. Heins.*

Adductoque hominum cumulent] Fisci rem qui præferunt privatorum commodis, tyrannos regnant: qui secus, laudantur. *Barth.*

Addictoque] Hoc est, damnato adjudicatoque. *Delrio.*

232 *Lene fluit Nilus*] Commendatio

tranquillitatis a fluminibus profundis, non rapidis. *Barth.*

Lene fluit] Qua regione lene fluat, docet Plin. Curtius vero docet, 'altissima quæque flumina minimo sono delabi.' Vide Diodor. *Claver.*

233 *Utilior*] Quotannis enim Ægyptum irrigans, ne imbribus ea egeat, aut ulli terrarum fœcunditate concedat, efficit. Tibullus: 'Te propter nullos tellus tua postulat imbres, Arida nec pluvio supplicat herba Jovi.' Illud de Nilo memoria dignum ab Æliano commemoratur, ejus aquam non mulieres modo, quod Aristoteles prodidit, sed pecudes etiam fœcundas reddere: quare tantæ utilitatis flumen variis Poëtæ epithetis decorarunt: quin imo Silius *sacrum* nominavit; vel quia Æliano teste, Nilum eundem, quem Osyrim credebant; vel quia Nilum Ægyptii consecrarunt. *Delrio.*

Nullas confessus murmure vires] Prim. Vatic. *nullo:* rectius. superiori versu pro *sed cunctis amnibus*, idem, *cunctis sed amantibus:* forte, *cunctis sed et amnibus.* D. Heins.

234 *Acrior et rapidus*] Ita scripti octo. prim. Vaticanus et multi alii *ac. Acrior ac rapidus tacitas:* duo *aut.* unus *ut.* Lucensis *ad.* Cl. Gevartius *Acrior it* conjiciebat. In Claveriano, *Acrior at Rhodanus:* quod perperam arrisit Barthio. Duos enim maximos fluvios conjunxit, Nilum et Istrum: idque exemplo Lucani ac aliorum, pro *extat* Mazarinianus *exit.* quod malo: pro *tacitas ripas*, frustra alii *tactas* vel *tractas* vel *fractas* vel *raptas.* Maronis illa videtur respexisse: 'Ceu septem surgens sedatis amnibus altus Per tacitum Ganges, aut pingui flumine Nilus Cum refluit campis.' Liris apud Silium, lib. IV. 'fonte quieto Præstringit tacitas gemmanti gurgite ripas.' Statius IV. Sylv. 'Qualis Cinyphias tacente ripa Pœnos Bagrada serpit inter agros.' de Nilo Lucan. X. 'quos inter in alta It convalle tacens jam moribus unda receptis.' quam veram illic lectionem esse alii jam viderunt. 'pigra vado Langia tacenti' apud Statium, Thebaid. IV. et mox: 'Una tamen tacitas, sed jussu numinis, undas, Has quoque secreta nutrit Langia sub umbra.' lib. III. 'tacent exhausti solibus amnes.' Naso, Fast. III. 'Sustinuit tacitas conscius amnis aquas.' Pont. IV. El. X. 'Et tacite peragens lene Melanthus iter.' *Idem.*

Tacitas prætermeat ingens] Danubii placiditas grandis alioqui et velut gravidi amnis fecit proverbium vulgare vetus Germanis; esse omnium amnium uxorem, ut ob strenuitatem maritum Rhenum. *Barth.*

235 *Clementia sævi Gurgitis*] *Sani* scripti plerique: sic contra *insanæ aquæ* apud poëtas: assecutus etiam est elegantiam hujus lectionis Barthius curis posterioribus. *D. Heins.*

Eadem clementia sani] Sanus enim gurges, cujus immensitatem clementia in ostia deducit. *Barth.*

236 *Gangem*] Flumen illud magno cum fragore ipsis statim montibus erumpit: dein ubi mollis contigit planities, in quodam lacu hospitatur; inde lenis fluit. *Claver.*

237 *Lapsisque minentur Pontibus*] Collapsis minentur diluvium agris. *Barth.*

Lapsisque minentur Pontibus] Melior scriptorum pars *lassisque:* quod verum: diximus nonnihil lib. III. de Rapt. vs. 352. Barthius tamen vulgatam malit. *lassa procellis ratis* libro in Rufin. I. vs. 276. ut illic emendamus. *D. Heins.*

239 *Pax*] Communis fluctibus et humanis animis.

Pax majora decet] Notatum supra, divinitati homines admovere tranquillitatem magnanimam.

Majora decet] Translatione a rebus supra Lunam, quæ in summa florentissimaque pace sunt perpetuo. *Barth.*

243 *Largitor facilis*] Alii *Largitur.*

Largiri olim conjieiebam, quod in sex codicibus postea deprehendi, quos inter Palatinus, Barthio quoque inspectus, nec intellectus hoc loco tamen: unus *Largiris*. egimus de hoc loco III. Cons. Hon. vs. 88. Vaticanus optimus a manu prima *Largior et*. quæ lectio in nonnullis aliis etiam occurrit membranis. *D. Heins.*

Largitor] Vox peculiarem magnanimitatem dantis indicans.

Comitatur] Comes nota felicitatis. Secundo Stilichoniarum, pariter ejusdem Herois decoribus accenset: 'nec prospera flatus Attollunt nimios, quin ipsa superbia late Discessit, vitium rebus solemne secundis, Virtutumque ingrata comes.'

245 *Frons privata manet*] Eadem prorsus laudata in Stilichone. *Barth.*

246 *Qui crevisse putat*] Sapientem non debere tantum tribuere fortunæ, ut ejus bonis posse sese crescere arbitretur. Uno tenore animi omnem vitam obeundam dicit. *Idem.*

Qui crevisse putat] Delrio leg. *quo:* hoc sensu: fatetur se ea dignitate indignum, qua ad altius fortunæ et dignitatis fastigium evectus est.

247 *Jucunda remoto*] *Modesto* Isingrin. Aldus, et aliqui ex nostris membranis. *fastum modestum* eleganter vocat aliquid temperati mediique inter fastum et modestiam. mox pro *insania* Pricæanus *væsania*. D. Heins.

248 *Quæ non seditio*] Adscribitur viris solidæ virtutis in vulgus ea auctoritas, ut tumultus seditionesque prodeuntes in confertos turbatores confutent. Maro, Æneid. I. 'si forte coorta est Seditio, sævitque animis ignobile vulgus; Tum Pietate gravem et meritis si forte virum quem Conspexere, silent, arrectisque auribus astant.' *Barth.*

250 *Barbaries media*] Locus corruptus. Livineius, *Media barbaries*. Scaliger *Barbaries Medo*. unus liber ex nostris, *medio*, alius *mediam*. quod Barthio placebat. Pricæanus, *medii*, vel *mediam*. Ambrosianus optimus *medii*, vere. quomodo in Electis primus restituit Cl. Gevartius. vide notas lib. II. in Rufin. vs. 309. Neque aliter Claverius edidit, haud dubie ex Cujacianis libris, eamque lectionem Barthius quoque pro genuina curis secundis est amplexus. *D. Heins.*

Medii quam non reverentia] *Medius* idem qui *Mediator*, duobus dissentientibus interveniens. Lucanus, lib. I. 'Crassus erat belli medius mora; qualiter undas,' &c. *Medii* tam honorifica appellatio oriunda esse potest ex loci dignitate, quæ apud veteres prima erat trium.

Reverentia] Ob eruditionis claritudinem, quæ quidem talis est, ut ipsi etiam hostes eam venerentur. *Barth.*

251 *Sitiens*] Animi enim pabula sunt flores Eloquentiæ. Athenæus: *τροφαὶ γὰρ τῶν ψυχῶν οἱ καλοὶ λόγοι.*

Sermonis mella politi] Elegantissima comparatio eloquii cum melle, nectare, et id genus dulcibus; frequentata scriptoribus. Petronius: 'His animum succinge bonis, sic flumine largo Plenus, Pierio defundes nectare verba.'

252 *Deserat Orpheos*] Locus Barthio mendi suspectus, qui *Deferat* malit. *Disceret* editio Camertis. Ego nihil temere immutem. Quis, inquit, Orpheos cantus non deserat auditor, tui eloquii melle delinitus? *blanda formidine* optimus Vaticanus a manu prima. *D. Heins.*

Deserat Orpheos] Relinquat Orpheum, et isti accedat. *Testudo* Poësin notat, ex more Musicæ priscæ, quæ jungebatur versibus vocalis. *Barth.*

253 *Teneri primordia mundi*] Egregium opus Theodori hoc utinam ad nos pervenisset! Placiditatem morum, vitæque, cum gratia carminum et doctrinæ conspirantem prædicat. *Idem.*

255 *Pagina*] Libri. *Idem.*

256 *Augusto judice merces*] Præ-

mium tantorum laborum dicit Consulatum, quem summi honoris loco viris eruditis tribuebant Principes, unde tantopere eo paullo ante donatus gloriatur Ausonius, Plinius Panegyrico. *Barth.*

257 *Illumque habitum*] Consularem togam.

Quo jungitur aulæ Curia] Consularis Imperatoriæ dignitas. Non enim ullum legimus ex magistratibus alium suscepisse Principes, penes quos plenum omnium rerum arbitrium erat. *Barth.*

258 *Socios proceres cum Principe jungit*] *Socio* quatuor scripti. concinne. sic et Barthio judciante. mox *refloruit* pro *refloreat* quatuor libri. *patuit* etiam et *stat* legendum cum melioribus. alii *pateat* et *stet:* quod frustra secutus Raphelengius. *Stat labor* optimus Vaticanus et *Crescant virtutes* paulo ante. Raphelengiana lectio Barthium habet approbatorem. *D. Heins.*

259 *Quem quater*] Anno enim Consulatum Manlii præcedente quartum eum honorem gessit Honorius Imp. Anno Christiano 398.

Perfecto anno] Expleto a sese. Stringit fatuam et inertem ambitionem multorum retro principum, qui plures Consulatus nomine tantum inierunt, paucis diebus gerendos. *Barth.*

263 *Ornetur propriis*] Eadem commendat in Stilichone II. Laudum.

Propriis industria donis] Meritis nulla ambitione, nullis donis ipsi subtractis. Ipsa enim virtus suorum sibi donorum mater est. *Barth.*

264 *Ambitus, invidiæ*] Portenta duo humanorum laborum quibus virtus sæpius quam ulla vi hostili concutitur, et præmiis ingenuitatis suæ intervertitur. *Idem.*

266 *Non hic violata curulis*] In invidiam Orientalium partium hoc dicit, quibus Consulatum iniit cum Mallio hoc nostro Eutropius Eunuchus. *Idem.*

267 *Incestant*] Contemerant, violant. Virgilius: 'totamque incestat funere classem.' *Incestare* de mortuis dicitur, quorum tactus abominabilis. *Idem.*

268 *Solisque gerenda Patribus*] Senatoribus et viris. *Idem.*

269 *Romæ latura pudorem*] Sic in Eutropium: 'Heu cœli terræque pudor! trabeata per urbem Ostentatur anus, titulumque effœminat anni.' *Idem.*

270 *Votorum*] Bonorum successuum. *Idem.*

271 *Aonios lucos*] Musarum chorum. Papinius: 'Neque enim Aonium nemus advena pulso.' *Idem.*

272 *Felix Helicon*] Omnis chorus liberaliter eruditorum hominum. *Idem.*

273 *Riserunt floribus amnes*] *Rubuerunt* optimus Vaticanus. ut Nuptiis Honorii: 'Mavortia signa rubescunt Floribus.' sed nil mutandum. Vide quæ notavi ad Nasonem Metam. xv. vs. 205. *D. Heins.*

Riserunt floribus] Subito natis: portentum enim lætificum indicat.

Docti amnes] Qui doctos faciunt potores. *Barth.*

275 *Radio descripserat*] Ad Mathesin Manlii nostri pertinet, non ad Poësin. *Idem.*

277 *Limina nostri*] Allusus mos Romanus quo officii gratia novus Consul producebatur ab amicis aliisque proceribus, ad capessendum honorem. *Idem.*

278 *Visimus ædes*] Post hunc versum in optimo Vaticano, priori Leidensi, et uno Moreti libro alius legitur, quem suo loco inserendum curavimus. Oxoniensis et Lovaniensis codicum margini etiam adscriptus erat. Qui tamen omnes constanter *Notior est Stilichone domus.* nullo sensu. Quare admittendam censui felicissimam Gasparis Gevartii conjecturam reponentis: *Notior est Helicone domus.* quomodo per literas me nuper

monuit esse corrigendum. Scriptum videlicet erat ab imperita aut properanti manu, *Notior est Stelicone*, duabus posterioribus literis τοῦ *est* perperam repetitis, et omissa aspiratione in *Helicone*. qui errores in vetustissimis membranis frequentes admodum occurrunt. Dubium mihi non est, Lector, quin mecum subscripturus sis palmariæ huic restitutioni loci valde perplexi. Paulo ante dixerat, noster, 'Concinuit felix Helicon,' tanquam Theodoro nequaquam alienus. hinc etiam illud Uraniæ paulo ante, sorores alloquentis, 'quin limina nostri Consulis et semper dilectas visimus ædes.' Non inconcinne etiam legas, *Notior hæc Helicone domus:* Hæc domus notior est nobis ipso Helicone. *D. Heins.*

280 *Fasces subiisse libet*] Sub ejus magistratu censeri.

Miracula plebi] Portentosas bestias, miraculi instar singulas videndas. *Miraculum*, quicquid stuporem movet, inusitata figura. *Barth.*

281 *Nomen celebrate*] Musas celebrare id hortatur, quod nullis non Musicis instrumentis theatra personabant. Nomen adjicit, quia nominatim in plausibus ciebantur præsentes Heroës. *Idem.*

282 *Jovis æquorei*] Neptuno dicatus Circus Maximus. *Idem.*

284 *Arion*] Equus fabulis notus. *Idem.*

285 *Illustret circum sonipes*] Lecti ex certis oris equi. Sic *Phrygiorum* subjugatio maximarum editionum prætoribus conceditur a Valente et Valentiniano. L. XIX. de Prætor. et Quæstor. C. Theod. *Hispanorum* mentio plurimis locis apud Symmachum, &c. Varios equos nominat Claudianus, ob fastidium, quod unius generis greges populo faciebant. *Idem.*

Sonipes] Ludos Circenses designat. In Circo fuisse δώδεκα θύρας, ait Cedrenus, quæ referant τοῦ Ζωδιακοῦ κύκλου οἴκους δώδεκα. additque per solum Terram universam: per Euripum, mare intelligi. *Claver.*

287 *Stagna Tagi*] Notissimus Hispaniæ amnis, auro fluens. *Barth.*

288 *Liquidas*] A perpetua unctione Palæstritarum. Hinc *lubricos* ipsosmet vocat Sidonius, lib. II. Epist. 2. *Idem.*

Alciden] Ovid. 'Altera pars Circi custode sub Hercule tuta est.'

289 *Cuncta Palæmoniis*] *Uncta* legebam aliquando. sed vulgata defendi potest. *D. Heins.*

Palæmoniis] Alludit nobilissimas Græcarum urbium palæstras, quarum Olympiæ Elide celebratæ in honorem Jovis, Isthmiæ Palæmonis memoriæ institutæ.

Explorata] Examinata, subacta crebris certaminibus. Papinius Equo Maximo: 'Atque exploratas jam laudet Vesta ministras.'

Coronis] Agonibus, certaminibus. *Barth.*

291 *Juga Taygeti*] Mons Laconiæ.

Mænala] Arcadiæ in Tegea mons. *Barth.*

292 *Triviæ supplex*] Ob successus venationis. *Idem.*

293 *Latonia*] Mars et Diana utriusque Ludi præsules, auctore Tertull.

294 *Colla ferarum Arte premat*] Constrangulet injectis manibus et lacertis belluas: *Arte*, agilitate corporis intellige, qua sola tantarum belluarum insultus evadere poterant. *Barth.*

295 *Arte ligent*] Quomodo hæc intelligenda sint, docet ad silvas Statii Gronovius, c. 25. et illum hoc loco secutus curis secundis Barthius. facessat ergo Marcilii Conjectura, *Arte legant.* cum τὸ *legat* proximo versu præcesserit. *D. Heins.*

Ligent] Θηριόμαχοι enim operas suas in id locabant, aut bestiarum jugulum petere, aut pectus venabulo fodere. apud Ovid. legi: 'Guttura ligare laqueo.' *Claver.*

297 *Prodigia*] Genera bestiarum populo Romano eatenus invisa. 'Monstra' vocat Calpurnius.

Cædis sitientem] Poëtarum Theologia Dianam perpetuis venationibus gaudere, etiam apud superos, in consortio numinum.

Deferat arcum] Ubique ipsam cædibus præsentem Dianam adesse debere autumat. *Barth.*

Differat arcum] Sic Vaticanus et multi alii. Vulgo *deferat*. Junianus *desinat*. ut apud Statium, 'Titania desine bella.' vera tamen lectio, quam edendam curavimus. III. Laud. Stilich. 'Retibus et clatris dilata morte tenendæ Ducendæque feræ.' IV. Cons. Hon. 'prælia differ In juvenem.' et sic alibi. vidit Barthius quoque veram lectionem. *D. Heins.*

298 *Ursi magna quos mole*] Cumprimis spectaculis expetitam hanc feram constat: scilicet quod mole et robore diutius resisteret una multis, et lassaret plures congressores. *Barthius.*

Mole ruentes] *Rudentes* Aldus et magna scriptorum pars cum optimo Vaticano. ruditum ursis dat, qui asinarum proprius, ut leonibus Virgilius et bobus, Caco etiam VIII. Æneid. *D. Heins.*

302 *Optat*] *Optet* cum Aldo scripti. et mox *malint* unus Mediceus pro *mallent*. Idem.

Mallent fregisse] *Frangere Heroas* eos quos devicerant, more Leonum, &c. aiunt Poëtæ. *Barth.*

303 *Fulminei pardi*] Ob velocitatem et impetum. *Idem.*

305 *Viridis*] A virore quodam ex flavedine, quem in maculis Pardorum notare licet, lib. III. in Stilichonem: 'Tum virides Pardos, et cætera colligit Austri Prodigia.'

Adulter] Corrupto scilicet Leænæ genere. *Adulterium* enim permistio non congruorum. Sunt tamen qui Leænam inter feras conjugium servare, nec misceri alieno concubitu tradant, ut Basilius Seleuciensis. *Barth.*

306 *Hi maculis, &c.*] Leopardos innuit, qui maculosi; ut et lynx, quæ Maroni dicitur 'maculosa.' *Claver.*

Hi maculis patres referunt] *Referant* in prim. Vaticano. Putem legendum: *Qui maculis patres referant*. D. Heins.

307 *Alpina quicquid tegitur*] *Libyarum* recessus ob spectacula excussos mentio frequens in auctoribus. *Barth.*

310 *Molles ludi*] Gymnasia omnium flagitiorum, turpitudinum, incestuum.

Nota dulcedine] *Dulcedo* omnem ludiorum facetiam notat, tam vocis Musicæ, quam instrumentorum. Non inconcinne legas *nota dulcedine ludii*. Nam de hominibus loquitur, non ludis ipsis. *Ludii*, ludionum omne genus. Nil tamen muto. *Barth.*

Dulcedine] 'Nosses jocosæ dulce cum sacrum Floræ.' Martial.

310 *Nostra dulcedine ludi*] Malim *nota* quomodo a Scaligero ad Manilium citari monet Barthius. neque aliter Claverii editio. sic l. II. in Eutrop. 'nota dulcedine prædæ.' *D. Heins.*

312 *Qui, qui, &c.*] Locutio elegans; intelligit enim mimos, qui honestiore vocabulo Apollinis parasiti; citharœdos, tibicines, comicos, tragicos. Mimi autem fuere meo judicio subtilissimi, qui gesticulatione manuum potuerint animi sensa exprimere. *Claver.*

Qui lætis risum salibus] Pantomimos, Ludionum omne genus dicit. *Pantomimi*, omnibus ludicris apti. *Barth.*

313 *Qui nutu*] *Nictu* prim. Vaticanus. bene. Ovid. l. III. Metam. 'Et quantum nictu formosi suspicor oris, Verba refers aures non pervenientia nostras.' ita enim vetus liber. alii, *nutu*. Vulgo *motu*. D. Heins.

Qui nutu manibusque loquax] Ingens horum hominum in scena Romana gloria, qui ore et gestibus, quæ vellent, exprimerent, populo non aliter capienda, quam si verbis enunciaren-

tur. Hos, digitis, manibus, gestibus, loqui, autumant scriptores.

Tibia flatu] Tibicines in spectaculis noti. *Barth.*

314 *Plectro pulsanda chelys*] Citharœdos dicit, et id genus alios.

Socco] Comœdos dici notissima res, ut statim Tragœdos. *Barth.*

316 *Levi tactu*] Plectrorum. *Idem.*

317 *Innumeras voces*] Organum, quod speciatim nunc vocant, Musicum intelligit. *Idem.*

Innumeras voces segetis moderatus ahenæ] Fuit cum *tegetis* scribendum opinarer. *D. Heins.*

318 *Intonat*] *Intonet* Lucensis et præstantissimus Vaticanus, aliique nonnulli, et mox *concitet*, *jaculentur*, et *ædificent*. Barthius assentitur nescio quibus, qui *pedibusque trabali vecte* pro *penitusque* legunt: et sane τὸ *penitus* hic otiosum ac supervacuum videtur. pro *laborantes undas* possis *relabentes* reponere. *Idem.*

Erranti digito] Unum pro omnibus dicit. *Error* Poëtis omnis velocior cursus, cujus ordinem non facile comprehendas.

Penitusque] Notando more, ut ipse sibi ventum suffecerit: Modulator. De Hydraulis veterum Vitruvius, l. x. Athenæus, l. IV. Observandum hic gladiatorum mentionem in rebus spectaculorum non fieri a Claudiano, quippe qui sublati ante fuerint Edicto Constantini, quod retulit uterque Codex. *Barth.*

319 *Concitat undas*] Ctesibii inventum. Vide Vitruvium, IX. 9. *Idem.*

Undas] Totus hic locus agit de organo hydraulico. Vide Athenæum et Vitruvium. *Claver.*

320 *More avium sese jaculantur in auras*] Saltatores et funambuli, qui miris modis corpora vibrare, et tantum non volare norunt. *Barth.*

321 *Crescentia*] Tabulata in sublime crescentia refert Senec. in Epist.

322 *Quorum compositam*] *In Arcem.* Ex multis hominibus una arx componitur, ei imponitur puerulus, pede vinctus, qui mirificos saltus in summo ciet. *Barth.*

Augmentatus in artem] *Arcem* conjiciunt Scaliger et Barthius. recte. confirmant potiores scripti. Sed quid sibi vult τὸ *augmentatus?* Codices certe nonnulli *agmentatus: aumentatus* Helmæstadiensis. Lego *amentatus:* quod verbum et in Lucano extat. atque ita optimus Vaticanus et Ambrosianus præstantissimus: ne dubita. paulo ante dixerat, 'qui se jaculantur.' Lucani versus est l. VI. 'Cum jaculum parva Libys amentavit habena.' Silius l. XIV. 'Inde atros alacer pastosque bitumine torquet Amentante noto Pœnorum aplustribus ignes.' quomodo in optimo Coloniensi libro scriptum est: ut Modius jam monuit. obloquitur tamen illi solens, ut pertinacissimæ est inscitiæ, Dausqueius. Vulgati *Adventante noto*, inepte. Posset tamen *Adjutante noto* legi. Marcianus Capella lib. v. 'In causis mihi elatius anhelanti amentatas hastas crebro et pila plurimum valentia ministravit.' *D. Heins.*

324 *Pendula*] Id nos docuerint vel hodierni funambuli melius ac certius, quam verbis explicari queat. *Claver.*

325 *Pegma*] Est confixilis machina, Apuleio. Vel machina lignea instar domus exædificata, paulatim per se surgens, et multis tabulatis in sublime crescens, variisque statuis referta: ea in scenam, pueris insidentibus, aut alio aliquo ludicro ornatu deducebatur.

326 *Spargentes ardua flammas*] Hæc corrupta sunt. nec libri juvant. Lego minima mutatione *parcentes*. sequentia confirmant, ubi *fida incendia* hæ flammæ vocantur. Scriptum primo fuit *pargentes*, *c* in *g* mutato, ut sæpissime in antiquis libris: codices certe quidam cum Vaticano optimo *pergentis in ardua*. Sic apud Martialem nunc legitur, lib. I. Ep. 105. 'Picto quod juga delicata collo Pardus sustinet improbæque tigres.' cum *deligata* scribendum sit: sed de his alibi. Silius,

lib. xiv. 'Qua nondum tamen impulerat vim Dardana lampas, Parcebatque vapor.' ita scribe, non *intulerat*: sic 'Parcendo secare' apud nostrum Bello Getico: et vi. Cons. Honorii, 'jugulum parcentibus offert.' Statius Epithalamio Stellæ: 'Ast illam summa leviter (sic namque jubebas) Lampade parcentes et inerti strinximus arcu:' ubi perperam *inermi arcu* nunc scribitur. non enim vult Statius nulla sagitta tactam fuisse Violantillam, sed levi sagitta: sic Paris apud Nasonem: 'Nec mea sunt summa leviter destricta sagitta Pectora: descendit vulnus ad ossa meum.' Idem Statius Lacrymis Etrusci: 'victis parcentia fœdera Cattis.' Achill. i. Nunc levibus sertis, lapsis nunc sponte canistris, Nunc thyrso parcente ferit.' Theb. iii. 'pars spicula dextra Nequicquam parcente trahunt.' vii. 'propere monitus iramque parentis Ede nihil parcens.' Serenus Sammonicus, cap. 7. 'Sic pavidum corpus dextra parcente foveto.' Ausonius Epitaphiis Heroum, Epit. xxi. 'Dum parcente manu molle olus excolitur.' 'Parcentes ego dexteras Odi' apud Horatium Od. iii. 19. *D. Heins.*

Ardua flammas Scena rotet] Flammis artificialibus emissis, munitis ante tabulariis. *Barth.*

330 *Fida incendia*] Miraculo spectatorum, velut ars histrionum naturam Elementi mutaverit. Ipsam celeritatem circumacti ignis in caussa esse ne noceat tabulatis, sententia est. *Idem.*

331 *Lascivi subito*] Vaticanus optimus, cum uno Petaviano, Mediceo, Ambrosiano, et quatuor aliis, *Lascivæ*. ut *lembus* fœminino genere ponatur, quomodo *phaselus* apud poëtas. *D. Heins.*

Subito æquore] Unda subito arenæ immissa. vide Martialis Spectac. Simili prodigio, ad oculos vulgi, speluncæ fiebant in arena, enascebantur arbores, et aquis subito natis innatabant marinæ belluæ. *Barth.*

Lembi] Subitam Naumachiam designat. Dio testatur Neronem, belluis interfectis et venatione exhibita, subito aquam induxisse, ubi certamen navale exhibuit. *Claver.*

332 *Remigibus canoris*] Musicis instrumentis et celeusmatis personantibus.

Spument immissa canoris] Hanc veram lectionem puto, quam Lucens. Gyrald. prim. Vatican. et plerique alii ex nostris agnoscunt: septem *immersa*: totidem *immensa*. Forte pro *emersa*: sed alterum magis placet. Vulgo *inversa*: quod Barthius tuetur. *admittere* simili de re dixit Spartianus in Alexandro Severo: 'Fecit et stagna stupenda admisso mari:' de *immittendi* verbo nonnihil diximus l. ii. in Rufin. vs. 376. Vetus Epigramma in catalectis Pithœi: 'Hic, quem cernis, Athos immissis pervius undis, Flexibus obliquis circueundus erat.' *Immitti* verbum theatrale. Apuleius, Met. x. de Amphitheatro: 'Quæcunque ad exitium mulieris bestia fuisset immissa.' *D. Heins.*

Inversa] Vi remorum. *Barth.*

334 *Duplici vitta*] Sacerdos, velut gloriæ et æternitatis, duplicibus infulis, duplici corona, insignitus. Quo genere Deo dilectos, et singularibus in bonum publicum homines meritis Poëtæ describunt.

Duplici vita subnixus in ævum] Non sunt audiendi Codices, qui *vitta* aut *mitra* reponunt cum Barthio: pro *mitra* tamen *duplici merito* possit legi. unus præterea ex nostris *duplici fama*. sed frustra. Vult æternitatem duplici nomine Theodoro obtigisse, quam et scriptis immortalibus sit consecutus et consulatu, fastis inserendus: τὸ *vitta* erudite tuetur Gronovius ad Statii Silvas, p. 359. *D. Heins.*

In ævum Procedat] Exeat in memoriam cultumque hominum. Consulibus autem a tanto honore æternitatem spondebant nominis, relatis videlicet in Fastos Romanos, quos non nisi cum Imperio perituros norant;

Imperium vero ipsum nulli fatorum Deorumve delebile censebant. *Ævum*, notat æternitatem. *Procedere*, ad gravitatem et sanctitatem facit Virgilius: ‘ incipiant magni procedere menses.’ *Barth.*

338 *Trabeata domus*] Consulibus perpetuo venerabilis. *Idem.*

339 *Servatoque ordine fati*] Ne Filii moriantur ante Patres, quo modo turbari ordinem fatorum dicebant, ut notatum jam aliis. *Idem.*

XVIII.

IN EUTROPIUM LIB. I.

In codice Cujaciano notatum erat librum tertium injuria temporis esse amissum: et sane in primo Vaticano sub finem libri secundi habebatur, ‘ In Eutropium lib. III. explicit. Incipit Epithalamium Laurentii.’ Quod carmen, 87. versibus constans, indignum judicavimus proferri in lucem. *D. Heins.*

Erat Eutropius ex æmulis Stilichonis, cujus astu Senatusconsulto in insulam Cyprum relegatus fuit. Sed contra Poëtam nostrum stat historica veritas. *Dempst.*

1 *Semiferos partus*] Prodigia, hoc est, quicquid monstrosarum rerum accideret, contraque communem cursum atque ordinem naturæ, iratorum numinum indicia, et monitus, et impendentium infortuniorum argumenta credebat veterum superstitio. *Barth.*

Semiferos partus] Semiferi partus sunt humana belluinaque natura coitu commixta, quales putabantur olim Satyri, Fauni, Centauri, D. Hieronym. de vita Pauli: vide Plin. VII. 3. et XXII. 24. Lucret. l. IV. contra opinionem vulgarem multis disceptantem: monstruosi sane hi partus, publicis ceremoniis expiabantur, quia nunquam sine futuræ cladis augurio contingebant: hinc Lucan. ‘ matremque suus conterruit infans:’ de omnibus illis prodigiis consulendus Livius, quem vide. *Dempst.*

Partus] Talium monstrorum nativitates crebro observatæ, nunquam non perculerunt hominum mentes, et raro etiam non indicarunt tristia infortunia. Sic Romæ infantem cum Anubidis canino capite editum a Cornelii Gallicani conjuge scribit Phlegon Trallianus in Historiis Admirandis. Sic infans cum Elephantino capite apud Liv. l. XXV. Et eodem porcus humano capite proditus memoratur, ut et lib. XXX. *dimidii* homines, ambigui, apud Tacitum, Annal. II. &c.

Metuendaque pignora matri] Metuenda, quia nec communi infortunio exemta erat mater, et præterea nocuisse matribus talia portenta a nativitate, vel Lucanus testis: ‘ Monstrosique hominum partus, numeroque modoque Membrorum, matremque suus conterruit infans.’ *Barth.*

2 *Mœnibus in mediis*] *Et mediis* scripti: mox pro *visasque* Aldus et manu exarati quatuordecim *binasque;* sed nihil opus: *diras* etiam pro *duras* unus Mediceus. *D. Heins.*

Mœnibus in mediis] Ab hominum prodigiis ad bestiarum portenta gradum facit. Sic iisdem temporibus, a morte statim Alarici, qui Romam spoliaverat, in Hispaniis bestiæ irritatæ pestilentia, mortuorum catervatim hominum pastu, etiam vivis velut bellum intulere. Sic Lupos, et alias belluas in urbibus conspectas, prodigiorum loco notant multi. Lucanus: ‘ silvisque feras sub nocte relictis Audaces media posuisse cubi-

lia Roma.' *Barth.*

Luporum Murmur] Lupos in urbe visos inter prodigia habitum: de morte Julii Maro, Georg. I. fine: 'Per noctem resonare lupis ululantibus urbem.' Silius de Cannensi clade, lib. VIII. 'Castra quoque et vallum rabidæ sub nocte silenti Irrupere feræ.' Lucan. de civilium bellorum denunciatione: 'silvisque feras sub nocte relictis Audaces media posuisse cubilia Roma.' *Dempst.*

3 *Attonitæ pecudes pastore locutas*] Multa hoc genus notata Julio Obsequenti, c. 22. 'Bubonis vox in Capitolio audita. Bos locutus.' Idem c. 24. 'Bos locutus et nutritus publice.' Expressam vocem memorat Livius, talium superstitiosus, l. XXXV. *Barth.*

Pecudes locutas] Armenta olim locuta prodit D. Augustinus de Civit. Dei lib. III. id primum factum Anno Urbis 292. P. Volumnio, Serv. Sulpitio Coss. Liv. I. Dec. lib. III. Id vero sæpius contigisse disces ex Plin. VIII. 45. sed maxime ante bella civilia et conjurationem Cassianam. Georg. I. fine, 'pecudesque locutæ.' Tibull. lib. II. Eleg. 6. Vide nostrum, lib. II. in Eutrop. princ. et de bello Getico: 'territat assiduus Lunæ labor,' &c. *Dempst.*

4 *Lapidum duras*] Pluisse lapidibus sæpius memoratur Livio et Obsequenti. Juvenalis, Sat. XIII. 'bimembri Hoc monstrum puero, vel mirandis sub aratro Piscibus inventis, aut fœtæ comparo mulæ, Sollicitus, tamquam lapides effuderit imber.' Livius, lib. VII. *Barth.*

Lapidum diras hyemes] Nec minus in portentis, lapidibus e cælo pluisse, ut annotavit Jul. Obsequens, cap. 3. 30. 32. quod contigisse historica fide relatum est a Plin. II. 56. ubi non tantum 'lapidibus,' sed et 'lateribus coctis pluisse.' Tibull. ante eum l. II. Eleg. VI. 'Multus ut in terras deplueritque lapis:' quod quoties accidebat, pontifex vel prætor Urbanus, novendiale sacrum offerebat, indicebatque prodigii expiandi et procurandi gratia. Alexand. Neapolitanus Gen. dier. l. V. c. 27. Tiraquell. ibid. *Dempst.*

5 *Sanguineo rubuisse*] Sanguine pluisse autumat. Petronius prodigiis belli civilis Pompeiani: 'Sanguineoque recens descendit Jupiter imbre.'

Jovem] Aërem, ætherem.

Puteosque cruore mutatos] Prodigium hoc inter decem miracula Dei recenset Moyses, II. 7. *Barth.*

6 *Visas concurrere Lunas*] Ignibus cœlestibus hinc inde discurrentibus. Cujus generis sunt apud Obsequentem et Livium multa. *Idem.*

Concurrere Lunas] Plures Lunas simul visas, Cn. Domitio, C. Fannio Coss. habes ex Plin. II. 32. Plut. in Marcello in princip. ut et plures Soles, c. 31. ne poëtica vanitate hæc dicta existimentur; quæ omnia expiari credebantur, cladesque denunciata averti, Sacro concepto Jovi prodigiali, hoc est, prodigiorum depulsori. Plaut. Amphitr. 'Prodigiali Jovi Aut mola salsa hodie aut thure comprecatum oportuit?' licet scrupulum injiciat Tibull. lib. II. El. 6. his verbis: 'Sed tu jam mitis Apollo Prodigia indomitis merge sub æquoribus.' *Dempster.*

7 *Geminos Soles*] Obsequens capitibus, 29. 41. 66. 68. Livius sæpe, qui et tres Soles recenset visos, lib. XLI. Caussam hujus conspectus naturalem indicant Physici.

Orbis] Omne genus humanum. *Barth.*

9 *Heu terræ cœlique pudor*] Execratio.

Terræ cœlique] Hominum et Deorum.

Trabeata] Consularibus insignibus ornata. Nam Consulum effigies urbibus circumlatas, et dedicatas, plurimis locis constat.

Trabeata anus] Elegantissime. Simul enim et emasculatum, et inutilem, et deformem, et ominosum, et honore omni indignum anum voca-

vit. *Barth.*

10 *Titulum effœminat anni*] Muliebria officia Eunuchorum, nec ad eos pertinet quod virile est, sed contaminatur tactu velut ipso eorum et effœminatur. Noster hoc opere: 'quodcunque virorum Est decus, Eunuchi scelus est.' *Idem.*

11 *Pandite Pontifices*] Recludite, ait, o qui Sibyllinorum carminum custodiæ estis præpositi, arcana scrinia fatidicorum versuum, consulite quid hoc dirissimum portentum ferat infortuniorum! Respondet mox sibi, velut Oraculorum ipsorum nomine, 'Consule lustrandi fasces, ipsoque litandum Prodigio.' Pontificum fidei credita erant carmina Sibyllina, et ab iis consulebantur. Imo Quindecimviri ad ea adeunda destinabantur ex collegio Pontificum. Gellius, I. 19. *Pandere* ipsum religiosa et destinata sacris rebus vox est. Ut alibi, I. de Raptu Proserp. 'Vos mihi sacrarum penetralia pandite rerum.' *Idem.*

Cumanæ vatis] Sibyllini libri consulebantur, quoties grave reipub. imminebat periculum: eorumque cura penes pontificem summum erat. *Dempster.*

12 *Fulmineos libros*] Quibus disciplina fulguritorum procurandorum continebatur, et alia quæcunque superstitione Romana inoleverant. Vide Ciceronem, lib. II. de Divinatione, Arnobium, alios. Ex Etruria acciri solitos aruspices et id genus divinatorum, clarum ex scriptoribus multis. *Barth.*

Fulmineos ignes] Aruspicina inventum fuit Hetruscorum, a quibus ad Romanos migravit. Vide Tull. l. I. Divin. Fulmina autem quæ ad auguralem spectare disciplinam putabantur, erant tredecim: 'postularia, pestifera, consiliaria, monitoria, hospitalia, regalia, peremptalia, fallacia, deprecaria, attestata, auxiliaria, bruta et atterranea.' ex Cæcinna, Sen. l. II. nat. quæst. c. 49. in genere tamen *diurna* Jovi, *nocturna* Summano dedicabant: D. Augustin. l. I. Civit. c. 23. quæ expiari solebant solemni religione, fulmine nempe terræ defossæ mandato, et ara a pontifice structa venerato. Fest. l. II. Juvenal. Sat. VI. 'qui publica fulmina condit.' Lucan. l. I. 'dispersos fulminis ignes Colligit, et terræ mœsto cum murmure mandat.' Locus autem hic *bidental* vocatus. Vide Horat. de arte Poët. in fine. *Dempster.*

13 *Immensumque nefas*] *Immersumque* aliquot veteres. *D. Heins.*

Immensumque nefas] Inauditum, vix animo comprehendendum. Eunuchum omnibus exemplis diritatis exigit.

Fibris] Extispiciis, et omnibus sacrificiorum ritibus. *Fibræ* jecinorum proprie velut fimbriæ. *Barth.*

14 *Nova*] Inaudita hactenus, quibus similia mundus non viderit. *Idem.*

15 *Tentat jam transfuga mundi*] *Tendat* Oxoniensis et Pricæanus: eleganter. Et tum *portendant* superiori versu cum plerisque scriptis amplectendum. VI. Cons. Hon. 'nostra pericula tendit Posthabitis pulsare suis.' Bello Get. 'nudatum frondibus Hæmum Tendit hyems vestire gelu.' Infra hoc ipso libro, vs. 300. 'cum tenderet artus Exsangues onerare toga.' sic enim ibi legendum. Ovid. l. II. Met. vs. 532. 'Pars igitur tendebat adhuc invadere pinum:' quomodo scripti aliquot. Val. Flacc. l. III. 'Nutat ab arce ratis remisque obsistere tendit.' Lib. IV. 'Cur tenditis ultra In famulas sævire Jovis?' Horatius, lib. I. Od. 29. 'Socraticam domum Mutare loricis Iberi, Pollicitus meliora, tendis:' quæ vera lectio. lib. III. Od. 4. 'Fratresque tendentes opaco Pelion imposuisse Olympo:' atque ita Virgilius, Silius, Statius, alii. *Tentat* tamen hoc Claudiani loco non est temere sollicitandum. *D. Heins.*

Tentat] Injuria quædam in hoc verbo occultatur. *Barth.*

16 *Ruptone Niphate*] Barbaricis copiis perrupto. Alibi: 'bis rupimus

Alpes.' Erat Niphates ad Occidentem terminus Persicæ circa ea tempora ditionis. Ammianus, lib. XXIII. *Barth.*

17 *Oriens*] Quicquid Romanarum provinciarum est ad Orientem Solem. *Idem.*

18 *Morbi lues*] Pestilentia. *Lues*, omnis morbus qui inficit.

Nulla colono Responsura seges] Dicuntur arva respondere Rusticorum labori, cum spem eorum non frustrantur. Virgilius, Georg. I. 'Illa seges demum votis respondet avari Agricolæ.' Sic mendacem fundum Horatius, qui destituat spem coloni, l. III. Carm. 1. 'Non verberatæ grandine vineæ Fundusque mendax.' 'Ingratum agrum,' Martialis, lib. X. Epig. 47. *Barth.*

20 *Jugulo*] Qua victima. Diræ autem aræ sunt dirorum numinum, dira portendentium. *Idem.*

Diras aras] Aras offensas, figurate pro Diis ad iram accensis. *Claver.*

21 *Lustrandi fasces*] Piaculo exeundi. Qui finis lustrandi.

Litandum] Impetrandum per sacrificia. 'Litamina Sacrificiorum signa, post quæ sacrificare iterum non liceat. Inter litare enim et sacrificare hoc interest: Sacrificare est hostias immolare; litare vero, per immolationem hostiarum impetrare quod postules.' *Litare* itaque dicuntur quibus hostiæ addicunt, aut abdicunt.

Ipso litandum Prodigio] Ut moris erat, utque responsa vatum consulebant, prodigiis ipsis pleraque mala monstra expiabantur. Sic Androgyni deportabantur in mare: 'aves funestæ' captæ exurebantur: et talia, quæ apud Obsequentem legere est. Pariter faciendum Eutropio consulit, velut ex vatum persona, Claudianus. Et factum est sane jure merito homini impudentissimo et avarissimo. *Barth.*

22 *Quodcunque parant*] *Canant* tertius Vaticanus cum Isingrini libro. *D. Heins.*

23 *Eutropius cervice luat*] Supra aliud voluit agens de Rufino: huc vero pertinet locus D. Augustini satis elegans: 'Melius est ut pereat unus quam unitas.' Virgil. 'Unum pro multis dabitur caput.' *Claver.*

Sic omnia volvis] *Omnia volvere* dicit ob instabilitatem perpetuam rerum omnium alteratricem. Juvenalis: 'Sunt in Fortunæ qui casibus omnia ponant, Et nullo credant mundum rectore moveri.' *Barth.*

Sic omnia volvis] Ita ex veteri libro Claverius. Vulgo *nobis*. Aldus *omina*. Livineiùs, *si qua omina*. Barthius, *sic omnia nobis?* frustra. Lib. III. de Rapt. 'Sic numina fatis Volvimur.' Infra hoc ipso libro: 'tantone libet mortalia risu Volvere?' ut quidem antiquus codex. Statius, Theb. XI. 'Quas volvis, Gradive, vices?' Lucani ista respexit: 'non tam cæco trahis omnia cursu, Teque nihil, Fortuna, pudet.' *D. Heins.*

24 *Hoc regni, Fortuna, tenes*] Ita in impotentes incivilesque loqui indignabundi solent. Terentius Adelphis: 'quid hoc rei est? Regnumne heic, Æschine, tu possides?'

Jocandi Sævitia] Ludum enim jocumque Fortunæ censebant exaltare indignos, et dignos honore homines deprimere. Porro ad jocum hunc ludumque Fortunæ pertinet quod ingeniose Plautus dixit miseros a forte illa sua homunculos pro pila haberi. *Barth.*

25 *Humanis rebus*] Vita universa. Ovid. 'Ludit in humanis divina potentia rebus.' Horatius, lib. II. Sat. VIII. 'heu, Fortuna, quis est crudelior in nos Te Deus? ut semper gaudes illudere rebus Humanis?' Pulcherrime Claudianus bacchari dicit, ebriam velut, nullo gradu constantem, ut passus ambiguos eidem adscribit Ovidius: 'Passibus ambiguis Fortuna volubilis errat.' *Idem.*

26 *Servili Crimine*] Servis omnibus inferiorem et viliorem et vituperabiliorem facere Eutropium quærit: ita

que Fortunæ crimina circumagit, ut nulla sint, modo vir sit sexu Romanus Consul. *Crimen* dixit opprobrium, ut alibi sæpius. Alludere et eo potest ut infra Malitiam servilem detrudat Eunuchum, ingenia enim servilia sua natura mala sunt. *Barth.*

27 *Laxata compede*] Metallarios videtur dicere, qui in fodinas destinati, ferreis compedibus attinebantur. Lucanus, l. VII. 'vincto fossore coluntur Hesperiæ segetes.' *Idem.*

28 *Quirinales cinctus*] Habitus Consulares.

Ergastula] Carceres serviles et gladiatorii, in quibus laborandum erat captivis. *Barth.*

Rupta ergastula] Ergastulum locus in quo ad opus faciendum servi vinciuntur; ab ἐργάζομαι, *operor.* Isidor. l. XV. c. 6. Suet. Tiber. c. 8. Tull. pro Cluent. 'Qui inter sicarios damnatus est, manus incidit, et apud eum fuit in ergastulo.' De servis ibi vinctis Vetus Scholiastes Juvenal. ad illud Sat. II. 'Squallidus in magna fastidit compede fossor.' Flor. l. III. c. 19. 'Frequentia ergastula, catenatique cultores, materiam bello præbuere.' Lucan. l. II. 'Servilia solvit Agmina,' &c. *Dempst.*

29 *Des saltem quemcunque virum*] Non enim viri sunt Eunuchi, utpote 'Alter quos pepulit sexus, nec suscipit alter.' Eutropio hoc fortuna dedit ut ante ipsum ad parem dignitatem nemo Eunuchus pervenerit.

Discrimina quædam Sunt famulis] Hic enim servus honestior habetur qui uni juge hero servitium præstitit, quippe ingenii melioris, cum nequam cæteri mutent sæpe dominos ob malitiam. Certe disciplinas, quibus præ aliis alii instituti erant, discrimina in servis fecisse non est dubitabile. Alii enim Pædagogi. Alii Medici. Crebros fuisse Grammaticos clarum ex libellis Suetonii Illustrium literis virorum. Hi necesse habuerint suum aliquem præ aliis, ut loquitur Claudianus noster, splendorem. *Barth.*

30 *Sunt famulis, &c.*] Inter servos hi priores, posteriores illi ex Comico. Arist. lib. I. Polit. c. 4. δοῦλος πρὸ δούλου, δεσπότης πρὸ δεσπότου. *Servus ante servum, dominus ante dominum.* Eurip. in Helen. πρὸ δεσποτῶν τοῖσι γενναίοισι δούλοις εὐκλεέστατον θανεῖν: id est, *ante dominos generosis servis gloriosissimum mori.* Tull. Paradox. VI. legatur, ubi servitutes distinguit. Plaut. Asinar. act. II. scen. IV. princip. *Dempster.*

Maculam minorem] Sed tamen maculam, cum talis sit servitutis Romanæ conditio, ut vix humana. *Barth.*

31 *Domino qui vixerit uno*] Amicum Domino mancipium. *Idem.*

Qui vixerit uno] *Uni* codices decem. Paulo ante pro *Des*, prim. Vatic. Lucens. et sex alii *Da*, et *Hoc regni, Fortuna, lues*, Florent. S. Marci. non invenuste. *D. Heins.*

32 *Arenas*] Nota impossibilium notatio. *Barth.*

33 *Jura*] Dominia. *Idem.*

34 *Mutavit tabulas*] Familiares indices servilium operarum; quas toties venditum Eunuchum sæpius mutasse oportebat. Quanta famulitia fuerint Procerum indicat vel Petronianus Eumolpus, cujus familia vel Carthaginem capere potuisse perhibetur.

Quanta vocabula vertit] Quot nomina, ait, dominorum mutavit Eutropius, dum, velut vilissimum mancipium, venum it semper, nec constans ullibi servitium reperit? Itaque infra vs. 60. 'Permutatque domos varias: quis nomina possit Tanta sequi?' Videntur notis quibusdam servos notasse, ut in tanta, aliquot sæpe millium, turba, dignosci ipso aspectu possent: hæ notæ utique vocabula erant dominorum, quos Characteres dicit B. Ambr. Orat. in Funere Valentiniani: 'Charactere Domini inscribuntur et servi, et nomine Imperatoris signantur milites.' Potest noster et eo intelligi, quod servorum nomina, cum venderentur ii, mutata

fuerint, ne videlicet mancipio si quod vitium foret, aut si per nequitiam sæpe mutasset dominos, facile crimen proderetur. *Barth.*

35 *Nudatus quoties*] Venalibus enim detrahebantur vestimenta, inspiciebantur, et pertentabantur corporis partes, ne merx mala vitium tegeret.

Medicum dum consulit emtor] Non enim oculis manibusque suis credebant, tanta erat vafrities mangonum in tegendis vitiis corporum venalium. *Barth.*

Medicum dum consulit] Servos igitur venales medici inspiciebant nonnunquam. Emptor inspicit apud Martial. lib. VI. ' Quidam sine modo, Rufe, diligenter inspectum Velut emptor aut lanista.' *Claver.*

36 *Occultum dolorem*] Morbum. *Barth.*

38 *Cadaver*] Specie et ætate cadaveri quam homini similior. *Idem.*

39 *In rugas totus defluxit aniles*] *Diffluxit* videtur præstare: sed aliter scripti. *D. Heins.*

Rugas aniles] Decrepitæ ætatis indices. *Barth.*

41 *Et fœdum ignaris*] Quomodo potuerunt nescire, quum servi ex Æd. edicto gestarint titulum, ubi quid morbi vitiive esset: quis fugitivus, quis noxa non solutus? unde Propertius: ' Aut quorum titulus per barbara colla pependit.' *Claver.*

Fœdum munus] Contumeliæ nomen est Eunuchus sanus, nedum morbosus, vetulus, cadaverosus, qualis iste proponitur. *Barth.*

42 *Jugis*] Instar jumenti. Servi enim quadrupedibus æquiparantur, neque sunt in censu hominum cæterorum.

Vetustum Servitium] Ætate confectum. *Barth.*

43 *Servitium*] Servus. Salustius: ' Catilina credebat servitia urbana posse sollicitari.' *Idem.*

45 *Debita suppliciis*] Jam tum scelerato hominis ingenio supplicia promerito. *Idem.*

Debita suppliciis] *Dedita* scripti meliores; vere: in primo tamen Vaticano *Debet;* etiam in Oiseliano. Infra: ' natos hoc dedere pœnæ Profuit.' Ovid. Metam. XIII. ' consortia pectora pœnæ Dedidit:' ut quidem legendum. Sic et *noxæ dedere.* Ovid. Fast. I. ' noxæ tibi deditus hostis Spargitur affuso cornua, Bacche, mero.' Fragmentum de origine urbis Romæ: ' Postquam rem, uti acta erat, comperit, servum noxæ dedit.' Sic Livius quoque, Festus, alii. Plura ad Nasonem, Metamorph. XIII. 664. curis secundis. *D. Heins.*

46 *Matris post viscera*] Sic locutus alibi, id est, ab ipso ortu. Lucianus tradit Eunuchorum quam Spadonum conditionem esse viliorem: in Jure promiscue habentur, estque fere generale Spadonis vocabulum. *Claver.*

47 *Armenius*] Negotiator, mango. *Barth.*

48 *Mollire mares*] D. Cyprian. Ep. II. ad Donat. ' evirantur mares, omnis honor et vigor sexus evirati corporis dedecore mollitur.' Prima vero pestis insolitæ inventio, ut vult Petron. Persarum fuit: ' Persarum ritu male pubescentibus annis Surripuere viros.' Licet illud de usu, non origine possit capi: nam noster Semiramidi Babylonis conditrici id tribuit, assentiente Ammiano lib. XIV. ' Quis,' ait, ' videns spadonum luridam multitudinem non detestatur memoriam Semiramidis reginæ illius veteris, quæ teneros mares castravit omnium prima?' id autem tenella fiebat ætate, Martial. lib. IX. Ep. 9. ut noster bene dicat raptum Eutropium ' ab ubere ad pœnas.' Maximus sane eunuchorum usus antiquis, Assyriis, Medis, Persis, Græcis, Curtius et Arrianus passim, imo et Romanis, adeo ut necessitate exigente id leges permittant, *l.* 3. *l.* 4. *ff. ad leg. Corneliam de sicar.* tamen ne id fieret, edicto cavit Domitianus, in eo non improbus. Xiphilin. in Nerone. Sueton. in Domit. c. 7. Martial. l. VI.

Ep. 2. lib. IX. Ep. 9. quumque malignitas perseveraret infantes evirare, pœnam capitis castrare audentibus Justinianus indixit, *l.* I. *C. de Eunuchis*. Vide locum et considera. *Dempster.*

Nefandum] Sane vero, cujus gratia multi homines simul occiduntur priusquam fiant. Itaque et Imperator Constantinus in Orbe Romano Eunuchos fieri capitali supplicio vetuit. *l.* I. *c. de Eunuchis.*

Mollire mares] Effœminare. *Barth.*

49 *Fæcundum corporis ignem*] *Inguen* Isingrini Codex; quod Gyraldo placebat: quomodo Farnesianus, Pricæanus et Rottendorphianus ex nostris pro diversa lectione. Martial. 'Ne nimis exhausto macresceret inguine Gallus.' Mihi vulgata tamen lectio magis arridet. Mox *officiumque patris* non *officium*, meliores, et *causas fato* pro *causam*. Cave etiam *Acturus pretium* pro *aucturus* cum Delrio legas, aliter suadentibus membranis, et ipso Claudiano. *D. Heins.*

Ignem] Vim generandi, qua velut de igne ignis, sic divina operatione, ex homine homo venit in vitam. Contra frigidi, generationi inepti. *Barth.*

Ignem] Indicat vim, qua virilitas excitatur aut juvatur. *Claver.*

50 *Uno sub ictu*] Poëtice. Nam plures sectiones requirit Paulus Ægineta. *Barth.*

52 *Ambiguus vitæ*] Notum non paucos infantes acerrimo eo dolore periisse. Ideoque Lex D. Adriani *Castrationem* pœna Legis Corneliæ de Sicariis Homicidisque compescuit. Vide Ulpianum, cap. 4. ad L. Corn. de sicariis. *Idem.*

53 *In cerebrum secti traxerunt frigora nervi*] Res ipsa est, quod de Parotidis venis incisis, circa aures sunt eæ, virilitatem ex ipso cerebro usque exstirpantibus, notant docti.

Secti traxerunt frigora nervi] Ut effœminatum, mollem, muliebrem facerent. Fœminis enim plus frigoris inesse quam nobiliori sexui notum; Physicis et Medicorum filiis. Ab incisis autem nervis *Abscissi* postmodo dicebantur Eunuchi.

Frigora] Nam calor omnis ad virilem virtutem una cum membris sexum facientibus præciditur. *Barth.*

55 *Fato*] Fatali turpitudini. *Crimen fatorum* dicit alibi. *Idem.*

56 *Mansisse virum*] Eunuchus enim vir non est. *Idem.*

58 *Assyriæ commercia ripæ*] Emporium nobilissimum, Babylonem intelligit, quam urbem mediam Euphrates interfluit. Negotiatores Babylonii primarii Asiaticæ luxuriæ. *Idem.*

59 *Galata ductore*] Ii mercatura mancipiorum nobiles. *Idem.*

61 *Stabulis Ptolemæus*] Nam fastidit etiam Dominum describere Claudianus, extremo contemtu mancipii. *Stabula Galatarum* dicit. *Idem.*

Stabulis Ptolemæus in illis] *Tabulis* quatuor scripti; ut conjecerat V. Cl. Albertus Rubenius: quod Claverius quoque in editione sua expressit. Supra, 'quot jura, quot ille Mutavit tabulas.' Verior tamen scriptura *miles stabuli*, quomodo primus Vaticanus pro diversa lectione, ut et Farnesianus ac Pricæanus. Confirmant Lucensis optimus cum uno Mediceo: quod verum est: infra v. 156. quomodo vetustus codex: 'ab imis Evectus stabulis summos invasit honores.' *D. Heins.*

62 *Pellicis*] Eunuchi, quem habebat pro tali.

Pellicis usu] Non velut propriæ possessione. Uxori enim legitimæ, propriæ, perpetuæ, usuraria opponitur. *Barth.*

63 *Donat Arinthæo*] Hoc nomen varie legebatur, etiam in antiquis codd. fuit autem vir togata et armata militia clarissimus, de quo Ammianus, lib. XXVII. et Græci historici. Est sane epistola apud Basilium, ubi suam tristitiam ex Arinthæi morte indicat; si quidem ab eo non solum

honore affectus est, sed etiam tota Ecclesia ipsi plurimum debuit: quin imo Armenia omnis periisset, ni ejus adventu et occursu Persæ territi fecissent fugam. *Claver.*

Donat Arinthæo] Sic Vaticanus cum aliis nonnullis: quomodo apud Ammianum et in Codice Theodosiano legitur. Chronicon quoque Alexandrinum 'Αρινθαῖος. Arinthæi alterius sub Constantio armaturarum rectoris Ammianus meminit lib. xv. et ejusdem forte, qui expeditioni Persicæ interfuerit sub Juliano, et cum Valente in Orientem missus sit a Valentiniano, magister peditum: hunc *lectissimum ducem* alicubi vocat. Lucensis aliique bonæ notæ *Arentheo*. Vulgo *Aristæo*. Vide curas secundas Barthii. *D. Heins.*

Dignus haberi] Indignus, inquit, erat cujus fœdo et turpissime abuso a milite et illo altero corpore, quis locupletior factus censeretur. Nihil potuit vilius. *Barth.*

64 *Maturus emi*] Annis bonis, integris, maturis, sublapsis. Integer et validus opponitur *maturo*. Idem.

65 *Quæ gemuit*] Lege cum Gyraldino et duodecim aliis *Quam gemuit*. Val. Flaccus, lib. I. 'Quam referam visas tua per suspiria gentes.' Sic enim vetusti codices, quod Carrio non intellexit: *quam* pro quantum. Virgil. 'Quam metui, ne quid Libyæ tibi regna nocerent!' *D. Heins.*

Divortia] Tanquam de muliere nupta loquitur ad demonstrandam diuturnitatem infamis contubernii. *Bart.*

66 *Hæc erat, heu Ptolemæe, fides*] Concinnius primus et tertius Vaticani, cum Oiseliano: 'Hæc erat, hæc, Ptolemæe, fides?' Statius, Theb. x. 'Hæc erat, hæc metuenda manus, ferrumque quod amens Ipsa dedi?' Naso, Metam. XI. 'Hoc erat, hoc animo quod divinante timebam?' *D. Heins.*

67 *In gremio*] Amatorio contubernio, instar muliercula. Carissima quæque in sinu nobis esse, gerique dicuntur. *Barth.*

68 *Præsepia*] Nam contubernium ad præsepia paupertatem domini et impudicitiam mancipii simul denotat. *Idem.*

69 *Viduum*] Nihil potuit anilius, et homini turpissimo dicere convenientius, ut est ingeniosissimum Epos istud, totum Satyrico sale sparsum. *Idem.*

71 *Crudelis*] Commune amantium fastidientium convitium. Virgilius: 'O crudelis Alexi,' &c.

Generis] Non sexus: is enim jam nullus est. *Barth.*

73 *Uxorisque decus*] Formam, ob quam amabatur. *Idem.*

74 *Nec pignore nitimur ullo*] Magnum est fœcunditatis privilegium, etiam in deportati liberis. C. Th. ad Eutropium P. F. P. Tacitus: 'Firma munimenta quibus insistas, numerus liberorum.' Optimum ergo vinculum in conjugiis liberi. Juvenal. 'partu retinere maritos.' *Clav.*

Nititur ullo] *Nitimur* rectius potiores scripti. *D. Heins.*

76 *Scapulas tutabimur*] Servilissime. *Barth.*

Scapulas tutabimur arte] Sollicitus est Eutropius de scapulis suis, nescio quo tumore incurvatis. Forte etiam explicari posset de eo, qui timet sibi a loris vel scutica. *Claver.*

77 *Sic fatus acutum*] Albertus Rubenius post τὸ *acutum* distinguit. vox enim eunuchorum acuta; ut et fœminarum: infra vs. 340. 'vocis acutæ Mollities.' ubi vide Barthium. *D. Heins.*

Acutum] Ingeniosum sonat. Petronius: 'O hominem acutum et urbanitatis vernulæ fontem!' *Barth.*

78 *Segnis ad artem*] Malam quidem et maleficam. Eunuchi enim tam naturales quam factitii κακουργοί. *Idem.*

79 *Officii capax*] Cum de Eutropii rebus, negotiis, officio, loquitur Claudianus, verba sunt pleraque ambigua,

ita ut ad turpitudinem monstri simul accommodata sint: sic hoc loco *officium*. Barth.

80 *Custodia nulla*] Custodes ponebantur mulieribus matronisque Romanis. Juvenalis, Sat. vi. 'Pone seram, cohibe: sed quis custodiet ipsos Custodes? cauta est, et ab illis incipit uxor.' *Idem.*

82 *Danaën sub turre latentem*] Fabula Danaës corruptæ, inter difficillimarum rerum indicia venit in Parœmiam: Ἀργυρέαις λόγχαισι μάχου, καὶ πάντα κρατήσεις. *Idem.*

Sub turre latentem] Prim. Vatic. *e turre*. Lucens. et cæteri fere omnes *in turre*: pro *Eliceret* videtur scribendum *Illiceret* vel *Pelliceret*, si vulgatam scripturam amplectimur. *D. Heins.*

84 *Indomitas*] Libidinis efferæ, et equinæ, ut Prudentius appellat. *Barth.*

86 *Ancillæ tetigisse latus*] Inter eundum, ne quis observet. Est ex illo Ovidiano, I. de Arte Amandi: 'Insere te turbæ, leviterque admotus eunti Velle latus digitis, et pede tange pedem.' *Idem.*

Ancillæ tetigisse latus] Præcipuum lasciviæ argumentum latus tangere. de Galatæa Sidon. Carm. II. 'latus quod pollice fixo Vellis, et occulto spondes connubia tactu.' Ovid. lib. I. Amor. 'Penelope vires juvenum tentabat in arcu, Qui latus argueret, corneus arcus erat.' Nec plura addo; sunt enim quæ sequuntur, lenonum verius quam studiosorum. *Dempster.*

88 *Furtis quæsisse locum*] Ubi clam conveniatur in concubitum. Sic quicquid occulte et velut cum metu patratur, *furtum* vocant scriptores. *Barth.*

90 *Juvenum flammis*] Amores Laidis quantumque divitiarum ex universa Græcia ad eam confluxerit, notissimi. Unde ad ejus fores universam Græciam jacuisse scribit Propertius, lib. II. 'Non ita complebant Ephyræ Laidos ædes, Ad cujus jacuit Græcia tota fores.' *Idem.*

Juvenum flammis] Hæ flammæ quibusdam hactenus obscuræ: supra dixit in Rufin. II. 'ardentes gemmas' pro diademate: in Paneg. IV. Hon. *Ignes.* Hæc igitur indicant Laida juvenum amantium donis ac muneribus ditatam; seu flammis, hoc est, gemmis, quæ flammæ in speciem rutilant; tales præcipue pyropi, unde Ovid. de Solis regia: 'Clara micante auro flammasque imitante pyropo.' *Geminum* pro *pelagus*, Isthmon Corinthiacum designat, ut est in lib. II. in Rufin. Potest etiam intelligi amor flammeus juvenum. *Claver.*

91 *Et gemino*] Non *E gemino* scripti plurimi. Vulgata tamen suos quoque in codicibus vetustis assertores habet, et recte: sec. Vaticanus *De gemino*. Pomponii excerpta *In gemino: dotata* etiam pro *ditata* prior Moreti; optime, ut IV. Cons. Hon. 'Quænam tot Divis veniet nurus, omnibus arvis Et toto dotanda mari.' Mox pro *refundit* alter Leid. et Moreti *refutat*: *refutare* pro *recusare* non novum. Ovid. Art. Am. lib. II. 'Ferre novæ nares taurorum terga refutant.' sic vetus liber. Glossæ Stephani, *Refutari*, ἀπελέγχεσθαι, ἀποδοκιμάζεσθαι, ἐκβάλλεσθαι. Livineio tamen *refugit* legendum videbatur. mihi vulgata lectio placet. Statius, Theb. v. 'et te per colla refusis Intacta, Crenæe, comis.' Ausonius, Epist. v. 'Cæsariem rutilam per candida colla refundes.' *D. Heins.*

Serta refundit Canities] Opprobrium formæ, quæ cum adventu canorum decedit. *Barth.*

92 *Turba procax noctisque recedit Ambitus*] Omnia ista conjunxit Horatius etiam, Od. I. 25. 'Parcius junctas quatiunt fenestras Ictibus crebris juvenes protervi, Nec tibi somnos adimunt, amatque Janua limen.' *Idem.*

94 *Seque reformidat*] Videns non

esse talem qualis olim fuit. *Barth.*

Damnante senectus] *Damnare* scripti meliores: quod et Barthius in Adversariis vidit. Idem tamen frustra est, cum Zingerlingo obluctatur paulo post pro *retinet mores quos perdidit ætas*, *retinent* et *quod* scribenti: nititur enim ista emendatio optimorum codicum auctoritate; quam et admittendam sensus postulat. Idque curis posterioribus vidit ipse quoque Barthius. Pro *Dilectumque diu*, Isingr. prim. et tert. Vatican. Oisel. Florent. S. Marci et Mazarin. *semel.* D. Heins.

95 *Stat tamen*] Ait Claudianus Laidem jam senio voluptatis usu perdito, juniores tamen meretriculas instruxisse technis meretriciis et artibus; ne plane nihil ageret ad quæstum suum augendum. Vel *stat*, *perstat*.

Succingit] Aptas facit officio, instituit. *Barth.*

98 *Cumque omnibus unica virtus Esset in eunuchis*] Puto *Hæc sit.* D. Heins.

Unica virtus Esset in eunuchis, thalamos servare] Unde nomen acceperunt, et cui soli primum officio destinati sunt, ut nimirum Venere dominarum frui ipsi non potentes, custodirent eam Dominis, fidelitate sola gratiam eorum promerituri. Utiles habiti instituendis puellis, metu videlicet ne a viris corrumperentur.

99 *Thalamos servare*] Alludit ad nomen: nam Eunuchus, ἀπὸ τοῦ εὐνὴν ἔχειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, *a cura cubilium et gynæciorum*: aut εὔνουν ἔχων, *bonam habens mentem*, nempe Veneris expers, et ob id idoneus castitatis pudorisque custos, Ovid. lib. I. Amor. El. 2. quare preciosior castratione puer dicitur fieri, Ulp. *l. si servus. ff. ad leg. Aquil.* sed cum evirati minus fideles viderentur, fœminas etiam castrari placuit, cujus sceleris auctor Andramytes Lydorum rex. Xanthus apud Athen. lib. XII. Dipnosoph. cap. 12.

100 *Nec verbera tergo*] Cum officium lenonium dextre non peregisset, aut caruisset eventu libidinis destinatio. *Barth.*

102 *Frustraque rogantem*] *Negantem* prior Moreti: hoc est, recusantem. *D. Heins.*

104 *Dotalem genero*] Hi erant addictissimi puellis in alias familias translatis.

Nutritor] Qui id agat quod nutrix, excepto qua illa mulier. *Barth.*

106 *Pectebat dominæ crines*] Officio muliebri et servili ancillariolorum servulorum. *Idem.*

Pectebat dominæ crines] Pectebant dominarum capillos ancillæ, sed non uno modo: nam hæ pectebant, illæ digerebant; quædam ornabant; aliæ acu seu discerniculo discriminabant: nota sunt hæc. Vide Plaut. Pœnulo. Ovid. lib. I. Amor. El. 11. lib. II. El. 7. nostrum Epithal. Palladii et Serenæ, 'legemque capillo Reddit:' sed omnium ambitiosissime idem officium ancillarum in Epithal. Honorii Aug. et Mariæ depingit. Et quia huc provecti sumus, nota, ditiorum capillamenta auro ornari sueta: noster de VI. Honorii Consulatu: 'substringitque comam gemmis.' Ovid. lib. III. Amor. El. 12. 'Virginei crines auro gemmaque premuntur.' Interdum odores admiscebant. Propert. lib. I. El. 2. princ. at pauperes et plebeii ordinis puellæ, vesica crines involvebant. Vide et Martial. lib. VIII. Ep. 33. *Dempster.*

Et sæpe lavanti] Quam partem laverit alumna satis conjicio: puto enim non solum post opus, sed et ab urina aquam sumi, ut ait Martial. 'Qua tibi parte opus est, Lesbia, sumis aquam.' *Claver.*

Sæpe lavanti Nudus in argento] Aquariolum et Balnearium servulum fuisse innuit. Eunuchi præfecti Balneis muliebribus. Cæterum Balnearii servi inter vilissima mancipiorum. Erant qui in balneis potissimam vitæ voluptatem ponerent: quod et Seneca alibi reprehendit. *Barth.*

107 *Nudus in argento*] Argentum est vas, quo in balneis matronæ utebantur. Phædrus, lib. IV. 'mundum muliebrem,' ait, 'exposuit, et lavationem argenteam:' adi Lamprid. in Commodo. Scio non semper argentea fuisse vasa, sed ex concha. Vetus Interpres Juvenal. ad Sat. III. Plaut. Rudente: 'cave tu harum conchas spernas:' et puellis gratæ erant conchæ. Ovid. Metam. lib. X. Fab. 8. et Paulus JC. l. 3. sent. Tit. 7. 'mundo muliebri legato ea cedunt, per quæ mundior lautiorque fœmina efficitur, ut speculum et conchæ.' Itaque hæc de privato apparatu. Erant etiam in thermis publica lavacra argentea. Stat. lib. I. Sylv. V. 'argento felix propellitur unda, Argentoque cadit.' Qui ministrabant lavantibus fœminis, *Aquarioli* dicti. Tertull. Apolog. cap. 43. 'Lenones, productores, aquarioli.' Fest. lib. I. Aquarioli mulierum impudicarum sordidi asseclæ. Juvenal. Sat. VI. 'veniet conductus aquarius.' Atque hinc credibile est, nomen Gallicum *maquereau* derivatum. Turneb. XIV. 12. *Dempster.*

Lympham portaret] Instar vilissimi aquarii. *Barth.*

108 *Cum se rapido fessam projecerat æstu*] Elegantissima notatio mulieris multo Sole se abjicientis in thorum. Delicatæ ventulis factis fovebantur, ad quas delicias pavonum pennæ hodie usurpantur. Sic in locupletum familiis propriæ ei rei mulierculæ flabelligeræ. Flabellatio, Eunuchi officium pariter in Terentii Eunucho. *Idem.*

109 *Pavonum alis*] Aptis pennis ad flabella. *Idem.*

Pavonum ventilat alis] *Pavonem* quatuor libri: bene. Malim tamen *roseas pavonum alas:* sic 'ventilare faces' Ovidio, 'ventilare aurum æstivum' Juvenali, et similia. De *passis uvis*, quod sequitur, ex Priapeis hausit. 'Uvis aridior Puella passis.' Lucilius apud Nonium, 'Rugosi passique senes.' *D. Heins.*

110 *Laxata*] *Senum* cutis indies laxatur, carne paullatim fatiscente, tabescente, rugasque trahit. *Barth.*

Laxata] Claverius sentit legendum esse *lassata*, idque majori contemptu et odio. Subdit enim *corruerat*, quod est pecudi quam homini magis proprium: et hic poëta Eutropium servilis conditionis hominem acerbiore stylo persequitur, pecudibus enim servi quasi annumerati; unde illud: 'servi ut taceant jumenta loquentur.' Tum *corruere* hic defluere aut delabi significat. *Claver.*

Sulcisque genarum] Virgilius VII. 'Et frontem obscœnam rugis arat.' *Barth.*

111 *Corruerat passa facies rugosior uva*] *Aruerat* doctissimo Pricæo ad Apuleii Apologiam videtur scribendum: quomodo Guntherus Ligurino libro VIII. 'miserandos possidet [lege *obsidet*] artus Fœda situ macies: deformia turpis et æger Inficit ora color: pressis cutis arida membris Insidet.' Ego vulgatam tueor: sic 'lapsæ genæ' apud Senec. Hippolyto, vers. 364. Noster bello Gild. 'Interius fugere genæ:' si quid mutandum tamen sit, vix dubito a manu Claudiani esse; 'Marcuerat passa facies rugosior uva:' ut hinc jam intelligamus quid per 'uvas marcentes' intelligat Martialis, lib. V. Ep. 120. 'Marcentes tibi porrigentur uvæ:' nam aut *passas* innuit, aut certe rugosas et flaccidas, cum in alia omnia eant Calderinus et Raderus. 'In rugas marcescere' dixit Plin. XV. 14. de pomis: quomodo et castigandum in Orientis Commonitorio: 'Pendula quæ marcent rugis deformibus ora Protulerant quantum conspicienda decus:' cum *mærent* illic nunc circumferatur, et in pentametro *vanum decus*. Minus bene Naso de liliis, lib. X. Metam. 'Marcida demittant subito caput illa gravatum Nec se sus-

tineant, spectentque cacumine terras:' 'Diffluere in rugas' jam ante noster dixerat de eodem: 'postquam deforme cadaver Mansit, et in rugas totus diffluxit aniles.' *D. Heins.*

Corruerat facies] Conciderat. Maximianus Elegiis: 'in senectutem corruere omnem hominem.'

Passa facies rugosior uva] Senectam formam uvæ passæ comparat. *Barth.*

113 *Vento sic vela tremunt*] Vide Juvenalem, Sat. x. *Idem.*

114 *Exedere caput tineæ*] Gaudentius Præfat. Tractatuum: 'Ex vegeto ac sano vulneratus, ex florentissimo vermibus exaratus aspicitur.' Sic cariosos artus dixit Hieronymus.

Deserta patebant] A pilis. Petron. de Calva, Elegidio, comarum: 'Quod solum formæ decus est cecidere capilli,' &c. *Barth.*

115 *Intervalla comæ*] Parte abolita, parte superstite; quæ sane turpissima species, ingeniose irrisa. Martialis, lib. v. Epigr. 50.

Arvis] Area est illa ridens, seu, ob ariditatem, resplendens, Petronii. *Barth.*

116 *Interlucet*] Eleganter, cum color nimirum nitens exscendit illum alterum vicinum obscuriorem, et ad raritatem ejusdem pertinet.

Jejunæ aristæ] Nullo imbre pastæ, nulla utili fruge tumentis. Virgilius, Georg. II. 'Nam jejuna quidem clivosi glarea ruris,' &c. *Barth.*

118 *Brumalis hirundo*] Plinius tradit, hirundines quasdam hibernis mensibus sequi montium recessus, ita ut inveniantur jam nudæ ac deplumes.

119 *Trabeis*] Dignitati Consulari, quam crimine Fortunæ adepturus erat semivir, omnibus dudum etiam servilibus officiis inferior et contemtibilior. *Barth.*

120 *Has in fronte notas*] Anilis deformitatis. Occulte innuit inscriptionem sive stigmata, quæ quoniam non erant, nominare non vult, quia meritus erat exsectus iste furcifer, innuit, proximus affirmanti. *Idem.*

Addidit oris] Malo ori. D. Heins.

121 *Luxuriæ suæ*] Petulantiæ. Ovidius: 'Luxuriant animi rebus plerumque secundis, Nec facile est æqua commoda mente pati.'

Pallida nudis Ossibus imago] Instar sceleti meri, annis et carie omni habitudine prorsus consumta, omni succo exsucto. *Barth.*

122 *Imago*] Umbram dicere vult; spectrum.

Horrorem dominis] Tam malæ formæ homines amoliebantur domiciliis, velut infausta spectra. *Barth.*

123 *Decolor*] Est perspicuum jungendam illam τῷ *macies. Decolor*, quia extremi palloris, ut omnem suum amiserit, coloremque alium prorsus fere habeat nullum: transfertur ad alia, quæ immaniter a natura statuque suo abscedunt. *Decoloratio*, extrema deturpatio.

Occursu læderet omnes] Mox *aut procedentibus omen*. Mira erat in talibus superstitio ut hominum futilium, nigrorum, turpium, &c. occursum, pro pessimo acceptum omine diris portentis adscriberent, velut imminentis mali indicem. Ei rei quibusdam amuletis subvenire solebant, quæ *prævia*, quasi viam bonam facientia, eique rei præmissa, aut confecta, nuncupabant. *Barth.*

124 *Aut pueris latura metus*] Instar fœdarum formarum, quæ larvis horribilibus figurantur, ut ejulatus sistant puerorum. Juvenal. Sat. III. 'tandemque redit ad pulpita notum Exodium, cum personæ pallantis hiatum In gremio matris formidat rusticus infans.' *Idem.*

Pueris latura metus] Lib. II. de Ira, cap. 11. 'An timetur a pluribus, sicut deformis persona ab infantibus?' inquit Seneca: et lib. in sapientem non cadit injuria, cap. 4. 'more puerorum, quibus metus incutit umbra, et personarum deformitas et depravata facies.' Hujusmodi larvam uno no-

mine apto glossographus μορμολυκεῖον appellat. *Dempst.*

Tædia mensis] Ob turpitudinem fastidiosam eluviei, quam affingit turpi monstro; ad cujus cariem tædium obnascatur epularum. *Barth.*

125 *Crimen famulis*] Tantam monstri ait turpitudinem fuisse, ut toti familiæ ejus cohabitatio fuerit pro opprobrio.

Procedentibus omen] Omen autem levissimum inter portenta rerum futurarum, et ei effectum minimum adscribebant. Veteris autem insipientiæ in Ominibus mira semper fuit superstitio. Vide late B. Augustinum, lib. II. de Doctrina Christiana, c. 20. Eadem *auspicia* vocat Virgil. III. Æn. auguria, II. 7. Plinius. Omen autem dictum velut oremen, quod quasi ore augurium fiat, ut notat Festus. *Barth.*

Procedentibus omen] Vetus opinio etiam doctis, non tantum vulgo approbata, occursu æthiopis, vel alterius deformis, iter inceptum reddi infaustum: contra quod disserit Brodæus, lib. IV. Miscell. cap. 1. ex Appiano et Luciano, quorum verba inde pete. *Dempst.*

126 *Exhausto caperent in stipite lucri*] Quomodocunque uti informi monstro vellent, ait, nulla erit ipsis speranda ex eo utilitas, non secus ac si quis succum exprimere tendat de arido quodam et deformi stipite. *Barth.*

In stipite lucri] Scripti multi *in cespite.* Lego *e stipite.* D. Heins.

127 *Sternere quippe toros*] Thalamorum cura ex officio Eunuchorum, unde nomen etiam.

Cædere ligna culinæ] Et hoc ex officiis contemtibilioribus ad Eunuchos tum spectabat. *Barth.*

130 *Funus*] Cadaver. Manilius, lib. IV. 'Et rapit e sceptro funus Fortuna superbo.' *Idem.*

131 *Umbram*] Malum Genium, Cacodæmonem. Tales domibus certis inesse putabantur certæ, notissimo exemplo in Epistolis Plinii. *Idem.*

132 *Contemtu jam liber erat*] Nemine vindicante dominium.

Obesum Lacte canem] Dum teneri sunt canes pane et lacte nutriri bubulo præcepit Constantinus, Geoponicon lib. XIX. Claudiani sententia est, dum utilis canis, pasci eum largiter a pastore; inutilem jam et morbosum, pro cadavere expelli, et vinculum, quo custodiæ alligatus erat, in lucro putari, dum alteri applicatur. *Barth.*

136 *Demisit sordibus aures*] Manu exarati maxima ex parte, *dejecit sordidus:* probe; quamvis vulgatum ex Horatio tueatur Claverius: poterat et ex Marone, qui 'demissas aures' in Georgicis dat equo ægrotanti. Sic bello Get. 'Frons dejecta malis:' et VI. Cons. Honor. 'prospectat euntes Dejecta cervice Getas.' Virgil. Æn. III. 'Dejecit vultum, et demissa voce locuta est.' Lib. VI. 'Sed frons læta parum et dejecto lumina vultu:' atque ita frequenter Naso: apud Apuleium in Apologia: 'feris et pecudibus os humile et ad pedes dejectum:' apud eundem lib. III. Met. 'Et quanquam capite ad terram, imo ad ipsos Inferos jam dejecto incedebam:' et postea; 'Dejecto et quassanti capite in stabulum concedo:' mox, quod præcipue ad rem facit, de equo et asino: 'Ut me præsepio videre proximantem, dejectis auribus jam furentes, infestis calcibus insequuntur.' Hoc 'remulsis auribus' idem libro VII. dixit loco prorsus simili: 'alius hinnitu maligno comminatus, remulsis auribus dentiumque candentium renudatis hastis totum me commorsicat:' sic scripti omnes et primæ editiones constanter, non *remissis auribus:* optime. Lactantius: 'Et tamen videmus in aliis animantibus quædam signa lætitiæ, cum ad lusum gestiunt, aures demulcent, rictum contrahunt, frontem serenant.' Ubi etiam *remulcent* censeo legendum ex-

ae. Cassiodorus Var. l. vii. e. 15. de equis, 'crispatis naribus, ac rotundis et constrictis membris, auribusque remulsis.' Virgilius de lupo: 'caudamque remulcens Subjecit pavitantem utero. *D. Heins.*

138 *Est ubi despectus nimius juvat*] Sic leo dejectum hostem contemnit, non frangit. Ita canem ingentem et violentum servulam supplicem, quam lacerandam eo projecerant barbari barbarorum victores, per contemtum non tetigisse, sed comminxisse tradunt Scriptores Historiarum novi, quem vocant, Orbis. *Barth.*

140 *Olympi Summa*] Quisquis Deorum illum Senatum regis. Olympum plus est dicere quam cœlum. In cœlo enim ipso sacratior locus fingebatur hoc titulo. *Idem.*

141 *Mortalia risu Vertere*] Eadem supra vs. 25. *Idem.*

Mortalia risu Vertere] *Volvere* Thol. dictum supra: sed quid est *risu vertere?* Si sic locutus est Claudianus noster, parum profecto proprie locutus est. Scribo: *tantene libet mortalia nisu Vertere?* quomodo Cæsar apud Lucanum: 'tantusne evertere, dixit, Me superis labor est?' idque primus Vaticanus et secundus confirmant. Idem primus cum tertio, *tanto libuit*: etiam Oiselianus. Iidem paulo ante *fastis aperire viam*, non *fatis*. *D. Heins.*

143 *Suscipitur regnis*] Magistratibus summis, quorum sane cura, stante etiam qualitercunque Imperio, non angustior maximo Regno. *Barth.*

144 *Moderantem*] Antea *Rectorem* dixit, id est, Præf. Præt. quod fastigium qui erat adeptus, tantum non erat imperator. Apud Græcos enim ἐπαρχικὰ erant libri continentes edicta Præfect. Præt. quæ vim legis habuere; erantque quasi βασιλικὰ, quia, ut ait Sardianus, dignitas illa erat βασιλεία, cui nihil præter purpuram defuit. *Claver.*

145 *Texere palatia vulpem*] *Traxere* Lucens. et duodecim alii. notum istud, 'trahit sua quemque voluptas.' Noster de sene Veronensi: 'Illum non vano traxit fortuna tumultu:' et in Aleth. 'Nulla meos traxit petulans audacia sensus.' *D. Heins.*

Texere] Subrepentem occulte, et celantem dolo perfidiam.

Vulpem] Dolosum, astutum, mordacemque hominem, et ex occulto noxium, hæc bestia indicat. *Barth.*

146 *Irrepere*] Aptum occultæ intrationi verbum. Petronius: 'Dum dicit, Patrem excitabo, irrepsi tamen.'

Sacris] Imperatoris. *Barth.*

149 *Illustrior ordo*] In aula quis nescit plures gradus dignitatum, qui sub principibus posterioribus omnes uni servitio dediti? vide arrogantiam Dominorum multis apud Ammianum, lib. xxviii. *Idem.*

150 *Servitii dominumque diu*] *Servitiis* Oxon. pro servis: sic infra 'Vetustum Servitium semperque novum,' Eutropius vocatur. Pro *diu* prima ed. et octo scripti *sibi*: placet. quomodo et primus Vaticanus pro diversa lectione. *D. Heins.*

154 *Abundanti*] Est nomen proprium viri magni, qui anno 393. fuit Consul cum Theodosio, idemque Comes et Magister utriusque militiæ. Is promoverat Eutropium, futuri incautus, magno suo malo atque ingratiis: nam contigit paulo post, ut dignitatibus spoliatus, aula ejiceretur, Arcadii edicto, id agente Eutropio. Sidone autem urbe Phœniciæ obiit, Zosimo auctore. *Claver.*

155 *Imis thalamis*] Cura imorum thalamorum. Aliud enim præstare non poterat qui Eunuchus erat, qualis modo descriptus. *Imus* contemtissimum denotat. *Barth.*

156 *Evectus thalamis*] *Stabulis* Medic. Mazarin. Palat. sec. Vatic. et Ambros. *Ejectus thalamis.* Excerpta Putean. *Ejectus stabulis.* Fortasse rursus legendum *tabulis*: ut tabulæ

serviles fastis opponantur, quos per summum honorem intelligit. Vulgata tamen lectio non est sollicitanda temere. Præfectus enim Gynæcii Augusti fuit Eutropius, lib. II. 'Hic primum thalami claustris delicta tegebat Clam timideque jubens.' Supra 'quis enim committere vellet Lenoni thalamum?' *Ejectus*, quomodo paulo ante, 'undique pulso Per cunctas licuit fraudes impune vagari.' *D. Heins.*

157 *Quam bene*] Laudat providentiam divinam, ordinantem ita et moderantem res humanas ut prima mala funestaque aliis consilia caput petant auctoris, et ab eo incipiant exercere vim suam in cæteros. Hesiodi vetus et verissima sententia est: Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.

Dispositum] *Dispositio*, διάθεσις, διατύπωσις.

Terris] Rebus humanis. *Barth.*

159 *Fluvio*] Nilum dicit. Novem continuos tum annos Ægyptum siccam fuisse scribit Apollodorus, lib. II. Bibliothecæ. Qui idem vatem vocat Thrasium, Cyproque ait oriundum, in Ægyptum venisse, et ibi dato oraculo de hospite quotannis mactando, primum infelices aras imbuisse. *Idem.*

161 *Inventas primus*] Non *primum*, scripti: et paulo ante *primoque sibi*, non *primumque*. Ovid. 'Illi Busiris: Fies Jovis hostia primus.' Sequenti versu *quod dixerat* pro *qui* membranæ meliores legendum suadent: recte; ut Barthius etiam posterioribus curis monuit. *Dicere* proprie vatum: hinc *fatidici*, μοιρολόγοι. Ovidius in Ibin: 'Et ne nulla suo præsagia diceret ore.' Met. xv. 'Oravere Deum, qui præsens funera gentis Finiat Ausoniæ, certas ita dicere sortes:' quam veram illic lectionem præstamus: hinc et *indicere* et *edicere* sacrum. Adeantur quæ notamus ad Nasonem, Ep. v. 33. illo loco, qui vulgo mendosus legebatur: 'Illa dies fatum miseræ mihi dixit.' Virgil. 'Multa inter sese vario sermone serebant, Quem socium exanimum vates, quod corpus humandum Diceret.' *D. Heins.*

163 *Opifex tauri*] Perilaus. Perillum vocant alii. Ovidius: 'Et Phalaris Tauro violenti membra Perilli Torruit; infelix imbuit auctor opus.' *Barth.*

167 *Qui se protulit ante*] Lucens. *prætulit*. Delrius *sibi profuit*: frustra; sola distinctione locus juvandus. *Proferre*, promovere, evehere. *D. Heins.*

Se protulit] Evexerat ipsum. *Barth.*

168 *Direptas possedit opes*] Facultatibus omnibus et dignitate spoliatum sola voluntate Eutropii scribit Zosimus hominem, qui inde a Gratiani temporibus Reip. militaverat, sub Theodosio maximos honores adeptus, et Consul designatus. *Idem.*

170 *Auctorem*] Promotorem. *Idem.*

Auctorem damnare suum] Cave *Fautorem* legas. Ammianus, lib. XXI. 'Auctori tuo reverentiam rogamus.' Plura hoc loco Barthius. *D. Heins.*

171 *Semivir sublatu sin arcem*] Alludit ad illud Clearchi, apud Athen. l. I. Eunuchus est ἀνήρ τε καὶ οὐκ ἀνήρ, *virque et non vir*. Mænander, εὐνοῦχος ἄλλο θηρίον ἐστὶν ἐν τῷ βίῳ: *Eunuchus alia quædam fera est in vita*: quibus persuasus Alex. Severus Aug. nec fœminam putabat; ideo omnem usum viris ademit, et vix matronis concessit. Noster alibi: 'nubas ducasque licebit, Nunquam mater eris, nunquam pater.' Semivir ergo, id est, effœminatus, et ad bella inutilis. IV. Æneid. 'Et nunc ille Paris cum semiviro comitatu.' Liv. IV. Dec. l. III. 'simul errare homines qui atrocem cædem pertinere ad illos semiviros crederent:' tamen Flacc. Argon. lib. I. 'simul armiger ibat Semivir;' alio sensu quam de sacerdotibus matris deum dixit Juvenal. Sat. VI. 'et ingens Semivir. *Dempster.*

172 *Nec vota pati, nec fingere somnia*] Proverbiales sunt modi loquendi, 'quod nec optare audebam,' de quo

hoc per somnium cogitaram.' *Barth.*

Quod nec vota pati] Tullius in Maniliana non longe a fine: 'qui a Diis immortalibus tot ac tantas res tacitus auderet optare, quot,' &c. Terent. Phorm. act. v. sc. 1. fine: Chr. 'Dii vostram fidem! quam sæpe forte temere Eveniunt, quæ non audeas optare!' Æneid. ix. 6. 'quod optanti divum promittere nemo Auderet.' Val. l. v. c. 5. 'legationem supra vota felicem.' *Dempster.*

Somnia possunt] Unus Mediceus cum Pricæano *possent.* D. Heins.

173 *Sub pedibus leges*] Sane si voluntate sua potuit propellere quemlibet impurus Spado. Restitisse conatibus ejus solum Stilichonem scribit Zosimus. *Barth.*

176 *Jam jam dissimulat dominos*] Quæ prima audacia erat. Libertatem enim principio pro maxima re habuisse portentum dicit, quam et ipsam adepturum jam desperaverat. Domines Eutropii eo Consule adhuc vixisse videri vult, ut clare præfatione libri ii. *Idem.*

Alteque tumescunt Serviles animi] Ex imis usque sordibus suis, quæ serviles suas injurias ulturi in omnia excelsa exercere potestatem contendunt. *Idem.*

178 *Meroë campique*] Pacatus de Max. tyranno: 'Impletæ fugitivis nobilibus solitudines, bona publicata, capita deminuta, exuti trabeis consulares.' Hic vero Eunuchus omnes alicujus momenti submovet, et quasi de gradu dejicit; præcipue insignem virum ac strenuum Timasium, qui cum Promoto Consul fuerat Anno 389. *Claver.*

180 *Marmaricus*] Quos in exsilium extruserat, in eo interfecisse ait furiosum nebulonem, quo genere ipse etiam postea pœnas dedit. *Barth.*

181 *Asperius nihil est humili*] Sententia nobilis, et multum celebrata. *Idem.*

183 *Ut se posse putent*] Insperata enim felicitas aut potentia non credit posse premere, quos non premit; neque æstimari censet pro potente ab hominibus, nisi violenter utatur potestate.

Nec bellua tetrior] Proverbialis locutio. Horatius: 'Bellua multorum es capitum.'

184 *Libera colla furentis*] *Terga* Isingr. et plerique ex nostris: vere; de verberibus enim, non de morte, agitur: sequentia confirmant. *D. Heins.*

185 *Gemitus*] Quales ipsi sæpe extorti sunt. *Barth.*

186 *Quem verberat, odit*] Generosus vero animus fugit crudelitatem, quia non sibi punit sed legibus. *Idem.*

187 *Nulla pietate*] Pietatis vocabulo utitur Claudianus, pro amore suorum liberorum aut cognatorum: quam ait in Eunucho nullam esse, cum omnia agentibus nulla tamen soboles sperari valeat. *Idem.*

189 *Animosque ligant consortia damni*] Didonis apud Maronem: 'Non ignara mali miseris succurrere disco.' *Idem.*

190 *Ille nec eunuchis*] *Iste* scripti rectius: quod contemptum præ se fert. Sic Ajax apud Ovidium, quoties de Ulysse loquitur, fere semper. *D. Heins.*

Ille nec eunuchis placidus] Erat enim manu factus, non natura; quod quomodo fecerint collisis infantium prolibus, aut prorsus etiam exsectis, docet Paulus Ægineta, lib. vi.

Pejus in aurum Æstuat] De avaritia monstrosi semihominis Zosimus, lib. v. ubi vides totum Orientem impuri unius nebulonis avaritiæ servientem. *Barth.*

191 *Libido*] Succisa libido fruitur. Mira locutio, quæ non erat, quia erat succisa, quomodo poterat frui? Sic sæpius Poëtæ: ut cum noster Eutropium Eunuchum, et *nihil* simul esse, infra autumat, scilicet quia præter marem et fœminam nihil sit. Libido

autem tam avaritiam, quam, quod vulgo solet, designat, etsi hoc loco non aliud. Est enim latissimus hujus vocis usus. *Barth.*

193 *Castrat*] Debilitat. *Idem.*

194 *Arcæ*] Ita Scaliger; ut arcarum in cubiculis spoliatorem innuat. *Idem.*

195 *Nunc uberiore rapina Peccat*] Vera hæc veterum librorum lectio: vulgo *non peccet*. *Liberiore* etiam unus Med. male: mox Claverius ex suo libro, *quæ parvis excita furtis:* frustra; sic 'furiis exercita plebis Roma,' bello Gild. *D. Heins.*

196 *Quicquid*] Quantocunque spatio. *Barth.*

197 *Merce locandum*] Infra: 'In mercem veniunt Cilices, Judæa, Sophene.' Venalia sub tali domino quis non credat fuisse omnia, cum rarus quisque Magnatum eo ævo non ad avaritiam peccarit, solo Stilichone demto, uti ex Zosimo constat? *Idem.*

198 *Institor imperii*] Qui sint Institores, vise Titulum Pandectis de Actione Institoria. Institores Ulpianus ab instando in negotiis dictos ait cap. 3. Verum potius est uti ab eo vocabulum acceperint, quod in stationem sive locum domini rebus ejus curandis veniant. *Idem.*

200 *Conjugis ornatu*] Tyrannica cupidine desiderante talia. *Idem.*

201 *Suffixa patenti Vestibulo*] Foribus appensa, uti solebant Edicta. Palam igitur ait, omni velo amoto cauponatum honores Eutropium.

Patenti] Ait enim palam in omnium oculis suffixam illam egregiam regulam: unde de plano videlicet legi posset. Vide Brissonium, lib. III. de Formulis. *Barth.*

202 *Regula gentes*] Patavin. *cedula* pro *schedula:* quod glossema. Idem mox *pendas* pro *ponas:* non male; quomodo et Farnesianus pro diversa lectione. Legendum etiam, *Tot Galatæ, tot Pontus eant:* et *solatia sorti,* non *sortis;* quod ultimum libri nonnulli jubent; præterea primus Vaticanus, *Si Phrygas; adde: parum est.* Non *adde parum.* D. Heins.

Regula] Ordine scripta recensio, addito pretio. Regulam vocat, quia hoc pittacio stricte proponebatur æstimatio Provinciarum. Est enim *regula* firma et indubitabilis conclusio, atque propositio. *Barth.*

203 *Eat*] In possessionem mercantis. Alludit meretricum prostitutarum titulos.

205 *Adde parum*] Ingeniose, ex cauponantis more. *Barth.*

206 *Venditus ipse Vendere cuncta cupit*] Sic in imis Erebi tormentis ponit Virgilius qui pretio fixerint et refixerint Leges. *Idem.*

209 *Lances*] Appendebantur enim Romana consuetudine pretia rerum emtarum ingentiora: ut pondus enim, ita Judex vergit. *Idem.*

210 *Non pudet, heu, superi*] Exclamatio Lucani. Seneca: 'Hoc est Deos quod puduit.' Ita exprobrabant Diis res male succedentes. *Idem.*

Venisse sub hasta] Lucensis aliique aliquot *venire.* Lege, *vænire. Sub hastam* Claverius et ex nostris Patavinus. Sequentia etiam male vulgo distinguuntur. *D. Heins.*

Vænire sub hasta] Hasta solemnis in auctionibus: ita Eutropium sub hasta vænisse, ut servum significet: noster de IV. Honorii Consul. 'non hasta refixas Vendit opes.' Juvenal. Sat. III. 'Præbere caput domina venale sub hasta:' quod in mancipiis factitatum prius: impia civium proscriptio etiam ad Senatorum prædia opesque distrahendas convertit. Hinc Senec. Consol. ad Marciam, cap. 20. 'hastam Consularia spolia vendentem:' imo, quod in libera civitate magis mirere, etiam ipsi patricii instar Cappadocum sic venundati: neque hasta figebatur, nisi magistratu imperante, imo præsente:, nam 'Curius Dentatus Cos. Pollionis adolescentis bona hastæ subjecit.' Valer. lib. VI.

cap. 8. 'ut et Scipio major proces. captivos:' apud eundem lib. v. c. 1. Origo, puto, ejus rei inde, quod census annuus exigeretur in foro hasta posita. Ovid. lib. I. de Ponto El. 5. Forte, quia præcipuum telum hasta. Fest. lib. VIII. Et exacto magistratu citabantur ad rationem hastæ reddendam, Quæstores, Prætores, Consules. Senec. lib. de brevitate vitæ, cap. 11. 'infame lucrum hastæ' vocatur: ubi non, ut Lipsius, *supputaturo*, sed cum vulgata editione, *supputatio* legendum puto, perpende quæ de Cornebulo Prætorio scribit Tacit. lib. III. Annal. *Dempst.*

211 *Quid jure sepultum*] Non *quod*, Mazarinianus: *jure sepultum*, civiliter mortuum: *quo* primus Vaticanus et excerpta Pomponiana, pro *quid*. D. Heins.

Jure sepultum] Vide ad Panegyricum in IV. Consulatum Honorii. *Barth.*

Jure sepultum] Id est, mortuum civiliter, ut hi qui in potestate domini. *Claver.*

213 *Solio Cræsi*] Imperio, Regno. Horatius: 'Redditum Cyri solio Phraaten.' *Barth.*

214 *Eunucho fluerent Pactolus et Hermus*] Poëtica abundantissimarum divitiarum circumlocutio. *Idem.*

215 *Attalus*] Rex Asiæ Pergami, qui populum Romanum ingentium opum heredem reliquit. Tantæ quidem hæ divitiæ fuerunt, ut mores totius Italiæ corruperint. *Idem.*

Hæredem relinqui] Attalus Philometor, Pergami rex, scripsit Pop. Rom. sibi successorem. Habes testamentum apud Flor. lib. II. cap. 20. et lib. III. cap. 12. Et Patercul. lib. I. 'Attalo mortuo, a quo Asia Pop. Rom. hereditate relicta erat:' quia nempe Asia bello subacta, et Antiocho rapta, a Senatu ei donata est. Valer. lib. IV. c. 8. Horat. lib. II. Od. 18. *Dempst.*

216 *Margine Tauri*] L. Scipio Antiochi regnum Tauro monte terminavit, dum Asiam provinciam faceret. Valer. lib. IV. cap. 1. fine. Tullius in Orat. pro Sextio: 'Antiochum illum magnum majores nostri, magna belli contentione, terra marique superatum, intra montem Taurum regnare jusserunt: Asiam, qua illum mulctarunt, Attalo, ut is regnaret, condonaverunt:' ob id partem regni illi concessam scribit Flor. lib. II. c. 8. fine. Et hinc *Taurum* arbitrum nationum vocat Plin. lib. V. cap. 27. nam 'arbiter populi lapis,' apud Senec. est terminus: hic *frigidus* est Tibull. lib. I. El. 7. v. 16. *inhospitalis* Sen. Hippolyto, act. I. sc. 2. *Dempst.*

217 *Indomitos Isauros*] Nota Isaurorum perpetua latrocinia. *Barth.*

Egit Isauros] Isaurus arx Ciliciæ, domita a P. Servilio, qui ob id *Isauricus* dictus. Flor. lib. III. cap. 6. Puto hunc locum integrum effictum ex Senec. lib. I. de Clement. cap. 9. 'Paulusne te et Fabius Max. et Cossi et Servilii ferent, tantumque agmen nobilium, non inania nomina præferentium, sed eorum qui imaginibus suis decori sunt?' *Dempst.*

218 *Pharos*] Ægyptus, Alexandriæ Regnum. *Barth.*

220 *In mercem*] Palam ait cauponatum provincias Populi Romani. Supra: 'Institor Imperii, caupo famosus honorum.' Quomodo cauponari bellum Ennius: 'vitam cernamus utrique, Non cauponantes bellum, sed belligeranteis.' Mercem dicit de provinciis factam, ut Romam ipsam suis civibus L. Florus, l. III. 'Misera Respublica in exitium suum merces erat.' *Idem.*

In mercem veniunt] Cn. Pompeii Magni gesta adumbrat, quæ unico illo elogio continentur, et Africam ultimam provinciarum, meditullium Rom. Imperii factam. Plin. VII. 26. Porro hi versus consoni sunt cum illis Lucani, l. II. 593. 'Dedita sacris Incerti Judæa Dei, mollisque Sophene: Ar-

menios, Cilicasque feros, Taurosque subegi.' *Dempst.*

222 *Struis*] Aggeris, et in cumulum congeris. *Barth.*

223 *Nubas ducasve*] Juvenalis: 'officium peragendum in colle Quirini. Quæ causa officii? Quid quæris? nubit amicus.' Tamquam de re notissima, quo pacto et hic impurissimam turpitudinem objicit clam Eutropio Claudianus. *Idem.*

226 *Foliis Arabes*] Odoratis videlicet foliis, quæ erant, et sunt nunc quoque, inter aromata. Ex his foliis faciebant unguentum quod *Foliatum* usurpabatur. Juvenalis, Sat. VI. pro pretiosissimo id habet: 'mœchis foliata parantur.' *Idem.*

227 *Sic urget egestas*] Scripti nonnulli *cogit* vel *coget:* ut apud Lucan. lib. III. 'Pacis ad exhaustæ spolium nos cogit egestas.' Virgilio tamen, 'duris urgens in rebus egestas.' *D. Heins.*

228 *Ut velit Eutropii*] Hoc fecisse plurimos Suidas asserit, qui castraverint videlicet sese, Eutropio culmen Reipublicæ insidente, ut exsecti exsecto fierent simillimi, et ita gratiam ejus mererentur. Quo sane ambitionis scelere post homines natos vecordius nullum patratum existimo. *Barth.*

229 *Oblita sui*] Attonita velut et suarum oblita rerum, suæ dignitatis, exuta per avaritiam et potentiam sensibus. Sulpitius Severus, Dialogo III. iracundum hominem dicit sui oblivisci, ob afflictiones a Fortuna velut destitutum. *Idem.*

231 *Quid jam de Consule miror*] *Mirer* præstiterit, si assentiantur membranæ. *D. Heins.*

232 *Prodigium est quodcunque gerit*] Prior Leidensis, Farnes. et quintus Vat. delent τὸ *est:* eleganter: sic apud Ovidium, Met. VI. veteres libri: 'magnum quodcunque paravi, Quid sit adhuc dubito.' *Idem.*

Pagina] Scriptum omne vetus. Alibi: 'Antiquos loquitur Musarum pagina Reges.' *Barth.*

Lites Fœmineas] Moribus enim introductum erat, ne mulier judicaret, aut officiis civilibus se immisceret. *Claver.*

233 *Fœmineas*] A mollitie enim, non sexu, quem prorsus tum nullum habebat, Eunuchum vocat fœminam. Sic *fœminea* omnia quæ viros dedecent. *Barth.*

234 *Forum*] Judicium, jurisdictionem. Juvenalis, Sat. II. Prosopopœia mulieris loquentis: 'Numquid nos agimus caussas, civilia jura Novimus, aut ullo strepitu fora vestra movemus?' *Idem.*

236 *Violare*] A rebus nuptis. Violari propritim dicitur virgo, cui pudor extorquetur. *Barth.*

Portentaque monstris Aggerat] Id est, accumulat: sic scripti. Vulgo *aggregat:* infra lib. II. 'Cumulis immanibus aggerat undas.' Virgilio quoque usitatum id verbum: sequenti versu *aversa* pro *adversa* Lucens. Gyrald. prim. Vatic. Isingrin. et undecim ex nostris. *Ignominiæ* etiam pro *Ignominia* iidem. *D. Heins.*

237 *Secum petulans amentia certat*] Utrum videlicet amentior an petulantior sit omnis cupiditas et scelerositas hominis. Duo sunt vitia, quæ adversa fiunt, dum mens, ebria fortunæ favore, dubitat utrum petulantius an stolidius vivat, licentia data per fas nefasque bacchandi. *Barth.*

238 *Erubuit Mavors*] Mista pudore iracundia, quorum adfectuum uterque faciem colorat.

Adversaque risit Enyo] Gaudens simul ob turbas dandas, et opponens militarem aciem tam diræ injuriæ Romani nominis. *Barth.*

240 *Pharetra fulgens*] Nec Romana quidem arma tribuit Romano Consuli, sed qualibus etiam fœminæ antiquitus usæ. *Idem.*

242 *Getas*] Gothos auxiliares, quos infidos, et omni occasioni turbandæ

rei Romanæ intentos præfigurat. *Barth.*

244 *Muris nulla fides*] Nemo iis tutus est. Nec constat, inquit, certa in munimentis, quamlibet firmis, salus. Populatus autem Gothorum intelligit Græciam vastantium. Ad Rufini necem, barbaros foventis, usum Eutropii opera Stilichonem scribit Zosimus: is vero cum eversi Rufini hæres factus esset, successibus tantarum rerum elatus, obvertit auctori suo cornua; cujus consiliis per Gainem, strenuissimum virum, post est submotus. *Idem.*

248 *Argei pabula silvis*] Lego *Argeïa.* laude Serenæ: 'delectus equorum, Quos Phrygiæ matres, Argeaque pabula pastæ, Semine Cappadocum sacris præsepibus edunt.' *D. Heins.*

250 *Flos Syriæ servit*] Hæc vera lectio, quam libri meliores exhibent, et Raphelengius secutus. Vulgo *Flos Syriæ fervet:* prim. Vatican. et alii non pauci, *Assyrius fervet spoliis:* frustra. Juvenal. Sat. v. 'tibi pocula cursor Gætulus dabit, aut nigri manus ossea servi. Flos Asiæ ante ipsum pretio majore paratus, Quam fuit et Tulli census pugnacis et Anci.' Et sane in primo tertioque Vaticanis ac Oiseliano pro diversa lectione, *Flos Asiæ servit:* sic et ἄνθος Græcis. Plura hic Barthius; qui tamen perperam versum proxime præcedentem suspectum habet. *Idem.*

251 *Vertit fastidia prædæ*] *Vertunt* Lucens. Vatic. et duo alii, pro vertuntur; ut sæpe optimi Latinitatis auctores. Libro II. in Stilichonem: 'in legem rapiendi verterat usus:' quomodo bene codex Pricæanus: vulgati *usum.* Idem.

252 *Servum mollemque*] Imparatum hominem, omnibus modis fœdum et infamem. *Barth.*

Servum pudebit] Servi enim, ut est in Cod. Theod. pudoris dispendium non possunt sustinere. *Claver.*

253 *Aut quid in hoc vultu poterit flagrare ruboris*] Perperam *pudoris* alii, cum *puderet* præcesserit: male etiam *superare* pro *flagrare* Gruterus ex Isingrini libro contra fidem aliorum omnium. Vulgatam recte tuetur ad Statium Gronovius ex illis Valerii Flacci: 'Flagrantesque genas vidit miserumque pudorem.' *D. Heins.*

Vultu flagrare] Sane qualem tu hactenus descripsisti. *Barth.*

254 *Pro victore*] Vice, nomine, Victoris. Pariter Claudiano Curtius lib. IV. 'Nam dubio adhuc pugnæ eventu pro victore se gessit, perculsos deinde hostes fudit,' &c.

Peditum vexilla] Non enim dignatur equestri, ut videri vult, dignitate Eunuchum. *Barth.*

Peditum vexilla sequuntur] *Unum vex.* Lucens. et Gyraldinus. Aldus et tredecim scripti, *tunc cum:* neque aliter prim. Vaticanus pro diversa lectione, et excerpta Pomponiana. Junianus, cc. an *centum?* vel *comitum?* Probem etiam τὸ *unum:* ut *redit* pro *rediit* contracte dixerit, quod syllabam illam longam facit apud poëtas: exempla passim obvia. Sed cum præter Aldum et codices jam dictos excerpta quoque Pomponii Læti, et Pricæanus, *tunc cum* exhibeant, idque ipsum primus Vaticanus quoque pro diversa lectione præferat, opinor a Claudiani manu esse, *truncum vexilla sequuntur:* sic eundem Eutropium *stipitem* quoque appellarat supra: 'Et nihil exhausto caperent e stipite lucri.' *Truncus* etiam, ut alludat ad truncata membra. Apud Terentium Heaut. convitia similia occurrunt, 'caudex,' 'stipes,' 'asinus,' 'plumbeus.' *D. Heins.*

255 *Turmæ similes*] Turma proprie manipulus Equitum.

Eunuchorumque] Per convitium ita militem Orientalem vocant, ut infra pluribus testatur, luxu ducum mirifi-

ce effœminatum: Eunuchorum autem titulo digni, qui sub Eunuchi vexillis militare potuerunt. *Barth.*

256 *Hellespontiacis legio dignissima signis*] Quæ militaret sub auspiciis Principis, quo duce gaudebant videlicet Eunuchi illi Orientales nocturnis bellis. Est opprobrium patientiæ muliebris: non aliter, insimulandæ ejusdem mollitiæ, Priapum Cassio Chæreæ signum militare dabat Caligula. Priapus autem Hellesponto peculiare Idolum. Sidonius: 'Hellespontiaci patrem Priapi.' *Idem.*

257 *Defensoremque*] Post bene rem pro Republica gestam hoc titulo honorabantur proceres Romani. *Idem.*

259 *Distendisse genas*] *Contendisse* primus tertiusque Vaticani et Oiselianus. *D. Heins.*

260 *Tineas*] Calvam, a teredinibus et tineis exesam. Supra: 'turpes Exedere caput tineæ.' *Barth.*

262 *Ultra nequitiam fractis*] Mollitiæ suæ addens ploratum, quo magis etiam frangat vocem, alioqnin effœminatam. *Nequitia* est amatoria mollities. Ovidius: 'Ille ego nequitiæ Naso poëta meæ.'

Fractis] Extreme enervatis. Petronius Bello Civili: 'In Venerem fregere viros.' *Barth.*

Ultra nequitiam fractis] *Fictis* prima ed. Gyrald. et unus ex nostris: male. sic apud Juvenal. 'fracta voce loquendi Libertas.' Quintilian. 'Non enim puerum fœminea vocis exilitate frangi volo.' Apuleius, Met. VIII. de Cinædis: 'qui statim exsultantes in gaudium, fracta, rauca, et effœminata voce clamores absonos intollunt.' Minucius Octavio: 'Adhuc annis innocentibus et adhuc dimidiata verba tentantibus, loquelam ipso offensantis linguæ fragmine dulciorem.' Statius quoque Epicedio Glauciæ 'verba refringere' de infanti dixit. 'Molles et infracti cantus' apud Senec. Ep. 90. Ennodius Epigrammatis: 'Improbe, quid fractis confundis singula verbis?' D. Hieronymus in Epitaphio Paulæ: 'Paulam audierat in cunis et crepitaculis balbutiente lingua alleluia cantare, aviæque et amitæ nomina dimidiatis verbis frangere.' Arnobius, l. IV. 'crepitaculis obticuit auditis in cunis jacens, et vocibus delinitus est infractis.' Lucretius, lib. V. 'Nec crepitacula eis opus sunt, nec cuiquam adhibenda est Almæ nutricis blanda atque infracta loquela.' Marcianus Capella, l. IX. 'Mars eminus conspicatus, teneræ cum admirationis obtutu languidiore, fractior voce collaudat.' Aulus Gellius, III. 5. 'nam cum vocem ejus infractam capillumque arte compositum et oculos ludibundos videret.' D. Ambrosius de Officiis: 'Vox ipsa non remissa, non fracta, nihil fœmineum sonans.' Apud Xiphilinum in Heliogabalo φωνὴ κεκλασμένη dicitur. Isidorus lib. II. de Officiis, c. 12. 'vox lectoris simplex erit, plena spiritu virili, non fracta, nec tenera, nihilque fœmineum sonans.' Sulpicius Servastus de Cupiditate in Catalectis Pithœi: 'Romani sermonis egens, ridendaque verba Frangit ad horrificos turbida lingua sonos.' Avienus, Fab. XVII. 'Illa gemens, fractoque loqui vix murmure cœpit.' Fractum dicebant quicquid molle: hinc et apud Persium 'patranti fractus ocello.' Hor. lib. III. Od. 6. 'Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo, et frangitur artubus.' Sic enim optime in vetustissimis membranis: vulgo *fingitur artibus.* Miror ejus verbi elegantiam interpretibus non intellectam, quo mimicum illum et resolutum incessum expressit. Petron. 'fractique enervi corpore gressus.' Prudent. Psychomach. 'Sericaque in fractis fluitent ut pallia membris.' D. Hieronymus ad Rusticum: 'Qui gradum mollius incedendo frangunt, tanquam ferrent sacra Junonis.' Sulpicius Lupercus in Catalectis Pi-

thei: 'in ventrem propulso pondere tergum Frangitur.' Hinc et *frangere sexum* pro castrare, Statio coma Earini. Idem Epicedio in Patrem: 'litnos audire volentem Æaciden alio frangebat carmine Chiron.' Cyprianus, Epist. I. 'Evirantur mares, honor omnis et vigor sexus enervati corporis dedecore mollitur: plusque illic placet, quisquis virum in fœminam fregerit.' Epist. 61. 'docens quemadmodum masculus in fœminam frangatur, et sexus arte mutetur, et diabolo divinum plasma maculanti per corrupti atque enervati corporis delicta placeatur.' Plura hic Barthius. Sic et *fractus ardor* apud Ovidium Metam. VII. quæ vera lectio: 'Et jam fortis erat fractusque resederat ardor.' Plura de *frangendi* verbo Epistola ad Hadrian.

263 *Sororem*] Ambiguum per sororem germanam aut consanguineam, an uxorem dicat Eunuchi; uxorem quidem aperte illi assignat, et a sorore ita disjungit, ut una tamen persona pareat. *Barth.*

266 *Mergique fretis*] Devovens caput suum ad fidem dictis faciendam, alludit simul pœnam portentorum, quæ mari solebant mergi. *Idem.*

267 *Utinam*] Tum enim infelicitas portenti in caput ejus fuerit a Republica aversa. *Idem.*

269 *Arida*] Siticulosa. *Idem.*

271 *Quid te, turpissime, bellis*] Prior Moreti et duo Florentini cum Palatino et Farnesiano, *turpissima:* optime. Sic et de eodem Eutropio præfat. l. II. vetus liber: 'Pervigilant vates nec miseranda tui.' 'Cæcam Sibyllam' et 'vetulam vulpem' et 'trabeatam anum' eundem sic vocat. Pathicos enim aut castratos fœminino nomine compellabant ignominiose. qua de re ad Senecam plura Gronovius. De Gallis Ovidius Epist. Œnon. 'Quæque sub Idæo tympana colle movent.' Frustra *Quique* reponunt; ubi plura. Vide et infra, quæ notamus hoc libro, vs. 339. *D. Heins.*

272 *Sævis campis*] *Sævi campi* in potioribus scriptis: vidit Barthius. *Idem.*

273 *Alterius Minervæ*] Quæ videlicet telis et lana operari consueta, et talium opificiorum præses. *Barth.*

274 *Tu stamina nosse*] *Nesse* vel sine libris legendum. Ovid. II. Fast. 'Sic sedit, sic culta fuit, sic stamina nevit.' Virgil. in Ciri: 'Nulla colum nevit, carum nec respicit aurum:' ubi pari modo in vulgatis peccatum. nec rectius *subit* vir maximus. Justinus, l. I. 'Invenit eum inter scortorum greges purpuram colo nentem.' Nasoni verbum illud non uno loco restitui. Adeantur quæ secundis curis notamus in Ibin, v. 74. *Tu stamina Serum* pro diversa lectione quintus Vaticanus. *D. Heins.*

275 *Urgere puellas*] Officium Eunuchorum in Gynæceis. *Barth.*

276 *Et niveam dominæ pensis involvere lanam*] Scripti plerique *vinctam:* quomodo et prim. Vaticanus pro diversa lectione. In aliis, *victam* vel *junctam.* Putavi aliquando a Claudiano esse *Atque unctam.* Lanam ungi adhuc in usu. Infra l. II. 'doctissimus artis Quondam lanificæ, moderator pectinis uncti:' ita veterrimi libri, non *unci: pinguia vellera* ibidem vocat. Apud Martialem quoque codices minus interpolati constanter legunt: 'Sic interpositus villo contaminat uncto Urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus.' Unguine enim splendorem villo conciliabant, atque ita Tyrianthina adulterata venditabant. Mira illic comminiscuntur interpretes. Hæc olim. Cæterum cum in uno Mediceo, atque Ambrosiano invenerim *tinctam lanam,* idque diversa scriptura alterius Oxoniensis confirmet, cum Pricæano, vix dubito nunc id amplectendum esse. 'Bis tinctæ murice lanæ' passim apud poëtas occurrunt: noster ipse libro II. in Stilichonem: 'tincta simul repe-

tito murice fila Contulimus pensis.' *D. Heins.*

277 *Vel si sacra placent*] *Si tela* pr. Vatic. pro diversa lectione. *Idem.*

Cybelem] Cujus sacris destinati semiviri. Arnobius, l. v. &c. *Barth.*

278 *Celænæos*] Phrygios. Urbs Phrygiæ notissima Celenæ, ubi matris Magnæ furiosa sacra continue celebrabantur. Martial. l. IV. Epig. 44. *Idem.*

279 *Illidere pinu*] Gyrald. *allidere*: ut alibi, 'In latus allisis clypeis.' *D. Heins.*

Pinu] Statius, l. x. 'quatit ille sacras in pectora pinus, Sanguineosque rotat crines.' *Barth.*

280 *Inguinis et reliquum Phrygiis*] Juvenalis. Sat. II. 'Quid tamen expectant Phrygio quos tempus erat jam More supervacuam cultris abscindere partem.' Turneb. l. XXIX. Adv. c. 5. *Idem.*

Abscindere cultris] *Abscidere* Oiselianus et decem alii. *D. Heins.*

281 *Arma relinque viris*] Ab armis enim excludendi omnes qui ad curam muliebrium negotiorum spectant. *Barth.*

282 *Fratres*] Vides molimina sceleratæ belluæ. *Idem.*

284 *Conciliare decet*] Ars enim lenonum et lenarum amantium paria facere, quæstus sui gratia. *Conciliare* peculiare ei negotio verbum. Festus: 'Conciliatrix dicitur quæ viris conciliat uxoreis et uxoribus viros.'

Annum] Consulatum. *Barth.*

285 *Flagitet Eutropius*] Non *Flagitat* libri. *D. Heins.*

287 *Exacta*] Hactenus a principio suo acta. *Barth.*

288 *Labor ævi*] Labor ævi pro ipso ævo est positus, quod omnis in eo degens vita humana perpetuus sit labor. 'Vita enim humana perpes est labor.' Unde 'catenatos labores' vocat Ausonius, alterum videlicet ex altero pendentem, nec solubilem umquam aut terminabilem totam seriem. *Idem.*

289 *Œdipodes matrem*] Notissimæ sunt fabulæ, et ridiculus post tot alios in aggerendis repetendisque labor. *Idem.*

290 *Cantantur*] Ita veteres nonnulli: in vulgatis *Cantatur*. D. Heins.

Peperit fratres Jocasta marito] Erat enim et ipsius mater. *Barth.*

291 *Pelopæa sibi*] Ex parente enim peperit suo Ægisthum. *Idem.*

292 *Erechthei*] Atheniensis. Vide Pausaniam. *Idem.*

295 *Elevat hunc pluma*] In avem nimirum. *Idem.*

Elevat hunc pluma] Sic scripti: vidit Barthius. Sequenti versu *nusquam* pro *nunquam* tres codices: et *hanc* pro *hunc* semper Aldus et Florent. S. Marci. Pro *arbore figit*, membranæ pleræque *fingit*. Forte *cingit*: ut apud Ovid. 'cinguntur tenui præcordia libro.' *Eunuchis* pro *eunucho*, ut respondeat τῷ *virorum*: tres libri. *Scylla noves mutata canes* primus Vaticanus, non *mirata* etiam Oiselianus: mox *eunuchi scelus est*, non *eunuchis* præstantiores. *D. Heins.*

298 *Eunuchi scelus est*] Contaminantur enim tactu semimarium virilia omnia munia et negotia. *Barth.*

300 *Quam pulcher conspectus erat*] Melius *pulchre* scripti. Sequenti versu pro *onerante*, legendum *onerare*, vel quod malim, *ornare*, ne bis idem dicat; quod et de simia quæ sequuntur confirmant. Utrumque in membranis extat potioribus. *Tenderet ornare.* eleganter: vide quæ supra noto vs. 13. Pro *gravatus* ex conjectura *gravatos* repono: *artus exsangues* et *cinctu gravatos* conjungit: *cinctum* etiam probe Junianus: duo Gallicani *cinctus*; minus bene. Sic *gravari tecta* Statio Hercule Surrentino: '*mæstæ pedem Terræ gravantur*' Senec. Thyest. quæ vera illic lectio: 'abrumpunt vitam lucemque gravantur' Silio, lib.

II. Statius Achill. 'longa sagaci Nox Ithaco: lucemque capit, somnosque gravatur.' Male vulgo *somnoque*, et contra sensum. Idem Theb. VIII. 'Nos tantum portare negas? nos, Diva, gravaris?' Apud Lucan. lib. V. 'regnorum injusta gravari:' et lib. VII. 'dominos gravari.' Sic apud Græcos τὸ βαρύνεσθαι quartum etiam casum nonnunquam regit. Adeantur quæ ad Statii Sylvas et post hæc scripta ad Senecæ Thyesten. vs. 160. erudite, ut solet, Gronovius observavit. *D. Heins.*

Conspectus] Conspectu ipso venerabilis, clarus. *Barth.*

301 *Onerare toga*] Tum macilentos, exesos, tenues, infirmos, ut vix possint onus togæ unius ferre. *Idem.*

Onerare] Non *ornare*, aut *onerante toga.* Sic Juvenal. 'Nec sufferre queat majoris pondera gemmæ:' quæ viri delicatuli indicia. Infra dicit Claud. 'Onerique vel ipsa Serica.' Petron. 'Oneratas veste cervices;' dicit alibi: 'Tendit hyems vestire gelu:' ut hic *Tenderet onerare.* Sic apud Martialem Argonautæ illi juvenes dicuntur, 'Resina Venetoque pigriores,' id est, resinata juventus, quæ sudat sub ponderibus lacernarum, atque ob id pigrior est. *Claver.*

302 *Indutoque senex*] Sic Isingrin. prim. Vatic. et octo alii: vulgo minus bene *Inductoque;* de vestitu enim agit. *D. Heins.*

Induto] Trabeam Consularem, auro gravem, intelligit.

Obscœnior] Male ominosior. Sævior. *Barth.*

303 *Simius*] Turpes imitationes hujus bestiæ moribus adscribunt. Induebantur habitu tali per ludibrium simiæ, ut nunc quoque a circulatoribus, ad ridiculum faciendum. Martialis, lib. XIV. 'Gallia Santonico vestit te Bardocucullo, Cercopithecorum penula nuper erat.' *Idem.*

304 *Quem puer arridens*] *Irridens* puto. *D. Heins.*

308 *Candida Curia*] Senatus nova vestimenta honori novi Consulis sumens. Uti festis diebus puram sumebant vestem. *Barth.*

309 *Forsitan et dominis*] Ita Gyrald. aliique nonnulli: quomodo et Cl. Gronovius in Observationibus legendum conjecit. Idem tamen viri summi Henrici Valesii conjecturam nunc præfert post τὸ *dominus,* quæ vulgata lectio, distinguentis: sed rectius erit *Forsitan et domini.* Dominorum enim Eutropii passim meminit. et hoc magis ignominiosum. Abundantium et Arinthæum innuit. *D. Heins.*

310 *Libertatemque daturus*] More novorum Consulum, uti ominis optimi gratia primus eorum actus esset collatio libertatis. *Barth.*

315 *Enervatus*] Exsectus. *Idem.*

316 *Reptet*] Non *Reptat* unus Med. *D. Heins.*

Reptat] Tarditatem senilem exprimit. *Barth.*

Referens oracula] Prinsquam Theodosius contra Eugenium copias educeret, misit Eutropium in Ægyptum, ad Johannem quendam virum pium, qui antea cladem Maximi tyranni prædixerat. Is vero declaravit non sine multo sanguine ac sudore victoriam Theodosio parari; pauloque post eum in Italia obiturum: quod et contigit. *Claver.*

318 *Nomen*] Titulum Eunuchi.

Insanum] Magnum, absonum, ingens, horrendum.

Proclamat] Ut rebus tristibus. *Barth.*

322 *Imperat hic sexus*] Pariter imperasse fœminas, non spadones, memorat Curtius, lib. X. *Idem.*

323 *Probatur*] Scriptis fide dignis memoratur. *Idem.*

324 *Eunuchi, &c.*] Aristoteles dicitur apud Lucianum adeo miratus fuisse regem quemdam Eunuchum, ut illi perinde atque Diis sacra faceret. *Claver.*

327 *Intrat Phœbus*] Vide ad pri-

mum de Raptu. Intelligit autem Sibyllas, et Delphicas vates, oracula reddere consuetas. *Barth.*

328 *Trojanam Minervam*] Palladium. *Idem.*

Trojanam sola Minervam] Ex Lucani lib. I. mutuatus: 'Vestalemque chorum duxit vittata sacerdos, Trojanam soli cui fas vidisse Minervam.' *D. Heins.*

329 *Flammasque tuetur*] Sub castigatione immitium flagrorum. Julius Obsequens, de Prodigiis, cap. 6. Macrobius I. Saturnal. c. 12. *Barth.*

330 *Semperque prophani*] Nullis mysteriis admissi. *Idem.*

Semperque profani] Diocles in Dialogo Luciani, ait, iniquum esse, ut Eunuchus philosophiæ professionem ambiat; quum ab ipsis etiam sacris ac vasis puris eum secludi oporteat. *Claver.*

331 *Ad fructum mulier*] Nimirum sobolis. *Barth.*

332 *Hoc genus*] Eunuchi ad servitium facti, suntque ut sæpe abjectis moribus, τὸ ἄῤῥεν ἡγεμονικώτερον, ait Arist. *Claver.*

333 *Danai fugere*] Exemplo autem Semiramidis et Amazonum muliebri Imperio tuendo usus est etiam Cæsar. *Barth.*

335 *Centum portis Babylona superbam*] Relatus muliebris hic labor inter miracula mundi. *Idem.*

337 *Tulit*] Vel gessit vel passus est. *Idem.*

Condidit urbes] Sic meliores; probe: nam τὸ *arces* præcessit. *D. Heins.*

339 *Hos fecere manus*] Unus Med. *Has*: eleganter. Supra vs. 271. diximus: et sic forte mox legendum: *Has sibi conjunxit similes.* D. Heins.

Semiramis] Ammianus, libro XIV. *Barth.*

340 *Mentita virum*] Vide Justinum.

Vocis acutæ] Eunuchorum talis. Alexander Aphrodisæus, Problem. IX. *Barth.*

342 *Parthica*] *Persica.* Persæ enim et Parthi iidem sunt, his ab illis in ditionem acceptis. *Idem.*

Parthica ferro] *Parthia* scripti: sic *Parthia velat Tigris* initio Raptus unus Mediceus. *Galliæ mulieres* Salustio apud Nonium, et *Græcia luxuria* Trebellio Pollioni vita Herodis Tyranni; ut quidem veteres libri. *Scythius* pro *Scythicus*, et *Italiæ oræ* pro *Italicæ*, non uno loco apud Nasonem in vetustis membranis. *D. Heins.*

343 *Nasci lanuginis umbram*] Imberbes enim Eunuchi. *Barth.*

344 *Servatoque diu*] Ne exolesceret pueritia succedente virili barba.

Puerili flore] Non maturescente corpore, sed flore perpetuo velut manente. Martialis lib. IV. Epigr. 45. *Barth.*

345 *Arte retardatam Veneri servire juventam*] Petronius: 'Persarum ritu male pubescentibus annis Surripuere viros, excisaque viscera ferro In Venerem fregere,' &c. *Idem.*

346 *Fama prius falso similis*] *Falsæ* lego: quanquam in contraria euntibus membranis. Pari modo apud Nasonem in Fastis castigavimus, 'Vita feræ similis.' *D. Heins.*

348 *Veluti nigrantibus alis*] *Sicut* scripti plerique. Puto *ut si*. Idem.

349 *Corvo certante ligustris*] Duo corvi albi non diu est cum in nostris his regionibus fuere, infinitis hominibus conspecti, nec jam pro ullo miraculo. *Barth.*

352 *Jam testudo volat*] Absurdis aliis narrationibus, quæ fingi facile possint, elevat fidem præsentis. *Idem.*

353 *Prona petunt retro fluvii vada*] *Juga* meliores membranæ constanter: quomodo ad Statium Gronovius noster jam correxit, cap. 30. *D. Heins.*

Prona petunt retro fluvii vada] Naturæ contrariorum hoc vel primum memoratur. *Barth.*

354 *Armenii texere diem*] Unus Mediceus et Petavianus *Carminii.* Rottendorphianus *Arminii.* Pricæanus *Quarmenii.* Lucens. *Germani.*

Scribe *Carmani*. Καρμανία χώρα τῆς Ἰνδικῆς Stephanus de Urbibus. Noster laude Serenæ, ubi Hispaniam alloquitur, apposite: 'primo levat æquore solem India, tu fessos exacta luce jugales Proluis.' Periegetes optime ad rem. Ἤ τοι μὲν παρὰ χεῦμα τὸ Περσικὸν Ὠκεανοῖο Καρμανοὶ ναίουσιν, ὑπ' ἠελίῳ ἀνιόντι. Quæ Avienus descriptione Orbis sic vertit: 'Sed qua cæruleam sinus infert Persicus undam, Gens Carmanorum late colit: hanc facis ortus Urit Phœbeæ: tanto quoque funditur agro, Ut simul et glauci contingat gurgitis æstum, Et procul internæ perreptet jugera terræ:' ubi tamen antiquus codex, *Ut sinus et glauci;* ut de sinu Persico non Carmanis duo postremi versus intelligantur. Priscianus Periegesi: 'Respice nunc reliquas Asiæ sub finibus oras Persidis ad pontum, Carmani solis ab ortu:' ita distingue. *D. Heins.*

Jam frugibus aptum Æquor] Factum hoc quomodo noster memorat in descriptione Nili. *Barth.*

355 *Æquor, et assuetum*] Lucens. Gyrald. et viginti alii cum prima editione *advectum*. Prior Leid. *aductum*. Reg. *adductum:* prior Moreti *adjunctum*. D. Heins.

356 *Inane*] Extra veritatem rei. Inane vero, vivo opponitur. Ut vacui averni, fictitii, et vivorum expertes. *Barth.*

357 *Nutrit Judaïcis quæ pingitur India velis*] Multa pro hac lectione disputant doctissimus Barthius et Vir summus Johannes Seldenus de Jure Naturali secundum Hebræos, lib. II. 9. Nec me præterit *Judaïcas* quoque *capsas* pro Orientalibus posuisse Marcellum Carmine de Medicina: 'Vel quæ Judaïcis fragrant bene condita capsis, Thus, costum, folium, myrrham.' Accedo tamen illis potius, qui locum corruptum censent. Hugoni quidem Grotio, cujus viri sancta nobis Batavis esse debet memoria, *Lydiacis* legendum videbatur; *textis* enim *Lydia* notissima: mihi *Niliacis* jam olim placuit; nec mediocriter lætatus sum, cum Lilio Gyraldo id ipsum quoque in mentem venisse deprehendi. Sic nimirum scribendum videri in ora codicis sui notarat: ut vela Alexandrina Claudianus intelligat; quem patriæ suæ libenter admodum meminisse passim deprehendas; ut vel hinc Ægyptium fuisse suspicari possis, si argumenta validiora desint, quibus id evincatur. Patavinus certe liber *Indiacis*. *Nilum* autem et *Indum* alibi quoque in antiquis codicibus confundi apud nostrum animadverti. Alexandrinos varia monstra variasque belluas velis suis intexuisse Plauti locus docet Pseudolo Act. I. sc. 2. 'Ita ego vestra latera loris faciam ut valde varia sint: Ut ne peristromata quidem æque picta sint Campanica, Neque Alexandrina belluata conchyliata tapetia.' Martial. 'victa est Pectine Niliaco jam Babylonis acus.' Cæterum pro *Niliacis velis* opinor reponi debere, *telis:* ita enim frequenter poëtæ pro tapetibus. In primo Vaticano *Judaïcis* legebatur quidem, sed sic ut una litera initio vocis videatur erasa esse, spatio brevi relicto: pro prima quoque litera *i* alia litera manu priore exstiterat, ut puto *a:* quintus Vaticanus *Indaïcis*. Forte: 'quicquid inane Nutrit, in Attalicis quæ pingitur India telis:' 'aulæa Attalica' apud Propertium, et 'torus Attalicus' et 'vestes Attalicæ,' 'Attalica peripetasmata' apud Ciceronem VI. Verrina: apud Propertium quoque libro I. Eleg. 14. videtur scribendum: 'Quid prosint Phariis serica textilibus?' Etsi *variis* auctoritate Plautini loci defendi possit; *varium* enim versicolor, πολύμιτον Græcis; quod præcessit proxime *coccis homines junctos* Barthio suspectum est mendi. *D. Heins.*

Nutrit] Alit, pascit, habet.

Judaïcis quæ pingitur India velis] Aulæa dicit Judaïca, quibus miræ formæ expressæ Indicorum monstrorum. Vel et Ægyptia tapetia Judaïca appellavit Claudianus, ut easdem species post idem auctor a Nilo petitas scribit. Alexandrina autem tapetia celebria. Aulæis autem talibus mirandæ species impingebantur, unde *belluata* Plautus dixit. *Barthius.*

358 *Mixtis salibus*] Quæ hinc sequuntur Veneris verba sunt, ambigue prolata, ut videantur communia, in sinu autem meras lascivias gerunt, quas obiter modo tangemus. Sic vero et levioris ingenii hominibus displicuisse tamen omnibus hos ait Eutropii conatus. *Idem.*

359 *In pectore*] Obscœnissime dictum.

Magnum] Plautus Casina: 'ita quicquid erat grande erat.' *Barth.*

360 *Nova*] Instar libidinosissimarum mulierum.

Grandia] Sesquipedali suo notus Martialis. *Barth.*

362 *Timet*] Non timet quia cupit.

A tergo] Nefarie.

Undique] Ne quid inexpertum frustra moriturus relinquat, ut de paris flagitiositatis muliere Ausonius scribit.

Curis] Amoribus. Propertius, libro III. 'Crescit enim adsidue spectando Cura puellam, Ipse alimenta sibi maxima præbet Amor.' *Barth.*

363 *Patet*] Turpissimum.

Facilis] Ad scelestam nequitiam. Horatius: 'parabilem amo Venerem, facilemque.'

Moveri] Etiam hoc scelestum. *Barthius.*

364 *Mollissimus ira*] Hæc dictio etsi clementiam designare videtur, tamen aceto diluta est: quid enim Eunucho mollius? Utut sit, imperium inchoantibus utilis est, ut ait Tacit. clementiæ fama; atque initia magistratuum fere meliora, sed finis inclinat, &c. *Claver.*

365 *Nil negat*] Martialis: 'Negare jussi, pernegare non jussi.' *Barth.*

366 *Quodlibet ingenio*] *Quidlibet* cum nonnullis scriptis legendum. Pro *traditque fruendum*, alii *truditque nocendum* vel *nefandum*. Multa in hisce salibus corrupta: *ingenio subicit* non *subigit* prim. et tert. Vatic. aliique multi. *D. Heins.*

Tradit] Dare inter Veneris vocabula.

Fruendum] Hæc vox ad Amoris effectum pertinet, quo frui ætatula, frui temporis sui jucundissima parte, opinabantur. Petronius: 'fruorque votis Usque ad invidiam felicibus.' *Barth.*

367 *Quicquid amas, dabit illa manus*] *Dabit ille manus* argute et vere noster Gronovius: sic apud Valerium Flaccum, lib. I. non longe ab initio scribendum: 'Hanc mihi militiam veterum quæ pulchrior actis, Annue, daque manum:' cum *daque animum* perperam nunc legatur. Paulo post *meritumque laborum* videtur scribendum, non *meritoque*: accipit trabeas meritum laborum. *D. Heins.*

Manus] Hæc quoque vox ἄῤῥητον quid denotat. *Barth.*

368 *Officio*] Hoc quoque turpe.

Gaudetque] Gaudia sunt quæ propinat Amor effectu. Horatius, l. III. Od. 6. 'nec eligit Cui donet impermissa raptim Gaudia.'

369 *Hoc quoque consiliis*] V. Cl. Albertus Rubenius optime vidit emendandum *conciliis*, quæ ambigua vox, ut lenocinium illi objiciat. Conciliatores enim iidem lenonibus. Glossæ Stephani, *conciliator*, συμβιβαστής. Noster infra: 'Te magis, ah demens, veterem si respicis artem, Conciliare decet.' Ovidius: 'Non me nupsisti conciliante seni.' Lib. I. Met. 'Hoc mihi concilium tecum dixisse manebit.' Sic corrigendum: nam scripti *consilium*. Vulgo *colloquium*.

371 *Vulgavit Eoum*] *Vulgarat* Junianus: pro *Romani doloris*, quatuor scripti *laboris:* ut bello Gild. 'Romanusque labor Pompeianique triumphi.' *D. Heins.*

373 *Etiam*] Post tot mala monstra edomita. Noti tyranni. a Theodosio debellati, notus et Rufini furor.

Nostra dignabimur ira] Velut inferior sit motu ejus. *Barth.*

375 *Rapit*] Celeritatem summam hæc vox infert. *Idem.*

Rapit cœli per inania cursum] *Celerem per inania cursum* rectius pro diversa lectione primus Vaticanus: sic apud Nasonem lib. II. Met. 'celeri raptos per inania vento Imposuit cœlo.' *D. Heins.*

377 *Sui rectoris*] Stilichonem dicit. *Barth.*

Forte decorus] *Fronte* Unus Ambros. et Florent. Mox pro *Caycis* Scaliger conjiciebat *Cheruscis.* Gyrald. et Lucens. antiquissimi *Caucis:* prim. Vatic. aliique multi *Chaucis.* Lege *Caücis:* sic et *Suëvos* pro *Suëvis* dicebant. Apud Lucanum quoque scribendum puto, 'crinigeros bellis arcere Caücos:' nam libri veteres *Caycos.* Græcis modo Καῦχοι, modo Καῦκοι, modo etiam Χαῦκοι. apud Latinos etiam scripti codices sibi non constant. *D. Heins.*

381 *His tribuit reges*] Ita jam viri docti scribendum monuerunt. prisca exemplaria confirmant. τὸ *leges* præcesserat. nummus Hadriani, REX PARTHIS DATUS. Exempla multa in Historia Augusta alibique. *Idem.*

383 *Detonsa Sycambria*] In signum victoriæ Romanæ. Nam Sycambri alioquin magni æstimabant comati esse. *Barth.*

384 *Læta subit Romam pietas*] Adspectu unicæ suæ curæ Honorii, sub præsidio Stilichonis. *Idem.*

386 *Defensante*] Per intervalla, non enim adhuc est firma defensio. *Idem.*

388 *Dominumque ferarum*] Leoni enim in has dominium adscribitur. *Idem.*

390 *Nebulam*] Qua tecta erat, ut Dea. Dii enim nebulis et nubibus amicti inducebantur. Horatius: 'Nube candenteis humeros amictus Augur Apollo.'

Ingens] Ut maxima erat. Majus hoc est, quam si maximam dixisset. Lucretius: 'Maxima quæ vidit quisque, hæc ingentia fingit.' *Barth.*

392 *Non longinqua*] Gyrald. *nos:* τὸ *longinqua* cum *Tethys* construendum. *D. Heins.*

Longinqua] Non de longinquo accersenda. Omnia hæc facinora Stilichonis superioribus libris non semel recensuit. *Barth.*

398 *Toto corpore*] Gloriatur hoc fieri jam in Pæane Gildonico. *Idem.*

399 *Gildonis taceo*] Ergo jam victo Gildone scripti hi libri: quem tamen ab Eutropio instigatum aperte scribit Zosimus.

Receptam Perfidiam] Ultam, dejectam. Mira locutio. Sic *receptam* a Rege Tarquinio Romam dicit Manilius, pro subacta, lib. I. *Barth.*

400 *Eoo robore*] Quia Arcadii illam partibus adscribere Eutropius volebat, ut bellum inter fratres sereret: id quod metu Stilichonis solum adactus concupivit, ne ab eo puniretur ob turbatas res. *Idem.*

401 *Quæ suscepta fames*] *Quæ suspecta* Isingr. Gyrald. et quindecim alii: totidem *Quam suspecta:* quod verum. Petav. *Quæ sustenta;* etiam bene. *Pensassent* pro *pensasset* Junian. *D. Heins.*

404 *Invectæ Rhodani*] Prim. Vat. et duodecim alii *Rhodano:* probe. *Rhodanum* Pricæanus. *Idem.*

Rhodano] Annona Gallica. *Barth.*

405 *Cinysiis*] Africanis. *Idem.*

410 *Tabraca*] Ad quam periit Gildo. Hi autem tres libri (utique enim tot fuerunt), velut de re præsente in scena loquuntur; et eo fine sunt scripti, ut totam Eutropii Historiam

deducerent; fine nunc nobis amisso. Quare primus liber de honore, secundus de dejectione loquitur, tertius pœnam habuit monstri, et laudem ultoris. Suntque uno omnes tempore scripti. *Barth.*

412 *Ecce recens*] *Repens* Gyrald. Lucens. et prim. Vatic. sic *repens clamor* bello Get. et *repens fragor* alibi: frequens hoc peccatum apud alios etiam scriptores. Mox *clades, ab eisdem partibus* unus Mediceus aliquanto rotundius. *D. Heins.*

415 *Arsacio*] Parthorum mores dicit corrupisse Romanam gravitatem. Juvenalis eleganter: 'Jampridem Syrus in Tiberim defluxit Orontes.' *Barth.*

417 *Vestique*] Curam vestium regiarum Eunuchis datam ex Corippo supra notatum. Vestiarii, Vestispices, noti in famulitiis Procerum. *Idem.*

418 *Adhibere silentia somno*] Exemplum ille in Eunucho Terentii, hunc in finem emtus, et virgini custodiendæ traditus. Silentiarium, locus peculiaris Palatii Imperatorii, et silentiarii milites, Custodes Quietis Augustæ. *Transgressa*, vel *Progressa* cubili, eleganter dictum, velut affigentis cubilibus omnem usum Eunuchorum. De cætero ait nec tantam etiam hactenus Eunuchorum fuisse existimationem, ut ullo pacto in vita fides, aut in honore ullo fidelitas eorum, vel in officio requireretur opera; sed eos neglectissime habitos, ut a quibus omnino metuendum nihil fuerit, propter inertiam et mollitiam, quæ cubilibus eviratos affigebant. Tutum *mentis pignus inertia; non enim* poterant quicquam moliri nec ad vitam splendentem eniti, ab omnibus contemti: et *mentis pignus* dicit fidelitatem Eunucho debitam. *Idem.*

419 *Transgressa cubile*] Hæc innuunt Eutropium fuisse πρόκοιτον, ut Suidas loquitur. Imo fuit Præpositus sacri cubiculi. *Claver.*

Progressa cubili] Sic Oxoniensis et Oiselianus: alii omnes *cubile;* nisi quod *transgressa* primus Med. sec. Vatican. et Palatinus: ut alibi, 'fulvas animo transgressa leænas.' *D. Heins.*

420 *Sed inertia tantum*] Isingrin. prim. Vatic. et Florent. S. Marci, cum Priesano, *tutum:* recte. Patavin. Eccl. Cathed. *rarum.* Idem.

422 *A fronte recedant*] A gubernaculo, prora. Prora enim dicitur frons, cum nihil sit frequentius quam res navigiorum Curis Imperii adsimilare. *Barth.*

A fronte recedant Imperii] Duo ex nostris et Delrianus, *a sorte:* sic *sors imperii* apud Ovidium in Fastis: 'Sed memor imperii sortem consistere in illis.' *D. Heins.*

423 *Tenero*] Muliebri, et curis muliebribus destinato. *Barth.*

424 *Publica majestas*] Auctoritas gubernandæ Reipublicæ. Est in voce *Majestatis* ultra humanam communem sortem aliquid, paullo appellatione divinitatis inferius. *Idem.*

425 *Vidimus Eunuchi clavo parere magistri*] *Clavo magistro*, prim. Vatic. *D. Heins.*

426 *Nos adeo sperni faciles*] Indignationis formula a contemtu. *Barth.*

427 *Aurorum sane*] Ita cum Claverio et Delrio nostri potiores. Raphelengius *Aurorum certe.* Vulgo *Aurora certe est.* Patavin. *Aurorum saltem:* quomodo et pro diversa lectione primus Vaticanus. Junianus etiam, *Gaudeat assuetas:* per appositionem, *Aurorum urbes:* eleganter: dictum bello Gild. vs. 186. *D. Heins.*

428 *Adsuetas sceptris muliebribus*] Jam inde a tempore Semiramidis Reginæ. Mollitiem regionum notat. *Barth.*

429 *Urunt*] Velut stigmatis mollitudinum. *Idem.*

433 *Quibus extitit*] *Quibus exiit* malim. *Idem.*

434 *Famæ contemtor Orontes*] Fluvio Syriæ Syram luxuriem et molli-

tiem notat. *Barth.*

436 *Nunquam poscentibus*] Ait sola virtute eos Consulatui datos, et nolentes ei dignitati illatos. *Idem.*

438 *Martius Eunuchi repetat*] Non *repetit*, meliores scripti: deinde cum iisdem legendum *natos* pro *natis*. Forte etiam emendandum, *quo dedere pœnæ Profuit:* prior certe Moreti, *quid natos:* etiam bene. *D. Heins.*

441 *Dedere pœnæ*] Castrare. Per Eunuchismum igitur, ait, veniendum est ad honores, et paterno amori honorum spes præponenda, ut consilio et voluntate (ambitione vero potius), parentum castrentur liberi. Docte dixit *dedere pœnæ:* cum ab Eunuchismo nulla sit redemtio. *Barth.*

442 *Civem præponere patri*] Exsuere affectum paternum, ob filium admovendum gubernandæ Reipublicæ per castrationem. *Idem.*

447 *Mersit et attonitum*] Junianus *Merserit.* Puto: *Merserit? attonitum tranavit Clœlia Tybrin? Tybrin* certe Oiselianus: mox pro *fasces adservabantur* tertius Vaticanus *at servabantur: observabantur* Oiselianus, et undecim alii cum Aldo. *D. Heins.*

448 *Eutropio fasces*] Paria sunt apud nostrum Bello Gildonico, a vs. 90.

450 *Socii spectator Averno*] Vir magnus socci: nolim factum. Prim. Vaticanus *socium aversatus:* bene. Mazarin. *socii speculator.* D. Heins.

452 *Animosaque pauperis umbra Fabritii*] Animosum vocat Fabritium contemtu divitiarum, quæ res virtutem eam conficere credebatur antiquis sapientibus, quæ proximos faceret divinitati. Virgil. ‘ Aude, hospes, contemnere opes, et te quoque dignum Finge Deo.’ *Barth.*

455 *Pœno Scipiadè*] *Scipiadæ;* quos semper conjungit. Cæterum tam ex hoc loco quam nummis et saxis antiquis patet, frustra eos esse, qui pro *Lutatio Luctatium* nobis obtrudunt. Silius, lib. VI. ‘ Possessor pelagi pronaque Lutatius aura Captivas puppes ad littora victor agebat:’ sic vere prima editio et scripti. Vulgo *prona Luctatius:* mox pro *Curii veteres*, plerique antiqui codices, *series:* optime, pro familia aut gente. Noster laude Serenæ: ‘ series his fontibus Ælia fluxit.’ IV. Cons. Hon. ‘ nec tantæ vilior unda Promeruit seriem gentis.’ Apud Lucanum, ‘ Cæsareæque domus series:’ atque ita passim poëtæ. *D. Heins.*

458 *Parvo sepulchro*] Cato nobilis tenuitate sepulchri. *Barth.*

459 *Eutropium passure*] Sub eo pariture Imperio. Seneca Thyeste: ‘ Immane regnum est posse sine regno pati.’

Eutropium passure Cato] Catonis obsequium pro re maxima et incredibili. *Barth.*

Tenebris] Ex regno inferorum, ex orco tenebroso. *Idem.*

462 *Ambigui mares*] Habent enim membra horum, et formam, licet non integre; carent tamen effectu. *Idem.*

463 *Flabella*] Quibus ventilabant somnum puellarum. *Idem.*

464 *Umbracula*] Defendendo soli. *Idem.*

Umbracula gestant] *Tollunt* scripti fere omnes, præter primum et tertium Vaticanos. III. Cons. Honor. ‘ Pars volucres tollunt aquilas:’ ‘ tolli fasces’ alibi dixit. *D. Heins.*

465 *Secures*] Consularem dignitatem, fascibus et securibus stipatam ad coërcitionem et pœnam. *Barth.*

466 *Fœmineas latebras*] In cubiculis principum et divitum, ubi hactenus fuistis ab omnibus despectui et opprobrio habiti. *Idem.*

467 *Alter quos pepulit sexus nec suscipit alter*] Ovidius: ‘ Hei mihi quod Dominam nec vir nec fœmina servas.’ Alexander Severus Imperator tertium hominum genus appellabat Eunuchos, nec in usu habendum viris, imo vix nobilioribus fœminarum. *Idem.*

468 *Exsecti Veneris stimulos*] Effectum quidem certe, sed nequaquam stimulos. Vide ad vers. 87. lib. seq. *Barth.*

469 *Mixta duplex ætas*] Hic distinguendum: deinde *nil medium* conjunge cum τῷ *inter juvenesque senesque;* inter senes enim juvenesque medii viri: eunuchi autem viri non sunt. Vulgata distinctio Cl. Barthium decepit. *D. Heins.*

470 *Nil medium*] Eruditissime dictum. Omnino enim nec vir erat, nec puer, nec tamen quicquam etiam medium, cum non sit tale aliquid. *Barth.*

474 *Pilenta*] Currus quibus per urbem matronæ, Sacerdotes, Novæ Nuptæ, &c. vehebantur. *Idem.*

475 *Neu numerem quantis*] Interpunge hoc modo: *Neu numerem; quantis injuria mille per annos Fit retro ducibus!* Deinde *subeunt*, non *subeant* scripti: mox *Arinthæi fastus* a Claverianis libris est. Nostri *fastos*, præter Gyraldinum, sec. Mediceum, Patav. et alios duos aut tres, qui *fastus* cum priscis editionibus agnoscunt. Infra vs. 489. ‘contagia fastibus oro Defendas ignava tuis,’ cum veteri libro. *D. Heins.*

477 *Canities*] Veneranda antiquitas. *Barth.*

478 *Arinthæi fastus*] Hoc est, Consulares fastos. Nam Arinthæus iste Consul fuit, qui idem in juventute servum habuit Eutropium. Arinthæus iste Consulatum gessit cum Modesto, sub Valentiniano, ut Cassiodorus et alii testantur. Quare perspicua est sententia, cum ait: ‘dominoque suos æqualis honores Inseret.’ *Idem.*

482 *En patior*] Non *Et*, septem libri. Pro *Pellæis* sequenti versu Rubenii et Pomponii Læti excerpta *Lageis.* utrumque probum. *D. Heins.*

483 *Consulis unius*] Pompeii. Vide Lucanum, l. VIII. *Barth.*

484 *Privata movebunt*] *Movebant:* deinde pro *prospice* quindecim libri *conspice:* tres *circumspice:* alter Moreti *consule;* quod placet: ut bello Getic. ‘Consulitur dum, Roma, tibi:’ et lib. II. de laud. Stilich. ‘hæc longe sola remotis Consulit.’ *Vestræ* etiam, non *nostræ*, Lucensis: sequor. Mox *averte* pro *adverte* legendum scripti meliores monent: bello Gild. ‘Civiles abolete notas:’ bello Get. ‘obsessi principis armis Excusate nefas deploratumque Timavo Vulnus, et Alpinum gladiis abolete pudorem.’ Denique *aspicit* pro *accipit* duo Pulmanniani et septem ex nostris cum primo Vaticano. *D. Heins.*

485 *Nostræ causæ*] Omnis enim Romana majestas vertitur in hoc tam propudioso facinore. *Barth.*

486 *Regales notas*] Dedecus Imperatoris Arcadii, cujus aula et universum Imperium Orientis regit iste, inquit, eviratus furcifer.

Accipit unum Aula] Consules enim fiunt quandoque, ait, Principes. Et sane fuit etiam in his mira Dominorum ambitio. *Barth.*

488 *In crimen euntibus annis*] Omnes enim maculabuntur hoc tam propudioso exemplo, nisi tu succidas perniciem. *Idem.*

489 *Contagia*] Nam et alii hoc genus egregii Consules cupient venire in titulos annorum. *Idem.*

Contagia fascibus oro] Tholos. *fastibus:* quomodo olim conjeceram. Sic ‘labem fastis’ Varronem vocat Silius. *D. Heins.*

490 *Defendas*] Arceas. *Barth.*

Tradita libris Omina] Lege *Nomina* cum priori Leidensi, et quinque aliis: duo *Homina:* alii *Omnia.* Consules anno nomen dedisse quod fastis insereretur, quis nescit? infra l. II. ‘Ablato penitus respirant nomine fasti.’ IV. Cons. Hon. ‘Signas posito modo nomine fastos.’ Lucan. II. ‘At vos qui Latios signatis nomine fastos.’ Lib. V. ‘Instabatque dies, qui dat nova nomina fastis.’ Plura exempla congerere non foret arduum: mox

opinor legi debere: *nam quæ tam bella gerantur Mollibus auspiciis*, pro *jam*. D. Heins.

491 *Omne quod ambit Oceanus*] Ambitio Romana. *Barth.*

493 *Calcari*] Sperni, projectui haberi. D. Hieron. Vita Hilarionis: 'ego nihil ita stupeo, quam gloriam illum et honorem calcare potuisse.' *Idem.*

Bella geramus] Non *feramus*, scripti potiores: mox pro *aut quæ connubia*, Vatic. *quæ jam*, cum tribus aliis: deinde *vel frugem* pro *aut* iidem scripti, et *latura seges* Isingr. prim. Vatican. et Mazarin. ut supra: 'nulla colono Responsura seges.' *D. Heins.*

494 *Mollibus auspiciis*] Ductu Eunuchorum. *Molles*, sunt Eunuchi, aut turpia patientes. *Barth.*

496 *Plenum*] Maturum, frugibus ad usum idoneis plenum, gravidum. Sic implere est gravidum facere. Ovidius de Peleo et Thetide: 'ingentique implet Achille.' *Idem.*

499 *Amazonio ritu*] Promiscue mulieribus viris dominantibus. *Idem.*

Amazonio confusa licentia ritu] Gyrald. et Lucens. *sistro:* optime; quanquam vulgatam lectionem ista Statiana ex Achill. II. videntur confirmare: 'arcumque animosa petebat Ferre, et Amazonio connubia pellere ritu.' Sed non dubito, quin altera scriptura sit a secunda manu ipsius Claudiani. Amazonas sistris in bello usas qui moneat non scio, præter unum Isidorum Orig. II. 21. 'Sistrum ab inventrice vocatum. Isis enim Ægyptiorum regina id genus invenisse perhibetur. Inde et hoc mulieres percutiunt, quia inventrix hujus generis est mulier. Unde et apud Amazonas sistro ad bellum fœminarum exercitus vocabatur.' Ægyptios quidem sistris in bello usos notum. hinc illud Maronis de Cleopatra: 'patrio vocat agmina sistro:' Marcianus Capella, lib. IX. *calamos* dat Amazonibus, non *sistra*. 'Quid Amazones? nonne ad calamos arma tractabant? quarum una, quæ concipiendi studio venerat, cum Alexandrum salutaret, donata tibicine, ut magno munere, gratulata discessit.' *D. Heins.*

500 *Quid vincere differt*] Imo *differs* cum libris: vidit Barthius. Sequenti versu, pro *certare pudet*, prim. Vatic. Oisel. et Mazar. *fugis:* recte. Rottendorphianus *fugas:* infra: 'Et te nunc inopem dives amare fugit:' sic scriptus. Ovid. Ep. Deianiræ, vs. 75. 'Non fugis, Alcide, victricem mille laborum Rasilibus calathis imposuisse manum:' quæ membranarum lectio: ubi plura: vulgo *pudet;* sic 'fuge quærere' et 'fuge suspicari' apud Horatium. *Idem.*

501 *Dum pudet*] Paria de Gildone et Honorio, Bello Gild. 'decurret Honorius inde, Hinc Gildo?' *Barth.*

507 *Conscia terga*] Salustius I. Hist. 'abunde libertatem rati quia tergis abstinetur.' *Idem.*

508 *Ut Scytha*] De Scythis pulchre post alios Nicephorus Gregoras, omnium sequiorum Græcitatis scriptorum cordatissimus. Historiam istam legas apud Justinum II. Herodot. l. IV. &c. *Idem.*

509 *Servilis pubes*] Consule Justinum et Florum.

512 *Notus horror*] Ab ipsis scilicet cunabulis. Flagra enim pœnæ serviles. *Barth.*

513 *Adstrictus sub verbere torpuit ensis*] Ita tres libri. Ovid. Fast. IV. 'Atque aliquis cupiens vagina ducere ferrum Adstrictum longa sentiat esse mora.' Stat. Theb. III. 'motos capulis adstringeret enses.' Isingrini tamen codex et octo alii, *adductus:* etiam probe, annuente et Barthio: quomodo et primus Vaticanus pro diversa lectione; qui in ipso contextu *addictis:* multi *abductus*. Oiselianus *addicta sub verbere corruit ensis*. *Eductus* frustra a Delrio castigatur: sic *adductæ habenæ*, apud poëtas. Ovid. 'adductaque clava trinodis Ter quater adversi sedit in ore viri.' Claverius *addictus* malit pro servili; quod

ex nostris libris multi confirmant: *sub verbera* Gyraldi liber; probe; nondum enim vapulabant: sic *sub noctem* pro, imminente nocte, et similia. *D. Heins.*

Adductus] *Addictus*; quod e juris fontibus petitum: nam olim quidam nexi in servitutem creditoribus addicebantur. Quintilianus, lib. III. ait: Aliud est, servum esse; aliud, servire; qualis esse quæstio in addictis solet. *Claver.*

XIX.

IN EUTROPIUM LIB. II. PRÆFAT.

Præfatio hæc mire elegans est ac lene fluit, ut facile appareat, quid in Elegis hic poëta valuerit: hic vero acriter instat, ut capitis damnetur Eutropius, jam capite minutus: neque Cyprio exilio tot crimina expiari posse contendit. Qua in re dicas forsitan, cantu ipsius eloquente idem pene effectum quod invectiva Ciceronis in Catilinam: nam Eunuchus tandem periit. *Claver.*

1 *Habenas*] Imperium, sub Imperatore. Socordia Principum Universum tum Ducibus et Proceribus regebatur, mutuis sese insidiis evertentium, ut docet fides Historiarum. His inseruit se male ominatus etiam iste Eutropius Eunuchus, per Gainem a Stilichone submotus. *Habenæ* notant jus moderandi. *Barth.*

2 *Patricius*] Hoc etiam dignitatis sibi Eutropius adsciverat, Zosimus l. v. ubi finito Consulatu, dignitatem tamen ejus ambitiosissimum nebulonem retinuisse scribit: 'Patriciatus dignitas,' primarius Honoris locus, ad quem per Consulatum adscensus. Cassiodorus, lib. XI. Epist. 2. Constituta dignitas a Constantino Magno, auctore Zosimo. Erat igitur summum hoc culmen privato quo per merita virtutum posset adscendere, ob id etiam maxime expetitum, quod non nisi cum vita hominis finiretur, ut memorat Cassiodorus. *Idem.*

3 *Passurus compedis orbes*] Vinctum enim opus servile fecisse Eutropium rumor erat. *Idem.*

4 *In dominos*] Quibus eum infinitis serviisse, et in eos primos rabiem evomuisse, cum ad potentiam devenit, supra multis dececinit. *Idem.*

In dominos] Tales dominos intelligit, qui olim servili monstro tanquam mancipio usi; quos omnes ut conditionis suæ deleret memoriam, crudelibus dolis insectabatur. aut si mavis interpretari *Dominos*, Stilichonem et alios istius ordinis, cum quibus inimicitias exercuit; viros non, ut iste, ad servitutem, sed ad dominationem, natos. *Claver.*

5 *Culmine*] Votorum suorum summa, quæ erat ad summum magistratum evectio. *Culmen* pro honore, notissimum. *Barth.*

6 *Jam satiata joco*] Vide supra ad lib. I. vs. 24. *Idem.*

7 *Meditatur ligna securi*] Supra l. I. 227. hoc autem vilissimorum servulorum officium. *Idem.*

9 *Illatas consul pœnas*] Sic Claverius, et quinque ex nostris: vulgo *Illicitas*. Barthius *Illicitus*: paulo ante *vapulat ipse* scripti. *D. Heins.*

Illicitas Consul] Consul enim ubi sacrosanctus, nisi finito aut abdicato, abrogatove, magistratu, non subierat supplicio. Hunc autem summa acrimonia et ingeniositate, Consulem se

Consule pœnas dedisse ait, videlicet utcunque etiam ei dignitati admotus, tamen non ejus erat capax ullo modo, ob crimina, conditionem, et Eunuchismum, omnibus virilibus officiis ineptissimus. *Barth.*

11 *Infaustum populis*] Contaminarat infaustum prodigium omnia suis ominosis honoribus.

In se quoque] Contigisse ergo vidit quod supra voverat: 'Consule lustrandi fasces, ipsoque litandum Prodigio.' *Barth.*

In se quoque vertitur omen] *In se convertitur* Junianus: ut apud Lucan. 'In sua victrici conversus viscera ferro.' *D. Heins.*

13 *Ablato nomine*] Eraso omnibus monumentis, etiam Fastis Consularibus. *Barth.*

14 *Vomit*] Velut periculosum vitalibus virus, aut fastidiosam potionem, perperam obductam. *Idem.*

16 *Procumbit*] Recte tres libri *Procumbunt*. D. Heins.

Tota cohors] Eunuchorum manipulos supra dixit; 'peditum vexilla sequuntur Et turmæ similes Eunuchorumque manipli.' *Barth.*

17 *Non seditione coacti*] *Deditione* quatuor scripti: alter Moreti *subacti*. Ald. et excerpta Puteanea, *obsidione coacti*. Lege *deditione subacti*, vel etiam *obsidione*; ad imitationem Lucani, lib. IX. 'meruistis judice vitam Cæsare, non armis, non obsidione subacti.' Mox *Nec pereunt* prim. Vatic. aliique nonnulli. *D. Heins.*

19 *Vulnere charta*] Rescripto, quod modo laudatum exstat. *Barth.*

21 *Fœminea arce*] Supra lib. I. Semivir in arcem rerum sublatus dicitur. ut *arx fœminea* sit regimen discincti et enervis. *Claver.*

Arte tyrannus] *Arce* libri meliores: vere; arces enim tyrannorum propriæ: de iis noster alibi: 'Ancipites habeant arces, trepidique minentur.' *D. Heins.*

22 *Et thalamo pulsus*] *Ut* malit Barthius; qui perperam versu proxime præcedenti *fœminea arte*, quæ depravatorum codicum scriptura est, tuetur. *Arcem* tyrannis proprie assignari ad IV. Consulatum Honorii Aug. vs. 292. monuimus. *Idem.*

Et thalamo pulsus] Melius legas *ut thalamo pulsus*, velut officio suo cedere jussus, aut divortii libellum nactus. Hoc enim intelligit per *fœmineam artem*. Barth.

23 *Sic juvenis nutante fide*] *Fluitante* Mazarin. et excerpta Remensia. Bello Gild. 'Subsedit fluitante fide.' Tacitus, Hist. II. 'Unde primum creditur Cæcinæ fides fluitasse.' *D. Heins.*

25 *Canitiem raram*] Supra enim dixit: 'turpes Exedere caput tineæ.' *Barth.*

Largo de pulvere] Τὸ *de* abundat. Sic Lucretius, l. VI. de Rerum Natura: 'Quem magneta vocant, patrio de nomine, Graii.'

De pulvere turpat] Τὸ *de* superfluum eleganter addi multis docet Cl. Barthius. Sed Gyrald. prim. Vatican. et quatuor alii, *jam pulvere*: quod placet. τὸ *de* in Oiseliano erat omissum. *D. Heins.*

27 *Pias*] Christianorum. Utinam et tu talis. *Barth.*

30 *Solis utile suppliciis*] Exemplo statuendo. *Idem.*

31 *Obscœnior ore*] Os totam figuram designat. Tamen est occulta ἀῤῥήτου facinoris hic exprobratio, qualis et supra. *Idem.*

32 *Ira dabat pretium*] *Dabit* Lucens. et octodecim alii. Forte *Ira addit pretium*. D. Heins.

35 *Gemino sub sidere*] Sidus, Sol. Vide ad IV. Cons. Honorii; *Gemino*, quia Solem diversum ab Occidente faciunt Orientem Poëtæ. *Barth.*

38 *Cæca*] Imprudens. *Idem.*

39 *Fallax*] Somnia Ægyptiorum supra quoque memorata. *Idem.*

40 *Pervigilant*] Ad merendum afflatum. De Idolis Pervigiliis cultis vide Electa Justi Lipsii. *Idem.*

41 *Soror*] Miserrimus Spado talem habebat secum. *Barth.*

Quid soror] Martialis quærenti cur Themison uxorem non habeat? habet sororem, inquit. *Claver.*

44 *Amare negat*] *Fugit* alter Moreti; dictum supra: et paulo ante *mistranda* Moreti prior: acute; ut libro primo monuimus. *D. Heins.*

45 *Eunuchi jugulum primus*] Quis ille Eunuchus fuerit nobis quidem juxta eum aliis liquidum est, qui nesciunt. *Barth.*

46 *Exemplo tuo*] Quod tu tibi confecisti. Epitaphium militis Batavi: 'Exemplo mihi sum primus qui talia gessi.' *Idem.*

Exemplo non feriere] Ait Eutropium, qui multis caput abstulit, non idem adepturum; eique vitam fore supplicio. Ovid. 'tantummodo vita relicta est, Præbeat ut sensum materiemque malis.' *Claver.*

47 *Vive pudor fastis*] *Fastis* Scipio Gentilis contra auctoritatem librorum veterum. *D. Heins.*

Vive pudor fatis] Cujus in æternum pudeat ipsos Deos. Sic in Opere: 'Proh cæli terræque pudor, trabeata per urbes Ostentatur anus.' *Barth.*

49 *Direptas opes*] Exules et capitali judicio damnati bona amittebant; quibus si postea fama restituebatur, bona sua, aut parentibus, ut plurimum redibant. *Claver.*

Natus habebit] Patres enim Principum nominabantur Patritii, cujus titulum miro ingenio Eunucho infelici exprobrat. Jocatur ergo non esse cur fleat Eutropius; bonis enim succedere Imperatorem, cui ipse, ut Patritius, Pater sit: potius illi de tam glorioso successore lætandum, minime interim mortalitatis ordine turbato, argutatur. Parentes Imperatorum dici Patritios clarum de vs. 4. Institut. 'quibus modis patria potestas solvatur.' *Barth.*

51 *Pulsas astra querelis*] Papinius, lib. v. Silvar. ult. *Idem.*

52 *Cypri littore*] Ideo in longinquam Cyprum sepositum Eunuchum, ut nullo negotio interfici posset, existimo.

Parta quies] Velut emerito. Scite illudit homini semihomini. *Barth.*

54 *Terris tutius æquor erat*] *Terra* prim. Vatic. in nonnullis *erit*. D. Heins.

55 *Jaculis et arcu*] Muliebri armatura, qualem dedit ipsi ritu Amazonum supra lib. I. *Barth.*

57 *Dilecto caruit*] Malim *Dilectoque caret. æquor erat*, non *erit*, scripti paulo ante. *D. Heins.*

Dilecto Senatus] Lib. I. vs. 472. *Barth.*

59 *Togam*] Togis et matronæ vestiebantur; Eunuchus eam gestaverat ut fœmina; cum summæ dignitatis, ut matrona. *Idem.*

60 *Ingenium*] Redi ad ingenium tuum; natus enim es ad Venerea et lenonia opera: de quibus late superiori libro. *Idem.*

63 *Insula læta choris*] Nota Regna Cypridis in Cypro. *Læta Choris*, gaudens, hilaris, delectata iis immensum. *Idem.*

68 *Fallere*] Dolis et astutiis subdedere amatoribus monstrosis. *Conciliare* enim summa Eunuchi lenonis doctrina et professio. *Idem.*

69 *Te mergere venti*] *Demergere* quintus Vaticanus. *D. Heins.*

70 *Gildonis nuper qui tenuere fugam*] *Fidem* Patavinus. *Gildoni* etiam unus Mediceus. Forte: *Gildoni nuper qui renuere fidem.* A. Sabinus responsione ad Ovidianam Penelopen: 'Nec laudem Danai tanto renuere labori.' Gratius: 'Si renuit cunctos, et mater adultera non est.' Noster bello Gild. vs. 268. ex veteri codice, 'renuit sic Graia Philippus Oppida.' Vulgata tamen lectio temere non est sollicitanda. *Idem.*

71 *Memoratur*] Nomen habet et famam. Martialis: 'Sæpius in libro memoratur Persius uno.' *Barth.*

73 *Delphina*] Ut vates Arion. *Idem.*

XX.

IN EUTROPIUM LIB. II.

1 *Mygdonii*] Phrygiam videlicet omnem fere tum depopulatus erat Targibilus, uti noster appellat, quem Tribigildum Zosimus.

Cineres] Reliquiæ, velut omnis esset combusta.

Eoi Regni] Partis Arcadii, quam non semel sic appellat et alibi. *Barth.*

2 *Certe non augure falso*] *Certæ.* Sic apud Statium Sylv. libro v. Pietate Abascanti sub finem, 'certæ jurant in vota sorores:' ubi pari modo peccatur; ut et eadem Ecloga, illo versu: 'Ille etiam certæ rupisset tempora vitæ.' Vide Gronovium Diatribes c. 47. et pag. 415. *D. Heins.*

Certe non augure falso] Ait enim tum demum eos intelligere certitudinem monstrorum, cum jam eventum videant. *Barth.*

4 *Præsagia discitis*] Eventus enim proditor rerum: quasi diceret, malis ingruentibus initio esse obsistendum, dum tenues adhuc sunt. *Idem.*

5 *Navita Corum Prospicit*] *Consulit* primus Med. et Palatinus. Val. Flaccus, lib. III. 'Ipse diem longe solisque cubilia Typhis Consulit, ipse ratem vento stellisque ministrat.' Apud Lucanum, lib. v. 'si murmura ponti Consulimus.' *D. Heins.*

6 *Prospicit*] Ante quam adsit, videt.

Tumidæ] Antequam erumpat in tempestatem. *Barth.*

7 *Jam puppe*] Licet non toto navigio. *Idem.*

8 *Quid lacrymæ delicta levant*] Vel, *Cum lacrymæ delicta luant;* primus Vaticanus. *D. Heins.*

Lacrymæ delicta levant] Apud animum quidem dolentis levant, non tamen noxam datam emendant. Ovidius, IV. Tristium: 'est quædam flere voluptas, Expletur lacrymis erigiturque dolor.'

Stant] Eois partibus maculam hanc perpetuam adsignat, ut tollat saltim Occidentalibus, in gratiam Stilichonis sui. *Barth.*

11 *Detersum maculas*] Infamiæ.

Veteri post obruta morbo Viscera] Mature subveniendum malo præcipit, a morbo serpente. *Barth.*

12 *Pæonias herbas*] Medicas. *Idem.*

Admoveris herbas] *Artes* Isingrin. et Junianus cum Pricæano: rectius. *D. Heins.*

14 *Leviore manu*] *Tactu parcente*, ut loquitur Serenus, cap. 6. 'Leni manu,' ut Augustinus.

Ferro sanantur et igni] 'Violenta enim mala violenta etiam quærunt remedia,' ut loquitur Corn. Celsus. Ovid. I. Metamorph. 'immedicabile vulnus Ense recidendum est, ne pars sincera trahatur.' *Barth.*

15 *Ne coëat frustra*] Docet non esse levi manu tangendum ulcus, ne ducat supra cicatricem, et pus virusque servet in medullis suis, mox erupturum in perniciem laborantis. Coire autem vulnus dicitur quod externis supremisque labris jungitur, intus servat putredinem. *Idem.*

Ne noceat frustra] Omnino adsentior Cl. Barthio *coëat* legentis vel sine libris. Ovid. 'Vulnera non agites, si qua coïre velis.' Propert. 'Vulneraque ad sanum nunc coïere mea:' atque ita medici veteres passim. Quod idem *irruptura* pro *eruptura* contendit reponi debere, non accedo ejus sententiæ. *D. Heins.*

16 *Funditus humor Defluat*] Ut ex

fundamentis usque imis fluctibus finem faciat, exhausto noxio et corrupto humore. *Barth.*

17 *Vacuis*] Vacuatis sanguine infecto. *Idem.*

18 *Arescat fons ille mali*] *Exundet* prim. ac tert. Vatican. et sex alii. Scribo *Exudet: exuberare* sic in Apono dixit. Virgil. 'exsudet inutilis humor.' Gratius: 'ut omne Exudet vitium subeatque latentibus ultro Quæ facta est medicina malis:' sic malo, quam *Exudent.* Sequenti versu *degere* pro *vivere* idem prim. Vatic. et tres ex nostris: etiam probe. Malim et *securo:* nam prima ed. *secure;* de quo videantur quæ notamus ad Epist. Hypermnestræ Nasonianæ, vs. 64. *D. Heins.*

Fons mali] Scaturigo, subjiciens sese semper. *Barth.*

20 *Aulam*] Imperium Orientale. *Idem.*

22 *Lustrare valebit Oceanus*] Etiamsi, ait, omnem maris universi undam insumatis, non poteritis eluere hoc tantum dedecus. *Idem.*

23 *Diluet*] 'Αντὶ *deluet.* Supra: 'immetis hæsere piacula fatis.'

24 *Mugitus ab axe*] *Ab alto* primæ edd. Gyrald. et unus ex nostris: vere. Altum enim quicquid profundum: septem alii *infernas;* ut cum *cavernis* construatur: et id admiserim. *D. Heins.*

Mugitus ab axe Redditus inferno] Tales mugitus fingunt prodigia rerum infelicissimarum. *Barth.*

25 *Rabies arcana cavernas Vibrat*] Ventos occultos intelligit, unde terræ motus. *Idem.*

30 *Instabilem rursus*] Nam a transitu Argonautarum constiterant. *Idem.*

32 *Tradi populos*] Ut Furiarum sit regnum in Mundo. *Idem.*

33 *Mulciber ignes Sparserat*] Ignium prodigia frequentissima. Nota fulgura, tonitrua, faces, Solis, Lunæ, labores, lapsus siderum, &c. quæ hic comprehenduntur paucissimis verbis. *Id.*

34 *Victo proruperat objice Nereus*] Lucens. *vincta:* prim. Vatic. et Mazar. cum Oiseliano *victa:* quod sequor. Gyrald. *rapta.* Aldus et scripti nonnulli *rapto,* quinque *rupto:* pro *Mulciber,* Lucens. *Mulcifer.* ut sæpe in vetustis libris scribitur, a mulcendo ferro: sequenti versu *Hæc flagrant, hæc,* non *hinc,* scripti: bene. *D. Heins.*

Nereus] Exundationes, portenta mala. *Barth.*

35 *Numina pœnam*] Occultat rerum semina Deus (ait Plin. in Paneg.) et plerumque bonorum malorumque causæ sub diversa specie latent: ac teste Lucretio: 'Res humanas vis abdita quædam Obterit.' *Claver.*

37 *Incumbas tridenti*] Ut impellas in totas illas terras vim tuorum fluctuum. *Barth.*

39 *Urbem*] Satis equidem inclementer, ne dicam quid amplius. Sane Romæ veteris perpetuus et exquisitus amator non potuit amare hanc Novam, quæ crescere nequiit sine alterius decremento. *Idem.*

40 *Omnia tempus*] *Omina* nonnulli, et sequenti versu *discolor* pro *decolor.* *D. Heins.*

Tempus suum] Non enim habuerunt ab initio mundi tale, ut videri vult. *Barth.*

41 *Decolor imber*] Sanguine. *Idem.*

42 *Dissona partu Semina*] Transpositio est verborum ob versum. Nam dicendum erat seminibus incongrui partus. Sic alibi: 'Lætitiæ causas ignorat dicere miles.' Cum velit perhibere, *dicere militem ignorare sese illas.* Idem.

45 *Sine more*] Præter usum communem. *Idem.*

46 *Pectora fatidici*] *Terrifici* exarati fere omnes: idque recte. Statius, Theb. III. 'terrificique aberit dementia Phœbi:' *terrifici* etiam *vates* apud Virgil. *D. Heins.*

Ignescere Phœbi] Ardere in prædictiones. *Barth.*

49 *Fatalem*] Ut nimirum ipsi etiam omni honore et felicitate velut exsecarentur. *Idem.*

50 *Omne futurum Despicitur*] Ab Epimethei quidem sobole, de cujus imprudentia infra hoc libro. Divina sunt hæc omnia. *Barth.*

54 *Tot signa*] Auget periculum ad indicandam Ducum Arcadianorum socordiam. Omnia in laudem Stilichonis, quem adversus eos Duces in Orientem iter molitum scribit Zosimus : quod si conficere fuisset datum, haud dubio omnia melius successissent. *Idem.*

55 *Proh sexus*] Non vult nominare dedecus etiam virilitatis amissæ, sed inclamatione dolorem sedat, et tamen proponit. *Idem.*

57 *Hortantesque licet*] Hunc versum Barthius delendum censet ; mihi aliter videtur. Constabit enim versui sua elegantia, si pro *licet*, quod minus concinne repetitur, corrigas, *simul. Hortantesque simul sponderent prospera Divi.* D. Heins.

61 *Senis infandi*] Tiberii. *Barth.*

66 *Advolvi genibus*] Vide corruptos jam tum mores in Romano homini abominabili submissione. *Idem.*

67 *Ambitus*] His enim beatos se fieri credebant. *Idem.*

68 *Præsidium legum*] Romani magistratus tutores legum.

Genitorque vocatur Principis] Utpote Patritius. *Barth.*

69 *Regia*] Familiam domumve Imperatoriam totam dicit. *Idem.*

70 *Posteritas, admitte*] Exclamatio in re velut incredibili.

Monumenta Dedecoris] Statuæ, effigies, picturæ. *Barth.*

71 *Dedecoris, multisque gemunt*] *Mutisque* alter Leid. Deinde *hæs nitet* non *hic* scripti potiores. *D. Heins.*

74 *Fulget eques*] Equestres quoque statuas effœminato atque evirato homini datas multas intelligi vult : etiam in Curia consecratam imaginem, relatam scilicet in seriem Trabeatarum, quibus familiæ consulares erant conspicuæ. Notandæ autem effigies datæ ad habitum magistratus quo functus aliquis. *Barth.*

76 *Cunctas hoc ore laborant*] Non *hæc ora* scripti : prim. Vatic. *Instaurare* vel *Incestare:* ut fortasse scribendum sit ; *cunctis hæc ora laborant Instaurare viis.* Mox *tuta* pro *pura* Patav. *pulchra* unus Med. et *considere* pro *consistere;* quomodo et Rottendorph. Mox *subtus* pro *subter* tres alii. *D. Heins.*

78 *Certaque*] Ne relabimini, ait, in tale aliquod iterum facinus, aut ne negetis aliquando hanc vestram insaniam. *Barth.*

79 *Subter*] In basi statuæ, ubi inscribebantur personarum iis titulis honoratarum laudes. *Idem.*

80 *Claro quod nobilis ortu*] Vir puta illustris natalibus, aut tale quid ; nam ad obscurandam generis et peregrinitatis obscuritatem hæc maxime affectasse Eutropium clarissimum est : itaque et inusitatiores titulos accessisse memorat Claudianus. *Idem.*

81 *Cum vivant domini*] Supra in præfatione dominos Eutropii superstites dignitati ejus, dejectum certatim in servitutem vindicare voluisse asserit, et dedita opera libro primo infinitos eos descripsit. Quam indigna autem res natales hominis publicis monumentis laudari, cujus domini vivant adhuc et supersint ! *Idem.*

Cum vivant domini] *Conviva domini*, Eutropius, quem Dn. Arcadius mensæ honore dignatus sit ; qui summus honor ac præcipuus apud Curtium : unde et Lat. Pacatus : 'Ille mensa beatus, ille osculo consecratus est.' *Claver.*

Cum vivant domini] Hæc et sequentia inquinatissima erant. Veram lectionem ex scriptis libris deprehendit Cl. Gronovius in Observationibus, et post illum Barthius curis posterioribus : cui emendationi castigatiores membranæ adstipulantur. Frustra Claverius *Conviva et domini:* quod secutus tamen Raphelengius. *D. Heins.*

82 *Et patitur miles*] Quid enim tot numeris, tot legionibus magis adversum et indignius dici poterit, quam

Eunuchum solum omnia prælia implere, vacante opera tot fortissimorum et ducum et militum? *Barth.*

Miles] Pauci, quos amavit Mars, id nominis consecuti sunt. Inde Imperator ille commilitones dixit, quia et miles haberi voluit; multi enim duces, pauci milites. Hanc sane Rex in Europa maximus appellationem non renuebat olim, nec sine exemplo. Exstat enim vetus Romæ inscriptio, Stil. V. C. et inlustris, militis et magistri utriusque militiæ. *Claver.*

Tertius urbis Conditor] Summus honos, summus titulus, adscriptus apud Urbem Romam paucis omnino, et Camillo præcipue, ut supra dictum. Isto autem ævo Barbaris et Græcis Hellesponticisque adulationibus priscam disciplinam frangentibus, non adeo alte situs, quin capi potuerit non paucis. Dabatur autem instauratoribus iste honos etiam ab aliis urbibus. *Barth.*

83 *Byzas*] Unus e nobilissimis Heroibus prisci ævi, Conditor Byzantii, cum ejus oppidi Ligos ante nomen foret. *Idem.*

84 *Producere cœnas In lucem*] Luxuria prisca, et omnibus seculis continuata. Sic Acerra apud Martialem, l. I. Epigr. 85. 'Hesterno fœtere mero qui credit Acerram Fallitur; in lucem semper Acerra bibit.' *Idem.*

85 *Fœtere mero*] Hesterno.

Plausum Emturas] Favorem vulgarem, quem hoc pacto nunquam ambiisse Heroëm suum Stilichonem Claudianus alibi sæpius testatur. *Barth.*

87 *Alieni prodigus auri*] Servus enim nihil tale poterat possidere, et involverat hereditatem Rufini, ad ipsum nihil pertinentem. *Idem.*

88 *At soror et uxor*] Una eademque mulier. Uxorem autem, aut pro ea, eam habuit Eunuchus, vel ad dissimulandum suam infelicitatem, vel et ob libidinem Eunuchis familiarem, qui intentissimi dicuntur amatores mulierum, adeo ut in sacris etiam litteris summum sed cassum desiderium comparetur Spadoni virginem complectenti. Et Martialis scortum suo ævo nobile Eunuchos aluisse, quibus turpia exerceret sine metu partus assertat. *Idem.*

90 *Vota*] Honores votivos. Ex usu seculi. *Idem.*

91 *Summa de re*] Statu Imperii et Reipublicæ. Virgil. XI. 'Ante equidem summa de re statuisse, Latini, Et vellem, et fuerat melius.' *Idem.*

92 *Huic curas et clausa palatia mandat*] *Huic ceras* pro diversa lectione primus Vaticanus. *D. Heins.*

93 *Ceu stabulum vacuamque domum*] *Viduamque* Delrii codex et sex ex nostris. Ovid. Ep. Deianiræ: 'Ipsa domo vidua votis operata pudicis Torqueor.' Statius, Achill. II. 'dilecta ad mœnia vultus Declinat viduamque domum.' Apud Virgilium tamen: 'Sola domo mœret vacua, stratisque relictis Incubat.' *Idem.*

Magna tueri Regna nihil] Vanitas, ait, in ambitione etiam summorum Imperiorum est, quæ nullo negotio etiam a vilissimis hominibus gubernantur. *Barth.*

97 *Jamque iter in gremio pacis*] *E gremio* prim. Vaticanus: etiam Oiselianus a manu prima. De *gremio pacis* vide hoc loco Barthium. *D. Heins.*

Iter in gremio pacis] Altissima quiete. Nam pro *secreta profunditate* gremium dicunt scriptores. *Barth.*

98 *Ancyra*] Urbs Constantinopoli remota millia passuum CCLXXX. et quod excurrit. Eo traducere solenni itinere pompam suam solitum ineunte vere, ut scilicet sese magnum faceret, scribit noster. *Idem.*

99 *Pelagi*] In cujus capite sita Constantinopolis. *Idem.*

100 *Discursibus æstas*] Non *ætas* vere scripti meliores: sequenti versu pro *laude* iidem *mole*: quomodo legendum in Observationibus jam monuit Gronovius. Val. Flaccus, l. V. 'Cernis, ait, Colchos, magna quos mole petamus?' Stat. Theb. VII. 'Librabat magna venturam mole cupressum.'

Silius, lib. v. 'magna vexillum mole ferebat.' Seneca Œdipo: 'Magnum esse, magna mole quod petitur, scias.' Lib. II. in Stilich. 'Quid fugis et spernis, tanta quem mole tueris?' Epist. ad Hadrianum: 'Quid tanta dignaris mole clientem?' Sic enim cum membranis legendum. Statius, Theb. VI. 'quid enim hac opus, hei mihi, lethi Mole fuit?' *D. Heins.*

103 *Ab usque Gelonis*] Martis cultum in iis gentibus vide apud Jornandem Gothicis, cap. 5. *Barth.*

105 *Alteque sonoro*] *Altæque.* D. Heins.

107 *Fœmineasque togas*] Notavi supra. Sic l. v. vs. 266. *Barth.*

108 *Subrisit crudele*] Vide ad Papinium, l. VIII. vs. 581. *Idem.*

Tristisque micantem] *Cristisque* vere libri meliores, et *Quassabat* non *quassavit:* prior Moreti *Concussit;* ut apud Ovid. 'Concutiens illustre caput,' de Phœbo. *D. Heins.*

110 *Sanguine sordida vestem*] Cruenta virtus comes Martis. *Barth.*

111 *Illyricis*] Quas Gothi dabant: Eos vero a Rufino et Eutropio fotos et instigatos cladibus Romanæ Rei videri vult Claudianus. *Idem.*

Stragibus hydros] Non *cladibus* iidem scripti: pro *pectebat* unus Ambros. *pascebat:* prim. Vat. et Oisel. *spectabat;* forte *pexabat:* pro *alloquitur* Mazarin. *aggreditur:* placet: infra, 'Tandem Targibilum aggreditur,' pro, alloquitur: sic et alibi. *D. Heins.*

113 *Rigescent*] In serietatem virilem. *Barth.*

115 *Pallet Orontes*] Sic et scripti: malim nihilominus *squallet.* Vide Consulatu Olybrii, vs. 212. infra: 'Vastior expulsis Oriens squallebit aratris.' *D. Heins.*

119 *Obscœnum facinus*] Male ominosum, dirum.

Crinibus ora Protegis] Pudore tam turpium facinorum. Nam Deos ipsos pudere talium arbitrabantur. *Barth.*

120 *Protegis eu quales*] Scriptos sequimur; vulgo *heu quales.* *Diffundat* quoque pro *diffundit* unus Petav. *diffundit in artus* nonnulli: mox pro *partibus Hesperiis* tertius Vaticanus *patribus.* D. Heins.

121 *Otia ferri*] Per quæ cessaverunt admoneri sui. *Barth.*

125 *Vestigia juris*] Consulatu Olybrii, vs. 6. *fastigia* videri legendum monuimus. vide quæ illic notamus. *Idem.*

Juris] Imperii, et Majestatis Romanorum. *Barth.*

127 *Turpe relegasset*] Non igitur admissus est Consulatui apud Romam Romanam Eutropius. *Idem.*

Defenso a Tibride nomen] Τὸ *a* non agnoscunt libri plerique: agnoscit prim. et tert. Vat. *D. Heins.*

129 *Portum*] Tutum refugium. Vide ad II. Stilichon. I. in Rufinum, vs. 267. *Barth.*

Pulsata referret] *Referrent* Oxon. elegantius: mox omnes scripti *fastos* pro *fasces.* D. Heins.

130 *Majestas Latii*] Imperii Romani auctoritas. *Barth.*

133 *Quam similes hæc aula viros*] Abruptus sermo, ut iracundiam ipsa narratione concitantis. *Idem.*

Quam similes hæc aula viros] Livineius et Barthius curis posterioribus, *habet aula;* sed perperam. Lucan. lib. VIII. 'O superi, Nilusne et barbara Memphis Hos animos?' τὸ *habet* subintelligitur: horum et plenus Statius. Mox *num* pro *non* bis legendum cum libris melioribus. *D. Heins.*

136 *Graiosque Quirites*] In *Graiorum* voce latet Sarcasmus: notæ enim transmarinæ offuciæ, contemtibiles Quiritibus priscis. Per contumeliam ergo Graios Quirites, non Romanos, dixit. *Barth.*

Quirites] Cæsar hoc uno vocabulo militum animos depressit vel excitavit. Lucan. 'Tradite vestra viris ignavi signa Quirites.' *Claver.*

138 *Nulla virilem*] Hæc vera lectio: quod et Raphelengius vidit: et sic

quinque ex nostris. Val. Flaccus, l. v. 'patrias placidus reminiscere terras.' Vulgo *virilis sexum*. *Viriles* prim. Vatican. *D. Heins.*

140 *Cinctus nepotum*] A Romulo, qui Pater perhibebatur populi Procerumque Romanorum. *Barth.*

145 *Tartaream, Bellona, tubam*] Huic enim numini furor bellicus, et in eum præcipitatio adscribebatur, itaque et furentes perculsique animis sacra ejus mystæ obibant.

Stringere falcem] Gladium. In Gladiis autem magna veterum relligio. *Barth.*

146 *Qua populos a stirpe metas*] Sic sex libri, cum primo tertioque Vaticanis: adeantur quæ notamus IV. Cons. Honorii, vers. 466. vulgo *metis*, alii *meos*. Mox *Macetum* pro *Macedum* iidem libri: vere. Paulo post *gentes repulsas* non *sepultas* prim. et tert. Vaticani. *D. Heins.*

147 *Macedum*] Scribe *Macetum*. Μακετία enim Macedonia, non Μακεδία. Vide notata ad II. Rufin. vs. 279. *Barth.*

148 *Gentes sepultas*] Ex nugis Poëtarum, qui Martem continue belligerari apud Thracas et id genus barbaros fingebant. Innuit vero et clades iis locis a Gothis longo tum tempore illatas. *Idem.*

152 *Accito turbine*] Forte *excito*: ut infra: 'excitis iter irremeabile signis Arripit.' Bello Getico: 'aliasque excita per Alpes Cimbrica tempestas.' *D. Heins.*

Turbine] Tempestate bellica, ut alibi loquitur. *Barth.*

153 *Mixtisque Gothunnis*] Recte vero mixtis, ab Gothis nimirum et Hunnis; cum hos tamen illi mirum in modum exsecrentur. *Idem.*

Gothunnis] *Grothungis*: dictum IV. Cons. Hon. vs. 623. *D. Heins.*

155 *Ad mores facilis natura reverti*] Horatius, I. Epist. X. 'Naturam expellas furca, tamen usque recurret.' *Barth.*

156 *Sic eat*] Scriptos hic secuti sumus: vidit et veram lectionem Barthius: vulgo *erat*. Lucan. lib. II. 'Sic eat: immites Romana piacula Divi Plena ferant.' Et lib. v. 'Sic eat, o Superi, quando pietasque pudorque Destituunt.' Noster bello Getico: 'Sic eat: hortatusque suos belloque viaque Instruit.' Ita vetus liber: vulgo *Sic ait*. Statius Epiced. in Filium: 'Verum eat: absumptæ vires, et copia fandi Nulla mihi:' sic legendum: *verum* pro sed; vulgo *verum erat*. D. Heins.

158 *Arctous advena*] Gothus insessor Provinciæ Romanæ. *Barth.*

161 *Percutit æthera nimbo*] Lucens. Gyrald. et prim. Vatic. cum Oiseliano, ac Vaticanæ bibliothecæ tertio codice, *ægida*: eleganter; de Jovis ægide plena Græcorum poëtarum scripta: tres libri *aëra*; et *perculit* prior Moreti. *D. Heins.*

164 *Mirantibus extulit undis*] Ita scripti plerique, non *excutit*. Sic 'elatis cornibus amnes' apud Val. Flaccum, l. I. noster VI. Cons. Hon. 'ille caput placidis sublime fluentis Extulit.' Ovid. v. Met. 'Tum caput Eleis Alpheïas extulit undis.' Silius v. 'Ut cum turbatis placidum caput extulit undis Neptunus.' Val. Flaccus, lib. I. 'trifida Neptunus in hasta Cæruleum fundo caput extulit.' *Idem.*

165 *Timor alligat*] Qui quodam velut vinculo rigoris constringit membra, animo torpente metu. *Barth.*

166 *Hastam*] Alludit ad morem indicendi belli, quo tortam hastam jaciebant in fines hostium, infestam eorum terram hoc modo facientes. Hastam vero ab Imperatore ipso finibus hostilibus intorquendam servabant Romani in templo Bellonæ. *Idem.*

167 *Jaculabile*] Ausonius: 'Nec præter dominum vibrabilis ornus Achillei.'

169 *Contenta*] Non interrupto impetu. *Barth.*

170 *Affligitur oris*] *Affligitur* quatuor scripti: et pro *oris*, *arvis* meliores omnes. Ovid. Met. XII. 'Cygnum Vi multa vertit terræque afflixit Achilles:' sic enim cum membranis legendum. 'Sævo afflictus saxo' Silio, lib. XI. idem lib. X. 'Jamque reluctantes stridens immane procellas Per longum tulit ad campi suprema, cavisque Afflictos ripis tumidum demersit in amnem.' Male *procella* in vulgatis exemplaribus. *D. Heins.*

172 *Inhorruit unda*] *Urna* scripti complures: bene; dictum Cons. Olybrii. *Idem.*

176 *Tandem Targibilum*] Libri meliores *Trabigilum*: alii *Tarbigilum*, quos inter primus Vaticanus: quidam *Turbigalum*, atque ita porro. Lego, *Trigibilum*. Τριβίγιλδος enim Zosimo, Socrati, aliisque. Pro *Getica dux improbus aulæ*, Vir Cl. Albertus Rubenius *alæ*: non dubitandum; manifeste æmulatus est illa Statiana Theb. X. 'Ecce et Dircææ juxta dux improbus alæ Venerat Amphion.' Sylvar. IV. ad Maximum Junium: 'Signa frænatæ moderatus alæ.' *Idem.*

Targibilum] Tribigildi nomen ob versum ita concinnasse existimo. *Barth.*

180 *Scythicum pectus*] Gothos Scythis annumerat. *Idem.*

181 *Simulatæ conjugis offert*] *Simulato* quatuor libri: *mentitæ* primus Vaticanus pro diversa lectione: mox *incedens* pro *incedit* Gyrald. Lucens. et Lovan. alii, *incendia:* corrupte. *D. Heins.*

182 *Ferox barbara*] Barbara natura, ferox indignatione. Gothos mulieribus Reges Reginis deditos in Alarici exemplo Bello Getico docet Claudianus. *Barth.*

185 *Mitra*] Muliebri ornamento tegumentoque capitis. *Idem.*

Redeunte capillum] Gyraldinus *redimente:* bene; sic *Copa* in Catalectis 'Graia redimita mitella.' Ovid. Fast. III. cum scriptis: 'Illa levi mitra canos redimita capillos.' Pro *strinxerat* sex codices *struxerat:* quomodo apud Prudent. Psychom. 'Turritum tortis caput accumularat in altum Crinibus, exstructos augeret ut addita cirros Congeries, celsumque apicem frons ardua ferret.' Pari modo D. Hieronymus ad Demetriadem, 'alienis capillis turritum verticem struere:' hunc ritum alii jam observarunt. Paulo post pro *Infunditque animo*, malim *diffunditque*. Pro *junxere remisso* cave admittas Barthianum *marito*. D. Heins.

188 *Infunditque animo virus per oscula*] Ut Cupido, Æneid. I. *Barth.*

190 *Rabiem motura*] Barbaram iracundiam. *Idem.*

198 *Tempore pandit*] Thuan. *prodit:* nihilo deterius. *D. Heins.*

200 *Quibus Argivæ*] Exemplum respicit Alarici, de cujus conjuge hæc omnia commemorat non semel alibi noster. *Barth.*

201 *Et quæ meruere Lacænas*] *Sibi quæ* duo veteres: mox forte a manu Claudiani: 'Quem refugit patriæ ritus.' *D. Heins.*

203 *Totum qui degener exuit Istrum*] Scythicam bellicositatem. Dicas morem Istri accolarum innuisse, per eum fluvium summa et interneciva hostibus vota concipere solitorum. *Barth.*

206 *Quam dominus rapto*] Locutio correpta: *potius* enim est omissum, quod ad integrum sermonem opus erat. Valerius Flaccus, lib. VII. 'occumbere tandem Possumus, idque sedet, quam non quæcunque subire Patris jussa tui.' *Idem.*

207 *Prætentas vitiis*] Male vulgo *pertentas*. Gyrald. et tres alii, *Prætendis*. D. Heins.

209 *Cum tela geras*] Lucanus: 'arma tenenti Omnia dat qui justa negat.'

Flebis inultus] Exprobratio animi mollis. Horatius: 'Inultus et flebo puer.' *Barth.*

210 *Custodibus urbes*] *Arces* Patav. et Put. Regius *ædes*. *Quippe metu pœnæ* malit Barthius, quam *metus*. D. Heins.

214 *Ditatur*] Fœdifragi ac perduelles illis temporibus ditabantur, iisque præsto erat venia. Lucan. 'Quicquid multis peccatur inultum est.' *Claver.*

Vastator Achivæ Gentis] Alaricum dicit. *Barth.*

215 *Epirum nuper populatus inultam*] *Adultam* Rottendorphianus et tres alii: *opimam* tert. Vatic. et pro diversa lectione Puteaneus. Sic 'opimam et fertilem Asiam' dixit Cicero. Apposite Maro, Æn. I. 'genitor tum Belus opimam Vastabat Cyprum.' Apud Horatium: 'Larissæ campus opimæ.' Emenda Senecam Phœnissis, quas *Thyesten* perperam inscripsere, vs. 54. 'Opulenta ferro regna germani petant. Pars magna opimo patris e regno mea est, Pater ipse:' qui versus homines eruditos valde exercuit; cum hactenus legatur: *Pars magna patris optimo e regno mea est.* D. Heins.

216 *Præsidet Illyrico*] Hæc vera lectio, quam Lucens. Regius, Oxon. prim. Vatic. et tres alii agnoscunt. Illyricum enim absolute dicitur. Sic bello Get. 'At nunc Illyrici postquam mihi tradita jura.' Lib. I. de laud. Stilich. 'Illyricum peteres.' Claverius, Raphelengius, et quinque scripti *Præsidet Illyricis.* Sed tum *Illyriis* legendum. Propert. 'Dic alias iterum naviget Illyrias.' Cæteri *Præsidet Illyricos.* Vulgo, *Possidet Illyricos.* Idem.

Præsidet Illyricis] Hæ enim provinciæ assignatæ erant Alarico. Ipse loquitur, bello Getico, vs. 545. 'nunc, Illyrici postquam mihi tradita jura, Meque suum fecere ducem, tot tela, tot enses, Tot galeas, multo Thracum sudore paravi.' *Barth.*

221 *Respicis*] Mazarin. *Despicis.* D. Heins.

222 *Bella dabunt socios*] Sane vero, modo Dux sit, militum et sociorum confluet copia, velut servi ad pileum. *Barth.*

223 *Si contra*] Id est, ex adverso. Virgil. 'Venus aurea contra.' Claudiani meus: Non te ita monerem, si tibi confligendum esset cum viris. *Pati* hoc loco est, experiri. *Claver.*

Si contra paterere viros] Vel *raperere* primus Vaticanus. *D. Heins.*

226 *Barbaricæ*] Dignæ te et majoribus tuis, dignæ gente tua. *Barth.*

228 *Prædaque repletus*] Prim. Vatic. *repleri Cum libeat.* Rottendorph. *repertus.* Puto *refertus.* D. Heins.

229 *Cum libeat, Romanus eris*] Omnino vere hæc et ex usu temporum istorum loquitur hæc Furia. *Barth.*

231 *Infernis tenebris*] Stygiis. *Idem.*

234 *Rigidæ sedere comæ*] Quæ metu et stupore surrexerant. Virgilius: 'Obstupui, steteruntque comæ, et vox faucibus hæsit.' *Idem.*

235 *Invitatque sequi*] Prim. Vatic. et Lucens. *Irritatque.* D. Heins.

238 *Pars Phrygiæ*] Ita scripti omnes. Frustra Raphelengius *Phrygiam*, ex viri maximi conjectura. Post τὸ *proxima* distinguendum, quod illum fefellit: nec opus *Bithyno* aut *Bithynis.* Paulo post pro *Quæ læva* Delrius et Gronovius *levat* jam legendum monuerunt: nec aliter potiores scripti. Vidit ex parte veram quoque scripturam Barthius. Laude Serenæ: 'primo levat æquore solem India: tu fessos exacta luce jugales Proluis.' Quomodo legendum, non *lavat:* locus corruptus magno Casaubono persuasit Comment. in Persium, ut proluere plus esse crederet, quam lavare: atqui proluere, leviter lavare. Ovid. in Fast. 'niveos Luna levarit equos.' Male *lavarit* Passeratius. *Idem.*

240 *Quæ levat*] Loquitur partem Phrygiæ Orienti obversam. Est vero imperfectior hæc descriptio ob tum exstantes Chorographicas tabulas

minime accuratissimas. *Barth.*

247 *Thyni Thraces erant*] Quæ nunc, ait, Bithynia nominatur, olim Thraciæ pars erat, Thynis, ejus populo, habitata. *Idem.*

Thyni Thraces erant] *Arant* prim. Vatic. et quinque alii: optime. Virgilius Æneidos tertio: 'Terra procul vastis colitur Mavortia campis (Thraces arant) acri quondam regnata Lycurgo.' Rufus Festus Avienus Descriptione Orbis: 'tunc ipsi maxima Thraces Vomere sollicitant curvo loca.' Stat. Theb. v. 'Thraces arant contra: Thracum fatalia nobis Litora.' Priscianus Periegesi: 'Thraces arant post hos, latissima rura tenentes.' Lucan. lib. IV. 'Qua nudi Garamantes arant.' Silius, lib. IV. 'Huic cadit infelix niveis Varenus in armis, Mevanas Varenus, arat cui divitis uber Campi Fulginea:' sic ex optimo libro legendum. *Mevanas*, ut Arpinas, Privernas, Fidenas, Capenas, similia. 'Altinates genestas' habes apud Gratium. 'Fulginas municipium' et 'Fulginas præfectura' Ciceroni in Oratione pro L. Vareno apud Priscianum. *D. Heins.*

251 *Dat cuncta vetustas Principium Phrygibus*] Veritatis quidem ignara, et a diluvio. *Barth.*

252 *Nec Rex Ægyptius ultra Restitit*] Vide Historiam sive Fabulam apud Herodotum, libro II. *Idem.*

Nec rex Ægyptius] Vide apud Herodotum nobilem contentionem Psammetichi regis Ægypti cum Phryge: utra lingua aut natio esset prior aut antiquior. *Claver.*

253 *Uberis expers*] *Isidis* Lucensis. latet aliquid. *D. Heins.*

255 *Hic cecidit Libycis*] *Lyciis* Claverius ex veteri libro; sed puto Cujacii conjecturam esse, nostri enim omnes in contraria eunt: nulla opus mutatione, si de Tritoniaca palude intelligatur. Silius, lib. IX. 'Et Pallas Libycis Tritonidos edita lymphis.' Lucan. lib. IX. 'stagnique quieta Vultus vidit aqua, posuitque in margine plantas, Et se dilecta Tritonida dixit ab unda:' pro *cecidit*, Livineius *cecinit:* et sic Isingrin. et Florent. S. Marci; quod omnem difficultatem tollit. Pro *umbra, unda* prior Moreti, et *redderet*. Idem.

Heic cecidit Libycis jactata paludibus] Fabula est de Minerva recens, inventam tibiam inflante, quæ cum in umbra aut fluvio inflatarum malarum tumorem vidisset, projecit fistulam, quam invenientes pastorum quidam, didicere modulamina. *Barth.*

256 *Fœdatam cum reddidit umbra Minervam*] Buccis tumentibus. Fabula exstat apud Ovid. *Idem.*

258 *Pelle*] Miserrimus ille cantorum. Versus expressus de Statii libro IV. 'Illustres Satyro pendente Celænas.' *Idem.*

259 *Quatuor hic*] Imo *hinc* cum Lucensi et duobus aliis. *D. Heins.*

261 *Toties lavere*] Cum unus ejus tactus potuisset eas aureas totas facere.

263 *Sangarium Galli*] Martianus Capella, VI. 35. 'Bithynia initium Ponti est, et ab ortu Thraciæ adversa a Sangario flumine primos habitatores habet, qui fluvius alii fluvio, Gallo, miscetur, a quo Galli dicuntur ministri matris Deum.' *Barth.*

267 *Dum suus est, flexuque carens*] *Flexusque carens*, secundo casu, primus et tertius Vaticani: venuste; etiam Oiselianus. Sic *egere* nunc secundum nunc quartum casum regit. *D. Heins.*

269 *Quos inter aprica Planities*] Inter fluvia videlicet Phrygiæ, modo nominata. *Idem.*

271 *Vitibus, et glaucos fructus*] *Glaucæ* unus Ambros. concinnius; pro *fructus*, prior Leidensis et quartus Vaticanus *fluctus*: eleganter; nam *fructus attollere* minus proprie dictum. Rufus Festus Avienus: 'Ipsa dehinc tellus, qua circumplectitur orbem, Et procerarum fluctu vernat

palmarum.' Epist. ad Serenam: 'Fluctuat et glauca pinguis oliva coma.' Lib. II. de Rapt. 'Fluctuat hic denso crispata cacumine buxus.' Rutil. Itiner. 'Pineaque extremis fluctuat umbra fretis.' Seneca, Hercule Furenti: 'Nec adulta leni fluctuat Zephyro seges.' Sic et *undare* de arboribus poëtæ. quomodo apud Maronem: 'Et juvat undantem buxo spectare Cytorum.' *D. Heins.*

272 *Dives equis, felix pecorum*] *Equis* unus Ambros. *pecori* etiam scripti fere omnes. Oxon. Reg. primus Med. *pecoris.* Lego *Dives equi, felix pecoris.* nisi mavis *equum* pro *equorum:* ut in illo Virgiliano: 'Dives equum, dives pictai vestis et auri.' *Idem.*

Pretiosa picto Marmore] Phrygium marmor celebrat. *Barth.*

273 *Purpureis cedit cui Synnada venis*] *Synnada* pro *Synnas,* ut *Persida* pro *Persis,* et similia apud posterioris ævi scriptores: sed quis tam barbarum credat Claudianum? Scripti quidam *Cui cedit.* Lego *cui cedant.* Synnas Latinis, Græcis τὰ Σύνναδα. Stephanus: Σύνναδα πόλις Φρυγίας. Nec aliter Strabo et Ptolemæus. Cicero Catoni, Epist. Famil. libro XV. 'Biduum Laodiceæ fui, deinde Apameæ quatriduum, triduum Synnadis, totidem dies Philomeli.' Lib. III. Ep. 8. ad Appium: 'Non arbitrabar te genere isto legationum delectari. Idque me arbitror Synnadis pro tribunali multis verbis disputasse:' et mox: 'Cum Apameæ, cum Laodiceæ, cum Synnadis, cum Philomeli, cum Iconii essem, quibus in oppidis omnibus commoratus sum:' et postea: 'Iisdem diebus meus conventus erat Apameæ, Synnadis, Philomeli; tuus Tarsi.' In Historia quoque Ecclesiastica Rufini scribendum est, *apud Synnada,* non *Synnadam:* in Eusebio est ἐν Συννάδοις: apud Prudentium, lib. II. in Symmach. perperam vulgo *maculosaque Synna* pro *Synnas* legitur: mox *Geticis populatibus* recte Raphelengius: scripti meliores confirmant. *D. Heins.*

279 *Partibus Idæ*] *Rupibus* Isingr. Lucens. Gyrald. prim. et tert. Vatic. cum Oiseliano, recte: ut lib. III. de Rapt. 'quales nec rupibus Idæ Miratur Simois.' Thuan. *fœcundis rupibus.* Idem.

283 *Turris*] Turritam qua mythologia fingant matrem Deorum Poëtæ, habes apud Lucretium et Varronem, nobis alibi productos. *Barth.*

284 *Crinalis*] Aptus crinibus. Incessunt usu hujus verbi Claudianum acuti Censores, velut trahentis aliquid de seculo. At non meminerunt Virgilii, scribentis lib. VII. 'Solvite crinales vittas, capite orgia mecum.' *Idem.*

285 *Imo Fixa metu*] *Uno* scripti fere omnes. Bello Get. 'quos ante pares effecerat una Nube timor.' Statius, Theb. libro I. 'Et populis mors una venit.' Theb. VI. 'jam cæco pulvere mixti Una in nube latent.' Theb. VIII. 'Sic ubi per fluctus uno ratis obruta somno Conticuit.' Theb. X. 'Una omnes eademque subit formido per annos:' et ibidem: 'pariterque horrore sub uno Vox, acies, sanguisque perit.' Theb. XII. 'atque uno vultus pallore gelati.' *D. Heins.*

287 *Irata profatur*] *Commota* libri meliores, et mox *grandæva* pro *longæva:* sic 'fera vulneribus commota ruit:' et 'Commotæ glomerantur apes.' Lib. II. in Rufin. Laude Serenæ: 'cumque ipsa timeret Commotum Flaccilla virum.' *Idem.*

291 *Quantasque cadavera lenti Mæandri passura moras*] Fuit cum reponi debere arbitrarer, *quantasque cadavere lentus Mæander passure moras.* Idem.

292 *Immobilis hæret Terminus*] Lucretius, lib. I. Virgilius, lib. IV. *Barthius.*

294 *Paret*] Hoc tam flebili funestoque omine. *Idem.*

Paret finitimis luctus] *Par et* Livi-

meius et tres ex nostris libris cum primo et quinto Vaticanis: optime. Alii *Paret finitimus:* sine sensu. *D. Heins.*

295 *Lydia*] Lydus enim Bacchus. *Barth.*

298 *Campi*] Virgilius: 'Et campos ubi Troja fuit.' *Idem.*

300 *Berecynthia*] Vibius Sequester: 'Berecynthus mons Phrygiæ, unde mater Deum Berecynthia.'

Berecynthia] Simillime alibi loquitur de Regibus a Stilichone subditis. Et de Gildone, I. Stilich. 361. 'Fracturumque reos humili sub judice vultus.' *Barth.*

308 *Ad sontes*] *In sontes* recte unus Ambros. *parari* pro paranda. *D. Heins.*

309 *Nec duce, &c.*] Elegans allusio: alibi de Theodosio: 'Non hostes victore cadunt, sed judice sontes Damnat voce reos.' *Claver.*

310 *Vasta velut Libyæ*] Struthiocamelum dicunt, avem nec nunc quidem rarissimam visu inter peregre advectas.

Vasta] Στρουθὸς ἡ μεγάλη Æliano semper fere nominatur: ut, II. 27. *Barth.*

311 *Cursu transmittit arenas*] Vide Ælianum, IV. 37. *Idem.*

313 *Pulverulenta volat*] Per pulverem videlicet, non tam volans quam currens; nititur enim pedibus. *Barthius.*

314 *Oblita fugæ*] *Fugam* sex scripti: sic IV. Cons. Honorii: 'Nec tamen oblitus civem cedentibus atrox Partibus infremuit.' Bello Getico: 'Patrios gens hæc oblita Triones.' *D. Heins.*

315 *Ridendum caput*] Semicalvum scilicet et sine superciliis, sed et hoc ipso actu ridiculum. *Barth.*

316 *Quem non ipsa videt*] Sic scripti: male *Quæ* vulgo; credit se illi latere, quem ipsa non videt. Sic intelligendum suadet Oppianus IV. Halieut. ubi Sciænam cum Struthione comparat. *κάρη δ' ἄρα δίζεται οἷον φράξασθαι. κεφαλὴν δὲ καταχρύψασα καὶ ὄσσε Ἔλπεται οὐχ ὁρόωσα λαθεῖν ὁρόωντος ἐφορμήν.* Plura habes illic ad rem. Paulo ante *Oblita fugam* pro *fugæ* quinque scripti; et *velata caput* non *revoluta* unus Petavianus cum duobus Vaticanis et Pricæano: inter frutices enim abscondit caput; qua de re Aristoteles, hist. animal. Plinius, alii. *D. Heins.*

318 *Nota dulcedine prædæ*] *Notæ* duo Med. cum Palat. et sec. Vatic. *Idem.*

319 *Servire*] Serviturum esse.

Nec grata timentum Munera] II. Stilichon. 149. 'scis nulla placere Munera, quæ metuens illis, quos spreverit, offert.' *Barth.*

320 *Prima cingula*] Principem militiæ dignitatem. Tam enim metu perditus erat Eunuchus, ut hosti offerret magisterium Militum. *Cingulum* jus militandi. Nisi malis, oblatum militare culmen respuisse, contemptu Eunuchi: munera enim dantis merito censeri solent. Absentibus sane mittebatur etiam cingulum illustris dignitatis. *Claver.*

321 *Consule tali*] Conferente, et sub eo. *Barth.*

325 *Tandem consilium*] *Concilium* tres scripti cum Claverio. Silius: 'Concilium vocat augustum.' Val. Flaccus, lib. I. 'Æquoreos vocat ecce Deos Neptunus et ingens Concilium.' Juvenal. Satyr. IV. 'vocantur Ergo in concilium proceres:' sic legendum: mox addet, 'exire jubentur Concilio.' *Confisus* pro *confessus* Palat. sed male. *D. Heins.*

Tandem consilium] Sunt hæc a distinctione intricatiora. Scribe: *Tandem consilium, belli confessus agendi, Ad sua tecta vocat; juvenes venere protervi, Lascivique senes. Confessus agendi belli*, ideo dixit, quia coactum et quasi condemnatum necessitate aggredi bellica consilia facit. Potest etiam facilior sententia fieri, si τὸ *consilium* ἀπὸ *κοινοῦ* repetendum dicas, ut tam *ad confessionem* quam *ad convocationem*.

pertineat. *Barth.*

326 *Ad sua tecta vocat*] Non in aulam, non in Curiam, non in locum aliquem publica religione venerabilem. *Idem.*

327 *Quibus est insignis edendi Gloria*] Tale concilium ad convivium Domitiani habes in Satyr. IV. Juvenalis, iu quod venit etiam, 'venter Montani abdomine tardus.' *Idem.*

Lascivique senes quibus est insignis edendi Gloria, corruptasque dapes variasse decorum] Quod autem *insignem edendi gloriam* in vituperio posuit, non caret egregio antiquitatis sensu. Nam *edaces* olim *Asinos* appellabant, ut abjectissimi animalis nomen indignissimis hominibus imponeretur. Quare Erisichthon ille voracitatis portentosæ *κανθὼν* dicitur Æliano, lib. I. Var. hist. cap. 27. Justus Vulteius interpres reddit, *asinus.* Hinc proverbium apud Arist. lib. III. Moral. *ὄνος πεινῶν ῥοπάλου ἀμελεῖ*: *Asinus famelicus fustem contemnit.* Dempster.

328 *Corruptas*] Non ad pastum, sed ad ingluviem; non ad cibum, sed ad gulam. Corrupta enim in deliciis gula corrumpit hominem totum deliciis. *Barth.*

329 *Qui ventrem invitant pretio*] *Irritant* malim; ut apud Silium, lib. X. 'Poculaque Eoa luxum irritantia gemma.' Ausonius, Idyllio V. 'Nec nostros reticebo cibos, quos priscus habet mos; Irritamentum quibus additur æquoreum sal.' Seneca, Epist. XXI. 'Non irritant, inquam, hi horti famem, sed extinguunt.' *D. Heins.*

Ventrem] Ingluviem, voracitatem.

Ventrem invitant pretio] Nihil deglutientes nisi quod immanis sit pretii; non ad gustum, sed ad pretium epulas quærentes. Prodigalitatem gulæ describit, ut Petronius: 'vendunt conchylia cœnas Ut renovent per damna famem.' *Barth.*

330 *Sidereas Junonis aves*] Pavones luxui sui ævi exprobrat etiam jamdum Publius Mimographus: 'Tuo palato clausus pavo pascitur, Plumato amictus aulæo Babylonico.' Claudianus vero non solos hos, sed omnes illis similes intelligit, quorum species, raritas, pretium, commendet epulas.

331 *Coloratis*] Nigris: *κατ' ἐξοχὴν*, cum niger aut ater coloratior fieri non possit. Ipsam autem institutionem loquendi commendasse gulæ aves memorare vult. *Barth.*

332 *Quæsitos trans regna cibos*] Sic bene prim. Vat. vulgo *quæsitus cibus.* D. Heins.

Quæsitos trans regna cibos] Pulchre Seneca maledicit iis, quibus tam invidiosum Imperium angustum gulæ erat, qui aves petebant extra Romanum Orbem. *Barth.*

333 *Ingluviem, &c.*] Salust. 'Vescendi caussa terra marique omnia exquirere.' Seneca vero dicit: 'Conviviorum luxuriem et vestium, esse ægræ civitatis indicia.' *Claver.*

Non Ægæus] Si quoquam, in piscatu fuerunt dedecorum omnium contemtores Apicii illi prisci. Sic triremes ex Hispania et aliunde Vitellio piscium delicias advexisse scribit Suetonius. *Barth.*

334 *Mæotida piscibus explent*] Alii *Mæotica:* tres libri *Mæotia* cum primo Vaticano: bene; dictum IV. Cons. Hon. vs. 180. pro *explent* sex *implent:* unus *æquent;* ut infra: 'quem non Cyclopia solum Æquatura fames:' nil mutandum tamen. Virgilius, Ge. III. 'piscibus atram Improbus ingluviem ranisque loquacibus explet.' *D. Heins.*

335 *Vestis odoratæ studium*] Reg. et Oxoniensis cum Pricæano, *adornatæ:* alii multi *adoratæ:* mox *vanos sales* pro *varios* Gyrald. et complures alii: etiam bene. *Idem.*

Vestis odoratæ studium] Hoc quoque, jam renatum recens, habuere veteres. *Barth.*

336 *Movisse sales*] Histrionum gregem describit.

Minimeque viriles Munditiæ] Quibus

videlicet provocabant in se perditissimi libidinem. *Barth.*

337 *Onerique vel ipsa Serica*] Tam teneros, inquit, luxus et deliciæ plusquam muliebres faciebant, ut etiam onerosas putarent sibi Sericas ipsas vestes, quamlibet tenuissimas. Sic Juvenalis, Satyr. vi. 'tenui sudant in cyclade, quarum Delicias et panniculus bombycinus urit.' *Idem.*

338 *Sin Hunnus feriat*] *Si Chunus* quatuor scripti: recte: populus Sarmatiæ, Chuni. Ptolemæus, Μεταξὺ δὲ Βαστάρνων καὶ Ῥοξολάνων Χοῦνοι: noster lib. i. de Stilich. 'Non vaga Chunorum feritas:' quæ vera lectio: meminerunt horum Ausonius et Sidonius Apollinaris non semel. prim. Vatic. aliique nonnulli *sic hunus.* D. Heins.

339 *Romam contemnere sueti*] Ob mares ejus animos. Talem faciunt nonnulli Honorium Romam contemnentem, Ludos cum Gallo æstimantem. *Barth.*

340 *Alluit ædes*] Sic scripsimus ex vestigiis Isingr. et Tholosani codicum; in quibus *abluit:* quod et Livineio Barthioque visum. Alii libri, *obstruit, horruit, obluit: horruit* etiam prim. et tert. Vaticani: vulgo *obruit.* Prudent. 'Sospitant qui nunc colonos, quos Hiberus alluit.' Paulo ante pro *scenæ* Gyrald. Vatican. aliique multi *cœnæ.* D. Heins.

341 *Aurigarumque periti*] *Aurigandique* unus Med. et Claverii codex: quod ille frustra damnat. Lamprid. Heliogab. 'Inde itum est in hortos, ubi Varius invenitur certamen aurigandi parans.' Posset et legi, *atque aurigare periti;* vel, *aurigarique.* Idem.

Aurigarumque periti] Gnari et intelligentes quis auriga, cujus factionis, quo alterius sit præstantior. Hæc ait studia fuisse, hanc disciplinam ab ineunte horum. Heroïcorum Procerum. *Barth.*

342 *Humili de plebe*] De extremis sordibus et natalibus prorsus obscuris elevati in Duces Legionum, Numerorum, &c. *Idem.*

343 *Crura liventia*] Ovidius ii. Amorum: 'Vidi ego compedibus liventia crura gerentem.' *Idem.*

344 *Jura*] Magistratus, Imperia, Judicia. *Idem.*

346 *Hosio*] Omnia enim agit, ut Hosium hunc de Coquina ad dignitates venisse, ostendat, quem et vocabulis ejus concinne adurit. *Idem.*

Submixta secundo] Non *secunda* meliores libri: deinde pro *Dulcior hic sane cunctis*, sex veteres *Doctior;* quod prætulerim, *Doctus movendi juris:* et sic a manu secunda in Oiseliano. *D. Heins.*

347 *Novandi Juris*] Hæc Claverii lectio. Val. Flaccus, lib. ii. 'Vacuæque in mœnibus urbis Jura novant.' Vulgatum tamen *juris movendi* non videtur mutandum: ut *movere* pro turbare, invertere, dicat; atque ita ambiguitas rectius sibi constabit. Ad artem enim culinariam simul alludit. Vernacula nos Belgæ lingua diceremus, *de sausse roeren.* Sic *movere pacta* pro turbare, vi. Cons. Hon. vs. 204. ita enim capiendus iste locus, in quo magnum Cujacium se diu exercuisse testis Claverius: mox *temperet* pro *temperat* et *fumo* pro *naso* scripti: quod posterius recte secutus Raphelengius; quicquid alii dissentiunt. *Idem.*

348 *Admoto qui temperet omnia fumo*] Dicit autem hominem adeo coquinandi sollertem esse, ut de nidore etiam possit temperiem justam dare cibis parandis, quæ laus sane sit incomparabilis Coci; hunc autem promoverit ad proximam Eutropio dignitatem. *Barth.*

349 *Qui bene decoquat iram*] Ferventis nimirum juris aut aquæ. *Idem.*

350 *Apices*] Summa culmina. *Idem.*

351 *Defossi*] Magnis cicatricibus, ob iterata flagella. *Idem.*

Defossi verbere terga] *Defessi* Raphelengius: *defossi* pro *confossi:* nisi quod scribendum opinor *perfossi.* In primo tamen Vaticano *defessi.* Pricæanus *descissi:* malo etiam *Hinc coquus, hinc leno.* D. Heins.

355 *Morbis*] Ambigua etiam vox, alterum perstringit libidini, alterum gulæ curandis artifices. *Barth.*

356 *Obliti subito*] Summi stuporis est præsentium urgentiumque negotiorum in ipsa eorum tractatione oblivisci. *Idem.*

Bellisque relictis] *Belloque relicto* scripti plerique. *D. Heins.*

359 *Quis melius vibrata puer vertigine molli Membra rotet; vertat quis marmora crine supino*] Licet alii non de disco, sed de puerili quodam exercitamento intelligi versum hunc velint; quo illi pedibus in altum sublatis, caput in terram dimittebant, et legunt ex fide Mss. codicum: *Verrat quis marmora crine supino?* Dempster.

Vertigine molli] Non obhærente. Mollia enim omnia quæ facile fiunt scriptoribus.

360 *Vertat quis marmora*] *Verrat* membranæ nonnullæ; quod aliis jam deprehensum: *crine soluto* non *supino* Palatinus: sequenti versu *laterum arcus* non *artus* cum tredecim scriptis legendum. Val. Flaccus IV. 'vitalia rupit Vincula, qua primo cervix committitur arcu:' hoc est primæ costæ; sic scribo: vulgo *artu.* Mox *motibus* pro *moribus* Raphelengius: optime; confirmant Lovaniensis et Puteanea excerpta: sic *motus Ionici* pro saltationibus Horatio: et in catalectis Pithœi, Epicedio Mimi: 'Motibus ac dictis, tragica quoque voce placebam:' et alibi de Mimo: 'Nam cum grata chorus diffundit cantica dulcis, Quæ resonat cantor, motibus ipse probat:' bene etiam idem Raphelengius *choro* pro *thoro:* atque ita libri. *D. Heins.*

Vetat quis marmora crine supino] Marmora, discum marmoreum. Crine supino, ex Hom. Odyss. Θ. Τὴν ἕτερος ῥίπτασκε ποτὶ νέφεα σκιόεντα Ἰδνωθεὶς ὀπίσω. *Brod.*

Verrat quis marmora crine supino] Capite per impactos solo lacertos trajecto, quo modo comatorum histrionum capilli solum tergunt. Hodieque ubivis gentium multos hujusmodi exosses saltatores videmus, qui, manibus in terram nixi, vix elabi videantur capitis afflictionem, dum se subjiciunt sibi, et in se, orbe quodam mirifico, convoluti, et mox illo evoluti, ultima primis trajiciendo, in manuum vestigia pedibus redeunt, in manus rursum elevatis et in orbem rotatis istis, ut perpetuo quodam globo prætereant sese, et toto corpore volvantur in aërem, excipiendi nunc manuum denuo, nunc iterum pedum subsidiis. *Barth.*

364 *Nec dum commissa choro cantatur Agave*] Citra ambages Claudianus novam et nondum scena traductam fabulam intelligit, quam recitent isti in concilio magnis de rebus agundis convocato. *Idem.*

366 *Nunc alias armorum incumbere curas*] *Altas curas* olim legebam: potest et vulgata ferri, ut armorum curas curis scenicis opponat. *D. Heins.*

367 *Cingi*] Militaria omnia munia obire. *Barth.*

368 *Subsistere*] Cui innitantur nimirum illa. Apuleius, lib. III. 'Nec hoc factum putes ulla benevolentia, sed ut ei redeunti medela salubri possem subsistere.' Versus qui sequuntur divini sunt, ut tota Antiquitate illustrius ad similitudinibus et comparationibus res illustrandas vix ullum fuit ingenium. *Idem.*

376 *Extemplo*] Ex improviso. Mira emphasis verborum et rerum, ad declarandam et ostendendam rem præsentem. *Idem.*

377 *Leo*] Poëtice hæc fingit ad dignos Eutropiano magistratu ministros posteritati exhibendos. Nam a Gaine missum hunc hominem, licet vecordem, et ventri deditum, officium suum non male expediisse Zosimus, deletumque cum suis copiis non ignavia sua, non virtute hostili, sed dolo et perfidia Gainis, qui omnia agebat hoc solo scopo ut everteret Eutropium. *Idem.*

380 *Acer in absentes*] Thersites et Drances Poëtarum. *Idem.*

Abundans Corporis] A crebritate talium Romani scriptores magnum pro stolido homine sumunt. *Barth.*

382 *Pectinis unci*] *Uncti* Gyrald. Lucens. et prior Moreti: vide notas lib. I. 276. Mazarin. *uncci.* Juvenali tamen Sat. VII. *obliquum ferrum* similiter: 'Qui docet obliquo lanam deducere ferro:' quare nil mutandum: paulo ante *linguæ* pro *lingua* cum scriptis. *D. Heins.*

385 *Producere rimas*] *Deducere* prior Moreti et tert. Vaticanus. utrunque probum. *Idem.*

Producere rimas] Carminis ferrei descriptio, ad nitidandam et producendam lanam, quod carminari dictum scribit M. Varro, lib. VI. de LL. quia ea ope careat lana quod in ea nequam sit. *Barth.*

386 *Ajax erat Eutropii*] Cujus sub clypeo ille sese tegebat, non aliter ac Teucer sub fratris Ajacis. Uti vero quæ ad Hosium superiorem omnia de culina petitis verbis edisseruit, sic nunc lanificii opera et instrumenta producit. *Idem.*

390 *Exsurgit tandem*] *Adsurgit* meliores, et recte: quia *expromit* sequitur. *D. Heins.*

393 *Gliscere desidia*] Gliscendi etiam verbum ex opere est. Lana enim gliscit, augetur, producitur, dum carminatur. *Barth.*

399 *Targibilum*] Manu exarati *Tarbigilum* vel *Tribigilum. Tribigilum* videri legendum et *Gruthungos* cum Gyraldino et Lucensi dictum supra: *timidum* etiam, non *tumidum* pr. Vat. aliique multi. *D. Heins.*

403 *Consilii clamor*] *Concilii* meliores scripti: pro *caveis* mox *cuneis* sec. Vatic. et Palat. cum primo Mediceo. *Idem.*

407 *Infaustoque jubet bubone moveri*] Non *infestoque* Gyrald. Isingr. Vatic. Lucens. quomodo et Raphelengius legendum vidit. *D. Heins.*

408 *Volucres*] Pabula daturos dicit milites vulturibus in Phrygia. *Barth.*

409 *Pulcher et urb.*] Declarat mollitiem ducum ejusmodi et militum, qui umbra et urbe potius, quam Sole et pulvere delectentur; quum teste Vegetio, exercitus dicatur, quod melior fiat exercendo. *Claver.*

411 *Multumque priori Dispar*] Eundem dicit esse exercitum quem in Orientem ducturus Stilicho deserere jubebatur ab Arcadio, quam Historiam II. in Rufinum descriptam habes, sed mirifice sub talibus moderatoribus effœminatum et disciplina militari exutum. *Barth.*

414 *Hebrum*] Debellatarum cum Theodosio Stilichoni Thraciarum sæpissime meminit hic Poëta. *Idem.*

416 *Ancyranique triumphi*] Supra lib. hoc, 96. iter hoc Eutropii solenne describit, unde triumphabundus redierit. Habuit speciem expeditionis illa profectio, ut liquet ex omnibus quibus describitur, ne videlicet exercitus Romanus tam strenuis ducibus torpesceret. *Idem.*

417 *Non peditem, &c.*] Hic notat imperitiam ducum Eutropiani exercitus a Leone supino et crasso homine educti, ubi omnia indisposita (sic enim Tacitus) pervigiliis et Bacchanalibus, quam disciplinæ et castris propiora. *Claver.*

421 *Opaca vagantur*] *Operta* prim. Vatic. et pro *vagantur* primus Med. et Palat. *feruntur*, et pro *passim* unus Amb. *sparsim;* quod placet: denique *ignotus angusto*, non *angustas ignoto*, potiores scripti. Puto, *ignotos angusto tramite calles:* ut apud Virgil. 'prædamque per herbas Convectant calle angusto.' *D. Heins.*

423 *Sic vacui rectoris equi*] Ab equo et navigio ducit rationem; non posse sine rectore sollerte et efficace regi exercitum. *Barth.*

Sic orba magistro] *Magistri* unus Ambros. et Pricæanus: sic *luminis*

orbus apud Ovid. et similia. *D. Heins.*

424 *Abruptum*] Præceps, pessum. *Barth.*

425 *Sic ruit in rupes*] Musculum autem dicit qui inter saxosa vel brevia Balænarum Corpulentiam prægubernat. Sidonius, v. Epist. 13. Plinius, lib. IX. c. 63. *Idem.*

426 *Cui prævius edocet undas*] Imo *qui* cum prim. Vatic. et aliis quatuor: mox idem Vatic. *tanto conjungit fœdere monstrum:* lege *tantum.* D. Heins.

427 *Immensum*] Vegrande, longissimum.

Pecus] Monstrum marinum. Horatius: 'Omne cum Proteus pecus egit altos Visere montes.' *Barth.*

428 *Temperat*] Moderatur, gubernat.

Conjungit] Jungit fœdera tantilla res cum tam immani monstro. *Barth.*

429 *Illa natat*] Amisso pisce sodali, quod modo dixit. *Idem.*

430 *Deprensa*] A navi quæ deprehendi dicitur cum est fluctibus inacta. *Idem.*

431 *Vanos scopulis illidit hiatus*] *Vacuos* prior Moreti. lib. II. in Rufin. 'vacuo qualis discedit hiatu Impatiens remeare leo.' Paulo ante *ignara natandi,* prim. Vatic. non *reverti.* D. Heins.

432 *Simulare fugam*] Sane miserrimus hic Comedo ita deceptus est a sollerte talium Barbaro, si quidem vera recenset Claudianus.

Flatusque Leonis] Jactantiam stolidam, tumorem imprudentem, a rebus inani vento tumentibus. Horatius, lib. II. Satyrarum, Sat. v. 'Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.' *Barth.*

Flatusque Leonis Spe nutrire leves] *Levis* in multis veterum: etiam in Oiseliano; sed sic, ut *s* in *levis* postea esset deletum: de cujusmodi hiatibus egimus libro III. in Stilichonem, 167. *D. Heins.*

435 *Inter vina*] 'In circulis, et, si Diis placet, conviviis, sunt qui exercitum ducant,' ait Livius. At optime Curtius: 'Circumferri merum largius jubent, debellaturi super mensa Alexandrum.' *Claver.*

438 *Sine more*] Omni exemplo. *Barth.*

440 *Leo dama, &c.*] Huc plane respicit illud Homeri de Agamemnone: Οἰνοβαρὲς κυνὸς ὄμματ' ἔχων κραδίην δ' ἐλάφοιο. Nam Leo fuit vini gurges et meticulosus. Tales galeati lepores apud Liv. XIII. quibus nec in victoria decus putatur, neque in fuga flagitium. *Claver.*

442 *Cunctantia*] Moram cœnosa voragine facientia. Sic 'cunctans ramus,' qui non facile sequitur decerpturum. *Barth.*

443 *Subnixa*] Moles videlicet illa speciosissima. *Idem.*

446 *Hosius mucrone corusco*] Illum suum cocum de superioribus paginis huc accersit. Coquorum autem erat antiquitus mactare animantia culinæ destinata. *Idem.*

448 *Calenti Mandet aquæ*] Quibus elixis, quibusque assis opus sit herilem mensam instruere; quas partes in farcimina compingat, additis ei rei utibilibus. *Idem.*

449 *Cutem distendat Echino*] Non inepte de ovis Echinorum Delrio, quibus assam suillam dicit istum sapientissimum cocorum farcire voluisse Claudianus. Echinos ipsos marinos salutares fastidienti stomacho, levandæque vesicæ, auctor est Ælianus, lib. XIV. de Animal. c. 4. et per *Echinum,* fartum quorumvis farciminum intelligere, cum omasum, quod Latio pinguem talem molem notat, ἐχῖνον inter cætera dixerint etiam Græci. *Idem.*

450 *Flagrat opus*] 'Fervet opus.' Virgil.

Flagrat opus] Vel *Fervet* primus Vaticanus, quomodo Virgilius, mox

laves frondes non *levis aura* idem Vaticanus nihilo deterius. *D. Heins.*

Crebro pulsatus] Nihil verius quam scripsisse Claudianum: *Flagrat opus, crebro pulsu cos perstrepit icta.* Meditatur quibus modis suem mactatam dispertiat, et epulis accommodet Hosius, ne otiosus sit interim, et ut culter culinarius fiat subactior, eum coti identidem impingere. *Barth.*

451 *Contexit varius*] *Texitur et varius* excerpta Pomponii. Barthius *Contexit verubus* hoc loco legit, et *Contexti* in Adversariis ex Claveriano libro: superiori versu idem *cultri cos perstrepit:* frustra; secundis curis *crebro pulsu cos perstrepit icta: pulsatum* pro *pulsu* poni, jam ab aliis animadversum: *contexit*, quomodo *subtexit*. Virg. Æn. III. 'intremere omnem Murmure Trinacriam, et cœlum subtexere fumo.' Idem lib. XI. 'fundunt simul undique tela Crebra nivis ritu, cœlumque obtexitur umbra.' Avienus Descriptione Orbis: 'missilibus late subtexitur aër.' Prudent. Hamartig. 'sulphure cum jam Nimboso ignitus cœlum subtexitur aër:' ubi veterrimus liber Bodleianus *contexitur*. Statius, Hercule Surrent. 'nocturna cœlum subtexitur umbra.' Silius, lib. IV. 'Libycæ certant subtexere cornus Densa nube polum.' Noster lib. I. de laud. Stilich. 'Pœnus jaculis obtexitur aër.' atque ita sæpe. *D. Heins.*

Penetrat Calcedona] Vicina admodum ea Urbs Constantinopoli. *Barth.*

452 *Ecce levis frondes*] Terrore exanimatum miserrimum bellatorem dicit, quem interemtum cum omni sua copia dolo Gainis memorat desertum Zosimus. Ad strepitum autem foliorum timore percelli, descriptio est hominum extreme meticulosorum. *Idem.*

455 *Integer*] Illæsus. *Formidine saucium* quod dixit, Apuleii infinitis locis poterit illustrari, qui *saucii* vocem ad animum perlubenter refert. *Idem.*

456 *Quis tibi tractandos*] Tanquam fœminam alloquitur. Hæc enim talia viri imperabant mulieribus. *Idem.*

457 *Solio avito*] Ubi sedens lanam carminabas, sederantque retro majores tui. *Idem.*

458 *Laudabat carmina tutus*] Erat enim præfectus lanificorum, ut magnum, a natalibus et avis suis, eorumque carmina laudabat, cum belle lana pecteretur aut duceretur. Omnino enim intelligendum carmen lanificum, quod illustravit Janus Gulielmius, Verisimilium III. 20. *Barth.*

Laudabas carmina tutus] Sic scripti: vulgo *carmine.* Unde Raphelengius *ludebas carmine*, male: texentes ut plurimum canebant. Ovid. l. IV. Trist. El. 1. 'Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis Fallitur ancillæ decipiturque labor.' Sed et carmina pro carminationibus sumi possunt, a carendo. Lucret. 'quasi carmine lana trahatur:' ut quidam legunt: apud Nasonem Trist. v. El. 3. ex vetusto codice: 'Scilicet hanc legem nentes fatalia Parcæ Carmina, bis genito bis cecinere tibi.' In veteri inscriptione apud Gruterum, p. DCLV. EN HOC IN TUMULO CINEREM NOSTRI CORPORIS INFESTÆ PARCÆ DEPOSIVERUNT CARMINE. Quæ ad carminationem refer: quanquam et Parcas inter lanificium canentes fata poëtæ describunt. ut in illis Catullianis: 'Hæc tum clarisona pellentes vellera voce Talia divino fuderunt carmine fata.' Fortassis tamen scribendum in Claudiano *laudabas stamina.* Frequenter enim hæ duæ voces inter se confunduntur. de quo ad Nasonem nonnihil. sic apud Propertium, l. IV. Eleg. 7. 'fatorum nulli revolubile stamen' corrigi debet. In codice Regio *tramina* legitur. *D. Heins.*

459 *Frigora mensis*] *Pensis* conjicit V. Cl. Albertus Rubenius: quod et Barthius viderat, curis prioribus; nam posteriores in contrarium eunt, perperam. *Idem.*

Mensis] Ingluvie cum ipso Solis

ortu cœpta. *Barth.*

462 *Pallentem*] Translatio a vultu humano, magno metu expallescente. *Idem.*

464 *Mæonios agros*] *Mygdonios* quintus Vaticanus: et unus Med. quomodo initio libri hujus, ‘Mygdonii cineres.’ Thuaneus *Chaonios.* D. Heins.

465 *Pamphylios Pisidasque rapi*] Lege *Pamphylos:* quomodo prior Moreti et unus Ambros. miror hoc fugisse interpretes. Secunda enim syllaba in *Pamphylios* producitur: sic apud Periegetem, Παμφυλίδες εἰσὶ πόληες. Scholiast. Πάμφυλος καὶ Παμφύλιος τὸ ἐθνικόν. *Idem.*

Metuendus ab omni] *Metuendus*, cujus metus non facile placabilis, φοβερώτατος. *Barth.*

466 *Sonat*] Velut stridor venientis audiatur. *Idem.*

467 *Incumbere*] Instar tempestatis. *Idem.*

470 *Verba pavoris*] Insulse. lege cum scriptis *vera:* vidit Barthius. Statii illa respexit, Theb. III. ‘Deus omnia credere suadet Armipotens, geminatque acceptos fama pavores.’ *D. Heins.*

471 *Puppibus urbes*] *E puppibus* Vatic. et multi alii. Forte *e rupibus:* præfatione hujus libri: ‘Prospectant Paphiæ celsa de rupe puellæ, Sollicitæ salvam dum ferat unda ratem:’ ubi pari modo variant libri veteres. Statius Theb. IV. ‘Stant in rupe tamen: fugientia carbasa visu Dulce sequi, patriosque dolent crebrescere ventos:’ ‘Stant tamen, et notam puppem de rupe salutant.’ Sylvarum lib. V. Protreptico Crispini: ‘Vela sequar, spectemque ratem jam lassus ab altis Rupibus.’ Mox *Aeonsæ* et *citatæ favillæ* scribendum videtur: ut *spectari* pro spectantur dixerit; quomodo sæpe. *D. Heins.*

475 *Babylona*] Censentur hoc nomine tota Assyria et Mesopotamia. *Barth.*

478 *Unaque cuncto Pœna manet generi*] Si quis Regem occiderit, cum universo genere et tota familia sua exscinditur. Parthorum in Regem singularem amorem celebrat Virgilius, Georg. IV. Sed illam parendi etiam crudelibus naturalem velut miseriam, potius pœnam vocat Claudianus. *Idem.*

Unaque cuncto Pœna manet generi] Alii *cunctos generis:* perperam. Cicero Philipp. ‘Quis autem meum consulatum præter P. Clodium, qui vitaperaret, inventus est? Cujus quidem tibi fatum, sicut C. Curioni, manet.’ Ita veterrimus Romanus. Bello Get. ‘si cura tibi manet ulla tuorum.’ Seneca Œdipo: ‘Nec tibi longa manent sceleratæ gaudia cædis.’ *D. Heins.*

481 *Fidumque sodalem*] *Saporem* Lucens. Gyrald. prim. Vatic. et Pomponii excerpta; optime. Est enim nomen plerisque Persarum regibus commune: unde factum, ut *Sapores* dicerentur promiscue Persarum Reges, quomodo Romanorum Cæsares. Sidonius Apollinaris Panegyrico Aviti: ‘Parthicus ultro Restituit mea signa Sapor;’ cum de Phraate loquatur: et Panegyrico Majoriani, ‘Ventidio mactate Sapor:’ cum Pacoro nomen fuerit illi Parthorum Regi quem Ventidius obtruncavit. *Sapor* et dictus ille, qui a Gordiano tertio præliis aliquot superatus, quique Valerianum seniorem vivum cepit: alterius etiam Ammianus meminit sub Constantio, et *Tamsaporis* ejus præfecti. Reddendum id nomen prisco epigrammati ex auctoritate vetustarum membranarum in catalectis Pithœanis. Epigrammatis initium est: ‘Fata per humanas solitus prænoscere fibras Impius infandæ relligionis Aper:’ cum scribendum sit, agitur enim de homine Persa: ‘Impius infanda relligione Sapor.’ Eusebius de vita Constantini, IV. 9. et Libanius in Oratione, quæ βασιλικὸς inscribitur, Saporis Persarum Regis sub

Constantini tempore meminerunt, qui is ipse forsan, cujus sub Constantio Ammianus Marcellinus mentionem facit. *D. Heins.*

488 *Septi latrantibus undique bellis*] Velut canibus maritimis Scylla. *Barth.*

489 *Eventu stolido*] Παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω vetus Hesiodæum est. *Idem.*

Eventu rerum stolido] Ita scripti. Barthius *stolidi:* frustra. Livius, lib. XXII. ‘ nec eventus modo hoc docet : stultorum iste magister est.’ *D. Heins.*

490 *Geminos fratres*] Non tam tecte hoc profert, ut videri non velit simul Arcadium et Honorium spectandos proponi. *Barth.*

491 *Japetionidas*] Promethea et Epimethea, Japeti filios intellige. Totus vero hic locus, quasi ad verbum, ex Platonis Protagora desumptus est. *Claver.*

492 *Prometheus*] Per Prometheum intelligit Sapientia Poëtica προβουλευσιν. *Ætherem* autem animam intelligit Platonicus Poëta. *Barth.*

493 *Excoluit, multoque*] Non *multumque*, septem libri cum primo Vatic. unus etiam Ambros. *intexuit* pro *innexuit:* quod placet; neque aliter primus Vaticanus. Putabam aliquando *immiscuit*. D. Heins.

496 *Edidit auctor*] *Condidit* Isingrin. et quatuor ex nostris : ut IV. Consul. Hon. ‘ cum conderet artus Nostros, æthereis miscens terrena Prometheus.’ *Idem.*

497 *Epimethea*] A sequente pœnitentia. Sic pedissequam Epimethei Pœnitentiam dicit Georgius Pachymerius, lib. III. Historiarum. *Barth.*

501 *Et seri transacta gemunt*] Non *sero*, in scriptis : *serio* primus Vaticanus. *D. Heins.*

Renidet] Resplendet. *Barth.*

504 *Procedere saltim*] Exemplo Rufini. *Idem.*

507 *Hunc tantis bellorum*] Sic Isingrini codex et tres ex nostris ; vulgo *hoc;* atque ita sequenti versu. *D. Heins.*

Sidus] Alibi *te nostræ ceu sidus dulce carinæ*. Intelligit Castoris et Pollucis salutaria nautis sidera. *Barth.*

508 *Sperant*] Superventurum scilicet. *Idem.*

517 *Qui se tradiderint famulo*] *Famulis* Ald. et scripti : infra : ‘ Sic me ludibrium famulis risumque relinquis ?’ *D. Heins.*

518 *Mutati stupuere diu*] Amentiam illam suam incredibilem. Fabula Penthei lippis et tonsoribus nota est. *Barth.*

520 *Projectis fascibus*] *Prostratis* primus Vaticanus. *D. Heins.*

526 *Et rabiem desisse dolent*] *Descisse* Aldus cum plerisque membranis : ut apud Statium, Theb. II. ‘ Respiciens descisse Deos.’ Isingr. *cessisse*. Lucens. *descesse*. Petav. *discesse*. Gyrald. prim. Vatican. et septem alii vulgatam lectionem tuentur, bene. Lucan. lib. VII. ‘ Cum fureret Pentheus, vel cum desisset Agave.’ quomodo illic legendum vir magnus jam monuit, pro *desiisset*. Martial. lib. VIII. ‘ Desisti, Macer, annulos habere.’ Ovid. II. Pont. El. 5. ‘ Cum tu desisti, mortaliaque ora quierunt :’ ita utroque loco codices scripti, non *desistis*. Idem.

Dolent] Qua ignorabant parricidium suum. *Barth.*

529 *Livida luctu*] *Lurida* quintus Vatic. et primus Petav. quod placet : paulo ante in Oiseliano solum hemistichium legebatur, *Non radiis redimita comam:* quod postea suppletum altero hemistichio, *non lucida vultus* pro quo in nonnullis exemplaribus, *non lumine sueto:* in primo Vaticano pro diversa lectione, *non luce corusca*. D. Heins.

530 *Phrygio busto*] Tam procul a regno natali. *Barth.*

532 *Manum amplexa*] Veluti supplex, et pro magno cultu. Sequens

versus miram habet emphasim et rem velut audiendam spectandamque proponit. *Barth.*

538 *Altaque vix lacrymans*] Non *atque ita*, potiores libri.

536 *Dux meus*] Erat enim ibi omnia sub Theodosio quondam Stilicho. Cedrenus, universi Regni rebus præfectum fuisse scribit. *Barth.*

539 *Gallisque dedit*] Gallos hic scriptor dicit Occidentalis Imperii legiones, magno honore nobilissimæ nationis, quoties ex persona Orientalium sermo est. Hoc inde ortum quod in Gallia Cisalpina Mediolanum frequens coluerat Theodosius Magnus. *Idem.*

541 *Hoc auctore fuit*] *Fluit* malim. adeanturFescennina Nuptiis Honorii, vs. 63. *majora furenti* non *moventi* tertius Vaticanus. *D. Heins.*

543 *Reluxit*] Velut fulgur. Alibi 'cunctis inopina reluxit In Stilichone salus.' *Barth.*

549 *Cum subito monstrosa mihi*] *Monstrosa lues* codex Junianus: sic *pestem, labem, cladem* Eutropium passim vocat. de Rufino: 'vos pandite vati, Pierides, quo tanta lues eruperit ortu.' *Idem.*

550 *Castratus prosilit hæres*] Entropius: qui damnati Rufini ad se bona traxit. Zosimus scribit partem tantum sibi sumsisse potiorem. *Idem.*

552 *Domini sexum*] Eunuchis enim novis affingitur: supra v. 223. 'nunc alter in armis Sexus, et Eunuchis se defensoribus Orbis Credidit.' *Idem.*

554 *Jubens*] Imperans. *Idem.*

556 *Sumere, nec tantas*] *Totas* Lucens. Gyrald. prim. Vatic. et quatuor alii. *D. Heins.*

Vertere leges] Contra jus et fas bacchari in Jura et Leges. *Barth.*

557 *Fæce*] Vulgarium et servilium hominum. *Idem.*

558 *Dignosque sodales*] *Dignusque satelles* cum scriptis et Aldo. *D. Heins.*

559 *Fiducia crevit*] Deprehende astum Eunuchi; qui, ut ait Persius, 'astutam vapido sub pectore vulpem Servabat.' *Claver.*

562 *Quos ipse regit*] Imo *gerit* cum libris: vidit Raphelengius. Pauló post *Insultant* Lovan. et unus Ambros. pro *Exsultant*. Bello Gild. 'faciles insultandique jacemus.' Ibid. 'Insultaret atrox famula Carthagine Maurus.' *D. Heins.*

566 *Squallebit aratris*] *Squallescit* rectius in Reg. et Oxon. *squallevit* pr. Vatic. *Idem.*

568 *Cursu*] Non interrupto, impetu. *Barth.*

570 *Terruit Antiochi muros*] Id est, ipsam Antiochiam, quæ urbs olim pulcherrima et ampla imprimis; nam et Syriæ caput: incolæ ipsius fuere leves admodum et pervicaces; ita ut barbæ Juliani Imperatoris non pepercerint: quinetiam Flaccillæ Augustæ statuam dejecere: in quos dum Princeps ultionem parat, Libanius seu potius Flavianus obviam iit, veniamque delicti meruit eloquentia sua. *Claver.*

571 *Caput Syriæ*] Antiochiam dicit amœnissimam urbem. *Barth.*

573 *Mucrone secundo*] Non *cruento*, libri plerique. Bello Gild. 'Tertia jam cervix solito mucrone rotetur.' *D. Heins.*

576 *Legio*] Cui, tanquam emeritæ, agri erant assignati apud Phrygiam. *Barth.*

580 *Nec duce, nec numero*] *Nec vi, nec numero* prim. Vaticanus. *D. Heins.*

581 *Proditioque*] Sic recte scripti meliores: quod et aliis deprehensum. Vulgo *Prodigiumque*. *Captivis* mox pro *captivus* cum iisdem legendum: mox *perdita curat* nonnulli pro *curant*. Idem.

582 *Teste Danubio*] Magna autem res est, quia Danubius nomen erat timoris Romani plenum, et Deus Gothorum istorum. *Barth.*

587 *Duplex*] In duas partes scissa. Avaritiæ commento. *Barth.*

588 *Sarcire perempta*] Forte *redemptæ:* vel *diremptæ.* D. Heins.

589 *Arte reperta*] *Fraude* prior Moreti: supra lib. I. ' nec fraude reperta Cautior elusi fremitus vitare mariti.' Vide quæ notamus Bello Gildonico, vs. 264. *Idem.*

595 *Offensa*] Læsio. Tertullianus, lib. de Oratione, cap. 10. ' Nec prius adscendamus ad Dei altare quam, si quid discordiæ vel offensæ cum fratribus contraxerimus, resolvamus.' *Barth.*

596 *Suprema pericula semper*] *Piacula* alter Moreti, Thuan. et unus Medicens cum quinto Vaticano. quomodo et Oiselianus a manu secunda. *D. Heins.*

Suprema pericula semper Dant veniam culpæ] Convenit vulgatissimæ Jureconsultorum Regulæ, etsi in alium sensum hic prolatum. *Barth.*

600 *Splendore*] Ut salutiferi Solis.

602 *Unaque pro gemino*] Hic vir doctus putat quædam desiderari: ego vero minime: quamvis tertium designet antiquus liber; quid enim juverit mortuo insultare, quem ipsi vivere ad pœnam optaverant? ait enim: *Vive pudor fatis:* nihil tamen periculi video, si credas. *Claver.*

XXI.

IN I. CONS. STILICHONIS LIB. I.

Lucensis aliique nonnulli codices de Consulatu Stilichonis hunc librum inscribunt. Idque rectius; testatur ipse illo versu: ' Consule defensæ surgunt Stilichone curules.' Optimus tamen Vaticanus cum Oiseliano, Incipit Laus Stilichonis. Libri numero III. Cæterum Barthius duos primos libros ad priorem Stilichonis Consulatum refert, tertium ad posteriorem. cui sententiæ subscribo. Sed quod additur his quartus ab illo liber, qui de Bello Getico in vulgatis editionibus nominatur, non possum assentiri. *D. Heins.*

Vetus liber laudes Stilichonis in tres libros dividit rectissime: sunt enim tres Panegyrici de uno eodemque Consulatu. duæ priores invitant Stilichonem, qui speciem recusantis præ se ferebat; sive id innata ipsi modestia evenerit; sive metu invidiæ. Constat enim Olympium et Heraclianum Principi Honorio, satis credulo, quædam detulisse, quæ hominem suspectum reddiderint. *Claver.*

1 *Continuant Superi*] Ut fluunt res mortalium, interpolata felicitas, nulla felicitas est. Ut autem ea continuetur, constanter etiam atque perseveranter virtutis studiis erit incumbendum viro Principi, adeo ut ab omnibus vitæ deliciis hoc nomine sese separet, somni sit parcissimi, sollicitudinum infinitarum, uti scribit ad Arcadium Synesius...nam ' dicique beatus Ante obitum nemo supremaque funera debet.' Deos autem Romana gaudia continuare ait, felicitatem indicans temporum.

Pleno favore] Quanto possunt, Optimo, Maximo. *Barth.*

2 *Successibus augent*] *Urgent* tres scripti: magis placet. IV. Cons. Honorii: 'longumque tueris Electos, crebris nec succedentibus urges.' *D. Heins.*

Augent] Mactant, beant. *Barth.*

3 *Connubii*] Honorii nuptiæ celebratæ Anno 398. tunc Gildo fusus est. Eutropius concidit anno sequente. *Claver.*

Conjugii necdum] *Connubii* Lucens. bene: mox pro *triumphos* Raphelengius *triumphus:* quomodo et plurimi ex scriptis, interque illos Lucensis, et optimus Ambrosianus: sed nil opus, si de regia intelligatur. Posset tamen et *cecini* legi: ut præfatione belli Getici, 'Consulis hic fasces cecini.' *D. Heins.*

Regia] Imperialem domum sive familiam dicit.

Festivos cantus] Fescenninos et Nuptiales. *Barth.*

5 *Calidis thalami sertis*] Adhuc calentibus, recentibus de halitu nuptialium festivitatum.

Successit laurea] Pariter idem Sidonius Paneg. Anthemii: 'Hos thalamos, Ricimer, virtus tibi pronuba poscit, Atque Dionæam dat Martia Laurea myrtum.' Proximam lauro myrtum collocat et Maro, scilicet memores omnes Veneris cum Marte conjugii. Regiam autem myrto et lauru coronatam dicit Claudianus, Veneris eam aulæ comparans, quam talibus sertis semper recentem fingunt Poëtarum filii. *Barth.*

7 *Crimen Eoum*] Eutropius, quem superum crimen, cœli terræque pudorem, inter alios titulos, ipsi congruos, appellat. Libyæ prælia Gildonem domitum denotant. Orientem, Orientale clima, dicit imperium Arcadianum. *Idem.*

9 *Consule*] Bis Consul fuit Stilicho, primum cum Aureliano, deinde cum Anthemio, ut ex Cassiodoro, Fastis, Chronologisque aliis constat.

Surgunt Stilichone] Eriguntur in pristinum decus. *Barth.*

10 *Ordine vota meant*] Velut ad ordinem præscriptum. *Vota*, optabiles successus.

Si carmen in unum] Dicit quod optimi scriptores solent, cum ad summopere aliquem laudandum veniunt, non posse assequi rei præsentis præstantiam. Petronius: 'Nulla vox est, quæ formam ejus possit comprehendere; quicquid dixero, minus erit.' *Barth.*

Carmen in unum] Duo *carmine in uno*: septem *carmine in unum*: ut 'colligere in unum' et similia. *D. Heins.*

11 *Advolvere*] Ob molem et copiam. *Barth.*

13 *Quodcunque relinquam Majus erit*] Tanta, ait, rerum narrandarum frequentia est, etiam paritas. Avarum quodammodo sibi animum facit res tantas prædicandi. *Idem.*

14 *Actus*] Res gestas, actiones.

Primam juventam] In omnibus suis Heroibus laudat adolescentiam prudentiorem aliorum virili ætate, vel et senili. *Barth.*

16 *Justitiam*] Togata decora, quorum summa est Justitia: Et in justitia perfectionem vitæ esse Diogenes auctor est in Sermone VII. Stobæi. *Idem.*

18 *Latio quod reddita servit Africa*] Exstinctis Gildonis Furiis, quo sane bello virtus et consilia summam felicitatem habuerunt. Gildonis quæ fuerit potentia, satis comparet ex inscriptione *l.* 9. *C. Theodos. ad l. Jul. de adulter.* Ubi Comes et Magister utriusque militiæ per Africam appellatur. *Idem.*

19 *Vicinum quod nescit Iberia Maurum*] Utique enim Africa abstracta bellum in Hispaniam translaturus erat Gildo. *Nescire*, acutius positum, præsentis hostis quandam absentiam ingerit. *Idem.*

20 *Quod miratur Gallia Rhenum*] Insessum alioquin semper et infestum Germanorum insultibus. *Idem.*

21 *Decertatasque*] Papinius, Thebaid. I. 'alternaque regna profanis Decertata odiis.' Sic *deprœliari* apud Horatium.

Labores] Instar Herculis illorum celebrium. Habet hæc vox apud Poëtas virtutem bellicam cum singulari effectu. *Barth.*

22 *Hebro teste*] Illic victos Gothos autumat. Initio Imperii Theodosiani apud Thraciam multi conflictus inter Gothos et Romanos fuere: donec Athanaricus Rex illi se tradidit; quam tamen infidam pacem fuisse Idatius atque alii scriptores commemorant. Stilicho vero earum pugnarum Theodosio perpetuus Comes.

Æquor] Mare vel Oceanum Laudum dicit Stilichoniarum. Infra: 'laudumque sequentibus undis Obruimur.' *Barth.*

23 *Lassant*] Non se posse ait tantarum rerum seriem enarrare, quin subsidat iis omnis vis eloquentiæ.

Proclivia currus] *Cursus* Gyrald. et duo alii. Paulo ante *Aut gelidam* pro *An* Lucens. aliique duo. *D. Heins.*

Pierios currus] Eloquentiam Poëticam, sæpe curribus et equis comparatam.

Proclivia] Loca prona. *Barth.*

25 *Nunquam sincera bonorum*] Nemo ab omni parte beatus. Plinius Panegyrico: 'Adhuc nemo exstitit, cujus virtutes nullo vitiorum confinio læderentur.' *Idem.*

26 *Sors ulli concessa viro*] *Uni* malim. et sic Barthius: mox *animus quem plurimus ornat*, non *pulchrior*, sex veteres. *D. Heins.*

Quem vultus honestat, Dedecorant mores] Juxta Petronium: 'raram facit mixturam Forma cum sapientia.' Terentius Andria 'Honestam et liberalem formam' jungit, quo respexit Claudianus. *Barth.*

27 *Animus quem pulchrior ornat, Corpus destituit*] Innumera vero exempla animi pulcherrimi in fœdo corpore degentis. Vel unus Phryx Æsopus divinus animo, corpore bellua fuit. Ad Principem autem Ducemque egregium tam corporis quam animi felicitas requiritur. *Barth.*

28 *Bellis insignior ille, Sed pacem fœdat vitiis*] Plinius Panegyrico: 'Enituit aliquis in bello? sed obsolevit in pace. Alium toga, sed non et arma honestarunt.' *Idem.*

29 *Hic publica felix*] Non *in publica*, scripti potiores, et Raphelengius eos secutus: sic 'felix omnia' pari Græcismo apud Pollionem in vita Censorini. Vide Salmas. ad Historiam Augustam, p. 324. *D. Heins.*

In publica felix, Sed privata minus] Plinius Panegyrico: 'Ille quæsitam domi gloriam in publico, hic in publico partam domi perdidit.' *Barth.*

30 *Partitum singula quemque*] *Partito* ex veteri codice Claverius: pri. Vaticanus, aliique complures *partitu*; unde *partite* Delrius: *partitim* præstantissimus Moreti liber; quod Barthium invenit approbatorem. *D. Heins.*

34 *In te mixta fluunt*] *Sparsioni* argute *fluxum* opponit. Victorinus Epitoma Cæsarum, Trajano: 'Tantus erat in eo maximarum rerum modus, ut quasi temperamento quodam virtutes miscuisse videretur.' *Barth.*

In te mista, &c.] Pacatus: Dixisse sufficiat, unum illum divinitus exstitisse, in quo virtutes simul omnes vigerent, quæ singulæ in omnibus prædicantur. *Claver.*

Divisa beatos] Prim. Vat. aliique plurimi *diversa*: et pro *collecta* tres *collata*. Barthius ex Palatino: 'tu, quæ divisa beatos Efficiunt, collecta tenes.' Nostri omnes dissentiunt. *D. Heins.*

36 *Protendere famam*] Ita prima editio et liber Farnesianus. Sic 'famam extendere factis' apud Virgil. Lucensis tamen cæterique omnes *producere*, nisi quod in tribus *procedere*. Forte *procudere*: vide notas lib. I. in Rufin. v. 114. *Idem.*

Protendere famam] Horatius: 'Vi-

vet extento Proculeius ævo Notus in fratres animi paterni.' 'Porrigere vitam,' idem sonat Ausonio. *Barth.*

38 *Rutilantes crinibus*] Barbarorum turmas dicit a Patre Stilichonis ductas. *Idem.*

39 *Sufficeret natus Stilicho*] Patris felicitatem ponit in virtute Filii, ut alibi non semel in rebus Theodosii et Filiorum. Contra infelicitas parentum, degenerans soboles.

Sufficeret natus Stilicho] *Stilichon* passim Pomponii Læti codex. quomodo in veteri inscriptione apud Gruterum, p. 110. L. POSTUMIUS STILICON. *D. Heins.*

Mens ardua semper A puero] Altam indolem, et spiritum excelsum agnoscit in primæva etiam ætate Heroüm suorum. *Barth.*

41 *Fortunæ majoris honos*] Ut in illo, 'nec te Troja capit.'

Erectus et acer] Tacitus, de Agricola adhuc puero: 'scilicet sublime ac erectum ingenium pulchritudinem ac speciem excelsæ magnæque gloriæ vehementius quam caute appetebat.' *Acer*, Constantem in urgendo proposito designat. *Erectus*, magnanimum omni ævo valet. *Barth.*

42 *Nil breve moliri*] Animum excelsum non applicare rebus frivolis, aut minoris momenti.

Nil breve] Minutum, exiguum. Cui contrarium *moliri*, quod conatu ingenti aliquid aggredi designat. Horatius: 'Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte!'

Nil breve moliri] Nil exiguum aut parvum moliri. Posset tamen et legi *Nil leve moliri:* quo alludit glossa codicis Regii, qui super *τὸ breve* adscriptum habet, *id est, instabile.* Lib. II. 'futile ne quid Infirmumque geras.' *D. Heins.*

Hærere potentum Liminibus] Uti emendicabundus fortunam prosperiorem. *Barth.*

43 *Fastisque loqui*] Indole Consulari, quæ proxima Imperatoriæ. *Idem.*

Fatisque loqui jam digna futuris] *Fatis* pro fortuna: sic legendum ex Lucensi, Gyrald. prim. Vat. et tribus aliis. vulgo *fastisque.* sic et VI. Cons. Hon. 'magnis docuit præludere fatis.' Pari modo in vulgatis illic peccatur. IV. Cons. Honorii: 'Major et utilior fato conjuncta potenti, Vile latens virtus:' ubi *facto* etiam legebatur. *D. Heins.*

45 *Spondebatque ducem celsi nitor igneus oris*] Ignea forma commendatur in Fescenninis Honorii. Ubi pluribus. Formæ inest Regia dignitas, et hæc illa exornatur. *Barth.*

46 *Nec carmina fingunt*] Etiam Poëtarum fictionibus præstantiorem temperiem membrorum dicit. Hanc enim *modus* hoc loco indicat. *Idem.*

Carmina fingunt] *Fingent* tres scripti. Puto *fingant* cum Palatino. *D. Heins.*

47 *Alte gradereris*] Incessum Heroïcum celsæ staturæ et speciosissimo vultui jungit.

Alte] Cum majestate et decore. *Barth.*

48 *Cedentes spaciis*] Hoc quoque cum assurrectione honoris delati indicium.

Assurgentesque] Honos habitus dignioribus penes Romanos. Isque a Poëtis adscribitur etiam primis hominibus. Juvenalis de his Sat. XIII. 'Credebant hoc grande nefas, et morte piandum, Si juvenis vetulo non assurrexerat.' *Barth.*

49 *Taciti suffragia vulgi*] Jam oculis omnium notabaris futurus Imperator, Principis affinis, &c. Nec ullus erat qui tibi non faveret. *Idem.*

50 *Reddidit aula*] Velut debitum. *Idem.*

Reddidit aula] *Debuit* Gyrald. Lucens. et undecim alii: forte *detulit;* vel *præbuit*, vel *credidit*. Infra l. II. 'Quid non intrepidus credas, cui regia tuto Creditur?' *Debuit* tamen nec temere mutandum, hoc est ex debito contulit. Unus Petav. *con-*

tulit: mox *paci,* non *pacis,* Oxon. *D. Heins.*

51 *Primævus*] Ephebos egressus. Hos enim primævos videntur Latini perhibere, usu vocis parum cognito. Legationem ait ad Parthos obiisse, instar maximæ rei, adhuc primævum. *Barth.*

54 *Babylona petis*] Regiam Persarum, ut olim Parthorum.

Severi Parthorum proceres] Disciplinam Parthorum innuit legum patriarum custodem talem, ut præ ea Romana fuerit fere ridicula. *Barth.*

55 *Parthorum proceres*] *Persarum* prim. Vatic. Isingrin. et novem alii: sed male, cum *Persides* paulo post sequantur. Mox cave *Thuris odorati* legas cum Barthio: cum *odoratæ* sit in optimis plerisque membranis, ut ad aras referatur. *D. Heins.*

Plebs pharetrata] Semper cum pharetris Persæ isti, quippe sagittandi exercitio a pueris destinati. *Barth.*

56 *Defixæque hospite pulchro*] Oculis in eum intentis, velutque attonitis. Hospitem vocat ex ipsarum admiratione, quibus omnia ipsius peregrina erant, nomen ignotum. Itaque appellabantur jam olim quorum ignorabantur vocabula, cæteri ipsis suis appellationibus. *Idem.*

Defixæ] In jure legimus, Defigere animos ad libidinem. Ovid. 'defigere votis.' *Claver.*

57 *Arcanum suspiravere calorem*] Non ausæ fateri Amorem tanti Herois. *Barth.*

58 *Thuris odorati*] Pacem juratam dicit, adhibitis sacrificiis. *Idem.*

59 *Ignem Sacratum*] Quem pro numine habent hoc genus Orientalium gentium. Ægyptii vero ignem ita honorabant, ut ejus cultui fuerint dedicatæ celeberrimæ illæ Pyramides. *Idem.*

60 *Ritu Chaldæo*] Adhibitis Chaldæorum ceremoniis. Magos Persarum dicit, quorum crebra mentio apud Xenophontem. Ritui Chaldæo Magos jungit, quoniam illis adscribebatur cura rerum cœlestium, his sacrificiorum; quæ duo jungi conveniebat. *Idem.*

61 *Rex ipse micantem*] Ad firmationem fœderis Regem ipsum ait sacrificio vinum adlibasse. *Idem.*

62 *Secretaque Beli*] Belum Chaldæis Jovem esse, notat Diodorus Siculus, lib. II. quem præsidem auctoremque fœderum, nescit nemo. *Idem.*

Secretaque Beli] Hæc indubitata Scaligeri conjectura. Vulgo *belli:* scripti quidam *cœli.* *D. Heins.*

63 *Mitram*] Solem Persis et Chaldæis hoc nomine cultum. *Barth.*

64 *Venatibus*] Meditatio Bellorum in Pace. Debitum enim hoc exercitium primæ ætati virorum Principum. *Idem.*

66 *Virgatas figere tigres*] Ita in suo libro legi monuit Claverius: nec aliter ex nostris Lucens. et unus Ambros. cum excerptis Pomponii Læti, et optimo Vaticano a manu secunda: vulgo inepte *virga transfigere;* cui lectioni tamen subscribit Barthius. Seneca Hippol. 'Tunc virgatas India tigres discolor horret.' Auctor Herculis Œtæi: 'fera Caspia, Quæ virgata tibi præbuit ubera.' Silius, lib. v. 'Caucasiam instratus virgato corpore tigrim.' *D. Heins.*

Virga transfigere tigres] Virga est jaculum gracilius, figendis feris, ut ῥάβδος Græcis. *Barth.*

Cominus aut longe virga transfigere Tigres] Lege mecum: *longe virgatas figere Tigres.* Nam *tigres virgatæ* sunt maculis, instar virgarum transversis, distinctæ. *Dempster.*

67 *Medus tibi cessit*] Medi nobiles equitatu. Horatius l. I. Od. 2. 'Neu sinas Medos equitare inultos Te Duce, Cæsar.' *Barth.*

68 *Refugum*] IV. Consulatu Honorii: 'refugo quæ sit fiducia Partho.' *Idem.*

70 *Patrias suspenso Principe*] Se-

rena hæc erat filia Honorii, qui frater fuerat Theodosii Principis. Claudianus ob curam, et, ut loqui amat, Pietatem, Principis, ipsi filiam adscribit. Honorius ipse Imperator in Nuptiis suis Patrui sui germen vocat, 31. Vide Zosimum, lib. v. *Barth.*

71 *Ducis*] Titulus aptissimus Stilichoni. Non enim Augustus, non Cæsar, non Imperator, non Rex, non Princeps Imperii Romani, sed Dux fuit, Pater Tutorque Principum. *Idem.*

72 *Toto quærebat ab axe*] Summa Stilichonis gloria, prudentissimum principem toto Imperii Romani Orbe non invenisse quem liberis tutorem daret, Stilichone potiorem. *Idem.*

74 *Judicium virtutis erat*] Omnis omnium Heroum virtus vocabatur in Judicium et examen, ut certo præstantissimus caperetur. Non opes, non genus, non aliud quidvis, virtutem solam ait ponderatam. *Idem.*

75 *Animi cunctantis libra*] Eleganter animus librans momenta rerum, ut potissimam seligat, æquiparatur libræ, ut et aleæ, quarum rerum incerta sunt momenta, priusquam certi quid concludatur. Philo Judæus, improborum hominum semper incertam ait esse sententiam, et velut in lance pendentem, momento minimo in diversa vergere. *Barth.*

77 *Intra consilium*] *Concilium* pri. Vatic. *D. Heins.*

Consilium] Deliberationem, Judicium.

Sensumque] Animi acumen, ingenium. Claudian. III. Stilich. 'cujus libratur sensibus orbis.' *Barth.*

78 *Gener Augustis*] Tanquam Honorius cum fratre Theodosio principatum participasset, vel Serena filia hujus fuisset, non illius. Concordiam atque unanimitatem summam fratrum hæc tacite laudant, ut quibus Imperium vel ipsum, vel proles, pari fuerit in Potestate. *Idem.*

79 *Accedis*] In familiam scilicet eorum.

Tyriaque superbit Majestate torus] Toros nuptiales purpura cultos dicit; vestem stragulam purpuream cape. *Barth.*

80 *Comitata parentibus*] Ab iis ducta. *Idem.*

81 *Purpureis*] Augustis. Dignitate Principali. *Idem.*

82 *Regina gerebat Obsequium*] Gyrald. Lucens. et tredecim alii ex melioribus, *regebat*. D. Heins.

Matris r. g. o. g. subnectens flammea gemmis] Matris et pronubæ officium simul obiise Augustam ait: harum enim novam nuptam flammeo obducere, idque deinde demere. *Barth.*

83 *Flammea*] Lutei video honorem antiquissimum in nuptialibus flammeis. Lucanus: 'Non timidum nuptæ leviter tectura pudorem Lutea demissos velarunt flammea vultus.' *Claver.*

84 *Choreis astra*] Tripudiasse choreis suis astra dicit. *Barth.*

85 *Mellisque lacus*] Sidonius: 'Te nascente ferunt exorto flumina melle Dulcatis cunctata vadis.' Ovidius de Aureo ævo: 'Flumina tunc Lactis, tunc flumina Nectaris ibant, Flavaque de viridi stillabant ilice mella.' *Idem.*

87 *Evincta*] Virgilius, Ecl. VII. 'Puniceo stabis suras evincta cothurno.' *Idem.*

88 *Asiæ Europæ*] Utraque gaudens Consiliis Stilichonis, utraque ab eo conservata. *Idem.*

89 *Congrua mundo Judicat*] Judicium Principis in eligendo genero, laudat, diis hominibusque consentientibus. *Idem.*

90 *Et primus sensit*] *Censet* Isingr. et prim. Vatic. aliique novem ex nostris: bene. mox *natæque adjunxit et aulæ* cum uno Ambros. præstantioris notæ legendum. de nuptiis enim Stilichonis adhuc mentio. vulgo *natis*. mire, hæc Claverius interpretatur. *D. Heins.*

Cernimus] Decernimus, arbitramur, judicamus. *Barth.*

91 *Talem quippe virum*] Vis singularis in his verbis, commonstrans Heroëm omni velut posteritati. *Idem.*

92 *Blanda periclis Otia*] Catullus: 'Otium et Reges prius et beatas Perdidit urbes.' Perit natura, ubi quis otii voluptatibus vincitur, ait Euripides. *Idem.*

93 *Lucis fructus*] Vita ipsa, jucundissimus ille fructus lucis vitalis. *Idem.*

94 *Laude*] Virtute, parente laudum. *Idem.*

Mysos] Thraciæ gentem. *Idem.*

Mysos Reppulit] Hic locus satis obscurus: constat enim Mysos fuisse subditos Orientis Imp. et misere afflictos a Getis: quare Stilichonis virtute hostium incursu et populatu liberati, non possunt hostium numero haberi. Sic igitur interpretari libet: Quis enim Mysos feroces, id est, animosos, reppulit, excitavit suo adventu, *in plaustra*, id est, in Getas? 'quorum plaustra vagas rite trahunt domos,' ut ait Horat. *Claver.*

Mysos in plaustra feroces] Lucens. prim. Vatic. et multi alii, *Visos:* forsan recte. Apud Sidonium Panegyr. Majorani *Vesi* sunt: hinc et *Visigothi;* quidam scripti *Nisos* vel *missos.* Pro *Promoti* etiam *Proponti* male legebatur vulgo; quod alii jam monuerunt. *D. Heins.*

95 *Promoti cæde tumentes*] Ducem fortissimum Promotum dolo ab Rufino, Barbaris immissis, trucidatum, memorat Zosimus, lib. IV. Quæ historia hic tangitur. *Barth.*

96 *Una ruina*] Pugna capitali. *Idem.*

97 *Pallantis jugulum*] *Tumulum* secundus Vaticanus. *D. Heins.*

98 *Tractusque rotis ultricibus Hector*] Vel vindictam vel quæstum caussam fuisse Hectoris tracti autumat: cavens velut judicium interponere liti tam duræ. Accusatur enim hujus nundinationis gratia Achilles, a nobilissimis scriptoribus, vel Homerus potius, tantus viri præco. *Barth.*

100 *Vesano*] Ob indecorem iracundiam, cujus notatur Achilles. *Idem.*

101 *Funera*] Cadavera.

Vacuum] Ubi spatium non est. *Barth.*

102 *Turmas equitum*] Hoc est, ταράσσειν ὅλας φάλαγγας. Sic in tumulos mactare, est parentare Papinio, lib. v. 675. Turmæ, equitum agmina peculiari significatu. *Idem.*

103 *Amici*] Socii enim Duces, Promotus et Stilicho. *Idem.*

105 *Fabricataque vatibus arma*] Elegantissime. Non enim fuerunt unquam talia: dicendum fuerat *fabricata Diis aut Cyclopibus.* Idem.

107 *Jampridem*] Longe etiam ante Valentis tempora. *Idem.*

108 *Conclusa*] Et dimissa, adjicit Orosius. Eum cum Zosimo lege. *Idem.*

109 *Nec te terrisonus stridor*] Malim *ferrisonus:* ut *ærisonus.* Mox *Chunorum* cum Lucensi et Gyrald. libro legendum pro *Hunnorum* dixi supra. *D. Heins.*

Venientis Alani] Repræsentat stridorem cum metu ipso procul ingruentis atrocissimi hostis. Emphasis ingens in voce *venientis.* De Alania vide Josephum, lib. VII. Excidii: 'Qui mirificam eorum pugnandi rationem tradit;' procul missis in acie laqueis trahere hostes; uti pene ceperant Tiridaten Regem, ægre fuga elapsum, fune inciso. *Barth.*

110 *Falce Gelonus*] Falcato gladio, ei genti usitato. *Idem.*

111 *Sarmata conto*] In Papinii modo adscriptis pariter legimus *quo turbine contum Sauromates.* Idem.

113 *Occultus proditor*] Rufinum dicit. Potest tamen ut intelligatur etiam occultior alius: ut miræ tenebræ sunt in personis hujus ævi.

Proditor] Rufinus: de quo supra. *Barth.*

116 *Assiduus*] 'Quanto quis obsequio promptior,' ait Tacitus, 'honoribus et opibus extollitur. Ergo ad famam suam gestis exultare oportet; sed ad auctorem fortunam referre.' *Claver.*

Urbi] Constantinopolim dicit, quo secedebat Theodosius, non præsentibus periculis, si fides Zosimo, lib. IV. *Barth.*

117 *Trepida pietate*] Timens Liberis suis. *Idem.*

118 *Vixque salutatis laribus*] Exemplo strenui militis, qualem exhibet in actis Hebræorum Regum Urias. Salutabant autem Lares, domum ut primum revertebantur. *Idem.*

119 *Deterso nec dum sanguine*] Adhuc ense rubens. *Idem.*

120 *Eucherii*] Miserabilis hic fuit: nam patre Stilichone occiso, Romam aufugit, ubi ab Arsacio et Terentio Eunuchis perquisitus, violenta morte obiit. Zosimus. *Claver.*

Oscula saltem Per galeam] III. Consulatu, vs. 80. De Eucherio ipso, ut paganus fuerit, ut Imperio paratus a patre, multis Christiani Chronologi. *Barth.*

121 *Ignesque mariti*] Quatuor *ignemque.* Languet nonnihil versus; qui erigetur, si legas *patrios stimulos ignemque maritum:* nisi mavis *ignisque mariti* quod in Pulmanniano codice legebatur. Vide notas bello Gild. vs. 407. et quæ ad Nasonem notamus, Epist. XIV. 29. *D. Heins.*

122 *Vincit cura ducis*] Ingenitis omnibus affectibus majorem virtutem et fidelitatem Stilichonis laudat.

Sub pellibus] Tabernacula dicta sunt, licet ex tentoriis et pellibus fiant. *Barth.*

123 *Ædonas hyemes*] Riphæas, Thracias. *Idem.*

125 *Tunc iste rigentem*] *Igne* Patavin. et Putean. *teste* Junianus: legendum *triste;* et sic editio Claverii, haud dubie ex libris scriptis: quod confirmatum postea a Farnesiano codice deprehendi. *Ister agentem* a manu prima primus Vaticanus. Statius Abascantii pietate: 'Nec frons triste rigens, nimiusque in moribus horror.' Pro *dioe* unus Med. *dio*, et pro *Edonas*, *Sithonias*. D. Heins.

126 *Nivibusque profundum*] Tolerantiæ talis exemplum Adrianus Imperator apud Spartianum. *Barth.*

132 *Stragibus æquavit*] Hyperbole Poëtica. *Idem.*

134 *Bisaltæ*] Servius, Georg. III. 'Bisaltæ populi Scytharum, qui fugientes equorum sanguine aluntur, lacte permixto.' *Idem.*

135 *Quanta sub vomere putres*] Malim *quantis.* Excerpta Gyraldi *quanto:* pro *putres* malit Barthius cum Palatino suo *ruptis;* aliter nostri omnes. *D. Heins.*

137 *Ossa regum*] Barbarorum Regum immanem staturam ex ossibus peremtorum dat conjiciendam posteritati. *Barth.*

139 *Laudum undis*] Fluctibus. Omnem copiam fluminibus, torrentibus, &c. comparari notissima res est. *Idem.*

140 *Genitor*] Præsentium Principum. Tyrannum cape Eugenium, qui cum Arbogaste suo ultimus Theodosio peremtorum. *Idem.*

Tyranni] Eugenii scil. qui vere scenicus rex. *Claver.*

141 *Commissis terris*] Utriusque Principis regno. *Barth.*

142 *Ruituro culmine*] Ruinam minabundo. *Idem.*

143 *Cervice subis*] Nusquam inclinante; quali ante sustentaverat ipse Theodosius. *Idem.*

148 *Nil ibi barbariæ motus*] *Nulli* ex scriptis et primis edd. pro *rapto ordine* prim. Vatic. aliique meliores *rupto;* quomodo ex evulgatis etiam multi. *D. Heins.*

Turbida rupto ordine tentavit novitas] Novitatem sive mutationem rerum non sine turbis esse Platonicum est. *Barth.*

150 *Mutatus orbis non sensit habenas*] Successore eadem benignitate animi in subditos, qua fuerat præcessor. *Barth.*

151 *Ceu libera frenis*] *Freni* scripserat, ut puto, Claudianus: sic 'liber laborum Rusticus' Horat. Silius, 'It liber campi pastor:' neque aliter Lucanus, Prudentius, alii frequenter. Adeantur, si tanti est, quæ ad Maronem congessimus hanc in rem Æneidos decimo, vs. 154. ubi ex optimis membranis castigavimus: 'tum libera fati Classem conscendit jussis gens Lydia divum.' *D. Heins.*

152 *Nec tantis dissona linguis*] Obitus Theodosii tot diversorum populorum numeris constanti exercitui fræna laxaverat. Reverentia tamen Stilichonis nullæ omnino turbæ vel rumore perceptæ sunt. *Barth.*

154 *Populus*] Turba. *Idem.*

156 *Mitra velatus Arabs*] Arabes effœminationis notantur multis scriptoribus. *Mitra* autem insigne mollitiarum.

Crine decoro] Armenium militem crispitie capilli insignit. *Barth.*

Hic crine decoro Armenius] Plerique cum primo Vaticano *decorus:* quinque *cum crine decoris Armeniis:* et sic duo codices Andreæ Schotti: bene. *D. Heins.*

157 *Saces*] Sacæ nobilis Orientalium populus. Meminerunt hujus gentis et Strabo, lib. XI. Ælianus, Variar. lib. XII. cap. 37. *Barth.*

158 *Gemmata*] Copiam gemmarum ab Indis peti nemo nescit. Tentoria summis opibus excolunt nunc etiam Turcæ. *Idem.*

159 *Rhodani procera cohors*] Galli Germanique proceri corporibus; comparatione Romanorum.

Miles alumnus Oceani] Quatuor ejusdem Schotti et viginti ex nostris *Alumni*, mutata distinctione: sed nil mutandum. *D. Heins.*

Alumnus Oceani] Accola. Sic ipsum Theodosium Oceano oriundum dicit Fescenninis, qui erat natus Chauciæ, civitate Gallæciæ, provinciæ Hispaniarum. *Barth.*

161 *Quas vel progrediens*] Alii, *quos.* Isingr. et prior Leid. *quot:* sequor. Pri. Vatic. *Quod.* D. Heins.

Occiduus sol] Venustate affectata, velut repræsentetur descensus. *Barth.*

162 *Tumultu*] Varietate incondita. *Idem.*

163 *Jurisque metus*] Servatæ Justitiæ. Disciplinæ militaris vindicem Heroëm suum facit. *Idem.*

165 *Vel seges erepta*] Ita scripti omnes. Vulgo *ut:* unde *aut* Raphelengii. *Exsecta* octo etiam libri: infra lib. II. 'Exsectis inculta dabant quas sæcula silvis:' sic et 'resecta seges' apud Ovidium. *D. Heins.*

166 *Rabies*] Iracundia militaris, qua constat bona virtutis ejusce pars.

Turpe] Proprie turpe quod fit per libidinem. *Barth.*

167 *Suaderet*] *Suaderent* rectius meliores libri. *D. Heins.*

170 *Denique felices aquilas*] *Victrices* malim cum Puteaneo et Patavino; quomodo et Lucanus de aquilis. *Idem.*

171 *Arebant epoti amnes*] Græca de Xerxe fabula II. Rufin. 'Haud aliter Xerxen toto simul orbe secutus Narratur rapuisse vagos, exercitus, amnes.' *Barth.*

173 *Vexillum navale dares*] Vexilli propositio, indicium Belli. *Idem.*

174 *Nullis*] Nimbis succincta Ceraunia nullis deterrebant. Frustra hic hæreas. De locis ipsis omnia sunt protrita, nihil scripsisse novellum. *Idem.*

177 *Securo milite*] Tanta in fortuna ducis erat fiducia. *Idem.*

181 *Rustica Musa Lycæi*] Propter circumjacentem ibidem Pana illum rurestris Musæ præsidem. *Idem.*

183 *Quod te pugnante resurgens*] *Quo* verior scriptura. *D. Heins.*

185 *Parrhasius*] Arcas. *Barth.*

186 *Alphæus Geticis*] Eo Epigram-

mate: 'Alpheus late rubuit, Siculumque per æquor Sanguineas belli rettulit unda notas.' Certum ad lib. II. in Rufinum id Epigramma spectare. *Barth.*

188 *Miramur rapidis*] *Rabidis* Isingrin. et prima ed. probe. Sequenti versu *num* pro *non* potiores scripti. Proximo versu malim *ruat* quam *ruant*; ut ad hostem referatur. *D. Heins.*

Rapidis bellis] Fulmineis, alibi. *Barth.*

189 *Solo terrore ruant*] Ne minor scilicet sit Alexandro Magno Stilicho; de quo Historici consentiunt solo terrore nominis gentes multas subegisse.

Classica Francis Intulimus] Merito hos nominat, quos Fama ferebat tantæ magnitudinis animi, uti nihil metuerent, nisi ne cælum quandoque irrueret. *Barth.*

191 *Contudimus*] Ad repetita cum his nationibus bella alludit. Non enim semel vinci potuerunt populi tam bellicosi. *Idem.*

192 *Ante tubam*] Congressum, conflictum. *Idem.*

193 *Cedant, Druse, tui*] Drusi res obscuriores, deletis, insigni damno posteritatis, XX. libris Plinii de Bellis Germanicis. Eutropius, lib. VIII. 'Trajanus Rempublicam ita administravit, ut omnibus principibus merito præferatur. Gloriam tamen militarem civilitate et moderatione superavit.' *Idem.*

195 *Transcurrens egit Stilicho*] Aliorsum velut properans.

Totidemque diebus] Strenuitas felix, magna parvo tempore exsequi. *Barth.*

196 *Potuistis*] Summum laborem denotat hoc verbum. IV. Cons. Hon. 'Quod longis alii bellis potuere mereri.' *Idem.*

197 *Solus*] Distinctionem colloca ab hac voce. *Idem.*

199 *Ad bifidos tractus*] Ubi in duos alveos Rhenus scinditur. *Idem.*

200 *Fulmineum*] Rapidissimum. *Idem.*

Fulmineum perstrinxit iter] *Flumineum* frustra alii. Infra: 'Barbara fulmineo secuit tentoria cursu.' Ita et 'fulmineum tigris cursum,' Silius, lib. XII. dixit. Duo etiam codices, *præstrinxit*: quod magis placet. *D. Heins.*

201 *Pax a fonte profecta, &c.*] Divine dictum. *Barth.*

203 *Crinigero*] Gentibus his coma fere, ut dicere solitum nobis, pro patrimonio erat; certe maximi æstimata. *Idem.*

205 *Paruerant*] *Paruerint* meliores libri an *Paruerunt*? de quo infra. *D. Heins.*

206 *Lintribus*] Ne moram facerent naves exspectando. Amnis κατ' ἐξοχὴν Rhenus. *Barth.*

208 *Fidelem*] Servantem promissa. *Idem.*

210 *Otia vendere semper*] Principes quidem ad emendam pacem sæpius compulerant. *Idem.*

213 *Revincti*] Non aliter ac si triumphentur. *Idem.*

215 *Fontesque interjacet Istri*] Non *fontemque* in scriptis.

216 *Servitio Boreas*] Ambros. optimæ notæ *Servit io.* bene. Mox *conficis* pro *perficis* Oxon. ut præfat. lib. II. in Eutrop. 'Confecit sævum littera Martis opus.'

219 *Luna nuper*] Rem incredibilem ob temporis brevitatem, tam eo certe assignato pene est ut credibilem faciat. *Barth.*

221 *Cornibus infractis*] Obstinatione populorum Rheni accolarum. *Idem.*

223 *In falcem curvent gladios*] *Cuneent* excerpta Pomponii Læti. Forte *cudant*, vel *lunent*: 'sic lunare arcum' apud Nasonem in Amoribus pro curvare. *Lunata Harpe*, Persei gladius apud eundem Nasonem et Lucanum. prim. Vatican. aliique complures *Sycambrus curvet*, scripto τῷ *Sycambrus*

per y. In Oiseliano *Sigambrus.* D. Heins.

224 *Cum videat ripas*] Rhenum utrimque Romanis moribus cultum indicare cupit. *Barth.*

225 *Non indignante Cayco*] Tres *Cherucho:* duo *Caucho* cum primo Vaticano: alii duo *Chauco.* Legendum *Cauco* alibi monuimus. Cauci enim frequenter Belgas invadebant. Spartianus in Didio Juliano: 'Inde Belgicam sancte ac diu rexit. Ibi Cauchis Germaniæ populis, qui Albim accolebant, erumpentibus restitit.' *D. Heins.*

226 *Mediumque ingressa per Albim*] Tam profundam stabilitamque pacem dicit his populis indultam, ut per medium etiam flumen, qua illud profundissimum, vacaverit nationi alteri in alterius pascua pecua sua agere. *Barth.*

227 *Gallica Francorum*] Vides clarissime hic quam hi populi, hæ regiones, fuerint omnino tum diversæ. *Idem.*

229 *Lucos*] Hercyniorum Lucorum meminit Seneca Medea: 'Lucis Suevi nobiles Hercyniis.' *Idem.*

230 *Religione truces*] Horrendos, cum horrore visendos. *Idem.*

233 *Victorique favent*] Mente simul et corpore devicti. Alibi: 'non est victoria major Quam quæ confessos animo quoque subjugat hostes.' *Idem.*

234 *Alemania*] Totam Barbariam et Danubii et Rheni accolam dicere videtur. Non habuit olim certam gentis significationem hæc vox, dici enim non potest quam varie diverseque ea utantur scriptores. Pro diversis gentibus, et totis ejus oræ tractibus. *Idem.*

236 *Provincia missos*] Hæc corruptissime hactenus legebantur. *Mysos* quidam; frustra. Pro *fallax* sequenti versu recte codices nonnulli *fasces:* quomodo et prim. Vatic. Mox perperam *Quos dederis servat* vel *feriat* vel *servet* vulgati et scripti; quidam etiam *acies;* quod Raphelengius secutus. Proxime veram lectionem, quæ tertio Vaticano Codici, Florentino S. Marci, secundo Mediceo, ac Oiseliano, in quibus *acie nec jam pulsare rebelles*, debetur. Simili sensu IV. Cons. Hon. 'Non hostes victore cadunt, sed judice sontes.' Lib. II. in Eutrop. 'Non duce frangendas jactat, sed judice, vires.' Ultima syllaba τοῦ *dederis* producebatur nonnunquam: nam et *dederitis* dicebant. Ovid. 'vitam dederitis in undis.' Adeantur, quæ notamus ad Nasonem Artis Amat. I. 447. *D. Heins.*

237 *Quam Francia, &c.*] Ergo Franci Reges a Stilichone accipiunt. Magnam vero curam injiciebant Romanis, licet parva manu: quos ni paulo ante Arbogastes, itidem Francus, sed patriæ hostis, diversis præliis debilitasset, non adeo facile Rheni ripas deseruissent. *Claver.*

241 *Marcomeres Sonnoque docent*] Nota tunc vocabula Regum Francicorum.

Marcomeres Sonnoque docent] Sic pr. Vaticanus cum aliis nonnullis; atque ita Raphelengius: nisi quod ille *docet.* Lucensis *Marcomares Sunnoque.* Gyrald. aliique complures *Marcomanes:* quidam *Somnoque, Summoque, Suenoque, Suevusque,* et similia. Scaliger in ora libri sui *Marcomirus.* Cum his Valentiniano res fuisse videtur. Chronicon Altissiodurense: 'Egressi inde Marcomiro, Summone, et Genebaudo ducibus, venerunt et habitaverunt circa ripam Rheni in confinio Germaniæ et Alemanniæ. Quos cum multis idem Valentinianus præliis attentasset, nec vincere potuisset, Francos, id est, feroces, appellavit.' Plura ad rem congessit Barthius. *D. Heins.*

Hetruscum Pertulit exsilium] Sua fide isthæc narrat. Omnino tamen aliquid veri inest. Nam et ad pacta adactos Reges illos, Francorum Historiæ affirmant. *Barth.*

244 *Res avidi conscire novas*] Imo *concire;* atque ita primus Petavianus: sic 'concire seditiones' Livio. Plauto 'concire lites et turbas.' *D. Heins.*

245 *Scelerumque cupidine fratres*] Non minus, ait, quam Natura. Hinc enim concludi debet fratres fuisse hos sive Reges, sive, ut Sulpitius Alexander appellat, Regales: quæ et caussa est quod junctim fere ubique a scriptoribus ponantur. *Fratres*, pares per omnia. *Barth.*

246 *Arctos*] Septentrionales, Occidentalesque populos. *Idem.*

248 *Moverat amens*] Non *omnes* octodecim ex nostris. *D. Heins.*

251 *Cynies*] Flumen Libyæ. *Barth.*

252 *Triton*] Vide Plinium, l. v. c. 9. *Idem.*

Et Gyr notissimus amnis] Alii, *Gil*, *Ger*, *Gis:* nec opus virorum doctorum conjecturis. Γεὶρ est Ptolemæo et Γεῖρα civitas ad hunc fluvium sita. Paulo etiam post *Nuba* pro *Juba* membranæ meliores; ut aliis jam monitum: apud Silium sæpe nomen idem corruptum. Νοῦβαι Græcis hic populus. *D. Heins.*

Gir] Sidonius, Panegyrico Aviti: 'Indorum Ganges, Colchorum Phasis, Araxes Armeniæ, Gir Æthiopum, Tanaisque Getarum.' Vides ab hoc notissimis amnibus adscribi. Facile vero Æthiopum notissimus, cum cæteri plerique minus noti forent, et commercia pene nulla. *Barthius.*

254 *Nuba*] Nomen populi ejus tractus. Stephanus: Νοῦβαι ἔθνος Λιβύης παρὰ Νείλῳ. *Idem.*

257 *Stipantur Numidæ campis*] *Campi* legendum vel sine libris; nisi quod eam conjecturam a primo tertioque Vaticanis ac aliis duobus aut tribus codicibus confirmatam offendi. Sic *stipare fora* auctor Panegyrici ad Pisonem: 'Olim turba vias impleverat agmine denso; Ardua nunc eadem stipat fora.' *Numidæ campi*, ut *Numidæ leones* apud Ovidium, lib. II. Art. Am. in antiquis codicibus: 'Obsequium tigresque domat Numidasque leones.' Sic *Pœnus aër* nostro paulo post, et *Pœna vis* Silio lib. VI. 'nubes subito cum densa Laconum Saxosis latebris intento ad prælia circum Funditur, et Pœna insurgit vis sæva virorum:' ita locus ille ex veteri libro legendus. Mox dicet, *Cur usque ad Pœnos miseram fugis?* ubi et perperam vulgo *pœnas*. D. Heins.

Stant] Obducuntur. *Barth.*

259 *Virga*] Bello Gildonico, de iisdem populis: 'sonipes ignarus habenæ Virga regit.' *Idem.*

263 *Splendent viperea*] Isingr. Lucens. prim. et tert. Vatican. nec pauci alii cum Aldo *Pendent*. Epithal. Palladii: 'Pendentes placido suspirant igne pharetræ.' Stat. Theb. VII. 'Pendentesque sonant aurata lynce pharetræ.' *D. Heins.*

Viperea] De prægrandium viperarum pellibus. Quod autem jaculis aërem obtexi dicit, sæpe legitur apud scriptores. Lucanus, lib. II. 'cæca telorum in nube.' Lib. III. 'Emissaque tela Aëra texerunt.' *Barth.*

264 *Simois*] Nobilis olim amnis Phrygiæ, nunc vix rivus. *Barth.*

269 *Fervidus Austrum*] Nil temere mutem; malim tamen *perfidus:* agit de rebellibus. *D. Heins.*

271 *His ille*] Arcadianis partibus Gildo. Pietatem inter fratres dicit. *Barth.*

273 *Fallax legitimam, &c.*] Hic notatur Gildo, qui regnum Africæ præsumpserit, quia sane fuit locuples in illa regione, ita ut ejus patrimonium Codice Th. sit nobilitatum. *Claver.*

Legitimam] Velut ad Arcadii partes Africæ regnum pertineret. Hoc colore, ait, sumserat arma Gildo, interim suas res agens.

Umbram] Speciem, Colorem. *Barthius.*

274 *Geminum bellum*] Rufini dolos dicit, Eutropii, &c. Sed potius Arcadium ob Africam Honorium im-

pugnaturum. *Barth.*

Geminum] Distinguit duo bella surgentia contra Occidentem: quorum alterum apertum fuit, ut Libycum; alterum vero tacitum, ut Orientale. pudebat enim fratrem fratri civile bellum indicere. *Claver.*

279 *Fames obsederat Urbem*] Attinebat enim frumentationem Africanam Gildo, nec classes Libycæ populo Romano subveniebant. *Barth.*

281 *Tacitum*] Occultum. Affectiones autem tacitæ periculosiores. *Idem.*

282 *Laterumque alternis ictibus anceps*] Placuit hæc Raphelengio lectio, quam Aldus et scripti quidam agnoscunt: alii *Latiumque*; etiam non male, quod Barthio curis secundis probatum; quidam *lacerumque*, quod verum puto. Infra l. II. 'te sospite fas est Vexatum laceri corpus juvenescere regni.' Mox *minacia fata* non *minantia* Pricæanus. *D. Heins.*

285 *Eventusque sibi latura*] Sibi ipsi virtute viam fecisse dicit Heroëm suum. *Barth.*

287 *Vexat Orion*] Non *versat* decem scripti. Prudent. Cathem. Hymno VIII. 'Increpas ventum furentem, quod procellis tristibus Vertat æquor fundo ab imo, vexet et vagam ratem.' Vide notas l. I. in Rufin. vs. 65. *D. Heins.*

288 *Clavi flexu*] Gubernaculi, quo flectitur navigium. *Barth.*

292 *Noxia furto*] Clam agebant, Claudiani sensu, hac Aulici Orientis, uti dolo interverterent Africa Honorium, eamque in sese transferrent. *Barth.*

293 *Pretio manus inflammata*] Eorum qui Epistolas et Edicta nomine Arcadii componebant. De Edictis supra: 'illinc Edicta meabant Corruptura Duces.' Tale quod armis abscedere, militem relinquere cogit Stilichonem, II. in Rufinum. *Idem.*

Lateret] *Laterent* prima ed. bene. *D. Heins.*

295 *Responsa quod ardua semper Eois dederis*] Imo contra ita magnanimitate sua utebatur Stilicho, certe ipso fine ut Arcadii Imperium Honoriano subderet, certe omnibus illius ducibus, fortior, melior, felicior. Vide Zosimum. Quod innuit Claudianus, neminem scilicet ejus temporis Stilichone Procerum auro minus fuisse obnoxium, quo nemini tamen non vendebantur dignitates. *Barth.*

301 *Inveniens animo*] Animus laudatur ob promptitudinem et dexteritatem inveniendi.

Animo quæ mente gerenda] Distinctio nota inter animum, animam, et mentem. Claudianus noster animum inventioni, mentem judicio assignat: 'Anima vitæ est, animus consilii.' Hinc cum totam vim interni hominis dicere voluerunt, mentem animi dixerunt scriptores. *Barth.*

Mente gerenda] Sine hac enim, ratione scilicet judicioque, omnia cæca sunt. *Idem.*

302 *Manu*] Opere ipso, strenuitate.

Dictare paratus] Promtus, expeditus. Quod in Cæsare ad prodigium usque laudatur. *Barth.*

303 *Quæ brachia centum, Quis Briareus*] *Non brachia centum, Non Briareus*, Gyrald. Vatican. aliique nonnulli: patem etiam *humero crescente* non *numero*, at apud Ovid. in Amor. 'Ante meos humeris vellem cecidisse lacertos.' *D. Heins.*

304 *Briareus*] Centimanus. *Barth.*

305 *Confligere*] Eas devincere legitimo velut certamine. *Idem.*

308 *Quæ fruges vel bella*] Mutatis nimirum oneribus. Fruges venturæ erant in Italiam; inde militem in Africam. τὸ *vel* etiam *et* designare potest, cum de duplici Classe loquatur.

Tumultum] Turbas, seditionem. Intelligit dissidium Arcadii et Honorianarum partium. *Barth.*

309 *Romæ famem*] Tot capitum scilicet penuriæ prospicere. *Idem.*

Quot nube soporis] Multi ex libris *nubis apertæ:* mendose: scribendum videtur *nube sopora:* sic *noctem soporam* Virgil. Lucan. et Statius dixerunt. Prudent. Cathem. ex veterrimo codice: 'Auferte clamat lectulos Ægros, soporos, desides.' *D. Heins.*

310 *Immunes oculi*] Vigilantiam commendat Stilichonis. *Barth.*

312 *Fama canit*] Alto sono, Fabulæ notissimo.

Lumine, cinctum] Lege cum prim. Vatic. et priore Moreti, *centum Corporis excubiis:* neque aliter Helmæstadiensis. *D. Heins.*

Cinctum] Undique obsessum. Ovidius: 'Centum luminibus cinctum caput Argus habebat,' &c. *Barth.*

313 *Corporis excubiis*] Non animi, ut Stilicho servavit Rempublicam. *Idem.*

316 *Emicuit*] Sic Isingrin. et tres ex nostris; quod et Raphelengius secutus, et Barthius curis secundis probavit. Vulgo *enituit;* minus bene. Mox perperam idem Raphelengius *sub vomere,* prava distinctione deceptus, ut Barthio jam deprehensum: *dilectu* etiam pro *delectu,* ut apud alios quoque auctores antiquissimi codices. Denique *conceptas* pro *concepto* multi veteres: sed vulgatum non est temere mutandum. Sic Idyllio Phœnicis: 'Hic neque concepto fœtu, nec semine surgit.' *Concepta* etiam a manu prima primus Vaticanus. *D. Heins.*

Senio] Senium de detrimento rerum dixisse omnium probat Nonius. *Barth.*

327 *Censeret bella Senatus*] *Censerent* codex Rottendorphianus. *D. Heins.*

329 *Ducibus mandarent prælia Patres*] Patres censerent bellandum, et hostem declararent, in quem arma forent sumenda. *Barth.*

330 *Decretoque togæ*] Curiæ Romanæ, Senatus. Illud Ciceronianum verum fuisse dixeris: 'Cedant arma togæ.' *Idem.*

331 *Remeasse fatemur*] Sic prior Moreti: vulgo *rediisse.* Gyrald. et Lucens. *Romuleæ leges rediere.* D. Heins.

332 *Procerum jussis famulantia cernimus arma*] Reverentiam Patrum laudat in Stilichone. *Barth.*

333 *Junctis transmittere signis*] Sic conjeceram, cum id mox confirmatum a Regio libro animadverti. Vulgo *cunctis.* Vid. Cons. Olybrii, vs. 231. *D. Heins.*

334 *Maniplis*] Quid manipulus, et unde dictus, habes apud Vegetium. *Barth.*

335 *Consilio*] Prudentia, Judicio. Sic nullo consilio agere, temere omnia administrare valet.

Stetit] Coërcita, alioquin ruitura in hostem recta. *Barth.*

Consilio stetit ira minor] *Ira ruens* primus Vatican. cum duodecim scriptis: ut apud Horat. 'Vis consili expers mole ruit sua.' *D. Heins.*

336 *Te duce*] Audito tuo rebellibus fatali nomine. *Barth.*

Te duce, suscepto] *Suspecto* Isingrin. prim. Vatic. et tredecim alii: bene: hoc est, ne magnus ille apparatus suspectus esset. *D. Heins.*

339 *Solatia mortis*] Ultionis aliquid; damnum contra hosti illatum, quod genus mortis jam certi pro ejus solatio habebant. *Barth.*

340 *Res mira relatu*] Prior Moreti, *res digna relatu, Ne timeare, caves;* et pro *profuit* idem *contulit.* IV. Cons. Honor. 'vitam tibi contulit idem Imperiumque dies.' *D. Heins.*

341 *Ne timeare times*] Pacatus Panegyrico: 'Quo quidem tuus maxime exercitus gaudebat, cum se ultro videret lacessi, qui nihil magis timuerat quam timeri.' Stilicho autem metuebat, ne nimio metu virtutis suæ hostem noxium amitteret. *Barth.*

Ne timeare times] Inde Sidonius de rege Gothorum, 'Timet timeri,' inquit. Tacitus plane ad rem: 'nihil æque cavebatur, quam ne bellum metu eluderet.' Pacatus: 'Tuus exer-

citus nihil magis timebat, quam timeri.' *Claver.*

342 *Fiducia*] In arma sua. Qui, si initio statim perculsus fuisset, tot nobilissimas civitates in solatium cladis suæ perdidisset. *Barth.*

345 *Spe captus inani*] Tanquam metueretur a Stilichone, qui obrui poterat, nisi sic periturus cum damno Reipublicæ. *Idem.*

350 *Solibus effœtos*] Africani caloris impatientes: cum primum isthuc trajecerint, inquiebat Barbarus, robur omne ipsa aëris vehementia et Solis inadsueto calore amittent, tum eos ego pulvere turmarum mearum enecabo. *Effœtus*, exsuccus. Virgilius, lib. v. 'frigentque effœtæ in corpore vires.' *Idem.*

Solibus effœtos mersurus pulvere Gallos] Malim, *Solibus effœto pulvere.* D. Heins.

351 *Geminata venenis Vulnera*] Mos gentium versus eas plagas spicula veneno linere, duplici morte, ut loquuntur Poëtæ. *Barth.*

355 *Intorquet Garamas*] *Jam torquet* scripti, paucis exceptis. *D. Heins.*

Fugaces Autololes] Populi Mauritaniæ, ut et Mazacum natio. *Barth.*

356 *Autololes*] Gyrald. *Audolopes.* Lucens. aliique multi *Autolopes:* alii aliter. Ambros. optimæ notæ *Autolales:* quod cum Solino et Plinio convenit, quibus *Autololæ* dicuntur; ut pateat mendum esse in Ptolemæi codicibus, et αὐτολάλαι pro αὐτολάται scribendum. Deinde *Mazax* meliores libri: quomodo etiam Suetonius ac Lucanus, in Cunegetico Gratius; alii *Matax*, vel *Mazas* vel *Mazar.* Pro *projecit* duo Medicei *projectat:* unus Ambr. *pavidum projectat:* eleganter. Lucani illa respiciebat, lib. IV. 'tremulum cum torsit missile Mazax.' *D. Heins.*

358 *Lembo*] Minuto navigio. *Barth.*

359 *Merito*] Quia illic pœnas dedit. Quid Gildone revera factum est incertum. Claudianus hic expresse scribit pœna ordinaria exceptum, passum prius ludibria populi.

Tabraca] Urbs Libyæ. *Barth.*

361 *Lætæ jurgia plebis*] Ludibria ante mortem; cum traduceretur spectandus velut in triumpho. *Idem.*

362 *Fracturumque reos*] Multi *Perfractumque:* duo *Perfunctumque.* Forte *Frangendumque.* D. Heins.

363 *Nil tribuat fortuna sibi*] Alias utramque paginam faciens. Laudantur ergo summe, qui virtute sua omnia fecisse dicuntur, exclusa illa gubernatrice omnium. *Barth.*

Sit prospera semper] Lego *sic.* D. Heins.

365 *Alea*] Belli. Non, ait, uno ictui Fortunæ umquam omnia credidimus. *Barth.*

368 *Dux major*] Ipse videlicet Stilicho. *Idem.*

369 *Optatior*] De omnibus suis ita loquitur. *Idem.*

373 *Hi propagandi ruerent*] Ita plerique scripti: alii cum editis *ruerant.* Puto *ruerunt:* quod et Barthio videbatur, ex veteris libri auctoritate: sic apud Virgil. 'tulerunt fastidia menses,' et sæpe alibi; de quo notis ad Ovidium; qui multis in locis pari modo corruptus. *D. Heins.*

374 *Stabat Romana*] Consistebat. Romam autem et Italiam fame conficere poterat Gildo. *Barth.*

Tempora tuto] Lege *tutas* cum tribus scriptis: quinque alii *tutæ moræ:* ut hiatus relinquatur: qua in re multus Virgilius. *D. Heins.*

375 *Vincere tarde*] Livius: 'Si tu occasionis momento, cujus prætervolat opportunitas, cunctatus paululum fueris, nequicquam mox omissam querare.' *Claver.*

376 *Vinci pene fuit*] Acute rem in acie versantem insinuat. *Barth.*

377 *Supplicium deforme*] *Famem,* miserrimum genus mortis. *Idem.*

378 *Et tantum Libyam*] *Tanto,* et mox *quanto,* Scaliger: confirmat liber

Patavinus. *D. Heins.*

382 *Lentum caneret Fabium*] Cunctatorem. *Canere* Famæ est. Supra: 'Argum Fama canit centeno lumine cinctum.'

Jure peremto] Romanis moribus, barbarie inducta. In illis ponit omne jus. *Barth.*

383 *Famula Carthagine*] Subdita ea urbe servitium Romæ auguratur: non fefellit hominem prudentissimum augurium, ut tempora mox sequentia, Vandalis ea potitis, et inde Roma devastata, contestantur. *Idem.*

384 *Adorea*] Victoria. *Idem.*

XXII.

IN I. CONS. STILICHONIS LIB. II.

1 *Qualibus urbem*] Veteres plerique *orbem*. Infra: 'si non, ut ductor, ab orbe Quem regit, accipiat saltem cognatus ab aula.' *D. Heins.*

Qualibus Urbem] Aliquoties alibi utrumque Imperium Stilichonis curæ a Theodosio commissum celebravit. Urbis frænatio Præfectum ejus deceat, non Patrem Imperii, Principumque moderatorem. *Barth.*

2 *Moribus*] Pacis virtutes omnes intellige.

Metuendus amore] Amori mixto metu: quæ duo juncta venerationem faciunt. *Barth.*

3 *Actore*] Quo medio, intercessore, negotii gestore. *Actor*, qui gerit, offert, impetrat, conficit rem alterius suove nomine. Nolentem enim recusantemque Consulatum subiisse Stilichonem videri vult. *Idem.*

Auctore rogantes] Frustra Raphelengius *rogante;* et mox *temperet* pro *temperat* contra scriptos: frustra etiam Barthius, qui *actore* cum mendosis codicibus amplectitur, eamque vocem ter Statio reddendam opinatur, cum nihil istis locis sit mutandum. Sic *vulneris auctor* et *teli auctor*, *auctor pugnæ*, et similia passim apud Nasonem occurrunt. *D. Heins.*

4 *Suum annum*] Nomine suo signatum. *Anni* enim sunt Consulum. *Barth.*

5 *Fidibus remissis*] Intentus enim sonus bellicarum laudum. Pacatæ res breviore gyro, ut Papinius loquitur, absolvuntur.

Musa] Filia Mnemosynes. *Barth.*

Musa remissis] *Diva* unus Med. ut Musa intelligatur; et tum *incipias* malim. *D. Heins.*

6 *Custos Clementia mundi*] Hac enim moderante omnia constant, ne ardore, frigore, vi, violentia, pessum eant. *Barth.*

7 *Jovis zonam*] Summa enim Potestas, a qua dependent omnia, omnesque cæteræ, necesse est sit tranquilla, placida, pace divina et inturbabili omnia moderans. Jupiter autem consensu omnium est illa suprema, omnia moderans, gubernansque, potestas, quo nihil tranquillius, clementius; unde nomen habet. Itaque Jovis Sidus Clementiæ adscribitur a Poetis proprium, quod servat, custodit, supremo suo numine, omnia.

Incoluit zonam] Inde velut nunc in pectus Stilichonis translata. *Barth.*

8 *Frigoris et flammæ medium*] *Medio* prim. Vatic. a manu prima; quomodo et alii plurimi cum Aldina editione. *D. Heins.*

Maxima natu] Imo æterna ideo, quia citra eam nulla temperies; sine temperie, nulla progeneratio; sine progeneratione nullum exordium, Theologia quidem Poëtarum, qui ex elementorum contemperie et partibus mundi Deos etiam suos oriundos scripserunt. *Barth.*

9 *Chaos Clementia solvit*] Materiam confusam rerum dicit, quam digesserit et explicaverit Clementia, ut alludunt literas veritatis Poëtæ fabulatores. *Idem.*

10 *Congeriem*] Indigestam.

Materiem rudem] Impolitam. Virgilius, lib. IX. ‘rudem nodis et cortice crudo Hastam.’

Congeriem miserata rudem] *Partita* Regius. *D. Heins.*

Vultu sereno] Placido, divino. Vultum autem Serenum et Serenificum Diis tribuunt omnes Poëtæ suis. *Barth.*

11 *Discussis tenebris*] Lux enim prima nascentium fuit, unde rerum formæ paruere.

Secula] Tempora, in quibus sunt vivuntque omnia. Potest vitam omnium animantium hominumque hac voce intelligere. *Barth.*

12 *Pro templis*] Divina Philosophia Deum immortalem habere non alibi sedem, non alibi domicilium, ipso dignum, quam apud mentem hominis, ipsi videlicet dignitate proximam. Laudantur ita summi Heroës, ut hic Stilicho, qui virtutes in animo suo fixas firmasque habent, ut ingenita humanitas Principibus habetur.

Thure calentibus] Perpetuo et ubere numinis cultu. *Barth.*

14 *Pœnis hominum*] Sævitiam scitissime ipsis penetralibus Heroïs sui avertit, indignum testatus gaudere sanguine, et pœnis delectari tantarum rerum effectorem. Clementia tamen sic erit restringenda cordato principi, ne impunita scelera crescant.

Sanguine pasci Turpe ferumque putes] Panegyr. Manlii: ‘Qui fruitur pœna, ferus est.’ Feritas enim speciatim appellatur hoc vitium, &c. Verbum *pasci* voluptatem hanc feritatis ingerit, quod delectari animum indicat. *Barth.*

15 *Ferrum Marte cruentum, Siccum pace*] *Siccum pace*, hoc est, adeo sis pacificus extra bellum, ut non sentiat, nesciat omnino, sanguinem mucro tuus, aut gladius. Tingas ensem sanguine hostium, civium cruore siccum serves. *Idem.*

16 *Siccum pace premas*] *Sic cum* male sejunctim ante legebatur. Infra lib. III. ‘Maneant clausis nunc sicca pharetris Spicula.’ Statius, Theb. VIII. ‘Stat medius campis etiamnum cuspide sicca.’ Ita et ‘sicci sanguine dentes’ apud Silium, l. VII., et l. VIII. ‘cæde sine ulla Insolitum sibi bella geri, siccasque cruoris Inter tela sui Mavortis hebescere dextras.’ Sic conjecimus: nam vetus liber *cruori*. Vulgo *cruore*, et *siti Mavortis*. *Sicca mors* Juvenali, Sat. X. ‘Ad generum Cereris sine cæde et sanguine pauci Descendunt reges, et sicca morte tyranni.’ Ita ex Servio legendum; non, *sine vulnere*, quod alterius glossema; *sine sanguine*, ἀναιμωτὶ, Homero et Oppiano. Cæterum in primo Vaticano et aliis decem, *siccum pace feras*, non *premas;* quod arridet præ altera lectione: nam *premere ferrum Marte cruentum* minus concinne dixerit. *D. Heins.*

Infensus] Tacite eos odio habens, nec facile placabilis. Quomodo qui persequitur aliquem, certe materiam alendis odiis præstat. *Barth.*

17 *Ultro Ignovisse volis*] Etiam non rogatus. Ut potius tibi sit ultro ignoscere etiam merenti, quam stricte ulcisci crimina. Ita Cicero se ignoscendi caussas quæsivisse, cum in alis

quem animadvertendum foret, affirmat. *Barth.*

18 *Ocius*] Promtius. *Idem.*

19 *Implacabilis*] Crimen a Stilichone removét, quod in Achille reprehendunt Græci ejus Laudatores: stolide scilicet eum fecisse, qui aliis suaderet avertendæ Deorum Iræ nihil non facere, cum suæ ipse fræna imponere nesciat. *Idem.*

20 *Obvia prosternas*] Est illud: 'Parcere subjectis et debellare superbos.'

Prostrataque more leonum Despicias] Pulcherrime Seneca, I. 5. de Clementia: 'Magni est animi proprium, placidum esse, tranquillumque; et injurias atque offensiones semper despicere. Muliebre est furere in ira. Ferarum vero, nec generosarum quidem, præmordere, et urgere projectos. Elephantes Leonesque transeunt, quæ impulerunt. Ignobilis bestiæ pertinacia est. Non decet Regem sæva, nec inexorabilis ira.' *Barth.*

21 *Alacres tauros*] Resistendi promtos.

Sternere] Speciatim id verbi robori summo ferarum adscribitur. *Barth.*

Ardent qui frangere tauros] Ita scripti fere omnes. Gyrald. et Palat. *cum frangere*, Male vulgo *cum sternere.* III. Cons. Honor. 'Magnaque taurorum fracturæ colla Britannæ.' τὸ ἄγειν Homericum expressit. Iliad. E. Ὡς δὲ λέων ἐν βουσὶ θορὼν ἐξ αὐχένα ἄξει Πόρτιος ἠὲ βοὸς ξύλοχον καταβοσκομενάων. Iliad. Λ. Τῆς δ' ἐξ αὐχέν' ἔαξε λαβὼν κρατεροῖσιν ὀδοῦσι· qui versus et alibi apud illum occurrit. Homericam phrasin Statius quoque expressit Theb. v. 'Massylo frangi stupuere sub hoste juvencæ.' Lib. XI. 'Armenti reges magno leo fregit hiatu.' Val. Flaccus, lib. II. 'Qualiter implevit gemitu cum taurus acerbo Avia, frangentem morsu super alta leonem Terga ferens.' Pro *ardent* etiam *audent* vel *gaudent* scripti nonnulli frustra. Lib. I. in Rufin. 'Romanas ardet prosternere vires:' quæ vera lectio: atque ita noster, Statius, alii passim. *D. Heins.*

22 *Hac ipse magistra Das veniam victis*] *Iste* prim. Vatic. a manu prima: quæ scriptura et in aliis multis exstat. Forte *hac sponte magistra Das veniam.* Idem.

23 *Das veniam victis*] Non ultra prælia sæviens, idem enim odiis et armis terminus. *Barth.*

Hac exhortante calores] *Exorante* undecim libri: vere. In primo Vaticano a manu prima *exorare.* Epigr. de Apono: 'Parcarumque colos exoratura severas.' Silius, l. XI. 'nigroque undantia pectora felle Tandem tot titulis totque exorata tropæis Infelix muta.' Quomodo eleganter Codex Modii. Dausqueius solens facit, qui obloquatur. *D. Heins.*

24 *Quæ numquam nocitura timentur Jurgia*] Jurgiorum ait eam esse naturam ut timeantur, licet nocitura non sint. Quæ res in Principe viro verissima est; tremunt enim omnia eo vel leviter commoto, ne dum in irata verba prorumpente. Dicit sola auctoritate aut majestate cohibere litigia, et officio suo homines adtinere Stilichonem, nec in quemquam calore iracundiæ, aut verbis gravibus commoveri. *Barth.*

26 *Ætherii patris*] A Jove enim Reges. *Idem.*

27 *Concutiens tonitru*] Pulchre Statius de Domitiano: 'Venturi fulminis ictu Horrentem, tonitru tantum tenuique procella Contentus monuisse fuit.' *Claver.*

30 *Divæ germana Fides*] Fides et Clementia germanæ sorores, primæ virtutum pectus Heroicum habitantium, ut crudelitas nulla timeatur, quia constet, propositi fideique tenacem Principem, nusquam utrimque remittere. *Barth.*

Eademque sorori] Sic in ora libri sui magnus Scaliger, quod secutus Raphelengius; nec aliter octo scripti: hoc est, eadem cum sorore. Vulgo

Sororis. Ovid. lib. I. Amor. El. 4. ' Vir tuus est epulas nobis aditurus easdem:' quæ vera lectio; non *nobiscum.* Horat. ' Invitum qui servat, idem facit occidenti:' hoc est, idem quod occidens facit. *D. Heins.*

32 *Inserit*] Imperium velut habens omnium tuorum actuum et negotiorum. Placiditatem Numinis constantissimi notat hoc verbum. Fidem omnia humana negotia regere late demonstrat Arnobius, lib. II. contra Nationes.

Nullo livescere fuco] *Alba* quippe *fides,* albaque ejus indumenta. *Barth.*

33 *Numquam falsa loqui*] Mentiri enim Injustitiæ est. *Idem.*

34 *Odisse*] Præstat renunciare amicitiam more majorum, et exemplo Germanici, ut est apud Suet. Honestius vero est offendere, quam odisse, clanculum scilicet: vide Tacitum. *Claver.*

Virus in alto] Sic vocant omnem dolum optimi Scriptores. *Barth.*

35 *Prætendere fraudi*] Sic Gyrald. cum Farnesiano: ut mox, ' Prætendens proprio nomen regale furori.' Aldus et scripti plerique *præmittere:* quinque *promittere:* duo *committere.* D. Heins.

36 *Certum*] Quo viso de mente possis esse securus. *Barth.*

37 *Prodesse remittit*] Sensus sit: Fides permittit clam prodesse hominibus, sævire autem et explere tecte odia, non itidem. *Remittit* sit, permittit. *Idem.*

38 *Amicitias firmat*] Vincula mox agnoscit. Sic de Fide Publius: ' Amicitiæ coagulum unicum est Fides.' *Idem.*

Hæc et amicitias longo post tempore firmat] Ita scripti plerique: nisi quod in primo Vaticano, *plus tempore firmat;* omnino elegantius: quam scripturam unus Petavianus, Bononiensis, et uterque Oxoniensis agnoscunt. *D. Heins.*

39 *Ligat*] Amici animis velut colligati, invicemque connexi; ut vinculis tota ea res apprime bene comparetur. *Barth.*

40 *Ingenium parvæ*] Sic bene cum scriptis Raphel. et Barthius. *D. Heins.*

Strepitu noxæ] Errore aliquo, aut culpa leviuscula. *Barth.*

41 *Fastidire priorem*] Vetus est: Amicos parans novos, ne obliviscare veterum. *Idem.*

42 *Allicitur veniente novo*] Locus corruptus. Gyraldinus cum tribus Mediceis et secundo Vaticano *Illicitum.* Puto, *Fit licitum.* Lucensis, cum prim. et tertio Vaticanis, Oiseliano, et novem aliis, *Illicitur;* unde olim *Ilicet adveniente* conjectabam: septem *Allicitum;* quomodo et prim. Vatican. pro diversa lectione: undecim *Illicite:* tres *Allectum;* quod Scaliger probare visus: unus *Illectum:* prior Moreti, *Allicitus:* fuit cum et *Neglectum* vel etiam *Ejectum* reponi debere opinarer. Infra, ' neque enim neglectas pace cohortes Tum ditas, cum bella fremunt.' *D. Heins.*

Benefacta tenere] Quæ ab aliis scilicet in te fuerint collata. *Barth.*

44 *Laborat*] *Laboras* scripti nonnulli. Forte *laborans.* D. Heins.

46 *Fovet absentes*] Impervio calumniæ et delationi pectore. *Barth.*

47 *Nullis avidam rumoribus*] Et hoc Principi dictum sit. Civiles rumores inquirere, et secundum fidem amicitiæ alterum alteri privatorum narrare convenit. *Idem.*

Avidam rumoribus] Mæcenas apud Dionem: οὐ χρὴ πᾶσιν τοῖς λεγομένοις πιστεύειν· ' nam quis innocens erit, si accusasse sufficiet?' ait ille apud Ammian. *Claver.*

48 *Pandit et ignarum*] *Ut* Raphelengius bene cum scriptis. *D. Heins.*

Ignarum numquam læsura] More tyrannorum, quibus jussi duci, nihil minus exspectantes. Non autem delationes aut rumores captari a Stilichone dicit, quoniam ille animi minime habeat indemnatum inauditum-

que quempiam interimere. *Barth.*

49 *Insidiosa murmura*] Delatorum. Adsentatores ideo fugiendos monet Sosicrates apud Rutilium Lupum, quod id genus hominum primo loco insidietur iis quos coluerit antea, cum primum Fortuna rotam verterit. *Idem.*

50 *Nec vivis annexus amor*] Libri quidam *innexus, anixus, obnixus.* Putean. *amplexus.* Forte, *vivos amplexus amor:* sed nil mutandum temere. *D. Heins.*

51 *In prolem transcurrit gratia patrum*] Lege et exemplo veræ et perennantis amicitiæ. Servavit hoc in amicis Regibus et clientibus, amicisque præcipue Populus Romanus. *Barth.*

53 *Post fata colis*] Vera amicitia hæc: quæ cum moriente homine perit, imaginariam contra dicas. *Idem.*

54 *Ille monendos*] Duo *movendos:* unus Med. *fovendos:* quod verbum amat noster. Sic paulo ante, 'Hæc fovet absentes.' Sed tamen mox habebis, 'patriis gubernare Imperium monitis.' *D. Heins.*

Monendos] Instituendos. *Barth.*

57 *Maluerint*] *Maluerunt* Farnesianus et Rottendorphianus: et *possint* paulo ante, non *possent,* meliora exemplaria. *D. Heins.*

Violati] Corrupti, contaminati. *Bart.*

59 *Reservat*] Apud sese videlicet repositum. *Idem.*

60 *Depositum teneris*] Lucens. et viginti alii *terris:* nil muto. *D. Heins.*

Quantum Sol igneus ambit] Romanum Imperium intelligit, quod ambitio scriptorum æquat toti mundo. *Barth.*

61 *Regia*] Domus, Familia Imperatoria. *Idem.*

62 *Clypeo*] Præsidio. *Idem.*

63 *Non gemuit patrem*] Velut superstitem sibi in Stilichone.

Vitæque et lucis] Distingue: 'Vitæque et lucis in ipso Limine, contemtus nunquam, dat jura subactis Gentibus.' Orbi, inquit, tot gentibus constanti suo Imperio a prima infantia præest Honorius, ob ætatem tenerrimam nulli umquam contemtus, te Tutore, sub tuo Præsidio. *Barth.*

64 *Limine contemptus*] Non *contentus:* veram lectionem Raphelengius vidit, quæ in scriptis extat melioribus. *D. Heins.*

66 *Formas*] Instruis, in statum sapientis viri. *Barth.*

Mente severa] *Serena* Gyrald. Luceus. et tredecim alii; non probo: media Stilichoni mens inter placidam et severam. *D. Heins.*

68 *Contra nixus*] Summa inconsultaque vi, quo genere generosi animi franguntur velut, et indolis nobilitatem amittunt. *Niti,* vim denotat maximam.

Ovantem] Exsultantem, alacri lætaque indole se exserentem. *Barth.*

69 *Confringas animum*] Unde servilia fiunt ingenia, loqui non audentia, constricta, hæsitantia, et assueta timiditate incerta sui, incerta rerum, sermonum; qualia amissa libertate sub tyrannico Imperio fieri etiam bene notat Dionysius Longinus περὶ ὕψους, cap. 39. *Frangere* translatum est, et debilitare denotat.

Ceu cernas consona regno] Vera scriptura meliorum Belgarum videtur *secernis consona regno,* eligis, seponis, ad quæ tuum pupillum moderere; ut majestas illi servetur, nec tamen vel justo minus, vel amplius æquo illi indulgeas. *Barth.*

Secretus consona regno] Sic Aldus et scripti plerique cum primo Vaticano, Lucensi, et Gyraldino. quomodo et Cl. Gronovius in Observationibus, libro I. cap. 21. jam monuit legendum: novem, *secreto;* ut pri. Vatic. a manu prima: novem *secerni;* quod Barthius amplectebatur: vulgo *ceu cernas.* Mox *patriisque obsequiis* meliores, non *patrisque obsequio.* D. Heins.

71 *Sanctum venerere senem*] Non

alio cum honore venereris quam qui debetur et ab omnibus defertur senili ætati. *Barth.*

Ceu sanctum, &c.] Quidam Theodosium, alii B. Ambrosium intelligunt, qui magno affectu prosecutus est Stilichonem: sane si diutius post mortem Theodosii vixisset, mutuas tradidisset operas cum Stilichone in fovendo ac regendo Honorio; sed maturius decessit: unde imo Stilicho dixisse fertur (ait Paulinus) tanto viro recedente de corpore, interitum imminere Italiæ: obiit vero ante bellum Gildon. quod fuit triennio post mortem Theodosii. *Claver.*

74 *Hinc fuit*] *Sic fuit* prim. Vatic. et sex alii. *D. Heins.*

Primos in conjuge disceret ignes] Non exhaustus adolescentiam vulgivagis libidinibus, sed integram famem ad ovum afferens. *Barth.*

75 *Virum*] Virilem concubitum, primam Venerem. Martialis: ‘ Et quæ te faciet prima puella virum.’ Prima te fruetur. *Idem.*

76 *Lege tori*] Nihil in ore frequentius Græcis Poëtis, quam Lex Veneris, Amoris, &c. *Lex* autem *tori* hic legitimos thalamos notat. *Idem.*

77 *Felicior ille Te socero*] Certe omnem in eo felicitatem habuit Honorius. *Idem.*

79 *Iners aut impia*] Eutropium dicit et Rufinum ex suis quemque moribus. In Arcadium longe aliter animatum fuisse Stilichonem tradit Sozomenus, lib. IX. cap. 4. Sed ex rumoribus. *Idem.*

82 *Cum fremuit*] *Fremeret* libri plerique: sed *fremuit* exstat in prim. Vatic. excerptis Læti et sex aliis. Deinde pro *Stilichonis* prim. Vatic. et alii multi *Stilicho sic*. Nihil ergo opus Raphelengii conjectura, *lacessiti* et *petiti* pro *lacessitus* et *petitus* reponentis. Frustra ille etiam secutus Isingrinianum *odiisque* pro *gladiisque;* quod et in quatuor nostris exstabat. Frustra Barthius Raphelengianæ lectioni subscribit, et *lacessiti* ac *petiti* in secundo casu approbat. Male idem *Stiliconia ira* reponebat, nam τὸ *sic* necessarium est, cum τὸ *ut* subsequatur. *D. Heins.*

Canduit ira] *Candere*, summam commotionem animi notat. *Barth.*

86 *Cujus fulta fide*] *Hujus* pr. Vatic. et decem præterea. *D. Heins.*

87 *Stabat*] Inconcussa permanebat, florebat. *Stare fidem*, quæ non vacillet, dixit Plautus. *Barth.*

88 *Sidonias chlamydes*] Omnem Vestem augustam dicit.

Cingula] Inter insignia Majestatis Regiæ hi balthei. *Barth.*

90 *Renidentes hyacinthis*] *Redundantes* prim. Vatic. et sex alii: non placet. Infra in Epigr. ‘ Dumque auro phaleræ, gemmis dum frena renident.’ Pro *Smaragdis* rectius Lucens. *Smaragdo;* et a manu prima secundus Vatic. *D. Heins.*

91 *Capulis radiantibus*] Manubriis gemmis fulgentibus. Capulus enim fortium factorum monumenta habebat cælata. *Barth.*

92 *Igne*] Fulgore. *Idem.*

95 *Mittitur et miles*] Ad partes scilicet Orientales. Dicit exercitus etiam fratrum ex æquo divisisse. Meliorem tamen partem sibi et Honorio suo servasse Stilichonem memorat Zosimus, lib. v.

Partes] Imperia duo Occidentis et Orientis. *Partes,* adversæ factiones. *Barth.*

96 *Tumeant*] Ex dissensione in Bellum. *Idem.*

97 *Quam peccare fide*] Sic quidam veteres; plerique tamen *fidem:* quatuor *spectare fidem:* Ald. *violare fidem: peccare fidem* probum est: peccat fides, quæ non præstatur. Mox lege *quicquid fuerit* vel contra libros. *D. Heins.*

99 *Mereri*] Obtinere, capere. Sic alibi *Meritum* pro præmio. *Barth.*

100 *Quæ crimina pellunt*] Sex scripti *poscunt:* hoc est, provocant, vel im-

petunt, ut glossa unius Petaviani: vide notas ad lib. II. in Rufin. vs. 302. Unus Med. *posito quæ crimina poscunt. Pellunt orbe* etiam pro *ore* secundus Vaticanus: non male. Mox *junxere choros* Raphelengius; confirmant veteres plerique: doctissimus tamen Gronovius ad Silvas Statii Diatribes cap. 50. *vinxere* est secutus. *D. Heins.*

101 *Junxere choros*] Connexæ enim sibi invicem quodammodo cohæreant virtutes.

Receptæ Pectore] Velut adscitæ. Quæ enim discit aliquis dicuntur animum ejus penetrare, et inseri menti, et intrare pectus. *Barth.*

102 *Cinguntur*] Militaturæ velut tibi. Cingulum militiæ primum insigne, post omnis dignitatis et officii apud Romanos. *Idem.*

105 *Largiri sociis*] Τὸ *sociis* haud placet: forte *largiri facilis.* Adeantur quæ notamus III. Cons. Hon. vs 90. *D. Heins.*

Corpus Instruit] Quale decet Imperatorem habere. Sic Ammianus Juliano corpus laboribus induratum, ab omni voluptate, cibo, somno, venere, temperasse scribit, lib. xxv. *Barth.*

106 *Cupiat*] Ne velit quidem. *Idem.*

Cupiat cessisse labori] *Cupias* secundus Vaticanus, et Mazarinianus cum Oiseliano. *D. Heins.*

107 *Casta petas*] Eundem Julianum adamasse Bacchylidis dictum ibidem idem testatur Ammianus: 'ut pictor egregium vultum exornet omni industria, et ipso sese formosiorem faciat, ita Pudicitiam vitam honorare ad excelsa surgentem.' *Barth.*

108 *Inconsultus agas*] Ne quid facias sine deliberatione. Leo.

Constantia futile ne quid] Turpe dicit, et fortitudine animi indignum. *Barth.*

109 *Infirmumque*] Nullo nixum solido robore. *Idem.*

110 *Tartarus edidit*] Monstrorum pater. *Idem.*

111 *At primum scelerum matrem*] *Ac primam* scripti. Mox *fidissima nutrix* Aldus et manu exarati sex; quod conveniens nutrici epitheton: prior Moreti *sævissima.* D. Heins.

Scelerum matrem] Paulus Apostolus, 'omnium malorum radicem' dixit.

Habendo Plus sitiens] Nunquam enim avari mens divitiis exsatiatur. Ovid. Fast. I. 'Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.' Horat. Od. II. 2. *Barth.*

113 *Trudis avaritiam*] Hujus extrusione cedunt aliæ etiam pestes, alia vitia.

Nutrix Ambitio] Utpote mater rapinarum. *Barth.*

115 *Pretiis commercia poscit honorum*] Mercaturam et Nundinationem facit Honorum et Magistratuum.

Poscit honorum] *Pascit* undecim libri cum primo tertioque Vaticanis: optime. Sic apud Silium, lib. XIII. 'domibus deprompta talenta Pascere longinquum non deficientia bellum.' Vide quæ noto III. Cons. Hon. vs. 99. Congessit nonnulla de eleganti usu hujus verbi Barthius curis secundis supra hoc libro, vs. 14. *D. Heins.*

116 *Gurges ævi*] Corrupta tempora. *Barth.*

117 *Quod*] Exemplum videlicet. *Idem.*

118 *Legem*] Consuetudinem, quæ vicem Legis habet. *Idem.*

Verterat usus] Sic recte meo judicio Raphelengius: scripti tamen omnes, Pricæano excepto, *usum.* Monui libro primo in Eutropium, vs. 249. si vulgatam lectionem sequamur, malim, *quæ jam firmaverat usum;* avaritia, scilicet: nam *qui* in multis codicibus: *gurgitem avaritiæ* Prudentius quoque dixit Hamartig. *D. Heins.*

119 *Rure paterno*] Spoliandus. *Barth.*

120 *Vel laribus pallet*] *Pendet* prim. Vatic. et duodecim alii, opinor, pro *pendit. Pendit,* damno vel pœna affi-

citur. D. Heins.

Oberrat] Delator emissarius; quales emisi occulte a tyrannis in populum, subornati divitum eversores, quos aliquid contra tempora aut Principes fecisse, dixisse, calumniarentur. *Barth.*

121 *Facturus quemcumque reum*] *Fracturus* primæ edd. Junian. Oxon. Prisean. et Petav. bene: supra lib. I. 'Fracturumque reos humili sub judice vultus.' Posset tamen et legi *Acturus*. *Reum agere* elegans et Latinum. *D. Heins.*

Obruta virtus Paupertate] Infra felicitati temporum accenset, 'Quod nec inops jaceat probitas, nec inertia surgat Divitiis.' *Barth.*

122 *Lectos ex omnibus oris Evehis*] Non secundum Patriam. Dicit hoc utique in favorem Barbarorum, et Ducum, et militum, Politicos etiam Magistratus gerentium, quibus tum Res Romana nitebatur. Alioquin certe legitime legendorum ad honores, prævalere utique Patriæ virtus debet. *Idem.*

123 *Et meritum, non quæ cunabula, quæris*] Sic Delrii Codex et Cujacii apud Claverium: ille tamen vulgatum et *nunquam meriti cunabula* perperam probat; quod in primo Vaticano pluribusque præterea scriptis exstabat: alter ejusdem *et meritum nunquam cunabula* cum duobus Pulmannianis et quatuor nostris; quod et Raphelengius secutus. *duo meriti non quæ*. Lectio, quam exprimendam curavimus, a Lucensi, Gyrald. et octodecim aliis confirmatur. Mox malim, *Et qualis, non unde sati*; ut ad τὸ *lectos ex omnibus oris* referatur: quanquam scripti cum editis constanter, *Et qualis, non unde satus*. D. Heins.

Meriti] Non inquiris natales ortumque ejus, qui provehi meretur virtute. *Barth.*

Meritum] Eum scil. qui meritus est honoris gradum. *Claver.*

124 *Benigno*] Benigne omnia interpretante, bonis amica, non fingente vitia, et præ virtutibus ea dissimulante. Secus omnia agunt Tyranni. *Barth.*

126 *Priscæ redeunt artes*] Symmachus, lib. I. Epist. 37. *Idem.*

127 *Ingeniis aperitur iter*] Quæ sub libertate pleraque floruere, pauca sub tyrannide.

Despectaque Musæ Colla levant] Avaritia, et crudelitate atque inhumanitate priorum Ducum velut oppressæ. *Barth.*

128 *Opibusque fluens et pauper*] Vera æstimatio virtutis. Vera justitia. Sententiarum vetus Auctor Manuscriptus: 'Virtutem si colit Sapiens, nullo discrimine juvat pauperem et potentem.' *Idem.*

129 *Fructum*] Utilitatem jucundam. *Idem.*

130 *Jaceat*] Contemnatur, nullius pretii habeatur.

Inertia surgat Divitiis] Inertiam probitati opponit. Ea enim improbitas mera est: 'Pigro enim homine nemo est nequior.' *Barth.*

133 *Hebetat*] Obtundit, contundit. Silianum illud huc facit: 'nec ira Deum tantum, nec tela, nec hostes, Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.' *Idem.*

134 *Circæis herbis*] Proverbio nota Circes incantamenta. Voluptatem Veneream iis a Poëta circumscriptam docent Mythologi. *Idem.*

135 *Blanda quidem vultus*] Ita libri plurimi: *vultu* minus bene vulgo. *Tetrica* etiam, non *tetrior*, iidem: et pro *Interius* Gyrald. Lucens. et septem alii *Ultrices*: bene. Pro *fucata*, plerique *fuscata*: tres *sulcata*: unus *signata*. *Blanda vultus*, ut bello Gild. 'nec flammea vultum:' sic *gratus ora* apud Silium, lib. XII. 'Dilectus Pœno Cinyps, quo gratior ora Non fuit.' Sic bene scripti, lib. XVI. 'Omnes primævi flaventiaque ora decori:' sic et paulo post apud nostrum legendum: 'tetrica nec Pallade vultum Inferior,

nec Marte minor.' *Illyricus genus* Helmæstadiensis. *D. Heins.*

137 *Auro circumlinit hydros*] Isingrini codex, Gyrald. aliique nonnulli *circumligat:* quidam *circumluit, circumfluit, circumvenit;* sed perperam. Adeantur quæ notamus ad Artem Amatoriam Nasonis, l. III. 232. *Idem.*

139 *Nunquam conata capit*] Quamlibet conata sæpe, nunquam tamen decepit. Perstat in comparatione cum nexu hami, qui sæpius conatùr prinsquam quod vult efficiat. *Barth.*

140 *Non tempora somnus agendi Frustratur*] *Fraudatur* codex Patavinus. Forte *Furatur:* ita et 'fures temporis amicos' dicebant: vulgata tamen scriptura inconsulte non est sollicitanda. *D. Heins.*

Tempora somnus agendi Frustratur] Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα. Barth.

141 *Nullo citharæ convivia cantu*] Alludere videtur Edictum Theodosii, quo sublatæ sunt de conviviis operæ cantorum. *Idem.*

142 *Non pueri*] *Pueris* sex libri; ut ad convivia referatur. *D. Heins.*

143 *Tota mente remissum*] Ut non simul videres sentiresque gravitatem Terrarum Orbis moderatricem. *Barth.*

145 *Indecores*] Luxui, ejusque instrumentis imputatæ. *Idem.*

147 *Absentum condonat opes*] *Condemnat* prima editio, unus Mediceus, et prior Leid. Placet. Pricæanus *commendat* vel *condemnat.* Pro *spreverit* paulo post *spreverat* Lucens. Vatic. et alii nonnulli: et paulo ante *gesserit* pro *gesserat* meliores. *D. Heins.*

Parcus Diligeris] Non ob aurum, sed virtutem. Multis autem Principibus Romanis in militem talis parcimonia exitiosa fuit. *Barth.*

148 *Neglectas in pace cohortes*] Id perdidit Probum optimum Principem: nec eum perdidit solum, sed ab eo cæso milites Principum creandorum jus venale sibi tenuere, contra Senatum. *Idem.*

149 *Tum ditas*] Effusis largitionibus. Sero quidem hoc. *Idem.*

Tum ditas] At Nemesis voluit, ut Heliocrates quidam, cæso Stilichone, omnium facultates quos ille evexerat ex mandato principis publicaret. Vide Zosimum. *Claver.*

150 *Quos spreverit*] Non subveniens egentibus, aut merita virtuti præmia per avaritiam denegans. *Barth.*

151 *Prodigus*] Ne perdat totum, partem prodigere studens. Cui tamen hæc ipsa donatio donatio non est, nec pro tali accipitur ab iis quibus coacta confertur. *Idem.*

153 *Mensisque adhibes*] Victoria parta, aut re bene gesta.

Nomine quemque Compellas] Blandimentum efficax apud milites, et iis gratum, Imperatori decorum ac gloriosum, posse eos nomine compellare. *Barth.*

155 *Admonitor facti*] Sic Gyraldinus: cæteri omnes *admonitum,* nisi quod prior Moreti *admonitu. D. Heins.*

Figenda sensibus] Ob amorem loquentis. *Barth.*

Figendaque sensibus addis Verba, quibus magni geminatur gratia doni] *Geminetur* rectius scribas. Deinde prim. Vatic. et Pricæanus a manu prima *nodi* non *doni;* quæ scriptura et in Regio codice exstat et Oiseliano: etiam pro diversa lectione in tertio Vaticano. *Nodum* dixit pro vinculo et nexu: 'animi vinclum nexusque fideles' Licentio ad Augustinum. Jethaldus Monachus Cluniacensis: 'Qui tibi præcipui nodis jungebar amoris.' *Nodus Veneris* apud Nasonem, quod Maroni *Veneris vinculum.* *Nodus amicitiæ* Ciceroni de Amicitia: 'Atque etiam mihi quidem videntur, qui utilitatis causa fingunt amicitias, amabilissimum nodum amicitiæ tollere.' *D. Heins.*

156 *Verba*] Pauca ea sint Principi. *Barth.*

Gratia doni] Symmachus ad Stilichonem: 'Nihil ad integrandas hominum fortunas virtutibus tuis promptius; novos beneficiorum gradus invenis; inconstantem putas amorem, qui incrementum non capit; tu instrumentum boni sæculi; tuæ familiæ debetur, quicquid singuli sumus.' *Claver.*

157 *Jactatum sæpius*] Arrogantia, et exprobratio beneficiorum odiosa. Nulla res auditu intolerabilior, quam sui ipsius exaltatio. Nam: 'istæc commemoratio Quasi exprobratio est immemoris beneficii.' *Barth.*

158 *Quos promoveris*] Evexeris ad honores. *Idem.*

159 *Flatus Attollunt*] Inanem superbiam. *Idem.*

160 *Ipsa superbia longe*] Superbia Comes felicitatis. Salvianus: 'Pedissequa plerumque novi honoris est Arrogantia.' Superbiam ut plurimum malæ et sceleratæ vitæ caussam et principium dare scribit Gregorius Nyssenus in vita Thaumaturgi. *Idem.*

162 *Contingere passim*] Non ut tyranni solent, quorum dextram contigisse pars fuerit voti, ut apud Maronem: 'Pars mihi pacis erit dextram tetigisse tyranni.' Ubicunque, ait, obvium accedere licet et contingere. *Idem.*

163 *Affarique licet*] *Datur* unus Ambros. et Medic. ut apud Virg. 'datur ora tueri.' *D. Heins.*

Affarique licet] Affabilitas inter commendati Principis virtutes.

Non inter pocula sermo Captatur] Cum nefas quasi repellere allocutorum. Cum Genio indulgerent veteres, offendi illum, et sese facinus piaculare admittere credebant, triste si tum facerent aut dicerent aliquid. *Barth.*

164 *Pura libertate*] Non subfulta adulationibus, non parata et elaborata artificiis, ut aures fastu turgidas palpationibus intraret. *Idem.*

165 *Seria quisque jocis*] Mira in dicteriis et scommatis ferendis patientia. *Idem.*

166 *Regni parentem*] Publicus Parens Stilicho. *Idem.*

167 *Miratur conviva parem*] Ob comitatem conviviorum et participatum epulandi commendantur Principes.

Tanta potestas] Homo tantæ potestatis. *Barth.*

168 *Civem agat*] Civilitatem commendat Stilichonis, civibus se parem gerentis.

Doctus prisca loquentem] Acute omnem eruditionem in eloquio et notitia Antiquitatis collocat. *Barth.*

170 *Aspersis salibus*] Non infusis. Faceta autem et comis oratio in Proceribus commendatur, ingeniositatem demonstrans. *Idem.*

171 *Aonios meditantem carmine muros*] Verissima Lectio; cum fabula notissima sit, Amphionis cantu muros Thebarum compositos. *Idem.*

Aonios meditantem carmine muros] Multi ex nostris *Aonias Musas;* quomodo ex suis Delrius et Schottus legendum contendunt: perperam. Vidit et veram scripturam Gronovius, Diatribes Statianæ cap. 50. Statius, Theb. I. 'Quo carmine muris Jusserit Amphion Tyrios accedere montes.' Lib. II. 'alio tibi carmine muros Amphion auditus agat.' Lib. X. 'faciles carmenque imbelle secuti, Et mentita diu Thebarum fabula, muri.' Silius, XI. 441. 'Exaudita chelys lapidem testudine felix Ducere, et in muros posuisse volentia saxa. Hæc Amphionio vallavit pectine Thebas:' ita versus isti ex antiquo codice legendi. *D. Heins.*

173 *Fallentibus omnes*] *Fallacibus* cum scriptis Raphelengius: bene. *Idem.*

175 *Auratis figuris*] Effigies, simulacra, statuas inauratas dicit viventi positas. *Barth.*

176 *Quæ non incudes streperent*] Instar earum, quæ imagines principum

conficerent, quarum ingens copia erat, cum ubique gentium ii adorarentur. *Barth.*

177 *Quantis fluerent fornacibus æra*] Sic idem Raphelengius cum manu exaratis plerisque, ac primis editionibus; bene: nec carpi a Cl. Barthio hac de causa curis prioribus debuit. Rutilius, lib. I. Itiner. 'Non Biturix largo potior strictura camino, Nec quæ Sardoo cespite massa fluit.' sic ista capienda, quæ interpretes assecuti non sunt. Vide notas lib. I. de Rapt. 241. *D. Heins.*

179 *Quæ non pro numine vultus*] Instar beneficorum, qui divinis cultibus culti. *Barth.*

180 *Talem ni semper honorem Respueres*] Exemplo Agesilai apud Græcos, qui moriens etiam talem honorem sibi haberi vetuit. *Idem.*

181 *Rapiat*] Cupide, et ambitiose. *Idem.*

183 *Hic solus sprevisse potest*] Imo *Hoc* cum libris. *Tuetur* pro *meretur* Helmæst. *D. Heins.*

Sprevisse potest, qui jure meretur] Alterius enim animum non subiverit tanta generositas. Auctor in Funere Mæcenatis: 'Majus erat potuisse tibi nec velle triumphos, Major res magnis abstinuisse fuit.' *Barth.*

184 *Undique legati properant*] Ad Stilichonem, Imperii Administratorem. Ejus enim potentia tanta erat, ut nutui obtemperantes haberet tam Romanos quam Barbaros. *Idem.*

185 *In tua centenas aptant*] *Optant* Delrius et Schottus ex suis libris; quod et multi ex nostris confirmant. Nihil magis obvium apud poëtas, quam ut laudaturi aliquem centum aut mille linguas optent. Pro *milite* mox recte *limite* Raphelengius: codices scripti confirmant. Sic in Historia Augusta passim, *limes Transrhenanus, Orientalis, Scythicus, Libycus, Illyricianus, Thracius, Rhæticus, Africanus,* et similia: *limes Hesperius* IV. Consulatu Honor. 129. ex optimis membranis. *D. Heins.*

186 *Limite tutus inermi*] Noti exercitus ad limites rebellantium gentium. *Barth.*

187 *Culmina totis Ædificet ripis*] *Tectis* Delrii liber et unus Ambrosianus. Pricæanus *notis*. Lego *tutis*: ab hostili scilicet incursu: supra habuimus: 'Tuta quod imbellem miratur Gallia Rhenum.' *D. Heins.*

188 *Sævum gentibus amnem*] Rhenum dicit: cujus accolas pro invictis Romanæ rei hostibus semper in ore habet. *Gentibus*, quod infinita vocabula sint Barbararum gentium, quæ ex illis partibus infestarunt Romanos. *Barth.*

189 *Domibus amœnis*] Prætoriis, amœnitatis ergo ripis Rheni impositis. *Idem.*

Prævelat amœnis] *Prævallet* scripti aliquot: probe. *D. Heins.*

190 *Rura tyranno Libera*] Gildonem suum intelligit. *Barth.*

191 *Obsidione*] XXX annorum, qua pressus fuerat ab Alarico. *Idem.*

192 *Savi*] Fluvii Pannoniarum, cujus nomen inepte hic turbant libri. *Idem.*

194 *Nigras rubigine falces*] Unus Med. *rubras*: *rubeas* pro diversa lectione primus Vaticanus. Forte *scabras rubigine falces*; quod proprium rubigini epitheton: tamen Lucanus dixit lib. I. 'scabros nigræ morsu rubiginis enses.' Sic et *obscuram rubiginem* Propertius, lib. II. Eleg. 25. 'Sed tamen obscura teritur rubigine mucro Ferreus.' Ita codices nonnulli scripti cum primis editionibus; nisi mavis *sed tamen et scabra*. Naso enim libro I. Eleg. 1. Pont. 'Roditur ut scabra positum rubigine ferrum:' apud eundem Metam. VIII. 'scabri rubigine dentes:' apud Maronem: 'Exesa inveniet scabra rubigine tela:' Prudentius Psychomach. 'ne sorde latenti Occupet ablutum rubigo scabra nitorem:' idem libro II. contra Symmach. 'scabra aut ærugo

perdsam Conficit effigiem.' In Propertio tamen *obscura rubigine* omnino placet; cum vulgo legatur *Sed tamen obsistam*, in quibusdam sit codicibus *obsita*. D. Heins.

195 *Ligones*] Ad faciendum opus rusticum. *Barth.*

196 *Agnoscitque casus*] Sic bene Raphelengius cum Aldo, Isingrin. et octo nostris: unus Ambros. *Agnoscit caulas;* quomodo Barthius ac Schottus conjecerant. Vulgo *Agnoscit causas;* et *cedit* pro *credit:* τὸ *cedit* perperam curis secundis tuetur Barthius, cum membranæ omnes meliores et ipsa ratio pro altera lectione pugnent. *D. Heins.*

Collibus] Relligio osculatæ terræ illustratur nobis alibi. *Barth.*

197 *Non cedit aratro*] Sciens non iri interturbatum opus hostium repentino incursu, sed pro sua jam subigens terram. *Idem.*

198 *Inculta dabant quas sæcula*] Longi anni. Proprie hic autem loquitur. Sæculum enim solos XXX. annos quandoque notat. *Idem.*

200 *Patrium vectigal*] Non auctum per tot militum Romanorum labores, quos innuit. *Idem.*

202 *Juvenescere*] Senium enim omnem morbum, omne detrimentum notat. *Idem.*

203 *Sub tot Principibus*] Invenies mirificas turbas ante hæc tempora, convulsiones Imperii, tumultuationes, rebelliones perpetuas; quod refloruit quodammodo, Stilichonis potissimum opera, sub Honorio. *Idem.*

204 *Tu reddis*] Scripti multi *Te reddi solo poterunt*, et *crescet* sequenti versu. *D. Heins.*

205 *Romanum vulnus tectura cicatrix*] Non audet sanationem integram polliceri, prudens plerumque veritatis, etiam in mediis adulationibus: de cute ergo leviter clausa loquitur, sub qua purulenta lateant omnia. *Barth.*

208 *Cœleste judicium*] Deorum. *Idem.*

209 *Judicium*] Favor, charitas, electio, æstimatio. *Idem.*

Cingunt Superi] Ammian. Id agit benignitas numinis aut meritum hominum, aut affectio sincera, qua divinitas tangitur, ad prodenda ea, quæ ipsis impendeant. Hom. ὄναρ ἐκ Διός ἐστιν. *Claver.*

210 *Aut litore produnt*] Ut ad Aquileiam Maximum: Andragathius præceps in undas sese abjecit: Gildonem Tabracam pontus expulit. Sed de isto capiendum, quod sequitur, 'totum oppositi claudunt f. æquor.' *Barth.*

212 *In se vertunt*] Arbogastes, Eugenii Dux bellicosissimus et strenuissimus sua se manu peremit.

Militis ense] Rufinum dicit. *Barth.*

214 *Cubilia fraudum*] Penetralia arcana, a cubilibus ferarum ingeniose effossis. *Idem.*

215 *Tenera naré*] Sagacem dicit Seneca Hippolyto: 'Nunc demissi nare sagaci Captent aures, lustraque presso Quærant rostro.'

Venantem nare Molossi] *Molossum* a manu prima primus Vaticanus et Pricæanus: quomodo et alii novem. *D. Heins.*

217 *Certa dignantur imagine somnos*] Exempla non pauca suppetunt, Principes etiam veritatis ignaros, somniis futurarum rerum admonitos. *Barth.*

218 *Terræ*] *Provinciæ.* Sic enim Consulatus veterem dignitatem tueri Claudianus laborat, ut ob servatas Provincias collatum asseveret. *Idem.*

220 *Aliorum prona favori, Judex dura sui*] Moderatio Stilichonis Zosimo notata. *Idem.*

221 *Facibus succensa pudoris*] Largo velut igne. *Idem.*

223 *Tantos annos*] Tot. Numerum et amplitudinem vox ista simul notat. *Idem.*

225 *Cogere certe*] Lege *certæ.* Mox *annueres* bene potiores scripti et Raphelengius. Vulgo *annuerit.* Aldus et Mazar. *annueris.* Male postea et

contra scriptos Raphelengius, *lucet* pro *lucent*. D. Heins.

227 *Tecta Deæ*] Templum in se habebat sibi suum Roma, cum Venere commune, Cæsarum nempe progenitrice. *Barth.*

228 *Prima*] Quia Patria Theodosii. *Idem.*

229 *Foliis Minervæ*] *Olea*, *legatorum* ramo. Tagum addit, ut præcipuum et singulare Provinciæ decus. *Idem.*

233 *Potuit*] Tanquam rem arduam dicat. Notatum supra. *Augusti fasces*, quia tertium Consul fuerat Theodosius, cujus fratris filiam, ab ipso Principe liberis accensitam, matrimonio habebat Stilicho. *Idem.*

234 *Ab orbe, Quem regit*] Revera sub Principe Princeps erat. *Idem.*

236 *Exiguumne putat*] *Putet* duo libri. *D. Heins.*

237 *Immoto jure*] Imperio. Quod tuebatur utrique Principum. *Barth.*

238 *Purpura*] Culmen Imperatorium in Hispana familia. *Idem.*

239 *Mariæ fæcundet*] At Maria Aug. sine prole obiit, unde illud vaticinium perit. *Claver.*

240 *Quod Dominis speratur avus*] In aliis *Domini:* primus Vaticanus utramque lectionem agnoscit. *D.Heins.*

Dominis] Honorio enim filius sperabatur, cui avus futurus Stilicho. *Barth.*

241 *Torque decoro*] Veteri Gallorum cultu. *Idem.*

242 *Gæsa*] Gallicum telum. Gellius, lib. x. cap. 25.

Animoso pectore] Gallis propria laus. *Barth.*

244 *Pagina*] Immortalis consignatio. *Idem.*

247 *Caledonio velata Britannia monstro*] Putabam aliquando *vallata Britannia ponto:* ut bello Getico: 'vallata mari Scironia rupes.' *D. Heins.*

Caledonio monstro] Ignotæ feræ, dicere vult, allusione ad intima Britanniarum tum nondum satis perspecta, unde monstrosa censita Provincia. Quasi damnatæ fuerint hæ oræ talibus ferendis portentis. *Barth.*

248 *Ferro picta genas*] Immanitatem gentis, et voluptatem in sanguine etiam sic indicat. vide Julium Solinum, cap. 25. Caledonii Britanni a Silva Scotiæ, ejus nominis.

Vestigia verrit] More Heroinarum priscarum: quibus pepli tam longi in usu, ut pedisseqnas alerent vestium laciniis ferundis. *Barth.*

Vestigia verrit] *Lambit* prior Moreti, eleganter. Pro *ferro picta genas* forte *secta;* de Alanis alibi: 'frontemque secari Ludus:' posset et *puncta;* sic 'puncti Threiciis notis.' *D. Heins.*

249 *Oceani æstum*] Fluendo et refluendo. *Barth.*

251 *Munivit Stilicho*] Ut Vopiscus in Caro, 'Civitatem religione munivit.' Infra lib. III. 'popularibus illi Munito studiis languebat gratia patrum.' Regius tamen *Me juvit;* quod efficacius. Pro *Hibernam*, quod omnes fere libri tuentur, *Iernam* Raphelengius. Lucens. *Ivernen.* Oxon. *Inermem.* Lego, *Iernen.* Stephanus, Ἰέρνη νῆσος. Sic et Strabo. *D. Heins.*

Scotus Iernen] Hiberniam dicit a Scotis sociis in stragem Britanniæ excitam. *Barth.*

253 *Bella timerem*] *Tela* multi scripti. Sed censeo *vela* reponi debere. Mox *tuto* pro *toto* Reg. et Oxon. *Santona* quoque non *Saxona* unus Ambros. tam hic quam alibi. Male etiam *Aspicerem* pro *Prospicerem* Raphelengius. Lucan. VIII. 'Rupis in abruptæ scopulos extremaque currens Littora, prospiciens fluctus, nutantia longe Semper prima vides venientis vela carinæ.' Ovid. Epist. Phyllidis: 'Hinc ego vela tuæ prospexi prima carinæ:' quæ vera lectio. Epist. Ariad. 'Aut mare prospiciens in saxo frigida sedi.' Epist. Herus: 'Aut freta prospiciens odioso concita vento.' Raphelengii errorem etiam Bar-

thius deprehendit. *D. Heins.*

254 *Ne Pictum tremerem*] De Pictis alibi. Saxones vero circa hanc tempestatem Britanniam in suam potestatem redegerant. Tiro Prosper Chronico. *Barth.*

255 *Dubiis venturum Saxona ventis*] Tanti Piratæ Saxones, ut Britannicum Oceanum pellibus consutis navigare ludum haberent. *Idem.*

257 *Calido die*] Multo Sole. *Idem.*

261 *Nomen ignorare*] Tam secura ab hoste, ut ne nomen quidem ejus auribus esset grave. Supra lib. I. 'vicinum quod nescit Iberia Maurum.' *Idem.*

262 *Post hæc Œnotria lentis*] *Post has* Lucensis, prim. Vatic. et octo alii. Rectius *lentas* etiam alter Moreti, et tertius Vaticanus. *D. Heins.*

264 *Curules*] *Curulem* prim. Vaticanus et Oiselianus. *Idem.*

265 *Augeri*] Honorari. *Barth.*

Sola juvare Fama potest] Re in Italia præsente. *Idem.*

266 *Incitat ardor*]. *Incitet* libri quatuor. *D. Heins.*

268 *Anni pandentem claustra*] Exordientem Consulatum, eoque novum annum. Ceremoniam aliquam affuisse indicatur, qua temporis novi ingressio proponeretur. *Prosequar*, ad deductionem pertinet, ab amicis, clientibus, necessariis. *Barth.*

269 *Romam*] Divinis honoribus hinc inde per Provincias cultam. *Idem.*

271 *Raptis sed protinus*] Romæ effigies in monumentis priscis armata semper visitur. *Idem.*

272 *Per nubila sidere*] 'Quod si non cecidit, potuit cecidisse videri.' Tanta enim celeritate hoc fieri aiunt, ut oculorum acies prætereatur. *Idem.*

274 *Jam fulgurat umbra*] *Subfulgurat* alter Moreti et unus Ambros. cum Delrii codice. *D. Heins.*

275 *Nec Pallade vultu*] *Vultum* Gevartii excerpta et prim. Vatic. dictum supra. Sequenti versu *orbe corusco non ore* ex suis libris Schottus ac Delrius: nec aliter nostri; bene orbem clypei intelligit; vulgatum frustra tuetur Barthius. Mox pro *tangunt* primus Med. et Palatin. *tergunt:* vide not. præf. lib. I. in Rufin. Mox *Transvehitur Thuscus* non *Thuscos* Barthius: perperam. *Idem.*

Tetrica Pallade] Quæ vultum habeat in virginitate masculum. *Barth.*

276 *Ore corusco*] Totum vultum habitumque a Poëtis *os* nuncupari notamus alibi. *Idem.*

277 *Tangunt laquearia*] Conjectare hinc licet quanta altitudine fuerint Romana Procerum Palatia. *Idem.*

278 *Attonitum*] De insperato adventu carissimi numinis. *Idem.*

280 *Quid profuit anni*] Malo *annis.* *D. Heins.*

281 *Servilem notam*] Eutropium Eunuchum Consulem consiliis Stilichonis eversum videri vult. *Barth.*

282 *Tanta quem mole*] Tanto conatu, tantis machinis. *Idem.*

Tanta quem mole tueris] Lucens. et Gyrald. *tota:* non placet. Vide lib. II. in Eutrop. vs. 100. *D. Heins.*

284 *Quænam caussa moræ*] Modestiam ego arbitror, Zosimo non semel laudatam; qua neque unicum suum filium ultra Tribunorum Notariorum, e quibus et Claudianus fuit, nomen evectum voluit. *Barth.*

Quonam cunctabere rursus] Alii *quo jam.* Aldus et sexdecim nostri cum quinque Vaticanis melioris notæ, *quo me;* vere: *cunctari aliquem* pro morari. Nupt. Honor. 'quonam usque verendus Cunctatur mea vota socer?' Lib. III. de Rapt. 'non me Riphæa tenebunt Frigora, non dubio Syrtis cunctabitur æstu.' Statius, Theb. III. 'magnos cunctamur, Nata, paratus.' Lib. VI. 'furit undique clamor Dissonus, ambiguumque senis cunctatur Adrasti Consilium.' Lib. VII. 'Atque ea cunctantes Tyrii primordia belli Jupiter haud æquo respexit corde Pelasgos.' Lib. XI. 'Ut dubium et pugnas cunctantem Etheo-

clea vidit.' Val. Flaccus II. 'Accli- nem scopulo inveniunt, miserantque foventque Alternos ægro cunctantem poplite gressus.' Virgilianum illud imitatus: 'Alternos longa nitentem cuspide gressus.' Idem Valerius, lib. I. 'Talia cunctanti lævum Jovis armiger æthra Advenit:' sic vetus editio. Eodem libro: 'quam multa leo cunctatus in arcta Strage virum.' Lib. IV. 'Argus et in scopulos et monstris horrida saxa Ignotas jubet ire vias, heu multa morantem Cunctantemque preces inclusaque pectore verba:' ita et illic scribendum puto. Ovid. lib. II. Fast. 'Cætera cunctantem cubito Tirynthius heros Reppulit:' quomodo vetus liber; vulgo *tentantem*: sed jam nimii sumus. Virgil. Æneid. IV. 'Linquens multa metu cunctantem, et multa parantem Dicere.' Apud Nasonem epistola Leandri: 'Atque ita cunctatus monitum nutricis amaræ:' quomodo codex omnium optimus in Puteanea bibliotheca; nam hactenus lectum, *monitu contactus*. D. Heins.

265 *Ingenio*] Caussa ingeniose excogitata.

Boreæ metus] Septentrionalium populorum.

Omnis et Austri] *In Austrum* Junianus: eleganter, pro ora quæ in Austrum vergit: quinque libri *Eos et Auster*, contra legem metricam. Forte *Auster et Eos*. *Eoa ora*, pro *Eoa*: in quibus loquendi modis noster multus est: *omnis et astra* Oiselianus. D. Heins.

Austri] Gildonis apud Africam debellatis. *Barth.*

287 *Janum pax alta ligat*] More priscæ Reipublicæ. *Idem.*

289 *Quo se decorare fatentur*] Duo scripti *quod*: tres *qui*. Lego, *quem se decorare*. D. Heins.

291 *Non si*] *Nam* unus Med. Placet. Pro *Omen* quinque *Crimen*. Tertius Vaticanus *Opprobrium*. Lego *omen* vel *crimen erat*: ut apud Statium, Theb. III. 'et tibi tute Nunc erat iste furor.' Ovid. 'Inque meras Parthas dedecus illud erat.' Pro *rebus Eois* quinque libri cum duobus præcipuæ notæ Vaticanis, *reris*; et sane *rebus* mox sequitur. Reg. *renus*. Forte, *quod reris, Eois Omen erat*. *quod nomen Eois Omen erat* prim. Medic. et Thuaneus; ut ad nomina Fastorum alludat. Mox *nullis mihi credita rebus*, non *cognita*, Helmestadiensis. *Idem.*

Prodigiis] Deprecatur autem Stilichonem ne hujus mali ominis gratia Consulatum contemnat; eventum enim Orientalibus partibus impendere. Ad sese in Occidentem nihil de rebus tam fœdi Consulis pervenisse. *Barth.*

293 *Rebus*] Negotiis, uno ipso. Fabulam inde meram in Occidentem perlatam fuisse ait; res hæsisse in Oriente. *Idem.*

294 *Risit*] Velut portentum fuerit risu dignum. *Idem.*

De crimine rumor] *Discrimine* sec. Vatic. Farnes. et Lovan. Mox *Opprobrii* Lucens. *D. Heins.*

296 *Maxima virtus Est tua*] In hoc maxime, inquit, Heroica tua Prudentia elucet, quod taceas in Curia de monstris pellendis, cum alia omnia ad Patres Senatumque referas. Opprobriis nullam fidem constare ait, hoc est, non exstare Senatus consultum aut rescriptum ullum Senatus, quo mentio fiat Eutropii Consulis; sed rem abolitam in usu pro fabula. *Dedecoris oracula*, dedecus illud nunciantia, Consulem Orientalem Romanis Fastis inferentia. *Barth.*

298 *Pellendi denique nullum*] Prim. Vaticanum et octo alios secuti sumus. Vulgo *pellendis: denique nullum*. D. Heins.

300 *Curia nomen*] Omnia agit ut Eutropii nomen Romæ Occidentali ignotum faciat; certe ejus fastis minime admissum. *Barth.*

301 *Pars sceleris dubitasse fuit*] Legebam olim *Par sceleri*: quam conjecturam viris bonarum litterarum peri-

finitimis tunc laudatam memini: et mox Par sceleris a manu prima in primo Vaticano legebatur, et Oiseliano. Vulgata tamen lectio ex illo Virgiliano potest defendi: 'Pars mihi pacis erit dextram tetigisse tyranni.' Sequentia videntur corrupta: pro fastorum mox novem libri fatorum. D. Heins.

203 *Ante fretum deleta mihi*] *Delata* prim. Vatican. et alii octo; ad me delata, et suppressa meo studio. *Idem*.

Ante fretum deleta mihi] Priusquam navim scanderet, aut mari nuncius crederetur. *Mihi*, meo commodo; Romæ enim dignitatem servasse Stilichonem ubique videri vult. *Barth*.

204 *Exempla*] Exempla sunt Historiæ priorum, servientis instructioni sequentium. *Idem*.

206 *Secretum meruit*] Ne innotesceret apud veterem Romam. *Idem*.

Quisquis Eoos Scribere desierit] *Eois* legit Barthius: et mox *rasisse* pro *tersisse*, quod placet, pro *erasisse*; propria significatione: 'eradere nomen ex fastis.' In prim. Vatic. aliisque multis est *texisse*: sec. Vatic. *strinxisse*: alter Oxon. *traxisse*, cum Mereti duobus; quæ lectiones ad veram alludunt; ut et duo Medicei, in quibus *transisse*: proxime tamen omnium Palatinus, qui *rosisse* præfert: pari modo apud Ciceronem 'radere nomen fastis,' pro, eradere: potest tamen et *tersisse* ferri hoc loco. Lego etiam *Eoos*, ut ad *fastos* referatur; atque ita Lucensis. Pro *desierit* octo codices *deseruit*: an *desuevit*? *Fastus* quoque pro *fastos* Patavinus: dictum alibi. *D. Heins*.

207 *Gabinos*] Romanos. Vetustatem morum et ceremoniarum hoc nomine commendat. *Barth*.

209 *Cur ego quæ nunquam*] *Quem et gratuler* ex scriptis: et deinde *Nos nec credidimus*: non *Nec nos*. D. Heins.

Creatum] Consulem Eutropium. *Barthius*.

212 *Plus ideo*] Eo magis, amplius. *Id*.

Fastigia juris] Prior Leid. *rerum*. Lucens. et Gyrald. *vitiis*: mihi muta. Adi notas lib. II. in Eutrop. vs. 124. Barthius versum esse adulterinum affirmat. *D. Heins*.

214 *Qui portus honorum*] Portus, tutum supremumque confugium denotat. *Barth*.

217 *Titulo tunc crescere*] Aliquoties adulatur Stilichonem suum hoc modo: 'Principe tu genero felix, felicior ille Te socero.' *Idem*.

219 *Consulibus*] Annis scilicet, quos a condito Consulatu Romano contaminatos, ubique, ubi locus fert, clamat Eutropii fascibus. *Idem*.

220 *Annum redde tuum*] Malo *suum*: ut alibi; 'Restituit Stilicho cunctos tibi, Roma, triumphos.' *Quicunque*, subintellige consul: aliter Barthius. *D. Heins*.

223 *Tunc consule Bruto*] *Te consule, Brute*, primus Med. *Idem*.

224 *Per fasces*] Consulatum Regno substitutum. *Barth*.

225 *Sublimem honorem*] Papinius: 'Lucemque a Consule ducit Omnis honos.' *Idem*.

226 *Plus est servasse*] Liv. l. XXXVII. 'Quæ parare et quærere arduum fuit, nescio an tueri non sit difficilius.' *Id*.

227 *Ore verendo*] *Rubenti* pri. Vatican. et undecim alii; bene: rubenti præ verecundia; hinc *rubor* pro pudore passim apud poëtas; ut lib. I. in Eutrop. vs. 253. 'Aut quid in hoc vultu poterit flagrare ruboris?' ubi perperam *superare* rescribunt: adeantur quæ notamus illic. Mox pro *insolitus* Scaliger *et solitus*: quomodo Delrii codex et undecim nostri cum primo Vaticano. Ego olim *en solitus*; nec adhuc damno penitus. Pro *ignis* quindecim *amnis*. Glossa libri Regii, *id est sudor ex verecundia*. Barthius ex Palatino *an solitus frontem circumfluit ignis?* quod minus arridet: verius est debere reponi, *ut solitus frontem circumfluit ignis!* Sic libro proxime sequenti ex optimis membranis, *ut, Stilicho, cunctis inopina reluxit Te victore*

adus! Apud Juvenalem, Sat. vi. 'ut sæpe emungeris!' ita enim contra scriptos editosque, quotquot vidi, codices est reponendum. Noster bello Gildonico: 'ut te mortalia pridem Implorant!' *D. Heins.*

328 *Et solitus frontem circumfluit ignis*] *Pudorem* dicit, verecundiam ob honorem oblatum. *Circumfluere* ignem pulchre dixit a contrario ipsi elemento.

Circumfluit] Ut illa vehementia pudicæ flammæ generet humorem quendam per ora labentem. *Barth.*

329 *Vincis qui cuncta, pudorem*] *Vincis quo* quinque libri, quos inter Oiselianus; argute: vulgatum tamen ex illo Ovidiano defendi potest: 'Vince animos iramque tuam, qui cætera vincis.' *D. Heins.*

331 *Te certum est*] *Posse queas* veteres multi cum Aldo: unus Vatican. *nosse queas.* Idem.

Mirare libens] Trabeam Consularem dicit mirifico auri pondere constantem, intextis imaginibus Heroum, ab imperatoribus mitti consueta designatis Consulibus. *Cinctus*, ab cingulo cætera continente, omnia vestimenta denotat. *Barth.*

333 *Repetito murice*] Bis tincta lana. Palladi omne artificiosum opus tribuisse veteres alibi notamus. *Idem.*

334 *Nevimus auro*] Auro in fila ducto. *Idem.*

335 *Aurea quo Lachesis*] Parcas Heroüm felicium tempora non lana, sed auro, nere et ducere censebant Poëtæ. *Idem.*

336 *Hic ego*] *His ego* malim, si liceat per codices antiquos. *D. Heins.*

Promissam sobolem] Responsis videlicet Deorum, ut de omnibus feliciorum temporum auctoribus Poëtæ. Sobolem noster dicit ex Maria Stilichonia et Honorio. *Barth.*

337 *Prælusi*] Præpinxi in trabea. *Præludere* est per ludum velut rem aliquam præfigurare. *Idem.*

340 *Insigne Minervæ Spirat opus*] *Minervam* legendum ex Lucens. Gyrald. et quatuordecim aliis: dictum iv. Cons. Hon. vs. 591. Paulo ante perperam *cuncta fila*, non *tincta*, potior scriptorum pars. *D. Heins.*

341 *Spirat opus*] Instar vivi animatique. *Barth.*

342 *Lucinæ labores*] Non *dolores* primæ editiones et plurimi scripti; quod et recte Raphelengius secutus: hinc *laborare* puerperæ dicuntur, et *labor* pro puerperio. *D. Heins.*

343 *Fulgente*] Auro, gemmis, purpura. *Barth.*

Fulgente lecto] Auro vel argento scilicet. *Claver.*

344 *Pallescunt gaudia*] Metuentem simul et gaudentem facit. *Barth.*

Pallescunt gaudia matris] Malo *matri.* Mox *in stamine* pro *de* potiores scripti. *D. Heins.*

345 *Susceptum puerum Nymphæ*] Ut Deorum puerperiis. His enim adsignantur Nymphæ. *Barth.*

347 *Vagitus audire putes*] Fictio Poëtica, ad vivum effigiatam speciem etiam auditui admovens. *Idem.*

348 *Ore ferens patrem*] Testata matris pudicitia. *Idem.*

Stilicho maturior ævo] *Sed avus matura verendo* Gyrald. Lucens. et tredecim alii. *Stilicho maturior ævi* undecim: nonnulli *sed avus maturior ævi;* ut τὸ *Stilicho* ex Glossa sit. Sic apud Virgil. 'ævi maturus Acestes:' et apud Statium, Theb. v. 'ævi matura Polyxo.' Veram lectionem jam vidit in Elencho Antidiatribes Statianæ Gronovius noster. *D. Heins.*

350 *Fucantem serica frena*] Sic cum Isingriniano Raphelengius, et Mazarinianus ex nostris: alii cum vulgatis *fumantem* vel *spumantem:* alter Moreti *undantem;* non male: prim. Vaticanus *fugantem*, solemni errore pro *fucantem.* Pro *purpureo*, quæ vox paulo post repetitur, lege *sanguineis* cum prim. Vaticano et undecim aliis: noster de Equo Honorii in Epigrammatis: 'Sanguineo virides morsu

vexare smaragdos, Et Tyrio dignus terga rubere toro.' Lucan. IV. 'Siccaque sanguineis durescit spuma lupatis.' *Sanguinem*, pro spuma, noster lib. II. de Rapt. 'Sanguine frena calent.' IV. Cons. Hon. 'spumosis morsibus aurum Fumat, anhelantes exundant sanguine gemmæ.' Statius, Theb. VI. 'Qui dominis, idem ardor equis. face lumina surgunt. Ora sonant morsu, spumisque et sanguine ferrum Uritur.' Ita et *spumæ cruentæ* Virgilio Georg. 'spumas aget ore cruentas.' Silius, lib. XVI. de equo Asture: 'siccumque cruento Spumeus admorsu gauderet mandere ferrum.' Idem lib. XII. 'Immitem quatiebat equum, spumantia sævo Frena cruentantem morsu.' Oppianus V. Halieut. Ἀφρῷ ὑφ' αἱματόεντι γένυν σκολιοῖσι χαλινοῖς Ἐμπρίει. ubi de equo. Apud Dionem Chrysostomum locus insignis est in hanc rem, ubi Apelles equi spumam pingens describitur Orat. LXIII. sed exemplar non est ad manum. *D. Heins.*

354 *Aureus ipse*] Auro totus factus, assimulatus, indutus. *Barth.*

355 *Tertia regali*] Primum Conjugium Stilichonis cum Serena. Secundum Honorii, cum ejusdem paris fœmina. Tertium addit non ex Historia sed ex voto et præsagio, quorum tamen neutro vates fuit. Intelligas igitur Eucherii cum sorore Honorii; sequentia hoc volunt. *Idem.*

356 *Pennatique nurum*] Multi ex scriptis *torum.* D. Heins.

Nurum] Placidiam innuit, quæ filia Theodosii magni ex Galla sorore Valentiniani Jun. Satis vero apparet Claudianum eam quasi destinare Eucherio. *Claver.*

358 *Eucherius timido*] *Trepido* libri meliores: alii *tepido.* Junianus *tumido;* ut noster Laude Serenæ: 'Utraque luminibus tumidum micat, utraque blandas Excitat ore faces:' sic bene codices scripti. Nupt. Celerinæ, 'matura tumescit Virginitas.' Statius, Theb. II. 'Deïphilen tumida jam virginitate jugari.' Achill. 'Virginitas matura thoris, annique tumentes,' de Lycomedis filiabus. Dracontius Hexamera: 'Virgo decora, rudis, matura tumentibus annis.' Sequenti versu pro *læto* prim. Vatic. et Reg. *retro:* tert. Vatic. pro diversa lectione *tetro.* D. Heins.

Flammea sublevat ore] Amoris conjugalis pudica et decora significatio. *Barth.*

359 *Arridet*] Puerili quodammodo affectu. *Idem.*

Thermantia] Stilichonis filia minor natu, quæ sorore defuncta nupsit Honorio, integro adhuc et casto, ut aiunt, quantum ad illam. *Claver.*

360 *Utroque petit diademata sexu*] Utraque stirpe Imperium complexa. *Barth.*

361 *Reginasque*] Sic olim Regum filiæ apud nos.

362 *Dextræque regendum*] Meliores *gerendum.* Plantini editio *tegendum* mendose: unde Raphel. *tenendum.* D. Heins.

363 *Ebur*] Sceptrum Consulare ex Ebore.

Solennibus urnam Commovet auspiciis] Servatis omnibus ceremoniis et observationibus veteris Instituti. *Barth.*

364 *Avibusque*] Addicentibus. *Idem.*

365 *Habiles armis*] Ex quotidiano usu perpetuaque gestatione. *Idem.*

366 *Latii cultus*] Summo quondam Latii Magistratui destinati.

Sederunt] Apto modo. Habilem idoneumque togato magistratui indicat. *Barth.*

369 *Deposito mitis clypeo*] Militarem pulchritudinem dicit, gratam in pacato habitu. *Idem.*

371 *Currumque patris*] Bellona Martis filia. *Idem.*

Bellona cruentum] Sic plerique scripti. Cl. Gronovius, Diatribes Statianæ cap. 50. *cruentam;* cui accedo: nam Gyrald. prim. Vatic. et decem

salus! Apud Juvenalem, Sat. VI. 'ut sæpe emungeris!' ita enim contra scriptos editosque, quotquot vidi, codices est reponendum. Noster bello Gildonico: 'ut te mortalia pridem Implorant!' *D. Heins.*

328 *Et solitus frontem circumfluit ignis*] *Pudorem* dicit, verecundiam ob honorem oblatum. *Circumfluere* ignem pulchre dixit a contrario ipsi elemento.

Circumfluit] Ut illa vehementia pudicæ flammæ generet humorem quendam per ora labentem. *Barth.*

329 *Vincis qui cuncta, pudorem*] *Vincis quo* quinque libri, quos inter Oiselianus; argute: vulgatum tamen ex illo Ovidiano defendi potest: 'Vince animos iramque tuam, qui cætera vincis.' *D. Heins.*

331 *Te certum est*] *Posse queas* veteres multi cum Aldo: unus Vatican. *nosse queas.* Idem.

Mirare libens] Trabeam Consularem dicit mirifico auri pondere constantem, intextis imaginibus Heroum, ab imperatoribus mitti consueta designatis Consulibus. *Cinctus*, ab cingulo cætera continente, omnia vestimenta denotat. *Barth.*

333 *Repetito murice*] Bis tincta lana. Palladi omne artificiosum opus tribuisse veteres alibi notamus. *Idem.*

334 *Nevimus auro*] Auro in fila ducto. *Idem.*

335 *Aurea quo Lachesis*] Parcas Heroüm felicium tempora non lana, sed auro, nere et ducere censebant Poëtæ. *Idem.*

336 *Hic ego*] *His ego* malim, si liceat per codices antiquos. *D. Heins.*

Promissam sobolem] Responsis videlicet Deorum, ut de omnibus feliciorum temporum auctoribus Poëtæ. Sobolem noster dicit ex Maria Stilichonia et Honorio. *Barth.*

337 *Prælusi*] Præpinxi in trabea. *Præludere* est per ludum velut rem aliquam præfigurare. *Idem.*

340 *Insigne Minervæ Spirat opus*] *Minervam* legendum ex Lucens. Gyrald. et quatuordecim aliis: dictum IV. Cons. Hon. vs. 591. Paulo ante perperam *cuncta fila*, non *tincta*, potior scriptorum pars. *D. Heins.*

341 *Spirat opus*] Instar vivi animatique. *Barth.*

342 *Lucina labores*] Non *dolores* primæ editiones et plurimi scripti; quod et recte Raphelengius secutus: hinc *laborare* puerperæ dicuntur, et *labor* pro puerperio. *D. Heins.*

343 *Fulgente*] Auro, gemmis, purpura. *Barth.*

Fulgente lecto] Auro vel argento scilicet. *Claver.*

344 *Pallescunt gaudia*] Metuentem simul et gaudentem facit. *Barth.*

Pallescunt gaudia matris] Malo *matri.* Mox *in stamine* pro *de* potiores scripti. *D. Heins.*

345 *Susceptum puerum Nymphæ*] Ut Deorum puerperiis. His enim adsignantur Nymphæ. *Barth.*

347 *Vagitus audire putes*] Fictio Poëtica, ad vivum effigiatam speciem etiam auditui admovens. *Idem.*

348 *Ore ferens patrem*] Testata matris pudicitia. *Idem.*

Stilicho maturior ævo] *Sed avus matura verendo* Gyrald. Lucens. et tredecim alii. *Stilicho maturior ævi* undecim: nonnulli *sed avus maturior ævi;* ut τὸ *Stilicho* ex Glossa sit. Sic apud Virgil. 'ævi maturus Acestes:' et apud Statium, Theb. v. 'ævi matura Polyxo.' Veram lectionem jam vidit in Elencho Antidiatribes Statianæ Gronovius noster. *D. Heins.*

350 *Fucantem serica frena*] Sic cum Isingriniano Raphelengius, et Mazarinianus ex nostris: alii cum vulgatis *fumantem* vel *spumantem:* alter Moreti *undantem;* non male: prim. Vaticanus *fugantem*, solemni errore pro *fucantem.* Pro *purpureo*, quæ vox paulo post repetitur, lege *sanguineis* cum prim. Vaticano et undecim aliis: noster de Equo Honorii in Epigrammatis: 'Sanguineo virides morsu

vexare smaragdos, Et Tyrio dignus terga rubere toro.' Lucan. IV. 'Siccaque sanguineis durescit spuma lupatis.' *Sanguinem*, pro spuma, noster lib. II. de Rapt. 'Sanguine frena calent.' IV. Cons. Hon. 'spumosis morsibus aurum Fumat, anhelantes exundant sanguine gemmæ.' Statius, Theb. VI. 'Qui dominis, idem ardor equis. face lumina surgunt. Ora sonant morsu, spumisque et sanguine ferrum Uritur.' Ita et *spumæ cruentæ* Virgilio Georg. 'spumas aget ore cruentas.' Silius, lib. XVI. de equo Asture: 'siccumque cruento Spumeus admorsu gauderet mandere ferrum.' Idem lib. XII. 'Immitem quatiebat equum, spumantia sævo Frena cruentantem morsu.' Oppianus V. Halieut. Ἀφρῷ ὑφ' αἱματόεντι γένυν σκολιοῖσι χαλινοῖς Ἐμπρίει. ubi de equo. Apud Dionem Chrysostomum locus insignis est in hanc rem, ubi Apelles equi spumam pingens describitur Orat. LXIII. sed exemplar non est ad manum. *D. Heins.*

354 *Aureus ipse*] Auro totus factus, assimulatus, indutus. *Barth.*

355 *Tertia regali*] Primum Conjugium Stilichonis cum Serena. Secundum Honorii, cum ejusdem paris fœmina. Tertium addit non ex Historia sed ex voto et præsagio, quorum tamen neutro vates fuit. Intelligas igitur Eucherii cum sorore Honorii; sequentia hoc volunt. *Idem.*

356 *Pennatique nurum*] Multi ex scriptis *torum*. D. Heins.

Nurum] Placidiam innuit, quæ filia Theodosii magni ex Galla sorore Valentiniani Jun. Satis vero apparet Claudianum eam quasi destinare Eucherio. *Claver.*

358 *Eucherius timido*] *Trepido* libri meliores: alii *tepido*. Junianus *tumido;* ut noster Laude Serenæ: 'Utraque luminibus tumidum micat, utraque blandas Excitat ore faces:' sic bene codices scripti. Nupt. Celerinæ, 'matura tumescit Virginitas.' Statius, Theb. II. 'Deïphilen tumida jam virginitate jugari.' Achill. 'Virginitas matura thoris, annique tumentes,' de Lycomedis filiabus. Dracontius Hexamera: 'Virgo decora, rudis, matura tumentibus annis.' Sequenti versu pro *læto* prim. Vatic. et Reg. *retro:* tert. Vatic. pro diversa lectione *tetro*. D. Heins.

Flammea sublevat ore] Amoris conjugalis pudica et decora significatio. *Barth.*

359 *Arridet*] Puerili quodammodo affectu. *Idem.*

Thermantia] Stilichonis filia minor natu, quæ sorore defuncta nupsit Honorio, integro adhuc et casto, ut aiunt, quantum ad illam. *Claver.*

360 *Utroque petit diademata sexu*] Utraque stirpe Imperium complexa. *Barth.*

361 *Reginasque*] Sic olim Regum filiæ apud nos.

362 *Dextræque regendum*] Meliores *gerendum*. Plantini editio *tegendum* mendose: unde Raphel. *tenendum*. D. Heins.

363 *Ebur*] Sceptrum Consulare ex Ebore.

Solennibus urnam Commovet auspiciis] Servatis omnibus ceremoniis et observationibus veteris Instituti. *Barth.*

364 *Avibusque*] Addicentibus. *Idem.*

365 *Habiles armis*] Ex quotidiano usu perpetuaque gestatione. *Idem.*

366 *Latii cultus*] Summo quondam Latii Magistratui destinati.

Sederunt] Apto modo. Habilem idoneumque togato magistratui indicat. *Barth.*

369 *Deposito mitis clypeo*] Militarem pulchritudinem dicit, gratam in pacato habitu. *Idem.*

371 *Currumque patris*] Bellona Martis filia. *Idem.*

Bellona cruentum] Sic plerique scripti. Cl. Gronovius, Diatribes Statianæ cap. 50. *cruentam;* cui accedo: nam Gyrald. prim. Vatic. et decem

alii cum primis edd. *cruentat*. Idem *tendens* non *tendentem*; et sic scripti. *D. Heins.*

373 *Fratre Pavore*] Inepte alii *Pudore*. Homero et Hesiodo δεῖμός τε φόβος τε θεράποντες Ἄρηος. Val. Flaccus, lib. III. 'Terrorque Pavorque Martis equi:' et sic poëtæ passim. *Idem.*

374 *Terga catenis*] *Colla* meliores; ut VI. Cons. Hon. 'Colla catenati vidit squallentia Cimbri.' *Idem.*

376 *Ingentem securim*] Antiquissimorum Heroüm gestamen, telumque cumprimis formidatum. *Barth.*

380 *Famæ vulnere*] *Vulnera Famæ* vocat exsecratam sæpius Eutropii Consulis Historiam. Sic *vulnera Pacis*, civile et detestatum Bellum Petronio: 'et læsæ vulnera Pacis.' *Idem.*

Famæ qui vulnere nuper Calcatam flevere togam] *Calcatam Famæ vulnere togam* minus concinne censeo dici: quare minimum abest quin opiner *vulnera* reponendum, cujusmodi appositiones multum amari a nostro alibi jam ostendimus. *D. Heins.*

382 *Lusisse Catones*] Exempla severitatis omni post ævo ambo Catones, uterque tamen, si Historias exacte consulas, non prorsus sine nota iniquitatis. *Barth.*

384 *Damnis*] Ita vocat pericula famæ et famis, ab Eutropio et Gildone. *Idem.*

387 *Urbique tuum*] Consules apud Urbem Magistratum inire et gerere maximi facit, veneratione morum antiquorum perpetua, licet inconsulta. *Idem.*

389 *Depulsa*] Barthius *Depulsam*: confirmant prima editio et quatuor aut quinque scripti. *D. Heins.*

Depulsam] Regimine nimirum antiquo illo pene dejectam atque excussam. *Barth.*

390 *Camillum*] Tertium Urbis Conditorem. Camillus enim tali titulo cultus. *Idem.*

391 *Quirites, Et populus*] Proceres, et plebem. *Idem.*

392 *Quem ductor amas*] *Ames* cum Aldo et plerisque scriptis. *D. Heins.*

393 *Nec prius auditas*] Gallicum frumentum industria Stilichonis Romæ laboranti subvenisse aliquoties celebrat. *Barth.*

395 *Messesque ferat*] *Ferant* multi. Gyrald. Lucens. Vatic. *vehat*: decem alii *vehant*; bene, ut infra: 'Vexit Lingonico sudatas vomere messes.' *D. Heins.*

Auster] Ab Africa annonam dicit. *Barth.*

396 *Horrea*] In Urbe Roma condendo frumento 396 horrea fuerunt, memorante Publio Victore. *Idem.*

398 *Fallax o quoties*] Ut solet exspectanteis rumor illudere. *Idem.*

Rumor deludet amorem] *Pulvis* primæ edd. prim. Vatic. et octo alii; optime. Infra: 'jam tempora detine longe Dinumerare vias, visoque adsurgere semper Pulvere.' Bello Getico: 'Pulveris ambiguam nubem speculamur ab altis Turribus, incerti socios apportet an hostes.' Lucan. 'Cæsareas pulvis testatur adesse cohortes.' Pluribus eam lectionem confirmare tædio sit. *D. Heins.*

400 *Spargentur et omnes Flore viæ*] Notissimus honor omnibus pompis, et notarunt ubertim docti. *Barth.*

401 *Superet*] Transeat.

Pythia limina] Templum Apollinis, aut vicum. *Barth.*

Superet cum Pythia limina Consul] *Superes* malo, cum septem scriptis. *Culmina* etiam bene octo cum primo Vaticano. Idem Vaticanus *Pincia culmina*: in aliis multis *Phicia* et *Phitia*; mons Pincius Romæ satis celebris; sed vulgatam scripturam non temere damnem. *D. Heins.*

402 *Species Romana*] Roma digna. Pompam dicit. *Barth.*

403 *Pompeiana proscenia*] Theatrum Pompeii Magni. *Idem.*

404 *Vallis tibi Martia ducet*] *Murtia* scribendum. Varro, l. IV. de L. L.

'Intimus Circus ad Murtium vocatus, ut Procilius aiebat, ab urceis. quod is locus esset inter figulos. alii dicunt a murteto. cujus vestigium manet, quod ibi sacellum etiamnum Murtiæ Veneris.' Vidit Barthius quoque veram scripturam curis secundis, qui illic adeundus. Primus Vaticanus a manu prima *Murcia*: in aliis compluribus *Marcia*. *Tollet nomen* non *ducet* optimus liber Moreti et quatuor alii. Libro III. 'exultant avidi, quocunque decorus Conspiciare loco, nomenque ad sidera tollunt.' *D. Heins.*

Ducet] Pulchra lectio, ad longum clamoris tenorem capienda. Cœlum autem dicit, alludens opinionem Populi Romani, continuantis tam diu eoque usque plausum, donec ab æthere ipso reddi videretur. *Barth.*

405 *Nomen*] Vocabulum Stilichonis, iteratum a plebe, favore ejus, et redditum ab Echo. *Idem.*

Pallanteoque recessu] *Recussu* vel *recussu* prim. Vatic. et emendatum a secunda manu *recussum*: pari modo et Oiselianus: tertius Vaticanus *recussis*: quatuor alii *recursu*. *recussum* placet, ut in illo Maronis: 'uteroque recusso Insonuere cavæ gemitumque dedere cavernæ.' *D. Heins.*

407 *Cum genero*] Non obtigit illi votum hoc. Cum secundum enim Consule Stilichone Magistratum gessit Anthemius. *Barth.*

408 *Jam Fama loquacibus alis*] De *alis loquacibus* nugæ sunt: lego *Fama alis*, quicquid obstant scripti; distinctione locus etiam juvandus: dictum bello Gild. vs. 477. Sic et *alitem Victoriam* facit VI. Cons. Hon. vs. 607. ubi plura. Cæterum in Pricæano *volacibus alis*: ut forte scribendum sit: 'Hæc dum Roma refert, jam fama sonacibus alis Pervolat Oceanum: linguis et mille citatos Festinare jubet proceres.' *D. Heins.*

409 *Linguis et mille*] Nota Famæ Maroniana descriptio. *Barth.*

411 *Non iter*] Signum veræ amicitiæ. Horatius: 'Septimi, Gades aditure mecum, et Cantabrum indoctum,' &c. *Idem.*

412 *Vincit amor meriti pridem*] Puto: *Vincit amor emeritis pridem clarique vetustis Fascibus ad socii properant et consulis annum.* Naso, Metam. X. 'Vicit Amor: supera deus hic bene notus in ora est.' Posset etiam vocibus transpositis, *pridem emeriti*; ut Consulatu Mallii: 'Emeritum pridem, desudatisque remotum Judiciis, eadem rursum complexa potestas Evehit, et reducem notis imponit habenis.' Infra l. III. 'Et post emeritas moderator quisque secures Discrimen letale subit.' *D. Heins.*

Vetustis Fascibus] Qui longo ante tempore Consulari dignitate functi fuerant. *Barth.*

413 *Vindicis*] A masculis Eutropianis. *Idem.*

416 *Nilique ad littora tandem*] Gyrald. et undecim alii *tendens*: recte. Alibi de Phœnice: 'velox alienum tendit in orbem.' Paulo ante pro *fœcunda*, perperam quidam *fœcundam*. Eidyll. de Phœnice: 'Emeritos artus fœcunda morte reformat.' *D. Heins.*

417 *Procedit ab Euro*] Procedere hic emphasin habet singularem. Virgilius: 'Ecce Dionæi procedit Cæsaris astrum.' *Barth.*

419 *Solis mirentur avem*] Cum eo nimirum æternam. *Idem.*

420 *Redolent cui cinnama busti*] Recens enim nativitate de busto patrio Phœnix. *Idem.*

421 *Chorus est*] Exsultatio tripudians. *Idem.*

422 *Divique*] Deum honor, ait Tacitus, non ante Principi habetur, quam agere inter homines desierit. Tertull. 'Maledictum est ante apotheosin Deum Cæsarem nominare.' *Claver.*

424 *Est ignota procul*] Humanis cæteris. Poëta enim afflatu divino percitus videt aliis mortalibus invisa. *Barth.*

426 *Immensi spelunca ævi*] Æternitatis quodammodo, et temporis, sub mensuram non cadentis, et hoc est ævum.

Tempora vasto Suppeditat revocatque sinu] Ordinem, distinctiones, nomina ævi, tempora vocat. *Barth.*

429 *Perpetuumque viret*] *Virens* Gyrald. et *reductam* prim. Vatic. aliique non pauci. Pro *lapsu* Lovan. *morsu.* D. Heins.

435 *Stabilesque moras*] Fixas currentesque stellas dicit: sic tamen ποιητικωτέρως hæc capias, ut cursus stabiles simul cum moris dicantur.

Quibus omnia vivunt Ac pereunt] Omnia enim tempus suum habent, aut affixum astris, aut indicatum. *Barth.*

436 *Fixis cum legibus*] Puto *fixis ceu legibus.* frequens error, quo Apuleium non semel liberavimus. prim. Vatic. aliique non pauci distinguunt, *fixis cum legibus ille recenset.* ut forte *fixis tum legibus* sit scribendum. *D. Heins.*

437 *Incertum Martis*] Incerta Martii sideris temperies, Jovis stabilis. Hinc errores in vita humana Martis sideri subditi. *Barth.*

441 *Illius ut Phœbus*] Undecim cum prim. Vaticano: *Illius ut magno Sol limine constitit antri.* D. Heins.

442 *Occurrit Natura potens*] *Accurrit* meliores scripti. *Parens* etiam prior Moreti, quod perpetuum Naturæ apud poëtas epitheton. At prim. Vatic. a manu prima *duce,* pro *duci;* ut Solem Naturæ ducem appellet. *Idem.*

446 *Hic habitant*] Putem *His* legendum, ut ad τὸ *locis* referatur. *Idem.*

449 *Eximia regione*] Scribe: *Eximia regione domus, contingere terris Difficilis, stabat, rutili grex aureus anni.* Sequentia temperiem anni felicis moderatam innuunt. *Barth.*

450 *Difficilis, stabat Rutuli*] *Rutuli stabant* tres scripti: optime Cl. Gevartius *Difficiles, stabant Rutuli:* in uno certe Ambros. *Difficiles stabat:* scribendum etiam videtur *Eximia regione domus,* ut cohæreant. *D. Heins.*

454 *En, cui distulimus*] *In quem distulimus* prim. et tert. Vatic. cum aliis quatuor. Sic IV. Cons. Honorii, 'sed prælia differ In Juvenem,' 385. ubi plura ad rem diximus. *Idem.*

457 *Hilares Baccho*] *Bacchi* unus Ambros. non ineleganter. Multus est in hisce secundis casibus Silius Italicus. *Idem.*

462 *Prærupto dissolvat Aquarius imbre*] Ita et scripti. Malim nihilominus, *prorupto imbre,* pro prorumpente: quomodo apud Maronem: 'Unde per ora novem vasto cum murmure montis It mare proruptum.' Lib. VII. 'ossaque et artus Perfudit toto proruptus corpore sudor.' Sed magis ad rem illa Valerii Flacci, lib. VI. 'velut hiberno proruptus ab arcu Imber agens scopulos.' Noster ipse bello Gildon. 'Mergi prima peto. veniant prorupta Pachyno Æquora:' ubi pari modo peccabatur. Apud eundem Valerium Flaccum: 'prorupti tonuit cum forte Vesevi Hesperiæ lethalis apex.' Apud Statium, Theb. II. 'atque illi voce repleta Intercepta natat prorupto in sanguine lingua:' quomodo et illic optimæ membranæ. *Idem.*

463 *Roseo cornu*] Blando. *Barth.*

465 *Scorpius*] Libri multi mendose *scorpion* pro *scorpios;* ut sæpe veterrimi codices peccant. Pro *gramina* Aldus et cum primo Vaticano plurimi scripti *germina:* vere: pro pomis, quod et Barthio curis secundis videbatur. Alcimus Avitus, lib. III. 'sed postquam fœdere rupto Interdicta tuus perstrinxit germina gustus.' *D. Heins.*

466 *Allatret Seirius*] Canis æstus latratui canino æquatur. Latratus, omnis inconditus sonus. *Barth.*

467 *Croceis rorantes*] Cum Solis illi horti non alio dignius quam pulcherrimo ejus elemento irrorentur. *Idem.*

Ignibus hortos] *Finibus* Isingrin. et septendecim nostri: unus *crinibus:*

prior Leid. Pamel. et Lovan. *floribus.* Forte *croceis halantes floribus hortos.* Vide quæ notamus ad Nasonem libro Metam. VIII. 677. Virgiliana est æmulatio, apud quem, 'Invitent croceis halantes floribus horti:' *alantes* scriptum fuerat. Priores literæ τοῦ *rorantes* ex præcedenti voce perperam geminatæ sunt. Statius *spirare* dixit, Lacrymis Etrusci: 'Semper odoratis spirabunt floribus aræ.' Pro *flagrantibus* mox *fragrantibus* lego cum duobus Vaticanis; quod optimus ille quoque pro diversa lectione agnoscebat. Oiselianus *flaglantibus.* Sic peccatur et apud Silium, lib. XV. 'Nec donum deforme viro fragrantis amomi.' Apud Val. Flaccum de Harpyis: 'fœdataque turbant Pocula: fragrat odor, surgitque miserrima pugna.' Non opus ex Carrionis codice reponi *sævit odor. Fragrare* enim pro fœtere. Mox eodem libro: 'Fragrat acerbus odor, patriique expirat Averni Halitus.' Sic et *fragrare hesterno vino* apud Martial. *D. Heins.*

468 *Vallemque suam*] Domum, regiam, thronum, hortos, mensas, pecora etiam, ut bono scilicet villico. Soli largitos de votis Poëtas suis nemo ignorat. *Barth.*

469 *Largum jubar*] Egregium acumen. Irriguæ sunt herbæ larga luce, quibus pro Jove est Solis infusi instillantisque sese splendor. Larga autem omnia Deorum fingunt: ut quos copia omni abundare norunt. *Idem.*

472 *Gelidas*] A rore primæ diei, ultimæ noctis. Blando quodam gelu præcurrente Solis vim, ad capiendam eam majore, scilicet, cum voluptate.

Lucifer ornat] Ornatricum aut Ornatorum, si qui fuerunt, vicem adscribit famulitio Solis Luciferum et Auroram. *Barth.*

473 *Arridet habenis*] Prim. Vatican. et duodecim *alludit:* tres *illudit:* *arridet habenas* secundus Vatic. *D. Heins.*

474 *Aureus annus*] Felix; aurei seculi proles.

Nomen prætendit Consulis] Non enim alia erat anni censio, nisi ab Urbe Condita, et titulo Consulis. Unde et Consulum nomina ipsis annis adscribebantur. *Barth.*

475 *Novos iterum*] Anno novo veteri succedente. Ingeniosior est hic versus quam prima fronte censeas; τὸ *revoluto* enim finem emensi, τὸ *novos* initium ingredientis anni præpingit; cum cætera eundem tamen et unum, de quo sermo sit, indicent. *Idem.*

476 *Æthereis fastis*] Cœlo ipso felicitatis, perennandæque memoriæ ipsius gratia, in suos illos æternitatis fastos tanti Consulis titulum referente.

Sidera] Dii ipsi. *Barth.*

XXIII.

IN II. CONS. STILICHONIS PRÆFAT.

Hic sane primus, ut antea dicere non sum veritus, Consulatus Stilichonis, quem honeste deprecabatur, quamvis Roma instaret ejus videndi cupida, post fusum Gildonem; libenter sane in locum Eutropii ipsum suffectura fuit; sed finem anni consultius exspectavit Stilicho. *Claver.*

1 *Italis qui solus ab oris*] *Qui ductus* Isingr. Forte *ductor.* D. Heins.

2 *Proprium caput*] Similitudo ducta videtur a fluviis vi in fontem retro versis; eorum enim fontes capita dicuntur. Horatius: 'nunc ad aquæ lene caput sacræ.' *Barth.*

3 *Non sine Pieriis exercuit*] Favorem in homines Musicos, præcipue Poëtas, Scipionis commendat, Stilichonem etiam nominis sono illi comparandum præpingens, seque interim etiam melioris ævi vatibus non inepte componens. *Idem.*

5 *Gaudet enim virtus testes sibi jungere Musas*] Sane vero, et exemplo Omnipotentis Divinæ Majestatis, quæ contra immensa omnia beneficia tua aliud nihil poscit, quam laudari. Gloria Musas comitatur, quia res Heroum grata ipsis officio concelebrant. *Idem.*

11 *Hærebat lateri*] Summæ familiaritatis documenta.

Doctus Ennius] Catonem sane majorem litteris instituit, quo omni genere literatiorem ea ætas non habuit. Ovidius: 'Ennius ingenio maximus, arte rudis.'

Castris omnibus] Omnibus bellis, omni expeditione. *Barth.*

12 *In medias Ennius ire tubas*] Et quidem non immerito. Erat enim Centurio. *Idem.*

15 *Gemina Carthagine*] Fuit enim Carthago in Africa, et nova Carthago in Hispania, utraque virtute Scipionis debellata. *Claver.*

Carthagine victa] Claverii codex et Thuan. *victor*. D. Heins.

16 *Hanc vindex patris*] *Patri prim.* Vatic. et undecim alii. *Idem.*

Vindex patris] Novam eo die cœpit quo appulit. *Barth.*

17 *Funera belli*] Incredibilem hominum Bellis Punicis peremtorum multitudinem invenies, si subduxeris numerum. *Idem.*

18 *Cogeret ire rotas*] Triumpharet prælata effigie. *Idem.*

20 *Martia laurus*] Non Apollinea, quæ solebat; sed Martia, in gratiam Victoris. *Idem.*

21 *Quo concidit alter*] *Qui* Pricæanus: lege *qui concidit*. D. Heins.

22 *Sævior Hannibale*] Hannibal pro atrocissimo hoste Romanis Proverbium ejus loco fecit. Horatius: 'Parentibusque abominatus Hannibal. *Barth.*

23 *Te mihi post quintos*] *Quinos* Raphel. placet. *D. Heins.*

Te mihi post quintos] Ex his colligitur Claudianum a Consulatu Olybrii et Probini, seu mavis a morte Theodosii, qui obiit Mediolani, ibidem consedisse, ac recitasse Panegyres in tertium ac quartum Honorii Cons. et postremo Theodori Paneg. Ne quis vero fallatur secundus Stilichonis Consulatus, qui cum Anthemio fuit quadriennio post hunc, qui quidem secutus est Honorii VI. Cons. anno 405. *Claver.*

Post quintos] Sane quinquennio post primum iteravit Consulatum Stilicho. Romæ vero ideo medio tempore desedisse Claudianum verosimile non est, qui hoc ipso Epigrammate innuit sese expeditionum Bellicarum Comitem, cum eo in urbem rediisse post victorias. *Barth.*

24 *Votis suis adesse*] Coram ipsa, inque sinu ejus, Consulatum gerere. *Idem.*

XXIV.

IN II. CONS. STILICHONIS.

1 *Populi plausu, procerum voce*] Proceribus consultiorem acclamationem assignat; quamquam constet in ipso Senatu Romano stultas stolidasque sæpe voces jactatas, notantibus Historicis Augustis. *Barth.*

Quem populi] Senatus populusque Romanus in votis habuit adventum Stilichonis Consulis renunciati. *Clav.*

Voce] Dictum innui Acclamationes, quæ adeo solennes iis temporibus, uti in certas velut formulas redactæ, requirerentur vel ab invitis, nisi aliqua peccare vellent in morem temporum. *Barth.*

2 *Aspice, Roma, virum*] Sic suum Principem votis et Urbi, hoc est, totius Pop. Romani et Senatus desideriis redditum. Plinius Panegyrico celebrat. *Idem.*

3 *Dinumerare viæ*] *Moræ* duo veteres. *D. Heins.*

Dinumerare viæ tempora] Quod sane poterat quivis facile, stationibus et mansionibus Principali auctoritate designatis.

Visoque assurgere semper Pulvere] More impatienter desiderantium adventum optati Principis. *Barth.*

4 *Torquebere votis*] Spei tormentum vel magnis adnumerat sapientia prisca. Papinius: 'spes anxia mentem Extrahit, et longo consumit gaudia voto.' *Idem.*

5 *Adest oculis*] Summa votorum. *Idem.*

6 *Spe major, fama melior*] Rem sane magnam dicit, cum vero verius sit quod alibi agens dicit, 'minuit præsentia famam.' *Idem.*

7 *Quæ tibi restituit fasces*] Majestati Urbanæ, id est ipsis domesticæ.

Complectere dextram] Quod solebat fieri sospitatoribus. *Barth.*

8 *Pœnos*] Mauros. *Idem.*

9 *Excipe*] Amplexu. *Idem.*

10 *Libratur*] Ne in hanc aut illam partem peccet. *Idem.*

11 *Os sacrum*] Vultum, personam.

Ære colis, miraris in auro] Heroïcam et proprie divinam speciem non semel alibi Stilichoni adscribit. Hic de omni genere statuarum, effigierum, imaginum, fusilium sculptiliumque loquitur, quem honorem tamen Stilichonem non magni fecisse libro superiori memoravit. *Barth.*

12 *Felix bellator ubique*] *Pro te bellator* plerique veteres, quod ex Cujacianis libris probat Barthius; neque aliter Aldus, Gyrald. Isingrin. Lucens. ex melioribus. At prim. Vatic. *felix*: forte, *pro te qui bellat ubique*. D. Heins.

13 *Rheni pacator*] Vera autem laus: solus enim Rheni, cum Theodosio Danubii accolas pacavit Stilicho. *Barth.*

Rheni pacator et Istri] *Calcator* Isingr. aliique multi: ut VI. Cons. Honor. 'Colla catenati proculcat Honorius Istri.' Nihil tamen muto. Supra lib. II. 'Usque adeone levis pacati gloria Rheni?' Epith. Celerinæ: 'quanto pacatur milite Rhenus.' *D. Heins.*

15 *Vulgo monstrare*] Triumphis, arcubus, statuis, inscriptionibus, mille modis memoriarum: quo genere optimi etiam Principes fuere ambitiosi. *Barth.*

16 *Certarent*] *Certassent* prim. Vatic. et decem alii: rectius. *D. Heins.*

18 *Flavente Sycambri*] *Flavam* earundem cæsariem indicat noster alibi. IV. Consulatu: 'flavam sparsere Sycambri Cæsariem.' *Barth.*

19 *Nigris Mauri crinibus*] Et contortis. *Idem.*

21 *Laurigerum*] Currus triumphantium lauro ornati.

Festo fremuisset carmine, miles] Acclamatio vetus erat, *Io triumphe, Io triumphe.* Barth.

22 *Facta metallis*] Rectius quidam *metallo: ficta* etiam malim; ut Cons. Olybr. 'Fingunt æra lupam.' Vide quæ curis secundis ad Nasonem notamus Pont. IV. El. I. 32. *D. Heins.*

Facta metallis Oppida] Expressa, fabre facta. *Barth.*

23 *Captiva flumina*] Mœrentia vastationem patriarum terrarum, in ipsis effigiebus. *Idem.*

25 *Catenato Rheno*] Maxime. Bonæ Fortunæ, immanisque egregii facinoris loco. *Idem.*

26 *Non immodicus*] Contemtor enim honorum vulgarium, virtutumque propter ipsas amans. *Idem.*

28 *Labor ipse juvat*] Virtus; quæ cum sine labore nulla sit aut fuerit adeo unquam, in vocabulum etiam hujus venit. Sic Maro: 'Disce, puer, virtutem ex me verumque laborem, Fortunam ex aliis.'

Strepitus inanes] Famæ, gloriæ, rumoris, auræ popularis, sermonum vulgi. *Barth.*

29 *Inque animis hominum*] Vero amore ipsi addictorum, quos sibi devicit atque subdidit benignitate, comitate, omni genere virtutum. *Idem.*

32 *Fabricius Pyrrho*] Ad eum diem triumphus insignior splendidiorque non fuerat actus, quam de Pyrrhi rebus quem duxerunt victores ejus. Vide Florum, l. I. 18. *Idem.*

33 *Paulus*] Is amplius de spoliis Macedonicis ærario intulit, quam etiam Orbe Terrarum pene subjugato Pompeius. *Barth.*

35 *Post Numidas Mario*] Victo Jugurtha captoque; quem atrocissimis Populi Romani hostibus etiam alibi comparat. *Idem.*

37 *Quæ gravis obstreperet laudi*] *Laudes* sec. Vatican. opt. Moreti, optimus Leid. et decem alii cum Aldina editione: duo veteres *laudis*. Adeantur quæ notamus ad Nasonem, Met. XI. 18. *D. Heins.*

Gravis laudi] Clam inimica. Martialis de Delatoribus: 'Turba gravis paci, placidæque inimica quieti.'

Stimulis malignis] Duplicibus, insidiosis. *Barth.*

39 *Invidiæ fines virtute reliquit*] Summa virtus et felicitas. *Idem.*

40 *Quis enim livescere possit*] Non tangit summas et mortalitati subductas res livor. *Idem.*

41 *Quod Jupiter olim*] *Altum* octo libri, cum primo et tertio Vaticanis; bene. *D. Heins.*

Olim] Tempore immemorabili. Cum natura sane Rector fuit semper. Itaque et ei impositum, per eam Imperium nactum Poëtæ aiunt. *Barth.*

42 *Noverit omnia Phœbus*] Huc spectat quod Solem omnia contuentem, omnia audientem facit Homerus. *Idem.*

43 *Est aliquod meriti spatium*] *Meritis* malo. *D. Heins.*

Meriti spatium] Virtutis, multos demerentis. *Barth.*

45 *Præterea diversus erat favor*] *Divisus* prima ed. et Puteanus codex; recte. Vide notas lib. II. in Rufin. 25. atque ita Barthius curis secundis. *D. Heins.*

48 *Variis Ordinibus*] Inter se maxime dissidentibus. Allaborat non tam Principum, sed liberæ Romæ Heroïbus Stilichonem præferre, quem æquat data opera quum potest. Statum vero temporum consideranti magis ridiculæ quam magnanimæ aut quidvis aliud parebunt hæ laudes. *Barth.*

51 *Parentem*] Hæc vero verissima laus. *Barth.*

Parentem] Symmachus eundem Stilichonem *publicum parentem* nuncupat; neque renuit Ambrosius. *Clav.*

52 *Mundi communis amor*] Alibi de Honorio. *Barth.*

55 *Meruit*] Pro re magna. *Idem.*

56 *Virginibus flores*] Divitiæ puellarum, Poëtis adscriptoribus. *Idem.*

58 *Numine tanto*] Apollini Stilichonem componit. *Idem.*

59 *Littora Delia*] Insula tam præsente Apolline clara, ut oracula inde peterentur, non secus atque Delphis. *Idem.*

Lauros] *Laurus* Gyrald. aliique nonnulli. *D. Heins.*

Fulsit Apollinis arcus] Ita subitum numinis adventum aut declarationem describunt ab ornamentis Poëtæ. *Barth.*

63 *Tecta latere Matribus*] Studio visendi etiam altissima ædificiorum loca compleri. *Idem.*

64 *Matribus? his Stilicho*] *Ut Stilicho* Lucens. et duodecim alii; optime; admirantis est. Adi Notas superiori libro 327. In quibusdam *hic*, quod Barthius amplexus est. *D. Heins.*

His, Stilicho, cunctis] Aspice hos omnes, ait, qui, nisi tua virtus immanem barbariem avertisset, aut Gildonis molitiones, famem inferentes, compescuisset, omnes interiissent. Alii leg. *Hic Stilicho.* In urbe enim velut in pectore, animaque ipsa Imperii, reluxisse salutem omnibus dicit. Humanum enim genus solens Romano censet.

Reluxit] Instar insperatæ lucis, subito ingruentis. *Barth.*

65 *Septem montes*] Colles, quibus Roma inædificata. *Idem.*

66 *Auri fulgore*] Tectis auro vestitis. *Idem.*

67 *Indutosque arcus spoliis*] *Inductosque* frustra quidam: alibi, ‘vestita spoliis donabere quercu.’ *D. Heins.*

69 *Quantum profueris*] *Quam tum* unus Ambros. Lego *Quantæ:* alibi: ‘Proxime dis consul, tantæ qui prospicis urbi.’ *Idem.*

70 *Metire oculis*] Expende.

Fabula] Pene nihil, quodque proximum nihilo. De quibus nihil superesset præter sermones hominum, nudumque nomen. Hoc enim *fabula* denotat. *Barth.*

71 *Incumberet*] Impediret ejus proventum. Verbum summam vim continet. *Idem.*

72 *Quercu velaret*] Vide Gellium, v. 6. Stilichonem post victum Rhadagaistum, omnium Romani nominis hostium immanissimum, coronatum cum toto exercitu rediisse auctor Zosimus, lib. v. *Idem.*

77 *Nec solam*] Sic meliores scripti: vulgo *non solum.* D. Heins.

78 *Sed quo jucundior esset*] Sic scripti potiores; quomodo et alii jam legendum viderunt. Vulgo *quod;* unde *quod jucundius:* et mox *fructu* pro *fructus*, male Raphel. nec necessarium, quod Barthius, curis secundis, *ut amissas vires* pro *et* reponit. *Idem.*

Sed, quo jucundior esset] Ut enim Africam ipsam cum classibus frumentariis, sic gloriam etiam restituisse Romæ indicat Stilichonem. *Barth.*

79 *Venerabile famæ Pondus*] Quæ cum vitæ ipsius scilicet pretio æstimetur. *Pondus,* auctoritatem, majestatem notat. *Idem.*

82 *Famulosve precatur*] Fame et penuria coacta. *Idem.*

83 *Robore Gabino*] Italico, Latino, Romano, prisco. *Idem.*

84 *Romana ira*] Digna Romana virtute. Ovidius: ‘dignas Jove concipit iras.’ *Iram* pro omni re Martiæ virtutis multoties usurpat Papinius. *Idem.*

85 *Jubet signis*] Imperat. *Idem.*

Bellaturoque] *Bellatorique* unus Med. et *expectant* pro *et spectant* mox libri omnes. *D. Heins.*

86 *Spectant*] Observant, suspiciunt, colunt, respiciunt. *Barth.*

88 *Obtulit hæc ultro fastos*] Tres *ultori fastos:* unus *ultori fasces:* alii multi *hæc ultro fasces;* quod ferri non potest, quia *fasces* mox sequuntur: septem, cum primo Vaticano, *Obtulit, ultori fastosque.* Supra lib. II. 'Ultorem videant servatoremque Quirites.' *D. Heins.*

Fastos ornare] Alibi: 'ornatur Fortuna viro.' *Barth.*

89 *Nec libera quærit Sæcula*] Infra hoc libro: 'nunquam libertas gratior exstat Quam sub Rege pio.' Roma ita parens libertatis, et libertatem pro arbitrio donabat, velut optimo jure rerum ad eam Imperium pertineret. *Idem.*

91 *Crevisse videt*] Novo vectigali, frumentatione Gallica accedente, ea inopiæ Urbanæ Bello Gildonico subvenisse Stilichonem, non semel attestatur Claudianus. *Idem.*

Quis Gallica rura] *Rutra* legebam aliquando, quia *ligones* sequuntur. De ea voce diximus ad librum v. Fast. Nasonis. *D. Heins.*

93 *Ab Arcto*] Sic sæpe Germaniam vicinosque ei populos dicit. *Barth.*

95 *Auxilium non illa seges*] *Illa seges non auxilium* omnes. *D. Heins.*

97 *Admonuit dominæ gentes*] Ex ambitione prisca. Belli Getici insignis clausula est: 'Discite, vesanæ, Romam non temnere, gentes.' *Admonere* etiam vim violentam infert. *Barth.*

Dominæ] Domina hic est Roma: Gentes vero Germani, hactenus invicti. *Claver.*

99 *Majestas Quirini*] Romani Imperii auctoritas. Majestas enim eminens omnis potestas, coli digna.

Plena] Justa, absoluta. *Barth.*

100 *Rectores Libyæ*] Sic Gyrald. Vulgatum *Libyci* glossa est alterius. *D. Heins.*

Populo judice] Velut stante Republica; antequam populus jus suum in Principes conferret. *Barth.*

101 *Emeritas secures*] Magistratus quibus rectæ provinciæ. *Emeriti*, qui honorum tempora constituta expleverunt. *Idem.*

102 *Discrimen lethale*] Accusatus male gestarum rerum, spoliatæ, expilatæ, Provinciæ, Repetundarum, &c. Gildonem punitum supplicio Legibus constituto tradidit etiam supra, lib. I. *Idem.*

Quod Pœnus arator Intulerit] *Quid* lege ex prim. Vatican. Lucensi, aliisque nonnullis. *D. Heins.*

103 *Madidus Auster*] Venti enim pluviis ingruentes Africam fœcundant, unde horrea Romana complebantur. *Barth.*

105 *Hinc trepidant*] Prim. Vatic. et alii multi *Hic:* quidam *Hi.* Pro *tremuit* prim. Vatican. aliique non pauci *timuit:* posset et legi, *Nunc trepidant;* quod pro diversa lectione in Oiseliano erat notatum. *D. Heins.*

106 *Cani virtutibus ævi*] Priscæ reverentiæ. *Barth.*

109 *Magnos calcet metuendus honores*] Ut summo Magistratu functos vocet in jus, et secundum Leges judicet facta potentium. Eximas hinc Honorem Principis, cui quamdiu sua habetur reverentia, tamdiu stare Rempublicam Cicero scripsit Libris de Republica. *Idem.*

110 *Pietate*] Clementia. *Idem.*

111 *Puros*] Animum sordibus vitiorum non inquinatos. *Idem.*

112 *Patrias artes*] Gubernandi Mundum. Virgilius, lib. VI. 'Tu regere imperio populos, Romane, memento; Hæ tibi erunt artes.' *Idem.*

113 *Fallitur egregio quisquis sub Principe credit Servitium*] Omnem legitimi Principatus virtutem complexus est paucissimis verbis; ut nimirum infinita ejus commoda, nullam subditi sentiant gravitatem. *Idem.*

115 *Præficit ipse regendis*] Ut Tutor Imperii et Parens Publicus. *Idem.*

116 *Plebis patrumque*] Senatus et Populi. *Idem.*

118 *Purpura*] Magistratus summus. Ipsum Imperatorem Legibus se sub-

mittere dicit. *Purpura* Principatus index etiam Romanis. Loquitur autem de Honorio hactenus Claudianus, ut in eo Stilichonem clare agnoscas. *Barth.*

120 *Sic casta juventæ Frena dedit*] Patav. *fossa juventæ;* corrupte: unus Petav. et alter Leid. *siccata.* Regius, *sic tanta,* pro *sic cauta;* quomodo Lucens. et Oxon. unus Med. *sic sacra:* prima ed. et tres scripti *sic apta:* prior Leid. *arta;* quod etiam impense placet; alludit eo et opt. Moreti, in quo *sic acta.* Possent et *parca frena* restitui. Apud Lucan. l. vii. manu exarati codices, *frenorumque artat habenas.* De voce *cauta* dictum l. ii. de Rapt. vs. 11. *D. Heins.*

121 *His moribus imbuit annos*] *Induit* potior scriptorum pars; vere. Plinius, l. xxviii. c. 8. ‘Mores pudicos et severos induere’ dixit. *Idem.*

122 *Verior Augusti genitor*] Illum enim necessitas et natura dedit, hunc studium et institutio. Phædrus: ‘Facit parentes bonitas, non necessitas.’ Sic verus Rex Deus Christianis, præ quo cæteri figmenta et nugæ.

Fiducia belli Pacis consilium] Ita vocat Stilichonem, velut animam mentemque ipsam Imperii et Reipublicæ. *Barth.*

124 *Infloruit*] Cape ad insitam diuturnitatem quandam. *Idem.*

Artibus ætas] *Arcibus* legendum cum libris decem: supra; ‘Non alium certe Romanæ clarius arces Suscepere ducem.’ Virgil. ‘Inbellem avertis Romanis arcibus Indum.’ *D. Heins.*

125 *Translataque pene*] Constantinopolim, præ qua deflorere et decrescere vetus Roma videbatur. Iniquior semper Orientali Imperii parti hic vates, non abs re quidem, in Patroni sui gratiam; tangitque laudibus veteris Romæ degenerantem illam novam. *Barth.*

126 *Servilibus arvis*] Subjectis vi armorum Romano Imperio. *Idem.*

127 *In proprium seducta larem*] A servilibus illis arvis et urbibus Romæ subjectis. Incessit Consulatus aliorum alibi quam in capite Orbis urbe sumtos gestosque, cum Romæ ingenuus hic sit honos. *Idem.*

In proprium seducta larem] *Sed ducta* Lucens. bene: quomodo et Barthius curis secundis conjecit. *D. Heins.*

128 *Hæserat*] Inhæserat, infixa fuerat. *Hærere* enim constantem permansionem denotat. *Barth.*

129 *Reponit*] Ordine suo collocat. *Idem.*

130 *Proxime Diis Consul*] Summa felicitas proximum perhiberi Deo. *Idem.*

133 *Luce metalli Æmula*] Auro collucens relucensque undique. *Idem.*

134 *Fastigia conserit astris*] Ob altitudinem molium sive ædificiorum. *Idem.*

135 *Septem scopulis zonas*] Tot numero zonas statuunt nonnulli, alii quinque solas. *Idem.*

Zonas] Fuit etiam Romæ Septizonium, index forte septem planetarum. *Claver.*

136 *Armorum legumque parens*] Quartus Vaticanus pro diversa lectione *potens:* quo alludit et Rottendorphianus, qui *patens.* iv. Cons. Honorii: ‘Cernis, ut armorum proceres, legumque potentes Patricios sumunt habitus.’ Sic *legum potens* Pompeius Lucano; ubi *regum* male legitur: ‘Non domitor mundi, nec ter Capitolia curru Invectus, legumque potens, vindexque Senatus.’ ‘Divæ nemorumque potentes’ noster infra; et ‘potens volucrum aquila’ Præfatione tertii Consulatus Honorii Aug. ‘Nemorum potentes Sylvani et Nymphæ’ apud eundem lib. iii. ‘Pelagi potens Rhodos’ lib. v. ‘Potens veri Pæan’ ibidem. ‘Animal potens lethi’ lib. vi. *D. Heins.*

138 *Exiguis quæ finibus orta*] Principia Romanæ Potentiæ omnibus notissima sunt.

Tetendit] Dicas velut sagena cepisse populos, qua rupta exciderunt postea Provinciæ et Urbes. *Barth.*

139 *Parvaque a sede profecta*] *Profectas* meliores libri. Pro *Dispersit* vir maximus *dispescit:* male. Val. Flaccus, l. I. 'Saltem in vacuos ut brachia ventos Spargat.' *D. Heins.*

140 *Dispersit cum Sole manus*] Potentiam suam cum Solaris cursus amplitudine æquavit. *Barth.*

Obvia fatis] *Votis* Prim. Vatic. aliique multi. *D. Heins.*

141 *Pugnas*] Bella, quæ duella olim. *Barth.*

142 *Submitteret urbes*] *Obsideret* exarati fere omnes; bene: ut Delrius jam legendum vidit ex illo versu: 'Meque minabatur calcato obsidere vallo.' *D. Heins.*

144 *Numquam succubuit damnis*] Horatius verbis Hannibalis: 'Gens quæ cremato fortis ab Ilio, &c. Per damna, per cædes, ab ipso Sumit opes animosque ferro.' *Barth.*

145 *Post Cannas major*] Florus: 'Magna populi Romani Fortuna, sed semper malis major resurrexit.' *Idem.*

146 *Murumque feriret Hostis*] Alluditur Hannibal ad Portas. *Idem.*

Murumque feriret Hostis] *Ferirent* optimus Vatic. Adeantur quæ observo ad Nasonem Remed. Amor. 164. *D. Heins.*

149 *Alio Orbe*] Eatenus incognito. *Barth.*

150 *In gremium victos quæ sola recepit*] Ut aleret, tueretur, suis civibus adscriberet, diligeret, foveret; contra mores tyrannorum. *Idem.*

152 *Matris, non dominæ, ritu*] Exserto ubere. Symmachus, l. II. Epist. 7. Ubi famem Gildonianam deplorat. *Idem.*

155 *Patriis regionibus*] Roma omnium communis Patria, in qua nemo, nisi servus aut barbarus, peregrinabatur. *Idem.*

156 *Sedem mutare licet*] Ubique inventa patria.

Cernere Thulen] Extremam regionem dicere vult, ut mediarum facillima habitatio, salvo jure Civitatis Romanæ, patesceret. *Barth.*

Cernere Thulen Rursus] *Lusus* Lucens. Gyrald. prim. Vatic. et Rottendorphianus; bene: supra l. II. in Rufin. 'frontemque secari Ludus, et occisos pulchrum jurare parentes.' III. Cons. Honorii: 'regumque recentes Exuviæ tibi ludus erant.' Virgil. Æn. IX. 'Flectere ludus equos et spicula tendere cornu.' Sidonius: 'Ludus erat puero raptas ex hoste sagittas Festina tractare manu.' Val. Flaccus, l. III. 'Ludus et ille Deo, pavidum præsepibus aufert Cum pecus.' Silius, l. XVI. 'Cui ludus nullam cursu non tollere damam.' Statius, Achill. II. 'Spargere cæstus Ludus erat requiesque mihi.' Avienus Ora Maritima: 'Gens hic docta sali tumido freta gurgite currit, Inque procellosos lembum convertere fluctus Ludum habet.' *D. Heins.*

157 *Horrendos recessus*] Barbarie omni expulsa et moribus Romanis subdita omni regione. *Recessus*, extremæ regiones. *Barth.*

161 *Luxuries vitiis*] 'Otium Reges prius et beatas Perdidit Urbes.' *Idem.*

162 *Male sublimes*] Inconsulte, improvide. *Idem.*

164 *Tulit*] Abstulit. *Idem.*

167 *Hæc sacris animata Numæ est*] Scripti τὸ *est* non agnoscunt: quales hiatus in Virgilio occurrere frequentes supra jam diximus. Noster Epithalamio Honorii: 'Et platanus platano, alnoque assibilat alnus:' ita illic scripti complures et ex veteri libro, secundo in Eutrop. 'Tarbigilus simulare fugam, flatusque leonis Spe nutrire levi, improvisusque repente:' deinde pro *hinc*, *huic* cum libris nonnullis legendum: *librat* etiam recte unus Petav. et unus Vatic. Apud Horatium, l. III. Od. 14. 'pueri et puellæ Jam virum expertæ, male omi-

natis Parcite verbis:' eam enim lectionem cum vetusti codices castigatiores, tum vetus Scholiastes quoque agnoscunt, non *male nominatis verbis*. Scripserat Suetonius librum integrum, ut ex Grammaticis discimus, *de Vocibus male ominatis*. Idem Horatius, l. II. Od. 20. 'Jam Dædaleo ocior Icaro Visam gementis littora Bospori.' Epod. 5. 'Post insepulta membra different lupi Et Esquilinæ alites.' Epod. 13. 'Nunc mare, nunc silnæ Threicio Aquilone sonant: rapiamus, amici, Occasionem de die:' quibus locis nihil est mutandum. Idem Horatius, l. II. Sat. II. 'num vesceris ista, Quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?' sic constanter membranæ veteres, non, *coctove num adest*. Ubi tamen fortassis legendum, *coctone adest* sine elisione. Statius, Theb. IV. ex optimis membranis: 'unde hæc furibunda cupido, Nate, tibi? tenero unde improba pectore virtus?' Apud Juvenalem, Sat. XII. 'decidere jactu Cœpit cum ventis, imitatus castora, qui se Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno Testiculi. adeo medicatum intelligit inguen:' quomodo illic loci non solum veterrima exemplaria a me inspecta, sed Servius quoque l. I. Georg. Virgil. vs. 58. agnoscunt; cum in vulgatis codicibus sit *Testiculorum*. Pari modo sæpe alibi Juvenalis idem, ut Satyra secunda: 'Si fur displiceat Verri, homicida Miloni:' et Satyra III. 'Hic Andro, ille Samo; hic Trallibus aut Alabandis.' Sat. XII. 'dorso ferre solebant Partem aliquam belli, et euntem in prælia turmam.' Sat. XIII. 'Egregium sanctumque virum si cerno, bimembri Hoc monstrum puero, et miranti sub aratro Piscibus inventis, et fœtæ comparo mulæ:' sic et ibi vetusti codices; ut et Sat. XIV. meliores: 'nec tu pueri contempseris annos, Sed peccaturo obstet tibi filius infans:' non, *obsistat*, quod est in vulgatis. Sat. XV. quoque scribendum videtur, 'Illic cæruleum, hic piscem fluminis, illic Oppida tota canem venerantur, nulla Dianam:' non *cæruleos*; intelligit autem marinum piscem. *D. Heins.*

Animata] Inspirata. Cultus enim Numinis, anima salutis in Republica. Etiam fiducia in Deos hoc verbo indicatur. *Barth.*

Fulmina vibrat] Hic locus mihi se obtulit commodum, explicat enim Statii mentem, Theb. VIII. 'Nec fragor Ausoniæ tantus cum Jupiter omni Arce tonat.' *Claver.*

169 *Orgia secum*] *Orgia Bacchus* Lucens. Gyrald. prim. Vatic. et Farnesianus; probe. VI. Cons. Hon. 'dubitassent orgia Bacchi Cui furerent.' Oxon. *Orgia sacer*; corrupte. Statius, Achill. I. 'Lucus Agenorei sublimis ad orgia Bacchi Stabat.' Libro II. 'quid, si Bacchea ferentes Orgia, Palladias aut circum videris aras?' Atque ita in Thebaïde non semel. Virgil. Georg. IV. 'Inter sacra Deum, nocturnique orgia Bacchi.' Naso, Metam. XI. ubi de Baccho agit: 'cui Thracius Orpheus Orgia tradiderat.' Pro *velat* paulo ante unus Med. *vellat*. Puto *vallat*. D. Heins.

171 *Huc depulsurus morbos*] Codices vetusti magna ex parte *defensurus*; optime. Deinde pro *Epidaurius hospes* prim. Vatic. et quinque alii *ultro*. *Defendere* pro arcere, quomodo et apud Græcos ἀρήγειν et ἀρκεῖν ambigua significatione, lib. II. de Rapt. 'sic me crudelibus umbris Tradere, sic toto placuit defendere mundo?' quomodo vetus codex: in Eutrop. libro I. 'contagia fascibus oro Defendas ignava tuis.' IV. Consul. Honor. 'defensura calorem Aurea submoveant rapidos umbracula soles.' Bello Gild. 'Extremam defende famem.' Epithal. Celerinæ: 'Defendunt alii luco Dryadasque procaces:' ita enim legendum. Sic apud Statium Protreptico Crispini, 'Defensare metus:'

et Hercule Surrentino, 'defendere arbore soles.' Et apud Maronem: 'hunc oro defende furorem.' Theb. I. 'haud passi sociis defendere noctem Culminibus.' Theb. IX. 'Vestrum opus, ire retro, et senium defendere famæ:' hoc est a fama: quæ ibi vera scriptura, quomodo apud Virgil. 'Solstitium pecori defendite:' et apud Horat. lib. I. Od. 17. 'æstatem capellis defendere:' et apud Silium, lib. V. 'defendere nescia morti Dedecus,' ut veterrimus liber, non *morte*. Idem lib. XVII. 'Haud valuit misero defendere Daunia tela;' pro, a misero. Plaut. Mostellar. Act. IV. Sc. 2. 'Heus ecquis hic est, maximam qui his injuriam foribus defendat?' hoc est, a foribus. Sic apud Euripidem Troasin: *παιδί τ' οὐ δυναίμεθα θάνατον ἀρῆξαι*. Idem Silius, lib. VII. 'Fonte sitim et pura soliti defendere lympha.' Ovid. Epist. Œnones: 'Defensa est humili cana pruina casa:' ut illic sine dubio scribendum; ubi plura, jam enim nimii sumus. Cæterum in optimo Vaticano aliisque nonnullis scribi animadverto, *Epidaurius ultro Venit*, non *Epidaurius hospes*. elegantius est, quam videatur primo conspectu. Augustinus de Civitate Dei, lib. III. cap. 12. 'Æsculapius ab Epidauro ambivit Romam, ut peritissimus medicus in urbe nobilissima artem gloriosius exerceret:' ita monuit in optimis membranis legi Gronovius, quem nihil elegantiarum fugit, Diatribes Statianæ cap. 26. vide totam de Æsculapii hac emigratione historiam apud Nasonem, Met. XV. Mater Deorum apud eundem Nasonem, Fast. IV. 'Ipsa peti volui: nec sit mora: mitte volentem. Dignus Roma locus, quo Deus omnis eat.' Denique scribendum *Huic defensurus morbos*, non *Huc reptavit*: quod manifeste falsum est, cum Romam non reptarit Æsculapius, sed vectus sit, ut noster mox addit. *D. Heins.*

Epidaurius hospes] In Draconis effigie Æsculapius Epidauro Romam advectus. *Barth.*

174 *Cum Superis*] Pari, dicere vult, dexteritate. Hoc est, pari cum Regibus veneratione. *Idem.*

175 *Clypeo*] Tuitione armata. *Idem.*

Protegis hanc clypeo matrem] *Patrium* scripti fere omnes: non placet. Supra de Roma: 'Hæc est in gremium victos quæ sola recepit Matris non dominæ ritu.' De eadem Rutilius Itiner. 'Exaudi genitrix hominum, genitrixque Deorum.' *D. Heins.*

176 *Præcipueque tuam*] Qui tam præclare ultra priorum merita eam tueris. Sequentia jam participem Imperio puerum augurantur. *Barth.*

177 *Hic regia mater*] *Hinc* pri. Vatic. et alii non pauci. *D. Heins.*

179 *Sustulit*] Ut Consulatu III. 29. *Barth.*

180 *Venturi fati*] Non clam neque obscure Imperii successionem Eucherio spondet. *Idem.*

181 *Toto meruisset pignore civem*] *Tanto* potiores libri; et quidem recte: sic apud Propert. 'famæ pignora tanta meæ.' Prudent. Peristeph. hymno Vincentii: 'Tantique custos pignoris Fiscella fertur fluctibus.' *D. Heins.*

184 *Hinc prælia sumsit*] *Sumere*, sponte suscepisse indicat. *Barth.*

187 *Fudit*] Copia plena. *Idem.*

188 *Hæc omnibus egit*] *Hoc* libri; nisi quod prim. et tert. Vatican. *non omnibus egit*, cum aliis quinque. Puto *quis enim princeps non omnibus egit Obsequiis, dominum sese patremque vocari?* Bello Gild. 'hoc damnis, genitor, Camenensibus emi?' ubi *egi* similiter veteres quidam. Laude Serenæ: 'Exturus thalamum dubii discrimine lethi.' De piis fratribus: 'Exutum est ingenti clade perenne decus.' Sic Virgilius, Silius, Statius, alii passim. *D. Heins.*

Egit] Nemo peregit, omnibus licet obsequiis annixus. *Barth.*

189 *Dominum patremque*] Roma Pa-

-trem Patriæ Ciceronem libera dixit. Miranda felicitas Barbaro, Patrem et Dominum simul Romanorum perhiberi. *Barth.*

190 *Quod tibi continuis resonant*] Sic scripsi: quam verum lectionem esse jam alii viderunt. *D. Heins.*

Resonant concava] Plausu populi, voce Procerum. *Barth.*

191 *Mavortia plebes*] Populus Romanus. *Idem.*

192 *Bruto non indignante*] Expulsore Tyrannorum, inductore libertatis Romanæ, a quo Dominorum nomen Romæ inauditum. *Idem.*

193 *Terrore coacta*] *Subacta* Delrii cod. unus Ambros. et Petav. cum duobus Vaticanis: dictum lib. II. in Rufin. 314. *D. Heins.*

195 *Exsultant avidi*] Formam Stilichonis commendat, fine Nuptiarum Honorii, et superioribus hic libellis. *Barth.*

198 *Circum*] Circum maximum ad spectacula venationum, cursuum.

Trabeis fulgentibus] Auro ductili netoque. *Barth.*

199 *Solio eburno*] Sella Curuli. *Idem.*

200 *Jure*] Magistratus insignibus, officioque jus dicturi. Habitum jus dicentis ab eo separat quo crimina puniebantur. *Idem.*

Denso seu turbine vulgi] *Densi* Oxon. Pro *Cingue jure forum*, malim *Stringue*: unde et *Strictæ leges* Statio in Silvis: 'Nulla foro rabies nec strictæ jurgia legis:' quo tamen loco invenisse me memini in vetusta editione: 'Nulla foro rabies nec scita Lycurgia leges.' 'Stringere volatu terras,' et 'stringere venatu saltus' noster alibi dixerat. Adeantur notæ bello Gildonico, 856. 'Cingere jure forum' tamen dictum videri possit, ut 'fora fascibus circumdare' alibi nostro. *D. Heins.*

201 *Circumfusa*] Vide Doctissimi Lipsii Admiranda, III. 8.

202 *Certa fuere Gaudia*] Non adulandi studio, non ambitione extorta; vera, ingenua, solida, certa. *Barth.*

204 *Panderet alas*] *Alas* Gyrald. prim. Vatic. et multi ex nostris, primæque edd. Virgil. Georg. IV. de apibus: 'Pontibus ut magnis possint consistere et alas Pandere ad æstivum solem.' Horat. de Pavone: 'picta pandit spectacula cauda.' Ovid. lib. III. Amor. 'Prima loco fertur passis Victoria pennis:' ubi perperam vulgo *sparsis*. Prudent. lib. II. contra Symmach. 'aurea quamvis Marmoreo in templo rutilas Victoria pennas Explicat:' quo loco confirmatur lectio unius Medicei, qui pro *ardua pennas* agnoscit *aurea*. Quod paulo post sequitur, *Stilico tua sæpius ornet Limina*, vulgatam scripturam adstruere videtur. *D. Heins.*

205 *O palma viridi*] Sic ex prim. Vatic. et quindecim aliis legendum. Vulgo *Et palma*. Pro *gaudens*, tres *florens*: de quo verbo alibi dictum. *Idem.*

Amicta tropæis] *Amicta*, cincta, incincta undique. *Barth.*

206 *Custos Imperii*] Tutela, tutrix. *Idem.*

207 *Vulneribus*] Quæ intulit Senium Urbi et Romanis rebus. Et *demis Laborum sensum;* hoc est, Tanta ex dulcedine, ut omnis labor respectu tui vanescat, vilescat, pro nullo prorsus habeatur. *Idem.*

208 *Dictææ*] Quam Bacchus Ariadne puellæ Cretensi paravit. *Idem.*

211 *Fessi mulces suspiria Martis*] A perpetuis belligerationibus quibus eum astringunt Poëtarum filii. *Idem.*

214 *Teque reducat*] Potitus te, profligatis hostibus. Sed et signa Victoriæ habebant in exercitu prisci Duces. Eadem dono oblata ob primitias sive auspicia Imperii Principibus, exemplum apud Ammianum, lib. XXVIII. *Idem.*

216 *Placidis te moribus egit*] Semper mitis et clemens fuit in victoria. *Idem.*

217 *Servavitque piam victis*] Libri *vitis*, *viota*, *victam*, *justis*, *vitam*: duo

juncta: ut ad τὸ *sævitia* referatur: deinde, *cives* pro *civem* meliores scripti. *D. Heins.*

219 *Vexat legionibus Urbem*] Vexare est ejus qui potestatem in aliquem habeat. *Barth.*

Vexat legionibus] At Rutilius postea contrarium cecinit: 'Ipsa satellitibus pellitis Roma patebat, Et captiva prius, quam caperetur erat.' *Claver.*

221 *Contentus lictore*] Olim teste Livio, fores a lictore percutiebantur, Consule ipso domum redeunte. *Idem.*

222 *Solo munitus amore*] Ad cujus tutelam et munimenta nihili omnia cætera armorum et militaris virtutis. *Barth.*

223 *Nec parcus opum*] Non parcus, nec prodigus tamen. Postquam edidit spectacula, majora beneficia in militem et plebem reservat genero. Non vult sumtibus in militem et populum Romanum profundendis privati modum excedere, ne præjudicare videatur Principibus. *Idem.*

224 *Et post miracula*] *Sed* prim. Vatic. et quatuor alii: male etiam hæc vulgo distinguebantur. *D. Heins.*

228 *Jam pulsante*] *Laxante*, prim. Vatican. Oxon. Pal. Pricæ. et Rottendorph. cum Oiseliano: alii quidam *lassante*. Idem.

Jam pulsante femur] Jam prodire inde gestiente. *Barth.*

229 *Votique famem*] E voto natam; Cum etiam cibi in aurum commutarentur. *Idem.*

233 *Obscurat veteres*] *Obscuras* et *obscurabisque futuras* Regius: *futuras* etiam tres alii, ut ad *manus* referatur. *D. Heins.*

234 *Par donis*] Contemtor pretii, nec parce donans nec ut ambitiose. *Barth.*

235 *Vili pro pondere*] Evilescente pondere. *Idem.*

Pro pondere, massas] *Sub pondere* prim. Vatic. et alii nonnulli. *Quod* etiam pro *Quas* a manu prima primus et tertius Vaticani; etiam Oiselianus: lego, *quot dedit immanes massas.* Posset etiam reponi: *Quod dedit immanis, vili ceu pondere, massæ.* D. Heins.

242 *Inviolabile*] Virgineum, pudicum, castum, quales comites Dianæ. *Barth.*

243 *Humeros et brachia*] Exsertæ ad pugnandum in belluas. *Idem.*

245 *Sudoribus ora Pulverulenta rubent*] Sic Gyrald. et prim. Vatic. aliique melioris notæ non pauci: multi *horrent*. Thuaneus *trahunt*; opinor scribendum *Pulverulenta rigent*. Adeantur quæ curis secundis ad Nasonem, Epist. XVII. 16. annotamus. *D. Heins.*

246 *Pulverulenta*] A pugna silvestri. Pulvis enim belli indicium.

Cruda virginitas] Infesta Veneri, non blanda. *Barth.*

247 *Duo cingula*] Altius cinctæ, ad expeditiorem operam. *Idem.*

249 *Flava Leontodame*] Hæc sunt Nympharum nomina, apud Ovid. canibus adsignantur. *Claver.*

251 *Ignea*] A cursu pernicissimo. *Barth.*

252 *Nunquam cessura Lycaste*] Malo *nusquam*. D. Heins.

253 *Metuenda feris Hecaërge*] Isingrin. *Erymanthe*: prim. et tert. Vatic. aliique nonnulli *Acaerce*; in reliquis codicibus monstra lectionum extant. Gyrald. Lucens. et prima ed. *silvis metuenda Nicarce*: nihil muto. *Opis* et *Hecaërge* sorores. Utramque Callimachus conjunxit Οὖπίς τε Λοξώ τε καὶ εὐαίων Ἑκαέργη. Sequenti versu male *venatibus* Raphelengius. Mox *Progenitæ Scythia* pr. Vatic. et quinque alii; non *Progenies Scythiæ*. In Oiseliano mendose, *Progenites Sirothie*. Idem.

256 *Delos*] In gratiam ibi regnantis et natæ Dianæ. *Barth.*

257 *Exercitus*] Omnes copiæ hoc nomine censentur. *Idem.*

258 *Acies formosa Dianæ*] *Famosa* multi ex scriptis, id est, nota, celebris; sed in malam partem plerumque sumitur. *D. Heins.*

259 *Centum Taygeti*] Unus *Taygetis*:

quindecim *Taygetæ*. Lego *Taygetæ*, pro *Taygetiæ*; et sic unus Mediceus. Steph. Ταΰγετον, ὄρος τῆς Λακωνικῆς· τὸ ἐθνικὸν Ταϋγέτιος. Sic et Virgilius *Taygetique canes* videtur dixisse III. Georg. nam *Lacones* Servius interpretatur. *D. Heins.*

260 *Casto flumine*] Ob notam Spartanarum pudicitiam. *Barth.*

261 *Quas ubi*] Lucens. *Has*; bene. *Quas* præcesserat. *D. Heins.*

266 *Ab orbe*] Omni orbis parte. Neptunus primus equum domitor.

Donet ab urbe greges] Rectius alii cum Raphelengio *ab orbe*. Forte, *Donet habere*. Pro *laudi quam nulla canendæ Fratris plectra vacent*, prim. Vatic. aliique complures *quod nulla*. Forte, *laudique ut nulla canendæ*. D. Heins.

Nulla] Non. Quam omnino nullum otium det celebrandi istum Consulem Musicæ suæ Apollo. *Barth.*

272 *Retibus, et claustris*] Lege *clathris* cum Gyrald. et Lucens. Horat. Art. Poët. 'ac velut ursus Objectos caveæ valuit si frangere clathros.' Scholiastes, 'Clathri sunt robusti postes et rotundi, repagula quibus obfirmatur cavea.' Hinc *clathrare* apud Columellam et *clathrata fenestra* Plauto. Noster VI. Cons. Honor. 'perpetuisque immoto cardine clathris Janus bella premens:' sic Gyraldi codex. Glossæ Stephani, *Clathri*, Κανόνες, οἱ ἐν θύραισιν ὀβελίσκοι. Propertius, lib. IV. El. 5. 'Et nimis in nostros canis experrecta dolores, Cum fallenda meo pollice clathra forent.' Sic meliores libri; ita et *clathratæ fores* in epigrammatis antiquis, et *faliscæ clathratæ* apud Catonem de RR. cap. 14. Lucanus, libro X. 'Sic fremit in parvis fera nobilis abdita clathris, Et frangit rabidos præmorso carcere dentes:' sic malo; nam *claustris* nunc legitur; quanquam et alterum defendi potest ex Statianarum Silvarum libro secundo, de Leone Mansueto: 'Quid quod abire domo, rursusque in claustra reverti Suetus.' *D. Heins.*

273 *Ducendæque*] Vivæ ad Spectacula Stilichonis exornanda. *Barth.*

274 *Monstris*] Inusitatæ magnitudinis feris. *Idem.*

275 *Mihi cursus anhelas*] Lucens. et Gyrald. prim. Vatic. aliique multi, *dum cursus:* quidam *mihi currus;* ut paulo post 'cervi currum subiere jugales.' *D. Heins.*

276 *Dictæa Lycaste*] *Dictynna* quatuor scripti cum prim. tertioque Vaticanis et Palatino ac Oiseliano; eleganter, pro Dictynnæa. Δικτύννη civitas in Creta Straboni. Sic Dicte mons, Solino Dictynnæus. nisi mavis dictam ἀπὸ τοῦ δικτύου, a rete: quomodo et Britomartim Virgilius in Ciri Dictynnam fuisse nuncupatam contendit. *Idem.*

277 *Æstus*] Arenas æstuosas. Syrtes describuntur a Salustio. *Barth.*

279 *Ceu victa, tributum*] Lucens. et multi alii, *sed victa*. D. Heins.

282 *Posita formidine*] Captis Feris latrocinantibus. *Barth.*

Ludat formidine pastor] *Laudet* Palatinus: quod a Barthio jam monitum. *D. Heins.*

284 *Parent numinibus montes*] Munera sint spectacula, quibus ad Stilichonis obsequium non minus pareant montes, quam ejusdem legibus urbes. *Barth.*

Parent Numinibus montes, ut legibus urbes] Quis non videt ridiculam esse hanc comparationem inter numina et leges? Deinde cur soli montes numinibus parere dicuntur? Animadvertit et Claverius nihili hæc esse, ac proinde versum ex auctoritate codicis sui delendum censet; pari modo Barthius: uterque frustra. Pro *Parent*, alii inter scriptos, *Parcet*, *parcent*, *placet:* prima editio et quatuor exarati, *Parent muneribus:* unus Petav. *Paret muneribus*. Prior Moreti et unus Med. *Parcet muneribus*. Regius *Pascet muneribus*. Oiselianus

Pacet muneribus. Vera lectio est: *Pacet muneribus montes, qui legibus urbes.* ita enim tres melioris notæ Vaticani et septem alii; nisi quod quatuor *ut legibus.* *Munera arenæ* intelligit, de quibus lib. II. in Rufin. 396. dictum. *Pacare montes,* ut apud Statium, Thebaïd. IV. ‘ Saltus tum forte remotos Pacabat cornu gelidique arbusta Lycæi.’ Virgil. de Hercule, Æn. VI. ‘ utque Erymanthi Pacarit nemora et Lernam tremefecerit arcu:’ sic enim legunt antiquissimi libri. Hinc idem Hercules *Nemeæ pacator* Silio dictus lib. II. ‘ Quam tali alloquitur Nemeæ pacator honore:’ quomodo ex præstantissimo codice scribendum viri docti jam monuerant. Dausqueius tamen vulgatum *veniæ pacator* malit, juratus veterum elegantiarum hostis. Apud Manil. lib. IV. ‘ Ille novas semper pugnas, nova bella ferarum Apparat, et pecorum spolio, vivitque rapinis. Hoc habet, hoc studium, postes ornare superbos Pellibus, et captas domibus præfigere prædas, Et pacare metu silvas et vivere rapto.’ Apud Horat. ‘ incultæ pacantur vomere silvæ.’ Apud Apuleium, Met. VII. ‘ pacata itinera,’ quæ a latronibus non infestantur; ubi *pausata* ridicule Colvius reponit. *D. Heins.*

286 *Cervi jugales*] De vectura Lunæ vide Commentarium Delrii ad Senecæ Hippolytum. *Barth.*

287 *Decus esse Deæ*] Ut essent.

Primi sub lumine cæli] *Limine* prim. Vatic. et plerique alii; ut Scaliger conjecerat. Lovan. *sub limina.* Virgil. ‘ insueti miratur limen Olympi.’ Homerus βηλοῦ voce plerumque utitur, ut Iliad. A. Ῥῖψε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίοιο. *D. Heins.*

Primi sub lumine cæli] Cum primum Luna cœlo illuxit. *Barth.*

288 *Fœcundis Luna cavernis*] Ex eorum opinione qui Lunam habitabilem animantibus crediderunt. *Idem.*

291 *Procera metallo*] *Spatiosa* primus Med. Farnes. et Palat. Ovid. III. Metam. ‘ Bos stetit attollens spatiosam cornibus altis Ad cælum frontem:’ sic bene libri, non *speciosam.* *D. Heins.*

296 *Ducitque cohortem*] *Ducuntque* quinque libri; rectius. Similes loquendi modos Nasoni passim reddidimus. *Idem.*

297 *Variæ formis et gente*] Junxit duas canum notas; ad patriam enim et formam legebantur. *Barth.*

298 *Ingenioque*] Natura. Ingenium est naturalis potentia ad videndum discendumque res. *Idem.*

300 *Hirsutæque fremunt Cressæ*] *Argutæque* Ulitius emendat ad Gratium curis secundis. *D. Heins.*

Cressæ] Canes Cretenses. Quos pugnaces vocat Seneca initio Hippolyti. *Barth.*

301 *Taurorum fracturæ colla Britannæ*] Britanni canes, nunc granditate notissimi. *Idem.*

303 *Agit*] Versat, excutit, exigit. Ut ἄγειν καὶ φέρειν, agere et ferre. Nihil reliquum sibi facere ad omnia exigenda, differenda, auferenda. *Idem.*

304 *Germanorumque paludes*] Nobilissima cultissimaque regio hodie, paludibus olim insessa. Contra loca olim felicissima, hodie aspera, et non agnoscenda sterilitate priscis cultoribus, ut Palæstina. *Idem.*

305 *Arundine Rheni*] Amnis olim arundinetis obsitus, hodie cultissima loca permeans. *Idem.*

306 *Curvaverat ævo*] *Curvaverit* sex scripti; et id bene. *D. Heins.*

307 *Nubiferas Alpes*] Ut suspicientibus videntur vicina cœlo Alpium juga quibus Italiam natura vallavit. *Barth.*

310 *Informes ursos*] Comparatione aliorum. *Idem.*

314 *Cyrnæis*] Corsica Cyrna Græcis. *Idem.*

317 *Pompam*] Ornamentum tantum spectaculi caussa quæsitum. Di-

stinctio sequens ingeniosissime omnia fere quadrupedum genera complectitur, qualium imitatio corrupit sequentium Poëtarum stilos. *Barth.*

320 *Non caute latent*] Multi veterum *cauta;* quomodo legendum lib. II. de Rapt. vs. 11. monemus. III. Cons. Honorii: 'canto nec profuit hosti Munitis hæsisse locis.' *D. Heins.*

323 *Ilignis domibus*] Caveis ligneis. *Barth.*

325 *Caveæ*] Caligula quosdam bestiarum more caveis coërcuit. *Claver.*

326 *Per freta vel fluvios*] *Per fluvios* prior Moreti; concinne. *D. Heins.*

329 *Montanis plena triumphis*] *Montani triumphi* meliores: et mox pro *vehitur* prior Moreti, Putean. et unus Ambros. *trahitur.* Idem.

Montani triumphi] De spoliis silvarum et montium. *Barth.*

330 *Sollicitis juvencis*] Natura enim bruta etiam animantia hostes suos agnoscere facit. *Idem.*

331 *Quibus*] Quorum similibus, genere. *Idem.*

332 *Pavidi temone recedunt*] Quantum possunt. *Idem.*

335 *Hesperidas*] Mauritanas Nymphas, quales nobiles ibi aureis olim malis hortos coluerant.

337 *Impune numquam*] Secuta de proximo strage pecorum. Genera capiendarum ferarum mox recensentur, ignis, foveæ, fossæ pendens præda. *Barth.*

338 *Pastores nunquam excepere per auras*] *Pastorum nunquam venere.* Vatic. et novem alii ex emendatioribus. Scaliger et Barthius cum Delrii libro, *pastores excepere per auras;* et sic quinque nostri. *D. Heins.*

339 *Tædæ ardentes*] Timor etiam generosissimorum animalium.

Strata superne Lapsuro virgulta solo] Fovea tecta virgultis, quæ pro terra solida calcantes feræ ferantur in cavum. *Barth.*

340 *Vocibus hædi*] Qui noto clamore ad prædam convocaret fame furentes belluas. *Idem.*

342 *Ultro se voluere capi*] Blanditiæ, quales apud Martialem Spectaculis. *Idem.*

344 *Reserant*] Cratibus ante clausa, et a ferarum incursu munita. *Idem.*

345 *Virides pardos*] Glaucis et viridantibus maculis sparsos. *Idem.*

346 *Dentes*] Vel *barros* tertius Vaticanus. *D. Heins.*

347 *Qui secti ferro*] Pro hisce duobus versibus prim. Vatic. unum nobis exhibet, ut et Oxoniensis, cum Regio atque Oiseliano: *Qui mox in tabulas inscripto Consule secti.* Idem.

Secti ferro in tabulas] Tesseras eburneas dicit, quibus inscriptum Consulis nomen; vel eburneos pugillares dicit, qui inter cætera munuscula consulibus novis elargiti in populum. *Barth.*

349 *Stupor omnibus Indis*] *Amnibus* Barthius legit. *D. Heins.*

351 *Insedit nigra cervice gementum*] Malim *insidit.* Idem.

352 *Penitusque cruentis*] Ex ipsa usque cranii propagine. *Barth.*

353 *Stirpibus avulsis*] Durus ablativorum concursus. Lego igitur *avulso:* ut ad τὸ *ebur* referatur. *D. Heins.*

Exarmat] Ferarum armis evulsis: sic sæpe locuti scriptores. *Barth.*

355 *Cunctari mole*] *Moles,* omnis res difficulter movenda. *Idem.*

356 *Amplexa per undas*] Scripti nonnulli *adnixa, advexa, complexa, adnexa.* Latet aliquid mendi; quamvis vulgatum tueatur Claverius, pri. Vatic. aliique complures ex scriptis. Forte versus exciderit; nolo conjecturis abuti. Pro *Classica turba* prim. Vatic. cum plurimis aliis *Classis;* in nonnullis *Classi:* an pro *Clathris?* ut paulo ante Palatin. *classibus.* D. Heins.

358 *In proram jacet usque leo*] *Jacit* ex suis Claverius. aliter nostri, a quibus non recedo. *Idem.*

360 *Terrenaque*] Id est, terrena monstra superant maris monstra. *Claver.*

361 *Sed non æquare fatetur*] *Et non* meliores. *D. Heins.*

364 *Insudant*] *Adsudant* nostri plerique; sed prim. Vatic. aliique meliores, *Insudant;* et sic Claverius. Qui et bene mox *saliunt* pro *solvunt:* quomodo et quidam ex nostris, interque illos prim. Vaticanus. *Idem.*

Insudant] Bacchi comitatus Satyri, Sileni, Bacchæ, Fauni, idque genus Semidei. *Barth.*

365 *Bromios remos*] Recte ex Cujacianis editum *pronos* velut sentientes Deum quem veherent, ducique cupidos. *Idem.*

Bromios invitant tympana remos] *Pronos* edidit Claverius, approbante Barthio: aliter nostri omnes, nisi quod in optimo Moreti, *Bronios. Bromii* voce non uno loco alibi est usus Claudianus, quare et hoc loco ea est admittenda. *Lenæa dona* apud Statium, IV. Sylvarum, Hercule Vindicis, *Latex Lyæus* apud Maronem. Alludit ad celeusma nauticum. *D. Heins.*

367 *Ebria serpens*] Indicans blando quodam veneno Bacchi munera infecta esse, quæ mentem quodammodo intoxicent. *Barth.*

369 *Lynces et tigres*] Bacchi pompæ sacrum utrumque animal. *Idem.*

Insolitæ] Vet. Cod. habet *Insolitas.* quæ si lectio vera est: Carbasa inanima tigres sibi hactenus incognitas mirantur. His vero tribus Panegyricis satis superque laudatur Stilicho vir magnus, sed parum felici exitu. Nam Olympius, teste Zosimo, speciæ religionis valde formidabilis, eum Honorio maligne detulit: aiebat enim in Orientem nulla alia de causa iter suscipere, nisi ut Theodosio juniore interfecto, filium suum Eucherium diademate insigniret, &c. *Claver.*

Insolitæ tigres] Barthius cum libris Claverianis mavult *insolitas.* D. Heins.

XXV.

DE BELLO GETICO PRÆFAT.

Liber iste sine controversia argumentum habet generale Laudes Stilichonis; speciale, Bellum sive Victoriam ejusdem Geticam, Alarico Gothorum Rege ad Pollentiam superato. *Barth.*

Hujus libri titulus variat in antiquis codicibus. Unus habet, De bello Pollentiaco: alter, De victoria Stilichonis contra Alaricum: quod magis placet. *Claver.*

1 *Resides annos*] Clementiore nota inertiæ. *Barth.*

Post resides, &c.] Non adeo in occulto posita sunt Claudiani studia, ut ignoremus quamdiu fuerit immunis a Poëtica prurigine, si hoc verbo in tam præclara re utendum est. Scripserat igitur anno 398 Consul. IV. Honorii et Gildonem. Anno 399 Eutropium. Anno 400 Stilichonem. At duobus annis sequentibus feriatus est, in hunc usque annum, qui 403 numeratur, Theodosio Juniore Aug. et Rumorodio Coss. *Claver.*

Velut excita somno] Veterno quodam seu sopore, in quem lentum ducit pigrities. *Barth.*

2 *Romanis choris*] Publicis gaudiis. *Idem.*

4 *Pythia domus*] Apollinis Templum, quo Stilichonem Romæ divertisse, aut certe prope id, testatur lib. II. supra. Et constat Augustæ Aulæ Templum Apollinis fuisse vicinum. *Cœtus* vocat Senatum. *Idem.*

5 *Consulis hic fasces cecinit*] *Cecini* cum nonnullis scriptis et Raphelengio. Mox *ahenam* pro *amœnam* bene Claverius. Confirmant Lucens. et Gyraldinus, cum excerptis Pomponii Læti. *D. Heins.*

Libyamque receptam] Quod biennio ante priorem Stilichonis consulatum factum, Gildone profligato, docent Idatius aliique Chronologi. *Barth.*

6 *Prostratis*] Ingentem cædem hæc vox notat. Nec negem tamen Gothos non inultos cecidisse. *Idem.*

7 *Effigiem amœnam*] Statuæ autem ob dotes igeniorum Romanis moribus ponebantur. *Idem.*

Effigiem] Hunc honorem statuæ meruit Claudianus, præsertim, poëmatio de Gildone, cujus basis marmorea eruta est ante sæculum in foro Trajani. eam Pomp. Lætus, ævi sui Quintilianus possedit, atque in honore habuit. Inscriptio talis est: CL. CLAUDIANO. V. C. INTER. CÆTERAS. INGENTES. ARTES. PRÆGLORIOSISS. POETARUM. LICET. AD. MEMORIAM. SEMPITERNAM. CARMINA. AB. EODEM. SCRIPTA. SUFFICIANT. ATTAMEN. TESTIMONII. GRATIA. OB. JUDICII. SUI. FIDEM. D. D. N. N. ARCADIUS. ET. HONORIUS. FELICISSIMI. AC. DOCTISS. IMPERATORES. SENATU. PETENTE. STATUAM. IN. FORO. DIVI. TRAJANI. ERIGI. COLLOCARIQUE. JUSSERUNT. *Claver.*

Sed prior effigiem tribuit successus amœnam, &c.] Lege opera Ms. mei Bongarsiani et Cujacii, &c. 'At prior effigiem tribuit successus ahenam.'

8 *Patritius honos*] Nos Patritium Honorem a Senatu exhibitum capimus; petente enim hoc statuam Poëtæ dedisse Principes verba ejusdem Epigrammatis clare attestantur.

Honos] Honoris continuandi diuturnitas origo statuarum viris illustribus ponendarum, ut quamdiu laudabilium personarum opinio superesset, tam diu et similitudinem vivæ substantiæ imago corporis custodiret. Hinc quo merita potiora, eo statuis imaginibusque potiundis cura adhibebatur acrior. *Barth.*

9 *Annuit hic*] Imo *hunc* cum melioribus libris. *D. Heins.*

Annuit hoc Princeps] Cujus erat peculiari indulgentia opus.

Titulum poscente Senatu] Titulis ornatæ statuæ honoratiores cæteris, erant enim communes sine his.

Poscente Senatu] Senatus decernebat statuas, concedebat Imperator. *Barth.*

10 *Judicium quam grave, Musa, subis*] Velut iterum in aleam descendas, coacta tanto judicio inscriptionis publicæ satisfacere. *Idem.*

11 *Merces*] Præmium, quod sibi jam receptum canit. *Idem.*

14 *Legimur*] In statua. Honos vero summus principibus collatus est ingeniorum conservatio, et perpetuata memoria.

Medio foro] Utique enim et locus ipse addit honori. *Barth.*

15 *Solitumque timorem*] *Timoris* Lucens. et Gyrald. eleganter. Sic 'clausa viarum,' taliaque infinita, de quibus alibi. *D. Heins.*

18 *Vel meritum libri*] *Belli* excerpta Puteana: optime. *Idem.*

Meritum libri] Materiæ dignitas, nobilitas. *Barth.*

XXVI.

DE BELLO GETICO.

LIBER hic in uno Claverii codice *de bello Pollentiaco*, in altero *de victoria Stilichonis contra Alaricum* vocatur: utramque inscriptionem in nostris quoque deprehendi. Lucens. *De bello Gothico.* Putem, *De pugna vel victoria Pollentiaca.* Poëma hoc in primo Vaticano manu recentiori erat exaratum. *D. Heins.*

1 *Intacti*] Argo enim prima navium, secundum nonnullos. Valerius Flaccus initio Operis: 'Prima deum magnis canimus freta pervia nautis, Fatidicamque ratem.' *Barth.*

Intacti, &c.] Bella similitudo navis cum Imperii gubernatione. Horatius eleganti Allegoria usus est re minime dispari, quum ait: 'O navis, referent in mare te novi Fluctus,' &c. *Claver.*

Claustra freti] Ipsum eousque clausum.

Coëuntibus æquor] Fabulis Poëtarum decantatæ Symplegades, sive rupes Cyaneæ. *Barth.*

2 *Armatum scopulis*] *Arctatum* Raphelengius contra libros veteres; frustra. Scio quidem *Symplegadas arctas* ab Ovidio dici: novi et illud Statii, Theb. v. 'oraque primum Cyaneis arctata vadis.' Etiam Senecæ illa ex Hercule Furenti: 'quæ pontum Scythen Symplegas arctat:' atque hujus notæ plura; sed vulgata

lectio se tuetur illis Laude Serenæ, 'quod stagna Charybdis Armarit, quod Scylla canes.' In epigrammate xxxv. etiam habes, 'exarmatum terris cingentibus æquor:' mox *Æetan* excerpta Læti. *D. Heins.*

Irrumperet Argo] Festino enim cursu concita pervolabat Argo, ne a collidentibus petris tacta elideretur. Pariter Seneca Medea: 'qui freta primum Rate tam fragili perfida rupit.' *Barth.*

3 *Æetam*] Alii leg. *Æeam*, quæ Colchus ipsa.

Propiore periclo] Symplegadibus jam in collisionem sublimibus. *Barth.*

4 *Post numina*] Junonem et Minervam, Tutelas Argus. *Idem.*

Typhis] Orpheus.

5 *Tenui damno*] Extrema puppe ruina montium conquassata. *Barth.*

8 *Stupuere superbæ*] Valerius, l. iv. 'Tum freta quæ longis fuerant impervia seclis Ad subitam stupuere ratem.' *Idem.*

Stupuere superbæ] *Superbi* tres scripti: unus Mediceus *superba*, quod Livineio placebat: neque aliter a manu secunda in Oiseliano. Mox pro *cunctis puppibus* Oxon. *certis*. Pro *jura soli* unus Vatic. *sali*. D. Heins.

9 *Passæ Jura Soli*] Inviti qui quid ferunt, pati dicuntur. *Barth.*

10 *Jura Soli*] Naturam. Ante enim erant mobiles illæ rupes, fato constituto ut quamprimum aliqua navis transiret, figerentur solo.

Cunctis faciles jam puppibus hærent] Orpheus Argonaut. καὶ ἔμπεδον αἰὲν ἔμμινον, Οὕτω γὰρ μοῖραι τάδ' ἐπεκλώσαντο βαρεῖαι. *Discere* ad magnum opus insignemque difficultatem pertinet. *Barth.*

12 *Navis ab innocuæ*] Illæsæ. Raro usu. *Idem.*

13 *Tanti regni*] Quantum Sol aureus ambit. *Idem.*

Tanti pulso discrimine regni] *Tantis regnis* malo. Pro *sufficient* alii *sufficerent*. Gevart. *sufficiant*; bene. *D. Heins.*

15 *In majus celebrata ferant*] Et hoc est artificium eloquentium virorum in majus efferre minus celebrari digna. *Barth.*

16 *Sudasse Minervam*] Minerva texendæ Argo navi præfecta. Hinc 'Tritonis pinus' et 'Palladia puppis' dicitur Nasoni. *Idem.*

18 *Tomari Jovis augure luco*] *Tomarus* autem mons est Dodonæ, Tmarus aliis nuncupatus, auctore correptore Stephani. In Dodona vero quercus fatidicæ, unde responsa dabat Jupiter. Duas finxere columbas alii Ægypto profugas in oracula venisse, quarum altera in quercum Dodonæam, altera Ammonis Afri consederit delubrum. Vide Herodotum, Silium, lib. iii. &c.

Augure] Fatidico. *Barth.*

Teneri Jovis augure luco] Sic scripti fere omnes. Oxon. et Reg. *tenari*: unus Petav. cum Oiseliano, *toneri*. Alii quidam *summi Jovis*. Tert. Vatic. *totum*: vulgo *monitu Jovis*. *Tomuri Jovis* primus, quod sciam, Janus Parrhasius emendavit. Mox alii *Tomari*. quod idem: sed cum secunda syllaba in *Tomarus* producatur, ut in illo Orphei Argonauticis, ubi de Argo agit, Δὴ τότ' ἐπιβρομέουσα Τομαριὰς ἔκλαγε φηγὸς, mihi *Tmarii Jovis* a Claudiano scriptum videtur. Hesychius: Τμάριος, Ζεὺς ἐν Δωδώνῃ. Stephanus, Τόμαρος, ὄρος Δωδώνης, ὃ τινες Τομοῦρον, καὶ τοὺς κατοικοῦντας Τομούρους· οἱ δὲ Τμάρος (sic lego, non Τμάρας), οὗ τὸ ἐθνικὸν Τμάριος. Virgil. Eclog. viii. 'Aut Tmaros, aut Rhodope, aut extremi Garamantes.' Sic enim antiquissimus liber Florentinus. Vulgo *Ismarus*. Nec dubito apud eundem libro v. Æneidos pari modo scribendum esse: 'Fit Beroë Tmarii conjunx longæva Dorycli:' pro quo *Ismarii* nunc circumfertur. Certe omnium vetustissimus codex Florentinus *Mari*: unus Leidensis *Tarii*. Pierius quoque Valerianus in plerisque suis *Marii* invenisse se testatur. Sic libro ix. apud

eundem Virgilium codex Mediceus longe veterrimus pro *præceps animi Tmarus* habet *Marus;* quod nomen apud Silium Italicum quoque occurrit. Cæterum, ut ad *Tmarium Jovem* revertar, apud Callimachum etiam Hymno Cereris Ὤρεσιν ἐν Τμαρίοισιν habes. Superiori versu *junxisse* pro *vinxisse* jam emendarunt alii, et sic scripti. Malim præterea *cæsa Tmarii Jovis augure luco Arbore. cæsa arbore,* inquam, malo, quam *cæso luco.* D. Heins.

19 *Arbore præsaga*] Fatidicam ratem vocat Valerius Flaccus. *Barth.*

Animasse] Quæ enim loquebatur, erat anima quodammodo navigii. *Animare,* vivificare, vitam donare. *Idem.*

21 *Vincturi carmine mentes*] *Victuro* sex libri: totidem *victuri:* tres *vincturo;* bene. *D. Heins.*

Vincturi carmine mentes] Poëtas dicit. *Barth.*

22 *Insopitisque refusum Tractibus*] Valerius Flaccus, Apollonius, Ovidius, Metamorph. VII. *Idem.*

25 *Fœtasque novales Martis*] Usum Græcismi notamus ad Rufinum. *Idem.*

28 *Unaque excludere mensa*] Phinei. Apollonius II. *Idem.*

29 *Nobilior titulus*] Laus, honor, commendatio. A *titulis* quibus laudatur quod per eos spectandum proponitur. *Idem.*

30 *Geticas*] Veteri vocabulo Gothorum mavult uti, priscæ rei amore.

Fauces] Præsentia pericula, a feris. *Barth.*

31 *An ego*] *Anne ego* novem libri: rectius. *D. Heins.*

Terrigenas] Satos ex tellure. *Barth.*

34 *Aluit Bellona*] Prosperos omnes successus bellicos hoc numine sæpe indicat. *Barth.*

Tropæis] Victoriis. Tropæa post omnem felicem pugnam statuebant Græci.

35 *Mavortia canuit ætas*] Virilem armisque habilem ætatem omnem in bello, usque ad canitiem ipsam, insumserunt. Martia ætas, apta pugnæ, ab anno XXX. usque XLV. stipendiorumque eousque capax. Vide Censorinum, cap. 14. *Barth.*

36 *Exuta tenebris*] Obducta indutaque iis ante. *Idem.*

Exuta tenebris] *Excita* prior Moret. et unus Med. quod placet. Pro *unum* Isingr. et Florent. S. Marci *virum:* forte *iterum.* D. Heins.

38 *Exsangues leges*] Velut spirantes loquitur. *Barth.*

39 *Potestates*] Magistratus. *Idem.*

40 *Justitiæ*] *Juris dicundi,* administrandæ per partes et officia Justitiæ. Dicit metum tumultumque bellicum omnia togata officia conturbasse. *Idem.*

Quas ante pares effecerat una Nube timor] Puto *suffuderat una Nube,* vel, *infecerat:* sic libro III. Raptus: ‘ nox oculorum infecerat ignes.’ *D. Heins.*

41 *Nube timor*] *Nubes,* quicquid confusionem, turbationem, inducit. *Timoris* id ingenium est, ut mentes adeo confundat, uti futura etiam mala sentiant. *Barth.*

43 *Damnati fato populi, virtute renati*] Philosophicum, qui, ut virtutem Stoïci fato opponant, omnem sapientiam insumunt. *Idem.*

44 *Formidine clausi*] Formido est terriculamentum, retibus in agendis feris olim usitatum, versicoloribus terrificisque avium pennis textum. *Idem.*

46 *Metimur flumina votis*] Qui hostem fluvio diremtum metuit, metitur, vovetque insuperabilem amnem ipsum. *Idem.*

Flumina votis] *Fulmina* Gyrald. et quatuor alii. *D. Heins.*

48 *Undosam fidem*] Cum fluvio crescentem et decrescentem. *Barth.*

49 *Conjuratum serenum*] Favens hostibus. *Idem.*

50 *Ipsa quoque interius furiis*] *Internis* duodecim scripti; bene. Silius, l. VIII. ‘ His super internæ tabes et

civica vulnus Invidia augebant:' sic lego; *labes* locum hic non habet. Salust. IV. Histor. 'Qui quidem mos, ut tabes, in urbem conjectus.' Sic et 'tabem fori' dixit Tacitus: quandoque enim pro peste sumitur. In Pricæano *furiis exercita belli*. Forte *interni belli*. Mox pro *levat* optimus Ambros. *leva;* ut Romam alloquatur: sequentia confirmant. *D. Heins.*

51 *Levat arces*] Papinius XVII. Cons. Domit. 'Et Septemgemino jactantior æthera pulsat Roma jugo.' *Barth.*

52 *Secundis Deis*] Fortunæ faventi. *Idem.*

54 *Æquæva polo*] Ex illo: 'His ego nec metas rerum nec tempora pono.' *Idem.*

Urbs æquæva polo] Claudianus urbis æternæ statum inviolabilem augurator; sed frustra: nam post obitum Stilichonis Roma capta ac direpta est ab Alarico duce Gothorum. *Claver.*

Ferrea Lachesis] Inexorabilis. *Barth.*

56 *Novis*] Inusitatis, horrendis. *Idem.*

58 *Promat ab Indis*] *Prodat* primus Petav. duo Vaticani et Patav. diximus alibi. *D. Heins.*

61 *Hucusque*] Romæ discrimina Deorum ipsorum infortuniis excusat. Quæ eatenus grassata affirmat ut Stilichonis hæc victoria finita sint cum ipso metu. *Barth.*

64 *Si fas est timuisse*] *Tremuisse* meliores: et mox *spiramque*. D. Heins.

Si fas est] Impietatem dicto deprecatur. *Barth.*

66 *Lamberet*] *Tangeret*. Horatius: 'quæ loca fabulosus Lambit Hydaspes.' *Idem.*

67 *Labor*] Inconstantia, afflictio. *Idem.*

68 *Gemini fratres*] Othrys et Ephialtes. *Idem.*

70 *Steteritque*] Omisso suo cursu. Dicere vult pene cœlestem machinam constitisse cum tres montes contulissent Gigantes. *Idem.*

72 *Caret eventu nimius furor*] Euripides Helena: Μισεῖ γὰρ ὁ Θεὸς τὴν βίαν. Prudentius: 'frangit Deus omne superbum.' *Idem.*

73 *Pervenere juventæ Robur*] Subaudi voculam *ad;* pro *ad robur* non pervenere. *Idem.*

74 *Aloïdæ*] Stultæ et effrænis audaciæ violentiæque exempla, ad terrendos animos inconsultorum.

Pelion] Montem Thessaliæ. *Barth.*

Pelion Otrys] *Otus* legendum alii jam viderunt. In scriptis certe nonnullis *Otys* et *Otis* est. *Oton* et *Ephialten* Virgilius quoque in Culice conjunxit. *D. Heins.*

77 *Aspice, Roma, tuum*] Geminata acclamatio ejusdem vocis auget sententiam vimque vociferantis. *Barth.*

78 *Rarum*] Velut decerptis plurimis aristis de manipulo frugum. *Idem.*

79 *Italia detrusus*] Quam spe jam devoraverat, ejus potiundæ gratia ex Epiro contendens per Illyricum. Stilichone jam exstincto Romam Alaricus occupavit.

Detrusus] Eadem jactat VI. Cons. Honorii. *Barth.*

81 *Patrii numen juraverat Istri*] More gentium accolarum Danubii. *Idem.*

84 *Romanas nurus*] Cœperat enim jam fastidire alias.

Sua pignora vidit] Alludit captivitatem Gothorum profligatorum, quæ tanta fuit, ut vilissimarum pecudum modo singulis aureis greges venderentur. *Mens profunda* spem, præsumtionem immensam notat. *Barth.*

89 *Manibus et armis*] Milite et apparatu sive instrumento bellico, spoliisque tot annorum spatio convasatis, ut noster late VI. Consulatu Honorii. *Idem.*

91 *Positis odiis*] Quæ cum hoste vincit vir fortis et sapiens.

Ignoscere pulchrum Jam misero] Exemplo leonum. *Barth.*

95 *Magis*] Potius. *Idem.*

97 *Ne pejor in arcto Sæviret rabies*]

Sæpe clausum, sæpe dimissum cum Gothis suis Alaricum alio refert Orosius. Desperationem autem innuit Claudianus, qua hostem urgente monent persecutione abstinendum sapientes. *Barth.*.

98 *Venturæ conscia mortis*] Non *nuncia*, scripti: vidit Barthius. *D. Heins.*

100 *Procul arceat altus Jupiter*] Non arcuit diu post hoc scriptum: abominatio solita, ubi de hostium successibus sermo est. *Sedem Quirini* vocat Romam, cujus casu diu apud Capitolium ostentata. *Barth.*

101 *Delubra Numæ, sanctumque Quirini*] Sic in meo Ms. antehac legebatur: *Delubra Numæ, sedemque Quirini.*

103 *Arcanum tanti regni*] Sacra, penetralia, Sedem Imperii: quibus visis admiratio tanti Regni imminuatur; non visis, Majestas exterior numen quoddam intus habitans fingit. Spargebantur veteri more Arcana quædam Deorum deposita penetralibus magnarum urbium servari, quibus salus imperii salvis constaret. Tale *Palladium* Trojæ erat; Vestæ ignis Romæ.

Deprendere] Non enim enarrabatur alioquin, nec oculis exponebatur.

108 *Vires Exercere dabat*] *Dabant* cum membranis omnibus legendum. Vulgata lectio Raphelengium decepit, qui ex conjectura Viri maximi, *virtus Exercere dabat:* malim et *tutas*, pro *tuto;* certe duo Vaticani *totas.* Pro *diversa* Gyrald. et quatuor alii *divisa.* D. Heins.

109 *Regumque catenæ*] *Catervæ* rectius novem libri. *Idem.*

Currus regumque catenæ] Capti triumphatique Reges. *Barth.*

110 *Abundantis fati*] Quo carere poterant citra detrimentum. *Idem.*

111 *Circumstetit*] Ut magna pericula videri solent. Virgilius, Æn. II. 'At me tum primum sævus circumstetit horror.' *Idem.*

113 *Ratio ventosa favoris*] Vento auræ æquatur favor popularis. *Idem.*

Ratio ventosa favoris] *Furoris* Gyrald. et duo alii; duo Medicei et Palat. *timoris;* forte *tumoris.* Pro *spectata* duo libri *suspecta.* D. Heins.

118 *Nec pro successu tumidus*] *Nimius* eleganter scripti plerique. *Præ successu* etiam opt. Ambros. apud Tacitum, lib. II. Hist. 'Galeria Imperatoris uxor non nimia tristibus:' sic et Livius Manlium 'nimium animi' appellat. Vopiscus in Aureliano: 'Nimius est, multus est, gravis est, ad nostra non facit tempora.' Capitolinus in Gordianis, 'Moribus ita moderatus, ut nihil possis dicere, quod ille aut cupide, aut immodeste, aut nimie ageret.' Seneca Agamemnone, vs. 84. 'Quæque superbos urit Erinnys Nimias semper comitata domos:' sic optimus Mediceus. Vulgo *tumidas.* Martialis Spect. 'Qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus Assiduam nimio pectore pavit avem.' *Nimio pectore*, hoc est, in pœnas semper crescenti et nimis fœcundo, ut Virgilius loquitur. Male ergo *nudo* et *vivo pectore* conjiciunt. Statius Epicedio Patris: 'nimius fortasse avidusque doloris Dicor:' et ibidem; 'raperis, genitor, non indigus ævi, Non nimius.' Achilleide: 'Nunc nimius lateri non evitantis adhæret.' *Idem.*

Nec pro successu tumidus] Efferri rerum successu, contra consilium Sapientiæ est. Horat. l. II. Carm. 10. 'Rebus angustis animosus atque Fortis appare: sapienter idem Contrahes vento nimium secundo Turgida vela.' *Barth.*

122 *Parcendoque secat*] Utrumque simul agens, parcere et secare. *Idem.*

Longius acto] *Largius* scripti fere omnes: prior Mor. *latius.* D. Heins.

127 *Niveis quadrigis*] Camillo hoc invisum. *Barth.*

130 *Nulli pervia culpæ*] Contemto auro Regio. In quo animositas. *Idem.*

131 *Vel armis*] Et armis. *Barth.*

134 *Validam gentem*] Apud Jul. Imp. in Cæss. gloriatur Ulpius Trajanus, quod Geticas nationes omnium bellicosissimas et corporis viribus prævalidas fuderit paulo minus quam quinquennio. *Claver.*

138 *Lento luctamine*] Quasi lucta congressus. *Barth.*

Lento luctamine Pœnum] Non damno hanc lectionem: malim tamen *cunctamine*, quod postea confirmarunt excerpta Pomponii Læti: ita fere semper poëtæ, cum de Fabio agitur; unde et *Cunctatoris* nomen illi impositum. *Meditamina* vocat Silius: 'lenti meditamina belli Cautus ama:' sic scribo; insulse vulgo *medicamina.* D. Heins.

139 *Ausus*] Absolute: *congredi* enim addendum erat. *Barth.*

140 *Virtus Scipiadæ*] Græcismus. Horatius: 'Virtus Scipiadæ et mitis Sapientia Læli.' Hincque descendit, quod in abusum rapuit sequior ætas, dignitatem virtutemve hominis pro ipsomet dicere. *Idem.*

143 *Tres potuit complere duces*] *Superare* Isingrin. Pricæan. tert. Vatic. et Florent. S. Marci, quod plus est; neque aliter Pricæanus pro diversa lectione. Mox *frangit* Raphelengius contra scriptos; probat tamen Barthius, qui et *vincit* reponendum censet: certe τὸ *vincit* in plurimis membranis exstat. *D. Heins.*

Tres potuit] Τὸ *potuit* arduum opus designat.

Fregitque] Claudianum scripsisse arbitror *frangitque fur. C. vincitque m. victumque relegat.* Quæ scriptura insuper hoc etiam egregium habet, quod indicat raptim unoque velut impetu facta ista omnia. *Barth.*

145 *Miscentem incendia Pyrrhum*] *Prælia* Isingr. tert. Vatican. et Rottendorp. ut apud Virgil. 'ipsis prælia miscent Aggeribus murorum.' Post τὸ *brevi* cum Barthio distinguendum. *Tanto lustro* etiam pro *toto lustro* Helmæstadiensis. *D. Heins.*

147 *Itali per graminis herbas*] Cl. Barthius *Latii per gramina brumas* conjicit, sed timide. Editio Amstelodamensis Cæsiorum *Latii per gramina messes*, et mox *bellorum* pro *terrorum*, contra auctoritatem omnium scriptorum; quæ audacia minime ferenda. Vulgata lectio non fuit sollicitanda. *Graminis herba* pro ipso gramine. Virgil. 'nec graminis attigit herbam.' *Gramen* autem pro æstate ponit, ut *aristas* idem divinus poëta: 'Post aliquot mea regna videns mirabor aristas.' Sic et *messes* frequenter poëtæ. *Idem.*

Ter senas herbas] Toties renatas. *Barth.*

148 *Massylus*] Numida, Pœnus. *Idem.*

149 *Hannibalemque senem*] Vincendo senem. *Idem.*

151 *Bruma ne longior una*] In Italia quidem. Nam alioquin integro tricennio partes Græciæ vastatas ab Gothis iisdem mox dicet, repetetque VI. Cons. Hon. *Idem.*

152 *Esset hyems rerum*] Male hæc vulgo distinguuntur. Sic *amoris hyems* apud Ovid. 'Pessima mutati cœpit amoris hyems.' Pro *messibus* plurimi veteres *mensibus;* recte: quod et curis secundis vidit Barthius. *D. Heins.*

Hyems] Tempestas belli. *Barth.*

155 *Vilis cum Spartacus*] Ob gladiatoriam artem, quod genus vitæ auctoratæ contemtissimum Romanis moribus. *Idem.*

Vilis cum Spartacus] *Vili* excerpta Vaticana Pomponii Læti; ut ad ferrum et ignem referatur. Eadem excerpta pro *ferro, furto:* perperam. *D. Heins.*

159 *Servilibus armis*] Servos enim ad pileum vocabat Spartacus. *Barth.*

162 *Ergastula nobis, &c.*] Servi non jure militant, neque infimi e plebe Romana seu proletarii, nisi tumultu subito. *Claver.*

163 *Conjurantis arenæ*] Triginta pri-

mum gladiatores fuerunt exercitus Spartaci, carcere fracto in cladem Italiæ prodeuntes. *Barth.*

164 *Dejecerit*] Magno scilicet opere. *Idem.*

166 *Frigida ter decies*] Ergo triginta anni sunt, cum Alaricus orbem Romanum invasit: id confirmat Prudentius auctor elegans: 'Illic ter denis gens exitiabilis annis.' *Claver.*

167 *Totiesque solutis*] *Totidemque* Lucens. eleganter: sic 'ter senas graminis herbas' supra dixerat. Idyllio de Phœnice pari modo peccatur; ubi legendum: 'Namque ubi mille vias longinqua retorserit æstas, Tot ruerint hyemes, totidem ver cursibus actum.' *D. Heins.*

168 *Amictum*] *Vestiri* terram gramine, Poëticum. *Barth.*

170 *Semel vestigia fixit*] *Simul* Oiselianus. *D. Heins.*

Vestigia funesta] Pestilentiæ loco ingentisque luis divinitus immissa talia discrimina gentium. *Barth.*

173 *Ex illo, quocunque*] Hæc scriptorum meliorum lectio; quod et Barthius vidit. Vulgo *Exilio quoscunque.* Raphelengius, *Ex illo quoscunque.* D. Heins.

Quoscunque vagos] Scribe *quocunque:* apertum hoc miror nec Scaligerum conspexisse. *Barth.*

Erinnys] Omnis fatalis clades Poëtis. *Idem.*

174 *Grandinis aut morbi ritu*] Torrentis, locustarum, fulminis. *Idem.*

175 *Per claustra, ruunt*] Isingr. *lustra;* tredecim nostri *clausa,* quod verum: sic 'dura viarum,' IV. Cons. Honor. et apud Silium non semel: 'secreta Nili' l. I. in Rufin. Plurimus in his loquendi modis noster: supra in præf. 'solitum timoris' ex veteri libro, et apud Prudent. Cathem. Hymno I. 'Linguæ locutus lubrico est.' Vulgo *lingua lubrica.* D. Heins.

177 *Nil profuit Hæmus*] *Hebrus* malit Barthius curis secundis, ex Cujacianis et uno suo; quomodo et potior pars nostrorum: sed meliores pro vulgata stant; et sane duo montes hoc ipso versu jam præcessere. *Idem.*

178 *Contemnunt Strymona saltu*] *Contemptum* ex scriptis: et *gemit* pro *gerit:* quod et Barthio deprehensum. *Idem.*

179 *Alyacmona*] Plinius, IV. 10.

Bessi] Durissimi Thraciæ populi. *Barth.*

180 *Nubibus intactum*] Lego *hinc tectum;* vel *en tectum.* Lucan. l. III. 'tectumque cacumen Nubibus et dubios cernit vanescere montes:' nisi quis malit *hinc tactum,* ut apud eundem Lucan. 'Æthera tangentes silvas liquere Coatræ:' sed fortasse *intactus nubibus,* quia nubibus altior. *D. Heins.*

182 *Irrisam cautibus Œtam*] *Œten* et *cotibus* plerique libri. *Idem.*

183 *Virginibus dilectus Enipeus*] Ob spacia choreis ducendis apta in campis Thessaliæ, cujus flumen Enipeus. *Barth.*

186 *Quæ durius olim*] *Qua* unus Med. rectius. *D. Heins.*

188 *Thermopylæ*] Vide Herodotum, l. VII. Diodorum, l. XI. *Barth.*

Thermopylæ] Hunc Alarici ingressum describit Eunapius, unde hæc. Quare dixit Poëta, *prim. conamine.* Quis vero has Græciæ angustias prodidit exercitui Getico? an solitaria quædam natio pullata, veste a cæteris distincta? Cætera vide apud auctorem citatum. Constat autem Thermopylarum jugo mediam Græciam dirimi, ut Italiam Apennino. *Claver.*

Scironia rupes] Illi olim nobili latroni insessa. Isthmi Corinthiaci promontorium *Murum* vocat, quod situs Isthmi Corinthiaci munitionem habeat velut manu factam. *Barth.*

190 *Claustra Lycæi*] *Lechæi* Raphelengius ex conjectura viri maximi; et sic in ora optimi Ambrosiani. Lechæum Achaiæ promontorium. *Claustra* etiam, non *templa,* vere scripti. *D. Heins.*

193 *Taygeti*] Mons Laconiæ. *Amy-*

dæ, Sparta. *Barth.*

196 *Eridanus*] Ad Pollentiam cecidit Alaricum Stilicho.

Alte Fatorum secreta tegi] Adeo quidem, ut ipsis etiam Diis ignota faciat Quintus Smyrnæus. *Barth.*

198 *Latii fore credidit umbram*] Vel tenuem figuram. Persius docte 'tramam figuræ' dixit. *Idem.*

200 *Pyrenæumque*] Idem Pyrenæi montes seu Pyrene, quæ Stephan. Πυρήνη. Dionysius: Πυρηναῖον ὄρος καὶ δώματα Κελτῶν. *Claver.*

201 *Alas*] A celeritate rumoris loca pervagantis alas Famæ tribuunt Poëtæ. *Barth.*

202 *Cuncta trahens*] In sententiam suam, hoc est, timorem, horrorem et concussionem, cæterosque belli tumultus. *Idem.*

204 *Belli murmure*] Terrore hostico. *Idem.*

205 *Noti flabris*] *Ventis dare*, oblivisci, memoria et æstimatione penitus deponere, atque abjicere. *Idem.*

206 *Festæ doleant ne tristibus aures*] Lætis enim festisque diebus sub arridente fortuna vulnerari aures credebant tristibus rebus memorandis. *Idem.*

207 *Meminisse juvat*] Animo recreando. *Idem.*

208 *Gaudia præmissi cumulant inopina dolores*] Repetitur sententia infra, 294. *Idem.*

209 *Occidua Pleiade*] Ubi tempestuosa cœlum et mare. *Idem.*

213 *Adamante rigentes*] Quo summa durities indicatur. *Idem.*

214 *Turribus invalidis fragiles*] *Infragiles validis* prior Moreti: sic *infractus* et *fractus* eadem. *D. Heins.*

Fragiles procumbere muri] Egregie exprimit ingenium rumoris ante bella manifesta miracula de hostium viribus canentis. *Barth.*

218 *Sardoosque habitare sinus*] Notis ad bellum Gild. 510. hanc veram lectionem monuimus, quam ex veteri libro Claverius protulit, et secutus Raphelengius: qui et bene mox *Cyrni* pro *Cypri*, vel contra scriptos. Corsicam innuit Sardiniæ vicinam. *D. Heins.*

Sardoos habitare sinus] Timore cupiunt profugere in insulas. *Barth.*

Sardoosque] Alii *Sardonios* imperite. Steph. recte Σαρδῷος. Virgil. 'Imo ego Sardoïs veniam tibi amarior herbis.' Ovidius dixit, 'Sardoa regna,' pro Sardinia. *Claver.*

Inhospita Cyrni] Saxosa loca Corsicæ. *Corsicam* cæcis saxis infestam memorat fine belli Gildonici. *Barth.*

220 *Ipsa etiam diffusa*] Mazar. *perfusa:* duo *divisa:* quatuor *distincta*: unde olim *distenta* faciebam. Rapheleng. cum uno Pulmanniano, *diffissa*, quod arrisit Barthio nequicquam. Excerpta Pomponii Læti, *divulsa*. Sed verum, quod in duodecim nostris, *diffisa*, pro diffidens. Paulo post lego *optet*, non *optat: sinas* etiam pro *sinat* Putean. eleganter. *D. Heins.*

Diffissa brevi] Male sibi metuens ob vicinitatem. Siciliam ob exiguum intervallum putabant olim Italiæ adhæsisse, evulsam vi ponti. *Barth.*

223 *Fultaque despiciens*] Nihil mutandum. Vide Notas VI. Cons. Hon. 168. *D. Heins.*

223 *Fulta auro*] Inauratis trabibus. *Barth.*

224 *Æoliis cavernis*] Montium speluncis unde venti erumpunt. *Idem.*

225 *Tandemque libido*] Sensus: Tum demum constitit avaritia et gravioribus curis, de vita nempe, concessit. Libido avaritiæ, ipsa, ut libido regnandi, ambitio, priori in Eutropium: 'Regnandique palam flagravit aperta libido.' *Idem.*

227 *Ingenioque loquax*] Natura sua. *Idem.*

228 *Tum somnia vulgo*] Puto *tunc omina.* quæ cum monstris etiam conjungit l. II. in Eutrop. 'Utque semel patuit monstris iter, omina tempus

Nacta suum properant.' *D. Heins.*

229 *Monstra Deum*] Portenta, ostenta.

Monitus] Deorum sic nominantur portenta, admonentibus Diis. *Barth.*

231 *Fulmineo ore*] Per fulmina enim suam mentem indicabat Jupiter. Unde procurari moris ea. *Idem.*

232 *Carbasus*] Carbasus linteum tenuissimum, opulentiæ nomine non necessitatis, ut sericum, amictui usurpatum, auctore Nonio. Talium usus in scribendo, et inarata huic generi Sibyllina carmina. *Idem.*

Fatidico custos Romani carbasus ævi] Quæ tamen non ita intelligenda velim, ut soli Sibyllini libri in hujusmodi linteis tabulis, seu lintea tela inductis, scriberentur, cum alios etiam sic scriptos reperiam, leges scil. &c. *Dempster.*

233 *Lunæ labor*] Creditus veteribus in Eclipsibus. *Barth.*

234 *Noctibus horrisonas*] *Ærisonas* bene scripti fere omnes cum Barthio: sic 'ærisonus Nilus' Statio Theb. I. propter sistra: et 'ærisonus Stymphalos' Theb. IV. 'ærisona Curetum antra' Silio, l. II. quomodo et 'ærisonas oras' Val. Flaccus, l. I. ubi de Creta: et l. III. 'ærisonum montem' Idam vocat. Cave audias Isingrinianum et ex nostris nonnullos, in quibus 'Ausonias urbes.' *D. Heins.*

Horrisonas] Omnes libri *ærisonas*, a vasis nimirum æreis quibus pulsatis credebant Lunæ succurrere. *Barth.*

236 *Subeunte globo*] Intercedente.

Castra secutas Barbara] Thessaliam maxime spoliaverant barbari. Lege Zosimum. Penes eam gentem Incantationum Magiæque notus fuit principatus. *Idem.*

237 *Venenis*] Noxiis herbis. *Incestare*, contaminare. *Idem.*

239 *Neglexerat omen*] *Neglexerit* duo libri; parum refert. *D. Heins.*

240 *Addit cura novis*] Etiam quæ non erant, cura condebat omina. Aut effossum ipsa oblivione dicit, ingenio timoris vana veris affingente, modo fieri possint aut facta fuerint umquam.

Lapidosos grandinis ictus] Hic quoque inter prodigia. *Barth.*

241 *Molitasque examen apes*] Prodigiorum infestorum celebre unum. *Idem.*

242 *Incendia*] Ignem cœlo missum prodigiis belli civilis accenset Petronius. *Idem.*

243 *Nunquam cœlo spectatum impune cometen*] Quamlibet non unum aliquod ostentum faciant, ait, nemo tamen dixerit penitus indemnem mundum vidisse Cometen. *Idem.*

246 *Lycaonia ab Arcto*] Lege *Lycaoniam ad Arcton* cum Lucensi et tribus aliis; sic sensus postulat: neque aliter excerpta Pomponii Læti. *D. Heins.*

247 *Getici*] Omen aptat Getis. Et veram rem puto. Raro enim omnino fingit. *Moriens*, paullatim evanescens, quod de igne pulchre dicitur. *Barth.*

250 *Horrificant*] Adigunt in horrorem. *Idem.*

Horrificant] *Terrificant* Palatinus. *D. Heins.*

253 *Prodigium miramque notam*] *Verique notam duxere futuri*, scriptum a Claudiano putem. Ovid. Met. VIII. 'Fibra quoque ægra notas veri monitusque deorum Perdiderant.' *Idem.*

Notam] Observationem, documentum. *Barth.*

256 *Ventre latebant*] *Latebat* frustra contra scriptos Raphelengius. *D. Heins.*

259 *Ore sub Augusti*] Sic Claverius. Cujus alter codex et quinque nostri *Ora*: supra, 'duo quippe lupi sub Principis ora,' ubi et *ore* duo veteres. Vulgo *orbe*. Idem.

Ore sub Augusti] Ipso adspectu: modo 'sub principis ora.' *Barth.*

260 *Virides*] Vivo plenæ sanguine. *Viridia* enim omnia, quæ in flore. *Idem.*

Patuere retecto] Lego *resecto*, vel sine scriptis; duo Vaticani tamen *recepto*. Apuleius, libro IV. Metam. 'Lanius paulo fidentior utero bestiæ resecto ursa magnificum despoliavit latronem.' *D. Heins.*

261 *Romula virtus*] Romana. *Barth.*

262 *Malus interpres rerum metus*] Papinius, lib. III. 'Pessimus in dubiis augur Timor.' Quippe rationem turbans, prudentiam et sapientiam expectorans, ut ex Ennio relatum. *Idem.*

265 *Tunc reputant annos*] Ad illos usque ab urbe condita, quos præscripserant augures, nimirum M. C. C. Censorinus, cap. 17. Nec sane multum aberat ille fatalis limes, nam Stilichone et Aureliano Coss. hæc gesta sunt, Anno Urbis M. C. LII.

Interceptoque volatu Vulturis] Hoc est, ob metus vehementiam, demserunt illi vulturum Augurio aliquot annos, ne MCC. illi implerentur, et clades, metu augure, anticiparet limitem, XLVIII. ipsi anni sic decerpebantur. *Barth.*

266 *Vulturis*] Bonum felixque augurium. Papinius, libro III. 'Non venit augurii melior quam vultur, et altis Desuper accipitres exsultavere rapinis.' *Idem.*

267 *Solus erat Stilicho*] Eximia laus divino carmine celebrata, ut hic liber egregium Epos est; haustaque ista ex Papinio III. Theb. 668. Sane victis Gothis coronatum rediisse Stilichonem (ita enim capienda ejus verba) scribit Zosimus cum toto exercitu. *Idem.*

268 *Meliora manu*] Sibi suisque felix augurium manu fecisse Stilichonem virtute perrumpentem metum et pericula, dicit. *Idem.*

269 *Dux idem vatesque*] Et spondens meliora, non perculsi animi exemplo, et adversa profligans manu atque animo.

Durate parumper] Securo pectore ipse præcepta dat animositatis cæteris. *Barth.*

270 *Muliebribus querelis*] Ad mulieres remissis, quæ nihil norunt aliud. *Idem.*

271 *Fatorum toleremus onus*] Stoice. *Idem.*

274 *Toto pectore*] Omni vi. *Idem.*

Pectore niti] *Robore* meliores. vidit Raphelengius. Mox idem etiam bene cum scriptis *Non si perfidia.* Pro *succurrere velis*, prior Moreti *succedere.* D. Heins.

276 *Exhaurire fretum*] *Aquam* marinam navi egerere. *Barth.*

278 *Penetrabile tempus*] Tempus penetrabile, aptum penetrare Gothis, laxatis nimirum excubiis Romanis. *Idem.*

282 *Calle reperto*] Invio hactenus, quod fecit Hannibal. Loquitur de Maximo et Eugenio, quorum exemplo, post inruptam Italiam pariter cæsorum, consolatur populum. *Idem.*

284 *Nunc vero geminis*] Maximum et Eugenium indicat. legimus vero Alaricum ab Oriente cum Theodosio venisse, magna manu Gothorum stipatum, unde ipsi Alpium iter innotuerit. *Claver.*

285 *Famosum*] Celebre cum nota. Vox inter pretium et convitium hic media. *Barth.*

286 *Præstructum*] Præinstructum bellis civilibus itinere tyrannorum, qua iter capessendum esset ad Italiam penetrandam. *Idem.*

287 *Aditusque sequendos*] Aldus et prior Moreti *secandos*: ut alibi, 'Barbara fulmineo secuit tentoria cursu.' Tres alii *secundos.* D. Heins.

Sequendos] Παθητικῶς, non sine usu prisco. *Barth.*

288 *Barbarico Romana dedit*] Summum Politicum monitum est quod hic tangit. Sic Imperium Romanum cum summum culmen adscendisset conversum in se magnatum discordia. *Idem.*

291 *Senonum sanguine*] Vindice Camillo. Ubi tamen omnis majestas una

arce clausa fuit. *Barth.*

293 *Colla catenati v. s. Cimbri*] Cimbrorum Regem eo prælio a Mario captum, Teutobochum nomine, auctor Eutropius, lib. VII. *Idem.*

294 *Vile decus*] Vide ad Augustinum, lib. I. cap. 1. *Horror*, timor, metus; periculum ipsum. *Idem.*

295 *Ingentes geminant*] *Generant* Lucens. et Gyrald. sed male. Infra: 'Cum Trebiam sævo geminassent vulnere Cannæ:' sic et alibi noster. *D. Heins.*

297 *Post terga*] Retro. *Barth.*

300 *Considet regn. Rhodano*] Hic Stilicho incitat suos male cunctantes, atque a fuga in Galliam deterret. Legimus vero Honorium Alarico, agros et provincias petenti, Galliam concessisse. Cavendum est sane bono duci ne dubitantem aut formidantem exercitum ad pugnam producat: quamvis Cæsar 'Verbere conversæ cessantes suscitet hastæ.' *Claver.*

301 *Stimulant si pignora*] Necessitudines: aliis in discrimine ipso ablegatæ prorsus, ut Tyriis, urbe ab Alexandro obsessa, Carthaginem. Curtius, lib. IV. *Barth.*

302 *Remordet*] Sæpius tangit. Morsus enim stimulus affectuum. *Idem.*

303 *Ferro corda rigent*] Proverbialis locutio, rigidissimum hominem indicans. *Idem.*

Ut nosse recusem] Ita meliores. Vulgo *aut n. recusant.* D. Heins.

304 *Sanctum soceri*] Adulatio occulta; omnibus affectibus præponentis Imperatoris generi curam. *Barth.*

305 *Quantus prolis amor*] Quo nulla umquam strictiore caritate homines natura devinxit. *Idem.*

306 *Obscœnam*] Turpem, pudendam. *Latebra* numero unitatis inusitatior.

Pietas ignava] Talis facta ob metum et adversas res, vel amore nimio suorum. *Barth.*

307 *Nec vobis fortis*] Uti solet verti magnanimitas, sibi cauta, aliis libera, contemtrixque periculorum. *Idem.*

308 *Hic conjux, hic progenies*] Pignora, inquit, fidelitatis meæ in Rempublicam. Pertinet huc quod consultior Reipublicæ Princeps cum liberis, quam improlis. *Idem.*

Hic conjux] Demonstrat insignis ille Dux, nec suos periculo subtrahi; Romam pro solo natali et parente adgnoscit. *Claver.*

Carior omni luce] Summæ formula dilectionis. *Barth.*

309 *Procellæ*] Tempestati, adversæ Fortunæ. *Idem.*

310 *Nostræ mentis*] Vincula, animi amicitiæ propior nexus. *Idem.*

311 *Pignora*] Cl. Gronovius ad Statium, cap. 12. Diatribes cum scriptis castigatioribus *Vincula* scribendum jam vidit; atque ita Barthius. Rutil. Itinerar. 'Ille meæ secum dulcissima vincula curæ, Filius affectu, stirpe propinquus, habet.' Propert. 'Sanguinis et chari vincula rupit amor.' Seneca Hippol. 'Quanto parentes sanguinis vinclo tenes Natura?' *D. Heins.*

312 *Muris impende tuendis*] Ea irruptione Gothorum Urbem novis muris munitam Honorii jussu alibi his libris notamus, et indicat hic vir doctus. Sed an non simpliciter potius urbis tuitionem loquatur, dum ipse aberit, Stilicho, hoc loci, nescio; nec est tanti. *Barth.*

Muris] De horum restauratione exstat præclara inscriptio, quam referimus Paneg. VI. Honorii, ubi multa huc pertinentia. *Claver.*

313 *Lectum robur*] Militem ex omnibus stipendiariis auxiliisque electum XXX. numeros militum habuisse, quibus Rhadagaisti copias confecerit, Stilichonem, scribit Zosimus, eumque exercitum illum totum fuisse quem in Liguria habuerit Respublica. *Barth.*

Lectum robur] Ergo non subitarii milites, aut desueta bello agmina, sed

legiones olim probatæ a Stilichone desiderantur. quare ipse paucis comitatus Rheticas Alpes transit; unde quasi curriculo revertit, Romam ipsam et Honorium Imp. ab hostibus quasi obsessum redempturus. *Cluver.*

315 *Migrantisque*] Principe jam cum omni aula Italia decessuro. Ravennæ autem tum fuisse Honorium constat ex auctoribus. *Barth.*

316 *Tenebris pulsis*] Periculorum nocte. Rebus adversis. *Idem.*

318 *Stetit obside fati*] Egregium exemplum Civilis apud Tacitum, Histor. IV. 'a tergo matrem, sororem, pignora cætera pugnaturis collocans.' *Idem.*

319 *Protinus, &c.*] Hic locus mire excitat Lectorem, neque puto meliores versus exstare uspiam; est enim hic Poëta Nili sui cataractis uberior. *Cluver.*

320 *Dulci mentitur Nerea fluctu*] *Fluxu* unus Vatic. *D. Heins.*

Mentitur Nerea] Speciem marinæ aquæ præferre ait Larium, cum dulci tamen constet. *Barth.*

321 *Prætervolat*] Hoc est, *pervolat.* Idem.

322 *Brumali sidere*] Frigore. *Idem.*

323 *Nil hyemis cælive memor*] Oblitus magnanimitate eorum quæ natura ipsa opponebat, et attendere cogebat, tantus ardor erat virtutis, et amor eripiendæ cladibus Italiæ.

Ille] Excellens aliquis, aliorum præcipuus. *Barth.*

332 *Flumina regno*] In hanc rem D. Ambrosius tradit, Rhenum Imperii Romani, adversum feras gentes murum esse. *Cluver.*

335 *In nomen transire suum*] Pulchre Ausonius Mosella: 'celerant in te consumere nomen.' Ipsa autem sexaginta capere Danubium priusquam Ponto evolvatur scribit Jornandes Geticar. Orig. cap. 12. *Barthius.*

336 *Bifido meatu*] Vide Strabonem, lib. IV. *Idem.*

338 *Glacialia secti Terga rotis*] Mirum hoc in barbaris et septentrionalibus fluviis Romanis hominibus. At in Cappadocia etiam Asiana, ejusque ad urbem celeberrimam Cæsaream gelu paris violentiæ agnoscit Gaudentius. *Idem.*

339 *Boreæ Martique sodales*] Ab interrupto cultu. *Idem.*

Martique sodales] *Martisque* tres; quod nescio cur maluerit Raphelengius: qui mox bene *quo* pro *qua* cum scriptis. *D. Heins.*

341 *Panditque tremendam*] Lego *premendam;* ut apud Silium, lib. III. 'dubio devexa per invia nisu Firmabat gressum atque humentia saxa premebat:' nisi quis malit ex Delrii conjectura *terendam,* quod præstat. Livineius *tenendam;* quomodo in Regio: minus bene, proxime tamen verum. *Idem.*

342 *Ceu Gorgone visa*] Saxifico vultu Medusæ. *Barth.*

343 *Hausere profundæ nives*] Pulchre. Silius, lib. III. 'haurit hiatu, Nix resoluta viros, altoque a culmine præceps Viventes operit turmas delapsa ruina.' *Idem.*

345 *Barathro*] Omnis vorago irremeabilis hac voce censetur. *Idem.*

347 *Trepidis fundamina subruit, &c.*] Poëtica enim licentia eo adscendit ut nivium jugis ipsa astra machinamque cœlestem incumbere pronunciare audeat. *Idem.*

Tepidis fundamina subruit Austris] Sic ex conjectura Raphelengius. Lovaniensis liber confirmat; ut et Pomponii Læti excerpta. Vulgati et scripti plerique *tepidis astris.* Isingr. et plurimi ex nostris *trepidis astris;* quod et Livineio placebat: ut apud Silium, lib. VIII. 'Phlegræus tetigit trepidantia sidera vertex.' secutus etiam est Barthius. *D. Heins.*

348 *Malefida*] Non servantia quod polliceri videbantur. *Barth.*

349 *Nulla Lyæi Pocula, nulla Ceres*] Expressit virtutis hanc violentiam in

Anthemio, de milite ipsius Sidonius: ‘Cui deesset cum sæpe Ceres, semperque Lyæus, Disciplina tamen non defuit.’ *Barth.*

350 *Rara Ceres*] *Cruda* Oxon. *Nulla* Maz. *D. Heins.*

351 *Oneratus amictu*] Plurimum enim aquæ pluviæ nivalisque imbiberat. Omnem spem prævenisse in occupandis cæde hostibus Stilichonem tradit Zosimus. *Barth.*

352 *Nec mollia fesso Strata dedere torum*] Heroica cubilia corpus mollibus tomentis fovere indignantia. *Idem.*

354 *Metuenda*] Aliis. *Idem.*

355 *Pastorali culmine*] Tugurio. *Idem.*

Sub culmine fultus] *Tegmine* prior Moreti, pro tecto. Statius, Thebaid. I. ‘liquentia nimbis Ora comasque gerens [malo *rigens*] subit uno tegmine, cujus Fusus humo gelida partem prior hospes habebat.’ *D. Heins.*

356 *Stat pallidus hospite magno Pastor*] Admirans ignoti Herois speciem, inconsuetum tugurii hospitium. *Barthius.*

357 *Ignoto nomine*] Homine simplice et rustico magnum imaginante, non tamen rogare auso. *Idem.*

358 *Sordenti*] In casæ talis vita. *Sordes tales* vitam innocuam commendant. *Idem.*

360 *Illis sub nivibus*] *Illi* decem codices cum Livineio et Barthio. *D. Heins.*

361 *Hanc requiem terris*] Illi labores dederunt Reipublicæ quietem. *Barth.*

363 *Casæ*] Minuta ædificiola rustica.

Gentes] Quas pacarat antea, quibusque formulam fœderis scripserat Stilicho. Gentes, omnes populi extra Romanum. *Barth.*

365 *Rura tenebant*] Duo Florent. tertius Vatican. Rottendorph. et Isingrin. *castra.* Puto *claustra.* D. Heins.

370 *Reducem dominum*] Exempla in Plauti Mostellaria. *Barth.*

Si reducem dominum sors improvisa revexit] Nam et ibi *revinxit* legunt vulgati codices. *Torrent.*

Sors improvisa revexit] *Fors*, cum Regio et Thuaneo. *D. Heins.*

372 *Conscia servilis*] Hic profecto notantur æmuli Stilichonis, qui de eo multa sinistra ubique sparserant; eos tamen viri reduci præsentia tacitos et quasi exanimes reddidit. *Claver.*

Servilis horror] Adsuetus flagris et tormentis. *Barth.*

374 *Latium*] Gravitas Latina.

Tota refulsit in uno Roma viro] Summa laus Herois alicujus, cum pro omnibus unus fuisse dicitur. *Barth.*

375 *Læta parum, non tristior æquo*] Lætam serietatem alibi dicit. *Idem.*

376 *Mista sed nobilis ira*] Est in *ira* enim *nobilitas* animi, quam pro hac plurimis locis usurpat Papinius. *Idem.*

378 *Fuit ore dolor*] Decem libri *color.* Pro *in atram* Junianus *iniquam;* ut Græcismus sit. *D. Heins.*

Atram nubem] Densam, obscuram. *Barth.*

379 *Mœsto Jove*] Aëre turbato.

Cogitur æther] Qualis facit nubilum. *Barth.*

382 *Non ita Romanum*] Plena Heroicæ Romanæ fortitudinis Oratio. *Idem.*

383 *Nequeant punire tumultus*] *Nequeat* Delrius et scripti. *D. Heins.*

Tumultus] Non dixit bella aut rebellionem. Florus, III. 19. *Barth.*

387 *Et Trebiam sævo*] *Socio* Isingrin. tert. Vatic. et pro diversa lectione Pricæanus; eleganter; de qua voce alibi. *D. Heins.*

388 *Spes vana Philippum*] Adeo contemtim de hoc Rege loquuntur Romani, ut eum bello umbrasse urbes dicat Silius Italicus. *Barth.*

392 *De culmine rerum*] Summo orbis terrarum Imperio. *Idem.*

396 *Philippus*] Fuit tamen virtutis non contemnendæ princeps, manu etiam strenuus, ut in obsidione Athenarum illustre documentum narrat

Livius, l. XXXI. *Barth.*

398 *Prætereunte manu*] Velut aliud agente. Alibi eadem sententia noster transcurrentem Stilichonem egisse, quod magno labore vix exegissent alii canit. Regis Philippi res tam exiguæ aut contemtibiles non fuere, quin gravibus accenseri mereantur. *Idem.*

401 *Precantes*] Deprecantes noxiam, veniæ loco, et probandæ fidelitatis precantes admitti in stipendia. *Idem.*

402 *Mensus numerum*] Fuit is exercitus Stilichonis ad XXXV. aut præter propter millia militum. *Idem.*

Mensus numerum] Panegyris ad Constantium: 'Magnus Alexander, cum præter Macedonas suos cunctæ Græciæ et universo Illyrico innumerabilem delectum posset indicere, nunquam majores quadraginta millium copias duxit: inhabile regenti ratus quicquid excederet.' *Claver.*

406 *Animi Stilichone recepti*] Malo *animis receptis*, ut cum sequentibus hæc cohæreant. *D. Heins.*

407 *Lacrymosaque gaudia*] Viso incolumi Principe militiæ, ut in gaudiis maximis lacrymæ solent oboriri. *Barth.*

409 *Sibila nota*] Tauros docebant ingenia veterum pastorum ad sibila cognoscenda, et ad eorum nutum mira bovinis ingeniis patranda. *Idem.*

410 *Vel notæ pascua vallis*] Lucens. et Gyrald. *et avitæ:* optime. Lib. II. in Rufin. 'Ut fera quæ nuper montes demisit avitos.' Maro Georgicon tertio describens victum certamine taurum: 'Et stabula aspectans regnis excessit avitis.' Statius, Thebaid. IV. 'Tuque prior, tu cede, nocens, qui solus avita Gramina communemque petis defendere montem:' atque ita fortassis et apud eundem libro secundo corrigendum: 'veluti cum taurus avita Valle carens, pulsum solito quem gramine victor Jussit ab erepta longum mugire juvenca:' quanquam nec vulgatum *amata valle* temere istic damnandum. Pro *pascua* Oxon. *pabula.* Pro *regunt* sequenti versu scripti quidam *rogant;* quod Delrio placebat; idque Scaliger in ora codicis sui probare visus. Epigr. de mulabus Gallicis: 'Cum pronas pecudes Gallica verba regant.' *D. Heins.*

411 *Inque vicem*] Mutuo. Lucanus, l. I. 'Inque vicem gens omnis amet.' *Barth.*

413 *Rara per obscuras apparent cornua frondes*] Ut 'Apparent rari nantes in gurgite vasto.' Mihi tamen rectius fore videtur, si reponas, *Vara:* de qua voce multis egi ad Nasonem. Paulo post pro *Vindelicis spoliis* prima ed. et multæ membranæ *Vandalicis:* quam lectionem approbare visus est Marcus Velserus Rerum Augustanarum Historia, p. 162. *D. Heins.*

416 *Extremis Britannis*] Ultra illos enim nihil Romæ serviebat. Virgil. 'Et penitus toto divisos orbe Britannos.' *Barth.*

417 *Scoto dat fræna truci*] De Barbarie tum Scotorum alibi Claudianus. *Idem.*

418 *Picto moriente*] Hujusdem moris supra facta mentio. *Idem.*

419 *Sycambris*] Hic milites limitanei designantur. de quorum disciplina et fortitudine multa in Panegyricis. *Claver.*

420 *Quæque domant Cattos*] Sic Lucens. et Gyrald. cum Pulmanno. Cæteri codices corrupti sunt maximam partem: in Oiseliano *Cattos.* D. Heins.

422 *Rhenum solo terrore*] Alibi inter summa facinora. Quis domitum meminit sola formidine Rhenum? *Barth.*

423 *Ullane posteritas credet*] *Credat* prior Moreti: rectius. Et mox *ferox populi* eleganter excerpta Puteanea secundo casu. *D. Heins.*

Germania quondam Illa ferox populis] Germanos a germinando dictos quidam autumarunt propter copiam se semper subjicientem. Ferox autem populus ab instituto vitæ venatui et

incursionibus deditæ, tum et ob proceritatem corporum, quibus excellentes faciunt Manilius, Vegetius, alii. *Barth.*

Germania quondam] Hæc omnia in laudem Germaniæ hactenus fere indomitæ; quod Stilichoni virtutis admiratione se placidam exhibuerit; id quod ipsi honori est: necesse enim fuit eam virtutibus abundare, quæ alienas amaverit. *Claver.*

426 *Jam sese placidam præbet*] *Tam* Barthius; probo. *Præstat* etiam primus Petav. duo Vaticani. et Pat. *D. Heins.*

427 *Nudato limite*] Notæ excubiæ Romani militis; castra limitanea opposita Barbararum gentium semper metuendis incursionibus. Habebant ei rei et munitiones, aggeres, castella, quas prætenturas non semel vocat Ammianus. *Barth.*

430 *Celsior o cunctis*] Potestatem habuit Stilicho qualem vix quisquam antea.

Unique æquande Camillo] Quem assertorem urbis censet præ cæteris Romana Antiquitas. *Barth.*

433 *Divinam*] Ἀπὸ μηχανῆς, insperatam. *Idem.*

434 *Tu sospitis ultor*] Acute. Ultus es eam antequam periret. Invenit unde Camillo hominem præponat. *Idem.*

436 *Pariter*] Cum regressu tuo, opem consiliumque ferentis. *Idem.*

437 *Vivusque redit calor*] Rectius scripti plerique *color;* quod et Barthio curis secundis videbatur. *Vivus* pro vividus. Manil. l. v.: 'lapidum vivos miscere colores' dixit. Martial. l. VI. 'Et placido fulget vivus in ore liquor.' Sic et Ovidio: 'macie male viva puellas.' *D. Heins.*

Vivus color] Genuinus. Ægro potius deest color vivus quam calor, cum citra hunc nec æger esse possit. *Barth.*

438 *Renovasse lacertis*] *Reparasse* unus Ambros. ut VI. Cons. Honor. 'trabeis reparatur et urbi Majestas.' Præf. l. II. de Rapt. 'Desuetæ reparat fila canora lyræ:' sic enim vetus liber. *Revocasse* excerpta Lætii. *D. Heins.*

439 *Fœmina*] Alcestis. *Barth.*

440 *Juvenem*] Hippolytum. *Idem.*

442 *Vere narratur fabula*] Fabulam omnem sermonem, verum quoque, dici. *Idem.*

443 *Minoum rupto*] Minoi filius erat Glaucus. Glaucus casu in grande vas oppletum melle decidens, obierat fatum. Pater Minos eam ob rem graviter succensens Medico filii Polyido, hominem cum puero exstinctò vivum sepeliri voluit. Polyidus erat sagacissimus medicinæ: ita observaverat quondam Draconem mortuo pari herbam in os ingessisse, ea herba vitam rediisse cadaveri. Ipse quoque idcirco præfatus Deos herba inventa eadem, cum eorundem opitulatione, os opplet Glauco. Res eventum habuit: ex mortuo filium furibundo Regi restituit vivum. Pœna negligente sese, morte herilem, Regem mœrore exuit. *Idem.*

Minoum] Hæc fabula satis recondita explicatur ab Hygino. *Claver.*

444 *Avium clangore*] Bubonis, qui indicium fecit. *Barth.*

446 *Anguis*] Polyidus augur a Minoë cum Glauco filio, qui ante in mellis dolium lapsus animam efflaverat, vivus sepulchro destinatur; cui mœsto, cum duo serpentes apparerent, alterum occidit; alter vero occiso herba salutari vitam reddidit, cujus ope homo anxius Glaucum ab orcò reducem fecit. *Claver.*

448 *Sub morte*] Desperata salute. *Barth.*

450 *Ipso Roma die*] Ne quid priscarum rerum deesset, etiam portenta de more Antiquitatis accersit. *Idem.*

451 *Lætis Vocibus*] Acclamationibus. *Idem.*

452 *Auspicium plausere*] Felix omen. Auspiciorum enim vox late patet.

Res designans auspicatas, et ipsa exordia rerum. *Barth.*

453 *Muniti Stilichone suo*] Instar muri et clypei, ut alibi dixit. Sic in uno Imperatore esse bona omnium civium, auctor est Cleocharis Vetus Rhetor.

Quis gaudia vero] Non fucatum amorem Principis, non fucatos amplexus Procerum Aulicorumque intelligit. Et sic alibi l. II. supra: 'Hinc amor; hinc veris et non fallentibus omnes Pro te solliciti votis.' *Barth.*

Quis gaudia vero] *Veri* Aldus et unus Petav. cum excerptis Pomponii Læti. Editiones nonnullæ *veros:* cave Barthium mutantem audias. *D. Heins.*

454 *Disserat*] Edisserat. *Barth.*

457 *Globus*] Agmen pulvere de longinquo involutum, visum.

Librant] Ambigentem etiam. *Barth.*

458 *Donec pulvereo sub turbine*] Primus Med. et prior Moreti, *vertice.* Quintilian. VIII. 2. 'Vertex est contorta in se aqua, vel quicquid aliud simile vertitur:' malim tamen *vortice. D. Heins.*

Sideris instar] Exori subito suum Heroëm dicit, ut cœleste quid ei affingat. *Barth.*

460 *Canities*] Eam commendat in Stilichone et Epithalam. Hon. *Idem.*

Repens] Repentinus, insperabilis. *Idem.*

461 *Ipse venit*] Velut in nullo alio spes auxilii. *Idem.*

462 *Turba salutatis*] Malo, *salutandis.* D. Heins.

Salutatis signis] More et honore militibus debito: ut vicissim salutabant populum miles et Princeps. *Barth.*

463 *Delectus miseri*] Priorum aliorumque ducum tarditatem notat in laudem Stilichonis, qui paratum habet, eumque exercitatum, militem, ne miseros delectus agere, inhabilibus bello agricolis sub signa redactis, clade propinqua cogatur. *Idem.*

Non jam delectus] Non igitur debilitatos, murcos, servos, aut libertinos eligit et conscribit; sed veros milites. C. Th. ad militiam nemo aspiret, nisi quem liberum inquisitio cauta deprehenderit. *Claver.*

464 *Messor*] At viri fortissimi et milites strenui, auctore Vegetio, ex agricolis etiam: minus enim timet mortem, qui minus delitiarum novit. *Idem.*

467 *Vera juventus*] Dignam militia ætatem ha ens. *Barth.*

Juventus] Juventutis nomen a juvando pulchre deducitur. hic vero *Juventus* virilibus annis propior est. *Claver.*

468 *Vivida Martis imago*] Qualis erat veterum, qualis speciem Romanam habet, exercitu priscis æquando. Conspectu dicas victores futuros. *Barth.*

Vivida] Ingenua non adscititia. *Idem.*

470 *Vertice proximus astris*] Proverbialis locutio de animo supra modum elato, et quo superbior fieri vix possit. Dicit igitur Getam sese eatenus supra modum magnificum fecisse, non secus atque Plautinus ille Longurio. *Idem.*

472 *Tot flumina pulsis*] Lego *pulsus* cum optimo Ambros. Pricæi codex *pulsa* vel *passim.* Reg. et Oxon. *passis.* Putabam aliquando *vallis.* Barthius versum hunc tollendum censet. *D. Heins.*

Pulsus] Ipsius stulta imaginatione. *Barth.*

474 *Tot subito pedites*] *Subitos* Lucens. aliique multi bene. *D. Heins.*

477 *Sperata teneri*] Velut manu jam comprehendenda. Deinde vero longe visam ait abesse, cum spes omnes in contrarium fuerint versæ. *Barth.*

479 *Occultat ore metum*] Spem vultu simulans. *Primi,* sunt Proceres. Senatus; concilium senum. *Idem.*

Occultat tamen ore metum] *Ira* unus Med. argute; quomodo et Palatinus. *D. Heins.*

481 *Crinigeri sedere patres*] Capillati patres conscripti Getarum: omnes Barbari hoc genus in comæ prolixitate majestatem ponere consueti. Ut intonsum Catonem Horatius: 'fertur et intonsi Catonis sæpe mero caluisse virtus.' *Barth.*

Pellita Curia] De consutis pellibus Barbarorum habitus, ob inclementiam cœli in patria: unde pelliti, nota barbariæ, audiunt Romanis. *Idem.*

482 *Curia*] Senatus.

Decorat numerosa cicatrix] Cicatricum copia virtutis indicium Barbaris, a prima ætate bellatoribus. *Barth.*

483 *Tremulos*] Ultimæ senectutis Proceres omnia expertos ait convenisse. *Idem.*

484 *Contis*] Hastis quibus innitaris.

Non exarmata] Ne plane exarmata incedat: pro baculo nixa conto. Erant hoc genus Barbaris gladii sive tela thecis condita, quibus pro baculis simul et gladiis uterentur: buxos vocabant, quæ vox nunc quoque Germanis thecam notat. *Barth.*

485 *Gravior natu*] Aliud est, quod refert Christ. historia; ubi vir quidam venerabilis monuit eum ne talia auderet. Cui Alaricus: Non ego volens Romam peto, sed quidam quotidie ad me: Perge et Romam destrue. *Claver.*

Dictis consiliisque] *Dicti consiliique* quidam veteres; concinnius. *D. Heins.*

486 *Defixus lumina terræ*] Cogitabundus, misto pudore, ad Musæum. *Barth.*

487 *Capulo eburno*] Vides gladiorum in theca rem esse: quomodo enim contus sit capulo eburno? *Idem.*

490 *Eludimus*] Vim Romanam. Non ausi palam viribus experiri. *Idem.*

492 *Per tot certamina docto*] *Ducto* cum novem scriptis et Aldo. *D. Heins.*

494 *Gestatum*] Auctoritatem sibi hinc adsciscit. *Barth.*

495 *Humeris*] In Corytho suspendebatur humero arcus. *Idem.*

496 *Icti Fœderis*] Gothi Imperio Romano fœderati, φοιδέρατοι. Malcho excerptus Legationum. *Idem.*

497 *Emathia*] Thessalia. *Idem.*

498 *Flamma juventæ*] Inconsulte impetu. *Idem.*

500 *Agmina longe*] Ultricia Stilichonis. *Idem.*

503 *Scelerum*] Rapinarum, populationum. *Idem.*

504 *Uber*] Proventus, fertilitas. *Idem.*

505 *Proprio cum Tibride*] Fluvius peculiaris, alicujus Numinis personam sustinet. *Idem.*

507 *Hanc urbem*] At postea Romam cepit Alarichus, vastavitque misere, teste Hieronymo. *Claver.*

508 *Lætatus violasse*] Certe verum. Nec improbavit post direptam Romam exemplo suo isto idem Alaricus, ut aliis ipse fuerit pro novo; non sustinentibus vastare, quamvis non difficulter possent, urbem.

Numina sedem] A Templorum copia. Ausonius: 'Divum domus aurea Roma.' *Barth.*

510 *Divinique volant pro mœnibus ignes*] Ut Pœno ingruente. *Idem.*

511 *Seu Roma*] Jám pro Dea ubique per Imperium suum culta.

Olympum] Deos omnes. *Barth.*

513 *Fortuna famulante*] Quam in suo habet arbitrio.

Scis ipse, perosis] Hoc est, tantam aggesserit vim ossium de peremtis hostibus, ut etiam rogis ea fuerit ob copiam dare perosus. Avertit hoc dicto crudelitatis et impietatis suspicionem, quam ponebant veteres utramque in prohibitione sepulturæ. *Barth.*

Scis ipse, perosus] *Perosis jugis* lego; id est, invisis: passive posuit. Alcimus Avitus, lib. III. 'tristi tum luce perosam Expavere diem.' Raphelengius *peresis* contra libros. Mox *stimu-*

lante pro *famulante* novem, et *rogis* pro *jugis* omnes: *perosis rogis* Lucensis; quod Barthio curis secundis probatum est. Mihi tamen *jugis* arridet, quod in primis editionibus exstat, et excerptis Pomponii Læti, uno Vaticano, Farnesiano, et altero Leidensi; non enim verisimile est, profligato hostium exercitu cadavera a Stilichone rogo fuisse mandata. *D. Heins.*

515 *Sanguine calefecerit amnes*] Silius ipsa flumina natasse sanguine in ingenti clade tradit. *Barth.*

516 *Sub nomine legum*] Rescriptum dolo Rufini de hoste dimittendo exprocatum innuit, cujus et alibi mentionem habet. Vide infra ad vs. 565. *Idem.*

517 *Regnique favor texisset Eoi*] *Fratrisque* Lovan. ut III. Cons. Honor. 'curis æqualibus orbem Eoo cum fratre regis:' et in Epigr. 'Quem decus Eoo fratri, pignusque propinqui Sanguinis Hesperio misit ab orbe soror.' *D. Heins.*

518 *Flammata fronte*] Ut solet ira commotis rei alicujus indignitate, frons æstuare. *Barth.*

519 *Obliquis oculis*] Obliquum ex ira contuens. *Idem.*

520 *Sed rupit rapidas*] *Rabidas* primæ edd. et scripti octo. *D. Heins.*

Superbia] Barbarus fastus in Juvene Rege, successibus et spe effeto. *Barth.*

521 *Fraudataque sensibus ætas*] 'Enim senibus delirat linguaque mensque', secundum Lucretium. Sensus extremos, hoc est, prope jam evanescentes, in ea ætate constituto esse agnoscit Laberius, cum ait: 'Necessitas Quo me detrusit, pene extremis sensibus?' *Idem.*

523 *Danubius*] Numen patrium, quod lædi contumelia hac, quam putabat, videtur. *Idem.*

524 *Tot Augustos*] In Thracia dicit ante Theodosium. Non videas tamen quomodo Alarico tempore conveniant, qui juvenili ætate post captam Romam obiisse traditur: Urbem autem trigesimo post elevationem Theodosii anno cepit. Mendacium ergo hoc Barbarum. *Idem.*

525 *Te patiar suadente fugam*] *Suadere* Raphelengius contra veteres libros male. Val. Flaccus, lib. VIII. 'Ut gener Æsonides nostra consideret aula, Nec talem paterere fugam.' Sic 'pati privatos lares,' Nupt. Honor. et alibi 'pati jocos ac jurgia,' similiaque. Val. Flaccus, lib. v. 'Interea læto patitur convivia vultu;' ubi perperam *potitur* ex codice veteri Carrio libro VII. 'Ipsam flammigeros cogam compescere tauros, Amplexumque pati:' male idem illic, 'Amplexuque peti.' Eodem libro scribendum puto: 'Tune, ait, Æsoniden quicquam te velle relicta Credis, et ulla pati sine te loca?' nunc legitur *peti*. D. Heins.

Cesserit omnis Obsequiis natura meis] Jactantia Barbarica. Hunc ipsum Alaricum, cum Romam contenderet, monitum quantum opus aggrederetur non insulse respondisse accepimus, densum gramen melius sequi falcem. *Barth.*

528 *Non ita Dii Getici faciant*] *Faxint* lego cum Gyraldino aliisque sedecim scriptis. Capitolin. Clodio Albino: 'Ego Cæsareum nomen, quod mihi Commodus detulit, nolo. Dii faxint, ut ne alii quidem velint.' Lamprid. Diadum. 'Dii faxint et bona Juno, quam colis, ut ille Antonini meritum effingat.' Plura ad Ovidium congessimus. *D. Heins.*

Dii Getici] Deos Italos Maronis alludit.

Manesque parentum] More magnatum majores suos contestandi. Manes parentum in omnibus diis suis colebat antiqua superstitio, ne dum Barbara. *Barth.*

529 *Converso*] Id factum Stilichonis consilio gloriatur Claudianus VI. Consulatu Honorii. *Idem.*

530 *Vel victor regno, vel morte tenebo*

Victus humum] Generosissima vox in Rege belligero, et in Regem educato. Getæ utique de Scythis. Scytharum autem vetus religio mortem contemnere, quam sive virtutem sive persuasionem sequuntur illa quæ de Scythis memorant fide digni scriptores. *Barth.*

532 *Galeisque Padum victricibus hausi*] More militari, inter frugalitatis mores relato. Lutatius: 'Poculum militis galea est.' Sic Cæsari potum in galea miles fert. *Idem.*

535 *At nunc Illyrici*] Antea, Zosimo teste, nunciatum est Romæ Alaricum relicta Epiro expeditionem parare, et legatos de stipendiis exigendis ad Stilichonem venire. quibus auditis Stilicho adiit Honorium (qui Ravennæ tenebatur, odio Romanæ urbis) deliberaturus cum eo, cui vel comitibus bellum placuit. Pacem vero Stilicho præferendam esse pronunciavit, quia revera Alaricum sciebat Honorii partibus adhæsisse, cui servavit Illyriam contra Orientales. Et eventus docuit paci potius consulendum fuisse. Sed omnia Stilichonis consilia aliorsum rapiebant invidi. *Claver.*

Illyrici] Insederat eam provinciam, aque partibus Orientalis ad Occidentale Imperium traduxerat Alaricus Stilichonis consiliis; quibus in hoc Rege, Rei Romanæ addictissimo, si paruisset Honorius, nec inerti imbellique potius nebuloni, Olympio, nec Roma capta, nec Africa Barbaris incessa aut exspoliata umquam fuisset; nec quicquid deinde cladium Occidentem inundavit, tam facile Rempublicam evertisset.

Illyrici mihi tradita jura] A Romanis. Qui et Ducem suum agnoverunt, fidelitatem experti, dum Stilichonis consiliis uterentur. *Barth.*

537 *Tot galeas*] Militea. *Idem.*

Paravi] *Parari* primus Mediceus et Palatinus: forsan recte; ut τῷ coëgi cohæreant hæc. *D. Heins.*

540 *Quos omnibus annis*] Malo *arvis*; ut IV. Cons. Honor. 'Omnibus arvis Et toto dotanda mari.' Vulgata scriptura Barthio jure suspecta est. *Idem.*

Quos omnibus annis] A prima, dicere vult, ætate. *Barth.*

542 *Arma dabunt*] *Dabant* et *rubebat* potiores scripti: bene. Gyrald. *jubebat*; forte *fluebat*: dictum lib. I. de Rapt. vs. 241. unus Ambr. *redibat*; duo Anglic. *fremebat*. Pricæanus *rudebat*. Mox *edita luco*, non *reddita* cum scriptis Raphel. *D. Heins.*

544 *Hortantes*] Per omnia superstitionum genera. *Barth.*

547 *Alpibus ruptis*] Facile obsidendis a defensoribus, et distinendo hoste, si quis custos adfuisset. *Idem.*

550 *Sic ait*] Prior Moreti *sic ait*; dictum lib. II. in Eutrop. vs. 187. Deinde *hortatusque* et *viaque* meliores: prior Moreti et secundus Vaticanus *belli que viaque*; quod non est de nihilo. *D. Heins.*

551 *Vanos fastus*] Illudentia stolidæ arrogantiæ. *Barth.*

552 *Semper tacita sortes ambage maligna*] Pulchre Apollonius Rhodius, ideo incerta a Diis dari responsa, ut opem eorum etiam porro mortales apprecentur. *Idem.*

553 *Eventuque patens*] Stolidorum magistro. *Ambagem* dicit incertitudinem oraculi, in utramque bonam malamque partem torsilis.

Noxia vatibus ipsis] Quæ sola malorum Spirituum Justitia est. *Barth.*

554 *Veri sacra fides*] *Verum*, argumentum Oraculorum, ipsa responsa. *Idem.*

Sacra fides] Arcana, divina, non temere inquirenda. *Idem.*

Veri sacra fides] Scripti fere omnes *sera*; optime: ut Gronovius jam animadvertit. Idem bene pro *noxia*, *nescia* conjectat in Observationibus: ne dubita. *D. Heins.*

555 *Pervenit ad fluvium*] Asterisco hæc notarat Raphelengius. Vir maximus in ora libri sui *Pervenit ad Flavi*, cum hac nota, 'Flavia colonia cog-

nomine Pollentia:' nihil difficultatis. De Urbe fluvio vide Italiam Cluverii. *D. Heins.*

Pervenit ad fluvium] Urbem nomine. *Barth.*

Cognominis Urbem] Ænigma et ambiguitas latet sub hoc nomine, quod est fluvii proprium, qui in Liguria? *Cluver.*

559 *Pleno castra gradu*] Sermonis majestas rem exprimit. Non dispersim, non propere, non incaute, non timide. Ingressum ad pugnam gravi sermone indicat.

Dictis instigat] Brevibus quidem, ut poscere videtur usus militaris, quem optimi Historiarum scriptores parum attendunt. *Barth.*

560 *Socii*] Commilitones. Apta voce Imperatoribus militi blandientibus.

Temeratæ] Barbaro citra Sacrilegium non tangendæ. *Barth.*

561 *Obsessi*] Gothi tale quid fecerunt, per ignaviam Romani militis atque ad ipsius Principis injuriam provecti. Est omnino illa obsessio quam Honorius ipse solutam Stilichonis auspiciis innuit in Sexto suo Consulatu. Mediolani contigisse id ibi indicat. *Idem.*

Obsessi] Alloquitur forte legiones antea rebelles, et quæ Maximo tyranno militaverant: eas vero Theodosius, obsessas cum suo duce Aquileiæ ad Timavum, deditione subita recepit. Nisi mavis Honorii mentionem fieri, obsessi ab Alaricho. *Cluver.*

563 *Alpinum pudorem*] Nullo negotio Alpes hosti penetratas. *Barth.*

565 *Odiisque anceps civilibus orbis*] Dum fovetur a Rufino ex parte Arcadii Imperatoris. *Idem.*

567 *Vindicat aulæ*] Bene venditat Raphelengius: atque ita Lucensis et tres alii ex nostris. *D. Heins.*

568 *Dira Britannia*] Majorem partem incognita Romanis. *Barth.*

570 *Prælia vincite*] Durius dictum videatur; nec tamen est. *Idem.*

572 *Campus*] Concursus, pugna, congressus. *Idem.*

573 *Sancit*] Confirmat, consecrat velut. Sic *sanciuntur* Nuptiæ, quas postea scindi nefas et piaculum. *Idem.*

574 *Hæmi*] Ita scribendum montis hujus Thracii nomen nullibi constanter exaratum, ab Hæmo scilicet tyranno, quem ibi interemit Byzas Heros, primus Conditor Byzantinæ civitatis. *Idem.*

577 *Ipsoque in corde*] Romam *cor* vocat Imperii Romani. Sic *Senatum* ejusdem *pectus.* Idem.

581 *Ibat patiens ditionis Alanus*] Militabat Romanis contra barbaros alios.

Ditionis] Imperii. *Barth.*

583 *Gentis præclarus Alanæ*] Sic 'præclarus fidei' apud Tacitum: 'præclarus formæ Narcissus' Statio Theb. VII. quæ vera illic scriptura. Eidem Theb. I. 'præstans armorum animique Corœbus;' taliaque infinita. Claverius tamen *prælatus* notat ex veteri libro: unde Raphelengius, *genti prælatus.* Barthius *gentes præclarus.* Delrius *gentis dux clarus;* frustra: ita et 'egregius morum' noster bello Gild. 'egregii juvenum' Stat. Thebaid. II. apposite, 'Egregii juvenum, quos non sine numine regnis Invexit nox atra meis:' 'egregius fati mentisque,' idem lib. III. et 'eximii regum' l. VI. *D. Heins.*

Genti prælatus Alanæ] Gentes docuit pro Latio mortem oppetendam præclarus Alanæ, Rex scilicet, dux, vir, miles, homo. Repetitio tamen vocis et gentis tam de propinquo mihi non spirat tam castigatum vatem; et suspicor, cum de natione dictum sit, sequaturque *Cui natura breves,* nomen viri excidisse. *Barth.*

Præclarus Alanæ] Mira structura et quæ Hellenismum sapiat: mendosam crederem ni optimo codice niteretur. Fuit vero ille dux Alanæ gen-

tis bello ferox, et qui Saulus opinor fuerit nominatus: unde quidam paupertini historici Hebræum perhibent. *Claver.*

584 *Cui natura breves*] Citra Alanorum alioquin conditionem, qui statura procera gens erat.

Breves animis ingentibus] Quod sæpius fieri certum est, docentque exempla. *Barth.*

585 *Oculos infecerat ira*] Torvi aspectu Alani. *Idem.*

586 *Vulneribus pars nulla vacat*] Potest abesse totus hic versus. Et sane assutitius mihi videtur. *Idem.*

Vulneribus pars nulla vacat, recisaque cunctis, &c.] Certissima conjectura, me duce, rescribes: *Vulneribus pars nulla vacat, rescissaque contis, &c.* Sensus est, gloriosum Getis videri, si faciem hastis militaribus vulneratam habeant. *Dempst.*

Rescissaque contis] Ita in Electis Philippus Rubenius conjecerat; quomodo et scripti nonnulli. Vulgo *cunctis.* Claverius *cuncti.* Barthius *punctis* curis primis, nec felicius secundis *invisaque comptis.* Ammianus Marcellinus, lib. XXXI. Hunnis, quos Alanis eosdem facit, frontem secari asseverat. Vid. lib. I. in Rufin. vs. 324. 'Obtusus per barbara vulnera contus' apud Sidonium Panegyrico Aviti. *D. Heins.*

587 *Gloria fœdati splendet jactantior oris*] Virtutis testibus cicatricibus aut vulneribus censetur militaris formositas. *Barth.*

Gloria fœdati oris] Eleganter: idque mihi renovat memoriam cujusdam ducis strenuissimi, ne quid præterea dicam. Alia vero ratio est nautarum in Batavia, qui quasi ludendo, sed plus poti, sibi invicem ora cultris dissecant. *Claver.*

588 *Ille tamen*] Suspectum hic latet aliquid. Docuit exemplo suo vir fortissimus mortem pro Latio subeundam. Tamen acceleratur equis citatis Stilichonis mandato. *Barth.*

589 *Acceleravit*] Affirmat enim hæc lectio ipsius studium, junctum obsequio Stilichonis.

Italamque momordit arenam] In Italia est occisus. *Barth.*

590 *Carmine dignus*] Memoria Musarum æterna. *Idem.*

592 *Judice ferro*] Aliquando sane eo veniendum est, et quasi Martis alea subeunda, ut veritas pateat. At cavendum, autore Tacito, ne aliquod vulnus per nimiam fiduciam accipiatur; nam et modica damna famam victoriæ partæ lacerant. Sed neque hastam abjicit Stilicho; neque prælii unius eventa pavescit. *Claver.*

593 *Diluit, &c.*] Hinc satis conjicio Stilichonem suspectum fuisse magnæ parti Italiæ, seu potius aulicis, qui Honorio insusurrabant nescio quid de novis rebus, quas moliri putabatur; quod falsum esse hic Alanus morte obita probare voluit. *Idem.*

Immeritum] Famam dicit sparsisse, Alanum clam collusisse Alarico; eum rumorem morte sua vir fortissimus delevit. *Barth.*

594 *Morte viri turbatus eques*] Equitem ait auxiliarium Duce cæso tota acie fluctuasse. Hæc nimirum tota est illa fuga Stilichonis, quam post abominabilem ejus cædem tantopere odio flagrantes scriptores auxerunt. *Idem.*

595 *Mutassent agmina cornu*] Meliores *nutassent:* vidit Barthius. *D. Heins.*

596 *Celer*] Opportune sane. Omnique occasione laudat celeritatem Stilichonis, ut ne Cæsaribus aut Alexandris faciat relinquatque deteriorem. *Barth.*

597 *Subsidiis peditum*] Robur præcipuum fuit in militia Romana, quod hic advertere est. Stilicho autem, ne quis ulterius fugeret, ex equo, opinor, descendit, ac suam probavit in rebus dubiis constantiam. *Claver.*

598 *Recepto*] Toto intra pectus. Sic primo Raptus: 'totum spirant

præcordia Phœbum.' *Barth.*

601 *Toto descendimus ense*] A gladiatoribus, qui missione a populo negata occidebantur, victoribus ferrum imis visceribus immergentibus. *Idem.*

Altius descendimus] Hoc verbum satis tumidum, sed mire efficax. *Claver.*

603 *Tanain, Istri*] Danubium et Tanain, quæ diversissima duo flumina imperite nonnulli confundunt. Flumina pro populis usurpare, Claudiano usitatissimum. *Barth.*

606 *Cædis avarus*] Sic libidinem sanguinis Arnobius dixit. Est enim et in cæde inimicorum avaritia, cupide grassans etiam ultra vindictam aut iram. *Idem.*

609 *Ira furens*] Notissimum veteris Sapientiæ scitum, Iram esse furorem. Augustinus Epistolis: 'Furor est ira brevis, quæ non tam malitiæ proposito, quam eventu subito confingit.' *Idem.*

610 *Assumtas igne*] Igne ereptas, cum Valentem exurerent Gothi. Inepte libri nonnulli de ignibus gemmarum, quibus docti inconsulte assentiuntur. *Idem.*

Assumptas igne valentes] Scripti *assumptoque, absumptasque, absumptoque.* Pro *valentes* recte *Valentis* Claverius. Lego *absumptique igne Valentis:* male vulgatam Barthius tuetur. *D. Heins.*

Igne Valentis] Alii leg. *valentes exuvias*, quod si verum est, pretiosas expono. Sed enim constat Valentem Imp. in tugurio ustulatum, ejusque gazam ab Alarico direptam, ubi inter cætera poterunt esse vestes regiæ gemmeo splendore fulgurantes.

611 *Miseris ab Argis*] Spoliatis in clade illa totius Græciæ urbibus, Athenis et Thebis tantum exceptis. *Barth.*

612 *Spirantia signa*] Corinthium æs notissimum, notissima etiam vasa Corinthia. Spirantia, viva pene; vivis simillima.

Corintho] Nobilissimum æs Corinthium, nobilissima etiam opera Corinthi facta. *Barth.*

613 *Callidus ante pedes*] Ut intentus spoliis miles a persecutione fugientium desisteret. *Idem.*

615 *Justos præbent stimulos monumenta doloris*] Ad pœnam de scelerato sanguine hauriendam. *Idem.*

616 *Captivum vulgus*] Mulieres puerique. *Idem.*

619 *Oscula dextris*] Loquitur hic de Italis potius captivis Claudianus, quam aliis, scilicet quos ad Timavum ceperat, ubi vulnus accepisse Rempublicam supra memoravit. *Idem.*

620 *Desertosque Lares*] *Desuetosque*, excerpta Pomponii Læti. *D. Heins.*

621 *Domus*] Familia omnis hoc nomine censetur. *Barth.*

622 *Ordine cognati*] Non audio hic Claverium post τὸ *ordine* distinguentem, cui Barthius tamen subscribit. Libri plerique, *cum grati*, quod Barthio placet: alii *congrati:* Lucens. Gyrald. et sex nostri, *tum grati:* grata enim belli finiti commemoratio: noster VI. Cons. Honor. 'Grataque patratis exordia sumere bellis.' Multa in hanc rem possent congeri. Raphelengius, *cognatis.* Rottendorphianus *congressi.* D. Heins.

Cognatis referunt] Cognatos in gratiam Stilichonis narrasse postliminio restitutis ait, domi suæ cuique, quanto miraculo virtutis bellum hoc confecerit Stilicho. *Barth.*

623 *Cum Marte perirent*] Auget dolorem homini militari, inque armis educato, totque victoriis glorioso, aperto Marte perdere, quæ nullis non artibus acquisiverat. Utpore non de Fortuna ejus solum, sed et de virtute et gloria hoste triumphante. *Idem.*

625 *Conjugis aures*] *Flebilis* quinque libri. Statius, Theb. v. 'Argolicas ululatus flebilis aures Impulit.' *D. Heins.*

626 *Invicto quæ dudum freta marito*] Mirifica festivitate muliebrem morem

et naturam indicat, quæ in mariti prosperitate semper se indigna committere videtur, nisi omnes arrogantia superbiaque excedat, rata parum sua virum fortuna uti posse. Monilibus inest superbia potiundis, qualem magnas sæpe clades dedisse notum. *Barth.*

628 *Romanasque alta*] Conjugum mulierumque vexatio et raptus in rebus adversis bellicisque tristissimorum eventuum vel primus. *Idem.*

Cervice petebat] *Parabat* Isingrin. et Florent. S. Marci, cum tertio Vaticano: supra; 'qui fœda parabat Romanas ad stupra nurus:' sic et alibi. Amat enim hoc verbum noster. Mox idem tertius Vaticanus *Argolidas;* rectius quam *Argolicas:* de quo dictum ad Nasonis Epist. VII. 81. *D. Heins.*

630 *Pulchras lacænas*] Spartanarum mulierum celebris formositas. *Barth.*

631 *Dea quæ nimiis obstat Rhamnusia votis*] Nemesis Justitiæ Vindicis nomine culta contra elatos animo et verbis. *Idem.*

632 *Ingemuit*] Invidia scilicet.

Domat aspera victos] Non insultandum victis aut miseris. *Barth.*

634 *Acies*] Martem enim illum, ob quem oculos dolere Alarico modo dixit, uno conflictu prospero Romanis rependisse ait multorum annorum sequiores successus. *Idem.*

635 *Pollentia*] Urbs Liguriæ quæ Ptolemæo dicitur Πολεντία. *Claver.*

636 *Apta triumphis*] Adepta. *Barth.*

637 *Virtutis fatale solum*] Malo *Virtuti.* D. Heins.

639 *Quirino*] Rei Romanæ. *Barth.*

640 *Oceani stagnis excita supremis*] Florus, III. 3. *Idem.*

641 *Tempestas*] Exercitus, instar tempestatis ingruens, ob ingentem vim Barbarorum. *Idem.*

642 *Jam protenus*] Statim ex hinc. Usus vocis *protenus* non satis est agnitus vulgo. Vide Servium. Momentum pugnandi esse in loco nemo it inficias. *Idem.*

644 *Et duplices signet titulos*] Probe compertum habeo appositiones hujusmodi Claudiano in deliciis esse: hoc tamen loco rectius opinor: 'Et duplici signet titulo commune tropæum.' *D. Heins.*

645 *Stilichone peremtos et Mario*] Stilichonem æquat Mario instar summi Ducis huic adscribens. *Barth.*

647 *Discite vesanæ*] Sumtum ex formula castigationis publicæ, ubi plagis et verberibus addebatur: NOLI HOC FACERE. DISCE HOC AGERE.

Romam non temnere] Insignis Nobilissimi Pæanis conclusio. Elidens ingenio præstantium, sed judicio parum cautorum hominum nugas, qui defici spiritu ad extrema operum Claudianum, nec pervehi ad portum capta favoris Musici aura ganniunt. *Barth.*

Non temnere gentes] *Non tendere* ex veteri codice Claverius: nihil opus; quanquam approbante Barthio ad Præfationem lib. II. in Eutropium. Respexit illa: 'Discite justitiam moniti et non temnere Divos.' Ipse noster libro II. in Eutrop. 'Romam contemnere sueti.' *D. Heins.*

XXVII.

IN VI. CONS. HONORII PRÆFAT.

PRÆFATIONEM hanc hoc inserendam loco alii jam monuerunt. Nec dissentiunt meliores membranæ. In pervetusto Vossiano Ausonii codice quinque priora disticha hujus epigrammatis legebantur. *D. Heins.*

Hanc Præfationem quidam præpostere ingeniosi, alio transtulerant, rati opinor, librum III. Proserp. hoc de se mereri, quum etiam hic fiat aliqua Ætnæ mentio; sed næ illi frustra sunt; nam de Honorio loquitur, cujus auspiciis Enceladus, id est, Alarichus, paulo ante debellatus est. Hic vero Consulatus VI. Honorii cum Aristoneto incidit in annum 404. *Claver.*

1 *Sensu*] Quæ videt nimirum per hunc homo.

Vota] Quæ quisque in vita agit, agendaque sibi aliis negotiis præponit, *vota* appellantur. *Barth.*

2 *Pectore sopito*] Homine toto in soporem dato. Quo nomine inquieta somnia excludit, quæ pectoribus quietem etiam in somno negant.

Reddit] Reponit, a voce quæ repercussa reddi perhibetur.

Amica quies] Æquat enim felicibus (nec semper tamen) infortunatos; omniumque votorum mactat, quibus favens venit. *Barth.*

3 *Venator defessa toro*] Primo loco ponit primum vetustissimumque humani corporis exercitium. *Idem.*

4 *Sua lustra*] Quæ habitat quasi assiduo usu. *Idem.*

5 *Aurigæ somnia*] Nominat hos ob frequentia etiam tum Spectacula Circensia. *Idem.*

6 *Vanaque nocturnis*] Per somnium visa, et sic nec visa simul. Meta cauta laborem summum studiumque aurigarum indicat, quibus hoc opus unicum et necessarium nisi frangi vellent. *Idem.*

7 *Furto gaudet amans*] Clandestino amicæ usu.

Permutat navita merces] Usum navigationis antiquissimæ docte tangit. Certum enim a primis aureisque temporibus degenerantia, ob commutandas merces pelagus primum tentasse. *Barth.*

Permutat] Hic conventio juris gentium elucet. Permutatio equidem honestior est, et contractus innominatus; neque enim discerni potest, uter emptor, uter sit venditor. *Clav.*

8 *Vigil avarus*] Cui avaritia non concedit quietem suam.

Elapsas] Quærit enim quod jam habet, et amissum putat quod nondum. Vetus est tam deesse avaro quod habet quam quod quærit: 'Inter opes inopes.' *Barth.*

9 *Ægris*] Quorum morbus irrestincta sitis. *Idem.*

10 *Irriguus sopor*] Flumine quodam liquido. *Idem.*

11 *Me quoque Musarum studium*] *Studiis* prior Moreti: Florent. S. Marci *studio;* ut ad τὸ *sopor* hæc referantur, et per appositionem *studium Musarum artes* vocet. Sequenti versu optimus Ambros. *invigilare jubet.* Pro

artibus assuetis multi veteres *assiduis*; sed perperam. *D. Heins.*

Musarum studium] Sic alibi vatem se, non alio magis nomine gloriaturus, appellat, Aganippes et Pieridum clientem, epotis jam Musicis scilicet fluentis. *Barth.*

14 *Ante pedes*] Habitu supplicis. *Idem.*

15 *Favet somnus*] In re præclara etiam nocturnæ imagines virtutem animi commendant: contra nocentibus hominibus evenit, quos ipsa quies conturbat. *Idem.*

16 *Corona chori*] Locus enim oranti medius datur. *Idem.*

17 *Enceladus mihi carmen erat*] Etiam pueris notæ Fabulæ. *Idem.*

Victusque Typhoëus] *Vinctusque* novem scripti cum Oiseliano; probe: dictum III. Cons. Hon. vs. 158. *D. Heins.*

18 *Hic subit Inarimen*] Ita plerique codices. Vulgo *Hunc premit Inarimes*, quod ferri non potest, cum *Inarime* dicendum fuerit: nam Claverium corruptus Servii codex decepit. Pro *domat* duo libri *premit*. Idem.

Inarimes] Montis nomen quem Typhœo, aut Encelado, injecerunt Poëtæ, cum suo Jove.

Inarimes] Mons fuit, qui terræ motu diffissus alteram insulam fecit, quæ *Prochyta* ab effusione dicta. Vide Servium in IX. Æneid. *Claver.*

Gravis Ætna] Proverbium notum. Istam Typhœo injectam constantior fama. *Barth.*

19 *Quam lætum*] Non *lætus* meliores scripti: ad Gigantomachiam suam videtur allusisse. *D. Heins.*

20 *Præmia militiæ*] Imperii cœlestis firmationem. *Barth.*

21 *Imago*] Species somno oblata: quæ cum nihil sit, aliquid tamen referat, imago rerum existentium perhibetur. *Idem.*

22 *Irrita*] Nullius momenti; unde irritare, in vanum redigere sequior ætas dixit. *Idem.*

Misit ebur] *Mittit* prior Moreti et duo alii. Mox *æquandus* pro *æquatus* Delrii codex et ex nostris unus: placet. *D. Heins.*

Ebur] Duæ portæ somniorum apud inferos Poëtis, quibus emissa ea sese ingerant sopitis mortalibus, Cornea verorum, Eburnea vanorum.

23 *En Princeps*] Per *Principem* intellige Honorium Aug. qui Dei personam sustinet in terris. Per *Deos*, intellige viros inlustres, clarissimos, spectabiles: vel potius purpureum Senatum. *Claver.*

Apex] Summus cujusque rei honos. *Barth.*

24 *Quales memini*] Senatum comparat Diis. *Idem.*

Turba verenda, Deos] *Dei* Raphelengius contra scriptos et Claudiani mentem. En turba verenda, quales esse Deos memini: nihil difficultatis. Pro *vati* multi *menti*: quos inter prim. Vatic. *D. Heins.*

26 *Cœlo aula parem*] Palatia Romana, aliud cœlum. *Barth.*

XXVIII.

DE VI. CONSULATU HONORII.

1 *Aurea*] Romæ templa auro tecta agnoscunt scriptores: inde ipsam Romam auream dicunt.

Fortunæ reduci] Culta Romæ hoc titulo, quia absentes Principes votis omnium reposcebantur. Inscriptio Vetus, Diviane: J. O. M. ET. FORTUNÆ. REDUCI. PRO. SALUTE. ITU. ET REDITU. Unde paret ipso exitu Principum talia vota facta. *Barth.*

Fortunæ reduci] Varia olim epitheta Diis gentium adsignata; sed *Fortunam reducem* non legi, nisi sub imperio Domitiani. Martialis: 'Hic ubi Fortunæ Reducis fulgentia late Templa nitent, felix area nuper erat.' *Claver.*

Priores] Majores, inquit, nostri. *Prius* enim *olim* denotat. *Barth.*

2 *Ob reditum ducum*] Vota pro *Reditu Ducum* concepta. Horatius, lib. IV. Od. 2. 'Concines lætosque dies et Urbis Publicum Ludum, super impetrato Fortis Augusti reditu.' *Idem.*

Non dignius unquam] Primus Med. *num.* Tholos. *nunc* corrupte. *Pro reditu* quoque sec. Vatican. non *Ob reditum.* Idem mox *Latias arces* pro *amplas ædes.* D. Heins.

4 *Trabeis reparatur et Urbi*] Præsentia Principis, Consulatum ineuntis. Is enim et Urbem et honorem eum pristinæ dignitati restituit.

Repetatur et Urbi] Claverius et Raphel. cum Isingr. et quatuordecim nostris *reparatur:* quos inter et prim. Vatic. Malo tamen *reparetur* cum Lucens. et Gyrald. *D. Heins.*

5 *Majestas*] Consularis dignitas. *Barth.*

Campus solennis et urna] *Campi et urnæ* Raphelengius ex conjectura viri Illustris. non sequor. campum et urnam (quæ duo Lucanus quoque conjungit lib. v. 392.) pro suffragiis ponit, quæ ludebantur. In primo tamen Vaticano a manu prima *campo solennis;* non male; ut *luditur* ad *majestatem* referatur. *D. Heins.*

Urna] In quam collecta suffragia. Versabatur urna, inde sortes eximebantur. *Barth.*

Urna] Lucan. v. 'Decantatque tribus et vana versat in urna.' *Claver.*

6 *Luditur in morem*] Ut mori satisfiat, gesticulatur quodammodo auctoritate aliorsum translata.

In morem] Ex sola consuetudine; uti solus mos servetur. Ceremoniæ enim solæ mera ludibria.

Species nec dissona cœtu] Figura rei inconveniens. Cœtus non coactus ob eam rem, quam specie præ se tulit. Species est ubi solam simulatamque rei figuram denotat. *Barth.*

7 *Peregrina imago*] Potestate in unum collata a populi suffragiis. Vel et armis omnia tenentibus, aut re non agnoscente speciem. Simulabatur jus eligendi, quod penes principem erat, populi adhuc esse, adhibebanturque ceremoniæ suffragiis liberis olim sancitæ, quæ nunc cassæ erant, et non agnoscebant rem quam prætexere jubebantur.

Simulati juris imago] Vix extrema umbra fictitii Juris. Vix enim reliquiæ quædam prisci Juris Populi-Romani in ceremoniis comitiorum supererant, armis et majestate principum

omnia tenentibus. Imago enim est, quo absens res ipsa aliquatenus cognoscitur et repræsentatur. *Barth.*

8 *Indigenas habitus*] Romanos, Consularibus Comitiis ab origine destinatos.

Nativa Palatia] In quibus natus honos, quæ ad eum honorem exstructa. Dicit hoc exsultabundus, principe jam Romana sua palatia repetente, quæ non brevi ante tempore erant spreta.

Nativa Palatia] In ipsa sede Imperii. *Barth.*

9 *Plebem castris*] Quirites Militibus. Sæpius meminit Principem suum Consularem habitum sumsisse armis undique circumstipantibus. Gaudium hic urbanum celebrat, præsente in ipsis Imperii et Consulatus cunabulis Consule Principe. *Idem.*

10 *Mars Augusta sui*] Legentia nimirum Augustum in Consulem. Suffragia videri vult ab Honorio reddita populo; quod ingens popularitatis argumentum. *Idem.*

11 *Qualis erit terris*] *Erat* tredecim libri. Forte *est;* ut alibi, *ita optati mortalibus anni.* Mox pro *annus* duo nostri *amnis*, quod Claverio et Barthio placet, non mihi. Palatinus et sex alii præstantioris notæ *annum:* rectius. *D. Heins.*

Mons Evandrius] Ab Evandro olim cultus. Palatinum dicit Maro.

12 *Romanis*] Imperio cujus æternitatem vetustissimæ sortes pollicitæ sunt. *Barth.*

13 *Tui cognominis*] Tuo nomine nominati. Ita possessos annos consulibus dicit Plinius Panegyrico. *Idem.*

14 *Inoffensum successibus omen*] Ut omini responderint eventus semper. Felicissimum anno omen quod veteri more intra mœnia urbis initus Consulatus. *Idem.*

16 *Miro ortu*] Quem secutura sit mira felicitas. Urbi Principique debitum.

Promittitur felix] Alludit de proximo morem Romanum, voventis sibi felicem annum Populi, quem ingredientem viderent. *Barth.*

Promittitur ortu] Putean. *protenditur;* hoc est, *portenditur:* ut lib. I. in Eutrop. 'Quæ nova portendunt superi?' *D. Heins.*

17 *Urbis et Augusti*] Magnus Scaliger in ora libri sui *ter bis in Augusti:* ut ad VI. Consulatum Honorii alludat, quod in textum Rapheleugius admisit; nolim factum. Duplici nomine felicem annum vocat, et ob Augustum consulem, et ob Urbis ædificia ac mœnia restituta: qua de re infra vs. 530. et alibi. Sic et supra, 'sua cum trabeis reparetur et Urbi Majestas.' Pro *nomine* Lucena. aliique complures *numine;* quod Barthio se probabat: quidam *munere;* nihil muto. Inter aureos æreosque Augusti Cæsaris ac Tiberii nummos vidi, qui inscriptum templo haberent, ROMÆ ET AUGUSTO. Vetus inscriptio:

SERVILIO. MARCIANO.
ARVERNO.
C. SERVILII. DOMITI. FILIO
SACERDOTI. AD. TEMPLUM
ROMAE. ET. AUGUSTORUM
TRES. PROVINCIAE. GALLIAE. *Idem.*

Geminato nomine] *Hic miro tamen ante alios promittitur ortu Urbis et Augusti geminato numine felix.* Barthius.

18 *Babylonia cura*] Mathesis universa inventio Chaldaïca, præcipue Genethliace, quam omnes norunt. *Idem.*

Babylonia cura] Horat. Babylonios numeros eadem significatione dixit. Lucano *Cura Assyria* est studium astrorum, quo gens Chaldaïca primitus effloruit. *Claver.*

20 *Cælicolæ*] Non omnes, sed quos salubres antea stellas dixit. *Barth.*

21 *Radios humili statione recondunt*] Gyrald. *recumbunt:* forte *radiis recumbunt:* duo Vaticani *radios retundunt;* quod verum est. Adeantur quæ de hoc verbo notavimus Consulatu

Olybrii, vs. 22. *D. Heins.*

22 *Signifer*] Imperium dicit, aut ipsum adeo Stilichonem. *Barth.*

23 *Imperii sidus*] Sidus, ornamentum præcipuum cujusque rei. *Idem.*

Prima] Liquet de excelsissima loqui, non de propria.

Propria cum sede locavit] Sic scripti omnes, non *prima:* vere, quicquid alii dissentiant. Bello Get. 'Quid mihi nescio quam proprio cum Tibride Romam Semper in ore geris?' Infra hoc ipso libro: 'nec te mutare reversum Evaluit propria nutritor Bosporus arce.' Et ibid. 'nec contigit ullis Amnibus aut scopulis proprias defendere terras:' sic et alibi. Mox *omina* pro *omnia* pri. Vaticanus et quatuor alii: quomodo Palmannus conjecerat, applaudente Raphelengio. *D. Heins.*

24 *Certius omina surgunt*] Omina *imperii* notat prosperi. *Barth.*

25 *Cum*] Sensus est illa decantatissima loca nil distare vulgaribus alibi degente Apolline. *Idem.*

26 *Hyperboreas*] Celebre Templum Apollinis Hyperborei.

Delphis cessantibus] Ab ordinariis responsis. *Barth.*

Delphis, &c.] Hic notat Phœbum seu solem hyemalem, qui medio cœli relicto, ac parte orbis media, Hyperboreis tractibus inlucet. *Claver.*

28 *Laurus*] Qua coronabantur vaticinaturæ Phœbades. *Barth.*

29 *Antra mæsta, inconsulti recessus*] Unde solebant promi Oracula. Res notissima ex Mythologia et Tragicis præcipue Poëtis. *Idem.*

30 *Grypha jugalem*] Si in curru Apollinis. Sic in nummis Galieni inscripti Phœbo Gryphos præferunt. *Idem.*

31 *Tripodas repetens*] Ordinariam suam sedem. *Idem.*

32 *Antra loqui*] Spiracula: quibus voces emugiebant vel Dæmones, vel ipsis plenæ Sacerdotes.

Vivere fontes] Quos loqui et Oracula promulgare traditum Poëtis, habitante nempe Apolline. *Barth.*

33 *Sacer horror*] Religio, Veneratio. *Idem.*

34 *Spirant præsagia rupes*] Adeo præsentiam apud Delphos Apollinis omnia sentiunt, ut etiam durissimæ cautes fatidicinam fecerint quandoque. *Idem.*

35 *Palatino crevit reverentia monti*] Palatinus autem mons eam reverentiam cepit a domo Cæsaris, quæ inibi fuit, propagato splendore ad Principes successores. Vide Dionem, lib. LIII. *Idem.*

37 *Oracula*] Responsa principalia. *Idem.*

38 *Ad signa jubet revirescere*] Consule Augusto, reflorescunt omnes dignitates.

Suas laurus] Domesticas nimirum, et patrias, imo avitas. Apollinem ipsum Honorio σύνοικον canit, cujus mystæ Lauru velut toti induebantur. *Barth.*

Lauros] *Laurus* prim. Vatic. et alii multi: sic et infra vs. 120. iidem, *Bellorum duplicat laurus.* D. Heins.

40 *Esse larem*] Satis constat Impp. habitasse in monte Palatino. *Claver.*

Potestas] Κατ' ἐξοχὴν, summa videlicet. *Barth.*

41 *Sentit*] Ut autumare possis splendorem ejus contemplans. *Idem.*

43 *Deorum Cingitur excubiis*] Templis undique circumpositis. *Idem.*

44 *Juvat intra tecta Tonantis*] Ex Principum Lare, Palatio, ait dari prospectum in Fana Jovis Capitolini et Tarpeii, ubi monumenta pendeant superatorum Gigantum. *Idem.*

Intra tecta Tonantis] *Infra* Ald. et plerique scripti; bene: prim. Vatic. *intra tela*, ut et Oiselianus. Pro *Gigantes* bene idem prim. Vatic. *Gigantas.* Consulantur quæ notamus ad Nasonem curis secundis Met. I. 152. *D. Heins.*

45 *Tarpeia rupe*] Quæ sedes erat Jovis, Imperium Urbemque tutantis.

Propertius de Roma nondum exstructa: '.Tarpeiusque pater nuda de rupe tonabat.'

Pendentes rupe] In signum victoriæ. Possis et adscensum molientes imaginari. *Barth.*

46 *Cælatasque*] De his foribus memorabile exemplum Zosimus prætulit: Fertur, inquit, Stilicho arcana vindictæ non effugisse: cum enim is mandasset, ut fores Capitolii, quæ auri laminis erant obductæ, nudarentur, sinistrum illud elogium repertum est: 'Misero regi servantur.' Atque huic inscriptioni respondit eventus: nam dux ille, regia affinitate conspicuus, misere obiit. *Claver.*

Volantia signa Nubibus] Vexilla dicit, summis templis figi solita, uti monumenta nonnulla prisca indicant. Vel et simulacra Deorum, qualibus fastigia fanorum oppleta ostendunt nummi. *Barth.*

47 *Densum æthera*] Ut totus plenus videatur, ægre visus præ templorum tot apicibus. *Idem.*

48 *Æraque*] Rostra navium ærata. *Idem.*

Numerosa puppe columnis] Nihil quod lectorem offendat. Plurimi tamen veteres, *numerosa veste:* quomodo et prim. Vaticanus pro diversa lectione; ut *numeroso vecte* scripsisse Claudianus videri possit, et hastæ intelligantur: quomodo apud Ovidium: 'Vecte Pelethronius Macareus in pectus adacto Stravit Erigdupum.' Optimus certe Ambros. *numerosa vecte.* possit et pro contis sumi. Sic apud Silium, l. I. tonsæ inter trophæa suspensæ: 'Et Ligurum horrentes tonsæ, parmæque relatæ Hispana de gente:' ita namque Oxoniensis codex; vulgo *horrentesque comæ.* Colon. *horrentes coni.* D. Heins.

Columnis] Augustus, victo Antonio et Cleopatra, ex rostris navium Ægypti quatuor columnas erexit, quæ postea positæ in Capitolio a Domitiano. *Claver.*

49 *Consita*] Alterum alteri proximum dicit. *Conserere*, jungere. *Barth.*

50 *Manu*] Opere humano. *Idem.*

51 *Innumeros arcus*] *Innumeris* malo. *D. Heins.*

Acies stupet igne metalli] Fulgore aureorum gemmatorumque monumentorum. *Barth.*

52 *Trepidans obtunditur*] Aciem oculorum trepidare, celebris locutio. Auro autem strata erant tecta, auro fulgebant parietes. *Idem.*

54 *Primis miratus in annis*] Ait puero etiam Honorio placuisse Occidentis Imperium, ob Sedem veram principum, Romanum Palatium; idque a Patre exorasse. *Idem.*

56 *Meruit felicius*] *Agere* videlicet, quod ἀπὸ κοινοῦ huc respicit de sequente versu. *Idem.*

57 *Quam quod*] Lego *Quam quos.* D. Heins.

58 *Melioribus exemplis*] Priorum Principum, cumprimis Trajani. *Barthius.*

60 *Alternos cum plebe jocos*] Communem omnibus indidem dicit Victorinus. Sic et Stilichonem laudat noster, l. II. Laudum: 'pura sed libertate loquendi, Seria quisque jocis, nulla formidine, miscet.' *Idem.*

61 *Patriciasque domos*] Summa laus Principis etiam Nobilitati Romanæ potuisse placere. *Idem.*

62 *Deposito fastu*] Solo se habitu differre putans, ut Victorinus loquitur. *Idem.*

63 *Publicus hinc ardescit amor*] Verum, nil pariter amorem facere Principi, quam cum popularem se affabilemque reddit subditis. *Idem.*

64 *Regale culmen*] Quod eo solo augere potest Princeps, si se ipse demittat, non efferat, securus scilicet magnitudinis suæ, cum fortuna ejus nulla re certius absit quam ab humilitate aut vilitate coacta, ut scite demonstrat Plinius Panegyrico. *Idem.*

65 *Diademate nec dum cingebare*] Quod factum rebellante demum Eugenio, Tertio Consulatu Theodosii. *Idem.*

66 *Socium sumebat honorum*] Induxit enim triumphans secum urbi, et congiarium cum eo populo dedit. *Barth.*

67 *Purpureo fotum gremio*] Tertio Consulatu: 'cum tu genitoris amico Exceptus gremio, mediam veherere per Urbem,' &c.

Parvumque triumphis Induit] Sic meliores libri: alii, *imbuit*, quod miror Raphelengium secutum: sic 'induere moribus,' l. III. in Stilich. vs. 121. ubi plura. Infra, 'quem non aliena per arva Induit hospes honos.' Cons. Olybr. 'te messibus æstas Induat.' IV. Cons. Hon. 'Auspiciis iterum sese regalibus annus Induit:' duo libri *trophæis;* non refert. Mox *fatis* pro *fastis* cum Lucensi, prim. Vatic. priore Leid. et uno Ambros. legendum dixi l. I. in Stilich. 43. *D. Heins.*

Parvumque triumphis induit] Ut puerum, viribus nondum suis utentem; similitudine a vestiendo. *Barth.*

68 *Præludere*] Exercitando velut animo ad capiendam dignitatem. Consulari dignitati fataliter destinari homines jam ab ipsa nativitate sæpius noster dixit. Et ita de puero Stilichone, alibi: 'fastisque loqui jam digna futuris.'

70 *Persarum proceres*] Paria de Stilichone primævo: 'stupuere severi Parthorum Proceres, et plebs pharetrata videndi Flagravit studio.' *Barthius.*

71 *Positoque tiaram Submisere genu*] Sic Aldus, et omnes fere scripti; optime. Curtius, l. VIII. 'Tu Macedonas voluisti genua tibi ponere, venerarique te ut deum.' Ovid. Fast. II. 'Suppliciter posito procubuere genu.' Lib. III. 'In terram posito procubuere genu.' Lib. V. 'Ipse genu posito flammas exsuscitat aura;' sic quidam codices, non *genu nixus, flammas excussit ab aura*, quod in vulgatis. Lib. VI. 'dubitare videbat, Et pavidas posito procubuisse genu.' Met. III. 'Et genibus positis supplex similisque roganti Circumfert tacitos tanquam sua brachia vultus:' quomodo vetustus liber; vulgati *genibus pronis*. Petronius: 'Positoque in limine genu sic deprecatus sum numina versu:' atque ita passim boni scriptores; vulgo *positaque tiara*. Raphelengius, *positoque tiara;* quomodo et scripti nonnulli. Mox *præclara* pro *prælarga* prim. Vatic. et duo alii. *D. Heins.*

73 *Ditandas ad dona tribus*] Congiarium innuit, quod post victoriam de Maximo et Victore Populo Romano præsens dedit, ob auspicia puto filii, Theodosius. *Barth.*

74 *Collecti Senatus*] *Collecto Senatu* rectius duo Anglicani et Oiselianus. *D. Heins.*

Delubra Senatus] Senatus non poterat convocari nisi in locum consecratum. *Barth.*

75 *Gaudens offerre favori*] Commendare Populo, quod solebant Principes præstare liberis suis. *Idem.*

76 *Imperio assuesceret*] Ut rei gravissimæ et difficillimæ. *Idem.*

77 *Concreta radice*] Tecum velut crescentem radicem agens. *Idem.*

78 *Inolevit*] Elegans sane et locutio et verbum, quod linguæ aliæ vix est ut exprimant, ab stirpibus aut frugibus. Virgilius, Georg. II. 'aliena ex arbore germen Includunt, udoque docent inolescere libro.'

Roma] Mirificum studium in Urbem vatis. *Barth.*

79 *Teneris conceptus ab annis*] Elegantissime prim. Vatic. et Oiselianus, *tenero ab ungue*. ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων, Græcum adagium. Horat. 'et incestos amores De tenero meditatur ungui.' Cicero, l. I. ad Famil. Ep. 6. 'Sed præsta te eum, qui mihi teneris (ut Græci dicunt) unguiculis es cognitus.' Pro *urbis* primus Med. *urbi;* placet. *D. Heins.*

80 *Tecum crevit amor*] Non adeo tamen, quin Ravennæ considere præ-

ferret.

Reversum] Reduxit enim Constantinopolim Honorium, ut eodem loco Principem scilicet faceret quo fecerat fratrem Arcadium. Unde reversus est patre Mediolani jam ægrescente, ut notatum est supra. *Barth.*

81 *Evaluit*] Licet omnibus viribus adnisus.

Nutriter] Educabatur enim ibi Regia soboles. *Barth.*

82 *Optare tibi*] Id agit quod alias semper, ubi datur copia, Honorium ut præferat Arcadio. *Idem.*

Optare] Verbum satis delicatum, quo animi nostri desiderium potius quam electio videtur exprimi. *Claver.*

84 *Sortemque paratam*] Paratos servire populos, Orientem dicit et Asiam, vel fœminis parere suetos. *Paratus*, facilis acquiri. *Barth.*

85 *Volentes Assyrios*] Alibi: 'Assyriam rexit quam fœmina gentem.' Tanta Romæ in hoc scriptore reverentia, ut patriam etiam, Ægyptum, tantus Philosophus, postponat. *Idem.*

87 *Mea Roma*] Quasi dicat, veterem Romam esse nova Roma splendidiorem ac potiorem. quæ sane prærogativa vel invito Constantino ei servata est. In Novellis Theod. Junioris, qui Orientis Imperator, constat sane Occidentale imperium prævaluisse Orienti. *Claver.*

88 *Fortuna, novum molita tyrannum*] Eugenium dici clarum, quo dejecto Victoria Patris Imperatorem Occidenti induxit Honorium. *Barth.*

89 *Quærebat*] Magno scilicet labore. *Idem.*

90 *Velox accitus ab aula*] Tot Provinciarum celerem transitum laudat. *Idem.*

91 *Receptam*] Quam jam tenuerant Maximus et Eugenius. *Idem.*

98 *Serena comes*] Regiam mulierem patronam Claudiano singularem fuisse indicant multa ejus loca. *Idem.*

Serena] Hæc filia Honorii Senioris fratris Theodosii, quam ipse cum sorore Thermantia adoptavit, ac dedit nuptum Stilichoni. Profecta est Byzantio cum Honorio, quem fovebat ut par erat: is vero ad patrem properabat, ut imperium Occidentis, occiso Eugenio, pacatum sortiretur. Illa sane multis animi et corporis dotibus insignis fuit, sed parum fausti exitus. Mariam enim Aug. filiam adhuc tenellam sepeliit: alteram solio dejectam recepit. Maritum ac filium Eucherium violenta morte ademptos luxit miserabili nænia, dum ipsa feritate Placidiæ interiret; dicebatur enim Alaricus ea viva non soluturus obsidionem. *Claver.*

95 *Generumque sibi*] Callidam fœminam non dubito jam dum id egisse.

Seniore] Errant tamen qui vitam ejus ultra annum L. protendunt. *Barth.*

96 *Repetente*] Inde enim venisse Principes videri volunt. Notum illud celebratissimum, ἐκ Διὸς βασιλεῖς. *Idem.*

98 *Sceptris patrui*] Fratre enim Theodosii nata erat Serena. *Idem.*

99 *Domus*] Stilichonis, isti Regiæ agnata. Illico autem mortuus Theodosius, Honorio Mediolanum appellente. *Idem.*

100 *Conjugis officio*] Sic cum scriptis plerisque Raphelengius et Aldus. vulgo *officiis*: unus Ambros. *obsequiis*; bene: ut noster sæpe. lib. I. de Stilich. 'inde pium matris Regina gerebat Obsequium.' l. II. 'Obsequio moderere ducem.' l. III. 'Quis enim princeps hoc omnibus egit Obsequiis?' Infra hoc ipso libro: 'Cum tamen Eucherius fratri præberet ovanti Militis obsequium:' sic libri meliores. Præfat. Nupt. Celerinæ: 'Officio vatis, militis obsequio.' *D. Heins.*

101 *Felix ille parens*] Sane bona indoles Honorii, quem malitiæ nemo umquam. Patrum felicitas, Liberorum splendor. *Barth.*

103 *Se factis crevisse tuis*] Virtus Liberorum, gloria parentum.

105 *Alariam barbara Prisce Nutric-*

rat] Secundæ post Amalos nobilitatis hominem, cujus res compendio, sed omnino falsis plurimis, narrat Jornandes. *Barth.*

106 *Sæpe sprevere profana mente*] Profana mente, quia exstabat Regis ipsorum Atanarici vox, cum Theodosii accitu Constantinopolim vidisset: Deus, inquit, sine dubio terrenus est Imperator, et quisquis adversus eum manum moverit, ipse sui sanguinis reus existit. *Idem.*

107 *Thracum veniens e finibus alter*] *Venientem* Isingrin. et plerique ex nostris; quod malo: aliter tamen tres Vaticani, quos inter et primus. *D. Heins.*

108 *Hebri clausit aquis*] Præcepta scilicet non ultra secutus. *Barth.*

109 *Auxiliis ad proxima bella negatis*] Gildonem dicit, qui secessit a Theodosio negatione auxilii. *Idem.*

110 *Abjurata*] Contra fidem sacramento datam sibi vindicata. *Abjurare* rem est sibi creditam negare, contraque fidem retentam usurpare. *Idem.*

111 *Meritam repetens non immemor*] Amolitur a Theodosio mollitiem non vindicatarum injuriarum, cum a morte etiam memorem puniendorum criminum facit. Iracundiam in eo promtiorem, sed quæ modico tempore flecteretur, agnoscit. *Idem.*

112 *Suppliciis fruitur*] Punientibus scelera: sine quibus punitis nequaquam animum potest componere Regia indoles. Alibi non semel ingerit: 'pœnis hominum vel sanguine pasci Turpe ferumque putes.'

Ulteri] Scelerum, spretarumque Imperii Legum. *Barth.*

113 *Ense Thyestiadæ*] Affert nunc Heroum Priscorum facta, quæ omnia de more premit, ut Honoriana emineant. *Idem.*

Ense Thyestiadæ] Lucens. et sex alii *Thyestiadem*: quidam *Thyestiades*; male. Similiter bello Get. locutus: 'Tandem supplicium cunctis pro montibus Alpes Exegere Getis.' Apud Nasonem, Fast. IV. vs. 230. 'hunc pœnas exigit ira Deæ:' ita illic optimæ membranæ, non *hinc*. D. Heins.

114 *Mixtum nefas*] Fabulæ Orestis, vel de Cothurno, notissimæ.

Pietate] 'Αρχαϊσμός. *Pietati* enim dicendum erat.

Dubitanda] Dubia inter laudem et vituperium. *Barth.*

115 *Gloria maternæ*] *Materno* cum Delrio et Scaligero scripti. *D. Heins.*

116 *Pavit*] Refecit. *Barth.*

117 *Augustus: sed falsa pii*] *Sed sæva* Putean. et unus Ambr. Mox *parentans* recte Isingrin. et quinque nostri, non *parentis*: aliis monitum. *D. Heins.*

Falsa pii præconia sumsit] Evolvas accurate res gestas, vix reperies crudeliorem Augusto Principem. Pius enim Theodosius in vindicanda nece Gratiani; quam si inultam voluisset transmittere, nullis conflictibus aut periculo contra Maximum opus habuisset. *Barth.*

119 *Caussa patris*] Lucanus: 'Victrix caussa deis placuit, sed victa Catoni.'

Rerum] Romani Imperii. *Barth.*

120 *Duplicat laurea*] Laudes geminat. *Libertatem orbi redditam dicit*; quia pristino nitori restitutam videri vult ab Honorio Romam. *Idem.*

123 *Egit*] Velut in triumphum. *Idem.*

124 *Apud socerum*] In castris aut contubernio Stilichonis. Patet hinc Bellum Gildonicum ad res Stilichonis pertinere; et merito nos eis junximus hac recensione. *Idem.*

125 *Sacra*] Mysteria velut.

Musis] Cantu Musico. *Barth.*

126 *Exordia*] Cantus ipsos. *Idem.*

Patratis bellis] Confectis. Est enim patratio effectus rei; unde Patres, sobole perfecta. *Idem.*

127 *Tenuatus funere campi*] Vide Prudentium supra initio hujus Panegyrici productum. *Idem.*

128 *Concessaque sibi*] Et hoc verum, Alaricum cum suis Gothis sæpe po-

tuisse deleri a Stilichone, sed dimissum esse: vide Orosium, VII. 37. et 38. Qui adeo verum scivit, ut perfidiam etiam hinc Stilichoni imputet. *Barth.*

129 *Omnibus una Direptis opibus*] Quas tricennio toto congesserat. *Idem.*

132 *Retexit iter*] Remetitur, velut iisdem vestigiis.

Piratica puppis] Similitudo appositissima. Græco cuidam scriptori par. *Barth.*

135 *Bellatricemque triremem*] Verba exprimunt molem navigii, non facile mobilem scilicet, tricosis istis syllabis. Talis non unus in hoc scriptore. *Idem.*

136 *Dum prædam de more putat*] *Parat* duo Angl. et duo Florent. cum Palatino; rectius: quod et Barthio videbatur curis secundis. Paulo ante *triremim*, prim. Vatic. *D. Heins.*

Prædam de more putat] An ergo illi tam experti rerum maritimarum, ut sunt omnes piratæ, non agnoverint bellicam triremem? Puto veriorem scripturam a nostro libro servatam, *de more parat:* cæcus enim ardor vires suas non æstimat, prædam solam inhiat, illuc velis remisque incumbit. *Barth.*

137 *Scissis velorum debilis alis*] Similitudine dicta a volucri aliqua. Navium pennæ vela. *Idem.*

139 *Ludibrium pelagi*] Lucanus, l. VIII. 'hausto per vulnera fluctu Ludibrium pelagi.' *Idem.*

140 *Profundo*] Mari. *Idem.*

141 *Ab Urbe minas*] Vide finem l. I. de Bello Getico. *Idem.*

142 *Italiam fugiens*] *Italia* prim. Vaticanus et Oisel. *D. Heins.*

143 *Prona fuit*] Ingressu videlicet Italia. *Barth.*

144 *Clausa putat sibi cuncta pavor*] Omnia angusta sunt metuenti exitum. Timoris enim id ingenium est, ut cladem clade anticipet, et imminentis vim fati accersat pusillanimitate, ut Diogenes ait, apud Stobæum, Sermone VI. *Idem.*

145 *Quos modo terrebat*] *Temnebat* prim. Vatic. et quinque alii; non male. Sic 'facili contemptum Strymona saltu' bello Get. et lib. II. in Rufin. 'stratumque pedes contemneret æquor.' *D. Heins.*

148 *Pater Eridanus*] Vide Jornandem Geticis, c. 29. *Barth.*

150 *Romana quies*] Tuta vita sub Imperio Romano. Urbs enim hæc humanum genus in gremium maternum coëgit. *Idem.*

151 *Ad priscos pecudum*] Qualis fingitur humana vita sub Saturno. *Idem.*

Sæcula ritus] Junian. *victus:* tres alii *rictus.* D. Heins.

152 *Secum*] Intra se solum. *Barth.*

153 *Resoluta comam*] Ut pingi Heroinæ solent, cum maxime formosæ videri volunt, præcipue nudæ.

Complexaque patrem] Velut rei gratæ nuncia. *Barth.*

154 *En Alaricus ait*] *En Alaricus adest* prim. Vatic. *D. Heins.*

Ovantem] Constat tamen moderata admodum postulata ejus fuisse, cum Italiam intraret. Et in plerisque omnibus hujus Regis rebus agnoscas mitem animi alacritatem, virtutemque minime sanguinariam. *Barth.*

156 *Manum*] Manipulum velut unum, qui tantus modo, tot spoliis dives, tot provinciis terrori erat exercitus.

Tanta ex gente] Tanto militum populo. *Barth.*

157 *Breves*] Minutas, parvas.

Mœsta Fronte] Austerus senex contraxerat frontem rebus non succedentibus. *Barth.*

158 *Nymphasque choris jam redde sorores*] *Sonoris* Isingr. prim. Vatic. et præterea duo ex nostris, quod temere secutus Raphelengius. Apud Maronem Georg. III. 'Fortunatus et ille Deos qui novit agrestes Panaque Silvanumque senem nymphasque sorores.' Georg. IV. 'simul ipse precatur Oceanumque patrem rerum

nymphasque sorores.' Malim *i, redde*, quam *jam redde;* sed codices vetusti abnuunt: egimus de eo loquendi modo ad Raptum Proserpinæ, et ad Nasonem. *D. Heins.*

Choris] In quibus perennibus vivere Nymphæ finguntur, ut mortali scilicet conditione majores.

Redde] Restitue. Horatius: 'Redditum Cyri solio Phraaten.' *Barth.*

160 *Extulit*] Effigiatio in Tiberino alibi proposita. *Idem.*

161 *Aurea*] Electrifer fluvius, dignus aureis cornibus. *Idem.*

164 *Electra*] Padum nobilitantia, in omni arborum genere. *Idem.*

165 *Palla tegit*] Pallam virilem etiam esse vestem notamus non paucis ad Papinium. Muliebre alioquin ingerunt multa loca Plauti.

Latos humeris] *Heroüm*, fortiumque virorum habitu.

Curruque paterno] Alludit verba Epitaphii in Ovidio: 'Hic situs est Phaëton, currus auriga paterni, Quem si non tenuit, magnis tamen excidit ausis.' *Barth.*

166 *Incendit*] Flammis ipsis velut repræsentatis. *Idem.*

167 *Fultaque sub gremio*] In eum enim inclinans lævo gremio pingebatur fluvius.

Fultaque sub gremio] *Fulvaque* Isingrini codex. *Sculptaque* alter Leidensis. Sed nil mutandum. Adeatur Diatribe Statiana doctissimi Gronovii, cap. 54. bello Getico noster: 'Fultaque despiciens auro laquearia dives.' Statius, libro I. Theb. 'Crasso laquearia fulta metallo.' 'Stant fulti pulvere crines,' apud eundem Theb. III. *D. Heins.*

Cælatis nobilis astris] Sphæram cœlestium corporum urnæ incælatam dicit. *Barth.*

168 *Luctus Argumenta*] Solem ait omnem Phaëthontis fabulam exscripsisse cælo. *Idem.*

170 *Senem plumis*] Cygnum. *Idem.*

171 *Vulnera lavit*] Ovidius, lib. II. 'Excipit Eridanus, fumantiaque abluit ora.' *Idem.*

173 *Hyades*] De quibus alii alia omnia fabulantur.

Sodalis] Vicinus loco, cultuque. *Barth.*

174 *Lacteus circulus*] De eo quanta mira commenti sint veteres Mythologi, videas vel apud solum Manilium sub finem libri primi. *Idem.*

175 *Stellifer Eridanus*] Eridanus, fluviorum rex Maroni. *Idem.*

Sinuatis fluctibus errans] Lucens. prim. et tert. Vaticani, unus Ambros. et Medic. *flexibus.* noster infra: 'Flumina non crebro vincant Mæandria flexu.' Silius, l. XV. 'Nam qua curvatus sinuatis flexibus amnis Obliquat ripas.' *D. Heins.*

176 *Noti convexa rigat*] Hyginus: 'Eridanus a sinistro pede Orionis profectus, et perveniens usque ad pistricem, rursum diffunditur ad Leporis pedes, et protinus ad Arcticum circulum tendit,' &c.

Gladioque tremendum] Sidera enim terret ejus conspectus armati. *Barth.*

Gladioque tremendum] *Gladiique* Oxon. venuste: sic 'vitæ laudandus opacæ' Silio lib. I. Videantur quæ noto ad Metamorphoses Nasonis lib. II. 765. *D. Heins.*

177 *Gurgite sidereo*] Curvaturis enim tribus Eridani stellæ finguntur. *Barth.*

178 *Prospexit euntes*] *Prospectat* scripti fere omnes. Præf. lib. II. in Eutrop. 'Prospectant Paphiæ celsa de rupe puellæ.' *D. Heins.*

179 *Tunc talia*] Illud *tunc* absolutam considerationem, et post eam sermonem occulta quadam Energia denotat. Maronis exemplo, qui sermoni de rebus gravibus præmittere voculam istam solet. *Barth.*

180 *Siccine*] Amara cum sarcasmo percontatio. *Idem.*

181 *Italæ*] Quam provinciam spe jam deglutiverat. *Idem.*

182 *Cornipedem Tiberino gramine*

pascis] Militaris jactantia, ex antiquiore tamen ad Istrum voto Alarici. *Barth.*

183 *Thuscis nec figis aratrum Collibus*] Urbibus dirutis, quæ in collibus olim sitæ. Non enim tam de cultu agrorum, quam eversione civitatium loqui Poëtam existimo. *Idem.*

184 *Cunctis Erebi dignissime pœnis*] Summa crudelium imprecationum II. in Rufinum, loquente inferorum judice: 'genus omne dolorum In te ferre lubet: dubio tibi pendula rupes Immineat lapsu, volucer te torqueat axis,' &c. *Idem.*

185 *Gigantæis furiis*] Proverbium. Romam pro cœlo habet, tot nempe Deorum sedem. *Idem.*

188 *Cœli*] Solis. Cœlum notat omnes Deos. *Idem.*

190 *Diem diffundere*] Quem Solis vultus solet. Pulchre eo sensu *diem* Solis filiam appellat Pindarus. *Idem.*

192 *Adspirat Romæ spoliis*] Magnifica et Romana vox. *Idem.*

Aut solis habenis] Ut contra libros Raphelengius. *D. Heins.*

193 *Amnes*] Plane ita Tiberis in Panegyrico Probini. *Barth.*

197 *Novem ora*] Virgilius, Æn. I. 'Regna Liburnorum et fontem superare Timavi, Unde per ora novem, vasto cum murmure montis, It mare præruptum.'

199 *Pana Lycæum*] Arcadem, a Lycæo monte Arcadiæ. *Barth.*

201 *Getico, Verona, triumpho*] Certum hic indicari notas Gothorum tum clades, invidia scriptorum post interfectum Stilichonem pressas. *Idem.*

Verona] Euganeorum Urbs, auctore Plinio: eam Gallienus Imperator suo nomine illustrari voluit, atque opinor instauravit, ut patet ex veteri inscriptione: COLONIA AUGUSTA VERONA NOVA GALLIENIANA. Notandum est vero Claudianum de secunda clade Alarici agere, quæ nihilo minor Pollentina fuerit; unde conjicias medio tempore fuisse aliquod pactum inter Honorium et ipsum, ut nimirum in Gallias recederet; quo Geta se non obligatum ratus, progredi quam regredi maluerit. *Claver.*

202 *Pollentia*] Non ignobilis tunc, ut apparet, civitas; nunc pagum volunt ignobilem, *Palenzam* nomine. *Barth.*

203 *Mœnia vindicis Astæ*] Addunt aspirationem huic civitati membranæ veteres. *Hasta* quoque oppidum occurrit apud Agrimensores. Pro *pacta movet* mallem paulo post, si per vetustos codices liceret, *pacta novat.* D. Heins.

204 *Pacta movet*] Concutit, conturbat, contemerat. *Barth.*

205 *Extremo casu*] Malens rem extremæ aleæ committere, quam in desperationem pronam ambigue sustinere. *Idem.*

206 *Sensit prodesse*] *Sentit* prim. Vatic. aliique nonnulli ex melioribus. *D. Heins.*

207 *Converti nec fata loco*] Opinio multorum summorum Ducum, sæpius male felix quam eventu prospero. *Barth.*

208 *Diras pavit aves*] *Aquas* Puteanum dictum III. Cons. Hon. *D. Heins.*

210 *Oblatum Stilicho violato fœdere Martem*] At Stilichonem ipsum contra fidem pactam Gothos irruisse declamant Orosius, Jornandes, quique catervatim hos sunt secuti. Quis nescit nosse melius præsentem in aula et ad summos Principes Claudianum omnia potuisse? *Barth.*

212 *Medius Padus*] Inter hostem et Romam. *Idem.*

Medius Padus arbiter ibat] *Medio* si legas cum prim. Vatic. Oisel. Oxon. et Regio, molliorem versum reddideris. Barthius curis secundis transponit voces hoc modo, 'et medius belli Padus arbiter ibat;' recte: in quarto Vaticano *medi* mendose. Paulo ante *ut* pro *ubi* in Farnesiano. Mox *prærupta benesque exempla laboris* Helmæstad. *D. Heins.*

214 *Exempla labori*] Præcepto Theodosiano ad Honorium filium, IV. Cons. 345. *Barth.*

215 *Accensos æstivo pulvere soles*] Rectius fore videtur, *æstivos accenso pulvere soles.* Infra: 'Solibus effœto mersurus pulvere Gallos:' quomodo et illic castigandum videtur, non *effætos:* sterilem pulverem designat. *D. Heins.*

216 *Ipse manu metuendus*] Contra Orosium et alios, qui summam belli commissam Barbaro et pagano duci Saulli, scribunt. Vide Orosium, lib. VII. 37. *Barth.*

217 *Et, qua vocat usus*] Malim *quo.* D. Heins.

Ab omni Parte venit] Quem hostis, notam expertamque habens industriam, undique ingruiturum metuat. *Barth.*

220 *Cognatis viribus*] Barbaros Barbaris profligandis inducens.

Istrum] Scytham, Gothum, ex Istri accolis. *Barth.*

224 *Ni calor*] Alanorum ducem, Romanis militantem sub Stilichone, nimio pugnandi fervore ait non attendisse Imperatoris Imperium; itaque cum antecaperet tempus destinatum excidio Gothorum, fecisse ut elaberetur Alaricus. *Idem.*

225 *Dispositum opus*] Consilia Stilichonis, quibus circumclusus erat Alaricus. *Idem.*

226 *Vitasse*] Captionem, dispositum opus. *Idem.*

227 *I potius gentis reliquum*] *Genti reliquus* cum tribus Vaticanis, quos inter optimus quoque, et septem aliis legendum. Lucens. et duo nostri *genti reliquum:* quinque *gentis reliquus;* quomodo 'Samnitium reliqui,' apud Florum, libro I. cap. 17. nisi legis illic 'Samnitium reliquiæ;' ut libro II. cap. 11. de Gallogræcis, 'adulteratæ reliquiæ Gallorum.' Apud Statium, Theb. XI. corrigo: 'Sera quidem extremus socium, gentique superstes Argolicæ consulta, pater, jam rebus in artis Aggredior:' ubi *gentisque* minus bene legebatur. Sequenti versu pro *et nostrum,* novem *in nostrum:* undecim *i, nostrum;* vere. De similibus mendis vide quæ collegimus ad Epist. Heroid. Nason. XIV. 126. *D. Heins.*

228 *Danubii populis*] Non unam enim gentem traxisse verosimile est.

Vive tropæum] Elegantissime. Si enim ita exsutus et profligatus fuit, uti noster memorat, tantus Rex, sane vivum fuit monumentum fortitudinis Romanæ. *Barth.*

229 *Ingenium atrox*] Crudele, indomitum. *Idem.*

230 *Tentabat tramite montis*] *Montes* prim. Vatican. et duodecim alii ex melioribus. Cum iisdem sequenti versu *si qua* pro *quas* legendum; quod et Barthius vidit. Hoc ipso versu Palat. *Obliquo tentabat vertice montis.* D. Heins.

231 *Subitas exquirere posset*] Subito tum inventas, nulli notas antea. *Barth.*

232 *Fortior obstat Cura ducis*] Et hæc enim præviderat Stilicho. *Idem.*

233 *Divinum pectus*] Præsagum, compos quodammodo divinitatis. *Idem.*

234 *Excubiis vigilantia lumina regni*] Malo *excubias;* ut lumina excubias per appositionem vocet. Sic lib. I. de Stilich. 'Argum fama canit centeno lumine, centum Corporis excubiis unam servasse juvencam.' *D. Heins.*

Excubiis vigilantia lumina regni] Divinitatem in Prudentia Stilichonis agnoscit, cujus oculos ait vigilare pro Imperii Romani universi salute. *Barth.*

235 *Cujus consilium non unquam repperit hostis*] Etiam omni ope scrutatus. Prudentiæ Imperatoriæ est consilia sua ita administrare atque instituere, ne quid eorum emanet ad hostem, quod cautiorem eum præscitæ cladis faciat; si qua autem senserit innotuisse, uti sunt mortalia, omnia retexere. *Idem.*

238 *Omnibus exclusus*] Nullæ urbes

accipiunt, nulla mœnia, deterior indies fit loco alieno; unde nec mirum si quasi sedendo superari queat, ex sententia Livii. *Claver.*

Consedit in imo Colle tremens] Ait enim ima latibula quæsivisse tantarum modo copiarum Regem. *Barth.*

Consedit in imo] Scripti plerique *confidit.* Lege *considit*, quomodo quatuor ex nostris. *Uno* etiam pro *imo* iidem scripti cum prim. Vatican. vere; utrumque Farnesianus agnoscit. Libro II. in Rufin. 'se cogit in unam Planitiem.' IV. Cons. Hon. 'Et quorum turbæ spatium vix præbuit orbis, Uno colle latent.' Adi notas ad lib. II. in Eutrop. vs. 285. Barthius, qui pro vulgata scriptura stat, non est audiendus. *D. Heins.*

241 *Tetris cibis*] Quos abhorruisset citra summam necessitatem quilibet.

Anni] Æstatis. Eo enim tempore rem gestam arguit, quod supra dixit Stilichonem contemsisse pulverem fervidum. Militem Romanum intellige, obsessorem. *Barth.*

Amnique vapore] *Amnisque* unus Med. Thuaneus et prim. Vatic. *annisque:* sex alii *animique:* Gyrald. et Farnesianus, *animique pavore;* hoc est, animi angore: perspicue. *Omnique* Helmæstadiensis. Mox pro *morbi tabes* tertius Vatic. *rabies:* quomodo et Isingrini codex et ex nostris quinque alii. *D. Heins.*

244 *Omne periclum Docta subire fames*] Omnium quippe pestium pessima, omnium dolorum dolor sævissimus. *Barth.*

245 *Prædæ luctus*] Non minimam Romanis cessisse, indubitabilem testem Prudentium supra produximus. *Idem.*

246 *Dictis*] Dicta sunt salsa convitia, scommata acutiora, injuriis proxima. *Idem.*

247 *Campo*] Marti, pugnæ. *Idem.*

249 *Animo quoque subjugat hostes*] Ut sese nempe ipsos pro victis habeant agnoscantque. *Idem.*

Animo subjugat] Polybius id etiam tradit: nullam esse firmam victoriam, nisi animos quoque hostium dejeceris. *Claver.*

250 *Frequens rarum*] Eleganter autem dictum: etsi enim raro quid detrahatur, ipsum tamen robur imminuit frequentia detractionis. *Decerpere*, clandestino etiam gestam rem indicat, quomodo numerus imminui dicitur, decerptis aliis. *Barth.*

252 *Nec jam deditio*] *Seditio* opt. Ambr. et tres alii; bene. Mox pro *discedere, descendere* duodecim libri. Conjiciebam jam olim *desciscere:* quod opt. Ambrosianus confirmat: ut infra, 'quæ sponte relictis Descivere favis.' Palat. *discernere:* Rottendorph. *decrescere.* D. Heins.

253 *Discedere turmæ*] In nostro est *descendere.* Nempe quia in colle obsessum Alaricum supra memoravit. *Barth.*

255 *Mox numina supplex*] *Nomina* potiores manu exarati; probe: nihil enim magis ad conciliandos sibi militum animos facere potest imperator, quam si nomine eos compellet: lib. II. in Rufin. 'Nomine quemque vocans natosque patresque reversis Nunciat incolumes:' quod Virgilianum hemistichium Æneid. XI. 'variis instigat vocibus alas Nomine quemque vocans:' et Æneidos XII. 'Rutulos simul increpat omnes Nomine quemque vocans, notumque efflagitat ensem.' Lib. II. de Stilich. 'et nomine quemque Compellas, clari, sub te quod gesserit olim, Admonitum facti.' Val. Flaccus, lib. IV. 'Hortatur, supplexque manus intendit Iason, Nomine quemque premens.' Silius, lib. I. 'Monstrabat furibundus iter, cunctosque ciebat Nomine.' *D. Heins.*

257 *Jugulum parcentibus offert*] Ut solet extremo discrimine fieri. Artificioso sermonis initio balbutientis, nimirum instar attoniti. *Barth.*

258 *Defixoque malis animo*] Attonito velut, nec se moventi satis.

Sua membra] Elegantissime. Omnis enim Alarici spes, fortuna, et ipsa vita consistebant in hoc milite, quem cedentem videns, suum sibi sanguinem decedere velut sentiebat. *Barth.*

259 *Cybeleia æra*] Tintinnabula, qualibus strepebant matris Deum illi egregii sacerdotes semiviri. *Idem.*

261 *Tinnitu conatur*] *Conatus* cum Tholos. *D. Heins.*

262 *Exhaustus*] Fatigatus. Videns nihil se proficere. *Barth.*

264 *Perfida*] Non enim illam de se spem dederant. *Idem.*

265 *Præclusæ voci*] Maximi enim affectuum tumultus vocem præcludere solent. *Idem.*

266 *Frena dolor, notasque*] Τὸ *que* delent scripti. *D. Heins.*

Alpes] Illyricos montes intelligit. Illac enim Italiam ingressus fuerat Alaricus, maxima omnia spe complexus. *Barth.*

269 *Solo peragens cum murmure bellum*] Sola jussione, solo motu linguæ strages daret undique, cum hasta protenta frangeret opposita mœnia. *Idem.*

270 *Conto*] Barbarica hasta, qua et in equo utebantur. *Idem.*

272 *Debita spectacula*] Nemesi suas res gerente. Credebant enim veteres hoc numen vindicare omnia magna dicta et facta. *Idem.*

275 *Nocentum*] Fatemur, inquit, nos meritos hanc cladem, non enim nostrum erat contra fata tua niti. *Idem.*

278 *Ante tuum felix aditum*] Infinitas sane divitias collegerat Alaricus, spoliatis Achaia, Attica, Epiris, Illyrico; quaque iter habuerat, nec parva erat cum virtute ei felicitas.

Ceu legibus exsul] Jure velut ordinario Italia pulsus ob commissa facinora. *Barth.*

279 *Addictus*] Pœnæ; Lictori jam traditus.

Flatu propiore sequentum] Jam jam imminente, qui comprehendat. *Barth.*

280 *Quæ prima miser*] Non invenit unde incipiat miseriarum ordinem incipere, sic principium canendarum laudum non invenire dicit Claudianus, I. Stilich.

282 *Cruciatis*] *Cruciastis* rectius libri: pro *captæ* male *raptæ* Raphel. Mox lego *Fors tulerit*, vel sine libris. *D. Heins.*

288 *Finibus ab Ligurum*] Sic prim. Vatic. quomodo Raphelengius et Barthius ex conjectura. Reliqui *a Ligurum*. Vulgo *ad Ligurum*. *Complectitur* etiam libri omnes. *Finibus ab Liguris* Oiselianus. *Idem.*

290 *Perpetuo tractu*] Apenninus enim mediam secat Italiam. *Barth.*

Discriminat æquora] *Disterminat* duo Vaticani et unus Petav. quod placet: ita et libri veteres libro I. in Rufin. 175. *D. Heins.*

291 *Hunc ego continuum*] Variant scripti: vera lectio *huc;* quomodo unus Pulmanni et septem e nostris. Hæc ex conjectura Raphelengius. Unus etiam Ambros. *continuo cursu:* sed male; sic *fugam tendere* paulo post. In Rottendorphiano *hinc ego;* quo et multi veteres alludunt, in quibus *Hic.* 'Hæc memorans, instante fugam Stilichone tetendit.' *Idem.*

293 *Jam desperata voluissem*] Imo *valuissem* cum eodem Ambros. uno Petav. sec. Vatic. et Farnesiano. Deinde *majore*, non *meliore*, scripti. Pro *omnibus perustis* Oiselianus et Palatinus pro diversa lectione, *peremptis.* *Idem.*

294 *Fama meliore*] Ut ante obitum tamen ægre faciens hostibus, et ultus suum casum. *Barth.*

295 *Propius te*] Ut vel solo truculento aspectu satiarem odium, quo excidium tibi voveram. *Idem.*

299 *Exsertum*] Promtum, paratum, ab pugnaturis brachio exserto. Omnia autem discrimina sibi objecta spernit Alaricus præ eo quod se vi-

det pene captum, fusum, fugatumque, suis artibus a Romano Duce. *Barth.*

Succinctior] Paratior, ob habile et mobile agmen. *Idem.*

301 *Fatalis semper*] Bello Getico, quod huic libro conferendum: 'A magno Stilichone cave.' *Idem.*

302 *Rettulit hostiles*] Vir doctus est qui oblique hic notari Stilichonem dicat. Minime vero, cum priorem fœdus fregisse Alaricum, et suis artibus merito circumventum tota narratio Claudiani indicet. *Idem.*

Rettulit hostiles animos] *Rettudit* vere octo libri: quod et Barthio in mentem venit; sed curis secundis perperam damnasse visus est, cum ejus illic non meminerit: alii aliter. *Feralis* etiam *Stilicho* Palatin. *D. Heins.*

303 *Transferre*] Ultra fluvium; ut is pro muro Romam ab Alarico tueretur. *Barth.*

305 *Violentior armis Omnibus clementia*] Clementia autem ista securum fecerat hostem et opportunum cladi. *Idem.*

306 *Expugnat*] Securitate quodammodo exemtam virtutis tenori. *Idem.*

307 *Gravior sub pace latet*] Caveri nempe difficilior. *Idem.*

308 *Fesso*] Omnibus subsidiis spoliato. *Idem.*

309 *Consiliumve ferat*] *Dabit* pri. Vatic. aliique multi. Iidem mox *O utinam*, non, *atque utinam*. D. Heins.

310 *Atque utinam*] Collectio in iracundiam animi.

Cunctos perdere] Universos amittere. *Barth.*

312 *Desinet esse meus*] *Desinit* plerique: quinque *desiit*. Vulgata scriptura proba est. Auctor Elegiæ in obitum Mæcenatis: 'Nec tibi qui moritur desinit esse tuus.' Paullo ante *atque utinam meritos*, non *cunctos* Helmæstadiensis. *D. Heins.*

314 *Victa manus*] Queritur neminem sibi victo fidam; Stilichoni favere omnes suos. *Barth.*

315 *Infensi comites*] *Offensi* in nostris. *D. Heins.*

317 *Naufragii fragmenta mei*] Fortunæ reliquias. *Barth.*

319 *Nomen circumsonet*] Ipsam memoriam cladium suarum abspellere animo vovet, inque loca sola deferri, ubi nomen Romanum non audiat. *Idem.*

Circumsonat aures] *Circumsonet* cum plerisque. *D. Heins.*

321 *Aquilas*] Congressum militarem. Illatio enim signorum, conflictus. *Barth.*

322 *Saucia lividus*] Verberibus. Plangentes, eas pugnis obverberabant. *Idem.*

323 *Inferno agmine morbi*] Innumeri, male habentem animum secuti. *Idem.*

324 *Lustralem sic triste facem*] Sane triste visu hoc, ut hactenus descripti Alarici spectaculum cum agmine toto morborum.

Lustralem facem] Quam circum expiandum sive lustrandum hominem, rite confectam, in orbem rotaverat antistes Operis; eam facem aversam trans caput abjiciebat, piacula scilicet secum omnia ablaturam. Circumibant cum face talia sive corpora sive loca. *Barth.*

Lustralem sic triste facem] *Sic rite* prim. Vatic. Oisel. et quatuor alii; optime. Val. Flaccus in descriptione lustralis sacri, 'Rite locat quercus.' Miror virum summum Isaacum Casaubonum, qui ad Theophrasti characterem *περὶ δεισιδαιμονίας* multa erudite, ut solet, de lustrationibus congessit, hoc etiam loco adducto, nihil de mendo suspicatum esse: sed Barthio minus ignoscendum, qui cum hanc scripturam in Claveriana editione reperisset, ex vetustis membranis haud dubie depromptam, vulgatam tamen lectionem mordicus ar-

ripuit. *D. Heins.*

325 *Sulphure cæruleo*] Fumat enim cæruleum incensum sulphur. *Barth.*

326 *Doctus*] Superstitionis ceremonias. *Idem.*

327 *Rore pio*] Aspergine sacra.

Dira fugantibus herbis] Summa talibus superstitio veterum. Dæmonia fugantes herbas sic memorant Apuleius, Macer, aliique id genus. *Barth.*

328 *Numina terrificumque Jovem*] Scripti multi *turificum*: duo *turrificum*. Putabam olim *lustrifico*; ut apud Val. Flaccum: 'Atque ita lustrifico cantu vocat:' sed Lucens. Gyraldi. prim. Vatic. et duo alii, *purificum*; vere: hinc et *purificare* in lustralibus sacris. Plinius, x. 41. 'Villaribus gallinis et religio inest. Inhorrescunt edito ovo, excutiuntque sese et circumactæ purificant, ac festuca aliqua sese et ova lustrant.' *Jupiter purificus* idem, qui Græcis *καθάρσιος*, cujus Herodotus et Pausanias meminerunt. In Actis Apostolorum, cap. x. 15. 'Quæ Deus purificavit, tu commune ne dixeris.' Martialis, Præfatione lib. VIII. 'Meminerit non nisi religiosa purificatione lustratos accedere ad templa debere:' sic scribo. Auctor Queroli in Præfatione: 'Parasitus magus domum purificat, et puram facit:' *et puram facit* Glossa est. Et mox: 'Nullam unquam domum sic purificatam retineo.' Apuleius, Met. XI. 'Alacer exsurgo, meque protinus purificandi studio, lavacro marino trado.' Libro XI. 'Navem purissime purificatam Deæ nuncupavere.' Apud Plautum Amphytrione *Jovis prodigialis* fit mentio: 'Sed mulier postquam experrecta est, prodigiali Jovi Aut mola salsa hodie, aut thure comprecatam oportuit:' quod Turnebus in Adversariis, l. VII. c. 15. et Lambinus ad hunc locum recte interpretantur pro *depulsore prodigiorum*: *ἀποτροπαίῳ, τερασκόπῳ*. Mox *aversis* cum scriptis et Raphelengio; non *adversis* legendum. *D. Heins.*

Terrificumque Jovem] Occultis terrificisque sacris præsidem. Magicus Jupiter Scriptori Celris. Tartareus, Valerio Flacco, lib. I.

Triviam] Dianam, Lunam. Præsidem lustrationum. *Barth.*

329 *Trans caput aversis manibus*] Aversi enim lustrationum reliquias abjiciebant. Sic nefas erat respicere illum qui purgamenta illa lustralia efferebat.

In Austrum] Contra ventum. *Barthius.*

330 *Cantata piacula*] Quibus mala illa incantata. *Devotata* dicat Apuleius. *Idem.*

334 *Caluisse*] Ob frequentiam. Calent enim omnia a motu. *Idem.*

335 *Dacia*] Magni momenti bellum, quod ideo tanto post tempore peculiari opere executus est Dio Cassius.

Bellipotens] Ad reprehensionem lautearum studiosis, ut notum. *Barth.*

Fregerat] *Et redegerat* Raphelengius: quod scripti multi confirmant; ut et prim. Vaticanus; non *fregeris* et *redegeris*. Pro *Dacica* primæ edd. et quidam scripti *Dacia*: sic *Parthia* pro *Parthica*, *Pharsalia* pro *Pharsalica*, et similia. *D. Heins.*

336 *Indignantes*] Ob crebram rebellionem. *Barth.*

337 *Cum cinxere faces Hypanim*] Quis usus facibus ad Imperium Romanum indicandum? Scribe ex Belgicis libris *cum fasces cinxere*: vere. Ubi enim tribunal Legesque Romanæ, quid dignius legi fascibus? Ait eas provincias Romano juri subdidisse Trajanum. *Idem.*

Cum cinxere faces Hypanim] Recte cum scriptis Barthius, *fasces cinxere*. Deinde *Mæotia* pro *Mæotica* libri quinque cum prim. Vaticano: bene; jam alibi dictum. *D. Heins.*

339 *Ad templa*] Aras focosque patrios. Nota ejus Principis in Deos suos Pietas, utinam in verum; quem

nec voluisse agnoscere clarum ex fragmentis scriptorum. *Barth.*

340 *Marce*] M. Antoninus Imp. teste Xiphilino, Quados ope legionis ex eventu κεραυνοβόλου seu fulminatricis profligavit. Hoc vero Claudianus non adserit magicis artibus effectum, sed Ducis optimi pietate. *Claver.*

Gentibus undique cinctam] Bella Marci auspiciis gesta, tanta sunt ut omnis ævi principibus opera ejus opponi possint. *Barth.*

342 *Flammeus imber*] Intelligit auxilio cœli patratam victoriam contra Quados et Marcomannos, quod Christianorum tamen precibus, non Principis moribus, obtentum est.

In hostem] DCCCC. amplius millium exercitum trahentem. Marci robore admodum contra exili. Vide Xiphilinum et Capitolinum. *Barth.*

343 *Flammante*] Prim. Vatic. et Isingr. *fumante:* quod secutus frustra Raphel. Apud Statium, Theb. IV. 'Cornipedum flammata sitis.' *D. Heins.*

344 *Tabescente*] Liquente vi impacti fulguris aut fulminis. *Barth.*

345 *Subsedit*] *Subsidit* cum undecim scriptis. *D. Heins.*

348 *Chaldæa mago*] Magicas incantationes loquitur, Chaldæis oriundas. *Barth.*

350 *Marci mores*] Summa animi tranquillitas, sapientia, constantia, justitia, æquitas, æquanimitas, fortitudo, clementia, eruditio, omnibus Principibus hunc merito præponunt.

351 *Præsidium*] Auxilium, subsidium. *Barth.*

Præsidium] *Subsidium* Vatic. et mox *vestra manus* unus Ambr. *D. Heins.*

352 *Æther*] Dii ipsi, ejus incolæ. *Barth.*

353 *Titulos*] Honorem, laudem. Ait non juvando Stilichonem Deos ipsi favisse, ut solius esset ejus gloria. *Idem.*

354 *Soceri sudore*] Summa virtute, summo labore. *Idem.*

355 *Fulmina laurum*] Quidam *vulnera*. Puto *fulgura*. D. Heins.

357 *Differri longius urbis Communes non passa preces*] Assentior Barthio curis secundis reponenti *orbis:* agitur enim de ipsa Roma. Nævus hic antiquis membranis pertinaciter inhæret, nisi quod *urbem* in nonnullis. Mox *prosiluit* non *prosiliit* meliores. *Idem.*

361 *Dissimulata diu*] Queritur Roma instar neglectæ amatricis se esse præteritam, suaque vota principem dissimulasse. *Barth.*

362 *Auguste, queror*] *Precor* Oxon. Reg. et tert. Vatic. quod placet. Mox *discernens* pro *decernens* cum scriptis et Raphelengio. *D. Heins.*

363 *Prælatus mea vota Ligur*] *Ligus* Lucens. prim. Vatic. et unus Ambros. ut 'Vane Ligus' Maroni, 'Ligus ora' Persio, et Silio 'pernix Ligus:' sic et alii. *Idem.*

Ligur] Mediolanum dicit, Urbem amatam Theodosio, ubi aliquoties Consul etiam Honorius fuerat, inibique nuptias celebraverat. *Barth.*

365 *Rubicon*] Limes olim Galliæ, Italiam inde dispescens; Liguribus tum adscriptus, sive Galliæ Cisalpinæ, non procul Mediolano ad Ariminum. *Idem.*

369 *Frænabam geminos*] Non loquitur de triumpho. Sed Consules tum temporis hac pompa Urbem ingrediebantur. *Idem.*

371 *Radiante toga*] Trabea, auro intexta. *Idem.*

372 *Dicabam*] *Ferebam* Isingrin. Lucens. *docebam:* prior Moreti *parabam*, ut sæpe noster: sed nil mutandum. Sic in Priapeis Epigrammate IV. scribendum: 'Obscænas rigido deo tabellas Dicans ex Elephantidos libellis Dat donum Lalage, rogatque tentes Si pictas opus edat ad tabellas.' *Ducens* perperam nunc legitur in vulgatis exemplaribus. *D. Heins.*

375 *Spectanda Jovi*] In Capitolium enim ibat pompa omnis trium-

phalis.

Cælata metallo Classis] Talia monumenta dicabantur in Capitolio, translata triumphali pompa. *Barth.*

376 *Auratos fluctus*] *Auratum fluctum* plerique cum prim. Vaticano. duo *auratum pontum*. Mox pro *equis* prim. Vatic. *aquis*, et quindecim alii; recte: nam de Tritone palude intelligendum. Malo etiam *trementi* quam *trementem*; ut infra de piis fratribus: 'Fusus in attonito palluit ære tremor.' Silius, lib. I. 'stant marmore mæsto Effigies:' non *mæstæ* codex optimus. *D. Heins.*

377 *Oppida*] Auro, argento, ære, ebore, citro aliquando, ficta, cælata. *Barth.*

378 *Palladiaque*] Oliva, arundini innexa. *Idem.*

384 *Num præsens*] Sic bene ex conjectura Raphelengius: confirmat primus Vaticanus. *D. Heins.*

386 *Tua te benefacta morantem Conveniunt*] Hoc est, alloquuntur, compellant, convincunt. *Barth.*

387 *Meritisque suis obnoxia virtus Quod servavit amat*] Virtus amat quod servavit, huic, alioquin nulli, obnoxia adfectui. *Idem.*

Meritisque suis] *Tuis* Isingrin. et tres alii. Nescio an jure damnatum a Barthio. Mox *quos servavit*, non *quod*, prim. et tert. Vatican. excerpta Pomponiana, et nonnulli alii; bene: codex Regius *quem:* unus Medic. *quam:* ut seipsam Roma designet; argute. *D. Heins.*

389 *Gargara*] Horæ anni Poëtica notatio. Gargara locus Mysiæ fertilissimus. Vide Macrobium, Saturnal. lib. v. cap. 20. *Barth.*

390 *Spectatosque iterum nulli*] Ludos seculares dicit ex formula qua proclamabantur. *Idem.*

Spectatosque] Malo *spectandosque* cum uno Mediceo. *D. Heins.*

391 *Circumflexa*] In se redeuntia.

394 *Tropæi*] Statuti intra Urbem. Noluit triumphum dicere ob civilem sanguinem. *Barth.*

Tropæi] *Tropæis* rectius cum uno Mediceo. *D. Heins.*

398 *Favere tyrannis*] Prim. Vatic. Oisel. et alter Moreti *periere tyranni;* etiam Pricæanus a manu secunda, quod verum puto. Mox *putet* pro *putat* cum scriptis quibusdam. *Idem.*

Favere tyrannis] Quos illi occiderant cives mei, dicere vult. *Barth.*

399 *Cum Gallica vulgo*] Sæpe primo res suorum Cæsarum exæquat. *Idem.*

400 *Pharsalica Cæsar*] *Pharsalia* meliores: ut nupt. Hon. 'Pharsalia rura Pervolat:' et apud Catull. 'Pharsalia tecta frequentant.' *D. Heins.*

402 *Numquam vicisse decorum*] Imo in vetitis, contraque Leges, certaminibus, deterior est qui vincit eo qui superatur. *Barth.*

404 *Verior*] Justior.

Fructum] Delectationem. *Furorem* vocat sæpius quicquid contra Romæ majestatem fit. *Barth.*

405 *Desuetum*] *Desuetæ* plerique; bene. Mox pro *sumptisque* Lucens. et Gyrald. *fultosque;* probe. Et tum malim *sontesque* paulo post. Verius tamen primus Vaticanus et pro diversa lectione tertius ejusdem bibliothecæ ac Pricæanus cum Oiseliano, *justisque furoris Externi spoliis.* Bello Gildonico: 'justo magnoque triumpho Civiles abolete notas.' *D. Heins.*

407 *Laribus sejuncta potestas*] Romæ nimirum habitare debens. *Barth.*

409 *Cunctis tribuere Palatia nomen*] A Palatio Romano sedes Regiæ *Palatia* nominantur. *Idem.*

410 *Neglecto senio*] Cui honos cultusque contra debebantur. *Idem.*

411 *Illic posse regi*] *Illinc* pri. Vatic. Isingr. et sedecim alii: quomodo Barthius conjecit. *D. Heins.*

Medium non deserit unquam] Apposita comparatio. Medium illi adsignasse ait Clementiam, ne propinquior ureret, semotior a rigore non defenderet. *Barth.*

414 *Leviusne timebant*] *Tremebant* opt. Ambros. *D. Heins.*

415 *Et Indus*] Aliquot annorum itinere venit venerabundus Augustum. Florus, IV. 12. *Barth.*

417 *Mutua virtus*] Qui enim virtuti studebat, honorem sperare præmium poterat. Qui ei in aliam sententia sua conferendo adfuisset, parem ab eodem exspectare habebat. Sic erat virtutum quædam series, lubensque favebat quisque alteri, intra conscientiam suam eorundem præmiorum præstolator. *Idem.*

418 *Nomen*] Consulatum, summum tum magistratum, dicit. *Idem.*

420 *Ælia*] A Nerva Ælios se nuncupabant Antonini. Ego tamen Adriano laudatissimo Imperatori id debitum nomen potius autumem, qui eo velut proprio Urbes monumentaque varia complevit. *Idem.*

421 *Tranquillique Pii*] Lipsius ad Panegyricum Plinii, *Tranquillique, Pii:* sed perperam, quod et Barthius vidit. Paulo ante pro *mutua virtus* tres scripti, *unicus*. Forte *unica virtus*. D. Heins.

Tranquillique Pii] Pios dicit, quia et Marco id cognomen fuit, ut aperte nummi indicant, imo etiam Commodo, Pertinacique, iisdem auctoribus. Primi autem *Pii* tranquillitas summa fuit, qui miranda majestate sine bello rexit Imperium. Vise Victorem, Victorinum, alios.

Bellatoresque Severi] Aurelius Victor: 'Severus, felix ac prudens, armis præcipue, adeo ut nullo congressu nisi Victor discesserit.' *Barth.*

422 *Hic civis*] *Hoc* Scripti plerique et Barthius. *Hunc chorum* pri. Vatic. Oiselianus, et pro diversa lectione Pricæanus; vere: *chorum* vocat Cæsares paulo ante nominatos. Ne dedignare, inquit, imitari hunc chorum. Sic Epistola ad Serenam: 'me junget apex Purpura, me sancto cinget aula choro:' et illic castigandum; et Præfatione hujus Poëmatii: 'Utque favet somnus, plaudebant numina dictis, Et circumfusi sacra corona chori.' Pro *sub mente* Lucens. et duodecim alii, *ut;* probe: prim. Vat. *su;* et emend. *sub*. Idem cum aliis nonnullis *priorum*, non *priorem*. D. Heins.

Hoc civis] Romana majestate etiam Principem civitati velut subjicit. *Barth.*

425 *Duce*] Utriusque militiæ. *Idem.*

426 *Orantem*] Orabat enim simul et perorabat. *Idem.*

428 *O Dea, nec legum matri*] Ergo Roma legum mater, non Constantinopolis, quæ potius Noverca. *Claver.*

Occurrere matri] Secundus Vaticanus *obstare parenti*. Mox *advectæ secures* non *curules* quinque veteres. *D. Heins.*

429 *Post Libyam*] Receptam nempe. *Barth.*

431 *Advectæ*] Principes vero Consulibus peculiaribus Consulari schemate usos, hinc patet. *Idem.*

433 *Vidistis in illo me quoque*] Blandimentis intimorum amicorum. *Idem.*

434 *Pietas*] Nostra videlicet. *Idem.*

437 *Mundoque*] Nedum Romano Imperio.

Ab omnibus unum] Ab uno omnia, dicere vult. *Barth.*

440 *Spectator vel caussa fuit*] Lege *fui* cum Barthio et scriptis. *D. Heins.*

Spectator vel caussa] Elegans transitio ad Laudes Stilichonis, excusatio Honorii, quod ipse Romam non venerit, sed vicem suam tantum virum miserit. Ait in conspectu suo hæc esse gesta Honorius, cum tertium tantum ab eo miliare abfuerint castra Alarici, Ravennæ nempe degente. Jornandes, c. 29. *Barth.*

441 *Bistoniæque plagæ*] Thraciam, Græciam, Epirum, multis lustris spoliaverant Gothi. *Idem.*

442 *Ruptas Alpes*] Vi transitas. *Idem.*

444 *Quod gentibus illis Frigore concretis*] Prim. Vatic. et Oisellanus,

quo gentibus illis Sidere consueti; optime: *hiberno sidere* pro tempore; ut apud Virgil. 'Quin etiam hiberno moliris sidere classem.' Ovid. II. Pont. El. 4. 'Longa dies brevior brumali sidere:' *quo sidere* etiam quinque ex nostris: alii quinque, *quod sidere*: totidem, *quod fædere*: duo *quo fædere*: duo item *quo frigore*. Vulgo *quod frigore*. supra IV. Consul. Honorii, vs. 30. 'Quid rigor æternus cæli, quid sidera prosunt, Ignotumque fretum?' sic et illic scribendum esse monuimus, non *frigora*; et pluribus adstruxit curis secundis, ut video, Barthius: quare miror hoc loco sui oblitum pro vulgata scriptura pugnare. Statius, Thebaid. VII. 'Bistonias super usque domos axemque nivosi Sideris.' D. Heins.

445 *Frigore consuetis*] Ordo est, quia gentibus hujus census ipso frigore favet inclementia, consuetis videlicet. *Barth.*

Sidere cons.] Alii *Frigore*. Gens gentem præcedit in bello, ait Vegetius, et plaga cœli non tantum ad robur corporum, sed etiam animorum facit. *Claver.*

447 *Si forte remotis*] *Ni forte* quinque libri, cum primo et secundo Vaticanis. *D. Heins.*

450 *Et duce venturo*] *Hoc duce* contra scriptos Raphelengius. *Idem.*

Memoremque tuorum] Quibus se comparat. *Barth.*

452 *Fœdus lucis amor*] 'Quippe mori satius, vitæ quam ferre pudorem.' *Idem.*

453 *Mox et per Latium*] Prim. et tertius Vatic. prior Moreti et prim. Med. cum Palatino, et Pricæano, *Nox erat, et late*: quomodo Delrius ac Schottus ex suis legunt, et probat Barthius: recte. Val. Flaccus, III. 'Nox erat, et leni canebant æquora sulco.' Ita Virgilius, Naso, Horatius, alii frequenter. *D. Heins.*

Mox et per Latium] Obsessum intra vallum Principem, liberatum a Stilichone canit, quo omnia hæc conveniunt.

Stellarum more videbam] Ad indicandam multitudinem. *Barth.*

454 *Primos vigiles*] Vigilia prima vix excitata, succedente secunda, patuisse dicit opitulatorem. Quatuor vigilias, singulas trium horarum, fuisse, notum ex iis quæ de Militia Romana viri doctissimi illustrarunt. *Idem.*

455 *Pulcher*] Ita potius quam alium quemvis dixit. Omni enim loco et tempore bene ominata Pulchritudo. Virgilius, lib. I. Æneid. 'Nascetur pulchra Trojanus origine Cæsar.' *Idem.*

457 *Inter me socerumque*] Veterum librorum lectionem expressimus; quomodo et alii emendandum viderunt: vulgo hæc inquinatissima erant. *D. Heins.*

458 *Addua*] Magnum flumen, Lario laco oriundum, Padum influit. *Barth.*

460 *Adeunda*] Siquidem me salvum vellet. *Idem.*

463 *Extera vel nostras acies*] Auxilia Barbarica, et Romanos numeros liquerat procul, audito discrimine Principis. *Idem.*

Hæc ille locutus] *Hoc ille locutus* ex conjectura bene Raphelengius: scripti meliores confirmant. *D. Heins.*

467 *Virtute pia*] In Principem et generum. *Barth.*

468 *Prosternens obvia*] *Præsternens* contra libros Raphelengius. *D. Heins.*

469 *Fulmineo secuit tentoria cursu*] Verba indicant velocitatem transeuntis. *Barth.*

470 *Nunc mihi*] More suo antiquitatem Græcam Heroum suorum comparatione deprimit. *Idem.*

Nunc mihi] *Tibi* prim. et tert. Vatican. et quatuor alii. *D. Heins.*

477 *Ecce virum*] Comparatione cujus, fœminas dicas cæteros, qui noctu cædendis adversariis famam gloriamque quæsiverint. *Barth.*

479 *Tantum præclarior*] *Tanto* et *quanto* lego: sic et alibi peccatum. Mox *nec vigilem* pro *non* scripti potiores; quomodo et Barthius. *D. Heins.*

480 *Furtis*] Cædibus furtivis. *Barth.*

481 *Ripis munitior*] Transeundo prius flumine, quam ad eum adesses, cujus ripæ ipsius erant tutela. *Idem.*

482 *Fas est*] Malim *fas sit*; sed obstant libri. Proximo etiam versu pro *Thrax erat, hic Thracum domitor*, videtur reponi debere: *Thrax ille, hic Thracum domitor*, vel, *Thrax erat hic, Thracum hic domitor*: libri tamen veteres vulgatum mordicus tuentur. *D. Heins.*

484 *Minacem*] Minax Tyrrhenus pulchre totam Porsenæ aciem notat, quam manu dicit sua repulisse Coclitem: neque aliter videri vult Stilichonem, cum ait: 'Ense palam sibi fecit iter.' *Barth.*

485 *Tyrrhenam manum*] Non *manu* Raphel. scripti confirmant. Barthius curis secundis: *sic ille minacem Tyrrhenum labente manu pro ponte repellens.* D. Heins.

486 *Texerat Urbem*] Veluti manibus tegi posset. *Barth.*

487 *Superbus*] Ut solus Victor tot Porsenæ manipulorum. *Idem.*

489 *Sulcatur socero*] *Sulcatus* libri meliores. Deinde pro *bellis* Raphelengius *telis*, contra scriptos: non opus. Lucan. IV. 'Incertus qua terga daret, qua pectora bello.' *D. Heins.*

491 *Tantæ certamine laudis*] *Certamina* per appositionem quindecim codices: vide notas ad bell. Gild. 136. *Idem.*

492 *Choros*] Tota agmina vatum et Encomiastarum dicit. *Barth.*

493 *Parentem*] Stilichonem, qui parens publicus Symmacho. *Idem.*

494 *Antiquæ Ravennæ*] Zosimus, l. v. Vide Jornandem, Getic. XXIX. *Idem.*

Ravennæ] Illic Honorius Romam perosus habitabat. Nam cum Alaricus ab eo, ut fertur, suscitatus, Romam diripuisset, quasi communi sensu destitutus est. utque nuncius dixit, Romam captam esse: respondit, Roma hic modo fuit, quomodo capta est? alebat vero gallinam magnam seu struthio-camelum, aut meleagrida, quam in contumeliam urbis vocabat *Romam.* Claver.

495 *Ora Padi*] Jornandes: 'Ravenna Urbs inter paludes et pelagus, interque Padi fluenta uni tantum patet accessui,' &c.

497 *Amne secundo*] *Ore secundo* Lovan. nam et *ora* fluviis dantur. Pri. Vatic. et sex alii *retruso*: duo *refuso*: tres *retuso*; quomodo et prim. Vatican. a manu prima. Sic Lucanus: 'Occurrit gelidus Boreas, pelagusque retundit.' Nil temere tamen mutandum. Auson. Mosell. 'amne secundo Laberis.' Oiselianus *recuso.* D. Heins.

499 *Lunaribus æmula damnis*] Æstu ad Lunam reciproco. *Barth.*

500 *Fano Fortunæ*] Civitas hujus nominis. *Idem.*

501 *Metaurus*] Fluvius Umbriæ, in sinum Adriaticum exonerans. *Idem.*

502 *Mons arte patens*] Partim vivum arcum, partim arte factum transitum dicit, junctam operi naturam. *Idem.*

503 *Admisitque*] *Admittitque* duo. Pro *saxoque minantes* quintus Vatican. *micantes*; ut templum marmoreum innuat. Pricianus et Lovan. *minaces.* D. Heins.

506 *Clitumni sacras victoribus undas*] Pompis Romanorum Procerum; inde lecti albi Equi. Servius: 'Clitumnus fluvius est in Mevania, quæ pars est Umbriæ.' *Barth.*

507 *Candida*] Albis enim Equis triumphabatur. *Idem.*

508 *Visere cura fuit*] *Trahunt* Farnesianus. Forte *trahit*: ut 'trahit sua quemque voluptas.' *D. Heins.*

Miracula fontis prætereunt] Fontium miracula non pauca apud Ovidium, l. XV. *Barth.*

511 *Commistis fervebat aquis*] *Commotis* manu prima primus Vatic. neque aliter secundus ejusdem bibliothecæ, excerpta Puteanorum fratrum, et pro diversa lectione Pricæanus; quod magis arridet. Forte tamen *admissis fervebat aquis;* ut apud Nasonem, 'sacer admissas exigit Hebrus aquas.' *Fervor* proprie fluviis datur cum impetu labentibus. Statius Tiburtino Vopisci, 'Nusquam fervor aquis.' mox *similes ut corporis umbras*, cave in *undas* mutes cum vitioso Barthii codice: nihil hic difficultatis. Quis enim ignorat umbras corporum in aqua nonnunquam exhiberi? *D. Heins.*

512 *Similes ut corporis umbras*] An ergo miraculosus iste fons non tam umbras ostendit hominum quam mores? Quomodo autem mores, si non umbras? Noster Codex clare habet *ut corporis undas.* Uti dicat hunc undis concipere non tam corpora quam mores hominum. Prodigiosa utriusque lectionis res est, et explicatam vellem. *Barth.*

515 *Narnia*] In via Flaminia est civitas Narnia, in montibus posita, quibus subest Nar fluvius, qui Tiberino jungitur: notandum vero in isto tractu pulverem labente pluvia excitari. Vide Serv. et Plin. lib. XXXI. *Claver.*

516 *Rarique coloris*] Sulfurei. Nar scilicet. *Barth.*

518 *Silvis arctatur opacis*] Lucens. et opt. Ambros. cum Pricæano, *arctatus:* quomodo et Raphelengius cum Livineio. Lovan. *arcatur*. Forte *arcatus*, ab arcu: ut apud Ovid. l. XI. Metam. 'Iris et arcato cœlum curvamine complet.' Extat et id verbi apud Livium. Paulo post pro *lymphis* Lucens. et tres alii *Nymphis:* de quo ad Nasonem. *D. Heins.*

520 *Salutato libatis*] More prisco venerandi flumina. *Barth.*

521 *Operosaque semita vastis Molibus*] Magnitudine molium arctata semita, ut operosus sit transitus. Potest et operosa semita maximis molibus strata dici. Mos etiam accedentibus principibus, ornamentis stipare vias. *Idem.*

523 *Officiis trepidantibus*] Incerta adhuc spe proci. Trepidant omnia quæ properant. *Idem.*

526 *Angustat iaspide pectus*] Ponebant in gracilitate corporis decus puellarum veteres, idque procurabant cingulis et deducto cibo. *Idem.*

527 *Substringitque comam gemmis*] Ornamenta muliebria dudum doctis expedita. *Idem.*

528 *Baccis*] Margaritis.

Baccis oneret aures] Mos Romanus matronarum aures pretiosissimis margaritis onerare. *Barth.*

530 *Nota major*] Quales fingebantur Dii. *Idem.*

531 *Nova mœnia*] Recens tum instaurata. Inscriptionem ponunt Aldus Manutius, Gruterus, alii: S. P. Q. R. IMP. CÆS. DNN. N. N. INVICTISSIMIS. PRINCIPIBUS. ARCADIO. ET. HONORIO. VICTORIBUS. AC. TRIUMPHATORIBUS. SEMPER. AUGUSTIS. OB. INSTAURATOS. URBIS. ÆTERNÆ. MUROS. PORTAS. AC. TURRES. EGESTIS. IMMENSIS. RUDERIBUS. EX. SUGGESTIONE. V. C. ET. ILLUSTRIS. MILITIS. ET. MAGISTRI. UTRIUSQUE. MILITIÆ. FL. STILICHONIS. AD. PERPETUITATEM. NOMINIS. EORUM. SIMULACRA. CONSTITUIT. CURANTE. FL. MACROBIO. LONGIMANO. V. C. PRÆF. URBI. DN. M. Q. EORUM. Atque hic vides candorem simul et magnanimitatem Stilichonis, imo reverentiam erga Honorium. *Idem.*

533 *Decori timor*] Metu enim Gothorum mœnia refecta. *Idem.*

534 *Senectus*] Ruinæ et rudera collapsarum molium. *Idem.*

538 *Quamvis assiduo*] Allusisse dicas distichon Maronis, ipso dignum: 'Nocte pluit tota, redeunt spectacula mane, Divisum imperium cum Jove Cæsar habet.' *Idem.*

Fœdaverat imbre] *Fœdaverit imbri*

prior Moreti et quinque alii. Mox octo scripti *omnem ante diem*. Paulo ante fortassis reponendum, *solitoque serenior aër*, pro *decentior*. D. Heins.

539 *Detersa*] Eleganter, velut manu. *Barth.*

541 *Lunamque rudem*] Novam. *Idem.*

543 *Qua pons a colle recedit*] Libri meliores *quod pons*; vere: diximus Cons. Mallii 57. Lucens. etiam et Bonon. *Mulvius*, non *Milvius*: recte, ut et prim. Vatic. qui etiam *in quantum* pro *et quantum*: quo loquendi modo et alibi noster usus. *D. Heins.*

545 *Undare*] Fluctibus velut. Populi copia talis. Virgilius: 'Mane salutantum totis vomit ædibus undam.' *Barth.*

546 *Matribus ædes*] De summo loco spectantibus. *Idem.*

548 *Prospera fata*] *Fati* in plerisque scriptis; bene: quod et aliis deprehensum. Vide notas bell. Gildon. 103. vulgatum tamen Barthius tuetur. *D. Heins.*

550 *Quod tempore solus*] *Quo tempore solus* Raphelengius ex conjectura: sed *tempora* jam hoc ipso versu præcesserant. Libri antiqui fere omnes *quod pectore solus*: placet, si bene distinguatur; vidit quoque Barthius curis secundis veram scripturam: *quo pectore* Oisellanus. *Idem.*

551 *Romanos vetuit*] Adeo pulchre educatus fuit a Stilichone Honorius, ut Senatui plurimum deferret, quod est imprimis laudabile; alias nihil regium aut egregium de Principe speraveris. Moris erat quidem, ut Senatores et sanguis patricius, Imperatori triumphanti obviam procederent: sed hunc honorem modeste ac generose recusavit. *Claver.*

Vetuit currum præcedere Patres] Notes mores priorum Principum. *Barth.*

552 *Cum tamen Eucherius*] Unicum pignus virile suum ut habuerit, pari nimirum cum ipso vate nostro, dignitate, Stilicho, notarunt jam alii ex Zosimo. *Idem.*

554 *Militis officium*] *Obsequium* prim. Vatic. Mazarin. et unus Medic. cum Oiseliano: dictum supra. *D. Heins.*

556 *Quique neget nato*] Quotquot fuere illa tempestate viri in rerum fastigiis constituti, eos longe animi moderatione anteivit Stilicho. Licet enim ultimo Theodosii elogio, utriusque Imperii summa ei commissa fuerit, et annos XXIII. militare culmen obtinuerit, nunquam tamen numerata pecunia duces creavit, aut annonam in suum commodum vertere sustinuit: cumque unius filii pater esset, hanc ei metam posuit, ut dignitatem Tribuni ac Notarii non transcenderet. *Claver.*

557 *Hoc sibi cura senum*] Multi *hæc*, et mox *tum flore*. *Hic* sec. Vatican. *D. Heins.*

Sibi cura senum] Suo scilicet commodo. Cura senibus adscribitur, quod omnia expendant, metuant.

Matura ætas] Robusta, media inter Juventutem et Senectam. *Barth.*

558 *Aula*] Imperii. *Idem.*

560 *Flore*] Lanugine prima. *Idem.*

561 *Gemmato*] Uti erant vestes Imperatoriæ. *Idem.*

562 *Certatura Lyæo*] Inter formosissimos Bacchus. *Idem.*

563 *Inter Erythræos*] *Erythræas* novem libri cum quatuor melioris notæ Vaticanis: recte. Sic apud Lucan. l. x. vetus codex: 'foribus testudinis Indæ Terga sedent, crebra maculas distincta smaragdo.' Ovid. Met. II. 'Sedebat In solio Phœbus clara lucente smaragdo.' Lib. III. Art. Am. 'Hic Paphias myrtos, hic purpureas amethystos:' ut quidem in antiquis exemplaribus uterque locus extat. *D. Heins.*

565 *Calet ore pudor*] Alter Moreti et Lovan. *ille pudor*. recte. nam τὸ *ora* sequitur. vide IV. Cons. Hon. vs. 284. *rubor* unus Vatic. *Idem.*

Calet ore pudor] Ruborem modesti

pudoris suffusum sæpius dicit. *Barth.*

566 *Draconum*] Vexilla temporibus istis usitata. *Idem.*

569 *Ut chalybe indutos*] *Chalybem* Gyrald. et decem alii: unus Vatican. *chalybem inductos:* primus ejusdem bibliothecæ, *chalybem dutos;* et sic a manu prima in Oiseliano fuisse videtur. Silius, l. IV. 'Indutosque simul gentilia lina Faliscos.' Vetus Epigr. 'Fulget honorificos indutus mensis amictus.' *D. Heins.*

Chalybe indutos equites] Cataphractos. Vide ad II. in Rufin. *Barth.*

571 *Metallo informat equos*] Ammianus, l. XXV. 'Erant omnes catervæ ferratæ, ita per singula membra densis laminis tectæ, ut rigentes juncturæ compagibus artuum convenirent.' *Idem.*

573 *Addidit hinnitum*] *Indidit* pri. Vatic. et *belli* pro *bellis;* quomodo et tertius. *D. Heins.*

Simulacra viva] Statuas dicit. *Barthius.*

575 *Junonia cristas Ornet avis*] Vide Lipsium, l. III. de Militia Rom. c. 5. *Idem.*

Junonia avis] Pavo scil. In pictura Aquileiensi (ait Panegyristes) puella offert Constantino galeam auro gemmisque radiantem, et pennis pulchræ alitis eminentem. *Claver.*

576 *Rigidos vibrata per armos*] Sericeas fascias intelligit, quibus enses suspensi, ut galearum coni ornati. Cataphracti auratis squamis ornabantur. *Barth.*

577 *Rubra subaurato*] *Subarato* iidem Vat. de equis cataphractis intelligendum. *D. Heins.*

578 *Mercem*] Mercedem, præmium. *Barth.*

579 *Curru vectus eodem*] Ut ante Theodosius pater. Honos enim iste summus, et dignationis patriæ. *Idem.*

583 *Infantem moriens*] Annorum tamen undecim, ut Idatius notat. *Idem.*

585 *Fidis*] Vide II. Stilich. 80. *Idem.*

587 *Hic est ille puer*] Mirifica Energia.

Ad Rostra Quirites] More Consulatum ingredientium. *Barth.*

588 *Solio eburno*] Curuli sella Consulari. *Idem.*

591 *Digerit imperii*] *Dirigit* Tholos. unus Medic. et alii duo: ut apud Statium Pietate Abasc. 'notat ista Deus, qui flectit habenas Orbis, et humanos propior Jove dirigit actus:' *fata* quoque pro *facta* unus Petav. ut olim conjeceram: *fata imperii*, ut *Latia fata* Val. Flacco, lib. IV. 'non ulla meo te carmine dictam Abstulerint, durent Latiis modo sæcula fatis:' sic scribo; quid enim Hypsipylæ cum Latiis fastis? Silius, lib. XVI. 'adjunget Latiis tua nomina fatis.' *D. Heins.*

594 *Agnoscunt proceres*] Unum velut ex ipsis. Ait omnia ad veterem morem redacta, Senatoribus jus velut conferentibus Principi. *Barth.*

597 *Talis victoria templis*] Primus Mariangelus Accursius Diatribe in Ausonium *ales* legendum monuit: atque ita Isingr. Gyrald. tres Vaticani et duo Medicei; etiam Pricæanus pro diversa lectione. Facilis hic error. Sic apud Val. Flaccum, lib. II. cum vulgo scribatur: 'Attamen hos tales forsan solabere casus Tu thalamis,' legendum *hos aliis*. Sic et *præpetem victoriam* vocat Prudentius, et *alitem famam* noster lib. II. in Stilich. ubi plura. *D. Heins.*

Victoria] Cicer. de Nat. Deor. 'Res in qua vis inest major aliqua sic appellatur, ut ea ipsa vis nominetur Deus, ut Fides, Mens, Concordia, Libertas, Victoria: quarum quia vis est tanta, ut sine Deo regi non possint; ipsa res Deorum nomen obtinuit.' Atque hæc sunt arcana theologiæ, si fas dicere, paganæ. *Claver.*

598 *Romanæ tutela togæ*] Assignata velut Romano Imperio.

Tutela] Custos, tutrix. *Barth.*

Quæ divite penna] *Pompa* quindecim; ut triumphum intelligat. Lucens. et excerpta Pomponii Læti, *parma:* qualis in antiquis nummis nonnunquam exhibetur. *D. Heins.*

599 *Patritii sacraria cœtus*] Curiam Romanam dicit. Victoriam ab Hierone dono missam, pondo CXXX. auri pendentem, in Templum Jovis Capitolini, arcem Romanæ Urbis, dedicavit, ut mansuram semper, Senatus Romanus. Livius, lib. XXII. *Barth.*

601 *Nunc tandem fruitur votis*] *Junctis* quatuor scripti. Te scilicet et Roma. Mox concinnius legas, si per libros veteres liceat, *omne futuri ævi:* prior certe Moreti *ævo.* D. Heins.

602 *Promittit in ævum*] Par votum illi Hieronis. *Barth.*

603 *Patriis laribus*] Palatium dicit petiisse via sacra.

Nomine vero] Te illuc iter faciente. *Barth.*

604 *Flagrat studiis concordia vulgi*] Colendo in adorandoque te. *Idem.*

605 *Non illecebris dispersi colligis auri*] Sparsionem in vulgus pecuniæ intelligit, solennem prioribus Principibus. Consulum ea consuetudo. *Idem.*

609 *Adstringit sua quemque salus*] *Obstringit* meliores. *Obstrinxit* prim. Vatic. et mox *erret* ac *quærat:* et *muneris* non *numinis.* Prim. tamen Vaticanus a manu prima, aliique nonnulli, *nominis.* Pro *vitam qui debet amori* prim. et tert. Vaticani *dedit*, a dedendo. *D. Heins.*

Sua quemque salus] In Salute Cæsaris consistens. *Barth.*

611 *Secreti numinis*] Quod veneretur in præsente Principe. *Idem.*

612 *Imperii præsens species*] *Genius* ex scriptis legendum jam monuit Cl. Gronovius ad Statium, cap. 31. atque ita duodecim ex nostris. Pricæanus *gemitu:* sic in antiquis nummis GENIO POPULI ROMANI, et similia in vetustis passim inscriptionibus. *D. Heins.*

613 *Regia Circi Connexum gradibus ven. pur. vulgus*] Connexum ob densitatem, velut unum corpus opponit Principi populum in Theatro Circove considentem. Ingrediens autem Theatrum Princeps populum adorabat. *Barth.*

614 *Connexum gradibus*] *Connixum* Raphelengius contra libros: *convexum* sex; quod verum puto. Optime enim rotunditatem Circi exprimit, quam in rem vetus epigramma extat, cujus initium, 'Circus imago poli.' Glossæ Stephani, *convexus*, περιφέρεια. Apud Lucanum, IX. 502. 'convexa galea;' ut quidem in nonnullis scriptis. Virgilio 'convexa silva' et 'convexus nemorum trames.' *D. Heins.*

615 *Consensuque*] *Assensuque* prim. Vatic. et tres alii ex melioribus: *consessuque* quintus Vaticanus, quod Gronovio non displicebat: quomodo 'consessum caveæ' dixit Maro Æneidos quinto et octavo. Bullengerus de Theatro: 'Consensu caveæ sublatus in æthera clamor;' sed male. Paulo post *septenis arcibus* non est mutandum: quanquam variant libri veteres, qui *vocibus, collibus*, aliaque supponunt. *Arces* enim pro *montibus* ponit: quomodo et Sidonium Apollinarem frequenter loqui recordor. *Idem.*

Cavæ vallis] Cujus speciem Theatri aut Circi cavitas facit. *Barth.*

Assensuque cavæ sublatus in æthera vallis, &c.] Cæsar Bulengerus in Theatro suo I. 51. putavit hunc locum aliter legendum, interpungendumque hoc scilicet pacto: 'Consensu caveæ sublatus in æthera clamor,' &c. Sed corrupta et vitiosa indubie ista lectio, omnibus Mss. excusisque codicibus contraria; quippe natura vallis optime per τὸ *cavæ* exprimitur. Lucan. lib. IV. 'cava regni vires in valle retentat.' Deinde et mens Poëtæ alia, qui Circenses describit, in Circo au-

tem illo ævo nullæ caveæ; sed tantum in Amphitheatro. *Dempst.*

616 *Plebis adoratæ*] Etiam triumphantes Principes venerabantur Plebem. *Barth.*

Plebis adoratæ] Claudius Cæsar, ait Sueton., spectacula edentes voce ac manu veneratus est. Otho apud Tacitum protendens manus adorat vulgum. *Claver.*

617 *Septenis arcibus Echo*] Veteres nonnulli *vocibus* et *montibus* et *partibus* et *collibus*: perperam. *Arces* pro collibus aut montibus poni jam alibi monuimus. Fescenninis Honorii: 'Aurea septemgeminas Roma coronet arces.' Libro III. in Stilichonem, quomodo illic castigavimus: 'Pristina Romuleis infloruit arcibus ætas.' Apud Maronem: 'Imbellem avertis Romanis arcibus Indum.' *D. Heins.*

618 *Nec solis hic cursus equis, assueta quadrigas Cingit rava tigris*] Tigrides quadrigis junctas discimus ex Æl. Lampridio in Heliogabalo: et *ravam*, a colore, optimo sensu dictam, quis inficiari possit? similiter et vide Horat. lib. III. Od. 37. *Dempst.*

Assueta quadrigis Cingunt arva tigres] *Tingunt* legendum monent sequentia: et sic tres scripti. Val. Flaccus, lib. I. 'niveique greges altaria tinguent:' male *cingent* vulgo et illic legitur. Virgil. in Dedicatione Æneidos 'maxima taurus Victima sacratos tinguet odore focos.' Vir magnus in ora libri sui *assueta quadrigas Cingunt rava tigres*, atque ita commentariis in Manilium citat: quod me non intelligere fateor. Raphelengius asteriscis locum notarat. Barthius *Cingunt arma*: certe *arma* in septem scriptis nostrorum exstat. Pro *assueta* multi veteres *advecta*. Pricæanus *attrita* non male. In Gyrald. Lucens. prim. Vatican. et tribus aliis pro *tigres*, *trabes;* ut pegma aut scenam intelligat. In Oiseliano *cingunt arma traves: trabes* pro pegmate etiam Consulatu Theodori habes: 'varios effingat Mulciber orbes Per tabulas impune vagus, pictæque citato Ludant igne trabes.' *D. Heins.*

619 *Cingunt arva tigres*] Implent, dicas. Scribendum arbitror *arma*. *Arma quadrigis* equorum sueta addi, Tigridum curribus ait juncta. De iis in Circo nemini res ignota: junxit Tigres currui cum Bacchum præferret, Alagabalus, scriptore Lampridio.

Subitæque aspectus arenæ] Subito immissas feras, eo loco eaque forma non exspectatas. *Barth.*

620 *Libycos cruores*] Africanas feras, notatissima spectacula. *Idem.*

621 *Hic et belligeros*] *Hæc* meliores. *D. Heins.*

Hæc et belligeros, &c.] Quæ sane de Circo perperam, ut puto, Jos. Scaliger interpretatur, Isag. II. in Manil. Nam Claudianus antea de Circensibus, isto vero loco de campestribus agit, sive militaribus exercitiis, quæ in Campo Martio, aut verius ejus area. *Dempst.*

Belligeros lusus] Gladiatorum, in speciem verorum; aut commissa simulacra bellorum.

Area] Spatium Circi. *Barth.*

623 *Textas lege fugas*] Cursus, recursusque. *Idem.*

624 *Et pulchras errorum acies*] Malim *erronum:* quamquam invitis vetustis membranis: certe in uno Petaviano *heroum*. Videantur quæ ad Nasonem notavi Epist. xv. 51. *Artes* hic in vulgatis legebatur: quomodo et veteres multi cum prim. Vatic. ut *erronum artes* dicat; quomodo Silius, libro IV. 'Aut illi dextros lunatis flexibus orbes, Aut illi lævos sinuant in cornua gyros. Texunt alterno glomerata volumina cursu, Atque eadem refuga cedentes arte resolvunt.' Ita scribendum. Claverius ex suis *pulchras errorum acies:* quomodo et ex nostris quatuor aut quinque; quo alludunt veteres plurimi, in quibus *arces*. Sed *artes* loco movendas non esse censeo. *D. Heins.*

Jucunda] Jucunditates: spectacula pulchra et delectantia. Sequentes versus mirifice sonum rei ipsius referunt. *Barth.*

626 *Tunc pectore motus*] *Tot* ex scriptis legendum: et mox *allisis* pro *illisis*, quod alii jam viderunt. *D. Heins.*

628 *Mucronis acutum Murmur*] *Acuti* libri nonnulli. Lego minima mutatione *grave parma sonat, mucronis acutum Murmura;* vel, *sonant: grave* sonat parma, ensis *acutum; acutum* certe in melioribus membranis exstat. Mox *resultat* pro *resultans* libri. *Idem.*

630 *Clauditur ense*] *Plauditur* Raphelengius contra scriptos: optime tamen ad sensum, quamvis dissentit Barthius. Sic apud Statium, Protrept. ad Crispin. 'Quis tibi tam tenero permisit plaudere collo Nubigenas clypeos?' Gallæci apud Silium, lib. III. 'Ad numerum resonas gaudentes plaudere cetras.' Vulgata tamen lectio temere non est sollicitanda. Sic apud Horat. lib. II. Sat. I. 'pedibus delectat claudere verba,' et 'claudere versum' Persio. *Idem.*

631 *Salutant*] Adorant. *Barth.*

632 *Galeæ*] Milites armati, Galeati.

Partitis inde catervis] In partes diductis. *Barth.*

633 *Ordine gyros*] *Agmine* opt. Ambros. et mox *vel crebro* Gyrald. sequentia male vulgo distinguebantur. *D. Heins.*

634 *Semiferi*] Gyrald. Lucens. et duo alii *semiviri:* atque ita promiscue in antiquis libris. *Semivirum bovem* hunc eundem Minotaurum Naso appellavit: sic et *Nessum semivirum* vocat Epist. Deianiræ. *Idem.*

Semiferi Juvenci] Labyrinthum Cretensem dicit. *Barth.*

637 *Immoto*] Nunquam post movendo. *Idem.*

Cardine claustris] *Clathris* Gyrald. dictum lib. III. in Stilich. 272. *clautris* in Oiseliano. *D. Heins.*

638 *Læta sub imagine pugnæ*] *Lætæ* unus Ambros. et Petav. *Idem.*

639 *Paci largitur*] Dum non abstrahit usibus belli. *Barth.*

641 *Ore coronatus*] Facie.

Tibris] Magnum hujus momentum in rebus Romanis. *Barth.*

646 *Fora Ulpia*] Forum Trajani ait Fascibus Consularibus ab Imperatorio Lictore cinctum, ut concursum summarum dignitatum indicet. *Idem.*

647 *Getica fronde*] Laurea, victoriæ ejus indice. *Idem.*

648 *Colla triumphati proculcat Honorius Istri*] Ex pictura omnique Victorum repræsentatione. Mos autem debitus victoriis insignibus plurium gentium hostium pede imposito colla calcare. Eutropius, lib. X. 'Valerianus Imp. captus apud Persas ignobili servitute consenuit. Nam, quamdiu vixit, Rex ejusdem provinciæ, incurvato eo, pedem ejus cervicibus imponens solitus erat equum conscendere.'

Istri] Accolarum gentium. Omnes fluvii nobilissimi nomine intelligit. *Barth.*

649 *Cunctis illustrior annus*] *Annis* prim. Vatic. et decem alii. *D. Heins.*

651 *Induit hospes honos*] *Imbuit* frustra contra libros Raphelengius: qua de re supra, 68. *Hospes honos*, ut *hospes dolus* apud Ovid. Epist. Phyll. 'Hic est cujus amans hospite capta dolo est:' ita enim codices nonnulli, non *hospita*. Idem.

Hospes honor] Peregrinus. *Barth.*

653 *Auspex*] Omnia primi Consulatus auspicato facta, notatum alibi. *Idem.*

655 *Regesque priores*] *Retroque* major scriptorum pars cum primo Vaticano: et placet. Lib. I. in Eutrop. 'quantis injuria mille per annos Fit retro ducibus!' Cod. Theod. lib. VII. Tit. VIII. 'ex suspicione ream conjugem facere veteres retro principes abnuerunt.' Lamprid. Alex. Severo: 'Si quis ei recitavit Alexandri Magni laudes aut meliorum retro

principum:' atque ita sæpe ævi ejus scriptores. *D. Heins.*

656 *Numen*] Ipsis Principum Consulatibus genium adscribebant. *Barthius.*

657 *Vel quos habiturus in urbe*] *In urbem* primus Vaticanus. Pricæanus *in orbe: in orbem* Oiselianus; quomodo et ex Mediceis unus recentior, addita glossa, *in circuitum;* eleganter. Sic apud Livium, lib. v. 'Senæ horæ in orbem operi attributæ sunt.' Libro III. 'Ut unus fasces haberet, et hoc insigne regium in orbem suam cujusque vicem per omnes iret.' Ita et 'in numerum' sæpius occurrit apud Poëtas. Moreti liber optimus, *honores.* D. Heins.

660 *Præteritis melior, venientibus auctor*] Melior præteritis, ob ceremonias et omnia cætera Romæ facta solemnia. *Barth.*

XXIX.

LAUS SERENÆ.

Fuit Serena hæc Theodosio ex fratre neptis, auctore Zosimo. Mortem ejusdem miserabilem, strangulatæ ob vanam suspicionem proditæ Alarico Romæ, idem recenset. *Barth.*

1 *Dic mihi Calliope*] *Mea* scripti: sic *nostra Thalia* Præfat. in Cons. Mallii. Mox pro *tanto cur tempore,* plerique *cur tanto.* Claverii liber et ex nostris novem, *cur tantum in tempore:* opt. Ambros. *cur tanto in tempore:* primus Med. *cur tantum interprete.* Puto *cur tanta in tempora differs.* Val. Flaccus, lib. IV. 'in quænam tempora differs Caucasium, Rex magne, senem?' Silius VII. 'in lucem prælia differ.' Vide plura IV. Cons. Honorii, 385. *D. Heins.*

2 *Pierio serto*] Musicis hymnis, quomodo sæpe loquitur Pindarus. *Barthius.*

3 *Consurgere gemmis*] Adulatur Reginam. Diademata autem aliaque regia capitum ornamenta præalta erant. De Tiara IV. Cons. Hon. 'Barbarus Arsacio consurgeret ore Tiaras.' *Idem.*

4 *Et rubro radiare mari*] *Aut* pri. Vatic. aliique nonnulli. Mox *si floribus illis,* non *sed,* quidam rectius. *D. Heins.*

Rubro mari] Spoliis ejus, ut alibi loquitur.

Floribus ornes] Carmina sua, conscius suavitatis, comparat vernorum florum perpetuis Graiis. *Barth.*

5 *Reginæ regina*] Serena Princeps tum Fœmina. Calliope Dux et Imperatrix Musici chori. *Idem.*

6 *Urit*] Tam frigus urit, quam calor. Vide Aristotelem, IV. Meteor. *Idem.*

8 *Fons Aganippea Permessidos*] *Permessius* Gyrald. prim. Vatic. Palat. et opt. Ambros. bene. *D. Heins.*

9 *Unde piæ pascuntur apes*] *Pascantur* tert. Vatic. aliique nonnulli, cum quibusdam editionibus: et tum *transmittant* versu proximo sit reponendum. *Idem.*

Apes] Poëtas dicit, qui floriferis ut apes in saltibus omnia libant aurea perpetua semper dignissima vita.

Prata legentes] Flores in iis. *Barth.*

11 *Dignius an vates*] *Haud vates* Gyrald. et Isingr. Mox pro *quod sponte redempto*, opt. Ambros. *consorte redempto:* cujus glossa in Gyraldino, *quod sponte marito*. D. Heins.

13 *Thessala*] Alcestis, Thessalorum regis Pelei filia. Vide Hyginum, Fab. 51. *Barth.*

14 *Suos annos*] Ex voto voventium felicitatem longæ vitæ Romanorum, de suis nimirum annis addi ad illius. Propertius, libro IV. 'Quod mihi detractum est, vestros accrescat ad annos, Prole mea Paullum sic juvet esse senem.' *Idem.*

Migrare virum] Buslidianus codex *viros:* lege *viro*. D. Heins.

16 *Tanaquil*] Uxor quondam Tarquinii Prisci, fatidica. *Barth.*

18 *Claudia*] Vestalis Claudia. Vise Valerium Maximum; Silium, l. XVII. *Idem.*

Crine Cybellen] *Fune* scribendum putabam olim, ex illo Propertii: 'Vel tu quæ castam movisti fune Cybellen Claudia, turritæ rara ministra Deæ:' sed oportune erroris me admonuit Vir Cl. Albertus Rubenius, summa literarum ac bonarum artium cum jactura e vivis nuper ereptus. Adferebat ille Sidonii Apollinaris locum carm. XXIV. qui vulgatam in Claudiano nostro scripturam prorsus confirmat, hisce versibus: 'Qualis nec Phrygiæ dicata Vestæ, Quæ contra satis Albulam tumentem Duxit virgineo ratem capillo.' Alii cingulo Claudiæ navem ductam asseverant: quos inter Tertullianus et Hieronymus, cum Lactantio et Minucio Felice. *D. Heins.*

19 *Carminis actu*] Velut fabula. Ego *actum* hic orbem, κύκλον, exponere malim, toto illo absoluto Orbe sui Poëmatis scilicet. Ita Maro: 'redit agricolis labor actus in orbem.' *Barth.*

20 *Mens alta*] Vatum tales, ut inaccessi populo afflatus, ipsis quidem testibus. *Idem.*

21 *Armavit*] *Armarit* Buslid. *D. Heins.*

25 *Penelope decus atque suum*] Locus vexatissimus. Raphelengius ex conjectura viri maximi *Penelopes decus æquævum;* et mox *paratu*. Behotius in Apophoretis, *Penelopæ decus atque suum*, minima mutatione: Penelopæ decus et Homeri. Claverius ex veteri libro, *Penelope decus ausa suum:* sed illam Cujacii potius conjecturam existimem. Torquet et se hic valde Barthius: prim. Vatican. Palat. et Petav. cum duobus Medd. *Penelopæ decus est: atque uni tanta paratur;* quod verum opinor, etiam approbante Alberto Rubenio: octodecim alii, *Penelope decus atque uni cui:* ex quorum vestigiis, Barthii curæ secundæ corrigunt: *Penelopea decus, uni cui tanta paratur:* cui et alias conjecturas subtexit. *Idem.*

Penelopes decus æquævum, &c.] Videtur Maroniani Culicis versum Claudianus allusisse, ubi *semper decus* velut una omnibus semper fœminis prælata Penelope dicitur, præcipue cum adjiciat illam tantam scenam pudicitiæ huic parari. Verba sunt Maronis: 'Alcestis ab omni Inviolata vacat cura, quod sæva mariti Ipsa suis fatis Admeti fata morata est.' *Barth.*

26 *Scena pudicitiæ*] Actus velut mimicus, Poëticum Spectaculum. *Idem.*

27 *Et totidem sævi bellis*] Ita scripti. Raphel. *bello*. *Ut totidem* Barthius: deinde *sit* pro *sic* iidem; bene: quomodo Behotius conjecerat. *Decuere fidem* non *docuere* Palatin. *D. Heins.*

31 *Trahat*] Vanis spebus ductitet. *Barth.*

32 *Sollertia telæ*] Sic prim. Vatic. quindecim alii *Laërtia:* quinque *certissima* cum Aldo. *Lacertia* Oisell. et emendatum *lassantia*. Buslid. *laxantia* pro *lassantia*. *Stamina* etiam probe Raphelengius; scripti confirmant. Pro *titulis certare Serenæ* prim. Vatic. *servare*. Forte pro *se æquare*. D. Heins.

35 *Redeunt in semina causæ*] Virtutum et laudum scilicet. Horatius: 'Fortes creantur fortibus et bonis; Est in juvencis, est in equis patrum Virtus.' *Barth.*

37 *Regalis*] Imperatoria. Eum enim Regem dicit, quo nemo Regalior. Romanum nempe. *Idem.*

Non te privata] *Non hoc* Gyrald. Lucens. et tredecim alii: vere. Mox *numen* pro *nomen* opt. Ambros. *D. Heins.*

38 *Tantum nomen*] Fœmina tantarum virtutum. Nomen pro persona. *Barth.*

40 *Illustrat avus*] Quem communem parentem cum Theodosio habebat, cujus erat fratris, Honorii nimirum Senioris, filia. *Idem.*

43 *Dotata tropæis*] In dotem enim puellæ per superbiam computabant, id est, maritis pro pretio velut imputabant paternos triumphos. *Idem.*

46 *Cingeris excubiis*] *Exuviis* prim. Vatic. et opt. Ambros. vidit Barthius. Paulo ante *laurus avitas*, non *lauros*, pri. Vatic. *D. Heins.*

Excubiis] Pro Romano Imperio. *Barth.*

48 *Adderet astrorum radiis*] *Ederet* ex conjectura Viri politissimi Gasparis Gevartii reponendum, ut felici sidere Serenam natam fuisse innuat: atque ita Palatinus codex. *D. Heins.*

Adderet astrorum radiis] Sideribus mundi. Hoc est, principalis familiæ personis. Tamen consensum siderum per adulationem tamdiu dicit distulisse Imperium illi familiæ dare, quousque nasceretur Serena. *Barth.*

49 *Post genitam didicit regnare*] Parem laudem Arcadio adscribit in libro de Regno Synesius, scilicet eo feliciorem esse, quod editus foret ante patrem Imperantem. *Idem.*

Didicit] Indicat Theodosium paulo post natam Serenam ad Imperii gubernacula accitum esse. *Claver.*

50 *Hispania*] Iisdem rebus laudatam Hispaniam habes in Panegyrico Pacati. Vide et Justinum, libro XLIV. *Barth.*

Hispaniæ] Ejus sane laus perpetua, quod bonos principes mundo præbuerit, quales fuere Trajanus, Hadrianus, Theodosius. *Claver.*

51 *Primo lavat æquore solem*] *Levat* Isingr. prim. Vat. cum quinque aliis: dictum lib. II. in Eutrop. 241. male et *primum*. D. Heins.

53 *Tuo fluctu*] *Tuos fluctus* libri plerique: aliter tamen prim. Vatic. *Idem.*

54 *Pretiosa metallis*] Singularis laus Hispaniæ. *Barth.*

55 *Principibus fæcunda*] Pulchre infra: 'novum vectigal Iberia rebus Contulit, Augustos.' *Idem.*

57 *Hinc senior pater*] Majores Theodosii occulte stirpi Æliæ admovere videtur. A Trajano enim originem repetebat Theodosius. *Idem.*

60 *Phariæ segetes et tunica messis*] Horrea Populi Romani Africa et Ægyptus. *Idem.*

61 *Gallia robur militis*] Fortitudine enim Galli censentur. *Idem.*

62 *Militis Illyricis*] Puto *Illyricæ*. D. Heins.

Illyricis equitatibus] Nunc quoque equestris gloria penes eas nationes. *Barth.*

69 *Flaccillam Mariamque daret*] Flaccilla Mater Honorii, conjux Theodosii. *Idem.*

71 *Undasse Tagum*] Felicis seculi Poëtica descriptio.

Gallæcia risit Floribus] Patria Theodosii. *Barth.*

72 *Duria*] *Turia* aliis. Vibius Sequester: 'Turia Hispaniæ flumen, quod Valentiam parvo intervallo præterfluit,' &c. Est et Thusciæ flumen *Turia*, in Silio, lib. XIII. *Idem.*

73 *Vellere purpureo*] Maronis: 'Sponte sua sandix pascentes vestiet agnos.' *Idem.*

Vellere purp. p. m. ovile] *Vellera* quidam scripti. Lucens. *Vellere ovili*. Lego *vellera ovili*; et sic duo

Medicei, cum prim. Vaticano et Palatino. Mox distinguendum *Cantaber Oceanus:* vide nupt. Hon. 88. *D. Heins.*

75 *Nec pallidus Astur*] Capias de Asturum aurifossorum pallore. *Barth.*

76 *Sacris natalibus*] Doni natalitii nomine. Natalibus enim diebus mittebantur munera. *Idem.*

77 *Pirenæique*] Nomine ipso indicatur genus gemmæ unde sit. Fulmine nasci e scopulis argutatur Sidonius. *Idem.*

Pirenæique sub antris Ignea fulmineis] Lege *Pirenæisque* et *flumineæ* cum duodecim scriptis; quomodo et prim. Vaticanus. Deinde *relabentes* pro *rebellantes* scripti meliores; quod merito secutus Raphelengius. Aldus et quatuor scripti *relegentes:* opt. Ambros. *recedentes.* D. Heins.

81 *Dominam*] Quæ tum nasceretur. *Barth.*

82 *Auspicium thalamis*] Adeo hoc fatale fuisse conjugium dicit, ut jam primum natæ Serenæ cecinerint Carmen Nuptiale Nymphæ patriæ. Alludit veterem morem ad fores thalami concinentium novos nuptos puellarum indigenarum. *Idem.*

83 *Votique*] Nuptiarum fatalium votivarumque. *Idem.*

84 *Penitusque remoto*] Certe, si genere Vandalus Stilicho, ut scribunt Orosius aliique temporum Historici. *Longe,* de *longinquo.* Idem.

85 *Concordia*] Conjugium, quod totum illa constat. Concordia novis nuptis in auspicio cornicis dabatur vovebaturque, ut notarunt pridem docti. *Idem.*

87 *Horæ*] Quarum ministerio hoc genus plurima adscribunt Poëtæ Græci. *Idem.*

Gremiis redolentibus auræ] Sic Gyrald. et prim. Vatic. ac reliqui plerique. Claverius ex suo libro *Horæ;* atque ita Raphelengius: sex veteres *gremio redolentibus aulam:* opt. Ambros. *gremio redolente napes.* Lege *Napææ.* Mox *Trinaque* Basilid. Pari propemodum modo Marcianus Capella, libro IX. ‘ Conscia jam Veneris nova serta parate Napææ, Crocumque lecto spargite. Inque torum violas certatim effundite conchis, Pulvinar almum et comite.’ Vulgata tamen scriptura temere non est sollicitanda, cum Pindari illa respexisse videatur noster, Pyth. Od. IX. Τόθι παῖδα τέξεται, ὃν κλυτὸς Ἑρμᾶς εὐθρόνοις Ὥραισι καὶ Γαίᾳ ἀνελὼν φίλας ὑπὸ ματέρας οἴσει· ταὶ δ' ἐπιγουνίδιον θηκάμεναι βρέφος αὐταῖς νέκταρ ἐν χείλεσσι καὶ ἀμβροσίαν στάξοισι. Præsidebant enim Horæ puerperio. Nonnus Dionys. III. ἧς τόκον Ὧραι Ὑγρὸν ἐμαιώσαντο λεχωΐδες. *D. Heins.*

89 *Afflavit*] Septem *affluxit:* opt. Ambros. *allusit:* deinde *quocunque* cum scriptis lego. *Idem.*

Afflavit] Afflatu omnia conferre credebantur sua dona Gratiæ.

Quacunque Reptares, fluxere rosæ] *Rosæ* omnibus jucunditatibus adhibitæ vetustati, unde purarum voluptatum feliciumque deliciarum indices. *Barth.*

92 *Purpura violæ*] De purpura, augurio et testimonio principatus, omnia nota. Veste stragula purpurea usos Principes Proceresque alibi his libris notamus. *Idem.*

Purpura fulgebat] *Surgebat* pri. Vatic. et plerique alii. Pro *factura* prior Moreti et Patav. *fractura;* ut ad Statium conjecit doctissimus Gronovius, qui videndus Diatribes cap. 16. Tertius Vaticanus *fertura.* Ausonius, Epist. 9. ‘ Gramineum nunc frango torum.’ In Catalectis Pithœi, ‘ Frange toros, bibe vina, rosas pete, tinguere nardo.’ Mox *vernansque* et *omina* bene Raphelengius, pro *vernatque* et *omnia.* D. Heins.

99 *In sua tecta*] *Ad sua* libri: mox distingue, *ferebat Lætior.* Idem.

101 *Quid me de propriis*] Malo *patriis.* Mox *inquis* pro *inquit* scribendum cum Lucensi; quod Livineio

Barthioque visum cum eodem Lucensi ac duobus Medd. Postea *quid me Imperat hic semper?* male vulgo distinguunt. Barthius curis secundis: *Qui me de propriis auferre penatibus, inquis, Imperat?* Augurium, quod subindicat, est in *imperandi* verbo. *D. Heins.*

Quis me de propriis auferre penatibus] Sermonem infantis Serenæ recenset, qui balbutiens omina dederit futuri in manu Patrui Theodosii Imperii. *Imperat*, Imperiale verbum: Imperat ille, qui me jubet transferre de propriis penatibus. Infantia linguæ, et error in hoc sermone sunt, alioquin nullibi. *Proprii penates, privata domus.* Unde adoptione Serenam in Augustam suam post transtulit Theodosius. *Imperare*, Augustum esse. *Barth.*

106 *Propius*] Fidelius. *Idem.*

108 *Ledæos Laconas*] Castoras. *Idem.*

Devinxit cura Lacones] *Dilexit* prim. Vatic. et duo alii. *Carior* Lucens. *Laconas* Tuan. *D. Heins.*

109 *Germana vocabula*] Germani sui, Honorii. *Barth.*

111 *Electus*] A Gratiano, non vi aut dolis se intrudens. *Idem.*

Delectus habenas] *Electus* pri. Vatic. multi alii, *elatus*. Dixi ad Valerii Flacci l. II. 270. Deinde pro *intendit* scripti bene *impendit:* sed alterum tamen in prim. Vatic. exstat. Infra: 'Stilico cunctis cedentibus unus Eligitur ductor.' *D. Heins.*

114 *Littus ad Eoum*] Constantinopolim dicit, quam in littore sitam gemino mundo commercia facere dicit. *Barth.*

115 *Zephyri sedibus*] Occidente. Ovidius: 'Vesper, et occiduo quæ littora Sole tepescunt, Proxima sunt Zephyro.' *Idem.*

116 *Famulas*] Adoptatæ nimirum ab Augusto. *Idem.*

120 *Jugal*] Conjugii. *Idem.*

121 *Utraque luminibus timidum micat*] *Tumidum* septem libri; eleganter: dictum lib. II. in Stilich. 358. Post *pulchro ore* prim. Vatican. non *pulchras faces:* probe. *D. Heins.*

Timidum micat] Timore et pudore modestissimæ, vixque audentis contra tueri aliquem. *Barth.*

122 *Excitat ore faces*] Pudoris colore genuino. *Idem.*

123 *Solo Jove*] Ex cerebro nimirum illius, Vulcania securi. *Idem.*

124 *Sortem*] Partem sortito datam. *Idem.*

125 *Gressus venerata*] Humani amoris more, cui etiam gressus amasiorum arrident. *Idem.*

126 *Improbus*] Lascivus. *Idem.*

127 *Tangere Cymothoën*] Hujus venatio amatoria tangitur et libro de Nuptiis Honorii. *Tangere*, inescare, decipere. *Tangere* alioquin et inter Veneris verba, Petronio, Martiali, &c. *Idem.*

128 *Inducit mores*] Scripti fere omnes *Indicit;* recte; ut monui bello Gild. 16. Malim etiam *totique:* apud Ammianum, lib. XVI. de Juliano: 'Temperantiam sibi ipsi indixit:' et initio l. XVII. de eodem: 'plus laboris sibi quam militibus indicere.' *D. Heins.*

Pudor] Reverentia majoris personæ.

Ipsaque Proteus monstra] Proteus Pastor Marinorum Monstrorum, sui nimirum armenti. Horatius: 'Omne cum Proteus pecus egit altos Visere montes.' *Barth.*

130 *Parentis*] Cui erant adoptatæ. *Idem.*

133 *Ibat*] Sua sponte inclinata. *Idem.*

135 *Flagrante rediret*] *Redibat* meliores. *D. Heins.*

138 *Blando sermone*] Hoc genere valuisse Serenam indicat Historia Zosimi. *Barth.*

139 *Hærere*] Stare, acquiescere. *Barth.*

Secreta fidelis] *Fideli* constanter scripti, ut appareat versum alterumque excidisse. *D. Heins.*

140 *Prisca*] Digna senili ætate. Antiquum et veterem pro sene et an-

nis affecto a probatis scriptoribus etiam dici, notatum est alibi. Taciturnitas Serenæ pulchre commendatur, quæ acceptissima virtus summis Principibus. *Barth.*

142 *Alcinoo genitam*] Nausicaam. *Idem.*

144 *Naufraga somni Otia*] Ulyssis ipsius, naufragio ad Phæacum terram delati. *Idem.*

145 *Expavit*] Hoc verbum nisi adhibito in consilium Homero haud quis percipiat. Odyss. Z. *ὣς εἰπὼν θάμνων ὑπεδύσετο δῖος Ὀδυσσεύς.* Deinde *Οἴη δ' Ἀλκινόου θυγάτηρ μένε, τῇ γὰρ Ἀθήνη Θάρσος ἐνὶ φρεσὶ θῆκε, καὶ ἐκ δέος εἵλετο γυίων.* Nausicaa ergo primo aspectu pavit ut puella; sed Palladis ope, pavore statim defuncta est, et quod uno hoc verbo dixeris eleganter, *expavit.* Claver.

147 *Ludus erat*] *Erant* cum opt. Ambros. Mox *Elissæ* bene codices; ut apud alios etiam auctores in veterrimis libris: et paulo ante *Ulixem* prim. Vatican. *D. Heins.*

Ludus erant] His legendis insumebas tempus, quod ludo aliæ puellæ impendebant.

Quos Smyrna dedit, quos Mantua] Componit par incomparabile. Papinius, l. IV. Sylvar. 'non si mihi vertice læto Nectat adoratas et Smyrna et Mantua Laurus, Digna loquar.' Smyrnam Patriam Homero consensu dant duo hi summi vates. *Barth.*

Mantua libros] Serena fuit igitur utriusque linguæ perita. *Claver.*

148 *Nec parcis Elisæ*] Noster ob pudicitiam non *ignoscere Elisæ* Serenam ait, quam excusabat contrario affectu altera. *Barth.*

149 *Nobiliora tenent*] Quæ seligis, inquit, ut sequaris. Sic velut in speculum 'introspicere facta fortunasque aliorum,' ad suam vitam instruendam, monetur adolescens in Adelphis Terentii.

150 *Laodamia*] Fabula apud Hyginum CIV. A quo et cum Capanei conjuge inter castissimas refertur, CCLVI. Cur autem *Phylaciden* vocat Protesilaum, cui genitor Iphiclus? Sane Evadne filia fuit Phylacis, quæ cum Capanei funere obiit. *Barth.*

151 *Prona ruens*] Hyginus CCXLIII. *Idem.*

160 *Votis*] Procerum, aulæ præsentium. *Idem.*

Votis erexerat aulam Incertis] *Aula Ingentis* pri. Vatic. puto pro *erexerat aulam Intentis;* nempe *votis.* D. Heins.

162 *Musarum pagina*] Libri Poëtarum. Martialis, l. I. Epig. V. 'Lasciva est nobis pagina, vita proba est.' *Barth.*

163 *Quod dura sub lege*] *Dira* scripti novem: aliter tamen potiores cum prim. Vatic. *D. Heins.*

Juberent] Jussissent. Enallage temporis. *Barth.*

166 *Curru Pisæa marino*] Pisis dominabatur Œnomaus. Ejus fabula notissima, decepti a Myrtilo, qui cereos obices axibus præfixerat. *Idem.*

Curru Pisæa marino] *Maligno* Buslid. *marito* Scaliger; confirmat Puteaneus: dixi bello Gild. 407. de Rapt. III. 'marito Mobilior Zephyro,' ubi Gyraldi codex simili modo *marino:* *marinus* tamen *currus* hoc loco videri possit dictus, ut *rotæ natantes* Statio de eadem re Theb. VI. 'Parte alia victor curru Neptunia tendit Lora Pelops, prensatque rotas auriga natantes.' Mox pro *providus* prim. Vatic. et decem alii *perfidus;* bene. Gyrald. Lucens. et tredecim alii *fervidus:* tertius Vatic. *pervidus.* Lego deinde *deceptum axem,* non *deceptus.* Bello Getico, de Tiphye: 'Deceptoque vagæ concursu rupis in altum Victricem duxisse ratem:' posset tamen et refingi *Œnomai deceptor Myrtilus.* Seneca Thyeste: 'proditus occidit Deceptor domini Myrtilus, et fide Vectus, qua tulerat, nobile reddidit Mutato Pelagus nomine.' *Prodidit,* ut in illo Virgiliano: 'Lucage, nulla tuos currus fuga segnis equorum Prodidit.' Pro *ambitione* opt. Ambros. *conditione.* D. Heins.

169 *Cursu ferroque*] Eleganter eruditeque. Ab ea enim cursu vinci, erat vita spoliari, ipsa conditione certaminis. *Barth.*

171 *Fluvio*] Acheloo, ob Deianeiram. *Idem.*

172 *Pretiumque laboris*] Quindecim *labori* rectius cum prim. Vaticano. Mox *pectora premeret*, non *pectore fremeret* tres: quod placet. *D. Heins.*

174 *Acheloïus*] Achelous idem amnis, qui eadem lucta perpetuo suo cum luctu cornu alterum amiserat. *Barth.*

176 *Saucia truncato pallebant*] Malo *squallebant*. D. Heins.

178 *Judice dignus Augusto*] Primo Stilich. 77. ‘dubius toto quærebat ab axe Dignum conjugio generum, thalamisque Serenæ. Judicium virtutis erat.’ Generum sæpe vocat Stilichonem ob adoptatam a Theodosio Serenam, ut clare jactat noster libri hujus vers. 104. *Barth.*

180 *Regni dotes*] Regiæ familiæ, in qua consortium Regni. *Idem.*

181 *Sæpe duces meritis*] Lege *meritas* cum Patavin. et Rottendorph. *D. Heins.*

184 *Solus*] Nec solus tamen. Infinita enim exempla produci possint quibus affinitates Regiæ strenuis ducibus pro laborum bellicorum præmiis sunt indultæ. *Barth.*

186 *Thermantia*] Soror Serenæ, de qua supra. Maritum huic fuisse dicam Bathanarium, Libyæ propositum, Magistrum militum, ex Zosimi loco libro v. *Idem.*

188 *Alio tibi numine*] Majore Fortuna. Nactæ nimirum illum maritum qui Romanæ Salutis sit verus clypeus, verus parens publicus, &c. *Idem.*

Alio tibi numine tædas] Quinque *munere*. Buslid. et quart. Vatican. *vivere;* lego *lumine:* et sic Livineius, lib. II. de Rapt. ‘Et faustas alio succedunt lumine tædas.’ Ovid. ‘Conde tuas, Hymenæe, faces, et ab ignibus atris Aufer: habent alias mæsta sepulchra faces.’ *D. Heins.*

189 *Magnisque coronis*] Maximis Proceribus, quas Coronas vocat ob ornatum iis eorumque virtutibus Imperium. Vel hoc sensu: Conjugium Serenæ Stilichonem ad summos honores evexisse. Et ita aduletur illam.

Magnisque coronis Conjugium fit cura tuum] *Choreis* Gyrald. *coloris* Patav. et pro *cura* Lucens. prim. Vatic. et tredecim alii *causa*. Hæc sine dubio corrupta. Forte *magnisque choreis Conjugium junctura tuum:* vel, *magnisque trophæis Conjugium fotura*, aut *fultura;* ut ‘fultos spoliis triumphos’ VI. Cons. Honorii dixit. Seneca Hippolyto: ‘contra divites Regnoque fulti plura quam fas est petunt.’ *D. Heins.*

190 *Delectus equorum*] Curam stabuli Augustalis primum honorem Stilichonis fuisse ait. *Barth.*

191 *Argæaque gramina*] Cappadoces equos equasque laudat: ii commendatissimi modo nominatis venaticis scriptoribus. Sacra præsepia, Imperatoria. *Idem.*

193 *Primus honor, &c.*] Oportet Stilichonem fuisse magni pretii, et equitandi peritia valde commendatum, qui id honoris apud Theodosium obtinuerit. *Claver.*

Gemino mox Idæ germine duxit] Inde ex cura stabuli ad Magisterium Equitum Stilichonem fuisse evectum. Sed si *culmine* receperis, dicaturque inde a stabuli cura ad utriusque Militiæ Magisterium venisse Stilichonem. Fuisse utriusque Militiæ Magistrum testantur Historici, et Inscriptio vetus: FL. STILICHONI. ILLUSTRISSIMO. VIRO. MAGISTRO. EQUITUM. PEDITUMQUE. COMITI. DOMESTICORUM. TRIBUNO. PRÆTORIANO, &c. Verum cum penitius intueor illud, *gemino germine*, Militem Barbarum Romanumque, quem duxerit Stilicho, indicari autumo, et eam utique veram genuinamque esse Claudiani scriptu-

ram. *Barth.*

Gemino mox Idæ germine duxit] Hæc inquinatissima. Scaliger θέματα τῆς ἑκατέρης Φρυγίας intelligit: sed non persuadet geminum Idæ culmen pro utraque Phrygia sumi. Videamus primo diversas lectiones. A quibusdam scriptis versus hic abest, hiatu relicto. Oxon. *gemino nex in germ.* unus Ambros. *geminæ nex inde:* alii quidam *geminæ mox inde:* Ald. et prior Moreti *gemina mox inde germ.* prim. Vatican. *inde e germine duxit:* Buslid. *geminæ nexu tibi germ.* unus Med. *gemino mox inde e gramine:* Putean. *geminæ nec inde germania:* unus Petav. *geminæ nec indè germina:* Lucens. *gemino nec inde gemin. ...duxit:* sec. Vatic. *geminæ vexinum gramine:* tertius, *mox ide germine:* quartus, *geminæ mox inde germine:* Palat. *gemino mox inde e gramine:* Oiselianus, *geminæ nex inguiam duxit:* a Viennensi hæc absunt, lacuna relicta: Helmæstad. *gemino ṅox inde germina duxit:* opt. Ambros. *Primus honor, tantaque fide victricia duxit Agmina;* sensu commodo, nisi quod suspicor ab interpolatrici manu esse: pro *germine* liber Claverii *culmine;* quo nunc quidem melius nihil succurrit. Lego igitur *gemino mox idem culmine duxit.* Magister enim utriusque militiæ Stilicho, ut ex antiquis patet inscriptionibus. Noster alibi, 'Culmen utrumque tenes:' et infra, 'legum culmine fultæ Convenere domus.' Barthium curis secundis eodem collineare postea vidi. *D. Heins.*

194 *Labor*] Industria. De Equitum magisterio loqui clare docent sequentia. *Barth.*

196 *Deberet majora tamen*] Puto *deferret:* quartus Vatic. *auderet.* D. Heins.

Bellica nubes] Incursus Barbarorum. *Barth.*

199 *Committere Martem*] *Permittere* meliores magno numero. *D. Heins.*

200 *Gradus*] Dignitas ipsorum militaris major. Innuit militiam sub Timasio modo indicatam verbis Zosimi, quem egregium Ducem interemtum insigni virtute ultus est Stilicho, ut docet noster alibi. *Barth.*

201 *Flumine molli*] Pacato, strato. *Idem.*

Flumine molli] Rectius scripti *flamine:* sic *mollis aura* Ovid. Fast. 'A Zephyris mollior aura venit:' non *mitior.* D. Heins.

205 *Seseque pavere Confessi finem studiis fecere procellæ*] Ita hæc vulgo legebantur: nos ex prim. Vatic. et decem aliis versum, qui exciderat, addidimus, cæteraque in integrum restituimus. *Confessis* a Puteaneo est: cæteri *confessæ*, vel *confessi.* Idem.

207 *Studiis*] Favoribus, quibus in partes ante discesserant. *Barth.*

208 *Thracia Tempestas*] Thracas initio Imperii, Stilichone adjuvante rem strenue, domuit Theodosius III. Cons. *Idem.*

209 *Tempestas*] Supra dixit *nubem.* Idem.

210 *Suffragia quippe peregit*] Loco verorum suffragiorum fuit timor certi periculi, qui ex reipsa, veraque virtutis æstimatione dedit Stilichoni summam Potestatem. *Idem.*

212 *Jacuit formidine livor*] *Tacuit* Buslid. quod præstat. *D. Heins.*

213 *Per membra tremor*] *Rigor* quartus Vatic. *Idem.*

Quis tibi tunc tremor] Pro conjugiali videlicet Amore. Is vero tantus, ut, quo natura majorem non inseruit hominibus, tamen et parentum in liberos vindicat. *Barth.*

215 *Madido respectans limina vultu*] Suspicio est abhinc excidisse aliquid; non enim erat Serenæ, quam alloquitur, utique manentis; sed peregre ad Bellum, vocantibus jam classicis, euntis Stilichonis, limina respectare. An scribas *respectans Lumina?* Observans scilicet oculos. Tamen et dum osculum galeæ inserit, vultu la-

crymis pleno admonere potuit maturandæ maritum reversionis. *Barth.*

Respectans limina vultu] *Lumina* scripti : an *numina?* D. Heins.

216 *Optares reducem*] Memoria voti hoc genus Serenæ nostræ exstat in Epigrammate veteri. *Barth.*

219 *In ulnas*] Egregie amplexum redeuntis in sua conjuge describit Papinius, lib. II. Sylvar. *Idem.*

220 *Castæ tuto per dulcia noctis*] Duo *dubia:* prior Moreti *devia.* Forte *Castæque tibi.* D. Heins.

222 *Non illo nitidas*] Sordidatam dicit omni tempore, velut in luctu aut reatu, absente marito, vixisse; nulli alteri se scilicet exornantem. *Barth.*

224 *Supplice crine Verris humum*] Solenni more voventium reditum, et alioquin Deos contentius invocantium, profuso capillo limina templorum verrere. *Idem.*

225 *Tegitur neglectæ gratia formæ*] Cum Aldo et Claverio *teritur* nostri omnes, tertio Vaticano excepto. *D. Heins.*

229 *Vigili sensu*] Ingenio minime somnolento, sed perspicaci. *Barth.*

230 *Obvia*] Contraria. *Idem.*

231 *Fervor iniquus*] Sex scripti *femur:* unus Ambros. *rumor:* optimus *fulgor;* Palat. *seu fervet;* tertius Vatican. *neu sem.* latet aliquid. In Gyraldi codice notatum multa hujus poëmatii desiderari. *D. Heins.*

232 *Furto subsederit*] Clam. Sed et subsidere tale quid, ut subsessor. *Barth.*

236 *Pila*] Romanas acies. *Idem.*

XXX.

EPITHAL. PALLADII ET CELERINÆ PRÆF.

Hoc elegans Epithalamium subita exultatione compositum est a Claudiano, qui se comitem aut socium Palladii, ac militem Stilichonis profitetur. *Claver.*

Claudianus in Epithalamio *Palladii et Celerinæ;* non ut vulgo *Serenæ.* Nam Celerina Palladii Cos. fuit uxor. Tum ipse Claudianus gentilitium nomen insinuat: 'Immensamque trahit Celerini robore lucem.'

1 *Carmina per thalamum*] Periphrasis Epithalamii. *Barth.*

2 *Nec potui socero*] Quod Stilichonem hic intelligi nonnemo volunt, nos sententiæ subscriptores non habent. Summus enim Militiæ Romanæ Dux, alios sub se minores utique habuit, quorum alicui scriptum est hoc Epithalamion. *Idem.*

Socero] Stilicho socer Palladii; quia Celerinam filiam, forte adoptivam, dedit ei nuptum; sic etiam Theodosius fuit socer Stilichonis. Gens vero Palladiorum inclyta et nobilis fuit ad usque tempora Sidonii: quin etiam non procul ab urbe Biturica visitur prædium insigne, inde ut fertur denominatum. *Claver.*

4 *Emicat*] Barbarismum sunt qui Claudiano ex hoc loco impingant. Prudentiæ suæ homines inconsulti, quos fugere potuit læsa distinctio. *Barth.*

XXXI.

EPITHAL. PALLADII ET CELERINÆ.

Epithalamium] Lucensis, *Epithalamius dictus Palladio...tribuno et notario et Celerinæ*. Gyrald. *Incipit Epithalamium dictum Palladio V. C. tribuno ac notario:* cætera legi non poterant; ex utraque lectione hanc concinnavimus, quam contextus exhibet. Prim. Vatic. *Incipit Epithalamium dictum Palladio V. C. et Celerinæ:* in Oiseliano *Epulamus dictus. præfatio.* D. Heins.

Palladii] Palladiorum nomen hoc ævo nobile constat ex pluribus scriptoribus. Vide Commentationes Doctorum ad Symmachum. *Barth.*

1 *Blando quæsitum frigore*] Aura blanda aspirante et horridula, unde ad rivi strepentis spiritus aërem tali temperie moderantes Poëtici sopores et finguntur et optantur. *Idem.*

2 *Vitibus intexti*] Contexti vitibus. Nam umbracula talia de vitibus expetebantur. *Idem.*

Successerat antri] *Susceperat* Claverius ex veteri libro, cum neget in vulgata lectione sensum esse, quod et Raphelengius secutus: sex ex nostris scripti *secesserat*. Patavin. *quæsitans somnum;* ut ambiguitas vitetur, scribo: *Forte Venus blando quæsitum frigore somnos Vitibus intexti gremio successerat antri: successerat quæsitum somnos*, pro, ad quærendos somnos: *succedere antro* habes apud Virgilium quoque Eclog. v. 'Sive sub incertas Zephyris motantibus umbras, Sive antro potius succedimus:' et mox, 'Sed tu desine plura, puer, successimus antro.' *D. Heins.*

3 *Siderios artus*] Summæ pulchritudinis. *Barth.*

4 *Acclinis florum cumulo*] Gyrald. *Acclinis foribus:* Lucens. *floribus;* nil muto. *D. Heins.*

Acclinis florum cumulo] Acclinis, rei se cuipiam acclinans. *Barth.*

5 *Sudantem*] Pondere uvarum. Sudat vitis uvis, cum rumpuntur hæ, tempore et calore. *Idem.*

Vitem sudantem ventilat uvas] Τὸ *vitibus* jam præcesserat: optime igitur Claverii codex, *mites undatim ventilat uvas;* atque ita Lucensis: nisi quod *sudanti* in eo corrupte. Gyrald. *mites sudanti v. uva:* prim. Vatic. *multos sudantem; undare* ut *fluctuare*. Vid. notas lib. II. in Eutrop. 273. *Undantem segetem* dixit Sidonius Apollinaris Panegyrico Anthemii. In Oiseliano, *Pampinus et musto vitem sudantem ventilat uva*. Puto, *et musto sudantem ventilat uvam*. D. Heins.

7 *Æstus, et exutæ*] Prior Moreti *excusso*. Puto scribendum *fastidit amictum Cestus*. Cesto Veneris nihil venustius in rerum natura fuisse Poëtæ testes: nihilque Momum in eo carpere potuisse: hinc *φωνεῦσα κεστοῦ μαγώτερα* Philodemus in Epigrammatis. Hoc ergo vult, cestum pro vestitu Veneri fuisse. *Baltheum Veneris* vocat Apuleius libro II. Met. Vetus Inscriptio Eboræ: DIVO. JULIO. LIBERALITAS. JULIA. EBORA. OB. ILLIUS. MUN. ET MUNIC. LIBERALITATEM. EX DDD. QUOJUS DEDICATIONE. VENERI. GENETRICI. CÆSTUM. MATRONÆ. DONUM. TULERUNT. Statius, Theb. v. de Venere: 'Nec vultu, nec crine prior solvisse jugalem Ces-

ton, et Idalias procul ablegasse volucres Fertur.' Sic apud Lucianum dialogis Deorum, judicio Paridis, jubetur Venus cestum deponere, ne eo tanquam præstigiis judicem incantet. *D. Heins.*

Exuto translucent pectore frondes] Albissimo virides. *Barth.*

8 *Vicissim Nexa*] Ita ut unum orbem, unam catenam jaciat chorus trium. *Idem.*

9 *Gratia*] Quare Comes Veneris, enarrat Seneca. Noster etiam dormientes nexas facit, ne Gratitudo scilicet ullo tempore memoria exeat. *Idem.*

10 *Pennati pueri*] Horum ingens exercitus juxta Venerem, illius Filio Rege. *Idem.*

Quo quemque vocavit] *Vocabat* Ambros. puto *vocarat.* D. Heins.

11 *Ramisque propinquant*] *Propinquis;* et mox *pendentes* cum melioribus scriptis legendum, non *prudentes;* quod et Raphelengius vidit: prim. Vatican. et Ambros. *pendent et:* etiam Oiselianus. *Idem.*

Ramisque propinquant] Ut non longe ab Prætorio Imperatricis armamentarium Amores finxerint. *Barth.*

12 *Suspirant igne*] Sagittæ enim igne armatæ: Ignis scintillans suspirare quodammodo videtur, quia nunquam Amatores sine gemitibus. *Idem.*

13 *Pars vigiles*] *Pervigiles ludunt et per* prim. Vatic. et Ambros. *D. Heins.*

14 *Scrutantur nidos avium*] *Nidos alii* legendum; nisi mavis, *aut per virgulta vagantes* (vel *vagati*) *Scrutantur nidos avium:* vel, *aut per virgulta vagantur Scrutati nidos avium.* Mox pro *flexusque sequuntur:* quart. Vatic. *flexumque;* lege *flexumve.* Idem.

15 *Donum Veneris*] Veneri donandum.

Flexusque sequuntur Palmitis] Repunt ad palmitum curvamina. Levitatem indicat simul et petulantiam Amorum. *Barth.*

16 *Ulmos*] Quibus vites affixæ. *Barth.*

17 *Defendunt alii lucum*] *Lucos* prim. et quart. Vatic. et Ambros. Lege *luco,* et vide quæ diximus ad lib. III. in Stilich. 171. *D. Heins.*

Lucum] Nemora densis arboribus obsita. Talibus coli volebat Auctor malitiæ sub plerisque Numinum personis. *Barth.*

20 *Lascivis Faunis*] Qui finguntur obscœnis modis in Venerem semper parati. *Idem.*

22 *Fausti plausus*] Hymenæum iterantium. Nam ante ostia domorum quibus nuptiæ incelebrandæ, canebatur tibicinibus Hymen, acclamante populo, ut clarum vel ex Comœdiis. Quo illustriores sponsi, eo amplior plausus populi. Ante ostia autem Nuptialium tam sponsi quam sponsæ (si tales) ædium, omnis magistratus, omnis procerum copia, et vulgi turba aderat, mane primo. *Idem.*

23 *Auditæ per rura lyræ*] *Tubæ* opt. Ambr. *D. Heins.*

Celerina per omnes] Ad honorem sponsæ pertinet longe lateque cani Hymenæum; id quod adeo necessarium putabant, ut deficientibus humanis cantibus inanimas ipsas res ad concubitum nuptiales odas accinere dictitarent. *Barth.*

27 *Detersit pollice somnum*] Ut solent manibus oculos tergere somno excitati. *Idem.*

28 *Utque erat interjecta comas*] Sic prim. et tert. Vatic. aliique nonnulli ex melioribus. *Utque fuit intexta* quinque scripti. *Utque fuit interjecta* duo. *Utque fuit intecta* alii quatuor. *Utque erat intexta* Lucens. An legendum *Utque erat indepexa comas,* vel, *indigesta?* opt. Ambros. *Utque fuit detecta.* Rottendorph. *Utque erat intecta:* sec. Vatic. *Utque erat intertexta.* Forte pro *rejecta* aut *neglecta.* Statius, Theb. IV. ‘neglecta comam, nec dives amictu.’ Gyrald. *Utque fuit turbata comas.* Mox pro *turbata capillos,* Lucens. *intecta.* Gyrald. *merita*

vel *incompta*. Adscripsi religiose diversos codicum lectiones, ut alienis quoque conjecturis locus esset. Mihi impense placet, *Utque erat indigesta comas*. Helmæstadiensis a manu secunda, *Utque fuit impexa comas*. Pro *turbata capillos*, ne bis idem dicatur, Oiselianus *turbata papillas*. Deinde *assurgit stratis* non *exsurgit* in plerisque vetustioribus. *D. Heins.*

Interjecta comas] Coma, capillus densus aut involutus: *Interjecta*, quia alius cincinnus alteri erat interjectus, et orbes non suffixi orbibus per acus, ut solent negligentes. *Barth.*

29 *Sociumque requirit Agmen*] Prior Moreti *revocatque suorum*, sed manu recenti, ut interpolatoris figmentum esse facile appareat: admisit tamen nimia facilitate Raphelengius. In aliis plerisque scriptis aut lacuna relicta, aut manu minus vetusta suppleta erant. Certe prim. Vaticanus omnium, quos ipse inspexi, veterrimus, lacunas passim in hoc Poëmatio prodebat: septem nostri cum Claveriano *interque suorum Agmen et innumeros Hymenæum quærit Amores:* quart. Vatic. *procul ecce sonorum Agmen*. In Viennensi post lacunam priori versu relictam: *Inde per immensos Hymenæum quærit amores*. Pro *quærit* Gyrald. et Lucens. *poscit;* recte: vide quæ notamus de eo verbo l. II. in Rufin. 298. Raphelengius contra scriptos *in numeris Amoris*. Pro *interque suorum* Lucens. *Hymenæus it omne*. Lego minima mutatione et optimo sensu: *Hymenæon et omne Agmen et innumeros Hymenæon poscit Amores:* accusativus Græcus loco corrumpendo occasionem dedit. *D. Heins.*

31 *Musa genitum*] Hymenæum fere totum cum suis sibi natalibus, cultu, officioque, Epigrammate declaravit Martianus Capella.

Ducem Præfecit thalamis] Hymenæi nomen ortum ex acclamationibus faustis, quibus in conjugium convenientes omnis Antiquitas prosecuta est. *Barth.*

32 *Nullum vinxisse cubile*] *Junxisse* libri cum Barthio; sic et 'sociare cubilia,' Ovid. Stat. Epith. Stellæ: 'Ergo adjunge toros atque otia deme juventæ.' *D. Heins.*

33 *Attollere tædas*] Producendis in conjugium novis nuptis. Allevatis enim facibus producebantur, ut de duabus domibus convenirent in unam, de familiis constituendam unam novam. *Barth.*

34 *Platano*] Omnium arborum umbriferarum nobilissima. *Idem.*

35 *Inæquales*] Succedentibus semper longioribus.

Texebat] Jungebat, ut texere naves.

Avenas] Cavos omnes frutices aut herbas, quæ inflari possunt, ut cicutarum etiam vox sumitur. *Barth.*

36 *Mænaliosque modos*] Arcadios, ob Panem Arcada, qui Princeps tutorque fistularum. *Idem.*

37 *Orisque recursu*] Licet notare veterum simplicitatem in usu fistularum, quas non unas diversis foraminibus inflabant, sed ore secundum sonum tollendum aut premendum, legebant ipsas cicutas, sive tubulos, qui non alia ratione modos variabant, quam quod altero alter esset brevior. *Idem.*

38 *Dissimili tenuem*] *Dissimilem tenui* prim. Vatic. et Ambros. ut *tenuis avena* apud Virgil. Mox *flatu* pro *lapsu* opt. Ambros. et prim. Vatic. tum pro diversa lectione Oiselianus. Adeantur quæ notamus ad Nasonem, Fast. VI. 704. *D. Heins.*

41 *Dulce micant oculi*] Laudibus Serenæ Reginæ. *Barth.*

Infecerat igni] *Interserit* Lucensis; alii etiam *igne:* forte *niveis interserit ignem Solque pudorque genis*. D. Heins.

42 *Solque*] Calor diei, quem fugerat Venus.

Umbram] Inumbrantem potius genas quam tegentem. *Barth.*

43 *Silentem*] Reverentia Domini Numinis. *Idem.*

46 *Nimiumque parentis Æmule*] In-

dignatio quædam occulta in Musas, quarum cantatrix et Philosopha castitas invisa Veneri. Cur Musas non incendat Amore Cupido, caussas non invenuste narrant Luciani Dialogi. *Barth.*

47 *Tecum*] Solo, nemine conscio. *Idem.*

48 *Citharæ*] Urbanus omnis cantus, quem Lyræ etiam vocabulo indicavit supra.

Lycæi] Mons Arcadiæ quem perpetuo habitare cantui pastorali indulgens fingitur Pan. *Barth.*

49 *Atque pecus cordi*] *Jamque* duo Medd. Palat. et unus Petav. *Atque nemus* Ambros. Puto *Jamne nemus.* Mox pro *tantæ* Lucens. et Gyrald. *tantas:* prior Moreti *tacitæ:* prim. Vat. et opt. Ambros. *tandem.* D. Heins.

Pecus] Quod tali cantu mulceri solet. *Barth.*

50 *Huc ades*] Seriuscula increpatiuncula. Verum tu, inquit, ades huc nobis, et illud edissere, quod potius est, atque tui muneris. *Idem.*

51 *Quæ pompa thoro*] Lege cum Vatic. et Ambros. optimis, *cui thoro.* D. Heins.

56 *Diva, morantem*] Prim. Vatic. et Ambros. iidem, *morari.* Mox *mirabar quid* non *quod* scribo; quomodo Barthius quoque curis secundis. Virg. 'Mirabar quid mæsta Deos, Amarylli, vocares.' Propertius, l. III. Eleg. 9. 'Mirabar quidnam misissent mane Camœnæ Ante meum stantes Sole rubente torum:' quo loco scribendum *visissent;* ut et paulo post, 'Natalis nostræ signum visere puellæ:' scribendum etiam *Sole oriente.* Terentius Eunuch. Act. II. Sc. 2. 'Miror quid in Piræo abierit.' Cicero Trebatio l. VII. Ep. Famil. 12. 'Mirabar quid esset, quod tu mihi literas mittere intermisisses.' *Idem.*

57 *Quod adhuc*] Quid maneres, quid tantum tibi obvenire aut objici potuerit, ut non adesses sponte tua tali conjugio. *Barth.*

58 *Tibi mandatur*] Tuis sacris initiatur, tuo Imperio submittitur. Originem vocat successionem votivam sobolis, cujus sine legitimo conjugio nulla est æstimatio, quo nomine Hymenæum Diis omnibus cæteris præfert Catullus. *Idem.*

59 *Legum culmine*] Magistratibus gestis. *Idem.*

60 *Lætissimus urbi*] *Lectissimus* septem scripti. Vatic. et Ambros. *lectissimus orbi;* sic 'juvenes lectissima bello Pectora.' Mox bene *fluctibus* cum scriptis Raphelengius. *Qui locus* non *Quis* pri. Vatic. *D. Heins.*

61 *Rubris quæ fluctibus insula latrat*] Sonum videtur alludere fluctuum littus ferientium. *Barth.*

63 *Successit regio*] *Secessit* cum libris et Barthio. Sequenti versu *penetrarit* malim. *D. Heins.*

Rumore secundo] Fama favente. *Barth.*

64 *Benigna Temperies*] Quam Regenti Populos aut Urbes alibi præ cæteris omnibus virtutibus commendat Claudianus. *Idem.*

65 *Doctique sales*] Scripsisse aliquid Musicum hunc Palladium, patrem ejus cui Epithalamion hoc canitur, ex hoc locó arbitreris.

Grata senectus] Quæ suavitate morum maxime commendatur. *Barth.*

Et grata senectus] Duo Florentini et tert. Vatic. cum Oiseliano, *terga;* puto pro *tersa:* quatuor alii *amica.* Juvenal. Sat. IV. 'Crispi jucunda senectus.' Mox *benignæ* recte opt. Ambros. *D. Heins.*

68 *Eoum stabili*] Præfectum Prætorio Orientis fuisse indicat. Potest et *Urbi* Præfectus, novæ videlicet Romæ, indicari. Consulatum excludit τὸ *stabili.* Barth.

69 *Hic splendor juvenum*] *Juveni* cum scriptis legendum, quod ab aliis jam occupatum. Lege, *Hinc splendor juveni;* ut alibi 'hinc honor Eutropio.' *D. Heins.*

70 *Veteres Tomi*] Vide J. Cujacii Commentar. ad Novellam cxx. *Barthius.*

Veteresque Tomi] Hæc gens, licet barbara, Romanos ipsos urbanitate superavit et amore literarum. Itaque Ovidius charam sibi Tomum denunciat, quæ aliquibus *Tomis* dicitur, unde *Tomitæ:* quod minime miror; sunt enim Græcæ originis: quinimo et Flaccia a duce Romano dicta iis quasi finitima est: apud eos profecto immunis egit Poëta, et coronam publico sibi consensu impositam velut diadema gessit. *Claver.*

Mavortia matris] Lego *patris* vel *patri;* nam Moreti codex *Marti:* alii quidam *Martis.* D. Heins.

Matris nobilitas] Celerina patrem habuit Tomitanum seu Getam: ex qua regione etiam opinor Stilicho. Nobilitas vero matris est alicujus momenti. Ovid. 'Hinc fuit Evander, qui, quamquam clarus utroque, Nobilior sacræ sanguine matris erat.' *Claver.*

71 *Spoliis*] Victoriis de Getis. Victorem enim Getarum Celerem, Romanorum Procerum aliquem, in Tomitanis oris consedisse innuit. *Barth.*

72 *Celerini robore*] De materna nobilitate, qui de omni commentati ubertim sunt. *Idem.*

Celerini robore] Claverius ex veteri libro *Celeris de.* Celerina gens iis temporibus nobilissima, in qua etiam martyres nonnulli. Adi Cyprianum Epistola xxxiv. et quæ illic notat Pamelius. *D. Heins.*

74 *Cum sibi, post domitas*] Domitas ad Parthica flumina Carras Poëtice dicit fusum fugatumque exercitum Parthorum ad flumina ipsis patria. *Carrhæ* enim Parthorum totum nomen et Imperium notant, ut Rhenus nostro omnes Germaniæ populos, Danubius et Tanaïs Scytharum. Sententia igitur sit; Celerinum istum post cladem insignem Parthis illatam a militibus oblatum imperium abnuisse.

Sibi] Ipsi. Non enim sibi dederat miles, aut dare volebat, sed Celerino, de quo sermo est. *Barth.*

Domitos et Parthica fulmina claros] Nonnulli, quos inter secundus Vaticanus, *domitos Carros:* *domitas Carras* Raphelengius cum opt. Ambrosiano. Claverius ex antiquo codice, *domitas ad Parthica flumina Carras;* quod nec mihi displicet: cum post domitas Carrhas sceptra sibi miles daret ad Parthica flumina. Carrhæ cum ab aliis Imperatoribus, tum a Gordiano tertio captæ: qui in expeditione illa occubuit, a Philippo nefarie trucidatus, sepultusque in castro Circesso seu Circensi, quod inter duos fluvios situm, Euphratem videlicet et Aboram, testibus Ammiano, libro XXIII. et Procopio, lib. II. Persic. qui id castrum Cercusium appellant. Circeum est Capitolino, Evagrio Circesium, Circusium Zosimo lib. III. qui id pari prorsus modo inter duos ponit fluvios: ut appareat cur *ad Parthica flumina* dixerit Claudianus. Apposite Ammianus, lib. XXIII. de Juliano: 'Mœstus exinde digressus venit cursu propero Carras, antiquum oppidum, Crassorum et Romani exercitus ærumnis insigne: unde duæ ducentes Persidem viæ regiæ distinguuntur, læva per Adiabenam et Tigridem, dextra per Assyrios et Euphratem.' Oiselianus, *post domitos et pax thica fulmina caros.* Gyrald. tamen Lucens. et prim Vatic. *post obitus et Parthica fulmina caro* vel *claros:* scribe, *Cum sibi, post obitus et Parthica fulmina Cari, Sceptra daret miles;* ut de Caro Imperatore intelligatur, qui ad Ctesiphontem fulmine sublatus, ut quidam volunt. Confirmat unice hanc conjecturam summus Claudiani imitator Sidonius Apollinaris Narbone: 'Nam quis Persidis expeditionem, Et victricia castra præteribit Cari Principis, et perambulatum Romanis legionibus Niphaten: Tum, cum fulmine

captus. Imperator Vitam fulminibus parem peregit?' versu penultimo legendum *fulmine tactus*, vel *raptus*. D. Heins.

77 *Respuit incestum*] *Ingestum* Gruterus ad Senecam: et sic Lucens. ac prim. Vatic. *incertum* Scaliger. Delrius ad Senecam *hoc sceptrum*: perperam; Sidonius Panegyrico Aviti: 'Ut primum ingesti pondus suscepit honoris.' Plura adstruendæ huic scripturæ congessit curis secundis Barthius. Mox *tum* pro *non* scripti. *Idem*.

Ingestum] *Ingerere* rem dicitur qui invito obnitentique obtrudit, quo pacto obtrusum Imperium singulari magnanimitate et æquanimitate refutasse ait Celerinum suum. *Barth*.

78 *Purpura primum*] Dignitas minor virtute. Vicit, ait, Fortunam et Ambitionem, contemnendo utramque. *Idem*.

79 *Metuitque repulsam*] Imo *meruitque* cum libris. Statius Surrentino Pollii: 'Spemque metumque domas, indignantemque repellis Fortunam:' sic lego, non *refellis*. D. Heins.

81 *Se confessa viro*] Bene iidem scripti *concessa*. Mox *delata* bene Pulmannus cum prim. Vatic. et Ambros. pro *delecta*. Idem.

82 *Majorem contemta probat*] Paulinus Benedictus, l. I. Martin. 'majorque probatur Dum cupit esse minor; nam Laudem temnere Laus est.' *Barthius*.

83 *Plena ducum*] Magistrum Militiæ supremum fuisse indicat. Plena dicit sumsisse, quia nullum prius gradum iniverit. *Idem*.

Plena ducum] Florent. S. Marci et Buslid. *ducit*; lege *ducis*: *diem* Oiselianus. *D. Heins*.

Vectus ad altum] *In altum* quatuor libri. Lego, *evectus in altum*. *subvehere* dixit Statius Lacrymis Etrusci, ubi *subrexit* minus concinne nunc legitur: 'Præcipuos sed enim merito subvexit in actus Nondum stelligerum senior dimissus in axem Claudius.' *Idem*.

84 *Princeps militiæ*] Togatam dicit, cujus prius fuerit Princeps. Sed verius est de duobus hic sermonem esse Claudiano, Patre nimirum Celerinæ, eum de propagine materna antiquissima jam locutus sit, avoque materno: quorum ille jam sit dictus militiæ Princeps, hic vero jam dicatur Primicerius Notariorum, vel alia talis potestas constituta ad Rationes militiæ Romanæ. *Barth*.

Quo non illustrior extat Alter] *Qua* et *altera* cum libris. Pro *assignat*, *adsignat* prim. Vatic. Forte *ac signat*. D. Heins.

85 *Alter cunctorum*] Interpretatio hæc sit: Celerinus fuit ille præstantissimus stirpis auctor Celerinæ, a matre. Hujus cognomen assumsit Pater Celerinæ, utpote multis præclaris ducibus eodem vocabulo eandem successionem ornantibus. Sic genitor Celerinus dicitur Celerinæ non a sua stirpe, sed conjugis materna, quæ plena fuit scilicet magnorum virorum. Vel et *sumsit* illud ad Patrem Celerinæ ita pertinet, ut nepoti ex filia maternus avus indiderit, ad memoriam præclarorum majorum ejus nominis. Clarum ex historiis ipsisque titulis, a materno genere sumsisse illustrium avorum nomina Proceres Romanos. Nihil vero verisimilius quam, ut dixi, de Celerinæ utraque stirpe sermocinari, cujus cum matrem ob res gestas laudare non posset, nec id ab eo exspectaretur, laudat recensetque munus et dignitatem avi ejus materni. Sic clara omnia. *Barth*.

Tabulas assignat] Non dubito quin Celerinæ pater fuerit Primicerius Notariorum in Occidente, vir spectabilis, ad quem pertinuit cura Laterculi majoris, ut est in Notitia. Sub eo omnium dignitatum et administrationum notitia, tam militarium quam civilium. Scholas et numeros tractat,

quæ omnia recenset Claud. Tribunus et Notarius, ideoque hujus rei sciens si quis alius. Vide Cod. l. XII. Tit. 7. *Claver.*

86 *Regnorum numeros*] *Rectorum numerum* prim. Vatic. ut l. II. in Eutrop. 'Rectorum numerum terris pereuntibus augent.' *Rectorum numeros* Oiselianus; de Præfectis Provinciarum ait. Mox prim. Vatic. 'constringit in unum Sparsas imperii vires, cuneosque recenset.' *D. Heins.*

Numeros] Militares cohortes. Quas olim cohortes, eo ævo numeros dici cœptos scribit Sozomenus in Historia Ecclesiastica. *Barth.*

88 *Depositum*] Tabulas ita videtur appellare modo dictas, quas apud ærarium, aut Scribam publicum, deposuerit, vel et alio loco Imperatoriorum thesaurorum. *Idem.*

Depositum quæ] *Dispositos* Lucensis et Oiselianus: *dispositos quam* Gyrald. *dispositis quæ* prim. Vatic. secundus *depositam.* Scribe ex vestigiis optimorum codicum, transposita verborum serie: *Rectorum tractat numerum, constringit in unum Sparsas imperii vires, cuneosque recenset Dispositos: quæ Sarmaticis custodia ripis, &c.* Aliter Barthius, quem boni codices hoc loco defecere. *Dispositi cunei,* quomodo in veteri inscriptione Ariminensi: 'Ausoniis populis gentiles rite cohortes Disposuit, sanxit fœdera, jura dedit.' Mox *Getis* pro *Rhætis* libri. *D. Heins.*

90 *Quantum cinxere cohortes*] *Quantæ;* et mox *quanto* bene Raphel. scripti confirmant. *Idem.*

93 *Elegit Stilicho*]. Evexit ad eas dignitates. Vel certe ut nuptiarum conciliator fuerit Stilicho, non secus ac Claudiano sponsam contulit Serena; docente ipsomet in Elegia ad eam. Quæ doctissimus Claverius de adoptione, minus credibilia autumo. *Barth.*

96 *Marcentes cupio quassare coronas*] Hoc enim Hymenæi officium. *Idem.*

98 *Mihi fistula*] *Jam fistula* prim. Vat. et Ambr. *D. Heins.*

99 *Responsura choris*] Vario modulamine, quali constant chori. *Barth.*

101 *Prælisque solutæ*] Præla erant in usu vestiaria, quibus vestes subditæ coërcebantur, ut nitorem formamque servarent. *Idem.*

102 *Dionææ*] Maternæ: quam mater Dione ipsi neverat. Hoc enim opificium indicat per maternam telam, exquisitum, rarum, sepositum, ornatum talibus Nuptiis protulisse atque impendisse Venerem significans. *Idem.*

Dionææ sumit velamina telæ] *Cleonææ reddit miracula telæ* prim. Vatic. *miracula* etiam unus Ambros. alii quidam *peplisque:* Buslid. *peplumque solutæ:* Lucens. et prim. Vatic. *prætiisque:* et τὸ *solutæ* in mendo cubat. Lego *prælisque polita;* vel certe *prælisque solutis.* Ammianus, l. XXVIII. 'Solutis pressoriis vestes luce nitentes arbitra diligenter explorant.' *D. Heins.*

103 *Exstruitur currus*] *Currum* unus Ambros. ut Græcismus sit. neque aliter secundus et tertius Vaticani. *Idem.*

Juga floribus halant] Omnia Veneris armamenta floribus rosisque ornata dicit, inter ea et currum. *Barth.*

104 *Columbas*] Vectura Veneris, Columbæ. *Idem.*

105 *Quæcunque frementem*] *Frementa* cum Lucensi malo. Mox *rauci Padusæ,* non *raucæ* Palatin. *raucas volucres* olores dixit Maro, Æn. VII. noster *raucam Padusam* ob olorinum concentum. Auctor Pervigilii Veneris: 'Jam loquaces ore rauco stagna cygni perstrepunt.' *D. Heins.*

108 *Ereptis obmutuit unda querelis*] *Abruptis* magis placet; ut alibi: 'abrumpit mutas in fila querelas.' Statius, Theb. VI. 'sic fata repente Concidit, abruptisque immutuit ore querelis.' Lib. V. 'moriens vagitus in auras Excidit, et ruptis immutuit

ore querelis.' *Obmutuit unda*, ut in illo Petronii: 'Jam Phasidos unda Orbata est avibus, mutoque in litore cantum Solæ desertis adspirant frondibus auræ.' *D. Heins.*

110 *Diffugiens nudavit olor*] *Viduavit* puto. *Idem.*

111 *Truces*] Satagentes, festini, serio operi intenti. Puerilis impetus innuitur. *Barth.*

113 *Confligunt*] Ludicris pugnis, dum quisque Deæ proximus venire vult. *Idem.*

114 *Impune cadunt*] Dum impelluntur, incitatur vis volandi, et sic impune cadunt, cum alis excipiantur, et inde melius volent. *Idem.*

Lapsu meliore volantes] Ordo horum versuum in vulgatis libris turbatus erat. Deinde *lapsus meliore volatu* cum Lucensi et octo aliis. *D. Heins.*

115 *Consequitur*] Et ipse pennipotens nempe. *Barth.*

117 *Desuper invertunt calathos*] Malo *invergunt*; de quo verbo adeantur quæ notamus ad Nasonem Pont. I. 9. 54. Pro *plenis pharetris*, vide ne scribendum sit *plenis canistris*: in *canistris* enim flores legebantur. Adi Notata ad Fastos Nasonis, libro IV. 451. *D. Heins.*

119 *Ipse pepercit Seirius*] Talia de campis Ennæis in Raptu Proserpinæ. *Barth.*

121 *Balsama*] Nuptiis adsueta, more Romano. *Idem.*

123 *Niliacus cortex*] Hic nobilissimi liquoris proventus. *Idem.*

124 *Aggreditur Cytherea virum*] *Nurum* scribe cum melioribus libris; et mox *pudico* pro *cupido*. D. Heins.

Virum] Inepte. Scribe *nurum* cum Cujacianis libris. Cupidinem enim et Venerem simul extraxisse matris gremio puellam indicat.

Flentem] Metu primi vulneris, et amore virginitatis. *Barth.*

127 *Flavis crinibus Istrum*] Flava comas, ut Bissala Ausoniana, indidem et ipsa petita. *Idem.*

128 *Dextram viri dextramque puellæ*] Pronubarum officio. Sic Trebellius Pollio scribit Gallienum tenentem manus sponsi et sponsæ inter centum Poëtas illud nobilissimum Epithalamium recitasse. *Idem.*

129 *Tradit*] Mutuo junctis alternas manus. *Tradere*, absolute cedere cum omni re et jure. *Idem.*

130 *Vivite concordes*] Votum novis nuptis primo loco debitum. Unde *Concordia* Nuptiarum matrimoniorumque præses.

Nostrum munus] Concubitum. *Barth.*

132 *Labra ligent animos*] *Animas* lege; ut nuptiis Honor. 'labris animam conciliantibus;' quomodo recte illic Cl. Gronovius ex illo Græco τὴν ψυχὴν 'Αγαθῶνα φιλῶν ἐπὶ χείλεσιν ἔσχον· et illo Latino: 'Animula ægra et saucia cucurrit ad labias mihi:' quod utrumque exstat apud Gellium, XIX. 11. vide totum carmen; plura enim illic ad rem. Adde Propertium, libro I. Eleg. 13. 'Et cupere optatis animam deponere labris:' ita enim scribendum, non *verbis*, quod est in vulgatis, multo minus *membris* cum Scaligero. Petronius: 'hæsimus calentes, Et transfudimus hinc et hinc labellis Errantes animas.' Theocritus in Oaristi, ubi lusum similem Venerium describit, τὰν ψυχὰν ἐπιβάλλειν dixit. Apuleius epigrammate, ubi de Osculis similiter agit: 'Quod si animam inspires, jam dona et carmina nostra Cedent victa tuo dulciloquo calamo.' Bion epitaphio Adonidis: Τοσσοῦτόν με φίλασον ὅσον ζώει τὸ φίλαμα· Ἄχρις ἀπὸ ψυχῆς ἐς ἐμὸν στόμα κεἰς ἐμὸν ἧπαρ Πνεῦμα τεὸν ῥεύσῃ. Manilius, libro V. 'Oscula et in proprias animam transferre medullas.' Mox, ut ad Claudianum revertamur, pro *virtute paterna* Gyrald. et pri. Vatic. *proterva*. D. Heins.

134 *Sed precibus placanda*] *Pacanda* lege cum Vat. ut nupt. Hon. 'Inpacata licet sæviat unguibus.' *Idem.*

135 *Scythicas iras*] Velut et has-

patrias dicat a Danubio. *Barth.*

137 *Sic uxor sic mater eris*] Malo *eas*; sic apud Ovid. Fast. 'Sospes eas semperque parens.' Adeantur quæ notamus ad Epicedium Drusi Nasonianum, 472. et libro II. in Eutropium, 157. de formula, *sic eat*. D. Heins.

Sic mater èris] Ratio optima persuadendi assensum in virginitatis spolium. *Barth.*

139 *Dixit et aligeros*] *Aligera*. Mox *respersi* pro *dispersi* cum libris. *D. Heins.*

140 *Æthon*] Nomina a Solis equis apud Ovidium mutuata. *Barth.*

142 *Puro melle*] Non admixtis venenis, quæ cum melle armare tela cupidinum memorat Nuptiis Honorianis. *Idem.*

XXXII.

DE RAPTU PROSERP. LIB. I. PRÆFAT.

Poema hoc ἀτελὲς et mutilum ad nos pervenit, ut et alia nonnulla ex Claudiani operibus. *Raptum Proserpinæ* auctor, puto, inscripserat, non *de Raptu*; quod barbarorum commentum. Sic *Tristia*, *Fasti*, *Amores*, *Ars amatoria*, et similia, apud Ovidium, non *de Tristibus*, *de Fastis*, atque ita porro. *L. Junii Moderati Columellæ Rei Rusticæ libros*, non *de Re Rustica*, optimus ac vetustissimus codex S. Germani Parisinus inscribit. Florentino dedicatum hoc opusculum ex Præfatione libro secundo præmissa colligimus; ut omnino mihi persuadeam, hinc errorem quorundam profluxisse, qui Claudianum Florentinum fuisse suspicati sint; cum nihil tam certum sit, quam in Ægypto et quidem Alexandriæ natum: quod argumentis multis evinci a me posset, nisi alii id jam præstitissent. Quid quod Alexandrinos dicacissimos fuisse constat? qua in re tam assiduus est noster, non tantum in epigrammatis, verum etiam in versibus epicis, et ubi maxime deberet esse serius, ut jure censeri possit decori hic non valde studiosus, et ad satyram quandoque descendat. Cæterum *Raptus* hic in V. Cl. Patricii Junii codice, in utroque Oxoniensi, priore Moreti, Puteaneo, Regio, tribus Petavianis, quatuor Mediceis, Florentino S. Marci, Bononiensi, et duobus Ambrosianis, tribus Vaticanis et Palatino legebatur. In excerptis quoque Gyraldi et Livineii Vaticanis extabat: quanquam prim. Vaticano codici manu recentiore poëmatium hoc erat adscriptum; in reliquis codicibus desiderabatur. Habui præterea alium Patricii Junii codicem, alium item Petavianum, duos Vossianos, duos meos, duos Vaticanos, unum V. Cl. Thomæ Bartholini, in quibus poëmatium hoc tantum, cæteris Claudiani omissis, exhiberetur. Florentino hæc inscribunt vulgati codices, quod scripti non confirmant. *D. Heins.*

Argumentum hujus Epigrammatis est, Poëtam minutis et velut extemporalibus hactenus Poëmatis opera data, confirmatum Famæ, audens

nunc majora, et Opus egregium condere velle, unde gloriam sibi inter prima nomina consecret. Apparere autem facile hinc potest non vilis operæ opus Claudianum suscepisse, ut et propositio arguit, totam videlicet vitæ humanæ meliorem fortunam et disciplinam cantaturum pollicentis. *Barth.*

Proserpinæ raptus, trita veteribus fabula, dat operi nomen: quem Nicomachus pinxit: Plin. xxxv. 16. Praxiteles ex ære finxit: idem xxxiv. 8. sed nec hujus color et juventus, nec illius cœlum, cum divinis Claudiani versibus conferri possunt. Fabulam fuse descripsere Ovid. lib. v. Metam. Fab. 6. et Fast. lib. iv. Tull. act. 6. in C. Verrem; qui tamen ex Ennensium nemore raptam a Dite virginem contendit; nostro reclamante, qui sub Ætna id factum vult: cui favet Diodorus, vi. 2. Argumentum autem pete ex Servio ad illud Georg. i. 'Nec repetita sequi curet Proserpina matrem.' Mythologiam ex Plutarch. lib. περὶ τοῦ ἐμφαινομένου προσώπου τῷ κύκλῳ τῆς σελήνης. *Dempster.*

1 *Inventa, &c.*] Maria navibus adire Phœnicas instituisse, Mela auctor est. Et Tibullus: 'Prima ratem ventis credere docta Tyros.'

Inventa] Excogitata: *invenire* ergo et *reperire* hoc inter se distant, quod alterum studii sit, alterum fortunæ. Sic Ovid. 'Tu non inventa, reperta es.'

Profundum] Mare. *Parrhas.*

2 *Rudibus remis*] Rude est quicquid inexpertum propositæ rei est, ideoque ad eam ineptum etiam. Sic rudes remi hoc loco, et rude æquor, non adsuetum vehendis navibus. *Barth.*

Rudibus] Non elaboratis. Ad ipsos etiam homines referri potest, qui tum navigationis non satis periti erant. Sic Ovid. 'Vela dabat ventis, nec dum bene noverat illos.'

Sollicitavit] Sic terram vertere proprie *sollicitare* dicitur. Tibullus: 'Et teneram ferro sollicitavit humum.' Componitur ex *solo* et *cito*, pro moveo: *solum* vero, maris etiam nomen. Virgil. 'Subtrahiturque solum.' *Parrhas.*

Sollicitavit aquas] Sollicitari ad difficultatem pertinet, ab animatis ad inanima traductum. *Barth.*

3 *Dubiis flatibus*] Incertam ventorum fidem incessere vult, ut *dubia* omnis tempestatum vis. *Idem.*

Ausus] Quoniam rem arduam et inconcessam tentavit. Sic Horat. 'Audax...Gens humana ruit per vetitum nefas.'

Dubiis] Incertis, quod iidem semper non spirant: et qui se ventis committunt in dubio vitam habent. *Parrhas.*

Committere] Fidei velut eorum credere.

Alnum] Lucanus, lib. iii. 'et fluctibus aptior alnus.' *Barth.*

4 *Natura negat*] Uti clarum ex corporum, ut Christiani loquuntur, factura. Similiter in alia re Juvenalis: 'Si natura negat, facit indignatio versum.' Veteres vero navigiorum usum contra voluntatem Deorum et conditionem humanæ naturæ inventum aiebant. *Idem.*

5 *Tranquillis undis*] Lacum aut stagnum intelligit.

Credidit undis] Commisit vitam iis suam. Ut navigantium audaciam describant Poëtæ, credere se eos aiunt fluctibus, ventis, mari, quorum omnium tamen nullam prorsus esse fidem nemini non constet. Seneca: 'Animam levibus credidit Auris.' *Barth.*

6 *Littora securo tramite summa legens*] Vetus liber Vossianus *secreto*. Prudentius: 'Invenit expositam secreti in littoris acta.' Apuleius, Met. x. sub finem: 'electo secreto littore:' sic et apud Val. Flaccum, libro iii. 'Tum secreta trahens Phœbeum ad

litora Mopsum.' *D. Heins.*

Securo tramite] *Trames* iter est tutum per medios errores, ambiguasque vias.

Littora legens] Nautica locutio, *ἀντὶ præterire, transire.* Virgilius: 'Littoraque Epiri legimus.' *Barth.*

Littora summa] Mari et terræ confinia. *Parrh.*

7 *Longos tentare sinus*] Immensos, longinquos. Sic *μακρὰ θάλασσα* Poëtis Græcorum. *Barth.*

Sinus] Littorum flexus et oras interius recedentes, quas Græci *κόλπους* appellant. *Parrh.*

8 *Leni cœpit*] Nondum ausus vehementi, tentavit primo leni vento, quomodo vela credere posset. *Barth.*

9 *Paullatim præceps*] Audaciam, quæ perpetuo præceps est, nunc paullatim crevisse dicit de industria. *Idem.*

Præceps audacia] Quæ nihil pensi habet, et omnia temere aggreditur. *Parrhas.*

Præceps audacia crevit] Eustathius Swarthius in Analectis, et curis prioribus Barthius, legunt, *in præceps;* non sequor. Lib. I. in Rufin. 'cæco præceps audacia vultu.' Ammianus Marcellinus, l. XXX. 'Horum obstinatione libertatem temeritas, constantiam audacia præceps, eloquentiam inanis quædam imitatur fluentia loquendi.' Lib. XX. 'Defensores, ni vigilassent, exitium adfore jam sperantes, in audaciam ruere præcipitem.' Ovid. Halieut. 'Quæ laus prima canum, quibus est audacia præceps.' Ita *præceps amentia* et *discordia* Statio. *D. Heins.*

10 *Languentem*] Qui torpore nos alligat, et ignavos reddit. *Parrhas.*

Dedidicere metum] Non quidem eum didicerant, sed tamen habebant, nempe a natura. *Dediscere* rem, est eam paullatim scientia et usu amittere aut deponere. *Barth.*

11 *Jam vagus irrupit pelago*] *Exsultat* Isingrinus; eleganter; ut apud Ovid. Met. lib. I. 'Fluctibus ignotis insultavere carinæ:' et apud Silium, lib. XIV. 'Insultant pariter pelago.' Pro *irrupit* plerique tamen *irrumpit:* et *pelagus* duo Petav. cum uno Mediceo; quod præstat. Sic 'Intacti cum claustra freti ... audax irrumperet Argo,' bello Get. Et bello Gild. 'talique supernas Irrumpit clamore fores.' et 'cohors experta pontum irrumpere' Statio, VI. Theb. *D. Heins.*

Irrupit Pelago] Papinius, libro VI. 'pontum irrumpere freta Longius.' *Barth.*

Exsultat] Parrhasius leg. *Irrupit,* q. d. contra naturæ fœdus invasit et penetravit.

Cœlumque secutus] Eleganter Nauta cœlum sequi dicitur, qui ab astris pendet, ut loquitur Valerius Flaccus, *Barth.*

12 *Ægæas hyemes*] Mare Ægæum, cujus tempestates pro sævioribus Poëtis; quia Ægæum mare turbidissimum. Jungit vero Ægæum mari Ionio, quod tempestates tam atroces inibi oriri consueverint, ut misceantur ipsi illi sinus. *Idem.*

Ægæas hyemes Ioniasque domat] Statius Propemptico Crispini: 'Ceu super Ægæas hyemes abeuntis amici Vela sequar.' *D. Heins.*

XXXIII.

DE RAPTU PROSERPINÆ LIB. I.

1 *Inferni raptoris equos*] Recte sive a Claverio sive Cujacio observatum est insigne artificium horum Claudiani carminum, tantum opus concinna gravitate ordientium, quæ granditate et assurgendo in numeros Raptoris velut prodeuntis vehementiam non tam indicant solum, quam et simul exprimunt, cum stridore et horrore quodam litterarum, torvum et tetrum illum effigurantium. *Inferna* dicuntur loca speciatim illa destinata pœnis damnatorum. *Infernus*, Orcus sive Ἅδης pro ipsis pœnis inferorum.

Raptoris] Proprie de virginibus rapi, ut in libris Juris Romani, quippe quæ resistere non possunt. *Barth.*

Inferni raptoris, &c.] Mira in hoc versu gravitas, et quæ tamen instar orationis paulatim adsurgentis. Exordium mutuatus est a Silio, qui ita habet Punicorum VII. 'Ceu quondam æternæ regnator noctis ad imos Quum fugeret thalamos, Ætnæa virgine rapta, Egit nigrantem picea caligine currum.'

Adflataque] Alibi Claud. 'Adflatus vicino Sole refugit.' Apud Petron. 'Ventosa loquacitas animos juvenum pestilenti sidere adflavit.' *Claver.*

Adflataque curru] Temerata, attonita, perculsa. Nam a vi ignium supernorum, a pestilenti et vehemente quolibet spiritu, *adflari* talia denotat. Afflare fulminibus proprium fecit, quod etiam quæ procul sunt leni, et tamen valenti aura, ignis ille subtilissimus attingat.

Curru] Quo vectus Pluto erupisse inferis credebatur. *Barth.*

2 *Tænario*] Infero. Tænarus Spartiatarum promontorium, quo loco descensum ad inferos fingunt Poëtæ. et Maro: 'Tænarias etiam fauces, alta ostia Ditis.'

Caligantes] Tenebrarum enim Regnum apud inferos. *Caligo*, obtenebratio visus, aut densiores nebulæ. Merito ergo penes eum tenebræ qui est omnis lucis consumtor.

Profundæ] Inferæ. Lucanus, l. I. 'Ditisque profundi Pallida regna petunt.' *Barth.*

3 *Junonis*] Proserpinæ, quæ inferorum Juno. Silius, l. XIII. 'conjux Junonis Avernæ.' *Idem.*

Junonis] Proserpina *Juno Lucina* a Latinis dicta, ut ex duplici ratione disces a Varrone, IV. de Ling. Lat. *Stygia*, a Statio, IV. Theb. 'Stygiæque severos Junonis thalamos.' Ab eodem etiam, *Ætnæa*, lib. V. Sylv. III. 'umbrarum reges, Ætnæaque Juno.' Et *Averna* a Silio, lib. XIII. 'Conjux Junonis Avernæ.' A Marone *inferna*, VI. Æneid. 'Junoni infernæ dictus sacer.' Forte quod 'inferius terræ hemisphærium per illam a Physicis antiquis significatum.' Macrob. l. I. Saturn. c. 21. Sic et *profundus Jupiter*, pro Plutone. *Dempster.*

Audaci cantu] Quia de rebus divinis non citra temeritatem loqui humanum os censetur, aut eas omnino homo contingere. *Barth.*

Audaci promere cantu] *Prodere* Isingr. et ex nostris octo; vere: quod et Claverius expressit, et probat curis secundis Barthius. Glossæ Mss. Balthasaris Moreti, 'Prodo, decipio, manifesto, vel credita detego, vel secreta in lucem produco.' Sic vates

dicebantur deos prodere, quorum mentes aut arcana revelabant. Multus in ea locutione Lucanus. apposite, lib. v. 'nec tantum prodere vati, Quantum scire licet:' et l. x. Achoreus vates: 'Fas mihi magnorum, Cæsar, secreta Deorum Prodere:' ita vetus liber Lovaniensis; non *parentum*. Paulo ante Cæsar Achoreo: 'quodcunque vetustis Insculptum est adytis profer, noscique volentes Prode Deos:' atque ita ille sæpe, ut libro primo Arruns: 'vix fas, superi, quæcunque monetis Prodere me populis:' et mox, 'rapitur matrona per urbem, Vocibus his prodens urgentem pectora Phœbum.' Ovid. Fast. III. 'Sed poterunt ritum Picus Faunusque piandi Prodere:' ita meliores libri; vulgo *tradere*. Flavius Vopiscus Aureliano: 'Itum deinde est ad templum, inspecti libri, proditi versus:' ubi de Sibyllinis oraculis. Val. Flaccus, lib. III. 'Ille mihi quæ danda forent lustramina cæsis Prodidit, ille volens Erebum terrasque retexit:' et paulo ante, 'vos prodite, Divæ, Eumenidum noctisque globos.' Phineus apud eundem, lib. IV. 'Fata loquax mentemque Jovis, quæque abdita solus Consilia et terris subito ventura parabat, Prodideram.' Noster infra lib. III. 'Quod si quis Cereri raptorem prodere divum Audeat:' et paulo post, 'passurus prodita regna:' sed jam nimii sumus. *D. Heins.*

4 *Mens congesta*] Meditantis hoc est, ut animo plura complectatur, ac inde post eligat, idque *cogitare* dicitur. *Parrhas.*

Congesta] In se ipsam, nullis adscititiis, aut aliunde accersitis viribus; neque est insolens dictu, unam tamen, licet virium inconclusarum, animam in sese adigi, ut oblita omnium externorum vacet sibi, et ita collecta et inspirata Deo efferat in vulgus quæ concepit illa sui divina congestione. Sic contra extra se spargi anima perhibetur, quæ, suæ dignitatis oblita intrinsecæ, abit in diversa studia rerum vanitati subditarum. *Barth.*

Congesta] At codex Gryphii *concussa:* sed nostra lectio probatur Brodæo ex Platone; ac si dicat, congerie rerum confusa mentem implicitam non facile posse ordiri. At ego memini me legere puerum in Vaticano, *commota*, quod confirmat Seneca, lib. de Tranq. animi ad finem; 'non potest grande aliquid et supra cæteros loqui, nisi mota mens.' *Dempst.*

Gressus removete profani] *Profani* perhibentur cujusque rei ignari, aversi ab ea, et indigni. Hos tales arcebant rebus sacris, ut auctoritatem earum facerent majorem, et religionem jam acceptam animis augerent veneratione, non admissis, nisi qui videbantur cultu irremisso digniores. Unde Horatius: 'Odi profanum vulgus, et arceo.' *Barth.*

5 *Jam furor*] Adflatum, perculsum, inspirationem, dicit; quales adfectant, sæpe etiam adipiscuntur, Poëtæ. Furor autem Poëticus est ἐνθουσιασμὸς ille divinus quo cœlitus adflata natio scribentium carmina de potestate sua exit, et furentis animi, ut loquitur Petronius, gerit speciem. *Impetum*, quia videlicet præcipitatur velut mens, appellat Ovidius, lib. I. Fastorum: 'Est Deus in nobis, agitante calescimus illo, Impetus hic sacræ semina mentis habet.' Poëtæ autem adflatum hunc videntur ea ratione maxime probasse, quod uberem et velut divinitus indultam fingendi licentiam eo sibi adsciverint, non invito vulgo æstimationi eorum subscribente. *Idem.*

Furor] Id est, furentis animi vaticinatio. *Claver.* Sic Ovid. 'Est Deus in nobis, sunt et commercia cœli: Sedibus æthereis spiritus ille venit.'

Humanos sensus] Nihil enim horum relinqui in adflatorum pectoribus xi-

deri volebant. *Barth.*

6 *Totum spirant præcordia Phœbum*] A Phœbo incitari se et compelli ad eructanda velut carmina, et iter Poëticum ingrediendum dicunt vates. *Totum* dicit Claudianus, ad magnificentiam carminis et Operis majestatem respiciens; Spiritus enim nunc totus, nunc tota mente capi dicitur, nunc magnus, nunc major, secundum Operis præsentis effectum.

Spirant] Anhelant.

Præcordia] Pectora, quæ divinus ille spiritus subit. Alludere videtur inspiratam vatem Maronis: 'Bacchatur vates magnum si pectore posset Excussisse Deum,' &c. *Barth.*

7 *Delubra*] Fana Pagana hoc titulo præcipue signantur.

Moveri sedibus] Quo genere majestatem suis nugis faciebant impuri spiritus. Lucanus, lib. v. ubi falso simulat adflari Phæmonoë: 'nulloque horrore comarum Excussæ laurus, immotaque culmina templi.' *Barth.*

Trepidis] Emotis et evibratis.

8 *Claram dispergere culmina lucem*] Inepte hæc aliter quam de Dei luce totum templum implente intelligantur, cum ipse doceat sequentibus verbis, 'Adventum testata Dei.' Sic autem lucem insuetam comitari adventum Deorum sciscebant. *Barth.*

Dispergere culmina lucem] Libri omnes *lumina* vel *limina*. Nihil muto. Stat. Theb. I. 'radiant majore sereno Culmina.' Val. Flaccus, l. v. 'Currere per summi fulgor laquearia tecti.' Ovid. Fast. I. 'Flamma nitore suo templorum verberat aurum, Et tremulum summa spargit in æde jubar.' Male ergo vir doctissimus Johannes Meursius in libro de sacris Eleusiniis *fulmina* legendum hic censet. Si quid mutandum, *culmine* rescribam, ut ad τὸ *delubra* referatur. Aldi certe editio *lumine*. Mox *Cecropium* et *attollit* meliores libri; non *Cecropidum*, nec *extollit*: noster Epithal. Celerinæ: 'primas nec fas attollere tædas.' Statius, Theb. II. 'Multifida attollens antiqua lumina cedro.' Silius x. 'Ipse manu celsam pinum flammamque comantem Attollit ductor.' Apud Apuleium: 'Erant, qui præacutas sudes attollerent,' lib. VIII. Met. et postea: 'brachiisque humero tenus renudatis attollentes immanes gladios ac secures exsiliunt.' Seneca Hippolyto, apposite de eadem re: 'Mentem relaxa, noctibus festis facem Attolle.' *D. Heins.*

9 *Dei*] Non nominat quem, cum in genere omnes ita venire soliti fingantur. Intelligas de Apolline. *Barth.*

10 *Fremitus*] Hinnitus equorum Plutonis. Virg. Georg. 'Tuque o, cui prima frementem Fudit equum,' &c. *Parrhas.*

11 *Cecropidum*] Atheniensium. Non enim procul Eleusis ab Athenis. Eleusinia autem mysteria in honorem Cereris et Proserpinæ quotannis celebrabantur.

Sanctasque faces] Nam ad faces jactatas mysteria Eleusinia obibantur. Procurrebant autem simul, et faces coruscabant. *Barth.*

Sanctasque faces] *Faces sanctæ* ideo quod in sacrificiis Eleusinis adhiberentur, exemplo Cereris, quæ filiam quæsitura, tædas inflammavit, ex ignibus qui ex Ætna erumpunt, ut ait Tull. VI. Verr. et noster lib. III. de Raptu ad finem: 'notæque jugis illabitur Ætnæ Noctivago tædas inflammatura labori.' Hinc in iis sacris solennis erat δᾳδουχία *tædæ gestatio*: et Callias sacerdos Cereris δᾳδοῦχος *Facifer* dicitur. Plut. Aristide princip. Ita intellige Poëtas: Ovid. Epist. Phyllid. 'tædiferæ mystica sacra Deæ:' et III. Fast. 'Quos cum tædifera nunc habet ille Dea.' Juvenal. Sat. II. 'Secreta coluerunt orgia tæda.' Et Dianæ Segestanæ simulacrum dextra manu facem ferebat, ex Tull. VI. Verr. eandem autem esse Dianam et

Proserpinam, disces ex Isid. lib. VIII. cap. 11. et ex versu illo vulgato sed ingenioso: 'Terret, lustrat, agit, Proserpina, Luna, Diana, Ima, suprema, feras, sceptro, fulgore, sagitta.' *Dempster.*

Attollit Eleusis] *Eleusin* rectius codices nonnulli. de quo ad Nasonem pluribus. *D. Heins.*

12 *Angues Triptolemi stridunt*] Quos illi munerata erat Ceres. *Barth.*

13 *Attrita*] Id est, Polita seu levia.

Lapsuque sereno] Placido, Clemente. Tales enim finguntur Dracones qui Deos vehunt. Hinc factum ut pro cœlo pacato et clementi, *Serenum* absolute dictitetur. *Barth.*

14 *Roseas*] A colore et placiditate. *Rosea* vero *lux* omnis grati ruboris.

Cristas] Poëtas aiunt cristas de sua illa notissima liberalitate affinxisse draconibus, cum nullæ iis sint probatæ testimonio Jubæ Regis. *Barth.*

15 *Ternis Hecate variata figuris*] Tria enim numina hoc solo comprehenduntur, quod eleganter enarravit Prudentius, lib. 1. in Symm. 'Denique cum Luna est, sublustri splendet amictu: Cum succincta jacit calamos, Latonia virgo est: Cum subnixa sedet solio, Plutonia conjux.' Virgil. 'tria virginis ora Dianæ.' *Idem.*

Ternis Hecate variata figuris] Petavianus unus et Bonon. *ternas figuras*, eleganti Græcismo: Prudentius contra Symm. 'terque suas eadem variare figuras Creditur.' Statii illa respexit noster, Thebaïd. x. 'arcanæ moderatrix Cynthia noctis, Si te tergeminis perhibent variare figuris Numen.' *D. Heins.*

16 *Exoritur*] Subitam præsentiam indicat.

Lenisque simul] Hoc est, Clemens, favens. Alii libri habent *lætusque*, quod faciat lætos. Hinc Bacchus *Lenæus* dictus, quod mentem leniat (ut vult Donat.). Alii volunt *Lenæos* Bacchi ludos esse, qui circum torcularia, quæ ληνοὺς Græci vocant, exhibebantur. Sed et *lenis* hic intelligi Bacchus potest, quoniam placide, nec a lymphatis, ut alibi, per insaniam colebatur. *Parrhas.*

Lenisque simul procedit Iacchus] Sic multi codices; alii *lætusque*, quod Barthius amplectebatur curis secundis: sed nil necesse. Ausonius, Epist. 13. 'Sollicitat lenem comi sermone Lyæum.' Possis tamen et *levis Iacchus* pro imberbi reponere; quomodo *levis Agyeus* de Phœbo apud Horatium, libro IV. Od. VI. *D. Heins.*

Simul procedit] Cum Triptolemo nimirum Cereris ministro. Vel Cerere ipsa et Proserpina. Tribus enim his initiabantur, qui mysteria Eleusiaca capiebant. Vides *Iacchum* horum contubernio jungi, velut perpetuò affixum, et numine Divarum velut comprehensum. Et quis tot Deorum Cereri et ejus propagini amicior fingi aut gratior sociari possit Libero, præsertim ad Nuptiarum pompam ornandam, quam iste omnium festivitatum Choragus?

Lætus procedit Iacchus] Virgilius: 'Lætitiæ Bacchus dator, et bona Juno.'

Procedit] Pertinet ad pompam mediate velut euntis. *Barth.*

17 *Crinali florens hedera*] Apta crinibus.

Florens] Ornatus. Hedera autem ornamentum Bacchi. Fortassis quia hedera capiti imposita genus quoddam ebrietatis, ut et vino permixta, inducit, ut Plutarchus, libro III. Symposiacorum testatur.

Parthica velut Tigris] Hyrcanæ Tigridis pellis velamentum Baccho datum.

Velat] Non prorsus operit. nam Tigris una pellis obire totum non posset. *Barth.*

Parthica Tigris] Victa India curri-

bus triumphalibus Bacchus junxit tigres. Ovid. I. Amor. Eleg. II. Martial. lib. VIII. Epigr. 26. noster de IV. Honorii Consulatu: 'irent blandæ sub vincula tigres:' ideo hoc fictum, quod vinum ferocia quæque corda domet. Fulgent. Mytholog. II. Notum satis heroas pellibus ferarum vestiri solitos quas superassent: sic Herculi Leonis, ut et Antæo, datur tergus. Stat. XI. Theb. ursæ Acestæ. Stat. lib. I. Sil. 2. 'flavam maculoso nebrida tergo.' Sidon. carm. X. princ. Imo et Bacchæ sic indutæ: Sidon. carm. XI. 'Distincta latus maculosa nebride Thyas.' Auratos ungues ad mimesin Statii, VI. Theb. 'extremos auro mansueverat ungues.' *Dempst.*

Parthica velat Tigris] Unus Med. *Parthia:* sic *Arcadia nemora* pro *Arcadica* apud Senecam Hercule Fur. in vetusto exemplari: noster *Armenia ora* IV. Cons. Hon. *Galliæ mulieres* Salust. apud Nonium: *Pharsalia tecta* Catullo: *gens Massylia* Luc. lib. IV. et similia. Πάρθιοι ἄνδρες pari modo apud Anacreontem Od. LV. *Acrisia puella* pro Acrisionea Sulpicio Luperco in Catalectis Pithœi. *Lydius infans* et *Lydia virgo* pro *Lida* in iisdem Catalectis: *Græcia tellus* in Periegesi Prisciani. *Mausolus rex terræ Cariæ* Ciceroni apud Gellium, libro X. cap. 18. *Eurimedon Pamphylium flumen,* pro Pamphylo apud Ammianum, libro XVII. *D. Heins.*

19 *Ebria vestigia*] More ebriosorum, ut Bacchum decet. *Barth.*

Mæonius] Mæones antiquo nomine Lydi vocati sunt, ut discimus ex Herodoto: apud eos præcipuo cultu Bacchus colebatur. *Parrhas.*

Fulcit vestigia] Alii *firmat;* recte. Thyrso autem in hoc negotium utebantur Mystæ Bacchi, Principis sui æmulantes morem. Virgil. III. Æneïd. 'Trunca manum pinus regit et vestigia firmat.'

Vestigia] Pedes.

Thyrsis] Thyrsus est hasta hederis involuta. *Barth.*

Mæoniis fulcit vestigia thyrsis] *Mæonius firmat vestigia thyrsus* meliores: alii *figit*, minus bene. Virg. III. Æneïd. 'Trunca manum pinus regit et vestigia firmat.' Lucan. IV. 'Dum labat et fixo firmat vestigia thyrso.' Statius, Theb. II. 'Medica firmat vestigia virga.' 'Firmare conto vestigia' apud Sidonium Majorani Panegyrico, et Epithalamio Ruricii; 'vestigia pinnis firmare.' Alcimus Avitus, lib. I. 'Surgit et erectis firmat vestigia plantis.' Noster IV. Cons. Hon. 'Mox ubi firmasti recto vestigia gressu.' Juvenalis tamen Sat. XIV. quamquam minus ad rem, 'ancipiti figens vestigia planta.' *D. Heins.*

20 *Innumerum*] Sine numero, ultra numerum. Una enim vox est, nec bene Scaliger qui disjunxit.

Famulantur Averni vulgus] Non *famulatur*, potiores scripti et primæ edd. probe. *D. Heins.*

Vacui Averni] Ita dicuntur loca inferorum, quod omnium, ut sequitur, capacia sint, et tamen vacua, cum umbræ nihil expleant, erudita fictione Poëtarum. *Barth.*

21 *Vulgus iners*] Nullius rei capax aut efficax. Vulgus omnis confusa turba. *Averni* quæ loca sint, vide apud Philostratum Apollonii, libro II. capite 5.

Opibus avaris] Omnia ad se trahentibus. Pluto enim ideo vocatur *Dis,* quod omnia et recidant in terras, et oriantur e terris. Sic *avarum mare* dixit Horatius, quod omnia injecta sorbet. *Barth.*

22 *Orbe*] Viventium.

Styx] Horrendum numen et juramentum superis, inferorum fluvius. vide Apollodorum, lib. XX. de Diis. *Barth.*

23 *Interfusa vadis*] Novem ipsis. Virgilius: 'palus innabilis unda Alligat, et novies Styx interfusa coërcet.' *Idem.*

24 *Æquora*] Capaces ipsius amnis ripas intelligi vult.

Vorticibus anhelis] Scripti quos vidi omnes *gurgitibus*. ut apud Silium, lib. III. 'quem gurgitibus complexus anhelis Cunctantem immergit.' *D. Heins.*

Perlustrat] Circumit et perlabitur.

Anhelis] Ardentibus. *Parrhas.*

Vorticibus Phlegethon perlustrat anhelis] Ab incendio quo perpetuo uri et flagrare dicitur hic fluvius. Flammarum enim globos evolvere dicitur. *Liventem Stygem* dicit, velut venenatam. *Barth.*

25 *Sacrarum rerum*] Absconditarum a vulgo, venerandarum, et divinitati proximarum.

Pandite] Sacrum verbum. *Barth.*

26 *Vestri poli*] Sunt enim et illic sidera. Vide lib. II. vs. 283.

Lampade] Flamma, face. *Barth.*

27 *Ferox Proserpina*] Sane merito ferox, unicum pignus summi numinis, tot procis petitum, et pro virginitate nihil non ausura Proserpina. *Idem.*

28 *Dotale Chaos*] Novus usus, vetus tamen, vocis *dotis*, quæ hoc loco id denotat quod a sponso accipit sponsa, cum contra sit in usu usitatiore. Sic Tacitus de Germanis: 'dotem non uxor marito, sed uxori maritus offert.'

Chaos] Ipsa regna inferorum: nam rapta Proserpina regni parte discessit, et ut æquo jure secum dominaretur permisit. Magis proprie Christiani scriptores *Chaos* vocant quod interjectum dicitur inter loca Damnatorum et Beatorum in Evangelio. *Barth.*

29 *Anxia*] Sollicitudine animum affligens. *Idem.*

30 *Unde datæ populis fruges*] *Leges* Claverii codex, quod placet: ita leges et aristas conjunxerit; utræque enim Cereris munus; unde et *legifera* Virgilio dicta libro IV. ubi *frugifera* multi codices perperam: hinc et θεσμοφόρια ejus sacra, et θεσμοφοριάζουσαι: sed et θεσμοφόρος Ceres ipsa: utrumque etiam conjunxit Ovidius, lib. v. Met. de Cerere: 'Prima dedit fruges alimentaque mitia terris, Prima dedit leges:' et Callimachus: Μὴ μὴ ταῦτα λέγωμες, ἃ δάκρυον ἤγαγε Δηοῖ. Κάλλιον, ὡς πολίεσσιν ἑαδότα τέθμια δῶκε, Κάλλιον, ὡς καλάμην τε καὶ ἱερὰ δράγματα πρᾶτα Ἀσταχύων ἀπέκοψε. Triptolemus quoque tam leges quam fruges Atheniensibus dedisse credebatur: quam rem Porphyrius de abstinentia animalium, libro IV. et Hieronymus contra Jovianum libro primo attigerunt. *D. Heins.*

Datæ populis leges] Hoc enim beneficio Ceres junctim leges dedit hominibus. Ovidius, libro v. 'Prima dedit leges, Cereris sunt omnia munus.' *Barth.*

Et glande relicta] Malo *ut*: tres scripti *tum*. Forte *cur*. D. Heins.

Glande relicta] Veterum cibos glandes fuisse tritissimum ex Juvenal. Sat. VI. princip. Val. Flacc. Argon. I. princ. Georg. I. princ. Plin. VII. 56. princ. Sidon. carm. 9. Arnob. lib. II. 'Sit panis ex farre, aut, ut sæcula imitemur antiqua, ex cinere calido glandes:' quod inventum fuit Pelasgi regis Arcadum, qui ob id βαλανηφάγοι vocantur: apud Herodot. in oraculo Pythio. Rhodig. XVI. 3. ubi tamen nota J. C. glandis appellatione *omnes fructus* continere, ut ait *Caius. l. qui venenum.* 236. *ff. de verb. signif.* Dempst.

31 *Dodonia quercus*] Per excellentiam hæc habet instar omnium. *Barth.*

Dodonia quercus] Alludit ad morem Græcorum qui sponsam curru vehebant ad maritum comitante affini, qui *parochus* seu *chamæpus* dicitur. Pollux, lib. III. Onomast. cap. 3. eum Pausanias *paranymphum* appellat: licet de curru Plutonis nude intelligi possit, ut II. de Raptu habetur. Vide nostrum, ubi inquit: 'Pilentaque sacram præradiant ductura nurum.' *Dempst.*

32 *Dux Erebi*] Pluto. *Barth.*

Exarsit in iram] *Exivit* Vossianus al-

ter, et secundus Vaticanus; ut apud Lucan. III. 'tamen exit in iram.' Plinius, Nat. Hist. lib. VII. cap. 19. 'Exit hic animi tenor aliquando in rigorem.' Vulgata tamen lectio non est sollicitanda. Martial. Spectac. 'O quam terribiles exarsit pronus in iras.' Mox *connubii* pro *connubiis* meliores libri; quod altero elegantius. *D. Heins.*

34 *Sterilesque diu consumeret annos*] Incusatur et hoc loco Claudianus, quod sterilitatem eo in regno indignari faciat Plutonem, ubi perpetua ea sit. Ego vero Poëtas, ut sunt ambigui oris in talibus, minime tam stricte etiam apud inferos sterilia conjugia ponere scio, quin et in locis mortis nasci faciat sobolem, ut Nympha ibi Orphne pepererat sane Ascalaphum. *Barth.*

35 *Nullasque mariti*] Vetus liber habet: *nudasque maritæ:* quasi illecebræ et blanditiæ sint magis propriæ feminarum. *Claver.*

36 *Nomen*] Ipsum parentis, ut sic dicam, statum. *Barth.*

37 *Barathro*] Ipsum inferorum locum *Barathrum* dicunt, qua Græci, qua Latini Poëtæ. *Idem.*

39 *Sontibus Hydris*] Pastis sanguine scelerate profuso. *Sontes* noxios denotant. Sic nocentes vicissim pro sontibus ponuntur. *Idem.*

40 *Quatiens*] Facem instar signi bellici extulisse Tisiphonem dicit.

Infesto lumine pinum] *Infausto* Aldus cum Parrhasio et scriptis; recte. Ovidiana Hypsipyle: 'At mihi nec Juno, nec Hymen, sed tristis Erinnys Prætulit infaustas sanguinolenta faces.' Statius, Theb. III. 'Movitque infausta sinistram Juno facem.' *D. Heins.*

Pinum] Hæc infelix arbor ludibrio Poëtarum faces Furiarum instruit. Faces autem præcipua earum arma. *Barth.*

41 *Armatos*] Suo quodam modo. *Pallentia* autem omnia infera, a colore mortis. *Idem.*

42 *Pene reluctatis*] Valet idem quod reluctari ausis, aut reluctantibus, aut quæ tum reluctatæ fuissent. *Idem.*

44 *Pubes Titania*] Gigantes post victoriam Phlegræam a Jove in carceres avernales compacti. *Idem.*

46 *Ægæon*] Unus fratrum terrigenarum. Sidonius: 'Sternitur Ægæon, Briareus, Ephialta, Mimasque,' &c. *Idem.*

Arcto de corpore] Constrictus nimirum erat arctissime. Nodi innexa sunt vincula. *Vincula* autem illa erant *adamantina*. Papinius, lib. IV. 'Quid tibi monstra Erebi, Scyllas, et inane furentes Centauros, solidoque intorta adamante Gigantum Vincula, et angustam centeni Ægæonis umbram,' &c. Quem locum respexit Claudianus noster. *Idem.*

Arcto de corpore] Prim. Vatic. *pectore*. Pro *arcto pectore* multi *aucto*, hoc est *ancto*, quomodo tres quatuorve ex nostris codicibus: *arcto corpore*, quomodo *arctare* et *angustare animum* Lucanus dixit. Mox pro *vultu* minus bene alii *fletu*. Complecti et osculari genua, supplicantis indicium.

47 *Motu*] *Centimanos* Gigantas vel pueri norunt. *Motus* autem hoc loco notat celeritatem, promtitudinem. *Barth.*

48 *Vetuere*] Respicit ad formulam Tribunorum, *Veto*.

49 *Ante pedes*] Supplicantium habitum componit. Lucanus, libro VII. verbis Pompeii: 'Imperii salva si majestate liceret Volverer ante pedes.' Hoc est, supplex genibus vestris acciderem.

Fudere severam canitiem] Ultimum supplicantis ab humilitate indicium, crines evulsos projicere. *Barth.*

50 *Genibusque suas*] Vetustissimus mos supplicantium manu altera barbam, altera genua amplecti.

Supplice vultu] Major pars librorum *fletu:* siquidem ea numina flere fas est. Ovid. 'Neque enim cælestia

tingi Ora licet lacrymis.' *Barth.*

51 *Admovere manus*] Supplicantum mos genua contingere. Plin. lib. XI. cap. 45. quod multis locis Tiraquellus in Alexandrum docet. Vide Suet. Tiber. cap. 24. Claud. 44. quod quam sit antiquum ex Homero patet, Iliad. I. 407. Iliad. VI. princ. Ratio pulcherrima est apud Isidorum, lib. XI. quod 'ad genua prostrati lachrymantes uterum maternum animo reputent; nam in homine formando genua genis hærent.'

Quarum sub jure tenentur Omnia] Ipse etiam Jupiter. *Barth.*

52 *Fatorum pollice ducunt*] *Fatali* Gyrald. et mox pro *pensis* Moret. et primus Petav. cum uno Vatic. *fusis;* ut apud Virg. de Parcis: 'Talia sæcla suis dixerunt currite fusis.' *D. Heins.*

53 *Ferratis*] Ob necessitatem fatorum. Aurata autem pensa rebus lætioribus. *Barth.*

55 *Noctis*] Tenebrarum, noctis, Inferorum. Virgilius, lib. X. 'in æternam clauduntur lumina noctem.'

Noctis arbiter] Pluto. *Barth.*

57 *Finem cunctis et semina præbes*] Ex doctrina veterrimi illius Musæi, qui princeps scivit ab eodem omnia proficisci, et in idem omnia resolvi. *Idem.*

58 *Nascendique vices*] Vide Lucretium, lib. I. et III. Aristotel. lib. de Ortu et Interitu. *Idem.*

59 *Qui vitam lethumque regis*] *Seris* primus Petav. eleganter. Statii sui illa lib. VIII. respexit, 'Fata serunt animas, et eodem pollice damnant:' et mox illa, ubi Amphiaraus ad Ditem: 'o cunctis finitor maxime rerum, At mihi, qui quondam causas elementaque noram, Et sator.' Janus a Septimio apud Terentianum de metris 'catus rerum sator.' 'Hominum sator atque deorum' Jupiter Virgilio, et 'divum sator' Statio, et 'ævi sator' Silio Italico. 'Sol lucis sator' Rufo Aviceno, 'aries ovium sator' in Catalectis Pithœi. Arnobius, libro primo, de Deo: 'Ipse est enim fons rerum, sator sæculorum ac temporum.' Paulo post *certique* malim. *D. Heins.*

60 *Gignit materies*] Ὕλη illa, quam nunquam deficientem, æquævam mundo commentati sunt. *Barth.*

61 *Certis ambagibus ævi*] Mille annos definit Claudius noster lib. II. in Rufinum, secutus Virgilium. *Ambages* sunt illi abitus reditusque in idem venientes. *Idem.*

62 *Animæ mutantur in artus*] Hæc vera lectio, quam primæ editiones agnoscunt et meliores scripti. Male ex suo libro Claverius *mittuntur in ortus.* Μετεμψύχωσιν Pythagoricam respexit, Statium suum denuo imitatus, qui Theb. VII. 'pigetque Tot mutare animas, tot reddere corpora vitæ.' Pythagoras ipse apud Ovidium, Metam. XV. 'Omnia mutantur, nihil interit.' *Animas* et *artus* Maro etiam conjunxit Æneidos quarto: 'Et cum frigida mors anima seduxerit artus.' Mox ibidem: 'Quæ luctantem animam nexosque resolveret artus.' *D. Heins.*

63 *Pacis*] Amorem vocat IV. Consul. Honor. Quo amplexa se per suas partes universi istius catena conservat tenorem suum. *Barth.*

64 *Novitque colus*] *Nostra* dicere vult, quod eleganter subintelligitur. *Idem.*

65 *Civili converte tuba*] Hoc est, muta. Vir maximus in ora libri sui *convelle;* perperam. Epist. ad Olybr. 'Canescet Geticis Meroë conversa pruinis:' ubi frustra legunt *conspersa.* Si quid mutandum, *committe,* cum tribus Mediceis et codice Bartholini, corrigam. Mox pro *incestis* Vatic. Isingr. et quatuor alii *illicitas:* non sequor. *D. Heins.*

Converte] Id est, Everte.

66 *Incestis*] Impuris, sceleratis. *Barth.*

67 *Posce Jovem*] Atrocis animi personam habet Pluto, qui bello po-

tius præsentario quam misso nuncio volebat quæsitum conjugium, idque illico, priusquam quosquam de hoc ejus consilio constare posset. Jupiter autem plurimis Poëtarum locis et auspex et confector et sancitor fœderum conjugialium. *Barth.*

Posce Jovem] Mos prius uxorem petere, quam ducere. noster in epist. ad Serenam. Sidon. lib. VII. Ep. 2. 'adolescens uxorem petit, impetrat; conscribuntur tabulæ nuptiales.' Metam. I. Fabul. 9. Catull. Ep. 68. Isid. IX. 8. 'proci, nuptiarum petitores.' l. unic. C. Theod. 'si quis eam cujus tut. fuer. corrup.' Plaut. Curcul. act. V. scen. 2. fine. et Aul. sc. *Præsagibas:* unde formulam petendi spondendique disces. *Dempst.*

Vix ille pepercit] Scribendum: *vix illa: pepercit, Erubuitque preces.* Ut subitus tyranni motus ad bellum, ita et repentina ad meliora consilia admoniti reversio. Hoc velle Claudianum prorsus indicat, quod sequitur, 'Quamvis indocilis flecti.' *Barth.*

Vix ille pepercit] *Vix illa: pepercit* Barthius; probe. Paulo post *bella cupit* pro *flare* e Claverii libro est. Stat. Theb. XII. 'Hinc Notus, hinc Boreas, hinc fuscis Africus alis Bella movent.' *D. Heins.*

68 *Animusque relanguit*] *Elanguit* idem Barthius, ex illo Statii loco: 'his paulum furor elanguescere dictis Cœperat.' *Idem.*

71 *Getica*] Thrax enim ventus Boreas. *Barth.*

72 *Bella cupit*] Procellis et tempestatibus pugnant venti.

Sonoro] Maronis, 'tempestatesque sonoras.' *Barth.*

73 *Rapturus*] De vehementi turbatione etiam immobilium rerum hoc utuntur scriptores. Pertinet ea vox simul et ad celeritatem. *Idem.*

74 *Vanescit inanis Impetus*] Elegans loquendi genus, quod geminationem rei sive Pleonasmum occultum licet dicas, *inanis vanescit.* Si enim inanis, hoc est, jam evanidus, jam vanuerat quidem. *Idem.*

75 *Fractæ*] Retusæ, confractæ.

76 *Maia genitum*] Mercurium accersit Oratorem. Mercurius Rhetoricen et Oratoriam docuit homines, ejus beneficii ergo cultum Divinum adeptus, et Deorum Legationibus destinatus.

Fervida dicta] Qualia ferebat animus ira turbidus. *Barth.*

77 *Cyllenius*] Vibius Sequester: 'Cyllene, mons Arcadiæ; unde Cyllenius Mercurius.' Mons autem ille altissimus, Mercurio sacer.

Adstitit] Ad repentem adventum intellige.

Ales] Hoc censetur, ob alas additas galero et pedibus, Mercurius sæpius. *Barth.*

78 *Somniferam*] Homerus, Il. Ω. Papinius, Thebaid. I. 'Tum dextræ virgam inseruit, qua pellere dulces Aut suadere iterum somnos,' &c. *Idem.*

Tectusque galero] Mercurii petasum intellige, quo Solis et siderum ardorem defendit, dum per aëra magnum remigat. *Claver.*

79 *Rudi fultus solio, nigraque*] Picturam Plutonis spectandam velut proponit.

Nigra Majestate] Nigra enim omnia Mortis, et nigror ejus colos.

Verendus] Terribilis. *Barth.*

80 *Majestate*] Majestas enim quædam cum horrore gravitas est.

Fœdo situ] Non enim in lucem venerant eatenus umquam. *Barth.*

81 *Mœstissima nubes Asperat*] Ipsam mortem describere satagit, quæ a Plutone tamen aliud numen habebatur. Cujus officium erat thesauris Ditis mortuos adnumerare. *Idem.*

82 *Asperat*] Timendum facit, terrificat.

Riget] Velut immobilis. *Barth.*

83 *Terrorem*] *Horrorem* primus Petav. et quintus Vaticanus pro diversa lectione; ut de formæ squallore et

inclementia intelligatur. Mox *Cocytos* meliores scripti. *D. Heins.*

84 *Ore tonat*] Virgilius, l. IV. 'Ter centum tonat ore Deos.'

Silent Atria] Ut Jove loquente cœlum. *Barth.*

85 *Ingens Janitor*] Cerberus. *Idem.*

86 *Lacrymarum fonte*] Allusum Cocyti Etymon. *Idem.*

87 *Tacitis Acheron*] Alioqui a planctibus et querelis nominatus. Ut vero hi Acheron et Cocytus vere flumina sunt, sic et Styx. *Idem.*

89 *Tegeæe*] Notissima appellatio Mercurii. Statius: 'Et de Mænalia volucer Tegeaticus umbra.'

Commune profundis Et superis numen] Usibus amborum hac et illac commeans. Horatius: 'superis Deorum Gratus et imis.' *Barth.*

90 *Fas*] Pro jure fandi seu copia hic dici videtur. *Claver.*

91 *Facis commercia mundo*] Ultro citroque negotia expediundo. *Barth.*

92 *I celeres præscinde notos*] Sic Isingr. et Claverius: cæteri male *I celer et;* et sane elegantius τὸ *et* subintelligitur, quomodo frequenter Statius: ut omnino existimem, lib. VII. Theb. legendum: *I medium rapido Borean prælabere saltu;* non *Boreamque elabere:* noster infra l. III. 'Illa colorato zephyros prælapsa volatu:' lib. VIII. 'Sed quid ego hæc? I, Tartareas ulciscere sedes, Tisiphone.' Prudent. Peristeph. passione Agnetis: 'I stringe ferrum, miles:' et Apotheosi: 'I, scriba, tripictis Digere versiculis:' sic utroque loco ex optimis exemplaribus scribendum. *D. Heins.*

I celer et proscinde Notos] Statianum. Theb. I. 'Portantes præcede notos, Cyllenia proles.' *Barth.*

94 *Si nobis noxia vires*] Lege *sic nobis noxia vires.* Ita nihil deerit ad tyranni expostulatoriam orationem, qui non ideo jactat sese servire datum tyrannidi fratris, quia regno cœlesti, ut videri indignabundus vult, sit ab eo interversus: esse et in locis horridis illis et tenebrosis viriles animos, et robur in armis. *Idem.*

Sic nobis noxia vires] Hæc et sequentia scriptis debemus; quæ mendose vulgo leguntur: vidit et Barthius. *D. Heins.*

95 *Fortuna tulit*] Pro abstulit. Virgil. 'Omnia fert ætas.' Sic *robur et arma* hic prope eædem res sunt. Respexit forte ad illud Juvenal. 'spoliatis arma supersunt.'

96 *Rapta dies*] Diem comparatione inferorum Poëtæ dicunt quicquid illorum non est, quicquid sub sole est.

Jacentes] Desperabundos, animum despondentes. *Barth.*

97 *Cyclopia tela*] Arma quæ Jovi fabricabantur Cyclopes. Fulmina nimirum. *Idem.*

98 *Stringimus*] Duo veteres *spargimus.* Ovid. Fast. III. 'Ecce Deum genitor rutilas per nubila flammas Spargit.' Mox pro *vanas auras*, legendum *aures*, quod secundus Vaticanus confirmat: codex Pomponii Læti, *vano tonitru deludimus auras.* Virgilii illa cogitabat: 'an te, genitor, cum fulmina torques, Nequicquam horremus, cæcique in nubibus ignes Terrificant animos, et inania murmura miscent?' Isingrini certe codex *vanas hominum deludimus aures:* sic 'stolidas aures' Prudentius dixit Apotheosi: et Hamartigenia: 'Auditus felix stolida conservet ab aure:' ita antiquissimus Puteanorum codex; vulgo *ab arce.* Ovid. Met. lib. XI. 'nec aures Humanam stolidas patitur retinere figuram.' *D. Heins.*

Tonitru deludimus aures] Exprobratio iracundiæ aut fastus, quam dictat inconsultus fervor alia omnia de re scienti. *Barth.*

99 *Grati luminis*] Quid enim eo gratius? *Idem.*

Grati quod luminis expers] *Superis* prior Moreti: lego *superi luminis;* ut *superum* lumen lumini infero opponat. Virg. Æn. VI. 'Inclusas animas su-

perumque ad lumen ituras Lustrabat.' *D. Heins.*

100 *Tertia supremæ*] Adeo non comparabilis cum superna sorte, ut Eucherius Homilia in III. Adventus, merito inferos cloacam mundi appellaverit.

Sortis] Partis quæ sorte est translata in Plutonem. *Barth.*

Supremæ sortis] Divisionem fratrum Deorum infinitis pene locis Tiraquellus confirmat, reclamante tamen Callimacho in hymno Jovis. Ego puto consuetudinem illam manasse ex eo, quod regna ambigua sorti subjicerentur; quod de Tyrrheno et Lydo narrat Patercul. Rom. hist. lib. II. Serv. ad II. et VIII. Æneid. et successoribus Alexandri Plutarch. Eumene: hinc Sidon. lib. VI. Epigr. 6. 'Limes Gothicæ sortis:' et lib. VIII. Ep. 3. 'Promotæ limitem sortis,' id est, regni; quod in re incerta tantum valebat. *L. sed cum. ff. de judiciis. L. si quæ. ff. famil. erciscundæ.* Antiquitas ejus ritus a bello Thebano petitur. Stat. I. Theb. 'Sorte cadebat dilatus Polynicis honor:' et ipse Etheocles, l. II. 'quæ sors justa mihi.' *Dempst.*

102 *Signifer*] Zodiacum dicit, quo intelligit ipsum cœlum. *Barth.*

103 *Sed thalamis etiam prohibes*] Non *thalamos* meliores scripti et editiones nonnullæ; recte. Simili modo apud Ovidium multis locis peccatum: qua de re ad illum poëtam. Cæsar, l. II. de bell. Gall. 'Sin minus possent, agros Rhemorum popularentur, qui magno nobis usui ad bellum gerendum erant, commeatuque nostros prohiberent.' Sic veterrimus liber Lovaniensis, atque ita alibi quoque Cæsar; vulgo *commeatusque nostros sustinebant.* Mox quartus Vaticanus, *Nereïda glauco Neptunus gr. c. Amphitriten.* D. Heins.

105 *Consanguineo sinu*] Soror enim. In conjugum autem gremiis inveniunt solatia laborum Heroës.

Consanguineo] Sororio. Soror Jovis Juno. *Barth.*

106 *Latonia furta*] Unde Apollo et Diana. *Idem.*

Latonia furta] Jovis adulteria cantarunt Græci Latinique Poëtæ: ex Latona suscepit Apollinem et Dianam: ex Cerere Proserpinam: ex Themide Astræam. *Dempst.*

107 *Cererem*] Unde Proserpina.

Magnamque Themin] Hanc quoque complexus est bonus ille Jupiter.

Creandi] Generandi. Sic *Creatorem* sæpe Ennodius pro patre usurpat. *Barth.*

Tibi tanta creandi] Q. d. Tot arva genitalia tibi sunt exposita, ut ubivis queas vomerem figere. Venuste vero Seneca ridet hunc sobolis propagatorem, quærens cur post tot natos liberos sterilescat. *Claver.*

108 *Natorum turba coronat*] Sunt enim copiosi illi ornamentum unicum felicitatis paternæ. *Corona* circulus est, itaque circulo quodam natorum ambiri Jovem ait. *Barth.*

Felix natorum turba] 'Qui liberos plures habebat, prior fasces sumebat,' ex capite septimo Legis Juliæ. Gell. l. II. 15. notum est jus trium liberorum habenti multa supra alios licuisse, ex Martiale. Suet. Cæs. cap. 20. Et ἀτεκνία, primi divortii caussa ex Valer. lib. II. 1. et Gell. lib. XVII. cap. ult. et IV. 3. Halicarnass. lib. II. Ideo 'felicem natorum turbam' vocat, quod multa commoda afferret: ut post 'gaudia nostri sanguinis.' *Dempst.*

109 *Deserta aula*] Alludit illa Didus apud Maronem: 'si quis mihi parvulus aula Luderet Æneas.'

Mærens] Imperfecta enim domus sine liberis, ut alibi loquitur. Et filiam sic gaudia vocat matris. *Barth.*

110 *Implacidas*] Nunquam quiescentes. *Idem.*

111 *Non adeo toleranda quies*] Non huc usque se extendat ille noster torpor notissimus; placet vero nunc otium illud seponere.

Primordia testor] Arcanas origines,

mysteria initialia. *Barth.*

112 *Intemerata*] Nunquam pejerata, sacrosancta. Stygiam autem paludem intelligit, Deorum sacerrimum juramentum. *Idem.*

113 *Ciebo*] In prælia. *Idem.*

114 *Tartara*] Quicquid sub terra regnorum fingebatur, hoc habebat nomen.

Saturni] Qui miser eviratus a filiis et in avernalem erat carcerem, sine spe emissionis, compactus. *Barth.*

Saturni laxabo catenas] Saturnus catenatus, ob tarditatem motus sui, Fulgent. seu quod tardi sint Dii ad vindicandum; seu quod pueri in utero quibusdam vinculis detineantur. Macrob. ex Apollodoro, lib. I. Saturn. cap. 8. Saturnalibus solvebatur, Stat. lib. I. Silius, lib. VI. princip. 'Saturnus mihi compede exolutus.' *Dempst.*

Tartara, Saturni veteres laxabo catenas] Inde in omnibus fanis Romanorum, vincula statuis Saturni injecta erant, quæ festo ipsius solvebantur, in memoriam securitatis et felicitatis, quam sub illo egerunt homines. *Idem.*

115 *Obducam tenebris solem*] Non *lucem* scripti. *D. Heins.*

117 *Vix ea fatus erat*] Summam expeditionis celeritatem arguit. *Barth.*

118 *Pater*] Jupiter. *Idem.*

119 *Diversos ducens animos*] In diversa; ut in illo: 'se matutinus agebat.' Hoc est, matutino tempore. *Animos* pro adfectibus.

Diversos ducens animos] *Diverso* Claverius ex libro suo. Putem *divisos ducens animos* ut in illo Maronis: 'Atque animum nunc huc celerem nunc dividit illuc.' Adeantur curæ nostræ secundæ ad Nasonis Met. III. 380. *Fulgidus* etiam pro *Lucidus* ab eodem libro est. *D. Heins.*

Sequatur Conjugium] Non invita. *Barth.*

120 *Pro sole*] Vice Solis. *Idem.*

121 *Sententia*] Quicquid post diuturnam animi alternationem concluditur et pro rato habetur, dicitur *sententia.*

Sedit] Placuit firmiter et constanter. *Barth.*

122 *Ætnææ Cereri*] *Ennææ* Turnebus in Adversariis; quod Gyrald. codex et Oxoniensis confirmant, nisi quod aspiratio addenda: in tertio Vaticano mendose *Eunææ.* Frustra igitur Claverius Gyraldum Syntagmate XIV. de Diis gentium sic emendantem carpit; frustra pro vulgata scriptura velitatur Barthius. *Hennæa Ceres* tam ab oppido Siciliæ, quam pago Attico, cui colebatur, dicta. Callimachus in ejus Hymno: θεὰ δ' ἐπεμαίνετο χώρῳ Ὅσσον Ἐλευσῖνι, Τριόπῳ θ' ὅσον ὁκκόσον Ἕννα. Ubi Scholiastes, Ἐλευσὶν καὶ Ἕννα, δῆμοι Ἀττικῆς· nisi lapsus est. Statius, Theb. IV. 'Hennææ Cereri negat avia Dyme:' sic et illam Silius, lib. I. vocat. Lycophroni etiam Ἑνναῖα ἐρινὺς dicta. *Ennæam divam* eandem idem Silius non uno loco appellat, et *Ennæum virginem* Proserpinam. *Ennensis Ceres* apud Firmicum de errore profanarum religionum. Lucan. lib. VI. 'quæ te Detineant Hennæa dapes:' ubi male vulgo *contineant Ætnæa.* Sidonius Panegyr. Majorani: 'Enna Persephone, Minerva Hymetto:' plura alii congesserunt, quos non compilo. Cæterum *Henna* non tantum constanter veterrimi apud Ovidium, Silium, Solinum, Arnobium, alios agnoscunt addita aspiratione codices: sed nec aliter scribendum Plinii auctoritate evincitur, III. 8. Naturalis Historiæ, ubi Siciliæ civitates ordine alphabetico recenset. In antiquissimo Livii codice Mediceo, 'Emendavi Nicomachus Flavianus III. Præf. Urb. apud Hennam.' Nummus æreus vetustus apud virum rei antiquariæ perquam studiosum Franciscum Gothofredum Romæ mihi conspectus, ab una parte caput muliebre exhibebat, Cereris ut puto, hisce additis literis, M. CEST. ... MUNATIO. ab altera parte vir et fœmina currui quadrijugo in-

sistentes, quo Raptus Proserpinæ exprimebatur emblemate, addita inscriptione. MUN. HENNÆ. *Municipium Hennæ.* Columella lib. x. ‘Cum Cereris proles vestris intenta choreis Æquoris Hennæi vernantia lilia carpsit.’ Ita veterrimus codex S. Germani, non *Ætnæi.* Statius Sylvarum quinto Epicedio Patris: ‘At vos umbrarum reges Hennæaque Juno:’ sic scribendum: idem Achilleïdos secundo: ‘qualis Siculæ sub rupibus Ætnæ Naidas Hennæas inter Diana feroxque Pallas et Elysii lucebat sponsa tyranni:’ quomodo necessaria correctione emendamus, ne *Ætnæ* et *Ætnæas* superflua et incondita repetitione aures delicatas offendant. Auctor Pervigilii Veneris: ‘Hybla florum rumpe vestes, quantus Hennæ campus est.’ In veterrimo quoque Minucii Felicis codice Regio, qui Lutetiæ exstat, *Hennæis ignibus*, et *ignes Hennæ* scribitur, pro *Ætnæis* et *Ætnæ.* Apud Julium Firmicum libro contra gentes bene passim cum aspiratione vox ea occurrit in vulgatis exemplaribus, etiam apud Arnobium, libro v. bis terve in exemplari Regio jam laudato. Infra quoque eam vocem in hoc Poëmate semel iterumque restituemus. *D. Heins.*

Ætnææ Cereri] Alii leg. *Ennææ.* Sed Ætnæam tamen etiam Cererem quid rationis vetat admittere, consentientibus tot libris, cum tota præcipue Sicilia ei idolo fuerit addictissima? Unde ipsam Proserpinam Siculam vocat Juvenalis, Sat. XIII. ‘Sicula torvus cum conjuge Pluto.’ Quid quod raptus ipse Proserpinæ contigit apud Ætnam, teste Hygino, cap. 146. *Barth.*

Hennatæ Cereri] Alii leg. *Ætnææ Cereri.* Ætnæa ab Ætna, vulgaris lectio, faventibus Silio, lib. VII. Stat. IV. Theb. 125. At *Enneam* recepere docti ex VI. Verr. Arnob. lib. v. ab Enna Siciliæ oppido, juxta quod rapta fuit Proserpina. Silius, lib. I. ‘Ennææ numina Divæ:’ et lib. XIII. ‘cæditur Ennææ casta cervice juvenca.’ Senec. Herc. Fur. scen. II. act. 3. *Dempst.*

123 *Lucina*] Diana: vis pariendi hoc idolo intelligitur. *Barth.*

124 *Viscera*] Materna. *Idem.*

125 *Altior exstat Matribus*] Superat eas veneratione. *Idem.*

126 *Proserpina*] Talis, tantaque, qualis hoc nomen habet. De Etymo Proserpinæ, quod fruges videlicet terra proserpant, vide Fulgentium. *Idem.*

127 *Vitulam, &c.*] Hæc videtur satis humilis comparatio, sed oppido quam venusta; neque sine Ovidii exemplo. *Claver.*

128 *Torva parens*] Cavet *vaccam* aut *bovem fœminam* nominare, ne humili aliqua voce carminis virtutem contaminet. *Barth.*

129 *Lunatæ curvavit germina frontis*] Nondum integra cornua fronte produxit. *Idem.*

130 *Plenis annis*] Virgilius: ‘Jam matura viro, jam plenis nubilis annis.’ Alibi noster *tumentem virginitatem* dicit, a fructibus arborum maturis. *Plenum* alioquin quod justi est ponderis aut vigoris. *Idem.*

Jam vicina toro plenis adoleverat annis Virginitas] Sic Virgil. VII. Æneid. de Lavinia: ‘Jam matura viro, jam plenis nubilis annis.’ Puellas hasce nubiles ac viripotentes Græci βαθυζώνους appellant. Pind. Olymp. Od. III. σὺν βαθυζώνου διδύμοις παισὶ Λήδας. Cujus vocis illa ratio est, quod ante primum concubitum zonæ virginalis solutio fieret. *Magius.*

131 *Pronuba flamma*] Nuptias inferens; jam inquit virum desiderare cœperat. *Barth.*

132 *Mixta tremit formidine votum*] Votum virgineum sunt nuptiæ, quas formidant timore amittendi floris; quæ mira brevitate extulit juncta. *Idem.*

Tremit votum] Pro nuptiis. Metam.

lib. XII. Fab. 4. lib. VII. Fab. 1. 'stant mecum vota sororis.' *Dempst.*

133 *Procis*] Procorum copia gloria puellarum. Revera autem non paucos habuit Proserpina. *Barth.*

135 *Rhodopen*] Thraciæ mons, quæ tota olim regio ob Barbaram immanitatem gentium sacra Marti. *Idem.*

137 *Despexit utrumque*] *Utramque* primus Petav. et Delrii liber; recte: de Junone enim et Latona sermo. *D. Heins.*

139 *Siculis*] De Sicilia lege Pontanum in III. Æneid. Ovid. IV. Fast. Flor. II. 2. Diodor. lib. V. cap. ult. fin. *Dempst.*

140 *Ingenio confisa loci*] *Ingenium* est promtitudo et aptitudo ad aliquid amplectendum, discendum, tenendum. Minutius Felix Octavio: 'Apparet ingenium non dari facultatibus, nec studio parari, sed cum ipsa mentis formatione generari.' Ubi simpliciter ingenium felicitatem ejus designat.

Trinacria] Triquetram hinc appellat Lucretius. Scholiastes Apollonii, lib. IV. ἡ Σικελία ἐκαλεῖτο Τρινακρία τὸ πρότερον διὰ τὸ τρεῖς ἄκρας ἔχειν. *Barthius.*

Æthera deseruit] Versus duos superfluos expunximus, nam vulgati codices conjungunt huic istos: *Commendat Siculis furtim sua pignora terris. Infidis natam laribus commisit alendam:* quorum modo hunc, modo illum codices præstantioris notæ omittunt. Mihi uterque visus est delendus, ne iter idem dicat importuna repetitione. Si quis priorem malit tueri, non repugno; et tum *gaudia* pro *pignora* rectius legas cum Moreti libro; ut postea, 'gaudia nostri Sanguinis, et charos uteri commendo labores.' In scriptis quibusdam magnus hiatus est usque ad vs. 216. ut pateat hæc inquinata admodum esse: pari modo hæc curis secundis castigasse Barthium postea vidi. *D. Heins.*

141 *Italiæ pars una fuit*] Ita creditum, antiquitus continentem Italiæ fuisse Siciliam, sed interrumpentem pontum fecisse insulam, freto immisso. *Barth.*

144 *Parvoque cogn. &c.*] Eleganter, nam et Jurisconsultus quasi continentem Italiæ facit Siciliam. *Clav.*

145 *Nunc illam*] Optimi libri: *Nunc illam socia raptam tellure trisulca Opponit Natura mari.* Quæ lectio omnino vera est. Nunc illam ereptam alterius societati sive conjunctioni opponit triangulam mari natura. Hoc est, insulam fecit tribus capitibus in mare eminentem; nihil facilius et certius. Jam ait propriam tellurem factam a natura, sicque mari oppositam. *Barth.*

Nunc illam socia raptam] Vulgo *ruptam;* quod ferri non potest, quia *rupit* præcessit. Puto etiam *trisulco mari* legendum, ut Tyrrhenum, Libycum et Ionium intelligat. *Respuit* etiam et *prætentis rupibus* bene mox scripti. Vulgo *respicit* et *protentis;* unde Claverius *despicit* Bello Gild. 'Tarpeias si necdum respuis arces.' IV. Cons. Hon. 'Torquati respue mores.' Aliter hæc curis secundis Barthius. *D. Heins.*

146 *Caput*] Promontorium. *Barth.*

147 *Iras*] Fluctus pelagi. Sic *rabiem* mox vocat. Periculosum autem fretum quam maxime circa Siciliam. *Idem.*

152 *Ætna*] Deflectit ad memorabilissimum omnium, quibus natura insulam illam insignivit, Ætnam nimirum, sane miraculum naturæ. Non tamen sola Ætna talis, sed et Vesuvius Italiæ, et alii montes aliarum Provinciarum. *Idem.*

Numquam tacitura] Hoc est, semper laudatura. *Idem.*

153 *Enceladi bustum*] Hunc immanem Gigantem Jupiter injecta Ætna domuisse dicebatur, qui sub ea adhuc exspiret flammas et saxosa illa incendia. *Idem.*

Membra revinctus] Lucan. *cincti*

membra gigantes. scripti meliores tamen *terga.* D. Heins.

154 *Flagranti pectore sulphur*] Variant libri: sed nihil muta. Val. Flaccus, de Typhoeo: 'sacras removentem pectore flammas.' Severus in Ætna: 'Gurgite Trinacrio morientem Jupiter Ætna Obruit Enceladum: vasti qui pondere montis Æstuat, et patulis exspirat faucibus ignes.' *Idem.*

155 *Et quoties detrectat*] Isingrin. *dejectat.* Puto *rejectat;* non enim *dejectat:* sequentia probant, 'In dextrum lævumque latus.' Seneca Thyeste: 'num rejecto Latus explicuit monte Typhoeus?' *Idem.*

Quoties detrectat onus] Hinc egeri illa saxa et flammas eas fingebant: unde Ovid. 'Nititur ille quidem, tentatque resurgere sæpe.' *Barth.*

161 *Indigenas nimbos*] Eo loco natos. *Idem.*

162 *Motibus astra lacessit*] Puteanens *molibus;* recte: de saxis enim agit, quæ ex Ætna prosiliunt. Severus in Ætna: 'Pellitur exustæ glomeratus nimbus arenæ; Flagrantes properant moles.' Paria habes et apud Virgilium, Æneides tertio: cujus imitatione plenus hic locus. *D. Heins.*

165 *Scit servare*] Servat. *Barth.*

Servare fidem] Fides nil aliud hic significat, quam fœdus elementorum.

Pariterque favillis] Cum favillis. *Barth.*

167 *Fumo fideli*] Non noxio nivibus. *Idem.*

168 *Lambit*] Molliter attingit.

Contiguas] Vicinas. *Barth.*

169 *Quæ scopulos tormenta rotant*] Sic præstantiores libri, et mox *glomerant* et *ruit.* Severus: 'Nunc quoniam in promptu est operis natura solique; Unde ipsi venti, quæ res incendia pascit, Cur subito cohibent vires, quæ causa silendi, Subsequar:' quomodo illa castiganda sunt ex veteri codice. *D. Heins.*

170 *Vulcanius ignis*] Putean. et unus Petav. *amnis;* optime: qua voce etiam usus Severus in Ætna; 'Donec confluvio revolutis æstibus amnis Exilit, atque furens tota vomit igneus Ætna:' hinc *undans Ætna* Virgilio et Lucano. *Redundans* nostro in Idyllio de piis fratribus. Senec. Hippolyto: 'qualis Ætnæo vapor Exundat antro.' Ποταμὸς πυρὸς pari modo apud Æschylum alicubi occurrit in Prometheo: 'flammarum fluenta' Apuleio de Mundo; et 'flammarum flumina,' de Ætna, quæ ex Græco feliciter transtulit: 'undam ignis' auctor Ætnæ. Lucanus, libro VI. 'cum tota cavernas Egerit, et torrens in campos defluit Ætnæ.' Valde luxuriant hic Poëtæ Græci. Pindarus Pyth. A. Τᾶς ἐρεύγονται μὲν ἀπλάτου πυρὸς ἁγνόταται ἐκ μυχῶν παγαί· ποταμοὶ δ' ἁμέραισι μὲν προχέοντι ῥόον καπνοῦ αἴθωνα; quæ Macrobius et notavit Saturn. v, cap. 17. 'Virgilius quidem Græcos fontes imitatus, ignes eructari, et fluere amnes fumi, et flammarum fulva et tortuosa volumina in plagas maris ferri, quasi quosdam igneos amnes dixit.' Vetus Poëta apud Longinum περὶ ὕψους de flamma agens πλευρώνην χείμαρρον, quasi torrentem, appellat. Apud Alcimum Avitum, libro III. non longe ab initio locus est, ubi Sodomam conflagrantem describit, plenus audacissimis translationibus: sed liber non est ad manum. 'Ignes irriguos' habes apud Severum in Ætna, et 'exundantem flammam,' et 'undam ignis.' 'Flammarum torrentem' Silius Italicus, libro XIV. ubi de Ætna agit. Virgilius de Caco flammam vomente, 'qua plurimus undam Fumus agit.' Gratius de Vulcano: 'ruptoque e pectore montis Venit ovans austris, et multo flumine flammæ:' ubi *ovans auris* fortassis legendum, ut 'fulminis aura' apud Poëtas; et 'venti fulminis' apud Maronem. Val. Flaccus lib. VII. 'Taurus et immani

proflavit turbine flammas, Arduus atque atro volvens incendia fluctu.' *D. Heins.*

Vulcanius ignis] Vulcanus ignis inventor. *Vulcanius* autem hic *ignis*, quia officina ejus apud Ætnam fabrilia facientis fingebatur. Aliud specus ignivomum in Sicilia, Vulcano sacrum, ejusque miram et religionem et efficaciam lege apud Gratium Cynegetico, qui locus sane mirifice pulchre ibi descriptus est. *Barth.*

171 *Objicibus opertis*] Male *apertis* Claverius: noster II. in Eutrop. 'terræ Bacchatus per operta tremor.' Statius, Theb. VIII. 'dum per cava viscera terræ Vado diu pendens et in aëre volvor operto:' quæ vera lectio. Unde et alter locus ejusdem Statii castigandus Silvarum quarto, Domitiani Epulo: 'Tanta patet moles, effusæque impetus aulæ, Liberior campis, multumque amplexus operti Ætheros, et tantum domino minor:' certe *operti Ætheros* manifeste exhibet vetus editio Parmensis. Severus: 'Flumina quin etiam latis currentia rivis Aut occulta fluunt tectis adoperta cavernis.' *D. Heins.*

179 *Turrigeramque petit Cybelen*] Cur turrigera fingatur nemo melius enarret Lucretio, cujus hæc sunt verba, de libro II. 'Hanc veteres Graium docti cecinere Poëtæ Sedibus in curru bijugis agitare leones. Aëris in spatio magnam pendere docentes,' &c. *Barth.*

Sinuosa draconum] *Squamosa* Vatic. *D. Heins.*

182 *Frontem crista tegit*] Virgilius Culice de Serpente alio: 'cui crista superne Edita purpureo lucens maculatur amictu.' *Barth.*

184 *Spiris*] *Spiræ* sunt flexus serpentum, draconum, aut his similes aliorum, quam vocem Latinam fecerunt optimi auctores. *Idem.*

186 *Flavescit aristis Orbita*] Fruges undique succrescere et sequi iter Cereris ait. *Idem.*

187 *Condunt vestigia culmi*] Sic Isingrini codex, et Claverii editio. Vulgo *scindunt vestigia fruges.* Alii libri *condunt vestigia messes.* D. Heins.

188 *Vestit iter*] Usurpat *vestire* Prudent. lib. II. in Symmachum: 'Densius et gravidis se vestiet æquor aristis.' Isid. lib. VIII. cap. 81. in Vesta. Noster de bello Getico: 'Dulci vestit qua littus oliva,' &c. *Dempster.*

189 *Decrescit*] Donec plane abscondatur. *Barth.*

191 *Rore*] Lacrymis sponte fluentibus, præsagio venturi luctus. Lib. III. ipsa Ceres queritur Cybelæ: 'quoties flaventia serta comarum Sponte cadunt, quoties exsudat ab ubere sanguis,' &c. *Idem.*

192 *Salve gratiss.*] Thetis apud Statium: 'Chara mihi tellus, magnæ cui pignora curæ, Depositumque ingens timido commisimus astu, Sis felix taceasque precor.' *Claver.*

195 *Nullos patiere ligones*] Ergo jam certa erat dandi mortalibus frumenti; nisi si per oblivionem dicas *Poëtæ* hoc excidisse, velut jam usu sationis noto mortalibus, quæ tamen post, jam amissa et quæsita longe lateque Proserpina, demum data per Triptolemum. *Barth.*

196 *Versabere vomeris*] Poëtica arationis descriptio. *Idem.*

Versabere vomeris ictu] *Vexabere* prior Petav. ut sæpe noster: dictum alibi. *D. Heins.*

197 *Sponte*] Solo cultu divino placata tellus primis cultoribus fruges dedisse fingebatur.

Cessante juvenco] Hic errorem videas Poëtæ subesse: quomodo enim cessationem a re promittat, quæ eatenus non sit nota aut facta? *Barth.*

199 *Sic ait*] Simul ut hoc dixit. Celeritatem vecturæ intelligit. Deorum enim voluntatem solam omnia sequuntur.

Idam] Montem Phrygiæ. Unde Idæa olim illa regio. *Barth.*

200 *Hic ædes augusta Deæ*] Ita Aldus et scripti meliores: alii *sedes angusta;* quod perperam arripuit vir doctus. Ovid. 'augusta vocantur Templa sacerdotum rite dicata manu.' Idem alibi: 'Quis locus est templis augustior?' *D. Heins.*

Augusta] Cultu, non spatio; non ornamentis, sed religione. *Barth.*

201 *Quam pinus obumbrat*] *Opacat* cum melioribus scriptis legendum jam vidit Gronovius noster. Habes id verbum apud Virgilium, Val. Flaccum, et alios. Silius, l. XIII. 'Cingit acuta comas et opacat tempora pinus.' Paulo post *coniferis modulatur carmina ramis* cum prima editione et quibusdam membranis scribimus: *coniferi modulantur rami* contra libros Raphelengius. *D. Heins.*

Pinus] Sacra Deum matri. Vide doctissimi Turnebi Adversariorum, lib. XI. 22. *Barth.*

Pinus opacat] Alii leg. *obumbrat.* Cybeli matri Deum altissima arbor Pinus ex II. Georg. sacra, quia Atys in eam mutatus, Metam. X. Fab. 2. Stat. lib. II. Senec. Troad. Choro. 1. templum ejus in Luco Pineo. Æn. IX. 'Pinea sylva mihi multos dilecta per annos.' Cybele Jovem alloquitur, et mystæ pineam hastam vibrant, ut bacchantes thyrsum. Noster lib. I. in Eutrop. 'Cymbala ferre licet, pectusque illidere pinu.' *Dempst.*

202 *Nulla agitante procella*] Dearum enim sedibus ventos et tempestates excludunt Poëtæ.

Lucos] Pleraque Idola veterum in lucis culta observamus alibi. *Barth.*

203 *Coniferi rami*] De sola pinu puto sermonem esse, qua constiterit totus iste lucus.

Carmina] Quæ in arborum ventis inspiratorum susurris agnoscunt Poëtæ. *Barth.*

204 *Thyasi*] Chori matris Deum. notissima omnia. *Idem.*

205 *Gemunt*] Obscuro et gravi sono. *Idem.*

206 *Gargara*] Vide Macrobium Saturnalium l. v. c. 20. Idæ est vertex fertilitate nobilis. *Idem.*

207 *Mugitum*] Qualis boatus taurorum. *Idem.*

208 *Corybas*] Corybas Jasonis et Cybeles filius τοῦ πατρὸς εἰς θεοὺς μεταστάντος, in Asiam sacra Deum matris princeps intulit. Hinc perpetua successione Corybantes dicti ejus Divæ sacerdotes furibundi. Erat enim eorum officii simulato repentino furore in orbem currere et ferro sonora arma pulsare. *Idem.*

209 *Buxus*] Has inflabant his sacris operantes.

Æra sonant] Illisi enses. Sono æris inesse voces Dæmonum opinabantur nonnulli δοκησισόφοι veteres. *Barth.*

Blandasque leones] Non *blandique,* codices. *D. Heins.*

211 *Intendit ad oscula turres*] Libri quidam *extendit;* ut infra: 'Extendunt socios ad pocula plena cerastas.' *Idem.*

212 *Arce*] Cœlo. *Barth.*

213 *Mentis penetralia nudat*] Tres nostri *monstrat:* duo Pulmanni, *pandit;* quomodo supra: 'Vos mihi sacrarum penetralia pandite rerum.' De *nudandi* verbo tamen hac significatione videatur eruditissimus Gronovius Notis ad Livium libro XLIV. c. 38. *D. Heins.*

Nudat] Id est, indicat. *Clav.*

217 *Sic cecinit Themis*] Olim oraculum penes Themidem, lib. I. Metam. Fab. 7. Interp. Juvenal. ad Sat. I. Lucan. l. v. vs. 81. Sidon. Carm. v. 'Si denique verum Phœbe, Themis Dodona canis.' Et Carm. IX. 'responsa aut Themidis priora Delphis.' *Dempst.*

Cecinit] Vaticinata est. De Themidos vetustissimo oraculo notatum jam et aliis. *Barth.*

218 *Rem peragit tempus*] Si tempus *perageret rem,* quo pacto non sine

pudore hortaretur ad effectum ejus in opportunitate alius alium? Omnino ita scribendum et hoc loco: *Rem peragi tempus.* Sic apud Maronem, lib. v. Æneidos: 'nunc tempus agi res.' *Idem.*

Rem peragit tempus] Aldus et Moreti codex *peragi*, ut Barthius conjecerat. Bello Gild. 'promissa minasque Tempus agi.' Virg. Æn. v. 'nunc tempus agi res.' Statius, Theb. v. 'dum tempus agi rem:' ut quidem illis locis videtur corrigendum. *D. Heins.*

219 *Illudere campis*] Ludere in campis, eleganter. *Barth.*

220 *Crastina puniceos*] Toto versu crastinum edixit.

222 *Cur ultima regna quiescunt*] Ex Ovidii verbis, ubi Venus Cupidinem affatur, Metamorph. v. 'Tartara quid cessant? cur non matrisque, tuumque Imperium profers?' *Barth.*

223 *Nullumque*] Neminem non mortalium subjacere regno Veneris arbitrabantur veteres. *Idem.*

224 *Pectus inaccessum*] Imo *inaccensum* cum melioribus: male vulgatum tuetur Claverius. Apud Silium bene etiam lib. I. veteres libri, 'inaccensi flagrant altaribus ignes.' *D. Heins.*

225 *Ditisque severi*] Et hunc enim domuit amor. *Barth.*

226 *Mollescunt*] Franguntur in delicias et res Amoris. Glossæ, *mollis* μαλακὸς, ἁπαλός. Hinc *mollescere* effœminari. Et *molles*, qui deliciis insepulti. *Idem.*

227 *Jussuque parentis*] Non aliter Venerem comitaturæ virgines. Et has latebat tamen machinatio. Minervam autem et Dianam comites Proserpinæ dant et Valerius Flaccus, lib. v. et Papinius II. Achill. *Idem.*

228 *Pallas et inflexo, &c.*] Scaliger carpit Poëtam, quod Virgines det Veneri comites: nescius id ingenio summo factum, 'ne Veneris dolos perresciscerent rapiendo:' quod si culpatur in nostro, fallit et alii, inter quos est Flaccus Argon. l. v. 'Aiunt Sicula sub rupe choros, hinc gressibus hærens Pallados, hinc caræ Proserpina juncta Dianæ; Altior, ac nulla cernitur certante, priusquam Palluit.' Diod. l. VI. 2. ne tantum id exstitisse putes Poëtas. *Dempst.*

Mænala] Mons Arcadiæ. Dianæ sacer. *Barth.*

229 *Divinæ semita gressu Claruit*] Non ipsas Divas meas comparavit truci astro, sed semitam earum, per quam cœlo se deportant. Sic *Lacteum tramitem Deorum* in cœlum iter facit Ovidius Metamorphosi prima. *Idem.*

230 *Claruit*] Malo *Canduit* cum Isingrini codice. Mox *augurium* tanquam ex scriptis alii jam legendum viderunt. *D. Heins.*

231 *Præceps sanguineo*] Omnes fere libri *præpes*; et *dilabitur* Moreti codex; recte: non enim delabitur cometa, sed scintillans dilabi ac dispergi videtur: de stellis, quæ delabi quandoque videntur, alia res est; ut jam tutus sit a censura viri magni Claudianus. *Idem.*

Dilabitur] Poëtice id quidem, sed pulchre, mea sententia: ita enim sublimi aëris regioni adfixus est cometa, ut jam jam lapsurus videatur. *Claver.*

235 *Quæ tecta virebunt*] Ita multi ex nostris; nec dubito, quin vere: vulgo *nitebant*: alii *manebant* vel *micabant*, vel *latebant*: sic *florere* infra lib. III. 'florebat tranquilla domus:' quod ex illo Statii hausit: 'Florebant hilares inconcussique Penates.' Ovidius Athenas vocat, lib. II. Met. 'Ingeniis opibusque et festa pace virentes.' Apud nostrum libro II. in Rufinum, 167. 'vireant oppida,' ut libri veteres illic agnoscunt. *D. Heins.*

236 *Cyclopum firmata manu*] Deorum Dearumque ædes ferro plerumque factæ finguntur.

Cyclopum firmata manu] Prim. Vatican. *fabricata*: ut apud Virgil. Æn.

fix. 'mœnia Trojæ Neptuni fabricata manu?' et nostrum infra l. II. 'Cur non torsisti manibus fabricata Cyclopum In nos tela, pater?' Quatuor scripti *formata:* ut VI. Cons. Hon. 'quæ terra metallo Nascentes informat equos?' Virgilius, Æn. VIII. 'His informatum manibus jam parte polita Fulmen erat:' mox, 'Ingentem clypeum informant:' et apud Statium: 'Siculis an conformata caminis Effigies:' de quo verbo plura l. III. Puteanii codices *fundata.* D. Heins.

Stant] Horrent, permanent. *Barth.*

236 *Sudore Pyracmon*] Famuli Vulcani: *Brontes* a tonitru: *Steropes* a fulgetra: *Pyracmon* ab incendio: Serv. ad finem VIII. Æneid. *Dempst.*

239 *Nec Steropes construxit opus*] Vossianus *committit* pro *commisit;* quod elegans verbum. Prudentius Psychom. 'Induerat thoraca humeris, squamosaque ferri Texta per intortos commiserat undique nervos.' Mox *flumine tanto* pro *flumine* cum scriptis legendum; quicquid alii obstant. Virgilius Æn. VIII. ubi antrum Cyclopum describitur: 'fluit æs rivis aurique metallum, Vulnificusque chalybs vasta fornace liquescit.' Lib. III. in Stilich. 'Argenti potuere lacus et flumina mitti.' Silius, l. XII. 'summa liquefacta est cuspis in hasta, Et fluxit ceu correptus fornacibus ensis.' Rutilius Itinerario: 'Non Biturix largo potior strictura camino, Nec quæ Sardoo cespite massa fluit.' Vide notas l. II. in Stilich. 177. *Lassa* etiam *fornace*, non *cervice*, cum Isingr. et Claverii libris legendum. Virgil. Æn. VIII. 'stridentque cavernis Strictura Chalybum, et fornacibus ignis anhelat.' Cæterum quod præcessit paulo ante, 'spiravere notis animæ,' pro ventis capiendum. Ita et Vulcanus de follibus apud Maronem: 'Quicquid in arte mea possum promittere curæ, Quantum ignes animæque valent:' hinc *exanimare folles*, pro ventum ex follibus exprimere apud Severum in Ætna. *D. Heins.*

240 *Notis*] Ingentibus follium flatibus, quos possis ipsis Notis æquiparare. *Barth.*

Notis] Indiciis. ut Celsus: salutis et morbi notæ. *Claver.*

Animæ] Flamina ventorum. *Animas,* pro ventis capi, ubertim notatum doctis.

Fulmine] At haud dubio vera est lectio *flumine*, quæ liquefacti vi follium inspiratorum metalli ingentem copiam indicat. *Barth.*

242 *Atria vestit ebur*] Sic Moreti codex, non *cingit.* Lucani hemistichium est l. X. 'ebur atria vestit, Et suffecta manu foribus testudinis Indæ Terga sedent:' ita pro *suffixa* legendum ex antiquis codicibus; quomodo et Statius Equo Domitiani de marmore Lunensi, 'Lunaque portandis tantum suffecta columnis.' *D. Heins.*

244 *Mulcens cantu*] Inter opus, ut fiat facilior, hilaritate animi cantu excitata, labor. *Barth.*

245 *Irrita texebat*] Puellarum matronarumque laus in textrina et lanificiis: Tiraq. in XI. connub. abundantissime. Adde Ovid. l. I. Amor. El. 13. l. XII. Metam. Fab. 5. Auson. parent. 5. et 13. nostrum de phaleris equi regii. Tull. VI. Verr. variis in locis. *Dempst.*

247 *Tumultum*] Confusum Chaos illud. *Barth.*

249 *Semina*] Elementa dicit. *Idem.*

Semina justis] *Jussis* prim. Vatican. utrumque bene. Mox pro *egit* Claverius *legit;* quomodo et quintus Vaticanus: vulgatum de vertigine poli assidua intelligendum. Deinde pro *graviora cadunt*, Delrii codex et duo ex nostris *ruunt:* at l. I. in Rufin. 'tolluntur in altum, Ut lapsu graviore ruant.' *D. Heins.*

250 *Incanduit æther*] Ætherem pro aëre dixisse purissimo videtur. Et sane aëris regiones longe altiores, quam quibus avium volatus aut oculorum visus locis censetur. *Barth.*

Æther] *Aër* legit Gronovius. quatuor enim elementa hic describuntur.

251 *Egit flamma polum*] Claverius 'Legit flamma polum' ex Ovid. 'Ignis Emicuit summaque locum sibi legit in arce.' Tamen nec altera lectio inepta, ad actum sive rotationem poli pertinens.

Egit] Claver. legendum censet *legit:* ut Ovid. ignea vis 'Emicuit, summaque locum sibi legit in arce.'

252 *Nec color unus erat*] *Inest* scripti duo et vetustæ editiones. Ovid. 'Jam rebus color unus inest, tenebrisque teguntur Omnia.' Noster infra l. II. 'nihilumne paternæ Mentis inest?' sic et alibi. *D. Heins.*

253 *Ostro fundit aquas*] Quia mare purpureum Poëtis, ἅλα πορφυροειδέα dixit Euripides Troadibus. *Barth.*

254 *Subter cælantia fluctus*] Libri veteres *jam jam cælantia.* Isingr. *curvantia:* 'curvatæ undæ' apud Silium. Forte *jam jamque levantia. Levare fluctus* elegans et Latinum. Merito locum suspectum habuit Barthius. Vulgata tamen scriptura ex illis Virgiliani Culicis defendi potest: 'Tmolia pampineo subter coma cælat amictu.' *D. Heins.*

Subter cælantia fluctus] Quomodo fila cælaverint fluctus, aut quomodo fluctus in mari cælari possint, ego prorsus non adsequor: latere aliquid aliud semper suspicatus sum. Noster liber cum omnibus Belgicis: *jam jam cælantia:* hoc est, quos modo extollerant, jam revocantia velut et reducentia. *Barth.*

256 *Raucum bibulis inserpere murmur arenis*] Artificiosissimus versus, qui mirifice inserpentem arenis rivum exprimit ipso murmure literarum. *Idem.*

257 *Addit quinque plagas*] Plagæ terræ, Zonæ cœli dicuntur. Isid. l. I. c. 43. *circulos* vocat; Plin. l. II. c. 68. *partes;* Homerus in Achillis clypeo πτύχας Iliad. XVIII.; eas ex Heraclide Pontico, lib. de Allegoriis Homericis describit; Maro, I. Georg. Ovid. I. Metam. Tibull. l. IV. ad Messallam et alii: sed quod inhabitabiles aliquas credidit antiquitas, falsum est. *Dempst.*

258 *Squallebat adustus*] *Inustus,* et *tum fine* scripti. *D. Heins.*

261 *Viris*] Hominibus, quibus quandoque non accensentur fœminæ. *Barth.*

263 *Constringit frigore telas*] *Contristat* recte Claverius et meliores nostri; quod verbum usitatum Poëtis. Mimesis Maroniana, Georg. III. de austro: 'pluvio contristat frigore cœlum.' Lib. X. Æneidos: 'lævo contristat lumine cœlum.' *D. Heins.*

264 *Pingit sacraria ditis*] Isingr. et tertius Ambros. *fingit;* de quo verbo Cons. Olybrii diximus: sed *acu pingere* usitatum bonis scriptoribus. Mox *castæque,* non *castique,* scripti. *Idem.*

Sacraria] Loca remota, et mage sacra cæteris. *Barth.*

266 *Subitis maduerunt fletibus*] Tamquam præsagientia luctum. *Idem.*

268 *Vitreis vadis*] A splendore et perspicuitate aquæ perpetuum Epitheton.

Cardine verso] Veterum enim cardines ita facti erant, ut cum verterentur, januis apertis, ederent clarum sonitum. Metallo enim erant facti cardines, marmore limina. *Barth.*

269 *Sensit adesse deas*] Sic meliores, non *cernit:* quintus Vaticanus *sentit;* quod verum opinor. Idem mox *imperfectumque laborem Desinit,* non *deserit:* de quo loquendi modo copiose ad Nasonem egi Artis Am. l. II. 725. *D. Heins.*

270 *Purpura*] Colos purpureus. *Barth.*

273 *Quod fœmina tinxerit ostro*] Vatic. et Moreti codex aliique quidam *texuit;* sed frustra. Homerica comparatio, Iliad. Δ. Ὡς δ' ὅτε τίς τ' ἐλέφαντα γυνὴ φοίνικι μιήνῃ Μῃονὶς ἠὲ Κάειρα. *Tinctum* etiam *ebur* Ovidio dic-

tum Met. IV. 'Hic color aprica pendentibus arbore pomis Aut ebori tincto est.' Apud eundem in Amorib. de Psittaco, 'Tincta gerens rubro punica rostra croco.' Sed apposite, idem in simili comparatione Amor. II. 'Quale rosæ fulgent inter sua lilia mixtæ, Aut ubi cantatis luna laborat equis; Aut quod, ne longis flavescere possit ab annis, Mæonis Assyrium fœmina tinxit ebur.' *Violare ebur ostro* dixerat Maro; *corrumpere* Statius in Achilleide. *D. Heins.*

274 *Diem*] Solem.

Nox humida] A rore nocturno. *Barth.*

275 *Cæruleis*] Nigris. Papinius: 'Et jam cærula nox obibat Orbem.' *Idem.*

276 *Pluton*] Ultima litera non fuit adeo necessaria, ut in illo versu Virgilii: 'Odit et ipse pater Pluton, odere sorores.' Sed fortius cadit, estque magis rotundum. *Claver.*

Superas molitur ad auras] Sic ex Claverii et Isingrini codice legendum: confirmant quatuor ex nostris. *Superas auras* pro cælo frequenter ponunt Poëtæ; reliqui scripti cum Aldo *superas arces*: vulgo *Siculas arces*: supra 99. *superum lumen* ex vetustis codicibus habuimus. *D. Heins.*

277 *Torvos invisa jugales*] Plutonis equi a natura terræ nomen habent: ipse enim nihil aliud est quam terra: *ὀρφναῖος*, *tenebrosus*, moriendi necessitatem potest significare; cæterorum nomina pœnas animarum: nam *αἴθων*, *vim habens adurendi*: *νύκτιος*, *nocturnus*: *ἀλάστωρ*, *ultor*, qui punit ἄλαστα, *non obliviscenda*: pro dæmone malo legitur apud Plut. lib. de def. Orac. pro furia apud eundem in Cic. est et nomen ducis apud Homerum Iliad. XIII. 421. *Dempst.*

279 *Pratisque Erebi nigrantibus errant*] *Spatiisque* primæ editiones ac scripti aliquot. placet. Apposite Seneca de inferis Herc. Fur. 'Hinc ampla vacuis spatia laxantur locis, In quæ omne mersum pereat humanum genus.' Silius, lib. III. 'medio tenduntur ab orbe Squallentes campi: tumulum natura negavit Immensis spatiis.' Sic et *spatia campi* Virgilio Statioque: *spatia circi* apud Lampridium Heliogab. noster lib. II. in Rufin. 'Nec multo spatii distantibus æquore vallis:' quasi dixisset *campi æquore*: quod Barthius suspectum habere non debuit. *D. Heins.*

281 *Soporatis*] Tinctis vi quadam soporifera. *Barth.*

Spumant oblivia] *Spirant* quintus Vaticanus. *D. Heins.*

284 *Nota signatus Alastor*] Id est Π, litera Græca, quæ Plutona indicat. Priscos, ut hodie quoque moris, pecora notis insignivisse testis Festus in *Signare*. Barth.

286 *Spectantes*] Id est, Exspectantes. *Claver.*

XXXIV.

DE RAPTU PROSERP. LIB. II. PRÆFAT.

PRÆFATIO hæc alieno loco inserta videtur: ad rem certe non facit, ut tollenda fortasse sit. Nam sic Regius ac Oxoniensis libri jubent, quorum margini hæc adscripta: 'Illud totum ab hoc versu, usque illum locum, Impulit Ionios, vitiosum insertum est. quia non est de hoc opere, sed Præfatio cujusdam alterius, ejusdem tamen auctoris.' *D. Heins.*

Præfatio hæc scripta est ad Florentinum, virum pacis bellique artibus nobilem, ut discimus ex epistolis Symmachi. Fuit vero Præfectus Urbi, Anno 397. Cæsario et Attico Coss. quo tempore videtur Poëta opus intermissum ipsius hortatu persecutus esse. *Claver.*

1 *Orpheus*] Palmam Musicorum cantuum huic adscribit Antiquitas, effectu ipso eorum probanti præstantiam, formatione nimirum et institutione hominum ad meliorem vitam. *Barth.*

2 *Seposuisset opus*] Non *deposuisset*, Claverii codex: *ebur* etiam Vossianus alter. *D. Heins.*

Opus] Quo clarebat, quod ei erat velut proprium. *Barth.*

4 *Lugebant dulces*] *Luctum* fluminibus assignat, toti regioni communem attestari volens, ut sæpius Poëtæ. *Idem.*

Quærebant dulces] Ita Raphelengius cum scriptis nostris: vetustæ editiones *lugebant;* quæ repetitio non est ingrata. Male mox scripti *leonem.* D. Heins.

7 *Illius eduri*] Sic Claverii codex; vulgo *et duri;* quod non ausim mutare. *Idem.*

8 *Bistoniam*] Thraciam. *Bistonum genti* imperasse Orpheum, auctor est qui sub nomine ejus Argonauticon librum scripsit. Tyrannorum autem vecordia interruptos Orphei cantus, tandem, vindice malorum morum Hercule superveniente, restitutos ait Claudianus, tempora sua notans. *Barth.*

9 *Inachiis*] Inacho conditis et rectis. Missus autem Junonis imperio a Rege Eurystheo. *Idem.*

Inachiis ab Argis] *Oris* ex suo libro Delrius: ut apud Statium, Thebaid. VIII. 'Externi Inachiis hunc adventamus ab oris:' nostri quidam *arvis.* Frustra Virg. VII. 'Ecce autem Inachiis sese referebat ab Argis.' Statius, Theb. I. 'Pallidus Inachiis qui desuper imminet Argis.' Val. Flaccus, lib. I. 'Advolat Inachiis ultro Tirynthius Argis:' et lib. III. 'Atque iterum Inachiis jam nuncius urget ab Argis.' Sic et alii Poëtæ. *D. Heins.*

10 *Pacifero*] Herculis enim omnis labor pacare orbem, subvenire per vim oppressis, monstrosa facinora ulcisci. *Barth.*

11 *Vertit*] Alii libri *venit.* Quod mihi quidem magis placet. Simili modo dictus Hercules Augiæ stabulum expurgasse.

12 *Gramine pavit equos*] In aliis codicibus *sanguine:* quod oscitanter nimis eruditi probant. Hunc errorem etiam castigatissima Raphelengii editio erravit. Veram lectionem vi-

dit Claverius. Mansuefactos Diomedis equos gramine pavit Hercules, qui sanguine et humanis carnibus ante pascebantur. Ita Bacchi tigres introducit Statius, Theb. XII. 'Sanguinis oblitas atque Indum gramen olentes.' Video a Barthio veram quoque scripturam curis secundis deprehensam esse. Gebhardus *Diomedeo sanguine*, ut ipse Diomedes equis suis objectus designetur; sed veram scripturam nos exhibuimus. *D. Heins.*

Diomedeos sanguine pavit equos] Alii leg. *Diomedeos gramine pavit equos.* Nam adsuetos ante hominum cadaveribus pasci, vivos etiam pro pabulo habere, dicit ab Hercule redactos in pastum equinum, gramini nimirum vescendo. *Barth.*

14 *Demutæ repetit*] *Reparat* Isingrin. rectius: ut dictum bello Getic. 438. *D. Heins.*

15 *Et resides levi*] *Lævi* Aldus et ad Statium Gronovius, c. 9. qui sequentem etiam versum legit, ut a nobis expressus est, et in membranis præstantioribus exhibetur. Vulgo *festivo* et *nobile*. Petronius: 'Calculus in tabula mobile ducit opus.' *Idem.*

17 *Venti sternuntur et undæ*] *Frænantur* scripti fere omnes cum Raphelengio; probe, quicquid obluctetur vir doctus. Respexit illa: 'Luctantes ventos tempestatesque sonoras Imperio premit, ac vinclis et carcere frænat.' Sed et alibi idem: 'glacie cursus frænaret aquarum.' *Id.*

18 *Pigrior adstrictis*] *Adfectis* ex veteri editione Claverius, quam ego quidem quæ sit nescio; hoc scio, vulgatam lectionem non esse sollicitandam. Apposite Germanicus Cæsar in Epigrammate: 'Thrax puer adstricto glacie dum ludit in Hebro.' Ovidius: 'Et coit adstrictis barbarus Ister aquis.' Rutilius Itinerario: 'glacie riget horridus Ister, Grandiaque adstricto flumine plaustra vehit.' Lucanus, lib. I. 'Et qua bruma rigens ac nescia vere remitti Adstringit Scythicum glaciali frigore pontum.' Lib. V. 'Sic stat iners Scythicas adstringens Bosporos undas.' Statius, Theb. IX. 'Protinus adstrictos didici reptare per amnes.' Quare cum in Hexamero Dracontii legatur: 'Non glacies districta domat, non grandinis ictus;' opinor legendum, *adstricta.* Naso, Met. l. I. 'ventis glacies adstricta pependit.' Tristium lib. II. 'Longius hac nihil est, nisi tantum frigus et hostis, Et maris adstricto quæ coit unda gelu:' sic et alii. Noster bello Getico, 'flaventes adstringit stiria setas.' Sequenti versu *rupes* non *montes* cum scriptis fere omnibus legendum. Paulo post male Raphelengius cum membranis quibusdam *Cirrhæique. Cirrhæas artes* cantum vocat. Idem mox bene *acta venit;* et confirmant veteres: vulgo *apta.* Idem.

Adstrictis] Admiratione. *Barth.*

22 *Pinus amica*] Quercui amicam dicit pinum silvestrem, propter conditionem eandem utriusque arboris, scilicet quia neutra amittit folia. *Idem.*

23 *Despexerit artes*] *Daphne*, antequam lauru puella mutaretur. *Idem.*

29 *Actus Herculis*] Gesta magnifica et Heroica. *Idem.*

31 *Ostenderit angues*] Malim *ostenderis* et *riseris;* ut hinc incipiat apostrophe ad Herculem. *D. Heins.*

32 *Fero riserit ore puer*] *Feros* Barthius: angues videlicet. *Idem.*

Fero ore] Scribam *feros;* angues videlicet. *Barth.*

35 *Rediturus*] Venisse enim e Luna præcipitem in terras hunc leonem fabulabantur. *Idem.*

Leo rediturus] Quidam vir doctus *Rediturum* dici putat pro *iturum*, ut sit compositum pro simplici: sic apud Statium *regemunt* pro *gemunt.* Claver.

39 *Dejicis*] Magnum opus infert

hæc vox. Maro: 'Dejicit Herminium.'

Numerosos dejicis artus] Vir summus in ora libri sui *numero tot:* codices quidam *nervosos* et *immensos.* frustra. Sic 'sæva Lernæ monstra numerosum malum,' hydra Senecæ dicta Hercule Furenti. *D. Heins.*

42 *Non cervam*] Alii *Nessum;* sed Nessus inter Herculis labores non numerandus. Pro *rubuit* mox cum membranis quibusdam *maduit* Raphelengius: mihi non inconcinna hæc visa repetitio, cui similem initio hujus elegiæ ex scriptis libris jam notavimus: aliter tamen Barthius. *Idem.*

44 *Maduit*] Nubigenas Centauros fictos notissima res, ut et eorum fabulæ. *Barth.*

45 *Te Libyci timuere sinus*] *Stupuere* meliores membranæ. *Maxima Tethys* non *maximus Atlas* iisdem auctoribus legendum, quamvis utrumque ferri possit; ut apud Ovidium, Met. II. 'Ne ferar in præceps Tethys solet ipsa vereri.' *Maxima* etiam *Tethys* Statio, Theb. IV. 'ubi primum maxima Tethys Impulit Eoo cunctantem Hyperiona ponto:' et Achill. 'Gurgite Atlanteo quos illi maxima Tethys Nutrierat:' ubi Tethys cum gurgite Atlanteo conjungitur, ut hic cum Libyco sinu. noster Consul. Olybrii pari modo, 'Tethyos ambages Atlanteosque recessus,' dixit. *D. Heins.*

47 *Mundus*] Cœlum. *Barth.*

50 *Tu mea plectra*] Non *nam*, scripti: et sic curis secundis Barthius. *D. Heins.*

52 *Placidos ducis in orbe choros*] Sic potiores; alii *placido;* vulgati *placidos ducis ab ore sonos:* unde Claverius et Raphelengius *placito ore* fecerunt; frustra. Similis locus est Præfatione in nuptias Honor. ubi 'Terpsichore molles ducit in antra choros.' De Musarum choris passim Poëtæ. *Ducere choros* elegans. Horat. 'Jam Cytherea choros ducit Venus.' Ovid. 'Et Niobe festos ducat ut orba choros;' sic et alii: immerito hanc lectionem curis secundis damnavit Barthius, qui *placito ab ore*, vel *placitos ab ore* malit. Avienus descriptione orbis terrarum, 'Orgia ludentes et pectora nebride cincti Deduxere choros Nysæi ludicra ritus;' et mox: 'Mæonis hic etiam deducit turba choreas.' *Idem.*

Placito ducis ab ore] Vulgo, et Camers Aldusque, *placidos ducis ab ore sonos.* Non inepta lectione, quam nescio an non præferam cæteris, Poëtam leniter et suaviter commendantem. *Barth.*

Placidos] Claverius ex antiquo libro legit *placito:* quasi indicaret, Florentinum a se, qui antea libro primo placuerit, alios libros efflagitare vel allicere. *Clav.*

XXXV.

DE RAPTU PROSERPINÆ LIB. II.

1 *Impulit*] Vi velut quadam aperta die. Ductum a janua impulsa. Virgilius, lib. VII. 'morantes Impulit ipsa manu portas.' *Barth.*

Impulit] Excitavit. *Claver.*

Præmisso] Nondum toto suo. *Barth.*

2 *Nondum pura dies*] Mixta adhuc nocte.

Vibravit in undis] Scripti *vibratur;* quod glossema est. Lucanus de mari, lib. V. 'Non horrore tremit, non Solis imagine vibrat.' Ita et Silius frequenter. *D. Heins.*

Vibravit] Vibrata est. *Barth.*

3 *Ludunt*] Sussiliendo velut. *Idem.*

4 *Audax animi*] Statianum Silvis: 'laudum festinus, et audax Ingenii.' *Idem.*

5 *Dionæa*] Veneris. Cum Dione tamen mater fuerit Veneris.

Riguos saltus] Locum ubi rapta Proserpina pulchre describit Julius Firmicus, lib. de Erroribus prof. Relig. *Barth.*

6 *Sic Parcæ jussere*] Alii æque bene *voluere;* unde Claverius *volvere*, ex illo Virgiliano, Æneidos primo, 'sic volvere Parcas;' argute magis quam vere. Statius, Theb. VI. 'Sic Jovis imperia et nigræ voluere sorores.' Idem: 'Lachesis sic dira jubebat.' Apud Nasonem Memnon: 'Occidit a forti (sic Di voluistis) Achille.' *D. Heins.*

Ter cardine verso] Tertii numeri in præsagiis crebra observatio. *Barthius.*

7 *Præsagæ cecinere fores*] Codices plerique *præsagium.* quatuor *præsagum.* optime. Vide notas ad Cons. Olybr. 119. *D. Heins.*

Cecinere] Id est, sonuere. *Claver.*

8 *Mugitibus Henna*] Sic Oxoniensis et Regius: probe, ut libro primo dictum. Sic *Hannibal, Hæmonia, Helyce, Hiberia, Hebrus, Hammon, Hister, Hæmus, Herebus,* et similia semper in vetustissimis libris. *D. Heins.*

Ætna] Ætnæ motus inter prodigia non proletaria. *Barth.*

9 *Nulloque movetur Prodigio*] *Tenetur* scripti et primæ edd. *D. Heins.*

11 *Et tanti callida voti*] Hæc Claverii lectio. Sic et infra: 'voto rediere peracto, Nec mansere Deæ.' Vulgo *tanti conscia furti.* Scripti *tanto conscia voto,* vel *tanti voti:* sic 'arcani conscia voti' laude Serenæ. Sed *τὸ conscia* minus placet, quia præcesserat: *callida voti,* ut *callidus temporum* et *rei militaris,* apud Tacitum. *Callida* quoque Venus infra dicitur, 'vicinos callida flores Ingeminat.' Sed nondum sanatus locus: *cauti* enim *callida voti* scribendum, non *tanti;* sic IV. Cons. Hon. 'cautumque dabant exempla sequentem:' ubi *tantumque* eodem modo legebatur; amat eam vocem noster, sed plerumque mendosa est. Infra lib. III. 'cautique per atria ludi.' Bello Gild. 'Ah nimium segnes cauta qui mente notatis.' Lib. III. in Stilich. 'Non cauta latent, non mole resistunt Fortia:' ita enim illis locis vetusti codices. Mox *dirum flexura chaos,* non *durum,* multi veteres. *Idem.*

Tanti conscia furti] Omnia quæ clam

fiunt *furta* dicuntur. *Barth.*

12 *Metitur*] Expendit, perpendit, æstimat. Boëthius, III. 2. 'plurimi bonum fructum gaudio lætitiaque metiuntur.' *Idem.*

15 *Orbes*] Comarum rotulas spiras, in orbem flexas et acubus suffixas. Martialis: 'Unus de toto peccaverat orbe comarum Annulus, incerta non bene fixus acu.' *Idem.*

16 *Acu*] Quam comatoriam dicunt, vel discriminalem.

Marito] Vulcano. Notissimæ fabulæ. *Sudatus* ingeniosum et longum laborem nostro sæpissime notat. *Barthius.*

18 *Parrhasii Lycæi*] *Lycæum* et *Parrhasius* montes Arcadiæ ob copiam ferarum Pani et Dianæ sacri. A Parrhasio *Parrhasia* dicta tota Arcadia. *Idem.*

19 *Pandionias*] Minervam dicit Athenarum conditricem et tutricem.

Cuspide] Sceptro. Nam veteribus hastæ pro sceptris.

Arces] Peculiariter arx Athenarum Minervæ consecrata, infinitis testimoniis. Quin omnium civitatum arces hujus Divæ tutelæ imputabantur. *Barth.*

20 *Utraque*] Diodorus lib. v. ait, Dianam, Minervam, et Proserpinam socias in Sicilia flores legisse, atque ex iis vestem Jovi texuisse. Sed hujus loci ratio a me deprehensa, lib. III. nempe ejusmodi comites Veneri additas, ne suspecta foret. Statius, Achill. I. 'quales Siculæ sub rupibus Ætnæ Naiadas Ennæas inter Diana feroxque Pallas.' *Claver.*

22 *Summa perentus*] Summam partem. Sic Horat. 'cætera fulvus.' *Barthius.*

23 *Moriens et parte superstes*] Suspecta hæc sunt. Omnino ignavior quam pro Claudiano locutio. *Idem.*

Moriens et parte superates] Hæc Barthio suspecta sunt: nonnulli codices *in parte*. Forte *partimque*. D. Heins.

24 *Gyro*] Hic est, rotunditas. Plerique scripti libri *ferro;* nihil muto licet vulgatum. Idem enim ac si dixisset, *hastam terribili orbe surgere.* Barth.

25 *Silvæ*] Ingentis arboris. Nam et singulæ arbores silvæ perhibentur Poëtis. *Instar*, effigiem notat, eoque quid amplius, ipsam nimirum rei dignitatem. *Idem.*

26 *Gorgonis obtentu*] *Gorgonos* Petav. et mox *inumbrant* pro *obumbrant* fere omnes. Respexit illa Virgilii: 'Exstructosque toros obtentu frondis inumbrant.' *D. Heins.*

Fulgentis] Auro mero facta ductæque. *Barth.*

27 *Multus in ore Frater*] Apollinis species. *Idem.*

29 *Solusque dabat discrimina sexus*] *Facit* tres libri, ut apud Plin. Nat. Hist. XI. 51. 'Explanatio animi inter homines discrimen æque grande quam a belluis fecit.' Quintil. VII. 2. 'Ætas quoque ejus qui perierit discrimen facit.' Virgilius tamen l. X. 'discrimina costis Per medium qua spina dabat:' et mox; 'At nunc dura dedit vobis discrimina Pallas:' et deinde; 'haud anima una dabit discrimina tanta.' *D. Heins.*

30 *Auris*] Alii leg. *armis*, quod magis arridet: ut Tisiphone I. in Rufinum: 'et obstantes in tergum reppulit angues, Perque humeros errare dedit.'

31 *Indociles*] Comas indociles dabat errare ventis. Non enim sunt indociles errare, quæ plerumque passæ erant, imo semper, ut vix coronatæ per lusum.

Errare] Ut aura et motus corporis jubent. *Barth.*

33 *Gortynia*] Ad Cretensium morem habitumque formata. *Idem.*

34 *Delos Errat*] Alluditur fabulæ quæ ante Latonæ partum in ea Delum fingit errasse in mari, non fixam radicibus, instar aliarum insularum, a partu autem Latonæ constitisse ut cæteras. *Idem.*

36 *Cereris proles*] Columella, libro x. ubi hujus florum lectionis meminit suavissimis versibus, non tumidis, non ineptis: 'Et quæ Sicanii flores legistis Halesi, Cum Cereris proles vestris intenta Choreis Æquoris Ennæi florentia lilia carpsit, Raptaque, Lethæi conjux mox facta tyranni,' &c. *Barth.*

39 *Pallas, si clypeum*] Sic Oxon. et Reg. cum uno Vaticano; concinne. Paulo post distinctionem etiam cum scriptis mutavimus. *D. Heins.*

40 *Iaspide*] Fibula ex ea gemma. Romanis talis crebro usu.' *Barth.*

42 *Nulli sic consona telæ*] *Nullæ* rectius libri: et *figuras* sequenti versu. *D. Heins.*

44 *Hyperionio*] Hyperion pater Solis. *Barth.*

45 *Forma sed dispare Lunam*] Ita sex scripti. Mox *Auroræ noctisque vices*, non *duces*, in multis. *D. Heins.*

46 *Auroræ*] Pro die Auroram dixit, sive Sole.

Cunabula Tethys] Omnium Deorum nutrix. *Barth.*

47 *Infantes gremio solatur anhelos*] *Anili* meus liber; et placet. Ovid. Met. x. 'gremio lacrymantem tollit anili.' Seneca Hercule Œtæo: 'Anilis heu me cepit Alciden sinus!' Mox *signatur tempora* eleganti Græcismo quatuor codices; vulgo *signantur*. D. Heins.

49 *Titana*] Solem. Petronius de Eclipsi Solis: 'Deformi Titan vultus caligine texit.' *Barth.*

50 *Pubescentibus*] Elegantissime. Capilli enim simul fingebantur Apollinis, et radii erant Solis. *Idem.*

51 *Cristatum radiis*] Talis erat figura Solis in picturis et fictionibus priscorum. Aiebant duodecim esse radios, secundum menses anni, et horas diei. Radii autem isti ab effigie Solis venerunt postea ad statuas et imagines, imo ipsa capita Principum Romanorum nihil non divinitatis affectantium. *Idem.*

53 *Vitrei libamina potat*] Lunam pasci rore seu humore Oceani ait. *Idem.*

54 *Cornu*] Cornuta enim Luna fingitur. *Idem.*

56 *Naides*] Sic scribendum, a Nais. Naiades a Naias quadrisyllabum est. Mox *Crinise* cum membranis legimus, non *Crimnise*, aut *Erasine*, quod alii volunt. Græci quoque variant in hoc nomine: plerisque tamen Κρίμισος est. Et sane Servius l. I. Æneid. Virgilium *Crinisum* pro *Crimiso* licentia poëtica dixisse notat: nec aliter initio Æn. l. v. ubi locus quem respexit, extat, in optimis veterrimisque membranis scribitur: etiam apud Hyginum Fab. 274. Vibio Sequestro *Crunisos* est, mendose, pro *Crimisos* vel *Crinisos*. Certe et in exemplaribus Diodori Siculi nonnullis Κρηνισσὸς legitur lib. XIX. Κριμίσιος pro Κριμίσος exstat apud Antigonum historiæ mirabilis c. 145. Mox *Camerina* non *Camarina* libri antiqui, tam hic quam apud Virgilium ac Ovidium: aliter apud Silium. Græcis quoque Καμαρίνα est. *D. Heins.*

57 *Crimnise*] Verissime hujus fluvii nomen hic restituit vir suo ævo doctissimus Janus Parrhasius. *Barth.*

Crinise] Sic Virgil. Æneid. v. Acesten Siculum Criniso flumine dicit natum. Tamen veteres libri leg. *Crimnise*, qui et fluvius Siciliæ est. *Claver.*

58 *Pantagiam*] Vide Servium, Æn. III. *Barth.*

60 *Advena Alpheus*] Notissima fabula Alphei fluvii Arethusam Siciliæ fontem amantis, et inde intemerato agmine mare perambulantis, ut misceatur undis amasiæ. *Idem.*

61 *Cyane*] Vide Ovidium, lib. v. 'Inter Sicelidas Cyane celeberrima Nymphas.' *Idem.*

62 *Qualis Amazonidum peltis exultat ademptis, &c.*] Frustra reponere tentat Jul. Scaliger: *Qualis Amazonidum positis agit agmina peltis.*

Peltis aduncis] Sic quatuor scripti

eum Raphelengio. Claverius aliud agebat, qui τὸ *ademptis* tuetur. 'Lunatæ peltæ' Virgilio, Silio 'Lunata arma.' *D. Heins.*

Peltis] Clypei Amazonum.

Ademtis] Sunt libri qui *aduncis* referunt. Sane non præter rem. Pallas enim et Diana, quibus componit Amazonas Claudianus, cum fuerint hic suis quæque armis instructæ, quid necesse est illas inermes statuere? Aduncæ autem reapse peltæ illæ Amazonicæ. Hinc *Lunatum agmen* vocat Papinius, l. v. *Barth.*

66 *Thermodontiaca*] Non *Thermodoontica*, recte meliores libri, etiam apud alios Poëtas. Periegetæ, ἐννάλιος Θερμώδων. Ovidio, 'virgineus Thermodon,' Silio, 'Amazonius Thermodon' in fine versus. Carrio ad Val. Flaccum in contraria abit, sed fallitur. *D. Heins.*

68 *Hermus*] Hermus Lydiæ seu Mæoniæ fluvius. De auro ejus Poëtico omnia notissima. *Barth.*

69 *Percurrunt auro madidæ*] *Circueunt* Moreti liber: alii codices *auro gravidæ;* unde *gravidas* contra scriptos Raphelengius: nihil muta. Cons. Manlii: 'madidoque jubas aspergitur auro.' Ovid. Met. XI. 'Arva rigent auro madidis pallentia glebis.' *D. Heins.*

Auro madidæ] Verissima scriptura, quicquid varient libri. Hermi enim unda tota fingitur ἔγχρυσος. Ut simul auro et aqua ejus fluminis Nymphæ madeant. *Barth.*

71 *Vulgus*] Nymphas cum Ducibus suis. *Vulgus* omnis turba, ut ista sine ordine incedit. *Idem.*

72 *Ætna*] Scribe *Enna,* quota enim pars Ætnæ florida? Et quo pacto tam horribilis maximam partem mons pater florum? Parrhasius etiam *Enna* probat. *Idem.*

Henna parens florum] Ita Oxon. quod et in suis Parrhasius invenit; et curis secundis probat Barthius. Claverius τὸ *Ætna* tuetur, quod *floricoma* Ausonio dicta sit. At Solinus: 'In Sicilia campus Ennensis in floribus semper et omni vernus die.' Arnobius, lib. v. 'In nemore Ennensi flores Proserpina virago quondam lectitabat.' Jul. Firmicus de errore profan. Relig. 'Percus autem lacus in Ennæ civitatis finibus: cujus amœnitas ex florum varietatibus nascitur. Nam per omnem annum sibi vicissim succedentibus floribus coronatur.' Noster infra: 'Perpetui flores, quos nec tua protulit Henna:' et lib. III. 'roseæ convallibus Hennæ,' ut legendum puto. *D. Heins.*

74 *Lascivo volatu*] Prim. Vatic. et tres alii cum vetustis editionibus *meatu;* optime: vulgata lectio merum glossema est. Noster Idyllio de Phœnice: 'Obnubit vario late convexa meatu.' Lucan. IX. 'Persea Phœbeos converti jussit ad ortus Gorgonos averso sulcantem regna meatu.' sic vere vetus liber. Statius, Theb. III. 'Amphiaraë vides, cursus ut nulla serenos Ales agat, liquidoque polum complexa meatu Pendeat?' Idem lib. II. de Mercurio volante: 'Arva super populosque meat.' Silius, l. XII. de Dædalo: 'Hic pro nubivago gratus pia templa meatu Instituit Phœbo, atque audaces exsuit alas.' Manilius, lib. v. 'Et medios inter volucrem prensare meatus.' Plinius, X. 38. 'aves vario meatu feruntur et in aëre et in terra.' Prudentius Hymno in Eulalium: 'vidit et ipse satelles avem Fæminæ ab ore meare palam.' Marcianus Capella, l. I. 'Per aërios etiam tractus, quibus formare solitus et volucrum diversos meatus, et oscinum linguas, et præpetis omina pennæ, frustra incassumque disquiritur:' et lib. II. 'Ejus, meante penna Qui solus astra mundi Prætervolans pergit:' et mox: 'Non enim de humilitate aëris illius quæro qui volucribus permeatur.' Symposius Ænigmate LX. de Sagitta: 'Aëra per medium volucri contendo meatu.' Hæc

diffusius. *D. Heins.*

75 *Assiduis*] Locum enim eum semper floribus comtum credebant, nunquam deficiente successione. *Barth.*

79 *Pubescant*] Quæ novo germine luxuriant *pubescere* dicuntur.

Pubescant virgulta velis, ut] Vaticanus unus melioris notæ: *Pubescant virgulta novo: nunc fertilis Hybla.* Idem mox *large blanditur,* non *longe.* D. Heins.

Hybla] Amœnissimus Siciliæ locus. *Barth.*

81 *Quicquid thuriferis*] Alter Vossianus *roriferis* vel *floriferis,* utrumque vulgato nihilo deterius. Ovid. 'Non Arabo noster rore capillus olet.' Idem alibi: 'Thura ferat floresque alios Panchaia tellus:' quomodo et *Sabæi flores* Statio Pietate Abascantii. *D. Heins.*

82 *Quicquid*] Quocunque. *Barth.*

83 *Externis*] Scribe cum Claverio aliisque melioribus libris *extremis;* ultimos enim terræ colonos loquitur. Quidam et *Sabæis* habent pro *Colonis.* *Idem.*

Ales longæva colonis] Isingrin. *Sabæis:* placet. Unus Petav. et Med. *ales longævus arenis,* in quo veræ lectionis vestigia apparent. *D. Heins.*

84 *Optato repetens exordia sæclo*] Sic quidam codices: alii, *partu* vel *fato:* Isingr. *busto;* bene: ut alibi de Phœnice Noster: 'gaudetque mori festinus in ortum.' Vulgo, *optati referens exordia sæcli.* Oxoniens. non male *exacto repetens ex. sæclo.* Posset et *aptato busto* legi, vel *optato letho.* Idem.

86 *Ut merear*] Meliores libri τὸ *ut* omittunt. *Idem.*

87 *Et nostris cupiant*] Petav. optimæ notæ *foveant;* puto pro *voveant* aut *faveant:* quomodo Ennius: 'Matronæ muros complent spectare faventes.' Ovid. Epist. Hyps. 'Adde quod adscribi factis procerumque tuisque Se favet:' ut in vetustioribus membranis legitur. Vulgo *Se facit.* Idem.

88 *Madidantes*] Probum et rei præsenti aptissimum verbum. *Madidari* dicebant veteres quod madore continuo quopiam impletur. Sic *latitans* pro latente, et *viridans* pro virente efferunt Lucr. et Virg. *Barth.*

89 *Maritat*] Fœcundat, velut conjugio amabili homo masculus fœmellam. Horatius: 'adulta vitium propagine Altas maritat populos. *Idem.*

90 *Vernus sequitur color*] Scripti *rubor;* ut Nupt. Celerinæ: 'tum vere rubentes Desuper invertunt calathos.' *D. Heins.*

91 *Medioque patent*] Totum quod inter cœlum et terram est serenari dicit. *Barth.*

Medioque patent convexa sereno] Argute Puteaneus *madidoque.* Noster de Nilo: 'Ægyptus sine nube ferax imbresque serenos Sola tenet.' Ennodius, Epigr. CXLIX. 'En sine nube pluit sub tectis imbre sereno, Et cœli facies pura ministrat aquas.' Statius Saturnalibus: 'Qualis per cuneos hyems Latinos Plebem grandine concutit serena:' sic omnino scribendum, non *serenam:* agit de sparsione theatrali. ludunt in hisce poëtæ. Idem Statius Lacrymis Etrusci: 'tu messes Cilicumque Arabumque superbis Merge rogis. ferat ignis opes hæredis, et alto Aggere missuri nitido pia nubila cœlo Stipentur cineres.' *D. Heins.*

92 *Vaccinia nigro Imbuit*] *Induit* unus Ambros. et vetustæ editiones; recte. Cons. Olybr. 'te messibus æstas Induat:' et lib. I. in Stilich. 'Cum floribus æquora vernis Bosphorus indueret.' Pentadius de vere, 'foliis sese induit arbor.' Avienus Prognosticis: 'Induit immodicis cum semet floribus ilex;' quod ex illo Virgilii sumtum: 'cum se nux plurima silvis Induet in florem.' Idem Georg. IV. 'Quotque in flore novo pomis se fertilis arbos Induerat, totidem au-

tumno matura tenebat.' Sic *induere arenas* de fluctibus eleganter Statius, Theb. XII. ex antiquo codice: 'ceu gurgite cano Nunc retegit bibulas nunc induit æstus arenas:' ubi vulgo *obruit*. D. Heins.

94 *Cingula gemmis*] Parthorum cingula gemmis conspicua describit pulchre, ut solet, Tertullianus, c. 7. *Barth.*

95 *Regales junctura sinus*] Imo *vinctura* cum scriptis. *D. Heins.*

96 *Spumis fucantur aëni*] *Fucantur* lego. quod Parrhasii codices confirmant. Virgilius Georg. II. 'Alba nec Assyrio fucatur lana veneno.' Georg. IV. 'Milesia vellera nymphæ Carpebant hyali saturo fucata colore.' Gratius: 'Interdum Libyco fucantur sandice pinnæ.' Silius lib. VIII. 'Stat fucare colus nec Sidone vilior Ancon:' et lib. VI. 'Gætulisve magis fucaret vellus ahenis.' Statius Achill. 'Lactea Massagetæ veluti cum pocula fucant:' ita enim legendum. Sidonius Epithalamio Polemii: 'Palla Jovis rutilat, cujus bis coctus aheno Serica Sidonius fucabat stamina murex.' Sed hæc jam nota. De fuco diximus plura lib. I. in Rufin. 'fucandæ purpuræ ministri' apud Ammianum Marcellinum libro XIV. *Idem.*

97 *Volucer Junonius*] Pro pavone. *Claver.*

98 *Arcu*] Pluvio. *Barth.*

99 *Hyems*] Imminens imber, re ex densitate nubium perspicabili, quas discernit semita illa versicolor. *Idem.*

102 *Parvo planities*] Alter Junianus *preno*. Mox *vivo de pumice*, non *niveo*, Alnus et scripti quidam: bene. Ovid. Fast. 'Antra subit tophis laqueataque pumice vivo.' Pro vulgata tamen scriptura stat Barthius curis secundis. *D. Heins.*

Mollibus edita clivis] Minutis, qui facili pressu scandi possunt. Virgilius, Eclog. IX. 'qua se subducere colles Incipiunt, mollique jugum demittere clivo.' *Barth.*

103 *Niveo de pumice*] *Niveum pumicem* dat lætis fontibus, ut nigrum spiraculis Ditis. *Idem.*

104 *Mobilibus*] Celeribus, præcipitibus. *Idem.*

105 *Torrentes soles*] Tam de rapiditate quam torrente aut adurente vi intelligere potes. *Idem.*

106 *Medios æstu*] *Medio* Isingr. et plerique nostri. IV. Cons. Hon. 'Qui medios Libyæ sub casside pertulit æstus.' Bello Gild. 'Solis medios objecerit æstus.' Epithal. Palladii: 'Quid medio tecum modularis in æstu?' *D. Heins.*

107 *Apta fretis abies*] *Abies* pro navi II. Georg. princ. VIII. Æneïd. pr. Ovid. Epist. Œnones. Petron. 'Pulsumque marmor abiete imposita gemit.' Pontanus, lib. I. Uranies: 'Ioniumque abies versura profundum.' *Dempst.*

Cornus] Hastis aptissima. Virgil. II. Georg. 'At myrtus validis hastilibus, et bona bello Cornus.' *Barth.*

108 *Tumulos tectura cupressus*] Proserpinæ consecrata speciatim arbor. *Idem.*

109 *Plena favis*] Imitatus est Ovid. lib. I. Metam. Fab. 3. 'Flavaque de viridi stillabant ilice mella.'

Venturi præscia laurus] Hanc nimirum ab Apolline sortita virtutem, ut coronentur ea vaticinantes, ipsaque eos juvet. *Barth.*

111 *Pampinus induit ulmos*] Ulmis enim junguntur et eriguntur vites. Virgilius: 'ulmisque adjungere vites.' *Idem.*

114 *Pallescit*] Viridescit. *Idem.*

118 *Elapsa*] Elegantissime, ut aves ex custodia. *Idem.*

Elapsa cohors gaudet] *Gaudent* Puteanea excerpta: sic mox 'cætera saltus Invasere cohors.' *D. Heins.*

120 *Præsudat*] Roris matutini descriptio. *Barth.*

121 *Meus*] Stella enim illa Veneri

sacra, cujus et titulum ipsum aliquando gerit. *Parrh.*

Meus Lucifer] Eadem stella Venus, mane est Lucifer, seu φωσφόρος, noctu Hesperus seu Vesperugo. Isid. lib. III. c. 70. dubie tamen Plin. lib. II. cap. 8. Silius lib. XII. *ignem* vocat *Cythereïum*: et tamen distinguit. lib. VII. ‘renovatus Lucifer unda Laudatur Veneri.’ Ut et Flacc. Argon. lib. VI. ‘qualis roseis it Lucifer alis, Quem Venus illustri gaudet producere cœlo.’ Noster in Epithal. Hon. ‘Dilectus Veneri nascitur Hesperus.’ *Dempst.*

122 *Roranti provectus equo*] *Prævectus* bene scripti. Frequenter id verbum in Livio occurrit, etsi quandoque corruptum. Virgilius, Æn. VII. ‘Cum prævectus equo longævi Regis ad aures Nuncius ingentes ignota in veste reportat Advenisse viros.’ Ita scripti omnes, quos ego ac Pierius Valerianus magno numero evolvimus. Statius, Theb. VII. de Marte: ‘ut vero amentibus ipse Incidit, et sacræ circum fastigia vallis Turbine prævectus rapido ter sustulit hastam, Ter contorsit equos.’ Silius, lib. V. ‘Hinc prævectus equo postquam inter prælia notam Accepit vocem.’ Lib. VII. ‘Ac prævectus equo nunc dextra provocat hostem.’ Lib. IX. ‘Nam prævectus equo stimulis majoribus ire.’ Lib. XII. ‘Dux Dardanus instat Attonito prægressus equo.’ Lib. XVII. ‘Ante omnes prævectus equo trahit agmina voce:’ sic versus illi ex optimo codice scribendi. Lucan. lib. VII. ‘totumque per agmen Sublimi prævectus equo:’ ubi vulgo etiam peccatur. *D. Heins.*

Fata doloris Carpit signa sui] Alii codices *cruoris*. Minimum refert. Videantur hoc loco Barthii curæ secundæ. *Idem.*

Doloris Carpit signa sui] Alii libri habent *cruoris*. *Rosæ* sane de Veneris cruore nactæ finguntur colorem eum, qui plerumque nunc *Roseus* appellatur. *Barth.*

Doloris sui] Alii leg. *cruoris*. De cruore Veneris in rosam mutato, fabulam lege, apud Politian. cap. 11. Miscell. *Dempst.*

127 *Mellifer electis*] Versus artificiosus. Sonus enim verborum apum herbis obstrepentium sonum imitatur. *Barth.*

129 *Hanc mollis, &c.*] Hos versus de Hyacintho et Narcisso, præsertim cum Ovid. IV. Fast. et V. Metam. confert Scalig. poët. lib. V. c. 16. sub finem: ‘uterque,’ ait, ‘speciose; tamen laxior Ovidius, compositior Claudian. neque enim prata floribus, sed et flores pingit coloribus fabularum.’ Fabulas pete ex Ovid. Metam. lib. III. Fab. 6. et lib. X. Fab. 5.

130 *Stellata*] Fulgens, radians, nitens. *Barth.*

132 *Germina vitis*] Non *gramina*, ex libris: et mox *fronte retusa* scribendum alibi jam dixi. *D. Heins.*

133 *Tu natus Amyclis*] Vide elegantissimum libellum Coluthi de Raptu Helenæ. *Barth.*

136 *Cephissus*] Bœotiæ fluvius Delphos præterlabens. *Idem.*

Cephissus] Codex Bartholinianus *Cephisos*. D. Heins.

137 *Ante alias*] Ovidius: ‘quo dum Proserpina luco Ludit, et aut violas aut candida lilia carpit, Dumque puellari studio calathosque sinumque Implet, et æquales certat superare legendo, Pene simul visa est, dilectaque, raptaque Diti.’ *Barth.*

138 *Vimine textos*] *Texto* scripti. bene. *D. Heins.*

139 *Spoliis agrestibus*] Et hoc scriptorum est. Vulgati *foliis*. Prudent. Cathem. Hymn. IV. ‘Hic mihi nulla rosæ spolia.’ Noster supra: ‘Pratorum spoliatur honos;’ quod hemistichium et apud Corippum, libro III. occurrit: sic et ‘foliis spoliare nemus’ Luc. VI. ita enim libri. *Idem.*

141 *Augurium fatale tori*] Novi enim nupti coronis solemni ritu orna-

bantur, nunc etiam superstite nostris moribus. Claudianus thalami serta exinde vocat. Hinc Veneris conscia nuptialia. *Barth.*

Quin ipsa tubarum] Non *quippe*, libri cum Aldo: et mox *qua mœnia* unus Petav. *D. Heins.*

147 *Placato fulgure vernant*] *Pacato* Aldus et scripti: similiter apud Statium Achill. legendum, ubi de Pallade agit: 'exempta pacetur casside vultus.' Noster alibi: 'pudeat, Gradive, secures Pacata gestare manu.' *Idem.*

148 *Parthenium canibus scrutatur odorem*] Revocavimus antiquam lectionem. Vulgati *odoris*. *Parthenium odorem* dixit, ut *pratum odoratum* Nemesianus: 'Namque et odorato noscunt vestigia prato:' et *olidum cubile* Rutilius Itinerario: 'Instrumenta parat venandi villicus hospes, Atque olidum doctas nosse cubile canes.' Notum Lævii μείουρον. 'Dirige odorisequos ad certa cubilia canes.' *Odoris* in venatione etiam meminit Virgil. VII. 'canibus rabiem Cocytia virgo Objicit, et noto nares contingit odore.' Silius lib. X. 'conceptum sectatus odorem, Deprendit spissis arcana cubilia dumis.' Seneca Thyeste, act. III. 'Sic cum feras vestigat et longo sagax Loro tenetur Umber, ac presso vias Scrutatur ore, dum procul lento suem Odore sentit.' Maronianum illud 'odora canum vis' pro vulgata facere scriptura possit videri. sed vetustos codices hic sequor. *Idem.*

150 *Injecta tandem*] Imo *tantum* cum scriptis. *Idem.*

162 *Repens*] Subitus, improvisus. *Barth.*

163 *Velut occultus*] Cuniculum actum subter mœnia, et in obsessam urbem irrumpentem, describit. *Idem.*

Prodit in hostem] *Pergit* scripti; quomodo et Virgilius dixerat, 'pergere in hostem.' Mox *elusos* non *inclusos* recte iidem scripti: aliis jam visum. *D. Heins.*

168 *Saturni tenebrosa*] Membranæ *latebrosa*. Idem.

171 *Duraque deum campage tenebant*] Multi *Siculaque*, perperam: nam *Siculæ* sequitur. Isingr. *solitaque;* lego *solidaque*. Lucan. lib. IX. 'Si solida Libye compage et pondere duro Clauderet exesis Austrum scopulosa cavernis.' *Idem.*

172 *Trabali*] Ingenti. *Barth.*

173 *Siculæ sonuere cavernæ*] Scripti nonnulli *tonuere;* rectius. Virgil. Æn. III. 'horrificis juxta tonat Ætna ruinis.' De eadem Silius XIV. 'per cæcos tonat irrequieta fragores.' Statius, Theb. III. 'procul igneus antris Mons tonat, exundant apices:' quod noster imitatus infra: 'Compresso mons igne tonat.' Val. Flaccus IV. 'Sic ubi prærupti tonuit cum forte Vesevi Hesperiæ lethalis apex.' *D. Heins.*

177 *Et qui te latis*] Duo Juniani et unus Ambros. *Latiis*, ut puer olim conjeceram: sic *Latios triumphos* dixit VI. Cons. Hon. 'Candida qui Latiis præbent armenta triumphis.' Pari modo peccatur apud Silium, libro XII. illo versu: 'resonare docebit Hic Latiis Helicona modis:' frequentissime hic error a librariis supinis commissus. Vidit hoc curis secundis Barthius: similes nævos Nasoni multis in locis detersimus. Sequentia ex illis Maronianis expressa sunt: 'undam levis innatat alnus Missa Pado.' *Idem.*

179 *Sic, cum, &c.*] Stagnavit olim Thessalia (ut ait Strabo) sed post terræ motum abrupti montes, atque datus aquis exitus. At Diodorus et Seneca id Herculi, non etiam Neptuno tribuunt. *Claver.*

180 *Peneo stagnante*] Alioquin grandis hic fluvius, utpote in cujus nomen veniant quatuor, aut duodecim adeo ipsi, alii. *Barth.*

Et mersa negaret Arva coli] *Negarent* septem libri pro *recusarent*, quod verum: lib. I. in Eutrop. 'cædere ligna culinæ Membra negant.' Silius,

lib. xvi. 'impius ignis Dissiluit, cineresque simul jacuisse negarunt.' Statius, Theb. viii. de fluviis: 'sibi quisque superbus Ire cupit, pontoque negant descendere mixti:' sic et alii passim. *D. Heins.*

182 *Tunc forti saucius ictu*] *Ter* unus Med. et Puteanea excerpta. *Idem.*

184 *Fractoque meatu*] Cave audias membranas, in quibus *facto*. Severus in Ætna: 'Quicquid in obliquum est, frangunt iter.' *Idem.*

185 *Redduntur fluviusque*] Non *fluviique*, codices. *Idem.*

186 *Manu*] Vi, robore, potentia. *Barth.*

187 *Hiatu*] Cicero ait circa Ennam speluncam tradi infinita altitudine ad Aquilonem conversam, qua Ditem ferunt cum curru ascendisse, ita ut subito non longe a Syracusis sub terras penetrarit. *Claver.*

189 *Mutavere fidem: vetito se proluit Arctos Æquore*] Hoc est, tanta rerum mutatio facta, ut illa sidera polaria, quæ prius æquore tingi metuebant, affatim maris aqua se laverint. idem poëta in Serenæ laudatione Hispaniam ἐγκωμιάζων: 'primo lavat æquore Solem India: tu fessos exacta luce jugales Proluis,' &c. India *lavat*, sed Hispania *proluit*, quod longe majus. *Casaub.*

190 *Pigrum*] A moribus plaustrariorum. *Barth.*

193 *Caligine pasci*] *Ferrugine* unus Petav. *D. Heins.*

196 *Pugnant temone reverti*] Sic primæ edd. et meus liber: alii *certant* vel *tentant.* Ovid. Met. v. 'Nititur ille quidem pugnatque resurgere sæpe:' quæ vera lectio. Fast. ii. 'Et solida ramos figere pugnat humo.' Statius Theb. vi. 'pugnant exire paventque:' et apposite, Theb. iv. 'Ipse quidem mallet terras, pugnatque reverti.' *Idem.*

198 *Torrentius amne Hiberno*] Statius lib. vi. 'Amnibus hibernis minor est, minor impetus igni.' *Barth.*

Torrentius amne] Conferam summos Poëtas de palma certantes in celeritate describenda. Stat. vi. Theb. 'quæ tantum nubila cœlo, Quæ bello sic pila volant, quæ carbasa ponto? Amnibus hibernis minor est, minor impetus igni, Tardius astra cadunt,' &c. Sed illum premit Ovid. Metam. x. Fab. 11. hunc Maro Æneid. vii. in fine, quem noster longis parasangis, etiam iisdem verbis exsuperat de iii. Honorii Consul. fine. Confer, et me impudentiæ argue, ni ita sit. *Dempster.*

201 *Sollicitæ mentis*] Cogitationum celeritatem rem omnium velocissimam scivit Thales, teste Laërtio lib. i. Idem Claud. 'Pro telo geritur quicquid suggesserit ira:' Apud Hom. sunt ἔπεα πτερόεντα. *Barth.*

Discurrit acumen] Malim *discurrat.* D. Heins.

202 *Sanguine*] Quia reluctandum est impetuosis fræno, sanguineis spumis dicit fræna decolorata fuisse. *Barthius.*

204 *Diffugiunt Nymphæ*] Versus rem mirifice exprimens. *Idem.*

205 *Gorgonis*] *Gorgonos* scripti. *D. Heins.*

206 *Cornu*] Arcu. *Barth.*

209 *Ille velut*] Præ cæteris excellens. *Idem.*

210 *Nudataque viscera*] *Pectora* vulgati: paulo ante frustra vetusti codices *telo* pro *cornu;* supra lib. i. 'Pallas et inflexo quæ terret Mænala cornu.' Ovid. Epist. Phædræ: 'Jam mihi prima dea est cornu præsignis adunco Delia:' sic vetus liber, non *arcu.* D. Heins.

213 *Viles iras*] Velut viliores, quam quas attendere possit. *Barth.*

Pastorum despicit iras] Putean. *despuit.* iv. Cons. Hon. 'Torquati despue mores.' *Respuere* et *despuere* a Poëtis videntur confundi: sic *respuere preces* et *despuere,* similiaque. iv. Cons. Hon. 'alter præcepta vocantis Respuit.' Cons. Manlii, 'quis insig-

nem tanto sub principe curam Respuat;' sic sæpe noster: diximus jam nonnihil libro primo. *D. Heins.*

214 *Ignavi domitor mundi*] *Vulgi* editiones nonnullæ et plerique scripti: sic supra, ' vacui famulantur Averni Vulgus iners:' et apud Statium ' inane vulgus,' ' vulgus cava sub nocte repostum,' ' vulgus exsangue,' et similia, pro inferis. *Idem.*

216 *Eumenides movere*] Simillime Juvenalis. Sat. VI. ' Dic qua Tisiphone, quibus exagitare colubris?' *Barth.*

217 *Cœlum incestare*] Sic Statius, lib. XI. ' Illas ut summo vidit Pater altus Olympo Incestare diem.' *Idem.*

Cœlum incestare quadrigis] Alii *mundum;* quod minus placet, quia mox sequitur. Gyraldinus etiam cum Vaticano aliisque *infestare;* perperam. Statius, Theb. XI. ' Illas ut summo vidit pater altus Olympo Incestare diem.' Noster II. in Eutrop. ' cunctas hoc ore laborant Incestare vias.' Bello Get. ' patriis lunare venenis Incestare jubar.' Cons. Manlii: ' Latios incestant nomina festos:' sic et alii Poëtæ. *D. Heins.*

218 *Sunt altera Lethes Numina*] Nihil verius hac scriptorum lectione, quicquid vir doctus dissentit. *Lethen* pro toto inferno posuit, ut Stygem, Acherontem, Cocyton, Tænara Poëtæ passim. *Lethæum Janitorem* ita Cerberum vocat Statius. Vulgo *Flumina:* quod et Barthio improbatum. *Idem.*

Altera Lethes numina] Alia quæ apud vos, in vestro illo egregio mundo, habentur pro numinibus. Lethes vocabulum generale est, et numina ejus omnia inferorum denotant. *Barth.*

221 *Nocte tua*] Tua parte sortito tibi oblata. *Nox* omne quod inter vivos non est. *Idem.*

226 *Prætentasque aperit cristas*] Quibus illam horrendam figuram dedita opera contexerat. *Idem.*

Prætentaque operit crista] Hic denuo vetustam lectionem damus omnium librorum, ut Claverium mirer in contraria euntem. Quid enim est *prætentas aperire cristas? Velare* libro III. in Stilich. dixit, ut hic *operire*, ' Hanc tota Tritonia Gorgone velat.' Si quid mutandum, legam cum uno Florent. et Putean. excerpt. *Prætentaque operit palla;* quomodo supra: ' tantum stridentia colla Gorgonos obtentu pallæ fulgentis inumbrat;' quod ex illo Maroniano hausit: ' Exstructosque toros obtentu frondis inumbrant.' *Obtentum togæ* habes apud Gellium, XI. 18. Seneca, Hercule Furenti: ' Namque ipsa tristi vestis obtentu caput Velatur.' *D. Heins.*

227 *Nigros illuminat*] Splendore hastæ. *Barth.*

228 *Ni Jupiter æthere summo*] Unus *jusso:* alius *lapsus:* tertius *celso*. Moreti codex *vulso;* quod placet. Statius, Theb. III. ' Nubilaque et vulso terrarum sordida fundo Tempestas.' Noster supra lib. I. ' nunc insula fundo Vellitur.' Seneca Phœnissis: ' Non si revulso Jupiter mundo tonet.' Mox bene Raphelengius *fulminis* pro *luminis*, et *confessus socerum* pro *generum;* quod scripti meliores confirmant. *D. Heins.*

229 *Pacificas rubri torsisset fulminis alas*] Non dubito ex disciplina fulminum dignoscendorum hæc dicta, uti nimirum rubrum illud consecratum fuerit Paci, et hæc per illud cognita. Sic Jovis autem jaculari rubra fulmina. Sic ad congressum Didus et Æneæ ait Virgilius lib. IV. ' fulsere ignes et conscius æther Connubii.' Fœdera fulmine sanciri erat prosperitatis indicium. Deorum conjugiis auctor erat Jupiter, suo quodam privilegio. *Barth.*

230 *Nimbis Hymenæus hiulcis*] Mirum est Hymenæum intonare, et Jovis τοῦ βροντῶντος officio fungi: quare *Hymenæon* legendum puto, ut ad Jovem referatur. *Hymenæon intonare*, ut *tonare omina* et similia; de quibus Cons. Olybrii dictum. Apuleius, Met.

iv: ' Domus tota lauris obsita, tædis lucida, constrepebat Hymenæum.' Hesychius, Ὑμέναιος, γάμος, ἢ ᾠδὴ ἐπιγάμιος. Nihil frequentius apud Poëtas occurrit hac Hymenæi significatione: *personare Hymenæon*, Statius Genethliaco Lucani: ' Et vestros Hymenæon ante postes Festis cantibus ipsa personabo.' *Canere Hymenæon* Naso Metam. xii. ' Ecce canunt Hymenæon, et ignibus atria fumant.' Senec. Troadib. ' Tritonum ab alto cecinit Hymenæum chorus.' *D. Heinsius.*

Nimbis, flammæ] Duo hæc elementa dicit fœdus nuptiale confirmasse inter Proserpinam et Plutonem, respiciens ad ignem et aquam præferri solitos nubentibus priscis. *Barth.*

Hymenæus Intonat] Hoc contra vulgarem opinionem, nam sponsalia tonitru impediebantur. Serv. ad iv. Æneid. ' Prima et Tellus et pronuba Juno Dant signum :' sed res etiam insueta describitur. *Dempst.*

231 *Testes flammæ*] Quia ' nuptiæ non fiebant, nisi aquam et ignem in limine conjunxissent.' Naso ii. de Arte : ' Quos faciunt justos ignis et unda viros.' Serv. ad iv. Æn. ' Fulsere ignes et conscius æther Connubii.' Flaccus Argonaut. lib. viii. ' Ignem Pollux undamque jugalem Prætulit :' de nuptiis Medeæ et Jasonis. De Stellæ et Violantillæ nuptiis, Stat. lib. i. Silv. 2. princ. Hinc ' aqua et ignis comites Veneris,' ex Varrone, lib. iv. de ling. Lat. Turneb. xx. 20. et apud J. C. *l. Cælia.* 66. *ff. de donat. int. vir. et uxor.* ' excipere conjugem aqua et igni,' hoc est, ducere. Cujac. lib. xi. Observ. cap. 2. rationes varias pete ex Plut. probl. cap. 1. *Idem.*

234 *Sis memor*] Valedicentium vox, miserabilem quodammodo absentiam insinuans. *Barth.*

236 *Imperio vinci majore*] Hic plane comperio Θεοῦ βίαν, quæ major quam cui resisti possit. *Claver.*

239 *Æqualemque chorum*] Rectius quam *Æqualesque choros* libri. Ovid. iv. Fast. in hac fabula : ' At chorus æqualis cumulatis flore canistris, Persephone, clamant :' ubi male nunc legitur *cumulatæ flore ministræ.* D. Heins.

240 *Damnavit sidera luctu*] Meus liber *damnarunt*, ex illorum opinione qui fata astris imputabant. Lucan. lib. v. ' et adhuc dubitantibus astris Pompeii damnare caput.' Mox *pharetras* non *pharetram* scripti. *Idem.*

243 *Sævique fremant leones*] *Sævumque* Moreti liber : optime. Supra lib. i. ' Stabant ante fores juncti, sævumque fremebant.' Plura diximus Cons. Olybrii, vs. 119. Habuimus jam ante hoc libro ex potioribus membranis : *Præsagum cecinere fores.* Idem.

Fremant] Fremere proprium leonum. *Barth.*

244 *Posito*] Amisso. *Idem.*

246 *Delphica quin, &c.*] Oraculorum defectum insinuat, quem Christo nato accidisse Ecclesiastici scriptores produnt : nec ipse impietatis magister Symmachus negare audet, lib. iv. Ep. 33. victus nempe a Prud. Apotheosi : ex quo ' hominis Deus induit artus, Delphica damnatis tacuerunt sortibus antra, Non tripodes cortina tegit,' &c. Sane sub Nerone siluisse oracula habes ex Lucan. lib. v. princ. ' multosque obducta per annos Delphica fatidici reserat penetralia Phœbi.' Nec omiserim ex Eusebio id ultimum oraculorum censeri : ' Me puer Hebræus divos Deus ipse gubernans Cedere sede jubet, tristemque redire sub orcum.' *Dempst.*

Delubra tacebunt] *Silebunt* prim. Vatic. *D. Heins.*

248 *Planctuque lacertos Verberat*] Peculiaris magni planctus et lugendi species, lacertos verberare. Virgilius libro vii. ' palmis percussa lacertos Auxilium vocat.' *Barth.*

249 *Questus ad nubila fundit inanes*] Tres *tendit* : unus *tollit* : plerique omnes *rumpit* ; idque vere. Virgil. libro

IV. 'Tantos illa suo rumpebat pectore questus.' Val. Flaccus lib. I. 'meritos fas et mihi rumpere questus.' Lib. IV. 'Tum lacrymis, tum voce sequi, tum rumpere questus.' Virgilius tamen in Ciri: 'Has adeo voces atque hæc lamenta per auras Fluctibus in mediis questu volvebat inani.' *D. Heins.*

251 *Crudelibus umbris Tradere*] Putean. *credere;* quod elegantius, ut dictum alibi: unus etiam Petav. *defendere mundo* pro *depellere;* venuste, quod monui lib. III. in Stilich. vs. 169. Mox *nihilumne paternæ Mentis* pro *nullumne* tres nostri; quod ex suo codice Claverius jam occupavit. *Idem.*

255 *Non ego, cum rapido*] Lege *rabido:* sic 'rabidi clamores,' 'rabida bella,' et similia. *Idem.*

258 *Cujus conscia noxæ*] Sic duo Vatic. et quinque alii, cujus glossema est τὸ *culpæ,* quod in vulgatis libris extat. Seneca Phœnissis: 'Non video noxæ conscium nostræ diem.' *Idem.*

262 *Cœlumque negatur*] Malo *negantur.* Idem.

263 *Eripitur cum luce pudor*] Vulgo *sole;* quod ferri non potest, quia præcesserat *communi sole fruuntur,* ubi *communi* dixit, quia alius apud inferos sol. Virgilius VI. Æn. 'solemque suum, sua sidera norunt.' Noster paulo post: 'lumenque videbis Purius, Elysiumque magis mirabere solem:' quomodo legendum et libri veteres et ratio postulant, non *Elysios campos.* Vetus Epitaphium in Catalectis Pithœi: 'Numina nunc inferna, precor, Patri date lucos, Quis est purpureus perpetuusque dies.' Pindarus Ode II. Olymp. de inferis: Ἶσον δὲ νυκτεσσὶν αἰεὶ, Ἶσα δ' ἐν ἁμέραις ἅλιον ἔχοντες, ἀπονέστερον ἐσθλοὶ νέμονται βίοτον. *Idem.*

264 *Servitum ducor*] Sic Aldus, et membranæ propemodum omnes: nisi quod in nonnullis *servitium,* corrupte: vulgati *Infelix ducor.* Virgil. 'Graiis servitum matribus ibo.' Silius, lib. XVII. 'potui traducere captam Servitum gentem.' *Idem.*

267 *Mater, io*] Τὸ *io* plangentis et in planctu vociferantis est. Scitissime in solo matris auxilio omnem spem habet simplicissima virguncula. *Barth.*

271 *Exitio*] Extremis miseriis. *Idem.*

273 *Fletuque decoro*] *Planctuque* Vossianus et secundus Vatic. ut supra, 'planctuque lacertos verberat.' Mox *detergit* scripti; et *timorem* pro *dolorem* Moreti codex: *pudorem* prim. Vatic. *D. Heins.*

Fletuque decoro] In virgine. *Barth.*

275 *Lacrimas detersit amictu*] Officio subito, quod ferebat res præsens. *Idem.*

Lacrimas detergit] Claverius miratur Plutonem hic flere. Non certe Plutonis, sed Proserpinæ hæ lacrymæ erant: quare miror, ubi commentatoris mens fuerit, hæc cum scriberet; nam nulla flendi caussa ei erat, sed potius ridendi et triumphandi.

278 *Vexare*] Turbare, affligere. *Barth.*

280 *Ille ego*] Gloriantis. *Idem.*

282 *Altera nobis Sidera*] Vide qui Elysios campos describunt, interque eos Tzetzam Scholiis in Hesiodum.

286 *Aurea progenies habitat*] *Habitant* prim. Vatic. bene. *D. Heins.*

287 *Semel*] Aureum seculum dicit. *Barth.*

Nec mollia desunt Prata tibi] Lege *deerunt* vel sine scriptis. Virgil. II. Georg. 'Non liquidi gregibus fontes, non gramina deerunt:' sic optimus Mediceus. Vulgo pari modo peccatur; ut et apud Lucan. libro I. illo versu: 'Omnia dat, qui justa negat, nec numina deerunt:' ita enim duo codices ex præstantioribus quos vidi: neque aliter scribendum apud Statium, Theb. V. 'Inveni, promitto viam, (nec numina deerunt) Qua renovan-

da Venus:' ubi pari modo peccatur. Valerius Flaccus, libro VII. 'nec semina deerunt Quæ prius ipse dabam.' Rursus Maro, Æn. VII. 'non vobis rege Latino Divitis uber agri Trojæve opulentia deerit.' *D. Heins.*

289 *Quos*] Quales. *Barth.*

Quos nec tua protulit Henna] Sic Bononiensis liber; quod et in suis videtur invenisse Parrhasius: dictum supra. *D. Heins.*

290 *Lucis arbor prædives opacis*] *Amœnis* sec. Vatic. Isingr. *Averni*: lego, *Avernis*. Virgil. VI. 'nec te Nequicquam lucis Hecate præfecit Avernis.' Et mox: 'Sed me cum lucis Hecate præfecit Avernis.' Silius, lib. VI. 'Lethalem ripam et lucos habitabat Avernos.' Sic et 'tenebræ Avernæ,' 'valles Avernæ,' et similia passim apud poëtas. *Averna Juno* eidem Silio, libro XIII. apud Virgilium, Georg. IV. ex optimis membranis, 'terque fragor stagnis auditus Avernis:' ubi *Averni* perperam est in vulgatis. *Averna loca* bis terve apud Lucretium, libro sexto occurrunt. *Idem.*

291 *Fulgentes viridi*] *Gravido* pri. Vaticanus: nil muta. *Viride metallum* ramum aureum vocat: sic lib. I. in veteri codice Moreti: 'pingunt maculosa virentes Terga notæ, rutilum squamis interviret aurum.' *Idem.*

292 *Hæc tibi sacra datur*] Sacer est ramus aureus Proserpinæ, quod avaritia in infernum ducat. Serv. ad illud VI. Æneid. *ferri Proserpina munus Instituit.* Seu quod sapientia mortem, ipsosque manes vincat: ideo Æneas ad sapientissimam Dearum Proserpinam penetravit hoc duce. Plato in Cratylo. *Dempst.*

293 *Autumnum*] Proventum autumnalem. *Barth.*

Ditabere pomis] Junianus *dotabere*: sic lib. I. in Eutrop. 'juvenum flammis Ephyreia Lais Et gemino dotata mari:' quomodo vetus liber IV. Cons. Honor. 'veniet nurus omnibus arvis Et toto dotata mari.' Laude Serenæ: 'Seque minus jactet Libycis dotata trophæis.' Nupt. Hon. 'toto pariter dotabere mundo.' *D. Heins.*

295 *Salis æquora verrunt*] Sic Claverii codex; non *maris*. Idem.

297 *Animalia regnis*] *Animantia* Junianus. *Idem.*

298 *Septimus auras Ambit, et æternis*] Vide Macrobium doctissimis Commentariis in somnium Scipionis. *Barth.*

300 *Vestigia*] Pedes. Inconcinnior tamen lectio, et suspicor *fastigia* Claudianum scripsisse potius, quo indicatur sublimitas regia, de qua hic sermo est.

Vestigia reges] *Fastigia* Barthius: sed vestigia pro pedibus posuit. Epist. ad Serenam: 'Sub pedibus regitur terra fretumque tuis:' ubi vide quæ noto. *D. Heins.*

Purpurei Reges] Ovidius lib. VII. 'medio Rex ipse resedit Agmine purpureus.' Purpurei dicuntur Reges a purpura, colore eorum vestimentis dato, ad eminentiam præ omnibus aliis potestatibus, nisi quæ Regias æmulatæ sunt aut vicerunt. Sic purpureis utebantur cingulis, quale gestandi jus instar regii insignis datur Judæorum Principi a Romanis. Sic purpureis iidem calceis amiciebantur. Regum quoque filii purpureo utebantur habitu. *Barth.*

306 *Sit fatum*] Q. d. sit fixum et immutabile quod statueris. Inepte alii *factum*. Istud enim divinitatis est, cujus jam ante compos erat Proserpina. *Idem.*

Sit fatum, quodcunque voles] Ut in illo Lucani: 'Sive canit fatum, seu, quod jubet ille, canendo Fit fatum:' duo scripti *sitque ratum*, etiam non male. Claverius et quatuor e nostris *sit factum*. Forte *sanctum* vel *pactum*. nam *fata* paulo post sequuntur. *Voles* etiam non *velis* scripti. Forte, *sitque ratum, quodcunque voves.* D. Heins.

311 *Stipantur*] Densantur, opplentur. *Barth.*

Stipantur Tartara cursu] *Sæcula* Aldus et plerique scripti. Glossa Oxon. 'sæcula, animas omnium sæculorum' interpretatur; et recte. Statius Theb. XI. similiter de inferis: 'Crescat opus, totisque expectent sæcula ripis.' Noster lib. II. in Rufin. 'Huc post emeritam mortalia sæcula vitam Deveniunt.' Cicero Somnio Scipionis: 'Ille vere vertens annus appellari potest, in quo vix dicere audeo quam multa sæcula hominum teneantur.' Mox *Tænara* pro *Tartara* bene cum scriptis Raphelengius. *D. Heins.*

313 *Passus mollescere*] Sese videlicet. *Barth.*

314 *Dissimilisque sui*] Erat quippe alioquin severus aspectu, torva fronte. *Idem.*

315 *Assurgit Phlegethon*] Assurgere est honore afficere: apud Plut. in Pompeio, Sylla ei assurgebat. Serv. in II. Georg. 'assurgit quibus et rex ipse Phanæus.' Suet. Aug. c. 56. Tiber. c. 31. Gell. l. VI. c. 9. Valer. l. III. c. 7. de Accio Poëta. Auson. Ep. VI. 'Assurgit Musæ nostra Camœna tuæ.' Noster de laudib. Stilichonis, lib. III. princ. 'visoque assurgere semper Pulvere.' *Dempst.*

316 *Fluunt incendia*] Igne namque fluere hunc torrentem Stygium fecerunt Poëtæ. *Barth.*

317 *Occurrunt properi*] Non *propere* libri. *D. Heins.*

Lecta de plebe] Huic officio destinata. *Barth.*

320 *Aulæa tenent*] Ad ornandam regiam nuptialem, quod fiebat intus et foris: publicum præterea gaudium, ad qualia hæc usurpabantur. *Idem.*

321 *Limina, et in thalamum*] Vulgo *thalamis*. sec. Vatic. *thalamos* non male. *D. Heins.*

In thalamis vestes] Et hic mos nuptialis. *Idem.*

323 *Teneroque levant sermone timorem*] Sic Moreti liber: prim. Vaticanus cum aliis plerisque *tenero timores*: nonnulli cum Isingrino *teneros timores*. Vulgo *teneros dolores*. Ex illis Statii hæc adumbrata Theb. II. 'Castæ matres cinxere corona Argolides: pars virginibus circum undique fusa Fœdera conciliant nova, solanturque timorem.' Ovid. Met. X. 'Accipit obscœno genitor sua viscera lecto, Virgineosque metus levat, hortaturque timentem.' Noster supra, ut idem Moreti codex: 'Et placida mœstum solatur voce timorem.' Isingrinianum illud *teneros dolores* non displicet. Pari modo apud Statium habes Thebaïdos secundo de Polynice: 'tenerumque dolorem Conjugis amplexu solatur.' *D. Heins.*

324 *Vultibus addunt Flammea*] Ne a quoquam prius nupta conspiceretur quam a marito, velato capite ad eum ducebatur. Fast. III. 'Anna tegens vultus ut nova nupta suos.' Velamen hoc flammeum, Martial. libro XI. Ep. 79. lib. XII. Ep. 42. Sueton. Neron. c. 27. Isid. l. IX. 8. Catull. Epithal. 'Flammeum videor videre.' Noster Epithal. Honorii: 'Jam produnt lacrimas flammea simplices.' Gemmis ornabatur; idem de laudib. Stilichon. Paneg. I. 'gravibus subnectens flammea gemmis:' color ei luteus: Lucan. l. II. 'Lutea demissos velarunt flammea vultus:' a lutea herba, quam Græci *Isatitidem*, Latini *Glastum* vocant. Plin. lib. XXI. 8.

325 *Flammea*] Vide Festum. *Velatura* autem pudorem dicit innuens colorem hujus veli, qui erat croceus, ne pudor in vultu puellæ cerneretur præ ejus splendore. *Barth.*

Prævelatura pudorem] *Prævellatura* ed. Vicet. *prævallatura* Florent. S. Marc. *D. Heins.*

328 *Coronati Manes*] Ex ritu Romano. Nuptiis enim Principum coronas sumebat populus. Zosimus, libro V. Faciebant hoc indicandæ hilaritatis gratia, cum coronatio sit

lætorum nunciorum indicium. *Barth.*

331 *Rarescere noctem*] Per facium nuptialium et genialium conviviorum splendorem. *Idem.*

332 *Urna*] More Atheniensium judicare inferorum Judices finguntur, sortibus in urnam acceptis. Virgilius: 'Quæsitor Minos urnam movet.' *Idem.*

Urna Minoïa] In judiciis usus urnæ frequens, in quam nomina citandorum conjiciebantur. Noster lib. II. in Rufin. fine: 'nigrique trahunt ad judicis urnam.' Horat. lib. III. od. I. Stat. lib. II. Sylv. fine. Senec. Herc. Fur. act. III. scen. II. 'Judicia trepidis fera sortitur reis.' Serv. ad Æn. VI. Sortiri judicem. Plin. in Præfatione operis sui, *l. Judæi. C. de Judæis. l. denunciasse. ff. de adult. l. quoties. §. ult. C. de privil. Schol. lib.* XII. qui ritus ab Atheniensibus fluxit, ob idque reprehensus Solon apud Aristot. lib. II. Polit. c. 10. *Dempster.*

334 *Impia*] Crudelia, immania. *Barth.*

337 *Solvitur Ixion*] Versus hic ex duobus superioribus conflatus, ac proinde vel invitis libris expungendus est: quod eruditos interpretes fugisse miror. *Tantaleis* pro *Tantalicis* paulo ante legendum: sic Poëtæ. Virgilius in Culice: 'Hic et Tantalei generis decus altus Atrides.' Stat. 'Tantaleis considere tectis' Theb. I. ubi *consistere* perperam nunc legitur. Idem lib. XI. 'funera mensæ Tantaleæ.' Propert. II. El. I. 'Tantalea poterit radere poma manu:' ita omnino scribendum, non *tradere*. Sic et 'radere littus,' 'radere metam,' et similia. *D. Heins.*

338 *Et Tityus*] *Tityos* duo; bene. *Idem.*

340 *Tantus erat*] Tantus in arma patet. *Barth.*

342 *Abreptasque fibras*] Malim *abruptasque:* ut apud Statium in Sylvis: 'abruptis debile venis Vulnus hiat.' *D. Heins.*

343 *Formidatique furoris*] *Formidandique* excerpt. Put. cum duobus Vaticanis, et Bartholiniano: et mox *læta canentes* non *lene* unus Petav. *Idem.*

344 *Cratera parant*] Crater ingens vas erat vinarium, quod in medio statuebatur, unde haurirent minutioribus poculis circumagendum vinum. *Barth.*

347 *Festas alio succendunt lumine tædas*] Magna in hoc etiam genere erat superstitio veterum, ne de igne funesto accenderentur faces nuptiales, quod omen tristissimum habebatur. *Idem.*

348 *Pestiferi*] Unde morbi et clades ad superos ibant, cujus halitu decidebant aves. *Idem.*

Pacatum flumen Averni] Sic Aldus et scripti, non *limen*. Apud Virgilium eadem habes et Aristotelem περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων: qui tamen de avibus falsum hoc adfirmat, cum multi illic cygni inveniantur. *D. Heins.*

349 *Innocuæ*] Illæsæ, non obvio usu. Egesippus, l. III. 32. 'Cum soli innocui fuerint qui prælia gererent.' *Barth.*

Innocuæ] Eleganter: sic bell. Get. 'Navis innocua,' id est, illæsa. *Claν.*

350 *Amsanctus*] Lacus Lucaniæ, cujus halitus aves necat. *Barth.*

351 *Mutato gurgite*] Qui alioquin lacrymis fluebat. *Idem.*

352 *Lacte*] Ex sacris literis. Ovidius de aureo Sæculo: 'Flumina jam lactis, jam flumina nectaris ibant.' *Idem.*

353 *Undasse Lyæo*] Sic scripti; vulgo *stagnasse:* noster infra, 'Undaret neu silva favis.' Parum refert. Mox *stamina non rumpit,* pro *rupit* meliores. *D. Heins.*

357 *Moritur fluctu*] Pessimum genus mortis in undis perire censebat antiquitas; animam rata simul cum corpore interire eo modo. *Barth.*

358 *Oppida*] Civitatum incolæ. *Idem.*

359 *Impexosque senex*] Virgilius: 'Terribili squalore Charon cui plurima mento Canicies inculta jacet.' Auctor nuptiarum infelicium, ut Jupiter prosperarum. *Barth.*

Impexam frontem] Ita libri fere omnes, nisi quod in quibusdam *implexam;* quod doctissimus Gronovius diatribes Statianæ cap. 17. amplexus est. Vulgo *impexos crines. impexam frontem* dixit, quomodo Virgilius 'Canitiem incultam' de eodem Charonte: cui et *impexam barbam* Seneca dedit Hercule Furente: 'Pavidosque manes squallidus vectat senex. Impexa pendet barba.' *D. Heins.*

361 *Processerat Hesperus*] Ante visum enim hoc sidus nefas putabant sponsum potiri sponsa. *Barth.*

Suus Hesperus] Noctu tantum nuptæ olim ducebantur ad maritum: hinc poëtarum in Epithalamiis preces, ut nox properet. Plutarch. probl. c. 65. ex Varrone Serv. ad Ecl. VIII. *Dempst.*

362 *Ducitur*] Nuptiale verbum; nefas enim solam ire. *Barth.*

363 *Tangensque cubile*] Nota morem non satis observatum. *Idem.*

364 *Omina perpetuo genitalia fœdere sanxit*] Quis enim nescit solemnia in nuptiis omina adhibita? *Dempst.*

Fœdere sancit] Non, *sanxit.* D. Heins.

365 *Cum voce*] Supra etiam dixit, *cum carmine.* Quasi non satis fuerit umbris exultare, nisi et linguis faveant. In hanc rem Virgil. 'Pars pedibus plaudunt, choreas et carmina dicunt.' *Pii*] Felices. *Claver.*

366 *Talia exordia*] Intrantem domum *nucibus jactis* salutabant sponsam pueri; quas, dum concederet cubitum, movebant cursus, *ne audirentur puellæ voces*, nec minus cantionem iterabant, quæ *Fescenninus* dictus, ex Catull. in Epithal. Mallii et Julii, et nostro in Odis ad Epithal. Honorii, et in Epithal. Palladii et Serenæ, fine. *Dempster.*

Sumunt exordia] Sic iidem scripti. Vulgatum *ducunt* minus placet. III. Cons. Hon. 'Tertia Romulei sumant exordia fasces.' VI. Cons. 'Grataque patratis exordia sumere bellis.' Lib. II. Eutrop. 'aliis exordia sume rapinis.' Virgil. lib. IV. 'quæ prima exordia sumat?' *D. Heins.*

Exordia] Cantus. *Barth.*

367 *Nostra parens*] *Potens* Aldus et membranæ potiores. Forte *Nocte potens Juno:* quomodo Virgilius 'Hecaten cæloque Ereboque potentem' dixit. Mox *consortia discite* Isingrinus et quinque nostri; bene, non *ducite.* Sic Epithal. Celer. 'Vivite concordes et nostrum discite munus.' Et lib. II. in Stilich. 'Hinc fuit ut primos in conjuge disceret ignes.' Denique *vota* pro *colla* idem Isingrinus et ex nostris plerique. *D. Heins.*

368 *Ducite*] Votum nuptiale aut matrimoniale, qualibus adornabantur Epithalamia. *Barth.*

372 *Proferte*] Producite, in æternum protendite. Hoc enim verbum longam seriem notat. Votum autem nuptialium summum productio liberorum. *Idem.*

XXXVI.

DE RAPTU PROSERPINÆ LIB. III.

PRÆFATIONEM, quæ in nonnullis libris hoc loco legebatur, sexto Honorii Consulatui præfigendum jam alii monuerunt. *D. Heins.*

Descripsere concilium Deorum Poëtæ, Maro simpliciter x. Æneid. Ovid. 1. Metam. Stat. lib. I. Theb. quibus præponit Claudianum Scaliger poët. lib. v. cap. 16. quod magis mirum est, eum versus elegantissimos voluisse mutare: viderint docti. *Dempst.*

Quæritur, an non sit procemium in tertium librum? Imperiti quidam homines ausi fuerunt Præfationem inserere ex Manuscripto quidem; sed non bonæ fidei. *Claver.*

1 *Jupiter*] A quo consilium rapiendæ filiæ ducebatur. *Barth.*

Jupiter interea, &c.] Iris nuncia Junonis frequenter dicta, IX. Æneid. pr. I. Metam. Fab. 7. noster Gygantom. tamen a Jove mitti sueta. IX. Æneid. fine, ad Junonem legatur, ut ad Palladem apud Silium Punicor. IX. idem fecit Homer. Iliad. II. 786. Iliad. VIII. 400. Iliad. XV. 158. utque Mercurius *ad pacem conciliandam* mittitur; ita hæc *ad fœdera discutienda. Thaumantias* autem a θαυμάζω admiror, ob admirandam colorum varietatem. Plin. lib. II. cap. 59. Senec. lib. I. nat. qu. cap. 3. et utroque posterior Rhodig. lib. XXII. cap. 24. ad 32. *Dempst.*

Cinctam nimbis] Indicium nimborum, et nonnisi nimbosis nubibus apparentem.

Thaumantida] Irin, quæ nuncia Deorum omnibus Poëtis. *Barth.*

2 *Totoque Deos*] Concilium Deorum, qualia describuntur a Marone et Homero, aliis. *Idem.*

3 *Zephyros prælapsa*] Sic unus Petavianus: alii *Zephyros illapsa, elapsa, prægressa, Zephyris illapsa, illata,* et similia. Vulgo *Zephyros transgressa.* Opinor veram scripturam esse, *Zephyros illapsa:* apud Statium, Theb. VII. Jupiter ad Mercurium pari modo: 'I, medium rapido Borean illabere saltu.' Raphelengius *Zephyris illapsa.* D. Heins.

10 *Proceres*] Dii majores, majoribus officiis præfecti. *Barth.*

11 *Lucida Phorci Canities*] Ipse canus. *Idem.*

Cærula Phorci Canities] Isingrini lectionem expressimus. Moreti et Petavian. unus *lurida;* alter *lubrica:* duo *candida:* duo alii *reverendaque:* unus *pallida.* Vulgo *lucida;* quod Barthio probatur, non mihi. In Epicedio Drusi: 'Illi Cæruleum Panope matertera crinem Solvit, et immensis fletibus auxit aquas.' *D. Heins.*

13 *Mansurum Protea*] Dæmonum mutabilitatem in alias atque alias formas intellexerunt hoc figmento Poëtæ. *Barth.*

14 *Senibus fluviis*] Nam minutiores et juveniores illi non tangebant hoc honoris. *Idem.*

15 *Stat cætera more juventus*] Lege *stant:* male etiam hæc distinguebantur. *D. Heins.*

Plebeio] Minores Deos dicit. *Barth.*

17 *Taciti Fauni*] Mirum Scalig. tantum virum velle reponere, *stupidi:*

quum *taciti* melius admirationem exprimat. Apul. Metam. lib. II. 'digitum a pollice proximum ori admovens, et in stuporem versus, Tace, tace, inquit, et sane taciturnitas admirationis comes est.' Ex Aristot. in Problem. *Dempst.*

Sidera] Claverius legit *numina*, quæ per excellentiam sic dicuntur, ut Poëta pro Homero. Sunt enim et Fauni numina, sed rustica, seu plebs Deorum. *Claver.*

18 *Gravis*] Venerabilis, qualis majestatem habet. Maro: 'Pietate gravem et meritis si forte virum quem Conspexere.'

Alto] Præsidium enim talibus actibus sedes altiores cæteris. *Barth.*

19 *Abduxere*] Non *Adduxere* cum aliis. Lucan. VII. 'Dii quorum curas abduxit ab æthere tellus.' Cicero Tusculan. Quæst. lib. IV. 'Sic igitur adfecto hæc adhibenda curatio est. Abducendus etiam nonnunquam ad alia studia, sollicitudines, curas, negotia.' Mox *stimulis* pro *stimulos* recte veteres libri. *D. Heins.*

Abduxere] Id est, A curis cælestibus ad mortalia rursus attraxere. *Clav.*

20 *Saturnia Otia*] Sub Saturno rege, placido fuerant torpore omnia. *Barth.*

21 *Ignavi*] Nihil inhonestum infert ista vox, sed placidum et in se torpentem torporem, sive tu *quietem* dicere mavis, exsortem curarum omnium et mœroris. Jupiter autem inito imperio non amaverat illud otium patris Saturni.

Senium] Placidam et minime impetuosam ætatem. *Barth.*

22 *Sopitos*] Somnum et torporem ut excuterent, coacti rebus suis et victui parando invigilare. *Idem.*

24 *Seges grandesceret arvis*] Plin. l. XVIII. 'Crescente luna frumenta grandescunt:' vide et Festum in *sementinis feriis.* Columella etiam sic frequenter: scripti tamen alii *granesceret* vel *canesceret;* ut apud Ovid. 'Nec renovatus ager gravidis canebat aristis.' *D. Heins.*

26 *Fremerent*] Hæc satis inflata videantur alicui; sed Poëtæ non deest ratio. supra dixit, *tumere vina;* figuram huc usque voluit producere. Neque *fluerent* ab eo scriptum mihi quis facile persuaserit. *Claver.*

28 *Sed quod dissuasor honesti*] *Quid* recte unus Petavianus. Mox pro *provocet ut*, meus liber *aut.* Puto *haud segnes.* Deinceps *atque artes* Bononiensis. *D. Heins.*

29 *Oblimat*] Atterit, debilitat, impedit, attenuat. Virgilius: 'sulcos oblimat inertes.' Junius Pilargurus: 'obturet, et occludat.' *Barth.*

Oblimat mentes] Id est, transversas agit: vel deprimit seu affigit humo. Sublimare est contrarium Ennio. *Clav.*

30 *Rerum vias*] Modos aggrediundarum et expediundarum. *Barth.*

31 *Ingeniosa egestas*] Necessitate ipsa subacta ad invenienda et excogitanda quibus opus habeat homo. *Idem.*

32 *Nutriat usus*] Virgilius: 'Ut varias usus meditando extunderet artes.' *Idem.*

33 *Natura*] Monitrix Jovis, et ejus consilia facessens. *Idem.*

34 *Humanum relevare genus*] Melius absit totus hic versus. *Idem.*

Humanum relevare genus] Nescio quid sibi velit vir eruditus, qui versum hunc expungendum censet. *D. Heins.*

38 *Nullisque exornem*] Ita scripti potiores. *Idem.*

40 *Mores novercæ*] Noti illi velut proverbio. *Barth.*

42 *Erexisse caput*] Sapientium virorum argumentum, sequendam homini cœlum intuentis capitis nobilitatem, quæ nihil moretur scilicet jacentium rerum sordes, sed cœlum adspirare debent cognatum. *Idem.*

47 *Chaonio*] Epirum glandibus abundantem pro quercetis quibusvis dicunt Poëtæ. *Idem.*

48 *Atque adeo*] Non *ideo* meliores cum Aldo. *D. Heins.*

52 *Currusque feratur Avius*] Scripti magna ex parte *nubibus;* et præstat. *Idem.*

54 *Actæa*] Attica. *Barth.*

56 *Imperii molem*] Parum circumspecte equidem hic fuit Claudianus noster: scilicet post factum jam vi Plutonis, et minis ejus extusum ipsi fatum, ipse sancit demum quid velit fieri, et cum Terrarum Orbis concussus fuerit, omnesque fluvii, Fauni etiam cum Nymphis in concilium terra, cœlo, marique convocati, indicium raptus vetat bonus Jupiter ad Cererem deferri, quæ sola scilicet cum matre Deorum tam alte sterterit dum hæc fiunt, ut nihil eorum animadverterent. *Idem.*

59 *Se licet illa meo*] Nobilissimam omnium Dearum, utpote non alio loco patris, quam ex meditullio ipso cerebri proditam, Palladem præ cæteris indicat, ne quæ alia possit amori ejus confidere. *Idem.*

Se licet ille meo conceptum] Sic scribendum præcedentia sequentiaque jubent, et membranæ confirmant. Nimis manifeste Pallas tangatur, si cum vulgatis legas, *Se licet illa meo conceptam.* D. Heins.

60 *Sentiet iratum, procul ægide*] Vulgo *iratam procul ægida,* minus bene. Hoc vult, non profuturam Palladi ægida. Notum illud Virgilii: 'Ægidaque horriferam turbatæ Palladis arma.' Sic et Jupiter apud Silium l. IX. 'Ægide præcellant quantum horrida fulmina disces:' meliores scriptos secuti sumus. *Idem.*

61 *Genitum divina sorte pigebit*] Quasi possit in divinitatem cadere ulla mortalitatis cupiditas. *Barth.*

63 *Passurus*] Id est, luiturus. Horat. 'Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi.' eadem structura. *Claver.*

64 *An propriæ conspirent Tartara causæ*] Hoc est, sentiet non deesse injuriæ suæ ulciscendæ, et caussæ vindicandæ Tartara. *Barth.*

66 *Concussit sidera*] Perpetuum documentum rei constitutæ apud Jovem. *Idem.*

Sidera motu] Vatic. melioris notæ, Bonon. et unus Petav. *nutu:* placet. Naso Fast. de Jove: 'nutu tremefactus uterque Est polus:' et sic passim Poëtæ. *D. Heins.*

71 *Adversis invadi viscera telis*] Ita scripti; vulgo *immissis.* Mox *quæ quondam,* non *olim quæ,* iidem. *Idem.*

72 *Nigrescere*] Signum Luctus. *Barth.*

74 *Luco dilectior omni*] Unde translata erat. *Idem.*

75 *Virgineos Umbrabat thalamos*] Cum ipsa Ceres adhuc a Jove violata non esset. *Idem.*

76 *Ima stirpe recisam*] Sic Isingrinus; vulgati *imo stipite cæsam,* quod frustra quidam tuentur. Virgil. 'ima de stirpe recisum Matre caret.' Noster lib. I. in Rufin. 'vitiis a stirpe recisis.' Mox *quærentique* idem Isingrinus bene: ex Statii IX. hæc adumbrata, ubi inter cætera: 'quærenti Nympha cruentas Mænadas atque hostem dixit sævisse Lyæum.' *D. Heins.*

79 *Debellavisse*] Ad furorem Dirarum commodissimum verbum. *Barth.*

80 *Sed tunc ipsa sui*] Putean. *sed tamen.* Puto *sed tandem.* D. Heins.

81 *Inserta*] Cum ad eum talis non pertineret. Est pulchra de re Rustica aut arboraria, hortensive adeo, translatio, qua ad omnem rem utitur docta Antiquitas, quæ non ingenua est, sed diversæ naturæ, et aliunde ita insita. Sic *insititius somnus* Varroni lib. I. de R. R. est meridianus, de nocte translatus in diem, ad quam non pertinebat. *Barth.*

Inserta sopori] Aldus et meliores scripti *ingesta.* Lucan. VII. 'Quod Styga, quod Manes ingestaque Tartara somnis Pompeio vivente videt;' quomodo optimæ membranæ: utitur

et eo verbo de somniis Macrobius sæpe. Corippus Africanus: 'Tempore quo dulcem nox intempesta quietem Ingerit.' Statius Theb. VII. ubi de nocte: 'bacchatur utrisque Tisiphone castris. fratrem huic fratrem ingerit illi.' Pro vulgata scriptura pugnat infeliciter Barthius. *D. Heins.*

83 *Sævis Proserpina vincta catenis*] *Duris* Florent. S. Marci, quod perpetuum catenarum apud Poëtas epitheton. *Idem.*

86 *Pulchrior auro Cæsaries*] Flavum capillitium commendatissimum veteribus. *Barth.*

87 *Ignes*] Faces oculorum. *Idem.*

88 *Exhaustusque gelu pallet rubor*] *Exustusque* Claudianum puto scripsisse: *uri gelu* aut *frigore* eleganter dicitur. *D. Heins.*

91 *Agnoscere visu*] Non *vultu* scripti: sic sæpe noster. *Idem.*

92 *Cui tanta potestas*] Rectius Delrii codex *facultas:* deinde *sævitiæ*, non *sævitiæ est* potiores scripti. *Idem.*

97 *Dira parens*] *Dura* potiores scripti. *Idem.*

Natæque peremtæ] Signat extremam calamitatem, licet citra interitum. *Barth.*

100 *Unica despicior*] Unica, et ob id magis diligenda. Tull. Philipp. IX. 'ut nemo unquam unici filii mortem magis doluerit, quam ille sit mœrore patris.' Pro Sexto Roscio Amerino: 'Quæ tamen vitia fuerunt in unico filio, cur is patri displicuerit.' Plaut. Asin. princ. noster I. de Raptu: 'proles optata virebat Unica.' Homer. Odyss. XVI. princ. et Phœnix Iliad IX. Καί με φίλησ', ὥσει τε πατὴρ ὃν παῖδα φιλήσῃ, Μοῦνον, τηλύγετον; *et me dilexit, ut pater suum filium diligit, solum, unicum.* Dempst.

102 *Suppliciis inclusa feror*] *Teror* Aldus et meliores scripti. *Teri* dicitur recte, quia ferreis catenis vincta. Sic digitus puellæ annulo teri Ovidio dictus. Statius Theb. IV. 'latus omne sub armis Ferrea scuta terunt.' Theb. VII. 'Invisamque teris ferrato pectore matrem.' Ibid. 'ferro atra teruntur Limina.' *D. Heins.*

Feror] Ferri enim inviti est quem sanum credebant omnes, suique compotem. *Barth.*

104 *Si te non*] Alii *me non.* Inepte; quid enim hoc ad luctum movendum matri, aut auxilium quærendum?

Matrem] Maternum affectum. *Barth.*

105 *Si tu nota Ceres, et non me*] Hoc quoque scriptis debetur. Unus Ambros. *Si tua nata, Ceres.* Vulgo, *Si tu sancta Ceres, et non te.* Mox *cavernis* pro *catenis* iidem: 'Recessum tenebrosi carceris' et 'hiatum' supra vocat, quod hic *cavernas.* *Catenæ* mox sequuntur. *D. Heins.*

Caspia tigris Edidit] Ex Virgiliano illo: 'sed duris genuit te in cautibus horrens Caucasus, Hyrcanæque admorunt ubera tigres.' *Barth.*

109 *Tendere conatur palmas*] More supplicum. Virgilius: 'Ad cœlum infelix ardentia lumina tollens: Lumina; nam teneras arcebant vincula palmas.' Cæterum in manu Antiquis fidei sedes. Ovidius l. VI. 'Et pignus fidei dextras utrasque poposcit.' Hinc dextra manus ipsa fides. Hospitii insigne dexteram vocat Tacitus Hist. I. Abhinc descendit vetustissima religio jurandi, manu alicujus tacta. *Idem.*

116 *Cunctis objecti fraudibus anni*] *Certis* duo Ambrosiani; de qua voce Cons. Olybrii dictum: unus Petav. *cautis;* ut auctor Herculis Œtæi, 'Intrant fraudes cautique doli:' amat et eam vocem noster, ut alibi notamus. *D. Heins.*

120 *Depositum*] Imitatio Papinii, apud quem Achilles deponi dicitur, quem mater Thetis virgineo habitu abscondit. Achilleide I. et l. II. 'Et Thetidis mandata movent, prodique veretur Depositum tam grande Deæ.' *Barth.*

125 *Sæpe monent*] Pesperam alii

movent: noster alibi; 'Aut monitos certa dignantur imagine somnos.' Plura de eo verbo ad Nasonem Metam. lib. XIII. *D. Heins.*

127 *Exundat ab ubere sanguis*] Melius sic scripti, quam quod in vulgatis *exsudat*. Silius lib. V. 'Pulmone exundat per hiantia vulnera sanguis.' Lib. IX. 'Sanguinis exundat torrens:' sic et 'undare sanguine' et 'unda sanguinis' passim apud Poëtas. *Idem.*

129 *Mirantia*] Vet. lectio non reproba, quamvis etiam legatur *mœrentia*; sed minus argute: mœstum quidem pectus dici queat. At animus miratur qui fiat ut manus, se inconsulto vel inopino, pectus concutiant. *Claver.*

130 *Si buxos*] Instrumentum quale fuerit notat Lutatius ad Theb. VII. Buxi, 'tibia vel scabellum, quod in sacris tibicines pede sonare consueverunt.' Buxos tamen aliud puto. *Barth.*

133 *Heu longæ*] Scripti plerique *Ne*. Forte *Næ*. D. Heins.

Procul irrita venti] Hoc est, obliterentur, et ex memoria omni penitus auferantur. *Barth.*

134 *Subicit Cybele*] Septem *subiit:* sic alibi; 'dicturum plura parentem Voce subit.' *D. Heins.*

136 *I tamen, et nullo*] Formula voventium felix iter. *Barth.*

137 *Sed nulla ruenti Mobilitas*] Ita et veteres: opinor tamen *sat nulla ruenti Mobilitas*. Nulla satis est mobilitas, utcunque multum festinanti. Superiori versu pro *turbata* membranæ nonnullæ *tardata*. D. Heins.

140 *Absconderit*] Decrescentem per longinquitatem spatii crescentem. *Barth.*

Absconderit] Sic in Vet. libro et figurate dicitur: sic apud Virgilium; 'terræque urbesque recedunt.' Sic quasi diceret, se abscondunt, vel oculos effugiunt: qui enim Idam ascendat Ceres, cum jam ex Idæ fastigio evanuit? In alio codice est, *ascenderit*, quod non est a fide veri alienum nimis. *Claver.*

Absconderit Iden] Pro abscondiderit; quomodo veteres locutos testis Nonius. Vulgo *adscenderit Idam:* meliores scriptos secutus sum. Virgil. III. Æneid. 'Protinus aërias Phæacum abscondimus oras, Littoraque Epiri legimus.' *D. Heins.*

141 *Sic æstuat ales*] Horatius Epodo I. *Barth.*

144 *Ne gracilem ventus*] Pulmanni codex, et ex nostris Regius cum Oxoniensi *fragilem;* eleganter: de qua voce amicissimus noster Gronovius ad Statium. Mox *decusserit* etiam rectius excerpta Puteanea, quam *discusserit:* sic supra: 'violentior Auster Decutit arboribus frondes.' *fragilis culcitra* Martialis Apophoretis, Epig. 160. 'Fraudata tumeat fragilis tibi culcitra mula.' Ita veterrimæ membranæ: vulgo *facilis tibi culcitra pluma*, sine sensu; culcitram stramineam innuit. Nam in plumea culcitra dormire divitum erat et delicatorum. Cicero Tuscul. Quæst. l. III. 'Eripiamus huic ægritudinem. quomodo? Collocemus in culcitra plumea, psaltriam adducamus, cedrum incendamus, demus scutellam dulcieulæ potionis, aliquid provideamus et cibi.' *D. Heins.*

146 *Excubiis*] Virginalibus excubiis. *Barth.*

148 *Aulæ*] Omnis Regia domus *aula*. Idem.

149 *Non expectato*] Malim *expectatæ:* quomodo editio Claverii, haud dubie ex vetustis membranis. *D. Heins.*

Amictus Conscidit] In vestimento conscisso significatio est luctus. *Barthius.*

151 *Hæserunt lachrimæ*] Quod solent in enormi luctu.

Nec vox] Indicium summæ confusionis apud animum. *Barth.*

Non vox, aut spiritus oris] *Non spiritus* Florent. S. Marci et Pulmanni

unus; *ori* etiam Regius: utrumque placet. *D. Heins.*

153 *Succidui*] *Succiduus*, jamjam in casum pronus. Ovidius: 'Poplite succiduo genua intremuere.' Tremorem autem ante omnia aiunt *genua infestare*, et proinde gressui esse inimicum. *Barth.*

158 *Sacrilego*] Impio. Diu autem post raptum venisse eo Cererem, indicat araneæ textus. *Idem.*

159 *Tamen oscula telæ*] *Tantum* Isingr. et tres ex nostris. *D. Heins.*

162 *Virgineo ludo*] Ludus gratus annis tenerioribus. Senec. Epist. 115. Tull. Orat. pro Cluentio. Sidon. l. VII. Ep. 2. 'Nunc ludo apta virgineo scruta donaret.' Lactant. l. II. c. 4. 'non a virginibus, quarum venia lusibus dari potest.' Plin. Jun. l. IX. Ep. 33. 'maxime pueri, quos otium lususque sollicitant.' *Dempst.*

164 *Sicubi sederat olim*] Non potest enarrari emphasis hujus tanti doloris. *Barth.*

170 *Atque ibi*] Forsan rectius *ubi*. D. Heins.

172 *Priscas*] Senes, seniores. *Barthius.*

175 *Paternis*] Jovis, cujus ex Cerere filia erat. *Idem.*

176 *Hæc comes*] Comes seu custos in re Romana idem nobilibus et patriciis ex J. C. *l.* 15. §. *comitem. ff. de injur. et lib. fam.* Valer. l. VIII. c. 12. de Alexandro, et aperte utrumque conjunxit. Martial. l. XI. Epig. 40. 'Cunarum fueras motor, Charideme, mearum, Et pueri custos assiduusque comes.' At custos pro *ministra*, Macrob. l. III. Sat. c. 6. *Dempst.*

Proxima mater] Partu remoto. *Barthius.*

Proxima mater haberi] *Proxima semper* tertius Vaticanus. *D. Heins.*

177 *Tum laceras effusa comas*] *Diffusa* duo Pulmanniani; ut supra l. II. 'dederatque comam diffundere ventis:' et de Proserpina: 'Cæsariem diffusa noto.' Alcimus Avitus l. III. de ficu: 'Frondentes diffusa comas.' Isingr. tamen et plerique nostri *effusa genas*: ut *effusa* legendum videatur aut *suffusa*, pulvere scilicet: vel etiam *lacrymis effusa genas*; nam in secundo Vaticano, *lacrymas effusa genas*. De *offundendi* verbo pluribus ad Val. Flacci lib. IV. 48. egimus. Pro *canos sordida* perperam *cano* Claverius: quia noster *canum pulverem* ante jam dixerat; quod et perperam Raphelengius secutus. Virgil. l. X. 'Canitiem immundam deformat pulvere.' Et l. XII. 'Canitiem immundo perfusam pulvere turpans:' quæ D. Hieronymus respexit Epist. ad Innocentium: 'Canitiem immundam perfuso pulvere deturpans.' Ovid. l. VIII. Met. 'Pulvere canitiem genitor fœdatus.' Prudent. Psychomach. 'fertur resupina reductis Nequicquam loris auriga, comamque madentem Pulvere fœdatur:' sic optimus liber. Silius X. 'Pulvere canities atro squallebat:' quibus vulgata lectio abunde confirmatur. *Idem.*

Pulvere cano] Scribendum *canos*. Auget enim hoc spectaculi miseriam. *Barth.*

181 *Maritus*] Non enim hoc regnante tale aliquid timuerim. Maritum appellat Jovem: 'hoc prævelans nomine culpam.' *Idem.*

184 *Inarimen*] Antiquiores videntur legisse apud Homerum, Iliad. B. γαῖαν Εἰναρίμης, non εἰν Ἀρίμοις. Quis enim ignorantiæ aut oscitantiæ arguat divinos illos Musarum interpretes? Sic forte παναθηναῖα, et παναχαιοὶ, ex duabus dictionibus in unam coaluere. *Claver.*

185 *Alcioneus*] Gigas quem sub Vesevo latere memorant. *Barth.*

188 *Appetiit*] Alter Vossianus *arripuit*: quomodo et pro diversa lectione secundus Vatic. *D. Heins.*

189 *Heu ubi nunc, ubi, nata, mihi*] Sic venuste Florent. S. Marci. Vulgo *ubi nunc est nata*. Unde *ubi nunc es* olim legebam; quod unus Petav.

cum Regio et Oxoniensi adstruunt. Ovid. IV. Fast. in hac fabula: 'Nec mora: me miseram, filia, dixit, ubi es?' *D. Heins.*

192 *Mærorque timori cessit*] *Pudori cedit* in scriptis nonnullis. *Idem.*

194 *Emptum morte, &c.*] Imitatur Maronem x. Æneid. 'magno cum optaverit emptum Intactum Pallanta.' Æneid. II. 'magno mercentur Atreidæ.' Sidon. lib. VII. Ep. 14. 'Emptum maximo velim.' Atque ita loquitur J. C. Paulus, *l. si servus.* 33. *ff. ad leg. Aquil.* 'veluti filium naturalem occiderit, quem tu magno emptum velles.' *Dempst.*

195 *Funus*] Luctum funebrem. *Barth.*

197 *Levius communia tangunt*] Puto *tangant.* D. Heins.

Levius communia tangunt] Siquidem clades hæc fuerit ea ratione nobis cum Divis cæteris communis. Seneca: 'Ferre quam sortem patiuntur omnes Nemo recusat.' *Barth.*

200 *Cognataque vulnera*] *Cognatæ* Putean. et Florent. S. Marci; bene. Mox *infensior* cum scriptis legendum; vulgo *incensior:* quod Latinum non est. Noster II. in Eutrop. 'Infensos tandem superos et consulis omen Agnovere sui.' Val. Flacc. v. 'quid tantum infensa repente Numina.' Ovid. I. Fast. 'infenso pulsus es urbe Deo.' Vidit et veram scripturam curis secundis Barthius. *D. Heins.*

206 *Castique per atria ludi*] *Cautique* Aldus, Vat. et plerique alii; quod rectum alibi diximus. Quamquam et Cicero de Aruspicum Responsis: 'Quominus castissimos ludos omni flagitio pollueres.' *Idem.*

207 *Latebras Rescierit*] Non *tenebras præscierit* scripti. *Idem.*

209 *Hinc Phœben comites, hinc Pallada junxit*] An *duxit?* quod in nonnullis repperi. *Idem.*

213 *Vetitumque dearum Colloquio*] *Vetitoque* malim, ut Isingrinus et Octavianus unus. *Idem.*

214 *Patriisque procul mandaverit astris*] Aldum secuti sumus et sex scriptos. Claverii liber *patriis procul amandaverit:* quomodo et Isingrin. cum Vaticano aliisque; etiam editiones quædam, approbante Barthio: qui tamen videtur malle, *procul a patriis damnaverit astris,* oblitus id verbi versu proximo præcessisse. Vulgo *absentaverit:* quod Latinum esse non persuadent nobis interpretes. *Mandare* pro amandare: sic Cicero pro Sulla, 'in extremas oras mandare:' et pro Quint. 'infra mortuos mandari.' *Idem.*

220 *Hennæaque rura maligno*] Sic Parrhasii editio, non *Ætnæaque.* Mox *aflatu* pro *affatu* scripti fere omnes: *afflatum* pro instinctu ponit. *Idem.*

222 *Meritumque loci*] Dignitatem, virtutem, gloriam. *Barth.*

224 *Alieno gramine menses*] Codices vetusti *germine;* idque bene: de floribus enim sermo est; quibus semper abundat campus Hennensis. *Gramina rubere* inepte dicuntur: ut supra quoque scribendum videatur: 'Itur in æterno vestitos germine campos.' *D. Heins.*

226 *Dum flagrat eundi*] Distinguendum puto: *studio dum flagrat eundi, Persuadet: teneris, heu, lubrica moribus ætas!* ut τὸ *persuadet* ad Venerem referatur: neque aliter curis secundis Barthius. Pro *campos* mox *colles* meliores scripti: sic et *vallium Hennensium* subinde meminit. *Idem.*

227 *Persuadet*] Interpunge post hanc vocem: *Persuadet: teneris, heu, lubrica moribus ætas! Ætatem* autem pro juventa dixit. *Barth.*

233 *Albet ager*] Sic Horat. 'Nec prata canis albicant pruinis.' *Claver.*

Albet ager] Sic ex suo codice et Horatio Claverius, cui *prata pruinis albicare* dicuntur. Val. Flaccus libro II. 'Jamque sub Eoæ dubios Atlantidis ignes Albet ager.' Alii *Alget:*

quod Raphelengius et Barthius sequuntur. *D. Heins.*

234 *Sol institit altior axi*] Hæc Isingriniana lectio est: quomodo et Gyrald. et prim. Vatic. et ex nostris plerique. Moreti *altius institit;* non male: alii *extitit axe:* vulgo *adstitit orbe.* Ovid. Epist. Hermiones: 'Cum tamen altus equis Titan radiantibus instat.' Mox legendum cum Aldo et potioribus membranis, *nox fœda: alta* ferri non potest, quia *altior* præcessit. *D. Heins.*

236 *Cornipedum strepitu, pulsuque rotarum*] Sic editiones nonnullæ et scripti plerique: malim tamen *cornipedum pulsu strepituque;* ut apud Martial. 'Et ungularum pulsibus calens Ister.' Statius, Theb. VII. 'Auget et arma virum, pulsusque imitatur equorum:' ubi vulgo *cursusque.* Plura ad Maronianæ Æneidos librum sextum, vs. 591. Sequenti versu *mortifer æstus* pro *ille* ex libro Claverii est. Lucret. lib. VI. 'Hæc ratio quondam morborum et mortifer æstus Finibus Cecropiis funestos reddidit agros:' quibus in versibus nihil mutandum: noster *lethiferum spiritum* paulo ante appellarat. Ovid. Met. VII. 'Lethiferis calidi spirarunt æstibus Austri.' Barthius tamen vulgatam amplectitur. *Idem.*

237 *Seu mortifer æstus*] Pro pestilitate. Vel quomodo potest putare æstum solum fuisse, cum viderit Aurigam? Scribe *seu mortifer ille, Seu mors ipsa fuit.* Sane nihil potest dici aptius simul et facilius. *Barth.*

238 *Luror permanat in herbas*] Hæc scriptorum præstantiorum lectio est: vulgo *livor permansit in herbis;* quod nollem defenderet Barthius. *Lutor* Raphelengii est, contra auctoritatem veterum librorum. *D. Heins.*

Livor permansit in herbis] *Livor* ille venenatus *Barth.*

240 *Adflatum*] Quod vel aura ejus tangere potuit. *Idem.*

241 *Exspirare rosas*] Omnem amittere odorem. Sic pubescere, senescere, interire rosas dicit Ausonius. *Idem.*

Decrescere lilia vidi] Codex regius *livescere:* ipse olim *arescere* legebam. *D. Heins.*

242 *Rauco*] Inamabili, absono. *Barthius.*

244 *Persephone nusquam*] Ita nostri libri constanter; nisi quod nonnulli verbum substantivum addunt. Claverianum *Persephone nulla est*, a Raphelengio et Barthio probatum, minus ad rem facit: nam illud comicum, *nullus sum* Propertii, minus hic ad rem facit. *Persephone nusquam:* subintellige, *comparuit.* Martialis: 'Dic ubi sit decies, mater quod avara reliquit? Nusquam est: fecisti rem, Line, difficilem.' *D. Heins.*

Persephone nulla est] Hoc est, amissa nobis, periit, ut Comici sæpius.

Voto] Omnibus simul tribuit injuriam suam; enormitas enim tanta est doloris, ut displicere non possit. *Barthius.*

245 *Invenimus arvis*] *Undis* Moreti et Vossii liber. rectius. Ovid. V. Metam. de Cyane: 'Gurgite quæ medio summa tenus extitit alvo Agnovitque Deam.' *D. Heins.*

248 *Aggredimur subitæ*] Non *subito:* Vossiano libro debetur. Mox *et casus scitamur* Claverianum est: in plerisque scriptis hæc inquinatissima sunt. *Idem.*

Scitamur] Sic opt. liber. Magnam vero huic loco inflixit plagam vel scriptorum incuria, aut perfidia; dum ab iis prima hujus verbi syllaba corripitur. Nam invenias ubique fere: *Casusque scitamur heriles.* Claver.

250 *Tacito sed læsa veneno*] *Læsa* Aldus cum scriptis plerisque; bene. Statius, Theb. I. 'Atque aliquis cui mens humili læsisse veneno Summa.' Silius lib. XIII. 'fraudum illæsa veneno.' Barthius frustra vulgatum

fuetur. D. Heins.

Lapsa] Inter manus velut. *Veneno* dicit velut infectione quadam. *Barth.*

Veneno] Dictio hæc mediæ significationis; ita ut addi oporteat sitne bonum an malum: quare bello Gild. *Noxia venena* dixit: sed hic non opus fuit. *Claver.*

254 *Discedunt aliæ*] Ministræ scilicet: ita hæc et sequentia distinguenda. *D. Heins.*

256 *Accensæque malis*] In vindictam. Mira autem res unde anus ista harum historiam et morem resciverit. *Barth.*

259 *Tractura*] Velut in pœnam mihi. *Idem.*

260 *Demens*] Externata animi. *Idem.*

262 *Vultu ad cœlicolas*] Lege: *Ultro ad cœlicolas furiato pectore fertur.* Τὸ *ultro* inconsultum aliquid sinu perit. *Idem.*

Ultro ad cœlicolas] Ita Delrii liber: quod et in suis invenisse Claverius videtur. Ex nostris Vaticanus unus melioris notæ et Bartholinianus pari modo agnoscunt, probavitque Barthius curis secundis. Vulgo *vultu.* Infra, 'accenditur ultro Relligione loci:' et mox, 'solamque instantibus ultro Hostibus exposui;' atque ita passim. Virgilius Æneid. IV. 'Tandem his Ænean compellat vocibus ultro.' *In cœlicolas* etiam Isingrinus; quod placet: sic *ferri in hostem* sæpe apud poëtas. Pro *ultro* Isingrinus et quidam ex nostris *multum*, non male: alii *vultum.* ut legendum forte sit: *Vultu in cœlicolas furiato et pectore fertur:* præterea *ferri* in uno Mediceo pro *fertur;* venuste: quomodo noster non raro. *D. Heins.*

263 *Hyrcana*] Tigres ab Hyrcania. *Barth.*

Hyrcana matre] Maximus furor tigris rapto fœtu: noster lib. I. in Rufin. 'Aut Hyrcana premens raptorem bellua partus.' Rapitur autem equo maxime veloci, sæpiusque mutato, ne mater consequi possit. Plin. VIII. 18. cui adstipulatur Flaccus Argon. lib. I. 'Venator quum lustra fugit, dominoque timentem Urget equum, teneras complexus pectore tigres.' Martial. lib. VIII. Ep. 26. quod de globo vitreo objecto matri, in quo depicti catuli ad eam remorandam, petitum est ex Æliano in hist. nat. Addit Solin. cap. 31. tantam ejus esse rabiem, 'ut navi impositum prædatorem, etiam per fluctus consequatur, donec mergatur:' quod mirum materni animi affectum in Cerere potest exprimere. *Dempst.*

264 *Achæmenio*] Persico, Partho, quæ tum temporis nomina idem valuerunt. *Barth.*

265 *Fremit illa marito*] Fremere ad velocitatem nihil facit: malim igitur *premit;* ut alibi: 'Aut Hyrcana premens raptorem bellua Parthum.' Præterea pro *avexit* codex V. C. Thomæ Bartholini, *avertit:* eleganter. *D. Heins.*

266 *Mobilior Zephyro*] Hujus animalis tanta est pernicitas, ut e Zephyro marito concipere dicatur. *Claver.*

Virentibus Dispersit maculis] Ut efferatam cognoscere possis ex ipsis maculis, velut horrentibus aut flagrantibus iracundia. *Viridem* pariter noster alibi Pardum appellat. Dispergit autem iram maculis cum crines varii coloris subriguntur. *Barth.*

267 *Jamjamque haustura profundo*] Sic Claverius. Vulgo *nimiumque.* Isingrin. *inhiatque:* quomodo apud Virgil. 'tenuitque inhians tria Cerberus ora.' Vir doctus, qui *mimumque* scribit, mimum agebat: in secundo Vaticano *vivumque;* non male: ut apud Statium: 'natis alimenta cruentis Spirantem fert ore virum:' atque ita conjecerat Barthius curis secundis; vel, *primumque:* sed Claveriana lectio vehementer arridet. Sic libro primo: 'Filaque cæruleos jamjamque levantia fluctus Arte tument:' ut illic conjecimus. *D. Heins.*

Haustura profundo Ore virum] Cu-

celeritate sua supervenit. *Barth.*

268 *Vitreæ tardatur imagine formæ*] Ambrosius Hexaëmeron lib. VI. cap. 4. 'Ubi Tigris vacuum raptæ sobolis cubile reperit, vestigiis raptoris insistit. At ille, quamvis equo vectus fugaci, videns tamen velocitate feræ se posse præverti, nec evadendi sibi ullum suppetere posse subsidium, technam hujusmodi fraude molitur; ubi se contiguum viderit, sphæram de vitro projicit; at illa imagine sui luditur, et sobolem putat, revocat impetum, colligere fœtum desiderans.' &c. Alii non vitreum talem globum, sed ipsum ex catulis raptis aliquem projici, &c. *Idem.*

270 *Reddite*] Vox juri accommoda.

Non me vagus, &c.] Sensus est; natales non tam obscuri mihi, quam aut Dianæ, quæ Latones rusticæ filia est; aut Veneri, quæ mari nata est, quod lege apud Tiraq. in II. connub. *Dempster.*

273 *Quo leges cecidere poli*] *Abiere* malim cum prim. Vaticano, meo, et Parrhasii editione. Epist. ad Hadrian. 'Quo sensus abiere pii?' Lucan. VII. 'Quo tibi fervor abit?' Statius Theb. VII. 'quo sacra tamen ritusque peremptæ, Mater abire jubes?' Sic apud Homer. Iliad. Θ. πῆ ἔβαν εὐχωλαί, ὅτε δὴ φαμὲν εἶναι ἄριστοι; Posset et legi, *Quo leges recidere poli?* de qua locutione supra egimus bello Gildon. vs. 44. vel, quia in *recidere* prima syllaba plerumque producitur, *Quo leges cessere?* ut in Virgiliano, 'fiducia cessit Quo tibi, Diva, mei?' *D. Heins.*

Cecidere] Omnia quæ ab ordine et constantia vacillant aut nutant, *cadere* dicuntur. *Barth.*

274 *Noti pudoris*] Quippe auctrix prostituendi corporis. *Idem.*

275 *Lemnia vincula*] Amor indomita quæque subdit sibi, et ferociores animos mollit; inde data fabulæ occasio, ut 'Venerem Marti concubuisse feratur.' Ovid. Metam. lib. IV. Fab. 5. et κακοτεχνίας lib. II. Martial. lib. V. Ep. 7. Prudent. in Rom. 'Deos catenæ colligant adulteros.' Stat. lib. II. Thebaid. 'ultrices castigavere catenæ.' *Lemnia vincula*, quod Vulcanus ea parasset, qui in Lemno insula colitur. Plin. lib. IV. cap. 12. noster in Epithal. 'Lemnius hæc etiam gemmis exstruxit et auro:' hoc fictum, quod *crebra fulmina in Lemno cadant*, quorum ignis est Vulcanus. Serv. ad VIII. Æneid. vs. 454. et Stat. III. Theb. Sic Venus ad Martem: 'Hoc mihi Lemniacæ de te meruere catenæ.' *Dempst.*

276 *Sopor*] Somnum veteres quandoque pro concubitu dixisse, locis vulgo non animadversis docemus alibi. *Barth.*

282 *Hominem sitientibus aris*] *Hominum* Claudianus scripserat, quicquid libri obstant. Cons. Manlii: 'cædis sitientem differat arcum.' Ovidius libro primo Trist. El. 5. ex veteri codice: 'Utque rapax stimulante fame, sitiensque cruoris Incustoditum captat ovile lupus.' In vulgatis illic libris *cupidusque cruoris.* Silius lib. III. 'Atque ille haud unquam parcus pro laude cruoris, Et semper famæ sitiens.' *D. Heins.*

Hominem sitientibus aris] Notæ aræ Dianæ Tauricæ, ubi immolabantur homines; notæ et Busiridis hospitum mactatrices. *Barth.*

289 *Esset oneri*] Molestiæ. *Idem.*

291 *Nulla potest placare dies*] Imo *quies* cum melioribus; quod vidit curis secundis Barthius: et paulo ante *aut caris*, non *hæc* cum melioribus. *D. Heins.*

Nulla potest placare dies] Inepta lectio; non enim de tempore aut die loquitur, sed de quiete, et latibulo, et modestia filiæ suæ Ceres. Quare cum libris aliquot Belgicis scribendum: *Nulla potest placare quies.* Nulla, inquit, solitudo, nulla latebra, nulla tumultuum et turbarum fuga potest a nocendi proposito invidiam aver-

terra. *Barth.*

292 *Prohibet reverentia patris*] Aldus et Isingr. *sententia;* quomodo et ex suo legit Delrius; nec aliter quinque nostri: frustra; supra lib. II. 'reverentia patris Obstitit auxilio.' Jupiter apud Statium Theb. I. 'nostri reverentia ponderis obstat.' *D. Heins.*

293 *Matri*] Maternos dolores ejus miseratæ. *Barth.*

296 *Intumuit*] Iracundia aut vehementia alia. *Idem.*

297 *Supplex dejectaque vestris*] Vulgo *miserandaque;* quod cum *misera* uno eodemque versu ferri non potest. Claverii et Isingrini codices secutus sum. Noster lib. I. in Rufin. 'dejecerat omnes Occultis odiis terror.' *D. Heins.*

301 *Si nota*] Alii *sit rapta;* forte *sit nota:* malim etiam, si per membranas liceat, *quamcunque daturæ Fortunam, si nota, feram;* vel, *quodcunque dedistis Fortunæ:* nam *Fortunæ* est in secundo Vaticano: *quantamque* quintus præstantis notæ in eadem bibliotheca. *Idem.*

303 *Non repetam: secura manu*] Distinctione locum juvimus, qui Barthium valde exercuit. *Idem.*

Non repetam quæsita manu] Inconcinna hæc sunt. Si sic leg. *Non repetam, quin visa manet: manus* potest violentiam designare. Sed omnino ulcus subest. *Barth.*

304 *Affirmo prædam*] Consentio illi, teneat instar prædæ, non reddat meo juri, quam tenet ut suo. *Adfirmatores* Tertulliano eadem vi, qui testimonio suo negotium ratum habent, et certificant. *Idem.*

Affirmo] Ulpiano *Affirmator* quasi fidejussor est, cum idoneum tutorem dixit: hic vero Ceres adfirmat prædam, ita ut idoneum raptorem præstet. Ovidius: 'decepit idoneus auctor.' *Claver.*

305 *Quod si nos*] Non *vos*, probe unus Mediceus. Deinde *fœdere* pro *munere* potiores scripti: et hoc probe. *D. Heins.*

307 *Quid horror*] Sic quatuor scripti: alii plerique *quis horror:* vulgati *timorque.* Valerius Cato in Diris: 'Luna, dolor nosti quid sit, miserere dolentis.' *Idem.*

309 *Crine fruaris Semper Apollineo*] Perpetua juventus Apollinis hoc modo depingitur; sic enim gaudet intonsa ille coma. *Barth.*

311 *Imbribus*] Lacrimis densis. *Idem.*

312 *Quid tantum dignum fieri*] Malim *quid tandem:* sed cum Claverius testetur in optimo codice non comparuisse, per me licet pro spurio habeatur hic versus. Mox *num bella palam* pro *non* prim. Vatic. *D. Heins.*

313 *Vana*] Decepta, elusa. *Barth.*

314 *Bella cœlestia*] Totius cœli in te conspirationem. *Idem.*

316 *Diem*] Quacunque Sol lucet. Amor vero maternus etiam ipsum Orcum penetrat. *Idem.*

322 *Cunctabitur*] A nobis. Nulla nobis cunctatio erit, etiam objectam Syrtim videntibus. *Idem.*

323 *Fines noti*] Omnem terrarum orbem peragrasse inveniundæ Proserpinæ fabulati sunt Cererem. *Idem.*

324 *Primo*] Supremo. *Idem.*

327 *Exstincta*] Imprudenter; quæ immortalis sit Dea, et δῖα θεάων. Sed Poëtis *exstingui* summum mœrorem, etiam citra mortem, denotat. *Idem.*

331 *Noctivaga*] Nec noctu enim famosissima ista quæsitio interrupta est. *Idem.*

Inflammatura labori] *Informatura* Isingrinus, et septem nostri; non displicet: ut apud Virgil. 'His informatum manibus jam parte polita Fulmen erat.' Et mox: 'Ingentem informant clypeum.' Prudentius Psychomach. 'Ærea sed cassis cocto informata metallo:' sic veterrimus liber, nisi quod transpositis vocibus *cocto cassis* exhiberet: plura lib. I. vers. 237. diximus; hic tamen loci

nil mutandum. Cicero Verrina VI. 'Quam cum investigare et conquirere Ceres vellet, dicitur inflammasse tædas iis ignibus qui ex Ætnæ vertice erumpunt:' apposite. *D. Heins.*

332 *Lucus erat prope flumen Acin*] Claverius in antiquissimo codice *flavum Acin* legi notat, quod miror ab eo non receptum; nam vulgata lectio contra prosodiæ leges manifeste pugnat: etsi priorem in *Acis* syllabam vetus epigramma necdum editum corripiat, cujus tamen auctoritas non est magna. De Galatea: 'Diffugiens pontum silvas Galatea peragrat; Custodem ut pecorum cernere possit Acin. Nam teneros gressus infigit sentibus ardens, Nec tamen alta pedum vulnera sentit amor. Ipsa Cupidineæ cedunt elementa pharetræ, Cujus et in mediis flamma suburit aquis.' *Flavos* Poëtis fluvios dici quis nescit? Sic *flavus Tyberis, Lycormas, Alpheus, Simæthus*, alii. Simile mendum infra Eidyllio de Phœnice sustulimus, 'Talis barbaricas fluvio de Tygride turmas Ductor Parthus agit;' ubi *flavo* legendum: ut et apud Propertium lib. II. El. 9. loco vexatissimo: 'Et dominum lavit mœrens captiva cruentum Appositum flavis in Simoënta vadis:' ita enim conjicio corrigendum: vulgo *fluviis vadis*, quod adjective sumi Passeratius contendit, ut *pluvius Auster*; sed non persuadet. Frustra etiam vir maximus distichon hoc, ut spurium, delendum censet. *Idem.*

Acin] Acis fluvius Ætnæorum camporum. *Barth.*

334 *Innexis ramis*] Sibi implicatis. *Idem.*

335 *Qua libet usque premens*] *Quamlibet* opinor scribendum: de qua voce pluribus egi ad Nasonem. *D. Heins.*

337 *Datur*] Narratur, traditur, simplex pro composito. *Barth.*

342 *Tumulis exsanguibus albent*] *Cumulis* lege vel contra scriptos, quod et Scaliger vidit. Noster Cons. Olybrii: 'Crescunt in cumulum strages vallemque profundam Æquavere jugo.' Bello Gild. 'Quid referam morbive luem cumulosve repletos Stragibus?' sic et alibi. *D. Heins.*

343 *Suspirant*] Proprie loquitur: sursum spiritu fulminis inflatæ turgent. *Barth.*

345 *Strictos Ægæonis enses*] *Fractos* malit ex suis libris Parrhasius: quod et mihi placet. Mimesis Statiana est, Theb. II. 'Quercus erat teneræ jam longum oblita juventæ: Huic lævas galeas perfossasque vulnere crebro Inserit arma ferens: huic truncos ictibus enses Subligat, et fractas membris spirantibus hastas:' quanquam fortasse rectius illic libri *tractas*; et mox: 'Nunc tibi fracta virum spolia informesque dicamus Exuvias.' *D. Heins.*

Ægæonis enses] Alludit ad trophæa Romanorum, de quibus Serv. ad II. Æneid. princip. et noster de VI. Honorii Consulatu. De Gigantib. lege Gigantom. et de Ægæone Hom. lib. I. Iliad. 403. *Dempst.*

346 *Curvata vix fronde levat*] *Fronte* priscæ editiones; rectius. Arboribus apud Poëtas sua capita, frontes, comæ, brachia; nihil magis obvium. Infra quoque legendum, *frontibus æquis Adstant*. D. Heins.

Fronte] Claverius ex Vet. Cod. legendum censet *fronde*: agit enim de arbore, atque ramos nimium spoliis onustos indicat.

347 *Exsultat Cæi spoliis*] *Cæci* in plerisque scriptis: alii alia monstra lectionum suggerunt. Vulgata scriptura optime sese habet nisi *Rhæti* mavis: nam in duobus antiquis est *rati*. Facessat Barthius cum suo *Zanclo*, qui nullus inter gigantas fuit. *D. Heins.*

Cæi spoliis] *Zancli* libri optimi. Et sane ille Gigas, licet nobis ignotior.

Mimantis] Gigantis nomen. Horat. 'et validus Mimas.' *Barth.*

350 *Opima*] Spolia a victore Duce ipsi detracta. *Barth.*

351 *Terrigenum*] Gigantum. *Idem.*

352 *Ni lapsum fulciret proxima quercus*] Alii *lapsam*: sed si lapsa jam erat, non video quo modo fulciri potuerit. Lege igitur *lassam* cum Delrii et Isingrini codice, ac sex nostris. Idyllio de Phœnice: 'ceu lassa procellis Ardua Caucasio nutat de vertice pinus.' Statius Theb. I. 'in plana Cithæron Porrigitur, lassamque inclinat in æquora montem:' sic optimæ membranæ. Sic libro primo in Rufinum v. 276. 'lassa ratis procellis:' et 'lassi pontes' Consulatu Manlii Theodori vs. 287. quomodo castigavimus utrumque locum. *D. Heins.*

353 *Inde timor*] Petronius e Statio: 'Primus in orbe Deos fecit timor.'

Numenque loco] Luci habebant miseris instar quoddam numinum. *Barth.*

355 *Robora lædere*] Religio luci vetat vel sceleratos et immites offendere arbores: tales finxit vetustas Cyclopes. Gell. xxv. cap. 21. De loco natali eorum certamen est; nam continentis terræ, non insulæ fuisse incolas docet Turneb. lib. xxiv. cap. 10. et lib. xxix. cap. 32. Ex Hom. vi. Odyss. princ. At receptam sententiam sequens noster, ponit eos in Sicilia, I. de Raptu: assentiente Virg. III. Æn. 'Ætnæos fratres cœlo capita alta ferentes.' *Dempst.*

358 *Vibratque incerta securim*] Aldus et scripti quidam *infesta*: non probo. Virgil. II. Æn. de tauro: 'incertam excussit cervice securim.' Silius lib. v. 'pressamque ad colla bipennem Incerta cervice ferens altaria liquit.' Prudent. Apotheos. 'incertum frustratur victima ferrum.' Seneca Medea: 'Incerta, vecors, mente non sana feror Partes in omnes:' et mox: 'Incerta qualis entheos cursus tulit, Cum jam recepto Mænas insanit Deo:' et deinde: 'anceps æstus incertam rapit.' *D. Heins.*

Incerta] Ipsa iracundia. *Barth.*

359 *Ipsum etiam per itura Jovem*] Claveriani codicis scripturam expressimus, quam et Raphelengius secutus: nam sive *petitura* cum vulgatis legas, sive *feritura* cum scriptis nonnullis, claudicabit versus. Barthius *petat ira* non male. *D. Heins.*

Per itura Jovem] Nobis illud *per Jovem ire* longius abire a Claudiano videtur. Scribam: *petat ira Jovem.* Quod dignum Genio auctoris et rei ipsius momentis. *Barth.*

362 *Certo prætentat brachia nisu*] *Percenset* decem libri: tres *præcenset*; quod tantundem noster alibi: 'Reliquias numerare breves parvamque juvabit Percensere manum.' 'Percensere ævi senium' dixit Statius Thebaid. I. Niobe apud eundem lib. IV. 'tumido percenset funera luctu.' Silius lib. xv. 'Dumque ea confuso percenset murmure vulgus.' Gratius: 'tum deinde monebo, Ne matrem indocilis natorum turba fatiget Percensere notis, jamque inde excernere parvos.' Pro *visu* etiam *nisu* lege cum scriptis Raphelengioque, et *malo* pro *clavo*, paulo post. *D. Heins.*

Brachia] Ramos extensiores arborum. *Barth*

363 *Sic, qui vecturum*] Ita Regius et unus Mediceus: vulgo *vecturus*. Mox *cupressi* meliores: et *Miretur* unus ex Mediceis. *D. Heins.*

366 *Rudibus silvis*] Arboribus ut terra prosatæ sunt. *Barth.*

370 *Cupressus*] Tædæ Cereris apud Ovidium sunt pineæ. *Claver.*

373 *Apollinei nemoris nutritor Orontes*] Celeberrimum nemus in suburbiis Antiochiæ, Oronte fluvio præla- bente, *Daphnen* nuncupatum a laurorum frequentia. *Barth.*

374 *Frondibus æquis*] *Frontibus* Parrhasii editio et septem ex scriptis nostris. *Socio vertice* mox pari modo dicet: pluribus supra. *Extant* etiam scripti nonnulli: et *alternansque* tres Florentini cum Palatino. *D. Heins.*

376 *Hæ placuere faces*] Sævit hic

quoque more suo Scaliger in Poëtam, quem tamen damnare non audet: at 'infeliciter,' inquit, 'Cupressi naturam expressit, nam ea tædas non dat.' Quæso te, Vir magne, quis nescit funebri officio hanc addi solitam? Serv. ad III. et VI. Æneid. Plin. l. XVI. cap. 33. Ovid. X. Metam. Fab. 3. quam Horat. lib. II. Od. 14. *invisam* vocat, et Epod. Od. 5. *funebrem*. Silius l. X. *mœstam*. Quid? quod ante templum Cereris crescebat frequentius ea arbor. Serv. ad II. Æneid. fine, ad illud: 'juxtaque antiqua cupressus.' Imo et sacra huic Deæ. Stat. IV. Thebaid. 'minor ara profundæ Erigitur Cereri.' Id est, Proserpinæ: nil mirum ergo si præsaga funeris Ceres, et funebrem arborem, et suam, ad illos usus accommodarit. Communiter tamen tædæ nuptiales non ex cupresso, sed ex spina pinuve, Plin. l. XVI. c. 18. ex Massurio. Maro in Cyri: 'Pronuba nec custos accendet pinus odores.' Varro apud Nonium in didasculo, de numero facium, gestatione, aliisque ritibus. Tiraq. in Alex. lib. II. cap. 5. adde Senec. Octav. act. II. scen. 2. act. III. scen. 1. Plaut. Casina, act. I. scen. 1. Nota apud Romanos pueros *patrimos* faces præferre solitos. Plut. Probl. cap. 2. At apud Græcos matrem, ut hic habetur, et accedit Eurip. Phœn. 'Ego autem neque tibi lumen accendi legitimum in nuptiis, sicut decet matrem.' *Dempster*.

380 *Posuere comas*] *Comam* libri. *D. Heins.*

386 *Animare ad limina taxos*] *Armare* prim. Vaticanus: quomodo apud Silium l. XIV. 'Armatam hinc igni pinum et devolvere saxa Certabant.' *Pinum* pro facibus pineis ponit: sic enim liber optimus: vulgo *molem* minus bene. Oxoniensis *animarum;* quomodo et Claverii codex, quod illi placet, ut ruere pro eruere sumatur: subscripsit Claverio Barthius. Vulgata lectio proba est et elegans: *animandi* verbo frequenter utitur Claudianus; libro II. in Rufin. 'Flexilis inductis animatur lamina membris:' ubi perperam cum scriptis nonnullis *hamatur* legunt. Nupt. Honorii: 'subitis animantur frondibus hastæ:' et alibi; 'juga deserit Hæmi Orpheis animata modis:' quod ex Statio imitatus Theb. VIII. 'Tyriam reptantia saxa Ad chelyn, et subitas animantem Amphiona cautes.' Idem Surrentino Pollii: 'Si quid Apellei gaudent animasse liquores.' Idem Pietate Abascantii: 'Si manus aut similes docilis mihi fingere ceras, Aut ebur impressis aurumve animare figuris.' Theb. VI. 'Exin magnanimum series antiqua parentum Invehitur miris in vultum animata figuris.' *In vultum animata* ut Sylvarum tertio, Lacrymis Etrusci: 'Quæ divum in vultus igni formata liquescat Machina.' Pentadius de adventu veris ex optimo codice: 'Sentio, fugit hyems, Zephyrisque animantibus orbem Jam tepet Eurus aquis. Sentio, fugit hyems:' vulgo *moventibus orbem*. *Animari* igitur *faces* dictæ quæ accenduntur: sic *lucernæ animam* Varro dixit Bimarco, 'Noctilucam tollo, ad focum fero, inflo: anima reviviscit:' plura hoc loco secundis curis Barthius. Pari modo et 'vivas lucernas' Horatius dixit. Plautus Aulularia, act. I. sc. 2. 'Si vivet ignis, tu extinguere extempulo.' Ovidius VI. Met. 'Cum videt Æsoniden extinctaque flamma revixit:' ita ex membranis scribendum, non *reluxit:* plura ad illum locum. Cæterum *ruit animare* nostro dictum, ut *ruit dicere* Propertio l. IV. El. 1. 'Quo ruis imprudens vaga dicere facta, Properti?' *ruunt scire* Lucano lib. VII. 'Scire ruunt quanta fuerint mercede nocentes:' ut illic optimæ membranæ. Perperam *volunt* in vulgatis. Statius Theb. VI. 'ruit Hæmonium, dum fervidus instat Admetum superare Thoas:' lib. VII. 'novercales ruimus ditare

Mycenas.' Denique totus hic Claudiani locus ex eodem Statio adumbratus Theb. IV. initio, ubi inter alia: 'Sævus honos fluvio, Stygias lustrare severis Eumenidas perhibetur aquis: huc mergere suetæ Ora, et anhelantes poto Phlegethonte cerastas: Seu Thracum vertere domos, seu tecta Mycenes, Cadmeumve larem:' ita illic lege pro *tuto Phlegethonte* cum antiquis membranis. *Idem.*

Animare] Accendere. Ignem enim vivere, spirare, mori, exstingui, aiunt. *Barth.*

387 *Cadmi*] Tragicis decantatas fabulas. *Idem.*

Cadmi seu mœnia] Moreti liber cum tribus aliis, *limina*, ut Statius 'Cadmeumve larem.' *D. Heins.*

390 *Phlegethontis ad undam*] Non *in unda* tres scripti. Mox *excepit* pro *accepit* plerique. Florent. S. Marci *suscepit*. Pro *plantis ferratis* Regius *palmis* vel *portis*. Idem.

393 *Adversa fronte*] Sic plerique veterum, non *aversa;* ut apud Silium: 'sed et obvius hostis Adversa fronte.' Ovidius II. Met. 'adversa prensis a fronte capillis:' quanquam de cupressorum fronte intelligi hoc loco malim. *Idem.*

396 *Compresso mons igne tonat*] Non placent ista. *Barth.*

397 *Nequeunt exire vapores*] *Hærere* meliores scripti: et mox *stridunt* pro *strident;* ut initio libri primi, 'Angues Triptolemi stridunt:' et alibi passim apud Poëtas; præsertim apud Maronem in vetustissimis exemplaribus. Opinor tamen a Claudiani manu esse, *obductique negant hærere vapores:* sic Statius frequenter. *D. Heins.*

403 *Quo Luna juvencos*] Petaviani duo *jugales: juvencas* Claverius ex suo libro, et illo Ausoniano, 'revocavit Luna juvencas;' sed nulla opus mutatione. Idyllio de Phœnice noster: 'nitidos stupefacta juvencos Luna premit.' Tauros etiam Lunæ tribuunt mythologi veteres. *Idem.*

407 *Non tales*] More Græcorum Heroum vetustissimo, quo filiabus sponsis præferebant faces matres. Hæc autem hactenus imperfecti operis duriora sunt, et utique post obitum Scriptoris edita, in quibus laborare etiam velle inanis sit operæ. *Barth.*

409 *Sed thalami*] Ita Oxoniensis, non *et;* quæ repetitio efficax admodum est. IV. Cons. Honorii: 'Marte sed ancipiti, sed multis cladibus empta.' Nupt. Honorii: 'Sed certe mereor princeps, sed principe natus:' quomodo vetus liber. Ovid. VI. Met. 'non est lacrymis hic, inquit, agendum, Sed ferro, sed si quid habes quod vincere ferrum Possit:' ut cum scriptis legendum. *D. Heins.*

417 *Qua sospite nusquam*] Vulgo *nunquam*. Idem.

418 *Squallida, vilis*] Puto *squallida visus;* qui Claudiano non novus est Græcismus. Petavianus certe *vultus*. Idem.

420 *Ademi*] Id est, perdidi, exilio seu relegatione.

421 *Solamque instantibus ultro*] Ita scripti; non *solam quæ:* malim tamen *quæ solam*. D. Heins.

423 *Læta sonantibus arvis*] Non *armis* Reg. et Petav. *Idem.*

428 *Qua te parte poli*] Lucani hemistichium est, l. IX. 'Qua te parte poli, qua te tellure reliqui, Africa?' Mox *ferus ipse* non *ille* scripti. *Idem.*

434 *Efficietne labor*] *Proficietne* Regius et Ambros. Mox *tandem fortasse*, non *talem* primæ edd. cum uno Petaviano. *Idem.*

441 *Pleno rimatur lumine campos*] Hinc natum morem filiifamilias peregre mortui corpus noctu prælucentibus facibus in Cereris fanum inferendi. *Barth.*

Pleno rimatur lumine campos] Id est toto. Livineius tamen ad Propertium *prono* legit; sed perperam. Vulgatam lectionem libri veteres con-

stanter tuentur: noster lib. I. in Eutrop. 'quid fertile terris, Quid plenum sterili possit sub consule nasci?' Trebonius apud Ciceron. lib. XII. Epist. 16. 'Ingressum pleno gradu cohortari non intermittemus.' Statius ad Claudiam Uxorem: 'Sed venient, plenis venient connubia tædis.' Ovid. de Pont. l. II. Ep. VII. 'Sustineas ut onus, nitendum vertice pleno est:' ut recte veterrimus Amplissimi viri Claudii Sarravii liber: vulgo *vertice recto*. D. Heins.

442 *Omnis madet orbita fletu*] *Perit* Vossianus unus; quod malo. Statius, Theb. VI. 'delet sulcos iterata priores Orbita.' Mox pro *Omnibus admugit, quacunque it in æquore silvis,* multi veteres *fulvis:* quintus Vaticanus optimæ notæ *sulcis;* recte: quomodo et curis secundis conjecit Barthius. Cætera inquinatissima sunt, et quibus manum non temere, qui sapit, admoverit. Errores Cereris descripturus cum finiat, facile apparet, quam multa in hoc poëmatio desiderentur. Nonnullis certe codicibus subscripta hæc offendi, 'Finis Claudii Claudiani de raptu Proserpinæ, ejus quod invenitur: nam alterum volumen apud nos non exstat.' *Idem.*

443 *In æthere silvis*] Omnino vitiosa est hæc scriptura. Ait Claudianus ætherem clamore, terram et mare luce funebrium suarum facium Cererem implere. Quare haud dubio vera est lectio, licet intricatior ab auctore ipso relicta: *omnis madet orbita fletu. Omnibus admugit, quacunque it in æthere, sulcis.* Rotarum videlicet, non enim de alio quoquam loquitur. *Barth.*

447 *Scyllæa petit*] Flammæ videlicet fulgor. Porro deesse quartum hujus operis librum possis scire, si Claveriani Codicis Catalogum contemplere, ubi is tamquam amissus desiderari notatur. *Idem.*

Canibusque reductis] Scylla scopulus, a longe formam humanam capite canino refert, inde fabula nata. Isid. lib. XIII. cap. 18. et XI. cap. 3. Serv. ad III. Æneid. fine: 'Prima hominis facies et pulchro pectore virgo.' Lege Fab. plenissime lib. XIV. Metam. Fab. 1. *Dempst.*

XXXVII.

GIGANTOMACHIA.

POEMATIUM hoc, quod mutilum ad nos pervenit, ex Græco Claudiani Latinitate donatum aut ab ipso Claudiano aut ab alio temporum istorum scriptore existimo. Idemque quoque mihi persuadeo de Epistola ad Hadrianum, deque Idylliis nonnullis, qualia Phœnix, Hystrix, Torpedo, Nilus, et Magnes: ut enim aliquid Claudianeum in iis facile agnoscas, ita languent numeri plerumque, et raro ad Poëtæ nostri hac in parte felicitatem adsurgunt; nec accesserim iis, qui seni et effœto ista excidisse opinantur. A D. Hieronymo ex Gigantomachia incerti hæc citantur: 'Quo fugis, Encelade? quascunque accesseris oras, Sub Jove semper eris:'

quæ huic poëmatio non vana conjectura accenseri possint. Græce quidem Gigantomachiam scripsisse Claudianum testis omni exceptione major Arsenius in Apophthegmatis, ex quo fragmentum primi edendum curavimus. Noster ipse Præfatione VI. Cons. Hon. 'Enceladus mihi carmen erat victusque Typhoeus.' Ejus Gigantomachiæ partem in Sicilia suo tempore inventam vir summus Petrus Bembus affirmat Epistola ad Angelum Politianum. Verba ejus apponam: 'Reddidere mihi Sicilienses negotiatores codicillos tuos, quibus petebas, ut Constantinum convenirem, atque ab eo tibi Claudiani Gigantomachiam, quam habere illum audieras, impetrarem.' Et mox: 'Verum quam habet Constantinus Gigantomachiam, ea potius blattomachia est. Etenim annis superioribus, dum inter vetustos ac jam prope defletos libros, quos ei non doctus homo quidam dono dederat, singula ipse (ut sui moris est) diligenter inspiceret, cum Hesiodi fragmentis in charta extremæ paginæ proxima, Claudiani Gigantomachiæ titulum reperit, et pauculos tantummodo hexametros; tum alteram iterum chartam, in qua opus desinebat. cætera tineæ depopulaverant, ita ut legi non possent: hæc quoque ipsa corrupta et infida satis, ut quæ ab indoctis librariis describuntur. Igitur quæ habui, ita ut erant, huic epistolæ subtexui: quanquam in illis ipsis, quæ desiderantur, non valde multum amisimus. Nam ex versuum numero, quem eo in libro eique operi librarius supputavit, Gigantomachiam omnem carminibus CXLV. constare tumet videbis: ut credibile plane sit, Claudianum eo in poëmate conscribendo lusisse potius, quam ullum Poëtæ sibi nomen quæsivisse.' Hæc Bembus. quæ curis quoque secundis a Barthio observata, uti et de fragmento Gigantomachiæ apud Arsenium exstante, serus deprehendi. *D. Heins.*

Politum satis Carmen, dignumque feliciore exitu, sed materia vulgaris. Ideoque nulla diligentia comparabilis cæteris.

1 *Terra parens*] Πηλέγονοι Gigantes.

Cœlestibus invida regnis] Ex Terra et Tartaro natos Gigantas notat Hyginus, consensu nostri. Gigantum autem bellum, minime Diis facile profligari, ut etiam præcipuorum inter eos aliqui interierint. *Barth.*

2 *Titanumque simul*] Jam enim vincti erant apud inferos. Ubi perpetuo servari fingebantur. *Idem.*

Miserata dolores] *Labores* Rottendorphianus pro diversa lectione. *D. Heins.*

3 *Tartara fœtu*] Non *cœtu* meliores scripti: vidit Raphelengius, in contraria eunte Barthio. *Idem.*

Cœtu] *Cœtus*, concubitus, quem dextre hic poni docet vox *genitura* quæ statim imminet, absurde enim genitura dicitur mater, fœtu jam, eoque tam vario, nominato. Sententia est, per totum Tartarum monstris gignundis conditiones quæsivisse Tellurem. *Barth.*

4 *Nefas*] Impiam sobolem in Deos.

Phlegramque retexit] Imo fundamine eruit, producendis Gigantibus. *Barth.*

5 *Hostes*] Ætheris, in quem proferebantur. *Idem.*

6 *Fit sonus*] Repentini tumultus indicium.

Erumpunt Crebri] Adrianus Behotius legere mavult *erumpunt Erebo:* minime male, cum paullo ante *crebri* vox usurpata sit. *Eruptio* autem congrua tumultui monstrorum. *Barth.*

Erumpunt crebri] *Crebro* veteres nonnulli, cum primo Vaticano; lege *Erebo;* nam in Buslidiano *Erebi;* quomodo in Apophoretis Behotium castigasse serus agnovi. Deinde *necdum*

que creati meliores. *D. Heins.*

8 *Gemino lapsu*] Singuli enim angues pro singulis pedibus erant. *Barth.*

9 *Pallescunt subito stellæ*] Ut solent contuitu inferarum rerum. *Idem.*

10 *Docuitque timor*] Numquam alias docilem aut volentem. *Idem.*

Docuitque timor revocare meatus] Forte *cogitque*. D. Heins.

12 *Occasum voluere pati*] *Didicere* prim. Vatic. et sex alii; recte: ut infra; 'Et didicit cum morte Deam.' Barthius *Occasum optavere pati*, ex membranis: nescio autem quas designet membranas; nam Palatinus et Pulmanniani pro vulgata stant scriptura. Deinde multi veteres *cum fervida*, non *tum*. Idem.

14 *Pubes domitura Deos*] Omen belli prosperi arripit. *Barth.*

15 *Mundum*] Cœlum, terram, aërem. *Mundus* τὸ πᾶν. *Idem.*

16 *Sentiat*] *Sentiet* prim. Vatic. idem mox pro *agnoscat* cum aliis plerisque *cognoscet:* nonnulli *cognoscat:* Barthius *cognoscat quod terra potest*. D. Heins.

Ille] Quem dicere detestor. Nec dicendus; quod extremi odii. *Barth.*

17 *Agnoscat, quid Terra*] Lege: *Cognoscat, quod terra potest, sic viribus ullis Vincor? cur nobis Cybele meliora creavit?* Idem.

Si viribus ullis] Opt. Ambros. et quatuor alii, *si curribus illis: si curribus ullis* tert. Vatic. et Rottendorph. Puto *cur viribus illi Vincor?* Barthius *sic viribus ullis Vincor?* Mox pro *nobis*, Florent. S. Marci *vobis;* quod præstat. *D. Heins.*

19 *Qui semper acerbis*] *Cur* Lucens. et prior Moreti; bene: plurimi alii *quæ*. Forte *ut*. Paulo ante *Cui nullus telluris honos* prim. Vatic. non *Cur.* Idem.

21 *Vivo sub pectore pascit*] *Nullo* Palatinus: cæteri pro vulgata stant scriptura. Barthius *volucrem recidivo pectore pascit*, quæ conjectura utrumque arridet: ut *recidivum pectus* dicat pro eo quod assidue repullulat. Adeantur quæ notamus ad Idyllium de Phœnice, vs. 66. Putabam aliquando, *Volucrem fibroso pectore pascit:* ut illa Virgiliana respexerit de Tityo, 'nec fibris requies datur ulla renatis:' *fivroso* vel *vivroso* primo exaratum fuerat; *fibrosus*, ut *venosus* a venis: ita 'venosum librum' dixit Persius. *Idem.*

22 *Prometheus*] Titanes suos loquitur, quos vinclis solvere studet. *Barth.*

23 *Atlantis apex*] Dux Titanum eam pœnam sceleris retulit, ut immensum cœli onus semper portaret. Ita vero Typhœus contra Jovem prælium initurus Atlantem se liberaturum clamat, ut Dii cogantur sua opera cœlum sustinere, in Dionys. II.

Flammantia pondera] Cum laberentur sidera, malleo ea refigere dicebatur. *Barth.*

24 *Et per canitiem*] Aberat hic versus ab opt. Ambros. et sine dubio mendosus est: *flammantia* quoque *sidera*, non *pondera* Rottendorph. *D. Heins.*

Glacies asperrima] Descriptionem Atlantis plenam habes in Africa Joannis Leonis Afri. *Barth.*

25 *Tityon*] Fabulæ notissimæ. *Idem.*

28 *Solvite Titanas vinclis*] Sane vero si cruciabiliter extincti morte solvi poterunt. *Idem.*

Defendite matrem] Post hæc in Lucensi hiatus unius versus. Paulo ante *exercitus ultro*, non *ultor* in prim. Vat. *D. Heins.*

29 *Vestris nec parcite membris*] *Nostris ne* scripti; et placet. Freta et montes membra sua vocat eleganter: sic mox 'tellus In natos divisa suos.' *Idem.*

Vestris nec parcite membris] Veram lectionem defendunt membranæ. *nostris ne parc. m.* Terræ enim membra,

non gigantum. *Barth.*

31 *Miscete polum*] Agite, forte.

Rescindite turres] *Restinguite turbas* prim. Vat. et duo alii; male. Virgil. 'magnum manibus rescindere cœlum Aggressi.' *D. Heins.*

Turres Sidereas] Munimenta. Turres enim amplæ etiam arces dicuntur. *Barth.*

33 *Alter habenas*] Dicas in voce alter, nomen latere. *Idem.*

35 *Porphyrion*] Celebris inter Gigantes. *Idem.*

Cirrhæaque templa tenebis] Alii *tenebris*, vel *tenebit*, vel *tenebo*. Lege *teneto* cum sex scriptis aliis et quatuor Vaticanis: *tenebunt* Barthius. *Porfurio* etiam prim. Vatic. Et mox Viennensis, *Neptunum traxisse vadis*, non *fretis*. D. Heins.

39 *Devellere crines*] *Divellere* cum libris. *Idem.*

40 *Speratque Dianæ conjugium*] *Spiratque* prim. Vatic. a manu prima; eleganter: de quo verbo plura curis secundis ad librum v. Met. Nasonis, 348. et supra iv. Cons. Honorii August. 563. Noster vi. Cons. Honor. 'Et ruptas animis spirans immanibus Alpes.' *Idem.*

41 *Violare Minervam*] Contemerare. *Barth.*

42 *Prænuncia Iris*] Superos convocat, quia superi Nationibus aër, æther, cœlum, sol, sidera: hæc descendere numina dicebant in terram, cum plueret, tempestates, fulmina, fulgura ferrentur. Ista autem pleraque prænunciat Iris, itaque Deos convocare, Deorum nuncia esse dicitur. *Idem.*

43 *Qui stagna colunt*] Incaute. Non enim hi superi, quamvis numinum loco, quamvis Dii, non tamen superi.

Cinguntur] In Militiam prodeunt. *Barth.*

45 *Rex ille silentum*] *Ipse* malit Barthius: sed obstant libri nostri, et jam præcesserat *ipsi manes*. Adeantur notata nostra ad Æneidos septimum, 110. Mox malim *Lethæo invehitur curru*, pro *vehitur*, si liceat per membranas. *D. Heins.*

46 *Lethæo vehitur*] Membranæ *Lethen evehitur*. Transvehitur nimirum, quem fluvium alioquin non transibat. *Barth.*

49 *Machina terruit urbem*] Forte *proruit*, vel *verberat*: ut de Magnete, 'Mavors sanguinea qui cuspide verberat urbes:' *terruit* enim non videtur sufficere. *D. Heins.*

51 *Numina turmis*] *Formis* Gyrald. et Lucens. vere: notum enim Deos contra Gigantas pugnaturos variis formis processisse spectandos. *Idem.*

52 *Ad patrius*] Πλατωνικῶς. Unum enim numen statuit, ex quo origo omnibus cæteris. *Barth.*

53 *Numquam peritura cohors*] Consilio Regis Jovis. *Idem.*

54 *Nullis obnoxia fatis*] Id est, abolitionibus; nam alioquin Jupiter ipse communi Poëtarum sententia subjectus fatis. *Idem.*

55 *Nostrum orbem*] Tres Orbes statuunt Poëtæ: Cœlestem, Terreuum, Plutonium. *Idem.*

57 *Dederit*] Pepererit. *Idem.*

58 *Per singula luctu*] *Per sæcula* cum membranis scribendum viderat Raphelengius, quem frustra carpit Barthius curis primis. Prim. Vatic. *per sæcula ductu:* secundus *cursu*. D. Heins.

60 *Jam tuba nimborum sonuit*] Jovis classica, tempestatum fragores, unde *sonoras* vocat Maro. *Barth.*

61 *Bis æther, bis terra dedit*] Peccat in prosodiam versus. Lege igitur cum prim. Vatic. et decem aliis, *his æther, his terra*. Diis scilicet et gigantibus. *D. Heins.*

Confusaque rursus] Animi dubia, mœsta atque perculsa. *Barth.*

62 *Natura*] Ordo rerum, quem Jovem mundo imposuisse dicit Sidonius. *Idem.*

63 *Miscet*] Conturbat rerum ordinem. *Idem.*

64 *Nunc scopuli latuere mari*] Puto

nec scopuli. Sequenti versu *terras* pro *ripas* prim. Vatican. et Ambros. *D. Heins.*

Littora Nuda] Scopulis et munimentis naturalibus. Potest et flumina intelligere, quæ cum scopulis et montibus evulsa mox ait. *Barth.*

66 *Æmonium præduris viribus Œten*] *Rupibus* Buslid. bene. *Æmoniam* prim. Vatican. et alii nonnulli; quod perperam secutus Raphelengius. Græcis enim tam Οἴτης quam Οἴτη. Stephanus, Οἴτης ὄρος περὶ Τραχῖνα. Ovid. Met. IX. 'Implevitque suis nemorosum vocibus Œten:' et mox: 'perque altum saucius Œten Haud aliter graditur.' Sic enim utroque loco antiquissimus codex. Seneca Hercule Furente: 'Titan summum prospicit Œtan.' Ubi Moguntinus codex: *summo prospicit Œta.* D. Heins.

67 *Hic juga connixis*] Rectius alii *connexis: connixus* prim. Vatican. nonnulli *convexis.* Idem.

69 *Hebri cum fonte*] Nomina locorum fluviorumque nemini sunt ignota. *Barth.*

Cum ponte revellit] Bene Pulmannus *fonte.* Palatinus *sponte:* in Oiseliano a manu secunda *cum parte.* D. Heins.

70 *Socias*] Uno amne defluentes interrupit, evulso medio loco. *Barth.*

Summaque levatus] *Volutus* cum Patavino malim. *D. Heins.*

72 *Subsedit*] *Subsidit* cum Aldo et scriptis quibusdam. *Idem.*

Sine culmine] Montibus undique vorsis, evulsis, et abstractis. *Barth.*

74 *It fragor*] Lego *fit:* sic supra 'fit sonus.' Ovid. Met. I. 'Fit fragor, et densi funduntur ab æthere nimbi.' Val. Flaccus lib. I. 'Fit fragor. irrumpunt sonitu qui sacra ferebant Imperia.' Lib. V. 'Fit fragor, æthereas ceu Jupiter arduus arces Impulerit.' Mox malim *disterminat aër,* pro *discriminat.* D. Heins.

Pugnæ spacium discriminat aër] Dicat, puto, non tangere Gigantes Deorum sedes, ob interfusum aërem. *Barth.*

80 *Qua parte volutus*] Lege *fine* cum Aldo et melioribus scriptis: et adi quæ curis secundis ad Nasonis Metamorphoses notamus, X. 536. Pro *ternas* mox *trinas* aliquot antiqui. *D. Heins.*

82 *Ternas animas*] Duorum anguium: unius gigantis. *Barth.*

83 *Tunc puer insultans*] Concinnius modo legam: *Tunc superinsultans avido languentia curru Membra terit. Avidos* dicit Martis equos, ut præsages Plutonis, in Raptu. *Idem.*

Tunc superinsultans avidus languentia curru Membra terit] Legam, si per libros veteres liceat, *Dum superinsultans rapido curru:* prim. Vatic. *cursu:* Barthius, *Dum superinsultans avido curru,* ut referatur ad subsequentia, 'occurrit pro fratre Mimas:' ubi malim *Accurrit.* D. Heins.

84 *Multumque rotæ sparsere cruoris*] Sic prim. Vaticanus: *cruorem* cæteri; frustra. Lucan. IV. 'multumque cruoris Infudere mari:' posset et legi: *sulcumque rotæ sparsere cruoris.* Idem.

85 *Mimas*] *Gigas* non incelebris Poëtis. *Barth.*

Lemnumque calentem] *Cadentem* Lucens. et prim. Vatic. *D. Heins.*

86 *Lare Volcani*] Aliquot ejus officinas notavimus supra. Relevatum os dicit vultum Gigantis, nudatum elevatione in jactum insulæ. Fluvios, insulas, montes, jactabant anguipedes isti. *Barth.*

88 *Ante revelato*] Alii *relevato* cum Aldo et Lucens. duo *revelatum:* prim Vatic. *velut tuto:* duo alii ejusdem bibliothecæ, *relaturo:* unus Mediceus *celebrato.* Lego *terebrato.* Virgil. 'telo lumen terebramus acuto.' Buslid. *fudisset ab ore cerebrum:* rectius. *D. Heins.*

91 *Victorem post fata petit*] *Ferit* prim. Vat. Ambr. et Patav. *Idem.*

92 *Ostendens rutila cum Gorgone pectus*] Scribe *obtendens:* sic et Pal-

las Raptu Proserpinæ: 'clypeique retardat Objice, Gorgoneisque premens assibilat hydris, Prætentaque operit crista.' Et paulo ante: 'tantum stridentia colla Gorgonos obtentu pallæ fulgentis inumbrat.' Vide quæ notamus vs. 226. libri secundi de Raptu. *D. Heins.*

94 *Furentem Longius*] Puto *ruentem*; vel *furentem Cominus*: multi veteres *ferentem*: sec. Vatican. *frementem*. Forte *frementem Anguibus*. Deinde *formam* pro *faciem* plerique scripti. *Idem.*

96 *Nodis*] Saxea induratione: induratione in saxum. *Barth.*

99 *Qui serpit per membra silex*] *Quæ* prim. Vatic. Lucens. et multi alii. Infra de crystallo, 'Torpuit et maduit prodigiosa silex:' et mox, 'Mira silex miræque latex:' de Apono, 'Luxuriat gramine cocta silex:' de magnete, 'Flagrat anhela silex:' de quadriga, 'Una silex tot membra ligat.' *D. Heins.*

101 *Sævusque Damastor*] *Adamaster* est Sidonio Apollinari, qui multa imitatur hujus Gigantomachiæ carm. xv. In scriptis nonnullis *Jamastor* vel *Jemaster*: *sævitque* etiam pro *sævusque* in primo Vaticano. *Idem.*

104 *Miratur Echion*] Lege *miratus*: et sic opt. Ambros. neque aliter curis sec. Barth. *Idem.*

106 *Te, Dea, respexit*] Malim *Ægida respexit*. Idem.

Nulli Bis licuit] Noster ad saxificum clypeum respicit. *Barth.*

107 *Sublata audacia*] Una cum auctore suo, dicere vult. *Idem.*

108 *Et didicit cum morte Deam*] Agnovit divinam numinis intemerabilemque majestatem.

Sed turbidus Idam] Scribe, *turbidus ira*. Barth.

Sed turbidus Idam Palleneus] Alii *Ida* vel *Idas* vel *Idan*. Scribe *ira* cum Gyrald. quomodo et Barthius curis secundis reponendum censuit. *Iram* prim. Vatic. in nonnullis *Idam*: et *Palladiis* pro *Palleneus* plerique: prim. Vatic. *Pallaneus*. D. Heins.

109 *Palluneus*] Notus Gigas. *Barth.*

110 *Ingreditur*] Malo *Aggreditur*.

114 *Spiris*] Anguibus, quibus ibat loco pedum. *Barth.*

115 *Porphyrion*] Immanis inter Gigantes, et ductor velut cæterorum. *Idem.*

Conatur vellere Delon] *Vincere* prior Moreti: *rumpere* Lucens. Isingr. prim. Vatic. et cæteri omnes. *D. Heins.*

117 *Ægæus*] Mare Ægæum. Ab Ægeo, Neptuni filio, patre Thesei, dictum. *Barth.*

118 *Longævo cum patre Thetis*] Oceano, qui Deorum hominumque Pater. *Idem.*

120 *Placido cunctæ de vertice Nymphæ*] Alii *placidæ cuncto*: unus *placidæ cunctæ*. Lege *placidæ Cynthi* cum duobus opt. Ambros. et Rhemensi libro. *D. Heins.*

Vertice] Vortice, pelago nimirum. Vel verticem Deli innuit, Cynthum nimirum. *Barth.*

122 *Primumque gementi*] Puerperio vicino. In Delo enim peperit geminos suos Latona. *Idem.*

123 *Lumina cœli*] Solem et Lunam. *Idem.*

125 *Implorat*] Abest hic versus a Gyrald. Lucens. et duobus aliis. *D. Heins.*

Pæana] Quod monstris domitis nomen est nactus; ad quæ domanda et natus. *Barth.*

126 *Auxiliumque rogat*] *Rogant* scripti aliquot. Lege *rogans*. Mox *nostro sinu* prim. Vatic. et Ambros. *D. Heins.*

128 *En iterum convulsa feror*] Cætera hujus poëmatii in scriptis desiderantur: quod vulgati addunt *succurre roganti*, ex superiori versu insulse repetitum. *Idem.*

XXXIX.

EPISTOLÆ.

I. *Deprecatio ad Hadrianum, Præfectum Prætorio.*

Ad Hadrianum] *Deprecatio ad Hadrianum* Lucens. antiquæ editiones *Ad Hadrianum Præf. Præt.* recte. Nam in Codice Theodosiano *Hadriani Præfecti Prætorio* mentio fit. In primo Vaticano et Oiseliano sub finem hujus Epistolæ legebatur, *Cl. Claudiani satisfactio pro se apud Stilichonem:* et initio epistolæ, *Incipit excusatio pro se;* quomodo et Viennensis. *D. Heins.*

In veteribus editis titulus est: *Epigramma satisfactionis apud Hadrianum Pratorio Præfectum.* Nonnemo Præfationem; Epistolam major pars inscripsit. Quos merito sequimur, cum in nostro Codice nullus exstet apex inscriptionis; compellat enim hominem, ut ignoscat iracundia ipsius afflicto. *Barth.*

1 *Usque adeone tuæ*] Delictum fatetur, ut eliciat clementiam.

Impetus iræ] Nihil crudelius quam impetum, quæ summa est violentia, producere; rationem scilicet audire nolentem. Tacitus l. III. Histor. 'Omnia inconsulti impetus cœpta, initiis valida, spatio languescunt.' *Barth.*

2 *Nullus erit*] *Erat* Lucens. Patavin. *Nullus tot finis lacrymis;* probe: nisi quod opinor a Claudiani manu esse, *Nullane tot finis lacrymis?* ut numeri nonnihil erigantur. Mox *subitisne* cum Barthio. Pro *permutas* octo scripti *permittas.* D. Heins.

Subitisne] Subita autem odia, ex improviso casuque incidentia. *Barth.*

3 *Mens ignara nocendi*] Heroica plane in summa fortuna. *Idem.*

4 *Quo sensus abiere pii*] Ingenium dicat. At melior meo animo scripti nostri Codicis lectio: *Quo sensus abiere tui?* Ut mentem nocendi ignaram, et mite ingenium natura viro datum intelligat. *Idem.*

5 *Invidiæ*] Calumniam dicit: per quam sibi amicum abalienatum clare testatur infra.

Strepitus maligni] Rumores. Ita excusat sese homo ingeniosus. Utique enim malorum horum caussa ipsi fuit Epigramma virulentum in Adrianum istum, quem Alexandrinum secum facit hac Epistola. Pharii autem nomine sacrilegum latronemque incessit, inscripto insuper titulo Epigr. 36. cujus hæc verba sunt: DE THEODORO ET HADRIANO: 'Mallius indulget somno noctesque diesque, Insomnis Pharius, sacra, profana, rapit. Omnibus hoc, Itala gentes, exposcite votis, Mallius ut vigilet, dormiat ut Pharius.' Nihil verius quam hos rumores istic dicere. Quia et sub finem carminis ipsemet caussam infortuniorum adscribit Musis infelicibus, cum ait: 'Eripe calcatis non prospera cingula Musis, Scilicet insigni de paupere vate triumpho.' Est autem pulchra satisfactio per confessionem, qua ulterior et melior nec sperari poterat. *Barth.*

6 *Me dolor incautus*] Unus Med. *decor. Incautum* excerpta Put. Forte *calor incautum.* D. Heins.

Dolor incautus] Ob raptas res sa-

cras et profanas. Crudelitatem Adriani hujus indicant sequentes Poëtæ illatæ pœnæ: 'Gratia defluxit, sequitur feralis egestas, Desolata domus, caris spoliamur amicis:' et finis Epistolæ.

Lubrica ætas] Juvenilis utique; vate nostro nondum Stilichoni, Honorio, Serenæ, tantopere commendato. Errant ergo qui *in senecta ætate* egestate pressum Claudianum hinc colligere voluisse videntur. *Barth.*

7 *Me timor impulerit*] *Tumor* octo scripti; optime; nam tumor idem quod ira: utrumque conjunxit lib. II. in Rufinum: 'Et quamvis præsens tumor et civilia nuper Classica, bellatrixque etiam nunc ira caleret.' Infra de Hystrice: 'additur armis Calliditas, parcusque sui tumor iraque nunquam Prodiga telorum:' sic legendum. Virgil. VIII. 'tumor iraque longe Concessere Deum:' quæ ibi vera lectio. Capitolin. in Pertinace, 'sed cum Tausius quidam in iram et tumorem milites adduxisset.' Seneca Thyeste: 'Ponatur omnis ira, et ex animo tumor Erasus abeat:' hinc et *tumida ira* Nasoni libro VIII. Met. 'tumida frendens Mavortius ira,' de Meleagro. Et apud Maronem: 'tumida ex ira tunc corda residunt.' 'Tumet animus ira' in Senecæ Tragœdiis non semel. Pro *ardor* Patav. *error*. D. Heins.

Timor impulerit] Ne et mea cum cæteris raperentur.

Devius egerit ardor] Iracundam dicit arrogantiam. Ira temeraria ardoris. *Barth.*

8 *Te tamen haud decuit*] Ex Eunucho Terentiana: 'non te dignum, Chærea, Fecisti; nam si ego digna hac contumelia, Sum maxime; at tu indignus, qui faceres tamen.'

Concurrere telis] Majorem nempe. *Barth.*

9 *Humanæ Superos*] Imperturbabilem animum, clementiamque suadet homini exemplo Deorum, qui convicia mortalium irrideant potius, quam ut iis percellantur. *Idem.*

10 *Securum cœlum*] Licet, ait, occinant superis mortales pessima verba; ipsi tamen securi, quod volunt facessunt, neque curant miserorum iracundiam. *Idem.*

11 *Concede jacenti*] Summum enim pœnæ genus, quod alibi ait, vidisse precantem. *Concedere*, ignoscere. *Id.*

12 *En adsum*] Oblatio sui est ex Marone: 'Me, me, adsum qui feci,' &c. *Idem.*

Et veniam] Raphelengius et scripti delent τὸ *et* præter prim. Vatican. Palatinus *adsum en*: leg. *adsum en, en veniam, &c.* D. Heins.

13 *Manibus*] Heroum exempla proponit, mox Deorum subditurus. Achillem quamlibet iracundiæ pertinacem, ignovisse tamen jacenti hosti.

Atrox Achilles] Ante inexorabilis. Horatius: 'forte reponis Achillem, Impiger, iracundus, inexorabilis, acer.' *Barth.*

14 *Victrices Furias*] Imo *Ultrices* cum Aldo et scriptis: sic 'Diræ ultrices' apud Virgilium et Statium. *D. Heins.*

Ultrices Furias matris] Matricidis imminentes. Interfecta matre sceleris conscientiam ferre non potuit: sæpe confessus exagitari se materna specie, verberibus Furiarum ac tædis ardentibus.

Orestes] Matris occisæ Furiis Clitemnestræ per omnes scenas exagitatus. *Barth.*

15 *Reddidit Alcides Priamo*] Prior enim Agamemnone et Menelao Hercules cepit Trojam. *Idem.*

16 *Pellæum juvenem*] Alexandri humanitatem laudat. *Idem.*

17 *Darium*] De sepulchro regali Darii, ab hoste dato, Arrianus l. III. *Idem.*

Darium famulis manibus] *Et Darium* Gyrald. Lucens. et unus Petav. Cæterum frustra Raphelengius ex conjectura viri maximi reponit *famuli.*

Silius l. x. ‘pro libertatis honore Vel famulas armare manus.’ Noster Laude Serenæ: ‘famulas exercet læta choreas:’ ubi *choreis* male quidam reponunt. Eidyllio de Phœnice: ‘Celsa per famulas acies ditione superbit:’ quomodo ex scriptis legendum. Sic *famulos greges, famulos cœtus, famulam cohortem* Statius. Noster *famulos reges, famulam Carthaginem, famulum Araxen et Hydaspen, et famulas Gangis ripas*: quomodo *famulum Rhenum* Ovid. l. I. Fast. ‘Tradiderat famulas jam tibi Rhenus aquas:’ sic enim scripti constanter; ubi plura dicimus. *D. Heins.*

18 *Solatus fata*] Mortis solatium scriptoribus ultimum, quod morienti aut mortuo aliquis gratificatur. *Barthius.*

20 *Conditor hic patriæ*] Alexandriæ, unde oriundus uterque; supplex Poëta, et ultor nimius Poëticarum injuriarum, Adrianus. *Idem.*

21 *Virtus tua digna sequi*] Ultione Diis relinquenda. Ita enim magnanimi principes castigabant noxios, ne sanguine pœnisve eorum pasci viderentur, sed leniter punitorum delictorum ultionem diis rescribebant. *Idem.*

22 *Læsimus*] Occulta et ingeniosa ad veritatem provocatio.

Pascatque] Mali, inquit, vindicesque Dæmones, si merui, excrucient me; tu modo manum abstineto. *Barthius.*

23 *Gratia defluxit*] Malim *diffluxit*: ut apud Ennodium Epig. 118. ‘In tantum prisci diffluxit fama Maronis.’ ‘In rugas totus diffluxit aniles’ libro primo in Eutropium: quomodo et illic scribendum. *D. Heins.*

Gratia defluxit] Dum tibi fuimus accepti, grati fuimus omnibus. Te adversario nemo nos non prosequitur odio. Damnare omnes, qui Principibus viris jam non sit acceptus, infinita seges exemplorum docet.

Egestas] Omnibus velut sacrum fugientibus, omnium ope retro relata. *Barth.*

24 *Spoliamur amicis*] In quibus fortunarum magna portio. *Idem.*

25 *Hunc tormenta necant*] Insanis igitur modis insaniit isthic peculator. Patet fugitivum, aut alicubi latitantem scripsisse Epistolam Claudianum.

Truditur exsul] Trudendi verbum peculiare ei rei. *Barth.*

26 *Quæ sæva pericula restant*] Opinor *piacula*. D. Heins.

27 *Prætereunt subjecta feræ*] Generosæ nempe. Deorum hominumque inductioni subjicit meliorum ferarum exemplum, ut immite pectus vel sic persuadeat. Ait generosas etiam feras animi victoria contentas, hostilibus corporibus nihil damni dare. Muliebre est furere in ira: ferarum vero, nec generosarum quidem, præmordere et urgere projectos. *Barth.*

28 *Emollit rabiem prædæ*] Ex Claveriano codice hæc transposuimus, cui et Barthius subscribit curis secundis. *D. Heins.*

29 *Quæ stravisse valent*] Prim. Vatic. et quatuor alii *calent;* quomodo et in Palatino codice legi, testis in Adversariis Barthius. Nuptiis Honorii: ‘calet obvius ire Jam Princeps.’ Statius Thebaidos quarto: ‘Arma, tubas audire calens, et pulvere belli Flaventem sordere comam.’ Sic *ardet, flagrat, æstuat*, et similia passim apud nostrum; de quibus alibi. Paulo post *eadem prostrata*, non *ea mox* libri meliores præter prim. Vatic. et Palat. et Oisel. *Idem.*

Quæ stravisse valent] Fervor enim ingens contra repugnantes, subsidit in subditos. *Barth.*

30 *Gaudet cervice juvenci Nobilior fames*] Ita ex novem libris legendum. Statius in simili comparatione Theb. II. ‘ubi sanguine multo Luxuriata fames:’ et l. VII. ‘Quippe nihil grassata fames,’ de tigribus. *D. Heins.*

31 *Nobilior fames*] Quam ut pas-

catur subjicientibus sese.

Secuit] Interrupit, irrupit.

Nascentia vota] *Vota* sunt votivæ dignitates, optata gaudia. *Barth.*

Nascentia vota] *Fata* quatuor scripti, pro nascenti fortuna. Infra: 'Quæ per te cecidit, per te fortuna resurgat.' *D. Heins.*

33 *Serenus Respice*] Ut Sol videlicet, in tenebris enim afflicti et mœsti. *Serenus*, clemens. Valerius Flaccus ad Domitianum: 'nunc nostra serenus Orsa juves.' *Barth.*

34 *Quid tanta dignaris morte clientem*] *Mole* Lucens. et quatuor alii cum Aldo. Optime: dictum l. II. in Eutrop. 101. Pro *Jam jam suppliciis*, unus Med. *Lumina suppliciis*. Pro *Despice*, Lucens. et octo alii ex melioribus *Respice*. præter prim. Vatic. duo *Aspice*. Puto: *Lumine suppliciis fessos humilesque sereno Respice*. D. Heins.

Tanta morte] Tam ambitiosa: Morte aut eversione tot circumstantiis quæsita. Clientem se vocat, prisco usu. Patronorum enim amplum jus, et imperium imperiosum in clientes. Medio ævo *Vasallos* hodiernos ita dictos observamus. *Barth.*

35 *In brevibus*] Magnificis Heroibus magnos hostes deligendos, quibus suam insumant iracundiam autumat, exemplo ventorum, eorumque moderatoris.

Sese probat] Vires suas experitur. *Barth.*

Æolus undis] *Antris* Aldus et excerpta Puteanea; bene: ut apud Juvenal. 'Æoliis inclusum rupibus antrum.' Statius Theb. x. 'Non aliter moto quam si pater Æolus antro Claudat iter.' Antri Æolii luculenta descriptio apud Homerum in Odyss. *D. Heins.*

36 *Boreæ certamina*] Confligere enim ventos, furentibus tempestatibus, aiunt Poëtæ. *Barth.*

37 *Culmina quassat*] Lucensis et tredecim alii *lassat*; bene: vide notas l. I. in Rufin. 276. *D. Heins.*

38 *Cœlestis flamma*] Fulmini vim potentis viri comparat. *Barth.*

41 *Ramis fronde*] Frondosum olivæ ramum intelligit a supplicibus prætendi consuetum.

Fronde Minervæ] Qua oblata Dea belligerans leniebatur. Et bellum enim ideo et olea in tutela ejusdem Divæ. *Barth.*

42 *Pro ture damus*] Cultum divinum homini offert, quo ampliorem non possit. *Idem.*

43 *Me redde mihi*] Omnibus spoliatus, nec se ipsum habere dicit. Sic odisse se ipsos dicuntur, qui in summo sunt mœrore. *Idem.*

44 *Vulneribus*] Læsionibus quibuscunque.

Vitamque jube famamque reverti] Paria enim hæc, imo potior etiam fama. *Barth.*

46 *Sanus Achilleis remeavit Telephus herbis*] *Achillea hasta* Gyraldinus; probe: unus Mediceus *Achilleis hastis*; proxime verum. Ferrugine Achilleæ hastæ sanatum Telephum veteres prodiderunt. Apuleius de herbis fere solus pro vulgata stat lectione: 'Achilleam herbam Achilles invenit. Unde vulnera ferro facta sanabat: hac sanasse Telephum dicitur.' De hasta Ovidius non uno loco, Propertius, Hyginus, alii. Pentadius in Catalectis Pithœi et Scaligeri: 'Pelias hasta fuit, vulnus grave quæ dedit hosti, Et quæ sanavit, Pelias hasta fuit.' Ipse Achilles apud Nasonem: 'ego Telephon hasta Pugnantem domui, victum orantemque refeci.' Serenus Sammonicus c. 47. de Serpente: 'sanat, quem sauciat ipsa. Ut Larissæa curatus Telephus hasta.' Perperam, et contra legem metricam *utque* ibi legitur. *D. Heins.*

Remeavit Telephus herbis] Oraculum Telepho suaserat, cum de vulnere ab Achille in Mysia inflicto convalere non posset, ipsum Achillem adiret; ei ille obtemperans navigat Argos, et ab Achille, tum ibi rem gerente, cu-

tatur. Alii immissa in vulnus hasta, qua factum id erat, curatum scripsere. *Barth.*

48 *Placidamque*] Mitem, qualis Medicorum. *Idem.*

49 *Pepulit, quos fecerat ipse*] Mirum nisi vera lectio unius codicis Belgæ *quos fecerat hasta.* Hac enim curatum vulnus, scriptorum consensus habet.

50 *Flecteris ullo*] Prim. Vatic. et Ambros. *frangeris*, cum editione Parmensi: sic supra laude Serenæ: 'tu sola frementem Frangere, tu blando poteras sermone morari.' Cons. Manlii: 'quæ dissona ritu Barbaries, medii quem non reverentia frangat.' Ovid. l. II. Amor. El. 18. 'Frangor, et ingenium sumptis revocatur ab armis:' sic vetus liber, non *Vincor.* Epist. Penelop. 'Ille tamen pietate mea precibusque pudicis Frangitur:' ita et Statius sæpe. *D. Heins.*

51 *Calcatis Musis*] Extremo modo adflictis, pedibus subjectis.

Non prospera cingula Musis] Militaria omnia privilegia, ipsamque dignitatem. Militiam vero notat, ut dictum, speciatim, quia milites accincti semper. Cingulum autem sumtum cum aliqua solemnitate, invexit morem nunc Nobilitati nostræ usitatum, ensis jus sumendi accinctione alicujus Principis aut Magnatis. *Barth.*

52 *Comitem me pelle sodali*] *Sodalis* Raphelengius contra veteres libros. *D. Heins.*

53 *Insigni de paupere vate triumpho*] *Insignes triumphos* Lucensis et decem alii cum Parmensi editione; recte; abruptum dicendi genus. Sic alibi: 'Quam similes hæc aula vires?' ubi verbum aliquod subintelligitur: sic et 'Quo mihi fortunam?' et 'Unde tam faciles Deos?' similiaque apud Ovidium; de quibus suo loco. Buslidianus, *egregios triumphos:* prior Moreti *ingentes:* excerpta Put. *insignis triumphus:* Scalig. *insignis triumpha.* Idem.

54 *Scilicet egregiis*] *Et spoliis* Lucens. *Idem.*

Opimis] Congressus velut ipsi, ita magnam rem molitus. *Barth.*

55 *Sæviat in miseros*] *Irruat* prim. Vatic. et sex alii. *Serviat* sec. Vatic. pro *Audiat hoc*, meliores *hæc. Longisque carinis* prim. Vatic. et alii nonnulli, non *longeque.* D. Heins.

56 *Longeque carinis Nota Pharos*] In eos usus exstructa turris. *Barth.*

57 *Flentemque vultum*] Ob vatis periculum atque infortunium. Ægyptii enim omnis census eo tempore Poëseos studiosissimi, et tantum non insanientes in eam. *Idem.*

58 *Nostra gemat Nilus*] Fluminibus luctus adscribitur, illustri aliquo homine oris ejus afflictato. *Idem.*

XL.

2. *Ad Serenam.*

Hæc Epistola in nostro codice præfixa visitur libro de Laudibus Serenæ, ut et in editione Aldina; cum tamen ad eam laudandam parum faciat. In uno Belgarum inscriptio fuit: EPISTOLA AD SERENAM REGINAM, UXOREM DUCIS STILICONIS. *Barth.*

1 *Orphea cum primæ sociarent lumina tædæ*] At ubi secundæ tædæ Orphei? Nos vulgatam scripturam cum Beatini, Belgis, nostro codice, Aldo, aliisque mordicus tuemur: *Orphea cum primum sociarent numina tædæ.* Hoc est, cum primum rumor increbuisset auspiciis Deorum immortalium conjugio

sese commissurum vatem. Nihil planius meliusque hac lectione. *Barth.*

Orphea cum primum sociarent numina tædæ, Ruraque compleret Threcia Festus Hymen] Sic enim legendum, non *tertia*, ut vulgo. Θρᾴκη enim et Θρῄκη dicunt Græci. *Torrent.*

Primæ sociarent lumina tædæ] Sic ex veteri libro Claverius, quod secutus Raphelengius; amplexus quoque Diatribes Statianæ cap. 45. Gronovius. *primæ numina tædæ* Lucens. Patav. et editio Parmensis, et prim. Vat. quod verum est: vulgo *primum numina tædæ:* scripti alii *primo numine*, vel *primum munere.* Barthius negat τὸ *primæ tædæ* posse ferri, quod non nisi unicam Eurydicen duxisse Orpheus legatur: atqui *sociarent numina primæ tædæ Orphea*, dictum pro primum sociarent: sic passim loquuntur poëtæ præstantiores. *D. Heins.*

2 *Festus Hymen*] Fausti ominis ergo, ut felix adesset invocatus, licet non advenerit propitius, vel favere potens, ut fatis arcentibus. *Barth.*

4 *Dona suo vati*] Delectatus enim silvis fuerat Orpheus. Mythologiam, quod homines ferino victu et contubernio abstraxerit, habes apud Horatium. Potuit tamen et ea esse, quod de visceribus ferarum futura prædicere instituit. *Idem.*

5 *Quippe antri memores, cantus*] Ipsas enim cautes sive petras adauxerat Orpheus, ut scenam quandam facerent, umbramque præstarent cantaturo. Ergo umbram sive antrum umbrosum canere exorsus, sibi fecisse canendo Orpheus perhibetur. Et paulo post in medio nemore consedisse sit, quod ipse fecisset. *Sonoras cautes* dixit, quod paradoxum corrumpendo loco fuit, ob redditam vocem. *Idem.*

Cantus ubi sæpe sonoræ] Alii *sonore: sunore* Moreti liber: a quibusdam absunt illa *sæpe sonoræ* hiatu relicto: *sæpe sonore Præbuerat dulcis* ex manuscripto Claverius: Lucens. *cantu subiit.* Excerpta Put. *cantu subiisse feruntur:* Buslid. *cantus ubique ante sonoro.* Ampliss. Gevartius ex conjectura, ut mihi quidem videtur, certa, *cautes ubi sæpe sonoræ;* et sic in Apophoretis Behotius: aliter curis prioribus Barthius. *D. Heins.*

6 *Mira theatra*] Naturalia, constipata silva, coacta rupibus, in modum formamque theatri. *Barth.*

7 *Caucaseo crystalla*] Eorum enim incunabula in prætaltis perpetuisque frigoris montibus, qualis Caucasus. *Idem.*

8 *Gryphes hyperborei pondera fulva soli*] Aurum quod custodire finguntur illa dubiæ fidei animantia. *Idem.*

9 *Furatæ Veneris prato*] *Furato prato* tertius Vatic. *Purgato* Rottendorph. Forte *Pæstano.* D. Heins.

Veneris prato] Quod describitur Epithalamio Honorii: 'Intus prata micant, manibus quæ subdita nullis Perpetuum florent, Zephyro contenta colono.' Columbas ei Deæ sacras non attinet ostendere, et Mythologiam ipsæ ostendunt. *Barth.*

11 *Fractaque nobilium ramis electra sororum*] *Mobilium* Buslid. Forte *Lapsaque flebilium sororum;* vel, *Fletaque nobilium:* ut apud Martialem libro IV. Ep. 59. 'Flentibus Heliadum ramis dum vipera repit.' Statius, Theb. XII. 'Sic Hyperionium tepido Phaëthonta sorores Fumantem lavere Pado. vixdum ille sepulchro Conditus, et flentes stant circum flumina silvæ.' Val. Flaccus, libro I. 'veteris sat conscia luctus Silva Padi, et viso flentes genitore sorores:' sic, 'Fletifer truncus Myrrhæ' apud Ausonium Cupidine crucifixo, loco non satis integro, ubi tamen *lacrymis lucentibus* malim, quam *lugentibus.* D. Heins.

Nobilium sororum] Quippe de progenie Solis, qui in omnium oculis. *Barth.*

14 *Germina cara maris*] Quidquid, ait, pretiosum, in rubro mari nasci-

tur. Ejus gemmas commendavit Panegyricorum supra non uno loco. *Barth.*

Germina cara maris] *Cana* pri. Vatic. et quatuor alii cum editione Parmensi. ut uniones intelligat. Cana germina rubro mari argute respondent; nihil tamen muto: vide notas Nupt. Honor. vers. 165. Noster alibi: 'baccis onerat candentibus aures.' *D. Heins.*

16 *Cinnama rara*] Sic castigatiores membranæ: aliæ magno numero *cinnama mira*. Martialis lib. IV. Epigramm. 13. 'Tam bene rara suo misceantur cinnama nardo.' Prudentius Cathemerin. hymno V. 'Illic et gracili balsama surculo Desudata fluunt, raraque cinnama.' Statius libro IV. Sylv. ad Severum: 'jam feret Indicas Messes, odoratisque rara Cinnama præripiet Sabæis.' Et Epicedio Patris: 'dites non si tibi rara Sabæi Cinnama, odoratas nec Arabs decerpsit aristas.' *Idem.*

Cinnama rara] Non qualia ad nos veniunt, nobisque, ait, nota sunt. *Barth.*

18 *Vectigal connubiale*] Donum debitum. Vectigal alioquin quod debetur, quo non soluto, merx ipsa aut possessio perdebatur antiquissimo more. *Idem.*

19 *Heliconis regno*] Ut pronuba socrus. Ornamentorum talium novæ nuptæ collatorum mentio in Epithalamiis Honorii et Palladii. *Heliconis regnum*, ipseque Helicon, immortalitatem memoriamque perennem meritorum denotat. *Idem.*

20 *Propriam*] Suam sibi. Horatius: 'Archilochum proprio rabies armavit iambo,' &c. *Idem.*

21 *Dominam Olympi*] Magni matronam tonantis: Junonis peculiaris titulus. Dominam peculiari titulo *Dianam* Græci dixisse videntur ex Pausaniæ Arcadicis. *Idem.*

22 *Nec sprevit Regina Deum*] Concinnius leges *Deam*; Calliopeam nempe. *Barth.*

24 *Ducta favore pii*] *Victa* Patav. et pro *honore* unus Med. *amore*. D. Heins.

25 *Carminibus toties lustraverat aras*] Chorum cantans circa aram Junonis duxerat. *Lustrare*, celeriter obire, aut præterire notat. Vel ad *lustrationes* pertinet, quas carmine peregerit Orpheus, ambiens aut emundans aras Junonis, numenque propitians, talium artifex. *Barth.*

28 *Titanum fractas*] Malim *fractis minis*. D. Heins.

29 *Noctem dignata jugalem*] *Montem* Oxon. *Idem.*

30 *Augendis toris*] Ditandis, honestandis. *Barth.*

32 *Soles fas habuisse Deos*] Et hic malim *solas Deas*. D. Heins.

33 *Placabilis Orpheo*] *Orphei* rectius Aldus et opt. Ambros. cum duobus Vaticanis et Rottendorph. et Oisel. ut apud Virgil. 'Orphei Calliopea, Lino formosus Apollo.' *Idem.*

35 *Illius expectant*] *Explent illius* quindecim: tres *illius explent*: Lucens. et prim. Vatic. *illius expectent;* bene: Moreti *illius expellent*, proxime verum. *Idem.*

36 *Sub pedibus tegitur*] *Regitur* Lucens. prim. Vatican. et sedecim alii cum Aldo: unus Petav. *teritur:* sed *regitur* probum est. Apud Maronem Æneïdos septimo: 'Externi veniunt generi, qui sanguine nostrum Nomen in astra ferant, quorumque ab stirpe nepotes Omnia sub pedibus, qua sol utrumque recurrens Aspicit Oceanum, vertique regique videbunt.' Corippus: 'Augustis solis hoc cultu competit uti, Sub quorum pedibus regum cruor.' Idem Præfatione operis: 'Deus omnia regna Sub pedibus dedit esse tuis.' Ibidem: 'Regnaque sub vestris venient fortissima plantis.' Raptu Proserp. libro II. 'Sub tua purpurei venient vestigia reges:' ubi perperam Barthius *fastigia* reponi jubet. *Idem.*

Sub pedibus tegitur] Immensitatem summo proximi conjunctissimique numinis terreni prædicat. *Barth.*

38 *Gregibus pascua plena meis*] *Læta* sec. Vatic. et *tuis* Rottendorph. Puto, *gregibus pascua plena suis.* D. Heins.

42 *Aurataque trabes*] Splendida ædificia, *auratis trabibus*, circumloquitur. *Barth.*

43 *Sufficit mandasse Deam*] Scripserat ad puellæ parentes pro Claudiano Serena. Non opus fuit ultra ambiri puellam, quam amabat. Cesserunt parentes, consensit ipsa. Matrimonium confectum est.

Mandasse Deam] Blando imperio, cujus vis tamen præsens erat. *Barth.*

44 *Et pecus*] Excerpta, quæ V. Cl. Isaacus Vossius mecum communicavit, *penus;* quomodo et tertius Vaticanus: codex Rottendorph. *nemus.* D. Heins.

46 *Nominis umbra tui*] Palat. *numinis;* ut a Barthio jam monitum. *Idem.*

47 *Quid non perficeret*] *Perfecit* duodecim libri: duo Florentini totidemque alii *sufficit:* Thuan. *sed quid non faceret:* Lucens. *sed quid non perfert:* puto, *præstet:* unus Vatic. *perficiet:* Palat. *proficeret.* Idem.

48 *Genius regni*] Principis felicitatem, Imperiique totius Divinitatem dicit, cujus particeps erat Serena, tantis vinculis Augustæ domui innexa.

Vel pietatis amor] Pietas clementiam, amor favorem in Poëtam denotat. *Barth.*

49 *Sub luce tui oris*] Divinam omnino facit, ut quæ vultu lucem exspiret. *Idem.*

50 *Conjugis in castris*] *Et castris* nonnulli: rectius. *D. Heins.*

Conjugis in castris] Scripti omnes et editi *et solio generi:* Imperatorem enim dicit Honorium; Magistrum militiæ Stilichonem. Scitius etiam videntur membranæ scribere *Conjugis et castris, et solio generi.* Ut vocula SUB ista omnia respiciat. Et dura alioquin locutio; in solio generi celebrare diem optatum. *Barth.*

51 *Auspex Purpura*] Summa honorati nominis felicissimo omine. Auspices adhibitos veterum nuptiis docuerunt pridem viri eruditissimi. Vide nos ad Sat. X. Juvenalis in finem. *Idem.*

52 *Sancto cingeret aula toro*] *Choro* legendum cum opt. Ambros. quod et Scaliger vidit; malim et *sacro:* nam Buslid. et sec. Vatic. *socero;* mendose. Præfat. in VI. Cons. Hon. 'plaudebant numina dictis Et circumfusi sacra corona chori:' nisi *socio choro* mavis. *D. Heins.*

53 *Desponderat ante*] Desponderi fecerat. Serenam suam dicit. *Barth.*

54 *Conjugis ejusdem*] *Conjugis eadem* sex scripti: *Conjugis hæc eadem* quinque. Gyrald. Lucens. prim. Vatic. et duodecim alii, *Conjugiis eadem;* bene. Scaliger *Conjugio ejusdem.* Barthius *Augustæ pronuba dextra daret:* sed non persuadet Augustam posse dici Serenam, quanquam patre Augusto natam. *D. Heins.*

Conjugis ejusdem] In Belgico *Conjugiis eadem.* Scripsisse arbitror: *Ut mihi quam scriptis desponderat ante puellam Conjugis, Augustæ pronuba dextra daret.* Augustam dicit Serenam, quam toties ante et postea Reginam, eodem sensu. Scripto et intercessione conjugis Stilichonis desponderat Claudiano puellam Serena. Vovet nunc sponsus, ipsius ejusdem manu Reginæ, quod pronubæ faciebant, sibi eandem in matrimonium tradi. *Barth.*

56 *Libycæ dissidet ora plagæ*] *Libyæ* quindecim: ut *Africa terra* et similia, de quibus supra. *D. Heins.*

58 *Sidereo supercilio*] Exemplo Jovis Homerici. *Barth.*

XLI.

3. *Ad Olybrium.*

1 *Affatus*] Epistolas, quibus missitandis solenne verbum *dirigere* abusu sequentium seculorum corruptum est. *Barth.*

2 *Nec redit*] Mutuam vicem loquitur. Res vero clara familiarissimum his summæ et Nobilitatis et dignitatis inter proceres Romanos viris fuisse Claudianum, quare admiranda res de paupertate adeo queri. Sed scitum illud observasse magnates videntur isti, πενία τὰς τέχνας ἐγείρει. ne locupletatus obverteret Musis cornua.

Alterno pollice] Poëticum; cum pollice nemo scribat, manum intelligit.

Salus] Caput Epistolæ *Salutatio* omni ævo, quam pro ipsa posuit, vertunt tamen mores hodierni et istum Antiquitatis. *Barth.*

3 *Sed quæ tam prona facultas*] Lego *cui tam prona:* lib. III. de Rapt. 'cui tanta facultas In me sævitiæ?' Primus quoque Vaticanus, *scribendi labor est:* forte *scribendi an labor est?* sed nil mutandum temere. *D. Heins.*

4 *Seu Cicerone tonas*] Consulatu Olybrii 208. *Cicerona* videri scribendum dixi: et sic Lucensis. Sic *Platona* pro *Platonem* dixit Petronius initio Satyrici. *Idem.*

Seu Cicerone tonas] Fulmen eloquentiæ illud incomparabile dicit. Sidonius non semel expressit. Idem sensit Petronius: 'Grandiaque indomiti Ciceronis verba minentur.' Ductum a Pericle, qui concionans fulgurare et tonare dicebatur. Sic torrenti æquatur Demosthenes. *Barth.*

5 *Divitiis animi*] Opulentia eloquentiæ artiumque instructi. *Idem.*

7 *Qui scripta ferat*] *Ferri* autem peculiariter epistolis addicitur, et est *perferri* isthic: ut *perlatores* latores Sidonio et aliis. *Idem.*

8 *Pulverulenta*] Nunquam, ait, pulvis sedatur, tanta commeantium turba est. *Idem.*

9 *Fluat ingenium*] Uberet, quomodo *abundantiam* Tullianam idem Sidonius dixit.

Reportet] Sollicitatum jam non rescribere queritur. *Barth.*

12 *Spatio debilitatur amor*] Quo crescere debebat atque augeri. *Idem.*

13 *Lucem jam condat Hydaspes*] Exclamatio admirationis et obtestationis ab rebus impossibilibus Ovidio usitatissima. *Idem.*

Condat Hydaspes] *Condet* prim. Vatic. Lucens. et plerique alii. Iidem mox *oriere*, *candescet*, et *proluet*. D. Heins.

15 *Candescet Geticis Meroë conversa pruinis*] Malim *canescet*: *cana* enim *pruina* passim Poëtis dicitur. Raphelengianum *conspersa* contra libros veteres est. *Idem.*

19 *Remoraturusque sodalem*] *Moraturusque* Lucens. et quinque alii. Claverii codex et sex ex nostris *remoraturusque:* alter ejusdem cum prim. Vaticano et tredecim aliis *solaturusque*, commodo sensu. Forte tamen legendum *resalutaturusque sodalem:* unus Medic. *memoraturusque:* opt. Ambros. *miraturusque:* Barthius, *recreaturusque.* Familiarius cum Olybrio agit, qui se sodalem ejus appellet. Putabam olim scribendum *exoratusque salutem.* Si *solaturusque sodalem* retinemus, sequenti versu *fove* pro *doce* legendum videtur: atque ita opinor a Claudiano relictum. *Idem.*

21 *Crebraque facundo*] *Facundo* tres libri: opt. Ambros. *facundos cursus*, quod placet: sic 'festinare fugam' apud Virgil. et 'festinare vestes' Ovidio. *Facundos cursus*, ut *fertilius alloquium* superiori versu. *D. Heins.*

22 *Digna tuis animis*] *Libris atque animis* prim. Vatican. et tredecim alii; recte, nisi quod *labris* malim: et sane *digna tuis* ex *dignatus*, quod sequitur, videtur promanasse: opinor tamen a Claudiani manu esse: *Auribus atque animis insinuanda meis.* Barthius conjectando operam hic perdidit. *Idem.*

Digna tuis animis] Etiam istuc non esse sanum, tuentibus licet Cujacianis, libri, noster et Belgæ, autumant. Simpliciter scribas: *Digna tuis animos insinuando meos.* Ipso studio tibi gratificandi dignos ait animos suos qui insinuentur Olybrianis. *Barth.*

23 *Cæsar scripsisse Maroni*] Exstiterunt ergo Epistolæ tum quoque, quas laudat auctor Dialogi de corrupta Eloquentia. *Idem.*

24 *Et tibi dedecori*] Variant etiam hic libri. Citra controversiam vera est Scriptura conservata a nostro: *Et tibi dedecori jam mea Musa? Vale.* Et tibi jam, inquit, post tot experimenta Poëseos nostræ, dedecori sit celeberrima illa, et Principibus commendatissima nostra Musa? Vale. *Idem.*

Et tibi dedecori scribere? Musa vale] Τὸ *scribere* in tribus omissum erat: prim. Vatican. et duo ex nostris cum Claverii libro: *Nec tibi dedecori Musa futura. vale:* quomodo et Lucens. cum Gyraldino, nisi quod in iis *et tibi*: alii undecim, *Et tibi dedecori non mea Musa; vale:* prior Moreti *jam mea:* opt. Ambros. *ni mea.* Puto, *Et tibi dedecori nil mea Musa:* vel, *Nec tibi dedecori sit mea Musa; vale:* quomodo Helmæstadiensis a secunda manu. Faceti sunt, qui Olybrium Musam dictum arbitrantur. *D. Heins.*

XLII.

4. *Ad Probinum.*

1 *Quem, precor, inter nos habitura*] Opt. Ambros. *Quem, precor, hæc, quem sunt:* quod efficacius. *D. Heins.*

2 *Gratas litera nostra vices*] *Caras litera grata* Aldus et scripti meliores: alii *gratas litera grata*. Idem.

4 *Utrumque tenet*] Reum nempe. *Barth.*

5 *Transfluxere dies*] Præstituti nimirum. Vel quia affectio mutua cis paucos venturas Epistolas sibi spondebat, etiam non consponsas. *Idem.*

Transfluxere dies] *Ter fluxere* duo Vaticani. Lego *tot fluxere dies;* quod Barthius in membranis a se inventum affirmat: sed nec Pulmanniani libri nec Palatinus tale quid agnoscunt. Posset et refingi, *tres fluxere dies. D.* Heins.

6 *Pœnitet*] Piget. Horatius Epodo XI. 'conviviorum et pœnitet,' &c. Hoc est, piget pudetque. *Barth.*

9 *Prisci sententia vatis*] Scaligero visum *Cei sententia vatis.* Ea enim insula patria Simonidis. Horatius: 'Ceæ retractes munera Næniæ. *Idem.*

Chii sententia vatis] Aldus et alii nonnulli cum Isingr. et prim. Vatic. *prisci;* quomodo et Claverius: quod de Ennio intelligi volunt. Lucens. *socii:* opt. Ambros. *Cei:* quod et Scaligero in mentem venerat, secutusque est Raphelengius. Vir. Cl. Leo Allatius vulgatam lectionem tuetur, et

Homerum intelligi contendit. Sed cum illum noster laude Serenæ Smyrnæum faciat, cur Chiam hic ei patriam assignet non video. Posset et *Coi* reponi, ut Philetas subintelligatur: *Chium Mæoniumque vatem* Homerum appellavit Constantinus Maximus epistola ad P. Optatianum Porphyrium: 'Si tantum pondus et gravitas expectarentur in carmine Græco post Chium Mæoniumque vatem, et Latina post rusticum Mantuanum eloquentia vilesceret.' *D. Heins.*

11 *Audax, aut si quid penitus*] In Manuscriptis Cujacianis fuit: *Audax ut, si quid vates peccasse videtur, &c.* Si vates, inquit ille, quem sequor, peccasse videtur, audax ut arguar, minime ingratitudinis probrum subiturus. *Barth.*

Audax, aut si quid penitus peccasse videbor] Τὸ *videbor* Raphelengianæ conjecturæ est, quod opt. Ambros. et quatuor alii confirmant; ut et Aldus: sex cum prim. Vaticano *audax, aut si quid vates: ut si quid* ex Ms. Claverius, et ex conjectura Barthius, quomodo et editio Parmensis. Pro *videbor* unus Ambr. *fatebor.* Buslid. *aut siquidem.* Barthius τὸ *videtur* censet non esse sollicitandum, ut ad versum superiorem de *vate Ceo* referatur. *D. Heins.*

14 *Et Latiæ cessit*] *Accessit* prim. Vatic. et opt. Ambros. *Idem.*

15 *Affatibus omnia cepi*] *A fastibus omina sepi* felici conjectura Raphelengius. Aldus sane et quatuor scripti manifeste *fastibus* cum prim. Vatic. et Palatino; de qua voce alibi dictum a nobis: et hoc loco videndus Barthius. Lucens. et unus Mediceus, *fascibus omina.* Recte Ovidius I. Fast. 'Omina principiis, inquit, inesse solent.' Silius lib. I. 'Nonne pudet cœpti? pudet ominis? en bona virtus Primitiæque ducis:' sic enim ex veterrima editione scribendum: vulgo *omnes.* Idem.

16 *Fataque debebo posteriora tibi*] Male contra scriptos meliores *delebo* ante legebatur: sed scriptum a Claudiano ipso arbitror: *Fataque se debent prosperiora tibi.* Τὸ *se* exciderat omissum a supinis librariis ob cognationem præcedentis proxime ac subsequentis syllabarum. *Fata prosperiora:* vide notas in Aponum, 94. et bello Gild. 108. Barthius: *Votaque debebo posteriora tibi.* Idem.

18 *Et patria florens sorte, Probine, vale*] Opinor *patria florens arte* a Claudiano relictum esse. Nam et Probinus egregie literatus fuit, et facundus. Apud Nasonem Penelope: 'Est tibi, sitque precor, natus; qui mollibus annis In patrias artes erudiendus erat.' Barthius hic se frustra fatigavit. *Idem.*

XLIII.

5. *Ad Gennadium ex Proconsule.*

Ad Gennadium Proconsulem] *Exproconsulem* Gyraldin. *ex proconsule* Lucens. et tres alii; idque vere: quomodo et Cujacianus. Auson. 'Hujus ego et natum et generum ex proconsule vidi.' Rutilius lib. I. Itiner. 'Reserat ante puer populos proconsule Pœnos:' sic *pro milite* apud Sallustium, citante Servio ad 157. libri II. Æneid. 'Neu quis miles, neve pro milite,' hoc est, vicem militis gerens. *D. Heins.*

1 *Rubiconia amœni Incola*] Barthius *Accola,* me non obnitente. Idem versu

7. *pinnis* pro *pennis* ex Aldino codice et membranis. *D. Heins.*

2 *Fama secunda*] Sic de nobilissimis loquebantur, unum aliquem dementes. Martialis lib. VII. Ep. 26. 'Tuscæ glandis, aper, populator, et ilice multa Jam piger, Ætolæ fama secunda feræ.' *Barth.*

4 *Horret, amatque*] Metuit et diligit, quæ sunt Gubernatoris summi. *Idem.*

7 *Pennis confisa*] Eædem *pinnis* optime. Ut primum pinnæ enatæ, non exspectantes pennarum perfectionem. Eandem lectionem edidit Aldus. Indicat autem hic simul Claudianus ingenium suum promtum atque alacre odisse curam: Poëmata sibi nasci, non excludi: natura vatem esse, non cura. *Idem.*

XLIV.

EIDYLLIA.

1. *Phœnix.*

Phœnix] Nomen cum palma commune habet ales omnium Princeps, nec superabilis tempore, aut ullo casu, indicium vincentis omnia cœlestis animi, sese per virtutem propriam, divinumque aspectum, omni caducitate vindicantis. Plinius XIII. 12. *Barth.*

1 *Oceani summo circumfluus æquore lucus*] Qua ipse, inquit, Oceanus finem habet; ut removeat habitationem Phœnicis omni contubernio humanitatis: nemo enim tum in illo Orientis Oceano quicquam cognitum, necdum ut fines ejus fuerint. Ignotum ejus habitaculum sentit Antiquitas; nec enim cognitum cuipiam unde veniat, cum in Ægyptum venit. Orientis avem alii appellant: Assyriæ Martialis lib. v. Epigr. 7. Sunt tamen, qui ut Arabem, ita de busto renatum in Arabiam redire autumant plures. Cantius Claudianus loco, ut dictum, non nominato, Philostratum secutus qui ipsam Indiam supervolare in Ægyptum contendentem dicit, III. 14.

Oceani æquore] Ipso Oceano, vel *Oceani lucum* intelligas ut sacer sit illi omnium Deorum hominumque, secundum Homerum, prosatori.

Circumfluus] Περίῤῥυτος. Aliter Ovidius circumfluum humorem, qui Orbem circumambiat. *Barth.*

2 *Trans Indos Eurumque*] Ovid. 'Eurus ad Auroram Nabathæaque regna recessit.' *Idem.*

3 *Sollicitatur*] Tangitur, quovis modo attingitur, tentatur.

Verbera sentit] Scita fictio. Verberat, quicquid etiam jucunde tangit, præcipue cum flagello aut ferulæ res adsimilatur. *Barth.*

4 *Humida roranti*] Oiselianus *vivida*, id est, *uvida*. D. Heins.

Cum limina curru] Prodeunte Solis quadriga. *Barth.*

5 *Unde rubet ventura dies*] Flamma nimirum rore suo aut noctis abacta pasta: oriens Sol ardet, currens ra-

diat. *Barth.*

6 *Afflata rotis*] Percussa velut vi venti, nam ea vis et Solis. Virgilius: 'Sed me sævus equis Oriens afflavit anhelis.'

Refugo amictu] Quem super omnia extendere Poëtis nox perhibetur. Eodem respexit Maro cum de nocte cecinit: 'Involvens umbra magna terramque polumque.' Ab amplexu videlicet et circuitu. *Barth.*

7 *Fortunatus nimium*] Ad miraculum usque.

Titanius ales] Soli sacer Phœnix. Plinius x. 2. ex Manilio Senatore: Sacrum in Arabia Soli esse, vivere annis 660. *Barth.*

8 *Regna colit*] Regna cujusque ubi ei bene propritimque vivitur. Virgilius: 'Post aliquot (mea regna) videns,' &c.

Solusque plaga defensus iniqua] Alii, quos inter Lucensis, rectius *Solisque*. Proximo versu *ægris animantibus*, non *animalibus*, tres codices; etiam probe. *D. Heins.*

Defensus] Servatus ab ea, assertus, ne illi se committere opus habuerit.

Plaga iniqua] Humani laboris, qui noctu diuque universos mortales exagitat, iniquitate Fortunæ omnia volvente. *Barth.*

9 *Intactus ægris animalibus*] Venit tamen in humanum mundum, consensu scriptorum, velut cum Saresburiensis supra positis verbis exscripsit visum cum Byzantium fieret Constantinopolis, idque bono omine. Contra, malum ejus conspectus fuit, Tiberio morituro, ut eum inter alia portenta connumerarit Dio Cassius libro LVIII. *Idem.*

11 *Par Superis*] Ultra hominum genus, quod cum maxime laudat, Diis proximum commendat doctissimus vates.

Stellis] Omnia corpora ultra Lunam dicit immortalia: mors enim infra Lunam. *Barth.*

12 *Durando*] Verbum quod summum robur et velut extraordinarium notat.

Terit ævum] Quod omnia ipsum solet. Translatio a saxo aut alia re attrita tempore et usu.

Redeuntibus] E morte in vitam. *Barth.*

13 *Non epulis saturare famem*] Nemo edentem vidit Phœnicem. Plinius x. 2. *Idem.*

14 *Purior Solis fervor*] Non ille qui humano orbi necessarius; in mortis enim regnum tum primum venit Phœnix, cum senectutem positurus. *Idem.*

15 *Pabula libat*] *Potat* Aldus, Lucens. et plurimi alii. nihil muto. primus Vaticanus pro vulgata scriptura stat, et Oiselianus. *D. Heins.*

17 *Arcanum radiant oculi jubar*] Radios emittere totum Phœnicem scribit Philostratus. Noster oculos soli suo æmulos cautius proponit. *Barth.*

Igneus ora Cingit honos] Plinius x. 2. 'Aquilæ narratur magnitudine, auri fulgore circa colla, cætera purpureus, cæruleam roseis caudam pennis distinguentibus, cristis faciem caputque plumeo apice cohonestante.' *Idem.*

18 *Honos*] Gravis quidem et masculus decor. *Idem.*

19 *Cristatus apex*] Perperam nonnulli codices *crispatus*: de hac crista Phœnicis Dracontius Hexamero: 'Igne vago rutulatur apex: fax æthera lambit, et cœlum repetens erecto crine vagatur:' ubi perperam *cætera lambit* legebatur: male etiam *fax cerea* Barthius. In Epicedio Drusi: 'Æthera subrectis lambit et astra comis.' *D. Heins.*

Cristatus apex] Talem Phœnici adscribunt. *Barth.*

20 *Luce secat*] Radiis instar solarium.

Tyrio pinguntur crura veneno] Purpureos pedes dat Phœnici suo. *Barth.*

21 *Antevolant Zephyros pennæ*] Sum-

ms velocitas Phœnicis. Nec decebat aliter regem volucrum.

Quas cærulus ambit Rore color] *Ore* in nonnullis. Barthius emendat, *quas circulus ambit Floricolor*: cui castigationi subscribo. *Flores colorum* habes in Epigrammatis: 'te zona liget variata colorum Floribus.' Mox *sparsoque simul*, non *super* pri. Vaticanus et Oiselianus. *D. Heins.*

Cærulus ambit Flore] Scripsit Claudianus: *Antevolant Zephyros pennæ, quas circulus ambit Floricolor, sparsoque super ditescit in auro.* Circulus floricolor alas Phœnicis ambit. *Barth.*

22 *Ditescit*] A pretio metalli cujus color inest. *Idem.*

23 *Hic neque concepto fœtu*] *Concipitur* Barthius. Forte *conceptus*. D. Heins.

Hic neque concepto fœtu] Nullo parente alio, nisi qui ex busto fiat superstes in novam avem, sic plerique. Aliter tamen alii, nam et nasci in Arabia Phœnicem ait Solinus, et Herodotum secuti alii. In Claudiano etiam nævus est. Scribe: *Hic neque concipitur fœtu, nec semine surgit; Sed pater est prolesque sui.* *Surgere*, oriri, ultimam originem denotat. *Barth.*

24 *Pater est prolesque sui*] *Sibi* Ald. et multi ex scriptis, quod probatur Barthio: aliter tamen prim. Vatic. *D. Heins.*

Prolesque sui] Scitius scripsisset *sibi*.

Nulloque creante] Generante. *Barth.*

27 *Namque ubi mille vias*] Ætas Phœnici unius curriculi constituta dubia est in scriptoribus. Mille asserit Claudianus. Cum eo non pauci sentiunt. Martial. lib. v. Epig. 7. 'Qualiter Assyrios renovant incendia nidos Una decem quoties secula vixit avis.' Pomponius Mela; ubi 'quingentorum annorum ævo perpetua duravit, sibi ipsa incubat, solviturque.' Auctor Epistolæ ad Præsidiam: 'Phœnix avis est Indiæ, et per quingentos annos de Libano se impletet aromatibus, post accenditur.' Ovidius: 'Hæc ubi quinque suæ complevit secula vitæ, Unguibus et duro nidum sibi construit ore.' Isidorus Origin. libro XII. 'Hæc quingentis ultra annis vivens, iterum de cineribus resurgit.' *Idem.*

Namque ubi mille vias longinqua retorserit æstas] *Longæva* Vaticanus chartaceus: *ætas* etiam primus ejusdem bibliothecæ; sed frustra utrumque. quanquam Orientius in Commonitorio: 'Et quod nunc ætas sensim longæva resolvit.' Scribe: *Jamque ubi mille vices longinqua retorserit æstas: longinqua* pro *longæva*; ut in illo Virgiliano Æneidos III. 'Tantum ævi longinqua valet mutare vetustas.' *D. Heins.*

28 *Tot fuerint hyemes*] *Torruerint* decem codices. *Corruerint* Putean. Florent. S. Marci, et duo Vatt. *Horruerint*. Lege *tot ruerint* cum Aldo, Lucensi, Vaticano chartaceo, qui ex veterrimo descriptus est, et quatuor aliis. mox *totidem* quam *toties* malo. *Idem.*

30 *Tandem subjungitur*] Subditur, vincitur; quasi perpetuo cum ætate certamine, eatenus indomabilis. *Barthius.*

Subjungitur annis] Ita scripti constanter, quamquam mendose, uti Scaligero visum: nisi quod Vaticanus chartaceus *subducitur*, quod verum opinor. Vulgatum ex illo Maroniano tuetur Barthius: 'Nulli fas Italo tantam subjungere gentem.' *D. Heins.*

31 *Lustrorum numero victus*] Non domitus in universum in abolitionem, sed superatus, ut decederet statione et repararetur. Sic senectam vincere Phœnicem scriptores aiunt. *Barth.*

32 *Vertice pinus*] *Culmine* Ald. Lucens. et sedecim alii. *D. Heins.*

36 *Jam breve*] *Jamque ubi* Gyrald. et Lucens. cum Vaticano chartaceo: forte *jam sibi*. Pro *stilla* mox *stella* quidam libri; ut stellam oculos vocet: chartaceus Hafniensis *stela*; sed *stel-*

la etiam Barthio curis secundis probatum. *D. Heins.*

Languetque senili Segnis stella gelu] Ita libri Cujaciani et Belgici. Stellam intelligit vigorem Sole oriundum, nam cognatum sidus in verticem volucri etiam ante collocavit: 'rutilo cognatum vertice sidus Attollit cristatus Apex.' Hunc cum sidere suo apicem senio paulatim consenescere dicit. Potest et oculorum fulgorem ipsum intelligere. *Barth.*

40 *Conscius ævi*] Exacte enim novit tempus suum effluxisse, adeoque ut nemo Sacerdotum Ægyptiorum æque, excepto uno, quem in eam rem afflatu divino instrui tradebatur. Ælianus pulchre lib. VI. Animal. cap. 58. *Idem.*

41 *Exordia formæ*] *Vitæ* Petav. *D. Heins.*

43 *Cumulum texens*] Struem vocat Mela III. 9. 'super exaggeratam variis odoribus struem sibi ipsa incubat.' *Barth.*

44 *Bustumque sibi partumque*] Omnia huc congruunt eorum scita qui ipsum se Phœnicem exurere dicunt. *Idem.*

45 *Hic sedet*] Incubat sibi. *Idem.*

Blando Solem] *Magno solem* Lucens. et plerique alii: vulgatam lectionem prim. Vatic. recte tuetur. *D. Heins.*

Clangore salutat] Quod singulis horis facere auctor Elegiæ convenienti figmento comminiscitur. *Barth.*

46 *Ex supplice cantu*] Clemens Constit. Apost. v. 8. 'Ibique conversam ad adspectum Solis, ei, ut aiunt, supplicem, sponte conflagrare.' *Idem.*

47 *Præstatura*] *Præstitura* ex usu et regula erat. Sic *constatura* legimus apud Lucanum. *Idem.*

48 *Phœbus habenis*] Primo ortu Solis res geritur. *Idem.*

49 *Stat subito*] Sensus est: Quem cum procul vidit Phœbus, subito stat adductis habenis.

Alumnum] Alumnus Solis, avis Solis Phœnix. *Barth.*

50 *Falsisque sepulchris*] Inefficaci busto. Nihil enim ad Phœnicem sepultura. *Idem.*

51 *Natales habiture vices*] Reparabilis ex ipsa morte. Reparabilis ales Ausonio Eidyl. XVIII. *Idem.*

52 *Proprioque soles*] Malo *patrioque*: ut infra: 'patriam de more reponit Congeriem.' Lib. II. in Stilich. 'Et patrios idem cineres collectaque portat Unguibus ossa piis.' Ovid. XV. Met. 'Corpore de patrio memorant Phœnica renasci.' Pari modo Herodotus, Achilles Tatius, alii, quos piget describere. *D. Heins.*

53 *Corpusque coactum*] Natura cogente id secedere et renovari. *Barth.*

Corpusque coactum Desere] *Corpusque caducum* opinor. *D. Heins.*

54 *Mutata melior procede figura*] *Mutatam figuram* prim. Vaticanus, non ineleganti Græcismo. *Idem.*

55 *Flavis e crinibus*] Mythologia radiorum Solis. Macrobius lib. I. Saturnal. c. 17. *Barth.*

57 *Vitali fulgore ferit*] Soli hunc tribuit Claudianus. Ipsi avi, occulta vi Naturæ, alii. *Idem.*

Nam sponte crematur] *Jam* opt. Ambros. et Moreti. *D. Heins.*

59 *Telis cœlestibus*] Vera hæc lectio, et quis sagittas Apollinis nescit, quisque eas ignorat tela Diei?

Stellis cœlestibus agger] *Telis* bene Raphelengius ex Isingrini libro; et sic prim. Vatic. et unus Mediceus ac Ambros. quomodo radios solis 'lucida tela diei' Lucretius vocat. Frequenter in antiquis membranis hunc errorem commissum deprehendi, ut *stellis* pro *telis* legatur. *D. Heins.*

Agger] Struem Mela dixit: noster supra cumulum. *Barth.*

60 *Juvencos Luna premit*] Ne qua in re officiatur videlicet tanto operi. *Idem.*

62 *Parturiente rogo*] Quod miraculum summum maximumque. *Idem.*

Parturiente rogo curis] Aut fallor, aut *cunas* legendum. Ovid. de Phœ-

nice: 'Fertque pius cunasque suas patriumque sepulchrum.' Suboluit et idem Barthio: qui tamen vulgatam præfert. *D. Heins.*

63 *Ne perdat avem*] Ambrosius lib. v. Hexamer. c. 23. 'Deus avem unicam perire non passus, eam sui semine voluit reparari.'

Flammasque fideles admonet] Fidem flammis tribuit. *Barth.*

64 *Admonet*] *Amovet* cum Isingrini codice Raphelengius. Nihil mutandum videtur, potioribus scriptis pro vulgata scriptura stantibus. *D. Heins.*

66 *Venis redivivus sanguis inundat*] *Venas* scripti meliores, præter prim. Vaticanum et Oiselianum; utrumque probum. Cæterum *recidivus sanguis* legendum jam olim animadverti; quod prim. Vatic. et unus Medic. cum Oiseliano confirmant. Corippus l. I. 'Ales ubi expositos cum Phœnix innovat artus A busto recidiva suo.' Idem eadem voce jam ante usus erat: 'Successorque boni recidivaque gloria Petri.' Vetus Poëta in laudem Solis in catalectis Pithœi: 'Idque docet Phœnix, istis reparata favillis Omnia Phœbeo vivescere corpora tactu. Hæc vitam de morte petit, post fata vigorem. Nascitur ut pereat, perit ut nascatur ab igni. Una cadit toties, surgitque ac deficit una. Rupe sedet, capitur radiis et lumine Phœbi: Suscipit immensum recidiva morte calorem.' Plusculos versus adscripsi, quod ad rem omnino faciunt. Primo versu videtur scribendum, *busti reparata favillis: recidivum*, quod post casum resurgit, aut renascitur. Servius Æneid. IV. ad illa Maronis: 'Et recidiva manu posuissem Pergama victis.' 'Recidiva, post casum restituta: alii recidivum proprie dicunt, quod excisum denuo nascitur.' Sic *recidiva semina* apud Prudent. lib. II. in Symmachum: 'Gignit, alit, reparat, recidivaque semina servat.' Idem Psychomach. 'victorem placidum recidiva in prælia poscat:' cum optimis membranis. Vetus auctor de gestis Berengarii ineditus: 'desertus amicis Stat rationis inops, utrumne inglorius armis Abscedat, recidivo animam servare duello Redditus, an pulchram properet per vulnera mortem.' Juvenal. Sat. VI. 'Ac velut exhausta recidivus pullulat arca Nummus:' ita enim priscæ editiones. Noster Gigantomachia: 'hinc volucrem recidivo pectore pascit Infelix Scythica fixus convalle Prometheus:' quomodo ingeniose scribendum conjicit doctissimus Barthius, cum *vivo sub pectore* illic circumferatur: quamquam *fibroso pectore* videtur præferendum, ut suo loco diximus. Serenus Sammonicus cap. v. 'Lumbrici quoque terrestres misceantur olivo, Et juvenem præstant recidivo flore capillum:' sic et ibi lego, ut et c. 36. 'recidiva obducere tela,' et c. 51. 'alternis febris recidiva diebus.' De *febri recidiva* omnia jam nota sunt. Maximianus Elegia v. 'recidivam voluptatem' dixit. Paulinus carmine Sapphico ad Nicetam, 'Invidus Cain, recidivus Abel:' licet illic vulgati nonnulli et veterrima Isaaci Vossii membrana *redivivus* agnoscant. *Recidiva Pergama* apud Virgilium bis terve. Silio l. I. 'Gens recidiva Phrygum:' quomodo recte in Crepundiis conjecit parens meus, et confirmant veteres libri. Ovid. Fast. III. 'Ille dedit captæ recidiva vocabula Trojæ,' non *repetita*, ut nunc legitur. Auctor Moreti: 'Hortus erat junctus casulæ, quem vimina pauca Et calamo recidiva levi munibat arundo:' ita enim scripti et primæ editiones, inter quas Aldina, ex fide optimi codicis expressa; non *redimita* vel *rediviva:* quod in scriptis nonnullis libris exstat *recidiva*, a viro maximo explodi non debuerat. Idem perperam *minuebat* pro *munibat* reponit: *munibat* pro *sæpiebat*. *Arundinem* eleganter *recidivam* vocat, quæ demessa in se-

pem denuo erecta erat. Sedulius lib. IV. Mirabilium Divinorum, ut quidem illi libri in antiquis codicibus inscribuntur: 'Nec poterat famulus domino clamante tacere, Nec vita præsente mori: mox agmine verso Deponens trepidum recidivo tramite luctum Candida felicem revocavit turba parentem.' Vulgo et illic perperam *redivivo*. Apud Dracontium Hexamero: 'Et recidiva salus reduci per membra vapore Nascitur, et calidus repetit vitalia sanguis:' ita enim opinor scribendum esse, cum *redivivo lumine* paulo post sequatur. Idem eodem poëmate: 'Vita gravis hominum subducitur impete mortis Quæ recidiva magis vivaci corde resurgit.' 'Recidiva feritas' de rebellibus Mediolanensibus Gunthero Ligurini libro IX. 'Injuria recidiva' apud Symmachum. Apud Sidonium Apollinarem, 'recidiva cinnama.' Ennodius Itinerario Padi: 'Perfunctus primis recidiva pericula vidi.' Idem alibi: 'Tunc recidiva serit quæ portat germina Phœnix:' ita et illic scribendum esse censeo. Plura de hoc verbo ad Senecæ Troadas Gronovius vs. 472. *D. Heins.*

67 *Victuri cineres*] Non amplius vivo alite, unde et alius et idem dicitur.

Nullo cogente] Propria vi. *Barth.*

68 *Plumaque rudem vestire favillam*] Traditio tamen communis vermem prius oriri, mox fieri, deinde interjecto dierum certorum spatio, fieri volucrem. *Idem.*

70 *Succeditque novus*] Suus sibi hæres, et nova eademque avis. *Idem.*

72 *Protinus ad Nilum*] Prima hæc cura cum parem se sentit labori.

Sacrare] Consecrare, velut rem debitam. Mela: 'Cum adolevit, ossa pristini corporis inclusa myrrha Ægyptum exportat, atque in urbem, quam Solis appellant, fragrantibus nardo bustis inferens, memorando funere consecrat.' *Barth.*

73 *Auctoremque globum*] Genitorem sibi. *Idem.*

74 *Alienum tendit in orbem*] A Patria. Omnia late loca pervolitare Phœnicem, nullibi sistere, nec perspici clare hominibus, alia fabulatio est. *Idem.*

Pergit in orbem] *Tendit* recte cum Aldo et scriptis Raphelengius. vide notas lib. II. in Stilich. 416. *pergit* tamen in primo Vat. et Oiseliano. *D. Heins.*

75 *Clausum velamine funus*] Isingr. *clarum*, pro *carum*. Idem.

Funus] Cadaver ipsum. *Barth.*

76 *Innumeræ comitantur aves*] Regem nimirum, quem mox appellat. Tacitus: 'Multo cæterarum avium comitatu, novam faciem mirantium.' *Idem.*

Innumeræ comitantur aves] *Glomerantur* Moreti codex. placet. Virgil. 'Quam multæ glomerantur aves, quas frigidus annus Trans Pontum fugat.' Lib. II. in Eutrop. 'Innumeri glomerantur heri:' et lib. II. in Rufin. 'Commotæ glomerantur apes.' Mox *stipantque* Bononiensis, et *stupefacta* pro *suspensa* opt. Ambros. *D. Heins.*

79 *Audet*] Metum a reverentia agnoscit et Ezechiel. *Barth.*

80 *Flagrantis adorant*] *Fragrantis* cum Opt. Ambr. et Hafniensi. *D. Heins.*

81 *Non ferus accipiter, non armiger ipse Tonantis*] Ait utcunque raptores atque crudeles volucres desinere bellandi cum vident Phœnicem.

Armiger Tonantis] Hic Aquilæ titulus accessit, quod fulmine non percutiatur. *Barth.*

83 *Fluvio de Tigride*] Elegantiæ gratia, exque more Romano addita vox *fluvii*, cum alioquin perspicua de eo locutio. *Idem.*

Fluvio de Tigride turmas] *Flavo* olim conjeceram; quod opt. Ambros. confirmat, et Hafniensis liber. Dictum lib. III. de Rapt. vs. 333. mox lego

gemmisque. D. Heins.

86 *Auro frenat equum*] Assyria acus texturam Babylonicam notat. *Tumidus* regendo est ille Maronianus: ‘tumidus novo præcordia regno.’ *Famulæ acies*, Dominium Parthorum Regum denotant, quibus pro servis omnes subditi. *Barth.*

88 *Celsa per Tyrias acies*] Quid duci Partho cum Tyriis? scripti plerique *famulas;* recte: dictum supra; atque ita curis secundis Barthius. *D. Heins.*

90 *Urbs Titana colit*] Heliopolin dicere clara res est. *Barth.*

Centumque immane columnis] *Fultumque* Gyrald. et Lucens. at prim. Vatic. et duo alii *centumque accline* cum Oiseliano. Virgil. Æn. VII. ‘Tectum, augustum, ingens, centum sublime columnis.’ Et Statius illa imitatus Sylvarum IV. Epulis Domitiani: ‘Tectum, augustum, ingens, non centum insigne columnis.’ *Nixa columnis templa* apud Avienum ora maritima, ut ex veteri codice corrigendi versus: ‘Hic inter densas late surgentia nubes Templa Sinopei Jovis adstant nixa columnis.’ *D. Heins.*

91 *Thebano monte revulsis*] Thebas Ægyptiacas dicit, marmoris feraces. *Barth.*

Thebano monte revulsis] *Thabeo* opt. Ambros. et Hafn. Lege *Thebæo;* hinc et Thebæi populi. Vetus inscriptio obelisci Constantiani: ‘Hoc decus ornatum genitor cognominis urbis Esse volens, cæsa Thebis de rupe revellit.’ Hinc et *Thebæa legio*, cujus Ammianus, Notitia Imperii, alii meminerunt. *D. Heins.*

95 *Mirata relucent Limina*] Scripti plerique *lumina:* puto *culmina*. *Myrrhata* etiam legendum Claverius et Raphelengius jam viderunt. Mox pro *divino fumo* malim *divinos spirant altaria fumos:* vide notas IV. Cons. Hon. 591. Barthius tamen ex Belgico codice, *mirata relucent Lumina* tuetur. *Idem.*

Myrrhata limina] Inferiores partes Templi limina vocat. Quæ myrrhæ odore adflata autumet. Verissima codicis Belgici scriptura: *mirata relucent Lumina: divino spirant altaria fumo.* Ipsum ignem, ipsum Vulcanum miratum res tantas, et pleniore luce illuxisse autumat. *Barth.*

98 *Pervenit Indus odor, penetrat*] *Indus odor penetrat nares* prim. Vatic. et quatuor alii: pro *penetrat* Claverius *penitus* ex suo codice; frustra: lib. II. in Eutrop. ‘Contexit varius penetrans Chalcedona nidor.’ Barthius: *Pervenit Indus odor Blemyas, completque salubri Tempestate Phylas.* Sed hæc audacissima conjectura est. Puto: *Indus odor penetrat nares, completque salubri Tempestate viros.* D. Heins.

Penitus completque] Scribe: *Et, Pelusiacas productus adusque paludes, Pervenit Indus odor Blemias, completque salubri Tempestate Philas.* Philæ urbs, sive Phylæ, Ægyptiaca, Straboni lib. XVII. aliis. *Blemyes* noti populi. Longe ergo lateque dispersum vaporem tam magni nobilisque busti dicere voluit, indicatis diversi situs populis et urbibus. *Pelusium* situm in paludibus, et a luto ipsum dictum. Strabo lib. XVII. *Barth.*

99 *Tempestate*] Id est, temperie odorata: alibi dixit, ‘tempestatem oris,’ pro vultu bene composito. *Claverius.*

Nectare dulcior aura] A gustu ad odorem Nectaris suavitas transfertur. *Barth.*

100 *Ostia nigrantis Nili*] Nihil mutandum: *nigras arenas* Nilo assignat Alcimus Avitus lib. I. ‘perrumpit flumine ripas Alveus, et nigris campos perfundit arenis.’ *D. Heins.*

Nigrantis Nili] A pingui luto quod vehit, unde et pinguissimus fluviorum perhibetur.

Vaporat] Adolet quodammodo, vapore velut tingit. *Barth.*

101 *Hæresque tui*] Auctor Elegiæ:

'Ipsa sibi proles, suus est pater, et suus hæres.'

Solvimur] Obimus. Mors enim solutio formæ. *Barth.*

106 *Scopulis stagnantibus*] Stagnante aqua affusis. *Idem.*

109 *Edomita tellure*] Terræ omni lege, quæ abscondit et in se recipit omnia quæ eam tetigerunt, tangunt, tangentque, sola hac avi demta. *Idem.*

110 *Nec jus habuere nocendi*] *Habet hora nocendi* Barthius, qui huic poëmatio multa arbitratur deesse. Conjecturam non probo: si quid mutandum sit, reponam, *non jus habuere nocentes. Nocentes Parcæ: jus habere in aliquem*, eleganter dicitur; de quo ad Nasonem initio Amorum multa congessimus. *D. Heins.*

Nec jus habuere nocendi] Omnino scribendum: *nec jus habet hora nocendi.* Id est, mors, mortis articulus. Hunc enim fatalem horam, et simpliciter horam dicunt scriptores. *Barth.*

XLV.

2. *Hystrix.*

De hoc animante vise Aristotelem, Plinium, &c. In Regno Taicam, civitate Scassem, copiam venatoribus offerri, et agmine facto, jaculisque confertim emissis, multum canibus nocere, auctor Paulus Venetus I. 38. *Barth.*

De hystrice] Excerpta Puteanea, 'De hystrice quem porcum spinum dicimus:' lege *spineum.* In primo Vaticano desiderabatur hoc carmen. *D. Heins.*

1 *Memorande Stymphale*] Malim *memoranda:* est enim Στυμφάλος fœminini generis apud Græcos. *Idem.*

Stymphale] Stymphalis palus Arcadiæ, Stymphalos ejusdem oppidum, ubi aves illas fatales domuit Hercules. *Barth.*

2 *Spicula vulnifico*] Ea monstrositas harum avium. Hyginus c. 20. Argonautæ cum ad insulam Diam venissent, et aves ex pennis suis eos conficerent pro sagittis, cum multitudini avium resistere non possent, ex Phinei monitu clypeos et hastas sumserunt, exque more Curetum sonitu eas fugarunt. *Idem.*

3 *Credibilis fabula*] Narratio. *Idem.*

5 *Affirmat*] Confirmat, probat, fidem iis facit.

Os longius illi Assimilat porcum] Qui in his oris visuntur capite leporem referunt potius. *Barth.*

6 *Assimilat porcum*] Nonnulli *assimulat.* D. Heins.

9 *Hanc tamen*] Præstet *attamen.* Idem.

Exiguam] Lupi tamen magnitudine facit Oppianus Cyneg. III. *Barth.*

12 *Quorum cute fixa tenaci Altera succrescit*] Sic cum vulgatis alter Gyraldi codex, quæ corruptissima sunt: prior Gyrald. et Lucens. *Alba sub attraxit.* Aldus cum excerptis Puteanis *Albas ubi traxit:* quatuordecim alii *Altera subtraxit.* Bononiensis *Alvo subtraxit:* unus Ambros. *Ardua subtraxit:* optimus cum secund. Vaticano *Alvum subtraxit.* Lege, *Picturata sepes dorsum, cute fixa tenaci, Ceu vallo, obtexit;* vel *obtexens*, ut vitetur cæsura. Naso de apro: 'Stantque, velut vallum, velut alta hastilia, setæ.' Sic et 'vallum pectinis' eidem. Barthius cum *cute mixta* in veteri codice inve-

nisset, emendat, *quæ cum cute missa tenaci, Altera succrescit*: sed et *crescit* jam superiori versu præcesserat, ut ferri hic τὸ *succrescit* non possit; et tela hæc cute emitti mox subjunget, ut bis idem dixerit, si *cute missa* admittamus: quod cum videret ipse, mutata sententia rescribit: *querum cute fixa tenaci Alba subit radix.* Sed cur non *Alta radix?* Nostram lectionem nemo sanus damnabit. *D. Heins.*

14 *Cincta vices*] *Tincta* cum Lovaniensi scribendum: et *internigrantibus* non *intus nigrantibus*, ut præstantiores agnoscunt. Scripti complures *Cuncta vices.* Opinor *Picta vices.* Idem.

15 *Tenuataque furtim*] Sensim, occulte, ut decrescere spissitudinem vix sentias. *Barth.*

In solidæ speciem pinnæ] Perperam vulgo *pugnæ*: nos scriptos secuti sumus. *D. Heins.*

16 *Lævis in extremum*] Extremum acumen, acutissimum, summum: ut acutius fieri non possit. *Barth.*

18 *Propugnat jactibus ultro*] Scribendum *oppugnat.* D. Heins.

19 *Longe sua membra regit*] Emacula *longe sua membra tegit.* *Protegit*, inquit, e longinquo corpus, emissis eminus hastilibus sive jaculis suis. *Barth.*

Sua membra regit] Lucens. opt. Ambros. et alii nonnulli *tegit*: quod Barthio arrisit. Tamen infra: 'certique regit conamina nisus.' *D. Heins.*

23 *Mucronem verberat unda*] *Mucronum* Lucens. forte *densam mucronum everberat undam*: vel, *Terrifici densam mucronis verberat undam.* Idem.

25 *Vibrataque rauco*] *Virgataque* Barthius: nil mutandum. *Idem.*

26 *Stimulisque accensa tubarum*] Maronianum: 'Ære ciere viros, Martemque accendere cantu.' *Barth.*

Stimulis accensa tubarum] Male hæc distinguebantur. Mox *telis* pro *signis* unus Medic. *D. Heins.*

29 *Parcusque sui timor*] *Tumor* vel sine libris legendum supra Epist. ad Hadrianum monui. *Idem.*

Partusque sui tremor] Id ingenium habere feram prædicat. *Barth.*

32 *Error abest*] Ita quidem testantur et Neoterici, et Oppianus scribit ob certitudinem ictuum canes non admoveri feræ a venatoribus. *Idem.*

33 *Nil spatio fallente*] Non fallente prorsus. *Idem.*

Servatque tenorem Muta cutis] Scribo *Mota* etiam ex conjectura; quod Oiselianus a manu secunda postmodum confirmavit. Lucani illa respexit lib. VI. 'Gætulus densis elephas oppressus ab armis Omne repercussum squallenti missile tergo Frangit, et hærentes mota cute discutit hastas.' Quæ Sidonius Apollinaris carm. XXII. sic expressit: 'riget hispida dorso Vix ferrum passura cutis: quippe improba cratem Nativam nec tela forant: contracta vicissim Tensaque terga feris crepitant, usuque cavendi Pellunt excussis impactum missile rugis.' Lucanus Virgilii illa respiciebat Æneidos X. de apro: 'Dentibus infrendens et tergo decutit hastas.' *D. Heins.*

34 *Doctique tegit*] Scaliger *regit.* Visum miraculo dirigi a cutis certitudine ait. *Barth.*

Conamina visus] Imo *nisus* cum scriptis plerisque. *D. Heins.*

35 *Quis labor humanus*] *Quid* recte Aldus et veteres nonnulli. *Idem.*

38 *Taurinos viscere*] Omnino scripsit Claudianus *taurino viscere.* Nervos arcuum dicit e taurino viscere intendi. *Barth.*

Taurinos mittere nervos] *Taurino viscere* Lucens. et excerpta Puteanea: vidit Raphelengius, et probat Barthius. *Laqueos* ex cervino nervo fieri solitos docet Gratius Cynegetico. *D. Heins.*

40 *Brevis bestia*] Exigua, minuta. *Barth.*

Bestia telis] *Bellua* rectius unus Medic. et Petav. *D. Heins.*

44 *Industria vitæ Fluxit ab exemplis*] Manilius: 'Per varios usus artem experientia fecit, Exemplo monstrante viam.' Paullatim dicit utendo venisse rerum usum in vigorem. *Barth.*

46 *Cydonas*] Cretenses, jaculis sagittisque celeberrimos. *Idem.*

XLVI.

3. *Torpedo.*

Epigramma acutum pulcrumque, γνήσιον τοῦ πατρὸς παιδίον. Sunt de recentioribus, qui scribant, magnam ejus piscis copiam in Nilo reperiri, cui constet experientia tale inesse ingenium, ut si ab aliquo manu teneatur, si immotus maneat, nihil efficiat, sin autem se paullulum moveat, adeo tenentis corpus eo motu torqueat, ut nervi, arteriæ, et quotquot habet in corpore membra, cum stupore ingentem sentiant cruciatum: ubi e manu dimittitur, omnis illico dolor et stupor recedat. Feruntque esse exploratum, si inter mortuos pisces Torpedo viva ponatur, et inibidem se moveat, eos quos tetigerit, interno quodam et arcano motu ita cieri, ut vivere videantur. *Barth.*

1 *Diræ torpedinis artem*] Sic Isingr. et prim. Vatic. cæteri *miræ*. D. Heins.

2 *Audiit, et merito*] Ita scripti potiores: vulgo *audit et emerito*. Idem.

3 *Mollis*] Cartilaginem pro spina habens. Plinius l. IX. c. 24.

Segnique obnixa natatu] Isingrini codex, prim. Vatic. et multi ex nostris *obnoxia tactu:* unus Ambros. *obnoxia tractu:* sic 'serpentum tractus:' duo Medicei *obnoxia natu*. Pro *mollis* malo *molli:* in cæteris nil ausim mutare. *D. Heins.*

Obnixa natatu] An dicat facilem comprehendi, ob torpidum natatum manu prehendi obviam? *Barth.*

4 *Serpit arenis*] Oppianus Halieutic. II. Unde hæc omnia. *Idem.*

6 *Animata, medullis*] Sic Raphelengius. Claverii editio et unus Ambros. *armenta:* cæteri cum vulgatis *animata*. D. Heins.

8 *Naturam juvat ipsa dolis*] Plin. l. IX. c. 42. 'Novit torpedo vim suam, ipsa non torpens: mersaque in limo se occultat, piscium, qui securi supernatantes obtorpuere, corripiens.' *Barth.*

10 *Hac confisa jacet: successu læta resurgit*] Hæc corruptissima sunt: undecim libri, *Attactu confisa jacet: successu læta resurgit:* duo *Ac tactu:* unus item cum Palatino *Tactu*. Editio Claverii, *Hac confisa jacet: successu læta resurgit*, ex veteri libro: idem ex Cujaciano codice notat: *Attactu confisa suo...Quæ tetigere jacent: successu læta resurgit:* et sic editio Parmensis cum primo Vaticano et uno Ambrosiano, nisi quod in iis *A tactu confixa;* et *nocent* pro *jacent* Ambrosianus: prim. Vatic. *Qui tetigere jacent: successu læta resurgunt:* Gyraldinus: *Qui tetigere jacens: successu læta resurgens Attactu confisa suo immobilis hæret:* atque ita Lucensis, nisi quod in eo *jacent* et *resurgit*, versusque transponuntur: opt. Ambros. et Hafn. et sec. Vatican. *Tactu fixa jacet: successu læta resurgit:* unus Medic. *Attactu confixa jacet et læta resurgit*. Petav. *Attactu confisa suo tum læta resurgit;* pro *attactu* legendum videtur *Ac tractu*, ut supra, vel *Ac natu*. D. Heins.

14 *Non fugit*] Quindecim *furit*,

quod Barthio probatur; nil muto: Lucens. *fuit.* Pro *propius* nonnulli *potius:* et pro *undas, herbas.* D. Heins.

17 *Flamina*] Ipsam auram torpore inficere, auctor Plinius l. XXXII. 1. *Barth.*

18 *Setam*] Seta funiculus cui hamus adfixus. Martialis: 'Et piscem tremula salientem ducere seta.'

Vis alta meat] Mira sane efficacia torporis. *Barth.*

Vis alta meat] *Atra* opt. Ambros. *D. Heins.*

19 *Absentem vinctura virum*] Sic Claverii et Raphelengii editio, et Vaticanus unus cum duobus aliis. Vulgo *victura:* sex *ventura:* duo *nectura*, pro *nexura.* Lucens. et Gyrald. *tentura*, a teneo; quod placet: *vectura* Rottend. prim. Vatican. et cæteri scripti *victura.* An *nectura* pro *necatura?* Idem.

21 *Arcano frigore*] Aëre ipso infecto. Vide Cassiodorum Var. lib. I. Epist. 35. *Barth.*

24 *Redit exarmatus*] Abjecto pisce abire ejus effectum, auctore ex præsente supra retulimus. *Idem.*

Exarmatus habena] *Avena* Aldus et multi scripti. bene. *arundinem* supra vocavit. *D. Heins.*

XLVII.

4. *Nilus.*

In Lucensi recte *Nilus*, non *de Nilo*, inscribitur hoc Idyllium, ut et *Phœnix, Torpedo, Magnes, Aponus*, et similia. In primo Vat. *Nilus incipit.* D. Heins.

2 *Non sperat*] Præstolatur, exoptat, invocat, postulat. Non enim *metuit* sonat hoc loco. Observandum quod dicant auctores, omnium fluviorum solum Nilum vapores nulles exspirare. *Barth.*

3 *Pluviali frigore Coros*] Occiduus ventus, contra Aquilonem flans. Gellius II. 22. *Idem.*

4 *Invocat*] Tibullus eadem re: 'Arida nec pluvio supplicat herba Jovi.' *Idem.*

5 *Ægyptus*] *Ægyptos* quinque libri: bene. Sequenti versu malo *tenens* quam *tenet.* D. Heins.

6 *Secura poli*] Plinius Panegyrico: 'Ægyptus augendis alendisque seminibus ita gloriata est, ut nihil imbribus cœloque deberet.' *Barth.*

7 *Gaudet aquis, quas ipse vehit, Niloque redundat*] Nilus omnium omnino bonorum dator celebratur scriptoribus, quorum nemo non sanctius et venerabilius aliquid de eo dicere contendit. Eo profluere bonorum omne genus velut proverbium erat. *Idem.*

8 *Mediis ab Austris*] Vide Scortiam I. 3. Sane indigena fluvius minime est, undecunque veniat. *Idem.*

Mediis elapsus ab Austris] *Elatus ab antris* scripti plerique. Statius Thebaid. IV. 'Sic ubi se magnis refluus suppressit in antris Nilus:' sed vulgata scriptura non est sollicitanda. Lucretius lib. VI. de Nilo: 'Ille ex æstifera parti venit amnis ab Austro Inter nigra virum percoctaque sæcla calore Exoriens.' A Meridie enim fluere hunc amnem scriptores constanter asseverant. Paulo ante *redundant* non *redundat* lego; aquæ scilicet: atque ita unus Ambrosianus. *D. Heins.*

9 *Cancrique calentis*] Æthiopum ducis. Manilius l. v. 'colit India Cancrum: Ardent Æthiopes Cancro.' *Barth.*

10 *Fluctibus ignotis*] *Flexibus* ex Palatino Barthius; quod ego in illo

codice non observavi; nescio an oculis male usus. *D. Heins.*

Fluctibus ignotis] Scriptus noster *fluxibus;* quod melius. Non enim fluctus, sed profluxus, ipsumque iter fluminis indicat. *Procurrit* ad impetum pertinet. *Barth.*

11 *Secreto de fonte cadens*] Ita ignotus hic omni Antiquitati fuit, ut et proverbium fecerint inde. *Idem.*

13 *Hoc vidisse caput*] Origines fluviorum *capita.* Lucanus, l. x. 'Arcanum Natura caput non prodidit ulli.' *Idem.*

16 *Per mille ruit*] *Means* Buslid. Sic lib. I. in Rufin. de eodem Nilo: 'Par semper similisque meat.' Et l. I. in Eutrop. 'Nilusne meatu Devius.' *D. Heins.*

20 *Hunc bibit effrenis Garamas*] *Infrenis* prim. Vatican. et sex alii; bene. Virgil. 'Hinc Numidæ infreni cingunt.' Silio: 'Numidæ gens inscia freni.' Alio significatu Ausonius Idyllio v. de Thracibus: 'Gens infrena virum, quibus in scelus omne ruit fas:' nisi *effrena* illic reponi placet. *Idem.*

21 *Cyrthæus*] Claverius *Carræus:* prim. Vatic. et excerpta Put. *Gyrræus:* alius *Guareus:* Lucens. et Rottend. et Hafn. *Cyareus:* sex *Giareus:* duo *Cirreus:* tres *Girreus;* recte: atque ita doctissimus Sirmondus ad Sidonium, et in Adversariis Barthius XI. 24. *Idem.*

23 *Compositis crinem sagittis*] *Nubianos* aut Meroës incolas dicit, quorum alibi nec semel meminit, cum suis sibi crinalibus sagittis. *Barth.*

Velata sagittis] Legendum *vallata* cum Scaligero et sec. Vatican. Patavinus certe *vellata.* Buslid. *religata.* Ovid. 'Quod sit avus radiis frontem vallatus acutis.' *D. Heins.*

25 *Ut tempus*] Lege *aut* ex scriptis. *Idem.*

Ut torrens meruit] Lege *aut tempus meruit.* Neque caussas similes, neque tempus habet augmentis aliorum fluminum: neque enim soluta glacie, neque hiemali aut pluvio tempore increscit. *Barth.*

27 *Produxerit*] Auxerit, locupletaverit. Autumno abundare Nilum, Jordanem æstate, tradit Jesus Syracides c. 24. *Idem.*

29 *Mutato jure tumescit*] *Rure* Lucens. *rite* sec. Vatic. *more* Buslid. eleganter. Lucan. lib. x. ut legendum alii jam viderunt: 'Hinc montes natura vagis circumdedit undis, Qui Libyæ te, Nile, negent: quos inter in alta It convalle tacens jam moribus unda receptis:' quomodo vir summus Hugo Grotius primus illum locum castigavit; nec aliter in optimis membranis exaratum offendi. *D. Heins.*

Tumescit] Augetur undis. *Barth.*

32 *Revocantur in amnem*] *Agmen* duo Medic. et Palatinus: *agmen aquarum* innuit. *D. Heins.*

33 *Quoque die Titana Canis*] Canis exortu increscere Nilum, res confessa. Lucanus l. x. 'Nilus neque suscitat undas Ante Canis radios.' *Armare diem*, id est, calorem. Titane Canem flagrantiorem dixit Claudianus, quod eo astro nullum sit ferventius, augeatque id geminetque Solis calorem. *Barth.*

Quoque die Titana Canis flagrantior armat] Barthius emendat Advers. lib. XI. 24. 'Cumque diem Titane canis flagrantior armat:' nec dissentimus. *Cumque* certe non *quoque* prim. Vat. aliique complures. *D. Heins.*

34 *Et rapit humores madidos*] *Madidus* duo Medicei et Palatinus: *rabidus* non male Barthius: curis tamen secundis vel *madidis* vel *sidus* reponit. Quid si legas, *et rapit humores avidus?* Pro *venasque calore* iidem libri *calorem:* decem *vanosque calores:* Oxon. *Canosque calores:* opt. Ambros. et Hafn. *varioque calore:* latet aliquid. *Idem.*

Rapit humores madidos] Inscitum madidos dici, quasi essent et aridi. *Barth.*

36 *Nilo bruma venit*] Ut excrescat et effundatur, alioquin ἀχείμων, quod frigus hiemale nunquam senserit. *Barth.*

Nilo bruma venit] Lege *vehit* cum Gyrald. *D. Heins.*

37 *Defectis solitum referens*] *Solitumque ferens* Lucens. cum Puteani excerptis et Aldo: quindecim alii *defectum solitumque ferens.* Vaticanus pro vulgatis stat. Forte *defectum solitis repetens:* ut *æquor* pro campis ponat, *cultores* pro colonis. *Idem.*

Defectis] Languentibus. *Barth.*

39 *Patentibus arvis*] Cave Palatini codicis scripturam audias cum Barthio, *potentibus arvis:* nam ' radii potentes' jam præcesserant. *Idem.*

40 *Remis sonuere novales*] Inventam esse Geometriam Ægyptii dicunt pro necessitate terminorum terræ, quos Nilus inundationis tempore effundebat. Nam a Nilo labefactatos terminos eos dicere vult. *Barth.*

41 *Æstivo jaceat*] *Jacuit* Raphelengius contra scriptos. Pro *sopore* sec. Vatic. *vapore:* quidam *sapore.* D. Heins.

XLVIII.

5. *Magnes.*

1 *Mundum ratione secutus*] Arcana ejus, velut fugientia hominem, nisi ratione inquirantur. Usum quem hodie lapis iste in re nautica habet, veteribus non incognitum fuisse, ipsis olim Tyriis, Chinensibusque nunc et ante nostra secula perspectum, docere vult Nicolaus Fullerius Miscellan. IV. 19. *Barth.*

6 *Commoveat motus*] Lege *concutiat* ex scriptis. Mox pro *quæ origo,* prim. Vatican. et quatuor alii *quis hiatus;* probe: hiatum nubium intelligit, cum colliduntur. *D. Heins.*

8 *Si quid deprendere verum*] *Veri* potiores libri: et *hoc mihi quærenti,* non *hæc.* Idem.

9 *Mens valet, expediat*] Duo *expediam.* Virgilius sic sæpe. Posset et legi *experiar.* Idem.

Cognomine Magnes] A populis, Lucretio auctore l. VI. *Barth.*

10 *Decolor, obscurus, vilis*] Candidus tamen etiam invenitur, sed raro. *Idem.*

12 *Fibula morsu*] Virginalis habitus cum præcipuis ornamentum fibula ex gemma. *Idem.*

14 *Tunc pulchros superat cultus*] *Superet* cum primo Vaticano. Pro *tunc* multi veteres *tum;* utrumque Barthio suspectum, et merito. Censeo Claudianum ipsum nobis dedisse, *purpureos superet cultus.* D. Heins.

15 *Indus scrutatur*] *Indi scrutantur* Luc. et septem alii. Mox *nam ferro,* non *ex ferro* prim. Vatic. cum tribus nostris. *Idem.*

Rubra in alga] Erythræo mari. *Alga* autem et viridis et rubra. *Barth.*

16 *Ferrique rigore Vescitur*] Pabulo suo quopiam. *Idem.*

17 *Has epulas, hæc pabula*] *Hoc* utroque loco Aldus et meliores scripti: vide notas lib. I. in Rufin. 266. *D. Heins.*

Dulces epulas] Amatorias quasdam. *Barth.*

18 *Hinc renovat vires*] Famulatu ferri uti Magnetem aiunt alii. *Idem.*

Hinc fusa per artus] *Infusa* unus Ambros. cum primo Vaticano et Oi-

seliano: ut apud Virgil. 'totamque infusa per artus Mens agitat molem.' *D. Heins.*

19 *Aspera secretum s. alimenta*] Aspera alimenta, rigidi ferri scobs, sine qua perire aiunt magneti vires. *Barth.*

Vigorem] *Vaporem* Moreti liber. *D. Heins.*

20 *Morientia torpent Membra fame*] Thaletis doctrina, magneti esse animam. Est vero et species magnetis, quæ ferrum repellit, cum altera retraxerit. Michaël Psellus. *Barth.*

22 *Mavors*] Complexu horum simulacrorum conjugium Martis et Veneris lusisse sacerdotes in eo Templo autumat, ut infinitis talibus Veneris fabulas spectandas exhibebant populo. Magnete autem ferroque alia hujus generis olim pro prodigiis facta. Isidorus Orig. lib. XVI. cap. 20. ex aliis. Augustinus lib. XXI. cap. 6. de Civit. Dei: 'Unde factum est, ut in quodam Templo lapidibus magnetibus in solo et in camera proportione magnitudinis positis, simulacrum ferreum aëris illius medio inter utrumque lapidem, ignorantibus quid sursum esset et deorsum, quasi numinis potestate penderet.' *Idem.*

24 *Communia templi*] Conjugium Martis et Veneris tam Planetarum illorum suavioris naturæ prolem denotat, quam robur ipsum, strenuitatem, fortitudinem, temperari oportere otio, voluptate, clementia. Indidem præ Amore stellam Martis Veneris sidus sequi dicunt.

Aurati templi] Ex Fastu Romanæ superstitionis. *Barth.*

26 *Magnetica gemma figurat*] Tornatili materia. *Idem.*

Magnetica gemma figurat] Unus Med. et Hafniens. *magnetia:* alii nonnulli *magnetida* Forte *magnesia;* quomodo Lucret. lib. VI. 'Magnesi flamina saxi;' sic enim legendum, vel *magnesia flamine saxa*, non *flumine*, vel *semina.* Noster supra: 'Pectora lascivo flatu Mavortia nectit.' Mox *auram* quoque *tenacem* et *spiramen* vocat noster. Cicero Arateis: 'Nam quorum stirpes tellus amplexa prehendit, Hæc augens anima vitali flamine mulcet.' Ausonius in Mosella de Dinochare architecto: 'Jussus ob incesti qui quondam fœdus amoris Arsinoën Pharii suspendit in aëre templi: Spirat enim tecti testudine chorus Achates, Adflatamque trahit ferrato crine puellam:' ubi Achaten pro magnete videtur posuisse; sed legendum *Eous Achates:* ut apud Statium: 'Jaspide clarus Eoa.' *Chorus* iste *Achates* quid sibi velit, nemo nos docuit. Barthius reponebat *torvus Achates.* Verius nos, ut opinor: ex India quippe omnium præstantissimas ejusmodi generis adferri gemmas in confesso est. *D. Heins.*

28 *Ducit flamma choros*] Fax nuptialis. Non enim committebantur antiquitus nuptiæ citra prælatas faces, aut alioquin ignis ministerium.

Myrto Limina cinguntur] Ut solitum nuptialibus festis. *Barth.*

30 *Floribus et thalamos*] *Thalamum* meliores præter prim. Vaticanum. *D. Heins.*

Dotalis] Dotalia, Latinis etiam, quæ maritus aut sponsus sponsæ uxorive confert.

Purpura velat] Exstructus purpura thalamus. *Barth.*

32 *Sponte rapit*] Attrahit violenter. Augustinus de Civit. lib. XXI. cap. 4.

Cœlique thoros] Ubi a Vulcano Marti annexa reperta et affixa. *Barthius.*

35 *Vivis*] Vivos maxime referentibus. *Idem.*

36 *Spiraminis actu*] *Ictu* olim legebam; nunc *æstu:* quomodo Lucretius sæpe, ubi de magnete agit. Tò *ictu* a Buslidiano codice confirmatur. *D. Heins.*

37 *Gemma de conjuge*] Amat enim Magnes ferrum. *Barth.*

39 *Aura tenax*] Spiritus, exhalatio. Plinius lib. XXXII. cap. 1. *Barth.*

40 *Quis calor infundit*] *Infudit* pri. Vatic. rectius. Oisel. *insudet*. Forte pro *insudat*. D. Heins.

Geminis metallis] Metallorum late significat appellatio ; nam et marmora et speciatim sic dicta hoc nomine comprehenduntur. *Barth.*

41 *Duras jungit concordia mentes*] Mea opinione scripsit Claudianus: *Quis calor infundit geminis alterna metallis Fœdera? quæ duros jungit concordia montes?* Lapidem nimirum et ferrum utrumque monte avulsum montis ipsius nomine Poëtice censet. *Idem.*

Duras jungit concordia mentes] *Duros montes* Barthius, cum saxo et ferro mentem posse adscribi neget: is adeatur hoc loco. Sic et *gelidas rupes* paulo post vocaturus eosdem noster, et *saxa* et *lapides*. Infra de quadriga marmorea: ‘ Una silex tot membra ligat, ductusque per artem Mons patiens ferri varios animatur in usus.’ *D. Heins.*

43 *Cognoscit amores*] *Ignoscit* Vatican. Forte, *placideque chalybs ignescit amore:* sed excerpta Pomponii Læti, *placitosque amores;* quomodo apud Maronem : ‘ placitone etiam pugnabis amori ?’ *Idem.*

45 *Et vultum mollire solet*] Lege *vultu*, cum decem scriptis : τὸ *in* male geminatum erat. Infra de Perdicca similiter peccatum : ‘ Sanguinis affectum mater amare timet :’ cum *affectu* sit legendum. *Idem.*

46 *Æstuat, et strictis*] *Tristes* Lucens. opt. Ambros. et quindecim alii ; perperam. Noster bello Getico : ‘ Ira furens strictis odium mucronibus explet.’ *Idem.*

47 *Mollitque tumorem*] Idem verbum jam præcesserat. Recte igitur Aldus et scripti plerique *solvitque;* solvere, enim, idem quod mollire. *Idem.*

52 *Tu magnum superas fulmen*] *Numen* nonnulli veteres. *Idem.*

54 *Vivo carentia sensu Membra*] Statuas ferreas et lapideas. *Barth.*

XLIX.

6. *Aponus.*

Aponi apud plurimos mentio, Cassiodorum imprimis Var. lib. II. Ep. 39. Vetus epigramma ineditum : ‘ Exsultent Apono Veneti, Campania Baiis, Græcia Thermopylis ; his ego balneolis.’ *D. Heins.*

1 *Fons*] In Cujaciano inscriptio fuit *de Aponi Fonte*. Ennodius de eodem lib. v. Epist. 8. ‘ Infuso crepitat fons sacer inde rogo.’

Antenoreæ] Antenoreus gurges Ennodio dicta Epistola. Distat Patavio non integros quinque lapides. imo vix quatuor, ut nos mensi sumus.

Porrigis] Extendis. *Barth.*

4 *Cum tibi plebeius*] Imo *Phœbeius;* quomodo puer olim emendavi : confirmat Gyraldinus, Barthol. et sec. Vatic. In Lucensi *Phœbus* mendose pro diversa lectione notatum : *Phœbeus honos* ut alibi *patricius honos;* ‘ Oraque patricius nostra dicavit honos.’ Et de Piis fratribus : ‘ Siculus templa dicavit honos.’ *D. Heins.*

6 *Memores notæ*] *Veteres* prim. Vatic. Mox pro *Nymphisque tenebor*, nonnulli *videbor*. Idem.

Memores notæ] Memoriæ ergo relictæ. *Barth.*

7 *Nymphisque*] Fontium undarum.

que præsidibus, ut et antrorum. *Barth.*

9 *Indictum neque enim fas est tacitumque relinqui*] Aldus, Lucens. et quatuordecim præterea ex nostris: *Ludibrium quid enim fas est a vate relinqui.* Gyrald. et duo alii *Indictum quid enim fas est a vate relinqui.* Forte: *Ludibrium sit enim, nec fas a vate relinqui.* D. Heins.

10 *Hunc, qui tot populi provocat ora, locum*] Sic ex veteri libro Claverius, quod et Raphelengius secutus, et probat Barthius. Vulgo *populis provocat ore loqui:* atque ita multi etiam ex scriptis, quorum plerique tamen *ora* cum prim. Vaticano. Aldus cum Lucensi et Excerpt. Put. *populis provolat ore locum.* Gyrald. *provolat ore loqui.* Buslid. *provocat omne loqui.* Florent. S. Marci, tert. Vatic. et Rottendorph. *pervolat omne locum:* unus Medic. *pervolat ecce locum:* opt. Ambros. alterque ejusdem Bibliothecæ cum aliis duobus *pervolat ore locum:* duo *orbe.* Lego: *Hunc, qui tot populi pervolat ora, locum.* Virgil. Georg. III. 'tentanda via est, qua me quoque possim Tollere humo, victorque virum volitare per ora.' Palladius Epitaphio Ciceronis: 'Vivus in æternum docta per ora volat.' Ennius: 'volito vivu' per ora virum.' Vide notas IV. Cons. Honor. 270. Apud Apuleium l. I. Miles. 'quod ibidem passim sermo per ora populi jactetur.' Lib. VI. 'Per omnium ora populorum discurrens.' Lib. VIII. 'Quæ infamia per ora populi facile dilapsa.' Ammianus l. XX. 'Juliani virtutes per ora gentium diversarum fama celebrior effundebat.' Ovidius Tristium V. El. 7. 'profugi nomen in ora refert.' *Idem.*

11 *Alto colle minor*] Non erectum, sed suaviter acclivem dicit colliculum. *Barth.*

Parvis erectior arvis] Legendum videtur *patulis.* Lucan. VI. 'Effusam patulis aciem committeret arvis.' Lib. VIII. 'patuloque jacens sine mœnibus arvo Fulginea.' Sic et *patulos campos* noster dixit l. II. de Raptu. et Avienus in descriptione Orbis: 'Flumen et extento patulos premit æquore campos.' Et mox: 'Hic jacet in patulos projecta Calabria campos.' Postea: 'Et Locris, et patuli sulcator Thessalus agri.' *Patentibus arvis* Idyllio de Nilo: 'seseque patentibus explicat arvis.' De eodem Statius Theb. VIII. 'Qualis ubi aversi secretus pabula cœli Nilus, et Eoas magno bibit ore pruinas: Scindit fontis opes, septemque patentibus arvis In mare fert hyemes:' quod in *alveis* haud temere mutandum. Posset et *planis* legi. Hæc ego olim, cum posteriorem tandem conjecturam a duobus Ambrosianis et excerptis Puteaneis confirmatam deprehendi, etiam a secundo Vaticano: *planos campos* habes apud Avienum fab. XXVII. *D. Heins.*

12 *Conspicuo clivus*] *Clivis* quatuor libri. *Idem.*

Molliter orbe tumet] Non, ait, prærupto, sed molliter clemente jacenteque clivo. Contra *iniquus mons,* non facilis adscensu.

Tumet] Non erigitur, sed proturget quodammodo. Ita tumores terræ tumuli, minores collibus. *Barth.*

16 *Perforat unda vias*] Puto *perfurit;* nam *perforat* præcessit; vel *perluit.* Præterea *rimosas vias* scribendum pro *limosas,* quod membranæ veteres confirmant. *D. Heins.*

18 *Ubera*] Loca terræ fœcundiora. *Barth.*

19 *Quis sterilem non credat humum*] Hæc duo disticha Claudiano sublegit Luxorius, cujus epigrammata inedita vidi apud V. Cl. Petrum Scriverium. Epigramma integrum adscribam: 'De Aquis Calidis Cernensibus. 'Ardua montanos inter splendentia lucos Culmina et indigenis nunc metuenda feris, Qua deserta prius solum nemus antra tenebant, Tetraque inaccessam fecerat umbra viam; Qua vos laude canam, quantoque in car-

mine tollam? In quibus exstructa est atque locata salus. Hic etiam ignotas stupet ad prætoria fervor Plenior, et calidas terra ministrat aquas. Quis sterilem non credat humum? fumantia vernant Pascua: luxuriat gramine cocta silex. Innocuos fotus membris parit intima tellus, Naturamque pio temperat igne calor. Et cum sic rigidæ cautes fervore liquescant, Contemptis audax ignibus herba viret.' Versu tertio vetus codex mendosissime, *Quo d. p. solo nemos tutra tenebat.* Versu quarto, *sederat umbra vem.* Versu sexto, *In quibus exstruco est.* Versu undecimo lege, *Innocuos fotus.* D. Heins.

21 *Et cum sic rigido*] *Rigidæ* prim. Vatic. et quatuor alii; ut Luxorius. Iidem *contemtis* bene pro *contentis.* Idem.

23 *Effossi marmore sulci*] *Effosso* recte cum scriptis Aldus et Barthius. Pro *longinquo limite* putabam aliquando *continuo limite*, vel *contiguo saucia saxa*, quomodo alibi: 'Saucia dividuis rarescunt nubila sulcis.' *Idem.*

26 *Semita; vel casus*] *Nec casus* Patav. *ni casus* puto, vel *seu casus.* Male vir doctus *Cacum* hic nobis venditat, etiam secundis curis mira pertinacia. Fortuitam illam semitam vult esse. Statius, 'Casus agit virtutis opus.' Virgilius Culice: 'Namque illi dederitne viam casusne Deusne Prodere sit dubium.' In Ciri: 'Nam nisi te nobis, malus, o malus optima Charme, Ante hunc conspectum casusve Deusve tulisset.' *Idem.*

Vel casus vomeris egit opus] Certa res emaculandum, ut nos olim conjecimus: *Herculei, sic fama refert, monstratur aratri Semita, vel Cacus vomeris egit opus.* Ille Vulcani filius, ignem ore spuens, solo Hercule viribus inferior, huc, inquit, fertur vomerem agere solitus. *Barth.*

27 *Pelagi late flagrantis imago*] *Stagnantis* opinabar: sed nil necesse. 'Ardentem aquam' supra dixerat. *D. Heins.*

30 *Arcanæ rupis*] *Arcatæ* malim: vide notas VI. Cons. Hon. vs. 518. nihil tamen temere mutem, cum meminerim horum Statianorum Theb. IX. 'At pater arcano residens Ismenos in antro.' *Arcadiæ* Palatinus. *Idem.*

31 *Densus nube sua*] *Mersus* duo Florentini, tert. Vat. et Rottendorph. et tum paulo post pro *mersa, tota* legendum, ut scripti nonnulli et priscæ editiones cum prim. Vat. *Idem.*

33 *Ne tota niteret*] Corrige, *ne tota lateret.* Ait, *ne tota vis sua*, et lacus lateret ipse, instar non subsistentis, consuluisse sibi naturam, et oculis spectandum dedisse qua pedibus adiri non posset. *Barth.*

35 *Turbidus impulsu venti cum spargitur aër*] Puto *impulsu Zephyri.* Non enim omnis ventus nubila cœlo dispellit. Fuit etiam cum scribendum opinarer, *cum tergitur aër:* nam in nonnullis scriptis *conspergitur.* Horat. 'Albus ut obscuro deterget nubila cœlo Sæpe Notus.' Noster ipse alibi: 'Principis et solis radiis detersa removit Nubila.' *D. Heins.*

36 *Glaucaque fumiferæ*] Prim. Vatic. Mediol. Patav. *claraque.* Idem.

Terga aquæ] Superficiem, supernam partem. Sic terga terræ pro planitie. *Barth.*

38 *Veteres hastæ regia dona patent*] Conjiciebam aliquando *veteres tali.* Suetonius in Tiberio c. 14. 'Mox cum Illyricum petens juxta Patavium adiisset Geryonis oraculum, sorte tracta, qua monebatur, ut de consultationibus in Aponi fontem talos aureos jaceret; evenit, ut summum numerum jacti ab eo ostenderent; hodieque sub aqua visuntur ii tali.' Cæterum sortes ex Apono petitas patet ex Pollionis Claudio. ubi *in Apono* pro *Apennino* legendum. Vopiscus quoque in Firmo *Aponinarum sortium* meminit. Lucanus: 'Euganeo (si

vera fides memorantibus) augur Colle sedens; Aponus terris ubi fumifer exit, Venit summa dies: geritur res maxima dixit.' *D. Heins.*

Veteres hastæ regia dona] Ob memoriam regum ibi a morbis curatorum. Hastæ, regia donaria, quia olim pro sceptris. *Barth.*

39 *Tenebras obscurus*] *Tenebris* Aldus et scripti. *D. Heins.*

41 *Apparent intra latebræ*] *Infra* iidem scripti. *Idem.*

45 *Coronatos*] Incinctos, inclusos, circulo naturali clausos.

Viva scena] Theatrum velut quoddam. Virgilius: ' silvis scena coruscis Desuper,' &c. *Barth.*

46 *Exili cortice*] Non crassa, ait; tamen gradientes ferens. Tales apparent insulæ. *Idem.*

Cortice terra natat] Puto *fornice:* vel quod præstat, *cespite;* nisi mavis: *Ceu levis exili cortice terra natet.* Mox malo *nusquam cessura*, quam *nunquam.* D. Heins.

48 *Fida ruina*] Locus declivis, firmus tamen. Pariter de rotundo mundi sive terræ globo dixit Ovidius: ' fecitque cadendo Undique ne caderet.' *Barth.*

49 *Leves circuit oras Ambitus, et tenuis perpetuusque riget*] Lege *læves;* male alii *lenes.* Forte legendum: *sic læves circuit oras Alveus, et tenuis perspicuusque rigat.* vel, *ambitus, ligat.* D. Heins.

51 *Hærent stagna loco*] *Lacu* Gyrald. Lucens. prim. Vatic. et quinque alii: lege deinde *planas ripas* vel contra libros. *Arent stagna* prim. Vatic. Cæterum hoc distichon superiori præponendum esse contendit Barthius. *Idem.*

52 *Transiluisse modum*] *Exiluisse* meliores; et sic Raphelengius. *Idem.*

55 *Nativo spuma meatu*] *Spina* Aldus et scripti potiores: at Barthius *sigma*, quod aqua in formam ejus literæ feratur. In tertio Vaticano mendose *vicino spuma recurvo.* Opinor *nativo spira meatu*, pro *gyro. Idem.*

56 *In patulas plumbi labitur inde vias*] Scribendum videtur *in patulos tubos.* Idem.

Plumbi] Metallum hoc, ut nostris moribus, ita etiam olim usitatum ad fistulas. *Barth.*

57 *Nullo cum strepitu*] *Tum* Vatic. bene: et pro *madidis*, scripti *madidisque.* D. Heins.

Madidis favillis] Ferventissimæ aquæ ejectamentis. Pulchre dictum, sed contra vim sensus: favillæ enim cum madent jam non favillæ sunt. *Barth.*

59 *Artemque secutus*] Non magno labore opus fuisse autumat. *Idem.*

61 *Subtermeat æstu*] *Subtervehit* veteres, uno Mediceo excepto, in quo *prætervehit:* vulgata tamen in pr. Vatic. et Palatino exstat. Pro *pontes*, Moreti codex *fontes:* unus Med. *montes.* Forte *pontes subterluit.* D. Heins.

62 *Tholos*] Impendentes pontium velut cameras. *Barth.*

63 *Acrius interius*] *Acrior* libri meliores: unus Med. *interea.* D. Heins.

65 *Hinc pigras*] Quæ sunt illæ *pigræ lacunæ?* In duobus Florentinis *pingues;* quomodo et tert. Vatican. et Rottend. An *rigidas lacunas*, pro frigidis? an *nigras lacunas*, pro specubus? vid. vs. 39. *Idem.*

Lacunas] Lacus. *Barth.*

66 *Frigora quis longæ damna dedere moræ*] *Frigore* Lucens. Buslid. et tres alii cum Aldo. Lege ex opt. Ambros. et duobus Florentinis, ac aliis tribus: *Frigora aquis longæ blanda dedere moræ:* nisi quod *quis* præstat. *D. Heins.*

Damna moræ] Amisso calore quem attulerant aquæ cum lacum ingrederentur. *Barth.*

67 *Salve Pæoniæ*] Usum jam Medicum commendat. *Idem.*

68 *Dardanii*] Ab Antenore Trojano. *Idem.*

70 *Auxilium*] Buslid. et Putean. *subsidium.* D. Heins.

Præsens numen] Eo ipso in loco quo

colitur, opitulans. *Barth.*

72 *Orbe calet*] *Latet* Gyrald. prim. Vatic. et sex alii. *D. Heins.*

74 *Accensusque fluit*] Sedecim *ruit.* *Idem.*

75 *Sive pares flammas*] Scripti septem *parens:* lege *pari* cum duobus Ambrosianis. *Idem.*

Pares flammas] Concordia disparium Elementorum. *Barth.*

79 *Remitteris ortu*] Aldus et scripti multi *emitteris.* Buslid. *emergitis;* puto, *emerseris.* Mox pro *currere* Lucens. *currito.* Pro *erit,* malo *erat,* vel *inest.* Deinde *ausit* et *neget* malo quam *audet* et *negat.* D. Heins.

80 *Consilio*] Certa numinis seu providentiæ auctoritate et cura. Sapienter ista contraque temeritatem et vulgi et multorum Philosophorum. *Barth.*

84 *Inter prima poli te quoque sacra dedit*] Vitiosa scriptura, quam pepererunt *astra* modo nominata, et telluris sequens mentio. Recte libri Cujaciani, noster, Belgicus: *Inter prima coli te quoque sacra dedit.* Prima coli, primo cultu digna. Sacri omnes autem fontes. *Idem.*

Poli te quoque sacra dedit] *Sacra colit* sex libri. Forte *coli te quoque sacra dedit;* atque ita curis secundis Barthius. *D. Heins.*

86 *Telluri medicas*] *Tellurem* rectius Hafniensis. *Idem.*

90 *Fas quibus est Aponum*] *Aponon* Aldus et scripti plerique. *Idem.*

91 *Corrupta nec Austri Flamina*] Unde pestilentiæ. *Barth.*

92 *Flamina, nec sævo*] *Lævo* quatuordecim libri. *D. Heins.*

94 *Inde sibi fata*] *Fati* legendum quis non videt? atque ita Patavinus codex: sic 'prospera fati' bello Gildon. vers. 103. ubi plura. Vaticanus tamen *undæ fata sibi.* Lucens. *inde fata sibi;* ut legendum forte sit, *undis sibi:* opt. Ambros. *inde sibi fato: fatis* Barthius. *Idem.*

96 *Viscera felle rubent*] *Virent* septem libri; idque recte. Ovid. lib. II. Met. 'livent rubigine dentes; Pectora felle virent.' Et lib. II. Art. Amat. ex veteri libro: 'Quæ patimur multo spicula felle virent.' *Idem.*

97 *Non venas reserant*] *Rescecant* multi ex scriptis. *Idem.*

98 *Tristi gramine*] Austero succo herbarum. *Barth.*

99 *Amissum lymphis*] *Nymphis* prim. et tert. Vatic. *D. Heins.*

Impune] Sine tormentis Medicorum. *Barth.*

L.

7. De Piis Fratribus, et eorum Statuis quæ sunt apud Catinam.

Idyllium hoc in Lucensi codice et excerptis Puteaneis inscribitur: *De piis fratribus et eorum statuis quæ sunt apud Catinam.* In primo Vaticano desiderabatur totum id carmen: in Claverii libro: *De Siculis fratribus,* quod ille ex Martiali nititur probare, qui *Siculos fratres* eos vocet. Sic et *Siculos Juvene* Seneca vocavit lib. III. de Benef. *Pii fratres* tamen per excellentiam dicti. Silius lib. XIV. 'Et Catane generasse pios celeberrima fratres.' Cornel. Severus in Ætna: 'Erubuere pios juvenes attingere flammæ.' Et paulo ante: 'nullis parsura incendia pascunt, Vel solis parsura piis:' quid quod locus, ubi sepulti, teste Solino, *Piorum campus*

dictus? Græcis *τῶν Εὐσεβῶν χῶρος·* quomodo eum vocat Lycurgus oratione in Leocraten. *Εὐσεβεῖς* etiam Strabo vocat lib. VI. Pausanias in Phocaicis: *Περὶ πλείστου γὰρ δὴ ἐποιοῦντο οἱ πάλαι γονέας, ὥσπερ ἐστὶν ἄλλοις τε τεκμήρασθαι καὶ ἐν Κατάνῃ τοῖς καλουμένοις Εὐσεβέσιν·* qui locus etiam *τὸ apud Catinam* Lucensis libri confirmat. Catinenses enim fuisse constat, etsi Solinus testatur Syracusanos etiam sibi hos fratres vindicasse: præter locum ex Silio jam supra adductum Ausonius id abunde evincat carmine x. de claris civitatibus: 'Quis Catinam sileat, quis quadruplices Syracusas, Hanc ambustorum fratrum pietate celebrem, Illam complexam miracula fontis et amnis?' Videatur et Aristoteles *περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων*. *D. Heins.*

1 *Fratres*] Historia hæc memorabilis omni ævo, et Æneæ magni pietati æquabilis, mutatis nominibus reperitur in multis scriptoribus. *Barth.*

2 *Honore coli*] Solinus: 'Juvenes duo sublatos parentes evexerunt inter flammas illæsi ignibus. Horum memoriam ita posteritas munerata est, ut sepulchri locus nominaretur Campus Piorum.' *Idem.*

4 *Reppulit faces*] *Rettulit* forte rectius: retro egit. *D. Heins.*

6 *Attollant*] Malim *ut tollant*. Lucensis et decem alii *attollunt, accelerantque;* etiam bene: quod et Barthio deprehensum. *Idem.*

10 *Invocet ore Deos*] Pro liberis tam piis. *Barth.*

11 *Erexit formido comam*] Rectius videatur *arrexit*, si per codices scriptos liceat, ut in illo, 'Arrectæque horrore comæ.' Val. Flaccus lib. II. 'taboque sinus perfusa recenti Arrectasque comas.' *D. Heins.*

12 *Palluit ore color*] Isingr. *ære timor;* duodecim ex nostris *ore tremor:* Gyrald. *ære color:* Lucens. et tres alii cum Aldo et sec. Vatic. *ære tremor;* recte; quod et Barthio visum: vide notas VI. Cons. Hon. 379. *Idem.*

15 *Dextram erigit ille*] Vatic. Lucens. et plurimi alii *egerit:* unde *exerit* conjiciebam, quod Gyraldinus confirmat. *Erexit* jam præcesserat. Cons. Olybr. 'Dextrum nuda latus, niveos exserta lacertos.' *Idem.*

21 *Consanguineos*] Vide maximum Cujacium Observat. libro XI. capite 26. *Barth.*

23 *Dissimiles annos*] Ut in senibus juvenum, in his senum vultus compareat. *Idem.*

Dissimiles annos] *Animos* Isingrin. Buslid. et duo Medicei cum Barthio. *D. Heins.*

25 *Discrimina præbens*] *Quærens* prim. Vatic. et Lovan. *Idem.*

28 *Juvenum numina*] Posset et scribi *lumina:* sic *lumina Senatus* et similia passim apud nostrum. *Idem.*

Juvenum numina] Pro talibus ad exemplum colendi. *Barth.*

29 *Medios properastis in ignes*] Melius membranæ: *medio properastis in igne*. Non enim redierunt in ignem tollere parentes. *Idem.*

Medios properastis in ignes] Cave mutes cum Barthio, cum hanc scripturam codices omnes præter unum Palatinum tueantur. *D. Heins.*

33 *Redundantem*] Undis, fluctibus, flumine flammarum. *Barth.*

34 *Exempli monumenta pii*] Rem cujus memoria futura pro pietatis exemplo omnibus posteris. *Exemplum*, res imitatione dignissima. *Idem.*

35 *Elementa fidem*] Fidelia fidelibus quasi ex compacto. *Idem.*

Pater affuit æther] Legebam olim *patri*, sed vix opus: ex Lucretii primo hæc deprompta: 'Postremo pereunt imbres, ubi eos pater æther In gremium matris terrai præcipitavit.' Quæ et Virgilius respexit Georg. II. 'Tum pater omnipotens fæcundis imbribus æther Conjugis in gremium lætæ descendit.' *D. Heins.*

37 *Lacones*] *Laconas* cum scriptis. *Idem.*

39 *Vatum Argolicas*] Cleobis et Biton. Vide Historiam apud Herodotum lib. I. Valerium Maximum lib. V. cap. 4. &c. *Barth.*

41 *Cur non Amphinomo, cur non tibi fortis Anapi*] ὁ Ἄναπι in στυλοπινακίοις templi Apolloniadis Eumenis et Attali regum matris, quod apud Cyzicum fuit, tabula etiam Anapis et Amphinomi insculpta erat cum epigrammate, cujus hoc lemma exstat in antiquissimis membranis. *Salmas.*

Fortis Anapi] Contemtu mortis, obsequio pietatis. *Barth.*

Fortis Anapi] *Anape* Gyraldinus et sec. Vat. Valerio certe Maximo lib. V. *Anapus* est. Sic fluvius Anapus in antiquissimis membranis Anapis nonnunquam appellatur. Strabo Ἀναπίαν alterum ex piis fratribus vocat; ut et Conon apud Photium in Bibliotheca. Solino quoque *Anapias* est. Sed in veterrimo codice epigrammatum Græcorum, qui Palatinæ olim bibliothecæ erat, nunc est Vaticanæ, lemma tale exstat: Ἐν δὲ τῷ δεκάτῳ ἑβδόμῳ Ἄναπις καὶ Ἀμφινόμος, οἳ, ἐκραγέντων τῶν κατὰ Σικελίαν κρατήρων διὰ τοῦ πυρὸς, οὐδὲν ἕτερον ἢ τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς βαστάσαντες ἔσωσαν· et in margine adscriptum, περὶ Ἀνάπεως καὶ Ἀμφινόμου τῶν Σικελιωτῶν· ζήτει τὸ λεῖπον ἐπίγραμμα. Ælianus in Variis Φιλονόμον καὶ Καλλίαν vocat, etiam apud Stobæum. *D. Heins.*

42 *Dicavit honos*] *Dicabit* vel *dicarit* malo. *Idem.*

45 *Devius ardor*] Late sparsus. A fluminibus cursu suo aberrantibus. *Barth.*

LI.

EPIGRAMMATA.

1. *De Mulabus Gallicis.*

Satyricum esse hoc Epigramma satis patet ex Ennodii Epigram. 124. quod huic opponitur. Prim. Vaticanus inscribit, *De mulabus Gallis.* D. Heins.

Mirifice me venustas hujus Epigrammatis afficit, atque adeo quidem, ut quoties istud contemplor, audire mihi videar aut cominus videre agasonem quempiam sive mulionem Sequanicum, qui Lemani lacus piscem per Rhodani ripas Lugdunum vehat. Inter nempe equas mulasque suas ille non tam stimulis aut verberibus sævit, quam murmure quodam et vario stridore imperat. *Barth.*

1 *Morigeras*] Dicto velut audientes.

Rhodani torrentis] Proprium hoc rapidissimi amnis epitheton, et ita Ennodius. *Barth.*

2 *Imperio*] Jussu herili. Mulis ad rhedas et esseda usos Romanos constat. *Idem.*

3 *Dissona quam*] Ut unaquæque nimirum suas proprias voces intelligeret. Aut ut ad varios flexus cursusve

variis mutatisque vocibus adigeretur. *Barth.*

Ad murmura cursus] *Munera* Lucens. et Gyrald. alii *mœnia* et *numina:* nil mutandum. Lege tantum *currus*, quod sequentia evincunt. *D. Heins.*

5 *Nullis discurrat habenis*] Prim. Vatic. et quinque alii *longis;* quod sequor. *Idem.*

7 *Patiensque laborum*] *Luporum* pro *lupatorum* puto. Pro *servit* codex Rottendorp. *serum.* Forte *constricta frenis:* sed et vulgatum commode se habet; sic *vinclis famulas* post vocabit. *Idem.*

8 *Barbaricos sonos*] Gallicos, quæ gens proxima Romanis. *Barth.*

9 *Absentis*] Male Raphelengius *absenti.* Pro *longinqua* prim. Vat. *Absentis doctique valent.* Mox *vicem* pro *vices* scripti, præter prim. Vatican. *D. Heins.*

Absentis] Non enim in tergo alicujus mulæ, sed in essedo, longius ab illis, considet. Agebantur enim jumenta longis habenis, quæ etiam implicari poterant, iis in alienum locum vertentibus. *Barth.*

10 *Lingua virilis*] Gravis, iracunda, horrida. *Idem.*

11 *Angustat sparsas*] Contrahit.

12 *Hæc sistit rapidas; hæc properare facit*] *Hæc properat resides* Barthius, invitis membranis et me nolente. *D. Heins.*

Properare] *Properare aliquid* pro propere expedire, summi auctores usurpant, etiam pro *incitare.*

13 *Læva deducunt ordine currum*] *Limite gressum* Raphelengius cum Isingrini codice et Claverii editione: *limite currum* plerique nostri: duo tamen Medicei *ordine gressum*, cum editione Parmensi, prim. Vat. et Palatino: unus *limite cursum.* D. Heins.

14 *Strepitum*] Vocem quidem, sed non concinnam. *Barth.*

15 *Vinclis famulæ*] Coactæ servire per vincula et parere jubenti. *Idem.*

16 *Ditione*] Imperio. *Idem.*

17 *Consensuque pares*] *Concordes* tamen consensu et corporum colore similes dicit. *Idem.*

18 *Esseda*] Gallica vehicula.

Multisonora] A vario stridore rotarum et clangore ferramentorum. *Barth.*

LII.

2. *De Sene Veronensi qui suburbium nunquam egressus est.*

Alii *De Senatore.* Gyrald. et Lucens. *De Senatore Veronensi, qui suburbium nunquam egressus est;* quomodo et Puteanea excerpta, nisi quod *De Sene* in iis. prim. Vatic. et Oiselianus: *Epigramma de sene, qui juxta Veronam consistens, nec civitatem norat, nec villam unquam egressus est.* In Palatino: *De sene, qui villa sua, quam juxta Veronam habuit, nunquam egressus est.* D. Heins.

Unius agelli Dominus, contemtis omnium rerum humanarum ex fastu et abundantia ludibriis, in eo consenuerat, nescius insidiarum, tumultuum, versutiarum, fraudum, scelerum, universæ denique amentiæ et malitiæ, quæ aliam omnem vitam versant, istam solam nec tangunt. *Barth.*

1 *Felix, qui propriis*] Pertinet enim ad felicitatem istam hæreditario agro insenuisse. Et inter ea quæ vitam felicem faciunt, Martialis lib. x.

epigr. 47. 'Vitam quæ faciant beatiorem, Jucundissime Martialis, hæc sunt: Res non parta labore, sed relicta, Non ingratus ager, focus perennis.' Hasque opes agnoscit Hesiodus χρήματα θεόσδοτα omnibus præferens. *Barth.*

Felix, qui propriis] *Patriis* lege cum scriptis plerisque et Barthio. Lucens. opt. Ambros. et quinque alii cum Aldo *agris*, non *arvis*; ut apud Horat. 'Gaudentem patrios findere sarculo Agros.' Seneca Hercule Œtæo: 'patrioque sedens ales in agro.' Ovid. Met. lib. XIV. 'patriis sed rursus ab agris Pellor.' Propertius libro III. Eleg. 7. 'Quod si contentus patrios bove verteret agros:' ita scribe, non *patrio bove*, ex illo Horatiano: 'Paterna rura bubus exercet suis.' *Arvis* tamen in prim. Vatican. aliisque nonnullis; quomodo libro I. in Rufin. 'ævi Consumis florem patriis inglorius arvis.' Statius Theb. II. 'at si patriis Parthaonis arvis Inferar.' Virgilius Æneid. VII. 'patriis sed non et filius arvis Contentus.' Seneca Medea: 'sua quisque piger litora tangens Patrioque senex factus in arvo:' ita illic veterrimus liber Mediceus. Ausonius ludo septem sapientum; ubi Solon: 'inveni Aglaum, Fines qui agelli patrii nunquam excesserat.' Ita videtur scribendum, non *proprii*: quanquam Val. Maximus VII. 1. de hoc ipso Aglao: 'fines agelli sui nunquam excesserat.' Scholiastes Juvenalis Sat. XIV. vs. 118. 'Aglaus Arcas qui nunquam patrium agellum excesserat.' Solinus cap. I. 'Solum certe beatum Cortina Aglaum judicavit, qui in angustissimo Arcadiæ angulo pauperis soli dominus, nunquam egressus paterni cespitis terminos invenitur.' *D. Heins.*

2 *Ipsa domus puerum quem videt, ipsa senem*] Jucunda autem memoria locorum in quibus transacta prima pueritia. *Barth.*

3 *Baculo nitens*] Tripedis jam senectæ subsidio. *Idem.*

4 *Unius numerat*] Buslid. *et numerat.* Lege *enumerat.* Mox pro *vario tumultu* possit et *vano* legi. *D. Heins.*

Unius numerat sæcula longa casæ] Sæcula, ποιητικῶς longas ætates, multos annos indicant; sed et vere tamen dicantur. Jucundissimum autem illud *unius casæ*. Et quanta voluptate putes tale tugurium aspecturum senem, tantæ secum ætatis! Deinde etiam τὸ *numerat* peculiarem delectationem infert, est enim in eo exactio ad numerum prorsus digna senili curiositate et sollicitudine. Comparato etiam baculo cum reptatione, videbis speciem utriusque ætatis gratissimam. Ut enim decrepitæ niti baculo, sic est infantilis, reptare. *Barth.*

5 *Illum non vario traxit fortuna tumultu*] Ignotam, ait, habet fortunam omnem, ignotos ejus tumultus, quæ levat et deprimit absque ratione omnia vota ipsi se addicentium mortalium. *Tumultus*, omne quod extra citraque ordinem fit et contingit. *Idem.*

7 *Non freta mercator timuit*] *Tremuit* Aldus et nonnulli scripti; quo de verbo alibi. *D. Heins.*

Non freta mercator timuit] Summum mercaturæ periculum, quod mare metuere habent. Horatius: 'Luctantem Icariis fluctibus Africum Mercator metuens otium,' &c. *Barth.*

8 *Non rauci lites pertulit ille fori*] Caussidicinam dicit, monstrum tranquillitati adversissimum. Martialis inter vitæ beatæ requisita: 'Lis nunquam, toga rara, mens quieta.' *Rauci* a perpetuis concertationibus. *Idem.*

9 *Indocilis rerum*] Negotiorum, turbarum. Noster omnem usum vitæ civilis rusticulo suo ignotum dicit.

Vicinæ nescius urbis] Nec ipsam novisse curans. *Barth.*

10 *Adspectu fruitur liberiore poli*] Quem quidem omnibus Regiis palatiis et laquearibus opponas et præponas ... per intueri posse cœlum ex quo ori-

unde sis, cuique natales tuos debeas? unde spiritum duxeris? *Barth.*

11 *Frugibus æternis, non Consule, computat annos*] Simplicitatem rusticam cum innocenti ad rem attentione secundum naturalem temporum observationem innuit. Consulibus notare annos hominum cæterorum est. Tranquilli hujus et incuriosi negotiorum alia ratio est. *Idem.*

13 *Idem condit ager*] Nec cœlestium corporum aut spatiorum mundi curam animo admittit, quæ res alioquin agnata quodammodo agriculturæ est. *Idem.*

15 *Parvo gramine*] Meminit ingentem insignemque quercum parvum fuisse gramen. Hyperbole est; tarde enim crescit quercus. *Idem.*

Gramine quercum] *Germine* cum membranis integrioribus bene Raphelengius, dissentiente licet Barthio. *D. Heins.*

17 *Verona remotior Indis*] Incurioso sermonum: neque enim alios populos, *urbes, lacus,* animo admisit unquam. *Barth.*

20 *Robustum avum*] Procul deliciis, procul etiam morbis urbanis et turbæ humanæ, secundum naturam vixerat; itaque tertiam ætatem valente florenteque corpore tenebat, crudus senecta, integerque viribus. *Idem.*

22 *Plus habet hic vitæ*] Clausula elegantissima, et tali carmine digna. Vita, quæ sibi vivit, κατ' ἐξοχὴν, velut sola eo nomine digna.

Vitæ, viæ] *Vita, via,* velut proficiscentis transitus. *Barth.*

LIII.

3. *De Apro et Leone.*

1 *Torvus aper*] Id ei feræ perpetuum epitheton.

Superbis Viribus] Confisos enim pro se quemque ait summis suis inter feras viribus. Argumentum Epigrammatis est de Principatu certasse has belluas, sed utramque cecidisse. *Barth.*

2 *Hic setis*] *Seta* membranæ præter prim. Vaticanum. Mox pro *uterque* perperam ex veteri libro Claverius *utrique.* Versu primo Barthius *coiere superbi Viribus,* non *superbis;* qui et finem epigrammati deesse arbitratur. *D. Heins.*

Hic setis sævior, ille juba] Intelligit autem iracundiæ et crudelitatis conceptæ notam, in leone jubæ, in apro setarum surrectionem. *Barth.*

3 *Hunc Mars*] Aprum videlicet. Qui Marti consecratus, in cujus is effigie rivalem etiam suum occidit.

Dominatur uterque Montibus] Principium, ait, ferarum montanarum uterque habet. *Barth.*

4 *Herculeus sudor uterque fuit*] Id est, inter Herculis certamina Aper et Leo domiti referuntur. *Idem.*

LIV.

4. *Descriptio Armenti: Fragmentum.*

3 *In gurgite*] Quem facit ibi fons. Plinius Cæcilius lib. VIII. Epist. 8.

4 *Pia vota Jovi*] Votivæ pecudes ibi lotæ, propter miraculum; fiebant enim albæ exinde. *Barth.*

5 *Non tales*] Jovi ipsi in taurum mutato speciem sui armenti præfert Poëta. *Idem.*

Non tales] *Talis* cum scriptis: atque ita Barthius quoque. Versu secundo malim *tergemino Gerionæ*, quam *Gerioni;* sic enim loquebantur veteres: apud Maronem in optimis membranis *Tergemini nece Gerionæ.* D. Heins.

6 *Revexit*] Avexit potius. *Barth.*

7 *Non Cretæus*] Fabula Pasiphaës formosum taurum amantis intelligitur. *Idem.*

8 *Similes paverit Ida feras*] *Feros* Rottendorphii codex, et Palatinus cum Oiseliano; rectius: de quo ad Nasonem: monuit et Barthius. *D. Heins.*

Feros] *Feri tauri*, velut speciatim, licet sæpius *equi.* Barth.

9 *Monstro diffisus in artus*] Sic Raphelengius; vulgo *diffusus:* unus ex nostris *confusus:* reliqui *commissus;* optime. Epithal. Hon. 'Qua Pristis commissa viro.' Manilius lib. I. 'duplici Centaurus imagine fulget Pars hominis, tergo pectus commissus equino.' Lib. II. de eodem Centauro: 'Quoi commissus homo est,' ut bene legit Scaliger. Germanicus Cæsar Arateis: 'Sunt etiam flammis commissi immania membra Centauri:' male vulgo *commissa.* Sic et 'equos hominibus implexos' Centauros Minucius Felix Octavio. Ausonius: 'Scylla triplex, commissa tribus, cane, virgine, pisce.' Virgil. 'Delphinum caudas utero commissa luporum.' Deprehendit Barthius quoque veram scripturam ex Palatino. *D. Heins.*

10 *Condidit ore novo*] Claverius *prodidit* ex veteri libro. confirmant Lucens. et Lovan. ex nostris. Miror pro vulgata scriptura digladiari Barthium. *Idem.*

Ore novo] Inusitata illa figura Minotauri. *Barth.*

12 *Portassent*] Lege *præstarent* cum Claverii codice. *D. Heins.*

Portarent totum] Omnino vera est scriptura Cujacianorum Codicum *præstarent totum.* Formositatem armenti talem facit, ut etiam ex Pasiphaë perfectus Taurus prodiens minime potuerit eam exæquare. *Barth.*

LV.

5. *Concha Serenæ.*

Conchæ vero in supellectili fœminarum alioquin, et generatim quicquid ad lotionem, fucum, aut talia spectat, designare videntur. Juvenalis Sat. VI. de Imperiosa matrona: 'conchas et castra moveri Nocte jubet.' Unde omne hoc genus Veneri dedicatum a nubentibus puellis uno

sub nomine. Vide notata doctissimo Casaubono ad Athenæum libro VII. Concha Mariæ Stilichoniæ Honorii conjugis, in sepulchro ejus inventa, celebratur oculatis testibus, ex Achate elaborata. Pertinere huc videtur, nimirum tales in usu conchas fuisse, ut totis inibi corporibus lavari potuerint fœminæ. Exemplo nimirum Veneris cum concha sua in mari celeberrimæ.

1 *Heliconia Naïs*] Castalium fontem dicit, nomine eam colentis Nymphæ. *Barth.*

2 *Conchæ divitis*] Argenteam dicit, unde lavaretur Regina. *Idem.*

3 *Doctæ Serenæ*] Omnes suas Heroinas eruditionis laudat et commendat. *Idem.*

LVI.

6. *De Crystallo, cui aqua inerat.*

De crystallo, cui aqua inerat] Lucens. et prim. Vatic. *De crystallo lapide, in quo ingelata latebat aqua.* Claverius et Raphelengius recte hoc carmen in septem epigrammata diviserunt; quod confirmat pri. Vaticanus, qui distinguit manifeste epigrammata, interjecto singulis *Aliter.* D. Heins.

1 *Possedit glacies*] Scriptum in semiperfectam crystallum, quæ continuerit in se aquam nondum in gemmam redactam. Glaciem in ea agnoscunt omnes.

Naturæ signa prioris] Ut non sit ea amplius, et videatur tamen instar aquæ pellucida; nec enim resolvitur in aquam aut nivem ista glacies. *Barth.*

2 *Quæ fit*] *Et fit* scripti, præter tertium Vatican. et Rottendorph. *D. Heins.*

3 *Sollers lusit hiems*] Per ludum adstrinxit. Ludo scilicet Naturæ insigni. *Barth.*

4 *Nobilior, miris*] *Mixtis* Claverius ex veteri libro et Raphelengius: nostri omnes, excepto uno *mitis* præferente, *vivis;* ut infra in iisdem scriptis: 'Et refluos ducunt pocula viva sinus.' *D. Heins.*

Mistis gemma tumescit] *Tumescit,* uterum velut fert, prægnans sua sibi aqua. *Barth.*

LVII.

7. *Aliter.*

1 *Lymphæ*] *Nymphæ* et *Nymphas* alii, ut ex veteri libro Claverius et Raphelengius. Sic infra: 'Vidi perspicuo deprensas marmore nymphas:' ubi tamen *lymphas* scripti. Pro *corpore* unus Moreti *pectore:* duo Medicei et unus Ambros. cum Palatino, *carcere;* eleganter: confirmat primus Vaticanus. *D. Heins.*

2 *Quæ nunc estis*] Forma, colore, frigore. *Barth.*

3 *Quod vos ingenium junxit*] Scali-

ger *vinxit*: et sic tres Florentini cum Hafniensi chartaceo: potest nihilominus et vulgata lectio admitti. Martialis de vipera crystallo inclusa: 'Concreto riguit vincta repente gelu.' Priap. LXIII. 'Rigetque duro barba vincta crystallo:' sic lego. Ovid. Pont. III. El. 1. 'Tu glacie freta vincta tenes.' Et lib. II. 2. 'Terraque pacis inops, undaque vincta gelu.' Horat. 'Hebrusque nivali compede vinctus.' Petronius de bello civili: 'Prima quidem glacies et cana vincta pruina Non pugnavit humus:' sic lego; quod sequentia confirmant, ubi *nimbos ligatos*, et *undarum vincula* habes, et *vincta flumina*. Paulinus carmine Sapphico ad Nicetam *alligare* dixit: 'Quaque Riphæis Boreas in oris Alligat densis fluvios pruinis.' Rutilius lib. I. Itiner. 'Vincta fluenta gelu conspecto sole rigescunt.' *D. Heins.*

5 *Securas vindicat undas*] Forte *secretas*; quanquam et vulgatum commode potest ferri. *Idem.*

8 *Vel concreta fuit, vel resoluta gelu*] Acutius reddideris epigramma, si scribas: *Vel concreta fluit, vel resoluta gelu est?* Idem.

LVIII.

8. *Aliter.*

2 *Nimio jam pretiosa gelu*] Quod miraculum nempe faciebat. Non tamen e gelu Crystallum oriri ex aliorum opinione supra indicatum. Vide Solinum capite 20. fine. *Barth.*

4 *Latex*] Hoc est summum miraculum horum Epigrammatum. Crystallum Indicum omnibus præfert Plinius; 'Crystallo,' inquiens, 'Indicæ nulla præfertur.' *Idem.*

5 *Liquidi saxi*] Pars enim crystalli etiam aquæ reliquiæ. *Idem.*

LIX.

9. *Aliter.*

1 *Aspice correptam*] Malo *collectam*: nam unus liber *correctam*: pri. Vatic. et Ambros. *porrectam*; non male. Sed posset et castigari *concretam venam*; ut Epigr. 7. 'Gemma quibus claustris arcano mobilis æstu Vel concreta fluit, vel resoluta gelu est?' Pro *fragmine* duo Medicei *sanguine*; ut et Palatinus: at Hafniensis et Buslid. *flamine*. Fuit cum legerem *conceptam splendenti tegmine venam*. Mox *Borean* prim. Vaticanus. Barthius *splendenti fornice*, vel *margine*. D. Heins.

5 *Non Sirius axis*] *Ardens* prim. Vat. et sex alii: noster libro I. in Rufin. 'non illum Sirius ardens Brumave Riphæo stridens Aquilone retardat.' Tamen *Sirius ardor* apud Maronem occurrit. Apud eundem: 'sitientes Sirius Indos Ardebat.' Pro *axis*, *arsit* opinor scribi debere, ut opponatur τῷ *constrinxit*. Idem.

6 *Ætatis spatium non tenuavit edax*] *Tenuabit* omnino legendum; quomodo Barthius quoque curis secundis. *Idem.*

Non tenuavit edax] Cum jam dixerit, nec ventos timere, nec constringi ca-

lore aut frigore, de perennitate utique in posterum hic loquatur, scribe: *Ætatis spatium nec tenuabit edax.* Barth.

LX.

10. *Aliter.*

1 *Immunis*] Nullius rei officio aut munere impeditus, quia sui semper sit similis. Immunis, qui nihil patitur. *Barth.*

3 *Nonne vides*] Digito certam et oculis subjectam rem commonstrantis, increpato velut visu.

Nonne vides propriis] Scribe *properis:* sic et *mobilem gemmam* vocavit. Proximo versu malim, *Ut refluos ducant.* Barthius ex Palatino codice: *Nonne vides, propriis cum spumet gemma lacunis, Ut refluos ducant pocula viva sinus:* sed nihil opus ista mutatione, præsertim cæteris codicibus in contraria euntibus, si *properis* supponatur τῷ *propriis.* D. Heins.

Spumet] Infuso latice, vino puta. Sed de nativa intus aqua loquitur. In nostris membranis ita legitur: *Nonne vides propriis cum spumet gemma lacunis Ut refluos ducant pocula viva sinus.* Quæ ipsa omnino veritas est. *Viva pocula,* non manu facta, non arte expolita. *Pocula* vocat, quia humorem intus habent, vel et quod infundi nativæ cavitati possit. *Barth.*

4 *Pocula bina sinus*] *Viva* ex scriptis: paulo ante monui. *D. Heins.*

7 *Qui flumina vincit, Nec lapis est merito*] Hæc Raphel. conjectura. *Et lapis* cum Aldo scripti fere omnes: duo *et lapides merito:* prim. Vatic. *et flumina vincit Sed lapides.* Locus corruptus. *Estque silex* Claverii liber: *et lapides merito* Palatin. Pulmannus codici suo adscripsit, *Estque latex merito,* nescio an ex conjectura: nam Belgicum codicem, quo ille usus, quod opinatur Barthius sic exhibuisse, frustra est; nec conjectura ejus mihi arridet. Forte: *Mira silex, mirusque latex! quod flumina vinxit, Fert lapidis merito: quod fluit, est laticis.* Idem.

LXI.

11. *Aliter.*

1 *Crystalla lubrica*] Prim. Vatic. *lurida.* Puta *lucida;* quanquam nil temere mutandum. Mox versu 3 vulgatum *Nymphas* non movendum loco satis evincunt, quæ de osculis sequuntur; quanquam scripti potiores *lymphas.* Versu ultimo Epigr. XII. quod sollicitavit illa Barthius, *sed raras inter habetur opes,* injurius est; cum scripti omnes pro recepta lectione stent; ut audiendus non sit Palatinus, omnium recentissimus ac mendosissimus, quanquam subinde scripturas castigatiores referat, sed raro. *D. Heins.*

2 *Onus*] Vides magnam molem fuisse, ut supra suspicabamur. *Barth.*

LXII.

12. *Aliter.*

1 *Marmoreum*] Hi versus in prim. Vaticano supra legebantur post *Auctus honos.* Græca quæ sequuntur, ex Anthologia deprompsit Raphelengius: cætera ex Vaticano codice descripta mecum communicavit Vir Cl. Leo Allatius. *D. Heins.*

2 *Rubro mari*] Omnibus gemmis inde oriundis. *Barth.*

4 *Sed raras inter habetur opes*] Ita plerique omnes libri, neque de immanissimo crystalli pretio ignota sunt quæ Plinius aliique tradunt. *Idem.*

LXIII.

13. Ἔτι περὶ αὐτοῦ.

Hoc ita interpretabamur adolescentuli: 'Crystallus nive nata, manu fabrefacta virili, Æternum in varia tibi monstrat imagine mundum, Cœlum amplexum intus sævi fera marmora ponti.' *Barth.*

LXIV.

14. Ἔτι περὶ αὐτοῦ.

Eadem opera ita istud transtulimus: 'Dic, age, mi Crystalle, latex lapidescere jussus: Quis strinxit? Boreas. Cui resoluta? Noto.' *Barth.*

LXVIII.

18. *In Sphæram Archimedis.*

Celebris Sphæra hæc Archimedis, ut res tum nova. Cujus usus reique fuerit indicat Lactantius lib. II. c. 5. *Barth.*

Alibi Claud. *In Archimedis sphæram, quæ fuit vitrea.* Per vitrum enim facile perspici poterat terra in medio globi librata ac suspensa. In cæteris solidis sphæris, quæ ex alia materia concinnantur, supervacaneum est terram in medio globo fingere, quia non conspicitur. Hodie globi seorsim cœlestes fiunt et terrestres; in sphæris κρικωταῖς terra instar puncti ex grano aliquo rotunde effigiata, in ipso centro collocatur. Sed hic non stetit miraculum Archimedeæ sphæræ. Nec enim circulos tantum et

sidera, et quicquid in cœlo est, habuit imitatione expressum; sed etiam motus ipsos cœlestes, siderum ortus et occasus pari lege ac disciplina repræsentavit: quid enim illis verbis disertius? 'Inclusus variis famulatur spiritus astris, Et vivum certis motibus urget opus,' &c. *Salmas.* Plin. exercit.

1 *Vitro*] Mirum si vitro facta ea sphæra. Ligneam memorat Sextus Empiricus contra Mathematicos libro IX. *Barth.*

5 *Rerumque fidem*] Constantiam.

Legesque virorum] Alii *legemque*. Aldus et tres ex nostris *legesque Deorum:* quomodo et Claverius, atque illum secutus Raphelengius, profante Barthio. Posset nihilominus et scribi *legemque dierum;* quamvis apud Plinium de Mathematicis: 'Viri ingentes, supraque mortalium naturam tantorum numinum lege deprehensa.' Mox *Syracosius senex:* nam *Syracusius* peccat in metrum. *D. Heins.*

Legesque Deorum] Quibus ipsi Dii adstringuntur. Hi enim gentilium ab astrorum et mundi legibus pendere fingebantur. *Barth.*

6 *Syracusius senex*] Notum senum nomine censeri disciplinarum sectarumque Conditores. Sic *Magistrum Syracusium* eundem Archimedem appellat Priscianus. *Idem.*

7 *Famulatur spiritus astris*] Hoc omni ævo inimitabile Archimedi ingenium commentum fuisse tradit antiquitas. *Idem.*

9 *Proprium annum*] An *properum?* D. Heins.

12 *Humana mente*] Quæ divina alioquin regebantur. Deus enim mens mundi. *Barth.*

LXIX.

19. *De Polycaste et Perdicca.*

Sic meliores libri. Illustravit fabulam ex Fulgentio Barthius. Pro *munere cogit*, e Ms. Claverius *numine cogat*, ut et Gyraldin. et alii melioris notæ: *nomine* Rottend. pro vulgata scriptura stat Barthius. Martialis illa respexit libro v. Epigr. 49. 'Quid non cogit amor?' Pro *affectum*, *affectu* videri legendum supra monui. *Sanguinis affectum* pro materno affectu ponit; nec vulgata tamen scriptura incommoda; de qua videatur hoc loco Barthius: sed nostra omnino præstat. Non enim hoc vult, matrem timuisse amare filium, sed timuisse eum amare affectu materno, cum amaret libidinose. Male *amara* pro *amare* Claverius. *D. Heins.*

Fabulam vide apud Fulgentium Mytholog. l. III. c. 2. *Barth.*

1 *Flammarum numine*] Nos *numine flammarum*, totum enim numen, tota vis amoris in flammis, quibus omnia illius arma constant. *Idem.*

Quid non sævus Amor flammarum munere cogat? Sanguinis affectum mater amare timet, &c.] Fabulam tangit hic, quæ talis est: Perdicca initio venator fuit, cui cum cruentum institutum et solitudo displicere cœpisset, et continuum currendi studium: et cum videret Actæona, Adonium, Hippolytum, alios ejus rei studiosos pessime interiisse; venatione spreta, agriculturæ se dedisse; quo nomine terram quasi matrem fertur adamasse, quo labore consumptus, macie est confectus: matrem quippe *Polycasten* vocitant, quæ *Polycarpe* a fructuum copia est interpretata: terra

mater omnium est, quæ in mortalium usus suos producit fructus. *Gyrald.*

2 *Sanguinis affectum mater amare timet*] Ratione incestæ libidini pugnante. Caritatem maternam, libidinoso amore mutare timet. *Affectum sanguinis* filium ipse intellige, hunc enim amare horret mater, incensa incesti cupidinis facibus: et sic loquuntur integræ et inclinatæ Romanæ rei scriptores, *affectus* cognationem agnationemque omnem perhibentes. *Barth.*

3 *Pectore dum niveo miserum*] *Puerum* Thuaneus, et ex suo codice Claverius; nec dissentio: probatum et Barthio. *D. Heins.*

Anxia nutrix] Mater eadem et nutrix, quæ mammam dedit, dum pectori suo miserum applicat, amore ejus percutitur. *Barth.*

6 *Et ipsa dolet*] Tui amore incesto. Parce, ait, talibus facinoribus, ne exemplo tuo incitata tui quoque impio amore mater Venus incendatur. *Dolet*, amat. Amor enim infinitorum dolorum caussa et principium. *Idem.*

LXX.

20. *De Zona Equi regii missa Honorio Aug. a Serena.*

Lucens. *De pheris equi a Serena missis.* lege *phaleris* cum Moretano et Bononiensi. Vaticanus primus, *De zona equi regii missa Honorio Augusto a Serena:* probe. *D. Heins.*

1 *Princeps venerande*] *Memorande* scripti plerique; nil muta tamen. VI. Cons. Hon. 'Agnoscisne tuos, Princeps venerande, penates?' *Idem.*

6 *Turbidus*] *Turgidus* placebat Livineio. quod et mihi olim in mentem venerat. Horat. l. IV. Od. 12. 'nec fluvii strepunt Hiberna nive turgidi.' *Idem.*

7 *Morsu versare smaragdos*] Hujus gemmæ in ornamentis equorum tanta post dignitas, ut præter Principes eis uti nemini licuerit. *Barth.*

Versare smaragdos] Cl. Gronovius in Observationib. *vexare* legit ex illo Lucani lib. IV. 'rigidos vexantia frenos Ora terens:' quod scripti fere omnes confirmant; et vidit veram lectionem curis secundis Barthius. Silius lib. V. 'Stat sonipes vexatque ferox humentia frena.' Hypsipyle de Archemoro apud Statium Theb. V. 'modo te digressa reliqui Lascivum, et prono vexantem gramina cursu.' *D. Heins.*

8 *Tyrio terga rubere croco*] Membranæ potiores *toro:* ut apud Catull. 'Vir tuus Tyrio in toro totus immineat tibi.' Tibullus lib. I. Eleg. 2. 'Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo Prodest?' *Torum* tamen hic pro stratis tergo equi impositis sumit. *Idem.*

Tyrio croco] Purpura, flagrante instar crocearum flammarum. *Croceum* omne quod pulchrum veteribus. *Barth.*

10 *Spargit et excussis*] Puto *Spargit ut;* admirantis est, nec uno alibi loco corrupta vocula, ut jam monuimus. *D. Heins.*

11 *Brevitas doni*] Exiguitas. *Barth.*

LXXI.

21. *De Zona ab eadem missa Arcadio Aug.*

1 *Stamine resplendens*] Novum hic epigramma incipit in prim. Vaticano et Ed. Parmensi. Vat. addit inscriptionem: *Idem de zona missa ab eadem Arcadio Augusto:* quod et nos sequimur. A cæteris libris abest hoc epigramma. Vs. 2. pro *ligat* Vatic. *liget.* D. Heins.

3 *Decus Eoo fratri*] Clare vides ad Arcadium hæc pertinere. *Barth.*

LXXII.

22. *De Chlamyde et Frænis.*

VATIC. primus, *De chlamyde et frenis:* primus Med. *De chlamyde.* D. Heins.

Vitiosum titulum indicavit Claverius, cum de chlamyde sola argumentum habeat Epigramma. Commendat autem donum Serenæ, quo ornarat Honorium, ut non minus quam a Stilichone exuviis hostilibus bellicus ejus cultus poliretur, uxor ejusdem pacificum Herois, pacificum Principis habitum excolere æquum bonumque duxerit. *Barth.*

1 *Non semper*] Remissiores curas exemplo Deorum inducto probat. Ita solent Poëtæ.

Metuendum gentibus] Barbaricis, quas circa Ilium plurimas subegisse Achillem Homerus aliique memorant. *Barth.*

3 *Ardentis Antra Dei*] Vulcanus ipse ignis. Idem autem numen et igni et ferro a veteribus præficiebatur. *Idem.*

4 *Galeam factura comantem*] *Fractura* tres Florentini et tertius Vatic. et sane Thetis galeam non fecit, sed Vulcanus: forte *pactura* legendum; præcessit tamen et *clypeum fabricabat.* Pro *mitia* quatuor libri *nuncia.* Patav. *inania:* forte *inermia.* D. Heins.

10 *Onerabat*] Infert veterum morem, adeo magnis molibus gemmarum vestimenta operire solitorum, ut etiam oneri essent gestantibus. *Barth.*

Onerabat sedula gemmis] Sic Lucensis cum primo Vaticano: alii fere omnes *ornabat;* quod minus placet, quia *ornamenta* præcesserant. *D. Heins.*

12 *Obsequiis: socer en Stilicho*] *Soceri Stilicho* veteres fere omnes. Distingue *obsequiis soceri. Soceros* vocat Stilichonem et Serenam: sic Epist. ad Serenam, 'Inflexit soceros,' pro parentibus sponsæ. Statius Theb. VIII. 'Quamvis Cirrha domus, soceros nec tristibus actis Aversatus erat.' Id est, Œdipum et Jocastam. Thebaid. XII. 'nec surda feræ pulsabimus urbis Limina, sunt illic soceri mihi, suntque sorores Conjugis.' Barthio codex Palatinus hic imposuit, ut mendosissimam lectionem amplecteretur. Apud Maronem: 'Qua sese ad soceros ferre incomitata solebat Andromache:' *ad soceros*, ad Priamum et Hecubam. Seneca Medea: 'Nunc primum soceris sponte volen-

tibus Concesso juvenes ludite jurgio.' *D. Heins.*

15 *Sollicitas urgens*] *Urget* scripti. aliis jam visum. *Idem.*

LXXIII.

23. *De Fræno, Phaleris, et Cingulo Equi Honorii a Serena missis.*

De equo dono dato prim. Vatic. et Medic. *D. Heins.*

2 *Numinis*] Ne mira hæc appellatio Christiani Principis videri possit, faciunt infinita loca utriusque Codicis, aliæque Principum posteriorum Constitutiones. *Barth.*

6 *Perstringere*] Non conculcare. Notæ Hyperbolæ Poëtarum, equos per aristas non inflexas currere. *Idem.*

Pascua saltu] *Cursu* scripti omnes. *D. Heins.*

9 *Gemmata monilia*] Notanda equis dari solita. *Barth.*

12 *Manibus sudata*] Elaborata. Durior tamen locutio, nisi quod impensum studium elaborantis denotat. *Idem.*

13 *Persarum gentile decus*] Ad morem Persarum. Mille locis barbara pompa et superbia vestitus phalerarumque Persicarum auctoribus celebratur. *Idem.*

14 *Maternis studiis*] Jam marito igitur Honorio hæc scripta. *Idem.*

LXXIV.

24. *Deprecatio ad Alethium Quæstorem.*

Deprecatio ad Alethium Quæstorem, Lucens. at prim. Vaticanus, *Incipit excusatio apud Alethium Quæstorem dum objiceretur ei, quod epigramma ejus deprehendisset.* Barthius Manlium Theodorum hoc epigrammate tangi arbitratur: eum vide pag. 1063. *D. Heins.*

Illudi hic summo viro, qui ex magistratus dignitate Poëticam etiam præstantiam æstimabat, nemini obscurum. Palinodia hic est simulata Alethio Quæstori cani, cujus carmina inscitiæ notaverat. Hunc εἰρωνικῶς deprecatur, ut Horatius Canidiam, seque deinceps plausurum ejus ingenio prædicat, interibi doctis modis hominis fastum traducens. *Barth.*

1 *Sic non Æthiopum*] Attestatio ironica damnorum aut miseriarum sustinendarum, si mentiatur. Si consideres tamen, ambigua sunt omnia; potest enim facile carere omnibus his periculis, locis periculosis abstinendo, quæ adire nemo illum cogat; nec tanti crimen istud ut propterea exilium metuere potuerit. *Idem.*

2 *Scythico sub Jove*] Ubi perpetuum frigus, hieme vero internecinum. *Idem.*

3 *Sic non imbriferam*] Scripti *imbriferis*, excepto prim. Vatic. et Ambros. malim *nubem ducentibus.* D. Heins.

Noctem ducentibus hædis] Hœdi pluviale sidus. *Barth.*

5 *Furiarum verbere pulsus*] Grammatici infestam iracundiam æquiparat furiarum flagellis.

Verbere pulsus] Qualibus furiis fremunt Grammatici. *Barth.*

6 *Irati relegam*] *Lædam* prim. Vatic. et Ambr. rectius. *D. Heins.*

Carmina] Vel laboriosissimos et bonæ mentis inanissimos versus. *Barth.*

7 *Nulla meos traxit*] Intellige ex reipsa judicasse, non petulantia. *Idem.*

8 *Liberior justo*] *Solito* scripti, exceptis prim. Vat. et Ambros. nil muta. Avienus fabula IX. ‘Liberior justo qui fuit ante fugax.’ *D. Heins.*

9 *Voce notavi*] *Mente* unus Ambros. et sec. Vatic. Proximus versus, ne adulterinus sit, metuo. *Idem.*

11 *Orpheos alii libros*] Forte *Ascræos alii libros;* ut tres summos poëtas conjungat, Homerum, Hesiodum, et Maronem. *Idem.*

12 *Nec tua securum*] Magno etiam judicio Virgilium Homero præponit. Ille vero usque adeo non securus famæ fuit, ut neque vivo neque mortuo defuerint Zoïli et Mastiges. *Barth.*

13 *Ipse parens*] Hoc distichon ab Ennodio citatur. *D. Heins.*

16 *Pauper uterque fuit*] *Pistor* Lacens. *Idem.*

17 *Et pallidus omnia laudo*] *En pallidus* meliores scripti; et cum iis Barthius. Sequenti etiam versu malim *En clarum.* Idem.

18 *Sophos*] Acclamantium favoris vox, et laus summa. Martialis lib. I. ‘Audieris cum grande Sophos dum basia captas.’ *Barth.*

19 *Ignoscat placidus*] Puto scribendum *ignoscas* et *remittas* et *recites*, ut Alethium alloquatur. *D. Heins.*

20 *Et tuto*] Plerique ex scriptis *toto;* recte: quod et Barthio curis secundis monitum: posset etiam refingi *tota urbe* pro *quodlibet ore.* Prim. Vatican. Ambros. et edit. Parm. *quicquid ab ore;* lege *quidlibet: quicquid ab ore pluit,* vel *fluit,* Claverii liber. Forte *ignoscas* et *remittas* et *recites* legendum: ut Alethium alloquatur. *Idem.*

Et tuto] Scribe: *Et toto recitet quodlibet ore: placet.* Toties illis inflatis buccis licet utatur, inquit, et fremat, tonet, clamet, vociferetur, baubetur quicquid volet, nos parati sumus *placet* hoc nostrum ubique illi offerre; ne videlicet tanti ponderis hominem cum tanto suo fastu nobis incumbentem ferre cogamur. *Barth.*

LXXV.

25. *In Curetium.*

PRIMUS Vaticanus, *Incipit jocus de Curetio.* Pro *Fallaces vitreo stellas* Oiselianus, *Palantes vitreo stellas.* D. Heins.

1 *Fallaces*] Omnem genethliacen contemnit, more verorum Philosophorum. Ob plurimum abusum, usum fere nullum, male audivisse apud veteres, uti artem vanam et quæstus gratia dicacem. *Barth.*

2 *Vaga Saturni*] Obesse Saturni inconstantiam, superventurum autem Jovem. Qualibus sententiis sperantibus, quod ait Tacitus, fallacias isti homines nectebant. Saturno autem adversatur Jupiter. *Idem.*

5 *Perjuria*] Senecæ in Apocolocynthosi pro miraculo est Mathematicum vel semel verum dicere. *Idem.*

7 *Nam spurcos avide*] *Avidæ,* Ald. et

Ambr. Mox *refundit* opt. Ambros. pro *refudit*. D. Heins.

8 *Flagitiis*] Criminibus quæ nec dicere velis. *Barth.*

10 *Has eadem*] Eandem linguam pro eodem membro duorum corporum dixit. *Idem.*

LXXVI.

26. *In Eundem.*

Sane et nos cum viro docto vellemus neutiquam os illud fatale eximiorum virorum præconiis, et rerum magnarum doctrina spurcitatibus duorum Carminum contaminasse castissimum alioquin vatem, neque posteritati se traduxisse talibus vulgarium Poëtarum næniis. Tamen non ideo bona cætera contemnemus, et ista ipsa non aliis adspiciemus, quam iis oculis, quibus Satyricorum scripta nudioribus verbis vitia incessentia solemus. *Barth.*

2 *Patre tuo*] Talium notitiam professo, et inde victitante. *Idem.*

3 *Dedit inclementia Martis*] Militem et militari animo sanguineum hominem creans, furibundum. *Idem.*

4 *Debilis Arcas erat*] Nascenti videlicet; Mercurii enim sidus omnibus ingenii orisque dotibus præses. Quibus debilitate hujus astri excludit Curetium Claudianus. *Idem.*

5 *Morbum*] Obscœnam prurigine, quæ tanta infectione contaminarat genus humanum, ut medici viros curare cogerentur, ne virilitatem vulgo projicerent. Sic *morbum* vocat noster, exemplo Juvenal. Sat. II. 'hunc ego fatis Imputo, qui vultu morbum incessuque fatetur.' *Idem.*

6 *Luna Venusque*] Lunæ naturalia, hoc est, libidinis partes in corpore humano adscribit. *Idem.*

7 *Attrivit Saturnus opes*] Mendicatores facere Saturnum idem auctor inter tristes cæteros ejus astri effectus memorat. *Idem.*

8 *Lambere causa facit*] *Cura fuit* Patav. opt. Ambr. et duo alii. Patav. *causa fuit*. D. Heins.

LXXVII.

27. *In Jacobum Magistrum Equitum.*

Epigramma utique ab homine Idololatra scriptum ironice in Christianum Ducem, ridens sanctorum in bellicis rebus aliisque invocationes, tum suborientes, hominis simul bibacitatem, et Poëticarum rerum inscitiam. *Barth.*

1 *Per cani limina Petri*] *Per sancti scripti* potiores: pro vulgato tamen stat prim. Vat. et recte; nam *sancta Susanna* post sequitur. *D. Heins.*

2 *Dux Iacobe*] Metitur nomen ut debet, *o* enim extentum sit. Moschopulus, Ἰάκωβος scribendum proponit. *Barth.*

3 *Sic tua pro clypeo defendat*] *Per clypeum* Ambros. Pro *defendat* scripti omnes *sustentet*, præter prim. Vati-

can. quo verbo et alibi non raro utitur. *D. Heins.*

5 *Sic ope sanctorum non barbarus irruat Alpes*] Puto *ne barbarus.* Pro *ope sanctorum* cum Barthius in veteri libro invenisset *ope iunthodi*, opinatur a Claudiano esse, *ope Judithæ*, quod sequatur proxime Susanna: hoc distichon in primo Vaticano non exstabat. Mox pro *ferox* idem *ferus.* Idem.

9 *Feriat*] Percutiat velut cœlitus. Alludit Historiam qua Angelus Assyriorum centum octoginta quinque millia una nocte perimit. 4. Regum XIX.

Rhomphæa] Notat *Rhomphæa* omnem vim bellicam, et majorem gladium. *Barth.*

10 *Romanasque regant*] Tela regant manus, quod contra solet. Divinam opem intelligit, qualis celebratur III. Cons. Honorii: 'Obruit adversas acies, revolutaque tela Vertit in auctores, et turbine reppulit hastas.' Sal Epigrammatis in eo est, ut dicat, Parce carminum nostrorum notationi, sic agant pro te omnia Sancti omnes Sanctæque, dum tu potas et pergræcaris strenue, adeoque ut crapula et vino interficias in convivio homines, et sic non de funesto Martis opere, sed Comi et Bacchi triumphum strenuitate tua dignum ducas. *Idem.*

Romanasque regant prospera tela manus] *Regat teda* quatuor libri: duo *tegat teda:* Lucens. *regat theda:* quinque *regat tela:* duo Gallici cum Rottendorphiano *regat Tecla:* Thuan. *tegat Tecla.* Lego *regat Thecla*, cujus nominis non una martyr fuit: occurrit et id nomen frequenter in Inscriptionibus antiquis. Scaliger *Romanæque regant* ex Claverii libro, in quo *Romanæque gerant.* *Regere tela*, ut apud Statium Theb. VIII. 'Sterneret adversos etiamnum Ismenius heros Inachidas: nam tela regit viresque ministrat Amphitryoniades.' Virgilius ad Phœbum: 'Dardana qui Paridis direxti tela manusque Corpus in Æacidæ.' *D. Heins.*

11 *Magnos conviva triumphos*] *Magnum triumphum* scripti: *moriens magnos triumphos* prim. Vat. *Idem.*

12 *Atque tuam vincant dolia fusa sitim*] *Et tua perpetuo dolia vina fluant*, Claverii liber, et septem ex nostris, cum primo Vaticano; nec dissentit Palatinus: nisi quod in illo *sic tibi;* rectius, quam *tua.* *Vina fluere* Græcismus; sic apud Homerum Odyss. IX. ῥέει ἀγλαὸν ὕδωρ κρήνη. Noster lib. II. in Stilich. 'palmite largo Vina fluens.' Cons. Olybr. 'Quantum stagna Tagi rudibus stillantia venis Effluxere decus.' Florus in Epigrammatis: 'Bacche vitium repertor, plenus adsis vitibus, Effluas dulcem liquorem comparandum nectari.' Venantius Fortunatus in navigatione Mosellana: 'Nec vacat hic rigidis sine fructibus esse lapillis; Denique parturiunt, saxaque vina fluunt:' ut forsan et supra de crystallo legendum sit, *quod flumina vinxit, Quodque fluit lapides*, fuit cum *dolia vina pluant* legendum opinatus sum, ut *pluere poma, pluere glandes:* de quo loquendi modo dictum Notis ad Metamorphoses Nasonis lib. I. Vetus Glossarium, Αἱμοῤῥοῶ, *sanguinem fluo.* Idem.

13 *Nunquam*] Nunquam tibi contingat tantum infortunium, ut commacules illam tuam delicatam urbanamque manum hostili sanguine. *Barthius.*

Quæ sequuntur post Epigrammata in Theodorum et Hadrianum, Claudiani non videntur: quare et a cæteris separanda curavimus. *D. Heins.*

LXXVIII.

28. *Rimanti Telum Ira facit.*

Rimanti telum ira facit] Sic scripti plerique. bene. Thema est ex VII. Virgilii desumptum: 'quod cuique repertum Rimanti, telum ira facit.' *D. Heins.*

1 *Gerit, dementia mutat*] Hæc corrupta: alii codices *ferit*. Scribendum opinor: *In jaculum quodcunque rei dementia mutat;* pro, *quamcunque rem:* deinde distingue et scribe: *Omnibus armatur rabies; pro cuspide ferri Cuncta volant; dum dextra ferox in vulnera sævit, Pro telo ingeritur, quicquid suggesserit ira.* Versu ultimo *ingeritur* pro *geritur* reposui, quod meminerim frequenter apud poëtas occurrere, *telum ingerit:* ut in illo, 'crebras morientibus ingerit hastas.' *Idem.*

4 *Pro telo geritur*] Lego *ingeritur*, ut apud Silium: 'crebras fugientibus ingerit hastas:' et Virgil. 'raptas fugientibus ingerit hastas:' sic et alii. *Idem.*

LXXIX.

29. *In Podagrum.*

In Podagrum] Oiselianus, *In podagrum qui carmina culpabat, non stare dicebat.* Dele τὸ *culpabat*. D. Heins.

Videtur in Iacobum vibratum Epigramma, cum lacerandi verbo pariter utatur, et perpetuo helluone dignum sit præmium Podagra. *Barth.*

1 *Pedibus*] Pedestris tamen sermo Poëtico oppositus. *Idem.*

2 *Scandere qui nescis*] *Quos* sec. Vaticanus; versiculos nempe laceras; et interrogationis notam addit. Deinde *inquis* et *putas*, non *inquit* et *putat*, idem secundus Vaticanus. *D. Heins.*

Laceras] Conviciis proscindis, extreme vituperas. *Barth.*

4 *Podager*] Podagricus. *Idem.*

LXXX.

30. *De Theodoro et Hadriano.*

Suspicamur hoc illud esse Epigramma, quod ut expiaretur, Epistola ad Hadrianum deprecatoria opus habuit Claudianus. Nimis vero Poëtice viros illustres traducit, nebulas forte inimicitiarum Stilichoniarum secutus. Cum quo et concidisse videtur. *Barth.*

LXXXI.

31. *Ad Æternalem.*

3 *Carmina sunt*] Male vulgo *carmina fert.* Deinde lego *et verba negant.* Barthius ex Palatino, *non verba ferunt communia Musæ.* D. Heins.

4 *Sic me meus implet*] *Smyrnæus* Lucens. *Idem.*

LXXXIII.

33. *De Locusta: Fragmentum.*

2 *Durescit amictus*] Lego *succrescit:* opt. Ambr. *decrescit.* Versu primo *lumina surgit*, non *surgunt* Palatinus. Pro *medio fera lumina surgunt Vertice*, fors scribendum, *medio duo cornua surgunt Vertice.* D. Heins.

3 *Dumique*] Scripti plerique *dubiisque:* Lucens. *dubique:* nonnulli *dubiisque rubentem.* Idem.

4 *Parvis multis acuere rubores*] *Multos* alii; idque rectius: Buslid. *parum multos:* liber Claverii, *pariunt multos ac vere colores.* Lege, *dumique rubentis Cuspidibus pariunt multos ac vepre dolores.* Barthius conjicit: *dubiisque rubentem Cuspidibus variant, Milto victore, colores;* quod non intelligo, nisi error subsit librarii. Huic epigrammati præfigebatur in Vaticano illud, DE DULCIO: 'Nectareo muro dulces cinguntur arenæ.' In eodem codice duo alia epigrammatia legebantur sub finem, quæ in vulgatis non extant. INCIPIT DE HIPPOPOTAMO: 'Utraque fæcundo nutritur bellua Nilo, Quæque vorat morsu, quæque sub ore fremit.' Mox una linea vacua relicta, QUÆ IN MENSA DE SARDONYCHE LAPIDE: 'Mensa coloratis aquilæ sinuatur in alis, Quam floris distinguit honos, similisque figuræ Texitur: implumem mentitur gemma volatum.' Qualia plura in illo occurrebant non magnæ rei. In titulo Epigrammatis pro QUÆ legendum AQUILA. Invenerat hæc epigrammata in Cujacianis quoque schedis Claverius: in quibus *similique figura.* Idem.

LXXXV.

35. *Descriptio Portus Smyrnensis.*

ITA scripti. Insulæ *portus Zarinensis* ante legebatur, pro quo Barthius *Saronensis.* Cæterum primo versu opinor esse scribendum: *Urbis conspectum montana cacumina velant;* pro quo vulgati: *Urbs in conspectu montana cacumina velat:* inter montes enim sita Smyrna, et deinde *sic exarmatum non hic.* D. Heins.

2 *Prætenta*] Παθητικῶς. Cui mare obtenditur. Illustrant exempla alibi data. *Barth.*

3 *Removent aquilonibus*] Ab iis abscondunt, tutantur. *Idem.*

LXXXVI.

36. *Est in Conspectu longe Locus.*

Est longe spatii locus] Moretanus. Lucens. *est in conspectu longo locus;* optime; nisi quod *longe* scribendum. Thema rursus est Virgilianum, quale supra habuimus, 'Rimanti telum ira facit.' Exstat autem hemistichion Æneidos primo: hujus notæ versus multi legebantur in antiquissimo Epigrammatum Latinorum codice, quem apud V. Cl. Petrum Scriverium vidi. etiam in vulgatis a Scaligero et Pithœo veterum poëtarum catalectis ejusmodi nonnulla occurrunt. Cæterum versus primi sic videntur constituendi: *Est procul ingenti regio summota recessu, Insula qua reduces fluctus mitescere cogit Tranquillo prætenta mari.* Video et Barthium curis secundis id occupasse; ante legebatur, *recessu Insula, quæ.* D. Heins.

2 *Insula quæ*] Curvam in portum insulam describit eodem cum superiore carmine argumento. *Barth.*

3 *Fractasque per undas*] Molem earum retusam. Horatius: 'Fractisque rauci fluctibus Adriæ.' *Idem.*

LXXXVII.

37. *De Quadriga marmorea.*

Mendosissimum est hoc epigramma, quod in primo Vaticano non comparet. Illustratum non inscite a Barthio Advers. xiv. 20. qui adeundus. *D. Heins.*

In quadrigis tantum studium veterum, ut etiam fuerint qui Magicas artes adhibuerint, tanta existimatio, tantum desiderium aurigationis dextræ inerat. Nam et illo fine tales effictas arbitror, qualis hoc carmine describitur. *Barth.*

1 *Innumeros*] Varios, inexspectatos. *Idem.*

2 *Surgit in aurigam currus*] Qui ante incedebat velut, ex curru fit currui imminens auriga. *Tortilis* et mutabilis in varios vultus machina ex curru pariebat aurigam, ex auriga denuo currum. *Idem.*

Surgit in aurigam currus] Forte *vergit;* ut aurigam curru excussum designet, atque illi currum illapsum. Mox *Vir redit in currum* pro *Vix* bene Rosweidus teste Barthio: confirmant ex scriptis nonnulli. *D. Heins.*

5 *Vix redit in currum*] Ex viro denuo fit currus. *Barth.*

6 *Ex alio se quisque facit*] *Ex alto se quisque jacit* codex Claverii. *D. Heins.*

Ex alio se quisque facit] Claverius *ex alto se quisque jacit.* Non inepte, nec tamen vere. Suo velut motu se ex aliena figura, ea mutata, quisque facit. *Barth.*

7 *Ductusque per artem*] Per varium artificium in non unum os deductus. *Montem* pro frusto lapidis dictum jam supra notabamus ad Magnetem. *Idem.*

LXXXVIII.

38. *Fragmentum.*

Sordidus] *Incipit de lanario* prim. Vatic. *D. Heins.*

2 *Colla comantia*] Alludit forte eo quod Philosophastri illi et pallio tenus Sophi comam vulgo nutriebant longissimam, uti ex Luciano, Gellio, aliisque notum. Argumentum igitur hujus fragmenti sive Epigrammatii tale fingi poterit, quale est principii Satyræ secundæ penes Juvenalem. Videlicet ore tenus et pallio philosophari istos nebulones, aut scientiam rerum præferre memorabilium, postmodum cum soli sint, facere paria Cybeles. *Barth.*

LXXXIX.

39. *De paupere Amante.*

Scripta duo Epigrammata ad demonstrandas ærumnas infelicitatemque amantis, qui extremo malo humanitatis, paupertate nimirum, pejora ferat, dum non potest amoris flammæ resistere. *Barth.*

1 *Dirusque Cupido*] De amoris intolerabili cruciatu pleni omnes omnium amatorum utriusque et linguæ et stili libri. *Idem.*

2 *Toleranda*] Tolerabilis aliquo modo, comparata illa diritate. Alioquin fames jam inde ab Homeri testimonio omnium crudelissima pestis.

XC.

40. *De Eodem.*

2 *Deligo*] Summa autem nota miseriæ amori, paupertate pejorem esse, quæ summum alioquin et tale malum, ut et auditu sit gravis. *Barth.*

XCI.

41. *In Sepulcrum Speciosæ.*

1 *Pulchris stare diu*] Effictum ad illud Lucani: 'summisque negatum Stare diu.'

Parcarum lege] Hæc ut immineat omnibus, vitas fortunasque humanas Aranearum instar telis tenuissimis sustinens, nemo melius dixerit salsissimo Philosophorum, Luciano. *Barth.*

3 *Veneris sortita figuram*] Quæ Dea fingitur nihil pariter invita pati, quam formæ suæ aliam quamcunque componi. Ejus ergo zelotypiæ interisse vult istam Claudianus. Summa autem formæ commendatio parem haberi Venereæ. *Barth.*

4 *Egregiumque decus*] Cujaciana exemplaria: *Egregiumque decus, invidiamque tulit.* Simul scilicet, unde et formosissima fuit, et cito periit. *Idem.*

Egregiumque decus, invidiamque tulit] Non *invidiam meruit*, Claverianus liber, probante Barthio. *D. Heins.*

XCII.

42. *De Birro Castoreo.*

Vilem vestem quæ pretiosæ nomen ferat, incessit. Birrum enim Bibrum Castoreum haberi dicit, se vero pro tali nescire agnoscere, tum quod materiem videat, tum quod viliori pretio emta sit quam tanta nomina ferant. Scio quod Birrus fuerit pretiosa vestis, utcunque tralatitia. *Birrum*, vestem crassam, Bibrum dicebant nonnulli. Isidorus xix. 24. Hoc est, quod ferre non poterat Claudianus, 'Castoream nimirum vestem, pretiosissimam illam, et tenerrimam, vili et crasso birro nomen suum tradere.' Idem enim animal bibrus sive fiber, aut biber et Castor. Scholiastes Juvenalis ad Sat. xii. 34. *Barth.*

1 *Umbra manet*] Nequaquam res ipsa, sed vile simulacrum. *Idem.*

2 *Si Castor niteat*] Omnino scribendum, *Ni Castor niteat*, nisi nitorem Castoris præferat, neque enim dicere Castoreum. Sententia sic est plana. *Idem.*

Si Castor niteat] Hæc inquinatissima sunt. Lucens. et excerpt. Put. *juret:* Aldus *viret:* novem scripti *vitet:* Bonon. *incret:* duo opt. Ambros. *nitet:* Gyrald. cum vulgatis *niteat*, et mox *non dicere* pro *nam*. Barthius cum Claverianis libris, *Ni Castor niteat:* Scaliger, *Si textura vetat.* Forte, *Si Castor vivet* vel *vivat.* Pro *dicere birrum* in multis veterum *discere:* et *Nomen verba manet* sec. Vatic. mendose. Sed tanti hæc non sunt, in quibus diu hæreamus. Videantur tamen, quæ ad illustrationem hujus epigrammatis contulit Barthius p. 1061. Pro *potestis* Aldus *potestur:* sed aliter nostri codices. *D. Heins.*

XCV.

45. *Carmen Paschale.*

Hoc carmen, quanquam elegans, Claudiani esse non persuadeor ut credam; sed nec Græcum: primus Vaticanus, *Incipit de Salvatore.* D. Heinsius.

1 *Redeuntis ævi*] Imitatio Pollionis Maroniani: 'Jam redit et virgo, redeunt Saturnia regna.' *Barth.*

Conditor ævi] *Orbis* prim. Vatic. et quinque alii. Gyrald. *anni.* D. Heins.

2 *Quem fudit ab alta*] Indicat occulte τὸν ἄχρονον χρόνον, æternitatem. *Semper* enim *fuderat.* Barth.

Fudit ab alta] *Fuderat alta* duo Florentini et Palatinus. *D. Heins.*

4 *Impia tu nostræ*] *Qui nostræ* Gyraldinus et secund. Vaticanus: et mox *mundi* pro *mundum* idem Gyral-

dinus. Barthius *Dominum*. Pro *crimina vita* prim. Vatic. *sæcula terræ*. Idem.

6 *Hominemque fateri*] Humanam naturam. Sic in Laude Christi: 'corporis hujus Dissimiles perferre modos, hominemque subire.' *Barth.*

7 *Quemque utero inclusum*] *Quem verbo* excerpta Pnt. et Aldus et Lucens. et Pomponii Læti schedæ: forte *Tene utero*. Pro *numine viso*, *lumine*, Gyrald. Lucens. *angele viso* corrupte; quomodo et Pomponii Læti excerpta: alii nonnulli *angelo*. A primo Vaticano, et quibusdam præterea hic versus aberat; quem Barthius quoque censet tollendum esse. *D. Heins.*

8 *Virginei tumuere*] *Timuere* Raphelengius, ut Lucens. et duo alii. Oxon. *tenuere;* forte pro *tremuere:* opt. Ambros. *intumuere:* Pricæi *patuere*. Idem.

10 *Mortalia corda*] *Membra* Gyrald. *Idem.*

11 *Artificem texere*] *Fudere* Isingr. et sex ex nostris. Oxon. *cepere*. Idem.

Mundi repertor] *Opifex*, Excogitator. *Barth.*

12 *Latuitque sub imo*] *Uno* Aldus et scripti; bene: vide Notas lib. II. in Eutrop. 285. quomodo et Delrius ad Senecam et Barthius curis secundis. *D. Heins.*

15 *Nec capitur*] *Non* duo Florentini; quod efficacius. *Idem.*

16 *Quin et supplicii nomen*] *Supplicium numen* unus Florent. *supplicium nomen* Buslid. *supplicium mortis* Pricæanus: *mancipii nomen* ex veteri libro Claverius. Pro *nexusque* forte *noxasque*, si τὸ *mancipii* non admittis. Pro *surriperes* scripti plerique *eriperes*. Idem.

19 *Purgata repetens lætum tellure parentem*] *Repetis tellure* ex veteri codice Claverius, quod et Raphelengius secutus: nostri codices aliter: unus *læta te luce*. Mox *Augustos foveas* ex Palatino Barthius, et *celebrent*. Post hunc versum margini in uno Petaviano sequentia adscripta legebantur: EUGLERIUS COMES. *O pater omnipotens celsi dominator Olympi, O terræ pelagique sator, qui sedibus olim Missus ab æthereis, humano corpore nasci Non indignatus, cædis cruciatibus atræ Mortales avidi rapuisti e faucibus orci. Dirige vela precor: curvo diducere rectum, Densaque Romulei dignoscere jura Senatus Ingenio permitte meo: qua luce reperta Fas mihi sit populis reserata resolvere jura, Atque inter nebulas legum dignoscere causas.* Cæteri versus, ut Laus et Miracula Christi, Laus Herculis, et in Sirenas, nullis in membranis, quas inspexerim, extant, nec tanti sunt, ut cum cura excuti ac examinari debeant. Opinor ea omnia ex Camertis vetusto codice prodiisse. *Idem.*

XCVIII.

48. *Laus Christi.*

NEQUE istud neque sequens de Miraculis comparet in membranis nostris. Istud tamen ex antiquissimo codice se Claudiano asserere testatur Joan. Camers in vita Poëtæ, cujus editionem his Opusculis comparare nequivimus. Pariter neque Belgæ libri, nec Aldini hoc carmen agnoscunt. Utique tamen Claudiani est, par genio, acumine, eloquio, superiori. *Barthius.*

3 *Ante tuæ*] *Nate* Barthius in Adversariis: posset et legi *Ante tuam*, lucem scilicet. *D. Heins.*

24 *Nocte refusa*] Lego *reclusa*, aut etiam *retusa:* de quo verbo alibi multis actum. *Idem.*

29 *Quid, nisi pro cunctis*] Hæc corrupta. Scaliger notarat multa deesse. Miracula Christi in disticha dividenda contendit Claverius. *Idem.*

XCIX.

49. *Miracula Christi.*

Nec istud, ut jam monitum, agnoscunt nostræ membranæ. Neque ulla inest vel rebus vel sermoni difficultas. Claudiano non indignum, cujus æquabilitatem, facilitatem, amœnitatemque egregie exhibet. *Barth.*

2 *Salvata virginitate*] Vide Augustin. de Civ. Dei. lib. XXII. c. 8. *Idem.*

18 *Portitor*] Gestator, bajulus. *Idem.*

C.

50. *In Sirenas.*

1 *Dulce malum pelago*] Nautis imminens.

Volucres puellæ] Hæc earum forma pingebatur et scribebatur, ut pulchræ inter speciosissimas puellas, cantu gratæ inter aves maxime canoras haberentur. Ælianus lib. XVII. Animal. cap. 23. *Barth.*

3 *Dulcia monstra*] Initio 'dulce malum' appellavit. Boëthius 'usque in exitium dulces.' *Monstra,* quia omnia marina animantia hoc censebantur, ut supra monitum: vel et ob figuram. Gallinaceis enim subtus similes erant. Hyginus Fab. 125. *Idem.*

6 *Venti ferentes*] *Ferentes* manibus velut aut corpore supposito. Omnis adjuvandi conatus sic indicatur. *Idem.*

7 *Figebat vox una*] Obstupefaciens nempe.

Vox una] Concors plurium. *Barth.*

Tendere certum iter] Lege, *cœptum.* D. Heins.

8 *Odiumque juvabat*] Reditus putat, ut nihil dulce esset propter mortiferas illas voces. Vel et Sirenum, in cædem usque odia prosequentium. *Barth.*

9 *Mortem dabat ipsa voluptas*] Sirenes genus serpentium prius mortem inferunt quam dolorem, inquit B. Isidorus. *Idem.*

LAUDES HERCULIS.

6 *Namque tuam non nunc novus advena turbam Ingredior*] *Ingredi turbam*, an satis sit Latinum dubitare possis. Quid si castigemus *Cyrrham ingredior?* Malim etiam paulo ante *Hippocrenæos victorem insistere fontes:* vel *Hippocrenæo fonti Me fas*, non *fac*. D. Heins.

8 *Tempora vincta tuis*] Puto *suis*. Ita Naso frequenter: si ad laurum refers, bis idem dixerit. *Idem.*

12 *Roboris æstus*] *Artus* aut *actus* prætulerim. *Idem.*

16 *Ludis adhuc Cyrrhæa modis*] Puto *Cyrrhæe;* nam Phœbum alloquitur. *Idem.*

18 *Quo mollis amas*] Cum proximo versu sequatur *molli lauro*, alterutrum corruptum est. Gronovius Diatribes Statianæ cap. 50. *miti lauro* reponit. *Idem.*

21 *Quam ventris tempora vellent*] An *ferrent?* Idem.

27 *Odiis augmenta ministrans*] Malim *alimenta:* sic in distichis Catonis: ‘Vitiis alimenta ministrare.’ *Idem.*

31 *Tractu Tardantur spiris*] *Tractu spiræ*. Idem.

35 *Levat ira venenum*] An *pluit?* Idem.

36 *Invictis fraudes innectere fatis*] *Invitis fatis* scribendum. *Idem.*

43 *Miseroque furore*] Putabam *versoque*. Idem.

52 *Natum quæ exemplar habebas*] Malim, *natumque exemplar habeto:* et sic Claverius. *Idem.*

55 *De genitore tenes*] *Tenens* puto, et *lumine recto. nam lumine recto Ridebas tu, Dive, truces, animosque superbos De genitore tenens.* Sic *recta oculorum acies* apud Nasonem libro Metam. II. *Idem.*

58 *Et quamvis teneris cogens in brachia nodis Corripis*] *Corripis* jam præcesserat. Puto: *Et quamvis crebris cogunt se in brachia nodis, Porrigis.* vel, *Projicis.* De nodis serpentum dixi ad Nasonem curis secundis Ep. 9. *Idem.*

66 *Totis imbribus*] Forte *motis:* et *Dive, tibi*, non *Diva;* quomodo et jam ante. *Idem.*

74 *Puram fractis bibis amnibus undam*] Puto *crudam*. Idem.

80 *Quam multos stravit cum gentibus apros*] Inepte. Quid si legas *quam multos stravit sementibus agros?* vel, *constravit messibus*. Idem.

81 *Viduatis montibus urbes*] Imo *mœnibus:* et sic ex veteri libro Claverius. *Idem.*

94 *Solisque lacertis*] Opinor *solidisque*. Dixi ad Nasonem Met. XV. *Idem.*

95 *Eliso guttura morsu*] Malim *eluso*. Idem.

107 *Fundebat ornos*] An *findebat?* puto etiam, *solidoque tremendus Robore*. Idem.

109 *Horrebant trifidis nigrantia corpora setis*] Inepte. Lego *rigidis setis horrebat*, ut cum sequentibus hæc melius cohæreant, usitato Græcismo. Etiam *tutosque per artus* scribendum. Tum malim *nigrantia tergora*. Idem.

112 *Clavato pondere robur*] Sic scribendum cum Pulmanno et And. Schotto: perperam *gravato* legebatur: *gravidato* Claverius. Apud Maronem de Hercule: ‘rapit arma manu nodisque gravatum Robur.’ *Idem.*

Elegantissimus est usus secundi casus apud optimum quemque ex melioris sæculi scriptoribus: sed quia nonnunquam ab inscitis librariis huic elegantiæ manus violenta illata est, reddemus eam, hac oblata occasione, ac revocabimus nonnullis locis male etiamnum affectis post magnam ho-

minum literatorum sollertiam. Ac primum se nobis offert Apuleius, qui delicias hujusmodi cum passim ostentet, non licuit tamen per odiosas librariorum manus, ut ubique sui similis esset. Libro Milesiorum VIII. non longe ab initio, de Thrasyllo Charites proco: 'Hic, cum primum Charite nubendo maturuisset, inter præcipuos procos, summo studio petitionis ejus [dele τὸ *ejus*] munus obierat: et quanquam cæteris omnibus in genere viris antistaret, eximiisque muneribus parentes invitaret, judicio morum tamen improbatus, repulsæ contumelia fuerat aspersus.' At quanto rectius optimæ membranæ Florentinæ ac prima editio Romana ac Aldina, quæ penes me exstant, *et quanquam cæteris omnibus id genus viris antistaret, eximiisque muneribus parentum invitaret judicium; morum tamen improbatus, repulsæ contumelia fuerat aspersus.* Nihil poterat elegantius, aut magis perspicuum. Atque ita Beroaldus etiam agnoscebat. Desinamus igitur de barbarie et inscitia queri superiorum seculorum, quibus hic locus integer relictus, contaminari cœpit postquam bonæ literæ emerserunt. *Id genus;* nam de splendidis Thrasylli natalibus ac divitiis jam egerat. Sic apud eundem Apuleium libro I. 'esuriens alicujus rei.' Libro II. 'saucius fatigationis et fatigatus cædis.' Libro IV. 'madidus nectaris' et 'fatigatus spei' et 'trepidus regionis et certus erroris.'

DE PHŒNICE.

Qua patet æterni janua celsa poli] Scripti codices constanter non *janua celsa*, sed *maxima porta*: etiam editio prima Romana, quod minime mutatum oportuit. Enniana quippe illa cogitabat Lactantius, quæ et Divinis Institutionibus intexuit: 'Si fas endo plagas cœlesteis scandere quoiquam est, Mi solei cœli maxima porta patet:' ita enim versus illi corrigendi. Apud Maronem habemus, 'quem super ingens Porta tonat cœli:' ubi observant Grammatici veteres Homericam esse imitationem, apud quem et πύλαι οὐρανοῦ occurrant. Locus est Iliados E. Αὐτόμαται δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ. Apud Silium Italicum, libro XV. 'At quis ætherii servatur seminis ortus, Cœli porta patet.' Lactantium Venantius Fortunatus æmulatur carmine in pascha: 'Tempora florigero rutilant distincta sereno, Et majore poli lumine porta patet.' Tullius, libro III. de Legibus: 'nam et Herculi eadem ipsa porta patuit.' De cœlo Noster infra: 'Namque ubi Sol pepulit fulgentis limina portæ.' Macrobius Somnio Scipionis duo Tropica signa *Solis portas* appellat. Non inconcinne præterea in hoc Lactantii loco *ætherii poli* corrigas, licet et vulgatum ferri omnino possit.

7 *Sed nostros montes eminet iste locus*] Nescio an satis Latine τὸ *eminere* cum quarto casu hic conjungatur. Quare minimum abest, quin *præminet* a Lactantiana manu esse contendam, etsi membranis pro scriptura stantibus vulgata: *imminet* Bodleianus et alii duo.

10 *Frondis honore viret*] *Virens* in scriptis omnibus, ut præcedente proxime versu scribendum videatur, *stat consitus arbore multa Lucus.* Mox pro *Phaëthonteis ignibus*, seni codices *Phaëthontiadis*: unde faciebam *Phaë-*

LAUDES HERCULIS.

6 *Namque tuam non nunc novus advena turbam Ingredior*] *Ingredi turbam*, an satis sit Latinum dubitare possis. Quid si castigemus *Cyrrham ingredior?* Malim etiam paulo ante *Hippocrenæos victorem insistere fontes:* vel *Hippocrenæo fonti Me fas*, non *fac*. D. Heins.

8 *Tempora vincta tuis*] Puto *suis*. Ita Naso frequenter: si ad laurum refers, bis idem dixerit. *Idem.*

12 *Roboris æstus*] *Artus* aut *actus* prætulerim. *Idem.*

16 *Ludis adhuc Cyrrhæa modis*] Puto *Cyrrhæ;* nam Phœbum alloquitur. *Idem.*

18 *Quo mollis amas*] Cum proximo versu sequatur *molli lauro*, alterutrum corruptum est. Gronovius Diatribes Statianæ cap. 50. *miti lauro* reponit. *Idem.*

21 *Quam ventris tempora vellent*] An *ferrent?* Idem.

27 *Odiis augmenta ministrans*] Malim *alimenta:* sic in distichis Catonis: 'Vitiis alimenta ministrare.' *Idem.*

31 *Tractu Tardantur spiris*] *Tractu spiræ*. Idem.

35 *Levat ira venenum*] An *pluit?* Idem.

36 *Invictis fraudes innectere fatis*] *Invitis fatis* scribendum. *Idem.*

43 *Miseroque furore*] Putabam *versoque*. Idem.

52 *Natum quæ exemplar habebas*] Malim, *natumque exemplar habeto:* et sic Claverius. *Idem.*

55 *De genitore tenes*] *Tenens* puto, et *lumine recto. nam lumine recto Ridebas tu, Dive, truces, animosque superbos De genitore tenens.* Sic *recta oculorum acies* apud Nasonem libro Metam. II. *Idem.*

58 *Et quamvis teneris cogens in brachia nodis Corripis*] *Corripis* jam præcesserat. Puto: *Et quamvis crebris cogunt se in brachia nodis, Porrigis.* vel, *Projicis.* De nodis serpentum dixi ad Nasonem curis secundis Ep. 9. *Idem.*

66 *Totis imbribus*] Forte *motis:* et *Dive, tibi*, non *Diva;* quomodo et jam ante. *Idem.*

74 *Puram fractis bibis amnibus undam*] Puto *crudam*. Idem.

80 *Quam multos stravit cum gentibus apros*] Inepte. Quid si legas *quam multos stravit sementibus agros?* vel, *constravit messibus.* Idem.

81 *Viduatis montibus urbes*] Imo *mœnibus:* et sic ex veteri libro Claverius. *Idem.*

94 *Solisque lacertis*] Opinor *solidisque.* Dixi ad Nasonem Met. XV. *Idem.*

95 *Eliso guttura morsu*] Malim *eluso.* Idem.

107 *Fundebat ornos*] An *findebat?* puto etiam, *solidoque tremendus Robore.* Idem.

109 *Horrebant trifidis nigrantia corpora setis*] Inepte. Lego *rigidis setis horrebat*, ut cum sequentibus hæc melius cohæreant, usitato Græcismo. Etiam *tutosque per artus* scribendam. Tum malim *nigrantia tergora.* Idem.

112 *Clavato pondere robur*] Sic scribendum cum Pulmanno et And. Schotto: perperam *gravato* legebatur: *gravidato* Claverius. Apud Maronem de Hercule: 'rapit arma manu nodisque gravatum Robur.' *Idem.*

Elegantissimus est usus secundi casus apud optimum quemque ex melioris sæculi scriptoribus: sed quia nonnunquam ab inscitis librariis huic elegantiæ manus violenta illata est, reddemus eam, hac oblata occasione, ac revocabimus nonnullis locis male etiamnum affectis post magnam ho-

minum literatorum sollertiam. Ac primum se nobis offert Apuleius, qui delicias hujusmodi cum passim ostentet, non licuit tamen per odiosas librariorum manus, ut ubique sui similis esset. Libro Milesiorum VIII. non longe ab initio, de Thrasyllo Charites proco: 'Hic, cum primum Charite nubendo maturuisset, inter præcipuos procos, summo studio petitionis ejus [dele τὸ *ejus*] munus obierat: et quanquam ceteris omnibus in genere viris antistaret, eximiisque muneribus parentes invitaret, judicio morum tamen improbatus, repulsæ contumelia fuerat aspersus.' At quanto rectius optimæ membranæ Florentinæ ac prima editio Romana ac Aldina, quæ penes me exstant, *et quanquam ceteris omnibus id genus viris antistaret, eximiisque muneribus parentum invitaret judicium; morum tamen improbatus, repulsæ contumelia fuerat aspersus.* Nihil poterat elegantius, aut magis perspicuum. Atque ita Beroaldus etiam agnoscebat. Desinamus igitur de barbarie et inscitia queri superiorum seculorum, quibus hic locus integer relictus, contaminari cœpit postquam bonæ literæ emerserunt. *Id genus;* nam de splendidis Thrasylli natalibus ac divitiis jam egerat. Sic apud eundem Apuleium libro I. 'esuriens alicujus rei.' Libro II. 'saucius fatigationis et fatigatus cædis.' Libro IV. 'madidus nectaris' et 'fatigatus spei' et 'trepidus regionis et certus erroris.'

DE PHŒNICE.

Qua patet æterni janua celsa poli] Scripti codices constanter non *janua celsa*, sed *maxima porta*: etiam editio prima Romana, quod minime mutatum oportuit. Enniana quippe illa cogitabat Lactantius, quæ et Divinis Institutionibus intexuit: 'Si fas endo plagas cœlesteis scandere quoiquam est, Mi solei cæli maxima porta patet:' ita enim versus illi corrigendi. Apud Maronem habemus, 'quem super ingens Porta tonat cœli:' ubi observant Grammatici veteres Homericam esse imitationem, apud quem et πύλαι οὐρανοῦ occurrant. Locus est Iliados E. Αὐτόμαται δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ. Apud Silium Italicum, libro XV. 'At quis ætherii servatur seminis ortus, Cæli porta patet.' Lactantium Venantius Fortunatus æmulatur carmine in pascha: 'Tempora florigero rutilant distincta sereno, Et majore poli lumine porta patet.' Tullius, libro III. de Legibus: 'nam et Herculi eadem ipsa porta patuit.' De cœlo Noster infra: 'Namque ubi Sol pepulit fulgentis limina portæ.' Macrobius Somnio Scipionis duo Tropica signa *Solis portas* appellat. Non inconcinne præterea in hoc Lactantii loco *ætherii poli* corrigas, licet et vulgatum ferri omnino possit.

7 *Sed nostros montes eminet iste locus*] Nescio an satis Latine τὸ *eminere* cum quarto casu hic conjungatur. Quare minimum abest, quin *præminet* a Lactantiana manu esse contendam, etsi membranis pro scriptura stantibus vulgata: *imminet* Bodleianus et alii duo.

10 *Frondis honore viret*] *Virens* in scriptis omnibus, ut præcedente proxime versu scribendum videatur, *stat consitus arbore multa Lucus.* Mox pro *Phaëthonteis ignibus*, seni codices *Phaëthontiadis*; unde faciebam *Phaë-*

thontiacis ignibus, quod Vaticanus unus postea confirmavit. Sic apud Nasonem, Metam. IV. in optimis membranis: ‘Nil illo fertur volucrum moderator equorum Post Phaëthontiacos vidisse dolentius ignes.’ Dicitur et *Phaëthontius*.

15 *Non huc exsangues morbi*] *Exsanguis morbus* in Vossiano. Mox 18. pro *aut Mars* scripti mira pertinacia mendose *aut metus*, cum *metus* jam præcesserit.

25 *Sed fons in medio est*] Τὸ *est* non exhibetur a melioribus libris.

39 *Consedit*] Rectius *considit* legamus, et sic Hafniensis; in nonnullis *conscendit*.

46 *Et mira lucem voce ciere novam*] Metuo ne quid clandestini nævi obrepserit. Vossianus: *Et mira luce voce referre nova*. Oxonius, *vociferare*. In multis *movere* vel *monere*, pro *ciere*. Opinor *lucem voce fovere; referre* tamen pro loqui, canere, nunciare; quomodo ‘lucis prænuncius ales’ frequenter apud poëtas occurrit.

47 *Quam nec Iüleæ voces*] Mirum quantas turbas excitaverint inter interpretes hæ *voces Iüleæ*. Magnus Turnebus Adversariorum XVII. 9. explosis aliorum commentis, ad canoras musicorum voces hoc refert, quæ in Capitolino audiebantur certamine. Sed certamen istud Capitolinum ætate Lactantii jam abiisse in desuetudinem quis nescit? Cælius Rhodiginus ad Simonidem trahebat, qui natus Iülide Ceæ insulæ civitate. Sed hoc jam ante observarat Janus Parrhasius ad Claudiani Raptum Proserpinæ. Betuleius Ἴουλον cantilenam fuisse ex Apollodoro monet. Nonnulli aviculam intelligunt. Alii alia comminiscuntur. At quantilli laboris erat ad membranas veteres confugisse, quarum nulla *Iüleas voces* agnoscit! Vulgus codicum *Idoneas voces* exhibet promiscue, nisi quod in Lincolniensi libro *Idææ*, in Bartholiniano *Idioneæ voces*, occurrunt. Quapropter mihi jam olim adolescentulo suboluit *aëdonias voces* huc esse revocandas, hoc est, lusciniæ cantum tantopere celebratum, quod meminissem *Æ* et *I* vetustis exemplaribus frequenter confundi. Confirmatus sum nonnihil in hac sententia, inspectis Bodleianis membranis, quæ *Ydoneas voces* ostentabant: magis autem excusso Vossiano codice pervetusto illo, qui *aidoniæ voces* manifeste scriptum exhibebat. Sic apud poëtas Græcos frequenter occurrit ἀηδόνειος ᾠδὴ, καὶ ἀηδόνειον μέλος. Nec sane rationis quicquam erat in promtu, cur Lactantius in numero hoc avium canorarum non recenseret lusciniam. Auctor carminis panegyrici ad Pisonem, quod Lucano adscribitur: ‘Sic et aëdonia superantur voce cicadæ.’ Respexisse Lactantius videtur ad illud veteris poëtæ de Sirenum cantu: ‘Illarum voces, illarum Musa movebat Omnia quæ Thymele carmina dulcis amat: Quod tuba, quod litui, quod cornua rauca queruntur, Quodque foraminibus tibia mille sonat: Quodque leves calami, quod suavis cantat aëdon, Quod lyra, quod citharæ, quod moribundus olor.’ Calpurnius in Bucolicis: ‘Vocalem superat sic dirus aëdona bubo.’ Apud Theocritum, Idyll. η′. αἴπερ ὁμοῖον Μουσίαδοι Δάφνης ταῖσιν ἀηδονίσι· ut propemodum lusciniæ vox canora in proverbium abierit. Corruptum etiam aëdonis nomen in Petronio, apud quem *silvester iaedon*, pro *silvestris aëdon* circumfertur. Atque ita nitor pristinus loco pessime adfecto plurimumque vexato per me jam olim est restitutus, applaudente Gronovio tum nostro, cui eam restitutionem acceptam referre maluit, quam mihi, nuperus Lactantii editor. Nec multum aberravit a scopo, quo collineare debebat, qui Mercurium pro Sosia amplexus est, ac partem mei potiorem, hoc est, virum longe amicissimum pro me ipso mihi ostentavit. Versu proxime subsequenti rectius

Oxonienses membranæ et quatuor alii codices *assimulare*, quam *assimilare* cum vulgatis, quod minus Latinum est.

49 *Imitari posse putatur*] *Putetur* Vossianus liber, quod præcedentia requirunt. Mox pro *refudit* sex scripti *refundit:* unus Vaticanus *fundit:* Vossianus *diffundit:* opinor, *in aperta effundit Olympi*.

54 *Non errabilibus nocte dieque sonis*] *Enarrabilibus* Oxoniensis codex. *Non enarrabilibus* unus Vaticanus. Scribe cum Vossiano exemplari, *Innarrabilibus sonis;* sic *inenarrabilis* apud Plinium occurrit Historiæ Naturalis XXXVII. 4. et alibi non semel apud eundem: *munus* etiam *inenarrabile* habes apud Martialem. Præterea hic versus in illius locum substitui debet: *Igniferumque caput ter venerata silet:* idque ex auctoritate scriptorum exemplarium.

57 *Antistes nemorum et luci veneranda sacerdos*] Tò *et* tollatur jubentibus membranis. Vossianus: *Antistes luci, nemorum veneranda sacerdos*.

61 *Ut reparet lapsum spatiis urgentibus ævum*] *Lapsum ævum* in scriptis, et recte. Præterea *spatiis vergentibus* Hafniensis et Bartholinianus cum Mæranio: sed recte Vossianus atque unus meorum, *fatis vergentibus*. Sic 'anni vergentes in senium' Lucano, et 'vergere annis' Tacito, similiaque passim apud optimos Latinitatis auctores. Mox *Assuetum nemoris* scripti, nisi quod in Oxonio *assuetum nemus et dulce cubile:* nil mutandum.

64 *Mors ubi regna tenet*] *Mox*, in scriptis, non placet.

66 *Phœnices nomen cui dedit ipsa Venus*] *Phœnicis* Vossianus cum editione Romana. In cæteris scriptis *Phœnicem;* haud dubie castigandum, *Phœnices nomen cui dedit ipsa Venus*. Confirmant conjecturam Vaticanus unus cum Bartholiniano. Syrophœnicum regionem designat, quæ Phœnice vel Phœnicia dicebatur. Hujus numen tutelare Venus, inde Deæ Syriæ adepta cognomen. Hoc ergo vult: Phœnicas non a Phœnice Agenoris sive filio sive patre, sed ab ave Phœnice nominatos, contra receptam opinionem. Venus Phœniciæ præses, ut diximus. Hinc Phœnicia Veneris terram Æschylus in Supplicibus dixit: τᾶς Ἀφροδίτας πολύπυρον αἶαν: ubi Scholiastes, Φοινίκην, ἣν ἱερὰν Ἀφροδίτης φησὶ διὰ Βύβλον καὶ Λίβανον. Heliopoli autem in Syria Phœnicem senium sibi exsuisse crediderunt veteres; in qua civitate et Veneris celebratissimum templum, quod a Constantino Magno fuisse eversum Sozomenus testatur. Auctor vitæ Constantini, et Zosimus, et Socrates Veneris quoque Aphacitidis templum memorarunt medio inter Heliopolim et Byblum itineris spatio. Aliud a Luciano laudatur libello de Dea Syria, quod Cinyras Veneri in monte Libano dedicarat: hinc Ἀφροδίτη Λιβανῖτις Nonno in Dionysiacis frequenter appellata.

70 *Quæ gratum Phœnix ex ave nomen habet*] *Graium* opinor *nomen* reliquerat nobis hoc loco Lactantius: nam Φοῖνιξ Græcis arbor ea, quæ Latinis palma. Solemnis Librariorum error, *Graium* et *gratum* promiscue confundentium, de quo ad Fastos Nasonis egi libro v. vs. 8. Plinius arborem hanc avi dedisse nomen, non avem arbori contendit.

71 *Quam nec dente nocens animal perrumpere possit*] *Prorumpere* Oxonius. *In quam nulla nocens animans perrumpere possit* Vossianus liber. *Et quam nulla nocens animans* septem alii; quorum unus *erumpere*, alter *prorumpere;* ut de Oxonio testabamur. Nos Vossiano codici subscribimus: sic 'perrumpere in arces' Silius, 'perrumpere in vestibulum templi' Livius dixerunt. Mox *pendentibus antris* interpretare concavis, fornicatis.

75 *Neu concreta Noto*] *Notus* in Vossiano, pro *Notis*, ni fallor.

81 *Quas aut Pygmææ gentes*] Pygmæos alii in Æthiopia, alii in India aut Caria aut Thracia collocarunt; sed eorum regionem plantis odoratis abundasse qui dicat, auctorem etiamnum quæro. Persuasum ea propter habeo *Panchæas gentes* huc esse revocandas. Panchaia enim, quæcumque tandem sit hæc terra, cinnami, myrrhæ, costi feracissima passim a poëtis commemoratur. Quid quod Plinius, in Naturali Historia, avem phœnicem prope Panchaiam in Solis urbe solere nidum deponere asseverat? Certe codex Barthelinius *Panchaias gentes* pro diversa lectione exhibebat *Pygmææ gentes*, vel *Panchaiæ*: in uno Vaticano *Pygineæ gentes*. Pro *India* quinque codices *Indica*; ut ad terram, quod mox subsequitur, referatur.

83 *Cinnama dehinc auramque procul spirantis amomi*] Vossianus, *Cinnamonum hic*. Cæteri plerique *Cinnamum hinc*, vel, *Cinnamomum hinc*. Legendum *Cinnamon hinc* cum Bartholinio. Proxime verum etiam unus Vaticanus *Cinnamon hic*. Pro *aura amomi* quod Salmasius ad Solinum *uvam amomi* hic debere reponi contendit, neutiquam persuadet. *Aura amomi* nihil aliud, quam odor amomi. Lucanus, lib. x. 'multumque madenti Infudere comæ, cui nondum evanuit aura, Cinnamon, externæ nec perdidit aëra terræ:' sic castigandum videtur. Nam nunc minus eleganter circumfertur, *quod nondum evanuit aurâ Cinnamon*. Priscianus Periegesi: 'Cinnama præterea jucundæ naribus auræ.' Apud Maronem Georgicon quarto: 'at olli Dulcis compositis spiravit crinibus aura.' De quo vocabulo hujus significationis ad Nasonem jam nonnihil diximus Met. xv. 394. Perperam membranæ Vossianæ, *spumantis amomi*.

88 *Et sociat myrrhæ pascua grata nimis*] Ineptissimus profecto versus, sed nulla Lactantii nostri culpa. Vossianus; *Et sociat myrrhæ vini panaohea ture*. Oxonius: *Et sociam mirre vim panacea thuris*. Mæranius: *Et sociat mirræ vim bachania tuæ*. Mediceus: *Et sociam mirre cum baccharea thure*. tres alii: *Et socia mire vim* (vel *cum*) *bachanea thure*. Bartholinius: *Et sociam mirre vim bachanea tuam*. Quis dubitet recte a nobis castigatum esse: *Et sociam myrrhæ vim, panacea, tuam*; vel, *sociat*? Notum illud Maronis, 'Ambrosiæ succos et odoriferam panaceam.' Cæterum vel ex hoc unico loco eruditionem scriptoris nostri exquisitam æstimes ac venereris licet. *Πάναξ καὶ πάνακες καὶ πάνακις καὶ πανάκεια* hic frutex a Græcis nuncupatur, tanta medendi facultate, quod et nomen satis evincit *ἀπὸ τοῦ πᾶν ἀκεῖσθαι* deductum, ut uni ex filiabus Æsculapius *Πανακείας* nomen indiderit, quæ quaternæ numero fuere, ut Plinius adfirmat l. xxxv. c. 11. Ex iis Hippocrates in Juramento solas recenset duas, hanc videlicet nostram et Hygiam: *Ὄμνυμι Ἀπόλλωνα ἰητρὸν, καὶ Ἀσκληπιὸν, καὶ Ὑγείαν, καὶ Πανάκειαν, καὶ Θεοὺς πάντας, καὶ πάσας, ἵστορας ποιούμενος·* binæ reliquæ Iasus et Ægles nomen præ se ferebant. Pausanias in Atticis Æglen omittit, ubi aram hisce Deabus ab Atheniensibus dedicatam describit, *τετάρτη δέ ἐστι τοῦ βωμοῦ μοῖρα Ἀφροδίτης καὶ Πανακείας· ἔστι δὲ Ἰάσους καὶ Ὑγείας καὶ Ἀθηνᾶς Παιωνίας*. Meminit Panaceæ etiam Deæ Aristophanes in Pluto. Porro hujusce plantæ species complures. Nam *Πάνακες Ἡράκλειον*, et *πάνακες Ἀσκληπίου*, et *πάνακες Χειρώνειον* a Dioscoride ubertim describuntur. Addit Plinius, l. xxv. c. 4. Pharnaceum Pharnacis regis inventum, et Heracleon siderion, et Chironium Centaureum. ut falsus fuisse Lucanus videatur, dum panaceam a centaureis distinguit, 'Et panacea potens et Thessala centaurea.' Nam Virgilius, cum 'grave olentia centaurea' dixit, panaceam innuisse existimandus est, seu Ligusticam, quam in Apennino

plurimam provenire Plinius testatur. Certe Scholiastes Nicandri χειρωνείαν καὶ κενταυρείαν καὶ πανάκειαν easdem plantas manifeste facit: sed cum panaceæ nomen diversi generis plantis, nec vi ac potestate medendi nec forma sibi invicem satis respondentibus sit inditum, quarum etiam in numero, ut jam vidimus, centaureum, excusari Lucanus potest, defendi vix potest, qui speciem a genere distinguat: nam et Plinius cum Nicandro *centaureum* panaceæ speciebus accenset. Ut autem botanicis hæc discutienda relinquamus, quod maxime ad propositum et rem præsentem facit, Theophrastus Historiæ Plantarum l. IX. c. 12. quatuor panaceæ species recensens, primam omnium enumerat panaceam Syriacam, de qua Lactantius quoque noster nunc agit, ut et Plinius, l. XII. c. 26. ubi is immerito reprehenditur a Dalecampio, quod unguentis panacen annumerarit, ingrati odoris, si quid illi credimus, plantam. Atqui Theophrastus Hist. Plant. l. IX. c. 10. de panace: χρήσιμοι δὲ καὶ πρὸς τὸ ἴρινον μύρον, διὰ τὴν εὐωδίαν· ἰσχυρότερον δὲ τὸ σπέρμα τῆς ῥίζης· γίνεται δὲ περὶ Συρίαν. Vides Theophrastum cum Plinio sentire. Agere autem Plinium de Syriaca Panacea, vel inde liquidum fit, quod plantas Syriæ odoratas eo ipso ac proxime præcedenti capite describat. Nec dubitandum, quin et Maronis locus jam a me in medium prolatus, de Syriaca panacea intelligendus sit, quod *odoriferam* eam illic appellet. Syriacam aut nihil aut minimum differre ab Heraclea facile agnoscet, qui utriusque descriptionem in Dioscoride Plinioque accuratius paullo perpendet. Certe opopanax sive lacryma suavissimi odoris ex hac et illa colligebatur. De oleo panacite agit idem Plinius, l. XIII. c. 7. Scite igitur Lactantius Phœnici in Syria nidificanti panaceæ plantæ Syriacæ, et quidem, ut jam vidimus, odoratissimæ copiam inter cæteras herbas suaveolentes jam recensitas facit. Videor alicubi legisse panaceæ cum myrrha vim nonnihil fuisse communem, sed locus nunc quidem non succurrit aut in promptu est. Gaudeat interim Lactantius fœdissimo nævo liberatus. Nunc ad reliqua pergamus.

89 *Protinus in strato corpus mutabile nido*] *Instractis corpus mobile* Vossianus, et *Nidalique toro:* sed *vitalem torum* argute *mortuali toro,* in quem cadavera componebantur, opponit *corpus indotabile* Hafniensis. Lincolniensis *corpus mortabile,* ut et Mediceus: unus Vaticanus, *stratis corpus mirabile,* forsan pro *reparabile.* Viderint sagaciores an vulgata scriptura loco sit movenda.

96 *Flammas parturit ipse calor*] *Flammam* scripti, et *Ætherioque* pro *Aërioque;* recte.

99 *Hos velut in massam cineres in morte coactos*] Codices nostri, *Quos velut.* Præterea Vossianus *cineres in more coactus:* unus Vaticanus *cineres de more;* alter, *cælesti rore coactos:* in *monte* Oxonius. Forte, *in massam cineres sine more coactos;* hoc est, in massam inconditam atque indigestam: sic *sine more furere, currere,* similiaque. Possis etiam *in massam cineres orbemque,* vel *cumulumque coactos:* sed *sine more* propius respondet Vossianæ scripturæ. Sic apud Maronem, 'Tempestas sine more furit.' Mox corrigendum, *et effectum seminis instar habent;* cineres nempe; quod codex Hafniensis et Bartholinius confirmant, *habet* in vulgatis perperam circumfertur.

102 *Sed fertur vermis*] *Vermi* in priscis exemplaribus. concinne.

103 *Crevit in immensum*] *Creverit immensum* Vossianus, cum editione Romana, cum quatuor codicibus: quo alludit et Oxoniensis libri illud, *Creverit in massam. Crescere immensum,* et *in immensum* dicitur. Naso Fastorum l. v. 'Creverat immensum; co-

mitem sibi Delia sumpsit.' Idem 'in immensum crescere' Metamorphoseon IV. dixerat: 'ardere immensum,' et 'immensum vivere' in Tacito occurrit: cum idem Naso Metamorph. II. alterum sit secutus: 'Ardet in immensum geminatis ignibus Ætne.' Recte igitur *Creverit immensum*, libri veteres. Sed tunc versu proximo reponendum *Sese ovi teretis colligit in speciem*; quamquam scripti cum vulgatis, *seque* agnoscant.

105 *Qualis fuit ante figura*] *Quali figura* scribendum, vel *qualis figuræ*.

107 *Ac velut agrestes, cum filo ad saxa tenentur*] *Cum solo* Vossianus; mendose, si quid video. Nec bene homines eruditi, *ad taxa tenentur*: *taxus* enim non *taxum* dicitur. Mox bene iidem *tineas* pro *pennis* reposuere, quod scripti editique codices perperam amplectuntur. Est enim Nasonem hic imitatus Lactantius, ut alii jam monuere.

112 *Stellifero teneri*] *Tenues* Vossianus et Oxonius; bene. Mox ex scriptis, *his aliter mediis in odoribus ales*.

116 *Evolvat ad primas jam reditura domos*] *Ad patrias domos* cum scriptis potioribus et prima editione. Mox *thure soluta* non *soluto* Oxonius. Pro *ponit in æde sacra*, codices scripti, *promit*. Pro *contendit Solis ad ortus*, Hafniensis, *intendit*; venuste: ut τὸ *iter* subintelligatur.

123 *Mirandam sese præstat, præbetque videnti*] Pro *videnti* Vossianus *vehementis* cum Mediceo: *vehementem* Hafniensis: *vehentis* Oxonius: editio Romana *vehenti*: unus Vaticanus *volucris*. Locus mendosus; nam aut *præbet* aut *præstat* erat dicendum, alterutro omisso: aut hoc aut illud ex scriptura codicum variante videtur obrepsisse huic loco, ac alius nescio quid vocabuli excidisse: puto *tuenti* pro *videnti* legendum. Præterea *Mirandum sese præstat* Vossianus, et alii nonnulli; nil muto. Versu proxime subsequenti corrigendum, *Tantus avi decor est*. *abi* scriptum fuerat antiquitus. hinc *ibi* factum. Faciunt tamen cum vulgatis scripti codices; nisi quod unus Vaticanus *ei*.

125 *Principio color est, qualis sub sidere cœli Mitia quem croceo Punica grana legunt*] Hæc quoque sunt inquinatissima. Proponam primo diversas veterum exemplarium lectiones, si harum fortassis adjumento ad pristinum nitorem hic locus revocari possit. Pro *Mitia quem*, Vossianus et tres alii *qui*. *legit* Bartholinius: Hafniensis, *sub fœdere cœli Mitia cum*: unus Vaticanus, *Mitia sub*. Scribendum utique, ni conjectura me fallit: *Principio color est, qualis sub cortice lævi Mitia quem croceum Punica grana tegunt*: possis et *sub cortice lento*; quomodo apud Nasonem sub finem Met. lib. X. 'Qualem quæ lento celant se cortice grana Punica ferre solent:' qui locus etiam mendosus circumferebatur; ubi plura ad rem curis secundis proferemus. Per *Mitia grana Punica*, matura intellige.

128 *Cum pendens vestit Sole rubente polus*] Ne hæc quidem præcedentibus sunt saniora. Vossianus: *Cum pandit vestes flore rubente cœlo*. Oxonius: *Cum pandit vestes flore rubente polo*: quomodo et Hafniensis cum Bartholinio, duobus Vaticanis et uno meo. Nimirum scripserat Lactantius: *Cum pandit vestes Flora rubente solo*. Quam conjecturam cum ex meo codice transcripsisset in suum vir eximius Isaacus Vossius, ac cum nupero hujus elegiæ editore communicasset, is conjecturam hanc nostram sibi vindicavit parum ingenue, nisi quod pro *polo* scribendum esse *solo* monere neglexit. Per vestes Floræ intelligit flores, quibus solum vernum vestitur. Credibile autem est tunicam Floræ ex floribus fuisse contextam. Horis certe Floræ satellitibus florea vestis dabatur, qua de re copiose egimus ad Fastos Nasonianos l. V. vs. 217. hinc Orpheo dicuntur Πέπλους ἐνδύμεναι

δροσεροὺς ἀνθῶν πολυτρέπτων. Flore etiam vestiti Sileni in theatra inducebantur dramate Satyrico. 'Vestiti floribus agri' apud poëtas frequenter occurrunt, et 'vestiti messibus,' similiaque. Hinc corrigendus auctor Pervigilii Veneris loco penitus conclamato. Quem post Pithœum ex membranis longe veterrimis Petrus Scriverius sic edendum curavit: 'Hybla totos funde flores, quotquot annus attulit. Hybla florum * superestem, quantus Etnæ campus est.' Priori versu maluerim, *totus funde flores*, quotquot totus annus attulit; certe in optimis membranis *totus*, sed omisso τῷ *flores*. Posteriori versu quantillæ erat mutationis, *Hybla florum sume vestem;* vel etiam *prome vestem:* nam in Pithœano codice *florum rumpereste*. Male Scriverius *subde messem*, vel, *funde messem*. Mox *velamine fulget* Vossianus et alii complures. Oxonius, *humerus velamine fulget*.

131 *Fulvo distincta metallo*] Bene *distenta* Vossianus; ne bis eadem locutione usum esse Lactantium culpemus. Subjunguntur enim mox *crura flavo distincta metallo*.

133 *Clarum inter pennas insigne est desuper, Iris*] Vossianus mutilato versu, *Harum pennas insigne superaris:* tres alii etiam codices *Harum* pro *clarum:* totidem *insigneque desuper*. Hafniensis, *Has inter pennas insignes desuper*. Deinde pro *alta solet*, Vossianus et Oxonius *aura solet*. Mediceus *axa:* Hafniensis *archa:* tres alii *ara:* in uno Vaticano, *atra*. Totus locus sic videtur constituendus: *At varium pennas insigne interviret, Iris Pingere ceu nubem desuper acta solet.* Possis etiam: *Aërium pennas insigne super nitet.* Iridis nomen Statio reddendum opinor Sylvarum IV. via Domitiana: 'Hujus janua prosperumque limen Arcus belligeri Ducis tropæis Et totis Ligurum nitet metallis: Quantus nubila quo coronat Iris. Illic flectitur exitus viarum. Illic Appia se dolet relinqui.' Nam nunc minus concinne circumfertur: *Quantus nubila qui coronat arcus. Illic flectitur excitus viator:* parum concinne; arcus enim imbre non coronat nubila, sed Iris arcu. *Aris* pro *iris* in Statio exaratum primo fuerat, ut in hoc Lactantii loco codex Vossianus, inde *arcus* prognatus.

136 *Et puro cornu*] *Et patulo cornu gemmea cuspis hiat*, opinor ab auctoris manu fuisse.

137 *Ingentes oculos credas geminosque hyacinthos*] Recte omnino Vossianus: *Ingentes oculi: credas geminos hyacinthos.*

139 *Æquatur toto capiti radiata corona*] *Æquataque notho* Vossianus et quatuor alii: Oxonius *Æquataque nota:* unus Vaticanus, *Æquataque notho:* alius, *Æquaturque roteo;* etiam *capitis*. Videtur dedisse Lactantius: *Æquaturque rotæ capitis radiata corona;* vel *Æquatura rotam*.

141 *Flavo distincta metallo*] *Fulvo* Vossianus et tres alii, quomodo et supra. Mox codices prisci, *roseo pingit honore color*, non *roseus*.

144 *Et mistam Phasidis inter avem*] Scribendum *pictam avem* ex Vossiano; nec Oxonius abludit, in quo *picta*. Certat nimirum cum pavone ipso phasianus pennarum versicolorium mira pulchritudine; et jam τὸ *mista* proxime præcesserat.

145 *Magnitiem terris Arabum quæ gignitur ales*] *Magnitiem* (ita enim scripti codices fere, nisi quod in Bartholiniano *Magniem*) nomen avis Arabicæ esse contendunt interpretes, nec tamen de qua ave locus hic intelligendus sit, nobis palam faciunt; imo id se prorsus ignorare non diffitentur. *Magnitiem* a Lactantio poni pro magnitudine sum certus, vocabulum insolens fateor nec usitatum, quomodo et *magnitatem* pro magnitudine Nonius Marcellus ex vetusto scriptore. Fuit cum arbitrarer exaratum primo hic loci fuisse *Mole etiam;* cui voca-

bulo cum semibarbarus litterator interpretamentum adjecisset interlineare *magnitie*, id Lactantiano carmini postea temere inculcatum fuisse. Potuit etiam *magnitie* contracte pro *magnitudine* adscriptum fuisse τὸ *Moli*. Cæterum per avem hanc Arabicam nihil aliud intelligebat Lactantius, quam struthiocamelum, sive passerem marinum. Qui licet in Africæ desertis frequentissimus occurrat, ut propterea etiam *Libyca avis* poëtis Latinis, et Græcis ὄρνις Λίβυσσα passim dicatur, quomodo apud Julium Capitolinum *struthiones Mauros* habes, tamen horum venatus haud rarus et in Arabia, præsertim in Arabia deserta, occurrebat. Certe apud Xenophontem, libro primo de expeditione Cyri in descriptione Arabiæ, πλεῖστοι μὲν οἱ ἄγριοι ὄνοι, οὐκ ὀλίγοι δὲ στρουθοὶ αἱ μεγάλαι. Hinc Herodoto στρουθὸς ὁ Ἀράβιος. Athenæus, l. IV. ubi agit de Persarum conviviis et luxu: πολλοὶ δὲ καὶ ὄρνιθες ἀναλίσκονται, οἵ τε στρουθοὶ οἱ Ἀράβιοι, καὶ χῆνες. Pollux in Onomastico: Ἄραβες δὲ καὶ στρουθῶν δοραῖς ἀντὶ θωράκων καὶ ἀσπίδων ἐφράττοντο. Struthiocameli igitur tam Arabiæ quam Libyæ communes. In India quoque Struthios inveniri Ælianus IV. 37. Historiæ Animalium testatur, et Philostratus de vita Apollonii. In Æthiopia esse complures Strabo et Diodorus Siculus adfirmant, unde Struthiophagi, gens in illo terrarum tractu haud ignota, nomen sint mutuati. Garamantibus dat Struthiones Lucianus, Herodotus Macis. Illud autem egregie sententiam nostram confirmat, quod a Lactantio subjungitur, *seu fera, seu sit avis*. Rerum quippe naturalium scriptores ad unum omnes, qui de Struthiocamelo egerunt, dubitant vehementer, nec satis in comperto habent, ferisne terrestribus an avibus id animal sit accensendum, uti et de vespertilione ab iisdem ambigitur. Hæc cum ita sese habeant, nec de alio animali quam de passere marino locus, de quo nunc agimus, Lactantii possit intelligi, persuadeor omnino pro vocabulo nihili, pro τῷ, inquam, *magnitiem*, scribi oportere: *Magna etiam terris Arabum quæ gignitur ales*. Nam et apud Græcos ὄρνις μεγάλη, vel etiam στρουθὸς ἡ μεγάλη, ut ex loco Xenophontis jam quodammodo vidimus. Neque aliter Aristophanes in Avibus, Ælianus historiæ animalium locis compluribus, Philes in Iambis, alii; nimirum, ut a strutho minore sive passere distinguant. *Vastum alitem* Claudianus l. II. in Eutropium dixit, quomodo *magnam alitem* noster: 'Vasta velut Libyes venantum vocibus ales Cum premitur:' et hæc hactenus.

147 *Non tamen est tarda*] Male Vossianus et alii complures, *parva*.

150 *Talis in adspectu se exhibet usque hominum*] Versus paullo durior. nonnulli codices *in adspectum*: *in adspectu se tenet* Vossianus cum Oxonio, quod præstat. *Se præbet* editio Romana cum tribus scriptis; quod est *se probat*; quomodo Hafniensis et Bartholinius: ex Vaticanis unus *se dedit*.

151 *Convenit Ægyptus*] *Hic venit* Vossianus et Mediceus: sex alii *Huc venit*. Pro *salutat* Vossianus *resultat*.

153 *Protinus insculpunt*] *Exsculpunt* Vossianus, Oxonius, cæterique magna ex parte, nisi quod in quibusdam *insculpunt*: diximus ad Epist. XIV. Heroidum Nasonis, 128.

156 *Ulla, nec ulla metus*] *Nec memor ulla metus* Bartholinius et Vaticanus unus. Paulo ante ex Vossiano *Contrahit in cœtus*.

158 *Munere læta pio*] Ita et scripti; corrigendum nihilominus *munere pio*.

160 *Mox redit ista, suis conditur ille locis*] Castigatius omnino scripti: *Mox redit illa; suis conditur inde locis*; nisi quod *unde* codices nonnulli mendose.

161 *Hæc fortunatæ sortis fatique vo-*

lucris] *At fortunatæ sortis* Vossianus et cæterorum pars major. Deinde Vossianus idem *filiisque volucrum: filiisque volucrum* Mediceus cum Hafniensi: *natisque volucris* editio Romana: *felixque volucris* Mæranius: *felixque volucrum* duo Vaticani cum Bartholinio. Scribe: *At fortunatæ sortis filique volucrem!* et refer ad Parcarum filum. Vide annotata ad Nasonis Heroïda XII. 3.

163 *Fæmina vel mas hæc vel neutrum sit mage felix*] Locus mirifice interpolatus. Versum mutilum sic exhibet Vossianus, *Fæmina seu masculus est seu neutrum.* Oxonius, *Fæmina sit aut masculus seu forte neutrum;* neque aliter Mærianus et Mediceus; nisi quod in illis, *vel masculus;* etiam Hafniensis et alter ex meis: sed ille *neutrumque*, hic *utrumve:* unde editio Romana, *Fæmina sit vel masculus hæc seu forteque neutrum:* unus ex meis, *Fæmina sit seu masculus seu sit forte neutrum:* Vaticanus prior, *Fæmina sit vel sit masculus seu forte neutrum:* alter Vaticanus, *Forma sit vel masculus est aut nescio neutrum:* Bartholinius, *Masculus an hæc sit vel fæmina forteve neutrum.* Omnia mendose et ab interpolatri manu. Ut propius Vossiani omnium veterrimi vestigiis insistamus, excidisse post τὸ *neutrum* ob cognationem syllabarum *utrumque* existimo; ut scripserit Lactantius, *Fæmina, seu mas hæc, seu neutrum, seu sit utrumque.* Prorsus eodem modo, quo apud Nasonem de Hermaphrodito Metamorph. IV. 'nec fæmina dici Nec puer ut possit: neutrumque et utrumque videtur.' In catalectis Pithœanis antiquus poëta nescio quis de Juliano, dum puellas muliebri veste induta venatur, castrato: 'Fæmina virque prius, nec vir nec fæmina nunc est. Fit neutrum credi fæmina dum voluit.' Sic et Epitaphio culicis in iisdem catalectis. Ausonius Mosella: 'Teque inter geminas species neutrumque et utrumque.' Nec abludunt illa Nasonis: 'Et quanquam neuter, mixtus uterque color.' Nec dubito cognationem litterarum in utroque hoc vocabulo occasionem dedisse corrumpendo apud Lucretium loco, qui libro quinto mendosissimus nunc circumfertur, sive is ipsius est Lucretii, sive ab alio quoquam inculcatus, uti Lambinus non immerito censebat, qui sic edidit ex vestigiis membranarum: *Androgynum neutrum, inter utrumque, ab utroque remotum.* Giphanius: *Androgynum inter utras nec utraque utrimque remotum.* Codex membraneus: *Androgynem inter utras nec utramque utrumque remoti.* Alii aliter. Forte: *Androgynen inter neutra atque ab utroque remotum:* dicitur enim Ἀνδρογύνης καὶ ἀνδρόγυνος; et certe membranæ etiam Vossianæ in hoc Lucretii loco *Androgynem.* Huc refer, quæ in veteri inscriptione de Ælia Lælia Crispi, quæque apud Claudianum de Eutropio occurrunt.

166 *Ut possit nasci, hæc appetit usque mori*] Τὸ *hæc* abest a scriptis omnibus; unus Vaticanus ejus loco, *quæ, quæ appetit:* alter Vaticanus cum Bartholinio *ut nasci possit, appetit:* sed hujusmodi hiatus poëtis fuisse familiares, præsertim sub posteriora tempora, ignorare nemo equidem potest, qui Christianæ poësios conditores diligenter evolvit: possis nihilominus, *percupit usque mori.* Paulo post etiam malim, *Nutrix ipsa sui semper, alumna sui*, pro, *alumna sibi.*

167 *Quia et ipsa nec ipsa est*] *Quæ nec ipsa est* mutilato versu Vossianus, cum uno ex meis. Bartholinius, *quæ est ipsa nec ipsa est.* Proximo pentametro vel invitis codicibus antiquis rescripserim, *mortis adepta loco*, non *bono.*

Habes, politissime Walli, quæ ad concinnum ac venustum Lactantii poëmatium jam olim mihi observata huic chartæ illinenda duxi. In ple-

risque operosior fui fortasse, ac liberalius mihi tibique indulsi, quam par erat. Sed et tecum homine amicissimo colloquenti nihil nimium videri solet, et die hoc feriato rerum otiosarum plus satis actum, quam nil actum, malui. Vale. Scribebam Holmiæ Suecorum, Ann. CIↃ IↃC LXIV. a. d. XX. Quinctilis mensis.

FINIS NOTARUM VARIORUM.

RECENSUS EDITIONUM

CL. CLAUDIANI,

A DOCT. NICOLAO NICLAS CONSCRIPTUS, ET A CLAR. JO. MATTH. GESNERO ILLUSTRATUS, NUNC IPSO FABRICIANO AUCTIOR ET IN IV. ÆTATES DIGESTUS.

[EX ED. BIPONT. 1784.]

ÆTAS I. an. 1470—1510.

POST primam Venetam, uni Dempstero memoratam, Barnabas Celsanus Vicentinam I. curavit, quem superavit critica cura Thadæus Ugoletus; unde ejus prima editio Parmensis *vere princeps* habetur, et aliquoties repetita est. Poëma de Raptu Proserpinæ commentario illustravit Janus Parrhasius.

1470 Ed. Princeps I. s. Veneta I. Memoratur hæc passim a Thoma Dempstero in notis ad Corippum; dubitatur autem an vere, cum a nemine præterea visa aut memorata sit. Etiam Heinsius se negat vidisse, et fide Dempsteri eam commemorat: nec habent Catalogi nobiliores.

1482 Vicentina I. Celsani: Cl. Claudiani opera fol.—Finis operum Cl. Claudiani, quæ non minus eleganter quam diligenter impressit Jacobus Dusensis Milesimo quadringentesimo octogesimo secundo sex. Cal. Jun. Habet Bibl. Gœtting. Præfatio est Barnabæ Celsani ad Barth. Pajellum Equitem Vicentinum, quem

excitat, ut sua carmina velit edere, quæ Claudiano adjecturum se fuisse ait, si exorari Pajellus potuisset. De Claudiano nihil. In hac edit. desiderantur Carmina majora omnia, quorum nihil in suis libris habuit Celsanus. Libro de Bello Gildonico hic titulus ponitur: 'In Rufinum liber III.'

[149...Ludovicus Ponticus Virunius circa finem sæculi XV. in urbe Regiensi (Reggio) explicavit et primum quasi propinavit Italis Claudianum. Hinc forte est, quod passim editi ab illo Claudiani mentionem faciunt viri docti, Gesnerus in Bibliotheca, Barthius, Heinsius. Sed nemo se vidisse dicit opus, nemo locum, annum, typographum indicat. Verbo, videtur omnis ea memoria deberi Catalogo scriptorum viri, maximam partem ineditorum, quem vitæ illius intexuit Andreas Ubaldus, cum cujus sorore vixit Ponticus: unde sua repetiit iceronus T. VIII. p. 39. Hæc Gesnerus.]

1493 Princeps altera, Parmensis I., emendata per Thadæum Ugoletum, impressa per Angelum Ugoletum, 4. Memorant Cat. Bibl. reg. Paris. et Maittaire, cet. Hæc est prima recensio Critica. Usus scil. est Codd. antiquis, inprimis vetustissimo e Germania ad corrigendum et explendum. Addidit et alia carmina, quæ in superiori ed. non erant. Est igitur hæc vere princeps editio. Volebat Ugoletus et alterius Claudiani opera addere: sed ad Regem Hung. Matthiam vocatus abjicere consilium coactus est.

1495 Veneta II. Ugoleti, impressit Jo. de Tridino, alias Tacuinus, 4. Laudatur in Catal. Bibl. Harles.

1496 Vicentina II. Celsani, fol. Laudatur Maittario; sed a Fabricio in ed. vet. falso ad an. 1498. refertur.

1500 Veneta III. Ugoleti, impressa per Christoph. de Pensis, 4. Cujus exemplum habuit clar. J. A. Ernesti, et laudat Catal. Bibl. Harles.

— Mediolan. I. Parrhasii: Cl. Claudiani Raptus Proserpinæ c. n. Jani Parrhasii. fol. (vid. Jos. Ant. Saxii hist. literario-typogr. Mediol. pag. 608—612.) Habet hæc ed. epistolam A. Jani Prarhasii ad C. Catullianum Cottam Mediolanensem patricium, Mediolani VII. Kalend. Januarias scriptam.

1505 Mediol. II. Parrhasii auctior, fol. De raptu Proserpinæ c. J. Parrhasii Commentar. Sequitur: Apologia Jani contra obtrectatores per Furium Vallum Echinatum ejus auditorem. impr. per Jo. Angel. Scinzenzeler, sub impensis Jo. Jacobi et fratrum de

Lignano. Epistola dedicatoria data est ad amplissimum virum Jafredum Carolum, humani divinique juris consultissimum, Delphinatus præsidem, sanctissimique Senatus Insubrum principem—Mediolani pridie eidus Decembris.

Subjungimus huic ætati duas carminis de R. Pros. edd. s. a. Niclasio memoratas:

s. a. Lipsiæ, 4. Cl. opusculum de raptu Pros. quale invenitur, nam ultimum volumen apud nos non extat. Vid. Jo. H. Leichium de orig. et increm. typogr. Lipsiensis.

s. a. et l. fol. Claudiani Siculi viri inprimis doctissimi, de raptu Pros. Tragœdiæ duæ heroicæ. De cujus libri charactere Maittario Ann. typ. T. I. p. 753. conjiciente, characterem Joannis de Westphalen (typographi Alostani in Flandria) ferme refert. Quamvis autem tres libri de R. P. in duas tragœdias, constantes tribus actibus singulas artificiose distributi sint, poëtæ tamen verba integra servantur ordoque inviolatus.

ÆTAS II. 1510—1571.

A Jo. Camerte ordiens, per Juntinam s. ejus curatorem Ant. Franc. Varchiensem, et Aldinam, cui præfuit Franc. Asulanus, ornata; præter quos Mich. Isingrinius cum Mich. Bentino et Jo. Hontero Basileensi I. operam navavit. Laudem vero etiam habent Parisiensis Colinæi, ut curatissima, et Gryphianæ, a Petro Crinito curatæ. Parrhasii Comm. in L. de raptu Pros. repetitus, sed mox cessit ille notis in Claudianum a M. Ant. Delrio an. 1538. edi cœptis.

1510 Camertina I. Viennæ, 4. Claudiani opera novissime per D. Jo. Camertem accuratissime recognita. In fine: Elimatissimum hoc Claudiani opus elaboratum est Viennæ Austriæ, Hieronymi Victoris Philovallis Calcographi: Et Joannis Singrenii sociorum solertia: Expensis vero Leonharti Alantse Bibliopolæ Viennensis. Anno MDX. pridie Nonas Octobris.—Charta candida, literæ Jensonianæ pulcherrimæ, versus per denaria intervalla dinumerati.

Fuit tum Jo. Camers, ut intelligitur ex versiculis a Joachimo Vadiano adjectis, sacræ Theologiæ simul et optimarum literarum Professor, ordinis Divi Francisci. Ponamus majorem præfationis partem: 'Jo. Camers lectoribus felicitatem. Claudianum

poetam candidissimum: sed mendis innumeris denigratum, his paucis diebus ea qua potuimus diligentia in pristinam redegimus majestatem: eumque suo (ut possibile fuit) candori restitutum ad studiosorum commodum imprimendum curavimus.—Edidimus præterea in hunc ipsum poëtam locorum difficilium commentariolum: quod propediem eodem moti fine favente Deo maximo publicabimus.' *Edidimus* credo ita interpretandum, dictavimus auditoribus nostris: *publicabimus*, typis curabimus vulgandum. Hoc posterius utrum factum sit, non habeo dicere. Per temporum rationem fieri potuit: diu enim supervixit. Testante Gesnero, neque Barthius neque Nicolaus Heinsius hac usi sunt editione, sed laudarunt eam Isingrinius Basileensis editionis curator, et Claverius Parisinæ editor. Ipse Gesn. varietatem lectionis Viennensis diligenter enotavit, fatetur tamen ingenue spicilegio locum esse relictum. Camers vero ad Victoriam Stil. contra Alaricum scribit: 'Correximus ex vetusto exemplari toto: in alio vetustissimo Codice, quem apud Aldum Ro. reliquimus Tomari.' Unde huic editioni a Camerte addita sunt antehac nondum impressa:

Claudiani laus Christi. Proles.
. . . . miracula Christi. Angelus.
. . . . laudes Herculis. Pieridum.
Claudianus in Sirenas. Dulce.

1511 Parisina I. Cl. Claudiani Proserpinæ raptus cum Jani Parrhasii commentariis ab eo castigatis et auctis accessione multarum rerum cognitu dignarum.—In imo insigni typographi inscriptum est ejus nomen: Ponset Le Preux. tum additum: 'Venundantur a Pontio probo Bibliopola in ædibus Potistannei commorante.' In fine: 'Impressum Parisiis per Antonium Bonnemere Impensis Pontii le Preux. Anno Domini MCCCCCXI.' Die vero XVIII. Decembris. Est in bibl. Gymn. Bip.

1514 Erphurdiæ: Claud. de R. Pros.—in officina Industrii Joannis Cnappii, 4. quam penes ampl. Duvium Hannoveræ esse refert Gesnerus.

1517 Paris. II. de R. Pros. c. Comment. Parrhasii per Jo. Gourmontium, 4. ex Cat. Bibl. Bunav.

1518 Lips. de R. Pr. 4. Memoratur in Cat. Bibl. clar. Ernestii, forsan eadem eum illa s. a sub finem ætatis I.

— Vindobonæ. 4. In Rufinum libri II. Est in Bibl. Gœtting.
— Noribergæ. 4.—de raptu Proserpinæ, ed. Philomusi, per Frid. Peyp.

1519 Juntina. 8. Per hæredes Philippi Juntæ. Florentiæ, MDXIX. Leone decimo Pontifice. Habet Bibl. Gœtting. Præfatur Ant. Franciscus Varchiensis ad Franc. Spinellum, eruditissimum juvenem :—'Florentiam reversus statim Bernardo Juntæ nostro—persuadeo—Collatis ergo in unum antiquissimis exemplaribus, quæ potuimus vulnera Claudiano sanavimus, ad hoc acri Daxii judicio usi, adeo ut compertum habeam, te non amplius eum Claudum nuncupaturum.' Non usum esse Juntam Camertis editione, apparet, quod non habet quatuor illa carmina ab illo primum edita.

1523 Aldina. 8. Cl. Claudiani opera quam diligentissime castigata. In fine: Venetiis in ædibus Aldi et Andreæ Asulani soceri, mense Martio MDXXIII. Præfatur Franc. Asulanus ad Nicol. de Guttis Florentinum, Episcopum Firmen: 'Non solum multa, quæ perverse legebantur, curavimus restituenda: sed totum plane opus diffusum antea ita disposuimus: ut summam possit legentibus jucunditatem afferre. Huc adde, quod in Herculem carmen non inelegans, et de Sirenis epigramma nos primi ex fragmento quodam vetustissimo in medium protulimus, nec tamen negamus, hæc omnia meliora melioribus exemplaribus effici posse.' Ex eo, quod a se primum carmen in Herculem et de Sirenibus epigramma prolatum ait, colligitur, ipsi Camertis edit. non esse visam.

— Veneta Opp. 4.

1530 Paris. 8. Cl. Claudiani Alexandrini, quotquot nostra hac tempestate extant, Opuscula ap. Simon, Colinæum. (In Catal. Bibl. Sarrazianæ editio summopere accurata dicitur.)

1534 Basileæ. 8. Cl. Claudiani poëtæ celeberrimi omnia, quæ quidem extant, opera ad veterum exemplarium fidem quam fieri potuit emendatissime excusa, versibus etiam aliquot, eorundem beneficio, super omnes hactenus editiones sparsim locupletata, ex æd. Jo. Bebelii.—Michael Isingrinius præfatus est, laudataque Viennensi ed. Jo. Camertis, emendatorem Mich. Bentinum, qui exemplar a Capitone suppeditatum contulerat, ejusque Claudiano immortui successorem Jo. Honterum huic editioni præfuisse memorat. Bentinus Erasmo non laudatur. Plura

Gesnerus de hac ed. refert, ex quibus haud adeo contemnenda videtur, atque Heinsius in præf. ad Claud. suum posteriorem.

1535 Gryphiana I. Lugd. 8. ap. Seb. Gryphium. (per Pet. Crinitum et R. M. Volaterranum, qui Basileensem fecere basin.) Est in Bibl. Cassellana. Vid. et Catal. Bibl. Schwarz. in coll. ed. Gryph. n. 2860. p. 153.

1536 Busciducis, 4. de raptu Proserpinæ. Ex Cat. Bibl. Hulsianæ. Leidæ 1730.

1538 Cl. Opp. Lugd. 8. c. n. M. Ant. Delrio. Ex Cat. Bibl. Bodlei. Oxon. 1738.

1539 Basil. 4. Jan. Parrhasii in Claudiani de raptu Proserpinæ libros Commentarius cum textu: accessit Claudiani vita ab eodem scripta, in officina Roberti Winter. Est in Bibl. reg. Paris.

1548 Gryphiana II. Lugd. 12. ap. Seb. Gryphium; repetitio primæ 1535.

1551 Lugd. 8. Opp. c. n. M. A. Delrio, ap. Beringos fratres.

1561 Gryphiana III. Lugd. ap. hæred. Seb. Gryphii. 12.

ÆTAS III. 1571—1650.

Cum Theod. Pulmanno illuxit, cujus recensionem Plantiniana officina protulit junctam Delrii notis. Lumen etiam majus attulere Claudiano Steph. Claverius, qui eum ex fide Codd. vett. Bibl. Cujacianæ collatum emendavit, suisque et aliorum, ut Parrhasii et Delrii, selectis annotationibus ornavit; unde editio ejus Parisina 1602. princeps habenda est; cujus textum Jos. Scaliger prætulisse fertur, prouti in ed. Raphelengiana ab an. 1603. mox expressus legitur. Quare hanc basin fecit Casp. Barthius deserto Pulmanniano exemplo, quod in priori sua ed. 1612. unice secutus erat, excussis denuo XVII. Mss. et edd. prioribus, maxime Claveriana, commentarioque locupletiori alterius suæ ed. majoris an. 1650. Præterea commendationem quoque suam habet Janssoniana an. 1620. bis dein repetita, quæ passim a Raphelengiana discedit. Th. Dempsteri curis in Claud. parum tribuit Nic. Heinsius.

1571 et 72 Plantiniana, Pulmanni I. Cl. Claudianus, Theod. Pulmanni Craneburgii diligentia et fide summa e vetustis codicibus restitutus. Antverpiæ ex officina Christoph. Plantini 1571. 16. Prima hæc Pulmanni editio, quod docet epistola præfixa, cui dies

ascriptus VI. Kal. Jan. A. CIϽ IϽ LXX. Privilegii tenor habet 22. Nov. MDLXXI: ultima pagina CIϽ IϽ LXXII. Ad Claudiani V. C. opera Martini Antonii Delrio notæ, ibid. 1572. Epistolæ, qua auctor patri dedicavit libellum, subscriptum Lovanii A. D. IV. Nonas Martias CIϽ IϽ LXXII. Hic auctor est ordinis carminum majorum historici, cujus rationem reddit in præfatione: qui in eo tantum ab Heinsiano differt, quod de laudibus vel Consulatu Stilichonis tertium, vocat 'in Consulatum secundum Stilichonis,' et subjicit sexto Consulatui Honorii.

1585 Plantiniana, Pulmanni II. c. n. M. Ant. Delrio. 16. Repetitio primæ.

1589 Gryphiana IV. ap. Anton. Gryphium. 12. Hæc et 1598. sunt meræ repetitiones primæ illius; nam et in ultima Petro Crinito tribuitur cura textus.

1590 Paris. 8. ap. S. Colinæum. Repetitio primæ Colinæi an. 1530. Ex Cat. Bibl. Huls.

1596 Plantiniana, Pulmanni III. c. n. Delrio, ex offic. Plantin. apud vid. et Joh. Moretum Antv. 12. Hæc recensio tum fuit accuratissima.

1598 Gryphiana V. ap. Ant. Gryphium. 12.

1602 Paris. 4. Cl. Claudiani, poëtæ in suo genere principis, opera serio emendata, neque non aucta, ex fide vett. Codicum, qui olim in Bibliotheca Cujaciana. Cum annotationibus perpetuis St. Claverii in suprema Curia (Biturigis) Advocati. Ad Sereniss. divinæque originis principem Franciæ Delphinum. Adjecta est coronis miscella, J. Parrhasii selecta, et M. Antonii Delrii notæ, ne quid huic editioni deesse videatur. Parisiis, ap. Nicol. Buon, in monte D. Hilarii sub signo D. Claudii MDCII. c. priv. regis. Habet Biblioth. Gœtting. De præfatione hæc delibat Gesnerus: 'Quis Jo. Camertem digne laudaverit, e cujus epomide [sic, puto, vocat cucullam S. Francisci] quod rarum simul ac præclarum est, hic poëta quantus quantus mira luce et candore, quantumvis senili conspicuus se mihi vel in transitu exeruit!' Deinde Parrhasium, Delrium, Pulmannum suis mactat elogiis, sed nihil singulare aut ignotum habentibus. De Cujacio quid dicat, cum rarus jam olim fuerit liber, ponamus: 'Cum præsertim apud Jacobum Cujacium, virum omni modo illustrem, agenti duo Claudiani exemplaria, antiqua manu exarata, se obtulerint, unde

[illegible] plane, aut certe
[illegible] meo gratia valebam,
[illegible] brevi datum
[illegible] noveram ipsum,
[illegible] vel opera, con-
[illegible] insuper co-
[illegible] expresserat.
[illegible] suis vigiliis erat
[illegible] minime mirum :
[illegible] periculum.
[illegible] librum esse
[illegible] pleni,
[illegible] compos fu-
[illegible] praeterita non
[illegible] parvi inter
[illegible] aucta-
[illegible] editiones
[illegible] editione ita
[illegible] praeci-
[illegible] observationibus a
[illegible] paulo
[illegible] tamen, ut voca-
[illegible] Totam
[illegible] hac pro-
[illegible] Est qui
[illegible] Tornoru-
[illegible] Honorii.
[illegible] reprehende-
[illegible] notas edidit Tor-

[illegible] Moretum.

[illegible] poetarum Latinorum

[illegible] ex offic. Plant.
[illegible] om-
[illegible] volunt,

exprimendam curavi, sublatis tantum hic illic conjecturis viri maximi nonnullis, quas in contextum temere admiserat typographus.

— Lugd. 8.

1606 Aurel. Allobr. 12. ex recensione Pulmanni.

— Lugd. B. 12.

— Lugd. 16. sumtibus Jacobi Roussin.

1607 Flexiæ. 8. cum Annotatt. Thom. Dempsteri. non magnæ rei, Heinsio judice.

— Raphelengii II. 16. ex officina Plantin. Raphelengii.

1608 Antv. 16. ap. Moretum. (Forsan eadem cum antecedente.)

1611. Plantiniana, Pulmanni v. cum M. Ant. Delrio notis. Antv. 12.

— Genevæ. 4. cum varietate lectionis. in Corpore omnium veterum poëtarum Latinorum secundum seriem temporum, II. vol. p. 512-612.

1612 Barthii I. Hanoviæ. 8. cum animadversionibus C. Barthii, in bibliopolio Willieriano. De qua ipse in præf. Animadversionum: 'Solam Pulmanni editionem an. 1596. recusam secuti in emendando auctore sumus, quam et cum omnibus vitiis et virtutibus in textu exprimendam jussimus, ut constaret lectori potius ex animadversionibus, quam cum periculo scriptoris, quid corrigendum et mutandum censeremus—Pulmanni fidem in Mss. librorum lectionibus proponendis secuti sumus—Msstos alios conferre non lubuit. Nam si tot illi nihil potuerunt melioris notæ afferre, unde Claudiani insignes nævi emacularentur, supervacuum arbitratus sum, bonas horas in unius alicujus Msti collatione corrumpere.' Aliter post XXXVIII. annos et judicavit et egit in ed. II. sua an. 1650. Barthius.

— eadem editio recusa Bremæ. 8. ap. Heusman. (novus titulus.)

— Genevæ. 8.

— Col. Allobr. 8. a Pulmanno.

1613 Colon. 12. diligentia Theod. Pulmanni, ap. Casp. Bellerum. (Hæc et præcedens una eademque esse videntur.)

1616 12. ap. Plantin.

— Paris. 24. ex emendatione virorum doctorum, ap. Sanlecque. Expressa videtur ex Raphelengiana.

1617 Antv. 8. Theod. Pulmanni diligentia restitutus, et a Marc. Ant. Delrio notis illustratus. Ap. Hieron. Verdusen et Plantin.

1618 Cl. Claudiani Poëtæ opera omnia et Avieni Æsopicarum fabul. liber. Duaci. 8.

poëta, quem in osculis habebat, convaluerit jam plane, aut certe multo minus æger sit præstitus. tum vero adeo gratia valebam, ut diceret, suos poëtas mihi vel possessione vel usu brevi datum iri. Sed non ego illi nimium credulus, quippe noveram ipsum, me etiam id ætatis. Ut ut sit, ejus benignitate vel opera, contextum nostri auctoris in mundum redegimus: usi insuper codice Gryphiano, in cujus ora varias lectiones aliunde expresserat. At triduo post repetiit, aliquando enim de suis vigiliis erat anxius, ad usque umbram suspicionis: quod minime mirum: nam et in his amoribus magnum sæpe a rivali aliquo periculum. Itaque ante lustrum, aut plus eo, ut rescivi eundem librum esse in Museo V. C. H. Picaultii splendide eruditi et faventiæ pleni, ad eum volavi curriculo, voti mei, ut reapse paruit, compos futurus. Exinde profecto pleraque olim festinando præterita non sine voluptate collegi.—P. Gnosii judicis optimi, nec parvi inter literatos nominis, Schedia ut placitum inspexi: e quibus auctarium satis amplum repræsentare potui—omnes etiam editiones fere delibavimus, nec ulla freti conjectura.' De hac editione ita Casp. Barthius in præfatione secundæ suæ: 'Laudem præcipuam meretur, quæ ex Cujacianis libris et observationibus a Stephano Claverio Parisiis edita in satis ampla et splendida, paulo post a Scaligero in minutissimam formam, solo tamen, ut vocamus, textu, redacta, et a Plantinianis est sæpius recusa. Totam hanc corrigendam, probandam, examinandam, in nostra hac promulgatione reponendam, duximus.' Gesnerus addit: Est qui Claverianæ huic editioni adjectum etiam memoret Jo. Tornorupæi Commentarium ad carmen de III. et IV. consulatu Honorii. In nostro quidem exemplo nullum ejus rei vestigium deprehendebam. Floruit autem eo tempore et in Persium notas edidit Tornorupæus Paris. 1601. 4.

— Plantiniana, Pulmanni IV. c. n. M. A. Delrio, ap. Moretum. Antv. 12.

1603 Lugd. 4. in Corpore omnium veterum poëtarum Latinorum secundum seriem temporum, II. vol.

— Paris. 4. ap. Vid. Guil. Chaudiere.

— Raphelengii I. ex emendat. virorum doctorum, ex offic. Plant. Raphelengii. 24. de qua Heinsius in præf. 'Raphelengianam omnium quot vidi optimam, quam Scaligerum recensuisse volunt,

exprimendam curavi, sublatis tantum hic illic conjecturis viri maximi nonnullis, quas in contextum temere admiserat typographus.

— Lugd. 8.

1606. Aurel. Allobr. 12. ex recensione Pulmanni.

— Lugd. B. 12.

— Lugd. 16. sumtibus Jacobi Roussin.

1607. Flexiæ. 8. cum Annotatt. Thom. Dempsteri. non magnæ rei, Heinsio judice.

— Raphelengii II. 16. ex officina Plantin. Raphelengii.

1608 Antv. 16. ap. Moretum. (Forsan eadem cum antecedente.)

1611. Plantiniana, Pulmanni v. cum M. Ant. Delrio notis. Antv. 12.

— Genevæ. 4. cum varietate lectionis. in Corpore omnium veterum poëtarum Latinorum secundum seriem temporum, II. vol. p. 512-612.

1612 Barthii I. Hanoviæ. 8. cum animadversionibus C. Barthii, in bibliopolio Willieriano. De qua ipse in præf. Animadversionum: 'Solam Pulmanni editionem an. 1596. recusam secuti in emendando auctore sumus, quam et cum omnibus vitiis et virtutibus in textu exprimendam jussimus, ut constaret lectori potius ex animadversionibus, quam cum periculo scriptoris, quid corrigendum et mutandum censeremus—Pulmanni fidem in Mss. librorum lectionibus proponendis secuti sumus—Msstos alios conferre non lubuit. Nam si tot illi nihil potuerunt melioris notæ afferre, unde Claudiani insignes nævi emacularentur, supervacuum arbitratus sum, bonas horas in unius alicujus Msti collatione corrumpere.' Aliter post XXXVIII. annos et judicavit et egit in ed. II. sua an. 1650. Barthius.

— eadem editio recusa Bremæ. 8. ap. Heusman. (novus titulus.)

— Genevæ. 8.

— Col. Allobr. 8. a Pulmanno.

1613 Colon. 12. diligentia Theod. Pulmanni, ap. Casp. Bellerum. (Hæc et præcedens una eademque esse videntur.)

1616 12. ap. Plantin.

— Paris. 24. ex emendatione virorum doctorum, ap. Sanlecque. Expressa videtur ex Raphelengiana.

1617 Antv. 8. Theod. Pulmanni diligentia restitutus, et a Marc. Ant. Delrio notis illustratus. Ap. Hieron. Verdusen et Plantin.

1618 Cl. Claudiani Poëtæ opera omnia et Avieni Æsopicarum fabul. liber. Duaci. 8.

1619 Claudiani Phœnix, de Phaleris Equi Honorii, de Mulabus gallicis, histrix, de Crystallo, torpedo et Magnes, extant in Casp. Dornavii Amphitheatro sapientiæ Socraticæ joco seriæ. Tom. I. et II. Hanoviæ. fol.

1620 Basil. 16. Jul. Cæs. Scaligeri, Adriani Turnebi, et Marc. Ant. Delrio observatt. illustrata. Aug. Munat. apud Ludov. Kœnig.

— Janssoniana I. Amstel. 24. ex optimorum codicum fide. apud Guil. Janssonium. Sequitur maxime Raphelengianam, nonnunquam ab ea discedit.

— eadem editio repetita Aug. Munat.

— Colon. 4. de raptu Proserpinæ.

1622 Genevæ. 12. ap. Sam. Crispin.

— e rec. Pulmanni, Antverp. 12.

1628 Janssoniana II. Amstel. 16. ap. Jo. Janssonium.

1630 Amstel. 16. ex optimorum codd. fide. ap. Guil. Cæsium (Blæuw.)

1632 Antv. c. n. Delrio. 8.

1639 Janssoniana III. Amstel. 16. ex optimorum codd. fide. ap. Jo. Janssonium.

1640 Aurel. Allobr. 4. in Corpore omnium veterum poëtarum Latinorum secundum seriem temporum.

[1641 Lugd. Bat. 12. c. n. Nicolai Heinsii. Hanc ed. commentitiam esse probat præf. ed. 1650. pluribusque evincit Gesnerus in proleg. ad Claudianum p. XXXV.]

1650 Francof. 4. Claudii Claudiani, Principum Heroumque Poëtæ prægloriosissimi, quæ extant. Caspar Barthius ope septemdecim manuscriptorum exemplarium restituit: Commentario multo locupletiore, Grammatico, Critico, Philologico, Historico, Philosophico, Politicoque, ita illustravit, ut auctor pretiosissimus omni ætati, Scholasticæ, Academicæ, Aulicæ, Politicæque esse debeat ex commendato commendatissimus. Francofurti apud Jo. Naumannum, Bibliop. Hamburgensem. Basin textus sui fecerat Barthius Raphelengianam editionem, omnium tum emendatissimam, a Josepho Scaligero, ut persuasum esse ait viris eruditis, castigatam. In præf. de sua priore ita, nec falso prædicat: 'Primi velut penitius arcana ejus sumus ingressi, tali certe opera, quæ vel sola eum totum nobis et communi mortalitati reddere potuit explicatiorem, castigatiorem, et per omnia commendabiliorem. Ab

eo tempore plus subsidiorum adeptis resumere eandem operam, et quicquid in eodem præstitissent alii examinare, itaque pretiosissimum scriptorem excipere, ut primum, quoad ejus fieri posset, redderemus emaculatissimum, deinde et clarissimum.—Conquisitis itaque veteribus libris, adhibitis doctorum hominum commentationibus, et omni genere veteris Philosophiæ Philologiæque, nullumque fere veræ legitimæque Antiquitatis auctorem intactum relinquentes, eum confecimus, nostro solum Marte, satis amplum liberumque commentarium, quem hac editione exhibemus.' Ceterum hæc edit. mendis scatet, præsertim in Græcis, quod ipse Barthius non semel et publice et privatim conquestus est teste Daumio in præf. Statii a Barthio illustrati an. 1664. Index quoque Claudiani, quem idem Daumius epist. XX. ad Thom. Reinesium a se concinnari dicit, in hac certe ed. deest.

1654 Hunc annum præferunt alia exempla Barthianæ ed. qua de re vide Gesnerum p. XXXIV. sq.

ÆTAS IV. HEINSIANA

A Nic. Heinsio, celebri poëtarum Latinorum sospitatore, qui etiam Claudiani textum collatione XXVIII. Mss. veterumque edd. emendavit in ed. I. 1650. a Jo. Frid. Gronovio curata, dein ex nova aliorum Mss. collatione in Schreveliana II. an. 1665. notis auctiore. Heinsii curis tandem post sæculum suas junxere duumviri Musarum sacerdotes Jo. Matth. Gesnerus, et Petr. Burmannus, quas ad an. 1759. et 1760. recensemus.

1650 Lugd. Bat. 12. c. n. Nic. Heinsii: ap. Elzevir. Heinsiana prior. Ad quam Gesnerus: 'Ita confessa sunt,' inquit, 'Nicolai Heinsii de poëtis merita, ita supra omnem ingenii doctrinæque aleam posita, quæ ad Virgilium, Ovidium, Valerium Flaccum, Silium Italicum emendandos ornandosque contulit, ut laudare volenti ne occinatur metus sit, Quis enim vituperat? Ea porro habuerat rei bene gerendæ, ab ipsa familiaritate cum his quos Claudianus imitatus est, a Msstis, quorum XXVIII. recenset, et collationibus veterum librorum, jam hoc tempore præsidia, ut egregia omnia vel hinc suspicari liceat. Curavit editionem per ipsius absentiam Jo. Frid. Gronovius, quo viro nihil erat accuratius, oculatius, honoris amici studiosius. Itaque hæc prior edi-

tio alteri, (1665.) quantum ad emendationis ἀκρίβειαν, etiam præferenda mihi videbatur.'

— Amstel. ex emend. vir. doct. 24. In Schwarzianæ bibl. Catal. P. I. n. 2349. memoratur; quæ Raphelengianæ repetitio videtur formæ minoris.

1653 Mediol. 16. optimorum codicum fide restituta, ap. Jo. Pet. Cardum.

1659 Amstel. 8. c. n. var. per. C. Schrevelium, ap. Elzev.

1665 Amstel. 8. c. n. variorum accurante Corn. Schrevelio, ex offic. Elzevir. Nova doctrinæ suæ incrementa, et decem novorum codicum subsidia cum Heinsius attulerit, quantum ea res profuerit Claudiano, facile est ad intelligendum. Videtur non satis fecisse Heinsio diligentia ejus, qui typis præfuit, sive is Schrevelius fuit, qui Variorum, Barthii præcipue notas attexuit, sive alius. Scribit enim ad Gronovium To. 3. Sylloges Burm. pag. 514. 'Invitus deprehendo, mendas complures huic operi irrepsisse.' Circa orthographiam etiam sæpiuscule discessum ab Heinsiana ratione cuivis videre licet.—Hæc edit. a notis præstat, quæ altera fere parte auctiores sunt. Observavit tamen Gesnerus, in libris de Raptu Pros. remisisse aliquantum summi, dum viveret, viri diligentiam.

1668 Schreveliana III. Amstel. 8. c. n. Varior.

1675 Lipsiæ. 8. Panegyris in tertium Consulatum Honorii Augusti, c. n. Vorstii.

1677 Paris. 4. Cl. Claudiani opera, quæ extant, interpretatione et annotationibus illustravit Guil. Pyrrho. Jussu Christianissimi Regis, in usum Seren. Delphini. Parisiis. Frid. Leonard.

— Amstel. 12. ex emendatione Nic. Heinsii, ap. Dan. Elzevir.

1678 Francof. 8.

1684 Mediol. fol. In Cl. Claudiani libros de raptu Proserpinæ commentaria Nic. Biffii, addita textus in Italicos versus translatione, ex typogr. Lud. Montiæ.

1688 Amstel. 12. ex emendatione Heinsii.

1691 Lubecæ. 8. Claverii, Dempsteri et Barthii scriptis, maximam vero partem notis Dan. Hartnaccii, illustrata.

1701 Lubecæ. 12. ap. Jo. Wiedemeyerum. Repetitio præcedentis.

1705 Diss. Acad. ad Paneg. Claudiani in IV. Honorii Cons. præside Jo. Casp. Khunio, hist. et eloq. P. P. resp. Jo. Strinz, Ar-

gentor. d. 30. Dec. 1705. defensa. Cui sq. anno novus titulus praefixus est: Cl. Claudiani de IV. Consulatu Honorii Aug. panegyricus cum notis brevibus Rhetoricis et politicis Joh. Casp. Khunii.

1706 Argent. 4. Epigrammata selecta c. n. Jo. Casp. Khunii.

1713 Londini: fol. in collectione opp. et fragment. veter. Poëtar. Latinor. Profanor. et Ecclesiasticor. ap. Jo. Nicholson, B. Tooke, et J. Tonson. II. vol. (edidit Maittaire.)

1715 Lips. 12. c. n. ad modum Minellii, ap. Weidm.

1729 Patavii 12. ex optimorum codicum fide.

1731 Mediol. in corpore Poët. Lat. cum Italica versione Nic. Berengani. 4. To. XI. XII. XIII.

1734 Patavii. 8. Cl. quae extant, Nic. Heinsius D. fil. recensuit, ac notas addidit, quibus accedunt variorum Commentarii; addita sunt ad calcem poëmata incerti auctoris. II. tomi.

s. a. et fol. in Claud. Hermann. Buschius. Coloniae.

1759 Cl. Claudiani quae extant, varietate lectionis et perpetua annotatione illustrata a Jo. Matth. Gesnero. Accedit Index uberrimus. Lips. in off. Fritschia. 8. Textum sequitur Heins. et quidem ex ipsius exemplo prioris editionis (quod emendatius sub oculis Gronovii excusum), mutatis modo illis locis quos ipse in secundis curis mutari jusserat Heinsius, aut in quibus ab illo discedendi justas se causas habere putaret V. C. quas annotavit. Inter textum et notas (egregias quidem illas et doctas, et ad bene intelligendum poëtam comparatas) interpositam habet varietatem lectionis meliorem, insertis judiciis criticis, etiam conjecturis quibusdam Criticorum. Praemissa sunt Prolegomena copiosa et erudita de rebus omnibus ad Claudianum ipsum, ejus carmina, et editiones pertinentibus.

1760 Cl. Claudiani Opera quae extant, omnia ad membranarum fidem castigata, cum notis integris Delrii, Claverii, Demsteri, auctioribus Nic. Heinsii, et ineditis Petr. Burmanni. Accedit sylloge varr. lectt. ex ingenti numero Mss. a Nic. Heinsio collatorum digesta: subjungitur Lactantii elegia de Phoenice, vulgo Claudiano ascripta, cum curis secundis Nic. Heinsii et annott. Petr. Burmanni sec. Amst. 4. Petr. Burmannus, tot poëtis et aliis scriptoribus editis clarus, etiam Claudianum edere voluit cum suis et Heinsii et ceterorum notis: quo ante opus editum mortuo, rem suscepit e fratre nepos, qui et ipse addidit multa,

quibus Claudiano prodesset: inprimis illam syllogen Varr. Lectt. et notas ad Phœnicen, quibus et Oudendorpianæ insertæ sunt.

VERSIONES.

HISPANICA.

1628 El Robo de Proserpina de Claudiano, traduzido en verso Castellano por D. Francisco de Faria. En Madrid. 8.

GALLICÆ.

1586 Lettres missives de Mesdames Des-Roches, avec le ravissement de Proserpine, pris du Latin de Clodian, &c. à Paris. Abel l'Angelier.

1658 Claudien Proserpine, Poëme par Nicole. à Par.

1681 Les Œuvres du Président Nicole, contenant diverses pieces choisies, traduites en vers François de Martial, d'Horace, Ovide, Seneque, Claudien, Catulle, &c. à Paris, chés de Servy. 12.

ITALICÆ.

1553 Il ratto di Proserpina, tradotto in versi sciolti da Livio Sanuto (senza luogo e nome di Stampatore) 8.

1556 La Fenice tradotta in versi da Tito Giovanni Scandianese. Venezia, per Gabr. Giolito. 4.

1586 Il ratto di Proserpina tradotto in ottava rima da Gio. Domenico Bevilacqua, &c. in Palermo per Gio. Franc. Carrara. 4.

1608 Il ratto di Pros. tradotto in versi da Marc. Ant. Cinuzzi. Venezia. 8.

1622 La Fenice tradotta da Ignatio Bracci, con alcune considerazioni. Macerata per P. Salvioni. 8.

1684 Cum Comm. Nic. Biffii edita etiam raptus Proserp. in Italicos versus translatio. Vide. ed. h. a.

1714 Il rapimento di Proserpina tradotto (in versi sciolti) da Marcantonio Cinuzzi. Siena, per il Bonetti. 8.

1715 Eadem repetita Senis. 8.

1716 Le Opere di Claudiano tradotte in versi sciolti, ed arricchite di erudite Annotazioni da Nicola Beregani. Venezia. 8. Eadem comparet

1731 In corpore Poët. Lat. cum vers. Ital. Mediol. T. XI. XII. XIII.
1751 Il rapimento di Proserpina, cum Comm. Nic. Biffii rep. Lucæ. fol.
s. a. Dell ratto di Proserpina in versi sciolti del Barbo. Padov. 4.

GERMANICÆ.

1756 Gedicht wider den Rufinus, mit einiger Freiheit in teutsche Verse übersetzt, und nebst verschiedenen eigenen Sinngedichten ans Licht gestellt von Myriander. Nürnberg. 8.
1760 Desselben zwote Ausgabe. ibid. 8.
—.De Cons. Prob. et Olybr. III. et IV. Cons. Honor. Epithal. Bellum Gildon. Bellum Getic. germanice vertit J. J. Dusch, Prof. Alton. vid. Briefe zur Bildung des Geschmaks T. III. 8. 9. 13. IV. 13. 14. 15.

ANGLICÆ.

1628 Claudian, translated by L. Digges. Lond. 4.
1715 De raptu Proserpinæ Libros III. Anglice reddidit Hughesius. Lond.
1730 In Rufinum Lib. II. et in Eutropium Lib. II. Anglica metaphrasi donavit interpres doctus William King, præmissa præfatione isagogica ad poëtam nobilem Alexandrum Pope. Lond. Cui jungenda ejusdem W. Kingii de Rufino commentatio Anglice edita, obviaque in ejus *Remains* sive reliquiis posthumis, editis Lond. 1732. 'Critique upon a favourite Ministry, particularly that of Rufinus, favourite of the Emperor Theodosius, and his character rendered into verse from Claudian.'
1741 Claudian's history of Rufinus, with several select pieces of other Authors; translated by Mr. Hughes. 8.

GRÆCA.

1619 Cl. Claudiani de Amphionii et Anapii fratrum statuis, et in Sphæram Archimedis Epigrammata, metaphrasi metrica Græca Fed. Morelli Prof. Reg. Decan. reddita. Paris. ex typogr. J. Libert. 4.

EDITIONES sæculi xv. satis exacte et copiose, ut nobis videtur, jam denarraverunt Bipontini; nihil saltem a nostra qualicumque opera suppeditandum manet. Quod ad Aldinas editiones spectat, sæculi xvi. nempe Venet. 1523. duas, ni fallimūr, commemorant, Venet. 8vo. 1523. et ibid. et eodem anno 4to. de quibus audi Ant. Aug. Renouard: 'Heinsius dans la préface de la sienne de 1665. en 8vo. dit s'être servi de deux éditions Aldines, Aldina prior, Aldina posterior. Ce seroit deux éditions sous la même date. J'ai cependant examiné à dessein plusieurs exemplaires, sans pouvoir trouver entr' eux aucune différence.'

Varia Claudiani poëmata Runico versu donavit Anglice Thomas Randolph, 1652. (vid. Cibber's Lives, lib. I. p. 219.) cui forsan adjicere liceat versus Claudiani de Sene Veronensi. Breve hoc, sed pulchrum, poëma, vel potius longum epigramma, metro Anglico compositum, extat in Operibus Johannis Beaumont, equitis aurati, quæ vulgata sunt Lond. 8vo. 1771. Eosdem etiam Claudiani versus poëta celeberrimus, Abrahamus Cowley, Anglice vertit, non vero, ut nobis videtur, nitide satis aut terse compactos, sed potius paraphrasticos dilatatos, quemadmodum dedit odas multas Anacreontis.

Notant Bipontini Panegyrim in tertium Consulatum Honorii cum notis Vorstii, 8vo. Lips. 1675. Hæc in Bibliotheca Bodleiana, et etiam separatim editio Claudiani Epigrammatum cum notis ab eodem Vorstio, ibid.

Raptus Proserpinæ in versu Runico Anglicano editus fuit, sed non felicissime, a Jacobo Hughes, in 8vo. 1714. repetitus cum notis inter ejusdem Opera a. 1723. vulgata. Idem vir interpretationem metricam duorum librorum contra Rufinum edidit. Extat in Operibus ejus Londini vulgatis 8vo. 1787.

Versiones poëticæ quorundam Claudiani poëmatum sunt

in miscellaneis interpretationibus, pedestri et Runico sermone, a Gulielmo Warburton. In eodem volumine sunt etiam aliorum Latinorum poëmatum versiones. 12mo. Lond. 1724.

L'enlèvement de Proserpine,* poëme de Claudien, traduit en prose Françoise, avec un Discours sur ce poëte, et des remarques. Berlin. 1767.

Gigantomachiæ, poëmatis Claudiani, fragmentum e codice vulgavit, et notis illustravit, et de eodem carmine Lascarisque codice feliciter disseruit Iriarte in Catal. Codd. Græcorum Biblioth. Regiæ Madrit. pp. 215. 216. Vid. Harlesii Breviorem Notitiam Literariam, &c. vol. I. pp. 729. 730. Erudita est, ait idem Harlesius, commentatio de Claudiano ejusque meritis, virtutibus, vitiisque poëticis, in opere cui titulus est, Uberioris commentationis de Claudiani carmine, de Raptu Proserpinæ inscripto, Specimen. 4to. Gotting. 1770.

Librorum contra Rufinum poëticam versionem (Runicam) publici juris fecit Gulielmus King, quæ videnda sit in ejus 'Remains,' cum præfatione ad amicum suum Alexandrum Pope, poëtam, dicata. 8vo. Lond. 1782. Hanc versionem, et notatu digna erat, notant Bipontini; sed non ludicram illam ab eodem auctore, imitatoris more, nec quidem notatu dignam.

Explicit Bipontinus Editionum Recensus anno 1760. Sequitur, nempe a. 1784. ipsa Bipontinorum, quæ *eclectica* vocata est, editio. Textus est Heinsianus; editores vero Bipontini in memoria tenentes quod Gesnerus dixerat de Jo. Janssonii exemplari, nempe 'illo non multum esse usum, vix credibile putantem primo relictum esse quicquam post Barthium et Heinsium, at tamen postea multum discriminis notasse, quod accurate persequi neque otium neque studium parcendi oculis patiebatur'—Bipontini, hæc recolentes, textum Heinsii cum Janssonii exemplari contulere, et exinde multum eorum profecit editio. E Mss. variæ lectiones exhibentur, et notitia Literaria bene compacta et accurata præfigitur.

De Walchii Versione Germanica scribit Harlesius: In vertendo melius versatus est Walchius quam auctor Versionis metricæ, Claudian Raub der Proserpina, de qua Harles. alibi. Hamb. 1784.

Claudians Raub der Proserpina; in 3. Buchern. Hamb. 1784. 8vo. Versio est metrica; at, ait Klügling, languet.

Versionem Raptus Proserpinæ edidit vir Rev. Ricardus Polwhele, Devoniensis: extat in ejusdem Operibus, 8vo. Lond. 1790.

Carl. Fried. Kretschmann Literarischer Briefwechsel an eine Frindin. 8vo. Zittav. et Lips. 1797. Præter Vitæ Claudiani brevem illustrationem continet hoc volumen metricam carminis contra Rufinum interpretationem aliorumque Claudiani poëmatum. Repetita est 8vo. Lips. 1811.

Les Œuvres de Cl. Claudien, par Lateur, 2. tom. 8vo. Paris. 1799. Hæc volumina omnia Claudiani Opera complectuntur, et textus comitatur Latinus.

Gedicht wider den Rufin. Per J. F. Ratschky. 8vo. Vind. 1801. Hæc est versio Germanica, textu Latino juxta posito. Habet etiam illustrationes ab editore Germanico.

Cl. Claudiani Opera: recensuit, et perpetuis annotationibus illustravit G. L. Kœnig. 2. vol. 8vo. Gottingen. 1808. Hæc editio omnium Claudiani poëmatum est novissima, a peregrinis edita, quam nobis contigit vidisse; et bene audit. Lectoribus quippe præbet textum correctum, Prolegomena satis ampla, et seriem Rerum Gestarum a Valente usque ad Arcadium et Honorium ex Claudiani Carminibus adornatam et per annos digestam; argumenta uberrima Libris præfiguntur, et Commentarii lucidi et eruditi textui subjunguntur.

The Rape of Proserpine and the two books against Rufinus, with others, from Claudian. Hæc Anglicana versione donavit J. G. Strutt. Interpres audacem majestatem et vividas picturas poëtæ non satis audacter refingit, laudem tamen meretur versio, quippe poëtica, et elegantiæ sapiens. Præfatorius discursus brevis, occasioni aptus, præfigitur, et paucæ subjunguntur annotationes. Minora

Claudiani poëmata metro Runico induuntur; majora in eo quod vulgo vocatur *blank verse*. 8vo. Lond. 1814.

The Works of Claudian in English verse, 2. voll. 8vo. ab A. Hawkins, eq. aur. Versionem textus comitatur in pagina opposita pæne ad finem primi voluminis, atque ibi explicit. Versio ipsa in numeris Runicis procedens, etsi pro certo non digna Claudiano, hanc tamen laudem meretur, nempe, eam solam omnium Claudiani interpretationum, Anglicanarum saltem, cuncta quæ Claudiani sint, et etiam quæ Claudiano ascripta fuerint, complecti. Lond. 1817.

Cl. Claudiani Opera, 'ex editione Petri Burmanni secundi, sedula recensione accurata,' nitidis et claris typis expressa. Textus purus, sine notis. 12mo. Lond. 1819.

De pauculis Claudiani portionibus et imitationibus memorabilibus supra dictum est. Addi forsan possint aliæ paucæ. Tales sunt, apud Gallos; Le commencement du Ravissement de Proserpine, trad. en vers François par l'Abbé Michel Marolles: extat in Gallica ejus versione Statii Achilleidos, quæ omnium Marollesii versionum, qualicunque modo compactarum, est rarissima:[1]—apud Italos; in Prolusionibus Famiani Stradæ, Concertatio illa Philomelæ et Citharœdi,[2] omnium Stradæ elegantiarum elegantissima, et non ipso Claudiano indigna:—apud Anglos; a Description of the Phœnix, a Thoma Tickell, eq. aur. in Operibus ejus apud Minores Poëtas, vol. II. editis: The Court of Venus, a viro Rev. Lawrence Eusden, poëta Laureato, feliciter concinnata: The Court of Venus, a juvene infelicis memoriæ, olim Sidn. Coll. Cantab. alumno, Gul. Pattison. Lond. 1723. Et nuperrime (Lond. 1820) inter poëmata fictitii nominis Poëtæ, Barry Cornwall, Raptus Proserpinæ dramatice exhibetur. At quidem, variæ hujuscemodi portiones vel imitationes annumerarentur: immo ne nostrum ipsum Shakspeare Claudianum sequi dedignatum esse qui-

NOTÆ

1 Si quis de viro ipso et variis ejus Latinorum Classicorum versionibus plura velit, adeat Nouveau Dictionnaire Critique, sub *Marolles*.

2 Famiani Stradæ Prolusiones Academicæ, lib. II. prolusio sexta.

busdam visum est; comparatione facta inter illius Perditam et hujus Proserpinam flores colligentes. At pro certo Claudianum sequitur Miltonus in Latinis suis poëmatibus, præcipue in eo de quinto Novembris, nec minus plane in Paradiso Amisso, ubi hortum Paradisi depingit et Satanam obumbrat. Hic lector sagax discernat quid Miltonus debuerit libris Claudiani de Rufino, et pulchro ejusdem poëmati de Raptu Proserpinæ.

Et hæc de Claudiano, scriptore tam diviti varietate sermonis quam mira novitate rerum insigni, cujus omnia raptim comprobare temeritatis esset, multa non admirari dementiæ; quippe qui, si sæpe descriptionibus luxuriet, et μειρακιώδης fiat, et sæpe, multum inter principes et proceres versatus, adulationibus tumescat, et leviter se gerat, magnam tamen apud veteres, nec minus apud hodiernos, criticos laudem obtinuerit; nec immerito; namque hic idem elegantia nitet, majestate incedit, fabulis fœcundis et picturis pulcherrimis splendet: omnia ut in uno verbo dicamus, ubi poëta, aulici ambitione fastuque summotis, loquitur, poëticis deliciis, vix ulli secundus, sæpius abundat Claudianus.

RECENSUS CODICUM MSS.

CL. CLAUDIANI

QUI IN BIBLIOTHECIS BRITANNICIS ASSERVANTUR.

Cl. Claudiani Codices in Museo Britannico.

In *Bibliotheca Regia* 15. A. VII. 6. codex, inter alia varia, continet Claudiani de Raptu Proserpinæ tres libros. Sæc. XIII.

In *Bibliotheca Harleiana* cod. 2753. continet Claudiani Opera in hoc ordine: 1. In Rufinum Lib. duos. 2. De Bello Gildonico Librum. 3. In Eutropium Lib. duos. 4. De Nuptiis Honorii Augusti et Mariæ: Fescennina. 5. In ejusdem Nuptias carmen. 6. De tertio et quarto Consulatu Honorii Augusti Panegyrim. 7. De Mallii Theodori Consulatu Panegyrim. 8. De Laudibus Stilichonis Lib. tres. 9. De sexto Honorii Consulatu Panegyrim. 10. De Bello Getico Librum. 11. Eidyllia, Epigrammata, promiscue. 12. Laudes Serenæ reginæ, uxoris Stilichonis. 13. Epithalamium Palladii et Celerinæ. 14. Gigantomachiam. 15. De Raptu Proserpinæ Lib. tres. Desideratur finis.—Cod. membran. sæc. XV. sine notis, argumentis, et capitum titulis.

Cod. 5198. inter alia multa poëtica exhibet Claudiani de Raptu Proserpinæ Lib. III. Chartac. sine notis, sæc. XV.

Cod. 3520. in tomis duobus. Continentur, inter alia, in tomo primo Inscriptiones, Epigrammata, quorum nonnulla (art. 3.) sunt Claudiani.

Inter *Codices Burneienses*, Claudiani Opera, membran. circa sæc. XIV. cum variis collationibus ad paginas editionis P. Burmanni secundi, Amstel. MDLX. Quæ sequuntur transcribimus ex folio raso sub initio codicis: 'Ms. très

précieux par son antiquité, ainsi qu'à raison des changements qu'on trouve qui ont été faits très mal à propos dans presque toutes les éditions qu'on a données de Claudien. La première et la seconde sont les plus exactes. Celles-ci même ne sont pas toujours bien conformes à notre manuscrit.'

Codices Oxonienses.

In *Biblioth. Bodleiana* F. 2. 16. Claudiani Opera, cod. membran. illumin. cujus fere dimidium habet notas marginales. Continet de Raptu Proserpinæ tres Libros: In Rufinum Libros duos: In Eutropium Libros duos: De Bello Gildonico Libros septem: De consulatu Honorii Libros tres: De Laudibus Stilichonis: Fescennina in Nuptias Honorii et Mariæ. Desiderantur plurima.

Claudianus de Raptu Proserpinæ, membran.

Claudianus de Raptu Proserpinæ, cum aliis. Incipit Claudianus in fol. 58. Sub finem: Explicit Claudianus, cujus opus est laudabile.

Hos notamus Bodleianos, ut ordinem quem in Codicibus Oxoniensibus adhuc secuti sumus hic etiam sequamur; et nil obstantibus iis quæ Heinsius de duobus Claudiani Codicibus Bodleianis jam prædicaverat.

Nicolaus Heinsius ait: 'Proximas partes [n. Isaaci Vossii Codici quem ante descripserat] facile sibi vindicabit Bodleianus Oxoniæ in Britannia Codex, qui annorum ætatem quingentorum præ se ferre nobis est visus.' Prodiit Claudianus ab Heinsio editus primum a. 1641. Stet igitur opinio viri docti qui ex officio, ideoque proculdubio magis severe, hunc codicem inspexerat.

Idem vir doctus abjudicat a Claudiano elegiam de Phœnice (in fine Claudiani operum a nobis impressam), Lactantioque mallet assignare, quippe quod, inter alias causas, in quibusdam codicibus antiquis nomen ejus in titulo præferat. Argumenta Heinsii, ut alia taceamus, vix satis valida nobis videntur. In antiquis, immo antiquissimis, codicibus, tam

Græcis quam Latinis, tractatus et poëmata auctorum diversorum sæpe commiscentur; et cuique suum dare artis est criticæ. Lactantii editio optima, Lugd. Bat. carmen hoc operibus Lactantii subjungit, sed a Lactantio abjudicat, atque auctori incerti nominis assignat. Non tamen Claudiano nostro hoc poëmation adjudicare cupimus. Carmina duo sunt, ut bene notum est, de Phœnice, ejusdem argumenti, œconomiæ, spiritusque poëtici, redolentia. Cum vero non possimus opinari, Claudianum duo carmina de eadem fabula, et ejusdem materiæ, composuisse, cum Gesnero putandum est, unum alterius imitationem fuisse. Rhythmus elegiæ, ne nimis simus, non videtur esse Claudiani. Dum hæc sub prælo sunt, rogat vir amicus, an talem prosodiam sub initio pentametri exhibuisset Claudianus:

'Duodecies undis irrigat omne nemus.' vs. 28.

Codices D'Orvilliani. x. 1. 6. 13. cum aliis collationem continet Claudiani in Rufinum cum Ms. Parmensi, pp. 5. et Raptum Proserpinæ cum Codice Mediolanensi pp. 5.

x. 2. 2. 1. Claudianus in usum Delphini 1677. cum variis lectionibus Mss.

Claudianus apud Colinæum, Parisiis 1530. 8vo. cum notis Thomæ Marcyllii, e codice, ut videtur, Lugdunensi præcipue ductis.

Codices Cantabrigienses.

In Bibliotheca Domus *S. Petri* Codex 1666. (ut denotatur in Catal. Mss. Angliæ et Hib.) continet, inter alia, Claudiani de Raptu Proserpinæ, art 4. et 1687., unum Librum. Idem Catalogus notat (in num. 6106. 272.) inter Codices Thomæ Gale Claudianum poëtam, in membranis antiquis. Hic idem nunc asservatur in Bibliotheca Collegii *Sanctæ Trinitatis,* cui, ut jam diximus, T. Gale moriturus codices suos legavit.

Extat in Bibliotheca librorum quos Matthæus Parker, Archiep. Cantuar. sub regno Elizabethæ, Collegio Corporis Christi et B. Mariæ Virginis, nunc *Bene't College,* legavit,

codex in 8vo. oblongæ formæ, Claudiani Operum, sæc. XIV.[1] Olim fuit apud Danielem Rogerium.

Hactenus de Codicibus Cantabrigiensibus: publica enim Universitatis Bibliotheca Claudiani nullum possidet Codicem, et si in una vel altera Collegiorum Bibliotheca unus vel alter lateat, quod non opinamur, nos effugit.

Codex Edinensis.

In Bibliotheca publica apud Edinenses, quæ vocatur *The Advocate's Library*, est Codex in Pergam. in 8vo. qui continet Claudiani Opera, superadditis Ovidii Fastis.

Codices in Biblioth. Archiepiscopal. Lambeth.

In Bibliotheca Palatii Lambethini, nempe Archiepiscopi Cantuariensis, est Codex Ms. 421. 6. qui, inter alia, continet Florilegium ex Claudiano, Horatio, et Ovidio. Membran. sæc. XIV.

In eadem Bibliotheca, si de contrariis dicere fas sit, extat poëma illud celeberrimum, quod inter delicias fuit sæc. XIII. Anti-Claudianum, auctore Alano de Insulis. Ad hoc poëma quæ Chaucerus noster dicit referenda sunt:[2]

And then thought I of Marian,
And eke of Anti-Claudian,
That sothe was their description
Of all the heven's region.

Temple of Fame, B. II. VS. 478.

Codex Greshamensis.

Catal. Mss. Angl. et Hib. assignat 3135. 236. Claudianum poëtam Libris Mss. Bibliothecæ Norfolcensis in Col-

NOTÆ

1 In Catalogo Nasmith. CCXXVIII.

2 Vid. Catal. Mss. Palatii Lambethini a viro docto, H. I. Todd, Librario.

legio Greshamensi apud Londinenses. Isti Codices, numero quam plurimi, quorum multi pretiosi et classici, ab hoc cimelio longo jam tempore, ut jam indicatum est, sejuncti, libris tantum impressis ibidem reservatis, in Museo Britannico nunc restant: et eundem in suo loco inter Musei Britannici Codices supra descripsimus.

Codex Vigorniensis.

Bibliotheca Ecclesiæ Cathedralis apud Vigornienses Codicem antiquum tenet, qui, cum aliis, multa classica complectitur, inter quæ Claudiani carmen memorari debet de Raptu Proserpinæ, et propterea hic loci iterum notandus est codex; quippe eundem antehac indicavimus.

Hactenus de Claudiani Codicibus in Bibliothecis Britannicis: lectores autem oramus in memoria tenere quod, ni fallimur, eos jam olim submonuimus, nempe observationes quæ præsenti vel alio tempore de Codicibus Britannicis inquirentibus oblatæ sunt, publicis tantum librariis esse referendas. Quippe publicæ, ut quæ bono publico destinatæ, doctorum usui, ut opus sit, et loci vel temporis opportunitates se præbeant, sunt accommodandæ. Privatæ privati sunt juris; non quibuslibet literarum privilegiis subjiciendæ, nec ad libitum adeundæ, aut temere consulendæ. Si quis igitur doctus tales vel legendo norit vel ipse possideat, ne nos, talibus, nempe privatis, sub silentio præteritis, incuset aut negligentiæ vel ignorantiæ. Quæ non nostri sit investigare, non culpæ est ignorare, et in iis perscrutandis quæ forsan inveniri non possunt, imprudentis foret animum nimis solicitare. His vero dictis, nil prohibet, si quid momenti vel curiosius, etiam privati juris, liberalitate virorum doctorum inopinato se nobis offerat, quominus cum lectoribus nostris rem communicemus.

Et dum Claudianus sub prælo currit, redit occasio in memoriam ea revocandi quæ in alio Recensu jam ex parte dicta sunt de publicis bibliothecis: non omnes enim et singulos eorum codicum qui contineantur in illis nos dedisse putandum est; pro certo Catalogum Mss. Angliæ et Hiberniæ, cui tamen quædam debemus, non ducem sequimur, nec tuto quidem sequi potuissemus. Ne quis temere credat quam defecerit, etiam ab initio, hic catalogus, consulat viros qui in hoc Marte multum laboraverunt, multumque perfecerunt.[5] Novus ordo in Biblioth. Bodl. ortus est, innumeris pæne Codicibus[6] adjectis, quotidie etiam crescentibus. Privatæ Collectiones, Vossianæ, Cottonianæ, Sloanianæ, et ceteræ, varios casus subierunt, vel publici juris factæ sunt,[7] vel in aliorum privatorum possessionem transiere. Nonnullarum publici nominis, et Mss. refertarum, nulla est mentio:[8] et dum multi codices ex una publica in aliam migraverunt, alii multi, notati in isto Catalogo, nunc omnino delitescunt. Exinde res huc redit, multos codices, de quibus ille silet index, nos descripsisse, et alios, quos ille notat, nos omisisse.

NOTÆ

5 A Casleio de duobus Catalogis Codicum in Biblioth. Reg. quos Catal. Mss. Angl. et Hibern. memorat, observatum est, indignissimos esse qui vulgarentur (vid. Casleii præfat. libri sui): et in præfatione Catalogi Librr. Mss. in Corp. Christi Cantab. de hoc Catalogo Nasmith iratus pæne loquitur: ‘plusquam centum codices omittuntur, et reliqui nulla fere diligentia describuntur.’

6 Nonnullis, qui nostris Recensibus jam materiam suppeditaverunt, adjicere debemus Mss. a cl. E. D. Clarke comparatos, et in Biblioth. Bodl. nunc asservatos, si modo causa addendi, suo loco omissum, Codicem membranaceum in 4to. J. Cæsaris et A. Hirtii aut Oppii Commentarios continentem. Inter Clarkianos Codd. 26.

7 Simili modo Codd. Bibliothecæ Norfolcensis, olim in Collegio Greshamensi, nunc in Museo Britannico asservantur; Mori Episcopi Norvicensis in Biblioth. Publ. Cantab. et Thomæ Galei in S. Trin. Cantab.

8 Scoticarum nempe: S. Trinitatis Dubliniensis Bibliothecæ, ne dicamus de splendidis Fagellianis Librr. impressorum additamentis, adjecti fuerunt multi Codd. Mssti. Et satis sit in alio loco dixisse, prius Catal. Mss. Angl. et Hibern. exaratum fuisse, quam Museum Brit. constitutum esset.

Levia quidem hæc, ut quibusdam videatur, sed notatu digna, non solum ut alii de nostris recte judicent, sed ut de suis caveant; ne ipsi, quod nos sæpissime, post inquisitionem factam, elaborasse frustra se deprehenderint. Et etiam intra spatiolum hujusce de Claudiano Notitiæ orta sunt nonnulla, quæ observationum hujuscemodi suppeditarunt argumenta.

INDEX

IN

CLAUDIANUM.

Numerus prior Carmen, posterior Versum designat.

A STIRPE recisis 3, 56 stirpe metas 20, 146 puero 21, 40
ab hoste timor nullus 5, 298 ab omnibus unum te docebo 28, 437
abdidit divitias antris 1, 42 pignus 33, 178 abdita solertia 17, 41 vita lustris 36, 44
abegit Sirenas 36, 190
abiere quo leges poli, quo jura deorum? 36, 273 quo sensus pii? 39, 4 abisse minas 19, 4
abies apta fretis 35, 107 umbrosa 36, 349
abjurata Libyæ arva 28, 110
abluitur fontibus 31, 100
abnuit non carum sibi hostem 5, 72 opem 28, 593 non abnuat vinci hortos 35, 80
abolete pudorem 26, 563 abolere nomen stirpemque 26, 99
abripit licentia vitæ 1, 153
abrumpit in fila querelas 36, 160 abruptura soporem 3, 212 in abruptum fertur 20, 424 abruptum flumen 49, 40
absconderit Iden 36, 140
absens doce 41, 20 in absentes acer linguæ 20, 380
absolvit deos 3, 21 absolve triumphos sontes 28, 406 absolvens puppisque moras crimenque pudoris 29, 30
abstrusa in rerum ratione 17, 148 abstrusos sinus 49, 42
Abundanti furiis (viri nomen) 18, 154
abundat candor sanguine 10, 269 abundans pietatis 8, 113 corporis 20, 380 abundantis fati 26, 110
Academia migrat in Latium 17, 94
accedis gener Augustis 21, 79
accelerat præcepta 33, 227 accelerant gradus 50, 6 acceleravit equis citatis 26, 589
accendit prælia 3, 300 voce cohortes 5, 173 clientes 5, 296 Venus 14, 12 diem 17, 78 ardor 28, 332 alio de lumine tædas 29, 189 stellas 33, 252 accendere terreras bellis 5, 9 accenditur religione loci 36, 357 accensus amnis 49, 74 accensæ malo 36, 256 accenso æquore 36, 446
accepit sonitus 1, 209 accipe principium rursus 44, 53

accingar lustrare diem 36, 316 accingere mecum 3, 337 vecturus dominam 10, 141
accipiter ferus 44, 81
acciret te 29, 114 acciri imperat 33, 77
acclamant concilium 5, 317
acclinis genitrix auro 8, 139 capulo 26, 487 florum cumulo 31, 4 acclines humeros 1, 115 accline columnis templum 44, 90
accommoda fraudi vallis 8, 327 res turbæ 3, 112 bellis ornus 35, 107
accommodat aures 15, 426 usum sylvis 36, 366
acer linguæ 20, 380 acribus austris 3, 91 acrior voto 3, 354
acerbat vulnus 3, 182 acerbant crimen 35, 208
acerbum munus 8, 168
acervis tepidis 20, 114 acervos exsangues 8, 472
Achæmenio de Tigride 10, 224 regi 36, 264
achates calcatur 10, 92
Acheloides sublatæ 36, 254
Acheloius decolor 29, 174
Acheron obmutuit 33, 87 mollescat 33, 225
Acheronteos fontes 35, 351
Achillea hasta 38, 46
Achilles hausit præcepta 7, 60 atrox ignovit 39, 13 Achilli tenero 5, 180 degeneraret 8, 367 proprio 11, 7 irato 21, 99 Memnon prostratus 21, 266 dilecto 72, 2 Achillem flavum 8, 557 venturum 9, 19 tenerum flammabat 10, 16
Achivæ gentis 20, 214 plagæ 28, 440 Achivis campis 26, 564 Achivos inter reges 72, 7
Achivi merentur caput 5, 425 Achivis attritis 10, 179
acies sidereæ 1, 23 si collata fuisset 5, 186 fulgida ornatu Martis 5, 351 adversas 7, 94 quæ montibus aptæ, quæ campis 8, 327 collata 15, 387 polluat 18, 286 stratas 20, 463 inter geminas 21, 151 tam subitas exiluisse 21, 319 formosa Dianæ 24, 258 Romana 26, 634 stupet igne metalli 28, 51 trepidans obtunditur auro, ib. inter socias 28, 401 pulchras errorum 28, 624 vesana Gigantum 36, 196 per famulas 44, 88 non fixa manet 45, 17 acie nobiliore 6, 12 victi 19, 17 pulsare rebelles 21, 238 aciem eludant 17, 107 armatam 18, 511 mittebat 24, 147 in aciem ruunt 38 38
Acin prope flavum 36, 332
acta Probi 1, 57 actis felicibus 18, 396 omnibus 22, 31
Actæa juga 36, 54
Actæona mutatum 5, 419
Actia littora 26, 185
actus Herculeos 3, 284 totos perspexerit 5, 481 varios gesserit 15, 291 priores 17, 145 in similes tendit 19, 75 in quales se diffundat 20, 120 veteres prosequar 21, 14 Herculis 34, 29 actu alio deflexerat aquas 8, 481 toto carminis 29, 19 longe spiraminis 48, 36
acuere rubores 83, 4
acumen mentis non leve discurrit 35, 201 in extremum producit 45, 16
acus auget meritum 8, 589 acu distinguit caput 10, 284 insignibat 33, 247 Idalia 35, 16 Assyria vestem signatur 44, 87
ad prima (i. primum) 3, 165
adæquat te meritis 8, 430
adamas laxavit postes 22, 444 adamante coruscat 1, 99 nodavit comas 3, 119 solido rigens 5, 470 notabat voces 15, 202 gravem hastam 20, 166 mansuro ligat 22, 39 rigentes muri 26, 213
addictus reus 28, 279 addicto censu 17, 231
addit vulpibus fallaces 5, 484 addunt flammea vultibus 35, 324 addidit hinnitum ferro 28, 573 adde parum 18, 205 unum precibus 22, 387 addite numina rebus 35, 372 addere cursibus nomen 1, 10 addi nihil ultra potest 31, 93
Addua visu cœrulus 28, 196 spumosior 28, 458 celer 28, 488
adduxere curas 36, 19 adductus ensis 18, 513 adducto arcu 101, 72 adductis nervis 5, 439 habenis 44, 48
adegit sub juga 29, 130
ademi te crudelis ego 36, 420
Adherbal solio pulsus 15, 409
adjicias hoc donum 1, 141
adiret tacito passu 28, 509 vix adeunda deis 22, 425
aditus sequendos 26, 287 aditum angustant 1, 105 ante tuum 28, 278 aditu clemens 28, 550 tentare 33, 161
adjunxit virum natæ et aulæ 21, 91 adjuncta Tonanti 1, 128

admirentur nocentem 20, 227
admisses viva sepultis 35, 222 admiscent probra 18, 431
admittit viam 28, 503 oculos 35, 114 admittet hastam 11, 15 admittentia cultus non mortales munera 39, 31
admoduletur Padus 12, 15
admonet sic usus rerum 28, 129 laborum 28, 257 flammas 44, 64 admonuit gentes 24, 97 admonita feritate 101, 92
admonitor facti 22, 155
admoverat agmina muris 28, 443
admugit Apis 8, 576 omnibus (Ceres) 36, 443
adnatat umbra fretis 36, 444
adolere lucos flamma 10, 210
adolescis in ostro patrio 8, 125 adoleverat annis plenis virginitas 33, 130
Adonidem reversum 11, 16
adoptat te patruus 29, 104 adoptans in nomen 28, 418
adorea hæc veterum revocavit laurus 21, 384
adores dominum 22, 72 adorat submissus 7, 122 adoret te Tibris 28, 425 adorant regis iter 44, 80 adorent annum 28, 656 adorabunt nomen 10 278 adoratæ plebis 28, 616
adsis faveasque 35, 78 adest totus oculis 24, 5 affore bello norat 3, 321
advena Arctous 20, 158 Alpheus 35, 60 non novus 101, 6
adventat Stilicho 28, 456
adventus tuus 26, 447 sacra 28, 125 adventum optat 1, 242 acerbum 20, 504 urbi largire 22, 388 petiere 24, 54 negatum flagitat 28, 333 dei 33, 9 adventu dignata 40, 29
adversa signa furori 3, 266 Catonis 8, 411 fronde 36, 393 adversi Mauri 15, 380 in adversis major micuit virtus 21, 286 adversis ignibus 1, 24
advertere oculos 1, 196
advexit Musas 23, 19 advexisse prædam 36, 337
advigilat vallo 20, 419 stupris 22, 140
adulantes tituli 20, 79
adulter obscœnus 15, 166 corrupit uterum 17, 305
adulteriis crevit 18, 190
aduncis peltis 35, 62
advolat nuntius urbem 1, 174 auras Veneris 7, 165 nuntius 20, 474 una Naiadum 28, 153
advolvere carmen in unum 21, 11 advolvor genibus 36, 298
adytis penetralibus 21, 60 effunditur Echo 28, 33 exilit 33, 212
Æaciden Pyrrhum 26, 125
Æacus pater horret 5, 456
ædes latas 3, 213 dilectas 17, 278 suas mirari 20, 340 vacuas 20, 512 amplas sibi posceret 28, 3 subnixas jugis 28, 49 effulgere matribus 28, 546 augusta deæ 33, 290
ædificet culmina 22, 188 ædificent corpora 17, 321
Æetam petens 26, 3
Ægæon cruentus 33, 46 Ægæonis centumgemini 36, 345
Ægæus ridet 1, 190 non æquet 20, 333 horruit 37, 117 Ægæi timor 10, 162 Ægæo turbine 21, 287 stagnantior 47, 38 Ægæos portus 20, 246 Ægæas hyemes 32, 12
ægida exasperat signis 7, 193 fulvam pererrans 8, 164 percutit 20, 161 Palladis 24, 211 iratam sentiet 36, 60 posuisse cruentam 36, 336
ægra spes 10, 14 ægro luxuriante 49, 100. ægris sitientibus 27, 9 animantibus 44, 9
Ægyptius rex 20, 252 Ægyptia tibia 8, 575 rura 15, 61 somnia 18, 312
Ægyptos sine nube ferax 47, 5 secura poli, ibid. Ægypti sagacis signa 3, 148 Ægyptum irriget 26, 57 per Ægyptum clara urbs 44, 89
Ælia proles 28, 420 series 29, 56
Æmilios inter 18, 439
Æmonii 26, 165 Æmonium Œten 37, 66 Æmoniis ab oris 5, 278
æmula pars 24, 36 naturæ manus 68, 14 æmule parentis 31, 47
Æneas piavit 21, 98 Æneam provexit in astra pater 50, 38
Æoliis cavernis 26, 224
Æolus ventis fræna remittat 5, 23 fundit hyemes 7, 97 adversus ahenos objecit postes 33, 74 sese probat 39, 35
æquævus genitor 98, 4 æquæva cum majestate creatus 8, 122 polo urbs 26, 54 æquævi principis annis 28, 547 æquævum caput 1, 220 nemus 52, 16 æquævas visere 20, 373
æquale veris 26, 27
æquat stellas 44, 11 æquent ingluviem 20, 334 æquavit valles stragibus 21, 132 æquavere jugis 1, 111 æquare suppliciis favorem 5, 422 non æquare fatetur 24, 361 æquantia ripas stagna 49, 51 æquatura fames 20, 378 æquaris fratri 8, 170 æquatur campo 15, 386
æqui gloria 20, 204 æquum protulit

1, 237 ex æquo dividis 22, 93 æquior patribus 24, 45
æquor tectum 5, 123 devotum 10, 176 frugibus aptum 18, 355 tutius terris 19, 54 magnum panditur 21, 22 Siculum 4, 9 mobile 5, 39 claudunt 22, 211 armatum 26, 1 in medium dilapsus 37, 114 medium invidet 40, 55 defectum cultoribus referens 47, 37 exarmatum 85, 4 discit servare quietem, ib. æquoris rubri recessus 5, 243 unda 95, 14 in æquore quacunque it 36, 443 æquore tranquillo 1, 246 multo spatii 5, 172 subito 17, 331 levat solem 29, 51 montes interluit 33, 145 vetito 35, 189 accenso 36, 446 summo Oceani 44, 1 æquora Cocytia 5, 472 rubra 7, 210 prærupta 15, 142 per immensa 15, 500 hyberna 17, 195 trans alta 20, 509 floribus indueret 21, 86 trans diversa 26, 108 utraque discriminat 28, 290 spumantia cedunt 29, 125 fumantia 33, 24 quicquid salis verrunt 35, 295 per longinqua 36, 363 prosperiora 40, 60 ligat margine 49, 44 trans æquora verte 20, 150
æquoreus populator 5, 378 æquorei Jovis 17, 282 patrui 29, 124 proceres 36, 11 æquoreas alni habenas 8, 422
aër, vestis deorum 1, 24
aër terras ambitque vehitque 8, 289 jucundior 10, 238 inscribitur 15, 478 pestifer 15, 514 princeps rerum 17, 70 vernus 17, 197 jaculis obtexitur 21, 258 solito decentior 28, 537 noctem fœdavit imbri, ib. præsudat solibus 35, 120 liquidus complectitur 35, 294 pugnæ spatium discriminat 37, 74 turbidus spargitur 49, 35
æraria crescunt 8, 499 cumulent 17, 231 lassant expensæ 22, 145 corruptura fidem 28, 606 undique conveniunt 29, 64
ære vetusto floreat 1, 18 attonito 50, 12 in ære colis os sacrum 24, 11 latentes cornipedes 28, 569 æra fingunt lupam 1, 99 publica 17, 27 funesta 18, 164 gemunt incudibus 20, 71 fluerent fornacibus 22, 177 columnis consita 28, 48 Cybeleia 28, 260 non sonant 33, 209 vestita cibis 46, 12
ærisonas per urbes 26, 234
æsculus frondens 14, 19
æstas induat te messibus 1, 274 vaga 20, 100 atrox 22, 461 temperiem cœlo referret 26, 152 longinqua 44, 27 quod ex fluvio spoliaverit 47, 30
æstimat se potestas 28, 41
æstiva relinquunt 15, 475
æstivus candor 1, 219 Nilus 3, 185 Leo 3, 365 æstivo pulvere 28, 215 sopore 47, 41
æstuat lorica cursu 3, 353 in aurum 18, 191 curia 19, 58 Argæus 20, 115 furtim sub pectore 26, 476 Nereus 28, 497 fervore 35, 137 ales 36, 141 vigor 44, 66 radiis potentibus axis 47, 35 sanguine præceps 48, 46 æstuantes Naides 11, 23
æstus dubius 3, 72 medios Libyæ 8, 27 incertos animi 8, 226 medios solis 15, 317 solabitur pluviis 17, 196 in arenosos 21, 337 per steriles 24, 277 fastidit amictum 31, 7 mortifer 36, 237 exsuperat 36, 384 ob immensos 101, 12 habet Cretam 101, 128 æstum mentitur 22, 249 secutæ 29, 79 æstu pleno Oceani 5, 114 rapido 8, 108 in medio 31, 47 nimio exuberet 33, 164 dubio 36, 322 rapido 49, 61 arcano 57, 7 æstibus urit Sirius 29, 7
ætas vestiat ridenti lanugine ora 1, 70 lasciva 1, 153 aurea 3, 51 cessit animo 7, 86 robustior 8, 371 gravibus latet sub moribus 8, 517 incipiens 8, 627 utraque 10, 327 una interfuit 17, 59 protulit 17, 162 fœcunda floreat 17, 261 in gremio consumta tuo 18, 66 quod perdidit 18, 97 mixta duplex 18, 469 diluet 20, 23 nubilis xxi, 69. xxix, 159 pristina infloruit 24, 124 luxu mollior 26, 160 fraudata sensibus 26, 521 protinus adveniens 26, 642 matura 28, 557 conjungit 30, 5 pretiosior 35, 285 lubrica 36, 227 lubrica me duxerit 39, 6 tertia cernit avum 52, 20 ætatis pudor 29, 200 spatium edax 59, 6 vices 98, 10
æterno gramine 36, 231 æternam avem 44, 63 æternis astris 35, 299 æternas in moras 42, 6
æther militat 7, 97 nullis præsentior affuit ominibus 8, 172 sidera parturit 10, 275 mitior 15, 152 complectitur 24, 131 quid velit loqui 26, 230 solicitus cogitur in nubem 26, 379 susceperit Jovem 27, 19 providus 28, 352 incanduit 33, 250 nobis Phlegra infensior 36, 201 pater affuit 50, 35 in æthera protulit hostes 37, 5 ætheri possidet 1, 83 rupit 3, 130 fatigat 3, 371 convertant 17, 105 multo interuit

limo 20, 493 conscenderat 21, 141 densum 28, 47 Ausonium 28, 273 deseruit 33, 139 cum cerneret 68, 1 in æthere quacunque it 36, 443 ex æthere lapsam 1, 194 ab æthere cernit 28, 102 æthere vulso 35, 228
ætherium decus vii, 175. xxviii, 168 in axem 101, 60 ætherii parentis 5, 145 vigoris 22, 498 patris 20, 26 ætheriis terrena miscens 8, 229 fastis 22, 476 tropæis 36, 354 ætherias aves 101, 72 in auras 95, 18
Æthiopem generum 15, 192 Æthiopum vasta 8, 35 æstus 17, 196 campi 18, 179 vapores 21, 180 vulnera 21, 351 armenta 24, 337 locus 31, 62 nigrantia regna 47, 16 campos 74, 1
Æthon puer 31, 140
Æthon auroræ nuncius 8, 561 sagitta ocyor 33, 282
æthra ab liquida 17, 116 æthram temperat 22, 7 ad æthram liquidam 15, 468
Ætna projecta 7, 161 gravis domat 27, 18 se porrigit 33, 151 Giganteos nunquam tacitura triumphos, ib. linquitur 33, 188 flebile gemuit mugitibus 35, 8 protulit Enceladum 36, 186 favillis novis crevit 36, 399 ab prima 36, 438 mirata 50, 4 Ætnæ notæ jugis 36, 330 Ætnam redundantem frænavit 50, 33
Ætnæa cacumina 36, 334 Ætnæos apices 33, 158 Ætnæas in favillas 17, 72
ævum exactum 1, 276 longo 3, 58 in Latium te confer 8, 400 securius 15, 107 sparsum maculis 20, 132 in omne futurum 28, 602 agas 36, 310 terit 44, 12 per nullum 101, 87 transegit 52, 1 in ævum procedat 17, 334 ævi defuncti 44, 40 redeuntis 95, 1 ignavi senium 36, 21 ambagibus 33, 61 Romani 26, 232 cani 24, 106 sedes et arcana 22, 445 cum prima parte viresceret 1, 63 futuri ardor præscius 3, 145 florem 5, 145 longi dedecus vii, 65. xv, 278 cursibus 8, 621 longi labor 18, 288 quanti canities 18, 476 continui 20, 59 gurges corruptior 22, 116 maturior 22, 348 immensi 22, 426 ævo læto aderit 3, 372 mandaverit novum 17, 68 obsitus 18, 170 nimio 24, 306 ab tenero 26, 493 toto 28, 56 tenero 28, 424 primo 35, 51
affatur agmen 10, 189 affari licet 22, 163 palam populos 95, 6 affata querelis gratis 22, 278
affatus mihi non ullos dirigis 41, 1 affatu fallere cuncta solebat 5, 367
affectant alii quicquid 10, 322
affectu sanguinis 69, 2
affirmo prædam 36, 304
affixæ truncis facies 36, 341
afflavit Romam meliore juventa 15, 208 te Gratia 29, 89 afflatus vicino sole 15, 348 afflata sidera 33, 1 nox rotis coruscis 44, 6 afflatum nihil vivit 36, 240 afflatos igne tholos 49, 62
affligit egestas 26, 94
affulget Apollinis arcus 24, 60
Africa 1, 60 annexuit lauros 8, 25 contusa genas 15, 136 nec te patiemur inultam 15, 205 famulabitur Romæ 15, 207 Mauri fuit munus 15, 283 tutior fratri redeat 15, 324 pallida 15, 374 accesserit 15, 453 Latio reddita 21, 19 bellum cinxerat armis 21, 275 calido rubicunda die 22, 257 donat aristas 22, 392 tremuit 24, 105 reddita bellis 28, 366
Afris domitis 15, 84 vicinior 15, 510
Agamemnoniam classem 15, 484 Agamemnonios inter penates 3, 82
Aganippæa unda 29, 8
Aganippe fluxit largior 17, 272 doctum fluens 40, 61
Agave cantatur 20, 364
ager fœcundus 3, 190 discernetur nullo limite 3, 381 Thessalus 5, 43 dives frugum 15, 509 omnis resonabat 31, 25 florebit 33, 197 serenus albet rore 36, 233 omnis fluctuat 47, 40 agri squalent 18, 244 agris reddidit colonis 8, 57 flaventes 35, 121
agger odoratus 44, 59 aggere conspicuus princeps 15, 425 ab aggere prospexit 1, 230 ab ambusto 3, 120
aggerat portenta monstris 18, 237 undas cumulis 20, 439
aggredior latebras monstri 15, 362 aggrederis metuenda viris 8, 372 quem aggrediar prius? 1, 29 aggredimur subitæ 36, 248
agit spes anxia mentem 1, 66 lucos 24, 303 ductor turmas 44, 84 ardor lapides 48, 56 quid agam? v, 14. xlii, 7 brumam 74, 2 neu agas dubie suspectus 8, 278 ævum 36, 311 agat me medius limes Olympi 15, 149 civem 22, 168 quid? 36, 294 agebat voti ignarus 29, 83 egi sub juga 22, 290 egit illum amor 3, 282 vias longas 8, 101 nimbos non Boreas, non Sol 8, 181 te (victoria) placidis moribus 24, 216 dies 28, 57 chelys fidibus Maurum 28, 123 flamma polum 33, 251 egerit me devius ardor 39, 7 egisse notos 3, 232 agentes prælia 1, 78

aguntur trans Phasin 18, 245 agi promissa minasque, tempus 15, 427 acto largius ferro 26, 122 actum si quid flagrantius 36, 296 ver toties cursibus 44, 28 agendi belli 20, 325
agitabat Mavors Austrum 21, 270 agitabis equum 19, 56 agitare feras 37, 122 agitanda res tumultu 36, 7
agmen aquarum, quid? 8, 481
agmen rarum 26, 78 violenter adorti 26, 252 exertum 28, 299 perrumperet 28, 460 in terrificum 37, 75 agminis natarum una 36, 58 agmine fesso 28, 218 inferno 28, 328 casto cinxerunt 35, 322 agmina armata clientum 5, 76 Eoa 5, 162 flava 8, 54 duris exerce studiis 8, 320 suspensa 8, 545 quanta producant 17, 69 moveri jubet 20, 408 deleta 20, 464 nigra 21, 265 cæsa 26, 34 objecta Sigambris 26, 419 tota nutassent 26, 595 Thracia 28, 473 revoluta 28, 637 duxit 29, 194 fortia turbat 35, 143
agna lupo latus præbuit 34, 26
agnoscisne tuos Penates? 28, 53 agnoscit manus arcum 17, 188 pagina mores 17, 255 agnoscat fratrem 15, 414 quid terra potest 37, 17 agnoscite tandem 3, 59 agnovit triumphos novos 4, 11 patrui curam 29, 186 tumultus dubios 35, 154 agnoverit semet 8, 225 agnoscere dubio visu 36, 91
agrestem dudum cogis 17, 174
ahena lux 7, 134 aheni Assyrii spumis 35, 96 ahena segetis 17, 317 ahenam effigiem 25, 7 ahenis trabibus 33, 244
Ajax Eutropii 20, 386
alæ Armeniæ 5, 108 comites 8, 544 Geticæ 20, 176 sudant 29, 62 solitæ transcurrere nimbos 44, 39 vix ima tolluntur humo 44, 40 alis æqualibus 16, 13 roseis pavonum 18, 109 nigrantibus 18, 348 velorum scissis 28, 138 rapidis sublatæ 36, 254 in coloratis 94, 1 alas veloces concutit 3, 122 Sarmaticas 7, 148 famulas 8, 558 explicat 10, 48 tenebris obscurior 20, 231 crinibus rutilantes 21, 38 sacras panderet 24, 204 nigrantes 26, 201 equitum 26, 474 extentas 28, 175 pandit 35, 97 fulminis pacificas 35, 229
Alamannia supplex 8, 449 tuis signis 21, 234
Alamannorum spoliis 24, 17
Alanus Mæotida bibens 3, 312 patiens ditionis 26, 581 Alani transistis 8, 487 stridor venientis 21, 109 calor 28, 224 Alanæ gentis 26, 583 Alanis impacatis 5, 271
Alaricus en! 28, 155 Alarici rabies 26, 431 Alaricum Peuce nutrierat 28, 105 Alarice, res tuas 26, 492 rumpe moras 26, 546 quis tibi dolor 26, 623 properas reverti 28, 181 te caperet 28, 223
Alastor Ditis nota signatus 33, 284
albet amnis 28, 519 ager rore 36, 233 albent ossa 36, 342
Albis serviet 10, 278 Albin liquere 8, 452 per medium 21, 226
Alcides pulcher sudore palæstræ 8, 533 ducit cohortem 15, 418 victor 29, 174 missus 34, 9 reddidit arces 39, 15 mihi carmen erit 101, 10 Alciden posce palæstras 17, 287 duxerat fama 101, 134
Alcinoo genitam 29, 142
Alcmena, ne tibi faciant pavorem 101, 48 Alcmenæ ovanti 8, 536 Alcmenam tendebat onus 101, 22
Alcyoneus per stagna Tyrrhena, cucurrit 36, 185
alea nec totis castris constitit 21, 365
Alecto atrox iii, 26, 41 invisa 33, 278
ales non admittitur 10, 62 litera 15, 477 Libyæ 20, 310 fama 22, 406 ignea 22, 420 victoria 28, 597 Cyllenius 33, 77 longæva 35, 83 æstuat 36, 141 Titanius 44, 7 alite querula 14, 21 monstrant ventura 22, 216 alituum suspensa cohors 44, 77 alitibus secundis 7, 9
Alexandro prostratus Porus 21, 268
alga in Ionia 7, 197 in rubra 48, 15 algæ virides ridebunt 3, 387 divitis 8, 597 algam cautibus illidi 33, 255 algas alternas 10, 157 per algas extenta jacet 46, 9
alget Trionibus proxima 20, 238
Aliacmona rapidum 26, 179
alienent sensus 22, 49
alienus ignis 3, 9 aliena principibus 10, 262 alieni cœli 47, 14
aligera e plebe 31, 139
alimenta dubitanda 15, 103 natis paret 26, 329 vaporis 44, 16 aspera fusa per artus 48, 19
alio: ex alio se quisque facit 37, 6
alipedis terga 71, 2 alipedum jubas 22, 472
alit: quicquid alit tellus 35, 295 alebat bellum insidiis 21, 276 aluit Bellona 26, 34 aluisse fluentis 1, 226 alitur rumor 3, 70 ali parvo 15, 105 alendis odiis 22, 16
allatret Sirius 22, 466
Allia renovet pugnas 15, 124

allicitur fastidire 22, 42
alligat pectora merces 8, 502 Istrum glacie 20, 165 vox blanda carinas 36, 258
allocutio Imperatorum pro tribunali 5, 382
alloqueris alto fastu 22, 159
alloquio gravis 36, 287 alloquiis edomuit 21, 197 hærere 29, 139
alludere umbras videt 5, 328 alludens genitor 28, 83
Almone prælato 15, 119
alnus assibilat alno 10, 68 alni plenæ 8, 625 arbiter 21, 286 alno plena 5, 503 alnum committere flatibus 32, 3 remigat 35, 178 alnis electriferis 12, 15
Alœus asper genuit 26, 68
Aloidæ pervenere 26, 74
Alpes trepidas laxaverat 1, 74 angustant aditum 1, 105 edomitas 5, 1 transgressus erat 5, 124 bis rupimus 5, 389 invadi faciles 7, 89 hunc habet 8, 93 gelidas 8, 357 si pateant 8, 390 nubiferas viii, 442. xxiv, 307 clarescunt 10, 185 transeat 18, 432 obstant 22, 411 exegere supplicium 26, 194 post ruptas 26, 261 ignotas invaderet 26, 283 post apertas 26, 471 fregi 26, 532 per alias 26, 642 notas aspicit 28, 266 ruptas spirans 28, 442 quatit 39, 37 non irruat barbarus 77, 5 ad Alpes cucurrit 15, 376 Alpe ab rupta 15, 82 ab frondosa 24, 285 Alpibus procedere 20, 505 reclusis 26, 198 ruptis 26, 547
Alpheæ Pisæ 15, 483 Alpheas ripas 26, 575
Alpheus rubuit 4, 9 angustus acervis Geticis 21, 186 advena 35, 61
Alpinus apex 12, 9 Alpina nive 17, 307 glacies xxv, 176. lviii, 1 Alpino vulnere 21, 317 Alpinum pudorem 26, 563 Alpinæ nives 7, 99 rupis 24, 241 casæ 26, 363 Alpinis jugis 8, 106 odiis 15, 295 Alpinas pruinas bibunt 1, 255 rupes 5, 304
altaria spirant fumo 44, 96
alte levantibus intumuit rebus 1, 39
alterna morte 33, 58 alternæ Tethyos 7, 58 aulæ 26, 567 alternam vitam 44, 26 alternis jugulis lusit 3, 83 alternis lacertis 35, 369 frugibus 52, 11 alternas aves 16, 16 ferit 36, 378
alternant studiis 22, 269 alternantes colorum vices 45, 13
altisoni mariti 40, 27
altus Jupiter 26, 100 alta cervix 3, 53 mens 29, 20 vis 46, 18 ad altum vectus 31, 83 in altum tolluntur 3, 22 major intrat 49, 29 duxisse ratem 26, 7 vibratis clypeis 28, 627 fertur 33, 249 cernentes oculos 35, 114 altum latus 7, 102 patrem 22, 62 ab alto 20, 24 alto de semine fratres pubentes 1, 142 Ionio 47, 38 in alto condere virus 22, 34 altior omni plebe redibis 5, 333 ires equis 28, 369 cunctis matribus 33, 125 altius nihil complectitur æther 24, 131 altissime princeps 72, 11
alumnæ lavanti 18, 106 sidereæ 36, 178 alumnas Rhodani 51, 1
alumnus Oceani miles 21, 159 alumno tanto 18, 385 sordenti 26, 358 alumnum pium 44, 49 alumnis parvis 18, 127 roseis 35, 48 alumnos proprios discernere nescit 8, 211 horribiles Libyæ 24, 280
alveus medius interfluit urbes 1, 227
alvo ab cava fagi 35, 126 alvum quatiens 20, 389
amaracus mollis 35, 129
amas mollis 101, 18 quicquid 18, 367 ames populum 22, 392 amat arbor 10, 66 te ipse metus noster 10, 332 carmen 23, 6 quos servavit 28, 388 amavit propius quam si genuisset 29, 106 amabis, quem nunc horrescis 31, 138 amare inopem 19, 44 timet mater 69, 2 amandi ignarus 10, 4 amans furto gaudet 27, 7 amari non extorquebis 8, 282 se diffidit 22, 182
Amazon anus 18, 240 Amazonas sævas 11, 32
Amazonidum cohors 35, 63
Amazonii Ponti 20, 264 Amazonio ritu 18, 499 Amazonios cinctus 34, 37
ambages remotæ 1, 35 ambage tacita 26, 552 ambagibus longis 8, 227 certis ævi 33, 61 non ullis 36, 80
ambigat post talia segnis 26, 549
ambiguus vitæ 18, 52 ambigui mares 18, 462 ambiguæ matri 8, 210
ambit Honos virtutem 17, 8 quodcunque dies 17, 57 humeros vestibus 22, 365 non blandius vitulam parens 33, 127 globus auras 35, 299 cœrulus color 44, 21 totum complexibus 48, 35 ambiat te uvis 1, 274 ambirent fulmina laurum 28, 355 ambitos a principe honores 3, 180
ambitio nasci 3, 178 avaritiæ nutrix 22, 114 ambitione potitus 8, 46 mortis peti 29, 166
ambitiosa colus 8, 594
ambitus demens expellitur 7, 186 obruit artes 17, 264 noctis 18, 93 contingere dextram 20, 67 procul erret 28, 609 victus ratione salutis 29, 212 circuit

49, 50
ambrosio sinu 10, 110
ambustus ager 3, 120 ambusta favillis juga 26, 24
amens successibus 28, 441
amentatus puer 17, 322
amentia quiesset 15, 296 petulans 18, 237
amethystus inest 8, 587
amica linquit domum 19, 24
amica insula 1, 189 amicam materiem 48, 42 amicis regibus 24, 185
amicis caris spoliamur 39, 24 amicos vincit meritis 22, 45
amicitiæ nexus 5, 321 amicitiam testor 42, 6 amicitiis receptis 17, 74 amicitias firmat 22, 38 mansuro adamante ligat 22, 39
amicta illecebris 22, 136
amictus substringit 10, 284 cœrulus 22, 249 glaucos 28, 166 purpureos 35, 17 conscidit 36, 149 cognatus 83, 2 sordidus 88, 1 amictum viridem 26, 168 fastidit æstus 31, 6 amictu præcipuo exornat 1, 192 testatur mentem 5, 81 Quirinali 8, 157 Ausonio 8, 566 claro 18, 307 Romuleo 20, 62 Graio 20, 250 madido oneratus 26, 351 ferrugineo 35, 275 refugo 44, 6
amnis pius 1, 97 ebrius 1, 250 reptatus Achilli 5, 180 rari coloris 28, 517 Volcanius 33, 170 lætatur in antro 35, 70 declinat prodigus urnam, ib. vagus edidit 36, 270 gelidus decidit 49, 73 accensus fluit 49, 74 amnem per totum 8, 444 gentibus sævum 22, 188 transeat 26, 428 in unum 47, 32 amne nunc secundo nunc redeunte 28, 497 subacto 29, 177 hyberno 35, 199 eliso 49, 64 amnes accedere 3, 183 corruptos 3, 304 vagos rapuisse 5, 121 impulsos pluviis 10, 125 docti 17, 273 quatuor procedunt 20, 259 epoti arebant 21, 171 lugerent 24, 24 servare fidem 26, 47 Graios 26, 515 arescere vidimus 26, 527 exhorruit 28, 145 in refluos 29, 80 mille 36, 16 amnibus fractis 101, 74
amolitur onus 5, 455
amomi mitis 10, 93
amor incestus prædæ 3, 221 vilis illum egit 3, 282 principis ullus 5, 15 tutatur 8, 282 festinus 8, 371 risit 10, 47 jactantior explicat alas 10, 48 nimius urget 16, 10 dilapsus 18, 75 recessit 19, 34 cæcus 20, 50 vivis annexus 22, 50 vincit 22, 412 communis mundi 24, 52 quantus prolis 26, 305 urget 26, 405 publicus ardescit 28, 63 conceptus crevit 28, 80 fœdus lucis 28, 452 fontis 35, 135 perfidus debilitatur 41, 12 notus 50, 37 sævus quid non cogat? 69, 1 non tolerandus 89, 2 quantus 36, 308 pietatis 40, 48 hortatur, vincat 42, 8 deos cœlumque et sidera cornu temperat 10, 75 dilapsus 10, 97 speculatus 10, 140 flexit Ditem 33, 27 segnis marcet 29, 227 amoris primus odor 10, 289 primi suspiria 35, 274 telis incendor 90, 1 amori detulit 24, 194 vitam debet 28, 610 amorem dubium lecturus 10, 26 suspensum deludet 22, 398 impendit pignoribus 29, 112 amore inconcesso 5, 515 mundus se liget 8, 285 quanto metuendus 22, 2 munitus 24, 222 patrio complexus 29, 132 in amore repulsas 28, 361 amores frænet 17, 99 ad Siculos 21, 187 placidos cognoscit 48, 43 pennati 22, 356 innumeros 31, 30 lætantur 31, 110 frænatis truces avibus per nubila vecti, ib. amorum stimulis flagrat 8, 252 blandorum 19, 63 gens mollis 10, 73 volucrum comitatus 10, 153 amoribus primis 11, 41
Amphinomo dicavit 50, 41
Amphiona præferat 22, 170
Amphioniæ palæstræ 8, 532
amphitheatrali pompæ 17, 293
Amphitrite soror 10, 175 Thracia 26, 337 Nereia 33, 104
amplector præcepta 15, 322 amplecti nec semel 36, 211 te rursus licebit 36, 435 amplexa fœtus 24, 356 amplexus in mariti ibit 8, 645 aulæ 26, 454 hoc promeruere 36, 277 amplexu regio 14, 25 arcto gestabat te 29, 97 turpi arcet 29, 129
Amsanctus flatum repressit 35, 350
Amyclæ trepidæ 26, 193 Amyclis natus 35, 133 Amyclas largitur Phœbus 33, 135
Anapi fortis 50, 41
anceps motus 3, 68 hyems 21, 282 odiis orbis 26, 565 ancipiti gradu 11, 23 hoc locatus 28, 464 ancipites artes 8, 293
anchora fundaverat puppim 17, 113
Anci pauperis 15, 109
ancillæ euntis 18, 86
Ancyra, tuos ad muros 20, 98
Ancyrani triumphi 20, 416
anfractus raros plagarum contrahit 5, 379 per opacos 35, 156 anfractibus curvis 1, 105 tortis 28, 519
angelus alloquitur Mariam 99, 1
anguis truncatus 15, 471 glaciale sibilet

22, 458 horridus 26, 446 duplex connectitur 37, 81 anguem refusum 26, 23 angue cœruleo connexuit vestes 3, 118 angues blandos tractasti 8, 164 virides 20, 186 Triptolemi stridunt 33, 12 pressos 34, 31 riguere 37, 111 objicis 101, 37 tetri 101, 43 anguibus purpureis 5, 177 erectis 26, 66
angulus devius 22, 179
angustat jaspide pectus 28, 526 sparsas (mulas) 51, 11 angustant aditum 1, 105
angustus collis 39, 36 in angusto 45, 28
anhelat inflatus 18, 259 quicquid Phœbus 81, 1 anhelet penitus immersus 5, 526 anhelantis Libyæ 5, 41 anhelantes gemmæ 8, 550
anhelitus discolor 35, 192 anhelitum alternum 14, 24
anhelus fremitus 1, 79 anhela membra 2, 2 silex 48, 42 anheli nati 28, 172 montis 36, 383 anhelo pumice 49, 15 anhelis vorticibus 33, 24 anhelas pulmonis latebras 5, 414 ad Syrtes 24, 275
animæ partes distribuit viii, 240. xvii, 254 volantes 22, 433 mittuntur in artus corporeos 33, 62 spiravere notis 33, 240 conveniunt 35, 308 animam efflare 5, 66 conciliantibus labris 14, 23 in pectore clausit 101, 137 animarum præmia 10, 301 rector 35, 156 animas labra ligent 31, 132 ternas interficit 37, 82 elapsas reducis 98, 20
animalia cedent tuis regnis 35, 297
animantibus ægris 44, 9
animaverit astra 17, 101 animare taxos 36, 386 animasse tabulas 26, 19 animatur lamina 5, 358 animantur hastæ 10, 188 animata Orpheis modis saxa 7, 114 sacris 24, 167 cuncta rigent 46, 6
animosus horror 50, 13 animosa suis divitiis virtus 17, 5 animoso pectore 22, 242
animus curis gravibus senilis 1, 154 dum mollior 8, 396 anceps 15, 281 pulchrior ornat 21, 27 animi victus 3, 170 ponunt recentia vulnera 5, 115 æstus 8, 226 magni vis tranquilla 8, 514 canities 17, 19 serviles 18, 177 exiguus 20, 381 cecidere 20, 485 cunctantis libra 21, 75 recepti 26, 406 divitiis 41, 5 animo cessit ætas 7, 86 damnant 20, 135 tumuistis inani 26, 381 subjugat hostes 28, 249 defixo malis 28, 258 transgressa leænas 36, 98 pax datur 48, 49 animum casus in omnes æqualem 15, 319 flecte 20, 596 ovantem confringas 22, 69 tolle serenum 101, 50 animis ingentibus 26, 584 immanibus spirans 28, 442 relanguit atrox 33, 68 animos ferarum 17, 192 ligant 18, 189 hostiles retudit 28, 302 pudicos 29, 149 ducens diversos 33, 119 segnes provocet 36, 30 hos præbuit 36, 276 elusit inanes 37, 35 truces superbosque de genitore tenens 101, 54 dissimiles temperat 50, 23
annales delicta loquuntur 8, 311 priscos volvere 24, 184 annalibus lectis 20, 59
annectunt fræna columbas 31, 104 annexuit lauros 8, 25 annectere fastis 18, 151 annexus vivis amor 22, 50
annua jejunia 95, 21
annuis tardius 22, 328 annuit tarde 8, 454 titulum 25, 9 annue 1, 160 votis 24, 213 reditus secundos 40, 57
annus nova vestigia torqueat 1, 6 felix auctoribus 1, 267 festior 7, 3 auspiciis regalibus sese induit 8, 1 jactantior fruitur aula 8, 2 qui te produxerat, donatur tibi 8, 156 exhorruit nomen 18, 317 dedit trabeas 19, 10 eunucho traditur 20, 122 Eutropii 20, 486 aureus 22, 474 quem mons Evandrius offert 28, 12 felix promittitur ortu 28, 16 natus fonte suo 28, 649 cunctis illustrior, ib. magno superbit nomine 28, 659 præteritis melior, venientibus auctor, ib. quis arserit 44, 107 anni futurum venientis iter 1, 157 pars acrior 10, 54 rudes 17, 16 silentes 17, 157 titulum 18, 10 monstriferi 20, 4 claustra pandentem 22, 268 notam servilem 22, 280 stabant rutili 22, 450 difficiles contingere terris, ib. mortalibus optati 22, 455 signa prioris 26, 238 tui cognominis 28, 13 vapore 28, 241 cunabula 28, 651 privati 28, 654 sævi bellis et fluctibus 29, 27 fraudibus objecti 36, 116 anno perfecto 17, 259 annum communem signabitis 8, 654 ovantem 12, 36 Pharium 15, 57 flagitet 18, 284 Australem 18, 403 fatalem 20, 49 suum fastis concesserit 22, 4 tuum redde 22, 320 vindicis 22, 413 dignum tibi præparat 22, 423 signandum legit 22, 451 ornent Superi 24, 264 Tybris inaugurat 28, 12 novum aperit 28, 640 non induit hospes honos 28, 651 peperit victoria 28, 653 flatibus irroras 35, 75 fructibus exornem 36, 38 computat frugibus 52, 11 proprium percurrit 68, 9 annorum mater 22, 425 post quinos recursus

23, 23 annis parturit nomina 1, 204 ter mille 5, 491 in rudibus 7, 85 tantis interlabentibus 15, 346 juvenilibus 17, 60 in crimen euntibus 18, 488 in teneris 21, 40 in quot vos potuistis 21, 196 firmaverat crimen 22, 117 verendos 26, 480 ter denis 26, 634 in primis 28, 54 et jure minori 29, 197 plenis 33, 130 multis gravior subjungitur 44, 30 cunctis antiquior 98, 1 annos cur objicis? 8, 365 in veros principis 15, 303 eripuere mihi 17, 138 dare solebat 18, 437 per mille 18, 475 tantos 22, 223 teneros 24, 121 post resides 25, 1 reputant 26, 265 gessere 28, 656 habiturus 28, 657 in omnes eas 28, 658 in suos migrare virum 29, 14 puellares 29, 140 steriles consumeret 33, 34 post multos 99, 17
Antæo non profuit 34, 41 Antæe rebellis 3, 288
ante dabunt hyemes Nilum—quam possit, &c. 1, 169
anteirent oppida currus 28, 377
antennis illabitur 24, 367 fractis 28, 138
Antenoreæ urbi 49, 1
antevenis tempus 22, 152
antevolant Zephyros pennæ 44, 21
Antiochus restitit 18, 216 Antiochi muros 20, 570 fugam 21, 371
Antiphatæ fames 29, 22
antiquior annis cunctis 98, 1
antrum complectitur 22, 427 antri limine 22, 441 gremio 31, 2 armisoni 36, 67 memores 40, 5 in antro lætatur amnis 35, 69 antra severa Themidis 2, 14 cornipedis docti 5, 179 in pastoralia 10, 114 mœsta silent 28, 29 putria populatur 33, 174 Musarum 34, 51 Scyllæa 36, 447 vasta colit 47, 21 antris nigrantibus abdidit divitias 1, 42 in curvis 1, 209 Pieriis 6, 15 sub vitreis xii, 35: xxviii, 146 sylvestribus 17, 190 in vestris 20, 299 monstriferis 22, 110 ab cavis 24, 310 sub Pyrenæis 29, 77 humentibus 36, 5 stagnantibus 37, 117
anus trabeata 18, 10 Amazon 18, 240 anum nutricem 28, 566
anxius secundis 3, 33 nulla non hora 8, 280
Aonius mons 5, 418 Aonio de monte 20, 522 Aonios per campos 4, 3 lucos, 17, 271 muros 22, 171
Apenninigenis pastoribus 28, 505
Apenninus stringitur 22, 273 Apennini recessus 24, 307 Apenninum nivalem 8, 106 perhibent 28, 286
aper sævus 3, 287 vastus 24, 306 gloria montis 34, 36 securus spumet 35, 243 indomitus regnabat 101, 106 torvus 53, 1 apros cum dentibus stravit 101, 80
aperis Titanibus auras 33, 66 aperit annum 28, 640 crista 35, 226 aperire fugam 26, 97 aperto campo 26, 139 apertas Alpes 26, 471 venas 48, 21
apes commotæ glomerantur 5, 461 venerantur nascentem regem 8, 382 mella tegunt 14, 10 examen molitas 26, 241 fugaces tinnitu revocare 28, 261 describere, ib. piæ 29, 9 prata legentes transmittunt sæclis mella futuris, ib.
apex rerum 5, 5 innocuus cum flagraret 8, 194 se fundit in campum 10, 56 ædificetur columnis 10, 215 delapsus 20, 290 emicuit 26, 459 orbis 27, 23 Pallanteus 28, 644 ferratus lascivit 35, 146 cristatus 44, 19 capitis horret 83, 1 apicem attollens 28, 42 ornat 44, 85 apices gemini considunt 20, 350 Ætnæos 33, 158 coniferi 36, 396
Apis admugit 8, 576
Apollinea testudine 20, 257 Apollinei nemoris 36, 373 Apollineo partu 8, 133 crine 36, 310
Apollo pulcher 28, 25 sic me meus implet 81, 4 Apollinis arcus 24, 60 Apollinem victum 11, 8 Apolline tali prostratus 8, 537
Aponon habere 49, 90
apparet timor 35, 188 apparent latebræ 49, 41 apparuit ingens 18, 390 aulæ species 36, 148
appetis arcu Stymphalidas 34, 37 appetit hostem 45, 45 appetiit penates 36, 188
apportet salutem 15, 263 socios an hostes 26, 456
aptet voci digitos 20, 362 aptavit equis 3, 330 aptavere togas membris 1, 206 aptare humeris arcus 26, 495 parvam genibus paternis 36, 175 aptantur varios in usus 29, 59 aptanda carinæ (sylva) 36, 369
aqua invida labris subducitur 35, 336 aquæ distillant per pectus 1, 222 calenti 20, 449 carceribus laxantur 35, 184 ardentis 49, 13 fumiferæ terga 49, 36 fuistis 57, 2 conservatæ 58, 6 aquis liquidis purior ibat 2, 10 mutatis 7, 100 auriferis (Tagi) 8, 128 confidit 17, 71 sacer horror 28, 33 commixtis fervebat 28, 511 oppressis 33, 176 astrictis 34, 18 vicinis 49, 2 vivis 56, 4 duratis 60, 2 quæsitis 61, 6 aquas ereptas

8, 480 irriguas alio deflexerat actu 8, 481 Ogygias 10, 133 radiare metallo 20, 260 ostro fundit 33, 253 socias truncavit 37, 70 medicas fundere 49, 86
Aquarius prodigus urnæ 22, 462
aquilæ cedunt lictori 8, 9 bellatrices 10, 193 sequuntur 20, 225 et spectant decreta 24, 86 aquilis victricibus 7, 16 aquilas figamus arenis 15, 33 concordes dividis 5, 238 volucres tollunt 7, 138 victrices 21, 170 imbelles 26, 159 expertas horrens 28, 321
aquilæ conveniunt 22, 418 in alis 94, 1 aquilis non fas est 6, 1 terram cognoscere 16, 17
Aquilo obruit acies procellis 7, 93 messes vehat 22, 396 constringat glacie 26, 60 aquilone Riphæo 3, 242 aquilonibus puris 10, 185 exclusis 15, 515 removent undas 85, 3
Aquiloniæ procellæ 12, 41
Arabs mollis 8, 258 mitra velatus 21, 156 Arabes saltus liquere 7, 71 te foliis ditent 18, 226
aræ clementes Busiridis 3, 254 thuris odoratæ cumulis 21, 59 aram flentibus statuistis 15, 404 aris thure calentibus 22, 12 hominum sitientibus 36, 282 destinat 44, 94 aras diras 18, 20 Busiridis 18, 161 quas vidimus? 18, 326 ad pias 19, 27 Hyperboreas 28, 26 saxo minantes 28, 505 cultas, ib. lustraverat 40, 25
aranea audax 36, 158
Arar lentus 17, 53 Rhodano stimulatus 20, 269
Araris tardior 5, 111 ferax 18, 405 Ararin longinquum 26, 298
aratrum figis 28, 183 aratri Herculei semita 49, 25 aratro gravi sudabat 3, 202 impresso 22, 197 bos abductus 26, 161 aratra sordida flexit 8, 415 aratris devotus 20, 194 expulsis 20, 566
Araxes Scythicus 1, 160 pontem pati cogetur 3, 376 impacatus 8, 387 Araxen proculcet 15, 31 Araxe ab extremo 20, 569
arbiter justissime legum 10, 333 meatibus idem 17, 104 belli pacisque 18, 241 deorum 20, 161 alni 21, 286 belli 28, 212 maxime noctis 33, 56 mons 49, 76
arbitrium ad plebis reducit 24, 116 arbitrii felix princeps 21, 89 arbitriis mitibus 17, 31 corporis dedita 22, 133
arboreo in cortice 28, 240
arbos omnis amat felix 10, 66 prædives 35, 290 se jactat 36, 344 exultat spoliis 36, 347 arboris trunco 18, 118 arbore fultus 1, 114 figit 18, 294 præsaga 26, 19 vili 28, 28 arboribus fluentes succi 3, 150 frondet 33, 160 frondes decutit Auster 35, 309
Arcadiæ saltum 3, 286 arces 5, 189 jugis 26, 514 Arcadiam fletam 101, 104
Arcadius spoliis onustus 8, 653 Arcadii thalamis 15, 226 Arcadium procatur 5, 143 aspicis 7, 179 tuetur 22, 78
arcæ claustra 18, 194
arcana profert 3, 179 prodere 5, 489 arcanæ rupis 49, 30 arcano succo 36, 402 partu 95, 9 arcanum fuit populo 5, 290 regni 26, 103 jubar 44, 17
Arcas proculcet acervos 8, 471 debilis 76, 4 Arcados limen relinquit 7, 165
arcem in compositam 17, 322 in excelsam rerum 18, 171 defendere 37, 50 arce suprema stetit 7, 167 poli 8, 197 capitis 8, 235 fœminea 19, 21 in media poli 27, 13 propria 28, 81 ab mea 28, 416 ab summa 33, 212 arces Ausonias 1, 129 ad Eoas 3, 172 astrorum auratas 7, 107 tales obtulit 10, 59 septemgeminas 12, 16 Tarpeias xv, 30. xxi, 214 conspicuas attollitis 20, 297 Romanæ 24, 30 securas levat 26, 51 perfringeret 26, 386 Pandionias 35, 19 in deceptas 35, 166 quas ceperat reddidit 39, 15 arcibus Romuleis 24, 124 septenis 28, 617
arcessere deos 36, 2
arcet Olympo 3, 50 amplexu 29, 129 arceat procul 26, 100 arceret dominos 18, 510 arcere procellas ratibus 1, 239
arcti corporis 98, 5 arcto de corpore 33, 46 in arctum res constrinxit 26, 491
Arctos rara 1, 26 alit 3, 325 deserta 8, 51 post domitas 21, 246 attonitas lamberet 26, 66 indignantes 28, 336 se proluit æquore 35, 189 petit Oceanum 37, 11 Arcton per tacitam. 1, 22 respicit 15, 511 populata Hippolyte 35, 63 in Arcton prominet 26, 330 Arcto non regor 15, 501 ab fœcunda 24, 93 ab Lycaonia 26, 246 ab gelida 28, 455
Arctous advena 20, 158 Arctoi Martis 5, 501 Arctoum mare 20, 262 Arctoa de strage 7, 26 convexa 7, 170 classica 8, 24 Arctois frugibus 18, 403 gentibus 26, 299 Arctoos pisces 8, 629
Arcturi jubar 1, 25
arcus defensores terrarum 3, 80 sonoros 5, 80 curvatos solvi imperat

5, 229 Scythicos 7, 27 Mænalios 8, 161 qui non tenditur 8, 224 felix certique petitor vulneris 8, 528 laterum enodes 20, 361 Apollinis 24, 60 spoliis indutos 24, 67 temperet a venatibus 24, 270 humeris aptare breves 26, 495 spoliis micantes 28, 51 excipiunt 28, 521 fluitant 31, 11 quo lumine floreat 48, 7 in arcum sinuatur 10, 149 flexus (mons) 49, 43 arcum sentit 10, 118 non agnoscit 17, 188 cædis sitientem 17, 297 refugum torquebas 21, 68 nominis 28, 370 compescuit 35, 232 digitis attentat 36, 217 variata luce rubentem 47, 4 arcu lassato 1, 187 ducto 9, 1 vel jaculis ferit 22, 352 cessante 24, 241 vivo 28, 502 manuque præstantes 31, 139 præstantior Phœbus 33, 134 appetis Stymphalidas 34, 37 remisso 35, 31 mutante colores 35, 98 redimitur hyems 35, 99 adducto 101, 72

ardescit amor 28, 63 clypeus 37, 78

ardet prosternere vires 3, 307 ager 5, 43 luxuries 15, 182 stimulis 17, 226 eburnum decus 33, 272 spiritus flammis 101, 123 arsit impetus 5, 183 fretum 15, 80 flammis hostilibus 20, 571 impensius 26, 591 arserit annus 44, 107 ardebit siti 3, 104 ardere focos 28, 454 ardens Sirius 3, 241 ardentis aquæ 49, 13 dei 72, 3 ardentes gemmæ 5, 347

ardor præscius ævi futuri 3, 146 sequendi 7, 74 me incitat 22, 266 acrior accendit 28, 331 vibravit in undis 35, 2 devius me egerit 39, 7 igneus 45, 77 suus agit lapides 48, 56 devius 50, 45 ardores sentiat 33, 225

arduus leges dabat 18, 380 ardua colla 3, 94 fortuna 7, 13 proræ 17, 43 promissa 20, 316 responsa 21, 295 gloria 26, 11 arduæ mentis 11, 4

area dives 10, 92 exercuit lusus 28, 621

arena vili condetur 3, 371 sanguine ditescat 17, 309 arenæ muneribus damnatur 5, 395 scriptæ 17, 134 luxuriantis 24, 316 conjurantis turba 26, 163 subitæ aspectus 28, 619 infectæ spumis 35, 203 nigræ tenebris 49, 39 arenam tenuem cæsis invidit 15, 398 Italam momordit 26, 589 in arenam cruor servetur 24, 271 arenis Tartessiacis 3, 101 Rubris 15, 33 vastis 21, 261 bibulis 33, 256 attritis 46, 4 arenas torquet Auster 35, 310 Paphias 10, 149 inter flagrantes 8, 598 non sentit ungula 8, 547 superare 8, 436 refluas Tethyos 7, 58 Libyæ incensas 5, 241 Chalcedonias 5, 55 rutilas despumat 1, 54 penetrabit 15, 319 discis 18, 32 Gætulas 26, 60 indignantes vestigia calcat 36, 385 Tyrias sparsisse 54, 5

arenosos in æstus 21, 337

arescat decepta sitis 5, 510 fons mali 20, 18 arescere negant 5, 8 vidimus amnes 26, 527

Arethusa absens 4, 11

Arethusæi latices 35, 60

Argæa gramina 29, 191 Argæa nive 70, 6 Argææ nives 73, 5

Argæus equorum parens 5, 31 Argæus Cappadocum 20, 114 Argæi pabula mutant 18, 248

argenti lacus et flumina 24, 236 cumulos 26, 606 in argento lympham gestabat 18, 107

Argis ab miseris 26, 611 ab Inachiis 34, 9 Argos tuemur 26, 576

Argivæ ministrant 20, 200

Argo audax 26, 2

Argois trabibus 26, 16

Argolici tyranni 101, 117 Argolicos fratres 50, 39

Argolidas puellas 26, 629

arguit attonitos 3, 239 arguor impar pugnæ 8, 365 arguar audax 42, 12

Argum servasse juvencam 21, 312

argumenta immota pudoris 20, 78 luctus 28, 169

argutæ dextræ 18, 370

arida socrus 18, 269

aries præceps 8, 330 trux 10, 163

Aries Phrixeus 22, 464

Arinthæi fastus 18, 478 Arinthæo donat 18, 63

Arion Nereidum stabulis nutritus 8, 555 palmam rapturus 17, 284 velox 71, 5

aristæ jejunæ 18, 116 aristis subitis 3, 382 pulsis 15, 150 Cinyphiis 18, 405 inventis 33, 31 flavescit 33, 186 aristas Emathias 5, 44 necdum decimas emensus 8, 372 proprias 15, 112 nec prius auditas donat 22, 393 ignotas currus sparsurus 36, 53 fractas cum crine avellit 36, 150

arma regunt viribus 2, 18 Mulciber præparat 7, 191 da protinus 8, 364 oneri 15, 441 violare parat 18, 236 relinque viris 18, 281 barbara 20, 159 distulit 20, 598 fabricata vatibus 21, 105 jussis procerum famulantia 21, 332 exercuit 23, 3 vilia interserit 26, 397 nocitura dabant 26, 542 celebrata

plectro 28, 123 inopina instruit 28, 217 Dacica 28, 335 retro liquerat 28, 462 extera, ib. Gætula 29, 41 sæva vocantibus lituis 29, 214 Mimantis 36 347 movet 101, 93 in arma stimulat 35, 207 armorum proceres 8, 5 splendore tuorum 20, 600 cultu 21, 153 parens 24, 136 honores 28, 639 minis 101, 82 in armis horribilem 15, 98 ostentate mihi 15, 428 alter sexus 20, 223 ab Latiis 20, 237 cessantibus 24, 220 in variis spectatus 29, 179 avitis 31, 71 additur calliditas 45, 28 positis xxix, 232. a, 295 excusate nefas 26, 561 fideret 26, 534 servilibus 26, 159 truncatus 26, 89 paribus 24, 295 protinus raptis 22, 271 civilibus 22, 85 conflixerit 18, 411 barbaricis 18, 17 fractis 17, 168 caligantibus 1, 27 hostilibus 3, 309 tantis capiendi 5, 150 patriis 15, 5 consanguineis 15, 286

armat spina rosas 14, 10 hunc Athos 37, 68 furor colla 101, 31 Canis Titana 47, 33 armes serpentibus Hydram 101, 40 armet sese Syrtibus 15, 315 armaret brachia montibus 26, 65 armavit in bella dolores 29, 155 natura veneno 46, 5 natura cutem 83, 3 armavit stagna, canes pocula 29, 21 armavere deos carmina 28, 349 armatur terrore pudor 1, 92 mucrone 20, 447 Boreas 33, 70 omnibus rabies 78, 2 armata dolis 33, 221 bipenni 36, 377 armati species 20, 73 viduatur honos 101, 113 armatæ laudes 22, 1 manus jaculis 24, 244 armatum quis ferat? 5, 300 armatos choros 28, 622 Manes 33, 41 armatas hyemes 7, 97

Armeniæ alæ 5, 108 oræ 8, 307 Armenio pro limite 20, 367 Armeniis campis 70, 5 Armenias nives 5, 29

Armenius dirigat sagittas 8, 531 dedit 10, 222 quis procul agit? 15, 243 edoctus mollire mares 18, 47 crine decoro 21, 157 Armenii Phasin liquere 7, 72 Armeniis frons læva datur 5, 174 Armenios terrebis 19, 55

armentum regit 8, 385 armenti Stygii 33, 284 decus 35, 209 armenta marito gaudent 10, 294 captiva 18, 247 defensante juvenco 18, 386 ausa loqui 20, 43 Gallica 21, 227 vastant 24, 336 boum 26, 408 invicem se voce regunt, ib. candida 28, 507 cum stabulis natantia 47, 42 armentorum species 54, 1

armiger fulvus Tonantis 15, 468 sulcus 21, 324 Tonantis 44, 81 armigeros duos misit 16, 13

armipotens genitor 28, 655

armisoni antri 36, 67

armos ferratos 5, 362 fractos 15, 364 per rigidos 28, 576 in totos 35, 211 duratos scopulis 101, 110 asperat 45, 24 erigit 70, 9 auratos 73, 10 sonantibus armis 36, 423

arrexere jubæ galeam 37, 79 arrectis auribus hæsit 1, 210

arridet fratri 22, 359 annus 22, 473 arridere viris peremtis 15, 185

arripis spumantem 101, 114 arripit iter 20, 407 arripuit omnibus votis 28, 211 partem vetustas 44, 35

ars nocendi 3, 97 artis lanificæ 20, 381 solertia 50, 23 arti neglectæ 17, 136 contigit eventus 35, 42 artem admiscens pretio 10, 88 vicere procellæ 15, 219 veterem 18, 283 confessis 29, 206 indomitam 46, 1 secutus 49, 59 per artem ductus mons 87, 7 arte tota 1, 95 hac reperta 20, 589 qua me circumdedit? 28, 300 patens mons 28, 502 trahat procos 29, 31 frigoris 57, 3 artes cuspidis 7, 61 obscuras 17, 84 sopitæ 17, 264 priscæ redeunt 22, 126 patrias exerceat 24, 112 quæreret 29, 234 Cirrhæas despexerit 34, 23 Veneris deprensæ 35, 266 pariat solertia, nutriat usus 36, 32 pectinis 36, 156 cunctas bellorum possidet 45, 43 artibus priscis 15, 51 sine Pieriis 23, 3 diversis 26, 142 assuetis 27, 12

Arsacio ore 8, 216 fastu 18, 415

Artatus sylvis amnis 28, 518

artificis manus 50, 20 artificem mors nulla refugit 15, 172 poli 95, 11

artus seniles 3, 144 primos depascitur 3, 302 laceros 5, 431 fessos porreximus 7, 149 cum conderet 8, 228 complexu fovens 15, 229 tenderet exsangues 18, 300 truncantur 20, 18 breves 26, 584 sidereos 31, 3 numerosos dejicis 34, 39 spatiosos erigit 35, 338 emeritos 44, 25 per totos 101, 110 constringens 101, 136 vivos depascitur 46, 11 in dispariles 54, 9 in varios mutatur 87, 8 in parvos confluxit 95, 15

arva temperat 1, 260 vulneribus quæsita 15, 75 referta anguibus 15, 316 domosque præbuimus 20, 577 quæ requiram? 28, 317 assueta quadrigis 28, 619 per aliena 28, 650 pedibus proterit 33, 128 Thracia 34, 10 mersa 35, 181 relicta metu 101, 100 arvis sitientibus 18, 115 quibus exstitit hæreat 18, 433 servilibus 24, 126 incultis 36, 24 mediis 36, 245 patentibus 47, 39 planis erectior 49, 11

arundineos nodos 46, 21
arundo crinalis 1, 217 certa Notos sulcavit 31, 144 ferro armatur 45, 39 Arundine Rheni 24, 305 crinem velat 28, 162 Palladia 28, 378 dissimili 31, 38 fracta 35, 136 velavit frontem 35, 359
Ascanio claruit ventura potestas 8, 192
ascendit fastigia montis 36, 383
ascensu vincere montes 7, 46
ascribis juveni 22, 81 ascribimus illum his lacrymis 36, 419 ascribere casum meritis 49, 81
Asiæ planctus 5, 36 uberrima vastant 20, 578 tædas 21, 88 Asiam disterminat 3, 175 regit 16, 199
aspectus (optatur) 24, 58 arenæ subitæ 28, 619 non ferre parentis 36, 193 aspectum indulgete 36, 302 aspectu ducis 26, 373 contenta suo 37, 93 liberiore poli 52, 10
asper Phasis (i. glacie concretus) 3, 375 aspera hyems ventis 1, 270 baccis cingula 22, 89 bellis 35, 20 asperius nihil est humili 18, 181
asperat vallum sudibus 5, 128 Indus velamenta lapis 8, 585 fervor lumina 17, 219 nubes caput 33, 82 armos 45, 24 iras 48, 46
aspergit alas 28, 175 asperserit ore maculis Sol 15, 494
aspiceres minori cedere grandævos 29, 199 aspexit procul 17, 132 aspice vultu tanto 101, 50 non aspectura sorores 35, 238
aspirat spoliis 28, 192 aspirant trabeis 18, 464 aspirate fidem 14, 16
assensu tanto 24, 188 vallis 28, 615
asseruit honorem 22, 326 asseritur vulgus ferro 26, 616
assibilat alno alnus 10, 68 hydris 35, 225
assiduus ludis 20, 410 castris aderat 21, 116 assiduos intrare inopes 1, 47
assignant honorum tabulas 31, 85
assilit 1, 83
assimulat fræna 5, 81 os porcum 45, 6
assistit capiti 15, 329
assuesceret imperio 28, 76
assurgit laurus 10, 244 Phlegethon 35, 315 assurgunt cornua 18, 387 assurgere pulvere viso 24, 3 assurgentes videbas 21, 48
Assyria cæde 7, 36 acu 44, 87 Assyrii aheni 35, 96 Assyriæ ripæ 18, 158 paci 21, 52 Assyriam gentem 8, 308
Assyrio ademit moderamina 24, 164 Assyriis mentita 18, 340 Assyrios volentes regat 28, 86
Astæ vindicis mœnia 28, 203
astitit fretis 21, 326
astra: in astra provexit 50, 37 ad astra ferar 7, 158 astra tangeret 2, 4 invadere 3, 62 dum rotet polus 5, 527 miscebit Averno 15, 383 animaverit 17, 101 pulsas querelis 19, 51 exultasse choreis 21, 85 ferit 26, 341 tenebat 33, 117 lacessit 33, 162 viarum mutavere fidem 35, 188 astrorum beatis radiis 29, 48 ab astris misit 98, 3 in astris certus error 17, 128 sub astris exigis noctem 101, 73 astris Ledæis fulgentior 1, 240 respirantibus 5, 455 inspectis 8, 146 properantibus te cernere 8, 190 redimitur 10, 273 in mediis 15, 135 a cupidis 15, 253 ab Lycaoniis 17, 298 dubiis 21, 145 numeros dividit 22, 434 vicinis 24, 134 vertice proximus 26, 470 cœlatis 28, 168 æternis 35, 299 patriis procul 36, 214 sæcula dividit 49, 83 variis 68, 7
astrigera cum conjuge 26, 245
astringit stiria setas 26, 327 vapores 49, 45 astringi larus 71, 5 astrictis aquis 34, 18
Astronomorum observationibus Meroë nobilis erat 1, 135
astu debilitat 28, 219
Astur pallidus 29, 75
asylo tuo commisit spes vitamque 15, 391
atavi tradunt 28, 334 atavum deducens proles 28, 420
Athamantheæ dextræ 3, 81
Athenæ statuistis aram 15, 405 Athenas arsuras 17, 152 sublimes fregit 24, 162 Athenis spretis 17, 94
Athesis strepat choreis 12, 11 velox 28, 197 mutavit sanguine fluctus 28, 209 Athesin permulcent cantu 31, 106
Athos solicitatus 3, 336 parvus 8, 475 responsat 20, 162 vastus 26, 177 glacialis 37, 68 Athon nivibus profundum 21, 127
Atlanteos per recessus 1, 35 Oceani recessus 10, 280
Atlas conscius nutaret 7, 108 dissidet 15, 158 obstupuit 21, 147 Maurusius 28, 104 te maximus horruit 34, 45 palluit 35, 191 calcabitur 36, 324 Atlantis nepos 33, 89 apex 37, 23 Atlanta cinxit maniplis novis 8, 35 terrificant 24, 336 in aëre trementem 28, 380 Atlante opposito 15, 316
atra fames 28, 321 atris facibus 3, 49
Atreus sceleri reddidit crimen 15, 400
atria effulta columnis 5, 136 Divæ 10, 85 docta 17, 88 tremefacta silent 33, 84 vestit ebur 33, 242 desolata 36,

155 per atria ludi 36, 206
Atropos vocet adamante notabat 15, 203 sic urget 33, 216
atrox Alecto 3, 25
Attalus voluit 18, 215
attentat digitis arcum 36, 217
attigit cœlum 15, 26 Iden 33, 199
Attis personat 20, 302
attollit fructus 20, 271 faces 33, 11 littora gemmis 33, 253 apex sidus 44, 19 attollitis arces 20, 297 attollunt prospera flatus 22, 160 lauros 24, 59 oracula fastus 26, 551 vultus 50, 6 attollat cerastas 15, 151 attollant Tydiden 28, 470 attollite turres 8, 104 attollere signa 3, 86 tædas 31, 33 attollens jubar 14, 1 apicem 28, 42
attonitus Ganges 1, 163 attoniti hærent 26, 371 pecudum timores 98, 16 attonito aëre 50, 12 attonitis omnibus 26, 4
attrivit opes 76, 7 attrita jugis colla 33, 13 attritis Achivis 10, 179 attritos manu radios 36, 161
avaritia profunda 15, 164 avaritiæ pectora 3, 37 libido 26, 226 avaritiam cruentam castrat 18, 192 trudis 22, 113
avarities Stygiis innexa catenis 7, 185
avarus cædis 26, 606 vigil 27, 8 avaro intuitu 3, 164 avaris opibus 33, 21
Aucheniis 1, 21
Auchenium genus 1, 8
auctor tanti muneris 1, 72 fœderis egregii 5, 75 necis 8, 94 honoris 8, 579 successibus fueras 8, 638 major Honorius 15, 499 gravissimus eloquii 17, 332 pravus condidit 20, 496 paci mitteris 21, 51 nec adhuc ostenditur 26, 450 nominis urbi 28, 517 Lemnius 28, 572 annus venientibus 28, 660 in auctorem sævit 19, 12 auctorem ipsum parere sibi 8, 299 damnare suum 18, 170 dubium expromere 36, 195 globum 44, 73 paritura suum 95, 10 nescire suum 98, 15 auctore Eutropio 20, 98 quo flexus 22, 3 in auctores vertit tela 7, 95 deos hæc statuisse 49, 82 auctoribus consanguineis 1, 267 primis 18, 158
audacia præceps 3, 34 titubans furtis 10, 81 præceps crevit 32, 9 sublata 37, 107 petulans 74, 7
audax mamma 1, 88 Stella 8, 184 animi 35, 4 arguar 42, 10 herba 49, 22 audacibus remis 7, 56
audeat: quid non audeat annus Eutropii 20, 480 ne quid in absentem 29, 231 audere aliquid 26, 393 audentes fors juvat 42, 9
audit non verbera currus 17, 187 audiat hæc commune solum 39, 56 audire victores merentur 1, 62 audimur omnibus terris 16, 9
avellit aristas 36, 150
avena amissa 46, 24 avenas inæquales cera texebat 31, 35
Aventino recessu 22, 405
Averni sinus 5, 502 vacui vulgus 33, 20 pestiferi 35, 348 Averno miscebit astra 15, 383 laxato 18, 450 umbroso 33, 116
avertit diem 15, 400 avertere victu Chaonio 36, 47 aversis manibus 28, 329
avexit natos 36, 265
auferret sodales 28, 313 abstulit tumultum 3, 20 illum suus ensis 8, 92 auferre sceleris causas futuri 5, 193 penatibus 29, 101
augentibus omnia Musis 28, 475 augetur fœtibus potestas 1, 194 augeri flagratis 22, 265 auctior sidere mundus 5, 3 auctis collibus 28, 529 augendis toris 40, 30
augescit majestas 24, 99 brevitas doni pietate 70, 11 augescat purpura gemmis 7, 4
augmenta ministrat odiis 101, 27 cessant 8, 496
augur meliora sponderet 26, 267 augure falso 20, 2 luco 26, 18
augurium canebat 20, 289 trahebat pejore via 26, 263 regnis dedit 29, 103 laturus iniquum 33, 230 fatale tori 35, 141 triste minatur 36, 126 augurio lætior genitor 8, 203 auguriis mansuris 15, 29 alacres 15, 472 Sibyllæ 24, 166 sinistris 28, 275
Augusta parens 8, 189 proles 10, 252 supellex 22, 93 soror 28, 553 Augustis in laribus 20, 63 Augustas umbras 8, 95 aures 21, 113
Augustus belliger (Theodosius) 1, 74 hic 5, 157 vexilla salutat 5, 366 distulit se reddere cœlo 7, 109 hauserat ignes 10, 1 manes sanguine pavit 28, 117 Augusti fatentur 22, 289 senis 8, 642 gener 13, 8 socer 13, 9 fortuna 15, 504 socerum 22, 166 soceri 22, 233 Augusto pervia 1, 108 miserante 3, 244 judice vi, 18. xvii, 256. xxix, 179 jacuit Pharos 18, 218 avo 24, 178 consule 8, 4 ab Augusto dicta legio 15, 422 Augustum increpat 5, 382 intonat Echo 28, 617 foveas 95, 20 Auguste, vestra parens 28, 362 Augustorum sororem 22, 357 Augustis fra-

tribus 2, 17 gener accedis 21, 78 progenitam 22, 357 Augustos tot fugavi 26, 524 vidi 28, 393 contulit 29, 64
Augusto civica corona suspensa 24, 76
avido fervore 35, 137 luctu 36, 50 avidæ curæ 3, 243
avis gnara loquendi 20, 330 Junonia 28, 576 avem in diram 20, 230 Solis 22, 419 æternam 44, 63 aves nudus pascit 5, 451 alternas 16, 16 sidereas Junonis 20, 330 meditentur 26, 230 diras pavit 28, 208 innocuæ transistis 35, 349 innumeræ comitantur 44, 76 ætherias dejicis 101, 73 Herculeas 45, 5 avium more 17, 320 voces 18, 317 clangore 26, 444 nidos 31, 14 nulla 40, 17 avibus incepta secundat 22, 364 Romanis 28,12 frænatis 31, 111
avita cornus 8, 520 avitis finibus 3, 191 spoliis armisque 31, 71 avitas manus 7, 190
avia per ignota 8, 482 pererrant 36, 43
aula nutrix 7, 11 socia 7, 156 nota 8, 2 mihi vacet 10, 191 dignior vultus 10, 264 germana 15, 237 moderantem sustinet 18, 144 aspicit 18, 487 sanior 19, 14 vulgata 20, 64 quam similes viros (habet) 20, 133 choris vacat 20, 584 debuit 21, 50 ditabitur 22, 207 alta 27, 26 ab Eoa 28, 90 deserta 33, 109 personat procis 33, 133 sub Ditis 35, 365 choro me cingeret 40, 52 aulæ geminæ exercitus 5, 6 prædivitis 5, 142 Romanæ 8, 219 redde suos 10, 38 semen fluit 12, 18 tali 17, 164 jungitur curia 17, 257 tumultum 21, 308 dissensibus 22, 86 Pellææ 24, 33 migrantis 26, 315 alacris amplexus 26, 454 alternæ 26, 567 Latiæ 28, 22 inter veteris speciem et præsentis 28, 558 paludatæ 28, 596 labores 31, 66 flebilis et tacitæ 36, 148 aulam ad regalem 3, 113 in claram 3, 177 submersam fluctibus 17, 282 geminam 18, 281 purgatam 20, 20 pallentem 20, 462 votis erexerat 29, 160 per aulam emicat 30, 3
aulæa tenent 35, 320
Aulis fervebat vocibus 15, 485
aura clementior Favonî 1, 272 plenior rotat 2, 12 frondes concutit 20, 452 nectare dulcior vaporat ostia Nili 44, 99 Tartarea 101, 33 tenax 48, 39 incumberet 100, 5 auris levibus projecerat 35, 30 in auras sese jaculentur 17, 320 auras per discussas 1, 124 donantibus ipsis 1, 245 per liquidas 3, 55 Veneris clementes 7, 165 aperis Titanibus 33, 66 ad superas 33, 276 corrumpit 35, 202 globus ambit 35, 298 in ætherias 95, 18
auratæ trabes 40, 42 auratum remige 28, 376 pomo 29, 170 auratam pilam 29, 144 auratos imbres 24, 226 ungues 33, 18 auratas trabeas 1, 178
aurem avidam pandit rumoribus 22, 47 sonus attigit 26, 412 aure docili concipit sonos 51, 8 ad aures vox pervenit 31, 25 per aures venere 24, 338 aures complet gloria 1, 31 pacificare 4, 20 dominas 6, 17 pronas accommodat 15, 426 per mundi ibimus 16, 9 attonitas duceret 17, 20 scabie laceras 18, 136 impulit 18, 372 Augustas 21, 113 gratas conciliat 25, 17 festæ 26, 206 pulsaret 26, 625 circumsonet nomen 28, 319 duras permovimus 28, 368 onerat baccis 28, 528 vanas tonitru deludimus 33, 98 auribus arrectis hæsit 1, 210 castis 22, 304
aureus grex 22, 450 annus 22, 474 intres Circum 24, 198 aurea dona vomens 1, 49 stagna 3, 102 Venus 10, 74 Thermantia 10, 399 sæcula 22, 335 cornua (Eridani) 28, 161 progenies 35, 286
aurifero fonte 24, 61 auriferis aquis 8, 128
auriga stat gelidis plagis 28, 172 suos vincit jugales 31, 115 aurigæ somnia currus 27, 5 aurigam non licuit nosse 36, 237 in aurigam surgit currus 37, 2
aurigarum periti 20, 341
aurora discors (Oriens) 5, 100 tibi nutrix 8, 130 divisa 15, 61 supplex tendit 20, 527 flammea vultu 20, 528 croceum vestita diem 20, 529 comas ornat 22, 473 auroræ gentes remotas 7, 69 nuntius Æthon 8, 561 digitos 10, 270 divitis solium 28, 84 famulas urbes 29, 116 noctisque duces 35, 46 habenas regat 37, 33 auroram possideant 18, 427 totam moverat 21, 155
aurum in longum producit tractus 1, 181 donandum novis legionibus 5, 312 fatale 5, 342 Pyrrhi 8, 414 fumat 8, 549 rimatur 22, 112 vena vomit 29, 76 oblatum natalibus, ib. rutilum intermicat 33, 183 rex suscipe 99, 4 in aurum æstuat 18, 190 auri fluctibus 3, 186 insatiabilis proluvies 5, 498 largi munificus 8, 500 quicquid fluviis evolvitur 17, 39 prisci tempora 17, 123 cumulos 18, 222 alieni 20, 87 radiis 21, 79 pondus relictum 22, 58 servati prodigus 22, 151 fonte 22, 346 fulgore 24, 60 dispersi illecebris 28, 605 auro in inviso 3, 169 squa-

meus 8, 524 Pellæo 15, 260 madido 17, 287 in induto 18, 302 cessisse 20, 328 circumlinit hydros 22, 137 nevimus 22, 334 graves trabeas 22, 340 rutilo ditabat 24, 230 discolor frons 24, 289 tentare fidem 26, 87 pretiosior sanguis erat 26, 607 circumfuso 28, 52 madidæ Nymphæ 35, 69 in sparso 44, 22 frænat equum 44, 86 in auro stellas accendit 33, 252

Ausoniam lacessitam 26, 291

Ausonidum matrum 26, 627

Ausonio amictu 8, 566 sanguine 24, 186 Ausonium æthera 28, 273 Ausoniis rebus 28, 203 Ausonios ritus 5, 82 Ausonias arces i, 130. xxvi, 386

Auspex victoria 28, 653 purpura 40, 51 auspice hac 3, 83 clamore 8, 161

auspicium ferale 20, 232 triumphi 26, 452 cecinere 29, 82 auspiciis tuis 7, 88 regalibus 8, 1 secundis 8, 634 falsis 15, 122 illius regor 15, 500 mollibus 18, 494 solennibus 22, 364 fruitur 24, 129

Auster sonorus 12, 43 redditus imperiis 15, 1 humidus 22, 395 madidus 24, 103 dies pluviis turbaverat 28, 541 turbidus incumbat 29, 203 truculentior 35, 308 torquet arenas, &c. austri vastator 8, 29 circulus 7, 428 dubii adventus 15, 487 regnant 15, 515 ora silet 22, 285 prodigia 24, 345 impetus 35, 200 flamina corrupta 49, 91 austro incumberet 24, 71 calido 26, 59 in austrum vergit iii, 364. v, 348. xvii, 119 jaculatur tædas 28, 329 ad austrum cursus 20, 261 austrum agitabat 21, 269 austris acribus violentius 3, 90 flantibus 7, 339 tepidis 26, 347 ab mediis 47, 8

Australis tuba 21, 248 Australem annum 18, 403 Australe latus 20, 242 Australibus exuviis xxiv, 17. xxix, 45

ausis paribus se committeret 20, 548 Diomedeis 28, 479

Autotoles fugaces 21, 356

autumnus te ambiat uvis 1, 274 quas tulit umbras 44, 29 autumni plagis 3, 364 cadentis 15, 67 portas 17, 119 germina 22, 465 autumnum fortunatum tenebis 35, 293 pomis notat 52, 12

avus hinc processit 8, 24 senior 10, 219 speratur 22, 240 bellipotens 29, 40 maturior ævi 22, 348 avi divi sidus 8, 190 avum communem partitur 10, 31 robustum cernit 52, 20

auxiliatur amor 5, 15

auxilium præbuit 24, 95 rogat 37, 126 dei poscebat 101, 119 commune medentum 49, 70 auxilio fovere Getæ 15, 245 gravis 20, 512 spreto 21, 236 legit precantes 26, 402 brumæ 28, 444 obstitit reverentia patris 35, 235 cinguntur 37, 44 auxiliis externis 26, 581 negatis 28, 109 utitur 28, 219

axis Hesperius 5, 264 volucer 5, 508 quicquid complectitur 7, 209 geminus 8, 131 Olympi 10, 300 Pythius 16, 16 fulgidus 33, 116 æstuat 47, 35 axi medio 36, 234 axem cœli geminum 5, 152 utrumque regentibus 8, 395 quatiens 15, 134 recepturi 15, 458 in quem transibis? 19, 33 mutaverit 26, 55 deceptum 29, 168 impedit 35, 161 in ætherium 101, 60 axe in calido 1, 37 ligat rotas 1, 81 medio libraverit 3, 11 sub utroque 7, 57 sonoro 20, 106 sub nudo 20, 413 ab toto 21, 72 ab alio 21, 246 ab Scythico 22, 368 nostro procul 26, 203 ab Riphæo 28, 31 in alio 29, 82 ab axe jugales ducuntur 87, 5 axes per noctivagos 1, 243 igniferos 17, 275 geminos xxii, 59. xxiv, 139 ad sidereos cœli 34, 35 rutilos 35, 192 ad superos 37, 116 pigros non concitat 44, 61 axibus ætheriis 14, 35

B

Babylonius horruit 8, 146 Babylonia cura 28, 18

Babylonos captæ 8, 652 Babylona rapi video 7, 201 centum portis superbam 18, 335 armatam 20, 475 petis 21, 54

bacca Nereïa 8, 592 baccis gravibus 10, 167 aspera cingula 22, 88 candentibus 28, 528

Bacchæ struxere (apicem) 10, 217 Baccharum pulsu 24, 365

bacchatur crimine 28, 191 ululatibus Ide 33, 206 genitrix Olympo 36, 269 bacchabor ultra 20, 299 bacchabere ulterius 3, 368 rebus humanis 18, 25 bacchatus per operta tremor 20, 27 ferro et igni 26, 156 bacchata inter penates 3, 82 bacchati corpora laniant 22, 213

Bacchus amator 10, 271 Orgia transtulit 24, 169 Bacchi metas 7, 208 Orgia 8, 604 Baccho hilares 22, 457 paternum pulsante femur 24, 227 referunt solennia 35, 67

Bactra teneri legibus video 7, 202 horrebunt secures 8, 655
baculo nitens 52, 3 pro baculo contis nititur 26, 484
Bætin decorent vireta 12, 31 perstrepit 17, 286 commendet 22, 238
Baleari funda 7, 50
Balium decerent 72, 9
balnea posuit 84, 4
balsama spirantia 1, 252 tarda 10, 96 effudere 31, 121 desudat Niliacus cortex 31, 123
balteus terga liget 71, 2
barathri recessu 3, 379 barathro vacuo 5, 523 candenti 26, 345 ferali 33, 37
barba se repectit in fontes 1, 223 hispida madet 35, 316
barbariæ pars magna jacet 18, 323 motus 21, 148 bustum 26, 638
barbarici numinis 21, 231 barbaricæ vitæ 20, 226 barbarico fastu 15, 73 tumultu 19, 53 barbaricos cruores v, 232. viii, 631 barbaricas cohortes 7, 112 comas 26, 184 turmas 44, 83 strages 72, 13 barbaricis opibus 10, 227 armis 18, 17
barbaries penitus commota 8, 49 dissona 17, 250 temerare possit 26, 102 barbariem relinquat 5, 79 collegerit omnem 15, 432 cadentem 28, 222
barbarus bibit flumina 4, 8 quos agit 5, 91 errat 5, 125 exul 7, 66 pallescat 8, 359 cupiat servire 8, 484 frueretur 15, 84 qua ibat 17, 54 atrox 18, 251 inscius 26, 283 barbara connubia 15, 191 arma 20, 159 ferox 20, 182 tot millia 21, 106
Barce arida 15, 159
barbiton facilem 9, 10
Bartholomæus comes eat 77, 4
Bastarnæ truces 8, 450 Bastarnas tumentes 21, 96
beati remeant 1, 47 beatum quo dirigitur fine 17, 95 beatis omnibus esse dedit 3, 215 radiis astrorum 29, 47 beatos efficiunt 21, 34
Becanum lacum 52, 18
Beli secreta 21, 62
Belga pecus pascat 21, 226
bellantis juvenci 39, 30 bellaturo imperat 24, 85
bellator ubique 24, 12
bellatrix ira 5, 118 pompa 7, 2 bellatrices aquilæ 10, 193
Bellerophonteas habenas 8, 560
bellica nubes 29, 196
belliferam Italiam 18, 429
belliger Augustus 1, 74 belligeros lusus 28, 621
bellipotens Stilicho 7, 144 avus 29, 40
Bellona levat exuvias 1, 121 solvit equos ibid. fer mihi galeam 3, 342 tibi probavit dextras 5, 263 circumvallata Senatu 8, 12 trabeam gerit parmamque removit ib. vindex 18, 314 sanguine sordida vestem 20, 110 moraris 20, 145 patris currum præcedit 22, 371 aluit tropæis 26, 34 ridente 26, 466 Bellonam alloquitur 20, 110
bellua nutrix 1, 97 Hyrcana 3, 227 umbratura deam 10, 150 tetrior 18, 183 ruit in rupes 20, 426 immanis 21, 267 brevis 45, 40 nutritur Nilo 93, 1 belluarum corde furentior 11, 26
bellum civile conficis 8, 634 conficeret 11, 39 flebile 15, 77 patrare 15, 273 resumit 15, 332 geminum surgebat 21, 274 cinxerat Africa armis, dolis, auxiliis ib. alebat insidiis ib. civile pudoris obtentu tacitum 21, 280 solo peragens murmure 28, 269 transferre 28, 302 indicit 3, 68 belli notas 4, 10 civilis imago 5, 236 pulvere grato 7, 37 agendi 20, 325 funera 23, 17 fiducia 24, 122 meritum 25, 18 semina 26, 26 murmure 26, 204 Getici 26, 380 grati miracula 26, 622 arbiter 28, 212 tempestas 29, 208 laudem 29, 227 regem 48, 44 bello relicto 20, 356 luxuries nec unquam pretiosior 21, 92 cœlesti 26, 71 temperiem referret 26, 153 barbarico 26, 288 quæsivit opes 26, 401 instruit 26, 550 secundo 28, 89 perdere cunctos 28, 310 peracto 72, 6 bella civilia tonant vii, 64. viii, 320 pendula moturæ 15, 474 tulit 18, 337 geramus 18, 493 dabunt socios 20, 222 in sinu nascuntur 20, 576 ferant classes 21, 308 censeret 21, 327 fremunt 22, 149 canenda 25, 6 Punica gerenti 26, 394 nascentia repressit 26, 400 geri 26, 578 ad proxima 28, 109 cum suis gerit 28, 255 premens Janus 28, 638 cupit 33, 72 palam cœlestia sentis 36, 314 post Pygmæa 40 13 movent 44, 82 in bella armavit 29, 155 parant dextras 37, 7 bellorum signis positis 8, 8 in usus 18, 382 in undis 20, 507 laurus 28, 120 artes 45, 43 bellis accendere terras 5, 9 longis 8, 458 innumeris 10, 221 objecit 17, 156 te inseris 18, 271 caruit annus 20, 122 septi latrantibus 20, 486 insignior 21, 28 rabidis succumbere 21, 188 favens 24, 215 patratis 28, 126 Etruscis 28, 489 simulacra viva dedit 28, 573 domitis 28, 658 tristibus aspera 35, 20

Benacus alit volucres 31, 107
bene signatum tempus 1, 266
benefacta tenere 22, 42 referre 24, 182 tua te conveniunt 28, 386
Berecynthia juga 20, 300
beryllo paries surgunt 10, 90
Bessi pallentis 17, 41 damnant 26, 179
bestia propriis munitur telis 45, 40
bibis undam 101, 74 bibit Nile 1, 38 cruorem 3, 78 Tritona 8, 36 mores 10, 231 aquas ignotas 52, 6 bibat Nilum 3, 185 bibimus Rhodanum 24, 158 Romanos fontes 42, 13 bibunt pruinas Alpinas 1, 255 sparsos violaria succos 36, 233 bibens Mæotin cæsam 3, 312
bifido cornu 10, 146 bifidos tractus 21, 199
biformem Glaucum 36, 12
bigis cœruleis 33, 274
bijuges fasces 1, 233
bilingues insidias 15, 284
bimembres te non poterunt æquare 8, 543
binos dracones 101, 28
bipennem fugere 18, 333 bipenni sumta 8, 345 Tartarea 36, 79 armata 36, 377 bipennes feriant 21, 231 bipennibus duris 20, 414
biremes complere 15, 369 aliæ instabant 21, 367
Birrum dicere 92, 1
bis laudatura 17, 23 cernere 37, 107
Bisaltæ dicite 21, 134
Bistoniæ plagæ 28, 441 Bistoniam chelyn 34, 8 Bistoniis ab oris 7, 111 vastior 20, 565 Bistonios campos 8, 54
Bithynia fertur 20, 247
Bithynis incumbere 20, 467 Bithynos mutasse 18, 201 attingit 20, 239
bitumine nigro 28, 325
blanda vultus luxuries 22, 135 pericla maris 100, 4 blando fluctu 1, 191 igni 48, 48 blandos fluctus 7, 123 blandas jubas 33, 209 blandior non ullus 18, 85
blanditur quicquid Hydaspes 35, 82
Blemyas per feros 47, 19
Bocchi antiqui penetralia 8, 40 in regnum 15, 94 regia 15, 342 dolis 28, 383
boni norma 17, 96 bonorum sincera congeries 17, 135 sors sincera 21, 25 bonis quietis militiæque fruimur 8, 492
bonis pulsis 20, 557 melior quis consilio, quis juris et æqui nosse modum? 10, 314 fama 24, 6 procede 44, 54 meliora nobis creavit 37, 18 optimus divorum 28, 55
Bootes Arctoa parat convexa 7, 170 quantus numeratur nocte 8, 186 molitur tibi serta 10, 274 Bootæ tardi flabra 21, 123 Booten contemne 15 501 pigrum 35, 190 iratum 36, 225
Boreas bella cupit 33, 70, pelagus, sylvas, campos, flamine rapturus 33, 72 quatit Alpes 39, 37 nimbos egit 8, 181 subactus servit io 21, 217 urit frigoribus 29, 6 gravis armatur turbine 33, 70 glacie nivali hispidus ib. concretus grandine pennas ib. Boreæ vastator 8, 29 nullus metus 22, 285 sodales 26, 339 nivalem domum 36, 323 certamina 39, 36 Borean sentit 59, 3
bos abductus aratro 26, 161 boves reflexi 24, 332 boum armenta 26, 408
Bosporus splendet 3, 174 te gaudet alumno 8, 129 caligine liber 8, 177 qua Pontum arctat 15, 225 nutavit 20, 28 alluit ædes 20, 340 indueret floribus 21, 87 nutritor 28, 81
brachia devota 5, 368 tendentem 7, 32 centum xxi, 303. xxvi, 64 Cancri 22, 460 abrupta Pindi 24, 302 armaret montibus 26, 64 livescant nexu 31, 131 Lilybæa pulsat 33, 149 nuda nitent 35, 30 manant in rorem 36, 252 certo percenset nisu 36, 362 ardua curvantur 86, 4 in brachia pondus cogens 101, 58
Brenni flammis 15, 126 rabies 26, 432
brevis causa 8, 510 effigies 8, 572 bellua 45, 40 breve nil moliri 21, 42 lumen 44, 36 brevi ponto 26, 220 brevibus fatis 5, 49 vadis 20, 430 in undis 39, 35 brevior duxi securius ævum 15, 107
brevitas doni 70, 11
Briareïa turba 36, 188
Briareus quis posset? 21, 304
Britanni littoris 8, 28 Britanno Oceano 29, 40 Britannum Oceanum 26, 202 Britannæ colla fracturæ 24, 301 Britannis jura dividit 15, 19 extremis 26, 416 Britannos extremos 5, 149 vincendos 24, 149
Britannia mundo diducta 17, 51 velata monstro Caledonio 22, 247 dira 26, 568 sensit 3, 131 sæva 8, 73 secura 18, 393
Britomartis ignea 24, 251 agit lucos 24, 303
Bromii gloria 8, 132 Bromio junctum radiare Tonantem 7, 132 Bromios remos 24, 365
Brontes exasperat ægida signis 7, 193
Bructerus venit 8, 451
Bruma tentabimus Istrum 1, 135 stridens Aquilone 3, 242 Zephyris cœpta remitti 5, 101 mitior 20, 95 una 26,

151 tricesima currit 26, 489 perenni fœdat 33, 262 innoxia rosas servet 36, 223 rigeret imbribus 101, 66 vehit contraria tempora 47, 36 brumæ requies 8, 322 auxilio 28, 444 brumam sibi vindicat 35, 106 sentit 59, 3 agam 74, 2
brumali sidere 26, 322
Brutus amaret 17, 163 repertor trabeis 22, 322 instituit 22, 325 senior 22, 383 Bruti honos 20, 141 trabeas 28, 642 Bruto consule 22, 323 non indignante 24, 192 Brutum mirabere 8, 401 Brute, tua potestas 18, 440 Brutorum agmina 18, 460
bubone infausto 20, 407
buccina hostilis 4, 3 turmalis 15, 447
Busiridis aræ 3, 254 aras imbuit 18, 161 Busiride rubuit Nilus 34, 43
bustum memorabile barbariæ 26, 637 Enceladi 33, 153 componit 44, 44 busti odorati 22, 420 busto Phrygio tegeret 20, 530 optato 35, 84 bustis prorumpite 18, 451
buxus non sonat 33, 209 crispata 35, 110 horrida 35, 268 buxos tacitas 20, 286 inflare 36, 130
Byzantinos proceres 20, 136
Byzantius senatus 19, 57 Byzantia luxuries 20, 415
Byzas videbit 20, 83

C

Caci flamma 34, 43
Cacumen summum nacta 17, 61 teritur 33, 160 cacumina Ætnæa 36, 334 montana 85, 1
cadaver sparsum perit 5, 417 deforme 18, 38 toties venale 18, 147 misit pro rupe 37, 103 cadavera fluitantia 8, 629 passura moras 20, 291
Cadmeia Leucothoë 10, 155
Cadmus se vertit in anguem 18, 293 Cadmi Tyrii 21, 318 mœnia 36, 387
cadit assiduo flatu 44, 34 cadunt judice sontes 8, 89 impune 31, 114 sponte serta 36, 127 summa subito 91, 2 cadat permitte 15, 314 seditio 17, 249 cadebat religio 3, 15 cecidit certamine 28, 311 per te fortuna 39, 45 cecidere triumphis 1, 139 animi 20, 485 cadet dementia 5, 99 cervix 5, 166 cadere non profuit 34, 41 cadentis autumni 15, 66 cadentem de matre 3, 92 casurus sponte 17, 72
cadis gemmatis 31, 122
cæcus vultus 3, 34 editus ex utero 90, 9 cæca (carina) 3, 277 profundi 90, 429 futuri gaudia 20, 546 futuri 33, 138 cæcis saxis 15, 506 plagis 17, 82 cæcas manus 37, 110
cædes letifera 1, 119 deflere nefandas 3, 250 nullæ nobilium 8, 494 cædis avarus 26, 606 gloria 28, 114 cædem in nostram 5, 147 cæde madens mensa 15, 181 profunda 20, 572 sæva tumentes 21, 95 sine cæde subactus 21, 216 cædibus quantis epulentur hydri 3, 362 claris 18, 180 fœdari 26, 464
cælantia fluctus fila 33, 254 cælatas fores 28, 46
cæso luco 26, 18 cæsam Mæotin bibens 3, 312
Cæsar mutatus principe 8, 169 ferox 15, 49 prælia jactaret 28, 400 dignatus scripsisse Maroni 41, 23 Cæsaris jura 8, 311
Cæsareo sub jure 18, 458 Cæsareæ portenta domus 8, 313 Cæsareum stemma 12, 29
Cæsaries confusa motu 8, 552 intonsa 31, 43 pulchrior auro squalebat 36, 87 cæsariem crinali stringere cultu 1, 85 flavam 8, 447 fingebat Venus 10, 99 subligat 22, 471 diffusa Noto 35, 248 repexam 48, 11 cæsarie flavente 24, 19
cæstu valido decernere 1, 238
Calaris, v. Caralis
calathis lanam præbuerit 20, 384 calathos vere rubentes invertunt 31, 117 ridentes 35, 139
calcaribus arsit sonipes 8, 546
calcat responsa 15, 257 arenas 36, 385 calcet honores 24, 109 calcabat Danubium 21, 126 calcare Notum 5, 244 solum 26, 428 calcantum oneri virorum 49, 47 calcaturus omnes 21, 349 calcatur solo achates 10, 91 equo regali 28, 516 calcabitur Phasis equo 3, 375 Atlas 36, 324 calcari vestitus 18, 493 calcatis Musis 39, 51
Caledonio monstro 22, 247 Caledoniis pruinis 8, 26 exuviis 29, 45
calefecerit amnes sanguine 26, 515 calefacta Noto hyems 1, 271
calet per membra sudor 1, 117 obvius ire 10, 287 ore pudor 28, 565 Phlegethon 49, 72 calent stravisse 39, 29 caleret ira 5, 118 caluisset libido 18, 102 caluisse vota 28, 334 calens de strage 7, 26 calentes pugnas 48, 49
caligantes thalamos 33, 2 coronæ 36, 247 caligantia Pangæa 3, 336 caligantibus armis 1, 27
caligine volvi 3, 12 mergi 18, 492 gra-

sus figunt 20, 525 sensus hebetat 22, 138 longa pasci 35, 193 membra colorantur 36, 90
Callæcia risit floribus 29, 71
calliditas nocitura 29, 233 additur armis 45, 29
callidus affatu 5, 368 callida voti 35, 11
Calliope posce 17, 283 mihi dic 29, 1
Calliopea ornabat nurum 40, 20
calle reperto 26, 282
calor quid obsistit forti? 8, 34 novus 10, 3 uret 11, 22 male festinatus 28, 224 infudit fœdera 48, 40 quo ire vetat 49, 34 calorem mentis 5, 287 arcanum 21, 57 calore nimio munita 15, 146 venas compescit 47, 34 calores horrificos 22, 23
Calydon vidit 29, 172
Calypso contemta 29, 24
Camerina pigra 35, 59
Camillus ostendat 8, 408 pueros reddidit 15, 274 iratus et exul 20, 598 Camillo detulerim fasces 20, 54 uni æquande 26, 430 Camillum alium 22, 390 Camillos prætulerim 1, 149 servatores 18, 439
caminis Cyclopum 36, 117
Camœnis Latiis 29, 15
Campana culta 15, 110
campus furori expositus 5, 47 ingeniis patuit 17, 262 Martius 18, 438 hic omnia vindicat 26, 572 solennis 28, 5 campi vicini 5, 63 tempestate cruenta 7, 75 Æthiopum 18, 178 sævi 18, 272 latebant 21, 172 more 26, 181 suffragia 28, 10 Pollentini 28, 128 effossi fundamina 35, 164 squalentis 35, 339 dorsa 49, 54 campo æquatur 15, 386 aperto 26, 139 campo male tentato 28, 247 recumbunt 36, 180 in campum se fundit aper 10, 56 campum solio præponere 20, 457 repetebat 21, 119 patulum 28, 515 campos per Aonios 4, 3 Bistonios 8, 54 horrere situ 36, 37 in vestitos æterno gramine 36, 231 rimatur 36, 441 campis sanguineis 15, 361 ardentibus 26, 45 patulis xxxiii, 219. xxxvii, 72
Cancri brachia 22, 460 calentis 47, 9
candent argentea sæcula 22, 448 canduit ira 22, 82 cuspis 28, 346 canduerint viscera felle 17, 226 candenti barathro 26, 345 candentibus equis 22, 360
candescet pruinis 41, 15
candidus exercitus 10, 295 candida curia 18, 308
candor æstivus 1, 219 fatalis 8, 105 excessit pruinas 28, 476 candor non abundat nimio sanguine 10, 269 superat nives ac lilia 31, 126 candoris electi 28, 370
cani ævi 24, 106 cano pulvere 33, 185 canas nives 1, 270 canos prodesse seni 5, 67 pulvere sordida 36, 177
Canis flagrantior 47, 33 canis Stygii ira 34 canem obesum lacte 18, 133 canes variæ formis 24, 297 gravioribus aptæ morsibus, nare sagaces ib. armarit Scylla 29, 21 canibus juga rimari 15, 357 scrutatur odorem 35, 148 reductis 36, 447
canit, se vate 18, 313 fama 21, 312 ore sublimi 26, 124 canunt rura 2, 12 triumphum 3, 54 signa 3, 348 præsagia noctes 15, 355 Delphi 18, 328 canat fistula 24, 283 canant molle festumque 10, 196 debita vota 40, 62 canebat augurium 20, 288 fama 20, 463 cecini fasces 25, 5 cecinit triumphos 21, 4 sic longæva Themis 33, 217 cecinere tubæ 1, 198 auspicium 29, 81 fores præsagum 35, 7 cecinisse deos 20, 47 canendo peremi 3, 156 canens te voce sua 7, 134 canenti favere 23, 13 canentes lene cerastas 35, 345 canitur fabula seu verum 14, 231 Celerina 31, 24
canities festina venit 10, 325 animi 17, 19 serta refudit 18, 92 fœdabitur ævi 18, 477 cognita fulsit 26, 460 lucida Phorci 36, 11 per canitiem glacies durat 37, 24 in canitiem mutatis 3, 134 canitiem priscam resumunt 8, 506 ligat Glaucus 10, 158 prodit 15, 25 raram 19, 25 inclinat 22, 443 severam ante pedes fudere 33, 50 sanctam 50, 30
Cannæ geminassent Trebiam 26, 387 post Cannas 24, 145
Cannensibus damnis 15, 79
canoris plausibus 1, 175
Cantaber Oceanus 29, 74
cantatur Agave 20, 364 cantata piacula 28, 330
cantus avium 3, 214 lyræ 7, 62 probet 10, 63 Orpheos 17, 252 festivos superat 21, 3 tenaces Sirenum 29, 23 insoliti 35, 329 cantu eripiat jubar 3, 146 pastorali 21, 182 citharæ 22, 145 frementem permulcent 31, 106 audaci prodere 33, 3 tenero mulcens domum 33, 244 Mygdonio 35, 268 supplice 44, 46 cantibus sopitis 34, 1
canuit ætas sub galeis 26, 35
Capaneïa conjux 29, 151
capax officii 18, 79

capillo legem reddit 31, 100 capillum strinxerat in orbem 20, 185 capillis virgineis 10, 285 capillos nitidos comere 29, 222 turbata 31, 28
capit natura 5, 156 mensura 24, 44 visus spatium 24, 132 certamina 39, 36 sedes 98, 7 caperet Deos 9, 2 capior fraudibus ipse meis 28, 307 capitur non cœlo, non æquoris unda 95, 15 capi profuit 8, 116 ultro se voluere 24, 342 captus armis et vi 28, 382
Capitolia alta 8, 318 conscenderet 24, 32
Cappadocum sub valle 73, 4 semine 29, 192 Argæus 20, 114 pascua 5, 31 matres 18, 246
Capreæ senis infandi 20, 61 Caprearum rupes 8, 314
capris trucibus 45, 36
captant plausus 28, 606 captatur sermo 22, 164
captiva ducor 35, 264 captivo vultu 21, 213 captivum redde meum 15, 340 captivæ leges 5, 85
capulo acclinis eburno 26, 487 capulis radiantibus 22, 91
caput æquævum 1, 220 unum petitur 5, 151 prodigiale 5, 434 distinguit acu 10, 284 insuperabile rerum 15, 459 hæsit in ungue 15, 471 revoluta 20, 315 rotatum 20, 525 Syriæ 20, 571 erexit flammis 21, 184 in proprium 23, 2 sublime extulit 28, 160 umbravere rami 28, 163 sublime 33, 81 Pachyni 33, 146 altum erexisse 36, 42 hoc vidisse 47, 13 trans caput jaculatur tædas 28, 329 capitis in arce 8, 235 capiti membra reponit 24, 128 superstes truncus 26, 300 capita inviolata tollebant 36, 370
Caralis tenditur in longum 15, 521
carbaseos sinus 20, 183
carbasus custos Romani ævi 26, 232 carbasa Punica 15, 59 vestra sequatur imperium 15, 464 mirantur 24, 369
carcer tenebrosus 3, 57 repletur squalore 18, 178 Romanus 21, 240 carceris tenebroso obtecta recessu 36, 83 carcere subiturus pœnam 28, 381 revulso 33, 44 cognato 57, 1 carceribus laxantur 35, 184
cardine sub quo te quæram? 36, 428 neglecti 36, 147 verso xxxv, 6. xxiii, 268 gemino 29, 44 immoto 28, 637 sub illo 28, 96 sub occiduo Solis 5, 274 de alio Phœbi 18, 397 pro gemino 20, 602 revoluto 22, 475 a utroque 24, 16 summo feruntur 28, 21
caret eventu 26, 72 caruisse complexu 36, 112
cari post obitus 31, 74
carina lassa tunditur 3, 276 cæca trahitur 3, 277 orbis 18, 426 nunc recta, nunc obliquante 21, 289 transvecta 29, 22 carinæ tropidæ 3, 275 rector 8, 419 aptanda (sylva) 36, 369 carinam incolumem 26, 5 carinas rupturus 10, 162 ingentes vexi 15, 42 permitte turbinibus 15, 502 texuit 21, 314 multas populata 28, 135 alligat 36, 257 carinis junctis 5, 60 luctatis 15, 516 urbem vexit 17, 151 domitis 29, 183 nota Pharos 39, 56 huc delatis 100, 5
carior omni luce 26, 308
Carmani texere diem 18, 354
carmen connubiale intendere thalamis 8, 650 in unum advolvere 21, 10 amat 23, 6 erat Enceladus 27, 17 reverentia poscit 30, 7 hoc pro thure damus 39, 42 mihi erit Alcides 101, 10 mecum luctare 101, 20 carminis acta 29, 19 carmine audito ducti 2, 13 digna gerit 23, 6 festo 24, 21 vincturo mentes 26, 21 fatidico 26, 231 dignus 26, 590 audito 36, 258 cum carmine remos egit 35, 360 ad carmina tendunt cristas 33, 14 concitet undas 17, 316 carmina vetat 4, 4 moverunt 7, 118 displicuere 9, 11 Sibyllæ immota stant 15, 30 Cumanæ vatis 18, 11 texentum 20, 458 fingunt 21, 46 ferre 27, 14 Chaldæa 28, 348 vatum 28, 470 veterum vatum 29, 146 per thalamum 30, 1 nunquam dilecta relinques? 31, 45 stridula modulatur 33, 203 fundis 41, 4 jejunas solantia fasces 43, 5 nulla fuisse domi 43, 6 nidum pennis confisa relinquunt 43, 7 lædam 74, 6 sitientes rupes 34, 19 dictet 49, 4 culpas 79, 1 loquor 81, 4 carminibus lustraverat aras 40, 25
carnifices epulas 15, 178
Carpathii Triton 10, 137
carpit signa doloris 33, 123 carperet oscula 21, 120 carpe iter 84, 2 carpens alimenta vaporis 44, 16 carpentes vellera Seres 1, 180 carpi pollice 35, 86
Carthago ter victa ruit 15, 87 Carthaginis arces xviii, 334. xxi, 343 Carthagine cum tumida 15, 77 media 15, 190 antiqua 15, 518 famula 21, 383 gemina victa 23, 15
casa angusta 3, 203 casæ lustratæ 3, 416 Alpinæ 26, 363 unius secula 52, 4 casas agnoscit 22, 196
casiæ matura seges 10, 94
Caspia tigris 36, 105 claustra 5, 28 va-

da 7, 71 colla 8, 607
cassis sidereis hirsuta jubis 3, 352 pro casside gestant 21, 262 in casside radiant vultus 1, 118 casside fulminea 7, 194 major 8, 524 laxata 15, 24 fulva 35, 21
Castaliæ undæ 28, 27 Castalio de gurgite 81, 1 Castalios latices iv, 7. ci, 4
casta petas 22, 107 domus 31, 92
castæ noctis 29, 220 casti vulnere 18, 468
casto flumine 24, 260 ferro 29, 153 castum ferrum 18, 446 castos penates 17, 125
castor niteat 92, 2
Castor equum cingere vellet 71, 6 Castora odisset 3, 108 dare 11, 6 pro Castore 1, 244 Castore contemto 8, 556
castoreum dicere nequeo 92, 2
castra victricia 1, 137 bonis servandis 3, 267 paterent soli 5, 73 utraque moveas 5, 104 fulgida 7, 12 loco ponenda salubri 8, 324 laborant 8, 502 succumbere fas sit 10, 194 sui rectoris adit 18, 377 sopita Lyæo 20, 436 lituos sequuntur. 21, 169 barbara secutas 26, 236 poscentia pugnam 26, 559 ad Graia 28, 474 ad pallentia vocat 33, 41 cerea movent 35, 126 in castra reducat 24, 214 castrorum comes 28, 600 cibo 29, 61 castris ordine positis 45, 22 restituit 28, 98 patriis 28, 9 profugis præcingere Ararim 26, 298 exuerit 26, 158 in veterum 24, 72 omnibus 23, 11 relictis 22, 406 totis nec constitit alea 21, 365 invisis 3, 322 in mediis 8, 10 hærere 8, 368 impendere noctes 15, 450 continuis 16, 5 positis 18, 443 commoda eligitur regio 20, 417 aderat 21, 116 conjugis 40, 50
castrat avaritiam 18, 193 castrandus rapitur 18, 45
casus meritis obsistere nullos 8, 409 meos exhorret 15, 38 in omnes æqualem animum 15, 319 relegant 17, 83 supremos 20, 289 futuros 22, 291 communes subeuntia 26, 311 scitamur heriles 36, 248 quocunque jubebit 36, 433 vomeris egit opus 49, 26 casum ascribere meritis 49, 81 casu incerto fluerent mortalia 3, 3 alio prosternite 15, 122 fertur 20, 424 præcipiti 26, 115 interprete 26, 556 nullo deterrita 28, 93 extremo 28, 205 nullo turbata 36, 136 casibus permitto orbem 5, 216 cunctis immota 17, 5 dubiis occurrunt 20, 495 iniquis licuisset 21, 367
cataphracti 5, 356 equi v, 361. xxviii, 569
catasta, quid? 18, 35
catenæ laturæ prospera 8, 117 subitæ collo sonuere 15, 366 motæ 36, 110 Catenæ regum 26, 109 catenis gravibus religata 3, 377 Stygiis innexa 7, 185 ferratis innectunt 22, 374 sævis vincta 36, 83 catenas famulas imponere 5, 386 arripiat 11, 29 crepant hosti 20, 434 Saturni laxabo 33, 114
catenato Rheno 24, 25
caterva sacra convenit 2, 16 caterva nuda 10, 171 doctæ 16, 1 populatrices 36, 167 catervas hominum innumeras 1, 44 Geticas 3, 316 peditum 21, 102 assuetas Marti domando 101, 83 catervis Geticis 5, 36 partitis 28, 632
Cato Eutropium passure 18, 459 Catonis adversa 8, 411 Catones cuperent servire 17, 165 rigidos 22, 382
Catt[o]s domant 26, 420
catuli vestigia 45, 8 catulos jejunos 26, 324
Caucaseo de vertice xxxix, 7. xliv, 32 Caucaseis rupibus 8, 108 jugis 26, 59 Caucasias pruinas 18, 247 per valles 20, 152
Caucasus letali germine pollens 3, 152 suas movit formidine sylvas 7, 20 hostes mittit 20, 574 Caucasi nivalis 11, 31
Caüco non indignante 21, 225 Caücis leges dabat 18, 379
caudæ parvæ moderamine 20, 427 caudam vorat 22, 429 retorquens 24, 357
caveæ texuntur 24, 325
caveis resonantibus 20, 404
cavet generi 18, 188 cave a Stilichone 26, 512 cavetur meta 27, 6
cavernæ Siculæ 35, 173 cavernis ignifluis 7, 195 Æoliis 26, 224 fœcundis 24, 288 his defende 36, 106 cavernas infernas 20, 25 vis glomerat 33, 169 perforat 49, 13 texit 36, 394
caupo famosus honorum 18, 198
causa viæ 1, 129 una facit sodales 5, 319 justior 8, 390 brevis 8, 510 vinci, non robore 15, 431 latebat 20, 531 lætitiæ 22, 144 patris 28, 119 agendi fui 28, 440 latet 35, 154 furoris 36, 283 quæ tibi relicta? 41, 10 quæ jubet 48, 3 causæ viam 3, 15 meliori pervia 8, 110 ignarus 17, 227 prospice 18, 485 parvæ 20, 154 privatæ 21, 299 semina 29, 35 propriæ 36, 64

quicquid erit 40, 79 causam fato tribuisse 18, 55 daret armis 22, 85 causis fallacibus instat 3, 238 meantem defectum 17, 129 verecundis 22, 222 ex aliis 26, 95 nullis 26, 242 causas lætitiæ x, 186. xxxi, 50 similes 47, 24
cautes sonoræ 40, 5 rigidæ liquescant 49, 21 cautibus domitis 26, 182 illidi 33, 255
cautus ad fraudes restiteris 21, 291 cautum dabant exempla 8, 77 cautior labor 50, 18
Cecropiæ senectæ secreta 17, 67 Cecropium templum 33, 11 Cecropias matres 5, 191
cedros enodes 36, 360
cedunt æquora 29, 124 nec patruo 35, 207 cedant superata sibi elementa 49, 77 cedebat retro fuga 3, 268 quæ mihi non parens? 36, 414 cessi ad montes 28, 285 cessit potentia 3, 358 mœror pudori 36, 198 cesserit natura meis obsequiis 26, 525 cessissent lumina somno 29, 91 cedent tuis regnis 35, 297 cedere minori 29, 198 cedentes spatiis 21, 48 cedentibus cunctis 29, 209 cessura sibi cuncta pollicitus 26, 80 non pruinis membra 36, 89
Celænas memores 20, 258
Celænæos furores 18, 278
Celæno jejuna 20, 378
celat nihil verbis 28, 592 celet levius depositum 36, 119
celebres ludos 24, 199 celebrat connubium 48, 27 celebret jejunia 95, 21 celebrant ora figuris 22, 175 celebrate tribunal 18, 472 celebrare diem 40, 51 celebrabitur dies undis 1, 261
celer effecit 26, 151 celeri leto 3, 234 celeres pedibus 24, 299
Celerina canitur 31, 23
Celerini robore 31, 72
celsa tenent 28, 20 ditione 44, 88 celsi juvenci 7, 82 celsam principe patruo 29, 39 celsior exsurgit pluviis 17, 209 vertice 26, 77 cunctis 26, 430
censes quid tenendum 8, 296 censet primus 21, 90 censeret bella xxi, 327 censeri laude virorum 29, 67
censore intento 25, 13
censu addicto 17, 231
Centauri negant 9, 13
centeno motu 33, 47 centenis vocibus resonent ora 1, 55
centum per pectora ruat Phœbus 1, 56 vias nocendi 20, 175 lacertis 36, 188
centumgemini Ægæonis 36, 345
Cepheus senior micat 26, 245
Cephissus purior ibat 2, 10 luget 36, 136
cera texebat avenas 31, 35 ceræ falsæ 10, 27 ceris vacuis 28, 264
cerastæ finxerunt ora 3, 96 cerastas attollat 15, 151 socios 35, 346
Ceraunia percussa fluctu 5, 221 nullis succincta nimbis 21, 174 ignea 29, 78
Cerberus latratu urget 5, 457
cerea castra 35, 125
cerebrum in supremum 18, 53 fudisset 37, 88
Ceres vitanda 3, 327 coluntur 18, 325 Massyla 22, 394 rara 26, 350 tentat clypeum sumere 26, 466 flava 33, 158 visa 33, 207 nota 36, 105 suspensa hæret 36, 260 non tardata 36, 357 falce laboret 40, 41 Cereris prolem 33, 219 tecta 33, 235 proles 35, 36 de stirpe 36, 229 Cereri favet 20, 270 proferte nepotes 35, 372 prodere raptorem 36, 55 Hennææ 33, 122 par pietas 36, 173 Cererem quid narrem 33, 107 discurrere 36, 48 terrebant 36, 67
Ceres et Cybele, telluris symbola 33, 178
cernit singula 10, 108 ab æthere 28, 102 cernimus omnes 21, 90 cernere bis nulli licuit 37, 106 cernens per singula 28, 565 cernuntur delubra moveri 33, 7
certamen sublime 3, 297 certamine exacto 1, 113 tumeant 22, 95 duro cecidit 28, 311 posito 29, 204 certamina non uni credidimus pugnæ 21, 364 veterum 26, 104 per tot ducto 26, 492 laudis 28, 491 Boreæ 39, 36
certat secum amentia 18, 237 certant pro virgine 33, 133 obsequiis 72, 11 certassent laurus 24, 16 certavit pietate 28, 99 certavere senes pueris 7, 128 feræ 40, 3 certare de jure secundo 1, 21 pudet 18, 501 titulis 29, 33 procos juberent 29, 163 certantes sexus 1, 201 certantia viscera pœnis 37, 26 certatura Lyæo colla 26, 562 certatur pro pignore tanto 8, 131
certus imperii 5, 346 telluris 17, 114 error 17, 128 certa manu 8, 61 imagine 22, 217 cuspide 23, 9 certæ minæ 20, 2 cogere 22, 225 certo mucrone 18, 47 certis venatibus 1, 187 certos dolores 36, 299 certior Parthis sagittas tendere 11, 2 certius patre loquar 76, 2
cervam non eripuere pedes 34, 42
cervicem jactare et inflectere superbiæ est 5, 345

cervi jugales 24, 286 non timuere 34, 28 cervo fugacior 20, 440 cervos ferit 22, 353 in vincula cogit 24, 315
cervix alta 3, 53 hæc sola cadet 5, 166 tertia mucrone rotetur 15, 465 Typhœïa 36, 183 redimita jacebat 36, 246 cervicem clypeo fultus 26, 356 cervice magna triumphat 5, 294 humili 8, 445 alta x, 84. xxvi, 628 turbata 10, 291 æquali subis 21, 143 insedit 24, 351 dejecta 28, 199 rebelli 33, 155 Herculea 34, 47 pressa 35, 159 nobiliore juvenci 39, 30 concussa 44, 56 fultos 50, 5 cervices niveas 29, 120 cervicibus impositi enses 5, 16 juvenum 8, 584 pressis 21, 214
cespes gramineus 1, 114 cespite vicino 36, 371
cessant armati 20, 138 pulverulenta viæ 41, 8 flumina 47, 28 non cessem tolerare vapores 1, 131 cessent sidera 101, 124 ne cessa juvenis 14, 5 cessare nefas 31, 95 cessante juvenco 33, 197 cessantibus Delphis 28, 26 cessabitur hora nulla 36, 317
ceston spirantem numine blando 10, 124
cestrosphendonæ descriptio 10, 206
cete prosiliunt 24, 360
Chalcedona adversam cerni 8, 177 movit 20, 27 contexit nidor 20, 451
Chalcedonias arenas 5, 55
Chaldæa gens 3, 148 carmina 28, 348 Chaldæi senes 8, 147 reges 99, 3 Chaldæo ritu 21, 61
chalybs operit formatque colores 5, 357 flammis mollitus et arte 26, 543 nectit claustra 33, 238 cognoscit amores 48, 43 chalybem indutos equites 28, 569
Chaonas subegit 26, 135
Chaoniæ quercus 7, 118 Chaonio victu 36, 47
Chaos nostrum 5, 525 astra miscebit Averno 15, 383 Clementia solvit 22, 9 dotale 33, 28 durum flexura 35, 13 in verendum 35, 196
chartæ exiguæ 19, 19
Charybdis armavit stagna 29, 20 Charybdin avidam 100, 2
Chelæ reparant dispendia noctis 17, 120
chelys nostra sonat 6, 18 plectro pulsanda 17, 313 Parnassia 28, 123 chelyn Bistoniam 34, 8
Cherusci ingentes 8, 452 Cheruscos immansuetos 26, 420
Chimæræ flamma 3, 296
Chimæræa de gent 101, 76
Chiron præberet pocula 9, 5
chlamys effluit 8, 208 chlamydes Sidonias 22, 88 vento rejectæ 50, 15 texebat 72, 8
chordas leves impellis 101, 17
choreis te insere nostris 10, 337 strepat 12, 11 exsultasse 21, 84 prata pulsent 22, 381 mixtæ lyræ 31, 22 indulges 36, 102 choreas cantatrices 15, 448 famulas exercet 29, 143
chorus est in cœlo 22, 421 chori conticuere 33, 208 circumfusi corona 27, 16 strepuere 1, 175 in speciem 16, 32 choro nec dum commissa Agave 20, 364 sancto me cingeret 40, 52 læto te conjunge 101, 3 chorum æqualem 35, 230 choris permissis 4, 2 assuetum 5, 34 quatitur mare 10, 154 læta 19, 63 vacat 20, 584 Romanis 25, 2 redde Nymphas 28, 159 fistula responsura 31, 99 sacris obstrepitant 35, 355 choros transferret 8, 604 molles duxit in antra 9, 10 igne exactos 9, 16 tales audire 15, 188 impulerit 17, 102 junxere 22, 101 inter et vina 26, 368 doctos exsere 28, 491 armatos 28, 622 placidos ducis in orbe 34, 52 aspernata 35, 149 vestros petebat 36, 288 ducit flamma 48, 28
Christus permutat lymphas 99, 5 firmat fidem 99, 14 Christi vestem 99, 15 Christo inclamante 99, 11 Christe potens rerum 95, 1
Chrysippe, recessu tuo 17, 89
Chrysogonis datur 18, 440
Chunus feriat 20, 338 Chunorum feritas 21, 110
cibo castrorum 29, 61 crudus 15, 445 cibis inventis utere 8, 342 tetris 28, 241 æra vestita 46, 12 cibos quærit inanes 3, 206 diurnos præbere 15, 72 trans regna quæsitos 20, 332 raptos in armis delibasse 26, 351 allatura ales 36, 143
cicatrix mox eruptura 20, 15 vulnus tectura 22, 205 numerosa 26, 482
Cicerona tonas 41, 4
ciet amnes 28, 194 nomina 28, 256 juvencos 36, 169 cient pennas 5, 462 nomen 20, 515 ciebo Tartara 33, 113
Cilix se defendit 5, 33 Cilices veniunt in mercem 18, 220 per Cilicas descendere 20, 468
Cimber exit paludibus 8, 452 Cimbri catenati 26, 293 Cimbros peremtos 26, 645
Cimbrica Tethys 26, 335 tempestas 26, 641
Cimmerii ponti 21, 129 Cimmerias paludes 18, 249
cinctus micantes stamine 1, 178 Gabinos 7, 3 Quirinales 18, 28 nepotum 20,

140 mirare ac suscipe 22, 331 Amazonios solvis 34, 37 placidos 72, 5 cinctum gravatos artus 18, 301 cinctu gemmato 28, 561 gemino crispatur 35, 33
cinerem per præbetur origo 44, 103 cineres excutiat 8, 471 Mygdonii 20, 1 patrios 22, 415 victuri 44, 67 per Pauli 77, 1
cingis lustra 24, 303 cingas jure forum 24, 200 cingit te insignibus ætas 10, 327 sinus 20, 447 fora fascibus 28, 645 honos ora 44, 18 cingunt præsidiis 22, 209 arva trabes 28, 619 cinxere fasces Hypanin 28, 387 agmine reginam 35, 322 cinxerat bellum dolis 21, 276 cinge zona 70, 4 cingere equum 71, 6 cingor milite 5, 13 cingeris exuviis 29, 46 cingitur excubiis 28, 44 cingimur facibus 3, 49 cinguntur in usus diversos 22, 102 auxilio 37, 43 cingatur claro Senatu Roma 1, 19 cingebar procerum studiis 36, 412 cingebare comas diademate 28, 66 cingi Armenio pro limite 20, 367 cincta sinus 36, 377 cinctam nimbis 36, 1
cingulum solveret 11, 37 cingula rapta Gelonis 7, 27 ferebat 10, 166 prima 20, 321 baccis aspera 22, 88 vestem pendere vetant 24, 247 comit manu 28, 525 Parthica 35, 94 vinctura sinus ib. non prospera eripe 39, 51 per cingula splendet 48, 12
Cinna pius 3, 255
cinnama Panchaïa 10, 95 redolent 22, 420 rara 40, 16
Cinyphiis aristis 18, 405 Cinyphias oras 15, 9
Cinyps vagus 21, 251
Circæis herbis xxii, 134. xxvi, 441
Circe callida 3, 153 armarit pocula 29, 21
circi jurgia 20, 357 gradibus 28, 613
circum illustret 17, 284 intres 24, 198
circuit Pontus cetera 5, 349 lupanar 18, 97 colla monili 28, 528 ambitus 49, 49
circuitu sociare suprema 5, 373
circulus Austri 8, 428 Lunæ 15, 223 lacteus 28, 174
circumdedit insidiis, arte 28, 300
circumflexa secula 28, 391
circumfluus æquore lucus 44, 1 circumflua mens luxu 1, 40 genitrix gemmis 8, 139 Meroë Nilo 10, 223 Delos ponto 35, 35
circumfusa polo 1, 128 juventas 15, 425
circumlinit auro 22, 137 ignis frontem 22, 328
circumsonat buxus cantu 35, 268
circumstetit tempestas 26, 111
circumstipata ducibus curia 28, 595
circumtonat montem 3, 272 concha æquor 10, 132
circumvallata senatu Bellona 8, 11
Cirrhæa templa 37, 34 Cirrhæo jugo 2, 2 Cirrhææ ludis 101, 16 Cirrhæas artes 34, 23
citavi Hecaten 3, 154 citasset gradum 28, 510 citatum præda 11, 11 citatis vento 24, 335 equis 26, 588 citatas vento favillas 20, 472
citharæ cantu 22, 141 sordent 31, 48 tacentis opem 34, 6 citharas imploret 15, 448
civica poterit reddi 24, 75 quercus 29, 182
civilis dissensus 28, 395 civili strage 28, 118 tuba 33, 65 civile nefas 5, 389 civilibus armis 22, 85 odiis 26, 565
civis dignare forum 28, 422 in civem imbuere genæ 8, 617 civem oblitus 8, 111 præponere patri 18, 442 agat 22, 168 casurum 24, 74 te meruisset 24, 181 gereret 28, 59 hunc venisse 28, 559 cives errantes 15, 200 cum mœnibus offert 15, 266 vocavit, quos domuit 24, 152 despicit 24, 218 in miseros 39, 55 civibus doctis 8, 583
clades mille 15, 88 repens exit 18, 412 metuenda 20, 305 repetita 26, 284 renarrant 26, 621 te nulla rapit 44, 108 cladis non expectato respectu 36, 149 cladi propior steterat 36, 249 cladem divisit in orbem 5, 25 ad propriam 19, 38 hanc dederit 36, 197 clade accepta 20, 500 gemina 26, 129 Latii audita 26, 364 tanta 26, 602 ingenti 50, 48 cladibus multis 8, 456 tot constitit omen 20, 36 satiare nocentum 28, 276
clamabat talia regi 33, 54
clamor sequitur orantem 3, 116 ingens concilii 20, 403 repens tollitur 26, 460 varius 31, 21 clamore auspice 8, 611 fremens vano 28, 254
clangore ingenti 15, 475 avium 26, 444 blando 44, 45
clarescit littus 36, 445 clarescunt nubila 1, 102 Alpes 10, 185 claruit Ascanio ventura potestas 8, 193 semita gressu divino 33, 229 clarescere plausu vulgi 17, 3
Clarios lares 33, 136
claris theatris 17, 281
classica non fremerent 3, 218 civilia 5,

118 Arctoa 8, 25 intulimus 21, 189 Martis Eoi 24, 35 excierant vigiles 28, 454 post victricia 29, 219 tremuit 52, 7 in classica robur referens 26, 313 ad classica veniunt venti 7, 98
classica turba 24, 357
classis in altum provehitur 15, 504 cælata metallo 28, 376 classem paternam 10, 178 solveret 15, 484 classe socia 15, 373 suspensa 15, 526 classes servaturas Corinthum 8, 463 Eoas obruit 17, 151 Rhodani invectæ 18, 404 disponere 21, 307 quæ fruges vel bella ferant 21, 308 classibus iret per scopulos 5, 122 æstivis 15, 54
clathris ducendæ feræ 24, 272
claudat jubar 101, 126 claudunt æquor 22, 211 clausit Hebri aquis 28, 108 animam 101, 137 clauserat viam 28, 456 clauditur concentus 28, 630 æquor terris 85, 5 clausa feruntur 24, 322 sibi cuncta putat 28, 144 clausi formidine 26, 44 clausum laqueis 26, 475 clausos montes reliquit 8, 103
Claudia ducens Cybellen 29, 18 sit felix 29, 28
Claudia gens 18, 456
claudicat versus 79, 3
claustra durissima 1, 106 Caspia 5, 28 patuerunt 7, 92 neglecta remoliri 18, 195 Taurorum 18, 249 anni pandentem 22, 268 freti 26, 1 Lechæi patuerunt 26, 190 immensa chalybs nectit 33, 238 in claustra procellæ redeunt 33, 75 claustris continuit 8, 231 thalami 20, 553 tristibus solutæ leges 26, 37 his evade 26, 500 perpetuis 28, 637
clavi flexu 21, 288 clavo parere 18, 425 clavum torquere 17, 46 intorquet 24, 363 regendum sibi vindicat 29, 202
Cleantheæ turbæ 17, 88
clemens ratibus 15, 511 Marce 28, 339 aditu, pectore 28, 550 clementes aræ 3, 255 auras Veneris 7, 165 clementior aura 1, 272 orbi 36, 46
clementia nova 3, 47 sola Deos æquat nobis 8, 277 soror nostra 17, 166 gurgitis 17, 235 in similes 18, 188 custos mundi 22, 6 maxima natu Cœlicolum 22, 8 prima Chaos solvit ib. fluxit 26, 95 violentior omnibus armis 28, 306
Cleonæum leonem 3, 285
cliens obvius 18, 257 clientem populum 17, 26 ignarum læsura 22, 48 dignaris 39, 34 clienti dejecto 7, 67 servire Romam 8, 360 cliente servato 40, 62 clientes fallit 3, 179 reges 15, 196 clientum agmina 5, 76 nullusne pei manet? 28, 314
Clio, i supplex 17, 291
Clitumni undas 28, 506 Clitumne lavas 54, 3
clivus molliter tumet 49, 12 clivis mollibus edita planities 35, 102
Clœlia tranavit Tibrim 18, 447 rediens per undas Tibrinas 29, 17
clypeatus incedis 8, 523
clypeus Titana lacessit lumine 1, 94 porrectus in hostem 3, 265 nos protegat idem 20, 601 aureus ardescit 37, 78 clypei orbis 15, 211 mendacis 21, 105 umbra 22, 274 objice 35, 224 orbem 72, 1 clypeo coruscanti 7, 29 teste 15, 423 intonuit 20, 160 hoc munitus 22, 62 deposito 22, 369 protegis 24, 175 cervicem fultus 26, 355 texerat urbem 28, 486 melior Mars 33, 134 clypeum defensoremque dedisti 8, 433 squalentem 15, 24 sumere 26, 465 ferret 35, 39 ingentem gestare 36, 219 clypeis tectos 15, 435 defendite 26, 578 in latus allisis 28, 627
cochleis junctos homines 18, 356
Cocles oppositus 8, 406 hoc meruit 18, 445 trajecit Tibrin 28, 487
Cocytia æquora 5, 471
Cocytos Phlegothonque 5, 467 resedit 33, 87 Cocyti pascua 33, 279 Cocyton undasse Lyæo 35, 353
Cœi spoliis 36, 347
cœlestis flamma 39, 38 cœleste judicium 22, 208 jubar 33, 45 cœlesti bello 26, 71 cœlestia bella 36, 314 cœlestibus (numinibus) 36, 9 regnis 37, 1 telis 44, 59
cœlicolæ celsa tenent 28, 20 cœlicolum regina 101, 37 in cœlicolas ferri 36, 262
cœlum tuum 1, 130 sævire videres 5, 178 commune 8, 191 signare corona 10, 272 altum possideat 24, 42 secutus 32, 11 incestare 35, 217 Titanes habent 36, 182 securum 39, 10 tenebris condentia nubila 47, 2 cœli toros 48, 32 fragor 1, 211 geminum axem 5, 152 machina 7, 169 rigor æternus 8, 30 margine clausit opes 8, 42 certa fides 15, 499 rotatu 17, 77 pudor 18, 9 per inania 18, 375 primi sub limine 24, 287 flammea frena 28, 189 iter 28, 412 consueti inclementia 28, 445 ad axes 34, 35 lumina 37, 123 vivida semina 101, 24 flamma 101, 123 alieni conscia 47, 14 cœlo infecto 3, 301 cupido se reddere distulit 7, 109

temperiem referret 26, 158 vocanti parere 26, 549 parem conventum 27, 26 prætulimus (tellurem) 33, 193 timor apparet 35, 188 regnate 36, 328 canendus Hymenæus 36, 409 debita progenies 37, 54 freta 101, 47 relicto 48, 52 non capitur 95, 15
cœnas producere 20, 84
cœno tenaci 20, 443
cœpi omnia 41, 15 cœpit servitium 18, 44 cœpistis qua finis erat 1, 67 cœpisse vetat reverentia 42, 7 vinci pudet 101, 28 cœptis fascibus 17, 336
cœpti magni 26, 478 cœptis omnibus exclusus 28, 238 his 101, 65
coërces jurgia, calores 22, 25 coërcens gemma 1, 88
cœruleus anguis 3, 118 cœruleo sulfure 28, 325 cœruleis infecta notis 1, 215 bigis 33, 275 naribus 37, 48
cœrulus amictus 22, 249 visu Addua 28, 196 cœrula summa frete 7, 198 hyacinthi 8, 588 metimur 15, 67 desueta tentabo 17, 182 per cœrula ludunt flammæ 35, 3
cœtus niveos pandite 1, 248 optatos renovant 25, 3 Patricii 28, 599 cœtum sanctum 22, 299 cœtu vario 3, 39 non dissona species 28, 6 cœtibus fœmineis exstat 1, 199
coëunt ad antra 2, 14 coëat cicatrix 20, 15 coiere superbis viribus 53, 1 coëuntia numina 37, 51
cogis concilium 24, 242 cogit fila 1, 182 se in planitiem 5, 125 cogunt fluvios 26, 334 coge illudere 33, 221 cogere cunctantem 22, 225 cogens in brachia pondus 101, 58 cogente nullo 44, 67 cogitur in nubem æther 26, 379 coactum corpus desere 44, 53 coactas (mulas) spargit 51, 11
cogitat ales plurima 36, 143 sternere Martem 37, 39
cognatus accipiat 22, 235 amictus 83, 2 cognata potentia 39, 55 materies 87, 4 cædes 3, 77 potestas 7, 14 cognatæ invidiæ 36, 200 cognato carcere 57, 1 viros metallo 5, 360 cognatum sidus 44, 18 in cognatos procedit honos fixus 1, 13 cognatos gladios 21, 322 cognatas terras 33, 144
cognomen priscum 20, 243 cognominis miri 26, 555 tui anni 28, 13 cognomine Magnes 48, 9 cognomina plena ducis sumsit 31, 82
cognoscere visu 33, 158 sortem 36, 298 sidera 76, 1 cognite Nilo 43, 3
cohors nunquam peritura 37, 53 alituum suspensa 44, 77 pennata 10, 204 peltata 11, 33 tota 19, 16 elapsa gaudent 35, 118 invasere saltus 35, 124 cohortem Herculeam Joviamque 15, 418 ducunt 24, 296 cohortes pugnandi cupidas 5, 173 inter Barbaricas 7, 112 densas 8, 87 niveas 8, 568 veteres 21, 306 neglectas 22, 148 Marte desudant 26, 280 conveniunt 26, 404 succinctæ 28, 380 Oceanum cinxere 31, 90
Colchus tentoria fixerat 21, 155 Colchos petens 26, 3
colis post fata 22, 53 colit hæc regna 44, 8 antra 47, 21 colunt fluvios 37, 43 colant annum 28, 658 colebat deserta 36, 289 colerent meritos 20, 212 coluerunt voces 17, 52 coli arva negarent 35, 181 hominum sitientibus aris 36, 282 honore divino 50, 2 culta per pinguia 29, 70 per Lydia 1, 53 Campana 15, 110
collidunt primordia 17, 82
colligis concordiam 28, 605 colligit oras hiantes 5, 379 gentes 7, 69 in nodum ulnas 50, 17 colligite miracula 17, 280 collecta cibis tetris lues 28, 241 collecti senatus 28, 74 collectam famam 17, 183 collectæ vestes 35, 40 collectis monstris 3, 40 collectas vidit 24, 261
Collina pro turre 15, 86
collis iniquus 8, 343 angustus 39, 36 collem flamina fracturum 15, 522 in collem creverat planities 35, 103 colle uno latent 8, 479 nullo se magis æstimat potestas 28, 40 in uno considit 28, 239 alto minor 49, 11 collibus sollicitis 1, 50 voce resultant 1, 175 tegeret vindemia 17, 180 lateant sub palmite 40, 39 collibus notis 22, 196 Tuscis 28, 185 auctis 28, 530 de tepidis 44, 42
collo inferius 8, 237 libero 11, 30 exuto 18, 137 tumido 73, 9 colla mollire ornatu 1, 86 densatur gramine 1, 216 ardua 3, 94 rorantia 3, 246 mollia jactabat 5, 345 sublata secundis gerit 5, 447 picta draconum 7, 139 submittunt gladiis 8, 85 per colla fluebant comæ 8, 200 Caspia 8, 607 non æquant pruinæ 10, 265 ferarum 17, 293 translata 18, 42 subjecta 18, 173 despecta levant 22, 128 barbara 22, 374 squalentia 26, 293 pruinis stant aspera 26, 326 humida levant 28, 196 fera jugo præberet 28, 382 monili circuit 28, 527 certatura Lyæo 28, 563 surgentia inter smaragdos ib. Istri proculcat 28, 648 squamea le-

vant 33, 13 attrita jugis ib. stridentia Gorgonos 35, 25 mutua innectite lacertis 35, 369 squamosa 101, 31 candida virginis 48, 12 dedere jugo 50, 40 libera pateant jugo 51, 6 superba spargit 70, 10 comantia 88, 2
colloquio Dearum vetito 36, 214 colloquiis lenire dolorem 5, 88
colonus cupit 20, 205 coloni felices 49, 89 colono trabeato 8, 418 Zephyro 10, 61 cum proprio 21, 321 redeunte 22, 206 colonis parvis 15, 474 tellus redditur 35, 185 colonos veteres 15, 198 lugentia rura 101, 108
color viridis cui proprius? 3, 387
color invidiæ quis dabitur? 13, 11 proprius rerum 17, 106 vivus redit 26, 437 nec inest unus 33, 252 cœrulus ambit 44, 22 sparso ditescit in auro ib. coloris rari 28, 516 colorem Phœnices tribuere 8, 600 senii 15, 209 colores tremulos 5, 356 innumeros mutante 35, 98 colorum alternantes vices 45, 13 floribus 73, 11
colorantur membra caligine 36, 90 coloratus Memnon 21, 265 colorato volatu 36, 3 coloratis ab Indis 20, 331 in alis 94, 1
colubris mutatis 3, 134 pateant præda 36, 145
columbæ serta tulere 40, 9 columbis invecta Venus 22, 354 columbas purpureas 31, 104
columen Pieridum 101, 1
columnæ niveæ 3, 162 columnas rupe cæsas 10, 89 in celsas surgunt electra 33, 243 columnis purpureis 5, 135 picturatis 10, 214 rutilis 22, 341 vestitis puppe 28, 48 accline templum 44, 90 monte revulsis ib.
colus ambitiosa 8, 594 leges nevit 33, 64 colos severas Parcarum 49, 87
coma meliore diem sparge sol 1, 3 glauca 40, 40 comæ (Jovis) moturæ convexa 8, 201 ventis instabiles 11, 12 mutavere colorem 15, 210 mœstæ squalore 15, 408 intervalla 18, 115 rigidæ 20, 234 sine lege 24, 247 comam radiis redimita 20, 528 nexa foliis 22, 229 consurgere gemmis 29, 5 rubro radiare mari ib. posuere 36, 380 erexit formido 50, 11 sparsa 24, 303 concutiens 26, 487 resoluta 28, 154 substringit gemmis 28, 527 comarum gratus odor 10, 239 sanctarum 20, 282 libertatem 35, 149 serta 36, 126 comas securas explicuere 2, 8 nodavit 3, 119 velavit tuas regina 8, 166 futuras olim 10, 246 solitas galea fulgere 13, 1 gelidas 22, 473 barbaricas 26, 184 cingebare diademate 28, 66 innexus arundine 28, 378 indigesta 31, 28 incultas dispersa 33, 55 indociles errare projecerat auris 35, 31 laceras effusa 36, 177
comantem galeam 72, 4 comantia colla 88, 2
combibit vestis solem 8, 553
comes ire patri æstuat 7, 81 fida 19, 42 ingrata 22, 162 mecum eat 24, 277 Serena 28, 93 indefessa 28, 600 hæc, hæc custos 36, 176 eat ad bellum 77, 4 patris 98, 27 co nitem me pelle sodali 39, 52 quercum pinus trahit 34, 22 duc tecum 8, 358 susceperat 28, 424 comites infensi 28, 315 se addunt 33, 229, gressum junxere sorores 35, 10 junxit 36, 209 comitum pharetratarum 24, 242
cometes sanguineo dilabitur igne &c. 33, 231 in exiguum moriens vanesceret ignem 26, 248 cometen figat tristem 17, 112 nunquam cœlo spectatum impune 26, 243 non tuto-non impune vident 33, 232 cometæ ferali crine rubescentes 48, 4
comit vestes et cingula manu 28, 525 comere capillos 29, 223 comti vultus 20, 337
comitatur egestas 3, 36 euntem pallor et atra fames 28, 321 comitantur Romam 1, 79 Naïdes 35, 55 aves 44, 76 comitare hunc 24, 215 comitatus paucis erat 28, 461 comitata parentibus 21, 80
comitatus Amorum 10, 153
commendo gaudia sanguinis nostri 33, 194 commendat urnam 1, 213 portum 26, 210 gaudia 33, 139 onus flammæ 44, 94 commendavere catenæ 8, 117
commercia per trahitur 18, 68 commercia pascit 22, 115 facis mundo 33, 91
committeret se ausis 20, 548 commisit alendum infantem 28, 583 sua gaudia 33, 139 commiserit orno fœtus 36, 142 committere fratres odiis 18, 282 commissus monstro 54, 9 commissa negare 22, 56 improba vitæ 35, 304
commoda publica suadent 5, 203 ad publica 18, 261
commodat imperium 15, 283 usum non vilem 31, 98
commovet urnam 22, 364 commota ruit fera 5, 396 commotum virum 29, 137
commune jubes 8, 296 frui 20, 601 communes leges 22, 104 communia levius tangunt 36, 197 verba 81, 3
compage soluta 33. 115 dura 35, 171

Vesevi jugi fracta 36, 184
compedis tardæ 19, 3 compede laxata 18, 27 suras signati 20, 342
compellat dictis 22, 453 prior ipsa silentem 31, 44 Zephyrum 35, 73 tali voce 36, 118
compescit venas calore 47, 35 compescuit arcum 35, 232 compesce furentem 35, 271
complectitur antrum serpens 22, 427 æther 24, 131 populos 28, 288 quicquid aër 35, 294 ambas 36, 381 late orbem 95, 13 complecti singula 21, 138 complexus sol mundum flammigeris habenis 1, 1 complexa caput, 1, 220 patrem 28, 153 complexæ pectora 3, 37
complet vagis sermonibus aures gloria fusa 1, 31 viros tempestate salubri 44, 98 complere biremes 15, 369 complentur sedilia 3, 39 compleri jusserit igne 3, 10 viscera partu 95, 9
complexu fovens 15, 229 caruisse 36, 112 complexibus ambit vivis 48, 35
componit sibi bustum 44, 44 componite thalamum 10, 213 componere vultum 22, 36 cui non fas est Rhesum 28, 482 stellas 75, 1 componitur orbis 8, 299 compositis sagittis 47, 25
compressit Pœnum 26, 139 comprime motus 8, 266 habenas 35, 272 compressa matre 3, 287 compresso igne 36, 396
comprobat cura senum 28, 557
computat annum 52, 11
conamine primo 26, 187 conamina contudit 8, 626 nisus regit 45, 30
conata nefas 35, 258
conatus juvere tuos 21, 106
concava vincere saltu 7, 47
concedit libens 24, 117 concessit quæcunque poposci 22, 232 dono terras 24, 185 concede marito 31, 134 jacenti 39, 11 concessa viro fortuna 31, 81 concesso vixisse cupit 20, 205
concelebrant Gelan 35, 59
concentus poli 8, 68 ferreus clauditur 28, 630 concentu mixto 33, 205
concha circumtonat æquor 10, 132 conchæ divitis 55, 2 conchas pretiosas 7, 210
concidit spes 7, 92 vulnere 19, 19 crimen 21, 8 Hannibal 23, 21 memoranda 29, 156 concideram funditus armis 28, 284
conciliat aures 25, 17 conciliant pacem 21, 59 conciliare decet 18, 284 conciliantibus animam labris 14, 23 conciliantur in unum 5, 466
concilium deforme 3, 28 infame nocentum 5, 317 confessus 20, 325 cogis 24, 248 concilii clamor 20, 403
concinuit Helicon 17, 272
concipit in pectore 18, 360 aure sonos 51, 8 concipiat deum 99, 2 concepit luna (cervos) 24, 288 concepta omnia 28, 25 concepto fœtu 44, 23 conceptum vertice meo 36, 59
concire novas res 21, 244
concitat axes 44, 61
conclamat numina 36, 4
conclusa subter pumice unda 49, 15
concordes vivite 31, 130
concordia necte coronas 10, 203 fratrum plena redit 15, 4 vulgi 28, 604 duras jungit mentes 48, 41
concretus grandine pennas 33, 71 concreta radice 28, 77 gemma 57, 7 concreto metallo 1, 182
concurrunt volucres 31, 105 cives 37, 50 concurrat in unum 3, 295 concurrere freti fauces 20, 29 telis paribus 39, 8
concursu rupis 26, 7
concutit alas 3, 122 aura frondes 20, 452 horror præcordia 26, 272 Pelorum 33, 150 concutiat motus 48, 6 concussit sidera 36, 66 concutiens comam 26, 487
condit solem 20, 239 soles 52, 13 condunt oblivia mentem 1, 166 vestigia culmi 33, 187 conderet artus 8, 228 condidit se vetustas pectore 17, 92 condet lucem 41, 13 condere Barathri imo recessu 3, 379 virus in alto 22, 35 condens lumina 101, 126 condentia nubila cœlum tenebris 47, 2 condetur arena vili 3, 371 condita funera 3, 155 mœnia 10, 183
conditio altera 8, 220 tristis recedit 8, 616 conditionis maculam 18, 31 conditione qua vellet 28, 449
conditor tertius urbis 20, 83 patriæ 39, 20 redeuntis ævi 95, 1
condonat opes absentum 22, 147
confert Triviæ 29, 141 munera 72, 12 contulit dies vitam imperiumque 8, 153 aves 16, 16 non plus rebus 28, 203 vectigal 29, 64 contulimus fila pensis 22, 334 conferre piacula supplicio 5, 518 collata acies si fuisset 5, 186
confessus secreta rubor 10, 9 concilium 20, 325 socerum 35, 230 crimina 39, 12 confessa palam coruscos vultus 28, 359 confessæ plausu dominam 29, 81 confessos hostes 28, 249
conficis bellum 8, 634

confidas ne virtute paterna 31, 133 confidere rebus elatis 5, 440 confisa loci ingenio 33, 140 sororem præsidio 36, 229 hac (sorte) 46, 10
confinia Libræ 3, 366 rupit Nereus 33, 142 geminæ vitæ 44, 70
confirmat ituros dictis 15, 424 confirmavere triumphi justitiam 8, 98
confligit gentibus 29, 229 confligunt lapsu 20, 26 magno tumultu 31, 113 conflixerit armis 18, 411 confligere turres 35, 152 agmina 45, 27 confligitur magna ira 20, 358
confluit potestas 20, 66 confluxit populus 21, 154 in parvos artus 95, 15
confringas animum ovantem 22, 69
confundit notas 17, 134 confundat turbæ proceres 10, 200 confundere cuncta luctu 5, 17 sacra profanis 8, 239 nec confusus honos 36, 9 confusa rursus natura 37, 61
congeries vasta metalli 5, 135 sincera bonorum 17, 136 congeriem rudem 22, 10 patriam reponit 44, 93
congesta mens 33, 4
congressus consulibus 26, 157 congressum, profugum nunciat 15, 12
congrua tempora 3, 315 mundo judicat 21, 89
coniferi apices 36, 398 coniferis ramis 33, 203
conjectis scopulis 1, 106
conjugium tuum 29, 190 quæ tale sequatur 33, 120 Dianæ sperat 37, 41 conjugii fidem 29, 28 tanti secura 31, 57 conjugio levavit tædas 7, 156 dignum generum 21, 73 conjugiis daret puellam 40, 54
conjungit hunc mihi ætas 30, 5 conjunge te choro 101, 3 conjungi orbis cœperat 20, 546 conjunctus (vicinus) in axe calido 1, 37 conjuncta saluti rerum causa patris 28, 119
conjurat in arma 15, 331 in te genitor 35, 237 conjurant Furiæ 33, 39 conjuret Tellus 37, 55 conjuravere nimium sorores 36, 199 conjurantis arenæ 26, 163 conjurati venti 7, 98 recedunt 19, 15 conjuratum serenum 26, 49
conjux debita 29, 84 Capaneïa 29, 151 dabitur 33, 67 vel natus fuerit 36, 58 conjugis ornatu 18, 200 pudicæ 20, 90 simulatæ 20, 181 ululatus 26, 625 fidæ 28, 100 conjuge pulchra 15, 169 vix visa 21, 118 cum astrigera 26, 245 te dignæ Furiæ 35, 219
connexuit angue vestes 3, 118 connectens Isthmos 26, 189 connectitur anguis 37, 81
Connexum Circi gradibus vulgus 28, 614
connixis manibus 37, 67
connubiale carmen 8, 650 vectigal 40, 18
connubium fratris 15, 310 celebrat 48, 27 connubii cantus 21, 3 egeret 33, 34 connubia despondent aliena sibi 5, 321 ardua 10, 27 onerant donis 10, 165 barbara subeunt 15, 191 mille 15, 441 retinet partu 18, 72 prolem latura 18, 494 jungit 22, 355 te nec ulla fallunt 31, 54 sancit 31, 129 firmant 35, 231
consanguineo gremio 33, 105 consanguineus acies 5, 237 consanguineos thalamos 7, 154 figuret 50, 21 consanguineis auctoribus 1, 267 armis 15, 286 hastilibus 45, 24
conscendant rostra secures 24, 201 conscenderet curru Capitolia 24, 33 conscenderat æthera 21, 141
conscidit amictus 36, 150
conscius sibi factorum horror 20, 503 ævi defuncti 44, 40 formæ 70, 9 conscia rupes 1, 125 terga 18, 507 præcordia 26, 372 mens laudis 28, 593 fati Henna 35, 7 noxæ 35, 258 sortis 46, 8 alieni cœli 47, 14 partus mater 98, 15
consederat cespite 1, 114
consensus gravior 15, 301 consensu pares 51, 18
consenuit luctibus nostris 15, 156 consenuisse nemus 52, 16
consequitur stridorem 20, 175
conserit dextram 15, 353 astris fastigia 24, 134 consere te eques in turmas equitum 8, 349 consita æra columnis 28, 49
conservatæ aquæ 58, 6
considit in colle 28, 238 considunt apices 20, 350 considit regnum Rhodano 26, 300 considere jussi 36, 8
consilium novi 15, 318 intra legentis 21, 77 pacis 24, 123 repperit 28, 235 texisse ib. ferat 28, 309 consilii iniqui 18, 158 fides 26, 486 consilio firmata 3, 7 punire 17, 229 stetit ira minor 21, 335 maturo rerum momenta regens 26, 117 non sine currere 49, 80 consilia matris despecta 35, 266 consiliis patriis 15, 47 peperit 18, 369 orba 19, 58 hunc redde 24, 216 mutatis 28, 182 his animos elusit 37, 35
constitit ante ducem 22, 275 Phlegethontis ad undam 36, 391 consistere possit virtus 20, 75

consona regna 22, 69 telæ fila 35, 42
consors adjuncta Tonanti 1, 128 imperii 10, 277 consorte duplici fultus 8, 204 te 28, 58 redemto 29, 12
consortia damni 18, 189 somni 35, 368 regni 95, 3
conspectum urbis 85, 1
conspiciam te permitte 22, 406 conspiciare decorus 24, 196 conspectior solito ires 8, 567
conspicuus ibas 21, 44 fulgeret 72, 7
conspirat orbis 15, 3 conspiret regnum 18, 398 conspirent elementa sibi 8, 286 Tartara causæ propriæ 36, 64 conspiravere in favorem ducis 5, 119 conspirantes tulissent 15, 213
constantia æqualis 5,289 instruit 22, 108
Constantinus videbit 20, 83
constitit omen cladibus 20, 37 constare quod non vis 101, 42
constituunt numina 17, 83 constituisse moram 4, 16
constringit in unum 31, 186 constrinxit res in arctum 26, 491 hyems 59, 5 constringens artus 101, 136
construxit opus 33, 239
consul eas in omnes annos 28, 659 vices impleret 28, 432 centenus 28, 391 verus patriæ 24, 220 DIS proxime 24, 130 arduus 22, 401 fortissime 22, 386 succurre 22, 318 patricius 20 .561 solvit pœnas 19, 9 quater 18, 489 Eutropius 18, 414 spado 18, 296 tempora polluit 18, 286 Serranus 3, 203 proveheris 8, 154 cingeris 8, 580 assiduus 8, 641 ovans 15, 32 in mediis quæsitus aratris 17, 9 per populos 17, 333 procedat 18, 27 futurus 18, 105 consulis amor 16, 10 nostri limina 17, 278 cruorem 18, 483 omina 20, 9 castrati 20, 49 omen 20, 487 novi 22, 223 consule duplici 1, 203 Augusto 8, 4 numeroso 8, 580 te viii, 636. xli, 13 audito 17, 271 continuo 17, 339 eunucho 18, 8 lustrandi fasces 18, 21 nobilior 18, 310 sub sterili 18, 496 se 19, 9 hoc 20, 32 digni patres 20, 137 tali 20, 321 Stilichone 21, 9 primo Bruto 22, 323 optato 22, 377 viso 28, 643 computat annum 52, 11 de consule miror 18, 231 consulibus gravatis 22, 319
consulis omnia patres 22, 297 consulit radios 6, 7 hanc 20, 92 longe remotis 22, 47 consuluit natura sibi 49, 33 consule cunctis, non tibi 8, 294 Venerem 69, 6
consultat nutricem 28, 566 consultare jubet 26, 480
consumis florem juventæ 3, 141 consumit placido numine 22, 428 te Rhene, Tethys 26, 336 consumeret annos 33, 34
consurgis alacer 7, 111 consurgit opus 48, 31 consurgeret tiaras 8, 216 consurgere tectis 28, 544 comam gemmis 29, 3 consurgens novem in ora Timavus 28, 198
contagia privatæ sortis nulla passus 8, 123 defendas ignava 18, 490 sæva patitur 44, 10 adimis 98, 26
contemneret æquor 5, 123 contemnere fasces 22, 233 nisi contemnor 40, 10 contemta fides 21, 235 contemto jure 10, 337 contemtum Strymona saltu 26, 178 contemtis ignibus 49, 22
contemtu liber erat 18, 132
contenta transilit hasta 20, 169
contentus honesto parvo 3, 200 solo terrore 22, 25 abi nocte tua 35, 221 contenta suo aspectu 37, 93
conterrita mensis 1, 171
contexit Chalcedona nidor 20, 451 contexuit imperium v, 52 contexere verum 17, 86
conticuere chori 33, 208
contiguo hosti parcite 5, 219 contiguas hosti aquas 8, 481 pruinas 33, 168
contentus littore Pontus 8, 287
contingit vestem 99, 15 contingat mihi Roma 28, 87 contigit honor 1, 62 gloria 1, 276 amnibus aut scopulis 26, 175 contingere multis 17, 144 affarique licet 22, 162 crystalla 61, 1
continuant australe latus 20, 242 gaudia 21, 1 continuare dies epulis 9, 4
contrahit plagarum anfractus 5, 379 contrahitur ira 8, 244
contraria passus 20, 268
contremuit nutrix 36, 192
contristat frigore 33, 263
conto pepulit 21, 111 protento 28, 270 contum tendere 8, 540 contis pars horrida 7, 137 nititur 26, 484 rescissa gloria oris 26, 586
contudit conamina 8, 627 contudimus Marte Suevos 21, 191 tanta in clade 26, 603 contunditur ictu uterus 36, 427 contusa sidera 15, 496
convalle Scythica 37, 22 convallibus roseis 36, 85
convenit sacra caterva 2, 16 in unum 8, 578 in te 10, 315 conveniunt (alloquuntur) te benefacta tua 28, 387 fruges, æraria, miles 29, 65 animæ 35, 308 convenere domus 31, 60
conventum parem cœlo 27, 26, 33

converterat in se iras 7, 104 converte fœdera 33, 65 converti fata loco 28, 207 conversa in matrem querelis 29, 100
convexo tegmine 60, 1 convexa parat stellis 1, 242 per magna sequi 3, 367 senserunt necem 5, 454 Arctoa 7, 170 moturæ comæ (Jovis) 8, 201 poli 15, 2 resonant 24, 190 Noti 28, 177 scirent 28, 542 patent medio sereno 35, 91 obnubit 44, 78
convicia vaga 39, 10
conviva accitus perit 15, 171 miratur 22, 167 moriens 77, 11
convivia mensæ 1, 253 lasciva pueris sonant 22, 141 grata peragunt 35, 328
conum altum crispare 7, 193
convocat Superos 37, 42
convulsa feror 37, 128
copia facilis regni, 5, 297 non sufficit 8, 468 tua vincit fontem Hermi 24, 231 tibi tanta creandi 33, 108 oblimat mentes 36, 29 vincit 41, 6
coquus hic 20, 351
corallia vellit 10, 169
cordis sanguinei 8, 241 retusi 20, 48 cordi proxima ulcera 26, 120 pecus 31, 49 corde (sapientia) longævo frænatur juventus 1, 155 sub imo 3, 43 resoluto 20, 233 delubra tenens 22, 31 in ipso 26, 577 metitur raptus 35, 12 sub corde diem referres 28, 581 corda solvere nectare 1, 248 effera 3, 225 remitte 4, 14 minantia 5, 284 remitti genitor cœperat 15, 132 respirare sinas 20, 116 decorem nec capit 24, 132 rigent ferro 26, 303 dedidicere metum 32, 10 ferrea 33, 226 mortalia 95, 10 in corda tumultus redeunt 26, 212
Cori rabidi 12, 42 Corum violentum 20, 5 Coris madidis 5, 222 conceptis 15, 495 Coros Sarmaticos pati 1, 132 graviter pluviali frigore flantes 47, 3
Corintho flagrante 5, 190 flagranti 26, 612 Corinthum servaturas classes 8, 462
Cornelia taceat 29, 42
Cornipedis docti 5, 180 cornipedem regis 11, 11 anhelum 21, 357 pascis 28, 183 cornipedes sub juga mittit 1, 82 vulnerat 3, 311 in ære latentes 28, 569 umbone ferit 35, 224 cornipedum saltus 26, 217 strepitu 36, 236
cornix graditur littore 15, 493
cornu spicula tendere 7, 49 temperat Deos amor 10, 75 bifido 10, 146 roseo 22, 463 nobile 24, 318 præciso 26, 595 truncato 29, 176 inflexo 33, 228 parvo tempora signatur 35, 54 intento 35, 206 dubio Cynthia vanescit 44, 38 sævum taurum 101, 135 cornua aurea (Eridani) 28, 162 Istri 26, 603 rara apparent 26, 413 procera surgunt 24, 291 taurina 1, 221 rauca 5, 58 dexteriora 5, 174 in se redeuntia 5, 375 tendi æquius 8, 325 Rheni 8, 652 associant malis 15, 481 profert 18, 352 assurgunt 18, 387 cana gelu 20, 164 se flectunt 20, 420 aurea tollentes 22, 353 sonuere reducta 31, 144 præbebit velis 36, 367 eripiunt capris 45, 37 lentescere cogunt ignibus, ib. ducentia portum 85, 8 cornibus necdum firmatis 8, 384 submissis 8, 576 infractis 21, 221 infractis 24, 24
cornus immensa 1, 122 vulnere satiatur 3, 353 avita 8, 520 micuit 15, 212 accommoda bellis 35, 107
corona civica Augusti 24, 75
corona dotali 10, 272 vincire 10, 336 molli 13, 2 sacra chori 27, 16 socia stipant 35, 56 injecta 35, 150 coronæ ensiferæ 5, 393 pensabunt facta 24, 76 Dictææ 24, 208 caligantes marcebant 36, 247 coronam jugalem 29, 184 coronis mixtis 15, 183 Palæmoniis 17, 289 roseis evincta 21, 87 magnis 29, 189 coronas geminas 10, 203 lapidum igne distinctas 22, 92 meritas bello tribuere 29, 181 marcentes quassare 31, 96
coronat dominum terra 1, 115 te natorum turba 33, 108 sese 35, 140 coronatus ore gemino (Janus) 28, 641 coronati Manes 35, 328 coronatis vere quadrigis 22, 423 coronatos vapores 49, 45
corporea figura 95, 5 corporeos in artus 33, 62
corpus non dissociabile 5, 238 destituit 21, 28 durum 22, 105 regni 22, 202 non unum 26, 447 per unum 37, 112 coactum desere 44, 53 omne feræ 45, 25 corporis abundans 20, 381 arbitriis 22, 133 umbras 28, 512 fragilem usum 49, 85 arcti inire vias 98, 5 dissimiles perferre modos 98, 10 corpore in omni 17, 48 toto 18, 398 pingui 20, 444 pretioso 22, 451 de humano 26, 254 de arcto 33, 46 solo tremendus 101, 107 cognato 57, 1 toto 58, 3 corpora immersa cruore 1, 112 obscœna visu 3, 326 inhumata 15, 395 celeri crescentia nexu 17, 320 obruta morbo 20, 12 laniant 22, 213

inimica volvens 28, 208 nigrantia 101, 109 in functa 96, 20
corrigis sontes 17, 221
corripis guttura 101, 57 corripit taurum 101, 136 corripiens guttura 101, 95
corruerat facies 18, 111 corruerant propugnacula 20, 278
corrumpit mores 3, 47 auras 35, 202 corrupit uterum 17, 304 corrumpentia sensus dona 7, 187 corrumpi munere nullo 22, 330 corrupta flamina 49, 91 corruptas dapes 20, 328
Corsica vitatur 15, 506
cortex Niliacus 31, 123 cortice in arboreo 28, 240 exili 49, 46
cortina quicquid mugit 81, 2
Corvinorum catervæ 18, 460
corvo certante ligustris 18, 349
coruscat adamante 1, 99 Pangæa juga 37, 67
coruscus frater 3, 373 corusco infecta ostro 1, 264
Corybas Cybeleius 8, 150 non impulit ensem 33, 208 Corybantes truces 20, 285
costis perfossis 26, 255
costo nec sicca frondescunt vimina 10, 95
cote novat falces 22, 194
cothurni luctus 18, 299 cothurno majore 17, 315
Crassum illustrat 18, 503
cratera parant 35, 344 crateres spirent 10, 197 crateras graves 26, 611
creavit natura 18, 338 Cybele 37, 18 quicquid crearas 98, 8 creasse numen 101, 45 creandi copia 33, 107 creante nullo 44, 24 creatur te donante 33, 60 creatus æquæva cum majestate 8, 122 sine teste Nilus 47, 13 creatum didici sensive 22, 309 nondum creati 37, 6 creatos festa luce 1, 143
credit sic pietas 28, 434 non credit aratro 22, 197 quod servet 36, 223 credam vela mari 74, 4 credas intrepidus 22, 61 credidit se undis 32, 5 credidimus certamina pugnæ uni 21, 365 crede seni 26, 493 credite gentes 26, 568 vel pretio 92, 4 credere cunctatur 15, 8 se muris 20, 44 se campo 28, 247 si fas est 41, 11 quis possit? 98, 29 crederis veniens 22, 399 credi plurima permittens timor 26, 228 numen dignus 101, 11
crematur sponte 44, 57
crepant hosti catenas 20, 435
Cres puer 54, 11
crescit titulus 22, 318 crescunt in cumulum 1, 110 crescebat pax 21, 202 crevit Ætna favillis 36, 398 crevere oracula eloquio 17, 36 creverat in collem 35, 103 crescere sensit angue pedes, terga jubis, dentibus ora 7, 79 non profuit Hydræ 34, 41 fibras 35, 342 crevisse ad culmina rerum 3, 22 se putat 17, 246 triumphos 22, 65 se videt 24, 91 tuis factis 28, 103 crescentis in segetem belli 26, 26 crescentibus undis 47, 24
Cressæ hirsutæ 24, 300
Creta resonabat 3, 289 reptata Tonanti 8, 134 jacuit 18, 218 vidit 26, 442 victa malo 101, 119 Cretam æstus habet 101, 128
Cretæus ager 54, 7 Cretæa ab Ida 24, 251
cretum Chimæræa de gente leonem 101, 76
crimen Superum 7, 65 hoc est in Mauros 15, 288 sceleri reddidit 15, 400 mandasse 18, 87 famulis latura 18, 125 Eoum concidit 21, 8 firmaverat annis 22, 118 omnibus unum fuerit 22, 312 justitia pendat 24, 110 immeritum diluit 26, 593 pudoris absolvens 29, 30 raptoris acerbat 35, 208 ingeminat 3, 181 utrumque tenet 42, 4 matris prodidit 54, 10 quam grave erat 74, 10 in crimen euntibus annis 18, 488 criminis pœnæ 36, 92 crimine tanto luxuriat 5, 71 falso 15, 170 servili 18, 27 cum toto 20, 38 novo intactam 20, 128 paucorum 20, 594 materno 28, 115 simili bacchatur 28, 192 crimina sæva 5, 8 texuntur 8, 494 si desunt 15, 170 purget 17, 216 surgunt 18, 398 exquirere 20, 59 suadet 20, 179 regia disquirit 21, 240 pellunt 22, 100 confessus 39, 12 impia vitæ domuisti 95, 4
crinalis arundo 1, 217 murus 20, 284 crinali cultu 1, 85 hedera 33, 17 crinales dentes 15, 137
crinigeri patres 26, 481 crinigero vertice 21, 203
crinis multifidos sinuatur in orbes 35, 15 divisus acu, ib. crimen repexi jugales 1, 3 madidum velat arundine 28, 163 conspicuum diademate 28, 560 vallata sagittis 47, 23 de crine traxit sagittas 7, 21 crine concusso 3, 67 Medusæ 3, 281 retuso languida stella 8, 185 supino 20, 360 decoro Armenius 21, 156 repexo 22, 241 vago 26, 247 virgineo 29, 18 supplice verris humum 29, 224 minaci 33, 233 feroci 35, 344 Apollineo 36, 309 ferali 48, 4 erecto 73, 7 crines meritos ornat 7, 84 stellati 8, 209 ligat 10, 123 undosi 10, 145 non æquant violæ 10, 266 vagos 15, 496 pectebat 18, 106 sparsos religant

35, 324 laceros divellere Phœbi 37, 39 crinibus vibratis 5, 108 laceris 17, 169 ora protegis 20, 119 rutilantes 21, 38 flavis 31, 127 subrepit humor 36, 251 retro solutis 36, 383 e flavis 44, 55
Crinise, tuos fontes 35, 57
Crinitus Suevus 8, 654 ephebus 20, 404 crinita sagittis Meroë 10, 222 flamma 17, 112 hydris Tisiphone 33, 39 jubis 36, 218 crinitos inter famulos 15, 184
crispare conum 7, 194 crispatur purpura 8, 553 pampinus 31, 4 vestis cinctu 35, 33 crispentur serica 28, 577 crispata buxus 35, 110
crispo gramine densatur 1, 216
crista resurgens 15, 210 tegit frontem 33, 182 cristæ laquearia tergunt 22, 277 pacato fulgure vernant 35, 147 cristis rutilus 8, 524 micantem galeam 20, 108 cristas hostiles suspendit 3, 346 picturatas 28, 575 roseas tendunt 33, 14 prætenta operit 35, 226 rutilas declinat 48, 50
cristatus scandebat 21, 127 apex 44, 19 cristati mariti 29, 217 cristato vertice 5, 355 cristatum radiis Titana 35, 51 cristatis turmis 7, 133
crocea prata 1, 273 croceum diem 20, 529 croceis ignibus 22, 467
croco infecta velamina 10, 211
Crœsi solium 3, 198 Crœsum pollentem solio 18, 213
cruciastis me opes 28, 282
crudelis dapibus in ipsis 15, 175
crudescere morbus incipiens 3, 301
crudus cibo 15, 445 cruda indole 7, 43 virginitas 24, 246
cruentarint Strymona 10, 310
cruentus semper ibat (Alcides) 8, 535 remeat 28, 478 juba visuque 101, 92 cruento malo 101, 119 cruentum mugiit 3, 65 cruentæ jubæ 1, 93
cruor quæsitus 3, 77 illicitus 3, 78 virgineus 14, 27 regum rarus 20 478 in arenam servetur 24, 271 in venis stat 99, 16 cruoris quantum 3, 361 cognati 8, 363 tanti jactura 20, 118 parcus 22, 28 cruorem invisum haurire 26, 604 multum sparsere 37, 84 cruore immersa 1, 111 pueri 5, 67 uno 29, 157 cruores barbaricos v, 232. viii, 631 Libycos diffundit 28, 620
crure tenus 24, 248 crura liventia 20, 343 pinguntur 44, 20
crystalla ferunt lynces 40, 7 lubrica 61, 1
cubile Pharium Proteos 10, 50 castum xv, 320. xxxvi, 163, 276 nunquam transgressa 18, 419 hybernum dabat 21, 130 gramineum 29, 92 junxisse 31, 32 nox tangens 35, 363 cubili duro 8, 138 membra levant 20, 436 cubilia structa musco 1, 212 surgant opibus 10, 226 fraudum 22, 214 prædura 26, 359 surgant floribus 48, 29 cubilibus excutitur 5, 139
culinæ cædere ligna 18, 127
culmen utrumque tenes 17, 16 regale 28, 64 solidatur 33, 243 culminis vetusti 24, 108 culmine e summo 5, 62 dejectum 19, 5 rerum raituro 21, 142 sub pastorali 26, 355 de rerum 26, 392 fati revolutus 28, 131 gemino 29, 193 legum fultæ domus 31, 59 sine culmine terra subsidit 37, 72 culmina ardua 1, 229 ad rerum crevisse 3, 21 ornatura Manes 5, 449 Romana 10, 317 Romani Senatus 16, 7 confligunt lapsu 20, 26 nova ædificet 22, 187 Pythia 22, 401 eadem 25, 3 Cyclopum exstructa caminis 36, 118 celsa 40, 42 culminibus majora tuis 3, 205
culmi surgentes 33, 187 culmos proterat 7, 199
culpæ nulli pervia pectora 26 130 culpam unam subeant 18, 477
culpas carmina 79, 1
cultore nullo teritur 33, 160 cultores pios 35, 285 cultoribus illæsis 21, 344 umbras dederit 44, 29 solitis 47, 37
cultris Phrygiis 18, 280
cultus gemmatos 7, 204 ornantur iaspide 8, 591 hos feras 10, 173 Latii 22, 366 purpureos 26, 610 gemmarum sumere 29, 223 non mortales 40, 31 pulchros superat 48, 14 regales 73, 7 cultu tali luxuriat 35, 55 armorum 21, 153 humano 5, 42 crinali 1, 85 simplice 3, 217 divite 44, 84
cum fixis legibus 22, 436
Cumana rupes 8, 147 Cumanæ vatis 18, 11
cumulat nil 28, 592 cumulant laudes 22, 190 gaudia 26, 208 cumulent æraria 17, 231 cumularet opes 15, 90 cumulaverit ossa 26, 514 cumulante manu naturam 28, 50 cumulantur opes 3, 193
cumulus iste minacis invidiæ cadat 5, 249 cumulo florum 31, 4 in cumulum crescunt 1, 110 cumulum non parvum adjungis 28, 208 cumulos repletos stragibus 15, 39 struis 18, 222 tantarum rerum 21, 11 argenti 26, 606 Sabæum texens 44, 43 cumulis immanibus 20, 439 exanguibus 36, 342

cunabula parvis dedi 1, 144 præbuit 7, 17 fovit Oceanus 8, 21 pensat 3, 303 exterret 15, 198 prima 18, 44 quæ? non quæris 22, 123 juris 24, 137 anni 28, 651 tua meruit 29, 86 prima puellæ 31, 69 Thetys præbet 35, 46 parat 101, 65 grata Tonanti 101, 131 post cunabula 36, 173
cuncta tellus 1, 277 pavet 36, 141 pro cunctis 98, 29
cunctaris adhuc? 20, 220 cunctatur vota socer 10, 21 credere voto 15, 8 cunctamur morati 15, 369 cunctabere me 22, 284 cunctabitur non Syrtis 36, 322 cunctari veretur 24, 355 cunctando fregit 26, 144 cunctantem cogere certæ 22, 226 cunctantia per vada 20, 443
cunei discedere 28, 253 cuneis immanibus 8, 625 cuneos explicuit acies 5, 352 theatri 5, 398 densari æquius 8, 325 dispositos recenset 31, 87
cunnum lambere 76, 8
Cupidineas sagittas 10, 71
cupidis ab astris 15, 258
Cupido depone pharetras 69, 5
cupido sibi cuncta petens nil collatura 8, 248 in jecur recessit 8, 249 dirus 89, 1 cupidine fervens 3, 100 scelerum 21, 245
cupis prava 8, 259 quicunque cupit, inops 3, 200 concesso vixisse, quam rapto 20, 205
cupressus tumulos tectura 35, 108 geminæ capita tollebant 36, 370 cupressos arsuras 36, 393
cura fatigat 1, 64 diu majora petens 1, 65 Romæ 8, 504 fit unius viri 17, 56 quæ mihi altera? 17, 176 pudicitiæ 19, 64 ducis 21, 122 nec levior tuetur 22, 78 peregit 22, 305 maxima vatum 23, 4 tua coëgit 26, 96 addit signa 26, 240 naturæ non impar remordet 26, 302 tuorum si tibi manet 26, 499 Babylonia 28, 18 reductum recepit 28, 100 fortior obstat 28, 233 senum 28, 557 mutua 29, 108 magnis coronis conjugium fit 29, 190 deside 29, 226 curæ insomnes 3, 38 avidæ 3, 243 Pæoniæ 26, 121 mortalis potentia 68, 3 curam (apponit) populis 17, 66 insignem respuat 17, 159 tibi movit 24, 238 patrui similem agnovit 29, 186 curarum secreta 33, 214 curas verbere torquet 8, 251 huic mandat 20, 92 incumbere 20, 366 patrias urgebat 21, 70 ingentes dividis 21, 300 ingentes pectore volvebat 28, 148 implacidas solabor 33, 110 meas adduxere 36, 19 laxat in otia 48, 23 curia gravibus senilis animus 1, 154 immensis 4, 13 æqualibus 7, 7 succede meis 7, 152 tantis 10, 317 vigilantibus 18, 362 vacuum 22, 142 illius effectum 22, 253 gravioribus obruta 26, 226 funestis animum vexare 35, 277 ne perdat avem 44, 62
curas pignora 22, 53 curat non frigora aut nimbos 26, 328 curant perdita 20, 584 curarent superi terras 3, 2 curare humanum genus 17, 142
Cureti genitor 75, 4 si quæris 76, 1
Curetum enses xx, 281. xxxv, 270
curia torva stipatur 3, 40 effulget in castris 8, 10 jungitur aulæ 17, 158 candida 18, 308 æstuat 19, 58 præfert 20, 74 versavit nomen 22, 300 pellita Getarum 26, 482 circumstipata ducibus 28, 596 anni cunabula fovit 28, 652
Curius pauper 8, 413 Curii leges 15, 111 series 18, 457 Curio victoria datur 26, 132 Curium canit 26, 124 Curiis feram 22, 379 Curios pugnaces 3, 203
curriculi superni gesta 5, 480 curriculo sereno 22, 440
currit tricesima bruma 26, 488 in arva 101, 100 cucurri per tot populos urbesque 26, 581 cucurrit ad Alpes 15, 376 libra 21, 75 rumor 26, 200 pedes 36, 185 currere non sine consilio 49, 80 currentia munera 1, 45
currus Ausonios 5, 82 pios 7, 130 ferreus 8, 17 recepit imperium 8, 68 agit 8, 607 geminos exornet 15, 344 non audit 17, 187 juga sulcabit 20, 300 Pierios 21, 23 ducti 26, 109 somnia aurigæ 27, 5 anteirent oppida 28, 377 sanguine respersos 28, 396 floribus exstruitur 31, 103 nigros illuminat 35, 227 altos revocant 35, 318 feratur nubibus 36, 52 quis? 36, 430 ignotas sparsurus aristas 36, 52 surgit in aurigam 87, 2 currum junxere volantem 1, 77 cruentum 22, 371 laurigerum 24, 20 subiere 24, 286 præcedere 28, 551 nox prosequitur 36, 243 in currum vir redit 87, 5 curru juncto 3, 348 pio splendebat 8, 205 tacito 15, 214 Mygdonio 17, 300 egit 18, 217 cruentato 20, 104 vesano 21, 100 paterno 28, 166 vectus eodem 28, 579 marino 29, 166 Tænario 33, 1 rapitur 35, 204 volucri fertur 35, 247 Lethæo vehitur 37, 46 membra terit 37, 83 roranti 44, 4
cursus rotarum 1, 101 tranquillus 3, 45 solennis (temporis) 5, 47 vagos 7, 181,

tam celer explevit honores 17, 58 ætherios 17, 126 diversus ad austrum 20, 262 stabiles 22, 435 in novos 22, 475 mihi tenditur 24, 275 non solis hic equis 28, 618 fœcundos festinet 41, 21 quam varios flectant 51, 3 cursum rapit 18, 375 continuum tendere xxviii, 291. xxviii, 466 cursu præpete 3, 262 præcipiti 5, 186 vincere planitiem 7, 47 transmittit arenas 20, 311 uno 20, 568 Zephyris nunquam cessura 24, 252 volucri 24, 321 converso 26, 529 fulmineo 28, 469 ferroque secutum 29, 169 solicito 33, 29 præcipiti 35, 311 rapido perstringere 73, 6 cursibus ævi 8, 621 actum toties ver 44, 28
curvamina dorsi fracti 5, 413
curulis violata 17, 266 curuli dignum iter 17, 17 curulem venerare 24, 6 obtulit 24, 87 curules ducat 7, 2 sacras humeris vectura 8, 13 primas 8, 158 deposuit 17, 260 gestare 17, 279 fœdare 18, 26 quemcunque vexere 18, 449 sequi 18, 473 flagratis 22, 264 servatas 22, 279 advectæ 28, 431 agnoscunt Rostra 28, 644
curvavi flumina 3, 159 curvavit germina frontis 33, 129 curvaverit dentes 24, 306 curvare sinus 8, 462 curvantur brachia 86, 4 curvata tumore planities 35, 101
cuspis canduit 28, 345 Mavortia 37, 87 cuspide turbet Hydaspen 1, 80 fovet Gallos 10, 119 protegit arces 35, 19 trifida 35, 181 moritur 35, 357 sanguinea 48, 22 proferri 78, 2 cuspidibus parvis 83, 4
custodia vigil 8, 324 fida 18, 80 advigilat 20, 418 objecta Getis 31, 88 pignoris 36, 115
custos fidissime pacis 10, 333 mundi 22, 6 vestibuli 22, 431 imperii 24, 206 Romani ævi 26, 232 custode amoto 20, 511 custodes vesti dabantur 18, 418 custodibus nullis 20, 210
cutis ævo laxata 18, 110 mota 45, 34 cutem distendat echino 20, 449 armavit natura 83, 3 cute tenaci 45, 12
Cyane supereminet 35, 61 quo? 36, 190 Cyanen exanimem 36, 246
Cybele stabat 15, 130 colitur 18, 325 subicit 36, 134 creavit 37, 18 laudat (leonem) 53, 3 Cybelen turrigeram 33, 179
Cybeleius Corybas 8, 149 Cybeleia æra 28, 259
Cybelle flecte natum 15, 120 frænare leones optet 17, 300 thiasos spectat 20, 280 gavisa 33, 210 turrita 36, 271 Cybellen habeas pro Marte 18, 277 cunctantem ducens 29, 18 compellat 36, 113
Cyclopia fames 20, 377 tela 33, 97
Cyclops Sicula incude laborat 7, 192 lumine fraudatus 29, 24 trepidus 35, 175 nullus audet 36, 354 Cyclopum spicula 22, 27 manu tecta firmata 33, 236 manibus fabricata tela 35, 250 caminis 36, 117
Cycni sodalis 28, 174
cycnus vexit electra 40, 12
Cydon dirigat sagittas 8, 530 Cydonas hinc morem bellandi traxisse 45, 46
Cyllarus serviret frænis tuis 8, 557
Cyllenius Phœbi comes 22, 440 ales 33, 77
Cymbala ferre 18, 279
Cymothoë cingula ferebat 10, 166 Cymothoën obluctantem 10, 138 facilem habebis 10, 143 tangere non audet 29, 127
Cynthi inhospita saxa 8, 137 de vertice xxiv, 259. xxxvii, 120 Cyntho mœsto 35, 245
Cynthia decolor saucia vento 8, 427 damnet 11, 17 nitebat 15, 228 vanescit 44, 38 simulata 68, 10
Cypros Eutropium habet 20, 21
Cyprus naufragio memoranda 19, 72 Cypri latus Eoum 10, 49 sub littore 19, 52 Cyprum reliqui 10, 254 respiciens 19, 76
Cyri tiara 3, 198 victoria 18, 213
Cyrneis jugis 24, 314
Cyrni inhospita saxa 26, 218 Cyrnon retentat 17, 203
Cytherea removit 10, 122 salutas 10, 251 mater 15, 128 erret 22, 439 legit Hymenæon 31, 31 aggreditur nurum 31, 124 tibi fatebor 33, 214 hortatur 35, 119 venit 36, 208 pudoris noti 36, 274 maritum rapit 48, 31 insula 19, 62
Cythereia sub juga 29, 119

D

Daci jaculum 7, 28 Dacis mixtis 3, 310 fractis 8, 318
Dacica arma 28, 335
Dalmatiæ frondentis 5, 38 arva teruntur 7, 120 lucos 24, 302
dama fugacior 20, 440 damæ errabunt per flumina 1, 169 concordes 34, 27
Damastor sævus 37, 101
damnas Helenen 29, 148 damnes cunctos

20, 594 damnat voce reos 8, 90 regia 19, 25 damnet præsentia vultu 15, 174 quæ linea Phœben 17, 130 nocentes 24, 111 Lachesis 49, 93 damnant animo 20, 135 frustra Haliacmona 26, 179 damnaret ad pecudum ritus 28, 151 damnavit votum 3, 169 luctu 35, 240 opes tenebris 1, 43 Mycenas 15, 399 damnare recessu 36, 213 damnatura nocentes 35, 302 damnatur arenæ muneribus 5, 395 damnabitur glacie 1, 170 damnata sepulcris 37, 59 solis vapore loca 47, 17 damnati fato populi 26, 43
damnosa gaudia 8, 334 mors 28, 297 damnosum onus 46, 23
damnum flebile 5, 46 nec revocabile 20, 488 sarciri potest 22, 315 numeri pensat 33, 126 damni consortia 18, 189 secura 20, 52 securus 28, 219 damno aucturus pretium 18, 48 tenui 26, 5 damna perpessus 1, 258 pudoris 8, 86 pudoris turpia 15, 188 Libyæ 18, 408 minus consueta movent 20, 149 in sua rubebat 26, 543 intulit 50, 45 damnis privatis 8, 499 Illyricis v, 201. xv, 453 geminis libera 22, 384 succubuit 24, 144 coactus 28, 204 lunaribus Oceani 28, 499 suis incendia nutrit 33, 163 acerbis urgere 37, 20 quid superest? 39, 26 doleat 50, 45
Danaën latentem 18, 82
Danai fugere 18, 333
dant locum 36, 389 dabant cautum exempla 8, 77 jurgia 15, 296 dedit errare 3, 43 ignorare 22, 262 tales voces 35, 233 dabis insueta 1, 159 dederis reges 21, 238 dederit cladem 36, 197 partus 37, 56 natos, ib. dederint fratres cruorem 3, 79 dare te mallet 11, 6 qua datur 29, 110 advexisse prædam 36, 337 dabitur pugnando 37, 15 dari venum 3, 179
Danubius ingens 17, 235 ferret inultus 26, 523 cunabula puellæ 31, 70 Danubii ferocis terga 5, 27 ripæ 8, 52 parentem 26, 331 populis 28, 228 Danubio teste 20, 583 Danubium tranare 8, 623 triste rigentem 21, 126
dapes riguisse 3, 167 inemtas 3, 207 corruptas variasse 20, 328 instaurare nectare 36, 216 dapibus paratis indulgere 1, 151 opimis recoletur dies 1, 262 perpetuis 20, 388 futuris 20, 445 indulgentem 22, 144 religata 28, 472
Dardanii soli 49, 68
Darium peremtum 39, 17
de plebe 3, 54 de more 1, 150, 255. iii, 345, &c. de pulvere turpat canitiem 19, 25 de conjuge gemma 48, 37
Dea prosiluit 3, 129 consequitur 20, 174 fruitur te 22, 12 sibi posceret ædes 28, 3 Deæ conveniunt 22, 227 ædes 33, 200 frugiferæ 35, 188 invitæ cessere 35, 232 rediere 36, 245 Deam gessi 36, 417 didicit cum morte 37, 108 mandasse 40, 43 Dearum castarum gressus 29, 125 colloquio 36, 213 Deas sentit adesse 33, 269
debellator Britanni littoris 8, 28
debellavisse bipenni 36, 79 debellasse Deum 10, 116 debellatum Persea 21, 372
debet vitam amori 28, 610 debetis mihi tot populos 15, 461 deberet majora 29, 196 debere plus fatemur 10, 335 vitam populi 24, 77 debetur tibi 33, 61 debentur fatis 7, 190 debitus ultor 3, 369 debita pridem victima 5, 276 reddi 15, 70 conjux 29, 84 cœlo progenies 37, 54 vota 40, 62
debilis Orion 1, 28 Arcas 76, 4
debilitat Istrum 28, 220 debilitatur amor 41, 12
decepta solertia 98, 13 deceptum axem 29, 168 deceptas in arces 35, 166
decernere cæstu 1, 238 decernite nefas 3, 61
decerpere robur 28, 250
decertatos labores 21, 21
decet sopor ora 31, 6 decent labor pulvisque 8, 551 decerent fræna 72, 9 decuit plus error 10, 106 toga loricæ locum 22, 367 miseram 36, 297 te tamen non 39, 8 decebit fecisse 8, 267
decidit domitus arcu 2, 1 sponte carina in fluctus 8, 91 pondere 20, 442 decidat annis 49, 73
Decii impensi 18, 451 lituos 26, 130 Decios pulchros 1, 147 venerare ruentes 8, 404
declinat verbera flexu 21, 288 urnam 35, 70 declinare me laurea potest 28, 385
decolor imber 20, 41 Acheloius 29, 175 lapis 48, 10
decoquat iram 20, 349
decor solus conficeret bellum 11, 39 ille manet? 36, 435 decoris oblita 26, 305 decorem corda nec capit 24, 132 genero latura 73, 15
decorat mundum 1, 198 decorare fatetur 22, 289
decori aliis fuerint 17, 215
decrescit Trinacria 33, 189 breve lumen 44, 36 decrescere campus incipit 5, 373 numerus 28, 251 lilia 36, 241

decreto togæ 21, 330 decreta Senatus 24, 86
decurrat trabeata domus 17, 338
decus effluxere 1, 52 ætherium vii, 175. xxviii, 169 sublime 10, 40 virorum 18, 298 immortale 20, 282 rapiat 22, 181 Deæ 24, 287 vile 26, 294 erexit horror, ib. Romanum reparate 26, 571 eburnum non sic ardet 33, 272 armenti stabulique 35, 209 tale 36, 213 commune Italiæ 43, 1 immortale rerum 44, 64 perenne 50, 48 egregium tulit 91, 4 o decus, o requies 36, 416 decoris prisci nil perdit 24, 89 decori profecit 28, 533
decutit Auster frondes 35, 309
dedecorant mores 21, 27
dedecus animarum 5, 520 ævi 7, 65 evadere 8, 82 longi ævi 15, 278 oris 18, 120 Eoum 18, 239 transeat Alpes 18, 433 dedecoris pellendi 22, 299 dedecori tibi scripsisse 41, 24
dedidicere metum 32, 10
dedignata teneri rabies 33, 149
deducunt gressum 51, 13 deducere Jovi 36, 174 deducens atavum proles 28, 420
defectum æquor 47, 37
defectum causis meantem 17, 130 defectu Luna laborat 48, 3
defendunt lucum 31, 17 defendas contagia fascibus 18, 490 defendet Natura Deum 101, 41 defende his miseram cavernis 36, 106 defendite matrem 37, 28 defendere terras 26, 176 nos contra non possumus 35, 235 arcem 37, 50 depulsurus morbos 24, 171 defensus arundine 24, 305 plaga 44, 8 defensa gelu glacies 33, 167 defensos locos 101, 101
defensante juvenco 18, 386
defensor utrique sufficis 20, 599 defensorem reversum 18, 257 defensores terrarum 3, 80
deficimus queruli 26, 161 deficiunt animi 20, 486 rivi 36, 238 deficerent ignes 36, 400
defixus lumina terræ 26, 486 defixæ hospite pulchro 21, 56 defixo malis animo 28, 259
deflet malum 36, 159 deflere cædes 3, 250 labores 20, 191
defloruit gratia 18, 75
defluat quantum arti 17, 186 humor 20, 17 defluxit in rugas 18, 39 capiti turris 20, 288 tacito lapsu ad terram 31, 40 gratia 39, 23 defluxere cervice jubæ 15, 364
deformat sese 18, 307
deforme mereri 22, 99
defossi verbere 20, 351
defuit nec omen 33, 265
defuncti ævi 44, 41 defunctas figuras vident 3, 128
degener exuit Istrum 20, 203 degeneres visus 6, 9
degeneraret patri 8, 367
degere securum 20, 19
degustat singula 18, 362
Deianira fuit pretium 29, 173
dejicis artus 34, 39 arcu aves 101, 73 dejicit se non ingenium atrox 28, 230 dejecerit hostem 26, 164 dejecerat terror 3, 256 dejecta malis frons 26, 376 cervice 28, 179 advolvor genibus 36, 297
delapsa per auras 3, 55
delectus miseri 26, 463
delere nomen 3, 233 una ruina 21, 96 deleta pagina 22, 303
delibant æquora plantæ 10, 152 delibasse cibos 26, 351
deliciis regificis 8, 338 delicias excute 20, 147 arenæ 24, 317
delicta domas 17, 222 levant 20, 8 tegebat claustris thalami 20, 553 scelerum luas 26, 503
Delie 4, 6
Delius luget 35, 136 Delia littora 24, 59 sic cœpit 24, 261 festinat 35, 206 te pepulit 36, 285
Delos Latonia 8, 133 fateatur 11, 8 prælata 24, 256 in stamine errat 35, 34 conterrita 37, 125 Deli loca non errantia 1, 185 Delo melior regio 8, 135 stare licet 101, 62 Delon largitur 33, 136 trepidam rumpere 37, 115
Delphi taciti 8, 144 canunt 18, 328 Delphis securis 4, 5 cessantibus 28, 26 potiora oracula 28, 36
Delphica delubra 35, 246 laurus 37, 34
delphina frænat 10, 156 advectum sylvis 18, 355 vecturum 19, 73
delubra communia templi 48, 24 tenens corde 22, 31 Numæ 26, 101 tot circum videt 28, 43 fulgentia senatus 28, 74 Jovis 28, 504 moveri cernuntur 33, 7 vesana gemunt 33, 205 Delphica tacebunt 35, 246
deludet amorem 22, 398
demens ambitus 7, 186
dementia cadet 5, 99 robusta vetusque 15, 15 concidit 19, 19 in jaculum mutat 78, 1
demissa preces ad humiles 36, 295
Democritus risit 17, 90
demorer vos sermone 26, 385
densa unda mucronum 45, 23 densi

nimbi 1, 45 densum æthera 28, 47 densis terroribus 20, 462
Dentatis dare solebat 18, 437
dentis numerosi 10, 102 dente draconis conceptas 21, 319 eburno 22, 256 dentes crinales 15, 137 curvaverit 24, 306 immanes 24, 346 secti in tabulas, ib. eburnos vellit 47, 22 dentibus lunatis 101, 107 ora crescere sensit 7, 79 instrepis 17, 222 tremendum 24, 318 ereptis 24, 350
depascitur artus iii, 302. xlvi, 11 depastus frondes sonipes 28, 289 depastis juvencis 101, 77
dependet amictus nodo 88, 1 dependent animæ 22, 433 tergora 36, 340
deploratum vulnus 26, 562
depone timorem 101, 51 deponere famam in dubium 17, 184 deposito luxu 35, 301
depositum tantum reservat 22, 60 servasse 28, 585 meum levius celet 36, 120
deprecor te florem ævi tui 5, 145
deprendit in arce 3, 355 deprendam signa 36, 431 deprendere si quid veri valet 48, 8 deprensæ Veneris artes 35, 266 deprensas marmore Nymphas 61, 3
depulit Rufinum 15, 305 depellere fluctus 5, 12 mundo 35, 252 depulsam bello fameque 22, 389 depellendos ad hostes 37, 102
desævit in omnes 18, 182
descendimus altius ense in jugulum 26, 601
descivere apes 28, 262
descripserat axes 17, 275
deseris arces 1, 129 deserit thalamos 1, 213 insula æquor 37, 63 deserat fortia cœpta 5, 200 deserui te 36, 420 deseruit æthera 33, 139 desere sortem alienam 35, 220 corpus 44, 54 deseritur ripa Tagi 29, 115 desertus ab omni gente sua 26, 88 deserta aula 33, 109 regia mansit 37, 118 desertos toros 36, 164
deserta Noti 21, 179 repetunt 21, 355 Trinacria 36, 289
desidiæ tradas 22, 67 desidias molles 7, 40 desidiis indulgere 1, 151
desidis aurigæ 17, 187 deside cura 29, 226
desinat rogatus 20, 318 desiit esse meus 28, 312 desisse rabiem 20, 526
desolatus et exspes 28, 271 desolata Mænala 1, 186 atria 36, 154 domus 39, 24
despectat arenas 5, 55 despectant vertice lucum 36, 375
despectus nimius juvat 18, 138
desperare vetas 21, 342 desperata luce 28, 293
despicis vatem 41, 11 despicit cives 24, 219 iras 35, 213 despexit utrumque 33, 137 despicior tantum 36, 100 despicitur omne futurum 29, 51 Metaurus 28, 501 despecta consilia 35, 265
desponderat puellam 40, 53
despuit ignem 35, 52
despumat rutilas arenas 1, 54 salem 49, 58
destinat aris 44, 94 certum ictum 45, 32
destitit non servitium 18, 43 desiste vereri 36, 304
destituit corpus 21, 28
desudat pestem 3, 304 balsama 31, 123 desudet virtus 20, 602 desudant Marte cohortes 26, 280 desudatis judiciis 17, 11
desueta artibus priscis 15, 50
desuper vox infremuit 5, 384
detegis ortus primos 7, 178 sæcula 17, 191 detexit jugera campi 35, 339 detexerit lux ortus 33, 220 detecto hoste 15, 248
detergunt fletus 20, 375 detersit somnum 31, 27 detersum maculas ire 20, 11 detersa nubila 28, 539
deterruit oris 26, 141 deterrita casu 28, 93
detestata locum 36, 440
detinet æqui gloria 20, 204
detondent falces 28, 389 detonsa Sicambria 18, 383
detorsit grypha 28, 31 habenas 36, 242
detraxit gremio 31, 125 detraxerat sensum 5, 48
detrectat onus 33, 155
detrudit finibus 3, 191 in artus suis 5, 487 rure colonos 15, 198 detrusimus orbe te medio 5, 309 detrudens murmura 17, 315 detrudor ad Erebi hiatus 35, 259 detruditur tyrannus 19, 21 detrusus Italia 26, 79
detulit amore 24, 195
devehit nativo meatu 49, 55
devehit ad terram 19, 74
devenere locum 33, 235
devexa rupe 49, 53 devexior dies 17, 57
devinxit Laconas 29, 108
devius meatu 18, 15 ardor xxxix, 8. l, 45 Phlegethon 49, 72 per devia Ponti 15, 490 rerum xxvi, 174. xxxvi, 316 latebrosa 35, 169 sylvæ 101, 90
devoret urbes 5, 323
devotum æquor 10, 176 devotior nobis 15, 290

devoveas illis iter anni 1, 158 devota toro regina 8, 645 messis cibo castrorum 29, 61 brachia 5, 368 devoto milite 8, 120
Deus ornatu novo gravior 8, 585 effulgens 28, 179 Dei proles 98, 1 Dei adventum 33, 9 vultum 44, 93 mater 101, 49 ardentis 72, 4 summi vox sensusque 95, 2 Deo quo hæc effecta? 15, 14 habitante 28, 36 Deum testatus sudore 8, 574 durum magnumque 10, 116 dispergit revocatque 17, 73 nec sprevit 40, 23 metus monstret 101, 24 natura defendet 101, 41 monstrare 98, 12 se esse probat 99, 6 Dii Getici 26, 528 Deorum arbiter 20, 160 excubiis 28, 43 urbem 28, 186 jura 36, 272 quemcunque læsimus 39, 21 leges 68, 5 Dis proximus 17, 227 Dis proxime consul 24, 130 Deis secundis 26, 53 Deos instabiles 5, 441 præsentes docuere triumphi 8, 99 famulos recepit 8, 199 Roma recepit deditque 15, 132 nullos cecinisse 20, 47 hortantes 26, 544 quales memini 27, 24 armavere carmina 28, 349 sylvestres 31, 19 futuros expectat 35, 371 arcessere 36, 2 livescere vel nocuisse 36, 28 domitura pubes 37, 14 credunt vicisse 37, 37 solos fas habuisse 40, 82 auctores 49, 82 Di quibus iratis crevi 15, 116 bene 15, 346
dextera æra petens ludo concessa vagatur 5. 436 lenonia 19, 61 segnis ad ferrum 20, 395 fida 21, 38 exsanguis torpet 24, 326 eripuit leto 26, 41
dexteriora petunt 51, 14
dextra in vulnera sævit 78, 3 nunquam maculetur 77, 13 pronuba 40, 54 inermis 1, 28 quo regatur sidere 8, 423 ingens promittitur 8, 522 potenti 13, 7 sedare tumultum 15, 133 dextræ argutæ 18, 370 Athamanteæ 3, 81 dextram da tangere 15, 231 vocato conserit 15, 352 contingere 20, 66 complectere 24, 7 complexa viri 31, 128 puellæ tradit, ib. tuebat 35, 142 victricem ligat 46, 22 exerit 50, 15 dextris cruentatis 26, 619 dextras sociat 3, 223 spernisne tuas? 5, 262 in bella parant 37, 7
dextro cessent Siria sidera 101, 124
diadema præsumtum 8, 167 gravibus baccis intextum 10, 167 resume 10, 259 diademate sacro 7, 84 cingebare comas 28, 65 diademata mundo sparsit 8, 19 petit 22, 360 fratrum 29, 57
Diana tibi suspendit arcus 8, 160 confessa forte tibi 36, 306 Dianæ humeros 10, 270 acies 24, 258 arma habitumque 36, 216 conjugium 37, 40
dicavit ora 25, 8 templa 50, 42
Dictæa Lycaste 24, 276 arva 101, 121 ad littora 101, 133 Dictææ coronæ 24, 208 Dictæis oris 8, 135 Dictæas urbes 34, 33
dictator rusticus 15, 112 Serranus 8, 415
dictet carmina 49, 4 dictare paratus 21, 302 dictatur facinus 5, 169
dicto parere 33, 113 vel tenui læsit 36, 28 dicta talia dabat 26, 580 fervida reportet xxxiii, 76. xli, 9 irrita venti ferant 36, 134 talia ad superos dedit 68, 2 dictis horrisonis 3, 85 talibus affatur 10, 189 instigat euntes 26, 559 procacibus iræ 28, 246
diducit Gangen 17, 236 diducta Britannia mundo 17, 51
dies intercisa 1, 172 semper honoratus 1, 261 allatura requiem rebus finemque laboris 5, 331 cum sæviret 8, 65 idem vitam contulit imperiumque 8, 154 dabatur mundo 8, 176 longi stare videntur 10, 15 optatus aderit 10, 45 pauci 15, 103 divitibus metuenda 15, 168 quodcunque devexior ambit 17, 57 totos indulgere theatris 20, 87 longa 20, 245 egit 28, 58 omnes pluviis turbaverat Auster 28, 541 rapta 33, 96 nondum pura 35, 2 nullus non minatur 36, 125 transfluxere 42, 5 ventura rubet 44, 5 diem violare flatu 3, 63 umbrasse telis 5, 122 sustinere 6, 12 splendore ingeminat 7, 136 avertit 15, 400 accendit 17, 78 Gadibus ortum 18, 354 croceum 20, 529 diffundere 28, 190 sub corda referres 28, 581 gravatum fœdat nube 33, 162 merserat unda 33, 274 ne crede amissum 35, 282 lustrare 36, 316 optatum celebrare 40, 51 cogis sufferre tuendo 101, 115 metitur 52, 14 ignotum meruisse 99, 10 die expellere 3, 378 largo 10, 248 optato 17, 277 calido 22, 257 ipso 26, 450 uno rependit 26, 633 solicitante hyemes 60, 6 diebus totidem quot vos in annis 21, 195 continuis 24, 190
differs vincere 18, 500 tanto tempore 29, 1 differt congrua tempora 3, 315 spicula in scopulos 22, 27 differat arcum 17, 296 differret iter 28, 459 distulit arma 20, 598 distulimus sæcla 22, 454 distulerat tempus 22, 317 differ prælia in juvenem 8, 385 differte manum avidam 5, 248 differri preces 28, 357 dilata tempora 21, 375 perjuria 75, 5 dilato mucrone 3, 236

difficilis reversis (Italia) 28, 142 potuisse mori 101, 111 difficiles contingere terris anni 22, 450
diffidit se amari 22, 182
diffluxit gratia 29, 23
diffugiunt Nymphæ 35, 204 diffugiens olor 31, 110
diffundit cruores 28, 620 diffundat sese in actus 20, 120 diffudit se vigor 26, 436 diffundere diem 28, 190 diffusa Noto cæsariem 35, 248
digerit imperii fata 28, 591
digito erranti 17, 318 digitis intentis 26, 257 remissis 31, 39 mollibus 36, 217 digitos auroræ 10, 270 voci aptet 20, 362
dignaris mole clientem 39, 34 dignatur (Amor) figere reges 10, 76 dignare forum 28, 422 dignatus scripsisse 41, 23
dignus quem legeres 10, 307 haberi 18, 63 credi numen 101, 11 digna te feror 22, 288 coli Scythiæ templis 36, 283 dignum fieri, taceri 36, 312 dignos supplicio letoque 20, 516
digreditur templis 36, 137
dilabitur cometes 33, 231 dilapsus honos 15, 363 amor 18, 75 in æquor 37, 114
dilaniant artus 5, 408
dilectus equorum 29, 100
diligo pauperiem 90, 2 diligit grandia 18, 361 diligimus pariter 10, 331 diligeris parcus 22, 148 o nimium dilecte Deo 7, 96
diluit sanguine crimen 26, 593 diluet facinus 20, 23
dimittit collem 15, 522 dimisit fera montes 5, 394
dimovit nebulam 18, 390
Dindyma fleverunt 20, 173 fundunt Sangarium 20, 262 ululantia Gallis 35, 269
dinumerare tempora 24, 3
dio sub 21, 124
Diomedeis ausis 28, 479 Diomedeos equos 34, 12
Diomedis equi 3, 254
Dionæa fraude 35, 5 Dionææ telæ 31, 102
Dione deserta 36, 433
Dipsades dominentur 15, 151
diptycha eburnea 24, 347
dira fugantibus herbis 28, 327
Diræ deformes 35, 218
Dircæa tela 8, 533 Dircæis in arvis 21, 320
dirigis affatus mihi nullos 41, 1 direxit spicula 3, 81 dirigitur beatum 17, 96
diriguit 5, 391
dirimit justis sontes 5, 478 diremit forma 87, 2 dirimi exiguo tramite 5, 350
diruerat oppida 21, 340
discedam nec territus 5, 21
discedunt aliæ 36, 254 omnes 36, 313 discessit hiatu 35, 187 discessere locis justis 33, 249 discedere possit a nostro sensu 1, 173 rectum 3, 178 tectis jubet 7, 142 longe optet 26, 221 turmæ 28, 253
disci error 35, 134
discis arenas 18, 32 discit æquor servare quietem 85, 5 discat coactus 15, 449 propius 17, 95 disceret ignes primos 22, 74 didicit regnare 29, 49 cum morte Deam 37, 108 didicere magistro eventu 20, 489 vinci 26, 11 pati occasum 37, 12 disce orbi 8, 228 discite non temnere Romam 26, 647 nostrum munus 31, 130 consortia somni 35, 368
discolor legio 8, 7 anhelitus 35, 193 hiatus 49, 40
discordia nutrix belli 3, 30 quatit mundum 7, 64 in fratres nascitur 15, 236 solvit 17, 74 inter partes fuit 20, 540 cum fremeret 22, 81 cessit 24, 48 Romana 26, 288
discors orbis 26, 565
discrepat laurus 28, 28
discrevit tumultum 33, 248 discernere proprios alumnos nescit 8, 211 discernens spatiis gaudia parvis 28, 364 discernetur nullo limite 3, 381 discreto gradu 28, 636 discretas urbes 1, 228
discrimen tentare sui 8, 435 multifidum arat 10, 103 obsessi habet 15, 101 letale 24, 102 discriminis quantum 18, 401 discrimine leviter juncto 10, 267 dubio 21, 194 supremo 21, 376 pulso 26, 13 dubii leti 29, 164 nullo xxxvi, 411. l xxxvii, 4 exiguo separat 44, 71 discrimina vocum 5, 107 fati 5, 474 quædam sunt 18, 29 magna 26, 295 per tot 28, 97 adeunda 28, 459 parva 33, 144 sexus dabat 35, 29 rerum 37, 62 nova præbens 50, 25
discriminat nodus pectus 1, 90 ordo potestates 26, 39 æquora 28, 290 aër pugnæ spatium 37, 74
discurrit mentis acumen 35, 201 discursat habenis longis 51, 5 discurrere per tot partes 21, 310 per mare, per terras 36, 50 discurrens ventus 33, 171 discurritur in gyros 28, 633
discursus vatum 8, 143 discursibus lascivis 20, 100
discusserit arbore nidum ventus 36, 144 discussa senectus 28, 524 discussas

per auras 1, 124
disjuncta legio 5, 257
dispar multum priori 20, 412
dispariles in artus 54, 9
dispendia noctis 17, 120 famæ 28, 452 sortis patior 33, 100
dispergit Deum 17, 78 iram 36, 267 dispersit manus 24, 140 dispergere gemmatos cultus 7, 204 opes 20, 85 lucem 33, 8 dispersa comas 33, 55
disponit maniplos 15, 417 disposuit nefas 5, 26 disponere classes 21, 307 disponitur princeps rerum 17, 70 dispositi mundi 3, 4 dispositum bene terris 18, 157 opus 28, 225
dispulit corpora 15, 396
disquirit crimina 21, 240
dissensus acerbus 15, 300 civilis 28, 395 dissensibus aulæ 22, 86
disseris verbis 8, 356 disserat quis gaudia? 26, 454
dissidet quod semper 10, 314 Nilus et Atlas 15, 159 ora plagæ Libyæ 40, 56
dissidium civile 15, 242
dissiliant galeæ 21, 136 dissiluit vertex Ossæus Olympo 35, 183
dissimilis quantum priori 26, 80 sui 35, 314 dissimilem fratrique tibique 8, 355 dissimiles modos 98, 11
dissimulas succurrere 5, 164 dissimulat regni ruinas 20, 307 dissimulant socii 19, 15 dissimulata diu 28, 361
dissipat ignis Idam 101, 131
dissociabile non corpus 5, 238
dissolvat semina 22, 462 dissolvere leges 33, 63
dissona ritu barbaries 17, 249 semina partu 20, 42 linguis turba 21, 152
dissuasor honesti luxus 26, 28
distendat echino cutem 20, 449
disterminat Asiam 3, 175
destillant per pectus aquæ 1, 222
distinguit acu caput 10, 284 floris honos 94, 2 distincta metallo faciem 22, 446
distrahit tot urbes 18, 212
ditas cohortes 22, 142 ditat fabula 8, 38 ditabat auro 24, 230 ditare innumeras hominum catervas 1, 44 ditabere pomis 35, 293 ditari cœpere columnæ 3, 168 ditandas tribus 28, 73
ditescit color in auro 44, 22 ditescat aresta 17, 300 ditescant horrea 22, 396
ditibus exuviis 22, 372 spumis 35, 96
ditionis Eoæ 20, 350 Romanæ terminus 24, 160 patiens 26, 581 sub ditione 51, 16 ditione Latia 3, 292 sub una 5, 106 pro rerum stabili 8, 213 celsa 44, 88
Ditis jura 3, 69 domos 5, 522 severi 33, 225 patrui sacraria 33, 264 nota 33, 284 sub aula 35, 365 Ditem flexit amor 33, 26 Dite subacto 35, 13 cum Dite ferens 35, 160
Diva potens 18, 376 te mirabar 31, 56 Paphi 35, 155
divellere crines 37, 39
diversi feruntur exploratores 10, 135 diversum onus 18, 208 diversos ducens animos 33, 119
dives purpura 7, 4 ager frugum 15, 509 pectore erecto 18, 306 equi 20, 272 pallet 22, 119 divitis algæ 8, 597 conchæ 55, 2 divite pompa 28, 598 se 36, 36 ripa 36, 372 cultu 44, 84
dividis curas 21, 300 ex æquo 22, 98 dividat hastas 5, 162 divisit cladem in orbem 5, 25 vultus faber 50, 26 dividitur provincia 20, 587 divisa beatos efficiunt 21, 34 terra suos in natos 37, 73
dividuis sulcis 1, 102
divinus labor 36, 157 divina sorte genitum 36, 61 divino fumo 44, 96
divitiæ Marte perirent 26, 624 divitiis animosa suis virtus 17, 5 surgat inertia 22, 131 scelerum 28, 135 undasse 29, 71 animi 41, 5 divitias abdidit antris 1, 42 reportet 20, 190
divortia planxit 18, 65
diurno sensu 27, 1 diurnos cibos 15, 71
Divus abirem 15, 292 Divi hortantes 20, 57 tui 22, 422 Dive parens 10, 300 Divorum duo proceres 15, 215 optimus 28, 56 Divis tot 8, 647 Divos veros 101, 61
doces nullum sentire laborem 24, 207 docet casus artesque 8, 423 galeam mitescere 35, 145 servire lupatis 1, 82 doceas ignarum vatem 1, 71 consona regno 22, 69 docuit vinci 26, 140 timor 37, 10 docuere triumphi Deos præsentes 8, 99 docebo ab omnibus unum 28, 438 doce sodalem eloquio 41, 20
dociles saltandi 20, 341
doctus pollex 1, 177 fallere 3, 105 te audit 22, 168 hærebat lateri 23, 11 purganda sacerdos 28, 326 docta facultas ingenii 8, 515 docti magistri 26, 277 sales 31, 65 nisus 45, 34 doctæ rupes 28, 34 docto ordine 28, 633 doctum fluens Aganippe 40, 61 doctissimus artis 20, 381
documenta priorum 5, 307 futuri 8, 141 clara rerum 17, 47 prima pecudis secutos 45, 48 justitiæ 50, 27
Dodone cella 7, 117

Dodonea agmina 26, 136
Dodonia quercus 33, 31
dolet mœsta 8, 253 complexu caruisse 36, 112 Venus 69, 6 doleat vetustas 22, 321 doleant aures 26, 206 doluit fides 21, 235 fortuna 31, 80 doluistis si quid pro me 15, 428 dolebis frustra voluisse 28, 427
dolia fusa 77, 12
dolo gaudens 35, 11 dolorum genus omne 5, 506 dolis occurrere 28, 237 Bocchi Syllæve 28, 383 armata 33, 221 urere cuncta, ib. juvat naturam 46, 8 dolos tradente 3, 97 evitare 21, 306
Dolonis indicio 28, 471
dolor afficit unus 5, 69 sensu hæret in alto abditus 5, 280 iret adhuc in verba 15, 201 in ore fuit 26, 378 quis tibi? 26, 623 voci frena remisit 28, 266 augebat terrorem 33, 83 matris 35, 37 suspiria laxavit frenosque 36, 180 Faunorum Dryadumque 36, 381 me duxerit 39, 6 pacatur 49, 100 nec ullus erat 100, 9 doloris Romani 18, 374 monumenta 26, 615 signa 35, 122 dolori concessa vita 3, 287 novo 18, 164 dolorem lenire 5, 87 occultum 18, 36 peperit 21, 379 solatur 35, 276 dolore feritas creverat 20, 178 dolores præmissi 26, 208 justos patriæ 29, 155 certos habuisse liceat 36, 299 Titanum 37, 2 quos fecerat pepulit 39, 40
domas delicta 17, 222 domat telis 24, 250 pauperies victos 26, 632 hyemes 32, 12 paupertas 89, 1 domuisti crimina vitæ 95, 4 domuit virtutibus fortunam 1, 39 gentes armis 29, 59, domuere Pœnum 1, 148 domitura manus Gildonem 15, 427 Deos pubes 37, 14 domari vetat 3, 314 domanda terrore 31, 133
dominæ Romæ 22, 224 gentes 24, 97 ritu 24, 152 dominam nostram vecturus 10, 142 plebem 15, 53 plausu confessæ 29, 81 Olympi 40, 21 dominas aures 6, 17
dominaris pariter sylvis et astris 24, 287 dominatur montibus 53, 3 dominantur opes 7, 187 dominetur per axes 1, 243 dominentur Dipsades 15, 150 dominabere mundo 3, 143 dominandi in usum 24, 108
dominus comitatur 18, 309 domini memor 18, 186 vivant 20, 81 sexum mutasse 20, 552 domino plus debere fatemur 10, 335 potenti 15, 69 uno vixerit 18, 31 æqualis 18, 479 dominum coronat erra 1, 115 ferarum 18, 388 submissus adores 22, 72 patremque vocari 24, 189 te fatetur 24, 192 reducem revexit 26, 370 lympharum 84, 3 dominorum strage 26, 618 dominis crudelibus 20, 480 speratur 22, 240 intrantibus 35, 314 dominos terræ pelagique 8, 22 dissimulat 18, 176 reversos 18, 510 inertes 26, 158 venisse priores 28, 559
domitor Thracum 28, 483 vulgi 35, 214 ferarum 47, 20
domus hoc de more requirit 1, 159 una accipit orbis rapinas 3, 194 Ibera 8, 20 excepit reduces 8, 212 imperio fœta 12, 24 una triumphet 15, 345 notior est Helicone 17, 278 trabeata 17, 337 privata 18, 144 hæc reginas parit 22, 360 eximia regione 22, 449 Pythia 25, 4 miratur 26, 621 pietate certavit 28, 99 fascibus insignes 31, 60 casta 31, 92 stellata 36, 8 incustodita 36, 146 tranquilla florebat 36, 202 desolata 39, 24 ampla 40, 44 videt puerum 52, 2 domi nulla fuisse carmina 43, 6 domum attonitam 10, 239 defletam 19, 24 vacuam 20, 93 nostram coluere 28, 414 nivalem Boreæ 36, 324 consumens luxu 75, 8 domo avita 15, 198 paterna 18, 200 hac 28, 71 undosa 28, 147 domibus prævelet amnem 22, 189 ilignis 24, 323 domos varias permutat 18, 60 insignes 21, 298 patricias 28, 61 fratris linque 35, 220 ad patrias venere 37, 52 exustas 50, 46
donandum aurum 5, 312
donat Rhodopen 33, 135 donent fata, sidera 3, 142 donante te 33, 60 donantibus ipsis auras 1, 245
donum hoc adde 1, 140 præbuit 24, 278 vile putas 29, 3 doni specie 18, 40 gratia 22, 156 brevitas 70, 11 dono concessit terras 24, 185 dona aurea vomens 1, 49 corrumpentia sensus 7, 188 rigentia 22, 340 ad prælarga 28, 73 potiora darent 40, 4 regia 49, 38 dulcia mittis 82, 1 donis novis onerant 10, 165 propriis ornatur 17, 263 cum novis 20, 317 vocati 21, 204 invitas 22, 362 par armisque 24, 234 invicta pectora 26, 131 maternis 31, 45
Dorida vicerit 17, 45
dormiat Pharius 80, 4
dorsi curvamina resecat 5, 413 dorso flammante 28, 343 subaurato 28, 577 sulfureo 35, 162 sub hirsuto 45, 8 durescit amictus 83, 2 dorsa recurva campi 49, 54
dotalis purpura 48, 30 dotale Chaos 33, 28 dotali corona 10, 272 dotalem tradidit 18, 104

dotes regni 29, 180
dotetur virgo 31, 52 dotabere toto mundo 10, 281 dotata gemino mari 18, 91 tropæis 29, 43 dotanda mari toto nurus 8, 647
Doto coralia vellit 10, 169
Draconarii qui? 5, 177
draconem Pæonium 24, 173 dracones varii 5, 365 ferventes 8, 545 sævi 10, 193 cœrulei 36, 54 binos 101, 29 incumbunt 101, 30 prensos 101, 59 draconum comas 3, 378 picta colla levant 7, 138 ora fixa 28, 566 sinuosa membra 33, 179
Druse tui labores 21, 193 Drusos veteres 8, 455
Dryades gementes 36, 78 Dryadum de plebe 36, 271 dolor 36, 381 Dryadas uret 11, 22 revocant 28, 200 procaces 31, 17
Dryopes servati 26, 185
dubitasse fuit pars sceleris 22, 301 dubitanda nihil stella 8, 185 alimenta 15, 102 cædis gloria 28, 114
dubius æstus 3, 72 dubii Austri 15, 486 in dubio pependit 18, 314 dubio lapsu 5, 507 sub ictu 15, 242 visu 36, 91 cornu 44, 38 dubium quonam monstrante rescierit 36, 207 residens 101, 93 dubiam lanuginis umbram 31, 42
ducis in orbe choros 34, 52 ducit tibia modos 8, 575 turmas 35, 64 sub gurgite visus 35, 116 nihil turpe 36, 278 in antra 49, 42 ducunt ad sese mentem præsentia 21, 15 sortem 1, 156 fatorum seriem 33, 52 ducas nubasve licebit 18, 223 ducat Hyas Taurum 15, 498 ab antris 17, 296 hiatus fulgura 48, 6 ducant pocula sinus 60, 4 carmina 14, 30 pensa 18, 498 duceret omnia secum 8, 245 aures 17, 20 duxi ævum 15, 107 duxit pectine cinctus 22, 332 agmina 29, 193 ebur pollice 34, 16 hyemes per viscera 46, 7 duxere notam futuri 26, 253 figuram veri 35, 43 duxerit me lubrica ætas 39, 6 duxisset alas 21, 38 ducet nomen ad cœlum 22, 404 ducent in sæcula fasti 1, 279 duc protinus omnes 31, 95 ducite trans æquora leges 15, 464 virtutes 22, 456 triumphum 36, 329 ducere noctem ludo 31, 97 duxisse in altum 26, 8 ducens Cybellen Claudia 29, 17 diversos animos 33, 119 ducentia portum cornua 85, 2 ducentibus Hœdis noctem 74, 3 ductura effigies æra 22, 178 ducor servitum captiva 35, 264 duceris ira 8, 259 ducuntur ab axe jugales 87, 5 ductus per artem mons 87, 7 ducta favore vatis 40, 24 alterno pollice salus 41, 2 ducti musarum carmine 2, 13 inter præsepia somni 18, 68 quo semine 31, 53 ductæ pollice notæ 49, 5 ducto arcu 9, 1 ductis funalibus ordine 10, 206 ductos meliore metallo mores 17, 137 ductu curvo sinuantur 5, 375
ductor ad hæc 1, 164 spado 18, 297 tot gentibus unus 21, 160 accipiat 22, 234 ames 22, 392 placebat 26, 114 verus 26, 468 eligitur 29, 210 ductorum optime 10, 334 ductoribus illis (consulibus) i, 9. xxiv, 44
dulce malum 100, 1 te sine dulce nihil 5, 268 dulcia monstra 100, 3 dulcior cunctis 20, 347
dulcedine nota 17, 311 prædæ 20, 318
dum rubentes 83, 3 dumis rura repleri 36, 37
duplex natura 3, 329 ensis 7, 103 duplici consule fœcunda 1, 203 vita subnixus 17, 333 duplices classes 21, 307
duplicat laurus 28, 120
dura parentis pietas 28, 554 inter viæ 84, 4 duras mentes 48, 41 durius restiterant 26, 186 durissima claustra 1, 106
durat glacies 37, 24 durate parumper 26, 269 durasse in hunc diem 28, 549 durando stellas æquat 44, 12 prægelidis in undis 101, 68 duratis aquis 60, 2 duratos scopulis armos 101, 110
durescit glacies 33, 166 amictus 83, 2 durescere se sensit 37, 97
Duria formosus 29, 72
dux improbus 20, 176 rectorque meus 20, 536 major 21, 368 vatesque salutis 26, 269 ille mihi 30, 3 Erebi 33, 32 ducis socii letum 3, 317 aspectu 26, 373 tergemini 34, 39 duci obvius ire audet 44, 80 ducem perfundere 10, 298 hunc doleat venisse 15, 411 spondebat 21, 45 suscepere 24, 31 me fecere 26, 536 præfecit thalamis 31, 31 cum duce mutatæ vires 20, 415 duce venturo fretum 28, 450 hac 42, 10 duces habuisse germanos 1, 277 amborum periere 8, 91 antiquos evolve 8, 399 cæsi 15, 82 trepidi 20, 65 de plebe 20, 342 septem 24, 257 tres superare 26, 143 auroræ noctisque 35, 46 ducum matrem 24, 175 novorum 26, 467 ob reditum 28, 2 cognomina 31, 83 laus nulla 28, 342 ducibus togatis 28, 595

E

Ebeni ramos 47, 22
ebrius amnis 1, 250 ebria serpens 24, 367 vestigia 33, 19
ebur dabit Indus 7, 210 effractum pendebat 15, 138 gerendum 22, 363 fixum quassat 24, 352 falsum 27, 22 atria vestit 33, 242 diu neglectum 34, 2 mobile pollice duxit 34, 16
eburnum decus 33, 272 eburno morsu 10, 102 dente 22, 256 solio xxviii, 588. xxiv, 199 eburnis jugis 8, 607 eburnos dentes 47, 22
echini sylvestris 45, 17 echino distendat cutem 20, 449
Echion miratus 37, 104
Echo adytis effunditur clarior 28, 33 intonat Augustum 28, 617 reditura rupibus 31, 48
edax ætatis spatium 59, 6
ederet te Lucina 29, 48 edidit me tigris 36, 106 me non amnis 36, 270 edere fata 28, 19 adventus sacra 28, 126 editus ortu tardo 101, 14 ex utero 99, 9
edicta valent inflectere sensus 8, 301 daturus terris 17, 34 corruptura duces 21, 277
edissere causas 31, 50
edita clivis planities 35, 102
edocet fluctus 17, 45
edomuit Rhenum 21, 196 edomita tellure 44, 109 edomitæ furiæ 1, 139 edomitas Alpes 5, 1
Edonas hyemes 21, 123
educat fons flores 29, 8
edunt præsepibus 29, 192 edendi gloria 20, 327
eduxit in veros principis annos 15, 303 educere fœtus 6, 1
effatur talia 3, 85
effera corda 3, 225 præcordia 3, 243
efferat in axem 101, 60 extulit caput fluentis 28, 160 elatis rebus 5, 440
efficiunt beatos 21, 35 effecit celer 26, 151 efficietne labor? 36, 434 effecta hæc dabo 8, 354
effigies penetralibus exit 8, 572 tuas ductura æra 22, 178 non una Deis 48, 25 effigiem ahenam 25, 7
efflat vitam 20, 455 efflant tenebras e naribus 37, 48 efflavit fulmina 28, 188 efflare animam 5, 66 efflantes ignem 1, 5
effluit chlamys 8, 208 Ægæo stagnantior 47, 38 effluxere decus 1, 52
effœminat titulum 18, 10 membra 22, 134
effœto solibus pulvere 21, 350
effugeret gladios 3, 244
effulget curia 8, 10
effulgere matribus ædes 28, 546
effulta columnis atria 5, 135
effundit flamina 46, 17 effudit venena 3, 67 effunditur turba 26, 462 adytis Echo 28, 33 effusa comas 36, 177 effuso risu 36, 210
egestas infelix 3, 36 urget 18, 227 flammabat pectus 20, 180 affligit 26, 94 ingeniosa 36, 31 feralis 39, 23
eget, qui servat fœdera 20, 214 egeant dulcedine 17, 311 egeret connubii 33, 33 egenti reddis 3, 290
ego me quoque vidistis in illo 28, 434 precor, heu me redde mihi! 39, 43
egregius morum 15, 239
ejectæ regnis 3, 59
elabitur lacertis 10, 139 elabere terris 26, 501 elapsa huc cohors 35, 118 elapsas animas 98, 20
Electram aspicit 36, 171
electriferis alnis 12, 12
electro Tiberis formantur 1, 98 electra roscida 7, 125 fluunt-capillis 28, 165 surgunt in columnas 33, 243 fracta sororum ramis 40, 11
elementa non vi connexa conspirent sibi 8, 286 doces 17, 100 nulla paterent hostibus 21, 360 pugnantia 33, 43 vocat in fœdus 49, 76 ne cedant superata sibi, ib. senserunt fidem 50, 35 elementorum seriem 33, 246
Eleo Tonanti 17, 290
elephas inglorius errat 24, 350
elevat hunc pluma 18, 295
Eleusin attollit faces 33, 11
elicis antris 17, 191 elicit leges 3, 57
elidere caput saxis 5, 433 elisa tonitrua 5, 222 eliso morsu 101, 95 amne 49, 64
Elissa nec pareis 29, 148
eloquii auctor 17, 334 eloquio multo redundant 1, 151 tuo crevere oracula 17, 36 fertiliore 41, 20
elucet gravitas 17, 247
eludimus manum 26, 490 eludant aciem 17, 107 elusit animos 37, 35 elusæ spe 22, 224 eluso principe 3, 320 elusos muros 35, 165
Elusæ muros invadit 3, 137
Elysii campi 22, 378 Elysiæ matres 35, 323 Elysium solem 35, 284 Elysiis plagis 26, 590 Elysias valles 10, 301 novales 18, 454
Emathium Philippum 26, 388 Emathia tellure 26, 497 Emathias aristas 5, 44
emensus labores 31, 67

emergit liber 17, 212 emergere tenebris 26, 316
emeritam post vitam 5, 472 togam 19, 59 emeritum numen 7, 106 emeritos jugales 35, 319 artus 44, 25 emeritas post secures 24, 101
emi hæc damnis 15, 79 emeret pacem 10, 225 emturos thalamum discrimine leti 29, 164 emitur sola virtute potestas 7, 188 emi maturus 18, 64 pœna meretur 19, 32 emtus sæpius 20, 352 sex solidis 92, 3 emtum morte velit 26, 194 clade decus 50, 48
emicat pudor 10, 322 ad nutum minister 15, 176 Leo 20, 376 virtus 26, 261 hic 30, 4 turba 101, 98 horror ab aquis 46, 20 emicet puer 17, 323 emicuit ignis 8, 187 juventus 21, 316 apex 26, 459 emicuere jugis flumina 49, 88
emitteris quocunque ortu 49, 79 emisso ortu 8, 389 emissis fertur equis 1, 100
emollit rabiem 39, 28
emtor medicum consulit 18, 35 emtori tali 15, 266
enarrare quis queat? 26, 599
Enceladus carmen erat 27, 17 Enceladi furor 7, 161 bustum 33, 153 gemitu flammisque 36, 123 opima 36, 350 jussis 37, 33 minas 40, 28 fauces 50, 32 Enceladum gementem 35, 158 protulit Ætna 36, 187
enervent torpore manus 8, 323
Enipeus pulcher 7, 116 virginibus dilectus 26, 183 Giganteos humeros irrorat 37, 71
Ennius solebat 23, 12
enodes laterum arcus 20, 361 cedros 36, 360
ensiferæ coronæ 5, 393
ensis patrius 3, 78 qui nostra ad mœnia tendi possit 5, 306 duplex 7, 104 suus illum abstulit 8, 92 non imminet 8, 498 aget 15, 385 adductus 18, 513 ensem strictum reconderet 21, 114 impulit 33, 208 ense toto descendimus in jugulum 26, 601 alterno 28, 630 adverso transigit 37, 79 in enses ignavia fluxit 20, 563 enses cervicibus impositi 5, 16 strictos deponere 5, 214 infecti jugulis 10, 329 intentos capiti 15, 179 vetitos stringebat 15, 294 vestros passuri 15, 434 alacres suscitat 20, 281 tractandos 20, 456 placidi 21, 167 gestatos patri 22, 91 fluxere vaporibus 28, 346 strictos Curetum 35, 270 Ægeonis 30, 345 ensibus Pellæis 18, 463
Enyo aversa risit 18, 238
eo it fragor 37, 74 reditque vias 59, 4 quacunque 36, 443 eas in omnes unus 28, 659 eat tot nummis 18, 203 sic 20, 156 irrevocandus error 26, 123 eant per proceres et vulgus 24, 349 ibas venerabilis 21, 44 ibat purior 2, 10 exul 3, 248 sub puppibus Ionium 21, 173 in te pietas proclivior 29, 133 ires altior equis 28, 369 non iret stridula fraxinus 3, 218 adhuc in verba dolor 15, 201 ibo quocunque jubebit casus 36, 432 ibunt promtius 8, 350 i, nostrum vive tropæum 28, 228 ite precor 37, 31 ire forum 1, 232 vias 3, 241 nunc vellem 15, 336 eundi studio flagrat 36, 226 euntibus annis in crimen 18, 488 per itura Jovem 36, 359 itur illuc longis ambagibus 8, 227 in campos 36, 231 in æternas moras 42, 6 eundæ viæ 20, 419
Eous orbis 15, 430 rector 18, 105 nec eris 19, 36 lætetur 22, 306 Eoa robora 5, 105 agmina 5, 161 ab aula 28, 90 Eoi regni xx, 1. xxvi, 517 Eoæ urbi 15, 226 mollitiæ 20, 111 ditionis 20, 350 Eoo cum fratre 7, 8 robore 18, 400 fratri 71, 3 Eoum latus 10, 49 dedecus 18, 239 facinus 18, 371 crimen 21, 8 ad littus 29, 114 senatum 31, 68 Eois redeat miles 5, 217 terris 8, 215 ab plagis 16, 14 rebus 18, 154 dederis responsa 21, 296 omen erat 22, 292 littoribus 48, 14 Eoas ad arces 3, 172 partes 21, 270
ephebus crinitus 20, 404
Ephialtes moriens 26, 75
Ephyre excutiat cineres 8, 471
Ephyreïa Laïs 18, 90
Ephyreïadas puellas 26, 629
Epidaurius hospes 24, 171
Epimethea perhibent 20, 497
Epirus alit 26, 136 Epirum populatus 20, 215
epoti amnes 21, 171
epulentur cædibus hydri 3, 362 ad excubias 10, 196
epulis tecta parant 1, 264 repleto Quirite 12, 13 mulcebat 20, 89 gravibus marcent xx, 434. xxvi, 368 genialibus vacant 35, 327 saturare famem 44, 13 epulas imbelles 7, 80 carnifices 15, 178
eques consere te in turmas equitum 8, 349 Gelonis imperiosior 11, 3 cetera nudus 15, 439 fulget 20, 74 præcedit peditem 20, 417 cæde cruentus 23, 14 lætatur 24, 49 turbatus 26, 594

tremebundus 36, 265 equitem te cernit ab astris 8, 563 equites chalybem indutos 28, 569 equitum turmæ 15, 196 nimbos 21, 353 alas 26, 474 catervis 28, 284 peditumque magistros 29, 198
equi cataphracti v, 361. xxviii, 569
equitare per strages 8, 364 equitata culmina 26, 192
equitatus veniens 20, 569 equitatibus Illyricis 29, 62
equus venator 10, 5 equi lucem timentes 37, 46 frementis uterum 70, 4 volucres Pharaonis 77, 8 unanimes 87, 3 mites Diomedis 3, 254 volucris 3, 263 ferratos levant armos 5, 361 dives 20, 272 vacui rectoris 20, 423 solis 22, 470 equo vectaris 8, 539 sudanti 20, 441 regali 28, 516 rotanti prævectus 35, 122 equum volucrem 19, 56 flectebat 22, 352 algentem pulsabat 26, 352 anhelum verbere cogis 28, 226 proprium cingere 71, 6 equorum volucrum 5, 31 greges 24, 265 dilectus 29, 190 quis vultus 36, 249 equis emissis fertur 1, 100 cognatis aptavit 3, 330 torvis 8, 66 citatis 8, 441 si dominus legeretur 8, 554 rapidis ibat 21, 349 candentibus 22, 370 albis 24, 20 citatis 26, 589 nocturnis 27, 6 edomitis veheretur 28, 379 nec solis hic cursus 28, 618 dives Hispania 29, 54 gravibus calcabat 35, 158 anhelis sollicitatur 44, 3 feris occurrit 48, 47 exercentur 88, 2 equos pulvere tepentes solvit 1, 122 virides 7, 108 Noctis 15, 213 solis 21, 84 virga moderantur 21, 259 exercet campis 26, 251 geminos frenabam 28, 370 metallo nascentes 28, 572 inferni raptoris 33, 1 Diomedeos 34, 12 solitos caligine pasci 35, 193 ovantes 35, 307 irrorat 36, 403 rubentes flectit 37, 10 Odrysios impellit 37, 76 volucres ornat 70, 12
Erato perge 17, 283
Erebi spatiis nigrantibus 33, 279 hiatus 35, 259 squalor 35, 330 pestes 3, 29 pœnis 28, 185 dux 33, 82 Erebo erumpunt 37, 6
Erechthei theatri 18, 292
erectus et acer 21, 41
ergastula rupta 18, 28 immisere manum 26, 162
Eridanus perpessus damna Phaëthonteæ ruinæ 1, 259 submissus adorat 7, 123 fulgurat 22, 274 victor 26, 196 pater 28, 148 stelliger 28, 175 Eridani per prata 8, 17 ripas 31, 109
erigit Magnum 18, 503 vos fiducia 36, 381 Tityos artus 35, 338 armos 70, 9 erexit serpentum hiatus 3 66 tibi regia tædas 5, 97 crista galeam 15, 211 turres 28, 535 formido comam 50, 11 erexere patriam 17, 150 erexerit decus 26, 294 erexerat aulam votis 29, 160 erexisse caput altum 36, 42 erigitur fastibus 17, 3 erecto crine 73, 8 erectior planis arvis 49, 11
Erinnys vagos impegit 26, 173 tristis 33, 224
eripuit leto 26, 42 eripiat lunare jubar 3, 147 eripe me gladiis 5, 146 regnis servilibus 20, 593 militiam 39, 52 eripitur cum luce pudor 35, 263
errat barbarus 5, 124 a suis sedibus 28, 408 Delos 35, 85 salus populis 47, 18 erret procul ambitus 28, 609 alter 52, 21 erraverit cursu sollicito 33, 29 errabunt per flumina damna 1, 170 errare comas projecerat auris 35, 31 errans flexibus sinuatis Eridanus 28, 176 errantem per rura, per urbes 36, 326 non errantia loca 1, 185
error animi profanus 3, 76 juvat ipse Tonantem 8, 210 judicis 8, 510 plus decuit 10, 106 certus in astris 17, 129 irrevocandus est 26, 123 præsagia luserat 29, 102 disci 35, 134 abest 45, 32 lubricus 98, 12 errorem fateri 20, 7 pietate remittat 24, 111 errorum acies 28, 624 erroribus tardatus Ufens 1, 257 tantis 36, 400 Phaëthonteis 44, 107
erubuit preces 33, 68
eruis paludes 24, 305 eruit Lemnum 37, 86
erumpit turba 35, 166 erumpunt Erebo 37, 6 erupere tyranni 8, 72 eruperit lues 3, 24 erupisse flumina 21, 86
Erymanthe 26, 192
Erymanthei montis 34, 36 Erymantheæ umbræ 8, 468
Erythræis gemmis 8, 606 Erythræas inter smaragdos 28, 563
esseda multisonora 51, 18
esuriens pauper 90, 1
Etruria consulat 18, 12 quæsiit 18, 443
Etruscus augur 8, 145 Etrusca culta 15, 119 Etrusci palmitis 26, 504 Etrusco portu 15, 417 Etruscum exilium 21, 241 littus 36, 445 Etruscis bellis 28, 489
evade claustris 26, 500
evaluit Bosporus 28, 81 transferre bellum 28, 303 vix agnoscere 36, 92
Evandrius mons 28, 11

Eucherius puer 10, 338 flectebat equum 22, 352 cui regius undique sanguis 28, 552 Eucherii oscula 21, 120 Eucherio dedit 24, 177
evehis lectos 22, 123 evectus ab thalamis 18, 156 in auras 95, 18
eventus secundos 8, 391 sibi latura secundos virtus 21, 285 vota fefellit 28, 88 rerum refert 28, 590 nunquam felicior contigit 35, 42 eventu judice 15, 250 rerum magistro 20, 489 caret 26, 72 patens fides 26, 553
evincta coronis 21, 87 torque 22, 241
Evius apparuit 24, 62
Eumenides movere te facibus 35, 216 cratera parant 35, 344 Eumenidum tædas 20, 484
eunuchi occursus malum omen 18, 125
eunuchus movetur 18, 187 judicat 18, 231 quid nobile gessit 18, 337 tendit 19, 75 eunuchi forum 18, 284 sceptra 18, 324 templa 18, 326 militia 18, 419 clavo 18, 425 suffragia 18, 438 sumunt 18, 461 jura dabunt 18, 497 toros 19, 43 jugulum 19, 43 vultus 20, 74 mariti 20, 90 fastus 20, 192 potestas 20, 555 eunucho consule 18, 8 flueret Hermus 18, 214 traditur annus 20, 122 eunuchum accedere fastis 18, 319 eunuchorum manipli 18, 255 eunuchos puduit 18, 152 in eunuchis virtus esset 18, 90 eunuchis placidus 18, 190 scelus est 18, 298 defensoribus 20, 224
evocat Quirites 28, 588 fluvios 36, 5
evolat mens 8, 236 missile tergo 45, 20
evolvunt sæcula 33, 53 evolve duces antiquos 8, 399 evolvite sæcula prisca 26, 60 evolvitur quicquid auri fluviis 17, 39
Euphrates tumidus 7, 70 celer 8, 388 tremebat 28, 415 Euphraten altum 21, 54
Euripi undis incertius 3, 91
Europa datur ludibrio prædæque 5, 36 levaret tædas 21, 88 Europæ saltus 24, 281 hostes 28, 104
Europen junximus Libyæ 15, 4
Eurotas discernere nescit alumnos 8, 211 memor 21, 181 Eurota Spartane 1, 237
Eurus palluit 18, 504 se prodat ab occasu 26, 58 Euri per metas 8, 649 Euro rapido velocior 1, 100 ab extremo xxii, 417. xl, 15 trans Eurum 44, 2 Euris mitibus 40, 50
Eurystheus infanda jubebat 26, 378 gravis 101, 84
Eutropius cervice luat 18, 23 possedit 18, 167 flagitat annum 18, 285 concipit 18, 369 consul 18, 414 inter Æmilios 18, 440 ignorare fingit 20, 304 increpat 20, 365 Eutropii heros 18, 33 fortunam 18, 228 Ajax 20, 366 annus 20, 481 Eutropio honor 18, 98 quæstus esset 18, 219 asservabantur fasces 18, 448 auctore 20, 99 viso 20, 178 Eutropium viduum 18, 70 dignabimur 18, 373 passure Cato 18, 459 stipate 18, 472 habet 20, 21 præfert 20, 346
exacuit stimulis 15, 350
exæquat damnum meritis 5, 482
examen molitas apes 26, 241 examine prono 5, 465 longo veniunt 3, 38 examina stridula 8, 381 perfida 28, 264 fundi credas 35, 124
exarmat hiatus 24, 369 exarmatus erit 15, 437 redit 46, 24 exarmati Triones 21, 217 exarmatum æquor 85, 4
exarsit in iras 33, 82
exasperat ægida signis 7, 193
excessit impetus Zephyros 28, 476 pœna modum 39, 11
excidimusne tibi 41, 13
excidium quod cernimus 36, 181 excidiis hæc præmia solvunt 20, 229
excierit quietos (fluvios) 36, 7 excierant vigiles 28, 455 excita tempestas 26, 640 strepitu 31, 26 excitis signis 20, 406
excipit palus 20, 439 taurum 101, 135 exciperes in ulnas 29, 220 excepit fluctus 36, 391 tela notæ 74, 14 excepti telis 26, 252
excitat populum in usum dominandi 24, 109 ore faces 29, 122
exclamant Nymphæ 37, 120
exclusus omnibus cœptis 26, 238
excoluit Prometheus 20, 493
excubat foribus potentum 22, 114
excubiæ tutatur 8, 281 vino madentes 10, 79 excubiis nostris 15, 297 centum corporis 21, 313 Deorum cingitur 26, 43 vigilantia lumina 28, 234 remotis xxxvi, 140. xxvi, 422 ad excubias epulentur 10, 197
excusat conjuge mensas 15, 401 præmia 22, 229 excusate nefas armis 26, 562
excutis antra 34, 52 excutit nodos jubarum 35, 213 excutiat rutilos tractus 17, 111 excussere somnum 36, 110 excute delicias 20, 147 excutitur cubilibus 8, 140 excusso sidere 22, 272 tergo 45, 20 excussis toris 101, 95 jubis 70, 10
exedit macies lacertos 15, 23 exedere caput tineæ 18, 114 exesos situ ligones 22, 195
exemplar habeto natum 101, 52
exemplum patris accipiat 17, 336 ad re-

gis 8, 300 tribuat nepoti 17, 385 cognoscite 26, 385 exempli recentis 20, 548 monumenta pii 50, 34 exemplo tuo 19, 46 terruit 28, 188 ad exemplum traxit 22, 117 exempla cautum dabant 8, 77 præmissa futuris dant fidem 8, 621 prisca discit 10, 231 creantur 18, 298 regentum manant in vulgus 21, 168 turpia fatorum 22, 304 labori præbens 28, 214 veterum secutus 28, 590 nobiliora tenent animos 29, 149 ab exemplis fluxit 45, 45 exemplis quibus 24, 93 melioribus se addens 28, 59
exercet fulmina 22, 29 equos campis 26, 251 choreas 29, 143 exerceat patrias artes 24, 112 exercuit arcum 17, 188 arma 23, 3 area lusus 28, 621 opus vates 29, 11 exerce agmina duris studiis 8, 321 exercere vires 26, 109 iras 31, 136 exercentur equis 88, 2 exercita gens campo 8, 542 Roma furiis 26, 50
exercitus geminæ aulæ 5, 6 floret cristatis turmis 7, 133 undique fulgens 8, 150 candidus 10, 295 Scytha 18, 508 urbanæ cupiens umbræ 20, 409 occurrit 20, 542 ferri memor, ib. ultor 21, 326 Nympharum incedunt 24, 257 mellifer 35, 127 ultor 37, 27 ingens xliv, 77. xx, 248
exerit dextram 50, 15 exere choros 28, 491 exerta manus 36, 377 exerto ense 5, 401
exertus navita 17, 42 exerta lacertos 1, 87 exertum agmen 28, 299
exhaurit ignem 18, 50 exhauserit Hermum 3, 103 exhaurire fretum 26, 276 exhaustus sonitu 28, 262 gelu rubor 36, 88
exhorruit amnes 28, 145
exhortatur equos 35, 307
exigis noctem 101, 74 exegit rabiem in armos 35, 211 exegere supplicium 26, 195 exacta luce 29, 52 exactum ævum 1, 276 exacto certamine 1, 113
exiguus animi 20, 381 exiguum putat 22, 236 exiguo vivitur melius 3, 215
exilium dedit 19, 10 pertulit 21, 242 exilio perculit 18, 169 exiliis dispersa feror 15, 199
exit major 17, 92 clades 18, 412 in speciem pinnæ 45, 14 exeat in populos annus 28, 649 exire vapores nequeunt 36, 397
exitiale jugum 5, 89
exitium parabat 3, 190 commune 5, 20 meditare 5, 301 produxit 18, 155 in ducis 29, 285 in Jovis 37, 30 exitii reos flores 36, 439 exitio succurre meo 35, 271 renasci 44, 52
exitus docuit 26, 196 quis bella maneret 28, 149
exordia petant 1, 7 tertia sumant 7, 1 sume 20, 150 relegens 22, 430 lucis 24, 176 grata sumere 28, 126 pandit 29, 34 repetens busto 35, 84 talia sumunt 35, 366 formæ reducis parans 44, 41
exoret utinam 18, 267 exorate patrem 15, 117 exoratura colos Parcarum flumina 49, 88
exoritur satiata 8, 254 Hecate 33, 15
exornat amictu 1, 192 exornem fructibus annum 36, 38
expavit Ulyssem 29, 145
expectat natura deos 35, 371 expectent nutum 40, 35 expectasse manus socias 28, 465 non expectantibus ultro munificus 22, 152
expediunt rudentes 15, 481 expediat mihi quærenti 48, 9
expensæ indecores 22, 146
experior usu 8, 357 memorem solumque fidelem 15, 306 experta parentem factis pietas 28, 435
expiet iras 18, 19
explet odium 26, 609 explent quinque millia 99, 7 explere labores 10, 255 expleri sitis nequit 3, 187 pascique nequit 8, 251
explicat vestes 29, 143 se arvis (Nilus) 47, 39 explicuere comas ventis 2, 8 vices soporiferas 36, 405
explorat nascentes 5, 112 truncos 36, 361 exploret rerum vias 36, 31 explorare cohortes 21, 307 explorantur viæ 20, 149
exploratores ignes 6, 11 diversi feruntur 10, 136
exposcite omnibus votis 80, 3
exposui te hostibus 36, 422 expositum solum 26, 428
exprobrare soles quod tribuas 22, 158
expromit vocem 20, 390 expromere certum funus 36, 195
expugnat clementia gentem 28, 306
expulit furor sensus humanos 33, 6 expellere die 3, 378 expellitur ambitus 7, 186
exquirite crimina 20, 58 exquirere vias 28, 231 exquirenda sedes 36, 122
exsanguis horror 5, 130 dextera 24, 326 fœmina 99, 15 exsanguem Istrum 20, 165 exsangues leges 26, 38
exscindere cives 3, 232
exsecti Veneris stimulos 18, 468
exsilit adytis Cybelle 33, 211 antris Thetis 37, 117 exsiluisse acies 21, 320
exspirare rosas 36, 241
exspuit gemmas 29, 75

exstruxit culmina non cedentia templis 5, 449 hæc gemmis et auro 10, 87 exstruite scopulos 8, 104 exstruitur currus floribus 31, 103 exstructa culmina 36, 117
exsuperat æstus 36, 384 exsuperans delubra Jovis 28, 504
exsurgit celsior pluviis 17, 209 stratis 31, 29 exsurge toris 15, 339
extat cœtibus 1, 199 devotior 15, 290 utilior 17, 232 spes fœderis 20, 324 libertas 34, 114
extendunt ad pocula cerastas 35, 346 extendere longos flexus 5, 371
extera arma 28, 463
exterret cunabula 15, 193 exterrita nondum pars 36, 448
extinctus fores 26, 516 extincta vis 28, 304 extincti forent penitus 21, 112 extincto Pythone 1, 189
extollit ad astra palmas 5, 205 extollere vestes in thalamum 35, 321 extolli pulveris nimbos 5, 176
exuberat imbre 47, 26 humor malus 49, 95 exuberet æstu 33, 164
exuit naturam, fratrem hominemque 15, 398 Hesperiam periclis 28, 341 Istrum 20, 203 exuimus animos 17, 193 exuerat castris 26, 158 exuerant fœdera 26, 364
exuitur nubibus repulsis Thrace 8, 179 exutus tempora lauro 101, 19 exuto pectore 31, 7 exutum nomine regem 5, 475 exuta tenebris 26, 36 exutæ laqueis 51, 16
exul post trabeas 3, 249 nemorum fera 5, 395 Germanus 8, 74 littoris Isthmiaci 8, 464 mœstus patria truditur 8, 495 erit 20, 22 legibus 28, 278 detrudor 35, 259 undique truditur 39, 25 exule Tarquinio 29, 156 exulibus gemiscunt 18, 178
exulat pars acrior anni 10, 55 potestas xxiv, 126. xxviii, 408
exultat malis 5, 62 socerum circa 10, 296 fides 17, 171 alumno 18, 385 Theudosius 22, 422 mons 28, 36 nobilitas armis avitis 31, 71 vagus pelago 32, 11 (arbor) spoliis 36, 347 exultant fasces 8, 4 avida 24, 196 juvenes 28, 547 cum voce pii 35, 365
exundat ab ubere sanguis 36, 127 exundant sanguine gemmæ 8, 550
exustas domos 50, 46
exuviæ recentes 7, 23 ornant 20, 200 ferarum 21, 261 exuviis ditibus 22, 372 Australibus xxiv, 18. xxix, 46 Caledoniis 29, 45 Phlegræis 36, 337 exuvias levat 1, 121 cumulate parentum 10, 218 Valentis 26, 611

F

Faber divisit vultus 50, 26 fabri non sufficiunt 24, 323 fabro meliore politi 20, 495 lugente 26, 543
Fabius docebit, quid mora perfringat 8, 407 hoc agebat 15, 89 Pœnum compressit 26, 139 Fabiis dare solebat 18, 437
fabricabat clypei orbem 72, 2 fabricaverat æra dolori 18, 164 fabricata vatibus arma 21, 105 manibus Cyclopum tela 35, 250
Fabricius parvo contentus honesto 3, 201 pauper 8, 414 remisit regi 15, 272 succumberet 17, 165 rediret 24, 32 Fabricii pauperis 18, 453 nulli pervia culpæ pectora 26, 131 Fabriciis feram 22, 380
fabrilis flamma 22, 177
fabula ditat 8, 38 vestit 18, 295 Tereus 20, 363 turpis relatu 20, 550 mihi nullis cognita rebus 22, 294 hæc cuncta forent 24, 70 seu verum canitur 24, 231 si verax narratur 26, 442 sua probet 101, 61 nec mihi credibilis visa 45, 3
facem gratam rotantes nimbi 1, 207 mansuram 14, 17 lustralem 28, 324 faces lucere aspicit 5, 57 extinxit 8, 57 festas 10, 202 soceri 15, 309 verte trans æquora 20, 150 arcanas transtulit 24, 169 pulchras ore excitat 29, 122 vibrare 31, 97 sacras attollit 33, 11 castæ pudoris illuxere 33, 271 hæ placuere 36, 376 festæ 36, 409 inclinat 36, 442 vagas 50, 4 facibus atris cingimur 3, 49 pudoris 22, 221 profanis te movere 35, 215 meis lucebit 36, 325
facetus risum movisse 17, 312
facies propior sceptris 10, 264 corruerat 18, 111 inscripta 20, 344 una turbæ 28, 545 sui nuntia materno ingesta sopori 36, 81 truncis affixæ 36, 341 faciem distincta metallo 22, 446 in saxi reformat 37, 95
facilis capi 3, 318 mirari nova 8, 515 largiri 17, 243 frugum 29, 54 facilem juvencis sylvam 101, 102 faciles sperni 18, 426 puppibus Symplegades 26, 10
facinus dictatur 5, 169 ad cetera velox 3, 240 hoc damnavit Mycenas 15, 399 Eoum 18, 371 tantum diluet 20, 23 obscœnum 20, 119 Tyranni 29, 154
facit se quisque ex alio 87, 6 fecerat nasci solem 35, 45
facti clari admonitum 22, 155 veter

exemplum 26, 355 facto primo 90, 6 facta tua gentibus palam 8, 272 revolvam 21, 35 ingentia 24, 38 coronæ pensabunt 24, 76 legis talia 29, 158 factis tuis crevisse 26, 103 claris experta parentem 29, 435
facultas docta ingenii 8, 515 sævitiæ 36, 93 mortis 39, 27 quæ tam prona 41, 8
facundia quantum pollet 28, 492
fæce retenta 20, 557
fagi ab alvo 35, 126 fagis rudibus 24, 324 fagos summas 24, 290 metitur et alnos 36, 365
falcem stringere 20, 145 in falcem curvent gladios 21, 323 falce pepulere Gelonus 21, 110 deposita 26, 463 numerosa laboret 40, 41 falces cote novat 22, 194 æstivæ detondent 28, 389
fallaces stellas 75, 1 non fallacibus votis 22, 173 fallacibus causis 3, 238
fallit clientes 3, 180 fallunt te connubia nulla 31, 64 falleret aures 21, 113 fefellit te luxuries 22, 131 semita 26, 285 vota eventus 28, 87 fallere doctus 3, 164 Sirium 11, 20 doctum 19, 68 divinum pectus 28, 233 nil fallente modum spatio 45, 38 si numero non fallor 26, 488 fallimur umbra 36, 96
falsus olor 1, 236 amicis 8, 278 falsa loqui 22, 63 munera 22, 182 nec falso nomine 7, 54 falso tonitru 68, 13 falsis sepulcris 44, 50
fama vehit 1, 34 abstrusos explorat recessus 8, 275 armavit sagittas 10, 71 præclara 10, 120 vetat 16, 3 nuncia veterum 17, 270 falso similis 18, 346 vaga quatit 20, 463 canebat, ib. justitiæ nec fefellit 21, 207 canit 21, 312 putat 22, 56 juvare potest 22, 266 ales 22, 408 melior 24, 6 succincta pavoribus alas 26, 201 secum cuncta trahens, ib. majore 28, 294 necdum patuit 28, 438 prodiderit latebras 36, 118 secunda fori 43, 2 celer toto victorem sparserat orbe 101, 118 duxerat Alciden ad littora Dictæa 101, 133 sic refert 49, 25 tua te non securum vehit 74, 12 famæ contemtor 18, 434 vulnere 22, 380 pondus venerabile 24, 79 insignia 26, 107 dispendia 28, 452 impervia regio 31, 62 famam æternam prorogat 8, 410 minuit præsentia 15, 385 vero celsius actam 16, 8 servasse labor, minuisse pudor 16 4 collectam in dubium deponere 17 184 producere 21, 36 jube reverti 39 44
fames imperiosa 3, 41 Scyllæ 3, 296 suspecta 18, 401 Cyclopia 20, 378 atra urgebat et obsederat urbem 21, 279 stimulata 24, 341 omne periclum docta subire 28, 245 atra comitatur 28, 322 Antiphatæ 29, 22 gaudet cervice juvenci 30, 31 toleranda 89, 2 famem defende extremam 15, 36 librat 15, 72 lenire 21, 309 voti avari 24, 229 explebat 24, 331 epulis saturare 44, 13 fame cuncta mihi leviora 15, 127 depulsam Romam 22, 388 tristi torpent membra 48, 21
famula Carthagine 21, 383 famulæ Auroræ urbes 29, 116 Nymphæ 36, 230 famulas catenas imponere 5, 386 choreas 29, 143 per acies 44, 88 famulis ripis 7, 203 manibus 30, 17 famulos Manes 35, 14
famulæ Idaliæ 31, 8 nec vinclis 51, 15 famulas Lacænas 20, 301 Romanas 26, 628
famulatur spiritus 68, 7 famulantur vulgus 33, 30 famuletur Araxes 1, 160 famulante fortuna 26, 513 famulantia privatis signis agmina clientum 5, 77 procerum jussis arma 21, 302 sidera 40, 35 famulantibus titulis 28, 654
famulus jugo laxatus herili 8, 614 famuli nefas 15, 274 regales 18, 149 hærent attoniti 26, 366 famulo servire 20, 319 famulum delegerat 8, 74 te suscipiet 19, 62 famulis sunt discrimina 18, 30 se tradiderint 20, 617 me ludibrium relinquis 20, 535 profundis 37, 119 famulos inter crinites 15, 184 suos precatur 24, 82
fano vetusto 28, 500
fas frangi 1, 218 sit promittere 8, 678 pretio cedat 15, 260 si est 26, 64 solus habes 36, 90 si est dicere 101, 132
fasce tuo sudabit 8, 654 per fasces numerantur avi 1, 15 reddita libertas 22, 324 fasces bijuges 1, 233 Romulei 7, 1 reduces exultant 8, 4 affixi postibus 8, 416 sequitur Victoria 8, 639 subiisse libet 17, 280 lustrandi 18, 21 pollutos 18, 308 illicitos 18, 320 ademti Tarquiniis 18, 448 detulerim 20, 55 missos expellet 21, 237 contemnere 22, 288 præbere 22, 260 recepi 22, 385 restituit 24, 7 donet 24, 90 cecini 25, 5 cinxere Hypanim 28, 337 horret amatque tuos 43, 4 fascibus submittit 15, 20 cœptis 17, 337 tuis 18, 489 suis vapulat 19, 8 temeratis 20, 142 projectis 20, 520 expulit servitium 22, 324 vetustis 22, 413

auratis 28, 646 insignes domus 31, 59 a tuis incipiens 42, 15
fasti perpetui ducent 1, 279 respirant 19, 13 fastos signas nomine 8, 155 te quater ineunte 8, 612 Latios 17, 267 dedit 20, 131 Gabinos 22, 307 ornare coëgit 24, 88 fastis legendus 17, 338 Latiis 38, 151 accedere 18, 319 recensitis 20, 60 suum concesserit annum 22, 4 agitur 22, 244 æthereis 22, 476 felicibus 28, 640
fastidia prædæ 18, 251
fastidit strepitus 24, 28 æstus amictum 31, 6 ignes 41, 17 fastidire minores 8, 303 priorem 22, 41 Lacænas 26, 630 fastiditus abiret 18, 64 fastidita clarissima quæque 15, 190
fastigia juris summi i, 58. xxii, 313. xxviii, 41 peti telis 5, 58 supplex deposui 10, 31 æmula conserit astris 24, 134 summæ sedis tenuit 31, 67 montis 36, 383
fastus Arinthæi 18, 478
fastus terribiles laxet 10, 198 eunuchi 20, 192 vanos attollunt 26, 551 fastu barbarico 15, 73 modesto 17, 247 Arsacio 18, 415 alto 22, 159 posito 24, 118 deposito 28, 62 fastibus erigitur 17, 2
fatalis candor 8, 195 Stilichon 28, 301 fatale hoc generi tuo 15, 341 augurium 35, 141 fatales manus 26, 61
fateor vinci 3, 109 fateri omina 29, 94 commissa cogentur 35, 304 hominem 95, 6
fatidico carmine 26, 232 recessu 81, 2 fatidicam quercum 26, 137 fatidicas lauros 24, 59
fatigat vos nulla cura 1, 64 terras ipsumque æthera 3, 370 nives 24, 308
fatiscunt ora vulneribus 36, 425
fatum sit quodcumque voles 35, 306 putabo 36, 301 fati prosperiora 49, 94 conscia Henna 35, 7 tanti concordia 29, 85 prospera 28, 548 sors aspera 28, 282 diversi stamine 28, 267 immensi culmine 28, 131 præscia flumina 4, 7 discrimina 5, 474 lux altissima 8, 273 in speculis restitit 15 249 clari solatia 15, 381 tot gradus 17, 60 ordine servato 17, 339 futuri præscia 24, 180 abundantis ludibria 26, 110 obside 26, 318 violentia 26, 382 fato potenti 8, 221 causam tribuisse 18, 55 damnati populi 26, 43 maritali successit 29, 13 meliore 29, 159 post fata quæ vidi 15, 292 colis 22, 58 petit victorem 37, 91 fata prolem sequuntur 1, 16 donent 3, 142 in melius convertere 8, 119 Gruthungorum 8, 635 tantæ ruinæ 15, 74 heu prospera 15, 103 nequeunt 15, 144 quodcumque parant 18, 22 tantum permittere 18, 174 aliis pandere 19, 37 junxere viro 20, 203 minantia 21, 284 venientia 22, 339 victricia 24, 128 vocabant 26, 171 sic me fovent 26, 540 optima edere stellas 28, 19 loco non converti 28, 208 digerit 28, 591 longe inferiora 29, 187 mansura fluant hoc ordine 36, 65 reverti prohibent 36, 107 sepulcro solatus 39, 16 nascentia livor secuit 39, 31 posteriora tibi debebo 42, 16 in sua tument 101, 44 noxia pellis 49, 2 fatorum stamine 3, 177 turpia exempla 22, 304 secreta 26, 197 onus 26, 271 præscia 29, 16 seriem ducunt 38, 52 fatis brevibus 5, 49 pugnasti 7, 89 debentur mare terraque 7, 189 aperire viam 18, 140 pudor 19, 47 immotis 20, 9 futuris 21, 43 obvia urbs 24, 140 mariti 26, 439 dubiis 26, 557 magnis præludere 28, 68 volvimur 36, 410 nullis obnoxia 37, 54 invictis 101, 36
fauces pollutæ 5, 8 freti 20, 29 paratas in prædam 26, 30 jejunas solantia carmina 42, 5 repressas Enceladi obriguisse 50, 32 de faucibus leti 8, 58 faucibus patulis 22, 112 e Tartareis 26, 449 rapturi 28, 568 (Ætnæ) quassatis 36, 186 mediis injecit 36, 394 fractis 101, 96
Fauni negant 9, 13 taciti 36, 17 Faunorum dolor 36, 381 Faunis lascivis 31, 20 Faunos rustica numina 28, 200
favet somnus 27, 15 inclementia cœli 28, 445 faveat cœptis 20, 390 favebit remigio (sylva) 36, 360 fave regina 40, 57 favete campi 12, 6
favillam rudem 44, 68 favillis rapidis 26, 24 durescit glacies 38, 165 Ætna novis crevit 36, 398 madidis 49, 57 favillas in Ætneas 17, 72 citatas vento 20, 473 communes mixtura 29, 152
favis rorabunt querceta 8, 388 relictis 28, 262 plena ilex 35, 109 undaret sylva 36, 25 favos examine velant 5, 465 tradunt 8, 388 spoliat latebris 14, 8
Favoni aura 1, 272
favor dubius 1, 11 certus stat 17, 263 divisus erat 24, 45 texisset 26, 517 inemtus offertur 28, 608 favoris vani 26, 113 favori humano 22, 208 aliorum prona mens 22, 220 patricio 24, 50 Romano offerre 26, 75 favorem in

eximium 5, 119 male donatum 5, 422 minuit 25, 11 permutas odiis 39, 2 favore pleno 21, 1 justo vatis 40, 24
faxint ita Di 26, 528
felix uterus 1, 204 annus auctoribus 1, 267 pecorum 20, 272 publica 21, 29 arbitrii princeps 21, 89 principe genero 22, 27 felices aliæ 20, 198 felicior me 36, 310
Felix, meritus vocabula 15, 421
felle canduerint 17, 225 nimio viscera virent 49, 96
femur paternum 24, 228 femorum fine 37, 80
fera exul nemorum 5, 395 commota ruit 5, 396 captiva 24, 330 nuncia Martis 26, 258 feræ telis jacebunt 11, 18 frementes 17, 122 ausæ se credere muris 20, 44 retibus tenendæ 24, 273 prætereunt subjecta 39, 27 certavere 40, 3 feram rapacem (Rufinum) 3, 262 exiguam 45, 10 ferarum muta vincla 5, 482 animos 17, 192 colla 17, 293 dominum 18, 388 spelæa 26, 354 domitor 47, 20 feris prætentare tela 7, 534 variis 10, 160 nobilibus 24, 240 metuenda 24, 253 natura sæva redit 34, 5 metuenda 35, 21 vita indiscreta 36, 45 aptanda vincula 36, 95 feras errantes agitare 37, 122 similes paverit 54, 8
feraces frugum 22, 457
feralis præda 26, 614 egestas 39, 23 ferale gemiscunt 36, 130 murmur 3, 131 auspicium 20, 232 ferali barathro 33, 37 crine 48, 4 feralem quæstum 5, 445 ferales habenas 35, 272
feris rupes 48, 55 ferit Hebrum 1, 123 cuncta 18, 182 jaculis vel arcu 22, 354 astra 26, 341 saxa 35, 174 umbone 35, 224 alternas 36, 378 imago lucis Italiam 36, 445 mucrone 37, 111 vitali fulgore 44, 57 feriat manu 5, 70 rhomphæa catervas 77, 9 feriret murum 24, 146 feriere tuo exemplo 19, 46 ferire retro 45, 47
feritas Punica 8, 410 dolore creverat 20, 178 vaga Chunorum 21, 110 feritate admonita 101, 92
ferox Medea 3, 153 Danubius 5, 26 esse desinat 19, 76 Proserpina 33, 27 ferocem puerum (Cupidinem) 10, 110
ferratus apex 35, 146 ferrati viri 28, 571 postes 33, 237 ferrata sedilia 3, 39 fronte 5, 361 sæcula 22, 448 ferratæ pinnæ 45, 3 ferratum pectus 29, 219 ferratis catenis 22, 374 pensis 33, 53 plantis 36, 390 ferratos armos 5, 362
fert omnia secum 45, 41 feram Curiis miracula 22, 380 ferat scripta 41, 7 ferant sylvæ mella 1, 250 classes fruges bella, tumultum 21, 308 in majus celebrata 26, 15 venti dicta 36, 134 ferret opprobria 26, 528 cum ferrent Penthea 5, 418 tulisti geminos partus 36, 308 tulit nobis vires cum cœlo 33, 95 decus et invidiam 91, 4 tulere raptores 35, 260 tulerit sors fati 28, 283 tulisset talem 5, 106 feret solatia 15, 381 ferre in te lubet 5, 507 viam per cœrula summa freti 7, 198 talia gaudet 18, 427 non aspectus parentis 36, 193 vectigal 40, 17 ferens ore patrem 22, 348 ferentes de puppe venti 100, 6 laturus opem Hunnorum 3, 321 augurium iniquum 33, 230 laturæ prospera catenæ 8, 117 feror digna 22, 288 iterum convulsa 37, 128 fertur equis 1, 101 in abruptum 20, 424 ab Alpe 24, 285 feruntur cardine summo 28, 20 sublimes 50, 6 feratur currus avius 36, 52 ferabar sublimior orbe 28, 277 ferar per devia rerum 36, 317 ferri furiato pectore 36, 262
ferreus currus 8, 16 concentus 28, 630 ferrea juga 1, 81 Lachesis 26, 54 corda 33, 226 forma Martis 48, 25
ferrugine dulci pingit violas 35, 93
ferrugineo amictu 35, 275
ferrum castum 18, 446 Marte cruentum, siccum pace premas 22, 15 illecebris tenetur 48, 56 ferri nitor 5, 179 seges circumfusa micat 5, 391 nudi seges 7, 135 otia 20, 121 per rimas 20, 386 memor 20, 543 præsidium 24, 222 vectigal 26, 538 rigidi vincula 36, 94 vis improba 36, 109 rigore vescitur 48, 16 mons patiens 87, 8 ferro vibrato 5, 230 vetuit nasci 18, 342 penetrare leones 21, 65 picta genas 22, 248 largius acto 26, 122 corda rigent 26, 303 inerti 26, 389 judice 26, 592 asseritur vulgus 26, 616 stricto 28, 468 addidit hinnitum 28, 573 casto incumbens 29, 153 poscere 31, 77 stant mœnia 33, 236 moritur 37, 113 armatur arundo 45, 39 meruit vitam 48, 16
fertile quid terris 18, 495 fertiliore eloquio 41, 20
fertilitas metuenda 3, 191 Gallica 22, 395
fervet agger 44, 59 fervebat vocibus Aulis 15, 485 aquis commixtis 28, 511 ferveret cæca 15, 300 fervens cupidine 3, 100
fervidus Rufinus 5, 380 fervida dicta 33, 76 genetrix 37, 12 regna 49, 18
fervor asperat lumina 17, 218 purior solis 44, 15 fervore prono 26, 476 plagam obsessam 33, 258 avido aestuat

35, 137 liquescant cautes 49, 21
ferus ipse quis est 36, 430 fera membra 54, 12 fero regi 33, 54 feros saltus relinquens 1, 186
fessus orbis 5, 406 ponto et annis 8, 421 fessa viscera 33, 124 fessum clade 26, 129 fessos suppliciis 39, 33 fessas gentes 1, 168
festa luce creatos 1, 143 myrto 48, 28 festæ aures 26, 206 faces 36, 409 festo carmine 24, 21 tempore 34, 13 festis diebus xx, 372. xcv, 20 festior annus 7, 3
festinant vexilla moveri 15, 420 festinet litera cursus 41, 21 festinare jubet 22, 410 festinatus male calor 28, 224
festinus in ortum 44, 58 festina voti regina 8, 166 canities 10, 325 festinas urgete manus 3, 344 festinam rotam urget 5, 337
festivos cantus 21, 3
fibræ tumidæ 8, 247 fibris immersum nefas 18, 13 fibras cordis pandit 5, 414 arreptas non crescere 35, 342
fibula mordebat 20, 184 sudata marito 35, 17
fida incendia 17, 330 ruina 49, 48
fidelis secreta 29, 139 fideli fumo 33, 167 fidelem videre 21, 208 fideles nimium 22, 55 mugitus 26, 411 flammas 44, 63
fideret armis 26, 534 fide certa Deis 26, 63 fidens Ithaco 28, 471
fides turbam 7, 63 mansura natis 8, 121 alterna 8, 283 non emta perdurat 8, 501 vera x, 240. xviii, 371 non ulla 15, 440 certa cœli 15, 499 exultat 17, 171 hæc erat? 18, 66 nulla muris 18, 244 contemta 21, 235 Divæ germana 22, 30 sese omnibus actis inserit, ibid. nulla stat 22, 295 plurima dictis consiliisque 26, 485 eventu patens et nescia vatibus ipsis veri sera 26, 554 additur 27, 21 læsa 28, 314 si qua Musis 28, 475 sincera 31, 92 hæccine vestra 36, 191 datur 45, 3 certa 49, 80 si mihi nulla 92, 4 fit medicina 99, 16 fidem mentita 1, 108 rerum vexare 3, 65 simulare 3, 98 experiere 5, 276 Solis 6, 2 dant exempla 8, 621 novam aspirate 14, 15 venti poscebat et anni 15, 65 vita spondente 18, 420 admitte 20 70 rupturas tædas 20, 483 peccare 22, 97 fata dabunt 22, 338 undosam 26, 48 tentare 26, 88 male suspectam purgare 26, 592 obirem 28, 449 corruptura æraria 28, 606 conjugii docuere 29, 28 rupissent 33, 43 nivibus servare 33, 165 viarum mutavere 35, 189 Oresteam nil valuisse 41, 18 de patre fecisti 101, 15 elementa senserunt 50, 35 rerum 63, 5 firmat 99, 14 fide fluitante 15, 247 nutante 19, 23 hujus fulta reverentia 22, 86
fidibus sacris 9, 19 remissis 22, 5 Pieriis 28, 123
fiducia tanta est 8, 443 refugo quæ sit Partho 8, 531 tantane tumuit Mauris 15, 330 in solis longe telis 15, 436 crevit xvi, 5. xx, 559 hostilis 21, 342 belli 24, 122 vos erigit 26, 380 nil celat 28, 592
figunt gressus 20, 525 figat cometen 17, 112 verubus 20, 448 morsus 28, 240 figebat ratem 100, 7 figere reges 10, 76 tellurem rostris 15, 491 tigres 21, 66 fixus honos procedit 1, 12 toro 15, 177 nodis 37, 96 fixa manet reverentia patrum 8, 504 uno metu 20, 286 fixo torrente 35, 350
figura mutata 44, 54 similis texitur 94, 2 figuræ nulla gratia 62, 3 figuram veri duxere 35, 43 Veneris sortita 91, 3 figuris propriis inscribi 5, 342 variis spirat 8, 592 auratis celebrant 22, 175 flebilibus 35, 131 variis monent somnia 36, 124 figuras defunctas vident 3, 128 figuras novas 3, 17 per varias egit 5, 491 exsangues perlegit 26, 418 ternas Hecate variata 33, 15
figurat se insula 15, 507 Venerem 48, 26 figuret eadem forma 50, 21
fila cogit 1, 182 Parcarum 3, 157 pretiosa 8, 586 ducere 10, 18 turbant 20, 374 ultima neverunt 20, 461 contulimus pensis 22, 333 cœlantia fluctus tument 33, 254 canora lyræ 34, 14 consona telæ 35, 43 pendula 46, 20 in fila querelas abrumpit 36, 160
filius redeat mihi talis 7, 34
findunt membra rotæ 35, 158 findetur sulcus 3, 382
fingit ignorare 20, 306 parcere 28, 301 fingunt æra lupam 1, 99 fingebat cæsariem 10, 100 finxerunt ora 3, 96 fingere nil potuit majus 27, 25 se lætam 36, 210 fingi mortalia possent 8, 232 laborant 10, 322 plurima permittens timor 26, 227 ficto passu 3, 136 non ficta fuga 7, 201
finis nullus tot lacrymis 39, 2 fuit mori 98, 24 qua finis erat 1, 67 finem Herculeum 7, 207 addere litibus 8, 511 positura 15, 466 perosus 17, 80 paci quærere 20, 477 ad quem 28, 407 studiis fecere 29, 207 cunctis et

semina præbes 22, 57 quem habitura silentia 42, 1 fine sub imo 1, 104 quo beatum dirigitur 17, 95 supremo 33, 261 femorum 37, 80 sine fine mirari 28, 564 fines mari præscriptos 3, 5 Illyricos 5, 161 præscriptos homini transcendere 8, 304 ad veteres 15, 109 in suos 22, 206 penetrare Noti 36, 323 finibus detrudit 3, 192 obliquis 20, 241 exiguæ vallis 21, 108 exiguis orta 24, 138 illis 26, 638 ab Ligurum 28, 288
firmat vestigia 33, 19 durando 101, 68 gressus et fidem 99, 14 firmavit pectora 26, 314 firmasti vestigia recto gressu 7, 39 firmaverat annis crimen 23, 117 firmare cohortes 21, 306 firmata consilio 3, 7
Firmus servatus mihi 15, 347 Firmi spoliis 15, 343 Firmum jacentem 15, 333
fistula canat 24, 283 defluxit ad terram 31, 40 responsura choris 31, 99 cana 49, 58
flabella perosi 18, 463
flabra Rhipæa 21, 123 flabris Noti 26, 305
Flaccilla tu mihi potius 10, 43 timeret virum 29, 137 Flaccillam daret 29, 69
flagellis agitate 5, 522 ostensis 18, 511
flagitat adventum 28, 333
flagitiis consumens domum 75, 8
flagrantius si quid actum 36, 296
flagrat opus 20, 450 studiis 28, 604 studio 36, 226 anhela silex 48, 42 flagratis augeri 22, 265 flagrabat amor prædæ 3, 221 flagrabant pectora voto 7, 74 flagravit aperta libido 20, 560 studio 21, 56 flagraverit ignibus adversis 1, 24 flagraverat æstu 10, 2 flagrare quid poterit ruboris 18, 253 flagrans ripa 3, 120 flagrantis scopuli 36, 392 pelagi 49, 27 flagrantibus rivis 35, 315
flamine fracto 3, 71 crebro turbidus 7, 36 molli 29, 201 sonoro 33, 73 largo rura fove 35, 85 flamina fracturum collem 15, 522 prospera 24, 57 mitescunt 26, 273 corrupta Austri 49, 92
Flaminiæ viæ 41, 8 Flaminiam stipabunt 22, 397
flamma Probini 1, 244 Chimæræ 3, 296 quæ excutiat rutilos tractus 17, 110 crinita 17, 112 fabrilis vacaret 22, 176 juventæ 26, 498 pronuba 33, 131 innoxia 33, 168 polum egit 33, 251 Caci perit 34, 42 cœlestis incubuit solistis 30, 26 cœli 101, 123 ferox 101, 130 choros ducit 48, 28 cessante 50, 47 flammæ recepere modum 8, 69 cœlestes 8, 196 non æquant lumina 10, 266 tormenta 15, 186 ad vivum penetrant 20, 16 premerent 24, 146 errantes ludunt 35, 3 testes 35, 231 commendat onus 44, 94 regnant 48, 57 rapidæ reverentia 50, 2 flammam nocentem Gradivi 7, 166 flammarum undantem hiatum 36, 395 humida regio 49, 17 numine 69, 1 flammis barbaricis 3, 360 imbutam iram 8, 242 arcanis 8, 588 procreat omnia 17, 71 irruet 17, 194 juvenum 18, 90 hostilibus arsit 20, 571 pro patriæ 20, 598 caput erexit 21, 184 dirueret oppida 21, 340 mollitus chalybs 26, 542 propinquis Enceladi 36, 122 furentibus 101, 122 flammas ore pati 6, 6 spargentes rotat 17, 326 tuetur 18, 329 restinxit 26, 291 fideles admonet 44, 63 vomentem taurum 101, 135 undarum 49, 75
flammabat Achillem 10, 16 pectus egestas 20, 180 flammantia pondera 37, 23 flammatus virtute pia 28, 467 flammata fronte 26, 518
flammea accommodat capillis 10, 285 produnt lacrymas 14, 4 subnectens 21, 83 sublevat 22, 358 vultibus addunt 35, 325
flammeus rivus 22, 468 imber 28, 341 oris honos 36, 89 flammea vultum Auroræ 20, 528 fræna cœli 28, 189 spicula 31, 20
flammigeræ habenæ 1, 1 Zonæ 47, 9
flatus Leonis 20, 432 nimios attollunt prospera 22, 159 monstri 101, 124 ignifluos 101, 137 remittat 74, 19 flatum repressit 35, 349 flatu violare diem 3, 63 propiore sequentum 28, 279 assiduo 44, 34 lascivo 48, 33 flatibus receptis 7, 141 hybernis 22, 411 dubiis 32, 3 multivagis 33, 174 assiduis irroras annum 35, 75
flava umbra jubarum 1, 93 agmina 8, 54 flavum Acin 36, 332 flavam cæsariem 8, 446 flavo vertice 10, 242 de Tigride 44, 83 flavis crinibus 31, 127 flavos Getas 35, 65
flaventes reges 21, 203 flaventia serta 36, 126
flavescit aristis 33, 186 flavescere angues 20, 186
flavicomis villis 101, 97
flebilis questus 3, 127 aulæ 36, 148 flebile damnum 5, 46 flebilibus figuris 35, 131
flectas quocumque cursus 7, 181 flectit

iter 5, 252 nullane te pietas 35, 253 flectebat habenas 19, 1 retro minas 28, 142 flexit Amor Ditem 33, 27 Schœneida 29, 170 flecte animum 20, 596 flectite signa duces 5, 217 flexisse recursus 8, 541 flexura rogando 1, 76 flectitur annis 3, 245 flectetur insidiis 3, 115 flecti indocilis 33, 69 flexus auctore 22, 3
fletus fingebat 18, 83 lapidum 20, 43 teneros detergunt 20, 375 cum fletu precibusque 28, 256 fletu tenero 3, 95 permixto 15, 228 decoro 35, 273 madet orbita 36, 442 fletibus vulgi 15, 74 subitis maduerunt ora 33, 266 resonantes agros 101, 102
fleverunt Dindyma 20, 173 silentia montes 34, 7 flebis inultus 20, 209 flebunt te Mænala 35, 244 flevisse lætos inter sodales 8, 376 fleri dignum 36, 312 fletam Arcadiam 101, 103
flexu crebro 28, 635 flexibus sinuatis 28, 175
florea frena 31, 10 rura 35, 118 serta 40, 10 tempora 101, 7
florent rura 10, 61 floreat ære vetusto 1, 19 quo lumine arcus 48, 7 florebat tranquilla domus 36, 202 floreret milite sulcus 21, 324 florerent milite 26, 106 florebit ager 33, 197 florere nocentes 3, 13 florens hedera crinali 33, 17 patria sorte 42, 18 florente juventa 28, 580 qua 36, 417
Florentine, tu 34, 50
florescite ingeniis hominum 22, 456
flos juvenilis (lanugo) 1, 69 Syriæ servit 18, 250 floris honos 94, 2 florem juventæ consumis 3, 141 ævi 5, 145 flore sub uno 10, 246 puerili 18, 344 primæ juventæ 22, 351 viæ spargentur 22, 401 conspicuas genas 28, 560 color cœrulus ambit 44, 22 notat ver 52, 12 flores radiant 3, 209 elige 10, 202 dispergere 10, 297 primi germina laxabant 20, 96 optantur virginibus 24, 56 veris honore rubentes 29, 7 fons educat, ib. superat 35, 101 sociat 35, 140 male dilecti 35, 265 halant Zephyris 35, 289 protulit Henna, ib. vicinos ingeminat 36, 221 exitii reos 36, 439 florum cumulo 31, 4 parens 35, 72 floribus in variis te scribent 1, 278 cinge ultorem 4, 6 Romanis 17, 84 riserunt omnes 17, 273 vernis 21, 86 ornes comam 29, 4 risit 29, 72 exstruitur currus 31, 103 halant juga, ib. roseis 48, 29 colorum 73, 12
fluctuat buxus 35, 110 omnis ager 47, 40 fluctuet oliva 40, 40
fluctus resides mitescere cogit 86, 2 plenos excepit lampade 36, 391 frangit 35, 310 mentitos 33, 254 sulcaret 28, 367 Ionios xxviii, 209. xxxv, 1 depellere 5, 12 blandos mitescere jubet 7, 123 quo possint moderamine falli 8, 424 sanguineos egit 8, 636 maris 15, 479 ingenii 17, 63 discis 18, 32 sanguine mutastis 21, 133 in fluctus sponte decidit 8, 92 fluctu blando 1, 191 juga feriens hyems 21, 175 dulci 26, 320 nudata littora 28, 498 fluctibus auri 3, 186 sub pelagi 10, 136 subitis sonora 15, 513 rubris insula latrat 31, 61 ignotis procurrit 47, 10 in mediis 48, 53
fluentis aluisse 1, 236 placidis 28, 159
fluit plebs obvia 5, 428 fluat attonitus Ganges 1, 163 ingenium 41, 9 fluunt in te mixta 21, 34 electra capillis 28, 164 incendia vultu 35, 316 fluant unde venti 48, 5 hoc ordine fata 36, 65 flueret discursibus æstas 20, 100 fluerent mortalia casu 3, 3 Eunucho Pactolus et Hermus 18, 214 fornacibus æra 22, 177 fluxit clementia 26, 95 series his fontibus 29, 56 mare 33, 251 ab exemplis 45, 45 fluximus qualem in umbram 15, 45 fluxere vaporibus enses 28, 346 rosæ 29, 90 fluens opibus 22, 128 vina 22, 264 doctum Aganippe 40, 61 fluentem luxu 8, 217 peplum 10, 123
fluitant vestigia 3, 73 arcus 31, 11 fluitent ventis 28, 567 fluitante fide 15, 247
flumen Averni pacatum 35, 348 abruptum 49, 40 fluminis ab ortu 21, 198 flumine casto 24, 260 verso 26, 56 maduit metallum 33, 240 per flumina errabunt damæ 1, 169 flumina versa 3, 159 reditura in fontes suos 3, 160 præscia fati 4, 8 alta haud vetarent 5, 185 ni juvisset sanguis 7, 101 Rhodopeia 8, 526 dilecta 20, 299 lactis 21, 85 mutastis sanguine fluctus 21, 133 captiva 24, 23 argenti 24, 236 alta metimur 26, 46 vindicat 26, 195 prætendens 26, 332 tot cernit 26, 472 novam jactantia sortem 28, 514 Mæandria 28, 635 saucia pallebant 29, 176 mœsta 34, 4 larga prorumpunt vultu 36, 128 mutarunt ripas 37, 65 hærerent 101, 67 pigra effundit 46, 17 alieni conscia cœli 47, 14 languida cessant 47, 29 emicuere jugis 49, 88 fluminibus crebris cincta 26, 473
flumineum iter 21, 200 flumineo ortu 12, 24 flumineos portus 28, 496

fluvius redditur mari 35, 185 devexa rupe volutus 49, 53 fluvii retro juga petunt 18, 353 objice 28, 484 quod volvunt 35, 296 ancipites trepidique ruunt 36, 6 fluvio arente 18, 159 solvit 18, 296 tantum remotus 18, 444 luctante 29, 171 fluvium mirantem novas valles 8, 483 per tecta vagum 15, 41 fluviis vos cingite 8, 105 senibus 36, 14 fluvios Iberos 1, 48 indigenas 1, 254 immittere ripis 3, 64 hærentes glacie 8, 247 minores cogunt 26, 334 evocat antris 36, 5 colunt 37, 43
focos barbaricos ardere 28, 454
fodit viscera unguibus 35, 210 fodiunt hastis 5, 407
fœcunda consule mater 1, 203 spes 10, 293 otia 17, 114 per te videbar 36, 415 morte xliv. 25, xxii, 414 fœcundos cursus 41, 21
fœcundat humum 33, 186
fœcundet germine regnum 22, 230
fœdat pacem 21, 29 nube diem 33, 162 bruma 33, 263 fœdavit sidera 26, 247 fœdavimus Hebrum 7, 147 fœdaverit imbri noctem 26, 538 fœdati oris 26, 587
fœdum nil adeo 18, 287
fœdus ferire 21, 52 in fœdus vocat 49, 76 commune facit 44, 82 fœderis egregii auctor 5, 75 spes 20, 324 icti 26, 497 fœdere perituro 3, 223 casto 22, 76 violato 28, 210 gentes recepit 29, 58 tuo primæ libantur noctes 31, 55 omina sancit perpetuo 35, 364 aliquo nos prævenit 36, 305 fœdera dispositi mundi 3, 4 cladibus emta 8, 455 alienæ tædæ 10, 28 ad mutua 10, 67 sancirent 15, 218 sancit 18, 381 rumpit 20, 213 servat, ib. conjungit 20, 428 captis præberet 21, 115 exuerant 26, 363 ludit 26, 566 deteriora jugo 28, 303 peteret 28, 415 fratrum converte 33, 64 alterna infundit 48, 41 rogatum missi 28, 70 in fœdera vocat 49, 76 fœderibus novis 26, 56
fœmina cum senuit 18, 72 fasces sumeret 18, 320 fatis impensa mariti 26, 439 exsanguis 99, 15
fœmineus labor 18, 336 fœmina arce 19, 21 fœmineæ virtutis 29, 12 fœmineis cœtibus extat 1, 200 thalamis 20, 392 signis 76, 6 fœmineas lites 18, 233 latebras 18, 466 togas 20, 107
fœnus mihi solve paternum 10, 37
fœta tigris 3, 90 imperio domus 12, 20
fœtas Martis novales 26, 25
fœtus Romulei 1, 96 sinister 3, 30 crescentes dilige 7, 157 truces 17, 296 teneros commiserit orno 36, 142 fœtu pubescant virgulta 35, 78 monstrifero 37, 3 concepto 44, 23 fœtibus augetur potestas 1, 194 geminis 37, 124
foliatum quid 18, 226
foliis teneris 10, 250 te ditet 18, 226 glaucis Minervæ 22, 229 progressum Ulyssem 29, 145
fons mali arescat 20, 18 Permessius educat flores 29, 8 perspicuus 36, 253 vagus 60, 2 fontis miracula 28, 506 amor 35, 135 fontem prætexite violis 1, 249 Hippocrenæum 101, 5 fonte auri 22, 346 aurifero 24, 61 primo 26, 383 gelido 27, 9 suo natus annus 28, 650 lacrymarum presso 33, 86 quo ruit amnis 33, 170 secreto cadens 47, 11 fontes in liquidos repectit 1, 223 rutilos laxet 3, 197 arcanos Nili 7, 207 gemini labuntur 10, 69 virere 28, 32 gramina lambebant 35, 103 Acheronteos tumuisse lacte 35, 351 Romanos bibimus 42, 13 sacri 101, 129 liquidos transferat 55, 1 fontibus nectareis 10, 210 magnis 20, 259 (odiis) ignovisse 22, 17 his fluxit 29, 56 gelidis abluitur 31, 100 vina tumerent 36, 26 prohibere sitim 44, 13 in liquidis 84, 1
fores sacras intrat 5, 142 rutilæ patescunt 7, 170 superbas 15, 138 cælatas 28, 46 thalami tetigere 31, 116 præsagum cecinere 35, 7 umbrosæ 37, 45 ante fores sedet 22, 432 foribus reclusis 36, 153
forma decens 21, 31 imperio sua redit 26, 37 dispare 35, 45 loci 35, 101 mali 36, 300 ferrea Martis 48, 26 eadem figuret 50, 21 diremit 87, 3 igneæ 11, 5 ornatum reddit 31, 101 diræ inclementia riget 33, 82 neglectæ gratia teritur 29, 225 vitreæ 36, 268 nocendi 37, 20 reducis 44, 41 conscius 70, 9 formam talem reddere 54, 11 formis variæ canes 24, 297 omnigenis 37, 51
formas placida mente 22, 66 forment secula meliore metallo 7, 184 formavere te talem 17, 17 formare loquentes 17, 85 formantur in auro 1, 98
formidati furoris 35, 353 formidato lumine 1, 94 formidandus regenti 26, 403
formido fræna jugales 3, 343 justitiæ nomen subit 20, 208 succincta 22, 376 superbos flectit 26, 93 Booten præcipitat 35, 190 erexit comam 50, 11 formidine pulsa 4, 5 sola victum 8, 457 tacita xv, 177. xx, 134 saucius 20, 455 varia 21, 274 nulla 22, 165

posita 24, 282 clausi 26, 44 confusa 28, 582 mixta 33, 132
formosa jacet 91, 3
fornace lassa 33, 241 relicta 35, 174 fornacibus æra fluerent 22, 177
fors improvisa 26, 370 juvat audentes 42, 9
fortis quid agat 8, 405 sylva 36, 368 forti prudentia 10, 315 fortes in Marte viros 8, 488 fortia loquentem 22, 169 fortissime patrum 10, 334
fortuna pendet his per dubium favorem 1, 11 quid paret 3, 142 invida 5, 194 ardua 7, 13 ornatur viro 10, 328 cum Marte pependit 15, 252 Augusti 15, 504 quos legit 17, 147 hoc regni tenes 18, 24 luxuriæ suæ addidit 18, 121 satiata joco 19, 6 reduxit luctus 20, 551 nil sibi tribuat 21, 368 mutata 26, 485 famulante 26, 513 novum molita tyrannum 28, 88 lætior recipit 28, 500 mercem persolvit 28, 578 tori tanti 29, 161 doluit 31, 80 noxia 33, 95 supernis quæ te abstulit 35, 239 cecidit, resurgat 39, 45 cedere fatetur 41, 5 favens mundo 101, 86 vario traxit tumultu 52, 5 fortunæ majoris honos 21, 41 Reduci 28, 1 fortunam generis 10, 259 quamcumque dedistis 36, 301 si nota, feram, ib.
fortunatus ales 44, 7 fortunatum autumnum 35, 292 fortunate parens 7, 178
forum ire 1, 232 eunuchi 18, 234 jure cingas 24, 200 hoc dignare 26, 422 fori Stygii negotia dura 5, 495 Romani fama 43, 2 rauci lites 52, 8 foro medio 25, 14 fora freqnentat 18, 59 Ulpia 28, 646
fossa fefellit 24, 341 fossam duplicem 5, 127
foveas Augustum 95, 20 fovet cuspide Italiam 10, 120 absentes 22, 46 sacraria 28, 599 hanc 33, 127 ignes 69, 4 fovent me fata sic 26, 540 foveret Getas 29, 235 fovi gremio 1, 144 fovit tenerum rudemque 15, 303 genus humanum 24, 151 cunabula anni 28, 651 elementi sidere 31, 120 fovere auxilio 15, 245 Molossi leporem 34, 25 fove rura flamine 35, 86 fovisse propinquum 28, 586 fovens materna mente 28, 94 spem 28, 447
fræna Italiæ teneret 1, 59 ventis remittat 5, 22 assimulat 5, 80 ignescere spumis 5, 175 resolvit 10, 330 Lethæa 15, 214 spumis fucantem 22, 350 spatiosa regit 22, 370 imperii reguntur 24, 9 cauta juventæ dedit 24, 121 dat Scoto 26, 417 flammea cœli 28 190 laxata remisit 28, 266 florea annectunt columbas 31, 104 humectant 33, 181 calent sanguine 35, 102 renident gemmis 70, 3 numinis 73, 1 frænorum vicem 51, 10 frænis tuis serviret 8, 556 communibus 15, 3 libera manus 21, 151 grypha detorsit 28, 31 solutis 35, 318 frænos laxavit dolor 36, 180
frænat delphina rosis 10, 156 Saxona 31, 89 equum auro 44, 86 frænant mugitum 33, 207 frænet amores 17, 99 orbem 22, 2 frænabam equos 28, 369 frænavit Ætnam 50, 33 fræna jugales 3, 343 frænare libertatem 35, 150 frænatur corde longævo 1, 155 frænantur venti et undæ 34, 17 remi 36, 258 equi lupatis 87, 3 frænari hamis 46, 13 frænatis avibus 31, 111
fragilem corporis usum 49, 85
fragmenta naufragii 28, 317
fragmine splendenti 59, 1
fragor repentinus cœli 1, 211 quatit arva 3, 132 geminatur 5, 182 sublatus in æthera reboat 28, 616 repens mugire 35, 152 horrendus ubique it 37, 74 fragorem raucum 20, 163 fragore rauco sonant 45, 26
fragosa murmura 24, 337
Francia reges expellet 21, 237
Franco humili 18, 394 Franci orantes 8, 447 Francorum montes 21, 227 Francis intulimus classica 21, 189 Francos subegit 22, 243
frangit fluctus 36, 310 frangunt stagna rotis 5, 28 glandes 36, 43 fregi Alpes 26, 532 fregit undas remis 7, 56 clade 15, 413 robur 20, 416 Athenas 24, 162 furentem 26, 143 fregimus cornua Istri 26, 603 fregere Tanain 35, 66 fregerat arma 28, 335 frangere tauros 22, 21 virum frementem 29, 138 fracturus vires 23, 9 fracturum flamina collem 15, 522 reos vultus 21, 362 fracturæ colla 24, 301 frangeris nec precibus nec fletu 39, 50 frangitur torrens 3, 271 frangi Zephyris 1, 218 fracto flamine 3, 71 meata 35, 184 fracta metu virtus 8, 260 tonitrua 17, 108 rabies 26, 431 ramis electra 40, 11 fractæ procellæ 33, 75 fractis faucibus 101, 96 fractas minas 40, 28
frater retusus (lunæ, sol) 1, 23 nepoti servatus 15, 347 multus in ore erat 35, 27 fratris rigidi verbera 5, 479 vestigia 28, 172 sobolem 20, 107 ademti speciem 29, 110 domos 35, 220

interitum 37, 104 fratri remittebas sortem 28, 85 ovanti 28, 553 Eoo 71, 3, fratrem iratum 15, 141 exuit 15, 397 fratre corusco minor 3, 373 cum Eoo 7, 8 excluso 17, 131 a fratre pietas recedat 15, 240 fratres pubentes 1, 142 unanimes 1, 231 geminos protege 7, 153 unanimi 7, 189 pharetrati 10, 72 ore pares, similes habitu, ib. pios 18, 282 geminos 20, 490 ingenio scelerumque cupidine 21, 245 gemini 26, 68 Argolicos 50, 39 sudantes 50, 1 fratrum majestas 5, 5 intemeratorum 22, 87 diademata 29, 57 fœdera 33, 64 sævissime 33, 93 teterrime 35, 214 fratribus Augustis 2, 17 cæsis (consanguineis) 8, 93

fraterno nomine signatum 1, 266 fraternum sub orbem 35, 169

fraudarit seges colonum 21, 165 fraudatus lumine 29, 24 fraudata sensibus ætas 26, 521

fraus infida sereni 8, 425 fraudi lætam speciem præmittere 22, 35 fraudem prætexere 3, 99 nudata 15, 272 reperta 18, 88 nova 26, 282 soporis 28, 477 Dionæa 35, 5 fraudes Massylas 15, 284 per cunctas vagari 18, 139 ad omnes cautus 21, 292 innectere 101, 36 fraudum cubilia 22, 214 fraudibus ipse meis capior 28, 308 cunctis objecti anni 36, 116

fraxinus stridula 3, 218 libratur in ictum 35, 227

fremit sub ore 93, 2 fremunt bella 22, 149 Cressæ 24, 300 fremat igne Leo 22, 460 fremant sævum leones 35, 243 fremebant famuli 18, 148 sævum 33, 285 fremeret discordia 20, 82 major post Cannas 24, 145 fremerent in pocula ripæ 36, 26 fremuit tempestas 29, 208 fremuisset miles 24, 21 frementia luctu Tartara 35, 333

fremitus anhelus 1, 79 insani 3, 75 mariti 18, 89 auditur 24, 359 despexit 31, 76 magnus auditur 33, 10 inter Scyllæos 100, 2 fremitum agnosco 18, 504

frequentant sacra 8, 577

freta cœlo 101, 47 freti nec duce nec numero 20, 580

fretum ignotum 8, 31 lucere 20, 472 glaciale 21, 176 exhaurire 26, 276 freti cærula summa 7, 198 fauces 20, 29 intacti claustra 26, 1 freto subeunte urbes 1, 228 freta inclyta 3, 173 sunt 37, 29 tremuit 52, 7 fretis spumantibus 18, 266 infensa piratica puppis 28, 134 tranquillis 29, 202 apta abies 35, 107 adnatat umbra 36, 444

Frigidus amnis 7, 99

frigus medullis miscuit 46, 6 frigoris et flammæ mediam æthram 22, 8 arte 57, 3 frigore sub medio 1, 132 torpens 1, 269 immodico 22, 459 segnes 24, 312 blando 31 1, æterno contristat 33, 263 ramorum 35, 105 glaciali 101, 125 arcano 46, 21 pluviali 47, 3 frigora sæva peti 7, 44 traxerunt in cerebrum 18, 53 pellebas 20, 459 ferrent 21, 125 nec curat 26, 328 Rhipæa 36, 322 blanda dedere 49, 66 negat 56, 2 frigoribus mediis 26, 349 urit Boreas 29, 6

frondea vellera 1, 180

frondet vivida 1, 219 arboribus 33, 159 frondere ornos 36, 73 frondentia limine myrto 48, 28

frondosæ sorores 7, 125 frondoso margine 35, 113

frondis amatæ nemus 101, 18 pro fronde Minervæ xx, 591. xxxix, 41 fronde sorores mutatas 28, 170 Getica 28, 647 pretiosa 44, 43 adversa 36, 393 frondes vivunt in Venerem 10, 65 concutit aura 20, 452 per obscuras 26, 413 depastus amaras 28, 239 translucent pectore 31, 7 decutit Auster 35, 309 frondibus latebrosis 24, 313 nudatum Hæmum 26, 166 densis 33, 202

frons erecta 2, 6 hispida 1, 222 læva 5, 174 privata manet 17, 245 discolor auro 24, 289 læta parum 26, 375 non tristior æquo, non dejecta malis, ib. frontis torva voluptas 8, 519 lunatæ germina 33, 129 fronti caveat 14, 9 frontem secari 3, 327 pudicam 17, 118 circumlinit ignis 22, 328 impexam 35, 359 a fronte imperii recedant 18, 422 in fronte notas addidit 18, 120 fronte ferrata 5, 361 pulsata 8, 616 quis æquali? 10, 316 jucunda 22, 131 superba 24, 218 flammata 26, 518 mœsta 28, 159 retusa 35, 135 curvata 36, 346 adversa 36, 393 frontibus æquis 36, 374

fructus dignus instet 18, 158 attollit 20, 271 lucis xxi, 93. xxiv, 79 sensere receptos 28, 584 ad fructum nascitur 18, 331 nititur 22, 129 fructum brevem suadent 20, 51 laudis desuetum redde 28, 404 fructu tanto majore 21, 378 fructibus annum exornem 36, 38

frugem latura seges 18, 495 fruges nasci

jussit 3, 8 tribuat 36, 52 frugibus negatis xv, 18. xxi, 278 quæ terra faveret 17, 180 aptum æquor 18, 354 Arctois 18, 403 optantur imbres 24, 56 alternis 52, 11
frugiferæ Deæ 35, 138 frugiferas rates 15, 58
fruitur suppliciis 3, 235 nota aula 8, 2 pœna 17, 224 te Dea 22, 13 suppliciis 28, 112 junctis 28, 601 fruimur bonis quietis militiæque 8, 491 fruaris Apollineo crine 36, 309 fruatur pace 5, 159 fruebar thiasis 36, 422 frui tempestate cruenta campi 7, 76 in commune 20, 601 fruendum tradit 18, 366
frusta mandet aquæ 20, 448
frustratur tempora somnus 22, 141
frutices parvi 39, 39
fucantur vellera 35, 96 fucantem fræna spumis 22, 350 fucata tentoria 21, 157 genas 22, 136 fucati sermonis 28, 593
fuco livescere 22, 32 fucos Tyrios 3, 207
fuga inerti 3, 268 non ficta trepidare 7, 202 præsidio 15, 441 Pyrrhi 26, 128 fugæ nulla spes 20, 277 oblita 20, 314 fugam peteretne incertus 5, 132 tenuere 19, 70 simulare 20, 432 inclusis aperire 26, 97 compescuit 26, 315 patiar 26, 525 tetendit 28, 320 fugas molles sinuare 8, 540 turpes 26, 296 certa lege textas 28, 623
fugacior dama cervoque 20, 440
fugares mortem 95, 17 fugavi Augustos 26, 524 fugavit sede 15, 413 fugantur procul 22, 109
fugit tela 29, 167 Polyphemus ab umbra 36, 356 fugiunt cursu volucri 24, 321 fugiat præceps 15, 413 fugeret Pirithoum 3, 107 fugerent patrem nati 29, 136 fugere genæ 15, 22 fugiens sequentem vulnerat 45, 21
fulcit apex Atlantis 37, 23 fulciret lassam 36, 352 fulcite humeris molem 26, 572 fulcire ruinas 8, 460 pondera terræ 17, 77 fultus arbore 1, 114 duplici consorte 8, 204 solio 24, 199 cervicem clypeo 26, 355 solio genitoris 28, 588 rudi solio 33, 79 fulta ostro 10, 152 reverentia 22, 86 auro laquearia 26, 223 sub gremio urna 28, 168 fultæ culmine legum domus 31, 59 fultos cervice parentes 50, 5
fulgebat mundus 5, 3 honos 21, 40 fulgeret conspicuus 72, 7 fulsit canities 26, 459 fulgentior astris 1, 240
fulgidus axis 33, 116 fulgida castra 7, 11
fulgor Iberus 8, 587 genarum 36, 436 fulgore auri 24, 66 vitali 44, 57
fulgur triste galeæ 7, 32 fulgure liquefacta cuspis 28, 345 pacato 35, 147 fulgura ducat hiatus 48, 6
fulgurat umbra clypei 22, 274
fulmen stare coëgi 3, 158 torquere 8, 202 rapiat 37, 32 ab ore venit 101, 122 magnum superas 48, 52 fulminis hæres 6, 13 rubri torsisset alas 35, 229 ictum 36, 61 fulmine multo suspirant 36, 343 post fulmina fessum 33, 105 fulmina irata 10, 126 torqueat 17, 112 exercet 22, 29 vibrat 24, 167 jactata in hostem 26, 510 efflavit 28, 188 ambirent laurum 28, 355 obvia vexasset 33, 47 dejecit 35, 175 mittat 36, 135
fulminat ornos 39, 40 fulminet hostem 10, 311
fulminei pardi 17, 303 fulminea in casside 7, 194 fulmineum iter 21, 200 Pœnum 26, 138 fulmineo juvenco 8, 289 igne 26, 231 cursu 28, 469 fulmineos ignes 18, 12 fulmineis viribus 1, 73
fulva ira Leonis 1, 25 glacies 3, 167 veste 22, 229 pondera 40, 8 fulvis serpentibus 33, 199 fretis 36, 443
fumat lumen odorum 28, 325 fumant mœnia 1, 109 pascua 5, 30 fumavit amnis 7, 100 fumantia æquora 33, 23 opima 36, 350 fumiferæ aquæ 49, 36 pascua 49, 19 fumante dorso 28, 343
fumo admoto 20, 348 fideli 33, 167 divino spirant 44, 96
funalibus ordine ductis 10, 206
functa corpora 98, 20
funda Baleari 7, 50 dejicis aves 101, 73
fundamenta noctis opacæ 5, 526
fundamina subruit malefida 26, 347 campi 35, 164
fundator Gradivus 26, 600
fundavit mentem in capitis arce 8, 235 fundaverat anchora puppim 17, 113
fundi exigui 15, 158 liquidi 49, 37 fundo vellitur 33, 156
fundit hyemes 7, 96 se apex in campum 10, 56 in omnes imperium 24, 136 aquas ostro 33, 253 fundunt Sangarium 20, 262 fundebat ornos 101, 107 fudi planctus, preces 36, 228 fudit membra 2, 2 gentes 5, 23 hunc Britannia 8, 73 in lucem sæcula 22, 11 se gratia 24, 187 in nostros sinus 37, 126 catervas 101, 83 ab alta mente 95, 2 fudistis quem toties 26, 564 fudere aciem 18, 511 canitiem ante pedes 33, 49 fuderit ensis 3, 78 aqui-

las strage 26, 159 pontus undas 44, 106 fuderat artus per gramina 31, 3 fudisset cerebrum 37, 88 fundere membra 4, 18 fundi examina credas 35, 124 fusus ostro 15, 327 Philippus 26, 396 sub platano 31, 35 ingenti spatio lacus 49, 29 per metallum tremor 50, 12 fusa gloria 1, 32 poplite tenus vestis 35, 34 dolia 77, 12 fusum in verbi semina 98, 4
funditus exscindere 3, 233 defluat 20, 16 armis concideram 28, 283
funem vellitè 15, 488
funerei leti 35, 358 funereis tyrannis 15, 466
funestarum herbarum potestas 3, 150 funestis curis 35, 277
funus acerbum 18, 130 certum expromere 36, 195 portans 44, 75 funere permixto 1, 112 consumto 5, 416 mersit 15, 410 sævo 26, 387 campi Pollentini 28, 127 funera condita traxi victura 3, 155 prodere relatu 3, 250 mea ridebit victor 5, 168 tot contra restitit 8, 56 tanta 15, 93 sparsa 15, 361 Trojæ 18, 291 prætereunt 20, 117 venalia 21, 101 post longi belli 23, 17 querar 28, 280 matri reddamus 37, 57 nostra gemat 39, 58 per totidem 44, 26 quanta virorum 101, 80
Furiæ rebelles 1, 138 conjurant 33, 39 tristes 35, 219 Furiarum vincla 17, 170 verbere 74, 5 Furiis est locus 3, 359 Abundant I 18, 154 concedimus urbem 20, 39 in se vertunt 22, 212 plebis 26, 50 Giganteis 28, 187 Furias torrentum sonoras 7, 46 quas pertulit ultum iret 22, 84 Gildonis 28, 105 debellavisse 36, 79 ultrices matris 39, 14
furiale virus 20, 188 incedit 26, 326 furialibus spumis 3, 76
furiato pectore ferri 36, 262
furis : quod furis 76, 3 furit ventus 33, 172 strepitus 45, 28 cui furerent dubitassent 8, 605 furentem longius 37, 94 furentes fallat 29, 31 furentibus flammis 101, 122 furentior belluarum corde 11, 26
furor publicus 22, 305 nimius caret eventu 26, 72 expulit humanos sensus 33, 5 jussus armat colla 101, 31 furoris tanti palma 15, 238 proprii monstra 20, 519 externi 28, 405 formidati 35, 343 tanti causa 36, 283 furori proprio 22, 80 Teutonico 26, 292 furorem perjurum 28, 207 pascat 39, 22 furore prætumido 3, 225 cuncta gravat 20, 397 misero 101, 43 furores Celænæos 18, 278
furtim tenuata 45, 15
furtiva oscula 11, 24
furtum pateant homini 36, 145 furto noxia litera 21, 292 gaudet amans 27, 7 subsederit 29, 232 furta num tegi potuere 10, 141 Latonia 33, 106. furtis titubans audacia 10, 81 quæsisse locum 18, 88 parvis exercita 18, 193 vinea fraudarit colonum 21, 165 manifesta prælia præclariora 28, 480 subitis sociantur 48, 39
futile ne quid geras 22, 108

G

Gabino more 8, 6 robore 24, 83 habitu 28, 594 Gabinos cinctus 7, 3 fastos 22, 307
Gades quantum a Tigride distant 8, 43 a Gadibus 26, 202 Gadibus occiduis 15, 159 ortum diem 18, 353
gæsa deposuit 20, 250 bina tenens 22, 242
Gætula juga 15, 357 arma 29, 41 Thetis 33, 148 Gætuli jaculo 3, 226 Gætulæ Syrtes 21, 258 Gætulo patri 7, 81 Gætulis messibus 15, 57 Gætulas undas 8, 438 arenas 26, 60
Gætulia nutrit 17, 306
Galata ductore 18, 59 Galatæ tot eant nummis 18, 203 in Galatas tendit 20, 467 Galatas attingit 20, 240
Galatea monile ferebat 10, 166 procax 29, 126 secat natatu 36, 333
galea minax 1, 92 solitas fulgere comas 13, 1 nascente 21, 323 tabescente 28, 345 galeæ triste fulgur 7, 31 putres 21, 136 cristas 28, 575 te salutant 28, 632 minaci 29, 216 per galeam carperet oscula 21, 121 galeam solidatam 15, 211 quassabat 20, 109 mitescere sertis 35, 145 implet 36, 218 arrexere jubæ 37, 78 comantem 72, 4 galeis micantes 15, 435 virides sulcos 26, 25 victricibus hausi 26, 532 galeas adorantes 8, 152 patrias imples 8, 520 renidentes hyacinthis 22, 90 velati lauro 22, 375 tot parari 26, 537
galeæ veterum fuerunt etiam clausæ 5, 258
galearum et scutorum ornamenta laciniosa, quibus hodie utuntur in insignibus, unde orta videantur 5, 356
galero tectus 33, 78

Galesus 1, 260
Galli vitrei 20, 263
Gallia pandit littus 3, 123 conjuncta 5, 147 animosa 8, 392 stipavit te doctis civibus 8, 582 exultat 16, 8 miratur 21, 20 vires resumsit 21, 317 flava repexo crine 22, 241 omnis militat 24, 53 dat robur militis 29, 61
Gallica robora 5, 105 sylva 17, 308 armenta 21, 227 fertilitas 22, 394 rura xxiv, 91. xxvi, 296 lustra 24, 303 prælia 28, 399 verba 51, 20
Gallus agit grates 22, 186 Galli truces 5, 110 limitis 8, 459 Gallum prosterneret 24, 143 Gallorum strage 8, 408 exercitus 20, 248 Gallis genus fatale 1, 149 jubet 5, 155 mœnia condita 10, 182 te dedit 20, 539 sanguineis 35, 269 in Gallos vias 28, 232 trans Gallos 26, 200 per Gallos 5, 174 Gallos fovet cuspide 10, 119 vinci 15, 431 pulvere mersuros 21, 350
Ganges attonitus fluat 2, 163 horrebat 3, 293 ebrius 8, 610 secedit littore Paretonio 15, 160 intremuit 21, 266 Gangen pallescere 7, 203 immensum 17, 236
Garamas velox 21, 255 supplex 21, 355 infrenis 47, 20
Gargani nives 24, 308 Garganum sociate jugis Alpinis 8, 106
Gargara flavescentia 28, 389 inclinant sylvas 33, 206
Garumnæ unda retro pernicior 5, 113
gaudet virtus 23, 5 furto 27, 7 metuens 28, 574 mixto perterrita metu 35, 155 non vera fuisse 36, 111 fames cervice juvenci 39, 30 mori 44, 58 aquis 47, 7 gaudent agri 21, 344 gaudeat repulsa 22, 99 gaudere malis 36, 215 gavisus quid tantum 10, 111 gavisa terra coronat 1, 115 per mœnia 26, 460
gaudia testatur 1, 191 suspensa 1, 234 damnosa 8, 335 solvantur habenis 10, 201 crescunt 14, 11 manifesta differt 15, 7 tremuerunt 15, 228 revocasti 17, 30 moverunt lacrymas 18, 384 compensent lacrymis 20, 143 cœca futuri 20 546 Romana 21, 2 pallescunt 22, 344 certa 24, 203 inopina 26, 208 lacrymosa 26, 407 quis disserat 26, 453 discernens spatiis parvis 28, 364 quæ rursus 29, 218 sua commendat Siculis terris 33, 139 nostri sanguinis 33, 193 crastina prædæ 33, 286 turbavit 39, 32
gazis nobilibus 10, 226
Gelan concelebrant 35, 58
gelato ore stetit 5, 131
gelidis procellis 7, 93
Gelonus membra ferro pinxisse gaudet 3, 313 militat 8, 486 dedit 10, 221 pepulit falce 21, 110 Geloni venere 15, 245 Gelonos populatus cæde 1, 119 turbare 37, 76 Gelonis cingula rapta 7, 27 imperiosior 11, 3 ab flavis 20, 103
gelu vestire Hæmum 26, 167 obriguere 26, 343 arcano defensa glacies 33, 167 exhaustus rubor 36, 88 Gorgoneo 37, 112 senili 44, 37 resoluta gemma 57, 8 lucidiore 59, 2
geminant triumphos 26, 295 geminassent Trebiam 26, 387 geminare impensas 24, 223 geminatur gratia 22, 156 geminantur vera pavoris 20, 470 geminata venenis vulnera 21, 351 geminato nomine 28, 17
geminus cœli axis 5, 152 geminæ Libræ confinia 3, 366 gemini Lacones 8, 206 gemino mari 18, 91 ab ore 18, 318 culmine 29, 193 mundo 33, 91 lapsu 37, 8 cinctu 35, 33 geminam aulam 18, 281 geminis tyrannis 1, 108 procellis 3, 276 fœtibus 37, 124 metallis 48, 40 geminos axes 22, 59 vocat 31, 139 partus 36, 309 serpentes 101, 64 geminas interfluit urbes 1, 227 adjunxit animas 8, 233 coronas 10, 208
gemiscunt campi 18, 178 ferale buxos 36, 139
gemit unda 17, 205 turpe sus 20, 446 gemat liberius 15, 175 gemunt incudibus 20, 71 transacta 20, 501 delubra 33, 205 gemuit Hermus 20, 171 patrem 22, 63 flebile mugitibus Ætna 35, 8 gemens servile 15, 365 anile 19, 26
gemitus sepultos 3, 258 medullis erupit 10, 8 agnoscit 18, 185 pandit 20, 194 sedantur 35, 330 gemitu Enceladi 36, 122
gemma coërcens mordet sinum 1, 89 fuit 10, 171 suspendit amictus 35, 17 magnetica 48, 26 de conjuge 48, 37 tumescit 56, 4 concreta 57, 7 spumet 60, 3 volatum mentitur 94, 3 gemmæ ardentes 5, 347 anhelantes 8, 550 gemmam mentiri 58, 3 gemmarum stamina 8, 595 cultus 29, 223 gemmis nascentibus 3, 387 Hydaspeis 7, 4 Erythræis 8, 606 grandibus 18, 225 præfecti dabantur 18, 417 gravibus 21, 83 substringit comam 28, 527 comam consurgere 29, 3 attollit littora

33, 253 variantur 35, 94 ornat apicem 44, 84 fræna renident 70, 3 æquore quæsitis 72, 10 gemmas exspuit 29, 74
gemmata tentoria 21, 158 monilia xxvi, 627. lxxiii, 9 gemmato stamine 10, 214 cinctu 28, 561 gemmatis cadis 31, 121 gemmatos cultus 7, 204 gemmatas togas 22, 89
gemmiferis mensis 1, 265
genæ dulces 1, 69 severæ 3, 136 pallore infectæ 5, 131 in civem rubuere 8, 617 fugere 15, 22 læves 18, 341 genarum sulcis 18, 110 fulgor 36, 435 genas contusa Africa 15, 135 laxas 18, 259 ungue secat 20, 193 ultrices 22, 136 ferro pictæ 22, 248 flore conspicuas 28, 560 niveas infecerat igni solque pudorque 31, 42 violavit rore 33, 191 per liquidas 33, 271 Phœbi 35, 28
gener quod tuus est 10, 336 Augusti 13, 8 sidereus 17, 266 decorus 18, 378 accedis 21, 78 luce carior 26, 308 Tonantis 35, 368 genero principe 22, 77 negat 22, 234 tradetur 36, 63 generum compellat 7, 143 sibi revinxit 10, 36 Æthiopem 15, 192 conjugio dignum 21, 73 sibi fovens 28, 95 triumphantem 28, 580
generat qui cuncta regant 29, 66
genialibus epulis 35, 327
genitor quæsivit bellis 10, 221 corda remitti cœperat 15, 132 principis 20, 68 verior Augusti 24, 122 alludens 28, 83 moriens 28, 583 armipotens 28, 655 in te conjurat 35, 237 gravis 36, 18 qui fuerat 44, 69 æquævus 98, 4 genitore forti minor 3, 373 in primo 15, 241 defuncto 29, 104 de genitore tenes animos superbos 101, 55
genitrix legum 1, 127 in Tyrios enixa toros 8, 139 Massyla 18, 389 indoluit 20, 287 turrita 24, 170 mortalibus fuisset 36, 39 bacchatur 36, 269 fervida 37, 13 genitrice magistra 10, 233
genius præsens imperii 28, 612 regni 40, 48
gens Chaldæa 3, 148 si qua volitat ultra Britannos 5, 149 mota mihi 5, 150 qua non diffusior ulla 8, 474 sibi rara superstes 8, 477 Thessala 8, 542 quæcumque barbara 15, 371 nulla probatur 18, 323 una fuere 20, 242 una sumus 24, 159 utraque 43, 4 gentis tantæ seriem 8, 21 miserere tuæ 15, 35 gentem validam 26, 134 expugnat 28, 306 gente ex tanta 28, 157 de quanam venere 28, 570 gentes resurgere fessas 1, 168 fortunatas 3, 46 suas transfunderet 8, 50 quid numerem 10, 280 subactæ 15, 98 feræ 15, 232 pretiis distinguit 18, 202 in sepultas 20, 148 subactas 24, 15 minores 26, 393 vesanæ 26, 647 linguis variæ 28, 69 domuit 29, 58 sepultæ 35, 326 gentibus cunctis 8, 271 subactis 22, 65 vicinis 22, 250 Arctois 26, 299
gentile decus 73, 13
genu posito 28, 72 genibus considat avitis 10, 341 Tonantis procubuit 15, 26 advolvi 20, 66 admovere manus 33, 50 parvam aptare paternis 36, 175 advolvor supplex dejectaque 36, 298
genus fatale 1, 149 deformius 3, 324 sublime 8, 217 hoc nos committere emtori 15, 266 hoc inventum est 18, 332 humanum 24, 151 humanum relevare 36, 34 generis dono 8, 46 non ulli nexus 15, 442 primordia 20, 491 humani pars 95, 12 generi cuncto 20, 479
geris in ore Romam 26, 506 gerit honores 20, 562 carmine digna 23, 6 pro me mundoque 28, 437 geras civem patremque 8, 294 ne quid futile infirmumque 22, 109 gereret pugnas 24, 141 civem 28, 59 gessi per prælia 7, 145 procum 10, 32 Deam 36, 417 gessere manu 1, 205 diversis locis 28, 656 gesserit actus 15, 291 sub te factum 22, 154 ingeritur pro telo 78, 4 geruntur dum talia 35, 151 gerenda mente 21, 301
germana huic Divæ Fides 22, 30 germanas adeo credas 36, 374
germani monitu 33, 277 cadaver 37, 103 germane Tonantis 35, 367 germanis paribus 50, 25
Germania ferox 7, 18 cuncta ferâtur navibus 15, 372 audax servit 21, 192 cessit 22, 286 gemeret 24, 25 ferox populis 26, 423
Germanica fœdera 8, 455 germana aula 15, 237 vocabula 29, 109 Tonantis progenies 101, 10 germanæ Hyades 28, 173 germanis consulibus 1, 6 germanos habuisse duces 1, 277
Germanice video 18, 395
Germanus rediens amavit 21, 209 exul 8, 74 Germana Tethys 17, 50 Germani nec fata timent 15, 336 Germanorum paludes 24, 304 Germanis responsa dabat 18, 379
germen patrui 10, 39 germine pulchro 22, 239 alieno rubeant 36, 224 parvó 52, 15 germina algæ 8, 598 flores laxabant 20, 96 maturet 22, 465

celsa Tonantis 35, 76 inclyta veris 35, 132 nova frontis 33, 129 cara maris rubri 40, 14
germinat frons discolor auro 24, 290
Geryones triplex 3, 294 Geryoni tergemino 54, 2
gesta Punica 21, 380 gestorum series 21, 139 gestis pro talibus 18, 284
gestabat te arcto amplexu 29, 96 gestare clypeum 36, 219 tedas 36, 407 gestatum te 26, 494
gestu fœmineo 5, 345 non improba 10, 321
Getæ fovere auxilio 15, 245 pepulere arcu 21, 111 irrupere 26, 279 spes exemta 26, 470 Getarum conjuratus 3, 319 vestem 5, 83 agmina cæsa 26, 33 nomen stirpemque 26, 99 curia 26, 481 arma 28, 123 secreta 28, 236 vis extincta 28, 304 rumore 28, 532 Getis proderit 5, 235 lugenda hausimus 15, 37 prostratis 25, 6 exegere supplicium 26, 195 se pandere 26, 215 funesta regio 28, 274 sævis 31, 89 Getas alloquitur 18, 242 fortes 26, 645 euntes dejecta cervice 28, 179 conjuratos 29, 236 flavos stravere 35, 65 turbare 37, 77
Getica fronde 28, 647 grandine 33, 71 Getici plaustri 26, 247 belli xxvi, 380. xxviii, 384 Di 26, 528 Geticæ alæ 20, 176 Geticam necem 4, 12 Getico in Hæmo 1, 120 sanguine 7, 147 triumpho 28, 201 Geticis catervis 5, 36 plaustris 8, 53 populatibus 20, 274 acervis 21, 186 bellis 28, 490 pruinis 40, 15 Geticas catervas iii, 316. lxxvii, 9 fauces 26, 30
Giganteis furiis 28, 186 Giganteos triumphos 33, 152 humeros 37, 71
Gigas laborat 35, 159 Gigantum vesana acies 36, 196 tergora 36, 339 Gigantas domitura tela 8, 534 pendentes rupe 28, 45
gignit materies 33, 60 genuit fetu sinistro 3, 30 genuisse Jovem 101, 51 nil majus 50, 44 genitura (terra) nefas 37, 4 genitus nunc qui semper eras 98, 2 genitum divina sorte 36, 61
Gildon. domitus 15, 10 rapuit 15, 66 Gildo prostratus 21, 269 cumularet opes 15, 90 tenet Libyam 15, 113 condonat habenas 15, 279 ausus contendere 15, 335 decernet 15, 383 doleat 15, 410 ruit 18, 505 moverat populos 21, 249 Gildonis ad usum 15, 86 Numidæ erunt 15, 93 salus 15, 238 opima 15, 343 perfidiam 18, 399 fugam 19, 70 furias 28, 105 Gildoni me rape 15, 145 fœcunda fui 15, 153 Gildonem abducere 15, 144 domitura manus 15, 427 petamus 15, 489 Gildone fuso 21, 4 peremto 22, 258
Gir Æthiopum amnis 21, 252
Girrhæus domitor ferarum 47, 21
glacialis Ierne 8, 33 glaciali frigore 101, 125 glaciale fretum 21, 176 sibilet anguis 22, 458 glacialia terga 26, 338
glacies durescit 33, 166 defensa gelu, ib. Alpina coërcet 35, 176 Rheni 36, 321 asperrima durat 37, 24 fit parte lapis 56, 1 liquefacta 57, 6 Alpina 58, 1 pretiosa, ib. informis 62, 3 glaciem in fulvam 3, 168 glacie damnabitur 1, 170 in Rhipæa 7, 150 hærentes fluvios 8, 347 alligat 20, 165 curvatas sylvas 21, 128 constringat 26, 60 labente 26, 346 nivali hispidus 33, 70 soluta 47, 25
gladio tremendum 28, 177 gladium siccum 5, 234 gladiis me eripe 5, 146 paratis 8, 85 petitus 22, 83 abolete pudorem 26, 563 gladios minaces 10, 192 tristes obtundat 17, 167 inter tot 20, 139 flexos in falcem curvet 21, 223 cognatos strinxit 21, 322
glande relicta 33, 30 glandes spargere funda 7, 50 frangunt 36, 43
glauca lumina 1, 214 coma 40, 40 terga 49, 36 glaucæ olivæ 20, 271 glauco gremio 33, 104 glaucis foliis Minervæ 22, 228 glaucos amictus 28, 167
Glaucus canitiem ligat 10, 158 Glaucum biformem 36, 12
gleba sitiens 15, 151 faveret frugibus 17, 179 glebis redolentibus 10, 92 glebas rore maritat 35, 89
gliscere periculum 20, 393
globus socios apportet an hostes 26, 457 septimus (lunæ) 35, 298 globo telluris 26, 236 lunari 35, 298 globum Lunæ ingreditur 7, 164 luctorem 44, 73 marmoreum 62, 1 globos hostiles 21, 103
glomerat cavernas 33, 170 glomerantur in unum 3, 28 apes commotæ 5, 461 heri 19, 29 sæcula 22, 447
gloria fusa 1, 32 contigit 1, 275 lætior 3, 339 quondam terrarum 7, 175 victura feretur 8, 316 secura 17, 62 vitæ transmissæ 17, 141 æqui 20, 205 insignis edendi 20, 328 Martis resplendet 21, 16 levis 22, 246 patefecit portas 24, 34 ardua vexit 26, 12 oris jactantior splendet 26, 587 cædis dubitanda 28, 115 verior 28, 403 maxima rerum 29, 49 sublimis 33, 283

montis aper 34, 36 matris 35, 36 sedendi concessa 36, 15 non æqua laborum 101, 63 magna salve 49, 68 vetus illustrat 50, 39
Gnossos conscia tauri 54, 8
Gorgoneo gelu 37, 112 Gorgoneis venenis 8, 37 hydris 35, 225
Gorgonos colla 35, 26 ora 35, 205 Gorgone cum rigida 3, 280 tota velat 24, 168 visa 26, 342 cum rutila 37, 92
Gortynia spicula 8, 527 tecta 28, 634 vestis 35, 33 cornua 45, 36
gossypium 1, 179
graditur paralyticus 99, 17 gradereris alte 21, 47
Gradivus horrendus 1, 120 agebat turmas 3, 350 repetebat 20, 103 rediens victor 22, 368 fundator 26, 599 Gradivi flammam nocentem 7, 167 Gradivo servit 19, 61 Gradivum arcete 10, 190 Gradive nec te pudeat 8, 14
gradus tardi 15, 21 tot fati intulit 17, 60 tremulos hasta regit 26, 483 obstat 29, 200 iit ille per cunctos 31, 66 accelerant 50, 6 gradum citasset 28, 510 gradu alto 10, 321 ancipiti 11, 23 pleno 26, 559 discreto 28, 635 gradibus circi 28, 614
Græcia prodita 5, 187 fessa respiret 8 473 vindex 15, 484 insedit portus 20, 246 ægra 21, 184
Graia vetustas 1, 198
Graii hoc memorant 29, 15 Graiorum artes obscuras 17, 84 populis 42, 3
Graii vates 20, 497 Graia vetustas 8, 398 oppida 15, 268 ad castra 28, 474 Thalia 42, 14 Graio amictu 20, 250 Graios libros 10, 233 proceres 20, 136 amnes 26, 515 Graias ruinas 8, 460
gramineus cespes 1, 114 gramineo velamine 44, 75 gramineum cubile 29, 93
graminis Itali 26, 147 gramine crispo densatur 1, 216 letali pollens 3, 151 restituit puerum 26, 445 Tiberino 28, 182 pavit equos 34, 12 æterno vestitos campos 36, 231 luxuriat 49, 20 tristi pocula mista 49, 98 gramina ignota novercis 15, 174 Argea 29, 191 per densa 31, 3 roscida 35, 104 aluerunt 70, 5 per gramina tendit 35, 37
grammatici irati 74, 6
grandesceret sponte seges 36, 24
grandia diligit 18, 360
grandinis saxa creentur 17, 110 ritu 26, 174 lapidosos ictus 26, 240 grandine tundat 22, 464 Getica concretus 33, 71
gratantur senes 28, 549
grates persolvere dignas 1, 75 agit 22, 186
Gratia flores elige 10, 202 terna 29, 88 triplex nexa 31, 9
gratia sermonum 26, 205 defloruit 39, 23 nulla figuræ 62, 4 diffluxit 40, 23 simplex 8, 273 rudis 8, 589 fræna resolvit 10, 331 suadet 17, 213 oris defloruit 18, 76 transcurrit in prolem 22, 51 doni geminatur 22, 156 languebat 24, 47 publica se fudit 24, 187 formæ teritur 29, 225
gratuler exemtum 22, 310
gratus terror 100, 4 grati belli 26, 622 grata munera 20, 319 superbia matris 36, 416 gratissima tellus 33, 192 Latona 37, 126
gravat umbra lacus infernos 5, 456 cuncta furore 20, 398 gravatus desidia vinoque 5, 485 gravata pondere 36, 351 gravato pondere 101, 112 gravatum diem 33, 161 gravatos cinctum artus 18, 301
gravidis uvis 22, 466
gravis auxilio 20, 512 alloquio 36, 287 gravem luce Titana 35, 50 graves humeros velat 1, 224 gravior morum 18, 350 natu 26, 485 graviora cadunt in medium 33, 250
gravitas seni contingat 10, 326, plena pudoris 17, 247
gremium Tethyos 8, 596 servile pacis 15, 51 in gremium recepit 24, 150 sub gremio fulta urna 28, 168 gremio Tethyos mergatur 36, 319 fovi 1, 144 suscepi 3, 93 alto sopire labores 5, 325 genitoris amico 7, 129 immortali Dearum 8, 160 in tuo crevi 10, 42, natum removit 10, 122 in tuo consumta ætas 18, 67 in pacis 20, 97 profert 22, 339 purpureo fotum 28, 67 antri 31, 2 pudico matris detraxit 31, 124 glauco complectitur 33, 104 solatur infantes 35, 47 pressat 36, 163 gremiis redolentibus 29, 87
gressus caligine figunt 20, 525 venerata Dearum æquora 29, 125 removete profani 33, 4 succidui titubant 36, 153 molitur 36, 438 rudis tentasti 101, 69 firmat 99, 14 gressum junxere comites 35, 10 deducunt 51, 13 gressu humili comitatur 3, 36 recto 7, 89 humano invius mons 10, 50 mentito 20, 182 divino 33, 229 æquali tendit 35, 37
grex aureus 22, 450 gregem servare 18, 134 greges sponte rubebunt 3, 386 ducis 34, 38 gregibus meis promisi 40, 38

grues moturæ bella 15, 475 germina maris legunt 40, 13
Gruthungus rura excolet 20, 196 Gruthungi ausi Danubium tranare 8, 623 legio Romana 20, 576 Gruthungorum fata 8, 635 Gruthungis mixtis 20, 153 Gruthungos desertores 20, 399
grypha jugalem 28, 30 gryphes pondera fulva ferunt 40, 8
gubernaclis orba puppis 28, 138
gubernes imperium 22, 71
gurges corruptior ævi 22, 116 opacus 49, 41 gurgitis sani 17, 236 gurgite alto regnant 26, 333 sidereo 28, 178 cum Lethæo 35, 305 mutato 35, 351 attollens vultum 39, 57 de Castalio 81, 1 piceo 3, 121 septeno 3, 185 natali 7, 176 facili 8, 463 diverso 17, 52 puro 20, 263 simili 21, 253 sub liquido 35, 116
guttura grandia corripis 101, 57 corripiens 101, 95
gyro tuto 5, 126 terribili 35, 24 gyros in varios 28, 683

H

Habena ligat 17, 200 temperat 17, 202 porrigit se, ib. retentat, ib. habenæ flammigeræ solis 1, 1 rerum 10, 308 solis 15, 153 ignarus sonipes 15, 439 habenis Pegaseis 3, 263 gaudia solvantur 10, 200 notis imponit 17, 13 pressis 20, 107 regi 20, 544 mutatis 26, 119 Stilichonis 26, 426 solis 28, 192 vagis rimatur 35, 168 adductis 44, 48 longis discurrat 51, 5 habenas errantes 5, 211 rerum 7, 83 æquoreas alni 8, 422 Bellerophonteas 8, 560 australes 15, 279 suscepit quatuor 17, 198 refusas temone, ib. sublimes rerum flectebat 19, 1 cessit 21, 67 sensit 21, 150 flectebat 26, 594 summas rerum susciperet 29, 111 ferales comprime 35, 272 reduces detorsit 36, 242 auroræ regat 37, 33
habet hunc pontus, hunc Alpes 8, 93 hinc patrem 12, 21 hinc puellæ 12, 22 habeat Nilum 28, 86 habent cœlum 36, 182 habeto securus 36, 303 habuisse (munera) Deos solos fas 40, 32 habendo plus sitiens 22, 111
habiles remis (fluvii) 26, 338 truncos 36, 361
habitare sinus virgineos 98, 5 habitata nullis colonis tellus 5, 40 habitanda viris temperies 33, 261
habitus turpes 3, 325 patricios 8, 6 quos vidimus 8, 565 vestros sumunt 18, 461 indigenas sumunt 28, 8 habitum insignem Latii 5, 84 quo jungitur aulæ curia 17, 257 Dianæ 36, 216 quo mollis amas, pone 101, 18 habitu hoc 28, 178 Gabino 28, 594
Hadriacas undas 5, 39
Hædi humescant imbribus 15, 497 hædis ducentibus noctem 74, 3 hædi pendentis 24, 340
Hæmus responsat 20, 162 remugit 20, 162 nil profuit 26, 177 Hæmi scopulis nivalibus 3, 340 vertice 20, 106 valles 21, 131 in oris Threiciis 26, 574 Hæmo in Getico 1, 120 nubifero 3, 334 nivali 20, 565 nudato 34, 21 sub Hæmo 10, 309 ab Hæmo se dividit Tigris 18, 196 Hæmum summum radiis stringebat 5, 336 addite rupibus Caucasiis 8, 107 frondibus nudatum 26, 166
hæreo hoc prorsus in uno 76, 8 hæret currus 8, 16 immobilis Terminus 20, 292 suspensa Ceres 36, 260 hærent attoniti 26, 371 stagna lacu 49, 51 hæreat in arvis 18, 433 hærebat huc usque minatus 3, 268 hærerent flumina 101, 67 hæsit auribus arrectis 1, 210 oculis 3, 138 Delos 8, 133 illis regionibus 20, 249 Ladon 21, 186 libido avaritiæ 26, 226 tenacius 28, 77 objice fluvii 28, 484 hæsere piacula 20, 9 tela medullis 31, 145 fessa viscera infœcunda 33, 124 (equi) pressis lupatis 35, 194 lacrymæ 36, 151 hæserat auspiciis 24, 128 hærebunt maculæ 8, 312 hærere alloquiis 29, 139 vapores nequeunt 36, 397 hæsisse locis munitis 7, 91 hærens cruribus 17, 322 hærentes glacie fluvios 8, 348
hæres occupat 3, 192 sceptri militis 5, 163 fulminis 6, 13 nominis successi 10, 39 morientibus instat 15, 165 ne desit fascibus 17, 337 castratus 20, 550 novus 28, 76 tertius Saturni 35, 167 tui 44, 101 hæredem relinqui 18, 215 hæredibus geminis 22, 94
halant juga floribus 31, 103 Zephyris flores 35, 288
Haliacmon, vid. Al.
halitus creber recurrit 1, 118
Halys altus rubet 5, 32 lustrat 7, 70 scribat 18, 434 turbidus 70, 6 Halyn poturus 20, 251
hamis voluptatum 22, 138 curvis frænari 46, 13
Hammon corniger 8, 143 Marmaricus

18, 180 nec potuit Nasamona morari 21, 256
Hannibal proximus urbi 15, 83 alter concidit 23, 22 ferus 26, 386 Hannibali tremendas togas 18, 463 Hannibalem senem 26, 149 contra 26, 154 Hannibale antiquo sævior 23, 22
Harpyias truces 26, 22 rapaces 26, 28
haruspex exploret 18, 13
hasta posita 4, 19 vendit opes refixas 8, 498 in Threicia 8, 525 regit gradus 26, 483 surgens per nubila 35, 24 instar habet sylvæ, ib. torta 35, 190 non utitur 37, 93 Achillea 39, 46 sub hasta venire 18, 210 hastæ animantur 10, 188 præmissæ 20, 174 veteres micant 49, 38 in hastam porrigitur cornus 1, 122 hastam admittet 11, 15 plenam trahit rubiginis 15, 25 adamante gravem 20, 166 reponit 35, 144 hastis nixa juventus 15, 426 hastas fraternas 5, 162 undantes anguibus purpureis 5, 177 repulit turbine 7, 95
hastilibus imbrem fusum 21, 352 consanguineis 45, 24
hauriat Istrum 3, 184 hauriret flumina 2, 8 haurirent terram ac stagna radii 8, 64 hausi galeis Padum 26, 532 hausit præcepta 7, 60 sensibus 17, 193 cruorem 18, 488 hausimus flenda Suevis 15, 88 hauserit cruorem 5, 406 hauserat ignes virginis 10, 1 insidias 18, 80 opes 26, 86 haurire bipennibus Hebrum 20, 414 haustura virum ore profundo 36, 267
haustu immitis 49, 31
hebetat caligine sensus 22, 133
Hebrus pigrior torpuit 34, 18 percurritur 5, 290 extulit cornua 20, 165 Hebri spumantis 3, 332 aquis 28, 108 cum fonte 37, 69 Hebro teste xxi, 22. xxvi, 524 Hebrum splendoribus ferit 1, 123 Odrysium 7, 147 haurire bipennibus 20, 414
Hecaërge metuenda feris 24, 253 promta 24, 308
Hecate ternas variata figuras 33, 15 Hecaten citavi 3, 155
Hector tractus rotis 21, 98
Hectoreis manibus 39, 13
hedera stringitur æsculus 14, 19 crinali florens 33, 17 hederæ ligant 24, 366 serpunt 35, 111 hederas viribus intorquens 22, 263 hederis victricibus 8, 609 virentem Cocyton 35, 352
Helenen damnas 29, 148
Helladum rami 28, 164
Helice torva miretur 17, 298
Helicon felix 17, 272 hunc genuit 35, 134 Heliconis toto regno 40, 19 princeps 74, 13 Helicona defensum pandite 4, 1 Helicone notior domus 17, 279
Heliconia mella 29, 10 Nais 55, 1
Hellespontiacis signis 18, 256
Henna parens florum 35, 72 tua flores protulit 35, 289 gemuit mugitibus 35, 8 Hennæ roseis convallibus 36, 85
Hennæa rura 36, 221 Hennææ Cereri 33, 122
herba mollis panditur 3, 211 audax 49, 22 herbæ surgunt 1, 116 per herbam reptares 29, 89 herbarum funestarum potestas 3, 151 herbis pallentes thalamos 1, 211 immortalibus 10, 158 herbas medicas 7, 62 Pæonias 20, 12 per ter senas Itali graminis 26, 147 arentes eligit 44, 42 in herbas turget humus 35, 90 permanat luror 36, 238 herbis Circæis xxii, 134. xxvi, 441 irriguis 22, 469 dira fugantibus 28, 327 electis 35, 127
herbida velamina 5, 109
herboso de vertice 35, 71
Herculeus sudor 53, 4 Herculea cervice 34, 47 Herculei nominis urbem 5, 292 lacerti 17, 301 aratri 49, 25 Herculeo rogo 7, 115 in ore 26, 377 Herculeum finem 7, 207 Herculeam cohortem 15, 418 Herculeis lacertis 26, 438 Herculeos actus 8, 284 Herculeas palæstras 29, 171 aves 45, 5
Herculis ora 3, 79 gloria 8, 182 arcu 18, 332 actus 34, 29 Herculi negatum cingulum 11, 38 Hercule sustentante polum 21, 143
Hercyniæ sylvæ viii, 451. xxi, 228. xxvi, 330
heri innumeri 19, 29 heros Eutropii 18, 38
herilis urna 1, 213 herile nomen 18, 478 herilem Dei vultum 44, 93 heriles sonos 8, 66 toros 12, 3 casus 36, 248
Hermus flueret Eunucho 18, 214 Nysæo palmite felix 20, 172 mutatus palluit in pretium 24, 228 quas alit 35, 68 Hermi pretiosa ripa 1, 53 fontem 24, 232 Hermum exhauserit 3, 103
Hesperia ausa tenebris emergere 26, 317 Hesperia regna defensa 5, 2 Hesperiam resurgere vidimus 1, 168 pervenit avus 15, 326 tueris 20, 537 suscipis 28, 91 gentibus undique cinctam 28, 340
Hesperidum ramos 8, 38 hortis 21, 252 pomis 29, 177 Hesperidas fugant 24, 335
Hesperius axis 5, 265 nunquam eris 19,

36 Hesperiæ oræ 26, 340 Hesperio de limine 8, 129 ab orbe 71, 4 Hesperiis partibus 20, 124 terris 26, 501 Hesperias urbes 7, 66
Hesperus renatus 9, 16 dilectus Veneri 14, 2 suus processerat 35, 361
hiatus spurcos meretricis 75, 7 quis fulgura ducat 48, 6 obscurus discolor 49, 40 ad immanes Erebi 35, 259 torti serpentum 3, 66 vanos scopulis illidit 20, 431 patulos 24, 353 hiatum flammarum undantem 36, 395 hiatu hauriret flumina 2, 3 vacuo 5, 252 immenso discessit 35, 187 tali inclusa 36, 101
hic: hoc vendit patriam 15, 267 hoc facinus 15, 399
hinnitum ferro addidit 28, 573 hinnitu fugat stellas Æthon 8, 562 flagitat amnes 10, 292 superbo 17, 285 audito 35, 192
Hippocrenæum fontem 101, 5
Hippolyte securim languida poneret 11, 35 concidit 18, 333 Arcton populata 35, 63
Hippomenes trepidus 29, 169
hirsutus vultus 1, 214
hirundo brumalis 18, 118
Hispanas caperet urbes 24, 142 Hispana Tethys 17, 50 Hispanum fretum 15, 81 Oceanum 23, 8 Hispanis jubet 5, 155 Hispanos ad penates 20, 353
Hispania proluit te notis undis 7, 177 patrem eduxit 8, 127 intexta Tagum 22, 230 nectit 24, 53 tuis terris dignum 29, 50 dives equis, frugum facilis, pretiosa metallis 29, 54
hispidus glacie Boreas 33, 71 hispida frons 1, 222 vestigia 10, 146 barba 35, 315
hiulca nubes 1, 206 hiulcis nimbis 35, 230
Homerus laudator 29, 141 parens vatum, princeps Heliconis 74, 13 non accusat 74, 15
homini pateant furtum 36, 145 hominem exuit 15, 397 fateri 95, 6 subire 98, 11
honestat vultus 21, 26
honesti limes 17, 96 honesto parvo contentus 3, 200
honoratus dies 1, 261
Honoriades parvus 10, 341 sorores 29, 131
Honorius aderit 3, 372 visus 7, 180 absens juratur 8, 447 sentit arcum 10, 118 nutriret ignes 10, 258 formosus 14, 37 prosternet hostem 15, 205 ostro fusus 15, 327 decernet 15, 382 major auctor 15, 499 clypeo hoc munitus 22, 62 Istri proculcat colla 28, 648 pater 29, 96
honos fixus procedit in omnes cognatos 1, 13 quæretur velleribus 3, 385 dilatus 8, 169 dilapsus 15, 363 invitam vestigat 17, 7 repetitus 17, 146 alternus 18, 488 prodigiosus 19, 12 Bruti 20, 141 vilis 20, 322 fortunæ majoris 21, 41 pereat 22, 314 patricius 25, 8 velat crinem 28, 163 hospes 28, 651 muralis cingit 29, 182 primus 29, 193 hunc mihi præponit 30, 6 pratorum 35, 128 nec confusus 36, 9 flammeus oris 36, 89 virginitatis 36, 280 nullus telluris 37, 19 igneus 44, 17 armati viduatur 101, 113 plebeius 49, 4 Siculus 50, 42 auctus 58, 5 floris 94, 2 honoris auctor 8, 579 proprii jactator 24, 26 honori procerum 28, 556 honorem talem respueres 22, 180 defendis, quem fugis 22, 281 sublimem instituit 22, 325 honore prolabente 22, 283 æterno veris 29, 7 minor 35, 38 matris 40, 23 divino coli 50, 2 honores ambitos a principe vendit 3, 180 assiduos explevit 17, 58 comitatur 17, 243 summos invasit 18, 156 suos inseret 18, 479 maculat 20, 561 invidit 22, 232 magnos calcet 24, 109 armorum 28, 639 commissos gessit 29, 194 veteres testor 101, 9 honorum caupo 18, 198 portus 22, 314 socium 28, 66 tabulas 31, 85
hora omni 22, 399 nulla cessabitur 36, 317
Horæ te scribent in floribus 1, 278 ubera prima dabant 29, 87
horrea complerent 15, 55 mirantur 18, 408 ditescant 22, 396
horrescit parens 101, 45 quem nunc horrescis amabis 31, 138
horret animus 15, 7 fasces 43, 4 apex capitis 83, 1 horrebat Ganges 3, 293 horrebat corpora setis 101, 109 horruit te Atlas 34, 46 Orion 35, 191 horrere situ 36, 37
horribilis Metus 1, 78
horridior Scythis 11, 25
horrificant mentes 26, 250
horrisonis dictis 3, 85
horror exsanguis 5, 130 ligneus 10, 191 nominis 15, 384 notus 18, 512 sibi factorum conscius 20, 503 prævius 26, 294 servilis 26, 372 concutit præcordia, ib. sacer 28, 33 Martius 35, 146 quis pro genitis 36, 307 metuendus emicat 46, 20 animosus 50,

13 horrorem præberet 18, 122

hortator avus 15, 368

hortatur ministros 3, 341 cornipedem 21, 357 natos in prælia 37, 13 hortantes Deos 26, 544 hortati Superi nunquam certius 8, 171

hortis Hesperidum 21, 251 hortos croceis rorantes ignibus 22, 467 suos vinci 35, 80

Hosius armatur 20, 446 satelles 20, 559 Hosio subnixa 20, 346

hospes utitur regionibus 24, 155 Epidaurius 24, 171 honos 28, 651 mobilis 52, 6 hospite cæso 18, 160 magno 26, 356

hostia cecidit 18, 162

hostilis fiducia 21, 343 hostile nihil metuens 22, 187

hostis gaudet 18, 242 turpior 18, 501 quærendus 20, 151 callidus 26, 613 medius 28, 456 ripis munitior 28, 461 hosti cauto 7, 90 gravius 15, 388 per hostem medicina contigit 39, 48 quod in hostem respuit 15, 277 hostem impellens 1, 73 carum sibi non abnuit 5, 72 perculit 15, 16 communem 15, 205 muniri robore 22, 96 aspice 26, 77 dejecerit 26, 164 casurum 26, 259 præstructum 26, 286 suspensum rapturi 28, 568 in securum 35, 163 imbellem prosternis 101, 96 hoste propinquo 5, 171 nullo circumdatus 15, 100 detecto 15, 248 fuso 24, 73 socius suspectior 28, 309 ab uno 34, 40 hostes in fidos 5, 133 confertos 17, 195 sic punire solent 20, 219 mittit 20, 574 armis vincit 22, 45 Europæ Libyæque 28, 104 animo subjugat 28, 249 in æthera protulit 37, 5 ad depellendos 37, 102 hostibus fraternis 15, 312 instantibus 36, 421 pepercit 39, 20

huc usque minatus hærebat 3, 267

humani mundi 44, 10 humanum modum 24, 46

humectat Cinyps 21, 251 Lucifer agros 35, 121 humectant fræna 33, 181

humentes noctis equos 15, 213 humentibus antris 36, 5 oculis 28, 266

humeris vectura curules 8, 13 ægris 15, 23 subegi terras pontumque 15, 114 puerilibus 26, 495 fulcite molem 26, 572 ex humeris dependet amictus 88, 1 humeros acclines 1, 115 graves velat 1, 224 objeceris 3, 274 Dianæ 10, 270 habiles armis 22, 365 latos palla tegit 28, 165 fortes 28, 562 astra tuos lustrarunt 34, 48 Giganteos 37, 71

humescant imbribus Hædi 15, 497

humida semita 35, 100 limina 44, 4 regia 1, 265 flammarum regio 49, 17

humilis gressus 3, 36 humilem metum 26, 53 humili nihil asperius 18, 181 sub judice 21, 362 humiles prædas 22, 22 trepidant 24, 105 respice 39, 33

humor defluat 20, 16 late pervius 35, 115 subrepit crinibus 36, 251 malus exuberat 49, 95 opacus 59, 4 humores madidos rapit 47, 84

humus sensit 20, 171 turget in herbas 35, 90 humo vix ima tollantur alæ 44, 40 humum hanc tenebo 26, 531 crine verris 29, 225 sulcatam fœcundat 33, 186 sterilem 49, 19

Hunnorum opem laturus 3, 321 (descriptio), ib. Hunnis turpibus 5, 270

Hyacinthe, te mœrens 35, 131

hyacinthi cœrula 8, 588 rupe 10, 89 hyacinthis renidentes galeas 22, 90

Hyas nimbosa 15, 497 Hyades germanæ 28, 174

hybernacula non enervent manus 8, 322

hybernus vortex 3, 269 hyberna æquora 17, 194 hyberno amne 35, 199

Hybla fertilis 35, 79

Hyblæus senex 28, 260 Hyblæum thymum 35, 125 Hyblæos favos 14, 8

Hydaspeis gemmis 7, 4

Hydaspes pondus tribuit 8, 601 famulus ditavit 17, 29 odoratus 35, 82 facibus lucebit 36, 325 condet lucem 41, 13 Hydaspen turbet 1, 80 auriferum 5, 243

hydra virens 3, 290 cæsa 8, 254 hydræ vis 3, 296 crescere non profuit 34, 41 hydram serpentibus armes 101, 40

hydrum innexuit pedibus 15, 469 hydri epulentur cædibus 3, 362 morientes 17, 169 hydros obstantes reppulit 3, 42 pectebat 20, 111 torvos circumlinit auro 22, 137 hydris fontibus crinita 33, 39 Gorgoneis 35, 225

hyemare sub axe 20, 413

hyems atra lumen tenebris involverat 8, 173 incipiens redimitur arcu 35, 99 dura 61, 4 solers lusit 56, 3 tristis 47, 27 turbida spargit armenta 26, 409 tendit vestire gelu Hæmum 26, 167 rerum 26, 152 frigore torpens 1, 269 vestita nives, aspera ventis, calefacta Noto 1, 270 variis exploravit procellis 8, 421 veniens indixit 15, 16 nos tradat ad bellum 15, 490 feriens juga fluctu 21, 176 anceps 21, 283 hyemis memor 26, 328 hy-

emes dabunt Nilum 1, 169 armatas fundit 7, 97 bis senas torquent 15, 154 diras lapidum 18, 4 Edonas 21, 123 Ægæas 32, 12 tot ruerint 44, 28 proprias per viscera duxit 46, 7 constrinxit 59, 5 secretas 60, 6
Hymen ni prohiberet 10, 312 festus 40, 2
Hymenæus intonat 35, 230 Hymenæon poscit 31, 29
Hymenæus quantus feretur 8, 649 felix strepuit 9, 21 Cythereia sub juga adegit 29, 120 vix hæc 31, 99 cœlo canendus 36, 410 Hymenæum poscit Amores 31, 30 Musa genitum 31, 31 Hymenæe faces elige 10, 202
Hypanin fasces cinxere 28, 337
Hyperborei soli 40, 8 Hyperboreo sidere 5, 240 Hyperboreis pruinis 24, 256 Hyperboreas undas 7, 56 aras 28, 26
Hyperionio de semine 35, 44,
Hypographa quid 41, 23
Hyrcana bellua 3, 227 matre 36, 268 Hyrcanas opes 7, 35
Hystrix cognitus 45, 4

I

Iacchus lenis procedit 33, 16 crinali florens edera, ib.
jaces miserande 20, 460 jacet sub armis 18, 323 jacemus insultandi 15, 378 jacent pueri 31, 11 jaceat probitas 22, 180 sopore 47, 41 jacebat cervix 36, 246 jacuit telis 10, 112 Creta Metello 18, 218 mucrone suorum 21, 243 jacuere Franci 21, 190 jacebo deserta melius 15, 149 jacebunt telis 11, 13 jacenti concede 39, 11 latentes oculi 15, 21 ignavosque putas 33, 96
Jacobe dux, 77, 2. 14
jactator immodicus honoris 24, 26
jactas aluisse 1, 236 jactat sua concedi 15, 71 se Rhætia 26, 331 se arbor 36, 344 jactet se minus 29, 43 se vertice meo conceptum 36, 59 jactent se alii 17, 230 jactaret prælia 28, 400 jactare se parem 1, 20 solebat 21, 349 jactantem labores 18, 103 jactantior annus 8, 2 gloria splendet 26, 587 jactatur vento et unda 28, 139 jactatum exprobrare soles quod tribuas 22, 157 jactata fulmina 26, 509
jactura lateat 18, 36 levis xx, 118. xxi, 298
jactus (telorum) impendere 45, 31 jactibus crebris 45, 18
jaculabile nulli deo telum 20, 167
jaculatur tædas 28, 329 jaculentur sidera crines 15, 496 sese in auras 17, 320 jaculata pilam 29, 144
jaculum torquere 10, 6 movet 15, 488 vibrans 26, 464 Parthi 35, 290 quæreret 37, 102 in jaculum mutat 78, 1 jaculi vicem implevit 20, 454 jaculis quæ vires 8, 527 obtexitur aër 21, 258
Janiculo quæsiit 18, 443
janitor turbidus Orci 3, 295 ingens 33, 86
janua pulsatur 18, 93 nulla patet 35, 170
januarum crepitus, malum omen 35, 7
Janus vetat 18, 319 bella premens 28, 638 Janum pax ligat 22, 287
Japetionidas finxisse 20, 491
jaspide multa 8, 591 surgunt limina 10, 90 viridi 28, 526 tereti nodantur vestes 35, 40
Iberia nescit Maurum 21, 19 contulit vectigal 29, 63
Iberus dives 17, 53 Iberi audiant 12, 17 Iberos extremos 52, 21
Iberus fulgor 8, 587 Iberi torrentis 10, 40 Ibera domus 8, 20 Iberæ Tethyos 36, 319 Iberam progeniem 22, 236 Iberos fluvios 1, 48 nostros æquus modereris 8, 393 in extremos 24, 147 per campos 73, 3 Iberis primis 3, 293 mixtis 21, 155 terris 29, 114 Iberas segetes 18, 407 speluncas 24, 309
Icarium pelagus 20, 265
ictus lapidosos grandinis 26, 240 ictum jussum 8, 529 fulminis 36, 60 certum destinat 45, 32 in ictum libratur 35, 226 ictu labentibus 8, 55 grato 8, 615 populeo 10, 67 sub dubio 15, 242 sub uno 18, 50 crebro 20, 450 vomeris 33, 196 forti 35, 182 crebro contunditur 36, 427 uno 37, 82 ictibus alternis 21, 282
Idæis ab antris 8, 197 Idæos leones 36, 49
Ida ab Cretæa 24, 251 paverit feras 54, 8 Idæ gelidæ 20, 279 montibus 21, 264 in vallibus 35, 267 rupibus 36, 371
Idam mutasti 15, 118 dissipat ignis 101, 130
Idalium jubar 14, 1 Idalia acu 35, 16 Idaliæ sorores 10, 101 famulæ 31, 8
Ide horruit 10, 18 bacchatur ululatibus 33, 205 Iden attigit 33, 199 cum nec dum absconderit 36, 140

idem. eadem sorori delubra tenens 22, 30
jecur : in jecur cupido recessit 8, 249
jejunæ aristæ 18, 116 jejunas fauces 43, 5
Ierne glacialis 8, 33 Iernen movit 22, 251
ignara reverti 20, 430 ignarum doceas Parnassia vatem 1, 71
ignava contagia 18, 490 pietas 26, 306 ignavi ævi 36, 21 ignavo tantum licuisse nocenti 5, 198 muro 17, 155 ignavos jacentesque putas 33, 97 ignavas sagittas 7, 21
ignavia fluxit in enses 20, 563
ignescunt nares 8, 547 ignescere spumis fræna 5, 175 stimulis Phœbi 20, 46
igneus horror 10, 191 honos 44, 17 ardor 45, 7 ignea juventus 1, 155 ales 22, 419 Britomartis 24, 251 igneæ formæ 11, 5
ignifluo in orbe 101, 127 ignifluis cavernis 7, 195 ignifluos flatus 101, 137
ignis roseus 1, 5 alienus 3, 9 populatur aristas 5, 44 hospes plagis alieni temporis emicuit 8, 188 solitus frontem circumfluit 22, 328 solveret massas 24, 234 medius 44, 71 dissipat Idam 101, 130 ignem commoti pectoris nutrit 3, 181 occiduum 7, 180 fœcundum corporis 18, 49 sacratum 21, 59 in exiguum vanescere 26, 248 tenerum despuit 35, 52 igni sanantur 20, 14 et ferro bacchatus 26, 156 infecerat pudor genas 31, 41 splendentior clypeus 37, 77 igne pepulerunt leonem 5, 254 citato 17, 328 hoc meruit 18, 445 propinquo 21, 124 vario lapidum 22, 92 torvo 22, 460 fulmineo 26, 231 absumti 26, 610 metalli 28, 51 placido suspirant pharetræ 31, 12 sanguineo 33, 231 compresso 36, 396 blando temperat 48, 48 offenso 49, 14 vago 49, 62 ab Phrygio raptus 50, 38 furente 50, 46 ignes exploratores 6, 11 maris Sidonii 8, 599 virginis insolitos 10, 1 dilatos 10, 258 fulmineos 18, 12 sparserat 20, 33 mariti 21, 121 primos disceret 22, 74 sævos prospicimus 26, 45 divini volant 26, 510 oculorum 36, 87 ne deficerent 36, 400 inocciduos insopitosque, ib. nostros fastidit 41, 17 in medios 50, 29 illicitos fovet 69, 4 ignibus adversis flagraverit orbis 1, 24 reliquit 20, 579 croceis 22, 467 subjectis 45, 38 contemtis 49, 22
ignobile vibrans jaculum 26, 464
ignominia vacaret 18, 235
ignorantia placet 8, 210
ignorat dicere 10, 186
ignoscat placidus 74, 19 ignoscant senio 20, 369 ignovit Achilles 39, 13 ignoscere misero 26, 91 ignovisse velis 22, 18
ignota sub nube 1, 38 ignotum diem 99, 10
ilex Pyrenæa 24, 313 plena favis 35, 109 ilice sub densa 28, 518 ilices per altas 11, 10 ilicibus nigris 3, 337
Ilia uxor Tiberini (Rhea) 1, 225
ilibus semiferis 37, 81
ilicet deserit 1, 211 addidit munera toris 40, 29
ilignis domibus 24, 323
illabitur antennis 24, 367 Ætnæ jugis 36, 330
illecebris capitur 3, 164 dolosis 22, 137 auri 28, 605 ferrum tenetur 48, 57 illecebras mariti 33, 36
illicitus cruor 3, 78 illicitum duxisse nihil 5, 320
illidit hiatus scopulis 20, 431 illidens tellure dracones 101, 59 illidi cautibus 33, 255 illisa unda 3, 272
illudere campis 33, 219 illusa vocabula fatis dubiis 26, 557
illuminat currus 35, 226
illustrat Crassum 18, 503 Celænas 20, 258 te avus 29, 40 gloria 50, 39 illustrant flammæ cœlestes tua omina 8, 196 illustrare spectacula 24, 240
illuxit regia mensis 1, 265 illuxere faces 33, 272
Illyrici littoris 7, 119 Illyrico orbi 17, 202 Illyricis damnis v, 201. xv, 453 stragibus 20, 111 tributis 22, 207 equitatibus 29, 62 Illyricos sinus 1, 60 fines 5, 161 Illyricas per urbes 28, 92
Illyricum peteres 21, 172 Illyrici jura 26, 535 Illyrico præsidet 20, 216
Illyricum quid comprehenderit 5, 201
imago inolevit vitiis 5, 505 pallida 18, 122 vivida Martis 26, 468 me lusit 27, 21 peregrina juris 28, 7 vernans tori regalis 29, 93 lucis extrema 36, 444 pelagi 49, 27 imagine certa dignantur somnos 22, 217 sub pugna læta 28, 638 vitreæ formæ 36, 268
imbellem Oronten 5, 35 Rhenum 21, 20 imbelles epulas 7, 80 ad signa ministros 8, 338
imber decolor nasci 20, 41 flammeus decidit 28, 342 imbrem hastilibus fusum 21, 352 imbre largior 1, 43 prærupto 22, 462 peresa pars 44, 34 circumfuso 47, 26 imbri assiduo noc-

tem fundaverit 28, 538 imbres densos collegerat Notus 8, 173 optantur 24, 56 auratos 24, 226 largos rosarum 31, 118 colligit 35, 309 serenos 47, 5 imbribus frons manat 1, 223 largis ora madescunt 36, 311 totis bruma rigeret 101, 66
imbriferam noctem 74, 3
imbuit quicquid Sol 8, 389 imbutam flammis iram 8, 242
imitatur zonas Olympi 24, 135 imitari mores humanos 28, 514 imitata viros terrigenas 35, 167
immane tropæum 10, 117 immanibus stimulis 15, 349 immanius hydris 3, 89
immemor propriæ salutis 28, 468 natæ 36, 98 uterus 36, 427
immenso principe rerum 8, 23
immergere truncis plantas 7, 76 immersa cruore 1, 111 immersum fibris nefas 18, 13
immeritas pinnas 36, 139
imminet ultor 3, 370
immitis tactu et haustu 49, 31
immittere fluvios ripis 3, 64 iratum populis fratrem 15, 141
immobilis hæret Terminus 20, 292
immoritur arboris trunco 18, 118
immortales Molossi 24, 293 immortalibus herbis 10, 158
immota argumenta 20, 77 moratur 36, 194
immunis clade 22, 201 sit regio nulla 33, 223 rivus 60, 1 immunes oculi nube soporis 21, 310 immunia leti oppida 35, 358
impacata quies pelagi 3, 71
impar moribus 3, 297 pugnæ 8, 365 tristibus 26, 117
impatiens sui 3, 32 remeare leo 5, 253 vomeris 15, 150
impavidus sui horror 50, 14
impedit axem serpentibus 35, 161 vis improba ferri 36, 110
impegit vagos 26, 173
impellis chordas 101, 17 impellit totis viribus 36, 379 impulit cunctantem querelis 28, 360 timor 28, 449 ensem 33, 208 dies fluctus 35, 1 cuspide montes 35, 182 impulerit me tumor 39, 7 impellere causæ poterunt 20, 154 impellens viribus hostem 1, 73 impellitur æstu 5, 114 impulsi plausibus colles 1, 176
impendet, mihi letum 15, 102 impendentia non vitant 20, 499
impendit amorem pignoribus 29, 112 impendere jactus 45, 31 impensi Decii 18, 451 impensa mariti fatis fœmina 26, 439
impensas profundas 24, 224
imperat bellaturo 24, 86 de me 29, 102 imperet Deis 3, 149
imperfecto rigore 56, 3
imperia Manliana 8, 403
imperiosa Fames 3, 31 quies 17, 241 imperiosior Gelonis 11, 3
imperium sanguine quæsitum, sanguine servatum 5, 50 contexuit 5, 52 revelli juvat 5, 206 sero datum 7, 87 recepit currus 8, 69 refluum commodat 15, 283 sequatur remos 15, 463 æstimat 16, 18 sumsit te 17, 49 perdidit 19, 22 lacerum 21, 283 gubernes 22, 72 fundit in omnes 24, 137 legesque Jovi placerent 28, 150 a suis sedibus errat 28, 408 sufferre tyranni 101, 85 imperii lux illa fuit 8, 182 tanti per orbem consors 10, 277 institor 18, 198 a fronte recedant 18, 423 memor 20, 126 fræna reguntur 24, 10 custos 24, 206 labantis molem xxvi, 572. xxxvi, 56 sidus 28, 23 fata 28, 591 præsens genius 28, 612 in usus 29, 59 vires 31, 87 imperio feta domus 12, 20 fraterno 20, 547 ducem prospiceret 21, 71 assuesceret 28, 76 vinci majore 35, 236 nexas, vagas (mulas) 51, 2 imperiis paruit 26, 396 unius se tradunt 29, 206
impervia ratibus Thule 7, 53 menti 22, 424 famæ regio 31, 63
impetus junxit currum 1, 78 lucis prodigus arsit 5, 184 acrior arsit 15, 480 ducis 21, 200 excessit Zephyros 28, 476 inanis vanescit 33, 75 Austri 35, 200 iræ 39, 1
impexam frontem 35, 359
impiger ire vias 3, 241
impius Jupiter 36, 326 impia Tartara 35, 334
implacabilis obstes 22, 19
implacidas curas 33, 110
imples patrias galeas 8, 520 implet galeam 36, 219 me Apollo 81, 4 impleat prælia 20, 82 impleret vices nostras 28, 433 implessent sinus venti 100, 6 implere jussa 101, 43
implicat galeæ lacertos 48, 35 implicuere mora 50, 8 implicitus limo 20, 442
implorat nomen tuum 8, 449 opem 34, 6 Deas 35, 205 juvencos 36, 169 Pæana 37, 125 implorant patrem 20, 514
implumem volatum 94, 3
imponit habenis 17, 13 imponere rebus 31, 75

importuna petebat 36, 288
improbus Triton 29, 126 improbe sudas 10, 112 improba posco 1, 158 Megæra 3, 74 gestu species 10, 321
impune pererrans ægida (Minervæ) 8, 163 nunquam murmura venere 24, 338 cadunt 31, 114 cometen nunquam spectatum 26, 243 cometen non vident 33, 233 fremant leones 35, 243 reparant vigorem 49, 99
in auro formantur 1, 98 in galea potare (pro ex) 7, 49 in leges ludit 18, 230
inaccensum Veneri pectus 33, 224
inaccessos montes 26, 322
Inachides traxere phalanges 15, 407
Inachius Perseus 3, 278 Inachiis templis 1, 196 ab Argis 34, 9
inani animo 26, 381 ratione 47, 11 per inane 1, 207 magnum 3, 17 immensum xvii, 20. xxxv, 281 tulere 40, 9 inane quicquid nutrit 18, 356 rupis 40, 30 inanes cibos 3, 205 animos 37, 36 inania verbera 3, 48 per cœli 18, 375
Inarimea subit 27, 18 rupit 36, 184
inaugurat annum 28, 12
inausum restaret 18, 235
incanduit stimulis invidiæ 3, 25 ore rubor 10, 8 æther 33, 250
incassum meditare exitium 5, 302 objicit signa 26, 614
incedit principe major 15, 196 furiale leo 26, 326
incendia fida 17, 330 fumant 18, 243 tanta miscentem 26, 145 perbacchata domos 26, 242 nutrit 33, 163 fluunt vultu 35, 316 præstatura novas vires 44, 47 inferna ruunt 49, 71 sæva monstret 50, 9
incendit amictus glaucos 28, 167 incendor amoris telis 90, 1 incensa omnia videt 5, 71 incensas arenas 6, 241
incepta secundat 22, 364 ab inceptis reppulit 18, 512
incertus casus 3, 3 incerta pocula 15, 178 vibrat securim 36, 357 incertos æstus 8, 226 incertius undis 3, 91
incestant nomina fastos 17, 267 incestare vias 20, 77 venenis lunare jubar 26, 238 cœlum 35, 217
incestus amor prædæ 3, 221 incesto seni 8, 315 incestis Titanibus 33, 66 incestos somnos 15, 446
inchoat ore 1, 235 vias 36, 406
incidunt sæcula 26, 266
incipe torquere laborem 1, 268
incitat undas 28, 458 incitet ardor 22, 266
inclamante Christo 99, 11
inclementia maris 26, 210 cœli 28, 445 diræ formæ 33, 82
inclinat jubas leo 5, 255 petitam 21, 62 canitiem 22, 443 populo regale culmen 28, 64 faces 36, 442 inclinant sylvas 32, 206
includit pascua gyro 5, 126 inclusa ira 3, 44 hiatu 36, 102 inclusum utero 95, 7
incoctum metallum 33, 241
incola ferebat 28, 267 messes mirabitur 33, 198 terræne marisne? 36, 421 Rubiconis 42, 2
incomitatus ferar 5, 167 adit ripas 8, 444
incomtæ pulchræque tamen 24, 245 incomtos ramos 36, 77
inconcussa sacraria 8, 256
inconfusos recursus 28, 623
inconsultus ne quid agas 22, 108 inconsulti recessus 28, 29
increpat Nymphas 36, 5 his vocibus omnes 36, 292
incude Sicula 7, 192 incudes streperent 22, 176 incudibus gemunt 20, 71
inculta sæcula 22, 198
incumbit studiis 17, 65 incumbunt patribus Naïdes 36, 16 dracones 101, 30 incumbat Auster 29, 203 incumberet Austro 24, 71 aura 100, 5 incubuit flamma salictis 39, 38 incumbere Bithynis 20, 427 incumbens ferro 29, 153
incursu unius tremuit 21, 216
incusare querelis falsis 28, 429
incustodita domus 36, 46 incustoditam ripam 26, 429
indagine immensa 5, 376
indecores torpebimus 3, 58 expensæ 22, 145
indefessa comes 28, 600
India metas intulit 15, 456 te ditet 18, 225 pingitur 18, 257 levat æquore solem 29, 52 spatiosior redditur 29, 19
indicio fuit 24, 96 Dolonis 28, 472 natæ repertæ 36, 52 indicia dispersa virum 36, 441
indicit bellum 3, 69 mores severos 29, 128 indicat numerus defectum 17, 130
indixit hyems hostem 15, 16
indictum a vate relinqui 49, 9
indigenas habitus 28, 8 nimbos 33, 161 fluvios 1, 254
indigesta comas 31, 28
Indigetes mœrent 15, 131
indignari verentur 3, 258 indignantes vestigia arenas 36, 385 indignata tegi 1, 27
indignum partu timorem 101, 52
indiscreta feris vita 36, 45
indocilis flecti 33, 69 rerum 52, 9 indociles comas 35, 31

indolis magnæ vestigia 8, 374 indole cruda 7, 43
indoluit genitrix 20, 287
indomitus Mavors 4, 17 indomitum nihil pio 8, 100 solibus rigorem 58, 1 indomitam artem 46, 1 indomitas lenibat 18, 84
induit sese annus auspiciis regalibus 8, 1 annos moribus 24, 121 parvum triumphis 28, 68 hospes honos annum 28, 651 rosas splendore 35, 92 pampinus ulmos 35, 111 indue mente patrem 7, 157 induat te messibus 1, 274 indueret floribus 21, 87 induitur habitum Dianæ 36, 217 induta sinus carbaseos 20, 183 indutos chalybem equites 28, 569
indulgentia veris 10, 55
indulget spatio 10, 249 indulgete aspectum 36, 302 indulgere desidiis 1, 152 dies theatris 20, 87 indulgentem dapibus 22, 144
Indus niger i, 170. xxi, 158 ebur dabit 7, 210 lupis 8, 585 odor 44, 98 fœdera peteret 28, 415 scrutatur 48, 15 Indum bibissent 20, 102 Indorum stagna 5, 242 spoliis 10, 217 Indos proterat cuspide 3, 374 per extremos 8, 257 astringunt Mænades 8, 609 trepidos 15, 20 trans Indos 44, 2 ab Indis se prodat Zephyrus 26, 58 Indis ab coloratis 20, 331 tela vibrantibus 21, 266 domitis 24, 62 nigris 52, 17 Indis amnibus 24, 349
industria ornatur 17, 263 sollers 31, 92 vitæ 45, 44 audax 68, 11
inemtus favor 28, 607 inemta salus 49, 70 inemtas dapes 3, 206
inermis dextra 1, 28 plus egit 21, 17 necavit serpentes 101, 64 inermi limite 22, 186
iners fuga 3, 266 turba 22, 79 inertes somnos 7, 41
inertia pignus erat 18, 420 probitatis nomen subit 20, 207 nutrit 20, 580 surgat divitiis 22, 130 inesset nullus rector 3, 2
inexhaustus motus 1, 2
inexpertum opus 18, 165
infamat montes 15, 513
infans ambitus ignis angustior 8, 151 tibi creditus 10, 41 discolor 15, 193 ore ferens patrem 22, 347 infantem commisit alendum 28, 583 infantes anhelos 35, 47 infantum novi vultus 20, 42
infantia linguæ 29, 103
infausto lumine 33, 40
infecit radios 3, 120 infecerat ira oculos 26, 585 pudor igni genas 31, 41 nox ignes oculorum 36, 87 infecta notis 1, 215 ostro 1, 264 infecto cœlo 3, 301
inferiis gens tota datur 21, 104 inferias dedit tumulis 8, 96
inferior Junone 36, 418
inferni raptoris 33, 1 inferno orbi 35, 361
infernæ sorores 3, 27
infert se mœnibus 17, 124 inferret signa 23, 10 intulit iram paci 8, 114 signa Oceano 29, 41 damna 50, 45 intulerit Pœnus 24, 103 intulerat senectutem 28, 534 inferre minas 3, 306
infestavere pecus 36, 167
infida mens 18, 129
infit Jupiter 37, 52
inflammaret amorem 7, 51 inflammata manus pretio 21, 293
inflare buxos 36, 130 inflatus anhelat 18, 269
inflexit soceros 40, 45 inflectere sensus humanos 8, 300 inflectere pœnis nostris 28, 276 inflexo cornu 33, 228
infloruit arcibus pristina ætas 24, 124
infœcunda viscera 33, 125
informat equos 28, 522 informatura labori tedas 36, 231
infractis cornibus 21, 221
infremuit vox 5, 385 partibus cedentibus 8, 112
infundit animo virus 20, 188 fœdera 48, 40
ingeminat crimen 3, 181 splendore diem 7, 136 flores 36, 222 ingeminant noctes timorem 36, 70 ingeminent miracula 26, 21
ingemuit Rhamnusia 26, 637 quis non 18, 146
ingeniosa egestas 36, 31
ingenium immane scelerum 5, 142 Veneris 19, 60 mobile 22, 40 atrox se non dejicit 28, 229 fluat 41, 9 quod vos vinxit 57, 3 ingenii docta facultas 8, 516 fluctus 17, 63 ingenio robur 10, 315 quidlibet subigit 18, 367 geminantur vera 20, 471 variæ canes 24, 298 minuit favorem 25, 11 rapido prævenit 3, 110 loci 33, 140 pectinis 35, 41 utitur 46, 9 loquax timor 26, 227 ingeniis patuit campus 17, 262 teneris 20, 180 felicibus 22, 127 hominum florescite 22, 457 tuis 28, 493
ingentia pereunt brevibus fatis 5, 49 facta 24, 38 ingentibus animis 26, 584
ingerit truculentos ursis 5, 483 nobis maritum 15, 193 jubar herbis 22, 469 Venus campos 36, 221 ingerat obsesso probra 28, 243 ingesta sopori facies 36, 81 ingesto luctu 39, 32 ingestum

respuit 31, 77
inglorius consumis 3, 141 supposuit armos 15, 364 eat 26, 78
ingluviem profundam 20, 333
ingrati non subiturus onus 42, 12 ingratum iter 20, 191
ingredior turbam 101, 7 ingrederere decorus 28, 372
ingressus fortunatos 28, 269
ingrueret bellica nubes 29, 197
inguinis reliquum 18, 280
inhonorus populus 15, 99
inhorruit nemus 1, 125
inhospita saxa Cynthi 8, 137 saxa Cyrni 26, 218
injecit faucibus 36, 394
ini primus 8, 344
iniquus mons 5, 32 iniquos premit 26, 512
injuria felix 8, 618 cresceret 18, 119 fit ducibus 18, 475 atrox 26, 390
injussæ manûs pectora tundunt 36, 129
injusta recidat 17, 98 largiri 22, 104
innata rabies 3, 48
innatat leænæ 10, 164
innectit moras 3, 315 innectunt colla catenis 22, 374 innexuit pedibus hydrum 15, 469 æthera limo 20, 493 hamis 22, 138 innectite colla lacertis 35, 369 innectere retia lustris 35, 241 fraudes 101, 36 innectens te membris nudis 29, 88 innexus arundine comas 28, 378 innexis ramis 36, 334
innocuus apex 8, 194 innocuæ navis 26, 12 aves 35, 349
innoxia bruma 36, 223
innumeras hominum catervas 1, 44
innupta Minerva 1, 84 mater 95, 8
inoccidui Triones 37, 11 inocciduos ignes 36, 401
inoffensum omen 28, 14 inoffensam vocem 17, 217 inoffensos visus 35, 116
inolevit vitiis 5, 505 penitus totis medullis 28, 78
inopinus utrumque perculit 8, 102 inopino tramite 5, 29
inops semper quicumque cupit 3, 200 pecudum 5, 40 exiguæ telluris 5, 452 nullus adeo 18, 227
inquinat omnes 18, 484
insanæ quadrigæ 8, 63 insani fremitus 3, 75 insanum proclamat 18, 318
insania vulgi cadat 17, 248
Insanos montes 15, 513
inscribitur aër 15, 478 inscripta facies 20 344 inscripti nomen dentes 24, 348
insedit Græcia portus 20, 246 cervice 24, 351
inserit se omnibus actis 22, 32 inseret honores 18, 480 insere te choreis 10, 337 inserta galeæ oscula 29, 216
inserpere murmur arenis 33, 256
insidiator oberrat 22, 120
insidiis flectetur 3, 115 frustra tentatis 15, 393 circumdedit 28, 300 insidias bilingues 15, 285 hauserat 18, 80 retegunt 22, 214 Superum 36, 200 pellicis 101, 47
insidiosa murmura 22, 49
insignia nostra timeant 1, 162 Romana 18, 461 trabearum 22, 218 famæ 26, 107 insignibus raptis 8, 83 propriis 10, 327
insignia unde habeant illa galearum et scutorum ornamenta laciniosa 5, 356
insignibat acu 33, 247
insiliit campo 3, 349
insinuanda labris animisque litera 41, 22
insipiens non noverat 10, 4
insistere fontem 101, 5 institit sol medio axi 36, 234
insolitæ tigres 24, 369
insomnis Pharius 80, 2 insomnes curæ 3, 38 insomnia videt 19, 39
insons spiritus 98, 27
insonuit verbere signa 28, 625 insonet vox 14, 35
insopitis tractibus 26, 22 insopitos ignes 36, 401
inspectis astris 8, 146
instabilem Symplegada 20, 30 instabiles Symplegades 3, 173 Deos 5, 441
instar tropæi 24, 97 habet sylvæ hasta 35, 25
instat causis fallacibus 3, 238 mihi cum querelis 36, 33 quod instat serum creditur 20, 53 institit sol medio axi 36, 234
instaurat rates 15, 417 instaurasset pugnam 26, 597 instaurare vias 1, 19 dapes nectare 36, 216
instigat euntes dictis 26, 559
institor imperii 18, 198
instituit honorem 22, 325 sic illum parentis pietas 28, 554
instrepis dentibus 17, 223
instruit patientia 22, 106 belloque viæque 26, 551 arma 28, 217 instruxit nova membra per labores 7, 42 instructa legione 26, 596
insudant tonsis 24, 364
insueta dabis 1, 159
insula amica 1, 189 procumbens in Tybri 1, 226 tremebat 3, 292 figurat se in speciem plantæ 15, 508 læta choris 19, 63 Tiberina 24, 173 latrat fluctibus 31, 61 fundo vellitur 33, 156

tremefacta nutat 36, 236 deserit æquor 37, 63 summota recessu ingenti 86, 2
insultat mihi justitia 3, 56 insultet jugulo 39, 22 insultant gentes 20, 564 profugo 28, 199 insultaret Maurus 21, 383 insultate mihi 36, 328 insultare jacenti 8, 111
insuperabile rerum caput 15, 459
intactus vitio rigor 1, 41 intactam crimine 20, 128
integer equitum catervis 28, 285
intemerata stagna 33, 112 intemeratorum fratrum 22, 87
intendit ad oscula turres 33, 211 intendunt spicula 31, 20 intendere populis letum 3, 88 thalamis carmen 8, 649 intento cornu 35, 206
interceptum volatum 26, 265 interceptas artes 36, 156
intercisa dies 1, 172
intereunt mentes 8, 234
interficit ternas animas 37, 82
interfluit urbes 1, 227
interfusa Styx 33, 23
interjacet tellus 5, 39 Oceanum 21, 215
interior plaga 21, 250
interitum fratris 37, 104
interlabentibus annis 15, 346
interlucet seges 18, 116
interluit æquore montes 33, 143
intermicat Plaustro rara Arctos 1, 26 aurum squamis 33, 183
internigrantibus spatiis 45, 14
interpres malus rerum metus 26, 262 interprete casu 26, 556
interrupisse labores 4, 15
interserit arma 26, 397
interstrepis urbes 36, 103 interstrepat Nereus 5, 303
intervalla comæ deserta 18, 115
interviret semita 35, 100
intexit lilia violis 35, 129 intextus nebrida gemmis 8, 606 Phaëthon 28, 166 intexta Tagum Hispania 22, 229 intexti vitibus antri 31, 2
intonat Augustum Echo 28, 617 Hymenæus 35, 230 digito 17, 317 intonuit clypeo 20, 162
intorquens vitibus hederas 22, 263
intrat sacras fores 5, 143 passu superbior 10, 98 major in altum 49, 30 intrantem pontum 15, 225
intremuit Germania 7, 19 Simois 21, 264
intrepidum ferri 7, 31
intuitu avaro 3, 165
intumescat auro Tagus 12, 26 intumuit levantibus alte rebus 1, 40 virtus 5, 183 si quid pietas 36, 296
invadis trepidum 101, 94 invadit muros 8, 137 pernix utramque 36, 376 invadunt opes 5, 30 invaderet Alpes 26, 283 invaserit ædes 20, 512 invasere saltus 35, 124 invade fines 33, 218 invadere astra 3, 62 partem 5, 160 cuspide Mauros 15, 351
inveniam dum pignus 36, 319 inveniens animo 21, 301 inventum hinc reor 45, 46 inventis cibis utere 8, 342
inventor ferus scelerum 7, 101
invertunt desuper calathos 31, 117
invexerat otia 33, 275 invehitur templum 44, 91
Invicti nomen probantes 15, 423
invicti roboris 101, 12 invicta donis vel armis pectora 26, 131 invictis fatis 101, 36
invida fortuna 5, 149 aqua 35, 336
invideo haud equidem 36, 27 invidet actis 18, 397 æquor votis 40, 56 invideat Hybla 35, 80 invideant claris 8, 291 invidit arenam cæsis 15, 398 honores 22, 232
invidiæ stimuli 3, 25 minacis cumulus, 5, 249 quis dabitur color 13, 11 nil licet 17, 265 procellas 18, 266 fines reliquit 24, 39 furentis mensura 24, 44 rabies 29, 231 cognatæ vulnera 36, 201 tantumne licebit 39, 5 invidiam tulit 91, 4
inviolabile concilium 24, 242
inviolata capita 36, 370
invisus plebi 24, 46 inviso in auro 3, 169
invitat donis 22, 362 invitant novum sidus 7, 172 ventrem pretio 20, 329 præmia mores 22, 125 ad prata pecus 28, 199
invito vultu 36, 128
invius humano gressu mons 10, 50
inultus flebis 20, 209 inultam te non patiemur 15, 204 inultos proturbet 20, 513
inumbrat genas flos juvenilis 1, 69 colla 35, 26
inundat sanguis venas 44, 66
invocat Coros 47, 4 invocet Deos 50, 10
involvant vortice sylvas 17, 238 involverat tenebris lumen hyems 8, 172 involvite Pelion Ossæ 8, 108
Io Pœan 2, 11 mater 35, 267
jocandi sævitia 18, 24
Jocasta peperit 18, 290
joco vano 18, 347 insano 19, 6 jocis permissis 14, 31 seria miscet 22, 165 jocos ad solitos 20, 357 alternos passus 28, 60
Ionia in alga 7, 196 unda 17, 205 Ionio alto 47, 39 mari 74, 4 Ionium tegitur velis 8, 461 sub puppibus ibat 21,

174 laxare 26, 222 Ionios fluctus xxviii, 209. xxxv, 1 Ionias iras 33, 147 domat 32, 12
Ionas attingit 20, 239
Joviam cohortem 15, 418
ipse venit 26, 461 ipsa domus 52, 2
ira tumidus flagrante 29, 135 canis terruit 34, 34 turbidus 37, 108 fremens 101, 35 non prodiga telorum 45, 29 prodiga lucri 26, 609 immani infecerat oculos 26, 585 nobilis 26, 376 gravis Deum 26, 172 Romana se vindicat 24, 84 canduit 22, 82 fulva Leonis perit 1, 26 inclusa 3, 44 non invenit spatium 5, 415 paterna 6, 10 rabie succensa 8, 243 stupefacta metum 8, 244 duceris 8, 259 expulsa 17, 221 movet 17, 228 media 18, 364 nostra dignabimur 18, 373 dabit pretium 19, 32 reminiscitur 20, 139 magna confligitur 20, 358 justa 20, 542 minor stetit consilio 21, 335 furens odium explet 26, 609 quicquid suggesserit 78, 4 iræ impetus producitur 39, 1 undantes spumis 3, 76 durius consulitur 8, 265 faciles flecti 10, 79 pelagi cœlique obnititur 21, 290 dictis procacibus 28, 246 iram totam dispergit 36, 266 meritam repet en 28, 111 paci intulit 8, 114 imbutam flammis 8, 241 avidam nocendi præcipitemque sui 8, 242 satiavimus 15, 36 accensam 20, 349 deponas ocyus quam moveas 22, 18 iras ultrices 7, 104 patrias in pignora contulit 15, 393 tantas expiet 18, 19 non esse tentandas 26, 399 Scythicas unguibus exercere 31, 135 in timidas exarsit 33, 82 respuit Ionias 33, 147 viles despicit 35, 213 tantas movimus 35, 254 meas sentiat 37, 16 Tonantis 39, 39 asperat 48, 46
iratum Booten 36, 225 iratam ægide 36, 60
Iris prænuntia 37, 42 uda 60, 5
Iris, persona 35, 100 pluvias denunciat 47, 4
irradias artes 17, 85
irremeabile iter 20, 406
irrepere cadaver 18, 147
irrevocandus error 26, 123
irridens scopulos 28, 271
irrigat nectaris imbres 10, 102 irriget Ægyptum 26, 57
irriguus sopor 27, 10 irriguæ venæ 1, 252
irrita Tempe 26, 181 preces fudi 36, 228
irrorat flatibus annum 35, 75 irrorat equos 36, 408 Enipeus 37, 71 Nilus 47, 12
irruat barbarus Alpes 77, 5 in cives potentia 39, 55 irrueret Rhodopen 8, 50
irrupit fores 15, 139 urbes 20, 276 irrupere Getæ 26, 279 irrumpere locos campi 22, 378
Isauros indomitos 18, 217
iste nec placidus 18, 190
Ister egit fluctus 8, 636 te venerabitur 10, 277 vos tulisset 15, 312 quas gentes alit 26, 569 Istri fontes 21, 215 pacator 24, 13 patrii numen 26, 81 cornua 26, 603 triumphati 28, 648 Istro triumphato 7, 25 ab Istro rediens 22, 367 Istrum tentabimus 1, 135 undantem 3, 184 movet 3, 308 stantem sulcavimus rota 7, 150 exsanguem 20, 165 exuit 20, 203 opacum 22, 199 transvecta 26, 170 vorat 26, 337 rapidum 26, 489 sævum debilitat 28, 220 tenebant 28, 413 patrium 31, 127 gelidum tranaverit 77, 7
Isthmiaci litoris 8, 464 Isthmiaca pinu 3, 252
Isthmos duo connectens 26, 190
Itala tellus 26, 646 Itali graminis 26, 147 Italæ oræ 28, 181 gentes 30, 3 Italo fluctu 5, 221 litore 26, 125 Italam arenam 26, 589 Italis montibus 1, 254 ab oris 23, 1 Italos petenti 15, 509 Italas in oras 15, 224 spes 28, 24
Italia detrusam 26, 79 ab Italia 5, 307 Italiæ fræna 1, 59 partibus 5, 103 oppida gaudent 7, 121 gementis 15, 88 auribus 22, 304 per omne latus 26, 156 gravis 26, 403 petitæ piget 26, 478 ad Urbem 26, 547 temeratæ 26, 561 populos 28, 289 nomen 28, 319 per omnes montes 31, 24 pars 33, 141 commune decus 43, 1 Italiam regit 5, 154 subjectam furiis prædonis 8, 360 fovet cuspide 10, 120 micantem urbibus 17, 201 belliferam 18, 430 ad potentem 20, 527 circumstetit tempestas 26, 111 fugiens 28, 143 ferit 36, 445
iter Phœbi permensus 7, 166 Stilichonis 8, 459 dignum curuli traxit 17, 18 patuit 20, 40 parabant 20, 97 ingratum 20, 191 irremeabile arripit 20, 406 fulmineum perstrinxit 21, 200 aperitur 22, 127 incertum Martis 22, 437 certum Tonantis, ib. famosum vulgavit 26, 285 huc usque datur 26, 548 anni venientis futurum 1, 158 longum permensus 3, 176 audit 5, 187 molitur 7, 68 tenebris nox cæca repressit 26, 354 turpe retexit 28, 133

medium cœli 28, 412 differret 28, 459 pandit 28, 478 scrutatur 33, 173 vestit comitata seges 33, 188 sub terris quærebat 35, 157 regis adorant 44, 80 mobile torquet 49, 60 carpe 84, 2 certum reditus tendere 100, 8
iterare sororis nomen 36, 211
iterum sese induit 8, 1
Ithaco juncto 28, 471
juba lusit 73, 3 jubam Massylam 34, 28 jubæ nitentes galeam arrexere 37, 79 cruentæ 1, 98 sanguineæ 2, 4 discussæ sparguntur 8, 548 minaces 15, 363 jubarum nodos excutit 35, 212 decoras 10, 291 aspergitur auro 17, 287 subligat 22, 471 blandas submisere 33, 210 jubis sidereis (rutilis) 3, 352 terga crescere sensit 7, 79 insigne 24, 318 vento citatis 24, 336 crinita 36, 218 excussis 70, 10
Jubæ arx 8, 39 progenies 15, 332
jubar languet 1, 25, lunare iii, 147. xxvi, 238 regale 5, 144 æstivum 7, 45 Idalium 14, 1 ingerit herbis 22, 469 cœleste 33, 45 arcanum radiant 44, 17 abstrusum mundo claudat 101, 126
jubes optata 1, 164 jubet Hispanis 5, 155 signis 24, 85 læva 51, 13 jubebat infanda 26, 377 jussere tubæ 26, 582 manus 49, 60 jubens clam timideque 20, 554 jussus furor 101, 30 jussi properant 21, 205 jussum ictum 8, 529
jucunda Martis 28, 624
Judæa venit in mercem 18, 220
Judaicis velis 18, 357
judex cum pondere vergit 18, 208 dura sui mens 22, 221 timor 29, 211 judicis nigri 5, 459 error 8, 510 hæc 20, 72 notæ 74, 14 se judice 3, 239 pellito 5, 85 sub diva 10, 63 eventu 15, 250 te frueretur 17, 55 sub humili 21, 362 populo 24, 100 ferro 26, 592 sub Senatu 28, 591 Augusto 29, 178 te 35, 303 judicibus notis regimur 8, 491 somnia lites 27, 5
judicat eunuchus 18, 231 congrua mundo 21, 90 id inter aulæ speciem 28, 559
judicium poli 6, 2 virtutis erat 21, 74 cœleste 22, 209 de se haberi 24, 119 grave subis 25, 10 judicii te nunquam pigebit 10, 306 judicio speculi 10, 107 pulchram seriem, non sanguine 28, 419 nihil addi potest 31, 94 judiciis desudatis 17, 12
jugalis nox 10, 45 jugalem grypha 28, 30 coronam 29, 185 noctem 40, 29 jugales (solis) 1, 4 rapidos 3, 343 ludunt 8, 17 cervi 24, 286 captos 28, 474 fessos proluis 29, 52 auriga vincit 31, 115 torvos temone ligat 33, 277 emeritos 35, 319 tardos non ire 36, 138 ducuntur ab axe 87, 5
jugera per Pæstana 10, 247 inferna 18, 454 novem campi 35, 339
jugulare minatur 3, 298
jugulum secuisse 19, 45 Pallantis 21, 97 in Scythiæ descendimus ense 26, 602 offert 28, 257 jugulo domini respersus 8, 76 quo placabimus aras 18, 20 insultet 39, 22 jugulis alternis lusit 3, 83 civilibus 10, 329
jugum exitiale 5, 89, servitii 8, 260 triste cervicibus hæret 15, 155 sustinuere 19, 48 inter utrumque 28, 519 jugi patiens orbis 20, 94 jugo laxatus herili 8, 614 sævo 28, 304 colla præberet 28, 382 materno colla dedere 50, 40 pateant colla 51, 6 sub juga venturi reges 3, 375 egi 22, 290 Romana redegit 24, 8 Cytherea adegit 29, 120 juga nudari cœpta pruinis 5, 102 Œtes 7, 114 prona 18, 353 ferrea 1, 81 ambusta 26, 24 floribus halant 31, 103 Actæa subeant 36, 54 jugis æquavere 1, 111 Alpinis permixtis 8, 107 eburnis 8, 606 frondosis 26, 192 præruptis 26, 341 immanibus 28, 49 attrita colla 33, 13 laxatis 49, 88
Jugurthæ vincla xxi, 371. xxvi, 129 Jugurtham immanem 15, 92
Jugurthinam pœnam 28, 381
Juleos Manes 28, 116
jungit connubia 22, 355 se propius setæ 46, 15 jungunt se geminæ 24, 253 jungebam leones 36, 424 jungeret me purpura 40, 52 junxit lapides ostro 8, 599 junxere currum 1, 77 Thyesten natæ 3, 84 me viro 20, 202 leto soporem 20, 437 gressum comites 35, 10 junget sese primis amoribus 11, 41 junge toros 10, 122 jungere differt quam pepigit 10, 21 sensus cum Stilichone 17, 161 junxisse cubile 31, 32 jungantur in unum 5, 316 juncta paludibus ora 21, 199 junctæ Veneri 36, 281 juncto senatu 1, 231 junctos opibus 15, 318
Juno thure vocata 1, 196 stabat 15, 130 colitur 18, 325 sinu te recipit 33, 106 æmula 33, 136 nostra parens 35, 367 satietur 36, 327 placabilis Orphei 40, 33 regia impedit 101, 22 Junonis aves 20, 330 profundæ thalamos 33, 3 numina 40, 26 Junone inferior 36, 418
Junonius volucer 35, 97 Junonia avis

28, 575
Jupiter arcet 3, 50 primævus 8, 197 quid magne moraris 15, 140 cœpisset solio alto 15, 201 regni nescius 16, 12 possideat cœlum 24, 41 altus 26, 101 viderat hæc 33, 213 impius 36, 327 risit 68, 1 Jovis monitus mandataque 15, 217 æquorei 17, 282 Zonam 22, 7 Tmarii 26, 18 summi ante pedes 27, 14 delubra 28, 504 in exitium 37, 30 Dictæa arva 101, 121 Jovi nostro nupta 10, 176 Tarpeio xxviii, 375. liv 4 superbo 33, 93 summo 36, 174 Jovem placidum 7, 167 rubuisse 18, 5 turbante Typhœo 26, 63 susceperit æther 27, 19 purificum 28, 328 posce 33, 67 parcum 36, 36 patrem probabit 101, 42 genuisse 101, 51 venturum 75, 3 per itura Jovem 36, 359 Jove sub gelido 1, 37 mœsto 26, 379 solo nata soror 29, 123 sub Scythico 74, 2
juraverat numen 26, 81 juratur Honorius 8, 447 jurata majestas 3, 228
jurgio difficili 14, 11 jurgia alterna 15, 295 circi 20, 357 plebis passurum 21, 361 nunquam nocitura 22, 25 dilecta passus 28, 61
jus Latium 15, 454 in te sumet 26, 55 non habuere nocendi 44, 110 juris sui habere Aponon 49, 90 tantum tibi in me erit 33, 94 summi fastigia 28, 41 simulati imago 28, 7 primi cunabula 24, 137 sumenda fastigia 22, 313 summi fastigia 1, 58 vestri erit 7, 309 senium 8, 505 et æqui modum 10, 313 habenas 17, 199 calcati 20, 125 movendi 20, 348 solertia 21, 32 servator honesti 21, 163 jure de secundo certare 1, 21 sub fero 5, 458 contemto 10, 337 privato tenetur 15, 157 peremto 21, 382 immoto 22, 287 cingas forum 24, 200 stabili moderatus senatum 31, 68 mutato 47, 29 sub jure tenentur 33, 51 jura regentem 5, 82 Cæsaris 8, 310 publica mellis 8, 383 proxima nobis tenent 10, 34 Britannis dividit 15, 19 communia in se transtulit 15, 49 prodita 15, 402 moderantem 17, 24 te reposcunt 17, 139 mutavit 18, 33 signabat 18, 380 dabunt 18, 497 regunt 20, 344 publica sumere 20, 555 victis dedimus 20, 577 dat gentibus 22, 64 mansura scribit 22, 434 thalami perosæ 24, 262 nova soli 26, 10 Illyrici mihi tradita 26, 535 perosus 28, 150 Deorum 36, 272 poli 68, 5 in jura redegerat 28, 336
jussa subi primus 8, 297 non distulit 20, 235 redde Jovi 33, 92 irrita implere parant 101, 43 jussis parere 26, 277
jussu legitimo 26, 539 parentis 33, 227
justi tenorem 17, 212 justo favore 40, 24 liberior 74, 8 justos in pace legis 8, 488
justitia mihi insultat (Astræa) 3, 56 vidit 17, 117 nimbo velata, ib. suadet 22, 103 crimen pendat 24, 110 justitiæ negatur 17, 190 numen 20, 208 fama 21, 208 potestates 26, 40 documenta supernæ 50, 28 justitiam mœstam 3, 356 confirmavere triumphi 8, 98 narrem 21, 16
juvat indulgere 1, 152 labor 24, 28 quid latuisse 36, 290 ire 101, 100 juvabat rabiem 101, 78 odium 100, 8 juvit pereuntem 22, 251 ni juvisset flumina sanguis 7, 101
juvencam unam servasse 21, 313 leo possedit 35, 209 juvencas inter Sidonias 10, 113
juvencus optatum revexit onus 54, 5 juvenci celsi 7, 82 Siculi mugitus 15, 187 semineces 15, 359 Pyrenæi 18, 406 semiferi 28, 634 bellantis cervice 39, 30 juvenco fulmineo 3, 289 defensante 18, 386 cessante 33, 197 juvencum viridem 10, 164 suum docuit mugire 18, 166 juvencis cæsis 5, 129 solicitis 24, 330 depastis 101, 77 facilem sylvam 101, 101 juvencos quatiens 20, 387 stravere 21, 60 non responsuros 36, 169 irrorat 36, 403 nitidos premit 44, 60
juvenescere corpus regni 22, 202 coëgit montes muro cinctos 28, 536
juvenilis flos (lanugo) 1, 69
juvenis relinquam 15, 375 juveni alumno 10, 44 parere 29, 201 juvenem laniatum 26, 440 juvenes protervi 20, 326 exultant 28, 547 juvenum duorum sanguine 8, 96 flammis 18, 90 in membris 50, 13 lumina 50, 28
juventa meliore 15, 208 luxuriante 22, 75 florente 28, 580 juventæ florem 3, 140 primæ cessere senes 17, 18 primæ flore 22, 351 fræna dedit 24, 120 robur 26, 73 calidæ flamma 26, 498 juventam arte retardatam 18, 345 primam prosequar 21, 14 reparavit 22, 414
Juventas petulans 10, 84
juventus ignea 1, 155 emersura effossi per operta soli 8, 331 pellita 8, 466 stat circumfusa 15, 425 rudis 21, 315 vindex 26, 150 vera 26, 467 cœtu stat 36, 15
Ixion solvitur 35, 337 Ixiona suspensum 35, 335

L

Labat ætate 3, 246 labantis imperii 26, 571
labefacta religio 3, 15
labes superum 5, 498 labem tersisse 22, 308
labitur in somnos 5, 327 in via plumbi 49, 56 labi percussum vulnere 5, 65 pro labente honore 22, 283 lapsam ex æthere 1, 194 lapsuro solo 24, 340
labor conspicuus gratusque feretur 8, 352 Romanus 18, 221 longi ævi 18, 288 fœmineus 18, 336 juvat 24, 28 iste non spicula poscit 24, 269 regna vexat 26, 67 assiduus lunæ 26, 233 pervigil 26, 360 Pierius 29, 146 (Stilichonis) gessit honores 29, 194 divinus perit 36, 157 illi telæ 36, 204 efficietne 36, 434 scribendi 41, 3 humanus 45, 35 cautior 50, 18 meus luditur 68, 4 laboris pretium non vile 10, 142 labori duro cessura nunquam mens 3, 326 te redde 17, 140 nulli cessisse 22, 106 humano 28, 353 noctivago 36, 331 laborem quadrifidum torquere 1, 268 nullum sentire 24, 207 imperfectum deserit 33, 269 labores longos 4, 15 mille ducum 5, 51 tantos explere 10, 255 jactantem 18, 103 vanos 20, 191 decertatos 21, 21 cedant 21, 193 solatur 22, 342 ostentare suos 24, 14 terræ pelagique 29, 26 aulæ emensus 31, 66 caros uteri 33, 194 laborum admonet veterum 28, 256 magnorum mercem 28, 578 non æqua gloria 101, 62
laborat delere nomen gentis 3, 233 superare 22, 44 studium 25, 13 clypeum gestare 36, 219 clausus Mulciber 36, 397 natura 44, 62 luna defectu 48, 2 laboret numerosa falce Ceres 40, 41 laborant cui stamina nostra 33, 56 laborent castra pro Latio 1, 137 laborantes aquas 17, 319
labra non æquant rosæ 10, 265 ligent animas 31, 132 labris animam conciliantibus 14, 23 relegens avenas 31, 36 Tantaleis 35, 336 insinuanda litera 41, 22 sitientibus relegens 61, 5
Lacænæ tenues 24, 300 Lacænas famulas 20, 201 pulcras fastidire 26, 630
Lacedæmon armipotens 8, 508 Lacedæmonis arces 5, 189 Lacedæmona nudam 17, 156
lacerans versiculos 79, 2 lacetes ne meos versus 77, 114
lacero vertice 15, 137 lacerum imperium 21, 282 laceris crinibus 17, 169 laceros crines 37, 39 laceras aures scabie 18, 136 comas 36, 177
lacerti Herculei 17, 302 molles 36, 95 lacerto rudi 8, 202 dextro portat 35, 49 lacertis excutit tela 5, 228 obnixis 8, 569 elabitur duris 10, 139 in vestris ruet 15, 460 Herculeis 26, 438 terrenis 28, 189 alternis 35, 369 centum 36, 188 solis corripiens 101, 94 firmis 52, 19 numero crescente 21, 304 lacertos niveos exserta 1, 87 planctu verberat 35, 248 galeæ implicat 48, 34
lacessit clypeus Titana 1, 94 ore diro 3, 356 astra 33, 162 lacessunt radios solis 24, 66 superos 37, 7 libros Orpheos 74, 11 lacessitus probris 22, 83 rescribe 42, 17 lacessitam Ausoniam 26, 289
Lachesis jungebat stamina dictis 15, 203 grandæva 20, 288 texit 22, 335 ferrea 26, 55 prima clamabat 33, 54 stamina rupit 35, 354 nullo discrimine sævit 36, 411 letali stamine damnet 49, 93
Lacones gemini 8, 206 Ledæi 15, 222 Laconas Ledæos 29, 108 provexit in astra 50, 37
lacrymabile nomen 22, 261
lacrymæ rudes 10, 80 delicta levant 20, 8 quantæ cadebant 29, 214 hæserunt 36, 151 lacrymarum fonte presso 33, 86 lacrymis tantis solvet 5, 91 solutis 5, 259 refusis 15, 128 implet rugas 19, 26 largis 20, 144 maduere leones 20, 303 his illum ascribimus 36, 419 tot nullus finis 39, 2 lacrymas volvit 5, 468 simplices 14, 4 ineptas detergit 18, 268 moverunt 18, 385 protendo 20, 592 detergit 35, 275 dant matri responsa 36, 294
lacrymosa gaudia 26, 407
lacteus circulus 28, 174
lacunis propriis 60, 3 lacunas pingues repetunt 49, 65
lacus olei 3, 384 infernos 5, 456 mellis 21, 85 argenti 24, 236 panditur 35, 112 pereunt 101, 128 cœrulus panditur xlix, 28. xxxv, 113 ingenti fusus spatio 49, 29 lacum prætervolat 26, 321 Becanum 52, 18 lacu stagna hærent 49, 51
Ladon Parrhasius 21, 185 genuit 24, 260
lædam carmina 74, 6 læderet occursu macies 18, 123 læsit dicto 36, 284

læsimus quemcumque deorum 39, 22 lædere mundum 3, 87 robora 36, 355 lædor Pothino 18, 481 læsa veneno tacito 36, 250
lætatur miles 10, 187 Pallanteus apex 28, 643 amnis 35, 69 pallida regio 35, 326 lætatus violasse 26, 508 lætandane lamenta 28, 397
lætitia majore cadit 18, 502 lætitiæ causa 22, 145 causas x, 186. xxxi, 51
lætus laborum 8, 394 læta periclis melior 26, 211
læva sustinuisse 50, 16 jubet 51, 13
Lævino prælia mandant 26, 395
Lais Ephyreia 18, 90
lambit pedes 1, 190 flamma pruinas 33, 168 fons vestigia 36, 253 Orontes cupressus 36, 373 meretricis hiatus 75, 7 lambant vincla 17, 170 lambebant gramina fontes 35, 104 lamberet Arctos 26, 66 lambere cunnum 76, 8 lambentes ora 3, 96
lamenta nautica 26, 272 quisquamne lætanda putet 28, 397 turbida 35, 355
lamina flexilis animatur 5, 358
lampade qua Ditem flexit Amor 33, 26 excepit fluctus 36, 391
lanæ pondere leviorem 20, 398 lanam niveam 18, 276 præbuerit 20, 383
lance pari rependens 49, 75 lances in geminas 18, 209
languet jubar 1, 25 stella 44, 36 languebat gratia 24, 47 languentem metum 32, 10
languescent prælia 5, 99
languidus vulnere 36, 62 languida passu 3, 136 stella crine retuso 8, 186
laniant corpora 22, 213 laniato pectore 36, 405 laniatum juvenem 26, 440
lanificæ artis 20, 382
lanigeræ sylvæ 1, 180
lanigeri suis 10, 183
lanugo ridens 1, 70 per tua cum serpere cœperit ora 8, 643 lanuginis umbram 18, 343 dubiam umbram 31, 42 lanugine nondum vernabant vultus 8, 199
Laodamia sequens Phylacidem 29, 150
lapidosos grandinis ictus 26, 240
lapis Indus 8, 586 jam steterat pæne 37, 98 cognomine Magnes 48, 9 decolor, obscurus, vilis, ib. fit glacies 56, 2 est latex 60, 8 lapides junxit ostro 8, 599 suus ardor agit 48, 56 lapidum hyemes 18, 4 fletus 20, 43 vario igne 22, 92
lapsus ancipites 21, 142 meliore volatu consequitur 31, 114 lapsu uno 1, 103 graviore ruant 3, 28 non prono 3, 159 alterno 20, 26 tacito 22, 490 tacito defluxit 31, 40 sereno 33, 18 gemino 37, 8 vago dispersus 47, 15
laquearia tergunt 22, 277 fulta auro 26, 223
laqueis innexa 24, 322 clausum 26, 475 exutæ 51, 16
larem in proprium 24, 127 alium esse 28, 40 cum lare Vulcani 37, 86 lare contemto 43, 8 lares privatos 10, 257 desertos 26, 620 Clarios 33, 136 laribus pellit 3, 191 in Augustis 20, 63 vix salutatis 21, 118 sejuncta potestas 28, 407 patriis 28, 603 Augustis 29, 39 infidis 33, 138
largi auri 8, 500 largo vulnere satiatur 3, 353 die 10, 248 largior imbre 1, 43
largitor opum, honorum 8, 118 nobilis undæ 49, 67
largitur honores 28, 639 Amyclas 33, 135 largire urbi adventum 22, 387 largiri facilis 17, 243 injusta 22, 105
largius acto ferro 26, 122
Larius vestit littus oliva 26, 320 audit volucres 31, 106
lascivæ lembi 17, 331 lascivo meatu 35, 74 flatu 48, 33 lascivas Nereidas 19, 68 lascivis sagittis 33, 226
lascivit apex 35, 146
lassa vestigia venti 3, 73 carina 3, 276 fornace 33, 241 lassam (arborem) fulciret 36, 352 lassis pontibus 17, 237
lassat Rhodopeïa culmina 39, 37 lassant currus 21, 23 æraria 22, 145 lassato arcu 1, 187
late cum fræna teneret Italiæ 1, 59
latebræ solitæ 28, 263 apparent 49, 41 latebram obscœnam 26, 306 latebras per omnes intrat 8, 274 monstri 15, 362 fœmineas 18, 466 prodiderit 36, 118 rescierit 36, 207 mortales 101, 25 mortis adis 98, 22
latet me 1, 136 Mars gravior sub pace 28, 307 te fama 10, 121 latent cauta 24, 320 fastos 22, 308 lateat jactura 18, 36 lateant sub palmite colles 40, 39 latebant campi 21, 172 lateret tota natura 49, 33 latuit sub pectore 95, 12 latuere te Anniadæ 1, 8 me succi 3, 149 nec scopuli mari 37, 64 latere credit 20, 315 plebe vias, matribus tecta 24, 63 latuisse quid juvat 36, 290 latens vile virtus 8, 222
latex truditur 49, 14 numen habebit 55, 8 proditor 58, 4 mirus 60, 7 in laticem solvitur 36, 251 latices revinctos 3, 168 Castalios iv, 7. ci, 4. refugi 5, 509 Arethusæi 35, 60
Latia ditione 3, 292 toga 8, 15 Latiæ

tubæ 1, 198 secures 7, 6 vires 15, 44 aulæ 28, 22 togæ 42, 14 Latii cultus 22, 366 Latio sanguine 28, 396 Latium in ævum 8, 400 jus 15, 454 Latiis fastis 18, 151 ab armis 20, 237 pilis 21, 363 oris 26, 141 triumphis 26, 507 Camœnis 29, 15 rebus 29, 69 tropæis 35, 178 Latios in ritus 8, 487 libros 10, 282 fastos 17, 267 Latias secures 18, 465 portas 24, 34

Latium floret 21, 18 refulsit 26, 374 tibi quærebat 28, 89 in Latium migrat 17, 94 Latii habitum 5, 84 soboles 8, 578 majestas 20, 130 in prædam 26, 30 umbram 26, 198 clade 26, 364 Latio forti 18, 432 Africa servit 21, 18 indignum 21, 295 servisse 24, 92 adsis 24, 212 ornent annum 24, 264 relicto 26, 297 rectorem fovens 28, 94 discedere jussus 28, 130 præsidium non deesset 28, 351 contendere 15, 325 subtrahimus 20, 599 pro Latio 26, 583 castra laborent 1, 137

Latoïdas efferat 101, 61

Latona candida 1, 184 Triviam monet 10, 236 colitur 18, 325 poscit nurum 33, 137 refer 36, 306 gratissima fudit 37, 127 Latonæ gementi 37, 123

Latonia visa 5, 420 Delos 8, 133 faveat 17, 292 quæ pariter sylvis dominaris et astris 24, 238 colligit dentes 24, 346 juvenem reddidit 26, 441 virgo 29, 122 furta 33, 106 compescuit arcum 35, 232

latrat fluctibus insula 31, 61 Thetis 33, 148 pars 36, 448 latrantes circum juga ibant 24, 294 latrantibus bellis 20, 486

latratum triplicem compescuit 33, 85 latratu vigili 18, 185

latronum caterva 20, 307

latus dextrum nuda 1, 87 per utrumque 1, 161 altum non mucrone trajecerat 7, 108 ancillæ tetigisse 18, 86 Australe 20, 242 per omne Italiæ 26, 156 quo jungitur Hesperiæ Rhætia 26, 340 geminum 28, 289 in dextrum lævumve 33, 156 præbuit 34, 26 Pelori 36, 255 astringi 71, 5 in longum producta insula 86, 3 in latus allisis clypeis 28, 627 lateris sulcator opaci 35, 340 lateri præficitur 17, 43 hærebat 23, 11 laterum artus 20, 361

lavacris splendere 20, 410

lavas Phrygios leones 15, 119 tauros 54, 3 lavant Nymphæ 22, 346 lavit vulnera nati 26, 172 lavere comas 26, 184 laverit ora 55, 3 lavanti alumnæ 18, 107

laudator Homerus 29, 141

laudo pallidus omnia 74, 17 laudant inventa 3, 117 tempora 28, 549 laudavit eques 23, 14 laudato sanguine 26, 593 laudanda petisti 8, 370

laurea communis velaret currus 7, 130 accessit patri 8, 622 prævenit rumorem belli 15, 13 Maurusia 15, 344 piratica 18, 503 servilis, ib. successit 21, 5 belli 28, 384 laurearum plena domus 12, 19

laurigerum currum 24, 21 laurigeros triumphos 7, 12 laurigeras secures 8, 14

laurus minor assurgit 10, 245 veterum hæc revocavit adorea 21, 384 Martia 23, 20 pares certassent 24, 16 ditior spoliis, ib. discrepat 28, 28 suas revirescere jubet 28, 38 vocibus acta venit 34, 24 venturi præscia 35, 109 luco dilectior omni 36, 75 Delphica te stringat 37, 34 lauro velati 10, 299 galeas velati 22, 375 molli exutus 101, 19 laurum piam servavit victis 24, 218 polluit, ib. ambirent fulmina 28, 355 lauros Massylas annexuit 8, 25 fatidicas 24, 59 bellorum 28, 120 prætendis avitas 29, 44 gerens 101, 7

laus digna 11, 4 nulla potest esse tibi 17, 216 ibi nulla ducum 28, 341 laudis nil indiga virtus 17, 4 sedes 28, 386 sinceræ fructum 28, 404 tantæ certamina 28, 491 mens conscia 28, 598 laudi canendæ 24, 266 summæ dederit 50, 43 laudem vox nec ulla capit 24, 133 cum crimine pensat 28, 115 belli subit 29, 227 laude qua te dignum feram 3, 273 lucis fructus nec unquam pretiosior fuit 21, 94 cum parva relinqui 21, 325 virorum censeri 29, 66 laudes transgressus avitas 8, 41 inter proprias 18, 312 vel majoribus nimiæ 20, 80 armatæ 22, 1 cumulant 22, 190 obstreperet 24, 37 sufficiant 26, 14 redeunt in semina causæ 29, 35 in tuas emicat turba 101, 99 laudum semina 7, 59 undis obruimur 21, 139 laudibus innumeris 21, 24 exordia pandit 29, 35 nihil addi ultra potest 31, 93

laxas genas 18, 258

laxat dextram levibus studiis 35, 144 in otia curas 48, 23 laxet fontes 3, 197 fastus 10, 198 laxabant germina flores 20, 96 laxavit viam 5, 24 murmura in vocem 20, 254 postes 22, 444 do-

lor suspiria frenosque 36, 180 laxaverat Alpes 1, 74 laxare fræna 3, 63 Ionium 26, 222 laxatur machina cœli 7, 169 laxantur carceribus 35, 184 laxato Averno 18, 450 laxatis portis 22, 193 jugis 49, 88
Lazarus resurgit 99, 11
leæna percussa jaculo 3, 226 leænæ cœruleæ 10, 163 uterum 17, 304 leænas fulvas animo transgressa 36, 98
Lechæi claustra 26, 190
lectissimus orbi sanguis 31, 60
lectus jugalis 18, 67 lecti portitor 99, 18 lecto fulgente 22, 343
Leda mallet 11, 6
Ledæa progenies 8, 207 Ledæi Lacones 15, 222 Ledæis astris fulgentior 1, 240 Ledæos Laconas 29, 108
legati responsa verentur 8, 517 undique properant 22, 184
legio disjuncta 5, 257 discolor 8, 7 ab Augusto dicta 15, 422 dignissima 18, 256. Romana 20, 576 prætenta Britannis 26, 416. Saxona frænat 31, 90 legione instructa 26, 596 legionibus iret felix tessera 21, 330 vexat urbem 24, 219
legis talia facta 29, 159 legit mutua virtus 28, 418 Hymenæon 31, 31 legimus te scribentem 17, 253 legunt mala 31, 15 prima sub luce 36, 232 ore germina 40, 14 legas quæ mox imitere 8, 397 legant hortatur 35, 119 legere torum 1, 202 Ceraunia nymphæ 29, 78 legens littora 32, 6 legentis consilium 21, 77 legentes prata apes 29, 9 legitur plaga Illyrici littoris 7, 119 fastis 22, 244 legimur foro 25, 14 leguntur toto ex orbe 29, 65 legendus libris fastisque 17, 335
legitimo jussu 26, 539 legitimam regni umbram 21, 273
lembi lasciviæ 17, 330 lembo profugum 21, 358
Lemnius hæc extruxit 10, 87 auctor 28, 572 Lemnia post vincula 36, 275 antra 72, 3
Lemnum calentem eruit 37, 85
lena pictura 10, 25 ministras succingit 18, 95
lenibat jocis 18, 84 lenire dolorem 5, 87
lenis Iacchus 33, 16 lenior alumnis ridet 1, 191
leno tumidus 20, 84 lenonis opus 18, 78 lenoni thalamum committere 18, 130
lenonia dextera 19, 61
lentandis tonsis 17, 42
lentescere cornua cogunt 45, 37
lentus erat fons 28, 510 lenta sylva 36, 368 lenti Mæandri 20, 291 lentis modis 101, 15
Leo audax emicat 20, 377 cervo fugacior 20, 440 credit tela 20, 453 satelles 20, 559 Leonis nomen meruisse 20, 379 flatus 20, 432
Leo fremat igne 22, 460 Leonis ira fulva perit 1, 25 Leoni æstivo iii, 365. xxiv, 208
leo impatiens remeare 5, 253 uberibus solitus pasci 7, 77 gaudens vulneribus sacris 11, 14 caudam retorquens 24, 358 immanior exit 26, 325 furiale incedit 26, 326 non cœli rediturus ad axes 34, 35 juvencam possedit 35, 210 fulvus 53, 1 leonis sævi incursu 15, 358 leonem Cleonæum 3, 285 crescere 18, 389 immanem 101, 75 leones Phrygios xv, 119. xxiv, 170. xxxvi, 424 perfossi 17, 299 maduere lacrymis 20, 303 ferro penetrare 21, 65 velamenta dabant 21, 259 eximios 24, 334 summisere jubas 33, 209 sævum fremant 35, 243 Idæos 36, 49 torvi prostrata relinquunt 39, 29 leonum more 22, 20 metuens 34, 5 Pœnorum rabies 36, 166
Leones animosi 15, 423
Leontodame flava 24, 249 lustra cingis 24, 304
leporem fovere Molossi 34, 25
Lernæam paludem 3, 290
letale germen 3, 151 discrimen 24, 102 letalem manum 39, 48
Lethæa fræna 15, 213 Lethæo flumine 5, 492 cum gurgite 35, 305 curru 37, 46
Lethes tranquillæ 33, 280 numina 35, 218
letifera cæde 1, 119 letifero visu 37, 97 letiferos rictus 3, 261
letum commune 3, 88 ducis socii 8, 317 mihi impendet 15, 102 tunc mihi pepigi 28, 305 leti de faucibus 8, 58 veniam 26, 90 dubii discrimine 29, 164 funerei 35, 358 leto celeri mittit 3, 234 junxere soporem 20, 437 urgenti 26, 41 purgare fidem 26, 592 dedisset 28, 228 proprio pubescere 44, 52 sternere 101, 86 nos surriperes 95, 17
Leucates nubifer 26, 186 Leucatæ juga 21, 175
Leucothoë Cadmeia 10, 156
levat exuvias 1, 121 solem 20, 240 arces

26, 51 æquore solem 29, 51 enses 36, 346 alto 36, 382 venenum 101, 35 levant armos equi 5, 362 membra cubili 20, 437 colla vii, 139. xxviii, 196. xxxiii, 13 sermone timores 35, 323 levares te quocumque 101, 84 levaret tædas 21, 88 levavit tædas conjugio 7, 155 cum levasset te miles solita voce 8, 174 levantibus alte rebus intumuit 1, 39 levantur cornua temporibus 1, 221 volutus summa rupe Enipeus 37, 70
levis nullo terrore moveri 8, 514 ingenio 15, 262 leve fertur in altum 33, 249 leviorem lanæ pondere 20, 398
lex celebrat morem 8, 614 mortis resoluta perit 99, 12 legem capillo reddit 31, 100 in legem verterat usus 22, 118 sine lege comæ 24, 247 cum lege tori 22, 76 lege simili servantia fata tenorem 1, 17 moveri 3, 7 certa vagandi 28, 623 sub dura 29, 163 recepti muneris 98, 21 leges oppressas elicit 3, 57 captivæ 5, 85 imponere 5, 230 iniquas 8, 261 tuas audiat 8, 392 priscam resumunt canitiem 8, 506 emendantur vetustæ, accedunt novæ, ib. severas 10, 201 despectas 15, 464 viduatas judice 17, 117 severæ 17, 154 colimus 17, 192 sub pedibus vidit 18, 173 miseras 18, 230 dabat 18, 379 tenebunt 18, 497 violatas 20, 158 vertere 20, 556 Romuleas remeasse 21, 331 communes sequi 22, 104 claustris solutæ exsangues 26, 38 mirata 28, 337 datæ populis 33, 30 firmatas pacis dissolvere 33, 63 colus nevit, ib. poli 36, 273 Deorum 68, 5 legum genitrix 1, 127 venditor 5, 500 potentes 8, 5 arbiter 10, 332 vindictam præstare 17, 224 præsidium 20, 68 parens 24, 136 sub nomine 26, 516 matri 28, 428 culmine fultæ domus 31, 59 legibus teneri 7, 203 tetricis 14, 32 revinxi urbes 15, 48 pelagi solutis 15, 141 servirent 21, 167 cum fixis 22, 436 subderet 23, 8 pacet urbes 24, 284 exul 28, 278 certis 28, 496 æquis 49, 77
libamina uberis 35, 53
libat carnifices epulas 15, 177 pabula 44, 15 libabat oscula 29, 99 libaverit pœnam 5, 406 libare Deis pateras 1, 247 libantur fœdere tuo primæ noctes 31, 55 libata seges 26, 162 libatis lymphis 28, 520
Liber intextus nebrida gemmis 8, 607 Liberum minorem 11, 9
liber contemtu 18, 132 libera sæcula 24, 89 rura 101, 100 liberiore poli aspectu 52, 10
libertas quæsita placet 8, 401 ludit omina solennia 8, 613 concidit 15, 269 promissa perit 18, 69 falsa brevisque reluxit 20, 544 reddita 22, 323 exstat 24, 114 Romana subacta 24, 194 reddita orbi 28, 121 libertatem daturus 18, 310 perosus horror servilis 26, 371 ulta 29, 157 reposcens 33, 173 comarum frænare 35, 150 libertate cum recenti 1, 140 reducta 7, 105 pura loquendi 22, 164 pulchra vigerent 26, 105 feroces 51, 15
libido oritur 15, 167 decepta 18, 101 succisa 18, 191 ruit in vetitum 20, 52 regnandi flagravit 20, 560 turpe suaderet 21, 166 prava 22, 139 avaritiæ hæsit 26, 225
libra animi cunctantis 21, 75
Libræ geminæ confinia 3, 366
librat vitamque famemque 15, 73 pondera 33, 176 librant suspensa silentia mentem 26, 457 libravit vires 15, 250 libraverit tellurem 3, 11 libraverat sese dubius orbis 8, 88 libratur orbis 24, 10 in ictum fraxinus 35, 226 librantur pennis 31, 16 librata machina 21, 144 librato saltu 17, 324 pulsu 8, 329
libri nascentes 17, 115 libro parvo 22, 146 libris antiquis refert pagina 1, 197 tradita nomina 18, 490 libros volvere Grajos 10, 232 percurrens 29, 147 Orpheos 74, 11
Libyas temperat 17, 201
Libyci amnes 24, 24 sinus 34, 45 Libyco mari 23, 10 Libycum æquor 10, 132 exitiale bellum 21, 280 Libycis paludibus 20, 255 tropæis 29, 43 Libycos tolerare vapores 1, 131 saltus 15, 356 fœtus 24, 356 cruores 28, 620
Libye restabat 15, 63 Libyen coërcet 5, 154 Libyæ fines 3, 288 anhelantis 5, 41 incensas arenas 5, 241 adustæ 7, 53 æstus 8, 27 squalentis 8, 436 junximus Europen 15, 4 perustæ 15, 146 pars 17, 24 arenas 18, 82 rebellis 18, 408 ales 20, 310 post prælia 21, 7 regendæ 21, 272 defensor 24, 13 rectores 24, 100 alumnos 24, 280 flagrantibus oris 24, 333 hostes 28, 104 arva 28, 110 plagæ 40, 56 Libyam ardentem 7, 206 dedere 15, 52 tenet 15, 113 transfundit secum 15, 282 receptam 15, 334 defendite 15, 462 si mihi venti negabunt 15, 503 contra urbs fundata 15, 520 complere maniplis 21, 334 recepit 21, 378 recepi 22, 385 mœstam cogeret 23, 17 ademtam 24, 82 receptam 25, 5 de-

fensam 28, 378 ferit 36, 445 in omnem 47, 15 post Libyam (receptam) 28, 429

licentia vitæ 1, 152 suadet luxum 8, 263 illecebris effrena favet, ib. nullo constricta modo 10, 78 confusa 18, 499 effrena persultat 26, 369

licentior turba 14, 31

licet flere 5, 88 liceat cognoscere sortem 26, 298 certos habuisse dolores, ib. quid liceat 8, 267 liceret quantum tibi 24, 96 licuisset si quid casibus 21, 366 licebit tantum invidiæ 39, 4

lictor ambiat tentoria 7, 5 a rure profectus 17, 9 miracula præbet 18, 309 horret 20, 521 Metus 22, 373 regius 28, 646 lictori cedunt aquilæ 8, 9 lictore contentus 24, 221

ligat axe rotas 1, 81 quicquid ultima Tethys 5, 148 saltus venator 5, 376 ferro canem 18, 188 amicitias adamante 22, 30 Janum pax 22, 287 temone jugales 33, 278 me torpor 37, 100 dextram 46, 22 æquora margine 49, 44 membra silex 87, 7 ligant vela 15, 481 animos 18, 189 liget te zona 73, 11 ligent arte colla 17, 294 labra animas 31, 132 ligatur planities vitibus 20, 270

ligno sudanti 10, 96 ligna cædere 18, 127 scindere 19, 7

ligones exesos situ 22, 195 Senonum 24, 92 nullos patiere 33, 195

Ligures campi 12, 5 dextra linquuntur 15, 506 amnes 28, 198 Ligurum populos 8, 567 terris 10, 180 mœnibus 17, 124 legione 26, 554 ab finibus 28, 288 muris 28, 413

Ligus prælatus 29, 363

ligustra pallere 36, 240 ligustris corvo certante 18, 349 alba 35, 130

lilia candentia nasci 20, 91 ac nives superat candor 31, 126 intexit violis 35, 128 decrescere 36, 241

Lilybæa brachia 33, 148

limen antri 22, 441 regale 29, 131 per utrumque 33, 90 limine de uno 1, 233 a primo vitæ 7, 10 de sacro 10, 32 pellunt 18, 40 vitæque et lucis in ipso 22, 64 sub primi cœli 24, 287 limina tetra 3, 27 privata 8, 3 lubrica jaspide surgunt 10, 91 Romæ 22, 224 ornet 24, 214 privata xxviii, 63 xxix, 38 ad fraterna 29, 97 respectans 29, 215 prætexere ramis 35, 321 linquere 36, 292 humida 44, 4 myrrhata 44, 96 frondentia myrto 48, 28 per Petri 77, 1 liminibus hærere potentum 21, 43

limes medius flagrantis Olympi 15, 149 honesti 17, 96 adustus squalebat 30, 259 trahitur 59, 2 limite nullo discernetur ager 3, 380 de Hesperio 8, 129 medio 8, 286 regni 21, 373 inermi 22, 186 de primo Phœbi 22, 302 arcano 35, 165 longinquo 49, 24

limo implicitus 30, 442 intexuit æthera 20, 498

linea damnet Phœben 17, 130

Lingonico vomere 24, 94

lingua virilis 51, 10 liberior justo 74, 8 parentis fallacis 75, 9 nati, ib. linguæ modus 8, 516 opulentia victrix 17, 31 acer in absentes 20, 380 opprobria 26, 522 infantia 29, 103 linguis trisulcis 3, 95 mutuis 14, 22 tantis dissona turba 21, 152 loquacibus 22, 499 variæ gentes 28, 69 centum nequeam perstringere 28, 436 soporatis 33, 281 trifidis 101, 34

liniger sacerdos 8, 573

lintres in fregere nemus 8, 624 lintribus amnem transvecti 21, 206

Lipare fumosa 7, 195 turbatur 35, 174

liqueat arma retro 28, 462 linque homines 3, 368 domos fratris 35, 220 linquere limina 36, 203 linquitur Etruria læva 15, 506

liquescant cautes 49, 21

liquidus Favonius 1, 272 liquidos fontes 1, 223 liquidi fundi 49, 37 saxi 58, 5 liquidis patribus 36, 16 liquidas palæstras 17, 288 per genas 33, 271

liquitur (Cyane) 36, 252

Liris terens querceta Maricæ 1, 260

litandum prodigio ipso 18, 21

litera ales texitur 15, 478 confecit 19, 20 noxia furto 21, 293 improba 22, 146 vulgatura nefas 22, 295 tua 40, 43 crebra festinet 41, 21 labris atque animis insinuandus reis, ib. quando dabit vices 42, 2

lites fœmineas 18, 292 somnia judicibus 27, 5 fori pertulit 52, 8 litibus dubiis 8, 511 quodcumque recedit 17, 65

litoreo muro 15, 519

littus extremum pandit 3, 123 vestit oliva 26, 319 littoris Britanni 8, 29 Isthmiaci 8, 464 littore gemino 15, 55 produnt hostes 22, 310 tuto 22, 254 ad littora tendunt oculos 20, 515 littora porrexerit undis 3, 11 angusta 8, 136 per diversa 15, 517 fluctu nudata 28, 498 summa legens 32, 6 attollit gemmis 33, 253 quot restant nuda 37, 64

litui communes 3, 347 cessent 18, 3 lituis navalibus 15, 80 vocantibus arma 20, 215 post lituos canenti 23, 13

Decii 26, 130 lituos terribiles adibo 17, 181 sequuntur 21, 169
liventibus oculis 3, 138 vadis 33, 22 spoliis 36, 346
livescat luna 15, 495 livescant brachia nexu 31, 131 livescere fuco 22, 32 quis possit 24, 40 Deos 36, 27
Livia venerabilis 10, 13
lividus ora luctus 28, 322 livida stat luctu 20, 529
livor secundis anxius 3, 32 sequebatur stimulis malignis 24, 38 pulsus tacuit formidine 29, 212 secuit nascentia fata 39, 32 livoris rabies 13, 10 acerbi rabiem 36, 290 livori cedere 18, 265
locat cornua dexteriora 5, 175 locavit propria sede 28, 28 locatus hoc ancipiti 28, 463 locatam sedibus certis famam 17, 183 locatis in pace 5, 103 locandum proponit 18, 197
locus est Furiis 3, 359 est odiis 5, 416 loci ingenio 33, 140 forma 35, 101 meritum 36, 222 religione 36, 358 loco numen timorque 36, 252 stat quisque diviso 5, 363 quocumque conspiciare 24, 196 converti fata 28, 207 locum meum tuere 8, 387 loricæ 22, 367 devenere 33, 235 dant 36, 389 rapinæ 36, 440 loca sacra non errantia 1, 185 miratur 36, 226 solis damnata vapore 47, 17 locorum nobilitas 36, 120 locis diversis 28, 656 justis 33, 249 locos defensos 101, 101
longa sæcula 1, 279 sylva 36, 367 longo spes tendit præcordia voto 1, 66 in longum tenditur 15, 521 longum placabere sacris 5, 277 tardumque putavit 28, 464 vale 35, 234 longissima tellus 5, 302
longæva natura 22, 431 longævo corde frænatur 1, 155
longe regendo 1, 127 dum agmina 26, 500 debita conjux 29, 84 tenuere fores 37, 44 sua membra tegit 45, 19 Trinacria 36, 288 longius furentem 37, 95
longe-tela 15, 436
longinqua non docent 18, 392 tueri 21, 311 per æquora 36, 363 præcepta 51, 9
loquax plus justo 5, 488 nutu manibusque 17, 312 ingenio timor 26, 227 loquaces tabulas 26, 19
loquor parva 35, 294 carmina 81, 4 loquitur pagina reges 29, 162 loquar certius patre 76, 2 loquetur ite cuncta tellus 1, 277 loqui armenta 20, 44 digna futuris fatis 21, 43 velit æther 26, 231 sylvæ, astra 28, 32 docuit 29, 89 non dubitem 42, 10 loquendi dulce pondus 17, 19 gnara avis 20, 330 libertate 22, 164 loquentem prisca, matura, fortia 22, 168 loquentes formare 17, 85 locutus nihil indignum 21, 294 vix pauca 37, 100 locutam sese dignius 17, 37 locutas pecudes 18, 3
lora lutea 22, 471
lorica cursu æstuat 3, 352 loricæ locum 22, 367 loricam micantem 8, 16 ponere 26, 82 loricas smaragdo virides 22, 90
luas delicta 26, 504 luat commissa 15, 324 cervice 18, 23
lubricus error 98, 12 lubrica numina 5, 441 ætas 36, 227
lucet ales ignea 22, 419 lucebit Hydaspes facibus 36, 325 lucere metallo 3, 163
lucidus lacus 49, 32 lucida canities 36, 11 lucidiore gelu 59, 2
Lucifer stringebat radiis Hæmum 5, 336 ornat comas 22, 472 meus humectat agros 35, 121 Lucifero roseo 8, 563 Luciferum videri credidit 7, 131
Lucifer habet currum et equo solitario vehitur 5, 336
Lucina cum solveret onus matris 1, 145 nos fugit 18, 74 labores solatur 22, 342 te ederet 29, 47 tribuit sobolem 33, 123 nosti quid sit 36, 307
lucratur vincula 18, 137
Lucretia mersit ferrum 15, 446 gravis incumbens ferro 29, 153
lucri nihil caperent 18, 126 neglecti 26, 608 lucro terribili 5, 438 intacta pectora 17, 214 mora 20, 53 duplici 28, 221
luctamine lento 26, 138
luctare mecum carmen 101, 20 luctatis carinis 15, 516
luctus mœrens velamine sciseo 3, 33 cothurni 18, 299 par finitimis 20, 294 fortuna reduxit 20, 551 argumenta 28, 169 prædæ ademtæ 28, 245 lividus ora 28, 323 luctum in patriæ 28, 118 luctu novo 5, 17 livida stat 20, 529 leviore 28, 313 tanto damnavit 35, 240 frementia Tartara 35, 383 avido 36, 50 senium tractura 36, 259 longo maneat 37, 58 ingesto 39, 32 luctibus nostris consenuit 15, 155 in mediis 26, 399
lucus erat 36, 332 æquore circumfluus 44, 1 luco augure Jovis 26, 18 omni 36, 74 lucum defendunt 81, 17 vertice despectant 36, 375 lucis opacis

85, 290 lucos Sabæos 70, 210 Aonios 17, 271 truces religione 21, 229 agitante procella 33, 202
ludibrium mensis 18, 306 me relinquis 20, 535 pelagi 28, 139 ludibrio datur 5, 37 ludibria fati 26, 110 natos avexit 36, 264
ludis Martia simulacra 8, 539 lentis modis 101, 16 telis 101, 72 ludit omina solennia 8, 612 in leges 18, 230 fœdera 26, 567 Galatea 29, 126 ludunt per prata jugales 8, 17 fratres 10, 72 comæ 11, 12 pars 31, 13 cum tigride damæ 34, 27 flammæ 35, 3 ludant trabes 17, 329 lusit jugulis 3, 83 me imago 27, 21 juba 73, 1 luserat error præsagia 29, 102 ludite milites 14, 33 virgines, ib. ludere per campos 35, 77 lusisse orant 20, 372 pudeat 22, 382 luditur campus et urna 28, 6 labor 68, 4
ludus erant regum exuviæ 7, 23 erant carmina 29, 147 ludi molles 17, 311 cauti per atria 36, 206 ludo intenti 20, 510 ducere noctem 31, 97 virgineo 36, 162 ludis assiduus 20, 410 ludos celebres 24, 199 spectandos 28, 390 celebrantia sæculo, ib.
lues tanta 3, 24 magna per rura 5, 93 hominum pecudumque 15, 514 morbi 18, 18 diversa oritur 20, 33 tetris collecta cibis 28, 242 aucta vapore, ib. terrena 49, 91 luem morbi 15, 39 maturam 19, 14
lugebant Nymphæ flumina 34, 3 lugerent amnes 24, 24 lugentia rura colonos 101, 108 lugebere Cyntho 35, 245
lumen formidatum 1, 96 odorum fumat 28, 324 purius 35, 283 breve decrescit 44, 36 secuti 98, 18 luminis grati expers 33, 99 lumine refugo 6, 9 sicco 15, 130 clauso 20, 314 centeno 21, 312 fraudatus 29, 24 de alio 29, 188 infausto 33, 40 præmisso 35, 1 de alio succendunt 35, 347 pleno rimatur campos 36, 441 supinato 101, 116 quo floreat arcus 48, 7 primo 98, 7 recto 101, 53 lumina glauca nitent 1, 214 huc flecte 3, 359 adhuc spirantia 5, 410 suspendite 10, 207 non æquant flammæ 10, 266 fervor asperat 17, 218 satiantur 24, 197 defixus terræ 26, 486 excubiis vigilantia regni 28, 234 cessissent somno 29, 91 quid tingis 31, 137 Phœbi 35, 28 torquens 36, 261 cœli 37, 123 primæ tedæ 40, 1 aurea condens 101, 127 juvenum 50, 28 fera surgunt 83, 1 nova sensit 99, 9 luminibus tumidum micat 29, 121
Luna regnante per Arcton tacitam 1, 22 cum lateret 8, 188 livescat 15, 495 quæ nutriat Oceani recursus 17, 108 nascente 21, 219 plena, ib. roscida 24, 288 noctis dux 35, 46 juvencos irrorat 36, 403 stupefacta 44, 61 laborat defectu 48, 2 Venusque 76, 6 Lunæ globum ingreditur 7, 164 crescenti 10, 243 plenæ, ib. circulus 15, 223 velox semita 22, 438 labor 26, 233 medio sidere 101, 120 Lunam vocas in antra 10, 114 rudem 28, 541 nasci fecerat 35, 45 Lunas concurrere polo 18, 6
lunare jubar iii, 147. xxvi, 237 lunari globo 35, 298 lunaribus damnis Oceani 28, 499
lunatæ frontis 33, 129 lunatis dentibus 101, 107
lupam æra fingunt 1, 99 nutricem 26, 264
lupanar dilectum 18, 96
lupatis rigidis servire 1, 82 pressis v, 354. xxxv, 194 in tuis 8, 564 sacris servire 73, 2 paribus frænantur 87, 2
lupus luas 26, 503 lupi duo adorti agmen 26, 250 lupo præbuit agna latus 34, 26 luporum murmur 18, 2 cæsorum ostenta 26, 249 lupis ingerit prædones 5, 484 lupos rapaces 18, 135
luror permanat in herbas 36, 238
lustralem facem 28, 324
lustrat visu severo 5, 497 omnia radiis 28, 412 lustravit ortus 7, 16 lustrarunt humeros astra 34, 48 lustraverat aras 40, 25 lustrare vos valebit 20, 22 diem 36, 316 lustrans pascua 36, 168 lustrantes sidera 98, 17 lustrandi fasces 18, 21
lustro omni nobilior 1, 275 toto 26, 146 lustra ventura 1, 33 Lycæi viii, 467. xxxi, 48 per opaca 20, 422 cingis 24, 304 ad sua 27, 4 bis dena recensent 28, 392 lustrorum numero victus 44, 31 lustris Partheniis 35, 241 sylvestribus 36, 44
lusus cernere Thulen 24, 157 belligeros 28, 621
Lutati præclare Pœno 18, 455
luto deteriore 20, 496
lux festa 1, 143 opportuna votis oritur 5, 313 aëna 7, 135 illa imperii fuit 8, 182 altissima fati 8, 273 septima aderat cœlo 9, 15 quantum tenebris præclarior 28, 480 puniceos cum detexerit ortus 33, 220 redditur orbi

36, 243 lucis repulsu 17, 106 fructus 21, 93 in limine 22, 63 honoratæ fructus 24, 79 exordia 24, 176 fœdus amor 28, 452 imago 36, 444 in principiis 101, 13 tuæ repertor 98, 2 in lucem sæcula fudit 22, 11 lucem renovasse 26, 438 spargentia cornua 28, 160 invisam quid moror 28, 316 immensam trahit 31, 72 claram dispergere 33, 8 tenebris obducam 33, 115 timentes insolitam mirantur equi 37, 46 condet 41, 13 luce magistra 6, 7 subita comarum 8, 193 contemta 15, 78 reperta 15, 264 procul 17, 40 metalli 24, 133 pro communi 26, 275 omni carior 26, 309 in illa 26, 600 sibi concessa 28, 129 desperata 28, 293 propinqua frui 28, 364 exacta 29, 52 nondum gravem Titana 35, 50 sub prima 36, 232 sub oris tui 40, 49 serena 44, 20 variata 47, 4

luxuriæ vacat 10, 54 suæ fortuna addidit 18, 121

luxuriat vertice arundo 1, 217 crimine 5, 72 tali cultu 35, 55 gramine silex 49, 20 luxuriant gentes sepultæ 35, 327 luxurient monilia 73, 9 luxuriante pollice 101, 17 ægro 49, 100

luxuries nocitura 3, 206 armata 8, 339 sævior ardet 15, 183 Parthica 18, 343 Byzantia 20, 416 non pretiosior bello fuit 21, 92, prædulce malum 22, 182 dedita semper corporis arbitriis, ib. regna vertit 24, 161 luxuriem regum 10, 23

luxurietur Oceanus 12, 35 luxuriata malo Megæra 3, 355

luxus populator opum 3, 35 dissuasor honesti 36, 29 luxum famosum 17, 158 in luxum resolvit 26, 367 luxu circumflua mens 1, 40 deside fluentem 8, 217 pejore 15, 164 mollior ætas 26, 160 deposito 35, 301 consumens domum 75, 8

Lyæus victor 24, 362 Lyæi thyrsos 20, 294 pocula 26, 349 Lyæo struxere 10, 216 titubans 15, 445 largo sopita 20, 435 certatum colla 28, 562 dulci 35, 353

Lycæi Parrhasii 35, 18 lustra viii, 467 xxxi, 48 Musa rustica 21, 181 Lycæum Pana 28, 199

Lycæo nutrita 24, 249

Lycaonia ab Arcto 26, 246 Lycaoniis ab astris 17, 299

Lycaste Zephyris non cessura 24, 252 Dictæa 24, 276 fert retia 24, 292

Lyciam tenuisse 18, 204

Lycurgus potuit 17, 158 Lycurgo rigido 8, 509

Lydi continuant 20, 241 Lydos vastant 20, 578

Lydia laxet fontes 3, 197 in te transferret thyrsos 8, 603 dives 10, 215 credit 11, 9 tot eat nummis 18, 203 implorat 20, 295 tumescit 24, 62

Lydia per culta 1, 53 fœmina 33, 273

lympham gestabat 18, 107 lympharum dominum 84, 3 lymphis libatis 28, 520 solidis 101, 67 permutat 99, 5

lymphata pectora 20, 45

lynces saliunt 24, 369 crystalla ferunt 40, 7

lyra reticet 8, 224 lyræ nostræ 4, 14 cantus 7, 62 canant 10, 196 mixtæ choreis 31, 23 desuetæ fila 34, 14 dulci 40, 6 meritæ 40, 18 lyram ad nostram 2, 16 tentavit pectine 9, 18 lyras in pestem vertere canoras 36, 257

M

Macedo subjecit Persen 24, 165 miratur Olympum 26, 180

Macetum fines 5, 279 tellus 17, 28 ruinæ 20, 147

machina quateret muros 3, 219 cœli laxatur 7, 169 poli 8, 68 muralis 8, 329 quo vivat motu 17, 102 melius librata pependit 21, 145 steterit 26, 71 rerum 35, 280 hostilis 37, 49

macies jejuna 15, 23 decolor 18, 123 informis 36, 93

mactare nequivit 15, 392

macte novis titulis 24, 191

macula polluimur 22, 292 maculæ inustæ 5, 505 maculam minorem 18, 80 maculis asperserit ora sol 15, 494 communibus urunt 18, 430 servilibus 20, 132 virentibus 36, 267 maculas detersum ire 20, 11

maculetur sanguine 77, 13

maculosa terga 33, 182

madefecerat Auster lunam 28, 541

madescunt imbribus ora 36, 311 maduere lacrymis 20, 303 fletibus ora 83, 266

madet barba 35, 316 orbita fletu 36, 442 maduit metallum flumine 33, 241 silex 57, 4 madentibus uvis ambiat 1, 274

madida cadente Pliade 8, 437 madidæ auro Nymphæ 35, 69 madido auro 17, 287 madidis favillis 49, 57 madidos humores 47, 34

madidantes nectare pennas 35, 88

Mæander petit 20, 266 Mæandri lenti 20, 292
Mæandre flumine tuo 20, 268
Mæandria flumina 28, 635
Mænades cum Penthea ferrent 5, 419 crinem solutæ 8, 609 Thebas reversæ 20, 523
Mænala desolata 1, 187 nudata ferro 8, 470 frondosa 17, 290 modulantur 21, 182 domat 24, 250 umbrantia ripas 26, 575 cornu terret 33, 228 te flebunt 35, 244
Mænalium nemus 101, 103 Mænalios arcus 8, 161 modos 31, 36
Mæona post regem 20, 245
Mæones dicti 20, 246
Mæonius rex 3, 166 senex 10, 234 thyrsus 33, 19 Mæonii senis 29, 20 Mæoniæ Nymphæ 35, 68 Mæonios agros 20, 464 Mæonias per urbes 8, 602
Mæotia pascit 1, 36 freta 20, 334 terra 28, 338 palus 8, 180
Mæotida irriget 26, 57 Mæotide ripa 15, 243
Mæotin cæsam bibens 3, 312
Magi Persæ 8, 145 stravere juvencos 21, 61 te invenere 98, 19
magicæ vires 3, 145
magister signa insonuit 28, 625 magistri jussis 26, 277 cantus ac sibila 26, 409 absentis præcepta 51, 9 magistro victo 3, 277 meliore 8, 67 nobiliore 17, 93 molli 20, 157 orba puppis 20, 423 eventu rerum 20, 489 magistrum gregis 10, 293 magistros equitum peditumque 29, 198
magistra luce 6, 7 genitrice 10, 233 qua 17, 274 Clementia 22, 22 magistram prævenit 3, 109
magistratum aspicit 18, 487
magna dedisset merito 29, 195 repente ruunt 91, 2 magno petendum 17, 147 magnum probat 31, 81 major spe 24, 6 nota 28, 530 majus erit quodcumque relinquam 21, 14 nil potuit fingere 27, 25 nil hoc genuisse 50, 44 in majus ferant 26, 15 majora petens cura 1, 65 moventi 20, 541 deberet 29, 196 maxima rerum 1, 130
magnanimum pectus 24, 9
magnes cognomine lapis est 48, 9 ferri rigore vescitur 48, 16
magnetica gemma 48, 26
Magnum erigit laurea 18, 502
mago ritu 28, 348
Maja genitum 33, 76
majestas jurata 3, 229 utraque fratrum 5, 6 grata pudoris Augusti 8, 519 regia 10, 198 Romana 17, 87 publica 18, 424 Latii pulsata 20, 130 plena augescit 24, 99 reparatur 28, 5 alterna 28, 613 obvia 31, 80 majestatem nescit 15, 387 majestate inhorruit nemus 1, 125 cum æquæva creatus 8, 122 Tyria 21, 80 nigra verendus 33, 80 petendi 40, 45
mala roscida 31, 15
Malabathri folia 18, 226
male dilecti flores 35, 265
maligni strepitus 39, 5 maligno stamine 3, 177
Mallia proles 17, 339
Mallius descripserat axes 17, 275 indulget somno 80, 1 vigilet 80, 4 Malli, bonorum congeries 17, 135
malo potior (sylva) 36, 368 malum vestit pampinus 24, 366 malis associant cornua 15, 482
maluerint reddere 22, 57
malum deflet plangitque 36, 159 inter utrumque 90, 2 dulce Siren 100, 1 mali fons 20, 18 meminere 20, 116 prima origo 20, 539 præsaga 33, 190 peracti simulacra 36, 69 forma 36, 300 malo accensæ 36, 256 cruento victa 101, 120 malorum turba texitur 20, 393 ignara 36, 48 malis frons dejecta 28, 376 defixo animo 28, 258 gaudere 36, 215 pejorem mirata virum 3, 139
mamma audax 1, 88
manat frons imbribus 1, 222 manant in vulgus exempla 21, 168 in rorem brachia 36, 252 manaverit crimen 22, 312
mancipium jure sepultum 18, 212 solis utile suppliciis 19, 30 mancipio inerti 20, 56 mancipia noxia 18, 481
mandata urget 17, 240 patriæ sprevimus 28, 430 audierat 33, 118 mandatis patriis 10, 30 monebas 29, 237
mandatricem operum mentem 8, 236
mandemusne Noti flabris 26, 205 mandarent ducibus prælia 21, 329 mandaverit ævo novum 17, 68 patriis procul astris 36, 214 mandaverat arvis Siculis 36, 84 mandatur tibi origo 31, 58
mandunt pascua 33, 278
Manes turbantur 1, 112 horrendos citavi 3, 154 testor 5, 165 purpureos placavit 8, 97 pulvere nudi 15, 403 parentum 26, 528 Iuleos 28, 116 armatos 33, 41 sibi fatales 33, 265 famulos ductura triumpho 35, 13 coronati 35, 328 dant locum 36, 389 auxilio cinguntur 37, 44 sacrare pa-

ternos 44, 72 ad manes penetras 98, 22 manibus patriis 23, 7 Hectoreis 39, 13
manet reverentia 1, 141 hæc mens sola 8, 234 ille decor 36, 435 manent præmia 33, 195 maneat longo luctu 37, 58 maneres tellure Emathia 26, 497 mansere hic viri 28, 417 nec Deæ 36, 245 mansura fides natis 8, 121 fata 36, 65 mansuro adamante ligat 22, 39
manifestat odor 49, 74
manipli Eunuchorum 18, 255 maniplis novis cinxit 8, 35 complere 21, 334 maniplos præcipuos 15, 416 imbelles 8, 338
mansuescunt dracones 5, 365 stagna 15, 524 mansuescere nescit 5, 42
Mantua dedit 29, 147
manumissiones celebrabant novi Consules 8, 611
manus præceps 1, 48 profanas porrexere 3, 117 collecta 3, 314 festinas urgete 3, 344 Romana 5, 52 tantæ convenere 5, 107 tandem justa 7, 105 avitas 7, 190 injussæ scripsere 10, 10 bellatrices 10, 18 Palæmoniis explorata coronis 17, 288 hos fecere 18, 339 dabit 18, 367 libera frænis 21, 152 quicquid vestra gessit 21, 194 inflammata pretio 21, 293 dispersit 24, 140 par donis armisque 24, 234 divisa acceleret 24, 275 fatales 26, 61 virides patuere 26, 259 vicina accurrit 26, 414 suas cernit abire 28, 259 victa 28, 314 ni deficeret 28, 352 socias 28, 465 in verbera tendunt 31, 113 suas genibus admovere 33, 51 injussæ pectora tundunt 36, 129 quæ talia ausa 36, 183 exerta 36, 377 cæcas tendit 37, 110 nulla sit 49, 5 qua jussere 49, 60 tacitæ artificis 50, 20 æmula naturæ 68, 14 Romanas 77, 10 manum exiguam 20, 221 victricem 20, 532 percensere 28, 157 Tyrrhenam 28, 485 letalem placidamque sensit 39, 48 manu pacata 8, 15 certa 8, 61 divisa 10, 205 leviore 20, 14 dissimili finxisse 20, 492 patranda efficiens 21, 302 sponderet meliora 26, 268 instare 26, 274 prætereunte 26, 398 naturam cumulante 28, 50 metuendus 28, 216 meliore 29, 205 forti 34, 30 quæsita 36, 303 facta credas 49, 49 victa Trinacria 35, 186 manibus portabere vulgi 5, 333 revinctis 8, 84 junctis 14, 18 loquax 17, 313 truncatus 26, 89 aversis 28, 329 connixis 37, 67 famulis 39, 17 complexi 50, 5
mapalia infecta tabo 15, 360 reserant 24, 344
Marcellus fortis 15, 89 vinci docuit Pœnum 26, 140 Marcelle Sicania ferox 18, 456
marcet segnis amor 29, 227 marcent epulis xx, 434. xxvi, 368 marceat segnities 10, 205 marcebant coronæ 36, 247 marcentes coronas 31, 96
Marci mores 28, 350 Marce clemens 28, 340
marcidus ibit unguentis 15, 444 marcida luxu otia 7, 40 stagna Lethes 33, 280
Marcomeres docet 21, 241
mare geminum 5, 190 tranquillum quatitur 10, 154 medium 15, 523 per longum 19, 42 ductum per viscera montis 33, 175 fluxit 33, 251 serviat 37, 33 maris libertas effræna 5, 210 incerta 8, 436 Sidonii rubrique 8, 600 tantum tranasse 10, 256 inclementia 26, 210 rubri 40, 14 mari profundo laxare fræna 3, 64 toto nurus dotanda 8, 647 rubro xviii, 16. xxix, 4 gemino 18, 91 medio 18, 245 opponit 33, 146 fluvius redditur 35, 185 præfert 36, 333 nec scopuli latuere 37, 64 vetito 41, 16
mares recisos 18, 48 ambigui 18, 462
margine nemorum frondoso 35, 113 pendenti ligat 49, 44 cœli clausit opes 8, 42 præscripto 18, 216 summo texti 33, 267
Maria cum conjuge 15, 328 Mariæ luce 10, 11 feras 10, 173 in decus 10, 275 crescat uterus 10, 340 germine 22, 239 partus 22, 342 Mariam debes 10, 37 scis 10, 119 salutat 10, 251 ducit Honorius 14, 37 daret 29, 69
Mariæ sinus virginei 95, 7 Mariam angelus alloquitur 99, 1
Maricæ querceta 1, 259
Marii numerum relinquas 8, 641 sub vincla 15, 92 triumphus 26, 126 Mario patefecit portas 24, 35 peremtos Cimbros 26, 646
marino curru 29, 166
maritali fato 29, 13
maritat rore glebas 35, 89 ferrum 48, 38
maritus regnatne 36, 181 mariti amplexus 8, 646 nomen eripit 18, 51 elusi 18, 89 nomen sumeret 21, 6 ignes 21, 121 dulce nomen 26, 304 dilecti fatis 26, 439 cristati 29, 216

illecebras 33, 85 tædas 35, 279 altisoni 40, 27 marito pulchro gaudent 10, 294 invicto 26, 626 concede 31, 134 sudata fibula 35, 16 Zephyro 36, 265 maritum Nasamona 15, 192 natæ prospiceret 21, 71 rapit 48, 31 maritis meruere rogos 15, 407 maritos reginarum 22, 361 supereminet 1, 200
Marmaricus Hammon 18, 180
marmore picto 20, 273 in rigido 48, 57 effosso 49, 23 perspicuo 61, 3 de uno 87, 1 marmora verrat 20, 360
marmorea peste 37, 100 marmoreum globum 62, 1
Maro te fama vehit 74, 12 Maroni tenui 41, 23
Mars renovat suffragia campi 28, 10 gravior sub pace latet 28, 307 melior clypeo 33, 134 donat Rhodopen, ib. laudat aprum 53, 3 Martis jucunda 28, 624 ferrea forma 48, 25 vices 28, 283 vivida imago 26, 468 nuncia fera 26, 258 fœtas novales 26, 26 fessi 24, 211 Eoi 24, 35 terrore 5, 56 ornatu fulgida acies 5, 351 Arctoi 5, 501 rabies 7, 73 opus 19, 20 ignaras urbes 20, 567 gloria 21, 16 graviore paratu 21, 336 iter 22, 437 adversi inclementia 76, 3 Marti sævo 8, 321 notissima robora 15, 415 sodales 26, 339 domando 101, 82 Martem puerum laverunt Rhodopeia flumina 8, 526 sævum releget 13, 4 sustinui muro 15, 85 subdiderint vinclis 26, 69 oblatum 28, 210 totum palam permittere 29, 199 sternere 37, 37 Marte semoto 5, 188 petiit tyrannos 8, 90 ancipiti 8, 456 infesto 15, 273 contudimus Suevos 21, 190 cruentum ferrum feras 22, 15 nec minor 22, 276 alio desudant 26, 280 insano 26, 507 perirent divitiæ 26, 623 patrio 28, 91 pro Marte habeas Cybellen 18, 277
Marysa velox 20, 266 dum suus est, ib.
Marti equi et currus tributi 48, 47
Martius campus 18, 438 horror 35, 147 Martia simulacra 8, 539 signa 18, 505 præcepta 22, 349 laurus 23, 20
Mascezel est illi 15, 390
Massagetes audax 3, 312 Massagetæ 8, 542
Massas solveret ignis 24, 235
Massylus sonipes 26, 148 Massyla genitrix 18, 389 Ceres 22, 394 oppida 28, 377 Massylam jubam 34, 28 Massylas lauros 8, 25 fraudes 15, 394
mater consule duplici fœcunda 1, 203 rogari mollior 10, 38 nunquam eris 18, 224 amorum 19, 63 squalida annorum 22, 425 regia 24, 177 solertior 28, 524 sic eris 31, 137 fidissima 33, 177 hæc proxima haberi 36, 176 Dei 101, 49 amare timet 69, 2 innupta 95, 8 conscia partus 98, 16 matris post viscera 18, 46 reverentia 18, 73 solicitæ 22, 344 grata superbia 36, 16 parens 98, 3 matri erectæ 18, 387 legum 28, 428 timidæ 34, 31 propior 50, 22 in matrem conversa 29, 100 matrem niveam 10, 242 superas 10, 271 ferirent 21, 323 primam scelerum 22, 111 regumque ducumque 24, 175 omnem pepulisti pectore 36, 104 defendite 37, 28 matre compressa 3, 287 cum secura 8, 465 sub virenti 10, 244 remota 33, 217 cum torva 36, 49 de dura queri 36, 212 Hyrcana 36, 263 secura 101, 71 matres Sidoniæ 15, 191 Phrygias 20, 401 cupidæ 22, 400 Phrygiæ 29, 191 Elysiæ 35, 322 matrum Ausonidum 26, 627 vota 36, 408 matribus tecta latere 24, 64 ædes effulgere 28, 546 vinceret 29, 67 cunctis altior extat 33, 126
materiæ semper fluentis 17, 101
materies juvat 25, 15 quicquid ubique gignit 33, 60 novercæ datur 101, 27 cognata 87, 4 materiem præstes 22, 17 virtutibus pandit 24, 107 amicam sentit 48, 43
materna mente 28, 94 materno crimine 28, 115 jugo 50, 40 maternum onus 50, 36 maternis studiis 73, 14
maturet germina 22, 465
maturus emi 18, 64 matura pericula 5, 15 rosa largo die 10, 248 loquentem 22, 169 ætas 28, 557 virginitas 31, 125 maturam luem 19, 14 maturo moderamine regunt 7, 183 maturior ævi 22, 348
matutinis solibus 35, 120
Mavors 3, 334 adamante coruscat 1, 99 indomitus 4, 17 flet 15, 129 erubuit 18, 238 fervidus 21, 270 res constrinxit in altum 26, 491 impellit equos 37, 75 sanguinea cuspide verberat urbes 48, 22 Mavortis amor patrius 1, 96
Mavortia seges ferri 7, 135 ætas 26, 35 nobilitas 31, 70 cuspis 37, 87 pectora 48, 33 munera 72, 12
Maurus fugiet 15, 338 hortatur 21, 357 atrox 21, 383 cecidit 22, 286 Mauri arbitrio 15, 70 vicistis 15, 95 manus

15, 288 adversi 15, 380 passuri enses 15, 433 ruunt 18, 505 nigris crinibus 24, 19 agricolæ 24, 344 Mauro terribilis 8, 28 victo 10, 219 medio 15, 236 captivo 19, 71 Maurum vicinum 21, 19 captum 28, 122 Maurorum populos 21, 249 nomen 22, 261 Mauros leves 7, 54 tenuit fiducia 15, 330 absentes 15, 351 fretos 18, 400 in Mauros eat 15, 288 Mauris fastidita datur 15, 189 regibus 15, 452

Maurusius Atlas 28, 104 Maurusia rabies 8, 39 laurea 15, 344 tellus 24, 278

Maxime, mittis dona 82, 1

Mazax missile projecit 21, 356

meat vis per setam 46, 18 meant ordine vota 21, 10 meabant edicta 21, 277 meantem causis defectum 17, 129

meatus annis præscripti 3, 5 novos Phœbi 7, 9 diversos secuere 15, 223 revocare 37, 10 meatum quærit 3, 271 meatu averso 8, 483 devius 18, 14 bifido 26, 336 tardus 28, 197 offenso 33, 172 lascivo 35, 74 fracto 35, 184 vario 44, 78 nativo 49, 55 meatibus variis 17, 104

Medea ferox 3, 153

mederis vulneribus 24, 206 medere vulneribus 39, 43 mederi criminibus 5, 421 blando sermone 29, 138 medente Stilichone 22, 204 medentum auxilium 49, 69

medicas aquas 49, 86

medicina per hostem contigit 39, 48 fides fit 99, 16

medicum consulit 18, 35

Mediolanum unde nomen habeat 10, 183

meditatur scindere ligna 19, 7 flectere fræna 28, 189 meditentur aves 26, 230 meditantem carmine muros 22, 171 meditatus sævitiam 21, 101

medius interfluit urbes alveus 1, 227 limes flagrantis Olympi 15, 148 hostis 28, 456 ignis 44, 71 media Carthagine 15, 190 ira 18, 364 in arce poli 27, 13 medii reverentia 17, 250 in medio xxxiii, 151. xlix, 27 medio sub frigore 1, 132 axe libraverit 3, 11 orbe v, 310. lviii, 4 Mauro 15, 236 mari 18, 245 foro 25, 14 ibat Padus 28, 212 sermone 28, 426 in æstu xxxi, 47. xxxv, 106 sereno 35, 91 axi 36, 234 sidere lunæ 101, 120 vertice 83, 1 in medium cadunt 33, 250 medium mare 15, 523 nil inter puerumque senemque 18, 470 per Albis 21, 226 Porum vectaret 21, 267 iter cœli 28, 411 per hostem 28, 466 in æquor 37, 114 æquor 40, 55 te liget zona 73, 11 mediam frigoris et flammæ æthram 22 8 plagam 33, 257 in mediis stetit 3, 41 in hastis 7, 17 in castris 8, 10 in armis 10, 197 in astris 15, 135 in aratris 17, 9 in luctibus 26, 399 in visceribus 26, 577 in fluctibus 48, 53 interstrepat undis 5, 303 turbinibus 15, 502 mœnibus 18, 2 muris 20, 44 arvis 20, 170 flammis 21, 184 dissensibus 22, 86 nubibus xxiv, 294. xxviii, 46 tenebris 26, 36 frigoribus 26, 349 aquis 28, 487 penatibus 36, 73 arvis 36, 245 faucibus 36, 394 fretis 37, 37 ab antris 47, 8 medios Libyæ æstus 8, 27 in Sicambros 10, 279 æstus Solis 15, 317 vapores 21, 180 nimbos 44, 39 in ignes 50, 29 medias in turmas 8, 349 in tubas 23, 12

medullis erupit gemitus 10, 7 possessis 20, 13 totis inolevit 28, 78 fixis hæserunt tela 31, 145 imis 36, 152 miscuit frigus 46, 6

Medus te adoret 8, 258 misit 10, 224 tibi cessit habenas 21, 67 tentoria fixerat 21, 157 ademit moderamina 24, 163 fœdera peteret 28, 415 Medi liquere vada 7, 71 Medo remige 3, 335 subduxit Athenas 17, 152 tulit moderamina 24, 164 Medis subactis 1, 161 imperat 18, 321 restiterant 26, 187 Medos subigat 3, 374 vinctos 20, 102 apud Medos rarus regum cruor 20, 478

Medusæ vipereo 3, 281

Megæra improba 3, 74 multo luxuriata malo 3, 354 torva ruit 36, 387

Melampus enervatus 18, 315

mellifer exercitus 35, 127

mellis publica jura 8, 382 lacus 21, 85 opes raptas 28, 263 melle puro 31, 142 mella ferant sylvæ 1, 250 dulcia raptu trahit 5, 462 corrumpunt 10, 70 tegunt apes 14, 10 sermonis 17, 251 necem dedere 26, 446 Heliconia 29, 10 putare decet 82, 2

membra anhela fudit 2, 2 fundere 4, 18 nova instruxit 7, 42 vestitu nunquam temerata profano 8, 126 impia raptarem quadrigis 15, 255 sui divisa 17, 97 negant 18, 128 Eutropii 18, 228 vibrata rotet 20, 360 tarda levant 20, 436 effœminat 22, 134 errantia 24, 129 truncata 26, 263 in omnia regni 26, 437 defessa 27, 3 sua cernit abire 28, 258 viridantia 28,

561 sinuosa draconum 33, 179 immania 35, 159 non cessura pruinis 36, 90 languentia curru terit 37, 84 per dispersa 44, 65 in tua ire 101, 29 tua petentes 101, 44 sua tegit 45, 19 vivo carentia sensu 48, 55 fera 54, 12 tot ligat una silex 87, 7 per membra silex serpit 37, 99 membrorum modus 21, 46 mole immensa 101, 105 membris aptavere togas 1, 205 micantibus 10, 283 reliquis 20, 19 cunctis (naturæ) 22, 433 nudis 29, 88 minor 35, 38 nostris ne parcite 37, 29 redeuntibus 44, 12

meminit nec leti 26, 328 captiva sui 46, 16 meminisse sepultos 22, 50 juvat 26, 207

Memnon coloratus 21, 265 prostratus 21, 268 Memnona tegeret 20, 530

memor ferri exercitus 20, 543 officii 22, 44 nil hyemis cœlive 26, 323 sis 35, 234 memorem experior 15, 305 ducum tuorum 28, 450 memores antri 40, 5 notæ 49, 6 naturæ 50, 27

memorem certatum quid 26, 155 memorant Graii 29, 15 memorare dignum 29, 50 memoratur Tabraca 19, 71 memorata nunquam 1, 276 memoranda concidit 29, 156 naufragio 19, 72

Memphis solet 8, 570 si forte negasset 15, 56 pia 17, 127

mendacia turgent 18, 351

mendacis clypei 21, 105

mens circumflua luxu 1, 40 nunquam cessura labori 3, 326 eadem cunctis 5, 115 busto superstes 8, 234 omnis aberrat in vulnus 10, 6 segnis ad artem 18, 78 infida 18, 129 oblita sui, nec sobria divitiis 18, 229 una foret 20, 124 ardua semper 21, 39 judex dura sui 22, 221 redit ad sylvas 27, 4 conscia laudis 28, 593 alta 29, 20 congesta 33, 4 ignara nocendi 39, 3 mentis arduæ 11, 4 pignus 18, 421 vincula 26, 310 inops ætas 26, 521 iratæ sententia 28, 292 benignæ temperies 31, 64 penetralia nudat 33, 213 solicitæ acumen 35, 201 paternæ 35, 254 menti impervia 22, 424 mentem agit spes anxia 1, 65 oblivia condunt 1, 166 dubiam sententia traxit 3, 1 testatur amictu 5, 81 sinceram furatus 8, 230 mancatricem operum prospecturamque lapori 8, 236 domet 8, 268 obscœnior ore 19, 31 librant silentia 26, 457 traxisse polo 36, 41 mente cauta 15, 492 devota 21, 232 placida severa 22, 66 tota remissum 22, 142 profunda 26, 85 materna fovens 28, 94 profana 28, 107 recolens pompam 28, 423 pura 28, 608 humana 68, 12 ab alta fudit 95, 3 mentes geminas 8, 233 cum corpore lapsæ, ib. præcepta dominæ passuras 8, 238 geminæ 17, 105 vincturo carmine 26, 21 horrificant 26, 249 humanas oblimat 36, 29 duras jungit 48, 41 mentibus aderat 24, 5

mens esse nunquam desiit 28, 312

mensa furialis splendet 15, 180 excludere 26, 28 sinuatur 94, 1 mensæ sociæ convivia 1, 253 reverentia 3, 229 adhibes 22, 153 mensis Thyesteis 1, 171 gemmiferis illuxit 1, 265 ludibrium 18, 306 mensas infandas 15, 401

mense novo redit Cynthia 68, 10 menses gelidi 36, 224

mensura invidiæ capit 24, 44

mentitur sibila 7, 141 æstum 22, 249 Nerea 26, 320 gemma volatum 94, 3 mentiri jussum ictum nescius arcus 8, 529 gemmam 58, 3 mentitus Nilum Gir 21, 253 Signifer 68, 9 mentita fidem 1, 108 senem 3, 135 virum 18, 340 mentitæ cornua setæ 45, 6 mentito gressu 20, 182 mentitos fluctus 33, 254

mercator tremuit freta 52, 7

mercem metuebat 24, 327 laborum persolvit 28, 578 in mercem veniunt 18, 220 merce certa 18, 197 merces devehit 20, 509 permutat 27, 7 vecturam ratem 36, 263

merces pectora alligat 8, 501 officiis dilata 17, 256 properata 25, 11 mercedem referente socero 29, 184 hac veni 10, 144 fœda 21, 211 mira militiæ 29, 184

mereor princeps 10, 35 merear carpi 35, 86 meretur jure 22, 183 meremur dominas aures 6, 17 merentur audire victores 1, 61 mereantur caput Achivi 5, 425 meruit regnare rogatus 8, 48 secretum 22, 306 Senatus 24, 55 nil felicius 28, 56 tua cunabula 29, 86 repulsam 31, 79 pœnas 37, 107 nec similes causas aut tempus 47, 25 vitam 48, 16 meruistis plus 58, 6 meruere senes 1, 68 te Triones 8, 429 mœnia nasci 15, 28 maritis rogos 15, 407 famulas 20, 201 Superi 35, 287 vincula 36, 95 iram 39, 39 te proprium 49, 89 meruisset te civem 24, 181 mereri fræna 73, 1 bellis 8, 458 regnum 10, 263 nihil plus optasset

18, 175 deforme fuerat 22, 99 leti veniam 26, 90 obsequium tonantis 28 350 nec meruisse fatetur 17, 245 nomen 20, 379 novercam 101, 56 diem ignotum 99, 10 merenti stat favor 17, 262 meritus vocabula 15, 421 meritæ lyræ 40, 18 meriti redeunt 17, 145 meritum quæris 22, 123 nomen 26, 636 meritis debemus 24, 268 favor offertur 28, 607 meritos crines 7, 84
meretricis avidæ hiatus 75, 7
mergi si revolant 15, 493
mergit se 10, 69 mergas solum 20, 38 mersit funere 15, 410 visceribus ferrum 18, 447 merserat unda diem 33, 274 mergere pelago 19, 69 mersurus pulvere 21, 350 merguntur plaustra barathro 26, 345 mergatur gremio Tethyos 36, 319 mergi in vada 5, 64 prima peto 15, 142 fretis orat 18, 266 caligine 18, 492 mersa arva 35, 180 natura 49, 33
meritum belli 25, 18 ob navis innocuæ 26, 12 loci 36, 222 meriti spatium 24, 43 merito laborum 18, 369 meritis nullos obsistere casus 8, 409 te natus adæquat et vincit 8, 430 pro tot 15, 52 prioribus obstet 20, 595 præmia poscant 24, 117 tuis obnoxia virtus 28, 387 ascribere casum 49, 81
mero fœtere 20, 85 madidos rudentes 24, 368
messis bellatura cum colono 21, 321 Punica 29, 60 messe Transalpina 18, 409 Sabæa 21, 58 exsecta 21, 165 messes collectæ 8, 417 odoratas 10, 93 vehant 22, 395 vomere sudatas 24, 94 oblatas mirabitur 33, 198 messibus te induat 1, 273 Gætulis 15, 57 primis 26, 152 centum 28, 389
messor gaudebit aristis 3, 382 jaculum vibrans 26, 464
meta vana cavetur 27, 6 metis properatis 26, 266 metas tenetis 1, 68 Bacchi transcurrite 7, 207 per Zephyri Eurique 8, 648 intulit 15, 456 nullas recipit 17, 143
metallum incoctum flumine maduit 33, 241 per omne 50, 11 metalli fulvi congeries 5, 134 melioris sæcla 22, 454 luce 24, 133 igne 28, 51 metallo ripa micat 1, 52 squalere fila cogit 1, 182 lucere 3, 163 cognato viros spirare credas 5, 360 meliore forment sæcula 7, 184 fulvo 10, 57 meliore ductos mores 17, 137 radiare 20, 260 vario distincta 22, 446 facta oppida 24, 22 ramoso 24, 291 onerata plaustra 26, 605 cœlata classis 28, 376 nascentes equos 28, 571 viridi 35, 291 metallis picturatum opus 8, 590 pretiosa 29, 54 geminis 48, 40
Metaurus vagus 28, 501
Metello fractum Jugurtham 15, 91 jacuit Creta 18, 218 Metellos fortes 1, 147
metior orbem 16, 19 læta periclis 26, 212 metitur vitam 5, 138 raptus corde 35, 12 fagos et alnos 36, 365 diem 52, 14 metimur cœrula 15, 67 flumina 26, 46 metire oculis 24, 70 mensus Romanos numero, non robore 21, 347 numerum 26, 402
Metti satiabere pœnis 8, 402
metuis cui, nil ipse timet 101, 53 metuens offert munera 22, 150 gaudet 28, 574 leonum vacca 34, 5 oneri horror 50, 14 metuendus ab omni regione 20, 465 amore 22, 2 metuenda viris 8, 373
metunt Narcissum 35, 132 metas populos 20, 146 metitur juventus 8, 466
metus horribilis 1, 78 invidiæ 5, 204 jucundi 10, 82 te noster amat 10, 332 vincat ratione 17, 99 pueris latura 18, 124 juris servator 21, 163 lictor 22, 373 malus interpres rerum 26, 262 ut ipse Deum monstret 101, 24 metum humilem senectæ 26, 53 occultat ore 26, 479 languentem 32, 10 metu remoto 15, 300 uno fixa 20, 286 urgente 28, 448 mixto perterrita 35, 155 vano animum vexare 35, 278
micas quacumque 8, 428 micat ripa metallo 1, 53 quicquid ubique 16, 20 tumidum luminibus 29, 121 micant rura 10, 60 dulce oculi 31, 41 micuere coniferi apices 36, 398 micans crudele 33, 282 micantem te viderit 11, 27 micantes stamine 1, 178 micantibus membris 10, 283
Mida quicquid tangeret 24, 230 Midæ tactum 24, 232 Midam lavere 20, 261
migrare figuras vident 3, 128 virum in suos annos 29, 14
miles togatus 8, 9 veniam 8, 369 nutritor 8, 503 ignorat dicere 10, 186 populus 15, 96 patitur 20, 82 dat terga 20, 581 mittitur 22, 95 te audit 22, 169 sitiens haurire cruorem 26, 604 deficit 28, 218 superbus 28, 242 sceptra daret 31, 75 occultus 35, 164 cuspide non moritur 35, 357 militis tanti moles 15, 290 fidem 26, 87 obsequium 28, 564 robur

29, 62 a milite diligeris 22, 147 milite omni peremto 3, 307 cingor 5, 13 tanto munitum 5, 299 misso 15, 246 in nostro 20, 156 securo 21, 177 viridi 21, 324 proprio 26, 106 quanto 31, 91
militat æther 7, 97 Gallia 24, 52 curia aulæ 28, 596 omne feræ corpus 45, 25 militet nostris signis 18, 383
militia eunuchi 18, 419 militiæ futuræ assuesce 8, 400 Phlegrææ 27, 20 mercede 29, 184 princeps 31, 84 militiam nullam dignari 20, 320 patris 21, 36 eripe 39, 52
mille labores 5, 51 vias 44, 27 millia tot ponas 18, 204 tot barbara 21, 107 vulgi 22, 397 quinque explent 99, 7 millibus tantis 21, 171 e tantis 44, 79
Mimas occurrit 37, 85 Mimantis arma 36, 347
minæ prodigii certæ patuere 20, 3 notatæ prodigiis abiere 26, 62 minis flexis 35, 345 armorum 101, 82 minas inferre 3, 306 iniquas 5, 147 pelagi superare 15, 370 vanas abisse 19, 4 huc omnes vertere 26, 421 retro flectebat inanes 28,141 Parcæ vetuere 33, 48 fractas 40, 28
minatur triste augurium 36, 125 minantur crudele 36, 340 minentur trepidi 8, 293 sibila 28, 567 minari Romæ regnoque 26, 264 caute contenta 45, 30 minantem collibus fluvium 15, 41 dira taurum 101, 134 minantes ripæ 1, 228 saxo aras 28, 504
minax sylva 45, 11 minacem nimbo 18, 4 minaci crine 33, 233 umbone 35, 223 minaces jubæ 15, 363
Mincius flexuosus 12, 11 tardus meatu 28, 197 excipit amne quieto volucres 31, 106
Minerva innupta 1, 84 nascente 24, 226 laudante 36, 218 Minervæ clypeo 8, 162 alterius 18, 273 pro fronde xx, 591. xxxix, 41 foliis 22, 228 Minervam Trojanam 18, 328 fœdatam 20, 256 spirat opus 22, 340 sudasse 26, 16 castam violare 37, 41
minister emicat 15, 176 ministri properi occurrunt 35, 317 ministrum dedignata 18, 143 scelerum 15, 270
ministræ mille 36, 189
ministrat odiis augmenta 101, 27 ministrant Argivæ 20, 200
Minoïa urna 35, 332
Minos sit 3, 114 pertentat crimina 5, 477
Minoum puerum 20, 448
minuit favorem 25, 11
mira mercede 29, 184
mirabile posset esse mihi 26, 281
miracula pompæ 8, 565 plebi colligite 17, 280 præbet 18, 309 voti 22, 379 castris edita 24, 224 ducere 24, 354 ingeminent 26, 20 belli referunt 26, 622 fontis 28, 508 nova saxi 48, 13 tua 49, 3 saxi crescunt 58, 5
miror de consule 18, 231 miratur dextram inermem 1, 28 sua quemque domus 26, 621 loca 36, 226 Simois 36, 372 mirantur equi lucem 37, 47 mirer quid primum 21, 291 mirabar te morantem 31, 57 mirabitur messes 33, 198 mirare cinctus 22, 331 mirari nova 8, 515 sine fine 28, 564 mirantem novas valles fluvium 8, 482 vinci 101, 116 mirantibus undis 20, 164 miratus olim 28, 54 mirata leges 28, 337 Ætna 50, 4
miscet seria jocis 22, 165 discrimina rerum 37, 63 miscebit astra Averno 15, 383 miscete polum 37, 31 miscere populos ruinæ 5, 18 miscentem incendia 26, 145 mixtura favillas 29, 152 miscetur decori virtus 1, 91 miscebitur alter sanguis 5, 166 axis Averno 33, 116
miserata dolores Titanum 37, 2
miserere tuorum 39, 42
misero ignoscere pulchrum 26, 92
missile torserit 15, 437 projecit 21, 356 nativum tergo evolat 45, 20
mitescunt undæ flamina 26, 273 mitescere blandos fluctus jubet 7, 123 galeam sertis 35, 145 fluctus cogit 86, 2
Mithram sidera volventem 21, 63
mitigat victima umbras 8, 95 nurus 19, 28
mitis precibus 8, 113 patriæ 8, 319
mitra tereti redeunte capillum 20, 185 velatus Arabs 21, 156
mittis quicquid 82, 2 mittit sub juga ferrea 1, 81 leto 3, 234 misit ab astris 98, 3 missa pœne foret 35, 228
Mitylenæo pectine 10, 235
Mnemosyne mitis 10, 237
mobilis hospes 52, 6 æstu gemma 57, 7 mobile æquor 5, 38 iter 49, 60 mobilior Zephyro 36, 266 mobilius tigride 3, 90
mobilitas acerrima nullo ordine 3, 331 nulla ruenti 36, 138
moderamine maturo regunt 7, 183 caudæ 20, 427 moderamina ademit, tulit 24, 164 mundi sumserat 29, 46
moderator pectinis 20, 382 quisque 24, 101
moderere ducem obsequiis 22, 73 mo-

derantur equos virga 21, 259 moderabitur pinum 1, 246 moderantem jura 17, 24 moderatus Senatum 31, 68 moderata tempora 28, 549
modestia divina 17, 217 inclinat populo regale culmen 28, 64
modularis tecum 31, 47 modulatur carmina 33, 203 modulantur te cantu 21, 182 modulante pulsu 28, 629 modulatus pectine nervos 34, 15
modus membrorum 21, 46 modum receperunt flammæ 8, 69 juris et æqui 10, 314 humanum relinquit 24, 40 vincendi 26, 119 excessit 39, 11 spatio nil fallente 45, 32 præscriptum transiluisse 49, 52 reginæ servare 72, 14 modis Pieriis 4, 20 Orpheis 7, 114 teneris 9, 12 lentis ludis 101, 16 modos Pharios ducit 8, 575 tragicos 20, 363 Mænalios tentabat 31, 36 dulces 34, 4 corporis dissimiles perferre 98, 11
mœnia avulsa 1, 109 quot jaceant flammis 3, 360 miseranda Thracum 5, 45 peritura 5, 215 Gallis condita 10, 182 nasci meruerunt peritura flammis 20, 297 per gavisa 26, 460 cincta fluminibus 26, 473 quæ malles 28, 82 Astæ 28, 203 frangebat 28, 270 nova 28, 531 ardua stant ferro 33, 237 vellit 35, 143 Cadmi 36, 387 mœnibus hostis fidit 8, 328 pro tantis 24, 76 sub Romuleis 28, 57 ex altis 29, 172
mœrent leges 5, 85
mœror pudori cessit 36, 192
Mœsi 26, 165
mœsta flumina 34, 4 mœstæ squalore comæ 15, 408
moles ad sidera prolatæ 5, 136 ipsa nocet 15, 108 libera militis 15, 299 suspirat 20, 444 publica 22, 70 rerum publica 29, 134 molem imperii xxvi, 571. xxxvi, 56 mole pares 3, 351 rupta 7, 159 magna rudentes 17, 298 tanta sublimes 20, 101 crassa 20, 377 perpetua subductus 21, 146 tanta tueris 22, 282 non resistunt fortia 24, 320 pigra 24, 355 vasta 26, 344 cum tota 26, 425 quid tanta dignaris clientem 39, 34 immensa membrorum 101, 105 molibus vastis 28, 522 terrificis 33, 162
molimina rerum 17, 205
molitur iter 7, 68 iniquum 15, 289 mens aliud 29, 20 viam 33, 276 tellure ratem 36, 364 gressus 36, 438 moliri nil breve 21, 42 phaleras 73, 15 molita tyrannum fortuna 28, 88
mollescunt signa tubæque 20, 563 mollescant corda 33, 226 mollescere risu 35, 313
mollire colla ornatu 1, 86 rigorem 8, 593 novales 17, 177 mares 18, 48 vultu 48, 45 mollitur Marsya 20, 268 mollitus flammis chalybs 26, 542
mollis stipes 1, 179 Arabs 8, 258 amas 101, 18 molli magistro 20, 167 vertigine 20, 359 mollem pudebit 18, 252 molles fugas sinuare 8, 540 choros 9, 10 mollia colla jactabat 5, 345 mollibus auspiciis 18, 494 clivis 35, 102
mollitiæ Eoæ 20, 112
mollities vocis 18, 341
Molossi tenera nare 22, 215 immortales 24, 293 blandi 34, 25 Molossis insanis 5, 420 Molossos subegit 26, 135
momenta ad rerum 15, 251 polum moveant 17, 128 rerum regens 26, 117
monet Triviam Latona 10, 236 monent somnia 36, 125 monebas mandatis scriptisque 29, 237 monerem te tam prona 20, 222 monui frustra 26, 496
monile contextum gemmis 3, 187 nurum 10, 166 monili colla circuit 28, 527 monilia servent 18, 421 gemmata xxvi, 627. lxxiii, 9
monitis patriis 22, 72
monitor fortis 26, 307
monitus arcanos 15, 217 Pythagoræ 17, 157 sinistri 26, 229 monitu hoc 26, 400
mons Aonius 5, 418 præruptus 10, 49 invius humano gressu, ib. ruinam dedit 26, 347 Evandrius 28, 11 arte patens 28, 502 tonat 36, 396 arbiter 49, 76 ductus per artem 37, 8 montis ruinam 26, 6 sulfurei viscera 33, 175 anheli fastigia 36, 383 secreta 49, 43 monti Palatino 28, 35 pulsato 28, 272 monte iniquo 5, 33 ad montes cessi 28, 285 montes dimisit avitos 5, 394 vincere ascensu 7, 46 clausos ut plana reliquit 8, 103 septenos 15, 104 Insanos 15, 513 totos consumant 17, 310 ferrent 24, 28 septem circumspice 24, 65 gelidos percurritis 24, 263 inaccessos 26, 322 subsidere 26, 527 tentabat tramite 28, 230 septem cinctos muro 28, 536 abscissos 33, 143 duri flevere silentia 34, 7 adversos 35, 181 sunt 37, 29 montibus Italis 1, 255 brachia armaret 26, 65 effossis 29, 76 viduatis 101, 81
monstrat pollice 28, 574 monstrant ventura alite 22, 216 monstret metus

Deum 101, 24 senex incendia 50, 9 monstrare vulgo gentes subactas 24, 15 Deum 98, 12
monstrator quis erit 36, 429
monstriferi anni 20, 4 monstrifero fœtu 37, 3 monstriferis campis 17, 306 antris 22, 110
monstrum Oceani 10, 161 igne vincit 101, 182 monstri avidi 5, 99 flatus 101, 124 monstro tali 15, 257 tanto 20, 428 Caledonio 22, 247 commissus 54, 9 monstra cesserunt 18, 8 furoris 20, 519 maris 22, 28 terrena 24, 361 Deum 26, 229 Neptunia 29, 129 quæcumque latent barathro 33, 37 forti subacta manu 34, 30 omnia mundi 101, 40 ne faciant terrorem 101, 48 dulcia 100, 3 monstris portenta aggerat 18, 236 nimis turgens 18, 351 iter patuit 20, 40 casuris parcite 24, 274 variis 26, 20 nullis tenetur 35, 9 de monstris taceas 22, 298
montana cacumina 85, 1
montani populi præter cæteros sunt bellicosi 3, 334
montibus viduatis 101, 81
monumenta dedecoris 20, 70 doloris 26, 615 pugnæ 28, 372 pii exempli 50, 34
mora quid perfringat 8, 407 lenibat indomitas 18, 84 supplicii 20, 53 segni 21, 206 cara implicuere 50, 8 moræ exiguæ 17, 26 quænam causa 22, 284 longæ nocuere 36, 133 longæ 49, 66 moram tenuem 4, 16 excidio latura 26, 47 exiguam impende 26, 312 moras traxere 1, 103 innectit 3, 315 incusat spes ægra 10, 14 passura 20, 292 obstrueret 21, 114 tutas traxerunt 21, 375 auferre voto 22, 226 nasci trabeis 22, 259 stabiles 22, 435 rumpe xxvi, 546. xli, 19 nullas dabant 28, 460 puppis absolvens 29, 30 non tulit 35, 172 usque in æternas itur 42, 6 nec possunt sufferre 101, 26
morbus impatiens sui 3, 32 crudescere incipiens 3, 301 morbi luem 15, 39 lues 18, 18 tabes 28, 244 inferno stridentes agmine 28, 323 morbo veteri obruta 20, 11 morbum turpem pateris 76, 5 morborum requies 49, 69 morbis solatia darent 20, 355 morbos defensurus 24, 171 ingentes 26, 120
mordet gemma 1, 89 mordebat fibula 20, 184 momordit arenam 26, 589
morigeras alumnas 51, 1
moritur navita fluctu, cuspide miles 35, 357 ferro 37, 113 senectus 44, 103
mori candore æstivo 1, 219 juvat 5, 19 te bellante 15, 382 satius 15, 451 optabit 36, 62 gaudet 44, 58 posse 101, 39 difficilis potuisse 101, 111 fuit finis 98, 24 te potuisse 98, 30 moriens Cometa 26, 248 et parte superstes 35, 23 viro toto 37, 89 conviva 77, 11 morientia membra 48, 20
moror quid lucem invisam 28, 316 moraris quid ulterius 36, 313 moratur præda 26, 614 longum immota 36, 194 morantur vias 24, 320 morabor plus sermone 3, 110 non ulterius Phrygia tellure 36, 114 morari qua regione dignetur 7, 174 circum limina privata 8, 3 desiste 15, 340 promissa 22, 33 parva in sede 96, 6 morandi spatium 26, 118 responsa retulerant 28, 356
mors adeone parum 3, 238 impensa bonum 8, 404 nulla refugit artificem 15, 171 nostra victori damnosa foret 28, 296 omnia æquat 85, 362 nulla vagatur in terris 35, 355 ipsa fuit 36, 238 mortis certæ missurus sibi solatia 21, 339 venturæ conscia 26, 98 herilis 26, 366 ambitione 29, 165 facultas 39, 27 latebras adis 98, 22 lex resoluta perit 99, 12 morti nostræ succurrere 5, 164 subducere 24, 74 mortem tremebant 20, 505 petendam docuit 26, 582 fugares 95, 17 dabat ipsa voluptas 100, 9 morte una 5, 423 suspensa 15, 263 fœcunda 22, 414 dilata 24, 272 sub communi jacentes 26, 448 hanc humum tenebo 26, 530 viri 26, 594 parata 28, 451 alterna 33, 58 emtam vellit 36, 194 fœcunda 44, 25 rubent oculi 101, 34 mortes crebras 15, 40
morsus figat 28, 240 morsu vorat 93, 2 morsu eburno 10, 102 partitur obunco 15, 470 graviore 101, 83 eliso 101, 95 vano vellere conatur 46, 14 insigni splendet 48, 12 sanguineo 70, 7 morsibus spumosis 8, 549 gravioribus 24, 298
mortalis teli 28, 347 mortali pietate timet 101, 46 mortales latebras 101, 25 mortalia fluerent 3, 3 fingi possent 8, 232 ut te pridem implorant 15, 233 despicit 17, 6 risu vertere 18, 141 regna 26, 67 separat astris 35, 299 adduxere curas 36, 19 neglecta mihi, ib. mortalibus genitrix fuisset 36, 39
mortifer æstus 36, 237
mos vigebat 20, 211 erat 24, 72 in morem pecorum 26, 44 lauditur 28, 5

morem Vindice dedpetum 8, 613 neglectum retulit 21, 328 priscum restituat 28, 403 hinc traxisse 45, 46 sine more ruentes 20, 426 de more 1, 159 Gabino 8, 6 verso 18, 473 maligno 21, 112 prisco 24, 14 campi 26, 181 virgineo 35, 151 plebeio 36, 15 pecudum 36, 42 solenni procorum 40, 27 in mores transisse noverce 36, 40 ad mores reverti 20, 155 mores relaxet 1, 150 corrumpit 3, 47 maternos 10, 231 lapsi 15, 50 mutatos 15, 280 ductos meliore metallo 17, 137 similes 17, 255 retinent 18, 97 corrupit 18, 416 dedecorant 21, 27 Marci 28, 350 humanos 28, 514 castos probet 29, 29 severos indicit 29, 128 ducum 21, 160 egregios invitant præmia 22, 125 morum egregius 15, 289 gravior 18, 350 priorum nomen 20, 126 moribus impar 3, 207 sub gravibus 8, 517 non. isdem 15, 389 inducit annos teneros 24, 121 pacificis 24, 154 placidis 24, 216 æquis 28, 68 teneris 36, 227
motus inexhaustus 1, 2 vacuus 3, 16 anceps 3, 68 comprime 6, 266 hos video 8, 378 barbariæ 21, 148 mutatos edunt 28, 626 rimata intentes 29, 236 concitat 48, 6 motu levi 7, 108 quo machina vivat 17, 102 rebelli 28, 213 centeno 33, 47 horrendo 36, 66 motibus aptet oculos 20, 362 certis 68, 8
moveo plausus 74, 17 moves mea plectra 34, 50 movet gentes Istrumque 3, 308 ratio 17, 228 dum talia secum 28, 152 pacta 28, 206 signa 28, 405 ora Camenis 29, 15 moveat damna 20, 149 moveat prælia 15, 277 movit tela 3, 262 Iernen 22, 252 curam 24, 208 castus 26, 558 movimus iras 35, 254 movere te facibus 35, 216 moverat Auroram secutu 21, 155 populos 21, 249 movebunt privata 18, 484 movisse populum 3, 125 movens talia voce 33, 102 verbere pinnas 36, 189 moventi majora 20, 541 moturus prælia 33, 33 moveri lege 3, 7 lenis facilisque 18, 363 delubra cernuntur 33, 7 tentat 35, 160 incipiunt cineres 44, 67 mota cutis 45, 34
Mucius meruit igne 18, 445 Muci flamma 8, 406
mucronis acuti murmure 28, 628 mucrone dilato 3, 236 furenti 5, 233 infecto 5, 409 vago 7, 55 stricto 15, 176 cruento 17, 229 posito 20, 195 corusco 20, 446 secundo 20, 578 perirent melius 28, 312 ferit 37, 111 mucronum unda densa 45, 23 mucronibus strictis xxvi, 609. xlviii, 46
mugit quicquid cortina 81, 2 si mugiat furor 7, 161 mugiit cruentum 3, 66 mugire Tonantem cogis x, 113. xlviii, 53 juvencum docuit 18, 166 fragor 35, 152
mugitus Siculi juvenci 15, 187 redditus 20, 24 fideles 26, 413 mugitum frænant 33, 207 mugitu deteriore 4, 4 mugitibus urbem quatiens 34, 33 terrificis gemuit 35, 8
mulces suspiria 24, 211 mulcebat epulis 20, 89 mulcens domum cantu 33, 244
Mulciber variarat clypeum 1, 95 arma præparat 7, 191 oscula conjugis emit 10, 58 uxorius, ib. effingat orbes 17, 327 impune vagus, ib. ignes sparserat 20, 33 auctor clypei 21, 104 stupuit 35, 175 clausus 36, 398 frænavit Ætnam 50, 33
muliebribus sceptris 18, 428
mulier nascitur ad fructum 18, 331
multifidus Phœbus 1, 56 multifidos in orbes 35, 15 multifidas opes 49, 59
multisonora esseda 51, 18
multivagis flatibus 33, 174
multus serpens 7, 189 frater 35, 27 multo eloquio redundant 1, 159 fulmine 36, 343
Mulvius pons 28, 544
munditiæ minime viriles 20, 337
mundus auctior sidere adjecto 5, 3 pulcherrimus operum 8, 265 se liget amore, ib. dissidet 15, 237 firmior pependit 34, 47 mundi humani 44, 10 moderamina 29, 46 communis amor 24, 52 magni custos 22, 6 nostri tædia 20, 434 dispositi fœdera 3, 4 pars tertia 15, 161 per aures 16, 9 sacris 17, 16 teneri primordia 17, 253 nostri transfuga 18, 15 vindicta 20, 21 monstra omnia 101, 39 figura 95, 5 repertor 95, 11 varii solertia 98, 13 pro mundo concedimus 20, 39 gerit 28, 437 mundo toti dominabere 3, 143 dabatur dies 8, 176 quæ gaudia 8, 641 toto dotabere 10, 281 nostro diducta Britannia 17, 51 nexia 18, 480 congrua judicat 21, 89 proficiat 22, 438 pacem sancit 26, 573 gemino 33, 91 toto depellere 35, 252 toto arcessere 36, 2 fortuna favente 101, 36 contraria tempora 47, 36 vitreo 75, 1 nascente 98, 8 mundum decorat 1, 193 lædere 3, 87 post terga relinquam 5, 245 dubium 7, 64 neutrum proteris

35, 222 victoria præstat 37, 15 solicita ratione secutus 48, 1 suum volvit 68, 11 mundos innumeros parturit 17, 81
munificus auri 8, 500 non expectantibus 22, 153
munire colonos 26, 191 munitur telis 45, 40 muniri robore hostem 22, 96 munitus amore 24, 222 munita calore nimio (Libya) 15, 146 munito studiis popularibus 24, 47 munitam tanto milite 5, 299 muniti Stilichone 26, 458
munus acerbum 3, 168 fœdum 18, 41 nostrum discite 31, 130 muneris tanti auctor 1, 72 recepti 98, 21 munere cum vincamur in omni 8, 277 sortis 26, 445 carior omni salus 28, 608 munera currentia 1, 45 regum spernebat 3, 201 præparat 10, 10 hæc feras 10, 173 timentum 20, 320 nulla placere 22, 150 metuens offert, ib. falsa timentum 22, 182 irrita texebat 33, 245 sacra addidit 40, 30 quæ solos fas habuisse Deos, ib. vatum 101, 8 parva 70, 2 Mavortia confert 72, 13 prænuntia 99, 3 muneribus arenæ damnatur 5, 396 pacet 24, 234
muralis machina 8, 329 honos 29, 182
Murcia vallis 22, 404
murice radiato 8, 552 fulgens 8, 644 vivo 10, 150 repetito 22, 333 plumas respersi 31, 141 saturantur 8, 208 tinctis 3, 384 perfusam vestem 44, 86
murmur ferale 3, 131 blandius 14, 21 luporum 18, 2 raucum inserpere arenis 33, 256 murmure cum solito 8, 65 pavido 8, 447 confessus 17, 233 insolito belli 26, 204 solo bellum peragens 28, 269 mucronis 28, 629 cum saxi 49, 63 murmura rivi 3, 214 quæ furtim 5, 86 magna detrudens 17, 316 laxavit 20, 254 insidiosa 22, 49 fragosa 24, 338 pastoralia tentabat 31, 37 ripæ requierunt 33, 88 ad dissona 51, 3
murmurat impacata quies pelagi 3, 70
murus crinalis 20, 284 muri in speciem 5, 128 adamante rigentes 26, 214 fragiles procumbere videbantur, ib. muro sustinui Martem 15, 85 ignavo credere 17, 155 continuo 26, 189 cinctos montes 28, 536 litoreo 15, 519 murum sceleri non dabitis 8, 109 feriret 24, 146 muros invadit 3, 137 quateret 3, 219 tueri 5, 59 despexit 8, 509 ingreditur 20, 217 terruit 29, 570 meditantem Amphiona 22, 171 Ravennæ 28, 494 transilit elusos 35, 165 muris nulla fides 18, 244 mediis 20, 44 tuendis 26, 312 trepidis 28, 443
Musa rustica Lycæi 21, 181 mitior incipiat 22, 5 respice 25, 10 vale 41, 24 Musæ tot annos eripuere mihi 17, 138 colla levant 22, 127 verba negant communia 81, 3 Musarum carmine ducti 2, 13 studium 27, 11 pagina 29, 162 studio 31, 46 antra 34, 51 Musis instes 8, 396 otia apponit 17, 66 quis licet 26, 598 libet 28, 126 augentibus omnia 28, 475 calcatis 39, 51 Nymphisque 49, 7 a Musis procul 76, 4 Musas sibi jungere testes 23, 5 reduces advexit 23, 19
musco structa cubilia 1, 212
musica saxa 100, 3
mussant tacita formidine 20, 134
muta vincla ferarum 5, 482 mutis tribuant vocem 49, 3 mutas querelas 36, 100
mutat in jaculum 78, 1 mutavit jura, tabulas 18, 34 mutavere situm 33, 142 mutarunt flumina, ripas 37, 65 mutaverit axem 26, 55 mutare vices 1, 12 habitum Latiis 5, 84 sedem 24, 156 te nec evaluit 28, 80 præsentia parat 28, 295 mutatur varios in artus 87, 8 mutati stupuere 20, 518 mutato jure 47, 29 mutatum senem plumis 28, 170 mutatis in vina vadis 1, 251
mutua cura 29, 108 colla 35, 369
Mycalæa littora 20, 265
Mycenis digna 15, 287 Thyesteis 36, 388 Mycenas damnavit 15, 399
Mygdonii cineres 20, 1 Mygdonio curru 17, 301 cantu 35, 268 Mygdonias volucres 20, 408
myrrham suscipe 90, 4
myrrhata limina 44, 95
Myrtilus perfidus 29, 168
myrto nostra obducere postes 10, 208 velati 10, 299 festa 48, 28
Mysia ingens premeretur plaustris 8, 53
Mysorum arva 5, 46

N

Naiadum una advolat 28, 153
Nais Heliconia 56, 1 Naides 1, 249 æstuantes 11, 24 comitantur 35, 56, udæ 36, 17
Nas vitiatus sulfure 1, 256
Narcissum metunt 35, 132 Narcissis datur 18, 441

nare tenera 22, 215 sagaces 24, 299
nares patulæ ignescunt 8, 547 penetrat odor 44, 98 naribus accensis 10, 293 e cœruleis 37, 48
Narnia celsa 28, 515
narrem quid Cererem 33, 106 narrare pugnarum seriem 29, 221
Nasamon ignavus 21, 354 Nasamona maritum 15, 192 alacrem 21, 256
nasceris hoc nobilis ortu 8, 122 nascitur ætas 3, 51 Hesperus 14, 2 nasci de consule 1, 14 fruges jussit 3, 8 vetuit ferro 18, 343 moras 22, 259 potuisse nec vacat 101, 13 vetabat Juno 101, 23 tibi non fuit principium 98, 23 nascendi vices 33, 58 nascens Nilus 1, 38 nascente te 29, 70 mundo 98, 8 nascentes libri 17, 115 metallo equos 28, 572 nascentia bella 26, 400 fata 39, 31 natus in ostro 10, 340
nata ubi nunc mihi 36, 189 natæ adjunxit virum 21, 91 repertæ 36, 51 peremtæ immemor 36, 97 natam tradis 10, 44 commisit alendam 33, 138 requiris 36, 315 natarum agminis una 36, 58
natales vices 44, 51 natalibus sacris 29, 76
natat rationis inops 20, 429 terra levis 49, 46 te, Tybri 35, 178 natant tecta 20, 35 natantia armenta 47, 42
natatu scinde fluvios 8, 348 pulchro secat Acin 36, 333
nates nudas 18, 305
nativa Palatia 28, 8 nativo meatu 49, 55 nativum missile 45, 20
natu gravior 26, 485 prior, minor 29, 118
natura beatis omnibus esse dedit 3, 215 duplex 3, 329 illum non capit 5, 156 peteret emeritum reverti numen 7, 106 risit tuo sereno 8, 188 tradente 8, 199 tibi dedit regna 8, 380 hoc tibi donat 10, 323 fortior usus 17, 185 facilis reverti 20, 155 signat 22, 291 longæva 22, 432 potens 22, 442 inclinat canitiem, ib. mutaverit axem 26, 56 omnis cesserit obsequiis meis 26, 526 finxerat 26, 584 vadis omnibus una 28, 512 negat 32, 4 opponit 33, 146 parens 33, 248 sæva redit 34, 5 læta Deos exspectat 35, 371 instat cum querelis 36, 33 rursus confusa 37, 62 laborat 44, 62 Deum defendet 101, 41 dignata tueri 45, 9 veneno armavit 46, 5 refert 47, 31 fit pronuba 48, 38 sibi consuluit ne tota lateret 49, 33 armavit cutem 83, 3 rerum xviii, 338. xxvi, 221
naturæ spatium 16, 11 sacris 17, 16 cura 26, 302 bene memores 50, 27 prioris signa 56, 1 æmula manus 68, 14 naturam exuit 15, 397 cumulante manu 28, 50 minus esse putans 101, 79 juvat dolis 46, 8
natus habebit opes 19, 49 sufficeret 21, 39 sororve vel conjux fuerit 36, 57 prosilit 44, 69 nato neget 28, 556 germana vocabula addidit 29, 109 natum exemplar habeto 101, 52 nati vicere patrem 1, 61 anheli 28, 171 natorum lamenta 28, 398 turba 33, 108 natos peremit 20, 218 monendos tutandosque tibi 22, 54 avexit 36, 264 genitrix hortatur 37, 13 quot dederit 37, 57
naufraga vela 15, 222 plaustra 26, 345 somni otia 29, 144
naufragium commune levasset 8, 62 naufragii fragmenta 28, 317 naufragio memoranda 19, 72
navalia capiunt 15, 483
navis innocuæ 26, 12 nave profundum secuit 32, 1 navibus feratur Germania 15, 373
navita moderabitur pinum 1, 246 expertus 17, 42 cautior 20, 5 metuebat mercem 24, 327 permutat merces 27, 7 non tuto videt cometen 33, 232 non moritur fluctu 35, 357
nautæ vitant 20, 30 contenti meliore manu 29, 204 nautis lassis 24, 57 jactatis 26, 209
ne, precor 15, 287
nebrida gemmis intextus 8, 606
Nebrophone sequitur 24, 250 venata 24, 315
nebulam dimovit 18, 390
nec non et 33, 264
necem Geticam 4, 12 mella dedere 26, 446
nectareis fontibus 10, 209
nectaris imbres 10, 101 nectare solvere corda 1, 248 novo 35, 88 largo instaurare dapes 36, 215 dulcior aura 44, 99
nectit perjuria 3, 222 thoraca 7, 195 amicitiis 17, 74 thalamis regum 24, 53 claustra chalybs 33, 237 pectora 48, 33 nexuit hunc civica quercus 29, 188 necte comas corona 13, 2 nexa comam foliis 22, 229 nectenda viro 10, 276
nefas dignum conventu 3, 61 neu ullum perderet 3, 245 disposuit 5, 26 civile 5, 389 ausus uterque 8, 75 immersum fibris 18, 13 sentire 20, 10 formatura æra 20, 72 excusate armis 26,

· 562 pietate mixtam 28, 114 Besano meditante 29, 234: cessare 31, 95 conata 35, 256 quaerenti 36, 78 invisum genitura 37, 4
negas manifesta 5, 504 id solum 22, 98 negat imbelles epulas 7, 80 hoc tibi ferrum, hoc natura 18, 225 nil 18, 365 negant arescere 5, 8 secerni 5, 223 membra 18, 126 nosse 36, 293 neget nato 28, 556 negarent arva coli 35, 180 negasset poscenti 3, 224 negare commissa 22, 56 negatur justitiae 17, 189 virginitas caelumque 35, 262 negantur arva fretumque 5, 92
neglecta ora 31, 6 neglectae formae 29, 225 neglecto senio 28, 410 cardine 36, 147 neglectam partem studiosa relinquens 19, 105 neglectas cohortes 22, 148
negotia per tanta 17, 211 hominum 18, 220 dura fori Stygii solvit 5, 494
Nemeae per lustra 101, 75
nemus atrum 1, 126 surgere coeperat 2, 6 Œtaeum 5, 181 in lintres fregere 8, 624 umbrosum 10, 62 omne canat 12, 4 totum victoria vestit 16, 288 frondis amatae 101, 19 Mænalium 101, 103 aequaevum consenuisse 52, 16 nemoris senectae 26, 252 Apollinei 26, 372 nemori commoda rupes 17, 178 nemorum potentes 24, 255 margine frondoso 25, 118
nepoti recturo 22, 349 nepotem sustulit 24, 179 nepotes optatos proferte 35, 372 nepotum cinctus 20, 149
Neptunia monstra 29, 129
Neptunus nutrit equos 7, 196 prosequitur classes 8, 463 donet equorum greges 24, 466 montes impulit 35, 181 Neptuni pecus 3, 279 per omnem domum 10, 155 regia 37, 119 Neptunum complectitur 33, 104 traxisse revinctum 37, 38 Neptune tridenti incumbes 20, 37
nequitiam ultra nequitiam fractis verbis 18, 262
Nereia bacca 8, 592 Amphitrita 33, 103
Nereida nuptam 1, 202 Nereides vectae feris 10, 159 ovantes 10, 283 venerae 29, 80 Nereidum stabulis 8, 585 Nereidas lascivas 19, 68
Nereis toria 7, 116
Nereus amnes accedere nescit 3, 183 mediis interstrepat undis 5, 208 viridis interserit algas 10, 157 prorupesat 20, 34 victor 28, 143 placidus 28, 11 confert monstra 24, 360 adnuens mutuat 28, 490 Nerea mentitur 26, 320
Neronis dira funera 8, 313 scena 20, 61
Nervam atavum 28, 420
Nervius insequitur 15, 421
nervus otia agit 35, 22 nervi secti 18, 53 nervis adductis 5, 429 nervos secuisse 18, 192 resides 34, 15 intendunt 45, 38
nesciat ut spumas 7, 190 nescire torum 33, 35 suum auctorem 98, 15
nescius urbis 52, 9 nescia nostri numina 3, 19
neu suspectus, neu fassus 8, 278 neu cedas, neu submoveant 8, 340
nevit colus leges 38, 64 nevimus auro 22, 324 neverunt Parcae 20, 461 neverat uxor 1, 224
nexus rotarum 3, 342 thoracum validos 5, 200 amicitiae 5, 321 dat varios retro 10, 104 generis 15, 442 duros solvit 35, 186 subisti 95, 16 nexu soluto 2, 5 avulso 15, 140 celeri 17, 321 regali 22, 355 pio revinxit 24, 153 brachia livescant 31, 131 nexibus solutis 5, 413
nidor penetrans 20, 451
nidum fragilem 36, 144 relinquunt carmina 43, 7 nidos implumes 6, 5 avium scrutantur 31, 14
nigra majestate verendus 33, 79 nigro splendore 35, 92 nigris venenis 1, 188 nigros currus 35, 226 nigras rubigine falces 22, 194
nigrantis Nili 44, 100 nigrantia antra 1, 42 corpora 101, 109 Æthiopum regna 47, 16 nigrantibus jugis Caucasis 26, 59 spatiis Erebi 33, 279
nigrescere vestes 36, 72
nihil illa 36, 250
nihilumne paternae mentis inest 35, 253
Niliacus cortex 31, 123 Niliacis velis 15, 50
Nilotica ripa 8, 574
Nilus nascens 1, 38 Tanaisque 8, 44 sit ubique vestes 8, 388 dissidet 15, 156 metas intulit 15, 456 lene fluit 17, 282 meatu devius 18, 14 fallax 19, 39 irriget 26, 57 rubuit 24, 43 frontem attollens gurgite vultum 29, 58 fluctibus ignotis procurrit, etc. 47, 10 Nili nascentis littora secreta 5, 244 fontes arcanos 7, 207 septem cornua 10, 51 fontem quaerere 21, 179 ad littora 29, 418 nigrantis septena ostia 44, 100 Nilum dabunt hyemes 1, 106 aestivum bibat 3, 185 dederunt 15, 52 tenet 15, 113 mut-

titus Gir 21, 253 Phariam 28, 86 tueri 31, 73 retineant ripæ 47, 28 ad Nilum 44, 72 Nilo extremo x, 223. xviii, 316 cum tepido 15, 476 remenso 40, 13 nostro cognita 48, 3 redundant aquæ 47, 7 natura refert 47, 31 fœcundo 93, 1
nimbo purpureo 10, 296 velata 17, 118 sanguineo 18, 4 infesto 29, 161 nimbi rotantes facem 1, 207 lædere timent 10, 53 nimborum nota 8, 425 tuba 37, 60 nimbis gravibus 7, 44 nullis succincta Cesarnia 21, 174 discretis 35, 100 hiulcis 35, 280 cinctam 36, 1 nimbos densos 1, 46 pulveris extolli 5, 176 egit Sol 8, 181 ruentes 17, 210 equitum 21, 353 indigenas vomit 33, 161 medios transcurrere 44, 39
nimius pro successu 26, 118 nimio ævo 24, 306 nimium amorem 7, 51 dilecte Deo 7, 96 fideles 22, 55 conjuravere sorores 36, 199 fortunatus 44, 7 miraberis 84, 3 nimias laudes 1, 30
Nioben rigidam 20, 405
Niphates ardaus 36, 263 Niphaten liquere Parthi 7, 72 Niphate rupto 18, 16
nisus docti conamina 45, 34 nisu certo xvii, 204. xxxvi, 362
nitet virtus 17, 2 juris imago 28, 7 niteat lumina 1, 214 vicina 8, 178 niteat castor 92, 2 nitebat Cynthia 15, 227 nitebant tecta 33, 235
nitidis sensibus 17, 193
nititur ad fructum 22, 129 contis 26, 484 nitantur retro 17, 103 niti virtute decet non sanguine 8, 220 toto robore 26, 274 nixus contra 22, 68
nitor præsagus cuncta obibat 8, 188 procul augeri 10, 258 igneus oris 21, 46 par nivibus 24, 289 nitoris parvi 22, 288
nivali glacie 33, 70 nivalem Boreæ domum 36, 323
nive Alpina 17, 308 Argæa 70, 6 nives canæ 1, 270 per Odrysias 4, 18 Armenias 5, 29 potare 7, 49 Alpinæ 7, 99 altæ stridunt 20, 106 fatigat 24, 108 per altas 26, 326 profundæ multos hausere 26, 344 ac lilia candor superat 31, 126 gelidas excussit 34, 20 Argææ 73, 5 nivibus unde rigor 17, 110 profundum Athon 21, 126 intactis 24, 289 solutis 26, 168 servare 33, 165 sub nivibus somni 26, 360
niveæ columnæ 9, 162 niveam matrem 10, 242 niveos exserta lacertos 1, 87 cætus pandit 1, 248 niveas cohortes 8, 568
nobilis claro ortu 20, 80 nobile quid gessit 18, 336 nobilior lustro 1, 275 nobiliore cervice juvenci 30, 31
nobilitant singula partitum quemque 21, 31
nobilitas supplex 5, 444 posset te sola tueri 8, 218 omnis 8, 577 exordia pandit laudibus 29, 84 Mavortia 31, 71 exultat avitis spoliis armisque, ib. vulgata locorum 36, 121 nobilitate renata vireat 1, 16
noctivago labori 36, 331 noctivagos per axes 1, 243
nocturna silentia 36, 404 nocturnæ telæ 29, 32 nocturnis sacris 8, 155 equis 27, 6
nocuisse Deos non fas est 36, 28 tropæis 36, 354 nocendi prodigus 17, 226 formæ 37, 20 mens ignara 39, 3 jus non habuere 44, 110 nocendo tentare 37, 105 nocenti nihil tutum 8, 100 nocentes florere 3, 13 damnet 24, 111 damnatura 35, 302
nodavit comas 3, 119 nodantur vestes 35, 40
nodosum robur 101, 112
nodus qui sublevat ensem 1, 89 nodi gratia 22, 156 nodo facili collectæ 5, 109 nullo constricta licentia 10, 78 latet rosa 10, 249 alterno 17, 86 dependet amictus 88, 1 in nodum colligit ungues 33, 18 colligit ulnos 50, 17 nodis nullis hæsit victoria 15, 10 rigentibus 20, 160 positis 33, 46 subitis firus 37, 96 arcanis trahitur 48, 37 nodos jubarum 35, 212 arundineos 46, 21
nomen (consulum) addere cursibus (solis) 1, 10 gentis 3, 233 in tuum ventura tempora 8, 620 beatum 10, 9 adorabunt 10, 278 probantes 15, 422 celebrate 17, 280 exhorruit 18, 318 herile 18, 478 turpe morum 20, 127 subit 20, 207 cient 20, 514 mariti sumeret 21, 6 Libyæ regendæ transtulerat 21, 272 regale 22, 80 celebrant plausibus 22, 174 pagina nescit 22, 245 lacrymabile 22, 261 funestum 22, 300 ducet ad cœlum 22, 405 consulis annus prætendit 22, 474 ad sidera tollunt 24, 196 rutilum 24, 348 abolere 26, 99 sanctum 26, 304 dulce, ib. in suum transire cogunt 26, 395 Romanum 26, 382 meritum 26, 636 Italiæ 28, 319 tribuere 28, 409 dulce patris 33, 36 præbuit 35, 58 dulce tibi 36, 100 iterare sororis 36,

211 supplicii subisti 95, 16 in nomen adoptans 28, 418 nominis Romani umbra 8, 59 hæres successi 10, 39 horror 15, 384 arcum 28, 370 auctor urbi 28, 517 magni 36, 344 umbra tui 40, 46 umbra manet veteris 92, 1 nomine fraterno signatum 1, 266 vano exutum regem 5, 476 posito 8, 156 ablato 19, 13 quemque compellas 22, 153 communi 24, 151 ignoto 26, 357 sub legum 26, 516 geminato 28, 17 vero 28, 603 magno superbit 28, 660 merito signatas 46, 2 in triplici 98, 28 nomina parturit annis 1, 204 turpia 17, 267 quis possit tanta sequi 18, 60 libris tradita 18, 491 ingentia 21, 203
Norica rura 26, 365
norma boni 17, 96
nosse stamina 18, 274
nota nimborum 8, 425 Ditis 33, 284 notæ maculosæ 33, 183 memores 49, 6 indicis tela 74, 14 notam anni pepulisse 22, 281 miram futuri 26, 253 notis cœruleis infecta 1, 215 pennarum 15, 478 notas sanguineas 4, 10 civiles abolete 15, 430 confundit 17, 134 in fronte 18, 120 communes 18, 206 regales 18, 486
notat auctumnum pomis 52, 12 notatis mente cauta 15, 492 notant longe futura 20, 494 omnibus ventura 22, 216 notavi versiculos 74, 9 notantur fœtus 1, 96 notatas ferro figuras 26, 417
notus clypeo 10, 311 conjuge pulchra 15, 169 nota si forent 3, 217 major Roma 28, 530 notos pedes lambit 1, 189 notissima tecta 3, 137
Notus collegerat imbres 8, 173 Noti deserta 21, 179 flabris 26, 205 convexa 28, 176 fines 36, 323 Notum calcare 5, 244 ereptum 15, 459 Noto calefacta hyems 1, 271 stimulante 7, 140 ducta Libye 15, 64 leni 32, 8 diffusa cæsariem 35, 248 liquefacta glacies 57, 6 Notis talibus nunquam spiravere animæ 33, 240 Notos sulcavit arundo 31, 144 celeres proscinde 33, 92
novales mollire 17, 177 Elysias 18, 454 fœtas Martis 26, 25 remis sonuere 47, 40
novat cote falces 22, 194
noverca leonem armabat 101, 76 novercæ spretæ fraude 26, 440 diræ mores 36, 40 materies datur 101, 26 novercam tantam meruisse 101, 56 novercis ignota gramina 15, 173
novercales stimulos 34, 20
novit parcere hyems 61, 4 noverit omnia Phœbus 24, 42 nosse recusem 26, 303 nec aurigam licuit 36, 237 negant 36, 293
novitas audere suadebat 8, 76 turbida 21, 149
novo veniente 22, 42 nova moliri 8, 78 diligit 18, 360 prædari cupiens 26, 502 per rura 101, 4
nox genuit 3, 30 cœperat humanos alto sopire labores gremio 5, 325 pronuba viii, 643. xxxv, 363 jugalis 10, 46 metuenda maritis 15, 168 tenebris cæca repressit iter 26, 354 erat 28, 453 humida invexerat otia bigis 33, 274 stellantes picta sinus 35, 363 oculorum infecerat ignes 36, 87 fœda polum rapit 36, 235 sua prosequitur currum 36, 243 afflata rotis coruscis pallescit 44, 6 noctis opacæ fundamenta 5, 525 equos humentes 15, 213 dispendia 17, 120 ambitus 18, 92 castæ otia 29, 220 arbiter 33, 55 primordia 33, 112 Auroræque duces 35, 46 nocti futuræ 10, 207 noctem fœdaverit imbri 28, 538 ducere ludo 31, 97 æternam rarescere 35, 331 jugalem 40, 29 exigis sub astris 101, 73 imbriferam ducentibus Hædis 74, 3 nocte sub cæca 15, 221 sub hyberna 26, 325 sub silenti 27, 11 tua contentus abi 35, 221 qualis venis 36, 437 refusa 98, 24 noctes vigiles producere 7, 48 cruentas 15, 85 multæ præsagia canunt 15, 355 impendere castris 15, 450 vigilat Veneri, ib. tantas oblivia premunt 18, 70 timorem ingeminant 36, 69 noctibus crebris 26, 234
noxæ parvæ strepitu 22, 40 conscia 35, 258
noxia pectora 98, 19
Nuba redimitus sagittis 21, 254
nubas licebit 18, 223 nupsit duci 29, 187 nuptum dari 33, 215 nubente tali puella 31, 94 nuptam Nereida 1, 202 petit 31, 143
nubes Stygiæ 3, 62 signavit tramite liquido 7, 163 scindere 8, 301 quid trahat imbriferas 17, 109 fugaces 26, 48 bellica ingrueret 29, 196 mœstissima caput asperat 33, 81 unde tonent 48, 7 nubem in atram cogitur æther 26, 379 pulveris ambiguam 26, 455 nube sub ignota rapiet vetustas 1, 33 hiulca dat signum 1, 206 soporis 21, 309 una pares effecerat 26, 41 picea fœdat diem 33, 162 sua

densus (lacus) 49, 81 sine nube ferax 47, 5 nubibus repulsis exuitur Thrace 8, 179 late ruptis 20, 168 æquata templa 24, 68 mediis xxiv, 294. xxviii, 157 intactum Olympum 26, 180 imbres colligit 35, 309 currus feratur 36, 53 tenetur Cynthia 44, 38
nubiferas Alpes 24, 307
nubigenis prostratis 34, 44 nubigenas biformes 3, 329
nubila clarescunt 1, 102 dissolvit Phœbus 8, 175 spissata recedunt 10, 185 solis radiis detersa removit aër 28, 540 pervia signant 33, 180 tenebris condentia cœlum 47, 2 ad nubila rumpit questus 35, 249 per nubila sidere excusso 22, 272 vecti amores 31, 111
nubilis ætas xxi, 69. xxix, 159.
nudat penetralia mentis 33, 213 nudavit olor stagna 31, 110 nudari pruinis 5, 102 nudatus quoties 18, 35 nudata ferro Mænala 8, 469 littora fluctu 28, 498 nudato limite præsidiis 26, 427
nudo sub axe 20, 413 nudum solum 20, 298 durando undis 101, 68 nuda latus 1, 87 nudæ humeros et brachia 24, 243 nudam Lacedæmona 17, 156
Numa sit gravior 3, 114 placido moderante 8, 493 Numæ sacris 24, 167 delubra 26, 101
numen amicum 1, 126 confessa Meroë 7, 20 emeritum 7, 107 hoc dedit 8, 136 refulsit 10, 240 præsens xv, 308. xlix, 70 miseris proprium 15, 405 terra perdidit 17, 123 implacabile 20, 109 optatum venantibus 24, 254 Istri juraverat 26, 81 tantum 29, 38 profundis et superis commune 33, 90 inde timorque loco 36, 353 dignus credi 101, 11 creasse 101, 45 habebit latex 55, 4 numinis instar barbarici 21, 230 secreti quantum populo addit 28, 611 tanti fræna 73, 2 sub numine probet mores 29, 28 pro numine colerent 22, 179 numine blando spirantem 10, 124 reverso 17, 123 placido 22, 428 tanto 24, 58 vicino 28, 365 magno templa sonant 101, 2 recto 101, 53 flammarum 69, 1 viso 95, 7 numina nulla putat, vel nescia nostri 3, 18 necdum satiata ruinis 5, 206 lubrica 5, 441 faveant cœptis 8, 353 in vulgus proferre 8, 570 nec cetera desunt 10, 77 constituunt 17, 83 importuna 22, 110 sedem non destituunt 26, 508 plaudebant 27, 15 rustica xxviii, 201. xxxi, 18 precatus 28, 328 cupiant ornari sertis 35, 87 Lethes 35, 219 nova rebus addite 35, 371 pelagi conclamat 36, 4 sic fatis volvimur 36, 410 coëuntia 37, 51 Junonis 40, 26 juvenum 50, 28 numinibus suis 1, 184 votisque vacas 29, 224
numerat dies 5, 137 numerem prisca 18, 475 numerabat avi facta 7, 52 numerare nomen 22, 245 numerasse relliquias 28, 158 numeratur quantus nocte Bootes 8, 186 numerantur avi per fasces 1, 15 stagna Timavi 7, 120 numeretur consule proles 17, 339
numerosa parens 36, 414 falce 40, 41 numerosis ripis 39, 58
numerus indicat 17, 129 decrescere castris 28, 251 numeri damnum 33, 126 numero languet pietas 15, 443 crescente 21, 304 si non fallor 26, 488 pro tanto 37, 59 lustrorum victus 44, 31 numerum Augusti relinquas 8, 642 tuorum respicis 20, 220 rectorum augent 20, 590 mensus qui congruus esset 26, 402 numeros dividit astris 22, 434 regnorum tractat 31, 86
Numidæ Gildonis erunt 15, 93 campi 21, 257 in Numidas pulsus 15, 409 post Numidas 24, 35
nummis tot eat 18, 203 paucis promittere 75, 3
nuntia sui facies 36, 81
nuntiat cometes ventos, hostes 33, 234
nuntius velox advolat urbem 1, 174 ipse sui 8, 101 amor matri 10, 48 creber recurrit 20, 324 funestior 20, 475 mendax 26, 367 astra tenebat 33, 117
nuptiali vere 12, 1
nurus vinctas 5, 64 veniet 8, 647 omnibus arvis et toto dotanda mari, ib. Divorum superbæ 10, 13 orbatas 15, 185 iratas 19, 28 Romanas 26, 84 curas 28, 298 mirari 28, 564 nurum produxit 7, 156 sacram 10, 287 longinquam 18, 270 circum stipantur Amores 22, 356 aggreditur Cytherea 31, 124 poscit 33, 137 insignem 35, 312 propriam 40, 20
nutat ratis 15, 220 provincia 18, 209 insula 36, 235 pinus 44, 32 syllaba 79, 3 nutant sævum cristato vertice 5, 355 dubiæ urbes 33, 157 nutabat caput de cuspide 5, 435 nutaret conscius Atlas 7, 108 nutavit Bosporus 20, 28 nutaverit animus 15, 281 nutassent agmina 26, 595 nutantem

Petrum 99, 13 nutante fide 19, 28
nutrit ignem 3, 182 quicquid inane 18, 357 incendia 33, 163 nutriat artes 36, 92 nutrivere paludes 35, 296 nutrierat furias 28, 106 nutrire flatus 20, 433
nutritor miles 8, 503 Bosporus 28, 81 nemoris Orontes 36, 373 nutritorem puellæ 18, 104
nutrix bellua 1, 97 belli discordia 8, 30 aula 7, 11 Aurora tibi 8, 130 invisa 20, 370 fidissima 22, 113 mortalis 29, 86 sedula 36, 171 contremuit 36, 192 anxia 69, 3 nutricem anum 28, 566
nutum expectent 40, 35 nutu movere cohortes 8, 87 meo stringitur 15, 371
Nycteus armenti Stygii gloria 33, 288
nymphæ præcepta secutæ 1, 263 hos pariunt 10, 74 redimitæ tempora 22, 345 flumineæ 29, 78 attonitæ 29, 175 lugebant 34, 3 Mæoniæ 35, 68 auro madidæ, ib. diffugiunt 35, 204 famulæ 36, 230 placidæ exclamant 37, 120 Latonæ struxere torum, ib. nympharum exercitus 24, 258 cœtus 35, 76 nymphis commendat urnam 1, 213 Musisque 49, 7 nymphas redde choris 28, 158 morantes increpat 36, 4 inter priscas Oceani 36, 172 tegitis Nymphæ 57, 1 marmore deprensas 61, 3
Nysa choros in te transferret 8, 604
Nysæo palmite 20, 171

O

obducam lucem tenebris 38, 115
obducti vapores 36, 398
oberrat timor 5, 93 insidiator 22, 120 Astur 29, 75 temperies plagas 33, 261
obicis (pro objicis) vid. in objicio et n. ad 8, 365
obirem fidem 28, 448
objectare procellis vitam 36, 365
objectu scopuli 3, 271
objice abrupto 5, 28 ponti 15, 11 victa 20, 34 Pindi 26, 184 fluvii 28, 484 prodidit axem 29, 168 clypei 35, 225 objicibus opertis 33, 171
objicis te omnibus unum 21, 301 angues 101, 37 objicit ante pedes 26, 613 objecit postes 33, 74 objeceris humeros 3, 274 objecta custodia Getis 31, 89 objecti fraudibus amni 36, 116
oblatum aurum 29, 76
oblectamina sparsa 36, 162
oblimat copia mentes 36, 29
obliquante carina 21, 280
oblitus sui 4, 19 civem 8, 111 oblita sui mens 18, 229 gens Triones 26, 169 parentis 35, 4 oblitæ scelerum Eumenides 35, 343
oblivia condunt mentem 1, 166 premunt 18, 70 ægra spumant 33, 281 tantane te nostri tenuere 36, 90
obmutuit unda 31, 166 Acheron 33, 87
obnititur iræ 21, 290 obnixa impellit 36, 378 natatu segni 46, 51
obnoxia meritis virtus 28, 387 nullis fatis 37, 54
obnubit convexa 44, 78
obriguit visis 36, 111 obriguere gelu 26, 343 obriguisse fauces 50, 32
obruit simul ira virum simul mœror 5, 197 obruta morbo 20, 11 paupertate virtus 22, 121
obscœnum facinus 20, 119 obscœnam latebram 26, 306 obscœnior senex 18, 362 ore mentem 19, 31
obscurat veteres manus 24, 233 anhelitus axes 35, 192
obscurior sedes 36, 121
obsedere latus Pelori 36, 255 obsederat urbem fames 21, 279 obsessi principis 26, 561 obsessam fervore plagam 33, 258 obsessos solveret 21, 115
obsequeris pronus ad omne 22, 68
obsequium pium regebat 21, 83 omne Tonantis 28, 350 militis præberet 28, 554 obsequio militis 30, 8 obsequiis sacris 18, 147 moderere decem 22, 73 omnibus 24, 189 meis cesserit natura 26, 526 diversis certant 72, 12
obside indicto 18, 381 fati 26, 318 obsidibus natis 21, 212
obsideret urbes 24, 142 obsidere me minabatur 28, 446
obsidio nos premat 5, 160 longa 8, 333 obsidione subacti 19, 17 solutus 22, 191
obsitus ævo 18, 170
obstat gradus ætatisve pudor 29, 200 obstant Alpes 22, 411 obstitit ætas et pudor 5, 428 reverentia patris 35, 235
obstrepit exercitus 35, 127 obstreperet pietas 21, 271 laudes 24, 37 obstrepuere avium voces 18, 317
obstrepitant lamenta choris 35, 355
obstringit sua quemque salus 28, 609 obstricta tuis præceptis 36, 204
obstrueret moras 21, 114 obstruxit hiatum flammarum 36, 395
obstupuit visu 1, 234 obstupuere omnes

20, 285
obtecta recessu tenebroso carceris 36, 82
obtendit plaustra cæsis juvencis 5, 120
obtentu pallæ 35, 26
obtestor per te Roma 18, 435 pacem rerum 36, 57
obtexitur aër jaculis 21, 258
obtrudere munus 18, 41
obtruncat juvenes 15, 395
obtundat gladios 17, 167 obtunditur acies 28, 52
obvius ire calet 10, 287 ire debueras 15, 311 rediens 18, 257 ire audet 44, 79 obvia vinci quid mirum? 8, 484 prosternas 22, 20 urbs fatis 24, 140 prosternens 28, 468 virtutibus invidiæ rabies 29, 230 majestas 31, 80 fulmina 33, 47
obunco morsu 15, 470
occasum pati 37, 12 occasu quodcumque rubescit 17, 57 primo 36, 325
Occidens plaudat 12, 37
occidua sub Pleiade 26, 209 occiduo ab orbe 34, 38 occiduum ignem 7, 180 occiduis tractibus 8, 73 Gadibus 15, 159 plagis 16, 14
occultat metum 26, 479
occulte sævire vetat, prodesse remittit 22, 37
occultum: per occultum 17, 124 occultum nihil esse sinit 8, 274 occultis odiis 3, 257
occupat vires 26, 280
occurrit exercitus 20, 542 natura 22, 442 Mimas 37, 85 occurrunt casibus dubiis 20, 495 occurrat tibi quid fecisse decebit 8, 268 occurrere dolis celeri sensu 28, 237 matri legum 28, 428
occursant ubicumque velis 21, 207
Oceanus tuus te excipit 7, 176 cunabula fovit 8, 22 generis procreator 12, 24 ambit 18, 492 lustrare valebit 20, 23 Cantaber 29, 74 Oceani aquis 3, 124 æstu 5, 114 monstrum 10, 161 recessus Atlanteos 10, 281 recursus 17, 108 alumnus 21, 160 æstum 22, 249 stagnis 26, 640 lunaribus damnis 28, 499 Nymphas 36, 172 æquore summo 44, 1 Oceanum patrem reddentia 1, 216 utrumque teneas 3, 197 subdidit sceptris 8, 42 interjacet 21, 215 pervolat 22, 409 Hispanum 23, 8 Britannum 26, 203 cingere cohortes 31, 91 sinuare 33, 268 petit Arctos 37, 11 Oceano rubro 15, 455 non stetit 24, 148 Britanno 29, 41 ab Oceano 20, 248
oculi jacentes 15, 21 temperiem servant 17, 218 immunes nube soporis 21, 310 dulce micant 31, 41 arcanum radiant jubar 44, 17 rubent 101, 34 oculorum ignes nox infecerat 36, 87 oculis liventibus hæsit 3, 133 totus adest 24, 5 attonitis metire 24, 70 profanis 26, 102 obliquis tuens 26, 519 humentibus 28, 266 nostris subjectum 28, 439 placitura tuis Roma 28, 529 adversa tuentibus 37, 109 rubet igneus ardor 45, 7 ne præteriens hoc relinquas 50, 19 oculos advertere 1, 196 motibus aptet 20, 362 ad littora tendunt 20, 515 avertunt 20, 520 infecerat ira 26, 585 ad tecta retorsit 33, 191 admittit in altum cernentes 35, 115 admisit 49, 34 ante oculos Hymenæus erat 36, 410
ocyor sagitta Æthon 33, 282
odit victus 5, 116 odere mox tamen 15, 268 propinqui 28, 315 odisse palam invisos 22, 34
odium terrore moves 10, 330 hic, non pœna fuit 15, 402 explet 26, 609 juvabat 100, 8 odio pacis furentes 21, 244 odiis occultis 3, 257 premor 5, 13 nec locus est 5, 416 Alpinis 15, 295 committere fratres 18, 282 cingeris 19, 34 in pacatis urgerent 20, 213 alendis 22, 17 positis 26, 91 civilibus 26, 565 subitis 99, 3 gravibus augmenta ministras 101, 27
odor gratus fundi 10, 240 primus amoris 10, 290 Indus productus 44, 98 manifestat 49, 74 odorem Parthenium 35, 148 odoribus veris fruitur 14, 7
odoratus longe blanditur Hydaspes 35, 82 agger 44, 59 odorati busti 22, 420 odoratæ vestis 20, 335 aræ 21, 58
odorum lumen 28, 324
Odothæus dux 8, 626 Odothæi regis 8, 632
Odrysium Hebrum 7, 147 Odrysiis oris 3, 175 da caput 5, 425 nil profuit 26, 178 Odrysios equos 37, 76 Odrysias nives 4, 18
Œbaliæ arva 1, 260
Œbalii Tarenti 17, 158
Œdipodes matrem duxisse cantatur 18, 289 Œdipoden junxere matri 3, 84
Œnomai axem 29, 168
Œnotria vina fluens 22, 262 mœrens 26, 146
Œnotria tellus 26, 310
Œtæum nemus 5, 181 Œtæis jugis 9, 8 in sylvis 22, 29
Œtes juga 7, 114 Œten irrisam 26, 182 Hæmonium rotat 37, 66

offendisse mora 21, 206 offenso meatu 33, 172 igne 49, 14
offensa nova obstet 20, 595 offensas respuere 22, 43
offert sese 18, 365 annum 28, 11 jugulum 28, 257 obtulit se Roma videndam 28, 531 offerre puerum favori Romano 28, 75 offertur favor 28, 607
officium patris eripit 18, 51 officii capax 18, 79 nil remisit 21, 284 memor 22, 44 officio fungitur 18, 368 nec segnius paruit 22, 271 conjugis 28, 100 vatis 30, 8 officiis patris 13, 6 trepidantibus 28, 523
Olbia complectitur 15, 519
oleæ felix tractus 17, 179
olei lacus 3, 384
oliva umbrosa 26, 319 pinguis fluctu et glauca coma 40, 40 olivæ glaucæ 20, 271 olivas pingues 22, 464
olor falsus 1, 238 nigrantibus alis 18, 349 diffugiens 31, 110
oloriferi Padi 40, 12
Olybrius 1, 243 nostros fastidit ignes 41, 17 Olybrii laudes 1, 30
Olympi stellantis 7, 33 axis 10, 300 rapidi limen 15, 18 flagrantis 15, 148 vertex 17, 206 summa tenes 18, 140 zonas 24, 135 præsidium 28, 351 stellantis dominam 40, 21 Olympo pulso 5, 182 patrio 8, 230 frondoso 9, 21 uno tegi 17, 79 æquatus 27, 23 signavit 28, 169 gelido 35, 188 ex alto 36, 18 toto bacchatur 36, 269 Olympum nubibus intactum 26, 180 si temnis 26, 511 petit 28, 101 pruinosum 35, 257
omen quid ? 29, 102
omen primum 5, 96 latura 18, 125 infaustum 19, 11 tot cladibus constitit 20, 36 obstupuere 20, 285 agnovere 20, 487 Eois erat 22, 298 neglexerit 26, 239 inoffensum 28, 14 non defuit omen 33, 265 omine occulto fallitur 5, 335 hoc 18, 22 omina prospera tonuerunt nimbi 1, 208 tua illustrant flammæ cœlestes 8, 196 solennia 8, 612 conveniant dicto 15, 467 stant 20, 8 certius surgunt 28, 24 victrici concepta solo, ib. non audet tam magna fateri 29, 94 fœdere sancit 35, 364 portendant quid veri 36, 132 ominibus ventura notant 22, 216
omne, quod pons a colle recedit 28, 543 omnia fert secum 45, 41 omnibus unum crimen fuerit 22, 311
omnigenis formis 37, 51
onerat aures baccis 28, 528 ramos 36, 348 onerant donis 10, 165 onerabat gemmis 72, 10 oneraverat alvum 20, 389 onerare toga 18, 301
onus beatum matris 1, 145 nefandum 5, 455 sidereum 8, 570 tantum te turbavit 17, 206 diversum 18, 208 fatorum toleremus 26, 271 detrectat 33, 155 ingrati non subiturus 42, 12 commendat flammæ 44, 94 Alcmenam tendebat 101, 22 damnosum 46, 23 tantum suspendit 48, 34 maternum 50, 36 optatum 54, 6 gelidum versat 61, 2 oneri venturo 7, 168 serica 20, 337 creduntur opes 26, 225 ne vobis esset 36, 289 nunquam cessura virorum 49, 47 metuens 50, 14
opacat pinus 33, 201
opacus gurges 49, 41 humor 59, 3 opaci lateris 35, 340
operitur fons 60, 2 opertis objicibus 33, 171 operta effossi soli 8, 332
opes damnavit tenebris 1, 43 congestæ cumulantur 3, 193 invadunt 5, 30 quascumque paravit 5, 157 non dominantur 7, 187 clausit margine cœli 8, 43 refixas 8, 498 cumularet 15, 90 sacræ 17, 38 spretas 17, 214 direptas xviii, 168. xix, 49 emturas plausum 20, 86 absentum condonat 22, 147 hauserat 26, 86 oneri creduntur 26, 225 bello quæsivit 26, 401 contemtas proculcat 26, 607 elapsas quærit 27, 8 captæ 28, 282 oris 41, 6 multifidas dispergit 49, 59 raras inter habetur 62, 4 refundit 75, 10 attrivit 76, 7 opum magnarum non parcus 24, 223 opibus barbaricis 10, 226 angustis 15, 106 fluens 22, 128 direptis 28, 131 avaris 33, 21 spretis 50, 29
Ophion exutus 36, 348
opifex tauri 18, 163 timor 28, 533 ipse 98, 9
opima retulit tibi 8, 632 Gildonis 15, 343 fumantia Enceladi 36, 350 opimis recolitur dapibus 1, 262 egregiis ornabere 39, 54
opis externæ 17, 4 opem Hunnorum laturus 3, 321 sentiat 24, 268 divinam tribuistis 26, 433 fucati sermonis 28, 593 citharæ implorat 34, 6 non quærit externam 45, 41 ope Sanctorum 77, 5
Opis optatum numen venantibus 24, 254 comes eat 24, 277 fræna tenet 24, 292
oppeterem fama majore 28, 294
oppida per Romana 1, 163 plena 3, 195 sublimibus muris 7, 121 debellata maritis 20, 199 clausa pandere 22, 198 facta metallo 24, 23 ante-

irent currus 28, 377 prona verti 35, 153 immunia leti 35, 358
opponit mari 33, 146
opportuna situ insula 15, 510
opprimit violentia fati 26, 383 oppressam vocem 1, 235 oppressas leges 3, 57 oppressis aquis 33, 176
opprobrii fides 22, 295 opprobrio felicior extat 18, 57 opprobria turpia linguæ 26, 522
optabile magis 8, 431
optat adventum 1, 241 optant centenas voces 22, 185 optare dedisset 28, 82 optantur flamina 24, 57 optatus ades 15, 231 optata jubes 1, 164 optatior votis victoria 21, 369
opulentia victrix linguæ 17, 21
opus picturatum metallis 8, 591 lenonis acutum 18, 78 inexpertum 18, 166 inceptum peragetur 20, 397 flagrat 20, 450 Minervam spirat 22, 341 peractum 26, 133 dispositum turbasset 28, 225 fœmineæ virtutis 29, 12 construxit 33, 239 mirum consurgit 48, 31 vomeris egit 49, 26 vivum 68, 8 ipse sui 98, 9 operi iratæ 20, 374
ora Austri silet 22, 286 oris Odrysiis 3, 175 ab Bistoniis 7, 111 ab Rhipæis 20, 151 ex omnibus lectos 22, 122 ab gelidis 24, 98 aliis 36, 121 oras per quascumque 1, 133 hiantes colligit 5, 379 Cinyphias 15, 9 per quantas 33, 28 possidet 44, 9 leves 49, 49
oracula regis eloquio crevere tuo 17, 35 referens 18, 316 dedecoris pellendi 22, 299 fastus attollunt 26, 551 pandit 28, 37
orantem sequitur clamor 3, 116 refovit 28, 426
orbis æmulus 1, 24 fessi 5, 406 dubius 8, 88 componitur 8, 299 spatium vix præbuit 8, 478 geminus 15, 3 Eous 15, 430 mirari desinat 18, 7 carina 18, 426 deluditur 20, 94 se credidit eunuchis 20, 224 conjungi cœperat 20, 546 obtulit 21, 76 mutatus 21, 150 libratur 24, 10 discors odiisque anceps civilibus 26, 565 apex 27, 23 rectoribus 28, 39 non creditur illinc posse regi 28, 410 terruit 35, 194 aptissimus votis 101, 55 quantum volet efferat 101, 60 orbi ruenti lapsuroque 3, 274 disce, quod quisque sibi 8, 228 præfuit 15, 96 præfecisse 28, 586 lectissimus sanguis 31, 60 timentes 33, 48 inferno 35, 361 clementior 36, 46 lux redditur 36, 243 orbem stabilem servant 2, 17 pacatum traderet 7, 110 collectum hoc concilio 16, 19 frænet 22, 1 sub fraternum 35, 169 in nostrum conjuret 37, 55 fœtibus ornaret 37, 124 in alienum 44, 74 in nostrum 47, 10 siccum 61, 5 clypej 72, 1 totum complectitur 95, 13 orbe everso 5, 19 reciso 20, 585 corusco 22, 276 in alio 24, 149 toto sublimior 28, 277 ex toto 29, 65 penitus remoto 29, 85 ab occiduo 34, 38 in ignifluo 101, 127 conspicuo 49, 12 suo 52, 14 patulo 55, 2 medio v, 310. lviii, 4. in fragili 68, 4 ab Hesperio 71, 4 in orbe quicquid perit 33, 22 choros ducis 34, 52 orbes dividit ordine 10, 104 lassos extenderat 10, 181 varios effingat 17, 327 solitos passurus 19, 3 in orbes torquentur 28, 636 in multifidos 35, 15 alii 35, 283
orbita Solis 5, 155 flavescit aristis 33, 187 fumida 35, 162 omnis fletu perit 36, 442
Orcades maduerunt 8, 32
Orci janitor 3, 294
ordiri virum 22, 75 orsus sic 36, 18
ordo agminis 15, 440 illustrior 18, 149 priscus 26, 39 ordinis nostri consors 30, 4 ex ordine refert 28, 589 in ordine rexerit gentes 1, 57 ordine nullo mobilitas 8, 331 rupto viii, 62. xxi, 149 justo dividit 10, 105 ab Socratico 17, 87 fati servato 17, 339 rerum mutato 18, 498 pandit 20, 235 nullo 20, 421 prisco 21, 327 longo 24, 328 docto 28, 633 hoc fata fluant 36, 65 longo post 36, 230 perenni 98, 26 ordinibus variis xv, 477. xxiv, 49
Oresteam fidem 41, 18
Orestes pœnas exegit 28, 113 placavit furias 39, 14 Oresten desereret Pylades 3, 107
Orgia Bacchi 8, 604 fixa metu 20, 286 Bacchus transtulit 24, 169
Oriens traditus servatusque 8, 70 plaudat 12, 30 vastabitur 18, 17 discors 18, 396 squalebit 20, 566 conjuratus 21, 277 Orientis opes 5, 30 prætumidi 24, 81 Oriente relicto xx, 131. xxviii, 92 subacto 21, 8
origo surgit 8, 129 prima mali 20, 539 quæ major, quam regalis erit 29, 36 non parva tibi mandatur 31, 58 præbetur per cinerem 44, 102 originis suæ quantum dederit 26, 600
Orion debilis 1, 28 succinctus 7, 171 totus descendat 15, 498 nubilus 21, 287 horruit 35, 191 Oriona gladio

tremendum 28, 178
oritur proles 35, 370 orta finibus exiguis 24, 138
ornamenta mitia pacis 72, 6
ornat ora 28, 524 ornet tua limina 24, 213 avis cristas 28, 576 te signifer 33, 101 ornent annum studiis 24, 264 ornaret fœtibus orbem 37, 124 ornatur propriis donis 17, 263
ornatus pulchros eligit 10, 12 aptat collo 10, 282 Tyrios 18, 422 pares 22, 94 ornatum formæ reddit 31, 101 ornatu retorto 1, 86 novo gravior 8, 585 conjugis 18, 200
orni concussæ 2, 7 orno humili 36, 142 ornos pertrahit 9, 17 steriles frondere 36, 78 annosas 39, 40 fundebat 101, 107
Orontes ditat 7, 70 famæ contemtor 18, 434 infelix 20, 115 lambit 36, 373 Orontem imbellem 5, 35 potamus 24, 158
Orpheo pectine 22, 172 Orpheis modis 7, 114 vocibus 34, 24 Orpheos cantus 17, 252 libros 74, 11
Orpheus Thracius 10, 234 otia cum ageret 34, 1 feras pacaverit 51, 19 Orphei Threicio 40, 33 Orphea sociarent lumina tædæ primæ 40, 1
Orphnæus crudele micans 33, 282
ortus in refugos vertetur 1, 172 in extremos vergentis 3, 323 ad Phœbi 5, 104 tuos lustravit 7, 16 primos cum detegis 7, 178 in solis transiret 21, 338 in corporeos 33, 62 puniceos detexerit 33, 220 in ortum festinus 44, 58 quo ortu 3, 24 hoc nobilis nasceris 8, 121 emisso 8, 380 uno sanguinis materni 10, 30 a primo fluminis 21, 198 ab roseo Phœbi 26, 244 miro 28, 16 tardo vix editus 101, 14 quocumque emitteris 49, 79
os sacrum miraris in auro 24, 11 longius 45, 5 oris mutati tempestas 17, 220 dedecus 18, 120 celsi nitor 21, 45 fœdati gloria 26, 587 recursu 31, 37 superbi honos 36, 89 spiritus 36, 151 sub luce tui 40, 49 opes 41, 6 ab ore venit fulmen 101, 122 in ore geris Romam 26, 506 multus frater erat 35, 27 redditur parens 50, 24 ore inchoat 1, 235 in medio 8, 270 diro lacessit 3, 356 polluto bibit 4, 8 gelato stetit 5, 131 natanti 5, 509 recto 6, 6 hoc x, 263. xx, 76 dilecto 19, 57 puro 22, 101 sub generi 22, 184 rubenti 22, 327 ferens patrem 22, 348 trepido l, 10. xxii, 358 reducto 22, 430 sublimi 26, 124 in Herculeo 26 378 digno sonet 28, 493 pudor calet 28, 565 gemino 28, 641 celso talia tonat 33, 84 fero 34, 32 profundo 36, 268 ab terebrato 37, 88 immenso 49, 28 novo 54, 10 toto recitet 74, 20 merito 75, 6 ora resonent vocibus centenis 1, 55 ridenti lanugine vestiat ætas 1, 70 mollia lambentes 3, 96 (equorum) poscentia cursum 5, 354 dentibus crescere sensit 7, 79 fulgentia 17, 132 crinibus protegis 20, 119 celebrant auratis figuris 22, 175 pulverulenta 24, 245 nostra dicavit 25, 8 sub Augusti 26, 259 in novem consurgens Timavus 28, 197 saucia 28, 322 conspecta refer 28, 423 Padi 28, 495 puellæ ornat 28, 523 fixa draconum 28, 567 movet Camœnis 29, 15 neglecta 31, 6 præscia 33, 266 Gorgonos revelat 35, 205 madescunt imbribus 36, 311 in scopuli flagrantis 36, 392 fatiscunt vulneribus 36, 425 cingit honos igneus 44, 17 horrentia sonant 101, 55 tot populis provocat 49, 10
osculum quod flenti tuleris, plus sapit 14, 13 in oscula declinat cristas 48, 50 per oscula virus infundit 20, 188 oscula virus infundit 20, 188 oscula dulcia nati delibat 8, 370 conjugis emit 10, 58 in matris suspensus 10, 116 furtiva carpent 11, 24 figere 20, 67 carperet 21, 120 figit collibus 22, 196 blanda cruentatis affigunt dextris 26, 619 libabat 29, 99 inserta galeæ 29, 217 mariti raperes, ib. mille sonent 31, 131 figit telæ 36, 159 irrita figit aquis 61, 6 ad oscula se submisit 5, 443 te porrexit patri 8, 168 intendit turres 33, 211
Osius, vid. Hos.
ossa immania resonent 21, 137 collecta 22, 416 quam densa jugis cumulaverit 26, 513 geminæ gentis permisceat 26, 643 tremor vibrat 36, 152 immania serpentum 36, 341 ossibus nudis 18, 122
Ossa nivalis 5, 182 resonat 9, 22 pronior 34, 20 glacialis 35, 257 tollitur 37, 68 Ossæ Pelion involvite 8, 108 glaciali Pelion imponam 21, 12 Ossam obliquam projecit 26, 76
Ossæus vertex 35, 183
ostendit vultum 26, 358
ostenta mentes horrificant 26, 249
ostentant se quisque Deæ 31, 112
ostia per quinque 8, 631 septena Nili 44, 100
ostro puniceo discriminat pectus 1, 90

corusco infecta 1, 264 Sidonio velari 5, 450 in Tyrio 7, 15 in patrio adolescis 8, 125 junxit lapides 8, 599 hoc fulta Venus 10, 151 Tyrio fusus 15, 327 fundit aquas 33, 253 Sidonio tinxerit 33, 273 et auro 72, 8 in ostro natus 10, 340
Ostrogothis colitur 20, 153
Othrys resonat 9, 22
otia te juvant 3, 140 succedant 4, 13 marcida luxu 7, 41 Galli limitis 8, 459 apponit Musis 17, 66 fœcunda 17, 115 ferri 20, 121 ignava 20, 477 blanda 21, 93 vendere 21, 210 rebus insperata dabant 26, 361 naufraga somni 29, 145 per dulcia noctis 29, 221 prætulit regno 31, 76 languida nox invexerat 33, 275 ageret 34, 1 nervus agit 35, 32 Saturnia 36, 21
Otus nititur 26, 74
ova hiulca rupit 6, 4
ovanti fratri 28, 553 ovantem animum 22, 68 vidimus 28, 155 ovantes equos 35, 306
oves miseras 20, 400 pascere 36, 355
ovili purpureo 29, 73

P

pabula precor 15, 34 mutant 18, 248 communia 36, 43 ventosa 44, 15 novit (ferrum, magnes) 48, 17
pacator Rheni 24, 13
pacet muneribus montes 24, 284 pacaverit æstus animi 8, 226 Orpheus feras 51, 19 pacatur Rhenus 31, 91 dolor 99, 100 pacari æquora 40, 60 pacato fulgure 35, 147 pacanda precibus 31, 134
Pachyni caput 33, 146 Pachyno veniant æquora 15, 142
pacifero pede 34, 10
pacificare aures 4, 20
pacificis moribus 24, 154 pacificas fulminis alas 35, 229
pacisci membra 18, 228 requiem mercede 21, 211 pactus villa Asiam 18, 199
pacta movet 28, 204
Pactolus dives 1, 54 flueret Eunucho 18, 214 inhorruit 20, 172 Pactoli rubentis stagna 3, 103 aurifero fonte 24, 61
Padus admoduletur 12, 12 belli arbiter 28, 212 Padi ora 28, 495 oloriferi 40, 12 Pado remenso 28, 303 remigat alnum 35, 178 Padum ligat 17, 200 translapsa 18, 376 galeis hausi 26, 532
Padusæ raucæ stagna 31, 109
Pæan 2, 11 Pæana suum implorat 37, 125 Pæane recepto 26, 598
Pæonium draconem 24, 173 Pæoniæ curæ 26, 121 undæ 49, 67 Pæonias herbas 20, 12
Pæstana per jugera 10, 247
pagina refert 1, 197 agnoscit mores 17, 255 meminit 18, 232 nescit nomen 22, 244 profana 22, 302 Musarum loquitur reges 29, 162
Palæmon exul 8, 465 frænat delphina 10, 156
Palæmoniis coronis 17, 289
palæstræ Amphioniæ 8, 532 palæstras liquidas 17, 287 Herculeas 29, 171
palam fit 15, 431
palatia traxere 18, 145 clausa 20, 92 nativa 28, 8 cunctis nomen tribuere 28, 409
Palatino Senatu 8, 11 monte 22, 228 monti 28, 35 a colle 28, 543 Palatinis collibus 15, 118
palato tradunt 20, 329
palla velat humeros 1, 224 tegit humeros 28, 165 pallæ fulgentis 35, 26
Palladia arundine 28, 378
Palladii amor 31, 64 Palladium resonabat ager 31, 25
Pallanteus apex 28, 644 Pallanteo recessu 22, 405
Pallantis jugulum 21, 97 Pallanta furentem 37, 95
Pallas unde dicta? 35, 24
Pallas addit se comitem 33, 228 potuit videri 35, 39 Gorgonos ora revelat 35, 206 Palladis ægida 24, 210 Pallada pertentas 18, 272 hinc, hinc Phœben 36, 209 in Pallada tendit manus 37, 110 Pallade tetrica 22, 275
Palleneus atrox 37, 109
pallescit lacus 35, 114 nox 44, 6 pallescunt gaudia 22, 344 stellæ 37, 9 pallescat barbarus 8, 359 pallescere Gangen 7, 203 solem 48, 3
pallet Orontes 20, 115 dives 22, 120 rubor 36, 88 pallent rectores 24, 100 pallebant flumina 29, 176 palluit Eurus 18, 504 Hermus 24, 228 Atlas 35, 191 tremor 50, 12 pallere ligustra 36, 240 pallentis Bessi 17, 41 pallentem Phœben 17, 131 aulam 20, 462 pallente populo 17, 299 pallentes herbis thalamos 1, 212 pallentia castra 33, 41
pallia prætentat 15, 438
pallidus hospite magno stat 26, 350 Astur 29, 75 omnia laudo 74, 17

pallida simulacra 3, 128 regio 35, 326 pallidior solibus ora 18, 261
pallor gratus amantum 10, 81 comitatur 28, 322 pallore infectæ genæ 5, 131
palma tanti furoris 15, 238 viridi gaudens 24, 205 palmæ ad mutua nutant fœdera 10, 66 palmam rapturus 17, 284
palmis exiguis 101, 57 palmas humano geminas de corpore 26, 254 trementes tendere 26, 109
palmitis Etrusci 26, 504 flexus 31, 16 palmite hostili 8, 610 opaco 10, 217 lento 14, 20 Nysæo 20, 171 largo 22, 263 sub palmite colles lateant 40, 39
palpitat bellua 20, 431
paludatæ aulæ 28, 596
palus tremebat 3, 291 pigra calcatur 8, 346 vicina 20, 438 teneret Thessaliam 35, 180 paludis horrendæ stagna 33, 112 paludem Lernæam 3, 290 paludes Cimmerias 18, 249 Germanorum 24, 304 quod nutrivere 35, 296 Pelusiacas 44, 97 paludibus latis 8, 451 Libycis 20, 255 ora juncta 21, 199
palustri vado 35, 59
Pamphylos rapi 20, 465
pampinus circumflua 24, 367 opaca crispatur 31, 5 induit ulmos 35, 111
Pana Lycæum 28, 199
Panchaia ramos dabit 7, 210 spirat 35, 81
Panchaia cinnama 10, 94
Pandioniæ res 8, 508 Pandionias phalanges 15, 406 arces 35, 19
pandit gemitus 20, 193 rumoribus aurem 22, 48 materiem virtutibus 24, 107 viam 26, 341 oracula 28, 37 iter ense 28, 478 exordia 29, 34 alas 33, 97 panderet arces astrorum 7, 107 pande patriamque genusque 31, 53 vias terrarum 40, 59 pandite cœtus 1, 248 vati 3, 23 littus 3, 123 Helicona 4, 1 carmina 18, 11 penetralia 33, 25 pandere fata 19, 37 se portæ videbantur 26, 215 panditur herba 3, 211 mihi magnum æquor 21, 22 penetrale 22, 445 lacus xxxv, 113. xlix, 28 panduntur futura 15, 355
panes quinque 99, 7
Pangæa ilicibus caligantia 3, 337 renident 8, 179 subsidunt rotis 20, 105 scinditis juvencis 21, 134
Pangæa juga 37, 67
Pannoniæ plaga 5, 45
Pannonius obsidione solutus 22, 192
Pantagiam saxa rotantem 35, 58
Paphi diva 35, 155
Paphiæ puellæ 19, 65 Paphias arenas 10, 148 sedes 10, 254
par donis armisque manus 24, 234 quis par conatus adire 5, 308 parem se jactare 1, 20 vult nullum esse 5, 153 miratur 22, 167 pares clypeis et mole 3, 351 morte 8, 81 paribus triumphis 1, 139
Parætonio littore 15, 160
paralyticus graditur 99, 17
paratu regifico splendere 5, 340 Tartareo 15, 180 Martis graviore 21, 336
Parcæ non jus habuere nocendi 44, 109 prohibent 15, 121 neverunt 20, 461 vetuere minas 33, 48 quarum sub jure tenentur omnia 33, 51 seriem fatorum pollice ducunt, ib. ferratis evolvunt sæcula pensis, ib. sic voluere 35, 6 in te non dura legunt stamina 44, 109 Parcarum fila 3, 157 colos severas 49, 87 lege 91, 1 Parcas famulas accipe 35, 305
parcis Elissæ 29, 148 pepercit nostris 21, 346 Sirius violis 31, 119 hostibus 39, 20 parcite oculis nostris 5, 521 ne membris nostris 37, 29 parcere pœnæ 18, 185 fingit 28, 301 novit 61, 4 parcendi rabies 3, 237 parcendo secat 26, 122 parcitur senectæ 36, 354
parcus pœnæ 8, 114 nostri cruoris 22, 29 diligeris 22, 147 opum 24, 223 sui tumor 45, 29 parci in se vel pignora parentis 28, 555 parcum Jovem 36, 36
pardi fulminei 17, 302 pardos virides 24, 345
parens veneranda i, 177. xxvi, 52 pietate 10, 41 lætare 10, 117 progressa 10, 261 armorum legumque 24, 136 felix 28, 101 vestra 28, 362 torva 33, 128 nostra Juno 35, 367 dura 36, 97 sancta 36, 115 numerosa 36, 414 terra 37, 1 redditur in ore 50, 24 matris 98, 3 parentis ætherii 5, 144 divinæ 10, 230 dura pietas 28, 554 in pignora parci, ib. sceptriferi 29, 130 æmulæ 31, 46 fidæ 35, 4 miseræ aspectus 36, 193 fallacis lingua 75, 9 parenti gaviso 7, 38 ignosce 20, 141 piæ 28, 397 parentem complexus 5, 2 regni 22, 166 vocat 24, 51 lætum repetis 95, 19 parentes occisos jurare 3, 328 planxere rogum 35, 356 fultos cervice 50, 5 parentibus purpureis 21, 80
parentans strage civili 28, 118

parili sorte 101, 63
parit artes 36, 32 peperit annum 28, 653 paritura suum auctorem 95, 10 parta reponas 26, 502
pariter fœdavimus Hebrum, pariter prostravimus alas 7, 147 diligimus pariterque timemus 10, 331
parma sonat grave 28, 628 parmam removit 8, 12
Parnassia ignarum doceas vatem 1, 71
Parnassia chelys 28, 122 templa 101, 1
Parnassus liber erat 2, 5 fertur junxisse volatus 16, 15
paro transmittere 15, 371 paras prohibere mortem 5, 165 parat ire 1, 77 trabeas 1, 178 convexa stellis 1, 242 cruciatus, vincla, tenebras 3, 286 paret fortuna 3, 148 parant tecta epulis 1, 264 cratera 35, 344 dextras in bella 37, 7 parabat domino 3, 189 paratur ad bellum 8, 344 scena 29, 25 parabatur concordia fati 29, 85 parari tela, enses, galeas 26, 537 parata morte 28, 451 paratos animis 8, 488
Parrhasius Ladon 21, 165 Parrhasii Lycæi 35, 18 Parrhasios colonos 26, 191
pars indicit, pars tuetur 3, 68 sq. debilior facilisque capi 3, 317 quota tui sint 5, 513 nobilis arcu, pars longe jaculis, pars cominus horrida contis 7, 136 ne qua intacta foret 21, 248 æmula 24, 36 nulla mei 26, 309 moritur ferro, partes periere videndo 37, 113 humani generis 95, 12 parte cum prima viresceret ævi 1, 63 sui xvii, 48. xxvi, 384 pro regni 28, 83 ab omni venit 28, 218 pro fœminea 29, 228 ima 35, 23 rebelli 37, 90 partem invadere tentat 5, 100 in partem dari regna 5, 315 in novam 15, 62 timet 20, 583 partes animæ distribuit 8, 240 tuas solabere 8, 342 receptas suscipies 8, 391 ad quaslibet 15, 281 inter geminas 20, 540 per tot discurrere 21, 310 tumeant certamine 22, 95 totum per orbem collectæ 47, 32 partibus locatis 5, 103 illis affore 20, 48 Hesperiis 20, 123
Parthenium nemus 21, 183 odorem 35, 148 Partheniis lustris 35, 241
Parthia supplex 10, 225 exhorret casus 15, 38 corrupit 18, 416
Parthica luxuries 18, 342 ad flumina 31, 74 tigris 33, 17 cingula 35, 94
Parthus ductor 44, 84 Parthi jaculum 35, 200 Partho refugo 8, 531 Parthum raptorem 3, 227 coactum 7, 201 Parthi liquere Niphaten 7, 72 triumphati 8, 317 Parthorum solium 8, 214 proceres 21, 55 more 45, 21 Parthis sagittas tendere certior 11, 2 mirantibus 21, 68 Parthos petat 1, 80 resides 20, 476 didicisse 45, 47
partitur avum communem 10, 31 partitum nobilitant 21, 30
parturit annis nomina 1, 204 æther sidera 10, 275 mundos 17, 81 parturiens lumina cœli 37, 124 parturiente rogo 44, 62
partus magnos cum proferrent 1, 146 semiferos 18, 1 sacri 22, 342 post primos 33, 124 geminos tulisti 36, 308 alios dederit 37, 56 prohibet 101, 23 conscia mater 98, 15 partum futurum 44, 44 partu Apollineo 8, 133 remoto 10, 42 dissona semina 20, 42 arcano viscera compleri 95, 9
parva loquor 35, 294 non parva poposci 10, 34 parvo honesto contentus 3, 201 non posset ali 15, 105 cur geminos (objicis angues) 101, 38 ex parvo plus superesse 99, 8 minor nec membris, nec honore 35, 38 alto colle 49, 11 minori annis et jure 29, 197
paruit jubenti 15, 290 nec segnius officio 22, 271 imperiis 26, 396 parere sibi ipsum auctorem 8, 299 clavo 18, 425 didicit 20, 157 jussis 26, 277 cœlo 26, 549 juveni 29, 201 dicto negas 33, 113 paretur dominis 20, 480 parebitur jussis 15, 321
pascis cornipedem 28, 183 pascit Mæotica 1, 36 commercia 22, 115 volucrem sub pectore 37, 21 pascat furorem 39, 22 pavit sanguine Manes 28, 116 aves 28, 209 pascere oves 36, 355 pascitur intuitu 3, 165 pascimur arbitrio Mauri 15, 70 pascuntur apes 29, 9 pasci pœnis vel sanguine 22, 14. caligine 35, 193 pastæ gramina matres 29, 191
pascua Cappadocum 5, 80 includit toto gyro 5, 126 vindicat 8, 383 respirant 24, 343 vallis 26, 410 Cocyti mandunt 33, 278 ad nota jugales vertunt 35, 319 vastata 36, 168 plena 40, 38 fumantia vernant 49, 20 læta Thessaliæ 73, 6
passus fictus 3, 136 passu tacito 28, 509
pastor ligat canem 18, 132 victus 20, 257 ludat 24, 282 pallidus stat 26, 357 attonitus 36, 165 armenta natantia cernit 47, 42 pastori luas 26, 503 pastore attonito iii, 386. xviii, 3 pastorum iras 35, 213 pastoribus Apenninigenis 28, 505
pastorali cantu 21, 182 sub culmine 26,

355 pastorales catervæ 5, 254 pastoralia antra 10, 114 murmura 31, 26
patefecit iram 3, 44 patefacta furori Ausonia 26, 292
pater summus 1, 207 quantus in ore radiat 8, 518 nunquam eris 18, 224 principis 19, 50 Eridanus 28, 149 senior 29, 57 prolesque sibi 44, 24 rerum 49, 83 æther 50, 35 patris officium 18, 51 ætherii 22, 26 causa 28, 119 dulce nomen 33, 36 patri civem præponere 18, 442 propior 50, 22 patrem torvum 7, 24 geras 8, 294 te dicere si jam liceat 8, 650 dignatur 20, 69 implorant 20, 514 altum gemuit 22, 63 ore ferens 22, 348 dominumque vocari 24, 189 Tibrin 26, 578 nati fugerent 29, 136 probabit Jovem 101, 41 præstarent 54, 12 patre pio monstrante 28, 55 cum longævo 37, 118 patres socios admittere 8, 581 falsi 18, 470 consule digni 20, 137 prælia mandarent 21, 329 milite florerent 26, 106 Romanos xxvi, 390. xxviii, 551 criniger 26, 481 cum plebe 28, 332 patribus iisdem 15, 389 solis 17, 260 digna plebes 20, 137 liquidis 36, 16
pateram inclinat 21, 62 pateras libare Deis 1, 247
paternæ mentis 35, 253
patescunt fores 7, 160 arcana ævi 22, 445
patet planities 5, 349 nocte dieque 18, 363 patent convexa sereno 35, 91 pateant urbes 20, 210 homini furtum 36, 145 colla jugo 51, 6 paterent elementa 21, 360 patuit ingeniis campus 17, 262 iter 20, 40 fama 28, 438 stellata domus 36, 8 patuere minæ certæ 20, 3 patuerunt claustra 26, 190 patens eventu fides 26, 553 mons arte 28, 502 patentibus arvis 47, 39
patiens animi 17, 211 ditionis 26, 581 stagni (sylva) 36, 369 laborum 51, 7 mons ferri 87, 8
patientia instruit 22, 105
patior dispendia sortis 33, 100 pateris morbum 76, 5 patitur contagia 44, 10 mollire 1, 86 vincula dissolvi 22, 41 patimurne sorores 17, 276 nec nos patimur committere emtori 15, 265 patiuntur quietem 5, 7 patiar sedens tot probra 15, 375 deponere 17, 184 fugam 26, 525 patiare vinci 31, 136 si paterere viros 20, 223 patiere ligones 33, 195 mariti tædas 35, 279 patiemur vivere gentes 3, 46 pati Ceres 1, 132 pontem 3, 376 frigora 7, 44 nihil recusat 8, 434 vota non possent 18, 172 soles imbresve 20, 411 solem 35, 198 occasum 37, 12 alterius vires 49, 78 passus nulla contagia privatæ sortis 8, 123 jocos 28, 60 risu mollescere 35, 313 mundi vestire figura 95, 5 passæ nova jura 26, 9 passurus prodita regna 36, 63 passura moras 20, 292 passuri enses 15, 434
patrare bellum 15, 274 patratis bellis 28, 127
patriæ conditor 39, 20 dolores 29, 155 mandata vocantis 28, 480 ruenti succurre 5, 95 petenti 15, 111 ritus 20, 204 pro flammis 20, 596 consul 24, 220 captæ vindex 26, 434 in luctum 28, 118 studiis 28, 339 patriam rimosam 5, 464 vendit 15, 267 erexere 17, 149 labentem 20, 302 genusque pande 31, 52
patriam congeriem 44, 92 patriis consiliis 15, 46 in agris 52, 1
Patricii, S. purgatorium 3, 123
patricius ventilat 18, 109 flectebat habenas 19, 2 consul 20, 561 honos 25, 8 patricii cœtus 28, 599 patricio favori 24, 50 patricios habitus 8, 6 patricias domos 28, 61
patruus te sublimis adoptat 29, 105 patrui æquorei 29, 124 curam 29, 186 patruo principe 29, 39 non cedunt 35, 207
patulis campis 37, 72
pavet cuncta 36, 141
Paulus domitor Pellææ aulæ 24, 33 Pauli triumphus 26, 126 per cineres 77, 1
pavonum alis 18, 109
pavor tende nexus rotarum 3, 343 quievit 20, 283 clausa sibi cuncta putat 28, 145 pavoris vera 20, 470 pavorem faciant 101, 48 cum fratre pavore 22, 372 artem confessis 29, 306 pavoribus succincta 26, 201
pauper uterque fuit 74, 16 esuriens 90 1
pauperies aspera victos domat 26, 633 pauperiem iniquam 29, 209 texit 40, 46 diligo 90, 2
paupertas hæc mihi augustior 3, 204 quantum sobria possit 8, 412 me sæva domat 89, 1 paupertate obruta virtus 22, 122
pax avibus 17, 121 majora decet 17, 289 a fonte Rheni profecta 21, 201 alta 22, 287 senectutem intulerat 28, 534 animo tranquilla datur 48, 49 pacis egregiæ custos 10, 333 gremium 15, 51 supplicium 15, 99 in gremio 20, 97 senecta 20, 278 odio furentes 21, 245 consilium 24, 123 leges

33, 63 ornamenta 72, 5 paci Romanæ 20, 477 innocuos armorum largitur honores 28, 639 Assyriæ 21, 51 pacem regunt justitia 2, 18 vexare 5, 10 donat 8, 454 latura polo tela 8, 535 Romanam emeret 10, 225 laturi gentibus 15, 216 implorantibus 18, 378 fœdat 21, 29 conciliant 21, 59 rogant 21, 212 sidera non semper habent 26, 62 sancit 26, 573 speraret 28, 416 profundam rerum 36, 56 sub pace latet gravior Mars 28, 307 pace in tranquilla 5, 103 futura torquetur 5, 138 tranquilla fruatur 5, 159 relata 20, 400 siccum ferrum feras 22, 16

peccat in orbe manus 18, 196 peccare fidem 22, 97 peccasse videbor 42, 11

pectinis arte 8, 594 unci moderator 20, 382 ingenio 35, 41 artes 36, 156 pro pectine enses 20, 456 pectine nobiliore 9, 18 Mitylenæo 10, 235 Orpheo 22, 172 divino duxit 22, 323 levi modulatus nervos 34, 15

pectunt colla 88, 2 pectebat crines 18, 106 hydros 20, 111

pectus album discriminat ostro 1, 90 illidere pinu 18, 279 magnanimum 24, 9 divinum 28, 233 angustat jaspide 28, 526 ferratum 29, 219 inaccensum Veneri 33, 224 ostendens 37, 92 sequitur pars cætera 101, 32 per pectus distillant aquæ 1, 222 pectoris commoti ignem 3, 181 tumorem solvit 48, 48 sub pectore æstuat 26, 475 in pectore concipit 18, 359 rubent sulci 36, 496 pectore pressit anhelo 7, 30 seminudo 11, 37 angusto 17, 81 uno 17, 91 erecto 18, 306 tenero 18, 428 hæc sedes posuit Dea 22, 18 uno receptæ Deæ 22, 102 animoso 22, 242 sopito 27, 2 clemens 28, 550 anhelo 29, 173 exuto 31, 7 flagranti 33, 154 de lasso 35, 341 pepulisti matrem 36, 104 furiato 36, 262 laniato 36, 405 sub vivo 37, 21 niveo tenet 69, 3 sub uno latuit 95, 13 pectora fœda 3, 37 merces non alligat 8, 501 ter movit 10, 147 spumantia 10, 180 quæ sufficerent 10, 317 intacta lucro 17, 214 intrat Phœbus 18, 327 lymphata 20, 46 nulli culpæ pervia 26, 121 donis invicta vel armis, ib. firmavit inertia 26, 315 dabat bellis 28, 490 tot 28, 626 mirantia tundunt 36, 129 Mavortia nectit 48, 33 sustentet 77, 3 mortalia 98, 14 noxia solvis 98, 19

pecudis sagittiferæ 45, 48 pecudes locutas 18, 3 non sævas 24, 316 pronas 51, 20 pecudum strages 15, 359 ritu 20, 499 ad ritus priscos 28, 151 more 36, 42 nulla 40, 17 timores 98, 16

pecus Neptuni 3, 279 immensum 20, 427 invitant ad prata 28, 209 infestavere 36, 166 pecorum in morem 26, 44

pedem trepidum sustentat 49, 48 pede pacifero contigit arva 34, 10 unco 40, 16 ante pedes objicit 26, 613 canitiem fudere 33, 49 pedes notos lambit 1, 190 ungue crescere sensit 7, 78 ante Jovis 27, 14 volucres cervam non eripuere 34, 42 manant in rorem 36, 252 quocumque (jubebunt) 36, 432 pedibus proterit arva 33, 128 sub tuis 40, 36 cum pedibus quæ tibi ratio 79, 1

pedes contemneret æquor 5, 123 assistas pediti 8, 250 cucurrit 36, 185 pediti mixtus 26, 579 pedites favere 28, 13 tot subitos 26, 474 peditum agmina 15, 195 magistros 29, 108

Pegaseis habenis 3, 263 Pegaseas aquas 55, 4

Pegasus famulas præberet alas 8, 558

pegma mobile 17, 325

pelagus Icarium 20, 265 pelagi minas superare 15, 370 ludibrium 28, 140 flagrantis 49, 27 pelago vagus exultat 22, 11 terrisque 36, 315

Pelion taceat 1, 203 reticet 5, 44 Nereis illustre toris 7, 115 involvite Ossæ 8, 108 cum surgeret in thalamum 9, 1 imponam Ossæ 21, 12 vellere 26, 74

Pellæ mœnia credita 17, 26

Pellæus qui domuit Porum 8, 375 Pellææ aulæ 24, 33 Pellæo auro 15, 269 Pellæum juvenem 39, 18 Pellæis ensibus 16, 483

pellem lanigeri suis 10, 183 pelle suspensa 20, 258 squamosa 21, 263 pelles fulvas revocat 5, 79 rigidæ 36, 343 sub pellibus egit hyemes 21, 122 pellibus fulvis hirtæ 51, 17

pellicis usu 18, 62 superbæ 101, 47 pellice veteri reducta 19, 24 extincta 36, 327

pellita juventus 8, 466 curia 26, 481 pellito judice 5, 85

pellunt limine 18, 40 crimina 22, 100 pepulisti pectore matrem 36, 104 pepulit sylvis 36, 285 dolores 99, 49 pepulisse notam 22, 281 pellantur piacula 18, 432 pulsus cernit 26, 472

Pelopéa peperit 18, 291

Pelopeïa oppida 5, 188

Pelops fugit 29, 167 Pelopi crexit 10, 216

Pelorum transigit esse 37, 79

Pelorum ad Siculum 28, 287 objectum

33, 150 Pelori Siculi 36, 255 Peloro refugo 26, 222
peltata cohors 11, 33
peltis aduncis 35, 62
Pelusiacas paludes 44, 97
penates populis undare 1, 46 Agamemnonios 3, 82 mutatos 3, 161 per innumeros 10, 25 petit 10, 228 castos ingressæ 17, 125 Phrygios 33, 178 nostros appetiit 36, 187 penatibus propriis auferre 29, 101 mediis 36, 73
pendet his per dubium fortuna favorem 1, 11 pendent quas partes velit ille sequi 7, 172 post terga sagittæ 35, 32 pependit cum Marte fortuna 15, 252 in dubio 18, 314 inter supplicium 21, 377 tempestas 26, 112 terra 33, 251 mundus 34, 47 pendere in speculis 26, 569 pendenti solo 26, 348 margine 49, 44 pendentes rupe Gigantas 28, 45 ramis pharetræ 31, 12
pendat crimen justitia 24, 110
pendula rupes 5, 507 bella 15, 474 vestigia 17, 324 fila 46, 20
Penelope trahat arte procos 29, 31 Penelopæ decus 29, 25
penetrabile tempus 26, 278
penetrale profundum 22, 444 penetralia diruta 8, 40 in hæc redi 10, 260 rerum sacrarum 33, 25 mentis nudat 33, 213 sancta sororum 101, 3 deserta sylvæ 101, 70 penetralibus exit 8, 571 adytis 21, 59 altis 28, 356 prosilit 36, 112
penetras ad manes 98, 22 penetrant ad vivum 20, 16 limen 29, 131 convicia cœlum 39, 10 penetravit rumore secundo 31, 64 penetraverit agmina 28, 473 penetrabis ad Urbem 26, 547 penetrare ferro leones 21, 65 recessus 24, 157 fines Noti 36, 323
Peneus mutaret nectare fontes 9, 7 Peneo stagnante 35, 180
penitus de stirpe 5, 207
penna te vehit 3, 280 longas peregit vias 10, 98 pennæ antevolant Zephyros 44, 21 pennarum notis 15, 478 pennis levibus volant 10, 83 sinuatis 20, 312 totis exsurgens 24, 203 librantur in ulmos 31, 16 confisa carmina 43, 7 pennas cient apes 5, 462 grandine concretus 33, 71 madidantes nectare concuti 35, 88 cœrulus ambit flore color 44, 21
pennata cohors 10, 204 pennati Amores 22, 356 pueri 31, 10
pensa ducant 18, 498 projecta 36, 161 pensis involvere lanam 18, 276 positis 20, 373 contulimus fila 22, 334 ferratis 33, 53
pensat cunabula 10, 303 cum crimine laudem 28, 115 damnum 33, 126 pensent silentia nimiam vocem 5, 490 pensabunt facta coronæ 24, 76
Penthesilea, tuam bipennem 18, 334
Penthea ferrent 5, 418
Pentheo sanguine 20, 523 ritu 22, 213
penum vastare 18, 194
penuria gestandi ferri 5, 273
pepigi mihi letum 28, 305 quam pepigit jungere differt 10, 22 dispendia famæ 28, 452
peplum fluentem allevat 10, 123
per dubium pendet fortuna favorem 1, 11 per fasces numerantur avi 1, 15 per prælia quid sine te gessi 7, 145 per se quæsita 8, 45
peragunt convivia 35, 328 peregit rite 18, 169 peragi rem 33, 218
perbacchata domos incendia 26, 242
percensere manum 28, 156
perculit horror 5, 130 utrumque 8, 106 exilio 18, 169 Saporem 20, 482
percurrit annum 68, 9 percurritis montes 24, 263 percurrunt ripas 35, 69 percurrere levi motu segetem 7, 199 percurrens telas 1, 225 libros 29, 148
perdit nil decoris 24, 89 perdat avem 41, 63 perderet nefas 3, 244 perdidit terra numen 17, 123 perdidimus robur et arma 33, 96 perdere cunctos bello 28, 310 perdita nec curant 20, 584
perdominetur annum 12, 36
peresa pars imbre 44, 34
perenni ordine 98, 25
perit lex mortis 99, 12 ira 1, 26 per tela cadaver sparsum 5, 417 pars morbo, pars ense 8, 467 quidquid in orbe 33, 22 flamma Caci 34, 43 labor 36, 157 orbita fletu 36, 442 hoc absente 48, 20 pereunt ingentia brevibus fatis 5, 40 fixis legibus 22, 436 sylvæ lacusque 101, 123 dum pereunt meminere mali 20, 116 pereant ritu quo viri 19, 18 quod nunquam stellæ 24, 41 perirent melius mucrone 28, 312 periere tyranni 28, 398 videndo 37, 113 te non pereunte 44, 108 peritura nunquam cohors 37, 53 perituro fœdere 3, 228
pererrat sedes vacuas 30, 164 pererrant avia 36, 43 pererrem campos 74, 1 pererrent montes 21, 227 pererratis oris 24, 333
pertulit non ultra loquentem 26, 519 pertulimus timores 26, 200 pertulerint

questus 36, 46 pertulerat vires 39, 47
perfidia lugeat 17, 169 perfidiam damnas 8, 402 damnamus 15, 265 cum laude repertam 18, 400 motu strepuisse rebelli 28, 214
perfidus amor 41, 12
perforat se mons arcu vivo 28, 502 cavernas 49, 14 vias 49, 16
perfruor Franco 18, 395
perfudit robora succo 36, 402
perhibent Apenninum 28, 286 perhibetur Perseus 3, 278
Pergama verteret 8, 366
perge quadrigas 17, 283 pergite securæ 15, 206
Pergum lacum 35, 112
periclum gliscere 20, 392 omne subire 28, 244 pericli turris 3, 264 periclo propiore 26, 3 procul 28, 211 pericla blanda maris 100, 4 periclis subsistere 20, 368 metior læta 26, 211 exuit 28, 341
pericula matura 5, 15 suprema 20, 596 secum junxisse 26, 318 nostra pulsare 28, 465 quæ sæva restant 39, 26
peremi canendo 3, 157 peremtus summa parte 35, 22 peremtæ provinciæ 20, 588 peremto Pythone 2, 15 jure 21, 382 peremtum famulis manibus 39, 17
perjuria nectit 3, 222 lasciva volant levibus pennis 10, 83 venditat 26, 567 patris in prolem ruunt 75, 5
perjurum furorem 28, 207
perlegit figuras 26, 418 toros, cubile 36, 165
perlustrat Phlegethon 33, 24
permanat luror in herbas 36, 238
permensus iter 3, 176 iter Phœbi 7, 166
Permessius fons 29, 8
permixto funere 1, 112
permittis justa petenti 22, 97 permittere Martem 29, 199 non permissa morari 17, 328 permissi voti 8, 618
permulcent cantu 31, 106
permutas odiis favorem 39, 3 permutat merces 27, 7 lymphas 99, 5 permutare valebit dies 20, 245
perpessus damna 1, 258
perpetui fasti 1, 279
perrumperet agmen 28, 460
Persæ Magi 8, 145 Persarum proceres 28, 70 gentile decus 73, 13 Persas movit 20, 482
Persephone nusquam 36, 244
Perses tulit moderamina 24, 164 Persen debellatum 21, 372 subjecit Macedo 24, 165
Perseus Inachius 3, 278, 280
Persida humilem 7, 204 Persides hospite defixæ 21, 57
persolvere dignas grates 1, 75
personat patriam 20, 303 domus 25, 4 aula procis 33, 133 personuit Roma 26, 451
perstrepit ædes 3, 218 Bætin 17, 285 ictu 20, 450
perstrinxit iter fulmineum 21, 200 perstringere cuncta nequeam 28, 436 cursu 73, 6
persulcata rugis 3, 196
persultat licentia 26, 369
pertentat crimina 5, 477
pervenere juventæ robur 26, 74
pervigil labor 26, 361 pervigili plausu 35, 366 pervigiles tibiæ 14, 30
pervigilant vates 19, 40
pervia Augusto 1, 107 meliori causæ 8, 110 nulli culpæ pectora 26, 180 nulli saxa 36, 384
pervolat rura 10, 292 Oceanum 22, 409
perurit terram 101, 123 montes 101, 129 perusta sole arundo 1, 218 perustis ventis 3, 303 omnibus 28, 294
pestifer aër 15, 514 pestiferi Averni 35, 348 pestiferas taxos 36, 386
pestis Stygia 3, 304 in pestem vertere 36, 257 peste marmorea ligat 37, 109 pestes innumeræ 3, 29
petit me hic sudor 20, 395 petas casta 22, 107 petant exordia menses 1, 7 peterem more procorum 40, 37 petita digna 17, 242 petens majora cura 1, 65 petenti justa 22, 97 peti mortis ambitione 29, 166 petendus jaculis 18, 506 petendum magno 17, 147
petitor certi vulneris arcus 8, 528
Petri per limina 77, 1 Petrum sudantem 99, 13
petulans audacia 74, 7
Peuce corporibus premitur 8, 630 barbara 28, 105
Phaëthon devius 5, 211 intextus 28, 166 exemplo terruit 28, 187 irrorat equos (succo) 36, 403 Phaëthonta traherent 8, 63
Phaëthonteæ damna ruinæ 1, 258 Phaëthonteis erroribus 44, 107 Phaëthonteas ruinas 7, 124
phalanx una omnis submissa 28, 631 phalanges Pandionias 15, 406
Phalaris 3, 253 Phalarin ferre 15, 186
phaleræ turbantur 8, 549 auro renident 70, 3 phaleras equestres moliri 73, 15
Pharaonii equi 77, 8

pharetra aurata 10, 184 parva 26, 494 pharetræ viperei 21, 263 suspirant 31, 12 pharetram suspende 19, 59 gestare 35, 242 pharetris clausis 24, 269 plenis 31, 118 pharetras immanes 5, 80 venatrices 8, 161 prætentare feris 8, 584 ultrices 69, 5
pharetrata plebs 21, 55 pharetratarum comitum 24, 242
Pharius insomnis 80, 2 dormiat 80, 4 Phariæ segetes 29, 60 telluris 44, 73 Phario scelus 18, 482 Pharium cubile 10, 50 annum 15, 57 Nilum 28, 86 Pharios modos 8, 575 Pharias terras 47, 1
Pharos jacuit 18, 218 longe nota carinis 39, 57
Pharsalia rura 10, 291
Pharsalica prælia 28, 400
Phasis asper (glacie) 3, 376 gelidus 20, 575 trans Phasin aguntur 18, 246 Phasin Armenii liquere 7, 72
Philippus tenuit oppida 15, 208 fusus 26, 396 Philippi prospera 8, 375 Philippo bellante 17, 31 Philippum debellatum 21, 372 Emathium 26, 388
Phlegethon Cocytosque 5, 467 fumantia torquens æquora 33, 24 ingens assurgit 35, 315 devius 49, 72 Phlegethontis ad undam 36, 390 Phlegethonta sonorum 3, 119
Phlegethonteæ ripæ 33, 88
Phlegra tumultu sæviret 35, 255 infensior æther 36, 201 Phlegram retexit 37, 4
Phlegræa prælia 40, 27 Phlegrææ militiæ 27, 20 Phlegræis exuviis 36, 337
Phœbe videtur non flectere segnem rotam 10, 15 colitur 18, 324 jusserat 24, 295 atra ululata per urbes 26, 233 si clypeum, si ferret spicula 35, 30 Phœben variam 3, 9 quæ linea damnet 17, 180 pallentem, ib. hinc, hinc Pallada 36, 209
Phœbeo arcu 2, 1
Phœbus multifidus 1, 56 tela ferens 1, 188 limite contentus medio 8, 286 pectine tentavit lyram 9, 17 hæc intrat pectora 18, 327 constitit 22, 441 omnia noverit 24, 42 adest 28, 30 non deserit iter cœli 28, 412 præstantior arcu 33, 184 largitur Amyclas, ib. et astra 34, 48 flectit equos 37, 10 procul vidit 44, 48 quicquid anhelat 81, 1 Phœbi labor quadrifidus 1, 206 radios infecit 3, 180 ad ortus 5, 104 meatus novos 7, 9 iter permensus 7, 166 alio de cardine 18, 397 terrifici 20, 46 de limite 22, 302 germana 24, 334 ab ortu 26, 244 genas et lumina 35, 27 crines 37, 39 Phœbo novo 12, 33 deficiente, ib. occubuit 26, 75 Phœbum canunt 2, 11 totum spirant 33, 6 docuere (Nymphæ) 37, 121 Phœbe, te conjunge choro 101, 2
Phœnix unicus procedit 22, 417 longævus 40, 15
Phœnices tribuere colorem 8, 601
Pholoë rubuit 34, 44
Pholum rigidum 9, 14
Phorci canities 36, 11
Phrixeus aries 22, 463
Phrygiæ arvis 20, 170 pars 20, 238 casus 20, 289 tellus 20, 296 obliti 20, 356 Phrygiam uri 20, 274
Phrygii Timavi 7, 120 Phrygia tellure 26, 114 Phrygiæ matres 29, 191 Phrygio vertice 8, 194 busto 20, 530 ab igne 50, 38 Phrygiam in vocem 20, 254 Phrygiis cultris 8, 280 in vallibus 35, 267 Phrygios leones xv, 110. xxiv, 170. xxxvi, 424 penates 33, 178 Phrygias cædes 9, 20 matres 20, 401 urbes 36, 103
Phryx ager 20, 154 Phryges gens appellata 20, 244 Phrygas tenuisse 18, 206 Phrygibus dat principium 20, 252
Phylaciden sequens 29, 151
piacula conferre supplicio 5, 517 dira fratris 15, 390 peregrina 18, 431 hæsere 20, 9 cantata 28, 330
piavit Æneas 21, 97
picea nube 33, 161 picei regni 36, 90 piceo gurgite 3, 121
pictura nuncia formæ 10, 25
picturata seges 45, 12 picturatum opus metallis 8, 590 picturatæ vestes 3, 208 volucres 40, 3 picturatis columnis 10, 214 picturatas cristas 28, 575
Pictum tremerem 22, 254 Picto fracto 18, 393 moriente 26, 418 Pictorum sanguine 8, 32 Pictos nec nomine falso 7, 54
Pierides 3, 24 canant 40, 61 Pieridum columen 101, 1
Pierius labor 29, 146 Pierio serto 23, 2 Pieriis pollent studiis 1, 150 modis 4, 20 antris 6, 15 artibus 23, 3 fidibus 28, 123 Pierios currus 21, 23
pietas tanta se ostendit 7, 85 suprema 10, 306 a fratre recedat 15, 240 polluta 15, 404 languet numero 15, 443 assurgat 17, 168 læta subit 18, 384 obstreperet 21, 271 ignava 26, 306 sic credit 28, 434 in te proclivior ibat 29, 133 nullane te flectit 35, 253

par Cereri 36, 178 si quid intumuit 36, 296 non potuit probari 50, 47 pietatis amor 40, 48 pietate paterna 15, 302 nulla movetur 18, 187 trepida 21, 117 modesere parentem 22, 73 remittat errorem 24, 110 certavit 28, 99 mistum nefas 28, 114 posthabita 31, 78 timet mortali 101, 46 Serenæ 70, 11
Pii tranquilli 28, 421
pigra Tartara 8, 122 semita Saturni 22, 439 Camarina 35, 59 flumina 46, 17 pigro sedili 20, 388 pigrum Booten 35, 190 pigros axes 44, 61
pigebit te nunquam judicii 10, 305
pignus venerabile 7, 15 regale 15, 310 longi amoris 17, 25 tutum mentis 18, 421 servatum 28, 97 servandum abdidit 33, 177 ademtum 36, 318 ob unum 36, 413 pignoris custodia cari 36, 116 pignore pro suo 8, 503 nec ullo nitimur 18, 74 tanto 24, 181 nullo 33, 110 pro pignore fulmina mittat 36, 135 in pignora contulit iras 15, 392 parci parentis 28, 555 pignora cara i, 143. v, 267 cæsa 3, 239 dilecta 5, 95 nostra fove 7, 152 dividis 10, 44 tanti principis 10, 307 junge dextra 13, 7 non curæ 15, 442 metuenda matri 18, 1 succedent 18, 222 curas 22, 53 mundo sperata 22, 337 trahi vidit 26, 84 stimulant sensus 26, 301 læta 26, 620 captiva 28, 243 tenebat 28, 297 peti 29, 165 aliena tueri 36, 192 pignoribus impendit amorem 29, 113
pila tepescunt 5, 408 circumstantia 8, 281 contra pila 29, 236 pilis Latiis 31, 353
pilam auratam jaculata 29, 144
pilenta ductura nurum 10, 286 matrum sequi 18, 474
Pindi brachia 24, 302 objice 26, 184
pingit manes 33, 264 violas ferrugine 35, 93 pingunt terga notæ 33, 182 pingat te pratis 1, 273 pinxisse membra ferro 3, 313 pingitur aula 22, 341 pingnntur crura 44, 20 pingatur Iris 60, 5 picta genas ferro 22, 248
pingui vulnere 31, 123 pingues lacunas 49, 65
pinnæ ferratæ 45, 3 solidæ 45, 15 pinnis instruitur 45, 39 pinnas immeritas 36, 139
pinus Isthmiaca 3, 252 opacat 33, 201 amica 34, 22 succidere 36, 359 lassa procellis 44, 32 pinum moderabitur 1, 246 ingentem poscit 3, 121 quatiens 33, 40 pinu illidere pectus 10, 279
piratica laurea 18, 502 puppis 28, 123
Pirithoum fugeret 3, 107
Pisæ Alpheæ 15, 483
Pisæa tela 29, 166
piscator jactat onus 46, 23
piscis prævius 20, 426 pisce volutam (Nereida) 10, 160 sodali amisso 20, 425 pisces attonitos 5, 377 Arctoos 8, 629 piscibus longinquis 20, 334
piscosas in undas 5, 489
Pisidæ feroces 20, 241 Pisidas rapi 20, 465
pius amnis 1, 97 sis 8, 276 pia vindicta 8, 363 Memphis 17, 127 virtute 28, 467 pii præconia sumsit 28, 117 exultant cum voce 35, 365 sensus 39, 4 vatis 40, 24 exempli 50, 34 pio nihil indomitum 8, 100 curru splendebat 8, 205 sub rege 24, 115 nexu 24, 153 rore 28, 327 pium lugent 15, 234 sprevere 20, 228 videre 21, 208 alumnum 44, 49 piam laurum 24, 217 piæ apes 29, 9 piis unguibus 22, 416 principibus 29, 55 requiem latura 35, 303 pios currus 7, 130 fratres 18, 282 pias ad aras 19, 27
placabilis Orphei Juno 40, 23
placavit Orestes furias 39, 14 placabimus aras 18, 20 placare livoris rabiem 36, 291
placet ipse sibi 18, 258 placet 74, 20 placeam qua ratione 18, 77 placerent imperium legesque 28, 150 placuere faces 36, 376 placituro oculis Roma 28, 529
placidus eunuchis 18, 100 placidas urbes 3, 26 placidam diu Cererem 36, 68 placidis venenis 33, 131
placitum hoc patri 36, 419
plaga Pannoniæ 5, 45 ardens 18, 179 interior 21, 250 defensus iniqua 44, 8 plagæ Achivæ Bistoniæque 28, 441 plagam obsessam fervore 33, 258 plagis autumni 3, 364 ab Eois Occiduisque 16, 14 nivosis 26, 135 Elysiis 26, 590 gelidis 28, 173 plagas supernas 28, 96 informes 33, 101 quinque addit 33, 257 vitales 33, 260 torpentes traxit 33, 262
plagarum anfractus contrahit 5, 378 plagas auratas 24, 293 plagis decorat cicatrix 26, 482
planctus Asiæ 5, 36 ad tristes 20, 301 tympana reddunt 36, 131 fudi 36, 228 planctu lacertos verberat 35, 248 planctibus segnibus 26, 273

plangit facta concita 5, 472 planxit divortia 18, 65 planxere rogum 35, 356
planities vicina patet 5, 349 aprica 20, 270 parvo curvata tumore 35, 102 edita clivis, ib. planitiem in unam 5, 126
plantæ in humanæ speciem 15, 507 hærens 17, 323 niveæ 10, 152 plantis levibus 17, 125 ferratis 36, 389 plantas immergere truncis 7, 76
platani platanis assibilant 10, 68 virentis umbra 11, 18 platano sub alta 31, 34
plantarum sexus 10, 65
Platonis præcepta 17, 149
plaudebant Numina dictis 27, 15
plaustri Getici 26, 247 in plaustra repulit 21, 94 plaustra in speciem muri locata 5, 129 cruore natant 8, 466 morantur vias 24, 329 naufraga 26, 345 metallo onerata 26, 605 plaustris Geticis 8, 53
Plaustro rara intermicat Arctos 1, 26 Plaustris non regor 15, 501
plausus fit 20, 402 dabunt 22, 403 venales captant 28, 606 fausti 31, 22 moveo 74, 17 plausum empturas opes 20, 85 in consulis 24, 274 plausu vulgi 17, 3 populi 24, 1 confessæ dominam 29, 81. pervigili 35, 366 plausibus impulsi 1, 176 nomen celebrant 22, 175
plebeia vota 24, 50
plebeius honos 49, 4
plebes patribus digna 20, 137 Mavortia 24, 191
plebs pharetrata 21, 55 plebis furiis 26, 50 adoratæ 28, 616 plebem feriunt 10, 77 sociam 10, 199 dominam 15, 53 castris sociante Quirino 28, 9 plebe sparsa 10, 135 permixta 20, 64 de humili 20, 342 ex aligera 31, 140 de lecta 35, 317 de Dryadum 36, 271
plectro pulsanda chelys 17, 314 celebrata recenti arma 28, 125 plectra vacent 24, 267 mea moves 34, 50
Pleiade madida cadente 8, 438 sub occidua 26, 209
plenus sævitiæ 8, 100 plenum quid possit nasci 18, 496 plena oppida 3, 195 cognomina ducum 31, 83 pascua 40, 38 plenis annis 33, 130 plenas ripas 49, 51
plorabile quiddam sonat 18, 261
pluma labente 18, 117 elevat 18, 295 vestire 44, 68 plumis mutatum senem 28, 170 plumas rutilas respersi murice 31, 141
plumbi vias in patulas 49, 56
plurimus sacerdos 8, 572 plurima cuspis 5, 253
plus i. e. tanto magis 22, 313 plus vitæ habet 52, 22
Pluton molitur viam 33, 276
pluviali frigore 47, 3
pluviam Tonantis 24, 232 pluviis cedas 8, 340 solabitur æstus 17, 196 celsior exsurgit 17, 209 dies turbaverat Auster 28, 540
pocula communia 9, 5 incerta 15, 178 Lyæi 26, 350 blanda largitur 27, 10 armavit Circe 29, 21 ad plena 35, 346 tristi gramine mixta 49, 98 viva 60, 4 in pocula vulnerat cornipedes 3, 311 fremerent ripæ 36, 26 inter pocula 22, 163
podager nihil stare putat 79, 4
podice cano 76, 5
pœna patet 8, 266 fruitur 17, 224 meretur emi 19, 32 una manet 20, 479 modum excessit 39, 11 pœnæ formidine 5, 140 mutate genus 15, 123 suscipiunt 18, 46 parcere nescit 18, 185 dedere natos 18, 441 metus 20, 211 se surripuit 21, 346 genus 26, 92 tot criminis 36, 92 pœnam luit 5, 140 libaverit 5, 406 servatis sceleri 20, 35 differre 28, 394 Jugurthinam subiturus 28, 381 luit filius 75, 6 pœnis pensatis 8, 473 traduntur 15, 276 hominum personat 18, 179 pasci 22, 14 cunctis Erebi 28, 184 nostris inflectere 28, 276 dilatis 35, 334 gravibus certantia viscera 37, 26 pœnas dabit 3, 369 meritas solvit 18, 410 illatas solvit 19, 9 sumite 26, 561 exegit 28, 113 luitura 28, 140 accipe quas merui 36, 425
pœnitet scelerum 20, 507 delicti 22, 310 Italæ oræ 28, 181 pœnituit omnes pretii 18, 37
Pœnus arator 24, 102 incumberet Austro 24, 71 emissus ab Alpe 15, 83 aër 21, 258 Pœni laudes cumulant 22, 190 Pœno præclare Lutati 18, 455 vastante 26, 148 Pœnum domuere ferocem 1, 148 prosterneret 24, 143 fulmineum 26, 138 Pœnorum leonum 36, 166 Pœnis tremendi Scipiadæ 22, 383 Pœnos petenti 15, 509 temperat 17, 201 sub juga redegit 24, 8
polire tigna 24, 323
Pollentia celebranda 26, 635 contulit 28, 203 me cruciasti 28, 281
Pollentini campi 28, 127

pollet facundia 28, 492 pollent studiis Pieriis 1, 160 oppida 35, 358 pollebat robore 26, 534 pollentem solio 18, 213
pollice alterno 41, 2 luxuriante 101, 17 tenero 61, 2 docto parat 1, 177 lascivo 9, 9 roseo 10, 19 solicito 17, 127 lasso 20, 374 monstrat 28, 574 nitido 31, 27 ducunt fatorum seriem 33, 52 festino 34, 16 divino carpi 35, 86
polluit arcus 3, 80 ne quid non polluat 18, 285
Pollux odisset Castora 3, 108 pro Polluce rubens 1, 244
polus dum rotet astra 5, 527 non concitat axes 44, 61 poli secura Ægyptos 47, 6 inter prima sacra 49, 84 aspectu 52, 10 jura 68, 5 artificem 95, 11 poli judicium 6, 2 spes votumque 7, 10 machina concentusque 8, 68 possessi arce 8, 198 alterius 15, 2 stellantis in arce 27, 13 secreta 33, 26 leges 36, 273 qua parte 30, 428 polo circumfusa 1, 198 pacem latura tela 8, 535 obluctata sidera 17, 104 æquæva urbs 26, 54 contenta pugna 28, 347 imposito premerere 34, 46 meliore 35, 195 mentem traxisse 36, 41 polum moveant 17, 128 sustentante Hercule 21, 144 egit flamma 33, 251 nox rapit 36, 235 miscete 37, 31
Polyphemus fugit 30, 356
pomo aurato 29, 170 pomis Hesperidum 29, 177 fulvis 35, 293 autumnum notat 52, 12
pomœria intra nostra 28, 393
pompa tam clara resultet 31, 51 digna 5, 435 bellatrix 7, 2 sonat ante fores 10, 286 meliore 24, 29 divite 28, 598 pompæ simulacra 28, 374 miracula 8, 565 amphitheatrali 17, 293 pompam nemorum 24, 317 priorem 28, 423
Pompeiana proscenia 22, 403 Pompeiani triumphi 18, 221
Pompeio patefecit portas 24, 36
pondus in brachia cogens 101, 58 venerabile famæ 24, 80 Hydaspes tribuit 8, 601 dulce loquendi 17, 19 auri relictum 22, 59 ponderis proprii spectator 21, 147 cum pondere vergit 18, 208 pondere nec ullo premitur signifer 15, 419 lanæ leviorem 20, 398 sub vili 24, 235 gravata 36, 352 clavato 101, 112 venerando 50, 1 pondera jamjam ruitura 8, 61 meliora passus 8, 559 terræ lapsuræ fulcire 17, 76 librat 33, 176 flammantia 37, 23 fulva 40, 8 ponderibus reductis 17, 325 pronis 44, 33
pons Mulvius 28, 543 pontem pati 3, 276 tenebat 28, 457 ponte soluto 8, 405 hoc meruit 18, 445 pro labente 28, 485 pontes junctos subtermeat 49, 61 pontibus lassis 17, 238
pontifices pandite 18, 11
pontus cætera circuit 5, 349 contentus littore 8, 287 et æstus 33, 141 fuderit undas 44, 105 ponti omnis æquor 5, 38 per devia 15, 490 Amazonii 20, 264 Cimmerii 21, 129 ponto brevi 26, 220 aurato 35, 35 pontum famulum 10, 177 intrantem 15, 225
Pontus eat tot nummis 18, 203 Ponti arma 21, 370
ponunt animi vulnera 5, 115 ponas tot millia 18, 204 posuere comam 36, 380 positure senium 44, 50 posito nomine 8, 155 genu 28, 71 certamine 29, 204 venatu 35, 244
poplite tenus 35, 34
populatibus squalent agri 18, 244 Geticis 20, 274
populator opum 3, 35 æquoreus 5, 378 Achivæ plagæ 28, 440
populatrices catervæ 36, 167
populatur antra ventus 33, 174 populatus cæde Gelonos 1, 119 populandus erat 3, 189
populea sub umbra 101, 20 populeo ictu 10, 67
populus suspirat 10, 67 premitur palmite 14, 20 ardua descendit Hæmo 34, 21
populus observantior æqui 8, 208 miles 15, 96 quem ductor ames 22, 392 populi tot quondam 20, 243 vitam 24, 77 diversæ vocis 26, 617 in populo licet stes 10, 318 populo armato 15, 46 quantum numinis addit 28, 611 silenti 35, 237 populum movisse silentem 3, 125 excitat in usum dominandi 24, 108 populis peremtis 5, 427 severis 18, 481 gravibus 26, 397 in populos exeat annus 28, 649 populos insontes 5, 18 feroces 8, 439 tradit 10, 32 restituunt 20, 589 sub morte jacentes 26, 448 per tot cucurri 26, 531 omnes Italiæ 28, 288 torpore sopitos 36, 22
porcum assimulat 45, 6
Porphyrion te stringat laurus 37, 35 dilapsus in æquor 37, 115
porrigis vitam 49, 1 porrigit Alpes 8, 442 se orbi 17, 202 se Ætna 33, 151 porrexit ebur 22, 366 porrexere

manus 3, 117 porrexerit undis littora 8, 10 porrigitur cornus in hastam 1, 123 turris per amnes 5, 470 porrectus in hostem clypeus 3, 265 ad Pelorum 28, 287 porrectam venam 59, 1
Porsenna reducat Tarquinios 15, 123 fluvio tantum remotus 18, 444 Porsennam respexit 28, 488
portæ ferratæ 26, 215 portas australes reserat 7, 171 Auctumni 17, 119 Latias 24, 34 per omnes 26, 461 stabiles 35, 143 portis sub ipsis 5, 66 centum superbam 18, 335 laxatis 22, 193
portat Titana lacerto 35, 49 portatur juvenum cervicibus 8, 584
portendunt nova 18, 14 portendant omnia 36, 132
portenta monstris aggerat 18, 286 latent 22, 307 portentis creditur 20, 88
portitor lassatur 5, 503 senex 35, 360 lecti 99, 18
portus munire 5, 60 repetit 8, 465 efficitur mare 15, 523 Ægæos 20, 246 honorum 22, 314 flumineos 28, 495 portu Etrusco 15, 417 suscepit 21, 359 tranquillo 86, 4 portum privatum 17, 62 dedit 20, 129 commendat placidum 26, 210 ducentia cornua 85, 2
Porus prostratus 21, 268 Pori nigri 17, 32 Poro captivo 39, 19 Porum Eoum 8, 375 vectaret 21, 207
posco improba 1, 158 veniam 39, 12 poscit Phlegethonta pinum 3, 120 Libyam 24, 82 Hymenæon Amores 31, 30 incendia 44, 47 poscimus nil ultra 15, 314 quem poscunt locum 1, 104 poscat mœnia Cadmi 36, 387 posceret veniam 5, 183 quæcumque poposci 22, 281 posce Jovem 33, 67 poscere solum horruit 5, 298 vi 31, 77 poscentibus restiteras 22, 219
possidet æthera 1, 83 orbem 5, 451 oras 44, 9 possedimus quicquid scelerum 8, 111 possederat arva taurus 101, 121 possessa semel 5, 158 bis manu pars altera rerum 8, 71
possit quid uterque 1, 201 posse se ut putent 18, 183
post numina 26, 4 viscera 101, 11 membra 101, 88
posteritas mirabitur 5, 285 mutua tradat 17, 339 admitte fidem 20, 70 secura sequatur 22, 321 ullane credat 26, 423
postes nitidos 10, 208 reclusos laxavit 22, 444 objecit aënos 33, 74 ferrati 33, 237 resupinati 36, 147 postibus salignis 8, 417
posthabita pietate 31, 78 posthabitis suis periclis 28, 466
potamus Orontem 24, 158 potare in galea 7, 49
potens volucrum 6, 13 umbrarum 33, 56 tubarum armorumque 35, 142 rerum 95, 1 potentis nimium Italiæ 28, 318 potentes legum 8, 5 nemorum 24, 265 potentum liminibus 21, 42 iras 26, 398 potentibus radiis 47, 35
potentia nostra cessit 3, 358 Romana 5, 4 gaudet flecti 18, 368 cognata irruat in cives 39, 55 curæ mortalis 68, 3
potestas Romana 1, 193 herbarum 3, 150 linquenda 5, 21 cognita 7, 14 emitur sola virtute 7, 188 ventura 8, 192 polluta 8, 362 non indignata plebem 10, 199 urbis 15, 44 complexa evenit 17, 12 peragit tranquilla 17, 239 violenta, ib. datur 18, 440 omnis confluit 20, 65 prima 20, 345 invidiosa 20, 554 tanta civem lenis agat 22, 167 fracta translataque 24, 125 exulat, ib. nullo magis se colle æstimat 28, 40 Laribus sejuncta exulat 28, 407 delata 31, 81 contemta, ib. tendit per inane 35, 281 quæ tibi non permissa 48, 51 quæ tanta 87, 6 potestatis celsa species 10, 320 potestates justitiæ 26, 39 potestatum spatiis 17, 49
Pothino lædor 18, 481
potior malo sylva 36, 368
potitur conjugibus 20, 218 potitam consule 22, 377
potor Savi 22, 192
poturus Hydaspen 5, 243 Halyn 20, 251
præbeat strages 3, 362 præbebat vestes 1, 183 præberet obsequium 28, 553 præbuit te urbibus aula 17, 38 hos animos 36, 276 præbetur origo 44, 102
præcedit currum 22, 373 amicas 24, 248 præcedes numero 5, 517
præceps manus 1, 48 audacia 3, 34 nova moliri 8, 78 sanguine æstuat 48, 45 præcipitem sui iram 8, 243 præcipites procellæ 15, 219
præcepta secutæ 1, 263 dominæ passuras 8, 237 dabat 8, 419 tradit 10, 237 amplector 15, 322 Martia 22, 349 ferebat 26, 580 vocantis respuit 28, 108 accelerat 33, 227 longinqua valent 51, 9 præceptis obstricta tuis 36, 204
præcingere castris Ararim 26, 288 præ-

cincte tropæis Tybri 35, 177
præcipitat formido Booten 35, 190
præcipuus amictus 1, 192
præciso cornu 26, 595
præclarior tantum 28, 479
præclarus gentis Alanæ 26, 583
præconia in tua 22, 185 falsa pii sumsit 28, 117
præcordia spes tendit longo voto 1, 66 effera 3, 243 conscia 26, 372 spirant Phœbum 33, 6 temperat 48, 48
præda cibus 3, 327 citatum 11, 11 cessante 15, 167 facilis volentum 20, 565 Deæ 24, 343 victoribus fuit 26, 87 feralis moratur 26, 614 colubris pateant 36, 145 cui feror 36, 181 prædæ faciles 15, 378 fastidia 18, 251 notæ dulcedine 20, 318 ademtæ luctus 28, 245 venturæ gaudia 33, 286 facultas 39, 28 in Latii prædam 26, 30 prædam parat 28, 137 affirmo 36, 304 captivam 36, 336 rebellem 46, 23 prædas humiles 22, 22
prædari nova 26, 502
prædia culta 3, 188
prædives arbor 35, 290
prædo avidus 3, 305 reliquit 15, 69 prædonis acerbi 8, 360 unius ager pars tertia mundi 15, 162 torvi 35, 272 prædonem lembo profugum 21, 358
præduris viribus 37, 66
præfecti gemmis dabantur 18, 417
præfert mari 36, 332 prætulimus cœlo (tellurem) 33, 193 prætulerim his Decios 1, 148
præficit rebus regendis 24, 115 præfecisse parvum orbi 28, 586
prægelidis undis 101, 68
prælabitur orbita 35, 162 prælapsa Zephyros 36, 3
prælarga dona 28, 72
prælii nocturni 14, 29 in prælia crescit 45, 11 ad prælia mittant 20, 369 per prælia quid gessi 7, 145 prælia agentes 1, 79 accendit 8, 300 languescent 5, 99 erepta 5, 223 vomerent 8, 52 differ 8, 385 quæ sudas 10, 111 gesta 10, 309 solvant 15, 276 moveat 15, 277 narrat 18, 262 solus impleat 20, 81 rapuerunt urbes 20, 568 perficis 21, 218 mandarent ducibus 21, 229 mandet 24, 90 sumsit 24, 184 mandant 26, 395 vincite 26, 570 committens 28, 221 Gallica 28, 400 Pharsalica, ib. manifesta 28, 480 moturus Superis 33, 38 Phlegræa referens 40, 27
prælusi pignora 22, 337 præludere fatis 28, 68
præmia majora patebunt 17, 161 accipit 18, 370 solvunt 20, 219 invitant 22, 125 tarda 22, 222 juvant 24, 27 poscant 24, 117 veniam negant 25, 12 referens 27, 20 digna manent 33, 195
præmittitur quidquid urbi 28, 522
prænuntia Iris 37, 42 munera 99, 3
præparat arma 7, 192 sol annum 22, 423
præpete cursu 3, 262
præponit hunc mihi senium 30, 6 præponere civem patri 18, 442 utilibus rectum 22, 103
præradiant pilenta 10, 287
præreptus ab astris 15, 253
prærupta æquora 15, 142 prærupto imbre 22, 462
præsagia sentit 5, 335 canunt noctes 15, 355 discitis 20, 4 spirant 28, 34 luserat error 29, 102
præsagus nitor 8, 162 præsagum cecinere fores 35, 7 præsaga arbore 26, 19 mali 33, 190
præscius ævi futuri ardor 3, 146 præscia fati flumina 4, 7 mens 22, 316 fatorum Tanaquil 29, 16 ora 33, 266 venturi laurus 35, 109 quo verbo 99, 1
præscribunt alimenta 15, 103 præscripsit terminus 17, 143 præscripti fines 3, 5
præsentia suadent fructum 20, 51 ducunt ad sese mentem 21, 15
præsentia minuit famam 15, 385
præsepia dira 34, 11 inter præsepia ducti somni 18, 67 præsepibus sacris 29, 192
præsidet Illyrico 20, 216
præsidium quis terris tale removit 15, 233 legum 20, 68 inutile ferri 24, 222 Olympi 28, 351 præsidio confisa sororum 36, 230 miro 45, 10 præsidiis concordibus 22, 210 nudato limite 26, 427 remotis 28, 458
præstat se placidam 26, 426 victoria mundum 37, 15 præstet quod procerum honori 28, 556 præstarent patrem 54, 12 præstabit nos famulos Alanis 5, 271
præstringit oculos 7, 134
præstruit tacitas vindictæ iras 5, 281 præstrue agmina Marti 8, 321 præstructum hostem 26, 286
præsudat solibus aër 35, 120
præsumtum diadema 8, 167
prætendis lauros 29, 44 prætendit nomen 22, 474 prætenderat umbram 21, 273 prætendens nomen regale furori 22,

80 flumina regno 26, 332 prætenditur umbra 1, 93 prætentus aquis locus 3, 124 prætenta mari cacumina 85, 2 legio Britannis 26, 416 prætentis rupibus 33, 147 prætentas cristas 35, 226
prætentas pulchra vocabula 20, 207 prætentat pallia 15, 438 brachia 36, 362 prætentet ante profundum sonipes 8, 347 prætentare feris tela 8, 534
prætereunt subjecta feræ 39, 27 prætertare si tacitus 49, 8
prætermeat ripas 17, 234
prætervolat puppe lacum 26, 321
prætexite fontem violis 1, 249 prætexere fraudem 3, 99 limina ramis 35, 320
prætoria polluat 18, 286
prætumidus furor 3, 225 prætumidi Orientis 24, 81
prævectus equo 35, 122
prævelet domibus amnem 22, 189 prævelans fronde secures 28, 647 prævelatura pudorem flammea 35, 325
prævenit magistram 3, 110 laurea rumorem belli 15, 13 nos fœdere 36, 305
prævius piscis 20, 426
prati viva voluptas 3, 299 prato Veneris xxxi, 119. xl, 9 prata Eridani 8, 17 defendit 10, 57 ad pacata 28, 199 legentes apes 29, 9 per mea regnas 35, 74 mollia 35, 288 rubigine squalent 36, 239 pratorum honos 35, 128 pratis croceis te pingat 1, 273 mollibus 8, 381
precatur Arcadium 5, 144 famulos 24, 82 precantur hunc 20, 508 precantem vidisse 26, 92 precantes pro cunctis 22, 269
preces varias accipit 8, 453 castas implere 10, 22 iniquas accepisse 17, 242 communes urbis differri 28, 358 erubuit 33, 68 fudi 36, 229 ad humiles demissa 36, 295 miscet 44, 46 precibus tentanda fuissent 1, 166 maternis 15, 120 nullis mitescere 20, 322 implacabilis obstes 22, 19 annueris 22, 225 unum adde 22, 386 tantis permovimus aures 28, 368 pacanda 31, 134 non frangeris 39, 50
prelis solutæ telæ 31, 101
premit iniquos 26, 518 juvencos 44, 61 premat nos obsidio 5, 160 premeret victor 29, 174 premerent flammæ 24, 146 pressit pectore 7, 30 pressere luxum 17, 158 buxos 20, 286 premeas bella Janus 28, 638 raptorem 3, 227 cornipedes 35, 225 premor odiis 5, 13 terga 28, 280 premitur palmite populus 14, 20 nec ullo pondere signifer 15, 419 premerere polo 34, 46 presso lacrymarum fonte 33, 86 pressis habenis 20, 107 cervicibus 21, 214 pressos angues 34, 31
pressat gremio 36, 163
pretiosa ripa Hermi 1, 52 tempestas Tagi 3, 102 metallis (Hispania) 29, 54 fronde 44, 43 glacies 58, 2 pretiosior ætas 35, 285
pretium non vile laboris 10, 142 aucturus 18, 49 ira dabit 19, 32 alterius sarcire 20, 588 non quærat 28, 610 labori fuit 29, 172 in pretium palluit Hermus 24, 229 pretio parato 5, 499 lenibat avaras 18, 84 ventrem invitant 20, 329 inflammata manus 21, 293 credite 92, 4 pretiis distinguit gentes 18, 202 honorum 22, 115
Priamo reddidit arces 39, 15
prima sede relicta 1, 20 quæ, quæ posteriora querar funera 28, 281 primo in genitore 15, 241 occasu 36, 325 ad prima (primum) 3, 165 primis (ultimis) Iberis 3, 293 primos suorum 26, 479
primævus Jupiter 8, 197 vix eras 21, 51 ultor 23, 7
primordia vestra vix pauci meruere senes 1, 67 humanæ formæ 5, 493 vaga 17, 82 mundi 17, 253 generis 20, 491 noctis 33, 111
princeps rerum disponitur aër 17, 70 hoc egit 24, 188 veneranđe xxviii, 53. lxx, 1 militiæ 31, 84 altissime 72, 11 principis amor 5, 14 genitor 20, 69 sub ora 26, 250 obsessi 26, 561 visendi 28, 331 venturi 28, 367 et solis radiis 28, 539 principe mutatus Cæsar 8, 169 invito 5, 170 immenso rerum 8, 26 hoc natus 10, 36 major 15, 194 sub tanto 17, 159 cum socio 17, 258 te 18, 301 quam largo veniat 20, 189 tanto remoto 21, 150 sub egregio 24, 113 patruo 29, 39 solicito 29, 160 principibus prospice 18, 485 sub tot 22, 203 instantibus 26, 425 piis 29, 55
principium dat 20, 252 rursus accipe 44, 53 non tibi fuit nasci 98, 24 principiis in ipsis lucis 101, 14
prior quæ vindicta 26, 93 natu 29, 118 ordinis emicat 30, 4 priorem fastidire 22, 41 scripsisse 42, 5
prisca revolvam 18, 474 loquentem 22, 168 senes temnunt 28, 548 reverentia 29, 140 priscas (senes) nymphas

36, 172
pristis commissa viro 10, 147
privata frons 17, 245 nil movebunt 18, 484 minus felix 21, 30 limina xxviii, 61. xxix, 37 privati fugisse modum 5, 316 anni 28, 654 privatæ causæ 21, 299 privato jure tenetur 15, 157 privatum regnum 3, 195 portum petit 17, 62 privatos lares 10, 257
pro dolor 3, 55 sexus 20, 55
pro finibus obvia iret 18, 509
proavis auditas curules 28, 645
Proba natos exornat 1, 192
probat natorum vires ingeniumque 6, 8 se 10, 109 æthereum decus 28, 169 magnum, majorem 31, 82 se esse Deum 99, 6 probet cantus 10, 63 puros 24, 111 mores 29, 29 fabula divos 101, 61 probasti responsa 21, 296 probavit tibi Bellona dextras victrices 5, 263 sese Æolus 39, 35 probabis vatem 22, 337 probabit patrem Jovem 101, 41 probari pietas non potuit 50, 47
Probini veteris facta 1, 29 flamma 1, 244 Probine, vale 42, 18
probitas inops 22, 130 probitatis nomen 20, 207
probra tot patiar 15, 375 nocitura 18, 430 tulisset 20, 192 ingerat 28, 242 probris lacessitus 22, 83
Probus a nostro possit discedere sensu 1, 173 Probi acta 1, 57 victores 1, 62 pignora 1, 143 meminisse 1, 167 Probo persolvere grates 1, 75 conjuge digna 1, 199
procax (insula) 15, 512 Galatea 29, 126
procedit honos in cognatos 1, 13 Iacchus 33, 16 procedat in ævum 17, 334 hyems 1, 269 consul 18, 27 processit hinc avus 8, 24 processerat Hesperus 35, 361 procede melior 44, 54 procedere audent leges 26, 38
procella lucos agitante 33, 202 procellæ Aquilonia 12, 33 præcipites 15, 219 impendentis 15, 486 tumidæ 20, 6 fremerent 21, 281 subducta pars 26, 309 finem studiis fecere 29, 207 fractæ redeunt in claustra 33, 75 procellis geminis 3, 276 talibus urgetur 5, 160 gelidis 7, 93 variis exploravit 8, 420 vitam objectare 30, 364 lassa pinus 44, 31 procellas sævas arcere 1, 239 invidiæ 18, 265
procera cohors Rhodani 21, 159
proceres æquorei 36, 10 armorum 8, 5 oratum misi 10, 33 confundat turbæ 10, 200 duo Divorum 15, 215 cum principe nectit 17, 258 novi 18, 471 Byzantinos 20, 136 collecti 20, 354 severi 21, 55 mille citatos 22, 410 missi 28, 356 agnoscunt 28, 594 procerum quidquid in orbe fuit 8, 579 squalore 18, 177 jussis 21, 332 voce 24, 1 voces 24, 202 honori 28, 556
proclamat insanum 18, 318
proclivia lassant currus 21, 23 proclivior te cum urges 7, 179
proco adveniente 28, 525 procum gessi 10, 32 procorum studiis 36, 412 more 40, 37 procis personat aula 33, 133 procos arte trahat 29, 31 certare juberent 29, 163
procreator generis Oceanus 12, 23
procubat Gradivus 1, 120
procul iratam ægida 36, 60 appetit hostem 45, 45 a Musis 76, 4
proculcat opes 26, 607 colla 28, 648 proculcet acervos pedibus 8, 472
procumbis in Hæmo 3, 334 procumbunt pariter 19, 16 procubuit tempestas campis 26, 642 procubuere solo 8, 448 procumbere mundum 5, 212 muri videbantur 26, 214 procubuisse in satis 26, 32 procumbens in Tybri insula 1, 226
prodigiale caput 5, 434 rubens cometes 33, 232
prodigiosus honos 19, 12 prodigiosa tergora 36, 339
prodigium immanius 3, 89 mobilius, violentius 3, 90 quodcumque gerit 18, 232 immane relatu 26, 253 prodigio litandum 18, 22 nullo tenetur 35, 10 prodigia captiva 17, 296 Austri 24, 346 prodigiis signat 22, 291 notatæ minæ 26, 62
prodigus auri viii, 500. xxii, 151 nocendi fertur 17, 227 auri alieni 20, 87 urnæ Aquarius 22, 461 prodiga lucri ira 26, 608
prodit canitiem 15, 24 miles in hostem 35, 163 secreta 35, 117 produnt flammea lacrymas 14, 4 hostes 22, 210 prodat se Eurus ab occasu 26, 58 prodidit fera 26, 259 axem 29, 168 crimen 54, 10 prodiderit tædas 8, 644 fama latebras 36, 119 prodere relatu 3, 249 arcana 5, 489 cantu 33, 3 raptorem 36, 55 prodita jura 15, 402 regna 36, 63
proditio mercede placebit 15, 261 ducum 20, 581 ni te texisset 26, 517
proditor impius imperii 3, 319 unus iners 5, 53 apportet salutem 15, 263 nunquam gratus erit 15, 264 occultus 21, 113 latex 58, 4

producit tractus in aurum 1, 181 se in acumen 45, 16 produxit exitium 18, 155 produxerit undas 47, 27 producam ad aulam principis 3, 113 producere vigiles noctes 7, 48 cœnas in lucem 20, 84 vellera 20, 385 famam 21, 36 producitur impetus iræ 39, 1 produci sæcula 3, 45 producta in longum latus insula 36, 3
profanus error 3, 75 luat commissa 15, 323 profani semper 18, 330 removete gressus 33, 4 profano vestitu 8, 126 profana manus 3, 116 profanis confundere sacra 8, 239 facibus 35, 215
profatur commota 20, 287 sic 36, 406
profert arcana 3, 179 cum proferrent partus 1, 146 protulit æquum 1, 237 se 18, 167 proferte nepotes 35, 372 prolatæ ad sidera moles 5, 136
proficit quid tantum labor 45, 36 profecit decori 28, 533
profluat amnis 1, 250
profugo insultant 28, 199 profugum, captum nunciat 15, 12 profugis castris 26, 298
profuit capi 8, 116 profueris quantum 24, 69 prodesse occulto 22, 37 furorem 28, 207
profunda rupe 3, 252 mente 26, 85 profundæ Junonis 33, 2 profundi calidi 8, 596 perspicui secreta 35, 117 profundo rubro x, 168. xxxvi, 320 vastato 28, 140 ore 36, 267 profundum omne 12, 5 remis ingressa 24, 148 nave secuit 32, 1 profundam pacem 36, 56 profundis et superis 33, 89 famulis 37, 119 profundas impensas 24, 223
progenies prisca 3, 106 Ulpia 8, 19 Ledæa 8, 207 vesana 15, 332 aurea 35, 286 semper debita cœlo 37, 54 germana Tonantis 101, 11
progenitis quis honor sit 36, 308
progressa huc potentia curæ 68, 3 progressum foliis Ulyssem 20, 145
proh, v. pro
prohibes thalamis 33, 102 prohibet reverentia patris 36, 302 partus 101, 23 prohibent terras 33, 144 prohibebant rupes 35, 170 prohibere sitim 44, 14
projecerat se fessam 18, 106 auris comas 35, 30
projectat missile 21, 356
proles antiqua 3, 52 saliit 6, 3 Augusta 10, 252 numeretur 17, 340 fraterna 29, 117 unica vivebat 33, 122 felix oritur 35, 270 tu mea 36, 96 paterque sibi 44, 24 vera Dei 96, 1 prolem fata sequuntur 1, 16 ad futuram 18, 331 latura connubia 18, 404 prole illustri 8, 582 tanta tumens 37, 5 nova 37, 56
proluis jugales 29, 53 proluit turris latus igne 5, 471 te notis undis 7, 177 se Arctos æquore 35, 189 proluet se ursa mari 41, 16
proluvies insatiabilis auri 5, 499
promeruit jugalem coronam 29, 165 promeruere amplexus 36, 277 promeruisse Thetin 10, 175
Prometheus ætheriis miscens terrena 8, 229 furatus mentem Olympo 8, 280 excoluit 20, 492 Scythica fixus convalle 37, 22
prominet in Arcton Rhætia 26, 330
promissa ardua 20, 317 morari 22, 33
promittit te Romæ seseque tibi 28, 602 sibi Venerem 37, 40 promisit sibi cuncta 26, 471 promittere patri fas sit 8, 378 nummis 75, 3 promittitur ingens dextra 8, 521 annus felici ortu 28, 16
Promotus dux 3, 317 Promoti cæde 21, 95
pronuba nox viii, 644. xxxv, 362 flamma 33, 131 dextra 40, 54 fit natura 48, 38
pronus ad omne obsequeris 22, 67 prona monerem 20, 222 fuit venientibus (Italia) 26, 144 prono æstu 10, 2 fervore 26, 476 pronas aures 15, 426 pecudes 51, 20 pronior audendi 5, 400
properant omnia 20, 41 jussi 21, 204 properet sævire 36, 388 properastis in ignes 50, 29 properare facit 51, 12 properata merces 25, 11 properatis metis 26, 266
properi ministri 35, 317
propinqui odere 20, 315 propinquam fovisse 28, 586 propinquos existimasse 3, 221
propior cladi steterat 26, 249 patri 50, 22 proxima hæc mater habeat 36, 176
propius, quam si genuisset, amavit 29, 106
Propontis alta 20, 333
proprium sibi transcripsit 15, 161 te meruere 49, 89 proprias hyemes 46, 7
propter te 17, 192
propugnacula tenuis saxi 5, 463 corruerant 20, 277
propugnat jactibus crebris 45, 18
prora ardua tempestat 17, 48 proris reductis 15, 526

prorepunt balsama 10, 96
prorogat famam æternam 8, 410
prorumpunt flumina vultu 36, 128 prorupit gurgite 10, 144 proruperat Nereus 20, 34 prorumpite bustis 18, 451
proscenia Pompeiana 22, 408
proscindit vomere terras 47, 1 proscinde Notos 33, 92
prosequitur nox currum 36, 248 prosequar veteres actus 21, 15
Proserpina ferox raptu ducta 33, 27 numeri damnum pensat 33, 196 candida 33, 215 domum cantu mulcens 33, 244 petit saltus 35, 5 curru rapitur 35, 204 fertur curru 35, 247 periit 36, 70 vincta catenis 36, 83 dulce tibi nomen 36, 100 mea quam læsit 36, 284 sperabam 36, 407 te non tenuere fores 37, 44
prosilit penetralibus 36, 113 Tritonia virgo 37, 92 natus 44, 69 prosiluit penetralibus 28, 359
prospectat Getas 28, 179 prospectans campum 28, 515
prospera sponderent 20, 57 attollunt flatus 22, 159 fati 28, 548 prosperiora fati 49, 94
prospicis urbi 24, 130 omnia vigili sensu 29, 229 prospicit orbi 17, 265 prospiceret ducem 21, 72 prospexit ab aggere votum 1, 230 prospice causæ 18, 485 prospecturam labori mentem 8, 236
prosternis hostem 101, 96 prosterneret Gallum 24, 143 prosternite solo 10, 212 prosternere vires 3, 307 cedros 36, 360 prosternens obvia ferro 28, 468 prostratus ad aras 19, 27 prostrata despicias 22, 20 relinquunt 39, 29
protegis ora 20, 120 clypeo 24, 175 protegere sensus 3, 99
protendo lacrymas 20, 592
proteris mundum 35, 222 proterit arva pedibus 33, 128 proterat cuspide Indos 3, 374 ungula culmos 7, 199 protere cursu fluvios 8, 347
Proteus arcet monstra 29, 128 Proteos Pharium cubile 10, 51 Protea certo mansurum vultu 36, 13
proturbat regem 5, 476 domo avita 15, 197 proturbet laribus 20, 518
provexit in astra 50, 37 proveheris consul 8, 155
providus tuta quærere 8, 79 æther 28, 352 provida virtus 18, 402
provincia tanta 15, 280 nutat 18, 209 dividitur superstes 20, 586 expellet fasces 21, 236
provocat ora tot populis 49, 10
provocet animos segnes 36, 30
prudentia forti 10, 315 nullas recipit metas 17, 143 instruit 22, 107 subit laudem belli 29, 227
pruinæ canentes 10, 52 non colla æquant 10, 265 rubeant 12, 8 pruinas Alpinas bibunt 1, 255 Caucasias 18, 247 Thracum 20, 412 excessit candor 28, 476 contiguas 33, 168 pruinis diffusis 5, 102 Caledoniis 8, 26 gelidis 18, 117 Hyperboreis 24, 256 colla stant aspera 26, 326 non cessura membra 36, 89 Geticis 41, 15
pruinosum Olympum 35, 257
Ptolemæus miles 18, 61 Ptolemæi mancipia 18, 480 Ptolemæe, hæc erat fides 18, 66
pubentes alto de semine fratres 1, 142
pubes elata 8, 569 laudata Tonanti 17, 289 servilis 18, 509 barbara 20, 236 Titania 33, 44 domitura Deos 37, 14 pubem canoram 15, 184 pube electa 15, 416
pubescant fœtu virgulta 35, 79 pubescere leto 44, 52 pubescentibus radiis 35, 50
publicus furor 22, 305 publicæ felix 21, 29 commoda 21, 299 moles 22, 70
pudet certare 18, 501 vinci cœpisse 101, 28 non pudet heu superi 18, 210 pudeat vendentis 18, 211 pudebit servum 18, 252
pudica fronde 36, 75 pudico matris gremio 31, 124
pudicitia lapsa ex æthere 1, 195 pudicitiæ exempla prisca 10, 232 cura 19, 64 scena paratur 29, 26 pudicitiam ulta 29, 157
pudor pulcher armatur terrore 1, 92 nullus petendi cogendive 3, 222 emicat 10, 323 solicitus 14, 3 extorsit 15, 69 cœli terræque 18, 9 fatis 19, 47 simplex ore calet 28, 565 severos indicit mores 29, 128 ætatis 29, 200 infecerat igni genas 31, 42 eripitur 35, 263 pudoris damna 8, 86 Augusti grata majestas 8, 519 damna turpia 15, 188 rigidi 17, 246 insidias 18, 79 plus habitura 18, 413 argumenta 20, 78 obtentu 21, 280 facibus mens succensa 22, 221 crimen 29, 30 faces castæ illuxere 33, 271 noti 36, 274 pudori Romano 20, 159 mœror cessit 36, 192 pudorem sprevere 7, 126 vitæ ferre 15, 451 latura 17, 269 vince tuum 22, 329 gladiis abolete 26, 563 tenerum solicitat 33, 131 solicitum 35, 325
puellæ ora x, 241. xxviii, 523 Paphiæ

19, 65 geminæ 29, 117 cunabula 31, 69 volucres 100, 1 puellam conjugiis daret 39, 53 puellis pauperibus 20, 370 puellas segnes 18, 275 Argolidas 26, 629
puellares annos 29, 140
puer usque adeone 8, 362 tenui rexique 15, 376 intrepidus 34, 32 sæve 48, 51 Cres 54, 11 pueri ludo intenti 20, 509 pennati 31, 10 puerum ferocem 10, 110 ferens 24, 177 Minoum 26, 443 pueros trans murum ductos 15, 275 olim præstantes 35, 133
puerilibus humeris 26, 495
puerpera residet 22, 343
puerperiis verendis 8, 141
pugna contenta polo 28, 348 mortalis nescia teli, ib. pugnæ cruentarint 10, 310 uni certamina credidimus 21, 364 monumenta 28, 372 lætæ sub imagine 28, 638 spatium 37, 74 pugnam poscentia castra 26, 558 instauraret equestrem 26, 597 pugnarum seriem 29, 221 pugnas instantes distulit 3, 320 peragat 5, 200 desereret 11, 33 ferales 15, 124 gereret 24, 141 tibi commissas 36, 286 calentes deserit 48, 49
pugnant reverti 35, 196 pugnastis uterque, tu fatis, genitorque manu 7, 88 pugnando dabitur 37, 15 pugnantia elementa 33, 42
pulchro tactu 3, 166 pulchris stare diu negatur 91, 1 pulchrior sidere corusco 11, 1 pulcherrimus operum mundus 8, 284
pulmonis anhelas latebras 5, 415 opem 8, 246
pulpita personat 17, 314
pulsas astra querelis 19, 51 pulsat Thetis 33, 148 pulset unda 29, 204 pulsent prata choreis 22, 382 pulsaret hyems 21, 283 pulsare rebelles acie 21, 238 pericula 28, 466 pulsatur crimine falso 15, 170 majestas 20, 129 pulsato monti 28, 272
pulsatus perstrepit ictu 20, 450
pulsu librato 8, 329 umbonum modulante 28, 629 rotarum 36, 236
pulvereo sub turbine 26, 458
pulverulenta volat 20, 313 ora 24, 246 viæ 41, 8
pulvis laborque decent 8, 551 fallax 22, 398 pulveris nimbos 5, 176 nubem 26, 455 pulvere repentes equi 1, 122 raro tegitur 5, 452 grato belli 7, 37 nudi manes 15, 403 signantem 17, 126 respersus 18, 260 largo 19, 25 violatur 20, 284 stant Syrtes 21, 257 solibus effœto 21, 350 assurgere viso 24, 4 æstivo 28, 215 cano 33, 185 fœdari 36, 77 sordida 36, 177
pumicis antra dilecta 5, 464 pumice de vivo 35, 103 subter anhelo 49, 16
Punica feritas 8, 410 carbasa 15, 19 gesta 21, 380 bella xxiii, 2. xxvi, 395 messis 29, 60
puniceo ostro 1, 90
punire consilio 17, 229 velint 24, 118 tumultus 26, 383
puppem conscendere 19, 41 puppim compositam 17, 113 parere clavo 18, 424 puppe data 15, 246 vehi 15, 350 mersa 20, 7 prætervolat lacum 26, 321 numerosa 28, 48 puppes conscendere 26, 217 pronas vehit 28, 497 sub puppibus ibat Ionium 21, 173
puppis sine remige 8, 223 si qua venit 15, 68 orba magistro 20, 424 piratica 28, 133 viduata remigibus 28, 137 scissis velorum debilis alis, ib. antennis saucia fractis, ib. moras 29, 30
pura libertate 22, 164 nondum dies 35, 2 puro ore 28, 100 puros probet 24, 111 purior fervor solis 44, 14
purgatorii apud Hibernos origo 3, 123
purget crimina 17, 216 purgare fidem suspectam 26, 592 purgata tellure 95, 19 purgatam aulam 20, 20 purgatis terris 98, 26 purganda doctus sacerdos 28, 326
purificum Jovem 28, 328
purpura tegeret corpus 5, 346 dives 7, 4 supplex 8, 47 crispatur 8, 553 caleat 14, 25 commendet 22, 238 non indignatur 24, 118 regia 28, 614 surgebat violæ 29, 92 inferior virtute fuit 31, 78 infecit vultus 33, 270 per liquidas succensa genas, ib. auspex me jungeret 40, 52 dotalis 48, 30 nobilis 73, 10
purpurati qui 7, 10
purpureum mare 35, 8 purpurei reges 35, 390 purpureo nimbo 10, 298 gremio 28, 67 ovili 29, 73 purpureis columnis 5, 135 anguibus 5, 177 venis 20, 273 parentibus 21, 81 purpureos Manes 8, 97 cervos 22, 353 cultus 26, 610 purpureas vestes 1, 183 columbas 31, 104
puteos cruore mutatos 18, 5
putre solum 40, 15 putres galeæ 21, 135 putria antra 33, 174 putribus saxis 20, 277
Pygmæa post bella 40, 13
Pylades desereret Oresten 3, 108
Pyracmon nectit thoraca 7, 195 construxit opus 33, 238

pyramidas exstruxit 5, 448
Pyrenæa ilex 24, 313 Pyrenæi juvenci 18, 406
Pyrenæis sub antris 29, 77
Pyrenæum trans 26, 200
Pyrois puer 31, 141
Pyrrhæ sæcula 15, 43
Pyrrhus æqualis erat mihi 8, 366 Pyrrhi aurum 8, 414 sævi 15, 125 fuga 26, 128 pulsi 26, 132 Pyrrho tremendas togas 18, 463 cedente 24, 32 Pyrrhum conferat 21, 371 Æaciden 26, 125 incendia miscentem 26, 145 contra 26, 154
Pythagoras tacendo dixit 17, 91 Pythagoræ monitus 17, 157
Pythius axis 16, 16 Pythia limina 22, 401 domus 25, 4
Python domitus 2, 1 prostratus 8, 537 Pythone extincto 1, 189 peremto 2, 15 strato 101, 39

Q

Qualibet usque 36, 335 finis erat 1, 67 possidet æthera 1, 83 pandit littus 3, 123
quadrifidus labor Phœbi 1, 268
quadrigæ insanæ 8, 63 quadrigis diversis 15, 255 niveis 26, 127 vere coronatis 22, 422 assueta arva 28, 618 Tartareis 35, 217 quadrigas volucres 17, 283
Quæ Luna 17, 107
quæris meritum 22, 123 quærit reos 5, 495 libera sæcula 24, 89 opes 27, 8 non quærat pretium 28, 610 quærebat dubius 21, 72 quæreret artes 29, 234 quæsissem fœdera mundi 3, 4 quæram te qua parte poli? 36, 428 quæsisse novum honorem 22, 327 quærenti mihi expediat 48, 8 quæsita manu 36, 303 quærendus inani ratione (Nilus) 47, 12
quæsitor crimina pertentat 5, 476
quæstor neuter fuit 74, 16
quæstus numerosior 18, 219 vindicta fuit 21, 99 quæstum feralem 5, 445 quæstu satiabere 3, 199 nullo 22, 57
qualis, non unde satus 22, 124
quam, omisso potius 20, 205
quantæ cohortes 31, 90 quanto milite 31, 91 quantis fornacibus 22, 177
quassat ebur 24, 352 quassare coronas 31, 96 quassans æra 28, 259 quassatis faucibus (Ætnæ) 36, 186
quatit fragor arva 3, 132 (Boreas) Alpes 39, 37 unda Petrum 99, 13 quatiant tympana 36, 131 quateret ventus puppes 3, 219 quatiebat furore corda 3, 225 quatiens juvencos 20, 387 pinum 38, 40 quatitur mare 10, 154 Niphates 36, 263
quatuor amnes 20, 259
querceta Maricæ 1, 259 rorabunt favis 3, 383
quercus vagas ire coegi 3, 158 vestita spoliis 3, 339 Chaoniæ rursus locutæ 7, 118 civica 29, 182 Dodonia cesserit 33, 31 amica Jovi 35, 108 proxima 36, 352 ingentes 39, 40 quercum stravisse 8, 345 ad sidera tendens 22, 372 fatidicam 26, 137 comitem trahit 34, 22 ingentem germine parvo 52, 15 quercu tempora velaret 24, 72 sub ingenti 31, 9
querelæ humanæ 39, 9 querelis muliebribus 19, 51 gratis affata 22, 278 excussis muliebribus ore 26, 270 impulit 28, 360 falsis incusare 28, 429 teneris 29, 100 ereptis 31, 108 cum magnis mihi instat 36, 33 querelas tales orditur 15, 27 mutas in fila abrumpit 36, 160
queror repulsas 28, 362 queritur hæc secum 10, 20 tardos non ire jugales 36, 138 queruntur clade accepta 20, 500 querar funera dictis 28, 281 queri mœsta fronte 28, 159 dura de matre 36, 212
querula alite 14, 21
questus flebilis 3, 127 ad nubila rumpit inanes 35, 249 parentis pertulerim 36, 46
quicumque fuit, quicumque futurus 22, 319 quascumque per oras 1, 133
quies impacata pelagi 3, 71 optata 3, 264 prisca 3, 357 nulla 15, 167 parta vii, 61. xix, 52 imperiosa 17, 241 parva 20, 121 neglexerit 26, 239 amica reddit 27, 2 vitæ 28, 151 non adeo toleranda 33, 111 nulla potest placare 36, 291 quietem patiuntur 5, 7 rumpe 20, 221 placidam servare 85, 5
quiescunt ultima regna 33, 222 vix toto corde quierat 5, 327
Quinti seges 15, 111
quippe metus pœnæ? 20, 211
Quirinali amictu 8, 157 Quirinales cinctus 18, 28
Quirinus fræna regit 22, 370 Quirini vexilla 8, 6 majestas 24, 90 sedem 26, 101 sceptra 28, 642 Quirino bellatore 8, 492 lacessito 26, 639 sociante plebem castris 28, 9
Quirite epulis repleto 12, 17 Quirites contenti 18, 409 Grajos 20, 136 vi-

deant 22, 391 petiere 24, 54 plausere 26, 451 evocat ad rostra 28, 587 annum videre 28, 652
quisque i. e. quisquam 3, 224
quisquis es 36, 304
quo mille ministræ? 36, 189
quo i. e. quo usque 3, 48
quocumque vocabis 3, 170
quod juberent 29, 163 servet bruma rosas 36, 223 lateant sub palmite colles 40, 39
quonam usque morati cunctamur 15, 368
quota pars tui sunt 5, 513

R

Rabidæ Sibyllæ 8, 148 rabidas voces 26, 520 rabidis bellis 21, 188 vocibus 8, 44
rabies innata 3, 48 parcendi 3, 237 Martis 7, 73 Maurusia 8, 39 livoris 13, 10 servi 18, 184 arcana 20, 25 sævum suaderet 21, 166 pejor sæviret 26, 98 fracta quievit 26, 432 invidiæ 29, 231 Tyrrhena dedignata teneri 33, 150 inopina leonum 36, 166 armatur 78, 2 in rabiem redit 5, 141 rabiem deposuere 17, 121 motura 20, 190 desisse dolent 20, 526 exegit in armos 35, 211 livoris placare 36, 290 emollit 39, 28 juvabat 101, 78
radiat quantus in ore pater 8, 518 radiant in casside vultus 1, 118 flores 3, 209 enses 5, 16 oculi jubar 44, 17 radiare secures 1, 232 Tonantem 7, 132 aquas 20, 260 mari rubro 29, 4 radiantia tergora villis 101, 97 radiatur sinus 35, 48 radiato murice 8, 552
radice revulsa 20, 29 concreta 28, 77 radicibus vibratis 36, 153
radio descripserat axes, 17, 275 radii propinqui 8, 65 radios serenos infecit 3, 130 ardentes 6, 7 insuetos vibrat 8, 180 permutant 10, 86 solis lacessunt 24, 66 retundunt 28, 21 attritos manu 36, 161 radiis stringebat Hæmum 5, 336 redimita comam 20, 528 auri 21, 79 superbis 22, 443 omnia lustrat 28, 412 principis et Solis 28, 539 beatis astrorum 29, 48 pubescentibus cristatum 35, 51 potentibus 47, 85 obstantibus 60, 5
rami virentes Heliadum 28, 163 stridunt 36, 399 ramorum frigore 35, 105 ramis fruitur 10, 64 coniferis 33, 208 limina prætexere 35, 320 innexis 36, 334 pro supplicibus 39, 41 sororum 40, 11 ramos Panchaïa dabit 7, 211 vile virentes Hesperidum 8, 38 ingentes 10, 245 fulgentes metallo 35, 291 incomtos 36, 77 onerat 36, 348 ebeni vellit 47, 22
ramoso metallo 24, 291
rapidus Eurus 1, 100 sanguis 7, 101 rapidi Olympi 15, 18 rapido tumultu 35, 255 rapido ingenio 3, 109
rapina uberiore 18, 195 rapinæ locum 36, 439 rapinis perpetuis crevere 5, 318 aliis 20, 150
rapio fœdera alienæ tedæ 10, 28 rapis tergora 101, 98 spicula 101, 111 rapit morbus urbes 3, 303 cursum 18, 375 sæcula 28, 391 nox polum 36, 235 te nulla clades 44, 108 humores (canis) 47, 34 Cytherea maritum 48, 32 sacra, profana 80, 2 rapiunt vellera fucos 3, 207 rapiat decus 22, 181 raperem agmen 28, 299 raperes oscula mariti 29, 217 rapuit leti de faucibus urbes 8, 58 te flamma juventæ 26, 498 tibi pugnas 36, 286 rapuerunt urbes 20, 568 rapiet ignota sub nube vetustas 1, 33 rape me Gildoni 15, 145 rapuisse amnes 5, 121 a quibus rapturus 17, 284 rapturus flamine campos Boreas 33, 73 rapturi faucibus 28, 568 rapitur quocumque videt 10, 108 rapi Babylona video 7, 200 vates 20, 45 raptus ab igne pater 50, 88 rapta dies 33, 96 raptam socia tellure 33, 145 rapto vixisse 20, 206 raptis armis 22, 271 raptos cibos 26, 350
raptas funera curru 21, 100 raptarem membra 15, 255
raptor virginibus instat 15, 166 nos prævenit 36, 305 raptoris inferni 33, 1 feri 35, 208 raptorem Divum 36, 55 raptores tulerunt 35, 261 raptoribus sociis 36, 281
raptus timens 33, 188 futuros 35, 12 lugebat alumnæ 36, 178 raptu mella trahit 5, 461 ducta Proserpina 33, 27
rarescere noctem 35, 331
rarus, qui scripta ferat 41, 7 rara intermicat Arctos 1, 26
rastris projectis 26, 465 ad rastros sudare 20, 196
ratio movet 17, 228 ventosa favoris vani 26, 113 quæ tibi cum pedibus 79, 1 rationis inops 20, 429 ratione in rerum abstrusa 17, 148 salutis 29, 211 sagaci 45, 35 inani 47, 12 solicita 48, 1
ratis descensura nutat 15, 221 tarda 24, 359 rati turbatæ 26, 272 ratem tur-

batam 8, 61 salvam 19, 66 victricem 26, 8 merces vecturam 36, 363 molitur tellure, ib. figebat 100, 7 rates submersæ sedere 8, 628 victrices 10, 178 frugiferas 15, 58 ratibus arcere procellas 1, 239 correptis 20, 469 onustis 24, 325
rauca nutrix 20, 372 rauci fori 52, 8 raucæ Padusæ 31, 109 rauco turbine 33, 69 tractu 36, 242 raucis thiasis 36, 422
Ravennæ antiquæ 28, 494
rebellis Antæe 3, 287 rebelli motu strepuisse 28, 213 cervice 33, 155 parte 37, 90 rebellem invade 15, 339 prædam 46, 23 rebelles Furiæ 1, 138 urgerent odiis 20, 212 acie pulsare 21, 238 stupnere 26, 372
reboat fragor 28, 616
recanduit clypei orbis 15, 211
recedit victa 10, 64 quodcumque litibus 17, 64 pons 28, 543 recessit horror 35, 146 recedentis venti vestigia 3, 73
recenset cuneos 31, 87 recensent lustra 28, 392
recensitis fastis 20, 60
receptat Scythiam 3, 308
recessus Atlanteos i, 35. x, 280 Tartareos 5, 524 abstrusos 8, 275 horrendos 24, 157 Apennini 24, 307 inconsulti 28, 29 Stygios 33, 120 sidereos 101, 88 recessu imo Barathri 3, 379 ingenti 15, 524 tuo inventum 17, 89 Aventino 22, 405 tenebroso carceris 36, 82 damnare 36, 212 fatidico 81, 2 ingenti summota regio 86, 1
recidat injusta 17, 98 reciso orbe 20, 585 recisum ima stirpe laurum 36, 76 recisis vitiis a stirpe 3, 56
recidivus sanguis 44, 66
recipit somnos 5, 139 recepit opes 5, 157 currus imperium flammæque modum 8, 68 vires 24, 80 victos in gremium 24, 150 cura reductum 28, 100 fœdere gentes 29, 58 recepti muneris 98, 21 dominorum strage 26, 618 recepto Pæane 26, 598 receptam Marte Hesperiam 28, 91 receptos fructus 28, 584 receptas partes 8, 391
recitet ore tuto 74, 20
reclusis Alpibus 26, 197 foribus 36, 153
recolens mente pompam 28, 423 recoletur opimis dapibus 1, 262
reconderet ensem 21, 114 recondam fragmenta 28, 316
recordor certamina 26, 104
recte vivere 36, 273
recti veteris vestigia 17, 136 rectum dissedere 3, 178 præponere utilibus 22, 103 recto ore 6, 6 lumine 101, 53
rector inclite 1, 136 nullus inesset 3, 3 longævus carinæ 8, 420 Eous 18, 105 animarum 35, 156 rectorem fovens 28, 95 rectore puero 15, 297 rectores regendos dedit 17, 50 Libyæ 24, 100 rectoribus orbis 28, 39
recumbunt campo 36, 380
recurrit halitus 1, 117 stemma 12, 24 arbiter 8, 241 honos 18, 487 recurrens unda 8, 630
recursus insperati 3, 331 subitos flexisse 8, 541 tumidos Oceani 17, 107 post quinos annorum 23, 23 inconfusos 28, 623 recursu oris 31, 37
recurvo rostro 20, 230
recuso telum non esse 37, 30 si tanta recusas 15, 308 recusat vagina siccum gladium 5, 234 recusem nosse 26, 303
reddis quæcumque amisimus 22, 204 reddit talia contra 15, 879 reddidit sceleri crimen 15, 400 redde te plagis autumni 3, 364 te labori 17, 140 jussa Jovi 33, 93 me mihi 39, 43 reddite mihi nunc primum 15, 230 vociferans 36, 270 reddere possessa 5, 158 reddentia Oceanum 1, 215 redditur non vox, non spiritus oris 36, 152 lux orbi 36, 243 in ore parens 50, 24 redduntur tectis et agris 26, 42
redegerat in jura 28, 336
redemto consorte 29, 12
redimiret tempora candor 8, 195 redimire serto 29, 2 redimitur astris 10, 273 hyems arcu 35, 99 redimitus sagittis 21, 254 redimita comas 17, 274 comam radiis 20, 528 cervix 36, 246 redimitæ Nymphæ 22, 345
redis in cœlum patremque 98, 25 redit proles antiqua 3, 52 in rabiem 5, 141 cæsa pollentius Hydra 8, 254 vir in currum 87, 5 redeunt in corda 26, 212 redibat duplici fultus consorte 8, 204 unde redi nescis 5, 387 redeuntis ævi 95, 1 redeunte amne 28, 498 redeunte capillum mitra 20, 185 redeuntia sæcula 1, 2 in se cornua 5, 374
reditus præsentes revolvit 28, 268 secundos annue 40, 57 certum iter tendere 100, 8 reditum ob ducum 28, 2
redolent cui cinnama 22, 420 redolentibus gremiis 29, 87
reducis animas in corpora 98, 20 reducit ad arbitrium plebis 24, 116 soles 52, 18 reducat te in castra 24, 214 reduxi leges libertatemque 5, 388 reduxit luctus fortuna 20, 551 reductus intra claustra 8, 80 turba 15, 249 reducta libertate 7, 105 cornua 31, 143 re-

ducto sensu 20, 518 ore 22, 429 reductis ponderibus 17, 324 canibus 36, 447
reducis formæ 44, 41 reduci fortunæ 28, 1 reducem complectitur 20, 187 optatæ 29, 216 reduces excepit domus 8, 212 habenas 36, 242
redundat igne 5, 468 redundant eloquio 1, 150 aquæ 47, 7 redundantem Ætnam 50, 32
refert regina 1, 136 pagina 1, 107 diva 3, 368 ex ordine causas 28, 590 te patriis laribus 28, 604 ille 31, 56 referunt maculis patres 17, 306 solenni Baccho 35, 67 referres sub corde diem 28, 581 retulit unda notas 4, 10 morem neglectum 21, 329 retulimus tropæum 10, 118 refer ora 28, 423 in superna 36, 107 Latona 36, 306 referre benefacta 24, 182 relatu prodere 3, 249 tempestiva 10, 312 mirum 15, 362 res mira 21, 340 referente socero coronam 29, 185
refixas opes 8, 497
refluum imperium 15, 282 refluis undis 3, 91 refluos in amnes 29, 80 sinus 60, 4 refluas arenas 7, 58
reformat in faciem saxi 37, 95 emeritos artus 44, 25
refovit orantem 28, 426
refugum arcum 21, 68 refugo lumine 6, 9 Partho 8, 531 sole 15, 399 Peloro 26, 222 visu 33, 189 amictu 44, 6 refugos in ortus 1, 172
refulsit numen 10, 240 libertas 20, 543 princeps, Latium, Roma 26, 374
refundit luxu 15, 164 opes 75, 10 refundit serta 18, 91 refusus molliter obliqua parte equi, Chiron 9, 6 refusa nocte 98, 24 refusum anguem 26, 22 refusis lacrymis 16, 127 refusas temone habenas 17, 199
regalis aula 3, 113 origo 29, 37 regale culmen 28, 64 jubar 5, 144 tumens 5, 344 pignus 15, 310 regales famuli 13, 149 notas 18, 486 regalibus sertis 41, 85 auspiciis 8, 1 vitiis 8, 272 votis 10, 121
regia humida 1, 265 erexit tibi tædas 5, 97 cœlestis 7, 151 te protulit 8, 124 Bocchi pallebit 15, 342 cecidit 17, 32 se sustulit 18, 415 utraque damnat 19, 35 dignatur 20, 69 necdum sopierat cantus 21, 3 cui creditur 22, 62 attollens apicem 28, 42 Neptuni 37, 119
regifico splendere paratu 5, 340 regificis deliciis 8, 337
regina refert 1, 136 candida 35, 18 non sprevit Deum 40, 23 absens fave 40, 57 cœlicolum 101, 37 reginæ regina feras 10, 174 ornes comam 29, 5 reginarum sub annis 16, 322 reginas parit 22, 361
regio omnis sonat 2, 11 immunis maneret 5, 25 quæ dedit hoc Numen 8, 135 incerebat vastata 15, 358 quæ restat 15, 452 funesta 28, 274 impervia famæ secessit 31, 63 sit nulla immunis 33, 223 pallida lætatur 35, 326 humida flammarum 49, 17 regiones remotas vias 3, 240 diversa 24, 296 suprema 28, 554 regionibus patriis 24, 155
regis vitam letumque 33, 59 regit hasta gradus 26, 483 conamina nisus 45, 34 longe sua membra 45, 19 regunt pacem justitia, viribus arma 2, 18 gentes victas mattis moderamine 7, 183 jura 20, 344 regat Assyrios 28, 85 regant cuncta 29, 66 verbo pecudes 51, 20 regebat obsequium 21, 82 quot rexerit in ordine gentes 1, 58 regent vela 1, 245 regendo longe 1, 127 tumidus 44, 87 regens rerum momenta consilio 26, 117 regentem jura 5, 82 regente voce 51, 4 regentum exempla 21, 168 regor auspiciis 15, 500 regitur terra fretumque 40, 36 regi fortuna, non arte 3, 18 posse creditur orbis 28, 410
regius undique sanguis 28, 552 regia in vulnera 20, 462 crimina 21, 240
regnatne maritus 36, 181 regnant rosæ 10, 247 gurgite alto 26, 333 flammæ 48, 57 regnabat aper 101, 106 regnate cœlo 36, 328 regnare rogatus meruit 8, 48 terris dedisti 22, 389 docuit 24, 120 didicit 29, 49 regnante luna per Arcton 1, 22 regnata sæcula patri 36, 35
regnum poteras hoc ore mereri 10, 263 sibi vindicat 15, 156 conspiret 18, 393 germine fecundet 22, 239 considet Rhodano 26, 300 regni Romani 15, 457 nescius 16, 12 hoc fortuna tenes 18, 24 legitimam umbram 21, 273 propagandi 21, 373 parentem 22, 166 lacerum corpus 22, 202 discrimine 26, 13 arcanum 26, 103 membra 26, 436 Eoi 26, 517 pro parte 28, 83 lumina 28, 234 dotes 29, 180 picei caligine 36, 90 genius 40, 48 tanti consortia 95, 3 sub regno vivere 17, 164 regno privato 3, 195 consona doceas 22, 69 Romuleo 26, 332 humum teneb. 26, 531 prætulit otia 31, 76 Heliconis 40, 19 regna defensa 5, 1 commissa 8, 355 non

debes nostro favori 8, 379 fratrum 12, 29 defensum cucurrit 15, 377 tot tenet 18, 212 magna tueri 20, 94 recepit 24, 80 vertit luxuries 24, 160 mortalia 26, 67 ultimo quiescunt 33, 222 prodita 36, 63 hæc colit 44, 8 Æthiopum nigrantia 47, 16 fervida 49, 18 per regna natorum venis 7, 182 trans regna cibos quæsitos 26, 332 regnis triumphatis 1, 88 geminis 15, 218 suscipitur 18, 143 servilibus 20, 593 augurium dedit 20, 103 tuis cedent 35, 297 cœlestibus 37, 1
regressu tuo 26, 436
regula vestibulo suffixa 18, 202
Regulus voluit reverti 15, 79 Regule, tibi prorogat æternam famam 8, 411 quis te nosset 21, 881
rejectæ vento chlamydes 50, 15
relabentes undas 29, 79
relanguit animis 35, 68
relaxat mores 1, 158 se Erebi squalor 35, 350
relegam vestigia 26, 529 carmina 74, 6 relegens exordia 29, 430 stamina telæ 29, 32 labris avenas 31, 37 labris orbem 61, 5
relegat plaga 21, 250 victum 26, 144 relegasset nomen morum piorum 20, 127
relevare genus humanum 36, 34
religant crines 35, 324 religata somno dapibusque 28, 472
religio labefacta cadebat 3, 15 religione vetusta 21, 230 loci accenditur 36, 358
religiosa silex 33, 201
relinquit spatio ventos 17, 207 relinquunt quantum inter se Tanais Niloque 8, 44 prostrata 39, 29 relinquas numerum Marii 8, 641 ne præteriens oculis 50, 19 relinquat barbariem 5, 78 reliquit clausos montes ut plana 8, 103 fines invidiæ 24, 39 relinques carmina 31, 44 relinquens saltus 1, 186 relinquor sola domi 36, 259 relinqui sibi nil vincendum 8, 377 non fas est 21, 325 inflictum a vate 49, 9 relictus virginitatis honos 36, 279 relicta prima sede 1, 20 metu arva 101, 99 relictos retro amnes 28, 145
reliquias tradit armis 3, 310 numerasse breves 28, 158 sui 44, 96
reliquus i genti 28, 227
relucent limina 44, 95 relucit sidus avi 8, 189 salus 24, 64
reluctatis rebus 33, 42
remeat cruentus 28, 478 remeant beati 1, 47 remeavit sanus 39, 46 remeare liceret 15, 108 remeare vitam 98, 21 remeasse leges 21, 331 remeantem rursus ad umbras 29, 150
remenso Pado 28, 302 Nilo 40, 13
remi reluctantes 21, 178 frenantur 36, 258 remorum sonos 15, 43 remis Thessalicis 3, 173 audacibus 7, 56 ingressa profundum 24, 148 habiles (fluvii) 26, 238 rudibus solicitavit aquas 32, 2 sonuere novales 47, 40 versos experta stagna 5, 27 Bromios 24, 365 vacuos egit 35, 360
remigat alnum 35, 178
remigio favebit (sylva) 36, 309
remigis dextera 24, 327 remige Medo 3, 335 infesto 22, 252 aurato 28, 376 surdo 29, 12 remigibus canoris 17, 332 cæsis 28, 138
remitto prima 28, 383 remittit prodesse occulto 22, 37 se rursus victa 36, 294 remittas cave vota secura 8, 333 remittat errorem pietate 24, 110 flatus 74, 19 remittebas sponte sortem fratri 28, 85 remisit Sol cœlum commune 8, 191 nil officii 21, 283 remitte corda 4, 14 remitti Zephyris bruma cœpta 5, 101 corda cœperat 15, 132 remissum mente tota 22, 143
remoliri claustra 18, 195
remoratur occiduum ignem 7, 180
remoraturas rumpe 41, 19
remordet cura 26, 302
removent Aquilonibus undas 85, 8 removit parmam 8, 12 removete gressus 38, 4 remotæ sorte 10, 325 remoto partu 19, 42 penitus orbe 29, 84 remotas trans ambages 1, 34 regione vias 3, 240 rerum vias 36, 30
remugit templum 33, 10
renarrat clades 26, 621
renasci exitio 44, 51 renata nobilitate virent 1, 15 renati virtute 26, 43
renidet salus 20, 501 renident Pangæa 8, 179 fræna gemmis 70, 3 renidentes hyacinthis galeas 22, 90
renovat suffragia 28, 19 vires 48, 18 renovant cœtus 25, 3 renovasse lucem 26, 438
reparant dispendia 17, 120 vigorem amissum 49, 99 reparavit juventam 22, 414 amictum 26, 168 reparate decus 26, 571 reparetur majestas 28, 4
repectit se barba in fontes 1, 223 repexo crine 22, 240 repexi crinem jugales 1, 8 repexam cæsariem 45, 10
rependis nascendi vices 38, 58 rependit magna 15, 258 acies 26, 633 vicem 28, 912 rependit una morte 5, 423 rependens facta 17, 228 lance pari

49, 75
repentinus fragor 1, 211
reperit consilium 28, 235 repertum servasse 22, 326
repertor tormentorum 18, 163 trabeis 22, 322 mundi 95, 11 lucis 98, 2
repeto clarum Sophos 74, 18 repetis parentem 95, 19 repetit fila lyræ 34, 14 repetunt armenta cantus 26, 410 non repetam 36, 303 repetet suffragia 18, 438 repetens iram 28, 111 repetente supernas plagas 28, 96 repetitus honos 17, 146 repetita clades 26, 284 repetito murice 22, 333
replet omne 28, 545 repleri rura dumis 36, 37
reponit nato quod dederas 10, 304 membra capiti 24, 129 membra toro 27, 3 congeriem patriam 44, 92 reponas parta 26, 502
reportet dicta xxxiii, 76. xli, 9.
reposcens libertatem 33, 173
repressit nox iter 26, 353 flatum 35, 349 repressas fauces 50, 31
reptat Melampus 18, 316 reptabat per vada 20, 443 reptares per herbam 29, 90 reptasti per scuta puer 7, 22 reptavit in sinu 3, 93 placido tractu 24, 172 in arena 52, 3 reptantem nepotem 24, 179 reptata Tonanti Creta 8, 134
repugnat ille 22, 259
repulit hydros 3, 42 ab inceptis 18, 512 omnes 20, 582 Visos 21, 95 Hannibalem 26, 149 arma 29, 41 Ætna faces 50, 4 repellens manum 28, 485
repulsa gaudeat 22, 98 repulsam meruit 31, 79 repulsas tristes in amore 28, 361
repulsus raucos umbonum 15, 433 repulsu lucis 17, 106
reputant annos 26, 265
requies Sirenes 36, 205 non erit 36, 318 publica morborum 49, 69 o requies, o decus 36, 416 requiem membris negaret 8, 245 mercede pacisci 21, 211 hanc terris dabant 26, 361 latura piis 35, 303
requiescit sub quercu 31, 9 requierunt murmura 33, 88 requiesce viator 84, 1
requiris natam 36, 315 requirit hoc de more 1, 159 requirunt fortem 15, 234
rere quod multo minus 36, 198
res hominum 3, 12 accommoda turbæ 3, 112 Pandioniæ 8, 508 incompositas tumidasque 15, 293 novas concire 21, 244 incognita hæc 26, 280 tuas constrinxit in arctum 26, 492 rem peragi 33, 318 re de summa 20, 91 rerum discrimina 37, 62 decus 44, 64 pacem 36, 57 remotas vias 36, 30 machina 35, 280 sacrarum penetralia 33, 25 moles publica 29, 134 maxima gloria 29, 48 gestarum causas et eventus 28, 589 usus 28, 129 saluti 28, 119 sedula 28, 96 de culmine 26, 392 maxima 1, 130 apex 5, 5 turbine funesto 5, 90 habenas 7, 83 principe immenso 8, 23 caput insuperabile 15, 459 in arcem 18, 171 tantarum cumulos 21, 11 culmine ruituro 21, 142 in terrore 21, 294 læta vel aspera momenta 26, 116 hyems 26, 152 per devia xxvi, 174. xxxvi, 316 semina 48, 2 pater 49, 83 indocilis 52, 9 fidem 68, 5 potens 95, 1 rebus alte levantibus intumuit 1, 40 elatis confidere 5, 440 in arctis viii, 407. xx, 354. Romuleis 8, 619 humanis 18, 25 Eois 18, 154 tot simul objectis 21, 305 regendis 24, 116 confusis 26, 432 Romanis 28, 418 dubiis 28, 582 Latiis 29, 63 imponere 31, 75 iterum reluctatis 33, 42 addite nova numina 35, 371
rescierit latebras 26, 208
rescindite turres 37, 31 rescissa contis gloria oris 26, 586
rescribe roganti 43, 17
resecat curvamina dorsi 5, 413
resedit lassa 18, 270 Dea 31, 26 Cocytos 33, 86
resecat portas australes 7, 171 bellua rictus 8, 250 reserant mapalia 24, 344 venas 49, 97 reseranda claustra 1, 107
reservat majora miracula 24, 225
residens dubium 101, 93
resides post annos 25, 1 nervos 34, 15 fluctus 86, 2
resistis pro labente 22, 283 restitit tot funere contra unus 8, 57 Antiochus 18, 216 rex Ægyptius 20, 253 ut vidit Venerem 31, 39 restiteris cautus ad fraudes 21, 292 restiteras poscentibus 22, 220 restiterant Medis 26, 187
resolvit in luxum 26, 367 resoluta gelu gemma 57, 8 lex mortis 99, 12 resoluto corde 20, 233
resonant convexa 24, 190 limina 44, 4 resonabat Creta 3, 289 ager Palladium 31, 25 resonent si centenis vocibus ora 1, 55 rastris ossa 21, 137 resonantes fletibus agros 101, 102
respectans æthera 28, 273 limina 29, 215

respectus honesti 8, 268 respectu cladis non expectato 36, 149
respersus pulvere 7, 37 jugulo domini 8, 75 respersi murice plumas 31, 141
respexit te 37, 106 respice Musa 25, 10 humiles 39, 34
respirant fasti 19, 13 pascua 24, 343 sidera 29, 53 Tartara 35, 334 respirare corda 20, 117 respirantibus astris 5, 455 resplendet gloria 21, 16 resplendent Syrtes 36, 446
responsa dant lacrymas 36, 293 morandi retulerant 28, 356 ardua dedere 24, 104 effecta probasti 21, 296 verentur legati 8, 516 colebat 15, 256 secutus 17, 150 dabat 18, 379 juberent 20, 56 daturus 20, 217 ardua dederis 21, 295 responsis tristibus 21, 256
responsat Athos 20, 102
responsura seges colono 18, 19 choris fistula 31, 99 non responsuros juvencos 36, 169
respuis honorem 22, 283 quam in hostem respuit 15, 277 præcepta 28, 109 ingestum 31, 77 iras 33, 147 respuat curam 17, 160 respueres honorem 22, 181 respuere offensas 22, 43
restat, quod pereat 20, 1 quid mihi nisi Roma 26, 533 restant littora 37, 64 quæ pericula 39, 26
restinxit flammas 26, 291
restituit fasces 24, 7 sceptris 28, 98 restituunt populos 20, 589 restituat priscum morem 28, 403
resultant voce 1, 176 Tartara 36, 389 resultet pompa 31, 51 resultans parma pulsu 28, 629 tenerum 101, 16
resumit scelerum ingenium 5, 141 bellum 15, 332 resume diadema 10, 259
resupinati postes 36, 147
resurgit e tumulo 99, 11 resurgat fortuna 39, 45 resurgere fessas gentes vidimus 1, 168 resurgens Græcia 21, 183
retardat bruma 3, 242 non mons, non sylva 15, 473 cornipedes 35, 224 retardant tela 28, 483 retardatam juventam 18, 345
retegit mammam 1, 88 retegunt insidias 22, 214
retentat Sicaniam 17, 203 turmas 28, 254
retentus vivos imitata dextera 5, 438
retexit iter 28, 132 Phlegram 37, 4 retexunt talia longo sermone 15, 325
retia rara 24, 292 innectere lustris 35, 241
reticet Pelion 5, 43 reticent 36, 293 reticente te 42, 10
retinent ripæ Nilum 47, 28
retorsit oculos 33, 191 retorserit mille vias 44, 27 retorto ornatu 1, 86
retro juga petunt fluvii 18, 353 liquerat arma 28, 461 solutis crinibus 36, 382 ferire 45, 47
retundunt radios 28, 21 retudit hostiles animos 28, 302 retusus frater (lunæ, sol) 1, 23 retusi cordis 20, 47 retusa fronte 35, 135
revelat Gorgonos ora 35, 205 revelato ab ore 37, 88
revellit pontes 3, 270 Rhodopen 37, 69 revelli imperium juvat 5, 207 revulsa tellure 1, 49 revulso carcere 33, 43
reverentia vera nostri 1, 141 mensæ 3, 229 frangit virtutis stimulos 5, 202 patrum fixa manet 8, 504 medii frangat barbariem 17, 250 fulta fide stabat 22, 87 crevit 28, 35 prisca 29, 140 soceri 30, 7 patris obstitit 35, 234 patris prohibet 36, 292 vestri vetat 42, 7 facit fœdus commune 44, 82 flammæ 50, 3
revertere casu nullo turbata 36, 136 reverti nunquamne fas erit 15, 199 me cogis 17, 174 ad mores 20, 155 ignara 20, 430 properas 28, 181 pugnant 35, 196 prohibent fata 36, 107 vitam famamque jube 39, 44
revexit sors dominum 26, 370 onus optatum 54, 6
revinxit nexu pio 24, 153 revinctus terga 33, 153 revinctos latices 3, 167
revirescere laurus 28, 38
revisunt lares 26, 620 sortem patrui 29, 123 revisere cara pignora 5, 266
revocabile damnum 20, 488
revocat pelles 5, 79 tempora 22, 427 custodia pignoris 36, 115 revocant electra (Heliades) 7, 125 Pana 28, 280 currus 35, 318 revocare apes 28, 260 meatus 37, 10 revocamur mediis ab armis 5, 213 revocantur in unum amnem 47, 32 revocata secula rursus 3, 357
revolvit reditus 28, 268 revolvam prisca 18, 474 facta 21, 35 revolvuntur secula 44, 105 revolutus culmine fati 28, 132 revoluta Tethys 3, 132 tela 7, 94 caput 20, 315 agmina 28, 636 revoluto cardine 22, 475
reus addictus 28, 279 Musis tenebor 49, 7 reum facturus 22, 121 reos cernunt rostra 24, 106 exitii flores 36, 439.

rex Mæonius 3, 165 tui esse non poteris 8, 202 ignotus 15, 224 silentum 37, 45 regis sanguinei 34, 11 summi terrigenûm 36, 351 fragrantis 44, 80 regi ferro 18, 54 Tartareo 33, 215 regem ducturam examina pratis 8, 381 horrificum belli 48, 44 rege sub pio 24, 115 reges sub juga venturi 8, 375 attonitos 8, 445 paritura 10, 263 clientes 15, 106 tribuit 18, 881 tlaventes 21, 203 quos dederis 21, 237 famulos 24, 22 captos egere 26, 127 antiquos loquitur 29, 102 castra movent 35, 125 purpurei 35, 300 mixticum paupere turba, ib. Chaldæi 90, 8 regum cruor 20, 478 peremtorum ossa 21, 197 metrem 24, 175 catervæ 26, 109 ruinæ 60, 16
Rhadagaisus, Scytharum et Gothorum dux 3, 308
Rhadamanthus agit juxta 5, 480
Rhætia vires occupat 26, 279 sublimis in Arcton prominet 26, 330 se Danubii jactat Rhenique parentem, ib. quo jungitur Hesperiæ ora 26, 340 defensa 26, 414 aspera 8, 442
Rhætos in vias 28, 282
Rhamnusia Dea 26, 631
Rhenus famuletur 1, 101 torpuit 3, 133 explorat nascentes 5, 112 serviet 10, 278 vos tulisset 15, 212 doluit 17, 54 quas gentes alit 26, 580 pacatur 31, 91 trans Rheni cornua 8, 651 bifidos tractus 21, 190 aquis 21, 202 pacator 24, 13 pacati 22, 246 arundine 24, 305 parentem 26, 331 glacies 36, 321 triumphos 72, 18 Rheno toto 7, 18 caterato 24, 25 pro Rheno poturus Halyn 20, 261 Rhenum pacare 8, 440 victum 8, 457 translatum 15, 374 nostrum video 18, 395 imbellem 21, 20 edomuit 21, 196 minacem cornibus 21, 220 tutum 26, 422 tenebant 28, 413 Rhene, te consumit 26, 386
Rhesi sopiti 28, 473 Rhesum vigilem 28, 482
Rhodanus velox 5, 111 ferox 17, 58 donat aristas 22, 398 Rhodani procera cohors 21, 160 torrentis alumnas 51, 1 Rhodano invectæ classes 18, 404 stimulatus Arar 20, 269 considet regnum 26, 800 Rhodanum bibimus 24, 158
Rhodiis indulsisse 24, 226
Rhodope cana gelu 3, 335 deseritur 5, 291 concussa 20, 168 nimbosa 21, 130 nil profuit 26, 177 porrexit rupes 34, 10 Rhodopen gementem 8, 50 Mars donat 33, 135 revellit 37, 69
Rhodopeia saxa 7, 113 flumina 8, 526 culmina 39, 37
Rhœton flectere 9, 13
rhomphæa ultrix feriat 77, 9
rictus letiferos 3, 261 immanes reserat 8, 250 patulos serpentum 21, 262 satiavit aquis 24, 311 patuli 36, 339 amantem in vulnera 101, 91
ridet Ægæus 1, 190 ridebas lumine recto 101, 54 risit Democritus 17, 90 de crimine rumor 22, 294 floribus 29, 71 riserunt floribus amnes 17, 273 riserit puer 34, 32 ridebit funera victor 5, 168 ridebunt algæ virides 3, 387 ridere leges 10, 201 ridens lanugo 1, 70 ridentes calathos 35, 139 rideri nefas 18, 348
rigat unda Garumnæ 5, 113 quicquid Tethys 5, 148 convexa Noti Eridanus 28, 177
riget Saturnia zona 7, 168 inclementia formæ 33, 82 ambitus 49, 50 rigent ferrata sæcula 22, 448 corda ferro 26, 303 setæ 45, 7 animata 46, 6 rigeret bruma imbribus 101, 66 riguere gelu 37, 112 riguisse dapes 3, 167 rigens adamante 5, 470 rigentem triste Danubium 21, 125 rigentes togæ 1, 205 adamante muri 26, 213
rigescent sæcula 20, 113
rigida Gorgo 3, 280 rigidam Nioben 20, 405 rigidis lupatis 1, 82
rigor æternus cœli 8, 30 nimius triste 8, 403 quantus 8, 513 formosus 10, 324 unde nivibus 17, 110 nobilitat 21, 32 rigorem intactum vitio servare 1, 41 mollire digitis 8, 593 solibus indomitum 58, 1 rigore imperfecto 56, 3
rimas per tenues ferri 20, 385
rimatur aurum i, 50. xxii, 112 sylvas 5, 256 speluncas 24, 309 devia habenis 35, 168 lumine campos 36, 441 semina rerum 48, 2 rimari juga canibus 15, 257 rimata latentes motus 29, 236
rimosa saxa 33, 172 rimosam patriam 5, 464 rimosas vias 49, 16
ripa pretiosa 1, 53 divite 36, 372 ripæ turrigeræ 1, 229 ruptæ 3, 61 flagrantis 3, 120 Phlegethonteæ murmura 33, 88 totæ fremerent in pocula 36, 26 retinent Nilum 47, 28 ripam incustoditam 26, 429 ripis famulis 7, 203 geminis 17, 55 totis 22, 188 frondentibus 28, 194 munitior hostis 28, 481 roseis 20, 72 numerosis 39, 58 ruptis xlix, 71. iii, 64 ripas hostiles 8, 443 tacitas 17, 234 cum videat 21, 221 Alpheas 26, 575

antiquas flumina mutarunt 37, 65 plenas æquantia stagna 49, 51
Riphæo Aquilone 3, 242 ab axe 28, 31 Riphæa glacie 7, 149 flabra 21, 124 frigora 36, 321 Riphæis ab oris 20, 151
risus blandus 3, 99 subit 5, 69 socci 18, 299 teneros 22, 346 risum movisse xvii, 311. xx, 335 me famulis relinquis 20, 535 risu tanto 18, 141 facili mollescere 35, 313 effuso 36, 210
ritus Ausonios deformes sumere 5, 83 in Latios transistis 8, 487 patriæ refugit 20, 204 ad priscos pecudum 28, 152 ritu echini 45, 17 pluviæ 10, 297 dissona barbaries 17, 249 Amazonio 18, 499 quo periere viri 19, 18 pecudum 20, 499 Pentheo 22, 213 matris 24, 152 grandinis aut morbi 26, 174 mago 28, 348
rivus flammeus 22, 469 immunis 60, 1 rivi labentis murmura 3, 214 deficiunt 36, 239 rivis communibus 28, 27 mobilibus 35, 104 flagrantibus 35, 315 rivos raucos sudantia cornua 1, 221
robur in armis vii, 144. xxi, 31 ingenio 10, 315 præstare 17, 153 torpuit 20, 156 juventæ 26, 74 lectum 26, 313 rarum decerpere 28, 250 militis 29, 61 et arma perdidimus 33, 95 nodosum 101, 112 roboris invicti 101, 12 robore Eoo 18, 400 hostem muniri 22, 96 Gabino 24, 83 toto niti 26, 274 pollebat 26, 533 cum reliquo 28, 285 Celerini 31, 72 primo 101, 69 raro 101, 104 robora Gallica Eoaque 5, 105 notissima Marti 15, 416 feriant 21, 230 sensu carentia 26, 18 lædere 36, 355 perfudit succo 36, 402
rogas ultro volentem 1, 164 rogant vitam veniamque 8, 86 roget in convivia mensæ sociæ 1, 253 rogare ad thalamos nati 40, 22 rogando flexura 1, 76 rogantes trabeas 22, 3 rogari mollior 10, 38
rogo Herculeo 7, 115 senium positure 44, 50 parturiente 44, 62 rogum plangere parentes 35, 356 rogis innumeris 8, 469 rogos meruere 15, 407
Roma claro cingatur senatu 1, 19 ire parat 1, 75 stetit ante ducem 1, 124 magna audet 6, 16 stipavit te 8, 583 aurea 12, 16 exitii timens 15, 17 fessa negatis frugibus, ib. par mihi subiit 15, 60 altera 15, 113 Deos recepit deditque 15, 131 nec te patiemur inultam 15, 204 aut ruet, aut stabit 15, 460 heredem te voluit relinqui 18, 215 pependit inter supplicium 21, 376 vidit 22, 377 aspice virum 24, 2 servata 24, 51 fatetur 24, 78 præscia fati 24, 180 exercita furiis plebis 26, 51 vertice celsior 26, 77 tibi consulitur 26, 96 refulsit 26, 375 personuit 26, 450 sperata 26, 477 tonat 26, 511 restat 26, 533 medullis inolevit 28, 78 mea mihi contingat 28, 87 moriens te viderem 28, 295 palam vultus confessa coruscos 28, 360 videndam se obtulit 28, 530 Romæ magnæ æmula 5, 54 cura 8, 503 famulabitur Africa 15, 207 latura pudorem 17, 269 famem 21, 309 dominæ 22, 224 spoliis 28, 192 Romam comitantur 1, 79 servire clienti 8, 361 afflavit meliore juventa 15, 208 pietas subit 18, 384 servasset 20, 128 contemnere sueti 20, 339 eat 22, 269 nescio quam 26, 505 non temnere 26, 647
Romanus labor 18, 221 eris 20, 229 carcer 21, 240 Romani nominis 8, 59 regendi 8, 309 scelerum sprevere ministros 15, 270 doloris 18, 374 ævi 26, 232 fori 43, 2 Romano pudori 20, 159 favori 28, 75 Romanum vulnus 22, 205 Romana per oppida 1, 163 potestas 1, 193 salus iii, 283. xxi, 374. xxix, 189 potentia 5, 4 manus 5, 52 sceptra 7, 67 vetustas 8, 398 vota 8, 522 culmina 10, 316 stabant 15, 242 insignia 18, 462 legio 20, 576 gaudia 21, 1 ripas 21, 224 oppida 26, 539 Romanæ aulæ 8, 219 Romanam pacem 10, 225 manum 26, 490 Romanis floribus 17, 84 cessurus Macedo 24, 166 rebus 28, 418 Romanos mensus numero 21, 348 fontes 42, 13 Romanas vires 3, 307 manus 77, 10
Romula virtus 26, 261
Romule, ignosce parenti 20, 142
Romuleus Tibris 1, 226 Romulei fœtus 1, 97 fasces 7, 1 Romuleo amictu 20, 62 regno 26, 332 Romuleas segetes 15, 75 leges 21, 331 Romuleis rebus 8, 619 vestibus 22, 366 arcibus 24, 124 sub mœnibus 25, 57
rorabunt querceta favis 3, 383 roranti curru 44, 4 rorantes ignibus hortos 22, 467 rorantia tela venenis 1, 188 colla 3, 216
rorem in pedes manant 36, 252 rore pio spargens 28, 327 oborto genas violavit 33, 101 fœcundo glebas maritat 35, 89 albet ager 36, 232 roribus vernis 10, 249
rosa matura 10, 248 latet nodo 10, 249 rosæ geminæ 10, 247 non labra æquant 10, 265 fluxere 29, 90 expirare 36, 241 rosarum imbres 31, 117 rosis

frænat delphina 10, 156 umbratus 15, 444 stellata 35, 130 connexis 40, 10 rosas armat spina 14, 10 induit sanguineo splendore 35, 92 innoxia bruma servet 36, 223
roscida electra 7, 125 luna 24, 288 mala 31, 14 gramina 35, 104
roseus ignis 1, 5 roseo cornu 22, 463 roseis ripis 29, 72 alumnis 35, 48 convallibus 36, 85 floribus 48, 29 roseas cristas 33, 14
rosetis subitis 12, 7
rostrata (corona) ambit 29, 183
rostro recurvo 20, 230 rostra splendida 22, 390 reos cernunt 24, 106 circumfusa turbine vulgi 24, 201 agnoscunt curules 28, 644 ad rostra Quirites evocat 28, 587 rostris quassatis 15, 491 calcatis 26, 82 subjectis 28, 42
rota in nummis Nemesi signum additur 26, 631
rota sulcavimus Istrum 7, 150 socerum fallente 29, 178 pulvere labens 33, 185 præceps Ixiona torquet 35, 335 rotæ membra findunt 35, 159 sparsere cruoris 37, 84 rotam festinam urget 5, 337 segnem flectere 10, 15 flexit 26, 632 rotarum cursu 1, 101 nexus 3, 342 pulsu 36, 236 volucrum signa 36, 431 rotas ligat axe 1, 81 ante suas ire 23, 18 rotis stagna frangunt 5, 28 subsidunt 20, 105 ultricibus tractus 21, 98 ducta 24, 328 terga secti (fluvii) 26, 339 coruscis 44, 6
rotat aura tripodas 2, 12 saxa 3, 270 facem circum membra 28, 326 Œten 37, 66 rotet dum polus astra 5, 527 flammas 17, 326 membra 20, 360 rotant scopulos 33, 169 rotanti equo 35, 122 rotantem saxa 35, 57 rotantes facem nimbi 1, 207 rotetur mucrone cervix 15, 465 rotatum caput 20, 524
rotatu cœli rapido 17, 77
rubescit occasu 17, 56 rubescunt floribus 10, 187
rubet Halys 5, 32 dies 44, 5 igneus ardor 45, 7 rubent ora 24, 246 in pectore sulci 36, 426 rubeant germine menses 36, 224 oculi 101, 34 pruinæ 12, 10 rubuit Alpheus 4, 9 Nilus 34, 43 Pholoë, ib. rubuere nives 7, 99 in sua damna rubebat 26, 543 rubebunt greges sponte 3, 385 rubere toro Tyrio 70, 8 rubens pro Polluce 1, 244 ense 7, 36 Zona 15, 148 prodigiale cometes 33, 232 rubentis Pactoli stagna 3, 102 rubenti ore 22, 327 rubentem Zonam 21, 227 rubentes veris honore flores 29, 7 vere calathos 31, 116 equos 37, 9
Rubicon torquebit Tybrin 28, 365 Rubiconis amœni 48, 1
rubicunda Africa 22, 257
rubiginis plenam hastam 15, 25 rubigine excussa 15, 212 ruris infectum 17, 175 nigras falces 22, 194 squalent prata 36, 239
ruber incanduit ore confessus secreta 10, 9 vernus 35, 90 exhaustus gelu pallet 36, 88 ruboris quid poterit flagrare 18, 253 ruborem miscet 10, 268 rubores multos acuere 83, 4
rubos timeat 14, 9
rubra æquora vii, 200. xxiv, 362 in alga 48, 15 littora 62, 18 rubri æquoris recessus 5, 242 maris viii, 600. xl, 14 fulminis 35, 229 rubro in æquore 3, 278 profundo x, 168. xxxvi, 520 Oceano 15, 454 mari xviii, 16. xxix, 4. lxii, 2 rubris arenis 15, 33 fluctibus 31, 61
rudentes expediunt 15, 480 per madidos mero 24, 368 varios aptare 26, 276
rudis gratia 8, 589 Augustus 10, 2 nostra 36, 215 rudem vitæ 28, 65 lunam 28, 541 favillam 44, 68 rudes venæ 1, 51 lacrymæ 10, 80 rudibus in annis 7, 85 remis 32, 2 sylvis 36, 366
rudentes magna mole 17, 298
Rufinus prodigium 3, 92 præbeat strages 3, 361 terras accendere bellis inchoat 5, 7 hinc agit 5, 92 præcipit 5, 219 callidus affatu 5, 367 origo mali 20, 530 Rufini pœna 3, 189 funera 5, 338 hæres 20, 550 Rufino populandus ager 3, 189 collatus eris 3, 256 collecta manus 3, 314 cognita 5, 294 facit sodales 5, 319 meditante nefas 29, 234 Rufinum perculit horror 5, 130 divide 5, 424 notat 5, 496 depulit 15, 304 per Rufinum geritur 5, 212 Rufine, te otia juvant 3, 140 pars quota tui sunt 5, 513
rugis persulcata 3, 135 deformibus 20, 67 rugas in aniles defluxit 18, 30 implet lacrymis 19, 26
rugosior uva passa 18, 111
ruina una delere 21, 96 fida 49, 46 ruinæ Phaëthonteæ damna 1, 258 miscere populos 5, 18 tædet 20, 147 regum 39, 16 ruinam ancipitem 26, 6 subitam dedit 26, 346 traxere 36, 379 seram tractura 44, 33 ruinis Romanis 5, 206 seriem meditata ira 26, 172 ruinas Phaëthonteas 7, 124 regni 20, 306 in nostras conjuravere 26, 199

rumor alitur dissensu 3, 70 levior 18, 347 trepidus 20, 405 risit 22, 294 miserabilis cucurrit 26, 199 iniquus 29, 231 rumorem belli 15, 13 rumore prævento 8, 102 audito 10, 160 falso 26, 367 accepto 26, 404 Getarum audito 28, 532 secundo 31, 63 rumorum avidus 8, 279 rumoribus aurem pandit 22, 47
rumpit ad nubila questus 35, 249 rumpunt silentia cantus 35, 329 rupit Inarimen 36, 183 æthera ululatu 3, 180 suspiria tales in voces 15, 235 superbia voces 26, 520 confinia Nereus 33, 142 rupimus Alpes 5, 389 rupissent fidem 33, 43 rumpe quietem 20, 221 moras xxvi, 546. xli, 19 rumpere Delon 37, 115 rupturas fidem tædas 20, 483 rumpitur pinus 44 35 rumpi calorem mentis 5, 288 rupta Alpe 15, 82 ruptæ Thermopylæ 26, 187 rupto Niphate 18, 16 Tauro 20, 468 ruptis ripis iii, 64. xlix, 71 nubibus 20, 168 Alpibus 26, 547 ruptas Alpes 28, 442
ruis vesane 3, 196 ruit commota fera 5, 396 in vetitum 20, 52 in rupes 20, 425 amnis fonte 33, 170 illa tamen 36, 229 Megæra 36, 387 ruunt ad gaudia 5, 430 per saxa torrentesque 15, 473 regione diversa 24, 296 præcipites 26, 175 in turmas aciemque 33, 38 utraque virgo 35, 20 torta pernicius hasta 35, 199 fluvii trepidi 36, 6 incendia 49, 71 perjuria in prolem 75, 5 magna repente 91, 2 ruat per pectora Phœbus 1, 56 ruant lapsu graviore 3, 23 terrore 21, 189 ruebat sylvas 21, 128 rueret vetustas 20, 124 ruerent in mollia 8, 247 ruerint tot hyemes 44, 28 ruerant pro limite regni 21, 373 ruendi signa dedit 37, 60 ruens prona 29, 151 ruenti cessura 26, 80 nulla mobilitas 36, 137 ruitura jamjam pondera 8, 60
rupes conscia 1, 125 Scythicæ 3, 152 profunda 3, 252 illos haud vetarent 5, 184 Alpinas 5, 304 pendula 5, 507 memori commoda 17, 178 doctæ 28, 34 carmina sitientes 34, 19 oppositæ 35, 170 gelidas feris 48, 54 in rupes ruit 20, 425 rupis in vertice summo 24, 240 vagæ 26, 7 sectæ viscera 28, 503 arcanæ inane 49, 30 rupe de celsa 19, 65 Tarpeia 28, 45 summa levatus Enipeus 37, 70 devexa 49, 53 rupibus Caucaseis 8, 107 secretis 20, 279 prætentis 33, 147 sub antri 36, 67 Idæ 36, 371
rursus, (continuationem notat) 7, 184
ruris longi 17, 175 rure pro paterno 22, 119 rura canunt 2, 12 sulcata 8, 418 manibus subdita nullis 10, 60 finduntur 18, 112 excolet 20, 196 tyranno libera 22, 191 flamine fove 35, 86 per florea 35, 118 dumis repleri 36, 38 per nova 101, 4 libera 101, 100 lugentia colonos 101, 108
rusticus Dictator 15, 112 rustica genitrix 26, 358 numina xxviii, 200. xxxi, 18
rutilantes crinibus alas 21, 38
rutili anni 22, 450 rutilæ arenæ Pactoli 1, 54 rutilis columnis 22, 341 rutilos fontes 3, 197 tractus 17, 111.

S

Sabæa messe 21, 58 Sabæum cumulum 44, 43 Sabæis levibus 18, 321 ab extremis 35, 83 Sabæos dociles 8, 306 lucos 10, 210
Sabinos tolerare 15, 106
Saces tentoria fixerat 21, 157
sacer horror 28, 33 sacra tibi datur arbor 35, 292 ab umbra 36, 356 sacri partus 22, 342 fontes 101, 129 sacro somno 18, 418 sacra, profana rapit 80, 2 sacris natalibus 29, 76 vulneribus 11, 14 obsequiis 18, 147 præsepibus 29, 192 lupatis 73, 2
sacerdos liniger suspirat 8, 573 doctus purganda 28, 326 connubium celebrat 48, 27
sacramenta tua petit 8, 486
sacraria inconcussa 8, 256 reverenda 28, 599 Ditis pingit 33, 264
sacrare paternos manes 44, 72 sacrata oppida 7, 122
sacrilego textu 36, 158
sacri sævi 18, 162 sinceri 95, 21 sacra frequentant 8, 577 si placent 18, 277 adventus tui 28, 126 inter prima poli 49, 84 sacris nocturnis 3, 154 naturæ mundique 17, 10 placidis 44, 89
sacrivæ arbores 21, 230
sæcla melioris metalli 22, 454 sæclis præteritis 26, 289 cunctis 26, 635 futuris 29, 10 tam multis 98, 14
sæcula redeuntia 1, 2 in longa ducent fasti 1, 279 revocata rursus 3, 357 deleri placuit 5, 208 mortalia 5, 473 forment meliore metallo 7, 184 discant 8, 99 Pyrrhæ 15, 43 impensa bello 15, 88 detergis 17, 191 videre 18, 233 evolvite prisca 20, 60 corrupta 20, 114 in lucem fudit 22, 11 in-

ib. scribent te in floribus 1, 278 scribere desierit 22, 307 hortatur amor 42, 8 tibi dedecori 41, 24 scripsisse priorem pœnitet 42, 5 scribendi labor 41, 3 scribentis voce Serenæ 40, 47 scriptæ arenæ 17, 134
scripta ferat 41, 7 scriptis peragenda 21, 303 monebas 20, 237 desponderat puellam 40, 53
scrutatur iter 33, 173 scrutatur Iberos 52, 21 scrutatus devia sylvæ 101, 90
Scylla novos mirata canes 18, 294 Scyllæ fames 3, 296
Scyllæa antra 26, 447 Scyllæos inter fremitus 100, 2
Scyria virgo 10, 16
Scytha exercitus 18, 508 Scythis acerbis 11, 25
Scythiæ vergentis in ortus 3, 323 progenies 24, 255 in jugulum 26, 602 templis 36, 282 trans Scythiam comitabitur 17, 197 Scythiam receptat 3, 308
Scythicus Araxes 1, 160 Scythica convalle 37, 22 Scythicæ rupes 3, 152 Scythico ab axe 22, 368 sub Jove 74, 2 Scythicum pectus 20, 180 Scythicis sylvis 18, 248 Trionibus 20, 238 Scythicos arcus 7, 27 Triones 8, 474 Scythicas iras 31, 135
secat parcendo 26, 122 natatu 36, 333 tenebras luce 44, 20 secant arva volatu 33, 185 secuit tentoria 28, 469 nave profundum 32, 1 liver nascentia fata 39, 31
secessit sic quæ regio? 31, 63
secerni negant 5, 223
secretus doceas 22, 69 secreta curarum 33, 214 ima profundi prodit 35, 117 in parte tectorum 36, 170 mentis patent 49, 43 littora Nili nascentis 5, 244 senectæ relegis 17, 67 Beli 21, 62 fatorum 26, 197 Getarum nosse 28, 236 fidelis 29, 139 poli 33, 26 secreti numinis 28, 611 secreto fonte 47, 11 secretum posse dari vitiis 8, 273 meruit 22, 306
sectæ diversæ 17, 69
sector citatur 8, 498
secunda fama fori 43, 2 secundo de jure certare 1, 21 mucrone 20, 573 secundis Deis 26, 52
secundat incepta 22, 364
securim strictam 11, 36 vibrat xxii, 376. xxxvi, 358 securi stricta 3, 247 alia 19, 7 Thermodontiaca 35, 66 secures strictas 1, 232 Latiæ 7, 6 laurigeras 8, 14 fraternas 8, 655 Susa premant 15, 33 tradat 17, 338 vibrare 18, 465 deformatæ 20, 130 infames labuntur 20, 521 defensæ surgunt 21, 9 post emeritas 24, 101 conscendant rostra 24, 201 ad nostras 22, 312 comitata tropæa 28, 15 sextas 28, 647
securus fati 8, 394 damni 28, 219 habeto 36, 303 secura tori 10, 229 futuri 15, 64 fortunæ virtus 17, 2 gloria 17, 62 damni 20, 52 maneres conjugii 31, 57 vaporis glacies 33, 166 poli 47, 6 securæ comæ 2, 8 securi vulneris equi 5, 362 securum degere 20, 19 cœlum 39, 10 te fama non vehit 74, 12 securis sylvis 24, 283 securas undas 57, 5 securior remeat 8, 615
sedantur gemitus 35, 330
sedes profugis 3, 266 vicina Leoni 3, 365 animæ removit 8, 240 aurea 8, 584 hæc amplissima 17, 22 hæc potuit contingere multis 17, 144 suas posuit 22, 13 arcana 22, 445 capacior laudis 28, 385 paternas 33, 246 prima datur 36, 9 obscurior exquirenda 36, 121 vacuas 36, 154 non ulla capit 98, 7 sedis summæ fastigia 31, 67 sedem mutare licet 24, 156 Quirini 26, 101 destituunt 26, 508 sede prima relicta 1, 20 de tristi 3, 74 merita 5, 2 concussa 5, 497 fugavit 15, 412 a parva profectas 24, 139 propria locavit 28, 23 qua 28, 316 tua relicta 35, 216 in parva morari 98, 6 sedibus certis 17, 184 geminis 18, 50 a suis errat 28, 408 Zephyri relictis 29, 116 trepidis 33, 8
sedili pigro 20, 388 sedilia ferrata 3, 39 complete 18, 470
sedit iterum 20, 492 sententia 33, 121 sedere rates submersæ 8, 628 hæc ubi genero 15, 415 comæ rigidæ 20, 234 pectore Latii cultus 20, 366 sederit sicubi olim 36, 164 sedendi gloria 36, 14 sedens ima valle 1, 210 patiar 15, 375 sedentem cum patre 28, 70
seditio non illaudata 5, 226 lenita cadat 17, 248 humilis clamosa 26, 467 occulta parari 28, 252
sedula ire parat 1, 76 materies 25, 16 rerum 28, 97
seges undique ferri circumfusa micat 5, 391 Mavortia ferri 7, 135 Quinti Curiique 15, 111 responsura colono 18, 19 arida interlucet 18, 116 frugem latura 18, 495 frauderit colonum 21, 164 præbuit auxilium 24, 95

libata 26, 162 comitata vestit iter 33, 188 sponte grandesceret 36, 24 picturata jaculisque rigens in prælia crescit 45, 12 segetis aënæ 17, 317 in segetem crescentis belli 26, 26 segetem levi motu percurrere 7, 198 segetes Romuleas 15, 75 Iberas 18, 407 unde tot allatæ? 21, 314 per cultas 28, 296 Phariæ 29, 60
segnis cetera 3, 239 ad artem 18, 78 ad ferrum 20, 395 ambigat 26, 548 amor 29, 227 stella 44, 37 segnes nimium 15, 492 segnibus planctibus 26, 272
segnities ne marceat ulla 10, 296 non tanta Tonanti 36, 135
sejuncta potestas Laribus 28, 407
semel Istrum transvecta 26, 170
semen aulæ fluit 12, 18 semine de alto 1, 142 permixto 17, 304 de uno 20, 490 jacto 21, 322 Cappadocum 29, 192 quo ducti 31, 53 de Hyperionio 35, 44 surgit 44, 23 semina currere vacuo motu 3, 16 laudum 7, 59 dissona partu 20, 43 dissolvat 22, 462 belli 26, 26 causæ 29, 35 cunctis præbes 33, 57 justis discessere locis 33, 248 sui 44, 95 vivida cœli 101, 25 rerum 48, 2 in semina verbi 98, 4
semideis fingunt 21, 47
semifer torvus 10, 145 semiferi Senis 7, 61 ilibus 37, 81 semiferos partus 18, 1
seminecem mergi 5, 65
Semiramiæ turres 1, 162
Semiramis mentita virum 18, 339
semirutæ turres 1, 109 semirutas telas 36, 155
semita velox Lunæ 22, 438 pigra Saturni, ib. nota 26, 286 operosa 28, 521 divino gressu claruit 33, 229 humida interviret 35, 100 aratri 49, 26
semivir sublatus 18, 171 exul erit 20, 22
senator plaudit 24, 49
senatus Romani culmina 16, 7 Byzantius 19, 57 confluit 20, 64 bella censeret 21, 327 antiqui 22, 402 meruit 24, 55 decreta 24, 86 votis 24, 212 collecti delubra 28, 74 senatum bellatorem 15, 53 commovit 16, 498 plaudentem 20, 135 Eoum 31, 68 senatu claro cingatur Roma 1, 19 juncto stipante 1, 231 Palatino circumvallata 8, 11 toto 8, 583 infœcundo 18, 471 poscente 25, 9 sub judice 28, 591
senecta pacis 20, 278 senectæ emeritæ 15, 115 Cecropiæ 17, 67 metum 26, 53 memoris 36, 353
senectus vicina leto 3, 31 reformidat 18, 94 nulli obstat 22, 410 non exarmata 26, 484 bello discussa 28, 534 grata 31, 65 moritur 44, 103 (senectutem) intulerat pax 28, 584
senex obscenior 18, 302 te audit 22, 169 verendus 22, 434 Mæonius 10, 234 Syracusius 68, 6 senis infandi 20, 61 Mæonii 29, 20 seni per tot certamina ducto 26, 493 senem longævum mentita 3, 135 sanctum 22, 71 mutatum plumis 28, 170 consumit 44, 60 domus videt 52, 2 senes severi 7, 128 cessere juventæ 17, 18 lascivi 20, 327 prisca temnunt 28, 548 senum cura 28, 557 vota 50, 28 senibus fluviis 36, 14 senior pater 29, 57 seniore supernas repetente plagas 28, 95
senilis animus curis gravibus 1, 154 senili gelu 44, 36 seniles artus 3, 144
senium juris 8, 505 excludit luco Juventas 10, 85 hunc mihi præponit 30, 6 ævi 36, 21 luctu tractura 36, 259 positure 44, 60 senii colorem 15, 209 senio confectus 15, 446 ignoscant 20, 369 iterum vernante 21, 316 neglecto squalent 28, 410
Senonum arva 3, 132 furiis 15, 126 ligones 24, 92 sanguine 26, 291
sensus minaces 3, 98 corrumpentis dona 7, 187 adverte 15, 388 corporis damnat 17, 75 jungere 17, 161 tuos alienent 22, 49 caligine hebetat 22, 133 pignora stimulant 26, 301 humanos expulit 33, 5 pii 39, 4 audacia traxit 74, 7 voxque Dei 95, 2 sensum detraxerat 5, 48 intra legentis 21, 77 sensu a nostro discedere possit 1, 173 ambiguo 3, 18 dolor hæret in alto abditus 5, 280 celeri 18, 361 nullo prætereunt 20, 117 reducto 20, 518 vivo carentia membra 48, 54 carentia robora 26, 17 fraudata ætas 26, 521 diurno 27, 1 celeri occurrere dolis 28, 237 vigili prospicis 29, 229 sensibus nitidis 17, 198 figenda verba 22, 155 libratur orbis 24, 10 mansuram tradite facem 14, 17
sententia traxit mentem dubiam 3, 1 anceps volvit dubias eventus 5, 199 potior 15, 353 mentis 28, 292 sequirenti certa sedit 33, 121 vatis 42, 9
sentit fastigia juris 28, 41 suspiria 35, 274 verbera 44, 3 sentiat ardores 33, 225 iras 37, 16 sensit necem 4, 12 manum 39, 47 nova lumina 99, 9 sentiet iratam ægida 36, 60 fulminis ictum, ib. sentire nefas 20, 10 nullum laborem 24, 207 latebras mortales

101, 25
separat vis nulla tenorem 15, 207 astris mortalia 35, 299 confinia 44, 71
sepes aurea circuit 10, 56
seposuisset ebur 34, 2
septa intra luas 26, 504
septem scopulis 24, 135
septem geminas arces 12, 16
septena voce resultant 1, 176 septeno gurgite 3, 185 septenos montes 15, 104
septi bellis 20, 486
septimus lunaris globus 35, 298
sepulcro parvo procede 18, 458 veteri 20, 232 rupto prodire 26, 443 ingenti fata solatus 39, 18 sepulcris paribus damnata 37, 59 falsis 44, 59
sepultus nusquam totiesque 5, 453 sepultæ gentes 35, 326 sepultum jure mancipium 18, 211 sepultis viva admisces 35, 221 sepultos gemitus 3, 257 meminisse desinit 22, 50 sepultas gentes 20, 148
sequitur viarum indicia 36, 440 pars cetera pectus 101, 32 sequimur quocumque vocaris 3, 170 sequuntur prolem fata 1, 16 plaudentes 10, 172 ducum mores 21, 169 sequatur quæ tale conjugium 33, 119 sequebar causæ alterius viam 3, 15 sequebatur facta livor 24, 38 sequi amorem 5, 261 invitat 20, 236 pone imperat 22, 453 hunc digna tua virtus 39, 21 sequentum flatu 28, 279 secutus cœlum 32, 11 mundum solicita ratione 48, 1 secutæ præcepta 1, 263 secutam cursu ferroque 29, 169 secuti lumen Magi 98, 18
Serena ire comes 28, 98 minor natu 29, 118 hoc poteris esse 40, 34 contenta 72, 14 Serenæ fama 10, 120 sidereæ 19, 252 meæ pignus 15, 310 thalamis 21, 78 titulis 29, 33 scribentis voce 40, 47 doctæ 55, 3 pietate 70, 11 castæ manibus 73, 12 Serenam redimere serto 29, 2 post genitam 29, 49 pulchram 29, 69
serenat aër aquæ terga 49, 36
serenus ingreditur 35, 312 ager 36, 232 respice 39, 33 sereni fraus 8, 425 serenum ver 1, 271 perpetuum 17, 298 conjuratum splendere 26, 49 tibi servatum 28, 542 sereno tuo risit natura 8, 183 curriculo 22, 439 lapsu 33, 13 convexa patent 35, 91 serenos fratres 17, 167 imbres 47, 5
Seres tondent stamen 1, 179 vellera dabunt 7, 210 te adorent 8, 258 tribuere subtemina 8, 601 te vellere ditent 18, 226 Serum velamina 16, 211 stamine 18, 304
serica oneri 20, 338 rubra crispentur 28, 577 fræna fucantem 22, 350
sericum 1, 179
seria jocis miscet 22, 165
series Curii 18, 457 densior gestorum 21, 139 Ælia 29, 56 extrema accipit 36, 12 seriem gentis 8, 21 meditata ruinis ira 26, 172 pulchram 28, 419 pugnarum 29, 221 fatorum 33, 52
sermo qui duceret aures 17, 20 captatur 22, 163 sermonis mella politi 17, 251 fucati opem 28, 593 sermone crebro 8, 269 parentis fruitur 10, 230 longo 15, 325 longe petito 26, 384 medio 28, 426 blando 29, 138 tenero 35, 323 sermonum permissa potestas 5, 74 gratia mecum 36, 205
serpens calcata 3, 228 multus per nubila tumet iratus 7, 139 complectitur antrum 22, 428 squamis viret, ib. ebria 24, 367 serpentes necarunt 101, 63 serpentum totos hiatus 3, 66 vago volatu 5, 178 virides spumas 15, 173 rictus 21, 262 ossa 36, 342 serpentibus fulvis 33, 199 fessis 35, 261 imis vivit 37, 89 armes Hydram 101, 40
serpit per membra silex 37, 99 languida 46, 4 serpunt hederæ 35, 111
Serranus consul 3, 203 dictator 8, 415 Serrane, jugera scindis 18, 454
sertum Martia laurus erat 23, 20 serto Pierio 29, 2 serta dispersa 10, 154 stellantia 10, 274 spicea 15, 137 refundit 18, 91 flaventia comarum 36, 126 florea 49, 10 sertis calidis thalami 21, 5 fragrantibus 22, 471 nostris cupiant ornari 35, 87 insolitis mitescere 35, 145 regalibus 44, 85 tuis tempora vincta 101, 7
servatis pœnam sceleri 20, 36 servant vestigia 28, 174 servant orbem stabilem 2, 17 quos servavit amat 28, 388 servaveris urbem 24, 69 servare quietem 85, 5 rigorem intactum vitio 1, 41 servasse repertum 22, 326 juvencam 21, 313 servantia continuum simili lege tenorem fata 1, 17
servator juris 21, 163 fœderis 26, 496 servatorem videant 22, 391
servilis laurea 18, 503 pubes 18, 509 horror 26, 272 servile gemens 15, 365 servili crimine 18, 26 servilibus regnis 20, 593 arvis 24, 126
Servilius egit 18, 217
servit Africa 21, 18 cui machina rerum 35, 281 ceu constricta 51, 7 serviat hoc genus 18, 332 mare 37, 33 ser-

viret adhuc 18, 87 serviteat legibus 21, 167 servire coacti 3, 194 tyranno 5, 390 ultro cupiat Barbarus 8, 485 cuperent 17, 165 famulo 20, 319 dati 26, 541 lupatis i, 82. lxxiii, 2 servisse ligones 24, 92 servitum ducor 35, 264
servitium (Eugenius) 1, 138 pati 11, 28 vetustum 18, 43 expulit 22, 325 sub principe credit 24, 114 servitii jugum 8, 260 ordo 18, 150 servitio pares 20, 352 subactus 21, 217 populos traxerat 26, 618
serus munera offert 22, 151 redit 36, 168 sera fides veri 26, 554 seri transacta gemunt 20, 501 serum, quod instat, creditur 20, 58
servus erit 18, 479 servi admissus in usum 18, 142 rabies 18, 184
seta sævior aper 53, 2 setæ mentitæ cornua 46, 6 nigræ se jungit 46, 15 per setam vis alta meat 46, 18 setis rigidum 24, 319 trifidis horrebant 101, 109 setas flaventes (leonis) 26, 327
seu tu vir, seu Numen 3, 171
severa antra 2, 14 severam canitiem 33, 49 séveras genas 8, 135
Severi bellatores 28, 421
sexus quid possit uterque 1, 201 hic imperat 18, 322 alter pepulit, nec suscipit alter 18, 467 alter in armis 20, 224 solus discrimina dabat 35, 29 sexum vicere 17, 154 virilem 20, 189 domini mutasse 20, 552 fatetur 24, 246 sexu recepto 11, 34 utroque 22, 360 gemino splendida 29, 68 in debiliore 50, 18
sibilet glaciale 22, 459
sibilus vibratur 101, 33 sibila vulgi 5, 399 mentitur 7, 141 nota magistri 26, 409 minentur 28, 568
Sibylla cæca 19, 38 Sibyllæ rabidæ delubra 8, 148 carmina immota stant 15, 29 auguriis 24, 166
sic (comparandi) 1, 49
sic famuletur - timeat - fluat 1, 160 eat 20, 156 sic placida, sic severa mente 22, 66 non Æthiopum pererrem campos 74, 1 viribus vincor 37, 17
Sicambri sparsere cæsariem 8, 446 comitentur 15, 373 gladios curvent 21, 222 flavente cæsarie 24, 18 Sicambris flavis 26, 419 Sicambros in medios 10, 279
Sicambria detonsa 18, 383
Sicani dixere 35, 112
Sicania Marcelle ferox 18, 456 Sicaniam trifidam 17, 204 ferens 35, 160 quærit 36, 140
Sicanos fines 33, 218
sicca spicula 24, 269 sicco flumine 15, 130 siccum gladium 5, 285 ferrum 22, 16
sicubi sederat olim 36, 164
Siculus honos 50, 42 Sicula incude laborat 7, 192 Siculi juvenci mugitus 15, 187 Pelori 36, 255 Siculæ cavernæ 35, 173 Siculo tyranno 18, 165 Siculum æquor 4, 9 fretum 15, 81 Pelorum 28, 287 Siculis jugis 24, 314 terris 33, 139 arvis 36, 84 Siculos ad amores 21, 187 Siculas urbes 24, 142
sicut erat 7, 163 erant 36, 382
sidereus gener 17, 266 sidereæ acies 1, 23 Serenæ 10, 252 alumnæ 36, 178 sidereo gurgite 28, 177 supercilio 40, 58 sidereum onus 8, 570 sidereis jubis 3, 352 sidereos artus 31, 3 recessus 101, 88 sidereas aves 20, 330 in ulnas 29, 219 turres 37, 32
Sidonii maris 8, 600 Sidoniæ matres 15, 191 Sidonio ostro v, 450. xxxiii, 273 Sidonias inter juvencas 10, 113 vestes 10, 212 chlamydes 22, 88
sidus dulce ostendere Dei 3, 275 novum invitant 7, 172 avi reluxit 8, 190 sperant 20, 507 imperii 28, 23 cognatum 44, 18 sideris instar 26, 458 sidere adjecto 5, 3 Hyperboreo 5, 240 quo dextra regatur 8, 424 corusco 11, 1 corrupto 15, 40 sub gemino 19, 35 certo 20, 197 non fertur 20, 424 excusso 22, 272 brumali 26, 322 clementi fovit 31, 120 medio lunæ 101, 120 ad sidera prolatæ moles 5, 136 nomen tollunt 24, 196 sidera cum proferrent partus 1, 146 donent 3, 142 pete 3, 363 nec semper pacem habent 26, 62 testor 5, 165 quid prosunt 8, 30 parturit æther 10, 275 volvebat 15, 214 contusa 15, 496 septem 17, 103 obluctata polo, ib. liquimus 17, 171 vaga 21, 63 scribunt 22, 476 fœdavit 26, 247 respirant 29, 53 afflata 33, 2 damnavit luctu 35, 240 sunt altera nobis 35, 283 concussit 36, 66 famulantia 40, 35 Siria 101, 124 regit 68, 12 vaga Saturni 75, 2 cognoscere 76, 2 nova lustrantes 98, 16
signat casus 22, 292 signant nubila 33, 180 signet titulos 26, 644 signabat jura 18, 380 signavit liquido tramite nubes 7, 163 Olympo 28, 169 signabitis annum 8, 653 signare cœlum corona 10, 272 signatur tempora cornu 25, 54 vestem acu 44, 87 signatus flore juventæ 22, 351 signatum bene tempus 1, 266 signati ferro 20, 313 signandum annum 22, 452

Signifer Zodiacus 1, 241 vergit in Austrum iii, 364. xvii, 120 titubavit 21, 145 sublimis Latiæ aulæ 28, 22 lætissimus 33, 102 mentitus 68, 9
signifer nec ullus 10, 296 premitur nec ullo pondere 15, 419
signum dat 1, 206 signa ruendi dedit 37, 60 rotarum 36, 431 Deis adversa tuli 35, 256 doloris 35, 123 impia tollis 33, 65 intulit Oceano 29, 40 verbere insonuit 28, 625 movet 28, 495 attollere 3, 86 Ægypti (magica) 3, 147 adversa furori 3, 266 communia canunt 3, 348 flexisset 7, 25 quid ferant apparet 8, 192 Mavortia 10, 187 obvia tulisset 15, 247 Martia 18, 505 præmittunt 20, 31 contra tot 20, 54 Romana 20, 225 mollescunt 20, 562 tremenda inferret 23, 10 anni prioris 26, 238 spirantia 26, 612 volantia nubibus 28, 46 cognata 28, 401 ad tua signa vocas 17, 176 ad signa revirescere laurus 28, 38 signis privatis 5, 77 tot 5, 151 innumeris 7, 193 bellorum positis 8, 8 Hellespontiacis 18, 256 excitis 20, 406 tuis jungi 21, 234 junctis 21, 333 jubet 24, 85 undique properantibus 26, 405 salutatis 26, 462 collatis 45, 27 fœmineis 76, 6
silentia æterna 5, 490 rupere 8, 144 adhibere somno 18, 418 vasta 21, 228 suspensa 26, 457 fleverunt montes 34, 7 tenebrosa rumpunt 35, 329 nocturna 36, 404 quem habitura finem 42, 1
Silenus clavum intorquet 24, 363
silet pars stupefacta 36, 448 silent antra 28, 29 atria 33, 84 silenti populo 35, 237 silentes anni 17, 157 silentum rex 37, 45
silex religiosa templi 33, 201 quæ per membra serpit 37, 99 anhela flagrat 48, 42 cocta 49, 20 prodigiosa 57, 4 mira 60, 7 membra ligat 87, 7
similis monstratur 10, 107 sui 17, 212 similem consilio, vel Marte 17, 162 in similes clementia 18, 189 similes sibi conjunxit 18, 342 causas 47, 24
simius simulator 18, 303
Simois intremuit 21, 264 miratur 36, 372 Simoënta canit 9, 20
simplex gratia 8, 283 pudor 28, 565 triplici in nomine 98, 28 simplice cultu 3, 217 simplices lacrymas 14, 4
simul ira obruit virum, simul mœror 5, 197
simulacra pallida 3, 127 ferrea 5, 359 Martia 8, 539 pompæ 28, 374 viva 28, 573 certa mali 36, 69
simulare fidem 3, 98 simulata Cynthia 68, 10 simulati juris 28, 7
simulator oris humani 18, 303
sincera bonorum sors 21, 25 sinceri sacri 95, 21
singula ceu nondum transacta timet 36, 260 per singula cernens 28, 565
singultus varios 26, 407
Sinis (latro) 3, 252
sinister fœtus 3, 29
sinuatur in arcum 10, 149 in orbes 35, 15 mensa 94, 1 sinuantur curvo ductu 5, 375 sinuare molles fugas 8, 540 Oceanum 33, 268
sinuosa draconum membra 33, 179 sinuosæ terræ 15, 517
sinus laxus 1, 89 maternos 5, 68 in sacros 8, 127 tot curvare 8, 462 carbaseos 20, 183 cingit 20, 447 longos tentare 32, 7 cœruleus 35, 48 regales vinctura 35, 95 stellantes 35, 363 cincta 36, 377 in nostros fudit 37, 127 abstrusos 49, 42 refluos 60, 4 virginei tumuere 95, 8 virgineos habitare 98, 5 implessent venti 100, 6 in sinu reptavit 3, 94 sinu Ambrosio 10, 110 gestaverat 15, 394 in ipso bella nascuntur 20, 576 vasto 22, 427 consanguineo te recipit 33, 106 dulci ferre 36, 174
Siren dulce malum pelago 100, 1 Sirenes requies 36, 205 Sirenum cantus tenaces 29, 23 Sirenas volucres abegit 36, 190
Siria sidera 101, 124
Sirius ardens iii, 241. lix, 5 allatret 22, 466 urit flores æstibus 29, 6 violis pepercit 31, 120 sævo igne nocet 49, 92 Sirium torrentiorem 11, 20
sistit rapidas (mulas) 51, 12
sistro Amazonio 18, 499 sistris sonat 8, 574
sitiebant stamina 33, 259 sitiens plus 22, 112 haurire cruorem 26, 604 sitientes carmina rupes 34, 19 sitientia pila cruores 5, 232 sitientibus frustra ægris 27, 9 hominum aras 36, 282 populis 47, 18
sitis scelerata 3, 220 ista cruoris 5, 152 decepta 5, 510 consumit venas 48, 21 sitim prohibere fontibus 44, 14 dolia vincant 77, 12 siti ardebit 3, 104
situ exesos ligones 22, 195 fœdo squalent 33, 81 campos horrere 36, 37
situm mutavere 33, 142
sive - seu 1, 80
smaragdo virides loricas 22, 89 smaragdis virent 8, 586 trabibus 10, 88 sma-

ragdos virides lxx, 7. lxxiii, 8 inter Erythræas 28, 563
Smyrna dedit 29, 147
soboles fulgentior 1, 240 magnorum regum 10, 253 sobolem promissam 22, 336 fratris amavit 29, 107 non tribuit Lucina secundam 33, 123
sobria mens 18, 229
socci risus 18, 299 socco pulpita personat 17, 314
socer æquoreus 9, 3 Augusti 13, 9 futurus 21, 78 docuit regnare 24, 120 soceri faces 15, 309 Augusti 22, 233 sanctum nomen 26, 304 obsequiis certant 72, 12 socero te felicior 22, 78 cum duce 28, 425 referente mercedem 29, 185 soccrum Augusti 22, 166 fallente rota 29, 178 confessus 35, 230 soceros inflexit 40, 45
socia corona stipant 35, 56 sociis venalibus 21, 64
socias pudicas 24, 241
sociat dextras 3, 223 flores 35, 140 sociarent Orphea 40, 1 sociare suprema circuitu 5, 373 catervas 21, 233 sociantur subitis furtis 48, 39
socius suspectior hoste 28, 309 socium sprevere 18, 150 sumebat honorum 28, 66 socio te 8, 351 sociis his fretus 15, 194 tot amissis 28, 130 socios patres admittere 8, 581 bella dabunt 20, 222 pejores legit 20, 558 apportet an hostes 26, 456
Socratico ab ordine 17, 87
socrus arida 18, 269
sodalis Cycni 28, 173 sodalem absens eloquio doce 41, 19 sodales unanimos turbare 3, 105 inter lætos 8, 376 Marti (fluvii) 26, 339 Boreæ, ib. auferret 28, 313
Sol flammigeris mundum complexus habenis 1, 1 occurrit equis 8, 66 ardentior 8, 181 patiens cœlum commune remisit 8, 191 quicquid imbuit 8, 389 occiduus viii, 426. xv, 494 vel progrediens, vel occiduus 21, 161 quantum igneus ambit 22, 60 tibi præparat annum 22, 423 infecerat igni genas 31, 42 dux auroræ 35, 46 medio institit altior axi 36, 234 oriere 41, 14 glaciali frigore victus 101, 125 solis orbita 5, 155 ante fidem 6, 2 vapores 7, 206 habenæ 15, 153 equos 21, 84 in ortus 21, 338 avem 22, 419 equi 22, 470 habenis 28, 192 et principis radiis 28, 539 purior fervor 44, 15 vapore 47, 17 soli tenebras indicat 17, 129 solem combibit vestis 8, 552 tardum discedere cupit 10, 288 ad utrumque 15, 48 condit 20, 239 levat, ib. æquore levat 29, 51 nasci fecerat 35, 44 didicere pati 35, 198 Elysium 35, 284 salutat 44, 45 pallescere 48, 3 sole perusta arundo 1, 218 cum roseo 7, 131 afflatus vicino 15, 348 refugo 15, 399 nimio 21, 250 vetito 26, 235 assiduo 33, 259 fruuntur communi 35, 261 soles rapidos 8, 341 admittere 10, 250 geminos 18, 7 pati 20, 411 accensos sustinet 28, 215 torrentes temperat 35, 105 condit, reducit 52, 13 solibus torrida (Libya) 5, 42 ora pallidior 18, 260 effœtos pulvere 21, 350 matutinis 35, 120 indomitum rigorem 58, 1
solatia dabit 5, 19 tribuit 8, 93 clari fati feret 15, 381 propriæ sorti 18, 205 darent 20, 355 mortis sibi missurus 21, 339 ferat 28, 308 magni luctus restituens animo 29, 105 erepta sibi lugebant 34, 3
solatur vulnera 10, 46 labores 22, 343 infantes gremio 35, 47 alumnum dictis 44, 49 dolorem 35, 276 solabor curas 33, 110 solabitur æstus 17, 196 solantia fauces carmina 43, 5 solatus fata sepulcro 39, 18
solennis campus 28, 5 solenne secundis rebus vitium 22, 161 solennia omina 8, 612 referunt Baccho 35, 67
solicitas signa 18, 506 solicitat pudorem 33, 132 solicitavit aquas remis 32, 2 solicitare me studium solet 27, 12 solicitante die 60, 6 solicitatur equis 44, 3 solicitatus Athos 3, 336
solicitus sopor 3, 212 pudor 14, 3 æther 26, 379 soliciti scenæ 20, 339 pro te votis 22, 174 solicitæ vitæ 36, 23 solicito pollice 17, 127 cursu 33, 29 visu 98, 17 solicitum pudorem 35, 325 solicitis collibus 1, 50 solicitas telas 72, 15
solidatur culmen 33, 242 solidata terga Danubii 5, 27 solidatam galeam 15, 210
solidis lymphis 101, 67
solidis sex emtus 92, 3
solitum timoris 25, 15
solium Crœsi 3, 198 Parthorum 8, 214 auroræ 28, 84 ante ducis 33, 49 solio pulsus 15, 409 pollentem 18, 213 avito 20, 457 fultus eburno xxiv, 199. xxviii, 588 rudi fultus 33, 79 generi 40, 50
sollers hyems 56, 3
solertia abdita 17, 41 juris 21, 32 Pæoniæ curæ 26, 121 fallat 29, 32 pariat artes 36, 32 artis 50, 23 mundi de-

cepta 98, 13
Solenem talem sensere 8, 507
solstitio Meroën tentabimus 1, 135
solum pollutum 20, 38 scinde 20, 195 nudum 20, 298 expositum calcare 26, 428 fatale virtutis 26, 637 commune 39, 56 putre 49, 15 soli effossi operta 8, 332 vires 17, 178 jura 26, 10 solo reddere cives 15, 200 lapsuro 24, 340 pendenti 26, 348 victrici 28, 25
solvis noxia pectora 98, 19 solvit equos 1, 122 lites 5, 494 mare, ventos, fulmina 10, 126 fluvio 18, 296 tumorem pectoris 48, 47 solvant prælia 15, 276 cum solveret onus matris 1, 146 classem 15, 485 obsessos 21, 115 massas 24, 285 solvet lacrymis 5, 91 solvite Titanas vinclis 37, 28 solvere corda nectare 1, 247 solvitur in laticem 36, 251 quo solvimur omnes 44, 101 solvi arcus imperat 5, 229 solutus stupris 15, 446 subsidit 28, 344 soluti studiis 20, 510 solutæ claustris leges 26, 37 prelis telæ 31, 101 solutis lacrymis 5, 258 legibus 15, 140 nivibus 26, 167 crinibus retro 36, 382
somnia fingere possent 18, 172 Ægyptia 18, 313 narrari 26, 228 non nobis 26, 544 aurigæ currus 27, 5 irrita misit 27, 22 monent variis infausta figuris 36, 124 per somnia fatur 15, 329 vidi 36, 437
somniferam virgam 33, 78
somnus alternum rapiat anhelitum 14, 24 fræna Lethæa regens 15, 213 tempora frustratur 22, 140 favet 27, 15 erat mecum 36, 206 non erit 36, 318 somni inter præsepia ducti 18, 68 illi sub nivibus 26, 360 otia 29, 144 unanimi consortia 35, 368 somno soluti 8, 335 membra fessa resolveris 11, 21 sacro 18, 418 longo excita 25, 1 religata 28, 472 si placido cessissent lumina 29, 91 sparso 33, 274 longo torpentia antra 34, 51 omni perit Proserpina 36, 70 indulget 80, 1 somnum reliquum detersit pollice 31, 27 excussere 36, 110 per somnos 15, 354 in somnos labitur 5, 327 somnos recipit 5, 130 permisit inertes 7, 41 teneros carpebat 15, 328 incestos excitet 15, 447 monitos imagine certa dignantur 22, 217 quæsitum 31, 1
sonat regio 2, 11 plorabile verbis 18, 261 turba 24, 357 parma grave 28, 628 sonant convivia cantu 22, 142 verbera 35, 333 templa numine 101, 2 ora 101, 35 terga 45, 26 sonet parentem 28, 498 sonuit rupes 1, 125 sonuere quicquid atria 17, 87 sonare cornua rauca 5, 57 sonantibus arvis 36, 423
sonipes hostilis 5, 35 prætentet profundum 8, 347 calcaribus arsit 8, 546 nobilis 10, 289 ignarus habenæ 15, 439 illustret Circum 17, 284 Massylus 26, 148 depastus frondes 28, 240 ambustus 28, 344 felix 73, 1
sonitus accepit 1, 209 sonitu exhaustus inani 28, 262
Sonno docet 21, 241
sonorus Phlegethon 3, 119 sonora flatibus subitis 15, 512 sonoras torrentum furias 7, 45
sontes pariter justique 20, 508 sontibus hydris 33, 39
sonus attigit aurem 26, 412 fit 37, 6 sonos hæriles 8, 67 ducis in orbe 34, 52 barbaricos 51, 8
Sophene venit in mercem 18, 220
sophos clarum repeto 74, 18
sopierat cantus 21, 4 sopire labores 5, 324 sopitæ artes 17, 264 sopito pectore 27, 2 sopitis cantibus 34, 1 sopitos torpore populos 36, 22
sopor nigras diffuderat alas 5, 325 iniquus 27, 10 fingere nil potuit majus 27, 25 ora decet 31, 6 ille bonus 36, 276 soporis nube 21, 209 taciti fraude 28, 477 sopori materno facies ingesta 36, 81 soporem solicitum curis abruptura 3, 218 leto junxere 20, 437 sopore æstivo jaceat 47, 41
soporatis linguis 33, 281
soporiferas vices 36, 404
sordent tibi citharæ 31, 48 sordere tabo 7, 82 sordenti alumno 26, 358
sordibus purgatis 20, 383
soror stirpe 10, 41 et uxor 30, 68 Augusta 28, 553 nata Jove 29, 128 sororis fata 29, 187 nomen 26, 211 munera 70, 1 per sororem testatur 18, 263 sororem fidam 29, 113 fraudatam sole 26, 235 sorores infernas vocat 3, 27 reduces (Musæ) 4, 1 frondosæ 7, 125 Idaliæ 10, 100 Stygiæ 20, 81 fronde mutatas 28, 171 Honoriades 29, 131 nunc ite 35, 119 cupidas 35, 238 conjuravere 36, 198 sororum numerosa turba 9, 3 præsidio 36, 229 nobilium ramis 40, 11 penetralia 101, 3
sors durissima 18, 71 sincera bonorum 21, 26 aspera fati 26, 283 sortis diræ 5, 90 privatæ contagia 8, 123 miræ munere 26, 445 supremæ 33, 100 conscia 46, 8 sorti propriæ 18, 205 sortem ducunt 1, 156 præbere 1, 157

meam linque 3, 363 in tuam transtulit urbes 15, 259 paratam 28, 84 novam jactantia flumina 28, 513 patrui 29, 124 alienam desere 35, 220 cognoscere 36, 298 sorte remotæ 10, 325 divina genitum 36, 61 patria florens 42, 18 parili 101, 63 sortes malignæ 26, 552 nec incertas versat urna 35, 332
sortita animum 1, 154 Veneris figuram 91, 3
sospitis patriæ 26, 434 sospite te 22, 201 me 26, 523 qua 36, 417
spado consul 18, 296 Tiresias 18, 315 transibis 19, 33 succinctus 20, 62
spargit coactas (mulas) 51, 11 colla (equus) 70, 10 sparsit nihil vigoris 20, 498 sparsere cæsariem 8, 446 violas imbresque rosarum 31, 118 sparge diem meliore coma sol 1, 3 spargere glandes funda 7, 50 spargens rore pio 28, 327 spargentes flammas 17, 325 spargitur turbidus aër 49, 35 sparguntur in omnes 21, 33 spargentur viæ flore 22, 400 sparsa comam 24, 303 sparso somno 33, 274 sparsas (mulas) angustat 51, 11
sparsiones theatrales 1, 43
Spartacus congressus 26, 155 Spartace, lenis Rufino collatus eris 3, 255
Spartanus proculcet acervos 8, 471 fregit Athenas 24, 162 Spartane Eurota 1, 267 Spartanis matribus 17, 158
Spatale diadema ferebat 10, 167
spatiosi tractus 2, 7 spatiosior India tradita Poro 20, 10
spatium vix præbuit orbis 8, 478 naturæ 16, 11 meriti 24, 43 visus non capit 24, 132 morandi 26, 118 relictum supplebat aranea 36, 157 pugnæ discriminat 37, 74 ætatis edax 59, 6 spatii multo æquore 5, 172 spatio indulget 10, 249 relinquit ventos 17, 307 debilitatur amor 41, 12 nil fallente modum 45, 33 ingenti fusus lacus 49, 29 spatiis cedentes 21, 48 parvis 28, 364 nigrantibus Erebi 33, 279 internigrantibus 45, 14 terræ 95, 14
species celsa potestatis 10, 320 armati nitet 20, 73 Romana 22, 402 nec dissona cœtu 28, 6 levis Triviæ 35, 27 apparuit aulæ 36, 148 tales armentorum 54, 1 in speciem plantæ se figurat 15, 507 primæ 45, 15 speciem lætam præmittere fraudi 22, 35 inter aulæ 28, 558 fratris ademti sibi reddit 29, 110 specie amissa 8, 63 exigui fundi 15, 158
spectacula impia 5, 68 totos consumant montes 17, 309 poscere 20, 365 illustrare 24, 239 debita reddit monti 28, 272 regia 62, 1
spectata graviter salus 26, 114
spectator socii 18, 450 vel causa agendi 28, 440
specu gelido 11, 19
speculatus ab arce 33, 212
speculi vultus egebat judicio 10, 106 speculo se damnare 18, 94
speculis in fati restitit 15, 249 pendere 26, 570
spelæa metuenda ferarum 26, 354
spelunca tegebat 7, 77 immensi ævi 22, 426
sperat nihil 36, 141 sperate veni 5, 98
Sperchius lavit comas 26, 183
spernebat munera 3, 201 nec sprevit regina Deum 40, 23 sprevere patrem 25, 106 sperne artus seniles 3, 144 sprevisse potest 22, 183 semel 28, 366 sperni faciles 18, 426 spreto auxilio 21, 235
spes anxia agit mentem 1, 66 votumque poli 7, 10 irrita valli concidit 7, 91 ægra 10, 14 fœcunda 10, 294 unica 15, 62 suas commisit asylo 15, 391 sola mari 18, 245 nulla salutis 20, 276 non extat 20, 324 una in te 20, 591 improba nunquam lætata diu 26, 73 omnis abit 26, 281 vana 26, 388 prospera addita menti 26, 469 exemta Getæ, ib. Italas auget 28, 24 una Deæ 35, 138 spem fragilem vitæ tuebor 5, 12 fovens 28, 447 spe nutrire 20, 433 captus inani 21, 345 elusæ 22, 223 major 24, 6 lusit urbem 28, 367 propiore tori 28, 524 trepidante 29, 96
spicea serta 15, 136
spicis illustris 22, 256
spicula direxit 3, 81 tendunt 5, 462 tendere cornu 7, 49 nostra tyrannum figant 8, 359 Gortynia tendis 8, 528 torquet 21, 354 Cyclopum 22, 27 poscit 24, 268 flammea intendunt 31, 20 in illum rapis 101, 111 sparsisse 45, 2
spira devehit (fluvium) 49, 55 spiram retorquens 26, 65 spiris tegeret montes 2, 3 remissis 5, 364 Zephyros tranant 33, 184 dilapsus in æquor 37, 114 tardantur 101, 32
spiraminis actu 48, 36
spirat figuris 8, 592 opus Minervam 22, 341 sulphur 33, 154 quicquid Panchaia 35, 61 solum ignem 49, 15 conjugium Dianæ 37, 40 spirant præ-

sagia 28, 34 præcordia Phœbum 33, 6 altaria fumo 44, 96 spirent crateres 10, 197 spiravere Notis animæ 33, 240 spirans ruptas Alpes 28, 442 spirantia balsama 1, 252 signa 26, 612
spiritus letifer 35, 202 oris 36, 151 ardet flammis 101, 123 famulatur inclusus 68, 7 insons 98, 27
splendet Bosporus 3, 175 gloria oris 26, 587 splendere ligones cogit 22, 195 serenum 26, 49 splendentior igni clypeus 37, 77
splendor honore crescat 17, 15 suus est famulis 18, 30 hic juvenci 31, 69 splendore vario cingant 33, 102 sanguineo induit 35, 92 nigro, ib. splendoribus tremulis 1, 123
spoliat ditem 3, 299 spoliaverit æstas 47, 30 spoliamur amicis 39, 24
spolium rapis 101, 98 spoliis liventibus Cœi 36, 347 agrestibus 35, 139 avitis 31, 71 justis 28, 406 Romæ 28, 192 micantes arcus 28, 50 Vindelicis auctam 26, 415 vestita quercus 3, 339 onustus 8, 651 Indorum 10, 217 ditat 15, 197 Firmi jungantur Sildonis opima 15, 343 nec sufficit 18, 250 repletus 20, 228 gravis 20, 572 Alamannorum 24, 17 indutos arcus 24, 67 assuetum 26, 94
spondebat ducem 21, 45 sponderet meliora manu 26, 268 sponderent prospera 20, 57 spondente fidem 18, 420
sponsa relicta mihi 10, 29
sponte carina decidit in fluctus 8, 91 tuus florebit ager 33, 197 crematur 44, 57
spumat (torrens) 3, 272 spumant oblivia 33, 281 spumet aper 35, 243 gemma 60, 3 spumavit veneno 2, 9 spumare tuis mavult lupatis 8, 564 spumantem arripis 101, 115 spumantia æquora 29, 124
spumeus vapor 49, 64
spumis furialibus undantes 3, 76 sanguineis 22, 350 ditibus aëni 35, 96 infectæ arenæ 35, 203 perfunde 73, 8 spumas requirit serpentum virides 15, 172
squalet inops pecudum 5, 40 squalent agri 18, 244 neglecto senio 28, 410 sceptra situ 33, 80 squalebat limes 33, 258 cæsaries 36, 86 squalebit Oriens 20, 566 squalere metallo 1, 182 squalentem clypeum 15, 24
squalida mater 22, 425 nunc 36, 418
squalor Erebi 35, 331 squalore repletus carcer 18, 177 remoto 24, 123
squameus auro 8, 524
squamis vestit 18, 296 viret 22, 429 intermicat aurum 33, 183
stabilis orbis 2, 17 stabili pro ditione rerum 8, 213 jure 31, 68 stabiles cursus 22, 435 portas 35, 143
stabulum ceu mandat 20, 93 stabuli decus 35, 209 stabulo inani 36, 165 stabulis minari 7, 81 Nereidum 8, 555 notior 18, 61 paternis 18, 246 terribilem 18, 388 cum stabulis natantia armenta 47, 42
stagnant corpora 1, 111 stagnantia vina 3, 383 stagnantibus antris 37, 117 scopulis 44, 106 stagnantior Ægæo (Nilus) 47, 38
stagni patiens (sylva) 36, 369 stagna Tagi 1, 51 aurea Pactoli 3, 102 experta remos 5, 28 Timavi numerantur 7, 120 invia 8, 596 secare 15, 350 mansuescunt 15, 524 immissa spument 17, 332 Saturnia 21, 178 Charybdis armavit 29, 20 intemerata paludis 33, 112 marcida Lethes 33, 280 per Tyrrhena 36, 185 lacu hærent 49, 51 plenas æquantia ripas, ib. stagnis in imis 24, 359 supremis Oceani 26, 640
stamine micantes cinctus 1, 179 maligno fatorum 3, 177 gemmato 10, 214 pretioso 18, 304 fletus detergunt 20, 375 fati 28, 267 in moto Delos errat 35, 34 confuso 36, 155 letali 49, 93 resplendens balteus 71, 1 stamina gemmarum 8, 596 jungebat dictis 15, 203 nosse 18, 274 ad pristina restituam 20, 401 telæ relegens 29, 32 cui nostra laborant 33, 56 sitiebant sole 33, 259 rupit Lachesis 35, 354 in te dura legunt Parcæ 44, 109
stat favor 17, 263 fides 22, 295 juventus 36, 15 fines penetrare Noti 36, 323 subito 44, 49 cruor in venis 99, 16 stant omina 20, 8 pulvere Syrtes 21, 257 mœnia ferro 33, 236 stes licet in populo 10, 318 stabat reverentia 22, 87 stabant ante fores 33, 285 staret turba cadentum 7, 101 stetit ante ducem Roma 1, 124 ira minor consilio 21, 335 Oceano 24, 148 obside fati 26, 318 steterat pene lapis 37, 98 stare pudicitiam credas 1, 195 fulmen coëgi 3, 158 licet Delo 101, 62 nihil prorsus putat 79, 4 diu pulchris negatur 91, 1
statione vigili 5, 59 digna locavit 8, 238 humili 28, 21
statuisse Deos hæc 49, 82
stella audax 8, 185 dubitanda nihil, ib. languida crine retuso 8, 185 segnis

languet 44, 37 stellæ pereant 24, 41 pallescunt 37, 9 stellarum more 28, 453 stellas fugat hinnitu Æthon 8, 562 salubres optima edere fata 28, 18 accendit in auro 33, 252 æquat 44, 11 stellis futuris parat convexa 1, 242 quibus esse sodalis dignetur 7, 174
stellantis Olympi 7, 33 stellantes sinus 35, 363 stellantia serta 10, 274
stellata rosis 35, 130 domus 36, 8 stellati crines 8, 209
stelliger Eridanus 28, 175
stemma Cæsareum 12, 24
stemmata, quid 10, 214
sterili sub consule 18, 496 steriles per æstus 24, 277 annos 33, 34 ornos 36, 73
sternebat colonos 101, 108 stravere Getas 35, 65 stravissent omnia 5, 186 sternere toros 18, 127 Martem 37, 38 leto 101, 86 stravisse calent 39, 29 strato Pythone 101, 39
Steropes conum crispare festinat 7, 194 construxit opus 33, 239
Stilichon paratur ad bellum 3, 345 turmas agebat 3, 350 corda remitte lyræ 4, 13 succurre patriæ 5, 95 Phœbi properabat ad ortus 5, 101 lætior hoste propinquo 5, 171 tentoria figet 5, 246 tu mihi dux 5, 275 i nunc 5, 301 hac petit dextra 5, 402 bellipotens 7, 144 alio deflexerat actu 8, 481 fateor 10, 34 promissa tibi vota peregit 10, 302 hic est 10, 319 comas necte corona 13, 2 socer, pater est 13, 12 quid iniquum molitur 15, 289 contra talia reddit 15, 379 prospicit orbi 17, 265 quid vincere differs 18, 500 memor imperii 20, 126 dum regeret 20, 413 simul Auroram agnovit 20, 531 oblatum Martem arripuit 28, 210 fatalis semper 28, 301 in quibus haud unquam arvis 28, 318 pulcher adventat 28, 456 tibi persolvit laborum mercem 28, 579 alio crescebat in axe 29, 83 variis spectatus in armis 29, 179 promeruit jugalem coronam 29, 185 eligitur ductor 29, 208 elegit 31, 93 Mavortia confert munera 72, 12 Stilichonis magnanimi 3, 259 minas 5, 146 iter 8, 458 animum 15, 318 habenis 20, 544 cura 28, 100 Stilichone opposito 7, 162 tuo subnixus 8, 431 socio 10, 220 cognato 15, 323 relicto 20, 517 instante 28, 320 misso 28, 431 in Stilichone salus renidet 20, 502 cum Stilichone jungere sensus 17, 162 gener pacem Germanis dabat 18, 378 ceterum hoc nomen sæpe occurrit xxi et xxvi
Stilichonia virgo 10, 177
stillantia stagna rudibus venis 1, 51
stimulat in arma 35, 207 stimulant sensus 26, 301 stimulando vulnus acerbat 3, 182 stimulatus Rhodano Arar 20, 269
stimulator Martis 5, 501
stimuli invidiæ 3, 25 stimulis amorum 8, 252 immanibus 15, 349 ardet 17, 226 Phœbi 20, 46 te movere 35, 215 solicitæ vitæ impellere 36, 23 accensa tubarum agmina 45, 26 malignis 24, 37 stimulos virtutum 7, 59 Veneris 18, 468 patris 21, 121 justos præbent 26, 615 novercales 34, 29
stipant socia corona 35, 56 volantem 44, 76 stipavit te 8, 583 stipabunt Flaminiam 22, 397 stipate Eutropium 18, 472 stipante senatu 1, 231 latus caterva 8, 441 stipantibus æthera templis 28, 47 stipatur curia 3, 40 sociis 5, 76 stipantur campi 21, 257 Amores circum nurum 22, 356 sæcula 35, 311
stipitis recti tenorem 36, 362 stipite de molli 1, 179 inexhausto 18, 126
stiria astringit setas 26, 327
stirps: a stirpere cisis 3, 56 ima recisam 36, 76 de stirpe Cereris 36, 329 stirpibus cruentis 24, 353
strages in cumulum crescunt 1, 110 præbeat 3, 361 barbaricas 72, 13 strage Arctoa 7, 26 pudenda 26, 158 dominorum 26, 618 civili 28, 118 stragibus repletos cumulos 15, 40 Illyricis 20, 111 cruentis 21, 132
strata surgunt 3, 211 mollia 26, 353 stratis mollibus exsurgit 31, 29
strepitus inanes viii, 280. xxiv, 28 maligni 39, 5 tantus furit 45, 28 strepitum mutavit 51, 14 strepitu parvæ noxæ 22, 40 excita 31, 26 cornipedum 36, 236 cum nullo 49, 57
strepuere chori 1, 175 strepuisse motu rebelli 28, 213
stridor terrisonus 21, 109 stridorem consequitur 20, 174 stridore tenui umbrarum 3, 126 ferox 37, 90
stridula fraxinus 3, 218 vestigia 37, 8
stridunt Zephyri 1, 101 angues 33, 12 rami 36, 399 stridens bruma 3, 242 stridentes morbi 28, 323
stringimus tela 33, 98 stringat te laurus 37, 35 stringebat radiis Hæmum 5, 336 stringebant vulnera 29, 175 strinxerat capillum in orbem 20, 185 stringere cæsariem crinali cultu 1, 85 stringentia latus æquora 28, 289

stringitur hedera æsculus 14, 19 nutu meo 15, 372 volatu 22, 274 strictas secures 1, 232
struthio 20, 310
struxere triumphi 24, 68 torum 37, 123
structa cubilia musco 1, 212
Strymona fumantem 10, 310 permutant 15, 476 contemtum saltu 26, 178
studiosa relinquens partem neglectam 10, 105
studium laborat 25, 13 Musarum 27, 11 studio videndi flagravit 21, 56 nititur eodem 22, 120 Musarum dedite 31, 46 flagrat eundi 36, 226 studiis Pieriis pollent 1, 150 incumbit 17, 65 satis indultum 17, 138 hærere 18, 273 salutantum 20, 64 soluti 20, 510 talibus alternant 22, 269 popularibus 24, 47 communibus ornent 24, 265 tantis patriæ 28, 339 flagrat 28, 604 finem fecere procellæ 29, 207 communibus 30, 5 levibus dextram laxat 35, 144 quantis procorum cingebar 36, 413 maternis 73, 14
stupet acies 28, 51 stupuit orantem 17, 23 Mulciber 35, 174 stupuere mutati 20, 518 Symplegades 26, 8 te Libyci sinus 34, 45
stupor plurimus amnibus 24, 349
stupra ad fœda 26, 84 stupris solutus 15, 446 advigilat 22, 140
Stygia pestis 3, 304 Stygiæ nubes 3, 62 sorores 20, 31 Stygii negotia fori 5, 494 armenti 33, 283 canis 34, 34 Stygio tyranno 35, 264 Stygiis catenis 7, 185 Stygios recessus 33, 120 Stygias ad umbras 5, 167
Stymphale memorande 45, 1
Stymphalidas appetis arcu 34, 37
Styx liventibus ambit interfusa vadis 33, 22
suaderent nil turpe 21, 167
sub pro ad 1, 81
sub nube ignota rapiet 1, 33 sub numine probet mores 29, 29 sub ærato dorso 28, 577
subderet legibus 23, 8 subdidit sceptris Oceanum 8, 42 subdiderint vinclis 26, 69 subdita nullis manibus rura 10, 60 Geryoni tellus 54, 2
subducit vela 20, 6 subducere morti 24, 74 subducitur labris aqua 35, 336 subductus mole 21, 146
suberrant montibus 1, 254
subicit Cybele 36, 134
subigit ingenio 18, 367 subigat Medos 3, 374 subegi humeris terras pontumque 15, 114 subactus servit, io 21, 217 subactum quicquid vivit 3, 292
subis voce dicturum plura 8, 352 subit torquere clavum 17, 46 loquentem 17, 173 nomen 20, 208 discrimen 24, 102 laudem belli 29, 228 subeant culpam 18, 477 subisti mancipii nomen 95, 16 subiit par mihi Roma 15, 60 subire hominem 98, 11 subeunte freto urbes 1, 228 subitæ catenæ 15, 366
subito æquore 17, 331 subitum votum 1, 230
subjicit lascivior 18, 358 subjecta feræ prætereunt 39, 27
subjugat hostes 28, 249
subjungitur annis 44, 30
sublevat ensem 1, 89 flammea 22, 358 ratis vix unum 24, 358
subligat cæsariem 22, 472
sublimis patruus 29, 104 quam nuper eram 36, 412 sublime certamen 3, 297 sublimes mole 20, 101 feruntur 50, 7 sublimior toto orbe ferebar 28, 277
submisere tiaram 28, 72 submissa phalanx 28, 631
subnectens flammea gemmis 21, 88
subnixus duplici vita 17, 334 subnixa cœno vada 20, 443 subnixas jugis ædes 28, 49
subrepit crinibus humor 36, 251 subrepsit in aulam 3, 177
subrisit crudele 20, 108
subsedit fluitante fide 15, 247 subsederit furto calliditas 29, 232
subsidiis peditum 26, 597
subsidit solutus 28, 345 tellus 37, 72 subsidunt rotis 20, 105 subsident omnia 8, 110 subsidere montes 26, 526
subsistere periclis 20, 368
substringit amictus 10, 284 comam gemmis 28, 527
subtemine rubro notat 33, 257
subter effossi fundamina campi 35, 164
subterluit Oriona 28, 178
subtermeat pontes 49, 61
subtrahimus te Latio 20, 599
succedit novus 44, 70 succedant otia 4, 13 successit laurea 21, 5 Thessala fato 29, 13 succedent opibus 18, 223 succede meis curis 7, 152 succedente te 28, 102
succendit pinum 3, 121 succendunt tædas 35, 347 succensa per genas purpura 33, 271 mens facibus pudoris 22, 221
successus superant adversa Catonis 8, 411 novis successibus urgent 21, 2 prior 25, 7 tegit 29, 95 pro successu nimius 26, 118 successu læta 46, 10

successibus patriis 8, 636 dederint omen 28, 14 crebris amens 28, 441
succi arboribus fluentes 3, 156 succo arcano 36, 402 succos varios requirit 15, 172 sparsos bibunt 26, 238
succidere pinus 36, 359 succisa libido 18, 191
succidui gressus 36, 153
succingit ministras 18, 95 succincta Ceraunia nullis nimbis 21, 174 succinctior hoc magis 28, 299
succrescit seges (jaculorum) 46, 13
succumbunt regno 3, 196 succubuit damnis 24, 144 succumbeat terga 18, 507 succumbere sibi cuncta poscit 5, 153 signis 10, 194
succurre patriæ 5, 94 ruenti 20, 592 meo exitio 35, 271 precanti 37, 127 succurrere morti 5, 164 properat 28, 462
sudas prælia 10, 111 sudant alæ 29, 62 sudent venæ balsama 1, 252 sudabat aratro 3, 203 sudavere juvenci 18, 407 sudabit Suevus 8, 655 sudare doce sodales 20, 196 te non sudante 7, 146 sudantes pondere fratres 50, 1 sudantia cornua rivos 1, 221 sudata marito fibula 35, 16 sona Serenæ manibus 73, 12 sudatas vomere messes 24, 94
sudes densæ 26, 216 sudibus alternis 5, 128
sudor per membra calet 1, 117 hic me petit 20, 395 Herculeus 58, 4 sudore æquali 8, 343 Palæstræ 8, 592 Deum testatus 8, 574 nostro receptam Libyam 15, 324 multo parari 26, 597 soceri 28, 354 tanto 33, 288 fessi 49, 65 sudoribus ora rubent 24, 245
Suëvus crinitus 8, 654 Suëvi fræna 7, 28 Suëvo tristi 18, 394 Suëvis flenda hausimus 15, 37 flavis 18, 380 Suëvos contudimus 21, 190
sufferre moras 101, 26 imperium 101, 85 diem tuendo 101, 115
sufficiunt odiis 3, 231 sufficeret natus 21, 39 suffecit mandasse Deam 40, 48
suffragia repetet 18, 438 tibi detulerant 21, 50 augusta campi 28, 10 vera peregit 29, 210
suffundit sanguine venas 17, 219
suggesserit quicquid ira 78, 4
sui parcus tumor 45, 29 impavidus horror 50, 14 ipse opus 98, 9 impatiens Morbus 3, 32 ipse nuntius 8, 101 nuntia facies 36, 81 se pharetra, sese utitur arcu 45, 42
sulcabat arenas 10, 148 sulcavit arundo Notos 31, 144 sulcavimus Istrum rota 7, 150 sulcabit juga curvus 20, 300 sulcatus Addua setero 28, 489
sulcator piger lateris 35, 340
Sulcos Carthagine ductos 15, 518
Sulcos quid xxxiii, 145. xxxv, 161
sulcus findetur 3, 381 armiger 21, 324 sulci grandes in pectore rubent 36, 426 grandes saxa secant 49, 23 sulcos galeis virides 26, 25 sulcis dividuis 1, 102 mollire novales 17, 177 genarum 18, 110 omnibus admugit 36, 443
sulfur inexhaustum spirat 33, 154 sulfuris in venas 49, 73 sulfure odoro vitiatus 1, 257 cœruleo 28, 325 admisso 36, 399
sulfurei montis 33, 175 sulfureæ plagæ 49, 18 sulfureo dorso 35, 162
Sulla quid tale gessisse careere fertur 3, 253
sum: erat cernere 1, 46 jam totus quod timuit 37, 101 futuri cæca gaudia 20, 545 notam 26, 253 cæca 33, 138 futurum omne despicitur 20, 50 futura per somnos panduntur 15, 354
sumeret nomen mariti 21, 6 sumsit te imperium 17, 48 prælia 24, 184 præconia pii 28, 117 cognomina ducum 31, 82 sumserat moderamina mundi 29, 47 sumite vires 3, 60 sumere ritus 5, 88 sumenda fastigia juris 22, 315
summa cadunt subito 91, 2 summo æquore 44, 1
summota recessu ingenti regio 86, 1
supellex Augusta 22, 93 spoliis quæsita 26, 624
super tulisset fastus 20, 192
superas fulmen 48, 52 quod superat 49, 53 superes culmina Pythia 22, 401 superet virtute parentem 10, 338 superate vapores solis 7, 205 superare laborat 22, 44 tres duces 26, 143 superata vetustas 3, 283
superbia adjuncta inquinat egregios mores 8, 305 ausa tentare mentem 17, 244 longe discessit 22, 160 vitium rebus solenne secundis, ib. odiis regna vertit 24, 161 accensa 26, 520 grata matris 36, 416
superbit victor 5, 116 fletibus vulgi 15, 73 torus 21, 79 annus nomine 28, 659 sylva exuviis 36, 387 celsa ditione 44, 88
superbus cæde 7, 35 natis patribus 8, 203 superbi venere 28, 395 oris honos 36, 89 superbum te dixisse convenit 42, 3 superbos flectit 26, 93 superbis viribus 58, 1 superbior passu intrat 10, 99 morte 11, 15
supercilii umbra 10, 268 supercilio sidereo 40, 58

supereminet maritos 1, 200 agmen Cyane 35, 61
superest quid damnis 39, 26 superesse nil ratus 26, 472 plus ex parvo 99, 8
Superi curarent terras 3, 2 continuant gaudia 21, 1 cingunt 22, 209 meruere 35, 287 superum labes 5, 498 insidias 36, 200 crimen 7, 65 Superis par volucer 44, 11 spectantibus 101, 130 Superos infensos 20, 487 lacessunt 37, 7 convocat 37, 42 tetigere querelæ 39, 9
superinsultans Mavors 37, 83
superna: in superna refer 36, 107 supernæ justitiæ 50, 27 superni curriculi gesta 5, 480 supernis abstulit 35, 239 supernas plagas 28, 95
superstes nato moriente 3, 248 mens busto 8, 234 sibi gens rara 8, 477 tantis populis 28, 227 parte 35, 23 manes 44, 108
supinato lumine 101, 116
supino crine 20, 360
suppeditat tempora 22, 427
supplebat spatium 36, 158
supplex purpura 8, 47 Triviæ 17, 291 supplice crine 29, 224 cum vultu 33, 59 cantu 44, 46 supplicibus tuis minorem 15, 412 moveri 18, 364 populis 28, 37 pro ramis 39, 41
supplicium miserabile pacis 15, 100 deforme 21, 377 exegere 26, 194 supplicii mora 20, 53 nomen subisti 95, 16 suppliciis crudelibus fruitur 3, 235 cruentis 18, 45 utile mancipium 19, 30 fruitur 28, 112 teror 36, 102 fessos 39, 33
supposuit armos 15, 365
suprema circuitu sociare parant 5, 372 supremæ sortis 33, 100
suras compede signati 20, 342
surdo remige 29, 22
surgit de sede 3, 74 origo 8, 129 paries beryllo 10, 90 in altum 18, 181 semine 44, 23 in aurigam currus 87, 2 surgunt lumina 83, 1 cubilia floribus 48, 29 electra in columnas 33, 243 crimina 18, 397 herbæ 1, 116 ripæ 1, 229 strata 3, 211 pericula 5, 15 secures 21, 9 omina certius 28, 24 surgat inertia divitiis 22, 130 surgant elato temone jugales 1, 4 cubilia gazis 10, 226 surgebat bellum 21, 274 purpura violæ 29, 92 surge parens 26, 52 surgere cœperat nemus 2, 6 hastas videres 5, 177 surgens per nubila hasta 35, 24 surgentia inter smaragdos colla 28, 563
surripit sese sequenti 10, 139 surriperes nos leto 95, 17 surripuit se pœnæ 21, 346
sus dapibus devota futuris 20, 445 suis immundi pingues artus 5, 487 lanigeri pellem 10, 183 more 20, 445
Susa pharetrata 15, 33
Susanna sancta 77, 6
suscipis in fratrem 15, 278 Hesperiam 28, 91 suscipiunt pœnæ 18, 46 suscipiant te rostra 22, 390 susciperet rerum habenas 29, 112 suscepi gremio 3, 93 susceperat comitem 28, 424 antri gremio 31, 2 suscipe myrrham 90, 4 suscipitur regnis 18, 143 susceptum puerum 22, 345
suscitat enses 20, 281
suspectus dubie non agas 8, 278 suspecta nobis ne foret (Cytherea) 36, 208
suspendit cristas 3, 346 fata ruinæ 15, 74 onus diversum 18, 208 amictus gemma 35, 17 onus tantum 48, 34 suspendite lumina 10, 207 suspensus in oscula matris 10, 116 suspensa gaudia 1, 234 virgo 3, 282 agmina 8, 544 morte 15, 263 classe 15, 526 silentia 26, 457 hæret Ceres 36, 260 alituum cohors 44, 77 suspensum amorem 22, 399 hostem rapturi faucibus 28, 568 suspenso principe 21, 70
suspexere Deæ 36, 86
suspirat moles 20, 444 populus 10, 67 suspirat 18, 269 suspirant gemitus 3, 258 pharetræ 31, 12 fulmine pelles 36, 343 suspiravere calorem 21, 57
suspiria pressam morantia vocem 5, 260 quid sibi vellent 10, 3 rupit tales in voces 15, 235 inter alta 20, 533 mulces 24, 211 primi amoris 35, 264 dolor laxavit 36, 179
sustentat pedem 49, 48 sustentet pectora 77, 3 sustentare procellas 18, 265
sustinet nepotes 22, 238 arma 36, 348 sustinuere diem 6, 12 sustinuisse patrem læva 50, 16
susurret leve calamis 12, 11
susurro occulto 18, 87
suus dum est Marsya 20, 266 suo contenta aspectu 37, 93
Syenen per atram 47, 19
syllaba nutat 79, 3
Syllæ dolis 28, 383
sylva lanigera 1, 180 pascebat leonem 3, 285 Gallica 17, 308 carinas texuit 21, 314 secuta chelyn 34, 8 favis undaret 36, 25 superbit 36, 337 longa fortis 36, 367 minax stat corpore toto 45, 11 sylvæ ferant mella 1, 250 loqui 28, 32 instar habet hasta 35, 25 fron-

dosæ penetralia 101, 70 devia 101, 90 sylvam cædere 8, 344 facilem juvencis 101, 101 sylvarum decus omne timorque 24, 319 sylvas trepidas 5, 256 vastas opponite 8, 105 sic flagrasse 8, 470 involvant 17, 238 curvatas glacie 21, 128 migrantes 22, 172 timidas inclinant 33, 206 steriles 101, 104 ad sylvas redit 27, 4 sylvis fractis 8, 538 advectum delphina 18, 355 submissis 20, 173 exsectis 22, 198 dominaris 24, 237 securis 24, 283 sub horrendis 26, 359 vastis 26, 408 opacis 28, 518 thuriferis 35, 81 caris pepulit 36, 285 rudibus 36, 366

sylvestres Deos 31, 19

Symplegada instabilem 20, 30 Symplegades instabiles 3, 173 superbæ 26, 9 hærent, ib.

Synnada cedit 20, 273

Syphacem dirum 15, 91

Syracosius senex 68, 6

Syriæ tractus 5, 33 flos 18, 250 caput 20, 571 Syriam redemit 18, 200

Syrtis non cunctabitur 36, 322 Syrtes Gætulæ 21, 257 intrabit Gætulas 8, 438 ratibus complere 21, 334 ad anhelas 24, 276 resplendent 36, 446 Syrtibus laxatis 15, 143 prætentis 15, 315

T

Tabes morbi 28, 244

tabescente galea 28, 344

tabo sordere juvenci 7, 82 infecta mapalia 15, 360

Tabraca scit 18, 410 memoratur 19, 71 suscepit 21, 359

tabulæ infelices 8, 497 tabulis quæsivi vultum 10, 24 notior 18, 61 tabulas mutavit 18, 34 loquaces 26, 19 honorum 31, 85 in tabulas secti dentes 24, 347

taces Sibylla 19, 38 taceat Nereida 1, 202 Auster 12, 35 Cornelia 29, 42 tacuit prælia 28, 400 livor 29, 212 voraga 35, 350 tacebunt delubra 35, 246 tacuisse partem 21, 13 tacendo dixit 17, 90 taceri nequeunt umbracula 36, 123 dignum 36, 312

tacitus prætereare 49, 8 tacita Arctos 1, 22 ambage 26, 552 taciti Fauni 36, 17 tacitæ artificis manus 50, 20 tacito lapsu 31, 40 veneno 36, 250 tacitum relinqui 49, 9

tactum Midæ 24, 232 tactu pulchro 3, 166 levi 17, 316 raro 18, 93 immitis 49, 31

tæda felix 13, 4 tædæ junxere 3, 83 alienæ fœdera 10, 28 ardentes 24, 339 primæ lumina 40, 1 tædas felices erexit 5, 97 levavit conjugio tuo 7, 155 festas 8, 643 parari 10, 229 similes videat 10, 339 Eumenidum 20, 484 certantes 21, 88 trans caput jaculatur 28, 330 rapturas secum cantata piacula, ib. accendit 29, 188 primas attollere 31, 33 patiere mariti 35, 279 festas 35, 347 inflammatura 36, 331 tales tibi gestare 36, 407

tædia mensis latura 18, 124 longa subirent 20, 99 tanta te cœperunt 20, 534 cœpti subeunt 26, 478

Tænara intrat 35, 307

Tænario curru 33, 2

Tagus te stipavit 8, 582 intumescat auro 12, 26 satiavit 24, 311 Tagi stagna 1, 51 tempestas 3, 102 stagna splendida 17, 286 ripa 29, 115 Tagum micantem 22, 230 tumentem 29, 71

tale conjugium 33, 119 quid tale ferunt 20, 62

Tanais Nilusque 8, 44 irriget 26, 57 Tanain trans gelidum 3, 324 per extremum 7, 204 superbum 26, 603 rigentem 35, 66

Tanaquil præscia fatorum 29, 16

tangunt levius communia 36, 197 tangeret astra 2, 4 tetigere locum 1, 104 fores 31, 116 superos querelæ 39, 9 tangere Cymothoën 29, 127

Tantaleis labris 35, 336

Tantalus lingua audax 5, 514 invenit undas 35, 337

tantum hoc 36, 299

tantus eris 8, 379 erat 35, 340 tanti militis 15, 299 nec fuit 26, 99 tanta funera 3, 249 nomina 18, 61 tantæ galeæ 28, 631 tanto milite 5, 299 tantum maris 10, 256 tantis annis 26, 490 excubiis 28, 43 tantos annos 22, 223

tardatur imagine formæ vitreæ 36, 268 tardantur spiris 101, 32 tardatus erroribus 1, 257 tardata Ceres 36, 357

tardus meatu 28, 196 tardæ compedis 19, 3 tardo ortu 101, 14 tardum solem 10, 288

Tarenti Œbalii 17, 158

Targibilus simulare fugam 20, 432 tonat 20, 466 Targibilum aggreditur 20, 176 tumidum 20, 399

Tarpeia rupe 28, 45 Tarpeio Jovi xxviii, 375. liv, 4 Tarpeias arces xv, 30. xxv, 214

Tarquinii fastus 8, 310 Tarquinio mi-

rante 28, 487 exule 29, 156 Tarquiniis ademti fasces 18, 449 Tarquinios reducat 15, 124
Tartarea bipenni 36, 79 aura 101, 33 Tartareo paratu 15, 180 regi 33, 215 verbere 74, 5 Tartaream tubam 20, 145 Tartareis e faucibus 26, 449 quadrigis 35, 217 Tartareos recessus 5, 525
Tartarus edidit 22, 110 Tartara pigra 3, 122 patefacta ciebo 33, 114 impia respirant 35, 334 frementia luctu, ib. conspirent 36, 64 resultant 36, 390 omnia complebat 37, 3
Tartessia tigris 10, 161
Tartessiaco vado 41, 14 Tartessiacis arenis 3, 101
Tauri margine 18, 216 Taurum ducat Hyas 15, 497 Tauro rupto 20, 468
taurina cornua 1, 220 tympana 24, 364 taurino viscere 45, 38
Taurorum claustra 18, 249
taurus quatiens mugitibus urbes 34, 33 Dictæa possederat arva 101, 120 tauri opifex 18, 163 amati 54, 7 taurum dira minantem 101, 134 sævum cornu, ib. taurorum colla 24, 301 juga 26, 24 tauros alacres 22, 21 lavas 54, 3
taxos pestiferas 36, 386
Taygeti juga xvii, 291. xxxv, 244 de vertice 24, 259 culmina 26, 193
tecto in omni 10, 107 per tecta vagum fluvium 15, 41 tecta parant epulis 1, 264 notissima 3, 138 majora tuis culminibus 3, 204 aspergere fontibus 10, 209 hæc flagrant, hæc natant 20, 35 quæ candida lucent 22, 227 latere matribus 24, 63 Tonantis 28, 44 Gortynia 28, 634 ad sua te ferebat 29, 99 parentis visuræ 29, 130 Cereris Cyclopum firmata manu 33, 235 tectorum in parte secreta 36, 170 tectis vacuis 26, 369 consurgere 28, 544
Tegeæe nepos Atlantis 33, 89
Tegeen tuemur 26, 576
tegit successus 29, 96 tegunt sese commissa 5, 506 tegat manus 77, 10 tegeret montes 2, 3 texit draconem 24, 173 late cavernas 36, 395 nominis umbra pauperiem 40, 46 texere corda 95, 11 texerat urbem clypeo 28, 486 texisset te proditio 26, 517 texisse consilium 28, 236 tegens ramis 36, 335 tectura cicatrix vulnus 22, 205 tegi indignata Arctos 1, 27 alte secreta 26, 197
tegmine excusso 6, 3 convexo 60, 1
tela quærere victum 20, 371 telæ solidæ 8, 595 nostræ 22, 338 nocturnæ stamina 29, 32 Dionææ 31, 102 consona fila 35, 42 labor illi 36, 204 telas vitreas percurrens 1, 225 pati 18, 274 contristat frigore 33, 263 semirutas 36, 155 solicitas urget 72, 15
Telephus sanus remeavit 39, 46
tellus te cuncta loquetur 1, 278 communis erit 3, 380 nullis habitata colonis 5, 39 longissima 5, 302 redimita nuptiali vere 12, 2 vastata 15, 81 cœpta coli 21, 25 gratissima 33, 192 colonis redditur 35, 185 quicquid alit 35, 295 conjuret 37, 55 subsidit sine culmine 37, 72 divisa suos in natos, ib. telluris exiguæ inops 5, 452 jam certus eras 17, 114 subeunte globo 26, 286 cur nullus honos 37, 19 tellure revulsa 1, 49 cuncta 17, 49 Emathia 26, 497 socia 33, 145 Phrygia 36, 114 edomita 44, 109 illidens 101, 59 purgata 95, 19 molitur ratem 36, 364
telum nulli Deo jaculabile 20, 167 non esse recuso 37, 30 teli mortalis 28, 347 tela non retardant 28, 483 Scotica 22, 253 vibrantibus 21, 266 credit Leo 20, 458 parari 20, 308 rorantia veneris 1, 188 movit 3, 262 trisulca 6, 14 revoluta 7, 94 Dircæa 8, 533 domitura Gigantas, ib. non ulla nocendi 10, 329 pati 18, 274 geras 20, 209 Pisæa 29, 167 hæserunt medullis 31, 145 Cyclopia stringimus 33, 97 manibus fabricata Cyclopum 35, 251 notæ excepit 74, 14 telorum non prodiga ira 45, 30 in longe telis fiducia 15, 436 telis vibratis 5, 58 mixtis 8, 82 excepti 26, 252 adversis invadi 36, 71 paribus concurrere 39, 8 cœlestibus 44, 59 tremendis 101, 71 propriis munitur 45, 40 tuis obnoxia saxa 48, 55 amoris 90, 1
temerare delubra 26, 102 temeratus nube 17, 208 temerata vestitu profano membra 8, 126 temeratæ Italiæ 26, 560
temnis Olympum 26, 511 temnunt prisca senes 28, 548 temnebat amnes 28, 145 temnere Romam 26, 647
temone elato 1, 4 ingenti 17, 199 recedunt 24, 332 jugales ligat 33, 278 obliquo 35, 196
Tempe irrita 26, 181
temperat arva 1, 260 Deos Amor 10, 75 ardua proræ 17, 44 pecus 20, 428 frigore soles 35, 106 præcordia 48, 48 tholos 49, 62 animos 50, 23

temperet omnia 20, 348 a venatibus 24, 271
temperies justa 10, 269 quid me juvit 15, 152 instruit 22, 107 benigna mentis 31, 65 mitis oberrat plagas 33, 261 habitanda viris, ib. temperiem servant 17, 218 cœlo belloque referret 26, 153
tempestas pretiosa Tagi 3, 102 formidata tyranni 5, 269 ventique negabunt 15, 503 proditur oris 17, 220 prima reliquit 20, 579 prorupit 21, 247 circumstetit 26, 112 caput læsura pependit, ib. Cimbrica 26, 641 excita stagnis, ib. immissa procubuit campis, ib. belli fremuit 29, 209 tempestate sub nulla 1, 134 cruenta campi 7, 76 salubri complet 44, 99 tempestates futuras 17, 44
tempestiva relatu 10, 312
templum Cecropium 33, 10 centum accline columnis 44, 91 templi colendi religiosa silex 33, 290 delubra communia 48, 24 ad templa redis 28, 339 templa Inachia 1, 196 eunuchi 18, 326 nubibus æquata 24, 67 aurea vovere 28, 1 Cirrhæa teneto 37, 35 Parnassia 101, 2 dicavit 50, 42 templis stipantibus æthera 28, 47 affuit 26, 597 Cybele digreditur 36, 137 Scythiæ 36, 282
tempora redimitæ Nymphæ 22, 345 velaret quercu 24, 72 florea vincta sertis 101, 8 exutus lauro 101, 19 temporibus levantur cornua 1, 221
tempus bene signatum 1, 266 parare epulas 5, 311 agi promissa minasque 15, 428 nacta suum 20, 40 antevenis 22, 152 distulerat 22, 316 penetrabile nacti 26, 278 rem peragi 33, 218 meruit 47, 25 in tempus abusi 15, 267 temporis alieni 8, 187 tempore arrepto 20, 193 quanto 20, 563 tam parvo 21, 218 plus longo firmat 22, 38 uno 24, 141 tanto 29, 1 festo 34, 13 tempora commoda differt 3, 315 prospera sperantur 8, 619 in nomen ventura tuum, ib. auri prisci 17, 123 polluat consul 18, 286 trahimus 20, 394 dilata 21, 374 agendi 22, 140 suppeditat revocatque 22, 426 longæ viæ 24, 2 ventris 101, 21 contraria mundo vehit 47, 86 moderata 28, 550 temporibus variis 28, 394
tenaces Sirenum cantus 29, 23
tendis impavidus contra 3, 383 tendit præcordia spes 1, 66 in similes actus 19, 75 ad Italiam 20, 527 per talia loca 26, 348 ad penates 33, 178 per gramina 35, 37 per inane potestas 35, 281 manus in Pallada 37, 110 in orbem alienum 44, 74 tendunt claustra 1, 166 spicula 5, 462 oculos 20, 515 manus in verbera 31, 113 cristas 33, 14 tendebat ad arces 3, 172 vestigia 10, 146 prope littora 21, 129 onus Alcmenam 101, 22 tetendit in geminos axes 24, 138 fugam 28, 320 tendere spicula cornu 7, 50 contum 8, 540 sagittas 11, 2 cursum xx, 466. xxviii, 291 palmas 36, 109 certum iter reditus 100, 7 tenditur in longum 15, 521 cursus 24, 276
tenebræ dant locum 36, 389 tenebras (carcerem) parat 3, 235 soli indicat 17, 129 spissas efflant 37, 48 luce secat 44, 19 tenebris damnavit opes 1, 43 submersa virtus 8, 222 remeate 18, 459 discussis 22, 11 infernis 20, 231 mediis exuta 26, 36 pulsis emergere 26, 316 quantum præclarior lux 28, 480 lucem obducam 33, 115 cœlum condentia nubila 47, 2 arenæ 49, 40
tenebrosus carcer 3, 57 tenebrosa silentia 35, 329
tener fletus 3, 94 tenero ævo 28, 424 sermone 35, 323 tenerum pudorem 33, 131 resultans 101, 16 teneris moribus 36, 227
tenes collecta 21, 35 de genitore superbos animos 101, 55 tenet utrumque crimen 42, 4 materies cognata 87, 4 tenemus semper 35, 286 tenetis metas 1, 68 tenent animos exempla 29, 149 teneant Tritones 19, 67 tenebas conclusa 21, 108 tenebat pignora, nurus, prædam 28, 298 astra 33, 117 tenebant segnius Istrum 28, 413 Deum 35, 171 cum teneret fræna Italiæ 1, 59 tenerent opes, rura, domos 21, 297 tenuere vocem 1, 235 fugam 19, 70 te oblivia 36, 99 te non longe fores 37, 45 sinus virginei 95, 8 tenebo humum 26, 530 tenebis omnia jure 8, 261 fortunatum autumnum 35, 292 tenebit mea vota 28, 363 tenebunt me non frigora 36, 321 tenere benefacta 22, 42 tenuisse Lyciam 18, 204 tentura virum 46, 19 tenetur nullo prodigio 35, 9 nubibus 44, 37 tenetur sub jure 33, 51 tenebor reus 49, 7 teneri legibus 7, 202 vix poterat Germania 26, 425 Roma visa 26, 477 rabies dedignata 33, 149
tenorem servantia fata 1, 17 vestrum vis nulla separat 15, 206 justi flectere

17, 212 recti stipitis 36, 361 servat 45, 33
tentat se jactare parem 1, 18 moveri 35, 160 tentabat tramite montes 28, 230 modos 31, 37 tentaret afflictos ferro 26, 389 tentasti gressus 101, 69 tentabimus Istrum 1, 135 tentare urbem 28, 186 longos sinus 32, 7 aditu 33, 159 nocendo 37, 105 tentanda precibus 1, 165 non tentandas iras 26, 399
tentoria sequor 3, 348 larga ne redundent deliciis 8, 337 fixerat 21, 158 secuit 28, 469
tenuavit spatium ætatis 59, 6 tenuatus funere (Alaricus) 28, 128 tenuata furtim 45, 15
tenui dicto 36, 284 Maroni 41, 23
tepebat ensis 7, 103 tepentes equos 1, 122
tepescat Sol 101, 127
tepidus Notus 1, 271
tepor maternus 6, 4 inclusus 57, 5 teporem alternum 20, 95
ter sonuit rupes 1, 125
Tereus in volucrem se vertit 18, 293 fabula 20, 363
tergemini ducis 34, 39 tergemino Geryoni 54, 2
tergunt laquearia 22, 277 tersisse labem 22, 308
tergo verbera removit 8, 617 verbera cessavere 18, 100 pulsato 35, 197 excusso 45, 20 a tergo nil timet 18, 362 post terga mundum relinquam 5, 245 reductas vestes 20, 183 pendent sagittæ 35, 32 terga solidata Danubii 5, 26 squalentia murice vivo 10, 150 in libera 18, 184 conscia 18, 507 verbere defessi 20, 351 dat miles 20, 582 sagittis armatæ 24, 244 glacialia 26, 339 premor 28, 280 dabat bellis 28, 490 saucia revinctus 33, 153 maculosa 33, 182 vibrata sonant 45, 26 glauca aquæ 49, 36 rubere 70, 8 regia alipedis 71, 2
tergora prodigiosa Gigantum 36, 340 radiantia villis 101, 97
terit membra curru 37, 84 ævum 44, 12 teror suppliciis 36, 102 teritur majestas 3, 229 gratia formæ 29, 225 cacumen 33, 160 teruntur arva 7, 119 terens querceta 1, 259
terminus sortis 5, 89 odiis idem qui armis 8, 114 præscripsit 17, 43 immobilis hæret 20, 293 ditionis 24, 159
terna Gratia 29, 88 ternas Hecate variata figuras 33, 15 animas 37, 82
Terpsichore movit barbiton 9, 9
terra coronat dominum 1, 116 hospita 9, 2 perdidit numen 17, 123 marique 20, 469 auguriis calcata sinistris 28, 274 informat equos 28, 571 pependit 33, 251 parens 37, 1 genitura nefas, ib. quid potest 37, 17 fretumque 40, 36 levis natat 49, 46 sedula juvit 50, 36 terræ sinuosæ 15, 517 semper lapsuræ 17, 76 innumeræ 22, 218 pelagique labores 29, 26 trepidæ viscera 48, 5 Vulcania ubera 49, 17 spatiis 95, 14 terram aquilis cognoscere 16, 17 perurit 101, 123 terrarum pande vias 40, 59 terris eversis 5, 424 Eois 8, 215 quam bene dispositum 18, 157 quid fertile 18, 495 tutius æquor 19, 54 pereuntibus 20, 590 tibi commissis 21, 141 quibus orti 31, 53 ab imis 33, 10 relictis 35, 263 cingentibus æquor clauditur 85, 4 terras ambitque vehitque aër 8, 288 domui 15, 47 in quas transibis 19, 33 restituit 22, 199 sanguine quæsitas 24, 186 proprias defendere 26, 176 linquere 32, 7 cognatas prohibent 33, 144
terrenis lacertis 28, 189
terret cornu 33, 228 nimium 36, 120 terrebant simulacra mali 36, 69 terruit Herculis ora 3, 79 Phaëthon 28, 187 terrebis jaculis 19, 55 nec territus decedam 5, 20
terribilis instat vivis 15, 165 terribili lucro 5, 438
terrificant Atlanta 24, 336
terrificum in agmen 37, 75 verberat 45, 23 terrificis molibus 33, 163
terrigenæ ferirent 21, 323 terrigenum regis 36, 351 terrigenas procubuisse 26, 31 viros 35, 167
terrisonus stridor 21, 109
territat lunæ labor 26, 233
terror severus 1, 92 omnes 3, 257 valuit pro vulnere 20, 453 gratus 100, 4 terroris minus habitura 18, 413 terrorem dolor augebat 33, 83 terrore finitimo Martis 5, 56 mixto 5, 143 nullo moveri 8, 514 tanto exempli recentis 20, 547 solo ruant 21, 189 in tanto rerum 21, 294 solo contentus 22, 25 nullo potuit pati 24, 193 solo 26, 422 remoto 28, 59 vano 28, 447 domanda 31, 133 terrorum expers ætas 26, 160 terroribus densis 20, 462
tessera felix legionibus iret 21, 331
teste cruore 4, 12 sub benigno 22, 124 Dea 29, 29 te 44, 104 sine teste creatus Nilus 47, 13 testes sibi jun-

gere Musas 23, 5 flammæ 35, 231
testor manes et sidera 5, 165 vos flumina 21, 132 primordia noctis 33, 111 amicitiam 43, 6 veteres honores 101, 9 testatur gaudia 1, 191 mentem 5, 81 se 10, 319 Mithram 21, 63 crinibus 1strum 31, 127 testatus sudore Deum 8, 574 testata Dei adventum 33, 9
testudo protecta 8, 331 volat 18, 352 testudine blanda 17, 252 Apollinea 20, 257
Tethys revoluta 3, 132 Hispana Germanaque 17, 50 spumavit 22, 252 Cimbrica 26, 335 Tethys ultima ligat 5, 148 mitior 18, 392 cunabula præbet 35, 46 Tethyos gremium 8, 597 Tethyos ambages 1, 35 alternæ 7, 58 Iberæ gremio 36, 320 pabula 44, 16
tetrica Pallade 22, 275 tetricis legibus 14, 32
tetrius fucata 22, 135
Teutonicus vomer 18, 406 Teutonico furori 26, 292
texit aurea sæcula 22, 335 cumulum 44, 43 texebat avenas cera 31, 35 munera matri 33, 245 chlamydes ostro et auro 72, 8 texuit carinas 21, 315 munera manibus suis 70, 2 texentum carmina 20, 458 texitur ales litera 15, 477 turba malorum 20, 394 figura 94, 3 texuntur crimina 8, 495 textas fugas 28, 623
texti margine 33, 267
textilis arte mira balteus 71, 1
textu in tali 8, 589 docto 10, 213 sacrilego 36, 158
thalami sacri 10, 131 claustris 20, 553 sertis 21, 5 jura 24, 262 expertes 29, 119 fores 31, 116 expertes 36, 279 festæque faces 36, 409 thalamo conferte triumphos 10, 227 pulsus 19, 22 thalamum componite 10, 213 acceptum reddit 10, 304 committere lenoni 18, 130 emturos 29, 164 purpura velat 48, 30 per thalamum carmina (i. e. Epithalamium) 30, 1 in thalamum extollere vestes 35, 321 ducitur virgo 35, 362 surgeret Pelion 9, 1 thalamis genialibus 5, 96 intendere carmen 8, 650 variis 10, 26 attollens jubar 14, 1 instat adulter 15, 166 Arcadii 15, 226 ab imis 18, 156 fœmineis 20, 392 Serenæ 21, 73 regum nectit 24, 53 futuris 29, 82 præfecit ducem 31, 32 prohibes 33, 103 thalamos herbis pallentes deserit 1, 212 consanguineos 7, 154 sparsos venenis 8, 37 servare pudicos 18, 99 caligantes 33, 3 virgineos 36, 76 ad nati rogare 40, 22
Thalia doctæ subjecta catervæ 16, 2 fruitur choris 25, 2 Graia 42, 14 Thaliæ docili 10, 237
Thaumantida nimbis cinctam 36, 1
theatrales sparsiones 1, 43
theatri cuneos 5, 398 Erechthei 18, 292 theatra mira præbuerant 40, 6 theatris claris 17, 280 indulgere dies 20, 86
Thebæo monte 44, 91
Thebis trucibus 15, 286 cecidit 24, 163 Thebas sustentat 8, 132 deplorat 18, 291 reversæ 20, 522
Thecla prospera 77, 10
Themis longæva cecinit 33, 217 Themidis antra severa 2, 14 Themin magnam 33, 107
Theodore, nil relictum 17, 14 redi 17, 173
Thermantia aurea 10, 339 arridet 22, 359 prior natu 29, 118 agnovit patrui curam 29, 186
Thermodontiaca secuti 35, 66
Thermopylæ ruptæ 26, 188
Thero domat 24, 250 rimatur 24, 309
Theseus fugeret Pirithoum 3, 107
Thessala (Saga) 3, 146 casta 29, 13
Thessaliæ pascua 73, 6 Thessaliam implet 5, 179 teneret 35, 179
Thessalicis remis 3, 174 Thessalicos crines 10, 19
Thessalides pulchræ 20, 201 Thessalidas castra secutas 26, 237
Thessalonica 5, 280
Thessalus ager 5, 43 gemit 26, 182 Thessala gens 8, 543
Thetis exsilit antris 37, 118 te præfert 11, 7 Gætula 3, 148 Thetin reginam 9, 22 promeruisse 10, 175
Theudosius 3, 51 uterque exultat 22, 421 privatus adhuc 29, 98 Theudosii seniorque minorque 15, 216 Theudosium colebas 22, 52
thiasi terribiles 33, 204 thiasis raucis fruebar 36, 423 thiasos spectat 20, 280
tholos temperat 49, 62
Thomas pectora sustentet 77, 3
thoraca nectit 7, 195 thoracum nexus 5, 260 igneus horror 10, 192
Thrace repulsis nubibus exuitur 8, 179 angusta 8, 475 Thracen gelidam 21, 21 vastantia tot millia 21, 107
Thracius Orpheus 10, 234 vates 34, 49 Thracia æstiva 15, 476 arva 20, 104 flumina 21, 182 Amphitrite 26, 337

agmina 28, 473 belli tempestas 20, 208 arva 34, 10 rura 40, 2
Thrax erat 28, 483 Thraces Thyni 20, 247 poterant fateri 26, 165 Thracum mœnia 5, 45 per ardua tendunt 5, 291 ruinæ 20, 147 pruinas 28, 412 sudore 26, 537 finibus 28, 107 domitor 28, 483 Thracas defende tuos 3, 338
Threïcia in hasta 8, 525 Threïcio solo 26, 171 Orphei 40, 33 Threïciis in oris 26, 574
Thule impervia ratibus 7, 53 incaluit sanguine 8, 32 Thulen Hyperboreo damnatam sidere 5, 240 cernere 24, 156 tremefecit 26, 204
thure sacro vocata 1, 195 calentibus aris 22, 12 pro thure damus carmen 39, 42 thura suscipe Deus 99, 4
thuriferis sylvis 35, 81 thuriferos saltus 7, 71
Thyesteis mensis 1, 171 Mycenis 36, 388
Thyestes natam duxisse cantatur 18, 289 Thyesten junxere 3, 84
Thyestiadæ pœnas 28, 118
thymum Hyblæum raptura 35, 125
Thyni Thraces 20, 247
thyrsus Mæonius 33, 19 thyrsis infectis sanguine 20, 523 thyrsos pampineos 8, 603 Lyæi implorat 20, 295
tiara Crœsi 3, 198 tiaram submisere 28, 71 tiaras barbarus consurgeret 8, 216
tibia Ægyptia 8, 576 canat 10, 195 flatu pulsanda 17, 312 cecidit 20, 256 tibiæ pervigiles 14, 30
Ticinus pulcher 28, 195
tigna polire 24, 323
Tigranen conferat 21, 370
tigris Tartessia 10, 161 Parthica velat 33, 17 Caspia 36, 107 tigride mobilius 3, 90 cum varia 34, 27 tigres blandæ 8, 605 virgatas 21, 66 insolitæ mirantur 24, 360
Tigris se dividit ab Hæmo 18, 196 tremebat 28, 415 Tigridis trans flumina 20, 484 Tigrin transgressus 21, 53 cum Tigride 28, 86 a Tigride quantum distant Gades 8, 43 victo 8, 316 de Achæmenio 10, 224 de flavo 44, 83
Timavus novem in ora consurgens 28, 198 Timavi Phrygii stagna 7, 120 Timavo deploratum vulnus 26, 562
times, ne timeare 21, 341 timet plus ipse qui terret 8, 290 cuncta 18, 180 nil a tergo 18, 362 singula 36, 261 pro domino natura 37, 62 mortali pietate 101, 46 nil 101, 53 timent transiluisse modum 49, 52 timeant insignia 1, 162 te 20, 227 virgulta Booten 36, 225 timui vobis 15, 298 timuit veniens 21, 209 quod jam totus erat 37, 101 timens exitii 15, 17 timentes Meroën 1, 135 orbi 33, 48 timentum munera xx, 319. xxii, 181 timeri student 17, 230
timidum me dixisse convenit 42, 3 timidas sylvas 33, 206
timor oberrat intra tecta 5, 94 nullus ab hoste 5, 298 pulcher cementi 5, 364 Ægæi 10, 162 glacie alligat Istrum 20, 165 sylvarum 24, 319 pares effecerat 26, 41 ingenio loquax 26, 228 plurima fingi permittens crediqne, ib. impulit 28, 449 opifex 28, 533 judex 29, 211 apparet subitus 35, 188 inde loco 36, 353 timoris solitum 25, 15 timorem ingeminant noctes 36, 69 indignum partu depone 101, 51 timores pertulimus 26, 205 levant 35, 329 attoniti pecudum 98, 16
tineæ turpes 18, 114 tineas pulvere respersus 18, 260
tingis quid lumina 31, 137 tinxerit ostro 33, 273 tincta colorum alternantes vices 45, 14
tinnitu revocare apes 28, 261
Tiphys fertur 26, 4 Tiphyn gloria vexit 26, 11
Tiresias spado 18, 315
tirone tanto 21, 315
Tirynthius alter 34, 49
Tisiphone hydris crinita 33, 40
Titan prosiluit stratis 5, 329 legit annum 22, 451 signavit 29, 169 Titana lacessit 1, 94 domas 10, 114 invalidum 35, 49 nondum luce gravem, ib. cristatum radiis, ib. colit 44, 90 Canis armat 47, 33
Titanes habent cœlum 36, 189 Titanum tenebras 5, 524 dolores 37, 2 minas 40, 28 Titanibus incestis 33, 66 Titanas solvite 37, 28
Titanius ales 44, 7 Titania pubes 33, 44
titubant succidui gressus 36, 155
titulus crescit 28, 318 nobilior 26, 29 tituli adulantes 29, 79 titulo se prodat 20, 345 crescere 22, 317 perenni 29, 373 titulum anni 18, 10 levem 22, 288 annuit 26, 9 titulis novis 24, 101 famulantibus 28, 654 Serenæ 20, 33 titulos duplices signet 26, 644 anfesse labori 28, 358
Tityos deliquit 5, 515 membra resolvat 7, 160 erigit artus 35, 338 Tityon quid dicam 37, 25
Tmarii Jovis 26, 18
toga Latia 8, 16 majore 8, 654 onerare

artus 18, 301 decuit 22, 367 radiante 28, 372 togæ habitum 5, 84 decreto 21, 330 Romanæ tutela 28, 598 Latiæ 42, 14 togam emeritam 19, 59 calcatam 22, 381 togas rigentes 1, 206 æquales 15, 61 tremendas 18, 463 fœmineas 20, 107 gemmatas 22, 89
togatus miles 8, 9 imperat bellaturo 24, 85 togatum hunc redde 24, 215 togatis ducibus 28, 595
tolerare vapores 1, 131 hoc genus 18, 414 non tolerandus amor 89, 2 toleranda non adeo quies 33, 111
tollis signa 33, 65 tollebant capita 36, 370 sustulit se fastu 18, 416 tolle animum læta serenum 101, 49 tollere canitiem 50, 30 tollitur clamor 26, 461 Ossa 37, 69 tolluntur in altum 3, 22 humo 44, 40 tolli uno de limine fasces 1, 233 sublatus in æthera fragor 28, 615 sublata secundis colla 5, 446 audacia 37, 107 sublatæ alis 36, 255
Tomi veteres 31, 70
Tonantis progenies 101, 10 iram 39, 39 genibus procubuit 15, 26 iter 22, 437 tecta 28, 44 obsequium 28, 349 germina 35, 76 germane et gener 35, 367 Tonanti adjuncta 1, 128 tenero reptata Creta 8, 134 Eleo 17, 290 placuere 20, 293 non tanta segnities 36, 134 magno grata cunabula 101, 131 Tonantem junctum Bromio 7, 132 cogis mugire x, 112. xlviii, 53 placare 18, 160 contra conjurant 33, 38 Tonante vivo 36, 183
tonas Cicerona 41, 4 tonat clamore Ossa 5, 182 Targibilus 20, 466 seu cœlum, seu Roma 26, 511 talia ore 33, 84 mons 36, 396 tonant civilia bella 7, 64 tonent nubes 48, 7 tonuerunt omina nimbi 1, 208 cavernæ 35, 173
tondent Seres 1, 179
tonitru sonoro cuncta concutiens 22, 27 vanas deludimus aures 33, 98 falso 68, 13 tonitrua elisa 5, 222 fracta 17, 108 rauca calcat 17, 210
tonsis lentandis 17, 42 insudant 24, 364
tormenta rotant scopulos 33, 169 hunc necant 39, 25 fatigant 5, 512 parari 20, 308 tormentorum repertor 18, 163
torpedinis diræ artem 46, 1
torpescere luxus 5, 486
torpet dextera 24, 326 torpent membra fame 48, 20 torpuit Rhenus 3, 133 ensis 18, 513 robur 20, 157 Hebrus 34, 18 silex 57, 4 torpebimus indecores 3, 58 torpens frigore 1, 209 torpentes plagas 33, 262
torpor novus 20, 391 qui me ligat 37, 99 torpore paterno sopitos 36, 22
Torquati despue mores 8, 403 truces 18, 452
torque decoro evincta 22, 241
torquet verbere curas 8, 252 spicula 21, 355 Auster arenas 35, 310 mobile iter 49, 60 torquent habenæ Solis bis senas hyemes 15, 154 torqueat annus vestigia nova 1, 6 fulmina 17, 112 ad superos axes Delon 37, 116 torquebas arcum 21, 68 torquebant curæ 3, 243 torsisti tela 35, 250 torsit visus degeneres 6, 9 telum 20, 167 torserit missile 15, 437 torsisset fulminis alas 35, 229 prope 37, 87 torquebit Tybrin 28, 365 torquere laborem 1, 268 clavum 17, 46 torquens lumina 36, 261 torquetur pace futura 5, 138 torquentur in orbem 28, 636 torquebere votis 24, 4 torta hasta 35, 199 torti hiatus serpentum 3, 66 tortis anfractibus 28, 519
torrens tumidus 3, 269 frangitur 3, 271 torrentis Rhodani 51, 1 torrente fixo 35, 350 torrentes immane fremant 17, 237 torrentum sonoras furias 7, 47
torrentes soles 35, 105 torrentiorem Sirium 11, 20
torrentius amne 35, 198
torus superbit 21, 79 tori casti 21, 83 lege 22, 76 spe propiore 28, 524 regalis 29, 93 tanti fortuna 29, 161 augurium 35, 141 toro devota regina 8, 645 madido 14, 28 fixus 15, 177 tuendo 18, 81 membra reponit 27, 3 vicina virginitas 33, 130 Tyrio 70, 8 torum hunc legere 1, 202 strata dedere 26, 353 nescire 33, 35 struxere 37, 123 toris surgunt herbæ 1, 116 fulgentibus surgunt strata 3, 211 Nereis 7, 116 purpureis 10, 151 augendis 40, 30 excussis 101, 93 toros junge 10, 122 heriles 12, 3 sternere 18, 127 eunuchi 19, 43 desertos 36, 164 priores cœli 48, 32
torvus dictis et vulnere 5, 401 torva voluptas frontis 8, 518 parens 33, 128 Megæra 36, 387
tota arte 1, 95 toto ore 74, 20
trabali vecte 17, 317 sceptro 35, 172
trabeæ succedant armis 7, 5 accedunt 17, 14 cinctu 28, 561 trabeam gerit 8, 12 trabearum insignia 22, 218 trabeas auratas parat 1, 178 exul post 3, 249 dabat 15, 97 accipit 18, 370 dedit

-19, 10 induerat 20, 24 rogantes 22, 3 auro graves 22, 240 ultro dedit 24, 87 Bruti 28, 642 cum trabeis venere triumphi 8, 689 in trabeis cresceret 18, 119 de trabeis actum esset 20, 123 trabeis aspirant 18, 464 nasci moras 22, 258 ultor 22, 322 secundis 22, 407 fulgentibus 24, 196 reparatur majestas 28, 4

trabeatus ingreditur 22, 370 adit delubra 26, 74 trabeata domus 17, 337 anus 18, 9 trabeato colono 8, 418

trabes pictæ 17, 328 cingunt arva 28, 619 auratæ 40, 42 trabibus smaragdis 10, 88 ahenis 33, 242

tractat regnorum numeros 31, 86 tractari nescit 18, 428

tractus tenues producit in aurum longum 1, 181 spatiosi 2, 7 amœni Syriæ 5, 33 in imos 8, 240 rutilos 17, 111 oleæ felix 17, 179 ad bifidos 21, 199 tractum tenuere secundum 36, 10 tractu ab angusto 5, 348 vario 7, 141 algenti 7, 168 quarto 10, 148 placido 24, 172 perpetuo 28, 290 volucri 33, 180 rauco 36, 242 maxima 101, 31 segni obnoxia 45, 3 rapido 47, 8 tractibus occiduis 8, 73 insopitis 26, 23

tradas desidiæ 22, 67 tradunt atavi 28, 334 se unius imperiis 29, 206 tradiderint se famulis 20, 517 tradere umbris 35, 252 tradente me dolos 3, 97 traderis populo silenti 35, 288 tradimur heu 5, 261 tradetur genero 36, 63

tragicos modos 20, 363

trahit sibi quisque ducem 5, 225 hastam 15, 25 lucem 31, 72 comitem 34, 22 trahimus tempora 20, 394 trahunt esseda 51, 18 trahat nubes 17, 109 arte procos 29, 31 trahebat augurium pejore via 26, 262 traheret simul omnia 26, 115 traherent vinctos 20, 102 reges 24, 22 traxi funera 3, 155 de crine sagittas 7, 21 traxit audacia sensus 74, 7 sententia mentem dubiam 3, 1 quodcumque avaritia 15, 164 iter 17, 18 ad exemplum 22, 117 ab umbris 26, 449 plagas geminas 33, 262 vario fortuna tumultu 52, 5 traxere moras 1, 108. xxi, 375 stamina 8, 596 phalanges planctu 15, 406 Palatia 18, 145 ruinam 36, 379 traxerat populos servitio 26, 617 traxisse polo mentem 36, 41 Neptunum revinctum 37, 37 morem 45, 46 trahens cuncta secum 26, 202 tractura senium luctu 36, 259 quid trahor ulterius 18, 500 trahitur sicca carina 3, 277 Delos 35, 95 de pectore vultus 35, 341 arcanis nodis 48, 37 limes 59, 2 trahi pignora 26, 85 tractus ab aula sanguis 13, 5

Trajani gloria 8, 316 Trajanum tibi debent 29, 56 Trajane, tui labores 21, 193

trajecit Tybrin 28, 486 trajecerat latus mucrone 7, 102

tramite inopino 5, 29 liquido 7, 163 angusto 20, 422 occulto 28, 230 securo 32, 6 flexo 35, 99

tranant Zephyros 33, 184 tranavimus Istrum 26, 489 tranaverit Istrum 77, 7 tranare sonoras torrentum furias 7, 45

tranquillus cursus 3, 45 tranquilla vis animi 8, 513 potestas 17, 239 tranquilli Pii 28, 421

trans Styga, trans Erebum 5, 523 Indos Eurumque 44, 2

Transalpina messe 18, 409

transcribit in usus bellorum 18, 382 transcripsit sibi proprium 15, 161

transcurrit gratia in prolem 22, 51 transcurrite Bacchi metas 7, 208 transcurrere nimbos 44, 39 transcurrens egit 21, 195

transferat fontes 55, 1 transferret sese in hostes 5, 133 transtulit urbes 15, 259 jura 68, 6 transtulerat nomen 21, 272 transferre bellum 28, 303

transfluxere dies 42, 5

transfuga fratris 15, 261 mundi 18, 15 frequens 28, 250

transfundit secum Libyam 15, 282 transfunderet gentes 8, 51

transgressa leænas animo 36, 98

transigit ense 37, 80 transegit ævum 52, 1 transacta nondum 36, 261

transilit uno volatu 20, 170 puellares annos 29, 140 muros 35, 165

transit nodos 46, 21 spectacula regia 62, 1 transistis in Latios ritus 8, 487 transire inter Barbaricas cohortes 7, 112 avidos cornipedes 35, 223 transisse novercæ in mores 36, 40

translucent pectore frondes 31, 7

transmittit arenas cursu 20, 311 transmittunt mella 29, 10 transmiserit Auster 24, 103 transmittere paro 15, 370 Tyrrhenum 21, 333 transmissæ vitæ 17, 141

transtra ligant hederæ 24, 366

transvehitur Tuscos 22, 273 transvecti amnem 21, 206

transverberat latus ictu 5, 404

Trebiam geminassent 26, 387 post Trebiam 24, 145

tremebundus eques 36, 265 tremebunda

monebas 29, 287
tremefecit Thulen 26, 204 tremefacta atria 33, 84 insula 36, 235
tremiscas insidias 101, 47 tremiscat, quem fregit clade 15, 413
tremit orbe corusco 22, 276 votum 33, 132 tremebat insula monstrum 3, 291 tremebant pœnas 20, 505 levius 28, 414 tremuit Africa 24, 105 tremuerunt gaudia 15, 228 urbes 19, 47 tremuisse Jovem 26, 64 tremendus aper corpore 101, 106 tremendum gladio 28, 176
tremor bacchatus per operta 20, 27 quis tibi per membra 29, 213 vibrat ossa 36, 152 fusus per metallum palluit 50, 12
tremulis splendoribus 1, 123 tremulos colores 5, 356 gradus 26, 488
trepida pietate 21, 117 trepidæ carinæ 3, 275 trepido ore 22, 358 trepidi duces 20, 65 trepidis muris 28, 443 trepidas Alpes laxaverat 1, 74 sylvas 5, 256
trepidat nuptæ solicitus pudor 14, 3 trepidant humiles 24, 105 trepidare fuga 7, 201 trepidans acies 28, 52 trepidante spe 29, 96 trepidantibus officiis 28, 523
tribuit sobolem 33, 123 tribuat fruges 36, 52
tribunal sublime scandat v, 382. xviii, 311 lætum 8, 611 celebrate 18, 472 geminum 20, 587 conscendentem 22, 267 Romanum stupuit 28, 338
tribus ditandas vocavit 28, 73
tributum debet 24, 279 tributi continui 8, 496 tributa orbis possessi 17, 38 tributis Illyricis 22, 207
tridenti incumbas 20, 37
trifida cuspide 35, 181 trifidis linguis 101, 34 setis 101, 109
Trinacria finis erit 15, 457 diffisa ponto 26, 220 pars Italiæ 33, 140 tota decrescit 33, 189 victa 35, 186 discessit hiatu, ib. celet depositum 36, 119 dederit 50, 43
Trinacria deserta 36, 288
Triones pigros 7, 204 gelidi 8, 429 Scythicos 8, 474 armati 21, 17 inter geminos 22, 458 patrios oblita 26, 169 cingant splendore 33, 102 inoccidui 37, 11 Trionibus Scythicis 20, 238
triplex Geryones 3, 294 Gratia 31, 8 triplici in nomine 98, 28 triplicem latratum 33, 85
tripodas aura rotat 9, 12 repetens 28, 31
Triptolemi angues 33, 12
triremem in bellatricem 28, 135
tristibus ne doleant aures 26, 206
trisulcam Trinacriam 33, 145 trisulcis linguis 3, 95
Triton sub fluctibus ibat 10, 137 pectora appulerat 10, 180 innexus arundine 28, 378 improbus 29, 127 Tritona rapidum 10, 129 Tritones teneant 19, 67
Triton proximus hortis Hesperidum 31, 252 Tritona virgineum bibit 8, 36
Tritonia memor 15, 129 colitur 18, 324 faveat cœptis 20, 396 pectine duxit 22, 332 velat Gorgone 24, 168 casside Typhona gerit 35, 21 tibi rapuit pugnas 36, 286 virgo prosilit 37, 91
Triviæ supplex 17, 292 confert 29, 141 species 35, 27 Triviam Latona monet 10, 236 precatus 28, 328
triviis calcandus spargitur 5, 447
triumphat magna cervice 5, 294 in animis hominum 24, 29 ultore nato 28, 112 triumphet toties de una gente 15, 345 cum triumpharet (Scipio) 23, 15 triumphantem generum 28, 580 triumphati Istri 28, 648 triumphato ab Istro 7, 25 triumphatis regnis 1, 83
triumphus Pauli Mariique 26, 126 triumphi confirmavere justitiam 8, 98 venere 8, 639 Pompeiani 18, 221 Ancyrani 20, 416 quicquid struxere 24, 68 montani 24, 329 certi auspicium 26, 452 triumpho justo magnoque 15, 429 tanto 22, 260 Getico 28, 202 ingenti Manes ductura 35, 14 triumphum insignem nostra de plebe canunt 3, 54 quantum rapuit fortuna 5, 194 merui 7, 146 præclarum ducite 36, 329 magnum det 77, 11 triumphis paribus 1, 139 felicibus apta 26, 636 parvum induit 28, 67 Latiis 28, 507 triumphos novos 4, 11 laurigeros 7, 12 omnes thalamo conferte 10, 227 vix numerat 12, 20 cecinit 21, 4 restituit 21, 385 secum crevisse 22, 65 ingentes geminant 26, 295 sontes absolve 28, 406 Giganteos 33, 152 insignes de vate 39, 53 Rheni 72, 13
Troada flentem 20, 405
Trojæ funera 18, 291
Trojanam Minervam 18, 328
tropæum immane retulimus 10, 117 commune 26, 644 vive nostrum 28, 228 tropæi instar 24, 97 tropæa comitata secures 28, 15 tropæis me ditat 3, 345 geminis fulgens 7, 57 innumeris 8, 45 paribus 15, 367 inclytus 21, 81 tuis 21, 247 amicta 24, 205 aluit 26, 34 iisdem 28, 130 civilis dissensus 28, 394 Libycis 29, 43 Latiis præcincte 35, 177 ætheriis 36, 354

truces religione lucos 21, 230 Amores 31, 111
truculentior Auster 35, 308
trudis Avaritiam 22, 113 trudat nos ad bellum 15, 490 trusere penatibus 18, 131 truditur patria exul 8, 495 undique exul 39, 25 latex 49, 14
truncavit aquas socias 37, 70 truncantur artus 20, 18 truncatus manibus et armis 26, 89 truncato cornu 29, 176
truncus capiti superstes 26, 301 truncis immergere plantas 7, 76 affixæ facies 36, 341 truncos habiles 36, 361
tuba Australis sonuit 21, 248 civili 33, 65 nimborum sonuit 37, 60 tubæ Latiæ 1, 198 stridore 15, 449 jussere 26, 582 tubam Mauri dignabere 15, 380 Tartaream inflare 20, 145 ante tubam servit 21, 192 tubarum clangore 10, 195 armorumque potens 35, 141 stimulis accensa 45, 26 tubas optatas 7, 75 inter frementes 11, 35 in medias 23, 12
tueris longum electos 8, 489 tanta mole 22, 282 hanc cum Superis 24, 174 tuetur fratrem cura 22, 78 tuemur Tegeen 26, 576 tuentur jura 3, 69 devota mente 21, 232 tuebor spem vitæ 5, 11 tuere meum locum 8, 386 tueri aurum 18, 128 longinqua 21, 311 Meroën 31, 73 pignora 36, 192 præsidio miro 45, 9 tuendo cogis sufferre diem 101, 115 tuens obliquis oculis 26, 519 tuentibus antrum Faunis 31, 19 adversa oculis 37, 109 tuendus magno 15, 239
tui ipse opus 98, 9 vestri reverentia 42, 7
Tulli exemplum 15, 254
tum (pro tunc) 5, 416
tumescit Lydia 24, 61 virginitas matura 31, 125 Nilus 47, 29 gemma 56, 4 tumescunt animi 18, 176 tumere sinus virginei 95, 8 tumuisse lacte 35, 352
tumet per nubila serpens 7, 139 molliter clivus 49, 12 tument post terga dracones 8, 545 fila 33, 255 in tua fata 101, 44 tumeant certamine 22, 96 tumebat rex 3, 165 tumerent vina fontibus 36, 25 tumens regale 5, 344 tanta prole 37, 5
tumidus torrens 3, 269 Euphrates 7, 69 sonipes 10, 291 ira 29, 135 regendo 44, 87 tumidum luminibus micat 29, 121 tumidas res 15, 293 in iras 33, 32
tumor durat adhuc sævitque 3, 72 præsens (ira) 5, 117 me impulerit 39, 7 parcus sui 45, 29 tumorem pectoris solvit 48, 47 tumore parvo 35, 101
tumulo arcuit umbras 15, 396 amici 21, 103 e tumulo resurgit 99, 11 tumulus dedit inferias 8, 96 tumulos tectura cupressus 35, 108
tumultus sedare 8, 255 molire 20, 146 redeunt in corda 26, 212 punire 26, 383 dubios agnovit 35, 154 tumultum abstulit 3, 20 sacrum sedare 15, 133 aulæ 21, 308 veterem discrevit natura 33, 247 tumultu solito 5, 10 quatitur 15, 482 omnia concussa 19, 53 in vario vocum generumque 21, 162 magno 31, 112 rapido sæviret 35, 255 tanto res agitanda 36, 7 vario traxit fortuna 52, 5
tundunt pectora 36, 129 tunditur procellis 3, 276 quicquid unda 17, 204
turba potens 37, 63 Briareia 36, 188 cum paupere 35, 301 salutantum 3, 213 cadentum 7, 100 licentior 14, 31 reductus 15, 249 procax 18, 92 infelix 18, 466 dissona linguis 21, 153 iners atque impia 22, 79 arenæ 26, 164 effunditur 26, 462 verenda 27, 24 felix natorum 33, 108 victrix 35, 166 turbæ incautæ 8, 336 obscuræ 18, 153 una facies 28, 545 turbam dedisti 15, 104 tuam ingredior 101, 6
turbat agmina 35, 142 turbant fila 20, 375 turbet Hydaspen 1, 80 turbavit gaudia 39, 32 turbaverat Auster pluviis 28, 540 turbasset opus 28, 225 turbare odiis 3, 105 Getas 37, 77 turbatur Lipare 35, 174 turbantur Manes 1, 112 turbata fides 7, 63 capillos 31, 28 nullo casu 36, 136
turbidus Orci janitor 3, 294 flamine crebro 7, 37 turbida novitas 21, 148 lamenta 35, 354
turbine medio rerum 3, 260 funesto rerum 5, 90 repulit hastas 7, 95 mixto 8, 50 saxi prærupti 17, 78 accito 20, 152 Ægæo 21, 287 vulgi 24, 200 sub pulvereo 26, 458 rauco 33, 69 turbinibus mediis 15, 502
turget humus in herbas 35, 91 turgent cinnama 10, 94 mendacia monstris 18, 351
turgidus alloqueris 22, 159
turmæ similes 18, 255 equestri 26, 579 totæ discedere 28, 258 turmis discretis 5, 105 cristatis 7, 133 turmas fugatas 3, 350 in medias equitum 8, 349 equitum 21, 102 niveas ducit 35, 64 barbaricas 44, 83 in turmas ruunt 33, 38
turmalis buccina 15, 447
Turno moriente 21, 97
turpat canitiem 19, 25
turpe fuit 20, 58 ferumque putes 22, 15

dictu 24, 88 nihil ducit 36, 278
turrigeræ ripæ 1, 229 turrigeram Cybelen 33, 179
turris pericli 3, 265 e culmine 5, 62 porrigitur 5, 469 aurea 20, 283 turre in ærata 18, 82 turres semirutæ 1, 109 Semiramiæ 1, 162 attollite 8, 104 per innocuas 17, 330 subitas erexit 28, 535 pronas 33, 211 confligere 35, 152 sidereas rescindite 37, 31 turribus invalidis 26, 214 ab altis 26, 456
turrita genitrix 24, 170 Cybebe 36, 271
Tuscis collibus 28, 184 Tuscos transvehitur 22, 273
tuta quærere 8, 78 tutum nihil nocenti 8, 100 tutior alis 3, 279
tutandos natos 22, 54
tutela togæ 28, 598
tuto narrare 29, 220 non vident cometen 33, 232
Tyberim ligat 17, 20
Tyberina per ostia 18, 404 insula 24, 173 Tyberino gramine 28, 183
Tyberinus accepit sonitus 1, 209
Tybrinas per undas 29, 17
Tybris resonet 12, 14 nesciat hoc 18, 436 vexit messes 24, 94 inaugurat annum 28, 12 te adoret 28, 425 cernit 28, 641 Tybridis soboles 8, 578 in morem 22, 189 Tybride defenso 20, 127 cum proprio 26, 505 salutato 28, 520 Tybrin attonitum 18, 447 Tybrin patrem 26, 578 torquebit 28, 365 trajecit 28, 486 Tybri præcincte tropæis 35, 178 Tybri in Romuleo 1, 226
Tydiden attollant 28, 470
tympana ad rauca 18, 278 convertit 20, 301 taurina 24, 365 mugitum frænant 33, 207 si quatiam 36, 131 planctus reddunt, ib. ad tympana suscitat enses 20, 281
Typhoëia cervix 36, 183
Typhoëus vinclis prosiliat 7, 159 vinctus 27, 17 rapiat fulmen sceptrumque 37, 32 Typhoëo turbante Jovem 26, 63
Typhona casside cœlatum 35, 22
tyrannus tertius occubuit 15, 6 mollis 19, 21 tyranni gemini 8, 72 muniti gladiis vivant septique venenis 8, 292 secura 15, 147 domiti 20, 537 cæsi 21, 140 periere 28, 398 facinus 29, 155 duri imperium 101, 85 Argolici 101, 117 tyranno nulli servire 5, 390 Siculo 18, 165 libera rura 22, 190 dicente 33, 84 Stygio 35, 264 tyrannum spicula figant 8, 358 debellatum 8, 635 novum 28, 88 durum immitemque 36, 34 tyrannus geminis i, 108. xxvi, 284 sors ista convenit 8, 290 funereis 15, 466 tyrannos prostratos 18, 313
Tyria majestate 21, 79 veste 24, 179 Tyrii Cadmi 21, 318 agri 21, 344 Tyrio in ostro 7, 15 sanguine 14, 26 potenti 15, 520 veneno 44, 20 toro 70, 8 Tyrios fucos 3, 207 ornatus 18, 422 Tyrias vires 23, 9 arenas 55, 3
Tyrrhena unda 15, 455 ora xv, 482. xvii, 204 rabies 33, 150 per stagna 36, 185 Tyrrhenum transmittere 21, 333 Tyrrhenam manum 28, 485 Tyrrhenas per undas 24, 356

U, V

Vacas numinibus votisve 29, 224 vacat luxuriæ Venerique 10, 54 secura tyranni 15, 147 choris epulisque 20, 584 nec nasci potuisse 101, 13 vacant epulis 35, 327 vacet mihi aula 10, 191 vacent plectra laudi 24, 267 vacaret ignominia 18, 234 leto 20, 483 flamma 22, 176
vacca leonum metuens 34, 6
vaccinia induit nigro splendore 35, 92
vacuus motus 3, 16 donis 20, 178
vadis impiger 101, 89
vado palustri 35, 59 vada in proxima mergi 5, 64 Caspia 7, 71 per adversa 15, 489 per cunctantia 20, 443 vadis mutatis in vina 1, 251 sub imis 10, 141 brevibus 20, 430 quinque 26, 337 omnibus una natura 28, 512 liventibus 33, 23 vitreis xxxiii, 268. xlix, 32
vagatur mors 35, 355 vagantur alta cervice 3, 53 confusi 20, 421 lætius 20, 511 vagari per fraudes 18, 139 vagandi certa lege 28, 622
vagina tegat gladios 10, 192
vagitus audire putes 22, 347 vagitum ferocem 8, 153 vagitu despuit ignem 35, 52
vagus excurrens 8, 80 impune per tabulas 17, 327 exultat pelago 32, 11 fons 60, 2 amnis 36, 270 vaga convicia 39, 10 sidera 75, 2 vago mucrone 7, 55 crine 26, 247 lapsu 47, 15 igne 49, 62 vagæ quercus 3, 158 vires 18, 264 rupis 26, 7 vagas faces 50, 4 alumnas 51, 2
Valentis igne absumti 26, 610 Valenti fida dextera 21, 37
valet memorare 29, 51 deprendere 48, 9 valent inflectere 8, 300 quid valeant signa 3, 148 valuere mereri 26, 90 tantum strepitus maligni 39, 5 vale Phrygiæ tellus 20, 296 longum 35, 234 Musa 41, 24 valete flumina 20, 298

validus cestus 1, 288
vallata mari rupes 26, 188 profundo rubro 36, 320 sagittis crinem gens 47, 28
vallis fraudi accommoda 8, 327 exiguæ finibus 21, 108 Murcia 22, 404 avitæ 26, 410 cavæ ascensu 28, 615 vallem profundam æquavere 1, 110 flammeus ambit rivus 22, 468 liquidi fundi 49, 37 valle ima sedens 1, 210 prærupta 28, 601 incurva 35, 72 subgelida Cappadocum 73, 4 valles vincere saltu 7, 47. novas 8, 482 per Caucasias 20, 152 per ignotas 20, 422 stragibus æquavit 21, 131 vallibus in Phrygiis 35, 267
vallum non exsuperabile 5, 127 vallo præbenda vigil custodia 8, 324 inclusa gens 8, 479 advigilat 20, 410 calcato 28, 446 vallis distantibus 5, 172
vana umbra 36, 96 quid moraris 36, 318 vanas aures 33, 98
vanescit inanis impetus 33, 74 Cynthia 44, 38 vanesceret in exiguum ignem 26, 248
vapor spumeus 49, 64 vaporis tanti secura 33, 166 innocui alimenta 44, 16 vapore anni 28, 241 continuo solis 47, 17 vapores Libycos tolerare 1, 131 solis superate 7, 206 Æthiopum 21, 160 obducti nequeunt hærere 36, 398 coronatas 49, 45 vaporibus enses fluxere 28, 346
vaporat aura ostia Nili 44, 100
vapulat fascibus 19, 8
varia Phœbe 3, 9 cum tigride 34, 27 varii mundi 96, 13
variabat ventum 31, 38 variant clypeum 1, 95 variantur gemmis 35, 94 variata voluptas 3, 210 ternas figuras Hecate 33, 15 luce 47, 4
vasta Æthiopum 8, 34
vastant armenta 24, 337 vastabam quos omnibus annis 26, 541 vastabat saltum 3, 286 vastare penum 18, 194 vastato profundo 28, 140 vastata pascua 36, 168
vastator Austri et Boreæ 8, 29 gentis Achivæ 20, 214
vates ignarus 1, 71 pervigilant 19, 40 sine more sæpi 20, 45 in majus ferant 26, 14 senior 26, 444 exercuit opus 29, 11 lætatus 34, 13 vatis pectora 16, 6 Cumanæ 18, 11 pii 40, 24 Cei 42, 9 vati præbuit 27, 25 suo 40, 4 vatem veram probabis 22, 338 tuum despicis 41, 11 vate se 18, 313 noto 25, 4 de paupere 39, 53 vatum cura 23, 4 veterum carmina 29, 146 doctorum munera 101, 8 parens 74, 13 vatibus arma fabricata 21, 105 ipsis nescia veri sera fides 26, 553
uber (fertilitas) palmitis 28, 504
uberis humani expers 20, 253 vitrei libamina potat 35, 53 ab ubere rapitur castrandus 18, 46 exudat sanguis 36, 127 ubera quæsivit 8, 95 prima dabant 29, 87 Vulcania terræ 49, 18 uberibus solitum pasci 7, 78 sanctis crescis 8, 159
ubertim lacrymæ cadebant 29, 214
uda Iris 60, 5 udæ Naides 36, 16
vectes nulli poterant excludere 18, 81 vecte imposito 8, 573 trabali 17, 318
vectigal patrium solvere 22, 200 ignotum retulit 24, 98 ferri 26, 538 novum contulit 29, 63 connubiale 40, 18
vector cœrula tentabo 17, 182
vehit aquas 47, 7 tempora 47, 36 pappes 28, 498 fama 1, 34 te penna 3, 280 vehant messes 22, 395 vexit urbem 17, 152 gloria 26, 12 Ossa Olympum 35, 257 vectus cursu equi 3, 263 ad altum 31, 88 vecta per altum 10, 129 vecti per nubila 31, 111
Veios tolerare 15, 107
velamenta asperat 8, 586 fulva 21, 260
velamine sciso 3, 33 gramineo 44, 75 velamina herbida 5, 100 Serum (i. e. serica) 10, 211 mira sumit 31, 102 in tua 72, 15
velat humeros 1, 224 lumina demissa 5, 255 Gorgone 24, 168 honos crinem 28, 164 tigris 33, 17 velant favos examine 5, 465 conspectum 88, 1 velavit arundine frontem 35, 359 velari ostro credidit 5, 450
veli in modum 20, 312 vela naufraga 15, 222 ligant 15, 481 tremunt vento 18, 113 subducit procellæ 20, 6 penetrassent vapores 21, 180 pandere Noto 32, 8 turgida 74, 4 velorum alis 28, 138 velis tegitur Ionium 8, 461 Niliacis 15, 59 Judaicis 18, 357 omnibus hærere 20, 473 succurrere 26, 275 tumidis 36, 367
velit quod nolit 5, 314 voluisse visus 15, 307 frustra aliquid dolebis 28, 527
velleris aurati 26, 23 vellere te Seres ditent 18, 226 vellera frondea 1, 180 Seres dabunt 7, 211 pinguia 20, 385 vitas 20, 460 mutarit 29, 73 fucantur 35, 95 velleribus murice tinctis 3, 385
vellit coralia 10, 169 portas et mœnia 35, 148 ramos, dentes 47, 22 vellunt vultus et lumina 5, 410 vellite famem 15, 488 vellens Pelion 26, 74

mensa 46, 14 vellitur fundo 33, 157 vulso æthere 35, 228
velox ad facinus 3, 240 victoria 7, 87 semita lunæ 22, 438 velocior Euro 1, 100
vena vomit aurum 29, 77 venæ irriguæ sudent 1, 252 venam porrectam 59, 1 in venis stat cruor 99, 16 venis rudibus stillantia stagna 1, 51 vacuis 20, 17 purpureis 20, 273 venenatis 46, 17 venas rimata sequaces 17, 40 rabidas 17, 219 in meas disperge 35, 85 sanguis inundat 44, 66 calore compescit 47, 34 sitis consumit apertas 48, 21 in sulfuris 49, 73 reserant 49, 97
venabula tendit 5, 397 premant 17, 295
venales plausus 28, 606
venari tuto liceat 21, 229 venantem ducunt 22, 215 venantum vocibus 20, 310 venata jugis 24, 314
venator ligat saltus 5, 377 toro membra reponit 27, 3
venatrices pharetras 8, 161
venatus atrox patuit 20, 524 venatu cingere saltus 15, 356 posito 35, 245 venatibus certis 1, 187 sociis 21, 64 a solitis 24, 270
vendit honores iii, 180. xx, 561 patriam 15, 267 vendere otia 21, 210 vendi dum potuit 18, 38 venditus ipse vendere cuncta cupit 18, 206
venditat perjuria 26, 567
venditor improbe legum 5, 501 amittat 20, 586
venenum nigrum levat 101, 35 veneno vipereo spumavit 2, 9 mensa suspecta 15, 181 invalido 17, 170 tacito læsa 36, 250 Tyrio 44, 20 gelido 46, 5 venena noxia effudit 3, 67 haurire 15, 90 noxia miscere 15, 271 venenis nigris rorantia tela 1, 188 Gorgoneis 8, 36 septi tyranni 8, 262 infusis 10, 70 incestare lunare jubar 26, 237 placidis 33, 181
venerabilis illi vocor 15, 307 ibas 21, 44 venerabilior sanguis 29, 36
veneratus amicos vultus 17, 183 venerando pendere 50, 1
Veneti montes 12, 6 Venetos amnes 28, 194
veniam posceret 5, 132 dant culpæ 20, 597 das victis 22, 23 negant 25, 12 leti 26, 90 præberet 26, 522 posco 39, 12
venit ipse 26, 461 veniunt in mercem 18, 220 venerit ad summi fastigia juris 1, 69 veni sperate 5, 98 visura 36, 109 venisse jam volunt 20, 506 venientem finibus Thracum 28, 107 ventura notant 29, 494 venturi prœscia 35, 109 venturum Jovem 75, 3
ventilat patricius 18, 109 uvas 31, 5
ventosa ratio favoris 26, 118 pabula 44, 15
ventris tempora 101, 21 ventrem invitant pretio 20, 329 ventre latebant 26, 256
ventus quateret puppes 3, 219 discurrens 33, 171 furit, ib. discusserit arbore nidum 36, 144 venti recedentis vestigia 8, 73 dum feriant littora 5, 527 conjurati 7, 98 laborant 8, 461 pulsare timent 10, 53 diversi 15, 55 cupiant te mergere 19, 69 frænantur et undæ 34, 17 irrita dicta ferant 36, 184 non indiga 47, 6 unde fluant 48, 5 impulsu 49, 35 de puppe ferentes implessent sinus 100, 6 vento ingesto 8, 553 citatas favillas 20, 472 citatis jubis 24, 335 jactatur et unda 28, 140 rejectæ chlamydes 50, 15 ventum dissimilem variabat 31, 38 ventis aspera 1, 270 perustis 8, 308 repulsum 21, 358 dubiis 22, 255 horrea ditescant 22, 396 fluitent 28, 567 ventos spatio relinquit 17, 207 nunciat ratibus 33, 234
venum dari 3, 179 redibat 18, 37
Venus promta 8, 265 aurea 10, 74 solio subnixa corusco 10, 99 navigat 10, 152 stupefacta 10, 241 spernat Adonidem 11, 16 accendit magis quæ refugit 14, 12 vino calefacta 15, 182 invecta columbis 22, 354 susceperat gremio antri 31, 1 accelerat præcepta 33, 227 dolo gaudens 35, 12 prima ingerit 36, 220 laxat in otia curas 48, 23 et Luna 76, 6 Veneris auras clementes 7, 165 adventu 10, 184 stimulos 18, 468 ad partes ingeniumque redi 19, 60 donum 31, 15 prato xxxi, 119. xl, 9 artes 35, 266 figuram 91, 3 Veneri vacat 10, 54 vigilat noctes 15, 450 servire 18, 345 nudat penetralia mentis 33, 213 inaccensum pectus 33, 224 junctæ 36, 281 in Venerem vivunt frondes 10, 65 Venerem cinxere 10, 171 quærat Dione 36, 438 sibi promittit 37, 40 gemma figurat magnetica 48, 26 consule 69, 6
ver serenum 1, 272 pratis te pingat 1, 273 perculit hostem 15, 16 fertile 22, 464 viridem monti reparavit amictum 26, 168 toties cursibus actum 44, 28 flore notat 52, 12 veris æterni patet indulgentia 10, 55 æterno honore 29, 7 pater Zephyre 35, 73 germina 35, 132

vere nuptiali 12, 1 coronatis quadrigis 22, 428 rubentes calathos 31, 116
verax fabula 26, 442
verberat lacertos planctu 35, 249 leones 36, 49 terrificum 45, 28 urbes cuspide 48, 22
verbere Tartareo pulsus 74, 5 alterno movens 36, 139 insonuit 28, 625 cogis equum 28, 226 torquet curas 8, 251 assiduo undarum 15, 220 audito 18, 507 defessi terga 20, 351 ad verbera transmittit 5, 479 in verbera proni tendunt manus 31, 113 sub verbera torpuit 18, 513 verbera inania 3, 49 tua posceret Arion 8, 554 tergo removit 8, 618 non audit 17, 187 poscis 17, 223 tergo cessavere 18, 100 nota timet 19, 2 aquarum 21, 289 senserunt 35, 197 nulla sonant 35, 333 vicina sentit 44, 3
verbi in semina 98, 4 verbo inclusum 95, 7 in verba iret adhuc dolor 15, 201 verba spirantia virus 15, 285 figenda sensibus 22, 156 regant pecudes 51, 20 communia negant Musæ 81, 3 verbis quæ disseris 8, 356 fractis sonat plorabile 18, 261
verborum transitive positorum exempla 1, 52
verecundis causis 22, 222
vereri desiste 36, 304 verendus nigra majestate 33, 79 verenda turba 27, 24 verendum chaos 35, 195 verendos bellis annisque 26, 480
vergit in Austrum iii, 364. v, 348 judex 18, 209 vergentis Scythiæ in ortus 3, 323
verna nutritus 20, 353
vernant in gramina rupes 3, 152 cristæ fulgure 35, 147 pascua 49, 19 vernabant lanugine vultus 8, 200 vernans tori regalis imago 29, 93 vernante senio 21, 316
vernus rubor 35, 90
Verona adjungis cumulum 28, 202 proxima 52, 17
verris humum crine 29, 225 verrit vestigia 22, 248 verrunt quicquid salis æquora 35, 295 verrat marmora 20, 360 verrebant brachia crines 10, 145
versat onus 61, 2 versavit nomen 22, 300 versabere vomeris ictu 33, 196
versiculos notavi 74, 9 laceras 79, 2
versus meos ne laceres lxxvii, 2, 14 claudicat 79, 3
vertex Ossæus 35, 183 vertice toto luxuriat 1, 217 flavo v, 110. x, 242 Phrygio 8, 195 lacero 15, 137 Hæmi 20, 106 crinigero 21, 203 in summo rupis 24, 240 proximus astris 26, 470 de herboso 35, 71 meo conceptum 36, 59 socio despectant lucum 36, 375 rutilo 44, 18
vertigine molli 20, 359
vertit imperium 5, 53 vocabula 18, 34 in proprium caput 23, 2 regna 24, 161 in se barbariem 28, 221 præsepia 34, 11 vertunt in cædem 18, 251 in se furiis 22, 212 jugales ad pascua 35, 319 vertere in pestem 36, 257 verte faces trans æquora 20, 150 vertere mortalia 18, 142 vertitur in se omen 19, 11 quo vertimur 37, 98 vertetur dies in ortus 1, 172 verti oppida 35, 153
verubus figat 20, 448
verus ductor 26, 468 vera pavoris 20, 470 scrutari 26, 258 juventus 26, 467 si referunt 26, 506 non fuisse gaudet 36, 111 veri sera fides 26, 554 ducere figuram 35, 43 si quid deprendere valet 48, 8 verum mersum latebris educere 8, 512 videri pernegat 17, 75 contexere 17, 86 veris nil æquale dabunt 26, 27 veros in principis annos 15, 303 verior genitor 24, 122
vesana delubra 33, 204
vescitur ferri rigore 48, 17
Vesevi jugi compage fracta 36, 184
Vesta colitur 18, 324 faces transtulit 24, 169 Vestæ sanctæ 15, 129
Vestalis virginitas 18, 320
vestibulo patenti 18, 202
vestigat Honos virtutem 17, 7 vestigare fretum glaciale 21, 177 domum Boreæ 36, 324
vestigia lassa venti 3, 73 pressa calcato sanguine tingi 5, 432 firmasti recto gressu 7, 39 indolis magnæ 8, 373 hispida 10, 146 veteris recti 17, 136 pendula figat 17, 324 nulla starent 20, 125 clara sonent 20, 313 verrit 22, 248 fixit 26, 170 mea relegam 26, 529 servant 28, 173 ebria firmat 33, 19 condunt culmi 33, 187 sub tua venient 35, 300 lambit fons 36, 253 indignantes arenas 36, 385 quæ me ducent 36, 429 stridula volventes 37, 8 parva catuli 45, 8
vestis solem combibit 8, 552 odoratæ studium 20, 335 Gortynia 35, 33 poplite fusa tenus, ib. vesti custodes dabantur 18, 417 vestem Getarum 5, 83 pendere vetant 24, 247 murice perfusam 44, 86 contingit 99, 15 veste apprensa increpat 5, 381 fulva 22, 230 Tyria 24, 179 vestes purpureas 1, 183 connexuit angue 3, 118 pictuatæ 3, 208 Sidonias 10, 212 Tyrio sanguine fulgidas 14, 26 rescissæ 15,

136 post terga reductas 20, 184 per varias transit 26, 605 et cingula comit 28, 525 explicat 29, 142 collectæ nodantur 35, 40 cultas 35, 321 mutatas nigrescere 36, 72 vestibus reductis 18, 87 humeros ambit 22, 365
vestit squamis 18, 295 littus oliva 26, 319 iter seges 33, 188 ebur atria 33, 242 victoria nemus 36, 338 vestiat ora ridenti lanugine ætas 1, 70 vestire gelu 26, 167 pluma 44, 68 figura corporea 95, 5 vestita hyems nives 1, 270 diem croceum Aurora 20, 529 æra cibis 46, 12 vestitos gramine campos 36, 231
vestitus par equis 5, 361 meos calcari 18, 491 vestitu profano 8, 126
vestium lacerandarum mos 3, 33
vetat domari 3, 314 calor 49, 34 vetarent rupes 5, 184 vetuere minas 33, 48 in vetitum ruit 20, 52 vetito æquore 35, 189 mari 41, 16
veteris Probini facta 1, 29 veteres ornantur 17, 93
vetustas rapiet sub nube ignota 1, 33 Graia 1, 198 superata 3, 383 Romana et Graia 8, 398 falsis elusa auspiciis 15, 121 cuncta xvii, 91. xx, 251 exacta 18, 287 derisa rueret 20, 124 defensa 22, 321 canit 26, 124 vitiosa arripuit 44, 35
vetusto ære floreat 1, 18
vexat alnum turbine 21, 287 urbem 24, 219 vexasset fulmina 33, 47 vexare fidem rerum 3, 65 pacem 5, 10 animum curis 35, 278 smaragdos 70, 7 vexari pios 3, 14 vexatum corpus 22, 202
vexillum navale dares 21, 173 vexilla veneranda 5, 366 Quirini 8, 8 moveri festinant 15, 420 peditum 18, 254
Ufens tardatus erroribus 1, 257
via causæ alterius 3, 15 difficilis 8, 328 fit 20, 168 pejore 26, 263 sacra 28, 603 viæ eundæ vitandæque 20, 420 spargentur flore 22, 401 longæ tempora 24, 3 instruit 26, 550 Flaminiæ 41, 8 plus habet 52, 22 inter dura 84, 4 viam laxavit 5, 24 ferre per cærula freti 7, 199 inveniet virtute 15, 320 fatis aperire 18, 140 vix terendam pandunt 26, 342 clauserat 28, 457 admittit 28, 503 molitur 33, 276 viarum spatio 5, 137 dura 8, 435 fidem 35, 188 indicia 36, 440 vias regione remotas 3, 241 longas egit 8, 102 longas peregit 10, 98 incestare 20, 77 centum meditata nocendi 20, 175 plebe latere 24, 63 morantur 24, 328 in astra negatas munire 26, 70 per solitas 26, 287 subitas exquirere 28, 232 præbuit arte 32, 4 longas inchoat 36, 406 terrarum pande 40, 59 mille retorserit 44, 27 limosas perforat unda 49, 16 in patulas plumbi 49, 56 certas adeant 51, 4 varias itque reditque 59, 4 corporis arcti inire 98, 6
viator requiesce 84, 1
vibrat radios 8, 180 rabies 20, 26 fulmina 24, 167 tremor ossa 36, 152 securim xxxvi, 358. xxii, 376 vibravit ardor in undis 35, 2 vibrare colores 5, 356 secures 18, 465 faces 31, 97 vibrans ignobile jaculum 26, 464 vibratur sibilus 101, 33 vibrata membra 20, 359 serica 28, 576 terga 45, 25 vibrati nimbi 1, 208 vibrato ferro 5, 230 vibratis crinibus 5, 108 in altum clypeis 28, 628 radicibus 35, 153 vibranda tibi tentatur cornus avita 8, 521
vicem jaculi implevit 20, 454 quantam rependit 28, 613 frænorum agit 51, 10 vice patris 26, 498 mira 28, 533 vices mutare 1, 12 lucis noctisque 3, 6 gratæ rediere 10, 308 rerum fatique 26, 83 Martis 28, 283 nostras tibi impleret 28, 432 nascendi 33, 58 soporiferas explicuere 36, 405 caras dabit 42, 2 natales 44, 51 alternantes colorum 45, 14 iniquas ætatis sentire 98, 10 vicibus (vicissim, per vices) sermonum permissa facultas 5, 74 gratis formare loquentes 17, 85 nullis 20, 418
vicina Leoni sedes 24, 209 toro virginitas 33, 130
vicinus gravis auxilio 20, 513
victima par mitigat umbras 8, 94 trahitur 15, 414 expiet 18, 20
victor superbit 5, 116 securus 5, 168 prosilias toro 14, 28 Gradivus 22, 368 Eridanus 26, 195 regno tenebo humum 26, 530 ab hoste redis 34, 40 ornabere opimis 39, 54 victoris decus 21, 7 victori sese daturus 15, 252 favent 21, 233 secuto 28, 297 victorem post fata petit 37, 91 fama sparserat 101, 118 pro victore redit 18, 254 victores Probi (patris) 1, 62 victoribus præda fuit 26, 86 sacras undas Clitumni 28, 506
victoria non est tanti 5, 249 velox 7, 87 sæpius nocuit 8, 336 sequitur fasces 8, 640 nullis hæsit nodis 15, 10 fregit 18, 213 te nobis eripuit 20, 538 nulla clarior 21, 368 advexit secum Musas 23, 19 totis exsurgens ardua pennis 24, 204 egit te placidis moribus 24,

216 plena datur 26, 182 pacem sancit 26, 573 nulla est major 28, 248 ales 28, 597 tutela togæ, ib. auspex 28, 653 vestit nemus 36, 368 præstat mundum 37, 15
victoriolæ sceptris impositæ 24, 210
victrix cucurri 15, 46 turba 35, 166 victrici solo 28, 25 victricem manum 29, 592 victrices rates 10, 176 victricia castra 1, 137 fata 24, 127 classica 29, 216 victricibus aquilis 7, 16 hederis 8, 609
victum communem quærere 20, 371 victu fœdo 17, 191 Chaonio 36, 42
videt quem non ipsa 20, 316 quodcumque videtis 37, 14 vident res ante 20, 500 non tuto, non impune cometen 33, 238 viderem moriens te Roma 28, 295 vidi per somnia 36, 487 vidisti quodcumque fuit 44, 104 vidistis in illo me quoque 28, 433 videbo te talem 36, 436 vidisse semel satis est 37, 94 visu obstupuit 1, 234 videndo periere 37, 118 visura veni 36, 108 videbar fœcunda 36, 415 videndam se Roma obtulit 28, 530
viduatur honos armati 101, 113 viduata remigibus puppis 28, 136 viduatis montibus 101, 81 viduatas judice leges 17, 117
viget ima parte 35, 23 vigent secula revocata 3, 356 vigebat mos 20, 211 vigerent libertate 26, 106
vigil avarus 27, 8 vigili sensu 29, 229 vigiles noctes 7, 48 primos exciérant 26, 455
vigilat Veneri noctes 15, 450 vigilet Mallius 30, 4 vigilantia excubiis lumina 26, 294 vigilantibus curis 16, 362
vigor redit 15, 209 se diffudit in membra 26, 437 per membra volutus 44, 65 vigoris ætherii 20, 498 vigorem secretum servant 46, 19 amissum reparant 49, 99
vilis amor 3, 262 vile virentes ramos 8, 37 putat 101, 69 viles iras 35, 213 vilia arma 26, 397 vilior ultra privatos paterere lares 10, 256
villa pactus 18, 199
villis flavi comis 101, 97
vimen erat 10, 170 vimine texto 35, 138 vimina sicca 10, 95
vincit amicos meritis 22, 45 amor 22, 412 copia pluviam 24, 281 latex flumina 60, 7 vincat ratione metus 17, 99 amor 42, 8 vincant pœnas 5, 519 vinceret matribus 29, 68 vicit manu 26, 144 vicere patrem nati 1, 61 tarde, vinci pæne fuit 21, 375 vince tuum pudorem 22, 329 vincite prælia 26, 570 vincere ascensu montes 7, 40 planitiem cursu, ib. differs 18, 500 vicisse nunquam, decorum 28, 402 Deos 37, 37 vincendi modum 26, 119 vincor sic viribus ullis 37, 18 vincitur fletu 35, 274 vincamur in munere 8, 276 vinci obvia 8, 484 causa, non robore 15, 431 didicere 26, 11 docuit 26, 140 miseram 28, 402 patiare rogamus 31, 136 imperio majore 35, 286 cœpisse pudet 101, 28 mirantem 101, 116 victus animi 3, 170 odit 5, 116 sol frigore 101, 125 ambitus 29, 211 lustrorum numero 44, 31 victa malo Creta 101, 120 victi acie 19, 17 victis piam servavit laurum 24, 217 victos recepit 24, 150 vincendum sibi nil relinqui 8, 377
vincla muta ferarum 5, 483 ingesta 15, 365 vinclis prosiliat 7, 160 punire 21, 299 subdiderint 26, 69 laxatis 33, 44 solvite 37, 28 nec famulæ 51, 15
vincturo mentes carmine 26, 21
vinctus hærens 17, 323
vincula cognatæ 10, 262 poscat 11, 30 nectite 14, 18 lucratur 18, 137 dissolvi patitur 22, 40 mentis 26, 311 rigidi ferri 36, 94 vix aptanda feris, ib. post Lemnia 36, 275 in vincula cogit 24, 315 sub vincula irent 8, 606
Vindelicis spoliis 26, 415 Vindelicos saltus 26, 365
vindemia quales tegeret colles 17, 189
vindex patris 23, 16 juventus 26, 150 tardior patriæ 26, 434 vindicis annum 22, 413 quo vindice 1, 167
vindicat te civem 8, 131 se ira 24, 84 flumina 26, 195 campus 26, 578 sibi clavum regendum 29, 203 sibi brumam 35, 106 tepor undas securas 57, 5 qui vindicet ibit 8, 109 leges 20, 158
Vindice deductam morem 8, 613
vindicta pia 8, 368 mundi 20, 21 quæstus fuit 21, 90 manebat 21, 341 quæ prior 26, 93 plena rediit 26, 639 reddita parenti 28, 121 vindictam mandasse 15, 364 legum præstare 17, 225
vinea fraudavit colonum 21, 164
vino madentes excubiæ 10, 79 calefacta Venus 15, 182 in vina mutatis vadis 1, 251 vina stagnantia fluent 3, 384 spumea 9, 8 petit 18, 271 fluens 22, 264 bibunt Eumenides 35, 344 tumescent fontibus 36, 25 in liquentia permutat lymphas 98, 5
violæ non æquant crines 10, 266 purpura surgebat 29, 92 violis prætexite fontem 1, 249 intersérit algas 10, 157

fuscis 35, 129 violas sparsere 31, 118 collectas Veneris prato, ib. dulci ferrugine pingit 35, 93
violaria sparsos bibunt succos 36, 233
violavit rore genas 33, 190 violare diem 3, 63 Minervam 37, 41 violasse lætatus 26, 508 violati maluerunt reddere 22, 57
violentia fati 26, 382
violentius Austris 3, 90
viperea Medusa 3, 281 viperem pharetræ 21, 263 vipereo veneno 2, 9
vir seu Numen 3, 171 redit in currum 37, 5 viri hic mansere 28, 417 ferrati 28, 571 viro digno nectenda 10, 276 timido nimiumque remisso 20, 203 uni concessa 21, 26 in uno 26, 375 ardente 29, 152 cum proprio 29, 226 toto moriens 37, 89 virum pejorem mirata 3, 138 te faciet 11, 40 similem consilio vel Marte 17, 163 da quemcumque 18, 29 profuerat mansisse 18, 56 natæ adjunxit 21, 91 ordiri 22, 75 in suos migrare annos 29, 14 timeret commotum 29, 137 monebas 29, 287 tentura 46, 19 virorum decus 18, 297 laude censeri 29, 66 funera 101, 79 calcantum oneri 49, 47 viris nuper peremtis 15, 186 fortibus 17, 268 undare 28, 546 viros audaces 17, 294 deesse 18, 243 devehit ad terram 19, 74 cessisse 20, 58 similes 20, 133 tantos 21, 76
virago venata 24, 314 Hippolyte 35, 63
Virbium reductum 11, 17
vires consuetas sumite 3, 60 magicæ 3, 145 Romanas 3, 307 per tuorum ducum 8, 476 contingant juventæ 10, 326 geminas libravit 15, 250 soli nosse 17, 178 murmure confessus 17, 233 abstulit hosti 18, 54 vagas 18, 264 frangendas 20, 309 mutatæ 20, 415 armati 21, 17 fractas resumsit 21, 317 Tyrias fracturus 23, 9 amissas recepit 24, 80 exercere 26, 108 nostras occupat 26, 279 imperii sparsas constringit in unum 31, 86 nobis tulit 33, 94 pertulerat 39, 47 novas præstatura 44, 47 tibi suppeditat 44, 102 augebat 101, 78 nomine merito signatas 46, 2 proprias renovat 48, 18 alterius pati 49, 78 indomitæ 52, 19 tibi det 77, 6 viribus fulmineis impellens hostem 1, 73 fusis, collectis 8, 79 collectis 17, 92 magnis quæsitæ exuviæ 20, 199 validis 24, 73 cognatis 28, 220 totis 36, 379 sic ullis vincor 37, 17 superbis 53, 2
virescunt atria 10, 86 cum viresceret prima parte ævi 1, 63
viret squamis 22, 429 lucus 44, 2 herba 49, 22 virent renata nobilitate 1, 16 Smaragdis 8, 587 viscera felle 49, 96 virebat proles 33, 122 virens hydra 3, 290 virentes notæ 33, 182 virentibus maculis 36, 266
vireta decorent Bætin 12, 25
virga regit 15, 440 moderantur equos 21, 259 virgam somniferam quatiens 33, 78
virgatas tigres 21, 66
Virgilius non accusat 74, 15
virgineus cruor 14, 27 virginei sinus 95, 8 virgineo agmine 24, 263 crine 29, 18 more 35, 151 ludo 36, 162 virgineum Tritona 8, 36 virgineos thalamos 36, 75 sinus 98, 5
virginitas Vestalis 18, 329 cruda 24, 247 matura tumescit 31, 126 vicina toro 33, 131 communis 35, 208 cœlumque negatur 35, 262 virginitatis honos 36, 280 virginitate salva 99, 2
virgo fraudis adhuc expers 10, 16 redimitur astris 10, 273 exit 21, 81 ignara, cui simplex calet ore pudor 28, 564 nova dotetur 31, 52 ducitur in thalamum 35, 362 limina linquere non audebat 36, 202 virginis suspensæ amor 3, 282 ora fulgentia 17, 132 maturæ 21, 69 colla 48, 11 pro virgine certant 33, 133 virginibus raptor instat 15, 166 optantur flores 24, 56
Virgo germina maturet 22, 465 custos imperii 24, 206
virgulta strata 24, 340 fœtu pubescant 35, 79 verna 36, 225 per virgulta vagantur 31, 13
viridantia membra 28, 561
viridis adulter 17, 305 avis 20, 331 viridi milite 21, 324 jaspide 28, 526 metallo 35, 291 viridem juvencum 10, 164 virides equos 7, 197 spumas serpentum 15, 173 pardos 24, 345 galeis sulcos 26, 25 manus 26, 260
virilis lingua 51, 10 viriles minime munditiæ 20, 336
virtus laurum meruit 28, 355 Romula emicat 26, 261 tertia Scipiadæ 26, 140 gaudet 23, 5 in quo tua maxima 22, 296 eventus sibi latura secundos 21, 285 obruta paupertate 22, 121 fessa 21, 284 una desudet 20, 602 pura 20, 75 provida 18, 402 unica 18, 98 reducit 17, 146 objectet membra sui divisa 17, 97 fracta metu 3, 260 intumuit 5, 183 inflammata 5, 231 digna legi 8, 47 major et utilior fato conjuncta potenti 8, 221 vile latens 8, 222 tenebris submersa, ib. æmula 15, 349 ipsa sibi pretium 17, 1 secura

fortunæ, ib. laudis nil indiga 17, 4 animo crescat 17, 15 major in adversis micuit 21, 284 pervigil contra fata, ib. meritis obnoxia 28, 387 mutua tegit 28,417 tua digna sequi hunc 39, 21 nullum reticenda per ævum 101, 87 nec vulnera timet 101, 113 virtutis judicium 21, 74 fatale solum 26, 637 fœmineæ opus 29, 12 virtutem vestigat Honos 17, 7 virtute sola emitur potestas 7, 188 patris 8, 377 inveniet viam 15, 320 reliquit invidiæ fines 24, 39 renati 26, 43 pia flammatus 28, 467 non minori 29, 158 paravit dotes regni 29, 180 inferior purpura 31, 79 paterna ne confidas 31, 132 tanta 50, 31 virtutes crescite 17, 261 variæ 28, 584 virtutum stimulos 7, 59 ingrata comes superbia 22, 162

virtutibus cani ævi 24, 106 obvia invidiæ rabies 29, 230

virus spirantia verba 15, 285 furiale 20, 188 in alto condere 22, 34

vis Hydræ 3, 296 tranquilla animi 8, 514 quæ animaverit astra 17, 101 sua non tutata diu 26, 566 extincta 28, 304 quæ tanta cavernas glomerat 33, 170 improba ferri impedit 36, 109 quæ Sirenas abegit 36, 190 alta 46, 18 vi poscere 31, 77

viscere taurino 45, 38 viscera invadit ferro 5, 403 felle canduerint 17, 225 post matris 18, 46 rupis 28, 503 fessa hæserunt infœcunda 33, 124 montis 33, 175 nudata fodit 35, 210 telis invadi 36, 71 nascuntur 37, 26 terræ concutiat 48, 5 languida 49, 96 compleri partu 95, 9 per viscera duxit hyemes 46, 7 post viscera dignus credi numen 101, 11 visceribus mersit ferrum 18, 446 in mediis 26, 577

visimus ædes 17, 278 visere cura fuit 28, 508 saltus 36, 203 visura veni 36, 108

visis obriguit 36, 111

visus degeneres 6, 9 dirige 20, 133 non capit spatium 24, 132 inoffensos sub gurgite ducit 35, 116 visu severo lustrat 5, 496 non solito 15, 19 solo cognoscere 33, 158 refugo 33, 189 dubio agnoscere 36, 91 obstupuit 1, 234 letifero 37, 97 cruentus 101, 92 solicito lustrantes 98, 17

vita concessa dolori 3, 237 regentis 8, 301 dum maneret 15, 306 traxit iter 17, 17 duplici subnixus 17, 333 spondente fidem 18, 420 sylvestribus abdita lustris 36, 44 indiscreta feris, ib. vitæ licentia 1, 152 spem fragilem 5, 12 a limine prima 7, 10 ferre pudorem 15, 451 pars nulla perit 17, 64 transmissæ 17, 141 ambiguus 18, 51 pudori 19, 5 barbaricæ te reddere 20, 226 in limine 22, 63 principium finemque 26, 32 rudem 28, 65 quies 28, 151 commissa 35, 304 solicitæ stimulis 36, 23 geminæ confinia 44, 70 servandæ 45, 31 nostræ industria 45, 44 plus habet 52, 22 crimina 95, 4 vitam metitur 5, 138 post emeritam 5, 473 librat 15, 72 commisit asylo 15, 391 nocentem efflat 20, 454 debere armis 24, 77 freto tueri 26, 219 dedit anguis 26, 446 debet amori 28, 610 letumque regis 33, 59 objectare procellis 36, 364 jube reverti 39, 44 alternam petit 44, 26 meruit ferro 48, 16 porrigis 49, 1 remanere jubes 98, 21 reddere 98, 30

vitali fulgore 44, 57 vitales plagas 33, 260 vitalibus sectis 26, 123

vitas tua vellera 20, 460 vitant impendentia 20, 499 vitasse te non dolemus 28, 226

vites disponat 20, 197 vitibus densis ligatur 20, 271 conserit 22, 199 intexti antri 31, 2

vitiantur arenæ 85, 203 vitiatus sulfure 1, 256

vitiosa vetustas 44, 35

vitium solenne 22, 161 vitiis a stirpe recisis 3, 56 regalibus 8, 273 distantibus inter se 15, 163 domandis 17, 97 cœcus inest amor 20, 50 pigris 20, 207

vitrei uberis 35, 53 vitreo mundo 75, 1 vitreæ telæ 1, 225 formæ 36, 268 vitreis sub antris xii, 34. xxviii, 147 vadis xlix, 32. xxxiii, 267

vitro in parvo 68, 1

vittas nullas meriti 18, 330

vitulam ambit 33, 127

vitulus audax 8, 385

vividus æquat stellas 44, 11 vivida frondet 1, 219

vivit opus 8, 591 nihil afflatum 36, 240 serpentibus imis 37, 90 vivunt in Venerem frondes 10, 65 fixis legibus 22, 435 vivat quo motu machina 17, 102 licentia 18, 499 vixerit domino uno 18, 31 vivite concordes 31, 130 vivere caste 8, 264 fontes 28, 32 recte 36, 273 vixisse rapto 20, 205 cavernis 26, 224 victura funera 3, 156 victuri cineres 44, 67 vivitur exiguo melius 3, 215 sub teste benigno 22, 125

vivus color 26, 437 viva voluptas prati 3, 209 simulacra 28, 574 sepultis admisces 35, 221 scena 49, 45 pocula 60, 4 vivo sanguine 26, 257 arcu 28

502 de pumice 35, 103 sensu 48, 54 ad vivum penetrant 20, 16 vivum opus 68, 8 vivis annexus amor 22, 50 complexibus 48, 35 aquis 56, 4 vivos retentus 5, 438
ulcera alte suffusa 20, 13 tractat 26, 121
ulmos in summas 31, 16 pampinus induit 35, 111
ulnis lenibus sustulit 8, 167 niveis 20, 187 fortibus 101, 136 ulnas in sidereas exciperes 29, 219 duplices colligit in nodum 50, 17
Ulpia progenies 8, 19 fora 28, 646
Ulpius belli potens 28, 335
ulta pudicitiam 29, 157 ultum furias iret 22, 84
ulterius moraris 36, 314
ultima regna 33, 222
ultor debitus imminet 3, 369 cum tenderet 10, 179 serus 20, 142 trabeis 22, 322 primævus 23, 8 patriæ 26, 434 exercitus xxxvii, 27. xxi, 326 ultorem cinge floribus 4, 6 te rogat 15, 403 exulis se promitteret 21, 243 ultore nato 28, 112
ultra quid 28, 293
ultrices genas 22, 136 furias 39, 14 pharetras 69, 5 ultricibus rotis 21, 98
ultro volentem rogas 1, 164 acceptis omnibus 8, 124 servire 8, 484 parebitur jussis 15, 321 pacem implorantibus 18, 378
ululantia Dindyma Gallis 35, 269 ululata aula puerperiis 8, 140 Phœbe 26, 234
ululatus conjugis 26, 625 ululatu terrifico 3, 130 ululatibus insanis 15, 134 sacris 20, 302 bacchatur 33, 205
Ulysses 3, 124 Ulyssem expavit 29, 145
umbone vasto 20, 387 late corusco 21, 128 minaci 35, 224 umbonum fremitum repulsusque 15, 434 pulsu 28, 629
umbra flava prætenditur 1, 93 gravat lacus infernos 5, 456 Romani nominis 8, 59 supercilii 10, 268 animosa 18, 452 fœdatam reddidit 20, 256 clypei 22, 274 quo quemque vocavit 31, 11 vana fallimur 36, 96 ab sacra 36, 356 fretis annatat 36, 444 nominis tui texit 40, 46 sub populea 101, 20, nominis veteris 92, 1 umbone Erymantheæ 8, 468 urbanæ 20, 409 vacant epulis 35, 327 umbram nati conspicit 10, 109 in qualem fluximus 15, 45 meam fugiet 15, 338 infaustam 18, 131 lanuginis 18, 343 legitimam regni prætenderat 21, 278 Latii 26, 198 dubiam lanuginis 31, 42 umbrarum stridore volantum 3, 126 potens 33, 56 umbras ad Stygias 5, 167 diras alludere videt 5, 328 Augustas 8, 95 cognatas 15, 396 similes corporis ostendant 28, 512 quas tulit autumnus 44, 29 ad umbras remeantem 29, 150 ab umbris traxit 26, 447 umbris crudelibus 35, 251
umbrabat laurus thalamos 36, 76 umbravere caput rami 28, 164 umbratus rosis 15, 444
umbracula defensura calorem 8, 341 gestant 18, 464 nequeunt nostra taceri 36, 123
umbrosa abies 36, 349 umbrosæ fores 37, 45 umbroso Averno 33, 116
unanimes fratres 1, 231 sodales 3, 105 equi 87, 3
unanimi fratres 7, 189 somni 35, 368
unda illisa 3, 272 retulit notas 4, 10 Garumnæ retro pernicior 5, 113 vilior promeruit 8, 20 recurrens 8, 631 ratem ferat 19, 66 coëunte 26, 334 Aganippea 29, 8 pulset utrumque latus 29, 204 obmutuit 31, 108 diem merserat 33, 274 conclusa 49, 16 quatit Petrum 99, 13 densa mucronum 45, 23 undæ mitescunt 26, 273 Castaliæ 28, 27 Pæoniæ 49, 67 undam per tenuem 15, 521 puram bibis 101, 74 undarum verbere 15, 220 flammas 49, 75 undis nostris celebrabitur 1, 261 refluis incertius 3, 91 processerat 10, 170 mirantibus 20, 164 in tantis bellorum 20, 507 laudum obruimur 21, 139 se credidit 32, 5 tacitis 33, 87 in tremulis 35, 2 spumantibus 37, 86 in prægelidis 101, 68 undas in piscosas 5, 489 fregit remis 7, 56 in vitreas 10, 128 laborantes 17, 318 sulcandas 20, 426 aggerat 20, 439 celeres vincebat 21, 200 scissas incitat 28, 458 Clitumni 28, 506 relabentes 29, 79 fuderit elatas 44, 106 produxerit 47, 27 securas vindicat, pacatas removent Aquilonibus 85, 3 per fractas 86, 3 per undas vectum 24, 172
undant populis penates 1, 46 undaret sylva favis 36, 25 undare sinus maternos cruore 5, 68 opulentia linguæ 17, 21 viris 28, 545 undasse divitiis 29, 71 Cocyton Lyæo 35, 353 undantem urnam 35, 70 flammarum hiatum 36, 395 undantes spumis iræ 3, 76 anguibus hastas 5, 177
undatim ventilat uvas 31, 5
unde datæ populis leges 33, 30
undosa domo 28, 147 undosi crines 10,

145 undosam fidem 26, 48
ungue pedes crescere sensit 7, 79 genas secat 20, 193 ab tenero 28, 79 duro saucius cortex 31, 122 ungues auratos 33, 18 unguibus sævis ferit 6, 10 sæviat 14, 6 ingesta vincla 15, 366 piis 22, 416 infensis 31, 135 viscera fodit 35, 210
unguenta redolent 15, 183 unguentis marcidus ibit 15, 445
ungula culmos proterat 7, 200 non sentit arenas 8, 548
unica tantum despicior 36, 100
unus toties 98, 28 una mihi hæc 36, 309 uno cruore 29, 156 metu 20, 285 lapsu 1, 103 in uno v, 315. xxviii, 641. xxxix, 47 unum ab omnibus docebo 28, 437 posse necari 101, 38 in unum constringit 31, 86
vocabula meritus Felix 15, 421 quanta vertit 18, 34 pulchra prætentas 20, 206 illusa dubiis fatis 26, 557 gemmana nato addidit 29, 109
vocat ad limina 3, 28 ad sua tecta 20, 326 qua usus 28, 217 vocabant fata 26, 172 vocavit quo umbra 31, 10 vocatus tantis studiis 28, 339 vocati donis precibusve 21, 204 vocatam thure Junonem 1, 195
volat trans æquora 10, 47 testudo 18, 352 pulverulenta 20, 313 volant divini ignes 26, 510 carmina non reditura 43, 8 cuncta 78, 3 volans sublime 10, 163 volantes animæ 22, 432 saltus 26, 216 volantia nubibus signa 28, 46
volatus per inane 8, 142 geminos 16, 15 volatum implumem 94, 3 volata vago serpentum 5, 178 celeri 17, 270 uno 18, 376 uno transilit 20, 169 stringitur 22, 278 vulturis intercepto 26, 265 meliore 31, 114 inferiore secant arva 33, 184 colorato 36, 3 trepido 37, 47 vulnifico 45, 2
volitat gens 5, 149 volitare rumor 18, 347
volucer Junonius 35, 97 par Superis 44, 11
volucris equi 3, 262 volucri tractu 33, 180 volucrem sub pectore pascis 37, 21 volucres impletura 20, 408 cunctæ ex orbe 22, 418 undique concurrent 31, 105 picturatæ 40, 3 tuas, Stymphale 45, 1 puellæ 100, 1 volucrem equorum 5, 31
volvis omnia 18, 28 quid plurima volvis anxius 5, 330 volvit (sol) secula 1, 2 nemus 3, 270 sententia anceps dubios eventus 5, 199 mundum 96, 11 volvunt quod fluvii 35, 296 volvebat curas 26, 149 volvere annales 24, 183 volventes vestigia 27, 8 volvimur fatis 36, 411 volvuntur vota 27, 1 volvi caligine 3, 12 volutus per colla 3, 94 vertice crinalis murus 20, 283 volutam pisce (Nereida) 10, 160
volumina moritura 8, 538
voluntas mutata 36, 280
voluptas viva prati 3, 209 variata 3, 210 immensa 5, 68 metuenda 5, 364 torva frontis 8, 518 non secura 10, 82 tu prima, tu postrema mihi 36, 414 ipsa dabat mortem 100, 9 voluptatum hamis 22, 138
volutat secum 33, 118
vomer Teutonicus 18, 406 vomeris impatiens 15, 150 rigidi versaberis ictu 33, 196 opus 49, 26 vomere adunco 3, 381 presso 18, 112 sub offenso 21, 135 Cadmi 21, 316 sudatas messes 24, 94 proscindit terras 47, 1
vomit aula luem 19, 14 vena aurum 29, 77 nimbos 33, 161 vomuerunt prælia 8, 52 vomens aurea dona manus præceps 1, 49
vorago tacuit 35, 350
vorat caudam 22, 430 Istrum 26, 337 morsu 98, 2
vortice hyberno 3, 269 spumoso 17, 238 vorticibus anhelis 33, 24
votum subitum 1, 220 damnavit 3, 169 spesque poli 7, 10 completur 8, 430 tremit 33, 132 voti permissi 8, 618 tanti miracula 22, 379 avari famem 24, 229 ignarus 20, 33 arcani conscia 29, 95 tanti callida 35, 11 voto longo spes tendit præcordia 1, 66 quanto pectora flagrabant 7, 74 pavido 15, 67 moras auferre 22, 226 peracto 36, 244 vota non tua te moveant, sed publica 8, 295 secura cave remittas 8, 333 Romana moratur 8, 522 congrua 9, 12 socer cunctatur 10, 21 promissa peregit 10, 302 pati possent 18, 172 mariti celebrabat 20, 90 plebeia 24, 50 volvuntur 27, 1 fefellit eventus 28, 87 publica calluisse 26, 334 mea tenebit 28, 363 communia matrum 36, 408 debita canant 40, 62 in tua 101, 77 prospera 49, 6 senum 50, 28 pia 54, 4 votorum nuncia 17, 270 votis regalibus annue 10, 121 domini læta 12, 18 ignavis 20, 304 optatior victoria 21, 360 veris et non fallacibus 22, 174 jussit adesse suis 23, 24 dubiis torquebere 24, 4 annue 24, 213 incertis 26, 46 vanis 26, 273 nimiis obstat 26, 631 omnibus arripuit 28, 211 favens aer 28, 537 incertis creverat aulam 20, 160 vacas 20, 224

hoc poteris esse meis 40, 34 majoribus invidet 40, 55 aptissimus orbis 101, 55 omnibus exposcite 80, 3
vox hæc insonet 14, 35 per mare transeat, ib. una nunciat 15, 12 tenuis 15, 21 nec ulla capit laudem 24, 133 clara edita 26, 545 humana 29, 51 jucunda 31, 26 non redditur 36, 151 blanda carinas alligat 36, 257 sensusque Dei 95, 2 una ratem figebat 100, 7 vocis acutæ 18, 340 diversæ 26, 617 voci præclusæ fræna remisit 28, 265 vocem oppressam tenuere 1, 235 inoffensam servat 17, 217 expromit anhelam 20, 390 tribuant mutis 49, 3 voce septena resultant 1, 176 subis dicturum plura 8, 353 avida 8, 498 cum tali sequuntur 10, 172 non feroci 10, 120 tremula 18, 263 tremente 19, 28 inani 20, 515 se invicem regunt 26, 411 magna ciet 28, 195 majore 28, 510 movens talia 33, 192 placida 35, 276 tali compellat 36, 113 blanda canens 40, 26 scribentis Serenæ 40, 47 regente 51, 4 non cauta 74, 9 cum voce exultant 35, 365 voces extortas 5, 170 notabat 15, 202 in tales suspiria rupit 15, 235 innumeras moderatus 17, 316 tales profert 22, 230 centenas 22, 185 rabidas rupit 26, 520 tales dedit 35, 233 vocum discrimina 5, 107 vario tumultu 21, 162 vocibus rabidis 3, 44 mansuris 17, 27 venantum 29, 310
Uranie redimita comas 17, 274
Uranius noverat 75, 4
Urbem ad penetrabis 26, 547 ad fluvium 26, 555
urbs æmula Romæ 5, 54 æquæva polo 26, 54 clara 44, 90 urbis dilectæ 28, 79 preces 28, 357 vicinæ 52, 9 urbi attonitæ 15, 83 Eoæ 15, 226 obsessæ 15, 275 dederit 26, 600 quicquid præmittitur 28, 522 urbem per mediam 7, 129 vexit carinis 17, 151 unam concedimus 20, 39 ingreditur 22, 369 servaveris 24, 69 trepidam vexat 24, 219 Marte petivit 26, 507 tentare Deorum 28, 185 terruit 37, 49 urbe in obsessa 5, 61 capta 26, 199 concessa 26, 299 triumphantem 28, 580 urbes Phrygias 36, 103 dubiæ nutant 33, 157 famulas auroræ 29, 116 per tot cucurri 26, 531 per æquisonas 26, 284 Siculas 24, 142 ignaras Martis 20, 567 accensas 20, 471 securas 20, 275 geminas interfluit 1, 227 placidas cum cerneret 3, 26 absurde 5, 215 quas quisque petat, quas devoret 5, 323 per Mæonias 8, 602 placidæ 12, 38 revinxi legibus 15, 47 subsidant 15, 143 numerosas 15, 259 inter placidas 17, 172 condit 18, 337 in geminas 20, 28 pateant 20, 210 urbibus inter se congressis 26, 392 ægris 26, 437 hostes nunciat 33, 234
urges te proclivior 7, 178 electos crebris succedentibus 8, 490 urget mandata 17, 240 amor 26, 405 sic Atropos 33, 216 opus motibus 68, 8 urgent successus 21, 2 urgebat curas 21, 70 telas 72, 15 urgerent majora licet 26, 391 urgete manus festinas 3, 344 urgere puellas 18, 275 damnis 37, 20 urgetur procellis 5, 100
urit frigoribus Boreas 29, 6 Sirius æstibus, ib. urunt maculis 18, 429 urat æstas 22, 461 urere cuncta dolis 33, 221
urna projecta 3, 133 aurata 20, 172 luditur 28, 5 fulta sub gremio 28, 169 Minoïa 35, 332 urnæ madidæ prodigus 22, 461 ad urnam judicis trahunt 5, 459 urnam commendat herilem 1, 213 commovet 22, 363 undantem declinat 35, 70
Ursa frigore sæviat 22, 459 dura educat 26, 135 clara mari se proluet 41, 16
ursi conveniunt 17, 298 ursis ingerit truculentos 5, 483 ursos informes 24, 310 frigore segnes, ib.
usque adeone i, 166. xxii, 246. xxxix, 1 usque adeone puer 8, 362
usus sensum detraxerat 5, 48 proclivior in pejora 8, 262 provocat 8, 344 quocumque vocaverit 10, 204 fortior naturâ 17, 185 in bellorum 18, 382 in diversos 22, 102 in meos vertere coëgi 26, 538 rerum sic admonet 28, 129 qua vocat 28, 217 in varios aptantur 29, 59 nutriat artes 36, 32 in usum servi admissus 18, 142 dominandi excitat 24, 108 usum rapiendi 22, 118 non vilem commodat 31, 98 varium sylvis accommodat 36, 366 fragilem corporis 49, 85 usu experior 8, 356 haud unquam tanto mihi venerit 10, 130 assiduo 17, 45 longo lassatus 18, 62
ut pereat 18, 411 provocet animos 36, 30 audax arguar 42, 11
uterus felix 1, 204 crescat Mariæ 10, 340 uteri caros labores 33, 194 immemor 36, 427 utero retecto 26, 260 inclusum 95, 7 uterum nobiliorem 17, 304 equi 70, 4 ex utero editus cæcus 99, 9
utile magis factu 15, 387 suppliciis mancipium 19, 30 utilibus præponere rectum 22, 103

utitur se pharetra, sese jaculo, sese arcu 45, 42
utraque virgo ruunt 35, 20
uva passa rugosior 18, 111 uvis madentibus ambiat 1, 274 gravidis 22, 466 uvas ventilat 31, 5
Vulcania ubera terræ 49, 17 Vulcanius amnis 33, 170
Vulcanî cum lare 37, 86
vulgavit iter 26, 285 vulgaverit rumor 20, 305
vulgus mobile mutatur 8, 302 ignobile 18, 513 captivum 26, 616 convexum gradibus circi 28, 614 innumerum famulantur Averni iners 33, 21 sacrum 35, 71 vulgi copia 15, 443 taciti suffragia 21, 49 quæ millia 22, 397 densi turbine 24, 200 pavidi pectora 26, 314 concordia 28, 604 ignavi domitor 35, 214
vulnerat cornipedes 3, 311 fugiens 45, 22
vulnifico volatu 45, 2
vulnus acerbat 3, 182 fixit Amor 10, 7 continuum 20, 574 Romanum 22, 205 deploratum 26, 563 in vulnus aberrat mens 10, 7 vulneris certi petitor 8, 529 pro vulnere terror valuit 20, 453 vulnere largo satiatur 3, 353 subito percussus 5, 65 casti 18, 468 chartæ 19, 19 peracto 20, 4 Alpino 21, 317 famæ 22, 380 nullo territa 24, 145 proprio 29, 154 pingui 31, 123 languidus 36, 62 vulnera recentia 5, 116 solatur 10, 46 nocturni prælii 14, 29 ad obvia 17, 302 in regia 20, 482 geminata venenis 21, 352 nati lavit 28, 172 stringebant 29, 175 cognatæ invidiæ 36, 200 virtus non timet 101, 113 vulnere sanant 49, 97 in vulnera sævit 78, 3 vulneribus sacris 11, 14 quæsita arva 15, 76 mederis 24, 207 pars nulla vacat 26, 586 ora fatiscunt 36, 426 gravibus medere 39, 44
vulpem vetulam 18, 145 vulpibus addit fallaces 5, 484
vultur mansurus 5, 511 cornua profert 18, 352 lateris sulcator invitus trahitur de pectore 35, 341 vulturis volatu 26, 266 vulture sub sævo 37, 25
Vulturnus rapax 1, 256
vultus radiant in casside 1, 118 cœcus 3, 34 ante patrum 3, 247 populi quis erat 5, 86 avidos 5, 410 in suos rediere 8, 84 nondum vernabant lanugine 8, 200 iratos attollat 8, 427 speculi egebat judicio 10, 106 dignior aula 10, 264 verendos 10, 324 notos ostendere 15, 337 amicos 17, 133 novi infantum 20, 42 comti 20, 337 honestat 21, 26 reos fracturum 21 362 dilectos 22, 179 exsangues 28, 156 confessa coruscos 28, 359 niveos infecit purpura 33, 270 quis equorum 36, 249 ostentare suos 36, 275 attollunt 50, 5 faber divisit 50, 26 innumeros dedit 87, 1 vultum tabulis quæsivi 10, 24 flammea aurora 20, 528 certum mentique parem componere 22, 36 præclarum 26, 357 pulchrum addebant 28, 531 attollens gurgite flentem 39, 57 Dei veneratus herilem 44, 93 vultu hirsuto nitent 1, 214 impavido 7, 113 præsentia damnet 15, 174 conjugis 20, 181 supplice captivoque 21, 212 sereno 22, 10 decoro 22, 431 dilecto 24, 197 roranti 28, 162 mortali 28, 191 madido 29, 215 cum supplice 33, 50 toto fluunt incendia 35, 316 certo mansurum 36, 13 invito flumina prorumpunt 36, 128 hæc aspice tanto 101, 50 mollire 48, 45 vultibus addunt flammea 35, 324
uxor neverat 1, 224 sic, sic mater eris 31, 137 uxoris decus 18, 73
uxorius Mulciber 10, 59

X

Xanthus sprevisset Achillem 8, 557 Xanthum volucrem 72, 9 Xerxen secutus exercitus 5, 120 xylinum 1, 179

Z

Zephyrus perdominetur annum 12, 36 se prodat ab Indis 26, 58 veris pater 35, 73 irrorat flatibus annum, ib. Zephyri stridunt 1, 101 per metas 8, 647 teporem alternum 20, 95 sedibus 29, 115 Zephyro colono 10, 61 marito mobilior 36, 266 Zephyrum in valle sedentem 35, 73 Zephyris frangi 1, 218 bruma remitti cœpta 5, 101 cursu non cessura 24, 252 melioribus halant 35, 288 Zephyros faventes 15, 526 impetus excessit 28, 476 tranant 33, 184 illapsa 36, 3 antevolant 44, 21
Zona Saturnia 7, 168 rubens 15, 148 cinge uterum equi 70, 4 te liget 73, 11 variata colorum floribus ib. Zonæ flammigeræ 47, 9 Zonam rubentem 21, 337 Jovis incoluit 22, 7 Zonas septem Olympi 24, 135

INDEX

VOCABULORUM OMNIUM GRÆCORUM,

QUÆ IN

CLAUDIANI

OPERIBUS LEGUNTUR.

Prior numerus carmen, posterior versum designat.

A

Ἄγε 64, 1
Ἀγγελικαῖς 96, 10
ἄγγελον 38, 2
ἀγκὰς ἔχοντα 63, 3
ἀγλαΐη 66, 6
ἀγλαΐην 38, 2
ἄγρην 38, 8
ἀενάοιο 96, 1
ἀθανάτοιο 97, 3
αἰδὼς 66, 5
αἰὲν 97, 2
αἰθέρος 96, 9
αἰῶνος 96, 12
ἀκηρασίοιο 63, 2
ἀκτῖσι 66, 4
ἄλγεσιν 38, 10
ἀλλὰ 38, 1
ἀμφιβέβηκας 96, 9
ἀνάγκη 67, 4
ἀνάγκην 96, 2
ἀνάσσων 96, 12
ἀνέρος 63, 1
ἀνευάζουσα 66, 1
ἄνθεα 38, 7
ἀνυμφεύτων 96, 6
ἀοιδὰς 67, 3
ἀπλεκέας 38, 3
ἀράσσει 66, 2
ἀῤῥήτοισι 96, 10
ἀρτιφανὲς 97, 1
ἀσημάντοιο 96, 4
ἀσκηθεῖσα 63, 1
ἀσπίδα 38, 9
Ἀσσυρίης 96, 7
αὐδὴν 38, 2
αὔρη 66, 4
αὐτὴ, 38, 8
αὐτῇ 38, 10
αὐτοτέλεστον 96, 6
ἄχροος 66, 5

B

Βάλῃ 38, 11
βαρύκτυπον 63, 3
βέλος xxxviii, 1, 9
βίου xcvi, 3, 12
Βορέης 64, 2

Γ

Γὰρ xxxviii, 2, 8. lxv, 6
γείτονα 66, 3
γενεῆς 96, 7
γόνον, 96, 6

Δ

Δὲ xxxviii, 1, 5, 10. lxvi, 5. xcvi, 8
δεῖξεν 63, 2
δέδμητο 38, 11
διεκρίνατο 38, 3
δίζυγα 66, 2
δόρυ 38, 9

Ε

Ἐβλήθης 65, 2
ἐγκύμονα 96, 5
ἕδρην 67, 1
ἔθελε 67, 3
εἰ 38, 10
εἰδώλων 96, 8
εἰκόνα 63, 2
εἵμασιν 38, 7
εἰπὲ 64, 1
εἰς 38, 8
εἶχε 38, 8
ἐκόμιζεν 38, 1
Ἑλικῶνος 67, 1
ἔλυσε 64, 2
ἐμβεβαὼς 96, 2
ἐν xxxviii, 10. xcvi, 10
ἔνδοθι 63, 3
ἐπὶ, et ἐφ' xxxviii, 2. lxv, 2. lxvii, 1. xcvi, 9
ἐπιβώθρον 67, 3
ἐπτάζωνον 96, 9
ἐρατοὺς 38, 5
ἐρύθημα 66, 5
ἔρωτος 65, 2
ἑστήκει 67, 2
ἔσφιγξε 38, 4
ἑτερόφρονα 96, 7
εὐανέμοιο 38, 6
εὐκροτάλοισιν 66, 1
ἔχοντα 63, 3

Η

Ἡ 64, 2
ἠλεμάτοις 66, 4

Θ

Θαάσσων 96, 10
θέλγητρον 38, 10
θεμένη 38, 2
θεοῤῥήτοιο 96, 3
θεράπων 67, 2
Θεοῦ 96, 4, 11
θοὰ 65, 1
θώρηξεν 67, 4

Ι

Ἵλαθι lxv, 1. xcvi, 11
ἰδὼν 67, 4

Κ

Καὶ xxxviii, 4. xcvi, 6. xcvii, 3
κάλλος 38, 9
κανθοὺς 38, 5
καθέγραφεν 66, 5
κεκαλυμμένα 66, 6
κενεῶν 96, 8
κόρυν 38, 9
κόσμοιο 96, 2
κόσμου 63, 2
κρύπτεν 38, 7
κρύσταλλε 64, 1
κρύσταλλος 63, 1
Κύπρις 38, 1

Λ

Λεπτὰς 38, 6
λίθῳ 64, 1
λύσας 96, 8
λύσσαν 96, 7

Μ

Μαζὸν 38, 9
μαζῶν 38, 7
μαχλὰς 66, 1
μέγα 96, 5
μέλη 38, 10
μεμαρπὼς 67, 2
μὲν xxxviii, 3. lxvi, 3
μερόπων 96, 12
μεῦ 67, 4
μῆλα 66, 6
μητρῴων 96, 5
μογέοντι 67, 3
μοὶ 65, 1
μοίρης 66, 3

Ν

Νεεοττὲ 97, 1
νόθη 66, 6
Νότος 64, 2
νώτοιο 67, 2

O

'Οἴστροις 65, 2
ὄμμα xxxviii, 11. xcvi, 11
ὄμμασιν 38, 2
ὄμματος xxxviii, 8. lxvi, 4
ὅμοιε 97, 3
ὁμόχρονε 97, 3
ὅπλα 38, 10
ὅπλον 38, 1
ὄργια 96, 8
ὃς, 96, 5
οὐ 38, 7
οὐδὲ 67, 3
οὐρανὸν 63, 3
οὔτε et οὔθ' 38, 1
ὀφθαλμῶν 38, 5
ὀφρῦν 38, 9
ὀχῆα 96, 9

Π

Παγγενέταο 96, 11
παλαιγενὲς 97, 1
παλινδίνητον 96, 2
παλλομένοισι 66, 2
πάμπαν 97, 3
παναίολον 63, 2
πατρὸς xcvi, 4. xcvii, 3
πεπυκασμένον 64, 1
περιπλέγματι 38, 4
περόνῃ 38, 3
πηγὴ 96, 3
πῆξεν 64, 2
πλέγμα 38, 9
πλεκτὰς 38, 4
πολιὴν 66, 3
πολιοῦχε 97, 1
πολύμητις 67, 4
πόντον 63, 3
πορεῖν 67, 3
πορφυρέων 38, 7
πρεσβήϊον 96, 11
προεὼν 97, 2
προθύροις 67, 1
πρῶτα 38, 3
πρωτόσπορε 96, 4
πτερύγεσσιν 96, 10
πυκνῷ 38, 4
πυρὸς 96, 1

Ρ

'Ραφὰς 38, 6

Σ

Σειρὰς 38, 4
σοφὴν 96, 1
στέψασα 66, 6
στήσας 96, 7
στίλβει 38, 5
σὺ 65, 1
σῶτερ 96, 12

Τ

Τὲ 97, 2
τῆς 66, 3
τινάγμασι 66, 2
τίς (interrog.) 64, 2 bis
τὶς (aliquis) 67, 2
τιταίνων 65, 1
τοκετῶν 96, 5
τόξα 65, 1
τοὔνεκα 67, 4
τρίχα 66, 3

Υ

Ὕδωρ 64, 1
υἱὲ 97, 1
ὑμεναίων 96, 6
ὑπὲρ 67, 2
ὑπέρτατε 97, 2
ὑπὸ et ὑφ' xxxviii, 7. lxiii, 1. lxv, 2
ὑπεγράψατο 38, 5
ὑποκλέπτων 66, 3
ὕστατε 97, 2

Φ

Φέρεν 38, 1
φίλε 65, 1
Φοῖβε 65, 1
φόρτον 96, 5
φρουρὲ 96, 12
φωνὴ 96, 4
φυλάσσων 96, 1
φυσίζοε 96, 3

Χ

Χαίτας 38, 3
χαλάσασα 38, 6
χαλκεόπεζαν 67, 1
χαλκὸν 66, 3

χαράσσεται 66, 4
χιονέη 63, 1
χιτῶνος 38, 6
χορείαις 66, 1
Χριστὲ xcvi, 3. xcvii, 2

Ψ

Ψευδομένων 66, 5
ψευδώνυμα 96, 8

Ω

Ὦ 96, 1
ὠδῖνα 96, 1
ὠκυπόροισιν 65, 2
ὡπλισμένη 38, 8

FINIS OPERUM CL. CLAUDIANI.

HDI
HW 2M7Y 7

